
Науково-
документальна
серія книг
«Реабілітовані історією»

Історія України

Українська революція 1917-1920 рр.

Українська революція 1917-1920 рр.
Українська революція 1917-1920 рр.
Українська революція 1917-1920 рр.
Українська революція 1917-1920 рр.
Українська революція 1917-1920 рр.
Українська революція 1917-1920 рр.
Українська революція 1917-1920 рр.
Українська революція 1917-1920 рр.
Українська революція 1917-1920 рр.
Українська революція 1917-1920 рр.

Українська революція 1917-1920 рр.
Українська революція 1917-1920 рр.
Українська революція 1917-1920 рр.
Українська революція 1917-1920 рр.
Українська революція 1917-1920 рр.
Українська революція 1917-1920 рр.
Українська революція 1917-1920 рр.
Українська революція 1917-1920 рр.
Українська революція 1917-1920 рр.
Українська революція 1917-1920 рр.

РЕАБІЛІТОВАНІ ІСТОРІЄЮ

У ДВАДЦЯТИ СЕМИ ТОМАХ

ГОЛОВНА РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

ТРОНЬКО П. Т. (голова)

РЕСНТ О. П.

(заступник голови)

ДАНИЛЮК Ю. З.

(заступник голови)

БОГУНОВ С. М.

БОГУЦЬКИЙ Ю. П.

БОРЯК Г. В.

ВОЙНАЛОВИЧ В. А.

ГОРБИК В. О.

ЖУЛИНСЬКИЙ М. Г.

ЗЯБЛЮК М. П.

КОКІН С. А.

КРЕМЕНЬ В. Г.

КУРАС І. Ф.

ЛИТВИН В. М.

ЛОЗИЦЬКИЙ В. С.

МАКОВСЬКА Н. В.

МАРЧУК Є. К.

МОТРЕНКО Т. В.

НОВОХАТЬКО Л. М.

ПАПАКІН Г. В.

ПИРИГ Р. Я.

ПРИСТАЙКО В. І.

ПШЕННИКОВ О. М.

РЕПРИНЦЕВ В. Ф.

РУБЛЬОВ О. С.

СКЛЯРЕНКО Є. М.

СМИРНОВ Ю. О.

СМОЛІЙ В. А.

СОХАНЬ П. С.

ТАБАЧНИК Д. В.

ЧИЖ І. С.

ШЕМШУЧЕНКО Ю. С.

РЕАБІЛІТОВАНІ ІСТОРІЄЮ

ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСТЬ

ОБЛАСНА РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

БАБИЧ А. О.

(голова)

КАРПОВА А. В.

(заступник голови)

ВІРЛИЧ А. Е.

(секретар)

АЛЕКСЕЄВ Л. С.

ДЕНИСЕНКО М. І.

ІВАНИЩУК А. П.

ЧИЧИРКО С. В.

МОСІНА Л. І.

НІКОЛЬСЬКИЙ С. В.

КВАСНИЦЬКИЙ П. С.

ОЛЕНКОВСЬКИЙ М. П.

РИЛЄВ В. П.

СУСОРОВ В. Д.

ФЕДОТОВА Н. В.

ЯСЕЛЬСЬКИЙ М. І.

Науково-документальна серія книг «Реабілітовані історією» у двадцяти семи томах готується і виходить у світ згідно з Постановою Президії Верховної Ради України № 2256—XII від 6 квітня 1992 р. та постановою Кабінету Міністрів України № 530 від 11 вересня 1992 р. Обласний том «Реабілітовані історією. Херсонська область» зібрав докупи свідчення найцинічнішого злочину сталінізму. До матеріалів, видобутих в архівах, додається живий голос очевидців, щоб відтворити справжні масштаби трагедії. Щоб жоден не лишився безіменним, прізвище його включено до надрукованих тут поіменних списків.

Рецензенти:

В. Д. Сусоров, доктор історичних наук, професор
М. П. Оленковський, кандидат історичних наук

Редактор-упорядник А. Е. Вірлич

ЯК СТВОРЮВАЛАСЯ ЦЯ ТРАГІЧНА КНИГА

Ще за часи перебудови в області повіяло прагненням знати більш глибоше і правдивіше нашу історію. З'явилися перші публікації про політичні репресії тридцятих років, про голодомори 20-х, 30-х та 47-го років. Стали навіть читатися лекції на теми „Жертви сталінських репресій”, „Голодомори радянських часів”, що сприймалися досить щиро слухачами і дуже небажано місцевим керівництвом на рівні райкомів та міськкомів партії. А після розпаду СРСР, коли помінялася влада в Україні, Верховна Рада та Кабмін видали постанови про створення в кожній області редакційні колегії при облдержадміністраціях для написання серії книг під назвою „Реабілітовані історією”. Ці твори повинні були відтворити правдиву історію політичних репресій, які велися керівництвом СРСР з 1917 до 1991 року.

Автора цих рядків було запрошено в серпні 1992 року на посаду референта облдержадміністрації по зв'язкам з політичними партіями та громадськими організаціями. Наприкінці того ж року перший заступник голови облдержадміністрації В. М. Богун запросив мене до кабінету і вручив документ: Список затвердженої в області редколегії по написанню Херсонської книги „Реабілітовані історією”. З Києва цією роботою керував інститут історії НАНУ, а Всеукраїнську редколегію очолював відомий в Європі академік Петро Тимофійович Тронько, який керував створенням Всеукраїнської серії книг „Історія міст і сіл України”, що була першим прецедентом в СРСР.

Мені випало брати участь у цій роботі. Стати співавтором кількох нарисів в обох (українському та російському) виданнях Херсонського тому. Саме тому В. М. Богун і доручив мені цю роботу.

Ознайомившись із складом редколегії, я прямо заявив:

— Цією роботою я займатися не буду!

— Чому? — здивовано запитав Вячеслав Михайлович.

— Тому, — відверто заперечив я, — що в складі редколегії немає жодної особи, котра би була свого часу репресованою, а тепер — реабілітованою, і немає відповідального секретаря редколегії.

— Ось ви і будете тим і другим! — тут же знайшовся Богун, і як голова редколегії тут же написав розпорядження про призначення мене відповідальним секретарем редколегії.

Діватися було нікуди...

Вийшовши з „білого дому” з папірцем в руках, в думках повернув: кого залучити до робочої групи? Адже досвід „Історії міст і сіл” диктував необхідність створення науково-робочої групи, яка буде опрацьовувати в архівах обласних установ СБУ, прокуратури, УВД, облдержархіву документи з приводу політичних репресій в нашій області. Такою науково-редакційною групою книги повинна керувати досвідчена людина, що має хист дослідника, журналіста, історика і — найголовніше! — гуманіста.

В лічені хвилини в пам'яті перебрав усіх своїх знайомих і зупинився на одному з них: власкор Всеукраїнської газети „Демократична Україна” (яку між собою журналісти звали „Дуня”) — Дубовик Едуард Опанасович, заслужений журналіст України, авторитетний газетяр, наполегливий і відповідальний. Негайно зайшовши до нього, запропонував йому очолити НРГК, попередивши, що ця посада буде платною, і що йому надається право добирати кадри в цю групу, яка буде складати 5-6 чоловік.

Едуард Дубовик в найкоротший термін залучив до Науково-редакційної групи книги (скорочено — НРГК) та до активу редколегії кращих фахівців і негайно — вже через рік у 1994 р. видав перший в Україні альманах „Забуттю не підлягає”, присвячений нашим землякам — жертвам політичних репресій. Цей альманах отримав широкий авторитет, відгуки пройшли в пресі по всій Україні. А Е. О. Дубовик був нагороджений Вищою відзнакою Президента України.

За першим альманахом вийшов друком другий „Останній сталінський удар”, запланований Дубовиком, але оприлюднений у 1997-му — до річниці смерті талановитого журналіста (1938—1996 рр.).

До 2000-річчя Різдва Христового вийшла третя праця НРГК „Сповідь на Голгофі” про долю священників, монахів та рядових віруючих нашого краю, які зазнали репресій лише за віру.

Останнім вийшов з друку четвертий збірник під назвою „Мартиролог”, де подавалися короткі нариси та списки розстріляних наших краян та згодом реабілітованих. До нього увійшло кілька нарисів та списки

на 1220 чоловік, які отримали так званий вирок „десять років таборів без права листування” з ким би то не було, що фактично означало розстріл.

Одночасно працівники НРГК наполегливо працювали в архівах, складаючи картотеку на реабілітованих.

Згодом трапилася несподіванка. До облдержархіву від УСБУ надійшло понад 14 тисяч справ на реабілітованих, і раптом за чийось наказом поповнення припинилось. За нашими даними в архіві УСБУ залишилося кілька тисяч справ. Довелось йти на хитрість...

На той час наші працівники заявили про себе як здібні журналісти і дослідники, хоча працювали вони на мізерних ставках. Проте невдовзі вони стали членами Співки журналістів України і їх стали забирати від нас редакції газет. Так пішли від нас В. І. Староселець, В. М. Мостовий, Д. М. Білий та інші. А такі втрати завдавали певних утруднень, що гальмувало роботу. Крім того, область наша виявилася надто нестабільною щодо керівництва, а це дало також акцент і на керівництво обласною редколегією самої книги „Реабілітовані історією”, де змінилося за 12 років 10 голів редколегії, та майже повністю змінився і її склад, де залишилися постійними А. В. Карпова, В. Д. Сусоров, В. П. Рилєєв та А. Е. Вірлич. Постійним з дня утворення НРГК оператором-комп'ютерником була Яценко Любов Олексіївна.

Але як би то не було важко, робота продовжувалася, хоча і не без хитрощів. На деякий час в НРГК звільнилися дві посади. І тоді довелося звернутися до керівника УСБУ генерала О. М. Обалю, члена редколегії, який на прохання НРГК дав двох сумлінних пенсіонерів СБУ (майора П. А. Кутузова та прапорщика П. В. Дуленко), які для НРГК продовжили роботу в архіві УСБУ. За певний час вони видали матеріали на понад 6 тисяч реабілітованих наших земляків. Були утруднення: всі справи в архіві велися російською мовою, та й пенсіонери не володіли мовою державною. Ось тому вся ця робота ускладнювалася вже в самій НРГК: потрібно було все перекладати на українську, щоб скласти списки для тому.

Нарешті вся робота закінчена з накопиченням матеріалів як для нарисової частини тому, куди взято нариси з альманахів. Адже такі нариси пройшли випробування попередніми публікаціями критикою, як з боку професіоналів, так і з боку самих героїв нарисів та їх рідних.

В цілому макет тому сформовано до кінця 2005 року. І вся ця праця виконана завдяки зусиллям перш за все працівників УСБУ, облпрокуратури, облдержархіву, НРГК з постійною підтримкою облдержадміністрації, яка постійно піклувалася про фінансування роботи НРГК.

Що стосується змісту тому, то вважаємо, що про це скажуть не лише читачі, а в найпершу чергу — герої тому.

Август ВІРЛИЧ,
керівник НРГК, відповідальний секретар обласної
редколегії Херсонського тому Всеукраїнської серії
книг „Реабілітовані історією”, довічний політичний
засланець, де відбував з 1945 по 1954 рік.

ПОВЕРНЕННЯ ДО ПРАВДИ

Однією з найсуттєвіших прикмет перетворень, що відбуваються нині в Україні, змін у суспільній свідомості, в оздоровленні самого мислення за останні роки став зростаючий інтерес до вітчизняної історії, особливо до складних і трагічних її сторінок. І це цілком закономірно. Рівень правди і відвертості у дослідженні минулого — це передумова достовірності у прогнозуванні майбутнього, а також ознака здоров'я соціального організму. Не випадково перебудова почалася з очищення моральної атмосфери, створення нового психологічного клімату, розкріпачення думки — усього того, без чого немислима правова держава. В історії будь-якого народу є часи, якими він гордиться, але є й такі, про які він згадує з гіркотою. Ми не забуваємо великих звершень і перемог нашого народу, але ж повинні пам'ятати і все те, що було поруч з цим негативного. Пам'ятати, щоб не повторити помилок минулого.

Зараз ми маємо реальну можливість дістатися до першоджерел, всебічно і ретельно оцінити багато історичних подій, фактів, діяльність того чи іншого політичного або громадського діяча і рядового громадянина. Аналізуючи минуле, гортаючи криваві його сторінки, ми маємо можливість більш об'єктивно осмислити історичні обставини, фактори, які сприяли і дозволили розвиватися суспільству так, а не інакше. Нинішній час висвітлює постаті багатьох активних учасників і свідків минулого, діяльність і життя яких замовчувалися або перекручувалися. В їхніх долях, невід'ємних від часу, в якому вони жили і діяли, нерозривно злиті героїзм і драматизм епохи революційного перевороту і творення нового суспільства.

Сьогодні ми з особливою пильністю вдивляємося в ті сторінки історії України радянської доби, що були сповиті серпанком забуття, згадуємо репресованих людей, рідних чи близьких, імена яких довгий час не згадувалися, намагаємося переосмислити прожиті країною роки, ліквідувати «білі плями» минулого. До таких «плям» належить і проблема репресій та беззаконня. Торуючи шлях до істини, ми нерідко стикаємося з думкою, нібито «занадто» критичний погляд на історію України — це «розмивання» принципів, очорнення досягнень народу. Але ж очорнити історію можуть лише неправда, міфи, замовчування або перекручення фактів. На шляху очищення історії не повинні стояти на заваді догматизм і консерватизм, тим більш чийсь особисті амбіції. Без критичного осмислення уроків минулого як позитивного, так і негативного, знання усієї правди жоден суспільний організм не може бути здоровим, а тим більш забезпеченим від згубних рецидивів.

У Законі УРСР «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» від 17 квітня 1991 р., зокрема, говориться, що в 20-ті і наступні роки мільйони «безвинних людей на підставі антигуманних і антидемократичних законів та внаслідок прямого беззаконня і свавілля зазнали переслідувань за свою політичну діяльність, висловлювання та релігійні переконання. Особливо тяжкою спадщиною минулого є масові репресії, які чинились сталінським режимом та його провідниками в республіці».

Чим же були викликані репресії? На наш погляд, в основі їх лежить цілий комплекс причин, і серед них вкажемо на головні. Молода радянська держава виникла як держава диктатури пролетаріату, де функція насильства була на перших порах однією з основних, а в умовах громадянської війни, безумовно, провідною. Це диктувалося опором повалених панівних класів, гостротою політичної боротьби. Але не тільки. «Революційне насильство» стало до того ж фактично головним стимулом до праці, оскільки економічні стимули в умовах «воєнного комунізму» були, по суті, зведені нанівець. Так, вже у декреті РНК від 14 листопада 1919 р. «Про робітничі дисциплінарні товариські суди» для порушників трудової дисципліни і осіб, які не виконували норм виробітку без поважних причин, передбачалися покарання до шести місяців ув'язнення в таборах примусових робіт. Табори організовувалися і для селян за не досівання, невиконання продрозверстки, інших повинностей. Репресії, таким чином, були невід'ємною частиною господарсько-го механізму переходу епохи.

Ожививши економічні стимули до праці, нова економічна політика (неп) дещо пом'якшила політику репресій, але подолати її не могла. І коли наприкінці 20-х — початку 30-х років постало питання про джерела здійснення прискореної індустріалізації і методи суцільної колективізації, сталінське керівництво мало вже готову «апробовану» відповідь: знаряддям проведення індустріалізації та колективізації став

розвинутий репресивний апарат, виправно-трудові табори «архіпелагу ГУТАБ». Дешева робоча сила, підневільна праця в'язнів, нове «кріпосне право» для селян, які були позбавлені змоги покинути село і працювали за мізерні трудові, — такі «внутрішні ресурси» сталінських методів будівництва нового суспільства.

Що стало причиною тотальних репресій? Питання досить непросте. В 20-ті роки на селі куркуль, середняк, бідняк і наймит були реальними, а не міфічними фігурами. Зберігалась класова боротьба на селі. Однак і ступінь розшарування селянства, і гострота класової боротьби не йшли ні в яке порівняння з дореволюційним часом. Вирішальне значення мала зміна позиції держави: якщо до революції вся міць державної організації була на боці експлуаторських класів, то тепер вона стала на захист незаможних і експлуатованих. Цим створювалася можливість принципово іншого типу соціальної еволюції — обмеження і подолання експлуаторських відносин на селі, залучення «мирними» економічними і виховними засобами усіх прошарків селянства до будівництва нового життя, їх поступового залучення до соціалістичних форм праці й побуту.

Однак з початком сталінської «революції згори» вже в 1928—1929 роках політика економічного обмеження і витиснення куркульства стала замінюватися антидемократичною політикою «розкуркулення». Сталінська концепція загострення класової боротьби в ході просування до соціалізму виявилася тут у повній мірі. Як відомо, Й. Сталін ще в 1928 р. сформулював горезвісну тезу про загострення класової боротьби в міру успіхів соціалістичного будівництва. Розгорнуте тлумачення цієї тези він дав на березнево-му пленумі 1937 р., де зокрема вказувалося, що чим далі країна буде посуватися вперед, тим більше вона матиме успіхів, тим більше озлоблюватимуться рештки розбитих експлуаторських класів, тим швидше будуть вони йти на найгостріші форми боротьби, тим активніше шкодитимуть державі. Насправді це тлумачення примітивно виправдовувало репресивну політику і не витримує ніякої критики ні з точки зору теорії, ні з позиції звичайного здорового глузду. Адже відомо, що класова боротьба та диктатура пролетаріату — атрибуту тільки перехідного періоду від капіталізму до соціалізму, коли однією з провідних функцій держави бачилася функція придушення опору політично скинутих, але економічно ще не переможених експлуаторських класів. З цієї точки зору функція політичних репресій до середини 30-х років повинна була б втратити свою колишню гостроту, оскільки нова «сталінська» Конституція ще за три місяці до вищезгаданого пленуму підтвердила тезу про те, що в країні побудовано соціалістичне суспільство і повністю ліквідовано експлуаторські класи. Насправді відбулося цілком протилежне — саме на ці роки припадає нова, немилосердна хвиля репресій.

Іх історію можна умовно розподілити на декілька періодів. Перший — антикуркульські акції 1918—1920 років, коли у заможних селян вилучали «зайву» землю і техніку. Другий період — 1927—1928 роки, жертвами яких тоді стали десятки тисяч троцькістів і зінов'ївців, висланих у віддалені райони колишнього Радянського Союзу, запрогорених у політичні ізолятори, виключених з партії і вигнаних з роботи. Третій період — 1929—1932 роки, коли була розгорнута небачена за масштабами репресивна кампанія по «розкуркуленню». У селян конфісковувалося все господарство, а сім'ї «розкуркулених» висилалися у віддалені райони Сибіру, Півночі на постійне помешкання в «спецпоселеннях». Крім куркулів, висилалися нерідко, а подекуди часто-густо середняки, «підкуркульники». Таким потворним слівцем визначали селян, навіть бідних, які виступали проти колгоспів та методів колективізації. Виселяли також священників і монахів, дрібних торговців і ковалів, узагалі всіх невгодних людей. Четвертий період, 1937—1938 роки, коли були репресовані члени партії, військові, інтелігенція — внаслідок різноманітних чисток або за участь чи зв'язок з різними «контрреволюційними» організаціями тощо. Більшість заарештованих у ці роки опинилася у виправно-трудовах таборах або ж відразу після вироку фізично знищена. П'ятий період, 1939—1941 роки. Масштаби репресій у цей час скоротилися. Масові репресії відбувалися тепер у західних районах України. Однак війна, що розпочалася в червні 1941 р., не зупинила каральної політики. Вже в другій половині вказаного року було виселено на Схід все населення німецької національності. Більша частина з них виявилася в «спецпоселеннях», але немало чоловіків було направлено в табори ГУТАБу для поповнення робочої сили.

З 1944 р., коли вся територія України була визволена від німецько-фашистських загарбників, співробітники НКВС знову стали займатися «звичною» справою. Саме на них лягла робота по «фільтрації» населення регіонів, що були окуповані гітлерівцями. Значній частині жителів України, в тому числі і Херсонщини, що майже три роки була поярмлена, щоб не вмерти з голоду, доводилося працювати в громгоспах, на промислових підприємствах, залізниці, будовах тощо. За прийнятою згодом термінологією

така праця кваліфікувалася як «співробітництво з окупантами». Звичайно, знайшлися люди, які діяли у каральних загонах, поліції, інших ворожих установах під керівництвом німецьких властей. Такі по війні виявлені і покарані. Але для багатьох робота на «ворожих» заводах, у колгоспах, радгоспах, на залізниці була єдиною можливістю не вмерти з голоду, врятувати від голодної смерті своїх дітей. Ясно, якщо усіх їх репресувати, то неможливим стане відновити нормальне життя і господарську діяльність. Але практично усі, хто виявився на окупованій території, обмежувалися в правах. І, нарешті, в 1947—1953 рр. країна пережила нову репресивну кампанію, що супроводжувалася арештами за звичними мотивами: «антирадянська пропаганда», «співробітництво з окупантами», «зрада Батьківщини», «вихвалювання переваг капіталізму» тощо. Однак досить тяжка війна і репресії попередніх років настільки знекровили суспільство, що арешти цього періоду масовими вже не назвеш.

Альтернативною моделлю економічного розвитку країни в 20-ті роки могло б стати поглиблення нової економічної політики, розвиток ринкових відносин, зміцнення матеріальних стимулів до праці. Але для сталінського керівництва цей шлях був не прийнятний з двох причин. По-перше, він містив загрозу соціально-економічним і політичним відносинам, що склалися і були побудовані на фундаменті командно-адміністративної системи. Ідеологічно це об'рунтовувалося як загроза пролетарській диктатурі з боку дрібнобуржуазної стихії. По-друге, цей шлях уявлявся не виправдано тривалим, а тому і неможливим в умовах капіталістичного оточення.

1929 рік, який було названо роком «великого перелому», поклав початок авантюристичній, лівацькій політиці воєнно-комуністичного) штурму — з примусовою продрозверсткою, забороною базарної торгівлі, картковою системою розподілу матеріальних благ, інфляційним випуском паперових грошей, експропріацією найбільш заможних селянських господарств безвідносно до того, чи мали вони експлуататорські ознаки, і примусовим об'єднанням майна всіх інших категорій селянства у колективних господарствах, утворюваних здебільшого для того, щоб найбільш ефективно здійснювати продрозверстку. У більшості районів спостерігалось пряме адміністративне спонукування селян-одноосібників до об'єднання в колгоспи, внаслідок чого колгоспний рух втратив здорову основу. Лозунг про ліквідацію куркульства як класу на основі загальної колективізації служив зручним виправданням санкцій, спрямованих проти всієї маси заможного селянства, яка найбільш рішуче протидіяла колективізації.

В умовах швидких темпів колективізації демократичні принципи соціалістичних перетворень були повністю відкинута, широко практикувалися адміністрування і примус. Центральна і місцева преса закликали до рішучих дій проти куркулів, партійні і радянські органи давали місцевим працівникам, установам і організаціям вказівки «всєбічно піднімати і розпалювати класову ненависть мас по відношенню до куркулів і інших контрреволюційних елементів», у числі яких виявлялися небажаючі вступати в колгоспи середняки і навіть бідняки.

Необхідно мати на увазі, що ще напередодні розкуркулення в 1927—1928 роках почався тиск з боку держави на міцних хазяїв, їх обкладали податками, твердими завданнями по хлібоздачі, а «недисциплінованих» виселяли за межі даної земельної спілки, в результаті чого виникали «куркульські виселки». Так, наприклад, згідно рішення сходки села Мірошниківка Херсонського району за межі села було вислано куркуля Резніка. Йому виділено чотири десятини землі (до цього мав 10), а все майно передано колгоспові «Червоний сівач». Куркулі, які не могли своєчасно здати державі дві тисячі пудів зерна, теж виселялися за межі села, інколи навіть району. Заможні селяни не мирилися з таким становищем і в багатьох селах почала загострюватися класова боротьба. Якщо раніше куркульство таємно організовувало замаху на сількорів, сільських активістів, то тепер воно почало діяти більш відкрито. Так, в одному із селищ Генічеського району в листопаді 1928 р. сільські куркулі, озброївшись кілками, залізними прутами, на вулицях і в хатах організували побиття бідняків. У січні 1929 р. куркулі села Нова Покровка Дмитрівської сільради вбили молодого сільського активіста Андрія Мельника. Суд констатував це вбивство «як яскравий акт класової боротьби».

У 1928 р. на Херсонщині, як і в цілому по країні, виникли труднощі з хлібозаготівлями. До грудня в краї було заготовлено зерна лише 47,4 процента до загального плану хлібоздачі. Хлібозаготівельна криза помітно ускладнювала економічну і соціальну обстановку і в місті, і на селі. Ця криза значною мірою була пов'язана з класовою боротьбою на селі, однак не вела до неї. Почалося закриття ринків, запроваджувалися обшуки в селянських господарствах, притягалися до судової відповідальності ті селяни, які позаховували лишки хліба. Суди автоматично виносили рішення про конфіскацію як товарних лишків хліба, так

і запасів, необхідних для виробництва і споживання. Арешти в адміністративному порядку і ув'язнення згідно з рішенням суду довершували картину свавілля і насильства, що мали місце на селі наприкінці 1928 і впродовж наступних років.

Так, у жовтні 1929 р. за нездавання лишків зерна Рибальчинська сільрада призначила на продаж майно куркулів П. і М. Симсєв, К. Кострицького, С. Афанашенка. Подібний факт мав місце і в селі Одрадокам'янка. В селі Карга Скадовського району за нездачу куркулем лишків хліба комісія сприяння хлібозаготівлі застосувала відповідний закон, і суд стягнув з нього штраф у розмірі 15 тис. пудів зерна. Крім того, суд постановив вислати «приховувача» — Т. Кальченка за межі району. В селі Нова Збур'івка куркулі теж переховували зерно в ямах. Наприклад, у Ф. та К. Бондарів було виявлено у тому ж місяці в ямах 55 пудів пшениці минулого врожаю та 200 пудів ячменю, 300 пудів вівса і 55 пудів пшениці поточного року. В заможного селянина Д. Нижника в трьох ямах було виявлено 315 пудів жита і пшениці, а в М. Рубана в двох ямах знайдено понад 200 пудів вівса і ячменю. Господарства цих куркулів були описані на продаж. В селі Наталівці у куркулів Я. і П. Михайленків були виявлено ями з зерном. На Цукурних хуторах Чорнянської сільради теж у листопаді 1929 р. куркулі Курасов і Малий приховали понад 300 пудів зерна. В селі Каїрська Балка захований хліб погнив. Біднота сіл вимагала виселити «гноїтелів» зерна із села за межі округи. Подібних фактів було чимало. В селі Любимівка куркуль Божко був засуджений за те, що гноїв зерно. Його присудили до трьох років позбавлення волі і висилки за межі округи. Автор цитованої і переповіданої тут замітки, що повідомив про це в обласну газету, пропонував: «Таких молодчиків треба зовсім знищувати, як ховрахів. Бо цей ховрах більше псує хліба, ніж справжній».

Чимало заможних селян розвозили своє майно до родичів та знайомих в інші села. Так, в селі Каїри Горностаївського району куркульсько-заможна частина села порозвозила своє майно по інших селах. Подібні факти мали місце в багатьох районах Херсонської округи, в тому числі в Каховському, Голопристанському, Чаплинському та інших.

Серйозною проблемою став також масовий забій худоби, що є прямим наслідком гвалтівної колективізації. Різке скорочення поголів'я підривало матеріальну базу колгоспів і створювало загрозу постачання продовольства для міського населення. Куркулі, продаючи і знищуючи худобу, коней, поспішали стати середняками. «В умовах Херсонської округи, підкреслювалося в обласній газеті від 3 січня 1929 р., це явище оберталося на загрозу зірвати наступну весняну засівкампанію».

Оскільки коні — головна тяглова сила, автор пропонував застосовувати «суворі репресії» до винищувачів коней і худоби, і щоб винних засудити до п'яти років позбавлення волі з конфіскацією майна. В 1929 р. на Херсонщині кількість коней зменшилася на 21 процент, великої рогатої худоби — на 10 процентів, овець — на 27 процентів.

Максимальне усупільнення худоби в колгоспах ішло від вищого керівництва країни. Були відкинуті всі пропозиції включити в статут колективного господарства, зокрема, положення про збереження в особистій власності колгоспника корови, дрібної худоби в межах споживчих потреб сім'ї. Установка на усупільнення всіх засобів виробництва, всієї худоби і птиці зафіксована в найважливіших директивах того часу, що розглядали сільськогосподарську артілю «перехідною до комуни формою колгоспу», а комуна, як відомо, відрізнялася граничним рівнем усупільнення виробництва. Зруйнування виробничих сил сільського господарства не обмежувалося знищенням коней, худоби. Воно проявлялося і в знищенні інвентаря, порушенні агрокультури, втрагі виробничого досвіду, погіршенні якості сільськогосподарських робіт.

З осені 1929 р. насильство над селянством ще більше посилилося. Форсувалася колективізація, яка полягала в тому, щоб «зломити куркулів», «вдарити по куркулью» так, щоб він не зміг більше «звестися на ноги». І хоча весь час додавалися слова «як клас», для кожного селянина це означало знищення індивідуального господарства — основи існування сім'ї. Ось чому багато селян, у тому числі і неможлих, виступали проти колективізації. Так, на звітних зборах у Любомирівській сільраді в січні 1929 р. було ухвалено: «Лінію радвлadı щодо утворення колгоспів вважати неправильною». Член президії КНС села Малі Копані Ходос не один раз говорив: «Колгосп — це сільце для селян». Член цієї сільради Ф. А. Киричок заявляв: «Колгосп — це могила для селян, а не життя. Нам колгоспи не потрібні. Радвлда робить неправильно». Подібні настрої спостерігалися в багатьох селах Херсонської округи.

Так, в с. Ново-Петрівка заможний селянин Тищенко в листопаді 1929 р. роз'яснював селянам, що «в колгоспі не буде вам щастя. Це ж кабала... Беруть хліб — нищать народ. Усі будемо босяками. Тягнуть у комунію, а там — теж забирагимуть. Ох, і важке життя. Несознательний народ оці бідняки». Інструктор

Цюрупинської райколгоспеліки Головкин у заяві до Херсонської ОКР КК у вересні 1930 р. писав, що він «не погоджується з генеральною лінією партії в питаннях індустріалізації країни та колективізації сільського господарства... Ліквідацію ж куркульні як класу на основі суцільної колективізації — вважаю за невірну тому, що... Ленін ніде не говорить про потребу ліквідувати куркуля».

У Бериславі та Качкарівці найбільш свідомою частиною молоді рішуче виступала проти колективізації та заходів влади щодо селянства. Вона зокрема заявляла: «Корову продамо, каміння підемо рубати, а в колектив не підемо». Не погоджувалися з політикою партії і деякі комсомольські керівники. Так, член Скадовського райкому комсомолу А. Кузьменко в грудні 1929 р. у заяві писав: «З жалем прохаю виключити мене з організації тому, що політика партії неввірна... У комсомолі мені робити нічого». В селі Нова Олександрівна один комсомолец у той час теж заявляв: «Доки вже радвлда смоктатиме з нас соки? Не можна терпіти». Такі заяви передової молоді села кваліфікувалися як класово ворожі.

Для жителів сіл були створені згодом такі умови, що їм нікуди було подітися. Звідси і продуктивність праці колгоспника, що була аж надто «низькою» у порівнянні з одноосібником. До того ж треба зазначити, що в колгоспах бракувало фахівців, справжніх організаторів сільського виробництва, давалася взнаки відсутність у значної частини селян загальнотеоретичних та культурних знань.

З кінця 1929 по 1930 рр. на Херсонщині було розкуркулено понад 10 тисяч селянських господарств. Якщо врахувати, що за даними статистики тих років у кожній куркульській сім'ї було в середньому по 6—7 чоловік, то в розряд «ліквідованих як клас» потрапило понад 60—70 тисяч чоловік. Загальна сума майна розкуркулених становила не менше 55 млн. 853 тис. крб. Тільки у березні 1930 р. в нашому краї було розкуркулено 4476 сільських господарств, конфісковано в них майна вартістю понад 2,5 млн. крб. На Херсонщині, як і в інших районах країни, за рішенням сільських зборів куркулі позбавлялися землі, знарядь праці, житлових і господарських будівель, висилалися за межі села, району тощо. Так, з часу колективізації і до лютого 1930 р. тільки сільрадами Качкарівського району за його межі було вислано 170 родин заможних селян.

Певною мірою в розширенні кола розкуркулених була зацікавлена і частина бідняцько-наймитських мас села, оскільки конфісковане у куркулів майно або передавалося у неподільні фонди колгоспів як вступні внески бідняків і наймитів, або розподілялося між ними, або йшло на покриття боргів державі.

Гасло «ліквідації куркульства як класу» з особливою силою втілювалося в життя з початку 1930 р. і захопило перш за все не куркульські, а середняцькі прошарки селян. Чому так сталося? Та тому, що справжні куркулі у своїй переважній масі ще з 1928 р. після «надзвичайних заходів» ліквідували своє господарство і переселилися до міст. Якраз тоді куркульство самоліквідувалося. Частина вже була у в'язницях або загинула. Основна ж маса різними способами влаштувалася робітниками на заводах, залізницях, будовах, стала опалювачами, рахівниками, двірниками, прикажчиками і таке інше, хтось перебував на утриманні у своїх міських родичів та близьких знайомих.

Оскільки коло зарахованих у «куркулі» за рахунок середняків розширювалося, то кількість розкуркулених до початку 1932 р. в деяких регіонах щодо загальної кількості сільського населення досягла 10—20 процентів. Загальна кількість усього сільського населення, яка підлягала тим чи іншим формам репресій з боку відповідних органів (розкуркулення, арешти, висилки, штрафи, обшуки, погрози і т. д.) так чи інакше становила не менше 25—35 процентів від усієї кількості селян. Так, наприклад, Цюрупинський райвиконком у лютому 1930 року в інформаційному листі повідомляв, що проявилася тенденція вводити до списків розкуркулених середняцькі господарства і що функціонерами по розкуркуленню «внаслідок необачності» зачеплено середняків. Колгоспи до того ж були неготові до прийому майна розкуркулених, внаслідок чого воно псувалося та гинуло, і спостерігалася негативне враження у самої бідноти та середняків від тієї безгосподарності.

За цих умов зрозуміло, що «опір капіталістичних елементів зростав, класова боротьба загострювалася», оскільки, по суті, починаючи з 1930 року, боротьба на селі йшла вже не з куркулем, а з середняком та біднотою, з основними виробниками на селі. Так, дані про конфіскацію засобів виробництва на перше березня 1930 р. по 14 районах Херсонської округи свідчили, «що глитій сам зліквідував своє майно. Ці господарства були міцними і великими в 1926 р., а зараз не всі мають хоча б одну коняку, а тим більше корову». Саме бідняки і особливо середняки виявилися ув'язненими в «куркульські» концентраційні табори. Вони стали основними об'єктами висилок і всякого роду каральних експедицій.

На початку 30-х років були винайдені і нові терміни, зокрема: «куркульсько-заможна верхівка села» та «підкуркульник», які до 1928 р. не застосовувалися. Політична мета терміну «куркульсько-заможна

верхівка» полягала в тому, щоб легше зарахувати в розряд «куркуля» потрібну кількість середняків. Політична мета терміну «підкуркульник» — в тому, щоб кожен протест середняка і бідняка проти політики насильства і наруги над основними масами села можна було кваліфікувати як протест «підкуркульника», «класового ворога» і розправлятися з протестуючим, як з «агентом» куркуля.

Фабрикація куркулів із середняків та бідняків пов'язана одночасно з найогиднішим цькуванням, звинуваченням в опортунізмі і виключенням з партії місцевих комуністів, які не могли знайти необхідного процента куркулів чи не знаходили їх взагалі. В результаті такої політики той, хто в 1929 р. вважався середняком чи бідняком, в 1930 р. виявлявся куркулем або з бідняків «переводився» в середняки, чи одразу, в деяких випадках, в куркулі. Й. Сталін та його оточення такі дії зображували як перегини «на місцях», як «маленькі недоліки» великого господарського процесу, звалюючи провину на інших. Насправді це були не «окремі» помилки, не перегини на «місцях», а суть і результат загальної політики і загальної лінії, результат усієї системи заходів, конкретні прояви насильства, свавілля і наруги над трудящими масами села. Насправді куркулів, як певної соціально-економічної категорії, яка б займалася в тій чи іншій формі експлуатацією чужої праці, на селі принаймні з 1929 р. вже не було. Навіть колишніх куркулів (за винятком мізерної купки, котра влаштувалася працювати в радгоспах, на лісозаготівлях, чи мешкала в містах, чи просто вела злиденне життя) тоді вже не було. «Середняк рішуче в своїй основній масі повернув до соціалізму» — це офіційне гасло невірне, оскільки такий поворот був продуктом сваволі і насильства над середняцькими масами, які не увійшли в колгоспи добровільно, а були залучені до них заходами жорсткого адміністративного і економічного примусу.

Вся відповідальність за «перегини», тобто за наругу над селянами, покладалася на місцевих працівників. Вони оголошувалися «перегинщиками» і «головотяпами», їх знімали з роботи, виключали з партії, віддавали до суду. Проте покарання не торкнулося центру, звідки лунали заклики і надсилювалися директиви форсувати темпи колективізації, усуспільнювати продуктивну худобу і птицю, створювати колгоспигіганти, розкуркулювати, не рахуючись ні з чим, сотні тисяч господарств, висилати людей в необжиті райони Півночі, Уралу, Сибіру, Казахстану. Істинний винуватець «перегинів» і «викривлень» — сталінське керівництво — звинувачувало місцевих виконавців власних вказівок.

У місцевих працівників стаття Й. Сталіна «Запаморочення від успіхів» від 2 березня 1930 р. та його «Відповідь товаришам колгоспникам» викликали розгубленість і невдоволення. Центральний комітет партії 14 березня того ж року прийняв постанову «Про боротьбу з викривленнями партлінії в колгоспному русі». Під впливом цих директив партії усунення перегинів і викривлень у колгоспному будівництві йшло повільно і тяжко. Селяни почали виходити з колгоспів, але їм чинилися адміністративні перешкоди, їм також не повертали коні, худоба, інвентар. Наприклад, бідняки — члени колгоспу «Пробудження» села Козачі Лагері І. Фоменко, П. Ситник, І. Жолуденко, С. Колісник, Г. Крутієнко та інші до 16 березня 1930 р. забрали з колгоспу свою худобу. В селі Чулаківка під впливом статті Й. Сталіна понад 100 членів п'яти колгоспів подали в березні того ж року заяви про свій вихід з артілі і вимагали, щоб їх наділили землею. Члени колгоспу «Пам'яті Леніна» Цюрупинського району в той же час почали силою забирати своїх коней і вимагати землі. В кущі імені Ворошилова, що знаходився в селі Козачі Лагері, уповноважений райпарткому заарештував кількох бідняків і середняків за те, що вони теж хотіли вийти з артілі. В селі Федорівка Великоолександрівського району половина селян вийшла з колгоспу. Розвалювалися колективні господарства і в селах Шкуринівці, Павлівці, Дмитрівці, а також у селі Великі Копані. Подібні факти були і в інших селах Херсонської округи.

Треба зазначити, що на місцях подекуди заборонялося роз'яснювати зміст статті Й. Сталіна та постанови партії. Так, наприклад, учителю, що перший став популяризувати ці документи, члени Бурханівської сільради неоднозначно натякнули на Соловки. В селі Нова Калуга Великоолександрівського району агроном Морозов так роз'яснював селянам статтю Й. Сталіна: «Стаття не стосується нашого району. Хто читає газету, той буде заарештований, бо стаття робить підрив». У селі Шолом Алейхем Калінін-дорфського району голова сільради Шапіро про статтю говорив селянам так: «Пропоную перестати балакати про це, в противному разі всіх заарештую та і відправлю в район. То контрреволюція».

Преса, радіо не раз підкреслювали, що в країні спостерігається зростання політичної активності серед робітників і селян. Насправді ж можна говорити про величезне падіння цієї активності, надзвичайну пригніченість, заляканість, забитість і страх. Відверто кажучи, сталінське «соціалістичне» суспільство виявилось цілком позбавленим соціалістичного змісту. В країні поширювалося невдоволення, протести, навіть спалахи гострої боротьби, що свідчило не про правильну, а, навпаки, — антинародну політику

правлячої верхівки. Ця боротьба селян являла собою протест проти колективізації, страшного зубожіння люду. Наприклад, у молодіжних осередках Каховського району ще в 1929 р. говорили: якщо ми будемо будувати Дніпрельстан, то «селяни без штанів ходитимуть». Треба зараз селянство задовольнити мануфактурою та цукром... Коли ми не забезпечимо селянство всім потрібним, воно може повстати».

В окремі моменти гинучи класи дійсно можуть переходити до гострих форм класової боротьби. Це можливе з ряду причин. Наприклад, міжнародні ускладнення, інтервенція, змова окремих груп навіть при правильній політиці уряду і при пануванні пролетаріату. Але ж чи можна на підставі цього встановлювати закон неминучого загострення класової боротьби в міру просування країни вперед по шляху соціалізму? Ні в якому разі. Оскільки загальновідомо, на підставі міжнародного досвіду, що в міру просування до соціалізму опір капіталістичних елементів послаблюється, а класова боротьба пом'якшується і поступово згасає.

Й. Сталін бачив лише один момент, який впливав на загострення класової боротьби, та ігнорував, затушовував інші, незрівнянно більш важливі, вирішальні, які діяли в протилежному напрямку, послаблюючи силу опору куркульства, ізолюючи його від мас, роздрібнюючи і деморалізуючи його, викликаючи пасивність і занепад його енергії. Однак не можна заперечувати і того, що в країні були випадки класової боротьби, особливо наприкінці 20-х та на початку 30-х років. Але загострення класової боротьби було пов'язане не з просуванням по шляху до соціалізму, а з рухом назад і в бік від соціалізму, не з покращенням становища мас, а з неймовірним його погіршенням, не із зростанням активності і творчості мас, не із розгортанням демократії, а з придушенням їх активності і повним згортанням демократії.

* * *

Напружена обстановка початку 30-х років вимагала кардинальних дій, щоб вивести країну з важкого економічного становища, але правляча верхівка за браком освіти і убогістю загальнокультурного рівня пішла по шляху найменшого опору. Відтоді все — від прорахунків і перекручень у політиці до проривів і невдач на підприємствах, у колгоспах, радгоспах — пояснювалося зростаючим опором експлуататорських класів та буржуазної інтелігенції, яка представляла найкваліфікованішу частину суспільства. Були визначені і форми такого опору — «шкідництво» та «шпигунство» на користь зарубіжних країн і колишніх власників підприємств.

Боротьба проти «шкідників» та їх переслідування набула розмаху масового психозу, їх віднаходили в промисловості, сільському господарстві, на транспорті, кооперації, різних установах, навчальних закладах. Надмірне форсування темпів індустріалізації спричинилося до постійних виробничих зривів, невдач, невиконання завищених планів. Усі ці недоліки і недоробки пояснювалися, як правило, «шкідництвом» старої інтелігенції. Поняття «шкідництво» вийшло за межі виробничої сфери і поширилося на ідеологію, науку, культуру. Все це посилювало знервованість у суспільстві, тривогу у різних прошарках його. Мало того, викривалися так звані контрреволюційні організації.

Верховний суд України 19 квітня 1930 р. виніс вирок у справі «Спілки визволення України», трактованої як контрреволюційна організація з національним ухилом. Почалося викриття «національного ухилу». Науковці Херсонщини вимагали на своїх зборах найсуворішої кари для ухильників, «контрреволюціонерів». Загальні збори активу секції наукових працівників Херсона, що відбулися 20 березня 1930 р., заслухали повідомлення про «шкідливу» діяльність «Спілки визволення України», і з обуренням констатували наявність агентів «Спілки» в Херсонській секції наукових працівників. Це Сухина, Глушенко, Скрипниченко та Петров, що проводили активну «контрреволюційну діяльність». Тим більш, два останніх походили з «соціально-ворожого табору попівства та дворянства». Вказаних осіб було виключено з секції. Крім того, збори активу постановили вимагати «найвищої міри соціального захисту для контрреволюціонерів».

Успіх сфальсифікованого судового процесу над учасниками СВУ підштовхнув керівництво НКВС до більш активних дій, внаслідок чого і в нашому краї була «виявлена» організація, яка вороже ставилася до державних заходів та національної політики. Про це можна дізнатися, ознайомившись з нарисом Л. Слісєєвої та А. Стрельченка.

У 1930 р. було ліквідовано безробіття, але насправді лише тимчасово. Основна маса трудящих перебувала в важкому матеріальному стані, за винятком незначної номенклатурної верхівки на місцях та певного прошарку високооплачуваних робітників і спеціалістів. Багато керівників заводів та підприємств у гонитві за планом не могли налагодити нормальну роботу колективу. Так, наприклад, у майстернях імені

Комінтерну міста Херсона спостерігалися низька продуктивність праці, велика плінність робітників, прогули. У їдальні не було ні мисок, ні ложок. Не краще було і на заводі імені Петровського, де за 11 місяців 1930 р. господарський план було виконано лише на 76 процентів, брак продукції, скажімо, у ливарному цеху сягав 80 процентів. Завод недодавав союзнаї продукції на 480 млн. крб. Тут теж спостерігалися низька продуктивність праці, плінність робочої сили, прогули, низькі технічні та професійні знання у робітників. До того ж останні зіткнулися з великими продовольчими труднощами. В крамницях не вистачало найнеобхіднішого: хліба, молока, м'яса, цукру, солі, мануфактури тощо.

Найбільш свідомі робітники, члени партії не мирилися з цим і відверто обурювалися. На Херсонському заводі «Металіст» коваль Д. Перепьолкін в одній з бесід у 1929 р. сказав робітникам «За що воювали? Одних спекулянтів знищили, а другі прийшли. Радянська влада і комуністи забирають хліб і останні штани у селян-бідняків. А нас, робітників, годують «гливтяками». Робітник майстерня імені Комінтерну, член партії В. Д. Комов у заяві до партосередку в вересні 1930 р. писав: «Тяжку кризу з продовольчими продуктами й сировиною, коли водночас колосальна кількість вивозиться в експорт, я не можу пояснити позапартійній масі. Я, не розуміючи всього цього, не бачу шляхів до розв'язання всіх труднощів». Член ВКП(б) цього ж осередку Бабурін вважав, що «партія втратила авторитет серед робітничого класу, відірвалася від робітничих мас». На його думку, так міркує не тільки він, а й «багато інших: тільки, боячись потрапити в ухильники, вони... мовчать». Партактив кваліфікував погляди робітників, як «явно опортуністичні», «вияв впливу дрібнобуржуазних опортуністичних елементів на окремі прошарки найменш стійких членів партії». Член партії Баламутін, виступаючи на зборах партосередку Херсонської електростанції, зазначав, що «тепер робітник думає про те, як би краще попоїсти, а не про те, щоб займатися зібраннями та промовами».

Політика дутих планів і темпів з обов'язковою вимогою їх дострокового виконання і перевиконання, політика галасливих реляцій про виробничі перемоги суперечила дійсності. В 1931 р. промисловість працювала в цілому з величезними перебоями і простоями через нестачу сировини, сотні цехів і підприємств працювали в основному з навантаженням 50—60 процентів. Реальна заробітна плата робітникам по відношенню до 1926—1927 рр. складала не більше 25 процентів. До того ж видача платні затримувалася на місці, харчування робітників було вкрай незадовільним, не вистачало спецодягу, необхідних інструментів тощо. За таких умов годі було й думати про високопродуктивну працю та дострокове виконання всіляких планів.

Внаслідок неправильної економічної політики уряду в цілому і зокрема в сільському господарстві село до 1932 р. підійшло фізично ослабленим. Селяни в колгоспах не почували себе господарями, оскільки вироблена колективною працею продукція не ставала власністю колективу. Колізія розв'язувалася просто: перед загрозою голоду колгоспники приховували частину продукції ще до її оприбуткування та вивезення. І не тільки для власного харчування, а й для «незаконного» продажу.

З 1931 р. колгоспники почали розносити суспільну продукцію, оскільки вони втратили надію на розподіл за трудоднями наприкінці сільськогосподарського року. На вільному ринку, де продаж і купівля переслідувалися, ціни на продукти до 1933 р. зросли приблизно в 30 разів. Тому не дивно, що ще на недоспілих полях у той період з'явилися так звані «перукарі» — найчастіше жінки, які ножицями зрізали колоски на кашу для сім'ї. Робилося це таємно, вночі. Коли розпочалася косовиця, то перші намолоти відразу ж вивозилися. З'явилися «несуни» — люди несли зерно з току в кишенях, за пазухою. В літературі є згадки про «піонерські дозори» та комсомольську «легку кавалерію», що покликані були протистояти розбазарюванню зерна. Однак зупинимось на варварському законі від 7 серпня 1932р.

Це була постанова «Про охорону майна державних підприємств, колгоспів і кооперації та про зміцнення громадської (соціалістичної) власності», яка, до речі, була власноручно написана Й. Сталіним. За цією постановою розкрадання колгоспного майна каралося розстрілом, а в разі «пом'якшуючих обставин» — позбавленням волі на строк не менше 10 років з конфіскацією майна. В народі цей драконівський закон влучно охрестили законом про «п'ять колосків». Таким чином, замість того, щоб покласти край несправедливим виробничим відносинам, що спонукали колгоспників до розкрадання власної продукції, Й. Сталін та його найближче оточення обрали шлях репресій. Вимагаючи вишукувати «сучасних куркулів і підкуркулників» безпосередньо в колгоспах, були винайдені і методи таких пошуків. Їх вістря спрямовувалося на ворогів хлібозаготівель, на тих, хто прагнув утворити в колгоспі фуражні та продовольчі фонди, зменшуючи цим обсяг хлібозаготівель.

Термін «класова боротьба» у ході колективізації був підмінений боротьбою бюрократично-судової машини сталінського самовладдя проти селянства в цілому, що завершилося в 1932—1933 рр. голодом і

встановлення більш як на півстоліття адміністративно-мобілізаційної системи у сільському господарстві. Знову почалися пошуки «шкідників» на заводах, у колгоспах, сільрадах, різних установах. Покликані змусити сталінську диктатуру, репресії стали найбільш очевидним свідком її найглибшої внутрішньої кризи. В розряд «шкідників» цього разу потрапили працівники земельних органів, машинно-тракторних станцій, агрономи, зоотехніки, голови колгоспів, активісти тощо. Такі шкідники були виявлені в колгоспах Широкої Балки, Станіславському партосередку, в артілі «Червоний сівач» Музиківської сільради, на Херсонській консервній фабриці.

В середині 30-х років оголошувалося, що в країні збудовано соціалістичне суспільство і досягнуто небачених результатів. Насправді все було не так. Незважаючи на побудову кількох крупних заводів і появу в селах 100 тисяч тракторів, відбувалося підривання важливих основ соціалістичного будівництва. По-перше, знесилено основний виробничий потенціал — робітничий клас і трудящі маси села. По-друге, зведено нанівещ, підрвано їх купівельну і платоспроможність. Будівництво нових фабрик і заводів йшло не за рахунок народного доходу, а за рахунок експропріації значної частини заробітної плати робітників шляхом різного роду позик, податків, членських внесків, позбавлення робітників допомоги, спецодягу, скаженого підвищення цін і за рахунок надексплуатації основних мас села. Крім того, вся сировинна і сільськогосподарська база промисловості на цей час зруйнувалися.

Першого грудня 1934 р. в Ленінграді було вбито відомого державного і партійного діяча С. М. Кірова — найпершого суперника Й. Сталіна. Перше грудня стало переломним, після нього прихований терор вирвався на волю, неоголошена війна своєму народу вийшла на новий виток. Перше грудня — це десятки в'язниць і концтаборів, це ніч, коли мільйони людей лежали з розплющеними очима й чекали: чи не йдуть за ними представники НКВС? І так щодночі. А вдень ці люди радо кричали «Ура!» і проголошували, що «жити стало краще, жити стало веселіше», ніби й не відчувуючи того, що відтепер «залізна завіса» наглухо відгородила усіх борців за краще майбутнє від усього світу.

Перш ніж говорити далі про репресії необхідно, на наш погляд, звернутися до деяких, дуже важливих і пізнавальних фрагментів з історії країни. Як загальновідомо Л. Д. Троцький і його прибічники, як активні агенти сіонізму, мали міцні зв'язки з певними кланами міжнародних сіоністів. Ось чому, вже будучи за кордоном, Л. Д. Троцький ніколи не відчував фінансових труднощів. Зрозуміло, що він повинен був виконувати поставлену перед ним цими кланами задачу — захоплення усієї влади в країні шляхом революції.

Звідси стає зрозумілим той факт, чому Л. Д. Троцький і троцькісти в роки революції і громадянської війни захопили багато керівних постів і посад у найвищих і середніх рівнях в армії та репресивних органах. Усі ці органи були в значній мірі насичені троцькістами аж до кінця тридцятих років двадцятого століття. Це дуже важливий момент у розумінні трагічних подій 1934—1938 років і подальших трагедій.

І хоча в двадцятих роках с троцькізмом як течією було покінчено, але насправді вони замаскувалися і негласно діяли. І XX з'їзд партії, і наступні події — це суть продовження їх діяльності, але в нових умовах, в іншій формі і з іншими особами.

Л. Д. Троцький обрушився на «капітулянтів», на тих, хто дійсно порвав с опозицією і оголосив їх свідомими противниками і вимагав нещадної боротьби з ними. А це не що інше, як терор. Причому терор, що здійснювався ними через репресивні органи, і з засілими там і законспірованими своїми однодумцями. І при цьому під прапором боротьби ніби ... з троцькістами. Кінець кінцем — або розстріл, або табір з троцькістським начальством, з режимом, від якого довго не проживеш.

Але не тільки і не скільки проти своїх колишніх однодумців націлював Троцький нещадну боротьбу. Це лише фон, на якому така боротьба, цей терор, повинен був вестись з усіма чесними, відданими силами країни, що займали перш за все керівні посади як військові, так і цивільні. Саме троцькісти були організаторами масових репресій. Слід однак підкреслити, що далеко і далеко не всі особи єврейської національності були троцькістами. Немало з них були істинними патріотами країни, відданими справі політики партії, соціалістичного ладу. І коли ми сьогодні говоримо про сталінські репресії, не забуваймо, хто насправді здійснював їх, і хто намагався ці репресії загальмувати. Адже і сьогодні не всі знають про постанову Раднаркому країни і партії від листопада 1938 року «Про арешти, прокурорський нагляд і ведення слідства», де узагальнювались усі факти грубого порушення при арештах, слідствах, про масові репресії. В постанові сказано: «Вороги народу (тобто троцькісти і іже з ними), що пробрались в органи НКВС як в центрі, так і на місцях, продовжуючи вести свою підривну роботу, намагались всіляко заплутати слідчі і агентурні справи. Вони свідомо перекручували радянські закони, здійснювали підробки, фальсифікували слідчі

справи... піддаючи арештам за дрібними обґрунтуваннями і навіть взагалі без будь-яких об'рунтувань, створювали з провокаційною метою «справи» проти невинних людей, а в той же час приймали всі заходи до того, щоб укрити і спасти від розгрому своїх співучасників по злочинній антирадянській діяльності».

Безумовно ніхто не знімає вини за репресії з Й. В. Сталіна як керівника країни, тому не дивно, що усі репресії увійшли в історію як сталінські.

Після грудня до влади почали приходити нові кадри, від яких вимагалася відсутність «неблагонадійних» зв'язків і самостійного політичного мислення — навіть потенційної можливості такого, а також готовність без сумнівів виконувати будь-який наказ згори. Після вбивства С. М. Кірова посилилися репресії проти партійних, господарських, комсомольських працівників, політемігрантів, дружин «ворогів народу» та їх дітей. Означу лиш двома словами такий момент: дуже часто стверджується, що Сталін розстрілював у першу чергу партію більшовиків. Місцевий матеріал не дає змоги робити такий висновок. Прочитайте уважно у «Наддніпрянській правді» списки реабілітованих, які друкувалися протягом трьох років, і побачите: на 400 чоловік замордованих — один член партії більшовиків. Отже, стріляли в народ, а потім партію.

У ці ж роки знов встановлюється ліміт по репресіях на певну область, край. Шквал репресій був породжений створеною системою, відчуженням людини від держави, занепадом нормальних відносин між громадянами. Сталінський режим, що спирався на командно-адміністративну систему, був буквально пронизаний страхом. Не обминули репресії 30-х років і наш край.

На сторінках цієї книги читач часто віднаходитиме свідчення про підлість, зрадливість і страшні злочини, у тому числі й щодо молодіжного руху. Театрально-катівські процесії над більшовиками сколихнули країну, розв'язали масову моторошну істерію шпигуноманії, полювання на людей. Масовий психоз, коли голоси мислячих тонули в морі обурення і штучно створеного, розпаленого гніву, — страшніший за війну, бо він убивав людину перш за все не фізично, а й духовно. Разом з усіма, в пориві благородного гніву піднімала догори руки з вимогою «покарати», «засудити» «ворогів народу» і молодь. Вона була широко впевнена, що так, і саме так треба чинити з різними троцькістами, зінов'ївцями, і «зрадниками Батьківщини» та тими, хто має «двоє сердець», хто відхилився від «генеральної лінії партії».

На одному з засідань бюро Одеського обкому комсомолу (частина сучасної Херсонщини входила тоді до Одеської області - С. В.) у січні 1935 р. розглядалося питання «Про троцькіста Коростіна». Було «встановлено», що Г. Коростін як секретар Херсонського міського ЛКСМУ в минулому був активним троцькістом. У 1927 р. виключався за це з лав комсомолу. Своє перебування у троцькістській опозиції та виключення його з лав ЛКСМУ від обкому приховав. Подальша його робота свідчила, що Г. Коростін не роззброївся, дворушничав, виголошував загальні промови, не мобілізував комсомольські організації на викриття та викорінення «покидьків троцькістсько-зінов'євської групи», що причаїлася в Херсонській міській організації. Виходячи з вищесказаного, бюро обкому ухвалило: Г. Коростіна з роботи другого секретаря Херсонського міського комітету комсомолу зняти, з лав ЛКСМУ виключити.

В подальші роки репресії тривали і ставали дедалі масовішими. Перед первинними комсомольськими організаціями висувалося завдання: вишукувати «ворогів», від комсомольців вимагали посилення політичної пильності, зіркості для того, щоб активно очищати лави комсомольських організацій від контрреволюційних елементів. П'ятого лютого 1937 р. газета «Комсомолец України» — орган ЦК ЛКСМ України — вмістила статтю під назвою «Бути по-сталінському пильними», в якій, зокрема, говорилося: «Найсвятіший обов'язок комсомольців — допомагати партії і радянській владі викривати, розчавлювати... найлютіших ворогів народу». Дещо пізніше це ж видання у передовій статті наголошувало: «Наше головне політичне завдання — викривати й викорінювати всіх і всіляких дворушників». Таким чином, найсвятішим і найголовнішим завданням для комсомольців, змістом усієї їх роботи стало викриття «ворогів народу». Звісно, що така настанова призвела до дуже тяжких і трагічних наслідків, адже за пошуки «ворогів» взялися мільйони людей, тисячі первинних партійних та комсомольських організацій.

В 1937 р. були запроваджені «трійки» при відділах НКВС, які розглядали справи на троцькістів, шпигунів, диверсантів і крупних карних злочинців. «Трійці» надавалося право судити за категоріями № 1 (тобто засуджувати до страти) та № 2 (засуджувати до ув'язнення строком на 10 років). До «трійки» входили начальник НКВС, перший секретар обкому партії та голова облвиконкому. Прокурори до трійки не входили і не допускалися. Порядок роботи був такий: складалася «повідка» або так званий альбом, на кожній сторінці якого значилося: прізвище, ім'я та по батькові і вчинений заарештованим «злочин». На засідання приводилася така жертва, де протягом кількох хвилин вирішувалася її доля.

Але «трійки» рідко займалися комсомольськими справами: долю спілчанина вирішували збори або засідання бюро. Так, 29—31 липня 1937 р. на засіданні бюро Одеського обкому ЛКСМУ звинувачувався у зв'язках з «ворогом народу» секретар Горностаївського райкому комсомолу Вишневський. Цим «ворогом» був редактор «Молодої гвардії» Такеє. «Викрито» також класово ворожі елементи керівного складу первинних комсомольських організацій, куди входили Коципа, Северин та Шевченко.

П'ятого серпня 1937 р. увільнено від обов'язків секретаря Хорлівського райкому ЛКСМУ Заславського. Звільнили його на підставі «компрометуючих матеріалів (читай — доносів — В. С.) про зв'язок з ворогами народу». Двома днями раніше на засіданні пленуму обкому комсомолу був звільнений з роботи і виведений зі складу пленуму Пілков «за цілу низку сигналів і фактів (читай знову — доносів — В. С.) про антипартійні методи роботи і розлад». За рік до цього обласне бюро, затверджуючи Пілкова другим секретарем Одеського обкому комсомолу, відзначало його як людину ініціативну, партійно-достойну, що по-діловому керувала Великоолександрівською районною комсомольською організацією.

У 1937 р. репресовані перші секретарі Херсонського міськкому комсомолу, зокрема, І. П. Радчик — делегат X з'їзду ВЛКСМ, член ВКП(б) з 1931 р., та кандидат у члени бюро Херсонського міськкому КП(б)У І. П. Руденко.

Навіть ці скупі рядки підтверджують: політика терору послідовно впроваджувалася повсюдно. Розкривалися змови, яких не було, викривалися і засуджувалися так звані «вороги народу», знищувалися найбільш активні, передові, кращі громадяни країни, її майбутнє, її надія. Вище йшла мова про репресії щодо керівників комсомолу, але ж не забуваймо, що за кожним з них ежовці тягнули до «змови» або причетності до якоїсь міфічної організації ще й «завербованих» ним комсомольців, його підлеглих чи просто друзів, знайомих. Таким чином, за ніч заарештовувалися нерідко десятки молодих людей.

Водночас не можна забувати й про ту атмосферу, що склалася в країні. Атмосферу сталінщини, що руйнувала честь і совість, сімейні і товариські стосунки, яка робила людей рабами химер та брехні, боягузливими і нещирими істотами, у якій десятиріччями торжествували підлість і зрада, наклепництво і шпигунство, де добро ставало злом, а зло лицемірило добром. У результаті знекровлюючих масових репресій та безпідставних звинувачень комсомольські організації опинилися в надзвичайно тяжкому стані. Були безгодом репресовані всі керівники комсомольських організацій, сотні активістів. Комсомол залишився без свого штабу, без досвідчених ватажків.

Пік репресій на вилучення «контрреволюційних елементів», «ворогів народу», «шкідників» припав на 1937 рік. Сигналом для розширення каральних акцій стала телеграма наркому внутрішніх справ М. І. Єжова від четвертого липня того ж року. І вже з першого серпня широкомасштабна операція розпочалася. Не обминула вона і Херсонщини. Про це читач дізнається, прочитавши нариси В. Глигача, Л. Трибушної, І. Лесіної, А. Вірлича та ін.

В історії надто мало зафіксовано випадків масового протесту проти адміністративно-командної системи репресивно-карального типу. Чому маси, усунуті від свідомої історичної творчості, не порушували стабільність антидемократичного ладу? Мабуть тому, що були глибокі соціально-психологічні корені уявлень про соціалізм як регламентну систему, де в кожного є свій якийсь «шматочок», свої якіс права. Можна прийняти і такий аргумент: у порівнянні з минулим існуюча реальність сприймалася як благо, до того ж система розглядалася і як система гарантій. І справді. Трудящі маси одержали гарантовані права на працю, відпочинок, освіту, охорону здоров'я, матеріальне забезпечення на схилі літ, рівне право з усіма громадянами та інші, про які вони мріяли віками. Була буцімто знищена експлуатація людини людиною, людина праці займала провідне місце в суспільстві. Простий трудівник міста чи села начебто одержав можливість втілювати в життя свої творчі здібності, брати участь в управлінні державою. Ось чому, незважаючи на сталінське свавілля, репресії, утиски і нестатки, український народ, як і трудящі Херсонщини, в ті роки не лише творив і рухався вперед, але й був хранителем устоїв духовного життя, його патріотичних начал.

Сьогодні, коли демократизація і гласність стали змістом нашого життя, наповнюють його конкретними справами, набуває сили процес наступу на «білі плями», зриваються маски із справжніх ворогів народу, реабілітуються тисячі ні в чому не винних громадян, знищених репресивною машиною. Зарховані в розряд «ворогів народу» її представники не мали права навіть на посмертну пам'ять: їх імена викреслювалися з історії і піддавалися забуттю. Сьогодні багато жертв колишніх політичних процесів реабілітовані в судовому порядку, поновлені в партії, пам'ять про них повернута нинішнім та майбутнім поколінням.

Сучасні комісії по реабілітації згідно з Законом України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» приступили до роботи не на порожньому місці. Як відомо, реабілітація осіб, репресованих як «ворогів народу» чи за так звану «контрреволюційну або антирадянську діяльність», почалася в середині 50-х років і особливо активізувалася після XX з'їзду КПРС. В 1956—1962 роках на Херсонщині було реабілітовано 2,5 тисячі жертв сталінських репресій. Однак, потім, у роки, які сьогодні заведено називати «періодом застою», робота по реабілітації поступово була згорнута. Більше того, почався по суті процес «мовчазного» виправдання колишнього свавілля та беззаконня. Це проявлялося і в замовчуванні трагічних подій минулого — негласній забороні теми репресій як у художній, так і в історичній літературі. Тоді суспільство ще не було готовим до того, щоб ліквідувати докорінні причини, що породили найгрубіші деформації системи. Таку можливість відкрила сучасна епоха. Тепер проблема реабілітації виведена із забуття і в наш час вже реабілітовано понад 20 тисяч колишніх громадян Херсонщини. В області завершено роботу по розгляду 16010 архівно-судових справ. В обласній газеті регулярно друкувалися довгі списки-мартирологи. Серед безвинно загублених — значна кількість німецьких сімей, висланих у Казахстан, Середню Азію, решта наприкінці 1943 на початку 1944 років була вивезена вже окупантами до Німеччини. З травня 1945 по січень 1946 років вони пройшли через «фільтраційні» пункти на території Німеччини і звідти були направлені до Сибіру, Комі АРСР, Тюмені. Таких колишніх громадян Херсонщини, без неповнолітніх дітей, було не менше 4648 чоловік.

Повертаючи історії забуті й маловідомі імена, автори книги прагнули до максимальної об'єктивності, прагнули показати долю репресованої людини у всій повноті, у відповідності з історичною правдою. Жертви терору повертаються з небуття. Прийшов час, коли на їх честь здійснюються меморіали, пам'ятники. Але найвищим вшануванням для них буде вдячна пам'ять нащадків — наша пам'ять.

В. СУСОРОВ,
доктор історичних наук, професор.

ХТО ЧУВ ПРО ТІ ТРАГІЧНІ ПОДІЇ...

Шановні земляки!

23 листопада 1990 року на засіданні сільвиконкому ми обговорювали досить незвичне і нетрадиційне питання про увічнення пам'яті жертв сталінських репресій, які мали місце на території нашої сільради, в кінці двадцятих, тридцятих, сорокових та на початку п'ятдесятих років. Так, протягом кількох десятиріч у 1937—1939 рр. в селах Шкуринівка і Загорянівка було репресовано 14 чоловік. Всі вони реабілітовані, в тому числі 13 — посмертно. Члени виконкому вирішили встановити на одній із сторін пам'ятника загиблим воїнам Радянської Армії в роки війни 1941—1945 рр. меморіальний знак з написом прізвищ осіб, безпідставно репресованих і посмертно реабілітованих. Після уточнення у відповідних органах списку жертв меморіальний знак буде встановлено в с. Загорянівці.

Обговорення другої половини цього питання затягнулось. Йшлося про табір НКВС, який було побудовано в степу в 1926 р. і ліквідовано у 1953 р.

Згодом після Великої Вітчизняної війни тут виникло село Східне, яке і дало назву місцевому радгоспу.

Протягом кількох останніх років я опитав і записав розповіді багатьох старих жителів навколишніх сіл Херсонської та Миколаївської областей, а також міста Херсона.

За цими розповідями, влітку 1926 року на західному схилі балки Вірвовчина біля с. Шкуринівка розпочато будівництво табору НКВС. Було вирито чотири траншеї, які накрили, всередині обладнали нари. До осені тут вже перебувало близько 400 в'язнів, по 100 в кожній такій споруді.

Карних злочинців тут не було, здебільшого так звані «битовики». Через кілька років тут уже утримували близько 1000 в'язнів одночасно.

Управління цієї «фірми» знаходилось в м. Херсоні, а її філіали — по всій окрузі.

Так, біля теперішньої тублікарні розміщлася колонія, де утримували близько 600 в'язнів. Майже 1000 чоловік «сиділи» в таборі в районі «Млини». 800 в'язнів перебувало в таборі біля теперішнього крекінг-заводу.

Вони пиляли камінь в Чорнобаївському кар'єрі. 600 в'язнів жили в таборі біля с. Баляхівка. І близько 1000 в'язнів — у таборі біля майбутнього Східного.

Спитайте сьогодні на автостанції поблизу центрального базару в Херсоні, як доїхати до села Східне, і вам відповість далеко не кожний, навіть таксист. А спитайте, де стає автобус на «філію», покаже майже кожний. Хоча мало вже хто знає, що слово «філія» походить від назви філіал табору, філіал в'язниці.

Як розповідають, тут в'язнів не розстрілювали. Для цього їх вивозили до Херсонської в'язниці. Розстріляних ховали в Херсоні по 50 трупів в кожній могилі на цвинтарі біля теперішнього заводу ім. Петровського, а також у балці біля Херсонської в'язниці, що виходила до Дніпра. Тих, які вмирили тут, в так званій колонії, ховали на цвинтарі біля с. Шкуринівки. Ось як розповідає про це його житель Ісаєв Дмитро Васильович, 1918 року народження: «Нам було років по 15 і більше. Ми часто пасли корів у балці і бачили, як двоє охоронців з гвинтівками приводили до кладовища по 10—15 в'язнів, які копали траншею глибиною 1—1,5 метра. А потім один в'язень на каталажці привозив по 5—6 трупів, а бувало і по 1—2 чи 3. За день привозили кілька разів, і так було щодня. Каталажка — це така підвода однокінна, ящик широкий, дно плоске, ширина метра два, довжина — метра три. Трупі клали впродовж підводи. Хоронили неглибоко, аби собаки не вирили».

Багато очевидців відмовчуються, кажуть, що не пам'ятають і нічого не знають про ті події. Звичайно, це неправда. Одні бояться можливої помсти, інші не хочуть розповідати, бо багато місцевих жителів, тобто родичів, служило в колонії і, мабуть, не в ролі учасників художньої самодіяльності. Дехто сходиться на тому, що яки не колонія, то багато б жителів Шкуринівки та Загорянівки вмерли б у голодному 1933 або у 1946-7-х роках. Вони вижили за рахунок тих нещасних, які вмирили тут, в таборі НКВС. Багато в'язнів було з інтелігенції, особливо спеціалістів сільського господарства, вчених.

Ось що розповідав мені особисто колишній в'язень, а потім зоотехнік підсобного господарства цього табору Анатолій Олександрович Савічев. До 1928 р. він працював агрономом у Каховському райземвідділі. Був арештований і засланий до табору в 1928 р. В 1930 р. звільнений і через неможливість десь влаштуватись залишався працювати зоотехніком. На цій посаді він працював до 1961 р. Створення племінного стада племрадгоспу «Східний» — це справа всього життя А. О. Савічева, а також тих невідомих тепер вчених та спеціалістів, які були жертвами репресій.

А. О. Савічев розповідав мені такий випадок. Разом з ним тут відбував строк син відомого агронома Смиренка, автора пізнього сорту яблук, який у народі називають «смиренко». Після звільнення він поїхав додому в Сімферополь. Його викликали в колонію телеграмою. «Коли ми його побачили біля контори колонії знову, то сказали, щоб тікав, бо розстріляють. Але він розсіявся. — “Як же так? Звільнили, а тепер розстріляють”. І пішов доповісти. Його тут же арештували, відвезли в Херсонську тюрму і розстріляли».

Може, щось і не так, щось недосказано, але в своїй основі це правдиві факти.

Я звертався в обласний архів раніше і останній раз — в травні 1990 р., але безрезультатно. Надії на можливе розсекречення архівів НКВС також не справдилися. А тому звертаємося до всіх, хто щось знає або чув про ті далекі і трагічні події, просимо написати на нашу адресу: Херсонська область, Білозерський район, с. Східне, виконком сільської Ради.

Це потрібно для того, щоб ми віддали належно тим нещасним людям і нагадали нащадкам, які повинні зробити все для того, щоб подібне ніколи не повторювалось. На території колишнього табору НКВС ми повинні поставити пам'ятник жертвам репресій.

В. КОВАЛЬЧУК,

голова виконкому Східненської сільської ради народних депутатів.

РЕПОРТАЖ З «КАЗЕМАТУ» КДБ

Впродовж останніх кількох століть історія пишеться насамперед газетним рядком, а вже потім рядками наукових фоліантів. Про велемудрі чесноти — явні і уявні! — других мовлено дуже багато і навряд чи є сенс щось додавати до вже сказаного. Як і знову провокувати дебати навколо самоцінності (явної і уявної), увічнення газетним словом подій реального життя. Найрезонніше погодитися з поважливо-примирливими словами байкаря, написаними зі схожого приводу, «ти не вмієш так, як я, я не вмію так, як ти». Але, що не заперечиш, є у хронікерів величезна перевага — можливість коригувати історію, дописуючи її. А не переписуючи, до чого нерідко бувають спонукані «фоліантні» автори. На підтвердження пропоную конкретний приклад.

Кілька років тому, на хвилі широко декларованої тоді «гласності», мені вдалося «прорватися» до архіву обласного управління КДБ, спілкуватися там з працівниками групи «по перегляду кримінальних справ і у зв'язку з реабілітацією» і познайомитися з кількома самими справами. Кореспонденція про це, надрукована під різними назвами в республіканській і обласній пресі, запам'яталася, як підтвердив час, читачам, за підзаголовком — «Репортаж із «каземату» КДБ» не втратила, як на мене, своєї актуальності й сьогодні.

Зайвих слів не було: підполковник та черговий при вході лише обмінялися поглядами. І ми попросту вали вузьким коридором з дверима обабіч. Десь кроків за двадцять супроводжуючий коротко сказав: «До каземату — наліво». Круті сходи спадали донизу. Двері. Неяскраве світло ліхтарів. Побілені вапном стіни з прямокутниками за'ратованих віконць аж під стелею. Довгі ряди дерев'яних конструкцій з полицями-поверхами. «Зліва — державні злочинці, праворуч — репресовані 30, 40 та 50-х років. А отут...».

«...Увечері мене, Петра Ващенко та Іллю Кабакова, вивели на повір'я в'язниці. Потім до нас приєднали ще кількох, серед них 24-літню Ганну Литвинову. Валку повели за браму, до яру, на дні якого була яма. Двоє конвоїрів із собаками розійшлися врізнобіч і подали сигнали сюрчками. Тут же началь-

ник тюрми Бортюк сильно штовхнув мене в шию. Падаючи, я відчув опіки, почув постріли. На мене впали тіла.

Після короткої паузи привели ще гурт в'язнів. Знову вдарили гвинтівки. І знову на мене впав тягар. Потім яму освітили ліхтариком. Долинув голос: «Всі — шістнадцять». Кати пішли, не загортаючи ями. Я почав виборсуватися — з-під тіл. І тут почув хрипке: «Хто це?». Пізнав Михайла Медведєва, ув'язненого з другої групи. Подав голос і Ілля Кабаков. Ми розповзлися врізнобіч.

Глибокої ночі я добувся до будинку матері. Там переховувався, заліковуючи стріляні рани. Потім рушив на схід, перейшов лінію фронту. Воював. Пізніше довідався, що Медведєв шукав притулку у хаті брата. Але той злякався і виказав його. Аби знову не потрапити до лабет катів, Михайло перетяв собі горло бритвою. Про долю Іллі Кабакова мені нічого не відомо...».

Це майже дослівний виклад розповіді допитуваного 21 грудня 1945 року майором НКВС І. Ісаєвим свідка у кримінальній справі Леоніда Никифоровича Губського. У «шапці» документа про нього говориться: 1903 року народження, член ВКП(б) з 1929 року. У 1941 році працював секретарем парторганізації заводу імені Комінтерну і заступником директора. Інвалід другої групи (поранений під час розстрілу в січні 1942 року).

Протокол допиту свідка Л. Губського підполковник КДБ Е. Мартинець видобув з картонної коробки, знятої з однієї з полиць сектора стелажів, що «отут». У казематі — архіві Херсонського УКДБ цей сектор, є, як я зрозумів, місцем нагромадження витягів із справ зрадників Батьківщини та ворогів народу — справжніх і вигаданих. Це сховище інформації, шорші, супутньої в документації основної діяльності. Але не випадкової: її прискіпливо відбирає спеціальна група працівників управління. Критерій — правозначна, історична і наукова цінність. В епоху гласності до матеріалів дістали доступ вчені, літератори і журналісти, активісти товариства «Меморіал». Ці документи справді безцінні — достовірністю зупинених миттєвостей, непідфарбованістю часом і кон'юнктурністю свідчень та оцінок, проникливістю самої правди життя. Не випадково сховище зветь сякарбницею нерозстріляної пам'яті.

В архіві-підземеллі ми з Едуардом Федоровичем (так зветь підполковника Мартинця) переглянули чимало протоколів допитів, актів і довідок, складених у перші дні, місяці і роки після вигнання окупантів з Херсонщини.

Л. Губського, бійця партизанського закону, що базувався у шельгах піщаних кучугур Лівобережжя, схопили під час розвідувальної вилазки до Херсона. Допитуючи, били смертним боєм, діловито змінюючи один одного. Розстрілювали без суду. Мати переховувала скаліченого сина на горищі, в погребі, у катакомбах. Через що він небагато знав про буденні страхоття окупації. І це, певною мірою, ще один раз врятувало його.

«Не витримавши... покінчили самогубством лікар-вушник Богуславський з сім'єю (дружина, донька, син), відомий спеціаліст-терапевт Баумгольц». «Збожеволів лектор інституту, викладач педагогіки Мудролюбов О. В.». «Позбувся розуму молодий чередник Тимофій Полторацький — випадковий свідок масового знищення мирних громадян». Це уривки з актів про злодіяння гітлерівців в окупованому Херсоні. Які ж нечувані страхоття, які апокаліптичні трагедії завдавали нищівних ударів по людській психіці, нищили особистості?! От витяги лише з кількох документів архіву:

«На консервному заводі вже в перші дні окупації фашистами привселюдно повішено робітників Негрича, Тиховліса, Пройдисвіта, Анатолія Соколова, пожежника Михайла Зубка... Директора Скворцова замучили в гестапо. Експедитор Євменов став калікою після звірячого побиття» (з акта від 20 червня 1945 року).

«Восени 1941 року (день точно не пам'ятаю) я став мимовільним свідком... Годині о 9-й прибуло сім закритих автомашин. З них висадили жінок, стариків і дітей. Людей роздягли і підвели до рову. Відтак до гурту наблизився німець, видобув з чемодана якусь пляшку і став давати її дітям нюхати. Діти миттєво помирали і їх прямо на очах у матерів кидали до рову. А роздягнених дорослих ставили на коліна і розстрілювали з автоматів. Потім підходили машини ще і ще. Розстріли велися цілий день». (Із свідчення від 14 червня 1945 року А. К. Местковського про знищення мешканців єврейського гетто м. Херсона).

«У серпні 1941 року в місті було створено три табори для радянських військовополонених... Від знущань, голоду, холоду та інфекцій у них щодоби гинули сотні чоловік. Недужих добивали. Німці мордували бранців на очах місцевих жителів. Взимку примушували голими подовгу лежати на льоду, по 2—3 години стояти з піднятими руками. З особливою лютістю збиткувалися над червонофлотцями: морили голодом, у морози водили босими і роздягненими, зі зв'язаними руками і прикутими за шию один до одного». (З висновків спеціальної комісії, яка працювала у червні 1945 року).

«У херсонській психлікарні я працюю фельдшером з 1928 року. Був тут і в роки окупації. 21 жовтня 1941 року, йдучи вранці на роботу, бачив, як німці-автоматники виводять наших безпорадних хворих і заганяють у криті брезентом вантажівки. Потім машини йшли до шурфу — глибокого колодязя, що був неподалік від території психлікарні. Там цілий день стояла стрілянина. 21 жовтня було розстріляно понад 900 хворих. Трупні німці скидали у шурф». (З протоколу допиту свідка Д. Я. Шрамка начальником ВКР УНКВС «Смерш» по Херсонській області лейтенантом Марченком 18 грудня 1945 року). Чи не досить цитувати? Тим більше, що нерідко чується: ми уже все знаємо про війну. Справді, знаємо чимало. Історики, наприклад, підрахували, що в Європі за триста років (XVII—XIX століття) загинуло 14 мільйонів воїнів. Але найстрахітливішою стала перша половина XX століття: у двох війнах — близько 70 мільйонів жертв.

Точаться суперечки щодо чисельності радянських людей — 27 мільйонів, які полягли у боях, загинули в таборах смерті, померли від ран, хвороб і злигоднів у війні з гітлерівськими загарбниками. Але йдеться, хоч як це сумно, не про зміну цієї цифри у бік зменшення.

Знаємо «смертну арифметику» не тільки в масштабах Європи і країни. Знаємо і те, що на Херсонщині під час окупації розстріляно 28581 мирних жителів, загублено життя 43589 військовополонених, вивезено у неволю 37499 юнаків і дівчат.

Знаємо розумом. Та чи пам'ятаємо серцем? Мабуть, є сенс нагадати, що найтрагічніша інформація, один раз сприйнята нашою свідомістю, з часом нею ж «передається в архів» — кладеться на якийсь із віддалених «стелажів» людської пам'яті. І подовгу звідти не запитується. Тим більше це правомірно в пору, коли душі не тільки нидіють від суворой прози буднів, а й судомно тіпаються від передчуття ще суворіших випробувань. То, може, не на порі ворушити спомини, нагадувати про трагедії і драми майже піввікової давності?

У групі пошуковців УКДБ переконані, що робота їхня просто потрібна. Вона дуже важлива. З багатьох причин. Та передусім для запобігання втрати пам'яті, манкурства. А загроза його дедалі наростає. І вже проявляється. Чого, скажімо, варті розмірковування деяких «мислителів» на теми «визвольного походу Гітлера — рятівника від сталінської тиранії»? І в зв'язку з цим, про «марність жертв» Великої Вітчизняної війни.

Якщо за великим рахунком, то робота в архіві-казематі це й для стимуляції людського мислення на усвідомлення конкретики глобальних понять. Скажімо, небезпечності тоталітаризму, як явища. Явища, що породжує, через систему «шестирінок» і «гвинтиків», тупу жорстокість функціонерів-виконавців, позбавлених «химери» совісті. А це важливо сьогодні, як ніколи. Бо всупереч відомому афоризму, ми, не «сміючись, розлучаємося» із своїм тоталітарним минулим. Погляньмо, як нині «накачують м'язи» прихильники «жорсткої руки» сталінського зразка. Щирять ікла, зокрема під націоналістичними корогвами, подекуди і «фюрери» та «фюрерики» нової формації. Нагадування ж про злочини гітлеризму — це показ перспективи сьогоднішніх прагнень потенційних диктаторів.

Назва групи, у якій працює і підполковник Мартинець, дещо казенна — «по перегляду кримінальних справ, у зв'язку з реабілітацією». Правова основа — Указ Президії Верховної Ради СРСР від 16 січня 1989 року «Про додаткові заходи по відновленню справедливості щодо жертв репресій, які мали місце в період 30, 40 та початку 50-х років». Виконувана робота, хоч вона і зв'язана з паперами, далеко не бюрократична. Бо за кожною справою — людська доля.

За два роки групою знято з полиць каземату близько 6 тисяч тек. До речі, вони різняться обсягом, залежно від року заведення справи. Датовані 30-ми, як правило, містять лише по кілька аркушів. У «трійок» не було часу, змоги і бажання розбиратися: «сигнал» донощика, так звана довідка-характеристика на арештованого, інформація у 2—3 речення про результати допиту і постанова — «розстріляти». І ще клаптик з лаконічною констатацією: виконано. Дата і година страти.

— У нашій групі немає працівника, душа якого б і розум не обурювалися дикому немотивованістю винесення «розстрільних» вироків, — ділиться думками Едуард Федорович.

Всупереч навіть чинним тоді законам, людей прирікали на страту лише за підозрою у намірі «повалення Радянської влади». Ще абсурдніші «звинувачення» у намірі «центрального терору» (під таким розуміли замах на життя Сталіна та його оточення). На жаль, і судові рішення тих часів не відзначалися доказовістю.

Нині рішення несудових органів (здебільш це справи 1937—1938 років) вже переглянуто. За всіма довідками-висновками групи обласною чи військовою прокуратурами прийнято офіційні постанови про

реабілітацію жертв беззаконня і репресій. В обласній газеті регулярно друкуються довгі списки-мартиро-логи.

Роботи в групі не меншає. Тепер нею розглядаються справи 40-х та початку 50-х років. Тут теки об'ємніші, гортав і кількакілограмові. У них за півтисячі аркушів. Рішення здебільшого ухвалювалися судами. Але превалював знову ж таки звинувачувальний ухил. У системі доказів — майже неприховане прагнення будь-що «натягти шкірку на кисіль». Той же прийом — судити за наміри, за висловлення, а не за вчинки, дії.

Роботи з кожною вправою «другої хвилі» незрівняно більше. Довідки-висновки працівників КДБ перекочують на столи юристів прокуратури. А ті, після вивчення всіх обставин, звертаються до суду. В разі потреби попередньо провадяться додаткові слідчі дії, викликаються свідки, розшукуються нові документи, влаштовуються експертизи. Велику і дуже нелегку роботу (адже минули десятиліття) завершує суд. Чимало звинувачень визнається ним облудними і тоді — реабілітація. Часто переоцінюється міра покарання. Нерідкі й підтвердження вироків, винесених мало не півстоліття тому. Трапляються й несподіванки. Наприклад, виявляються злочинці, які свого часу unikнули справедливої відплати. Такі випадки, між іншим, дуже тішать осіб, досі вірних людодержському постулатові сталінщини: краще покарати кількох невинних, ніж обминути карою одного ворога.

— Серед сучасних чекістів — покоління, що прийшли сюди після XX з'їзду КПРС, — таких немає, — підкресливали мої співрозмовники. І узагальнювали: — В роботі керуємося тільки законом.

Декларація, промайне думка, мабуть, не в одного читача. Не приховую, у мене також. І через це поставив запитання, як кажуть, не по темі розмови. Почав здаля. Так, усі херсонці знають, що в стінах будинку УКДБ (зведеного наприкінці 50-х) ніколи не мордували людей і «товариш Маузер» не бував вирішальним аргументом у «діалогах» з опонентами. Але хіба тут донедавна не функціонував зловісний П'ятий відділ? Підрозділ тої самої служби боротьби з інакомисленням, про «подвиги» якої ми начувані завдяки гласності: утиски особистостей, «путівки» до в'язниць, виправних таборів та «психушок», висилки за рубіж тощо.

Відповідь, визнаю, враження справила. Один із співрозмовників досить буденно сказав: «Я впродовж усіх «застійних» років працював у цьому відділі. І з усією відповідальністю запевняю: на Херсонщині не було жодної «дисидентської справи». Жо-о-дної! А чи було інакомислення? Обов'язково. Люди у нас, слава Богу, мислячі. Але «справ» не було. Бо у нас — у відділі, в управлінні в цілому ніколи не культивувалося прагнення вислужитися, кон'юнктурне тлумачення законів. Тим більш, фальшування справ. Служали і служимо інтересам народу, правді».

Ми допізна гортали «казематні» справи. Найбільш — з сектора «отут». Все нові і нові документи волали фактами, викриттями, свідченнями. Закликали — не забути, пам'ятати! Закликали до відновлення справедливості, до повернення із забуття імен героїв і страдників. Переконували робити правильні висновки із страшних уроків лихоліття.

Проводжаючи до виходу, підполковник Мартинець розповідав про недавно побачені в якійсь телепередачі документальні кінокадри 30-х років. Вузким коридором зречено ступає «ворог народу». За ним — чекіст. На якомусь кроці останній вихоплює револьвер і стріля в потилицю конвоюваного.

— Це звалося тоді «дев'ять грамів», — задумливо підсумовує Едуард Федорович. І несподівано каже:

— А вчора я надіслав одному громадянину, незаконно засудженому в 1948 році, листа. Ох і попоморочитися довелося нам з цією справою! Але в листі повідомлення: вас реабілітовано...

Він не додав: я послав ще одну «кулю» у морок злочинів минулого. Але мені здається, що саме це мав на увазі.

«Репортаж» мав неабиякий успіх. Про це свідчили листовні та усні відгуки читачів. Здебільш схвальні. Але й от такі: «Дурили тебе, авторе, «казематники», присягаючись, що не було на Херсонщині «дисидентських справ». Бо ж «саджали», наприклад, керівників релігійних сект. Правда, під іншими приводами. Але ж, хто не розумів, що саме за інакомислення. Фігурувала в листах і досі загадкова для мене постать «босоногого філософа і поета», якого, буцім-то «кадебешники» при нагоді та без такої хапалі під час його «ходіння в народ» і запроторювали до «психушки». Траплялися посилаання й на долі інших, на жаль, анонімних жертв переслідувань за політичними мотивами. А одного дня пошта принесла вирізку з не дуже масової тоді місцевої газети. Це була публікація колеги-журналістки з міста Скадовська Наталії Гавриш під назвою «Реабілітація».

Були і у нас, «на тихій» Херсонщині, «відщепенці», «ворожі елементи», «наклепники»...

Були і у нас, а не лише в далеких столицях: доноси, обшуки, «ідеологічні експертизи», принизливі допити, арешти...

Це все було. А що зараз? Яка доля тих, хто пережив «дисидентські процеси» місцевого значення?

Сьогодні — розповідь про Лідію Гук, одну з тих, хто не зміг тоді, в 70-ті, переступити межу совісті...

Політичних в'язнів, як запевняли у 70-ті роки, у нас не було. Складалася цілком пристойна картина: по один бік народ, який одногolosно схвалює і підтримує, а по інший — купка «відщепенців», «наклепників», «ворожих елементів», що співають із ворожого голосу. Благодушне слово «застій», яким характеризуємо нині 70-ті, звичайно ж, далеко не передає суворості того клімату, який чекав на «інакомислячих» у ті часи. Причина проста: єдиною формою виживання командно-адміністративної системи була відсутність критики. І система її пильнувала.

Людська ж природа невмолима: не кожен зуміє проковтнути язика, мудро промовчати, не кожному вдається не думати про те, про що думати не велено. Це справді дивний феномен: зупинитися біля межі, що зветься совістю. Зупинитися тоді, коли юрба вже посунула мимо неї (дехто перебіг цю межу, дехто переступив неслухняними ногами, декого перетягли силоміць...). Значить, варто?

Зовсім не випадково у поле зору відповідних органів потрапила свого часу комуніст, молода лікарка зі Скадовська Лідія Гук. Працювала в райсанепідемстанції. Здавалося б, клопочися біля своїх пробірок та бав маленьку доньку. Але ставлення до Лідії Ларіонівни у колективі було геть недвозначне: навіть найменш зацікавленому було зрозуміло, що її хвилюють не лише пробірки, а й «високі матерії», обговорення яких тоді не могло викликати схвалення.

Лідія Ларіонівна навчалася у Київському медінституті. Разом із студентськими конспектами привезла на місце нової роботи дух студентської волюнції, розмов, які велись допізна в студентських компаніях... Її вабила поезія, історія, філософія. А сучасність? Сучасність тільки ставила запитання, на які не давала ніякої відповіді.

Для «дисидентського процесу» місцевого значення Лідія Гук підходила ідеально. Свідки не опиралися: вони підтвердили усю «крамолу». Так, справді, звинувачення були не безпідставні. Підозрювана в «антирадянських» намірах, Гук говорила українською мовою і носила вишивані сорочки. Вона навіть писала українською мовою! Вона, не червоніючи, говорила, що любить свою мову і народ. І — найстрашніший кримінал, який був піднесений судові у своїй моторошній оголеності: колишній колега по роботі, лікар Минаєв (нині він уже в Скадовську не проживає), заявив, що, «хоча і був напідпиту, добре пам'ятає, що Лідія Гук назвала окупаційними дії радянських військ у Чехословаччині». (Я ці свідчення беру із судових матеріалів — автор).

І завертілася машина слідства... Скоро до Л. Гук прийшли з обшуком. Роботи було багато: паперів, книг у маленькій кімнаті — сила-силенна. Прочитавши вітальні листівки, підозріло переглянувши помічені олівцем ленінські томи, працівники органів ревізували для «ідеологічної експертизи» грубі зошити з віршами і рукописами самої Лідії Ларіонівни. Поетична її збірка готувалася до друку у видавництві «Молодь». Але «ідеологічна експертиза» читала вірші пильніше, ніж рецензенти «Молоді». Тому глибокодумні висновки були невдовзі приєднані до справи. «Ви написали «Баладу про суховій»? Це ви східний посушливий вітер ототожили з Росією! А як це ви пропонуєте його зупинити — посадкою могутніх дубів. А отам, де «Краплини крові проростають знову...». Проти кого вони проростають?»

«Я не думаю, що у нас може бути навіть вираз «антирадянська література». Невже ми так не довіряємо своїм людям, їхнім очам і розуму, їхнім серцям, що вони, прочитавши якусь книжку чи статтю, не розберуться, де брехня, а де правда?» — писала молода лікарка у Центральний Комітет Комуністичної партії України. — «Я вивчаю історію свого народу, цікавлюся літературою. Конституції СРСР та УРСР гарантують свободу слова і свободу друку. Про поділ літератури на радянську та антирадянську не вказано в нашій пресі. А тепер щодо основного факту: ми підтримуємо національно-визвольний рух у В'єтнамі та Бангладеш. А що в Україні всяка спроба захистити право української мови розцінюється як буржуазний націоналізм і антирадянська діяльність?»

Мене допитували в кабінеті КДБ, де під склом на столі любовно поміщено портрет Сталіна. Таке примушує задуматися, чи не повторення це подій 30-х років? Невже знову так має бути?»

Відповіді з ЦК тоді вона не отримала.

Політичних в'язнів у нас у 70-ті роки не було. І тому Лідія Гук засуджена судовою колегією з кримінальних справ до одного року позбавлення волі і відбувала покарання вона в «загальній» зоні.

Її забрали з похорону. При собі не було ні грошей, ні теплих речей...

А коли скінчився строк ув'язнення, прийшли нові випробування. Дипломований спеціаліст, лікар, вона практично опинилася у вакуумі з безнадійним ярликом «наклепниці». Навіть сторожем її не хотіли зарахувати обачні керівники... Але дивна річ: минали роки, міцніла Система, здавалося б, назавжди забезпечивши собі однотайний хор схвалення, а Лідія Гук із її вишиваними сорочками і колючим, принциповим характером викликала чомусь усе більше симпатій, розуміння і співчуття. А може, Система і захиталася тому, що таких як Л. Гук, не навчила біда? Справді-бо, коли Лідія Ларіонівна отримала нарешті можливість працювати за спеціальністю, вона знову сміливо й рішуче заговорила про те, від чого уже багато років відмахувалися обома руками.

Ось хоча б рисова проблема. Тепер про неї у нас розповідь кожен школяр. Але факти, які доводять згубність рисосіючих технологій для природного середовища Північного Причорномор'я, надбанням гласності зробила Лідія Ларіонівна Гук. Сотні, тисячі аналізів, ретельні результати перевірок, експертиз. Громадська думка підняла протест, об'єднавшись у неформальне екологічне товариство «Джарилгач».

Морозного, похмурого грудневого дня минулого року Лідія Ларіонівна Гук відкрила домашню поштову скриньку, і серце її застало: на сірому конверті чорнів штамп «Верховний Суд УРСР». Короткі рядки сповіщали, що вирок, який винесено їй 9 лютого 1973 року, скасовано. Кримінальну справу припинено за відсутністю складу злочину. «Громадянка Гук Л. Л. повністю реабілітована».

Вітаємо? Але чомусь й досі неможливо вимовити ці слова...

*«Чорний деспот в краю за'ратованім
Свій кривавий справляв парад...
Нині батько реабілітований,
Та життя не повернеш назад».*

Прах поета-мученика Василя Стуса, гірка доля Василя Симоненка, що її майже повторив потім російський бард Володимир Висоцький... Драма дослідника-філолога Івана Дзюби. Це ті жертви, якими сповна заплачено в роки застою. Але, на жаль, не останні. І ще й досі сірі конверти з твердими штемпелями йдуть у загальному потоці листів, губляться у потоці «цивільних» послань... Обережніше: ця пошта з однієї епохи в іншу.

Отож, таки ввів мене в оману той «казематний» співрозмовник, який «впродовж усіх «застійних» років працював» у зловісницями П'ятому відділі обласного УКДБ? Пам'ять підвела, чи злукавив? Уточнити це тепер дуже непросто, бо після ліквідації КДБ ні його, ні йому подібних «забудьок» в стінах будинку на розі вулиць Чекістів та Кірова не залишилося.

Але в принципі забудькуватість виконавця щодо «якихось» однієї-двох (чи може і кількох) дисидентських справ на Херсонщині постсталінського періоду у мене, скажімо, великого подиву не викликала. Як і ще деякі листи-відгуки одразу ж після публікації «Репортажу з «каземату» КДБ». Один з них, підписаний офіцером-відставником військ НКВС, запам'ятався досить колоритною лексикою — промовистим підтвердженням довготривалого спілкування автора з представниками кримінального світу хоча б і через ґрати чи колючий дріт. «Не будьте фрасрами, — писав він до газети, — не намагайтеся всіх собак за репресії повісити на нас. Ми не були с... Ми були точними і неухильними виконавцями законів».

А й справді ж були виконавцями законів. Але законів неправових, бо антилюдяних по своїй суті, бо прийнятих режимом, що відмовився від правових начал, від норм моральності і гуманізму. Трагічна практика засвідчила, що диктатура закону нічим не краща диктатури особи (про Сталіна, Гітлера чи про Піночета не йшлося б). «Сталінське спрощене судочинство у справах «ворогів народу», всі оті «особливі наради», драконівські закони «про п'ять колосків» чи ув'язнення за запізнення на роботу — все це було належним чином узаконене державою, — нагадує відомий юрист Ю. Феофанов. І підкреслює — тодішні судді та прокурори заявляли, що «вони зобов'язані точно і неухильно виконувати закони».

Заявляли... Але ж деякі заявляють «як той відставник-енкавесеовець» і понині: немає на нас вини, бо ми були лише виконавцями. Отож, не всіма усвідомлена їх «гвинтикова» роль в боріннях за абсолютну владу, з фізичним нищенням політичних опонентів, із застосуванням повною мірою лише одного права — сили. Не усвідомлена роль у розливів повені сліз і крові, горя і страждань на теренах Батьківщини. Не усвідомлено, що їх використовували як тупе злостиве знаряддя. І не більш.

Чи є надія, що й на таких спаде благодать спокути? Є переконаність. Бо ми всі увійшли в нове життя. У вільне, правове суспільство. Сама його логіка диктує потребу спокути як усвідомлення власної причет-

ності до зла. А відтак — подолання зла каяттям. Альтернативи цьому немає, бо без величезної самоочищувальної праці душі кожного неможливі поступ, творення, розбудова. Саме життя.

Але повернемося до «каземату», з тисячами так довго утасмничуваних від загалу справ і «справ»? Чи продовжує працювати в архіві колишнього УКДБ згадувана вище група «по перегляду кримінальних справ, у зв'язку з реабілітацією»? Я і мої колеги по редакції книги «Реабілітовані історією» можемо з упевненістю засвідчити, що довготривало закритий архів служби безпеки в стінах сьогоденішнього управління СБУ не є казематом. В ньому працюємо ми, журналісти, а також історики, краєзнавці, письменники. Найширше сприяння нам надає робоча група управління по перегляду архівних кримінальних справ, очолювана І. Макаренком. Про її діяльність, як і всього УСБУ по Херсонській області у цій сфері, от що повідомив начальник управління тодішній О. Бессараб:

— Відповідно до Закону від 17.04.91 року «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» обласне управління СБУ завершило перегляд 16010 архівних кримінальних справ, які знаходяться у нас на зберіганні. Для цього була створена постійна робоча група.

У ході перегляду справ співробітники управління віднайшли усіх свого часу репресованих або їх близьких родичів, коли це можливо. Разом з працівниками прокуратури складені картки на кожного реабілітованого, де вказується, коли, яким органом, за якою статтею прийнято рішення у справі, у необхідних випадках — дата арешту, звільнення, загальний строк ув'язнення, вислання, підстави для реабілітації.

З 1956 року реабілітовано близько 14 тисяч чоловік у 10186 справах. Відмовлено у реабілітації понад 6 тисяч чоловік у зв'язку з обґрунтованістю притягнення до відповідальності.

Відповідно до статті 4 Закону України від 17.04.91 року УСБУ регулярно готує списки реабілітованих для публікації в обласній газеті. Уже більш як половина їх оприлюднено, робота ця триває.

Чимало зроблено службою безпеки у перегляді заяв громадян, запитів різних організацій, які пов'язані з розв'язанням питань щодо відновлення прав репресованих та членів їх сімей. З 1991 року ми відповіли більш як на 1500 запитів і заяв.

Відповідно до Указу Президії Верховної Ради України від 9.09.91 року «Про передачу архівних документів КДБ у державні архіви республіки» управління розпочало підготовку і власне передачу на державне зберігання архівних кримінальних справ, рішення за якими приймалися позасудовими органами. За попередніми оцінками цю роботу планується закінчити у 1995 році.

**Едуард ДУБОВИК,
Заслужений журналіст України.**

«ЗЛОЧИНЦІ»¹ З НАГОРОДАМИ

Закінчилася найстрашніша в історії людства війна, найжорстокіша і найтрагічніша. В минуле назавжди відійшли заграви досі не бачених за масштабом і розмахом битв. З фронту поверталися додому солдати, радіючи, що перемогли, що вижили в пеклі війни. Поверталися, мріючи про щасливе майбутнє. Але вдома багатьох з них чекали ще страшніші випробування. Вчорашні переможці звинувачувались у зраді Батьківщині, антирадянській діяльності, в посібництві та співпраці з окупантами, з ким нещодавно воювали, проливаючи свою кров.

Для української історіографії ця проблема порівняно нова, тому в даній роботі зроблена спроба виділити лише ті категорії звинувачень, за якими були засуджені колишні фронтовики.

Документальні дані свідчать, що на лаву підсудних потрапляли переважно молоді люди, які влилися до лав Червоної Армії в завершальний період війни, коли досягли відповідного віку. До того часу вони проживали на окупованій противником території. Саме тоді й вчинили дії, які згодом були кваліфіковані

як злочинні. За ці дії, на думку владних органів, вони і повинні були понести покарання. Причому зовсім не бралася до уваги Сама наявність факту злочину у діях звинувачених, не мало ніякого значення, чи були здійснені злочинні кроки під примусом чи цілком добровільно і т. д.

Звинувачувалися колишні військовослужбовці в різних злочинах, але в цілому можна виокремити кілька їх категорій.

I. Посібництво та співробітництво з окупантами.

Як правило, людина, що звинувачувалася в цих злочинах, вважалася зрадником Батьківщини, тому часто ці звинувачення фігурували разом. Конкретні прояви злочинних дій, які кваліфікувалися як посібництво і співробітництво, на, наш погляд, можна поділити на дві групи.

а) Служба в поліції.

30 грудня 1945 р. був заарештований колишній боєць 1038 стрілецького полку 295-ї Херсонської Червонопрапорної дивізії кавалер ордена «Слава» III ступеня, медалей «За відвагу», «За визволення Варшави», «За перемогу над Німеччиною.» О. Ф. Молочков¹. Його звинуватили у тому, що він під час окупації м. Херсона поступив на службу в поліцію і, конвоюючи радянських військовополонених, знущався над ними. При підході ж підрозділів Червоної Армії втік разом з німцями². На допиті О. Ф. Молочков підтвердив факт своєї служби в поліції, але заявив, що потрапив туди примусово, а не за власною волею, над військовополоненими не знущався, з німцями не тікав, а був вигнаний по етапу після звільнення з поліції³. Перебуваючи в Одесі, в день звільнення міста добровільно з'явився у польовий військомат і був направлений у діючу армію⁴.

В травні 1946 р. було також заарештовано колишнього старшого сержанта Червоної Армії Г. Р. Онопченка. Його участь у бойових діях була відзначена медалями «За відвагу», «За здобуття Кенігсберга», «За перемогу над Німеччиною», а також подяками командування⁵. Окрім роботи в поліції, Г. Р. Онопченка звинувачували в активному посібництві німцям, коли він згодом працював заступником старости сільськогосподарської общини⁶. Хоча він визнав, що працював у поліції, охороняючи залізничну ділянку на ст. Сокологірна Генічеського району, а потім заступником старости, проте рішуче відкинув звинувачення іншого характеру (участь в обшуках, знущання над громадянами, антирадянська агітація і т.п.)

б) Агенти німецьких спецслужб.

Війна покалічила чимало доль і розлучила багатьох людей. Так сталося і з Р. О. Мазановим. Вир війни закинув його до Херсона, а дружину — до Дніпропетровська. Потрапити туди Р. О. Мазанов не зміг: німці не пускали в місто цивільних осіб. Скориставшись порадою одного із знайомих, він звернувся за допомогою до якогось О. Ф. Дукова, колишнього білоемігранта, який начебто мав певне відношення до німецької комендатури і право вільного пересування. Проте допомогти Р. О. Мазанову у розшуках дружини той відмовився.

Через кілька років слідчий нагадав Р. О. Мазанову цю історію. Його було звинувачено у тому, що резидентом німецького контррозвідувального органу «Абверштале Півдня України» О. Ф. Дуковим він був завербований в якості агента і виконував завдання зрадницького характеру⁸. Але ні участь у бойових діях в лавах Червоної Армії, яка була відзначена урядовими нагородами⁹, ні категорична відмова визнати свою провину не справили ніякого враження ні на слідство, ні на суд. Р. О. Мазанов був засуджений на вісім років таборів¹⁰.

Як агенти німецьких спецслужб були «викриті» військовослужбовці, що проходили у справі так званої «Чорнобаївської розвідувальної школи». З огляду на кількість притягнутих до слідства (близько 50 осіб), очевидно, було б доцільно відокремити їх в окрему групу.

Всі вони були звинувачені у зраді Батьківщині як агенти німецької розвідки, що давали присягу на вірність Німеччині¹¹. Всі звинувачені були засуджені і відправлені у місця позбавлення волі. Але під час додаткового розслідування, що проводилося у 1954 р., з'ясувалося, що ніякої розвідшколи в Чорнобаївці ніколи не існувало¹². Те, що в бурхливій уяві слідчого перетворилося на шпигунську школу, насправді було «аеродромною робітничою командою, яка використовувалася для будівельних і відбудовчих робіт»¹³. Її особовий склад набирался з молоді окупованих областей, причому зобов'язань перед Німеччиною чи її фюрером ніхто не вимагав¹⁴.

Одночасно виявилось, що слідство у багатьох випадках велося з порушенням карно-процесуального кодексу. Колишній житель с. Широка Балка Білозерського району П. Ф. Олійник під час дорозслідування

(допит від 15 січня 1954 р.) заявив, що на слідстві у 1950 р. він не говорив, що давав німцям якісь зобов'язання усні чи письмові, але слідчий написав у протоколі, що начебто такі факти мали місце. «Я тоді протестував проти цього вигаданого запису, – говорив П. Ф. Олійник, – але слідчий мені заявив: «Це не твоя справа, що там написано, я знаю краще тебе. Ти розписуйся не за те, що там написано, а за те, що тобі цей протокол зачитаний». (...) Я змушений був підписати протоколи, оскільки за спробу не підписати протокол у одного разу сидів у карцері...»¹⁵. По закінченні справи слідчий попередив його: «Дивись, не пробувай заперечувати що-небудь на суді, а то потрапиш знову до мене, і тоді я тебе тут згною»¹⁶. На протязі 1954 р. більшість засуджених за справою Чорнобайвської «розвідшколи» були реабілітовані.

II. Члени Організації українських націоналістів

До останнього часу вважалося, що діяльність цієї організації зосереджувалася виключно в районах Західної України. Проте дослідження останнього часу спростовують цей однобічний підхід. В період війни оунівське підпілля було досить розгалужене на Півдні України, зокрема на Херсонщині.

Жорстокий окупаційний режим породжував необхідність активної антинімецької боротьби. Як відомо, основною метою ОУН була незалежність України. В умовах окупації це гасло означало незалежність саме від нацистського третього Рейху. Чи повернеться Червона Армія, а з нею і Радянська влада, було невідомо — перші роки війни давали підстави для песимістичних прогнозів. ОУН же перетворилася на вагомий силу, що намагалася протистояти загарбникам. Саме з цих міркувань деякі жителі Херсонщини, переважно молодь, і ставали членами ОУН⁹. Згодом, коли почалося звільнення України, окремі члени ОУН влилися до Червоної Армії і громили ворога вже в її лавах.

Саме так склалася доля у жителів с. Нововоронцовки В. Т. Бойка, В. Д. Кайдаша та Ф. Г. Сокольника. Під час окупації вони були членами Нововоронцовського осередку ОУН, потім воювали з ворогом у складі діючої армії²⁰. Причому В. Д. Кайдаш на фронті втратив ногу (згодом це вплинуло на певне послаблення виroku)²¹.

28 травня 1946 р. медаль «За перемогу над Німеччиною» отримав А. А. Ковач, а через кілька днів, першого червня — він був заарештований. Під час слідства було встановлено, що А. А. Ковач у листопаді 1941 р. став членом Херсонського осередку ОУН і досить активно працював у його складі²². Антинімецька діяльність херсонських націоналістів привернула увагу СД. В організацію було заслано провокатора і в жовтні 1942 р. керівництво організації, в тому числі й А. А. Ковач, було заарештоване²³. Потім були допити, в'язниці, концтабір у Миколаєві, а згодом трагічно відомий «Бухенвальд»²⁴. Після звільнення з табору А. А. Ковач потрапив на фронт і брав участь у боях за м. Бранденбург, де був контужений²⁵.

Цікаво, що звинувачення про належність до ОУН фігурувало поряд із звинуваченням в антирадянських діях. Наприклад, стосовно Ф. Г. Сокольника воно⁴ було сформульоване так: «...Проводив антирадянську агітацію, спрямовану на підготовку збройного повстання проти Радянської влади»²⁶. Якщо антирадянську агітацію в глибокому тилу німців ще якось можна пояснити, то про яке «повстання проти Радянської влади» могла йти мова, не зрозуміло.

Здавалося б, колишні фронтовики спокутували свою вину (якщо вона й була) ціною власної крові, пролитої в боях. У зв'язку з цим вражає, з якою жорстокістю і методичністю каральні органи розправлялися з цими людьми. Участь у бойових діях, героїзм, відзначений урядовими нагородами, до уваги не бралися. За вироком суду засуджених позбавляли не лише волі, а й нагород, майна і прав. Лише стосовно поодиноких осіб були зроблені винятки²⁷.

На завершення підкреслимо, що, звичайно, не всі аспекти цієї багатогранної проблеми висвітлені повно, адже її вивчення почалося порівняно нещодавно. Тому ще надто рано говорити про остаточність оцінок і висновків. В ході подальших досліджень будуть внесені відповідні корективи та уточнення.

¹ Архів Управління Служби безпеки України по Херсонській області (далі - Архів УСБУ). - Спр. 4281. - Арк. 10, 73.

² Там же. - Арк. 4.

³ Там же. - Арк. 28-29.

⁴ Там же. - Арк. 18.

⁵ Там же. - Спр. 8924. - Арк. 67, 71.

⁶ Там же. - Арк. 4.

⁷ Там же. - Арк. 29.

⁸ Там же. - Спр. 8266. - Арк. 2.

⁹ Там же. - Арк. 12.

¹⁰ Там же. - Арк. 90.

- ¹¹ Там же. - Спр. 4063. - Арк. 89. Спр. 4504. - Арк. 17, Спр. 4058. - Арк. 14.
¹² Там же. - Спр. 4504. - Арк. 231.
¹³ Там же.
¹⁴ Там же. - Арк. 108, 231.
¹⁵ Там же. - Арк. 109.
¹⁶ Там же. - Арк. 1.17.
¹⁷ Там же. - Арк. 244. Спр. 4058. - Арк. 167. Спр. 4063. - Арк. 445 та інші.
¹⁸ Наприклад: Косик В. Україна і Німеччина у другій світовій війні. - Париж - Нью-Йорк - Львів, 1993.
¹⁹ Архів УСБУ. - Спр. 8844. - Арк. 31. Спр. 8345. Т. 1 Арк. 61 зв.
²⁰ Там же. - Спр. 8345. - Т. 1. - Арк. 11, 15, 43, 46 з Забуттю не підлягає. Нариси. Спогади. Оповідання. - Херсон, 1994. - с. 88-89.
²¹ Архів УСБУ. - Спр. 8345. - Т. 1. - Арк. 254.
²² Там же. - Спр. 8844. - Арк. 22 зв., 25-25 зв., 32.
²³ Там же. - Арк. 12., 13 зв.
²⁴ Там же. - Арк. 13,
²⁵ Там же. - Арк. 40.
²⁶ Там же. - Спр. 8345. - Т. 1. - Арк. 43.
²⁷ Там же. - Спр. 4281. - Арк. 80-80 зв.

С. В. СУСОРОВ,
кандидат історичних наук,
викладач Херсонського технічного університету

МЕДАЛЬ РЕЙХУ ДЛЯ... САБОТАЖНИКА

Пригадуєте кінофільм «Сімнадцять миттєвостей весни», неповторного штандартенфюрера Штірліца, під кінець війни (вже як полковника Максима Максимовича Ісаєва) удостоєного звання Героя Радянського Союзу? А чи звертали увагу, що його чорний мундир прикрашала вища нагорода гітлерівської Німеччини — Залізний Хрест? Та ще поруч з кількома іншими нагородами тієї ж держави. А чи замислювалися, що штандартенфюрер, мабуть, же, втинав щось дуже неординарне, спрямоване проти Радянського Союзу та його союзників, аби стати кавалером високих відзнак рейху? А коли так, то доходимо висновку: аби завоювати довіру ворога і щоб успішно виконувати завдання свого центру, розвідник має сумлінно виконувати накази ворожого командування. Бо лише за таких умов він може бути корисним власній державі. Втім, ця парадоксальна аксіома відома усьому світові. Як і принципи оцінки державою дій (чи поведінки) своїх громадян, після визволення рідної землі від загарбників-окупантів. А вони такі.

Патріотів, які зі зброєю в руках, чи шляхом саботажу, чинили опір зайдам, вшановують і славлять як народних героїв, відзначають найвищими нагородами.

Співвітчизникам, які длязбереження власного життя і для виживання сім'ї працювали під час окупації на невійськових підприємствах, правова держава захищає той час у трудовий стаж і не має до такої особи ніяких претензій. Бо ж не вина громадянина, що він опинився на загарбаній території. То — вина держави!

На жаль, радянський уряд усвідомив це лише 1955 року і почав захищувати роки всім, хто зазнав злигоднів окупації в час другої світової війни, до трудового стажу. Ще через три з половиною десятиріччя подібне прозріння відбулося щодо в'язнів гітлерівських таборів, у тому числі й малолітніх: кожен рік у неволі їм зараховано за три роки... Воістину, тернистий шлях нашого правосуддя до правових норм!

Ясна річ, інший оціночний підхід до поведінки громадян, які під час окупації брали до рук зброю, аби боротися з власною державою на стороні військ ворога. Але й до таких ставлення визначає правосуддя, враховуючи всі причини, що спричинили таку поведінку. Наочний приклад — нинішні дебати навколо колишніх вояків ОУН-УПА.

Не виключаю, хтось скаже: а чи не надто мудреє автор, чи не резонніше залишити нам все так, як навчали — або ворог, або друг, або чорне, або біле, хто не з нами, той проти нас. Бо ж так все просто і зрозуміло. Не варто мислити. Все за нас обміркував геніальний вождь і вчитель. І сформулював: хто

опинився на окупованій території — то вже потенційний зрадник Батьківщини. Не кажучи вже про тих, хто потрапив у полон...

А «мудрувати» таки треба. Бо життя складніше і багатогранніше, ніж видається примітивним філософом. Хай і у мундирах генералісімусів чи генсеків. І підтвердженням тому — доля нашого земляка Василя Івановича Губанова.

Ще на початку шістдесятих років я вперше почув це прізвище. Про незвичайну долю Губанова ті люди, що були в окупації, згадували з повагою і приязню, але пошепки. Інші — вголос. Але з яким презирством чи зневагою! Ще б пак: ця людина отримала фашистську медаль. Та ще й з рук міністра окупованих територій гітлерівської Німеччини Розенберга. І не будь-де, а привселюдно, у залі Херсонського театру, урочисто і піднесено. Запамяталось й свідчення його однокурсниці по сільгоспінституту Наталії Іванівни Каракоз: одразу ж по врученні нагороди він сказав: «Краще б цієї медалі не було...». І справді, краще б не було.

Але давайте по порядку: що за людина Василь Іванович Губанов? Як «дійшов» до нацистського відзначення?

Він родом з Очакова, що у 1900 році належав до Херсонської губернії. Батько мав коня, дві корови, хату. Орендував шмат поля. На хліб підробляв ще й візництвом. У 1920 році Василь вступив до Херсонського сільськогосподарського училища. Подальший шлях здібного агронома — районний спеціаліст, повітовий, а згодом — окружний агроном. Шлях від головного фахівця радгоспу до головного агронома управління бавовняних радгоспів України був пройдений до 1934 року. Відтак — зигзаг кар'єри, пов'язаний, мабуть, з розкуркуленням батька в Очакові: на три роки його «опускають» на щабель спеціаліста радгоспного рівня. А у 1937-му — новий фортель: Василя Івановича запросили вільнонайманим на посаду головного агронома до сільськогосподарської колонії НКВС поблизу Херсона. Скоріш за все, мали на меті дві цілі — і доброго фахівця використати, і тримати на оці куркульського сина. Та довго з «пильнозорими» Губанов попрацювати не зміг.

Через два роки за власним бажанням поміняв посаду в колонії на таку ж консервного заводу. Підросли два сина, старі батьки раді були, що доживали віку в дружній, працюючій сім'ї. Дружина Василя Івановича Ганна Олександрівна працювала секретарем-друкаркою в міськраді. І все йшло ніби на краще. Аж до літа 1941-го.

Того клятого серпневого дня, як завжди, прослухавши зведення Радінформбюро і дізнавшись, що бої йдуть десь під Білою Церквою, Василь Іванович поїхав на комбінат: треба було давати консерви армії і водночас готувати підприємство до евакуації. А опівдні в центр міста увірвалася гітлерівська мотопіхота. Отак зненацька для Губанових настав час окупаційного режиму. А що то за режим, знає кожен, хто його пережив...

Гітлерівці мало не першого дня видали наказ про вихід на роботу всіх працездатних. В разі саботажу — небажання працювати, «відмовникам» загрожувала смертна кара. З відомим у місті агрономом Губановим «працювали» індивідуально. Спершу викликати до міської управи, відтак у німецьку комендатуру. Пропонували роботу головного агронома сільгоспуправління заготівель. Розуміючи, що це означає — заготовляти продукти для загарбників, — Василь Іванович опинався. Аж доки комендант заявив ультимативно: або робота, або відповідати за саботаж буде не тільки сам Губанов, а й члени його сім'ї.

Зрештою дав згоду на посаду головного агронома в тій же сільськогосподарській колонії № 29, де працював до війни. Центральна садиба її була на околиці Херсона, де зараз мікрорайон Шуменський. До роботи став у вересні 1941 року. Познайомившись з «шефом» — німцем Лорбергом, не без задоволення відзначив, що фахівець з нього абиякий!

І Губанов почав діяти... Він добре знав можливості бази господарства: щороку лани колонії давали державі 6—7 тисяч тонн хліба, понад 25 тисяч тонн овочів, за рахунок потужної насосної станції 250 гектарів могли зрошуватися. Та чи вибачив би сам собі агроном, аби весь цей потенціал використовувався для німецької армії? Спротив чинити вирішив методом «бурхливої діяльності».

Губанов став вимагати від підлеглих чіткої дисципліни і високопродуктивної праці. Але в яких сферах? Культивуації квітників біля контори колонії, побілки хат та інших приміщень, доведення до «красивості» доріжок та посипання їх піском. Правда, і на ланах кипіла робота, люди орали, сіяли, збирали врожай... Але дивовижно мізерний.

Так минув 1942, а за ним і 1943-й рік. Комендант колонії був мало не в захопленні від Губанова, в усьому йому довіряв. Ще б пак: головного агронома люди слухаються, все виконують, не бунтують, не скаржаться. Отож ніякої потреби у карних заходах, як довкола. Траплялися й інспекторські наїзди. Та саме

наїзди. Візитерів зачаровували вигляди, зокрема, центральної садиби, філії господарства. Чистота і лад — все як у фатерлянді! Тож не випадково комендант Лорберг порушив клопотання про відзначення агронома Василя Губанова спеціальною медаллю, (гітлерівське командування встановило таку для східних народів, якою нагороджувало своїх поплічників).

Вручав її Василю Івановичу сам міністр окупованих земель Розенберг. Було це навесні 1943 року. Завдов до переможного травня 45-го, за рік до березня 44-го — весни визволення Херсона. Та вже тоді Василь Іванович уявляв, як йому гикнеться та клята медаль, як повернуться свої. І не помилився. Коли гітлерівці покотилися на захід і стали «прихоплювати» з собою фахівців для роботи у Німеччині, сім'я Губанових зачалася на хуторцях під Вознесенськом, де й дочекалася приходу Червоної Армії. Для всіх то були дні визволення. А для Василя Івановича — навпаки: його заарештували чекісти.

Понад сім місяців тривало слідство. 17 листопада 1944 року військовий трибунал військ МВС по Херсонській області засудив агронома В. І. Губанова по статті 54, частина 3, до семи років позбавлення волі...

Йому інкримінувалося сприяння ворогові. Аргументи: за два роки окупації німці вивезли 1300 тонн зерна та 3300 тонн овочів і фруктів, вирощених на землях колонії № 29. Наголошувалося, що агроном добровільно пішов на службу до ворогів, домагався від підлеглих дисципліни. Підкреслювалося, що за час його роботи на німців з колонії було вивезено до Німеччини 120 чоловік, переважно молоді. Про медаль у вирощі прямо не згадувалося, але малося на увазі.

Неважко відновити оціночну логіку трибуналу. Всі вони отакі Губанови. Всі ті, які гнули спину на окупантів, аби зберегти власне життя. Годували ворожу армію тут і посилали свою молодь на заводи Німеччини, виробляти набої для вермахту. Шкурники! Хай же посидять у таборах. Так мислили трибунальці.

Бо головною спрямованістю суду було звинуватити, а не зрозуміти. Через це не бралися до уваги матеріали, що йшли врозріз із звинуваченнями. Хоч вони недвозначно свідчили про дуже непересічний прийом, застосований, до речі, багатьма патріотами у те лихоліття, — інтелектуальне боріння з могутнім, але таки тупуватим загарбником.

Вже згадувалося, що головний агроном далеко не на повну можливість використовував потужності господарства, зрощення. Під різними приводами він не освоював усю площу, скоригував сівозміну так, що колись поливні лани засівалися малоцінними яровими культурами. Приховував від обліку і значну частину врожаю зерна. Таким чином Губанов за роки окупації «давав» з господарства у 10—15 разів менше, ніж у довоєнні часи.

Або ще. Враховуючи події на фронті, гітлерівці восени 1943 року заборонили на Херсонщині сіяти озимину: аби не дісталася червоним. Та Губанов заборонаю знехтував. Він організував сівбу не тільки по кращих попередниках, а й кращими сортами пшениць на площі понад 1600 гектарів. Отож через три місяці після визволення від окупантів колонія дала фронту близько чотирьох тисяч тонн відмінного зерна.

Правомірне запитання: а чому ніхто не доніс на Губанова фашистам, якщо він чинив отакі речі? На жаль, трибунал не пошукав відповіді на нього. Хоч знайти було не складно. Ну, хоча б проаналізувавши, що являла собою «робоча сила», очолювана агрономом господарства. А вона була вельми своєрідною, бо сформованою самим Василем Івановичем. З кого? По-перше, з підростаючих підлітків, яких Губанов різними шляхами (найчастіш фальшуванням документів) уберігав від вивезення у рабство до Німеччини. По-друге, з військовополонених.

У Херсоні було три великих концтабори для цих бранців. Один — там, де нині телецентр та парк Слави, другий — в приміщенні взуттєвої фабрики, третій — де тепер напівпровідниковий завод. Майже щотижня агроном Губанов приїздив до цих таборів і, розмахуючи цидулою з печаткою і підписом коменданта колонії, відбирав у таборах людей для господарських робіт. Чому така активність не викликала підозр? Бо брав не здорових та міцних, а «доходяг» — кому до смерті залишилися лічені дні. Відтак знесилених полонених у колонії підготовували та виліковували. Про комендантське око якийсь час ставили доглядати за квітниками. А коли бранець остаточно набирався здоров'я, виготовляли «липові» документи і «відряджали»... на Схід. Таким чином через колонію пройшло біля 600 «доходяг». Найсуттєвіше, що жоден із приречених не помер. Не менш вагомо, що «підгодувавшись» більшість полонених знову бралися за зброю — в партизанських загонах чи перейшовши лінію фронту.

Замислимося — 600 бійців, повернутих до лав борні із ворогом! Вельми суттєва підмога Батьківщині. А коли до цього додати ще більше 800 молодих хлопців, яким завдяки Губанову вдалося ухилитися від

вивезення до Німеччини і які по визволенні здебільш пішли на фронт, неважко зрозуміти справжню ціну внеску патріота-інтелектуала в боротьбу народу з коричневою ордою.

А як щодо 120 таки відправлених у німецьке рабство молодиків, згадуваних у звинуваченні трибуналу? Чи було таке? Було. Бо навіть «медальований» саботажник Губанов ніяк не міг працювати без втрат. Доводити неможливість стовідсоткової ефективності підпільної діяльності, мабуть, не треба.

Напередодні визволення Херсона В. І. Губанов пішов на дуже небезпечний крок. Він наказав значну частину врожаю картоплі — біля 200 тонн — закласти в бурти, а місцевість над цими схованками заорати. Схему розміщення буртів він передав довірєній особі. З приходом Червоної Армії ця картопля також «працювала» на Переомуті. Не потрапило до засіків рейху і багато зерна: воно було роздане людям. За вказівкою Губанова — ковальський, слюсарний, теслярський інвентар робітники ховали. Хоча всі трактори господарства були на ходу, Губанов доповів коменданту про протилежне. Лорберг звично повірив. Отож всі машини залишилися в господарстві. Вони потім ще довго працювали на рідних ланах — оті трактори Губанова.

Гаразд, погодиться читач, агрономом зроблено багато корисного. Але хто ж це мав підтвердити, довести до відома трибуналу? Чому ж це не було зроблено?

В справі В. І. Губанова є цілий список свідків — понад тридцять осіб, які не лише були поруч з Губановим у роки окупації, а і становили його «команду»: допомагали в усіх саботажницьких діяннях. Під час слідства вони давали чесні і об'єктивні свідчення, доводили, що агроном чинив добрі справи. Певне, через це на засідання трибуналу їх не викликали. Назву хоча б половину з них. Це І. К. Верланов, Г. А. Гроп'янов, А. Ф. Чехун, Г. К. Зінкевич, І. Г. Воропаєв, П. І. Кравець, М. С. Сервуля, Н. Т. Купершмітт, Тимофєєв, С. С. Кирилук, А. А. Момига, У. А. Кибальникова, А. С. Чеховська, М. Г. Релле, П. П. Красненко, В. С. Пундик, С. Д. Лисогоров, С. Л. Рогов... І нагадаю ще про одного свідка, відомого всім, хто читав військові мемуари відомого льотчика-аса С. П. Сабурова «Завжди солдат».

В них автор розповідає про власну драму осені 1941 року, коли його літак збили над Кримом, а пораненого пілота взяли у полон. Після поневірянь по польових таборах льотчик-офіцер опинився в Херсоні. А тут з-за колючого дроту його, разом з іншим «доходягами», витягли Губанов і його люди, як і багатьох інших бранців. С. Сабурова вилікували, підгодували, забезпечили одягом і продуктами на дорогу. А вона виявилася дуже тяжкою і тривалою: лише на 17-й місяць авіатор добувся до фронту, перейшов його і незабаром знову повів повітряні бої з гітлерівцями.

Геройський льотчик «через роки, через відстані» відшукав своїх херсонських рятівників. Довідавшись, що Губанова репресовано як «фашистського пособника», Сабуров взявся листуватися з «інстанціями», а потім повідав правду про таврійського інтелектуала-саботажника у своїй книзі мемуарів. Підтримка колишнього льотчика була дуже суттєвою. Адже у 1962 році Василь Іванович подав на апеляцію. Але отримав відмову з мотивацією, що ще у 1955 році його було амністовано. І навіть знято судимість...

Тут варто зауважити, що тоталітарна держава на амністії не скупилася. Навіть для вбивць і бандгог (пригадаймо фільм «Холодне літо 1953-го»), Ідея тут дуже проста: знайте, соціалістична держава — гуманна. А ви як були винними і злочинцями, ними і залишайтесь.

Минуло ще п'ять років, і Василь Іванович у 1967 році знову пише вже не скаргу, а прохання про перегляд його справи. Шість років сплигло відтоді і от в будинок № 51 по вулиці Радянській прийшов отакий лист:

«Справа по звинуваченню Губанова Василя Івановича, 1900 року народження, переглянута в Президії обласного суду 17.01.1973 р.

Вирок трибуналу військ НКВС Херсонської області від 17 листопада 1944 р. скасовано, справу припинено за відсутністю складу злочину і його реабілітовано. Голова Херсонського обласного суду В. Греков».

А як складалася доля Губанова після відбуття незаслуженого покарання до амністії 1955-го? Працював агрономом у Каховському районі. Трудився відмінно, бо інакше не вмів. Був учасником ВДНГ СРСР у Москві, мав медалі виставки. Один із синів — Валентин Васильович — за освоєння цілини нагороджений орденом Леніна. Другий син — Володимир Васильович — став судовим механіком, сходить усю планету. Діти і онуки Губанова бережуть як святині листи С. П. Сабурова, В. І. Вязанкіна та інших офіцерів і солдатів, яких в лихі роки рятував В. І. Губанов. Бережуть пам'ять про все, що відбувалося з батьком і дідом. Пам'ять ця — оберіг. Від неповторення в майбутньому.

А. ВІРЛИЧ.

ЧВЕРТЬ СТОЛІТТЯ — НІ ЗА ЩО

У пору сталінського лихоліття за політичні анекдоти «давали» щонайменше десять років таборів. Згодом, за часів Микити Сергійовича, за них же — три роки. Тому такі анекдоти називалися «уціненими». До них належить і такий.

Стрілися двое. Один запитує: «Петре, де це ти був? Я тебе так давно не бачив!...». «Сидів», — відповів Петро. «Скільки дали?» — «Десять». — «І за що?» — поцікавився знайомець «Та ні за що...». «Брешеш, — обурився приятель. — За Сталіна ні за що давали двадцять п'ять!».

Пригадалося це недавно, коли до мене завітав чоловік вельми похилих літ і карколомно перекрученої долі. Був у його біографії і страшний сталінський вирок — 25 літ неволі. Я відрекомендував відвідувача сусідові по кабінету і колезі, людині ще молодій.

— За що ж це — аж чверть століття? — запитав той.

— Якби було за що, — посміхнувся відвідувач, — то не реабілітували б мене... А, взагалі, мав би я розстріл... Слава Богу, на той час вищу міру покарання було скасовано. Тому й отримав лише 25 років таборів.

Цією людиною був Федір Платонович Марченко, донедавна працівник кондитерської фабрики імені Войкова, а з 1993 року — пенсіонер*. На прощання подарував він підприємству свій безцінний капітал, який призибував понад 40 років — дуже дефіцитні вимірювально-технічні прилади, преси, ваги тощо. Все, чого не міг придбати офіційно через фабричну бухгалтерію, купував за свої гроші з-під поли десь на базарі, а тепер — віддав.

Дев'ятнадцятирічний робітник Федір Марченко був на хорошому рахунку і на заводі імені Куйбишева, де вмів ремонтувати 25-сильні двигуни для малих риболовецьких сейнерів. Певне, тому, коли з початком війни він пішов до військкомату попроситися на фронт, там відповіли:

«Йдіть додому, коли треба буде, ми вас викличемо...».

Жив тоді Марченко на Забалці на вулиці Ломоносова. Серпневого дня він, як і завжди, прийшов додому пообідати. Послухав радіо («впергі бої йдуть під Білою Церквою») і попрямував знову на завод. Але вулицями Херсона вже ганяла ворожа мотопіхота. А по теперішній вулиці Сорочіна колоною йшла ворожа техніка в напрямку центру.

Відтак почалися злигодні окупаційної пори: бараки заложників на теперішньому Миколаївському шосе (отам, де зараз автопідприємство) — звідти майже щодня за одного вбитого гітлерівця брали 100 євреїв і 10 слов'ян на розстріл. Потім — біржа праці, підробіток у слюсарні, побиття шомполами. Це коли працював кур'єром у Херсонській сільгоспкомендатурі (з запізненням доставляв ненависну пошту, а з часом «загубив» велосипед, що його надали Федорові як кур'єрові).

Перед приходом радянських військ, аби уникнути вивезення на роботи до Німеччини, ховався разом з молодією дружиною в селі кілометрів за тридцять від Херсона. Дочекалися своїх, повернулися у місто. Знову попрямував до військкомату проситися на фронт. Звідтіля його направили в інший бік. На той час у Херсоні приступив до роботи 15-й спеціалізований загін по підйому суден, затоплених в ході бойових дій. Начальником загону був призначений Дмитро Дорофєйович Котюженко. Для новоствореного загону потрібні були кваліфіковані працівники, тому військкомат допоміг дібрати кадри з числа тих, хто міг підняти мобілізації на фронт. Одним з таких фахівців став Федір Марченко, його зарахували до того 15-го загону, робота в якому дорівнювала фронтовій: під водою неважко було натрапити на будь-який вибухонебезпечний «сюрприз». А їх війна понакидала чимало як на суші, так і під водою.

Значений загін підпорядковувався заводі імені Комінтерну, директором якого з листопада того ж таки 1944 року став Д. Д. Котюженко, тому він роботу загону не випускав з поля зору. Тут Марченко, як свідчать документи, працював з 23 березня 1944 року до 15 вересня наступного 1945 року. Піднімали затоплені плавзасоби, ремонтували їх, ставили на службу. До речі, кожна людина, що працювала в загоні, ретельно перевірялася спеціальними відділами. І не дай бог, якби в його біографії було за що «зачепитися» СМЕРШеві!.. Але ніхто і нічим не міг докоряти слюсареві високого розряду Федорові Марченку. Все було гаразд.

* Марченко Ф. П. помер у 1999 році.

Восени переможного 1945 року Федір вирішив продовжити навчання, обрав гідрометеорологічний технікум. У відповідності з законом — через прокуратуру — його було звільнено з роботи, про що свідчить довідка, яка й зараз є в пенсійній справі. Маючи за плечима семирічну школу, Федір без перешкод вступив до навчального закладу, однак вчитися не довелося.

На перешкоді постали обставини сімейного плану: народився син, треба було годувати сім'ю. Федір пішов працювати, скажемо правду, на більш «хлібну» роботу — на вагоремонтний завод, де швидко опанував точну роботу слюсаря-налагоджувальника і невдовзі отримав шостий розряд. Марченко їздив з бригадою по області, ремонтував вагове господарство в колгоспах, радгоспах, МТС, сільСТ — аж до 1951 року, коли сім'я поповнилася донькою. І водночас на поріг дому ступила біда.

Була вона у «партійному» френчі і хромових «секретарських» чоботях. Три роки до того, влітку 1948 року, маючи інструкцію свого керівництва і особисті попередження директора вагоремонтного заводу та головбуха, Федір Марченко не опломбував ваги в колгоспі імені 8-го Березня села Одрадівка колишнього Сиваського району. Причина проста: замовник не розрахувався за роботу. Директор вагоремонтного — Головка Іван Олексійович — планував роботу бригади Федора в Нижніх Сірогозах, куди він і виїхав.

Треба ж було, щоб у Сиваський район навідався перший секретар обкому О. Ф. Федоров, котрого турбувало питання готовності господарств до хлібоздачі. Голова колгоспу, як мід, викручувався, а крайнім назвав... Федора Марченка!

— Хто такий? — насунив брови «перший». — Яке мав право?

Повернувшись до Херсона, негайно викликав директора вагоремонтного заводу до кабінету.

— Хто там у тебе зриває хлібоздачу? Що за людина? Чим займався під час окупації? — прискіпливо допитував Олексій Федорович Івана Олексійовича, котрий тремтів від самого вже погляду начальства, хоча пройшов громадянську війну, служив в органах ЧК.

— Розберемося! — тільки й сказав Головка.

В Херсоні ніякого «компромату» знайти не вдалося. Почали «копати» в Галаганівці, де переховувався Федір якийсь час. Через три роки після того, коли вже й самого О. Ф. Федорова в Херсоні не було, Федора Марченка заарештували.

Знайшли його аж у Верхньорогачицькому районі, доставили в Херсон, де на вул. Декабристів, 28 та 30, було розташоване управління МДБ. В підвалі будинку № 30 і знаходилася нутрішня в'язниця Міністерства державної безпеки. Коли сім'я дізналася про арешт чоловіка, дружина негайно кинулася туди. Але у відповідь почула:

— Такого у нас немає...

Так тривало понад два тижні, аж поки один з наглядців на прізвище Шевченко відкликав дружину Марченка вбік і прошепотів:

— Придбайте зубний порошок та щітку і передайте на ім'я вашого чоловіка...

Ніна Григорівна в той же день зробила передачу, як і порекомендував їй добрий чоловік. А в камері внутрішньої в'язниці, де, крім Марченка, сиділо ще чимало хлопців, вибухнув регіт: «Це твоя дружина думає, що ти тут так слідкуєш за своїми зубами?!».

Проте передача була прийнята, і сім'я зрозуміла: Федір Марченко тут, у Херсоні. І для нього то була неабияка підтримка: рідні знають, де він, уже легше...

До речі, через три десятиліття на фабриці ім. Войкова пішов на пенсію начальник позавідомчої охорони, а на його місце було призначено того самого Шевченка, котрий дав таку слушну раду дружині Марченка. Ото була зустріч!

...Чимало методів у слідчого, щоб невинного зробити винним. Особливо Федір запам'ятав так званий «бокс» — невелика шафа, куди тебе запаковують, щоб стояв без руху — добу, дві, три. Юр'єв ставив до «бокса» Федора кілька разів — спочатку на добу, а потім — на дві, три... Не врахував слідчий, що до війни Марченко був штангістом і тримав друге місце по Миколаївщині.

А згодом у Херсоні відбувся суд над Марченком. Яким він був, повне уявлення дає цитований нижче документ — кінцевий продукт того судилища.

ПРИГОВОР ИМЕНЕМ УССР

1951 г. сентября 21 дня, Судебная Коллегия по уголовным делам Херсонского Областного Суда... рассмотрела в закрытом судебном заседании в гор. Херсоне дело по обвинению МАРЧЕНКО Федора Платоновича, 1922 года рождения, уроженца с. Галагановка Снегиревского района Николаевской облас-

ти. проживав в гор. Херсоне, Котляревського, 46, по спеціальності слесарь, працював в ваго-ремонтному заводі майстром, українець, гражд. СРСР, б/п, освіта 7 класів, із кулаків, не судим, одружений, має жінку і 2-х дітей, арештований зв'язан з поточним справою 26/УІ-51 г., на суд доставлений під охороною.

Привлекається по статті 54-3 і 54-10 ч. 2 УК УРСР.

Судовим слідством по справі встановлено, що обвинюваний МАРЧЕНКО, будучи сином кулака, затаїв злобу проти Радянської влади, передумано залишитися жити на тимчасово окупованій фашистськими військами території, з приходом останніх пішов до нього на службу. Так з жовтня 1941 г. по листопад 1943 г. працював у німців кур'єром Херсонської окружної комендатури «ВІКО» і займався доставкою розпоряджень і вказань окружного сільгоспоменданта сільгоспомендантам. Це обставина підтверджує сам обвинюваний Марченко. В листопаді 1943 г. зв'язан з наближенням Радянських військ Марченко із міста Херсона переїхав до с. Галаганівку Снігирівського району Радянської області і прийшов на службу перекладачем в військову комендатуру фашистської армії. Комендатура займається спорудженням оборонних рубежів, а Марченко, працюючи перекладачем, допомагав німцям при його допомозі виганяти на окопи людей. Також ходив до села і допомагав німцям збирати у населення продукти для німецької армії.

Изложенные обстоятельства не опровергаются обвиняемым Марченко. Свидетели Холодарь, Величко, Шелудько подтвердили изложенное. Таким образом суд считает, что в действиях МАРЧЕНКО есть наличие состава преступления, предусмотренного ст. 54-3 УК УРСР. Суд признал МАРЧЕНКО виновным по ст. 54-3 УК УРСР. Свидетели Холодарь, Величко и Шелудько суду показали, что МАРЧЕНКО в период немецкой оккупации и работы его в комендатуре, а потом в кузнице проводил антисоветскую агитацию, направленную на подрыв мощи Советской Армии, восхваляя фашистскую армию, клеветал на советскую действительность, агитировал советских граждан добровольно поступить в фашистскую армию.

Обвиняемый Марченко эту часть обвинения отрицает. Суд считает обвинения по ст. 54-10 ч. 2 УК Марченко доказанными, а потому признал Марченко виновным по ст. 54-16 ч. 2 УК УРСР.

Руководствуясь ст. 296-197 УПК УРСР ПРИГОВОРИЛ:

МАРЧЕНКО Федора Платоновича по ст. 54-3 УК с санкции ст. 54-2 Указа от 26/У-47 г. «Об отмене смертной казни» заключить в исправительно-трудовой лагерь сроком на 10 лет.

Его же по ст. 54-10 ч. 2 с санкции ст. 54-2 и Указа от 26/У-47 г. «Об отмене смертной казни» заключить в исправительно-трудовой лагерь сроком на 25 лет и на основании ст. 29 УК п. «а, б, в» поразить в правах сроком на 5 лет после отбытия основной меры наказания.

В силу ст. 45 УК по совокупности считать МАРЧЕНКО Ф. П. осужденным к заключению в исправительно-трудовой лагерь сроком на 25 лет с конфискацией имущества в доход государства.

Меру пресечения для МАРЧЕНКО Ф. П. оставить содержание под охороною с зачетом ему предварительного заключения с 26/УІ-51 г. по день суда.

Взыскать с осужденного МАРЧЕНКО 200 руб. за выступление адвоката...

Приговор может быть обжалован в 5-дневный срок в Верховном Суде Украинской ССР.

Председатель Грыженко. Нар. заседатели Артюхов и Масленников.

Цей вирок приголомовив Федора. Він ніяк не міг зрозуміти — за що така кара? Як можна підтасувати факти, щоб так безпідставно звинуватити людину і підвести до найвищої міри покарання? І лише завдяки тому, що вона «скасована» дати на «всю котушку»?!

Здавалося дивним, що з трьох свідків, хто давав письмові свідчення про його, Федора, життя в Галаганівці, Федір Платонович особисто жодного не знав, а на суд ніхто з них не був запрошений, щоб на очній ставці дати свідчення. Більше того, коли Марченко запропонував слідчому запросити і допитати дружину спаленого фашистами мешканця Херсона Британовську Мотрону Федорівну, разом з котрою Федір переховувався у тій самій Галаганівці, слідчий через деякий час показав Федорові довідку з печаткою, що Мотрона Федорівна померла рік тому...

Після повернення з таборів Федір стрів на вулиці Суворова Мотрону Федорівну і все зрозумів: довідка, як і багато чого іншого, була фальшивкою. А Британовська М. Ф. після цієї зустрічі прожила ще роки п'ять і пішла за життя аж у 1960 році.

Коли Федора конвоювали до в'язниці, він запитав у офіцера-охоронника Кожухаря: «За що? Я ж нічого не скоїв».

— Тримайтеся, Марченко! — стиха сказав офіцер і підбадьорливо торкнув плече засудженого. Це було несподівано і якось підтримало. Принаймні, допомогло зосередитись. В пам'яті спливав майже каламбур у суді: коли головуючий запитав, чи й справді Федір був у фашистів за перекладача (переводчика), чи дійсно він «переводил»?

— Переводив? — перепитав Федір. — Хіба коли сліпих через вулицю, а більше нікого і ніколи...

А судді по-своєму витлумачили і у вирок зазначили що цю частину звинувачення підсудний не заперечує. Але ж німецькою він — анітелень! Ні в які ворота не лізло звинувачення і в тому, що він буцімто агітував за фашистську армію, що мав намір втікати на Захід разом з німецькою армією.

Вже тоді Федір Платонович усвідомив, що доведеться боротися за власну долю. І він почав її, цю боротьбу. Писав, писав і писав... Допомагали друзі по нещастю грамотно скласти листи, скарги, клопотання. Адже власної грамоти «аж» сім класів.

Лише на тридцять третє звернення прийшла добра звістка: своїм рішенням Президія Верховного Суду України від 31 березня 1955 року скасувала Федору дев'ятнадцять років. Проте Марченко невгавав: писав і писав. Коли апелював у скаргах до совісті і честі, в'язні у таборі глузували з нього: «дадуть тобі і совість, і честь! Ото зняли дев'ятнадцять років — радій і мовчи. Сидиш уже чотири роки, залишилося два. Дотерпи!».

Не слухався. Знову писав і добився нового перегляду своєї справи. 4 жовтня того ж таки 1955 року принесло йому не лише свободу, а й зняття судимості!.. Всі попередні звинувачення було визнано брехнею і наклепом. Проте відсидів Федір Марченко чотири роки, три місяці і 8 днів з тих 25 літ.

Що за цей час пережила його вірна дружина Антоніна Григорівна з двома малюками, можна лише здогадуватися... Сама вона про це розповідає не дуже охоче. Може, тому, що доводилося у те лихоліття вдаватися навіть до гіркої «дезінформації» — казати, що чоловік такий-сякий, покинув її з двома дітьми. Приховувала правду не від добра. Бо аби дізналися на роботі про чоловіка — «прихвостня фашизму», одразу ж звільнили б. Хоча працювала вона тоді прибиральницею в дитячому садку, та все ж мала шматок хліба.

Тричі за ці роки Антоніна Григорівна їздила до чоловіка — в табори «Урал-Восток-лагу» та до 217-го табору, що у Верхній Тавді. Не слухала, коли переконували не чекати свого Федора («адже 25 років!»). Бо знала, що він не винен: майже весь період окупації була поруч.

Зовсім недавно друзі, які знали про поневіряння Федора Марченка, порадили порушити питання про реабілітацію. І неспроста. Наша держава полюбляла такі собі формулювання: «снятие судимости». Цебто тебе ніхто не засуджував і ти ні в чому не винен. Більше того, навіть не заарештовували тебе ніколи. І ніхто. А в біографії так і пиши: не судимий, не заарештовувався, не підлягав і т. п. Цю фальшиву підміну понять треба було викрити. І Федір Платонович звернувся до Херсонської обласної прокуратури з вимогою про повну реабілітацію. Невдовзі сім'я Марченків отримала офіційного листа з такими словами:

«...На основании ст. 1' Закона Украины от 17 апреля 1991 года «О реабилитации жертв политических репрессий на Украине» указанные судебные решения признаны незаконными и МАРЧЕНКО Федор Платонович 28 февраля 1993 года прокуратурой Херсонской области реабилитирован.

Прокурор Херсонской области государственный советник юстиции 3 класса А. А. ХРИСТЕНКО».

До речі, ця подія — повна реабілітація — відбулася в день народження Федора Платоновича. Йому виповнився 71 рік.

А. ВІРЛИЧ.

РЕПРЕСОВАНИЙ ПИСЬМЕННИК

В державному архіві Херсонської області зберігається архівно-слідча справа голови першої Херсонської легальної української просвітницької організації — товариства «Українська Хата» письменника М. Ф. Чернявського.

Останні 9 років його життя були тісно пов'язані з органами ДПУ-НКВС. Робота на ниві національного відродження і просвіти коштувала йому, як і багатьом іншим інтелігентам, життя.

З маленьких тюремних фотознімків на фоні старої цегляної кладки дивляться на нас семеро людей. Це вже потім, у канцелярії ДПУ фото було розрізано на окремі картки, а знімали їх на тюремному подвір'ї всіх разом, як останнє групове фото друзів. Обличчя серйозні, у деяких погляд суворий, трохи жорстокий, але без тіні страху. Все це освічені, розумні люди. Чи розуміли вони в ту хвилину, до якої кривавої ненажерливої машини потрапили, що це було планомірне винищення сталінізмом інтелігенції всієї країни, і, зокрема, національної інтелігенції України?

Хто ж вони, ці в'язні ДПУ 1929 року?

Микола Федорович Чернявський — видатний український письменник, громадський діяч, лектор Херсонського інституту народної освіти; Володимир Григорович Скрипниченко і Микола Якович Петров — викладачі ХІНО; Олександр Якович Добровольнянський — математик, викладач Трудшколи; Гаврило Матвійович Сухін — педагог, інспектор народівити; Семен Юдович Глушенко, Дмитро Федорович Проценко, Михайло Іванович Хорунжий — вчителі та завідувачі шкіл м.Херсона.

Найвизначніша фігура в цьому списку, звичайно, — Микола Чернявський, йому і було пред'явлено основне обвинувачення: організація та ідеологічне керівництво херсонською групою українців-шовіністів, націоналістичних товариств «Українська Хата» та «Просвіта», утворення в Херсоні української автокефальної церкви. Посилювалась провина Чернявського ще й знайомством з професором С. Єфремовим, який був заарештований у Харкові як організатор СВУ (Спілка визволення України).

Всім членам «преступної групи» інкримінувався «захват ідеологічного впливу на маси шляхом завоювання командних висот в культурно-просвітницьких та шкільних установах». «Українська хата» і «Просвіта» були оголошені шовіністичними організаціями, які «пробуджували ворожнечу до всього неукраїнського» і стали підставою для створення на Херсонщині повстанкома Сірко-Скляра і політбанд петлюрівського забарвлення, а також місцевого центру СВУ.

Викладач ХІНО Володимир Григорович Скрипниченко використовував у своїх лекціях і радив студентам книгу професора Єфремова «Історія українського письменства», яка вважалась шкідливою і такою, що не витримує марксистської критики.

Не обійшлося тут, звичайно, і без обвинувачень всіх заарештованих в антирадянській агітації, а також у підготовці озброєної боротьби з Радянською владою.

В слідчій справі багато протоколів, допитів та письмових заяв заарештованих, в яких вони намагаються якось виправдатись, щось пояснити, наївно вважаючи, що національна гідність та думки, які відрізняються від офіційно-дозволенних, не є злочином в країні, «где с каждым днем все радостнее жить». Ось що пише Микола Федорович Чернявський у своєму поясненні на ім'я слідчого: «Мне ставится в вину участие в товариществе «Украинская хата» в Херсоне. Товарищество это возникло в ближайшее время после Февральской революции, и ко времени Октябрьской революции его уже не было. В продолжение своего существования оно вело по тому времени работу революционного характера в направлении провозглашенных лозунгов политического, экономического и национального освобождения народов бывшей царской России и их самоопределения. Украинцы Херсонщины, и в их числе я, имели данное им революцией право национально самоопределиться, и воспользовались им вполне лояльно, не причиняя никакого вреда другим народностям, населяющим Херсонщину. В это дело была внесена изрядная доля исторической романтики, но начал контрреволюционных и шовинистических, насколько я теперь вижу, смотря из двенадцатилетнего далека, в дело не было внесено...».

У 1924 році інтелігенція Херсонщини за прикладом колег-освітян Харкова створила Декларацію 47-ми, в якій називали себе «трудовою інтелігенцією», засвідчували свою лояльність радянській

владі і бажання працювати чесно і сумлінно. Микола Федорович брав участь у складанні цієї декларації, але був не згодний з повним запереченням релігії. Трохи згодом Чернявський декларацію підписав, вона була урочисто проголошена на зборах в ХІНО. Через 5 років цей документ став одним із пунктів обвинувачення. Його розцінили, як спробу замаскуватися, тобто зовні змінити переконання, по суті залишивши їх контрреволюційними.

Контрреволюційними вважались думки про українізацію, яка йшла тоді в республіці, але йшла незадовільно, неправильно з точки зору Миколи Чернявського та його друзів. Контрреволюційною вважалась і участь в кооперативі ім. Левицького, де письменник отримав деякі гроші на видання своїх творів, але використав їх на лікування та поховання свого сина. Контрреволюційним було і те, що літній письменник відійшов від громадського життя, замкнувся на своїй особистій трагедії...

Але це був ще тільки 1930 рік — репресивний конвеєр ще не набрав всієї сили і міг ще трохи прокручуватись назад. Прокурор Херсону по судовому догляду розглянув справу і знайшов, що слідством не зібрано достатніх даних для підтвердження звинувачень і немає підстав для віддання їх до суду. Справу було припинено.

Вони всі ще вийшли на волю, знов опинились разом: і ті, хто акуратно писав звіти-доноси в ДПУ і вважав це нормальною, навіть необхідною Батьківщині роботою, і ті, хто іноді писав, але мучився сумнівами, і ті, хто був обраний жертвою.

Але система не відпускала так легко своїх підлеглих, і арешти почалися знов.

У 1932 році Миколу Федоровича Чернявського заарештували вдруге, як сказав йому слідчий, — на перевірку. Звинувачення було те ж саме: належність до СВУ. Місяць просидів Микола Федорович у тюрмі, потім випустили за недостатністю доказів.

Перед нами слідча справа за 1937 рік...

На першій сторінці в довідці, ще до будь-якого слідства, у верхніх кутах стоять слова: «націоналіст УПСР» (Українська партія соціалістів-революціонерів), «антирадянська агітація». Цей документ — яскравий взірць методів роботи НКВС того часу, його варто прочитувати. От що тут сказано: «Следствием установлено, что Чернявский в прошлом член УПСР, активный украинско-шовинистический деятель. На протяжении продолжительного времени ведет борьбу с Соввластью за самостоятельность Украины. До последнего времени проводил антисоветскую работу... Высказывал недовольство по отношению к мероприятиям партии и правительства, дискредитировал советских писателей за то, что они восхваляют Советскую власть, якобы в неправильном толковании, что о действительности они в своих произведениях не пишут. Этим самым Чернявский подтверждает свою враждебность по отношению к советскому строю». Як бачимо, всі висновки зроблено ще до арешту звинувачуваного...

Далі — протоколи допиту одного із свідків, де і містяться ці ключові слова про радянських письменників, які не наслідуються писати правду про радянську дійсність.

У постанові про початок слідства з'являється твердження, що націоналістична організація, активним членом якої є Чернявський, стоїть на позиціях терору.

Миколу Федоровича заарештували 14 жовтня 1937 року. На квартирі, точніш, на письмовому столі було проведено обшук, під час якого взяли паспорт М.Ф. Чернявського, декілька фотографій із сімейного альбому «в военной форме» (в дійсності це були дореволюційні знімки батька дружини Миколи Федоровича в сюртуці вчителя та брата Миколи Федоровича у формі студента лісового інституту), вилучено було також закінчений рукопис з назвою «Море іде». Нічого з цих речей у слідчій справі, яка дійшла до нас сьогодні, немає... Ні паспорта, ні рукопису, жодної фотографії.

Проте є протокол допиту звинувачуваного, один-єдиний на всю справу. В цьому протоколі організацію вже названо повстанською. Далі рукою слідчого від імені Миколи Федоровича написано таке: «Я полностью сознаю свою вину в том, что с 1917 года и до последнего времени являюсь участником антисоветской украинской националистической организации и, по сути, ее вдохновителем». Але далі Микола Федорович каже, що «Українська Хата» мала організацію клубу, а «Просвіта» була ліквідована ще у 1922 році, що у 1927 році він, Чернявський, зовсім відійшов від громадської і шкільної справи і від справ організації, тому і не може назвати інших її членів.

Тут очевидне протиріччя свідчень, але, звичайно, це було дрібницею для НКВС, головне — це зізнання, яке навіть підкреслене у протоколі червоним олівцем. У який спосіб це зізнання чи напівзізнання літньої інтелігентної людини було здобуте, нам залишається тільки з жахом здогадуватись.

Миколу Федоровича розстріляли о 24-й годині з 19 на 20 січня 1938 року, Софії Василівні, дружині письменника, за день до цього дозволили зробити йому передачу з деяких речей та продуктів, а потім повідомили, що її чоловіка заслано у північні табори без права листування. Більше ніякої інформації родина не отримала.

Через три роки розшуків, після багаторазових безрезультатних звертань по інстанціях, Софія Василівна написала лист з проханням про допомогу до письменника О. С. Корнійчука, який у той час був депутатом Верховних Рад СРСР та УРСР. Цей лист датовано 9 грудня 1939 року.

Софія Василівна пише, що вона у відчаї, що не може уявити, що ж таке міг зробити 72-річний письменник із поганим здоров'ям, який останні роки жив дуже відлюднено, щоб його було так жорстоко покарано. «Он никогда не был врагом народа,.. За что все это?.. Почему он должен умереть как никому не нужной ссыльный?». Вона благала Корнійчука втрутитися і допомогти її чоловіку, якщо він ще живий.

Олександр Євдокимович 7 лютого 1940 року зробив депутатський запит до Прокуратури СРСР, який було розглянуто у листопаді 1940 р. і, звичайно, вирок трійки було визнано правильним, тому що «Чернявський Микола Федорович зізнався, що з 1917 до моменту останнього арешту був учасником і організатором різних контрреволюційних націоналістичних організацій». Не знайшли можливим навіть повідомити вдові, що її чоловік вже три роки мертвий, а не страждає десь у північних таборах, може, це стало б для неї якимось гірким заспокоєнням.

Страшно читати і документи про реабілітацію за 1956 рік. При перегляді справи не знайдено жодного переконливого доказу контрреволюційної чи шовіністичної діяльності М. Ф. Чернявського, жодного речового доказу, в ході слідства були допущені значні процесуальні порушення.

Звідки ж було взятися доказам тієї міфічної терористичної діяльності, в якій звинувачувався Чернявський із товаришами?

Вся провина їх складалася з того, що вони належали до категорії населення країни Рад, яка вміла думати, і навіть наважувались робити свої власні висновки з побаченого і передуманого. Таких людей тоталітарний режим боявся, знищити їх та ще й оголосити ворогами народу було найкращим засобом позбавитись можливих проблем.

У 1926 році Микола Федорович Чернявський написав поезію «Карзоаз Ольвійський», де є такі слова:

*...землі Ольвії — то край,
Де править правда нелукава.
Коли б по неї довелось
Дійти й до кесарів величних,
Коли б з-за неї вам прийшлось
Пройти піски пустинь одвічних
І через неї смерть прийнять
Судила доля, — син Еллади
І смерть повинен ту вітати,
За слово правди вмерти радо.*

Він мріяв тоді про батьківщину, «де править правда нелукава», але хіба міг знати, якими пророчими для нього стануть ці поетичні рядки.

«За слово правди вмерти радо» – саме так це і сталося. Він прийняв страшну мученицьку смерть за слово правди.

О. І. СТУКАЛОВА.

ДЖЕРЕЛА

1. ДАХО. фр 4033, оп.6, спр.926,927.
2. Микола Чернявський. Поезія. — К.: Радянський письменник, 1959.
3. Микола Чернявський — письменник, громадський діяч, педагог: Тези доповідей наукової конференції. — Херсон, 1993.

ЧЕРЕЗ МОРЯ І ОКЕАНИ

В нашому місті близько 30 років жив і в 1989 році помер М. М. Рейн. Родом з давно обрусілих німців, можливо, ще з катерининських, а то й петровських часів, він вважав себе корінним росіянином. Народився і виріс на початку нашого сторіччя у Хабаровську, в інтелегентній сім'ї. Батько його був суддею.

В юності прагнучи стати моряком, Микола на початку 20-х років поїхав у Шанхай, що тоді було можливо, і там вступив у мореплавне училище. Закінчив його і почав плавати на китайських кораблях. Повернутися в Росію вже було неможливо: кордон з СРСР був закритий.

Дослужився він до посади старшого помічника капітана. На початку другої світової війни, незабаром після Пірл-Харбора, тонує його корабель підірвався на японській міні. Рейна врятували американці, і він опинився в Сполучених Штатах. Там знову плавав на кораблях, уже американських і дослужився до капітанської посади.

Коли почалася Велика Вітчизняна війна, він звернувся у якомусь американському місті в радянське консульство з проханням — допомогти йому повернутися на Батьківщину, щоб там битися з фашистом. Але консул сказав, що з його мореплавною спеціальністю і знанням англійської мови він може бути більш корисним в Америці.

І, починаючи з кінця 1941 року, Рейн став ходити в складі морських караванів у Мурманськ і Архангельськ. Знову тонує, тепер уже в Баренцевому морі, пробує у гумовому надувному човні взимку кілька діб і вижив, врятувався, коли четверо з вісьмох моряків, які були разом з ним, замерзли на смерть. Потім відлежавшись у нашому госпіталі, знову плавав у караванах. Здається, і в трагічно знаменитому РО-17. Всього за період війни в СРСР прибуло 738 транспортів у складі 41 конвою і відбуло в Англію 726 транспортів.

Після війни з великою групою росіян М. М. Рейн повернувся на Батьківщину, але плавати йому не тільки не дали, а, більш того, у 1950 році заарештували і засудили на 25 років нібито за шпигунство, як і майже всіх чоловіків-репатріантів. Він був переконаний, що його і інших засудили тоді лише тому, що на півночі країни потрібна була безплатна робоча сила.

Рейн пробує у таборах шість років. У 1956 році його справу переглянули. І він був звільнений (до речі, рослий чоловіча, у день звільнення він важив усього 48 кілограмів). Звільнивши, Рейна послали на поселення в якесь село в районі Норільська, де він, капітан далекого плавання, працював на свинофермі. І тільки через рік зміг приїхати до дружини в Херсон.

Звичайно, і тепер плавати йому не дали, та й усі його мореплавні документи були відібрані під час засудження. І — не повернуті.

Відмінно володіючи англійською мовою і закінчивши після звільнення заочно Одеський інститут іноземних мов, Микола Михайлович багато років викладав у школі № 6 м. Херсона, а також приватно. Зокрема, близько 10 років учив дітей у нашій сім'ї, які й зараз непогано володіють англійською мовою.

Помер Микола Михайлович у 1989 році. Був реабілітований, як і багато інших, посмертно. Краще батьківщина нагородити його не встигла.

В. КОВАЛЬОВ,
професор Херсонського педагогічного
інституту, почесний громадянин м. Херсона.

ПРАЦЮВАВ БІЛЬШЕ, НІЖ ЖИВ...

Зрадник схожий на міну, на яку, як кажуть військові, наступають лиш раз... Але винятки бувають і тут: життєві шляхи Ореста Васильовича Дворнікова двічі перетнулися зі зрадницькими, а як він все ж вижив — дивується й досі. Він і зараз серед нас*, не втрачає бадьорості, працює лікарем, з добрим гумором згадує минуле. А було воно таким, що не до гумору...

Вперше стрівся Орест Васильович з нащадком Каїновим там, де менше за все сподівався: в підпіллі міста Кіровограда за часів окупації... До цього було теж чимало випробувань. Після закінчення у 1940 році медичного інституту в Одесі — наполеглива праця в Херсоні, адже він стояв біля коліски станції переливання крові, що і нині відома в області як багатоголузева медична установа. У тому ж таки 1940 році — призов до армії, де отримав звання «військлікар III-го рангу», що зараз дорівнює званню капітана. Сумлінна служба в Києві, Рівному, Львові. Ось там і застала війна лікаря Окремого інженерно-саперного батальйону 215-ї мотострілецькової дивізії 5-ї армії, що була одразу включена до Південно-Західного фронту.

Що випало на долю воїнів цієї армії, відомо не лише історикам: виснажливі бої з переважаючими силами досвідченого і до зубів озброєного ворога, відступ на Схід, оборона Києва, де в оточення потрапило понад півмільйона бранців. Багато з них полягли в жорстоких боях, чимало вирвалися з оточення до своїх. Але пощастило не всім...

Пробиваючись на Схід, група бійців, серед яких був і Дворніков, не вийшла до своїх — дуже далеко відкотився фронт. Наприкінці 1941 року Орест Васильович дістався окупованого Кіровограда, де в лікарні працювало чимало його однокурсників та знайомих по Одеському медичному. Тож знайшлося місце і Дворнікову — посада завідуючого інфекційним відділенням міської інфекційної лікарні. Вже на той час в лікарні діяла досить активна патріотична група антифашистського підпілля, куди влився і Дворніков, який уникнув полону.

Що може вдіяти лікар, не маючи зброї, не йдучи в атаку, не закладаючи мін під рейки? А він може після прослуховування зведень інформбюро про події на фронтах розказати все своїм пацієнтам. Він може поставити діагноз, за яким людина буде або ж вивезена до Німеччини на каторжні роботи, або ж навпаки — залишена на Батьківщині до приходу своїх. А ще він може, коли до лікарні потрапить військовополонений, який втік з табору і якого чекає лише смерть, видати йому документи померлої людини, поставити потрібний діагноз, що врятує не лише полоненого, а й того, хто допоміг йому втекти з табору. Багато може лікар. Отож саме цим і займалася група лікарів Кіровограда. І не останнім серед них був наш земляк Орест Васильович Дворніков.

Все активніше діяла група з місяця в місяць, та й гестапо не дримало: чутки про лікарів ходили в народі і досягли ворожих вух. Один з найдокучливіших пацієнтів, котрий будь що намагався уникнути вивезення до Німеччини і вже отримав для цього необхідні документи, ще й ще приходив. Це був той самий зрадник, що допоміг службі «СД» (до речі, згадаймо, що в цій службі працював відомий Штірліц!) наприкінці лютого 1943 року заарештувати групу підпільників на квартирі.

Слідство і допити тривали з лютого до жовтня, і все це — у в'язниці Кіровограда. Вирок: до концтабору Бухенвальда! А вже за Дніпро йшли бої, а вже Лівобережжя України було майже повністю визволене... Та далекий шлях в Німеччину не обійшов Ореста Васильовича: вагони, в яких везли «гефтілінгів» (в'язнів), не відчинялися, втекти було неможливо. І як у більшості таких випадків, партизанська зона України була досить добре поінформована про подібні поїзди, аби не пускати під укіс ешелони з в'язнями. Просто ж зупинити потяг та визволити людей — на це треба мати неабиякі сили.

В Бухенвальді була праця в каменоломнях на умовах «ферніхтунгс дурх арбайт» (знищення через роботу). І лише згодом, коли антифашистське підпілля довідалося, що Дворніков — лікар, його після певної перевірки (остерігалися провокаторів, слабких духом людей) зуміли перевести до «ревіру» (лікарні) концтабору. Але той самий «ревір» також був не простим: він був для політичних в'язнів Бухенвальда!

В квітні 1995 року авторові цих рядків довелося в складі делегації колишніх в'язнів фашистських концтаборів від Херсонщини на запрошення оргкомітету по святкуванню 50-річчя визволення фашист-

* О. В. Дворніков помер у 2000 році.

ських концтаборів від фашизму (це сталося 11 квітня 1945 року) відвідати той самий Бухенвальд, що близько міста Веймар в Німеччині. Довелося побачити і той самий ревір, а вірніше — його фундамент та підвал, де працював лікар Дворніков. Зустрітися з в'язнями, котрих врятував від смерті наш земляк. І стало ясно, що Орест Васильович — людина всеєвропейськи знана. Про нього розпитували херсонців німці, французи, бельгійці, поляки, італійці, бо Дворніков врятував від крематорію тисячі в'язнів вісімнадцяти національностей світу!..

На Батьківщину поверталися з натхненням, що вона зустріне як антифашистів, хоча дехто з американських військових, котрі визволяли Бухенвальд від гітлерівців, попереджували про можливість... потрапити до Сибіру! Не вірилося! Як же це так? Антифашист, член міжнародної підпільної організації Бухенвальда — і раптом Сибір? Не може бути! Це все — буржуазна пропаганда!

Так думалося, про що й поділився думками з одним із тих, кого довелося врятувати від смерті в тому ж таки Бухенвальді.

Згодом зрозумів: вдруге наступив на ту кляту міну... На кордоні «смершівці» дізналися про міркування Ореста Дворнікова щодо Сибіру. І коли він, прибувши до рідного Херсона, не знайшов роботи за фахом, то поїхав до Кіровограда, де став працювати у технічно-танковому училищі лікарем. Вже через рік його там розшукали «фахівці» з МДБ (міністерство держбезпеки), привезли до Херсона, і помістили в приміщенні по вулиці Декабристів, 30, де УМДБ мало власну в'язницю.

Кілька місяців тривало слідство, після чого Орест Васильович отримав вирок: десять років отого саме Сибіру, про який чув ще в Бухенвальді!.. А стаття, котру назвали йому, була звичайна: 54! За зраду Батьківщині із зброєю в руках(!), хоча окрім лікарських інструментів за весь час війни іншої зброї Орест Васильович в своїх руках навіть не тримав.

Кемеровська область, Мариїнськ — отам пройшли наступні вісім з половиною років нашого земляка, а однокашниками його тепер вже по радянських таборах були чудові люди: полковники та генерали, академіки та доктора наук — цвіт народу радянського, котрому Орест Васильович, маючи досвід Бухенвальда, продовжував зберігати здоров'я, а частенько — і життя. Тож надивився наш земляк на долю переможців фашизму, яких «останній сталінський удар» намагався зламати духовно і фізично, щоб, не приведе Боже, вони не визнали себе господарями свого майбутнього!..

Вісім з половиною років тривала сибірська епопея Дворнікова. Після смерті «батька всіх народів» його амністували, згодом — реабілітували. Отримав дозвіл повернутися додому — в Херсон. Досі не лише в рідному місті мешкає така людина, як Орест Васильович Дворніков, а всі ці роки наполегливо працює на посаді своїй же лікарській і дарує людям найголовніше, що можна дарувати — здоров'я!

Наприкінці минулого року О. В. Дворнікову виповнилося 80 років. На ювілей зібралось чимало друзів, серед яких були і «колеги» по Бухенвальду. Жартома загалом підраховували трудовий стаж ювіляра і виявилось майже неймовірно: враховуючи залік часів війни, перебування в гітлерівських та в радянських таборах, де кожен рік зараховується за три роки трудового стажу, загального стажу у Ореста Васильовича набралось 85 років. Тобто, працював більше, ніж жив. До речі, автор цих рядків кілька років тому писав до Верховної Ради України про вшанування таких, як Дворніков затвердженням медалі з написом «Працював більше, ніж жив». Мовчать народні депутати! Не знають, що відповісти? Чи бояться чесно визнати, що було таке в нашій історії жахливе явище, як сталінізм, котрий ще десятиліттями буде нагадувати нам про себе, оскільки давно вже визначено, що той, хто хоче чи намагаться замовчувати злочин, той стає його співучасником.

Август ВІРЛИЧ.

СПРАВА «ЧОРНИХ ПАВУКІВ»

*«Ти маєш віру? Май її сам про себе перед Богом.
Блаженний той, хто не осуджує самого себе за те, що обирає!»
(З послання святого Апостола Павла до римлян).*

ДУША НАРОДУ ПРАГНЕ ВІРИ

В буремні роки соціальних потрясінь, коли руйнується усталений спосіб життя, а відтак — і суспільний світогляд, багато людей згадують про Бога. Одні — з тугою, інші — з надією, треті — із запереченням.

Саме так було і в далекому 1917-му на теренах могутньої донедавна Російської імперії. Цар, Тимчасовий уряд, Ради робітничих, солдатських і селянських депутатів — верховна влада весь час переходить із рук в руки. І все змішалось в людській свідомості: монархізм, республіканство, націоналізм, анархізм, комунізм. Куди йти? За ким йти?

Шукаючи відповіді на ці запитання, російський поет Сергій Єсенін напередодні соціалістичної революції пише вірш «Пришествие», де звергає свої погляди до Ісуса, який «із прозревшей Руси несет свой крест»:

*...За горой нехоженой,
В синеве долин,
Снова мне, о Боже мой,
Предстает твой Сын...
Но пред тайной острова
Безначальных слов
Нет за ним апостолов,
Нет учеников...*

І а вже після Жовтневої революції інший російський поет — Олександр Блок у поемі «Двенадцать» урочисто скаже: дивіться, ось вони, нові апостоли Ісуса Христа — загін із дванадцяти озброєних червоногвардійців! Бо саме їх, за словами поета, очолює Син Божий:

*...Впереди — с кровавым флагом,
И за вьюгой невидим,
И от пули неведим
Нежной поступью надвьюжной
Снежной россыпью жемчужной
В белом венчике из роз —
Впереди — Иисус Христос.*

Звісно, не тільки поети, виразники душі народу, вважали, що лише Бог може повести людей на революційні виступи і водночас стати для них рятівним островом у розбурханому морі революційного сум'яття. Прихильники нового комуністичного ладу з'явилися тоді навіть серед духовенства — так звані обновленці, які у 1922 році заснували свою «Живу церкву».

Обновленці, зокрема, стверджували: Радянська влада — дана Богом влада народу, а комунізм є нічим іншим, як царством Божим на землі.

І це — попри те, що більшовики, які прийшли до влади, були прагматиками, далекими навіть від революційної лірики поетів-богошукачів та ідей самих живоцерковників. Сповідуючи войовничий атеїзм, вони категорично заперечували саме існування Бога.

ПЕРЕД БОГОМ УСІ РІВНІ..

— Складний час переживала після 1917 року Православна церква, — розповідав знавець церковної історії благочинний міста Херсона протоієрей Василь Пасенко. — Основній частині духовенства, яка залишилась вірною канонічній церкві, довелося постійно переборювати сильний тиск радянського репресивного апарату та інтриги обновленців.

З огляду на це, не просто було керівництву Руської православної церкви виробити також і свою чітку позицію щодо ставлення до революційної влади.

— Відомо, зокрема, — продовжує Василь Пасенко, — що патріарх Тихон заявив: Радянська влада підлягає анафемі. Але Тихон, в той же час, ніколи не закликав до боротьби із нею. На дверях його кабінету висіло таке оголошення: «З питань революції та контрреволюції не звертатися».

Чому? Бо Тихон усвідомлював: Божа паства — і серед червоних, і серед білих. Усвідомлювали це і місцеві священики. Наприклад, коли Червона Армія вступила в Херсон, священик Успенського собору вийшов зустрічати її з хлібом-сіллю. А коли невдовзі червоні покинули Херсон і його зайняла Біла армія, то цього священика переховував у себе ніхто інший, як херсонський архієпископ Прокопій (Титов). Той самий Прокопій, який відслужив молебень для білогвардійців і згодом був заарештований радянською владою, відправлений у заслання і там страчений...

...Архієпископа Прокопія нова влада судила у 1924 році. І засудила на смерть. Та цього ж року перед найвищим, Божим судом постали вождь Країни Рад, войовничий атеїст Володимир Ульянов-Ленін і захисник віри, Патріарх Руської православної церкви Тихон. Їх кончина і прихід до керівництва Радянською державою та Руською Православною церквою відповідно Йосифа Сталіна (попри волю Леніна) і митрополита Сергія (за рішенням Тихона) відкривають нову сторінку у взаємовідносинах атеїстичної держави та Православної церкви.

Патріарший місцеблоститель Сергій Нижньгородський, без рішення собору єпископів, виступить у 1927 році із декларацією про визнання Радянської влади. А Сталін, у свою чергу, дасть нове благословення на «антихрестовий похід» проти церкви. І в багатьох віруючих дії Сергія та Сталіна знову викличуть велике сум'яття в душах.

«ІСТИННО-ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА»

Одним із яскравих епізодів цього «антихрестового походу» став, зокрема, розгром Державним політичним управлінням, а згодом Народним комісаріатом внутрішніх справ так званого Південного крила «Істинно-православної церкви» із центром в Херсоні.

За даними ДПУ-НКВС ця церква базувалася головним чином за кордоном і ставила за мету повалення радянського ладу та відновлення монархії. А на теренах Радянського Союзу діяла нелегально і мала тут два головних крила — Північне, із центром у Ленінграді та Південне, із центром в Херсоні. І саме звідси, з Херсона, як стверджувала радянська політична контррозвідка, надходили вказівки первинним організаціям «ІПЦ», що діяли не лише на Херсонщині, а й на великій території нинішніх Миколаївської, Кіровоградської, Дніпропетровської, Одеської областей, а також Молдови.

Що ж представляла собою заснована у 1927 році прибічниками ленінградського митрополита Йосифа «Істинно-православна церква»? Друга назва — кагакомбна церква — якнайкраще розкриває її суть: ІПЦ діяла нелегально і від самого початку не визнавала Радянської влади та відмовлялася від будь-яких контактів із нею. Ті, хто входили до ІПЦ, не вступали до профспілок, колгоспів, ігнорували військову службу, відмовлялися отримувати радянські паспорти тощо.

Однак, важлива деталь: за твердженням благочинного міста Херсона, протоієрея Василя Пасенка та Віктора Панченка, який тривалий час очолював у державно-адміністративному апараті Херсонщини відділ у справах релігій, Південний філіал «Істинно-православної церкви» із центром в Херсоні знаний сьогодні лише у справах ДПУ-НКВС. Інші відомості щодо нього — відсутні.

Початок цій справі політична контррозвідка фактично поклала ще у 1924 році — вже згаданим арештом херсонського архієпископа Прокопія, вірного послідовника канонічної Руської православної церкви. Та навіть у далекому засланні Прокопій не поривав своїх зв'язків із ввіреною йому Патріархом Тихоном Херсонською єпархією, залишаючись для місцевих віруючих незаперечним духовним лідером.

Звісно, коли 1927 року Патріарший місцеблоститель Сергій визнав без рішення собору єпископів Радянську владу, архієпископ Прокопій не міг бути до цього байдужим і написав своє «Заявление митрополиту Сергію», де висловив протест щодо таких дій Патріаршого місцеблостителя.

Катерина Скадовська, дружина херсонського священика Івана Скадовського, яка відвідала Прокопія у засланні, привезла цей документ до Херсона і ознайомила з ним місцевих священиків та інших віруючих.

І саме завдяки членам херсонської православної общини заява набула широкого розголосу. Так, Арсенія Дейнего поїхала до Москви і особисто вручила «Заявление» митрополиту Сергію. Трохи пізніше вона ж розповсюдила «Заявление» серед знайомих віруючих у Києві та Миколаєві. У свою чергу, Тетяна Замустьянова відвезла цей документ до Одеси і особисто вручила його архієпископу Анатолію Одеському, призначеному Сергієм керуючим Херсонською та Миколаївською єпархією.

Віруючі, вірні архієпископу Прокопію, вважали це призначення незаконним. А відтак, побоюючись, що Анатолій теж, можливо, об'явлений — не визнали його. За що накликали на себе немилість як церковної, так і світської влади.

Зокрема, митрополит Анатолій, як свідчитиме згодом херсонський священник Михайло Захаров, за незгоди із декларацією Сергія, позбавив приходів його, а також Івана Скадовського та Опанаса Сторчеуса. Відтак, прибічники архієпископа Прокопія почали збиратися і молитися по квартирах та в приватних будинках.

Але після цього настали репресії з боку світської влади, що використала нову суперечність між віруючими для подальшого послаблення позицій Руської православної церкви в атеїстичній державі.

КУДИ ВЕДЕ ПАВУТИННЯ...

Для розгрому в Херсоні «контрреволюційної монархічної організації», яка носила назву «Істинно-православна церква», радянській політичній контррозвідці довелося завдати прибічникам архієпископа Прокопія потрійного удару.

Перший — на початку 1931 року, коли Державне політичне управління заарештувало й ув'язнило їхній керівний склад та активістів на чолі із священником Іваном Скадовським.

Під час другого етапу репресій (кінець 1932 початок 1933 років) були засуджені до ув'язнення дружина Івана Скадовського Катерина, священники Ілля Токовило та Ієгудііл Сахнов, які очолили віруючих замість Івана Скадовського, а також «зачищені» всі, хто виявляв щонайменшу активність у релігійній діяльності.

І вже наприкінці 1934 року справу довершив Народний комісаріат внутрішніх справ, остаточно розправившись із залишками вірних архієпископу Прокопію віруючих. Зокрема, священнослужителями Іллею Токовиловим, Опанасом Сторчеусом та Михайлом Захаровим, які після ув'язнення повернулися з таборів і знову почали проповідувати серед людей слово Боже.

Відтак, політична контррозвідка могла тепер рапортувати: Південне крило «контрреволюційної монархічної «Істинно-православної церкви» із центром в Херсоні повністю припинило своє існування.

Відамо належне слідчим ДПУ-НКВС: вони добряче попрацювали над цією справою. Для прикладу візьмемо хоча б матеріали Одеського обласного відділу ДПУ, яким політична контррозвідка дала символічну назву «Чорні павуки».

Згідно цим матеріалам, заарештовані прибічники архієпископа Прокопія неодноразово свідчать: їхню організацію, що називається «Істинно-православна церква», очолюють митрополит Йосиф і архієпископ Прокопій. І останній, за словами заарештованих, у своїх листах із заслання до херсонської пастви наполягає: дійте спокійно і рішуче; жодних стосунків із безбожною Радянською владою; не треба ходити в місцеві радянські органи і просити реєстрації общини; організуйте нелегальні моління...

І що ж місцева паства? Звісно, повинна була, за логікою, слухатись і підкорятись цим вказівкам. Під час одного з допитів слідчим вдалося домогтись такого «визнання»: «Головним у нашій роботі була боротьба з Радянською державою як владою антихриста. Лише той вважався православним, хто не мав жодних стосунків з Радянською владою. Для кожного, хто входив до складу наших общин, було обов'язковим не вводити до профспілок, колгоспів, не працювати в державних установах, не виконувати державних повинностей. Наприклад, Катерина Скадовська, прирікаючи своїх дітей на злидні, категорично забороняла їм працювати у жодній з радянських установ. І до цих пір їй це вдавалося...»

Водночас ДПУ акцентує увагу на важливих монархічних моментах: Іван Скадовський — із родини великих поміщиків-землевласників, Катерина Скадовська — дочка жандармського полковника.

Чітко «простежуються» у справі і постійні контакти ленинградської та херсонської організації «ІПЦ», постійний зв'язок членів херсонського «крила» із закордоном — православним духовенством у Болгарії, Польщі, Греції. Священик Харлампій Златарьов, приміром, інформує з Болгарії херсонських послідовників «ІПЦ»: цар Микола II живий. Він переховувався тривалий час у Саксонії. А тому на честь царя по всіх церквах Болгарії відбулися молебні.

Отже, справжня тобі монархічно-клерикальна павутина. Та сплетена вона у політичній контррозвідці, і не зовсім міцно: за яку ниточку не потягнеш — павутина рветься.

Так, попри наявність дворян, основна маса репресованих у Херсоні православних віруючих мають найчистіше робітничо-селянське походження.

При суворій забороні вступати до профспілок, херсонська община «ІПЦ» чомусь мириться з тим, що одна з її активісток Ганна Канцевич є (за анкетною ДПУ!) членом профспілки «Медсантруд».

Інша активістка «ІПЦ» Агафія Бобир у 1933 році працювала домогосподаркою в одного із секретарів комсомольської організації Одеси(!).

А при «фанатизмі» Катерини Скадовської, яка «прирікала» своїх дітей на злидні, її дочка Катерина (за анкетною знову ж таки ДПУ!), виявляється, працювала. І не де-небудь, а лаборанткою в Херсонському музеї релігії та атеїзму(!).

Щодо «заборони» Прокопія звертатися до радянських органів, у матеріалах допиту священника Михайла Захарова читаємо: «Ми зверталися у відділ культів Херсонської міськради з проханням дати нам одну з церков або молитовних будинків. Але нам відмовили».

Стосовно ж «зв'язків» із закордоном, то для ілюстрації візьмемо хоча б «польський слід»: у професора Даміана Зінчука, давнього знайомого Скадовських, у Польщі (до революції вона була частиною Російської імперії) залишилася мати, з якою він листувався і допомагав їй матеріально.

ХТО Ж ВИ, ІСТИННО-ПРАВОСЛАВНІ?

Ким же насправді є тоді репресовані політичною контррозвідкою і реабілітовані правоохоронними органами наприкінці 80-х років Прокопій Титов, Іван та Катерина Скадовські, Ігудііл Сахнов, Ілля Токівило, інші віруючі Руської православної церкви? Звісно, аж ніяк не «ворогами народу». Бо будучи його частиною, свідомо залишалися з ним до самого кінця свого земного шляху.

Як і всі люди, вони, траплялося, чогось не розуміли, не усвідомлювали, а в чомусь — і помилялися. Та однозначно: прибічники архієпископа Прокопія не входили до «Істинно-православної церкви». Хоч дійсно вважали себе істинно — православними, які залишаються вірними канонічній Руській православній церкві. Найкраще, напевно, висвітлив суть херсонських істинно-православних священник Михайло Захаров під час одного з допитів:

— Істинно-православні, у тому числі і я, як громадянин, підкоряюся Радянській владі. Але, враховуючи, що Радянська влада є для церкви новою владою, я, як духовна особа, не можу визнати Радянську владу до вирішення цього питання собором єпископів Руської православної церкви...

З огляду на все це, істинно-православні Херсонщини не порушили вимог Нового Заповіту Господа і Спасителя нашого Ісуса Христа, де сказано:

— Нехай кожна людина кориться вищій владі. Бо немає влади, як не від Бога, і влади існуючої встановлені від Бога. Тож віддайте належне усім: кому податок — податок, кому мито — мито, кому страх — страх, кому честь — честь...

І вони, істинно-православні, сповна віддали належне всім. Честь — Патріарху Тихону, архієпископу Прокопію, священнику Івану Скадовському. Страх — могутньому каральному апарату Державного політичного управління та Народного комісаріату внутрішніх справ.

За рішенням останнього, архієпископ Прокопій (Титов) та священник Іван Скадовський будуть розстріляні у 1937 році — в далекому середньоазіатському Тмурт-Кулі. Де і як закінчили свій земний шлях інші засуджені так званої «ІПЦ» поки що залишається невідомим...

Але сама Руська православна церква, попри всі репресії, вистояла. Завдяки всім віруючим. І послідовникам Патріарха Тихона та архієпископа Прокопія, які своєю непохитною позицією показали Радянській владі духовну силу Православної віри. І завдяки послідовникам легітимного, названого самим Тихоном Патріаршого місцеблустителя Сергія. Адже Сергій та його прихильники, визнавши Радянську владу, врятували Православну церкву від значно більших за масштабами репресій, а відтак — від масового розгрому.

І сьогодні Руська православна церква продовжує своє життя і свою пастирську роботу на Херсонщині. Але вже як Українська православна церква. Її рішенням, зокрема, у 1996 році було канонізовано архієпископа Прокопія, який став небесним покровителем Херсона, першим святим, котрий жив на Херсонщині. Святим священномучеником і сподвижником Прокопія — вирішили проголосити також херсонського священника Івана Скадовського. Як повідомив член комісії по канонізації святих при Священному Синоді Української православної церкви, благочинний міста Херсона, протоієрей Василь Пасенко, Священний Синод УПЦ дав згоду на те, що Івану Скадовському — місце серед святих. Але остаточне вирішення цього питання відклали до того часу, коли буде знайдено фотографію Івана Скадовського, з якої напишуть його іконописне зображення...

Валерій СТАРОСЕЛЕЦЬ,
член Спілки журналістів України.

«...КОЛИ РАЗОМ ІЗ НИМ ПОМЕРЛИ, ТО Й РАЗОМ ІЗ НИМ ОЖИВЕМ!»

«Отож, коли тілом Христос постраждав за нас, то озбройтеся й ви тією ж думкою. Бо хто тілом постраждав, той перестав грішити...»

(З першого Соборного послання святого Апостола Петра).

Великий Рим був у розквіті, завоювавши безліч земель та народів. І здавалося, що існуватиме вічно. Адже від Атлантичного до Індійського океану на небі безмежно владарювали всесильні римські боги, а на землі — їхні намісники, могутні римські імператори.

Та під землею, у катакомбах Риму, вже давно збираються перші християни. Хоч і знають: за велінням римських володарів їх наказано вистежувати, ловити та кидати на поталу вогню, мечу та хижим звірам. Як найнебезпечніших державних злочинців, котрі загрожують руйнацією Великій імперії.

Ось і імператор Валеріан виявився гідним продовжувачем цієї державної справи: близько 250-го року нашої ери чинив розправу над групою християн на чолі з папою Сикстієм II.

Останній, помираючи, дав наказ диякону Лаврентію:

— Пильнуй скарби церкви...

Що, безперечно, не могло не зацікавити імператора. Тож і він звернувся до Лаврентія:

— Про які скарби йде мова?! Ти мусиш мені їх показати!

— Добре, — відповів диякон, — я тобі їх покажу. Але мені спершу треба зібрати ці скарби.

...Через деякий час Лаврентій привів на світлі очі правителя великий гурт бідних, хворих та калік. І сказав:

— Це — скарби церкви!

Розлючений імператор наказав кинути Лаврентія на розпечені ґрати. Однак диякон тримався мужньо і сдине, що попросив, то це перевернути його на другий бік, аби краще підсмажитись і стати хорошою печеною для Бога.

Поведінка Лаврентія дуже вразила одного із римських солдатів, і той вночі зайшов до камери ув'язненого диякона і заявив, що теж хотів би стати християнином.

Відтак, Лаврентій охрестив солдата, назбиравши для цього трохи води зі стін каземату. А коли зійшло сонце, диякон і солдат були страчені. Трапилося це 10 серпня...

Таку історію переповів мені у червні 1998 року ксьондз Петро Малий з римо-католицького костелу ім. Пресвятого серця Ісуса в Херсоні. Не відаючи до того часу про те, що 10 серпня пам'ятне для місцевих католиків не лише як День святого Лаврентія. Адже 10 серпня 1937 року було виписано ордер на арешт херсонки Луції Кабаченко і цим відкрито останню главу іншої історії — розгрому в Херсоні католицької общини, що розпочався тут на початку 30-х років ХХ століття.

Так, марно говориться: історії властиво повторюватись. До того ж, у вигляді трагедії і фарсу.

Щодо першого — то справді трагедією було те, що наприкінці другого тисячоліття від Різдва Христового християнську церкву репресував не хто інший, як бідні та неміщі. Ті, хто свого часу були опорою християнства, а зараз вирішили не чекати раю на Небі, а побудувати його на Землі. Спершу — на шостій частині земної суші.

А щодо фарсу... Його в даному випадку найкраще ілюструють звинувачувальні матеріали двох карно-політичних справ НКВС, що зберігаються нині в Херсонському обласному державному архіві і стосуються римо-католиків — поляків, німців, литовців, українців, які жили у Херсоні.

Як же з'явилися католики на нашій, в основному православної Херсонщині? Відповідь на це запитання є першочерговою для розуміння передісторії появи у Херсоні в 1937 році, за висловом одного із слідчих НКВС, «активних польських націоналістів, контрреволюційних фашистських діячів».

Відомо: починаючи з ХІХ століття, Російська імперія широко відкриває двері відвойованого у Турецької імперії Півдня нинішньої України для німецьких, швейцарських та французьких колоністів, серед яких було чимало католиків.

Опісля завершення розподілу Польщі та приєднання до Росії Варшавського герцогства, як нагорода за перемогу над Наполеоном, власних католиків у межах Російської імперії теж значно побільшало. А

коли на нових землях раз у раз спалахували національно-визвольні повстання, то після їхнього розгрому учасників повстань, та й загалом населення цих бунтівних територій (яке майже виключно було католицьким) у великій кількості примусово переселяли в інші місцевості. Зокрема, до Новоросії. І в тому числі — на Херсонщину, де почали з'являтися цілі села переселенців з колишньої Польщі.

З огляду на цю добровільно-примусову «католизацію» нашого краю, що відбувалася з благословення тодішньої державної влади Росії, не видається також дивним те, що саме Херсон у 1849 році, згідно з угодою між російським імператором та римським папою, став католицьким релігійним центром Півдня Російської імперії — від Молдавії до Дону.

Правда, Херсонська католицька дієцезія (єпархія) проіснувала недовго, близько 10 років. Але католицькій общині, католицькому храму і навіть Католицькій вулиці (одна з назв частини нинішньої вулиці Суворова) вдалося пережити в Херсоні Російську імперію і побачити тут перемогу бідних.

Однак радощів католицькій общині це не принесло. 1924 року, зокрема, в Херсоні було закрито польську національну школу. Можливо, через польсько-радянську війну. Можливо, через антирадянську політику керівництва тодішньої Польської держави. А може з інших причин. Та факт лишається фактом: було грубо порушено офіційну національну політику пролетарсько-селянської держави.

Про цю подію у матеріалах карної справи Херсонського міськвідділу НКВС (який, за іронією долі, знаходився на вулиці Лютеранській, нині — вулиця Кірова) всього кілька рядків. Один з членів «польської контрреволюційної націоналістичної фашистської організації», що діяла при костьолі, Леон Пейда згадує:

— У 1924 році, після закриття польської національної школи, я за вказівкою ксьондза Капциньського та інших поляків, щоб врятувати від знищення фізгармонію, забрав її до себе на квартиру.

Відтак, костьол, який вже сам по собі займає виняткове місце у дуже релігійній польській душі, став для херсонських поляків, після закриття польської національної школи, ще дорожчим. Той же Леон Пейда продовжує згадувати:

— Ксьондз Ціммерман просив нас підтримувати, по можливості, костьол грошима, переконував нас, поляків, що за будь-яку ціну треба не допустити закриття костьолу. Говорив, що коли у поляків заберуть останню вітиху — костьол, то полякам не буде де збиратись і навіть поговорити рідною мовою.

За цими словами, звісно, були конкретні справи. При херсонському костьолі, наприклад, функціонували дитяча та жіноча організації. Так, створений членами «контрреволюційної націоналістичної фашистської організації» Марією Баллог-Білоусовою та Вікторією Сілковською гурток «Рожанец» мав за мету не тільки залучити жінок до релігійної діяльності, а й допомагати одна одній (у тому числі — матеріально), утримувати жінок від поганих вчинків.

Та у 1931 році дзвін херсонського костьолу задзвонив по ньому самому: місцева влада закрила його «за клопотанням трудящих». І з цього часу починається нова сторінка як в історії костьолу, так і місцевої католицької общини: херсонські католики вже відвідували костьол напівлегально і просили владу Херсона відкрити храм для богослужіння.

Та влада, безперечно, теж не сиділа склавши руки.

— Навпроти костьолу, — говорить на допиті Віктор Оскерко, — було збудовано електростанцію, щоб у майбутньому він не міг функціонувати.

Не забули також і про ксьондзів — місцевих та заїжджих. Вже згадуваний Леон Пейда свідчить: «Ксьондз Шуберта заарештували та вислали, ксьондз фон Клепферт заарештований і помер у в'язниці. Ксьондз Зисько заарештований і висланий...».

Ясна річ, посилення репресивного тиску об'єктивно змушувало місцеву католицьку общину втаємничувати свою діяльність. Як свідчать матеріали допиту Вікторії Сілковської, у листах та розмовах членів общини з'являється певна конспірація. Так, приміром, костьол став зватися «будинок бабусі». І коли треба було сказати або написати, що на ремонт костьолу необхідні гроші, писали чи говорили: «На ремонт бабусиноного будинку потрібні гроші».

Але чи могла ця втаємниченість пройти непоміченою повз увагу всезнаючого карального органу влади — місцевого відділу НКВС?! А тут ще новий привід для вжиття додаткових заходів: 3-го листопада 1935 року в офіційно закритому владою костьолі відбулися нелегальні збори католиків.

Учасники зборів обговорили три актуальні для себе питання: про клопотання перед міськрадою щодо повернення костьолу, про ремонт костьолу та виділення людини, котра поїхала б до Миколаєва за ксьондзом Штилем.

Звісно, місцева католицька община могла б обговорити ці питання не в храмі, а в якомусь іншому місці. Але організатори і більшість учасників нелегальних зборів у костьолі, без сумніву, пішли на такий крок свідомо: костьол і тільки костьол міг у той час зміцнити їхній дух, їхню волю у захисті своєї віри.

Це, зокрема, підтверджує протокол допиту литовця Віктора Оскерка, в арештантській анкеті якого, у графі національності, написано: католик. Ось що він говорить з приводу нелегальних зборів: «Ініціатором нелегальних зборів у костьолі був я. І під заявою до міськради про повернення костьолю я замість 14 чоловік написав 34 чоловіка. Я вирішив так: коли виявлять фіктивність протоколу зборів, то я візьму всю провину на себе. Однак за будь-яку ціну врятую костьол, навколо якого групувалося віруюче польське і німецьке населення Херсона. Заяву я відніс до міськради, у відділ культів...».

Та ні 1935-го, ні 1936-го років учасники цього «бунту» не зазнали репресивних заходів. Але приїшов 1937-й. І у пік репресій католикам Херсона пригадали все: що було і чого не було.

Відтак, влітку 1937 року Херсонський міськвідділ НКВС по-справжньому зайнявся «польською контрреволюційною націоналістичною фашистською організацією», що діє при костьолі міста Херсона, розпочавши на початку червня справу Тустановського та інших, а на початку серпня — справу Кабаченко, І двічі, як говориться, влучає в «яблучко», виявивши далекоглядність та оперативність. Бо 11 серпня 1937 року у Народному комісаріаті внутрішніх справ СРСР з'являється директивний наказ за номером 00485 щодо проведення широкої операції по ліквідації польських диверсійно-шпигунських і повстанських кадрів.

...15 вересня, лише через три місяці від початку офіційного слідства у справі херсонської «польської контрреволюційної націоналістичної фашистської організації» Особлива нарада при НКВС СРСР, куди було направлено справу на остаточний розгляд, винесла свій вердикт.

За участь в польській націоналістичній організації литовця Віктора Оскерка і німкеню Вікторію Сілковську засудили на 5 років. Литовця Михайла Оскерка — на 8 років. Поляків Петра Тустановського, Юзефа Крицьку, Леона Пейду, Ганну Вільчинську — на 10 років виправно-грудових таборів. А українців — подружжя Олександра та Лідію Скрипницьких — до розстрілу. Крім участі у польській контрреволюційній організації, контрреволюційній діяльності серед польського населення під керівництвом ксьондза Ціммермана, Скрипницьких було звинувачено також у шпигунстві на користь Польщі.

4 жовтня 1937 року Особлива нарада при НКВС СРСР прийняла рішення і щодо Луції Кабаченко, яка активно виступала проти червневих арештів членів херсонської католицької общини та влаштувала у своєму будинку з цього приводу моління місцевих католиків. Її теж звинуватили в участі в польській контрреволюційній націоналістичній фашистській організації і засудили до розстрілу.

Олександра та Лідію Скрипницьких і Луцію Кабаченку розстріляли цього ж таки місяця. Інших засуджених відправили до таборів ГУЛАГу. А дві справи здали в архів: «польської контрреволюційної націоналістичної-фашистської організації», яка діяла при херсонському костьолі, вже не існувало...

...Реабілітація прийшла до них — живих та мертвих — у 1958 році. Після того, як у 1955-му, 19 серпня, у день великого свята всіх православних християн — Преображення Господнього (по народному — Спасу), Президія Верховної Ради СРСР прийняла Указ щодо реабілітації невинно засуджених.

Справу «польської контрреволюції» в Херсоні вдруге було розглянуто слідчим відділом УКДБ при Раді Міністрів УРСР по Херсонській області і направлено до Військового трибуналу Одеського військового округу. 21 березня 1958 року військовий трибунал під головуванням полковника юстиції Горбачова виніс ухвалу:

«...Постанову Особливої наради НКВС СРСР від 15 вересня 1937 року по справі Тустановського та інших відмінити, а справу провадженням припинити. Стосовно Оскерко М. І., Оскерко В. І., Скрипницького О. В. — за необ'рунтованістю звинувачення. А на кожного з інших — за відсутністю складу злочину...».

Останньою реабілітували Луцію Кабаченко, яка проходила по окремій справі, що загубилася серед багатьох тисяч інших подібних справ. Реабілітована вона 8 липня 1989 року Прокуратурою Херсонської області. Після того, як вже інший Горбачов, очоливши велику державу колишніх бідних та неміущих, дав «добро» на масову реабілітацію невинно репресованих.

І хоч невдовзі не стало цієї найбільшої в сучасній історії Землі держави, історія, звісно, на цьому не закінчується. Вмирають люди, зникають країни — і приходить відродження.

Почав відроджуватись і Херсонський римо-католицький костьол, де після закриття були майстерні з ремонту кіноапаратури, а потім — дитячий кінотеатр ім. Павлика Морозова. У 1994 році міською владою Херсона передано в користування місцевій католицькій общині частину його будівлі.

Правда, нове становлення храму відбувалося не просто, з великими труднощами. Та попри все, у херсонському костюлі ім. Пресвятого Серця Ісуса зараз, як і раніше, відправляють службу. І говорять тут нині польською, німецькою, російською, українською та латиною. Немов іще раз підкреслюючи цим фактом непорушний зв'язок між різними людьми і Богом. За всіх часів — від колишньої Римської імперії до сучасної Української республіки. Держави, частина південних земель якої колись також була країною цієї Великої імперії...

Валерій СТАРОСЕЛЕЦЬ,
заступник керівника науково-редакційної групи
Херсонського тому Всеукраїнської серії книг
«Реабілітовані історією».

«З ЛЮБОВ'Ю ДО КРАЮ І НАРОДУ»

*(про І. М. Челюка — відомого громадського діяча,
першого голову Херсонського товариства «Просвіта»)*

На хвилі української революції 1917—1920 рр. підвелись і активно діяли у нашому краї поборники національного і соціального визволення України І. Челюк, Н. Малеча, М. Чернявський, А. Конощенко. Особливе місце серед них посідає Іван Микитович Челюк.

... У липні 1917 р. в Херсоні було утворено місцевий осередок української партії соціалістів-революціонерів. Її членом став, поряд з іншими херсонцями, й Іван Челюк — бухгалтер Херсонського повітового земства. Лозунги українських есерів «Хай живе демократична республіка», «Хай живе Земля і Воля» знайшли відгук у свідомості Челюка, людини мислячої, настроєної прогресивно і демократично.

Іван Микитович був людиною активною, дієвою, палко любив Україну і широко переймався її долею у той непростий час. Він був прихильником ідеї української державності, схвально ставився до політики Центральної Ради і засуджував факт вилучення Херсонської губернії зі складу території, де порядкувала Центральна Рада та Генеральний Секретаріат. У серпні 1917 р., коли на установчих зборах Херсонської спілки дрібного кредиту Челюка було обрано до ради спілки, під його впливом приймається рішення: вітати Центральну Раду і протестувати проти виключення зі складу України Херсонської губернії.

У листопаді 1917 р. у Херсоні було засновано революційну раду з представників політичних партій і громадських формувань. Челюка І. М. було обрано кандидатом у бюро ради, він ввійшов до складу комісії з питань інформації.¹

Іван Микитович вважав, що «...треба піднести рідну занепалу культуру на належну височінь, щоб вивести свій рідний народ з того занепаду і безладдя, в яким він тепер знаходиться».²

Він не тільки писав, а й активно діяв. З іменем Челюка пов'язано утворення культурно-просвітницької організації «Українська Хага» у 1917 році, пізніше він стає головою ради товариства «Просвіта». Товариство під керівництвом Челюка проводить велику роботу в галузі пропаганди історії України, літератури, мистецтва, влаштовуються лекції, концерти, організуються курси українознавства, український хор, національний театр. Цікаво, що перша заявка на влаштування вистави українським національним театром надійшла 30 грудня 1917 р. від Херсонського осередку партії українських есерів.³

З глибоким боєм пише Челюк про те, як був розгромлений театр у березні 1918 р.: «...вандали ввірвались в театр, пограбували майно, бібліотеку, порвали на онучі прапор з написом «Хай живе вільна Україна», розбили бюст Франка..., викололи багнетом око і пробрили голову в бюсті Кобзаря».⁴

Та Іван Микитович вірить у позитивні зміни, треба тільки, як він зазначає, «...поставити на належну височінь культурно-національний розвиток людності».

Важливим фактором суспільного розвитку, як вважав Іван Микитович, є кооперативний рух. Він був палким прихильником кооперації, його теоретиком і практиком. Челюк покладав великі надії на кооперацію як на засіб піднесення добробуту, організованості, національної свідомості широкого загалу. І. М. Челюк брав участь у роботі всеукраїнського кооперативного з'їзду в Києві у вересні 1917 р., був делегований від Херсонської спілки кредитових і позичково-ощадних товариств на III-й Всеукраїнський кооперативний з'їзд у травні 1918 року.⁵ І. Челюк був головою Забалківського кредитового товариства, у серпні 1917 р. обирається до ради Херсонської спілки установ дрібного кредиту.

Іван Микитович був організатором товариства «Українська книгарня». Мало сказати — організатором, він був душою цього привабливого починання, його організаторські здібності, енергія, переконаність, віра в успіх справи запалювали однодумців — Лиханських Хрисанфа та Степана, Караянія Саву, Жайворонка Прокіпа, Хрисоскулі Івана та інших. Закликаючи херсонців вступати до кооперативу «Українська книгарня», Іван Микитович писав:

Гартуймося сондаймося в товариство чесне. Хай під чесними трудами Україна воскресне.⁶

Іван Челюк щиро вболіває за успіх справи і, не бачучи в земляків очікуваної активності, нарікає:

«Серед нас є багато таких, що привикли лежати на печі, грітися у просі, а про те, що робиться поза його хатою, йому байдуже. Українці! Скиньте з себе млявість, беріться активно до будування нашого вільного національного життя».⁷

Товариство «Українська книгарня» розгорнуло широку просвітницьку і видавничу діяльність, стало знаним і за межами Херсонщини. Взагалі, перебування Челюка на чолі «Української книгарні» — то тема для окремого цікавого дослідження.

Говорячи про Челюка, безперечно одне — діяльність цієї непересічної особи багатогранна і позначена обдарованістю. Не випадково ж, що всі, хто знали його, поважали і високо цінували. Наведу такий приклад, взятий з архівних джерел.

У кінці квітня 1919 р. І. М. Челюк був заарештований губернською надзвичайною комісією по боротьбі з контрреволюцією. Правління Херсонської спілки кредитових і ощадно-позичкових товариств терміново пише в ЧК:

«...весь Херсон і повіт знають Челюка як борця за народне право і ворога спекуляції... Правління Херсонської спілки сільських і міських кооперативів і дві спілки споживчих товариств з числом членів 11248 чоловік ручається за свого голову Івана Микитовича Челюка і прохає комісію звільнити Челюка».⁸

Пізніше, вже в радянський час, Іван Микитович доклав немало зусиль, аби в Херсоні почала діяти українська автокефальна церква. У 1921 р. така церква була відкрита. Це Храм св. Великомучениці Олександри.

Челюк був здібним публіцистом, часто виступав на сторінках друкованих видань у 1917—1920 роках. Писав, як і жив: розумно, чесно, завзято. Багато з написаного ним вісімдесят років тому і сьогодні не втратило актуальності.

Пізніше, в силу різних причин, Іван Микитович відходить від громадського життя. У 1931 році був заарештований, звинувачений у контрреволюційній діяльності, засуджений умовно.

Іван Микитович, ніби відчуваючи свою лиху долю, у 1933 році виїздить у Горьківську область, та чомусь повертається...

Влаштується на роботу бухгалтером-ревізором у Херсонторг. У 1937 році його знову заарештовують. На цей раз йому в ході слідства пригадали все: і членство в партії українських есерів, і діяльність на ниві культурницького руху, українізації («буржуазний націоналіст»), і участь у політичних подіях 1917-1920 років.

Постановою трійки управління НКВС по Миколаївській області Іван Микитович Челюк засуджений до розстрілу. Вирок виконано в ніч з 2 на 3 грудня 1937 року.⁹

Місце його поховання невідоме.

Проте знаємо, що народився І. М. Челюк на Полтавщині, в селі Свиридівка Лохвицького повіту.

У фондах держархіву є чимало матеріалів, що висвітлюють діяльність Челюка.

... Завжди незмінно радію і хвилююсь, коли зустрічаю в архівних документах знайомий підпис, виразний і чіткий, зроблений упевненою рукою — «Іван Челюк».

ДЖЕРЕЛА

1. «Известия Херсонского уездного земства», № 35, стор. 1104.
2. ДАОО, ф. 42, оп. 37, спр. 6, арк. 8.
3. Там же.
4. ДАОО, ф. 42, оп. 37, спр. 8, арк. 8.
5. ДАХО, ф. 950, оп. 1, спр. 103, арк. 136.
6. ДАХО, фр. 955, оп. 1, спр. 5, арк. 36.
7. «Известия Херсонского уездного земства», № 50, стор. 1650.
8. ДАХО, фр. 950, оп. 1, спр. 161, арк. 18, 19.
9. ДАХО, фр. 4033, оп. 7, спр. 875.

Віра БАРАНЮК,
головний спеціаліст державного архіву Херсонської області.

СЕСТРА ВО ХРИСТІ

Багато світлих постатей, закатованих тоталітарним режимом, повстало з небуття після його повалення. Одною з них став священномученик архієпископ Херсонський Прокопій (Титов). Чимало вже написано і буде ще писатися про цю видатну людину, яка стала для віруючих херсонців легендарною. Але, як птах не може жити без неба, так і духовний пастир не може існувати без своєї пастви, без людей, які поділяють його погляди та переконання, допомагають нести Слово Боже в душі людській. У Владики Прокопія було багато таких помічників і серед них хотілося б виділити жінку, яка підтримувала його в усіх богоугодних починаннях, допомагала чим могла, постраждала за свої праведні вчинки і стала для Владики сестрою во Христі, бо допомагала йому той важкий Хрест нести. Ім'я цієї жінки — Катерина Володимирівна Скадовська.

Уродженця Криму (народилася у 1882 році в місті Сімферополі) Катерина Володимирівна знайшла сенс свого життя на Херсонщині, де стала вірним супутником життя священника Православної Церкви отця Іоанна Скадовського. Усім серцем родина Скадовських сприймала проповіді нового Херсонського єпископа Прокопія, якого призначили у херсонську єпархію у 1914 році. Владику Прокопія поважали за високі духовні якості і невтомну працю на благо церкви, тому Іоанн і Катерина стали його однодумцями і вірними послідовниками. Отець Іоанн активно допомагав єпископу Прокопію боротися з «оновленнями», які на початку двадцятих років прагнули розколоти Православ'я, а Катерина Володимирівна підтримувала свого духовного наставника в усіх богоугодних починаннях. Першим суворим випробуванням на вірність своєму духовному отцю став для Скадовських арешт єпископа Прокопія у 1923 році. Владику звинуватили у контрреволюційній діяльності і заслали спочатку на Соловки, а потім на Урал. Іоанн та Катерина Скадовські не зрадили свого духовного отця, не відмовились від нього — отець Іоанн продовжував справу Владики в Херсоні, згуртувавши навколо себе священників та віруючих, очолив православну громаду, яка продовжувала відправляти релігійні обряди, поширювати церковну літературу і нести людям Слово Боже. У своїх богослужіннях херсонське духовенство не переставало згадувати єпископа Прокопія і не перейшло до інших Владик, бо Прокопій не зрікся свого сану і продовжував духовно керувати своєю єпархією з заслання. Саме цей духовний зв'язок між Владикою та його паствою і судилося встановити Катерині Володимирівні Скадовській. Не можна не захоплюватись мужністю цієї самовідданої жінки, яка добровільно прирекла себе на численні митарства важкої дороги до Уралу заради духовних переконань. У 1929 році Катерина Володимирівна поїхала у заслання до єпископа Прокопія і повезла йому такі необхідні для священнослужителя речі — церковне вбрання для богослужіння, релігійну літературу, листи від віруючих. Вона супроводжувала Владику по стану до Тобольська і допомагала йому у цій скорботній дорозі чим тільки могла — приносила харчі, прала речі і, найголовніше, підтримувала морально у тяжкому випробуванні. У Тобольську Владику Прокопія і Катерину Володимирівну заарештува-

ють за релігійну агітацію і, протримавши півтора місяці у слідчому ізоляторі, висилають у різні боки — Владика у селище Ободорськ, Скадовську у Херсон. Але розірвати все міцніючий духовний зв'язок так і не вдалося.

Повернувшись у 1930 році до Херсона, Катерина Володимирівна привезла із заслання благословення єпископа Прокопія і листи Владики до своєї пастви, в яких він втішав віруючих, давав їм духовні поради і застерігав від чвар та спокус. Однією з таких згубних спокус єпископ Прокопій вважав розкол у православної церкви, який навмисне провокувався владою. У своєму листі «Зречення» Владика рішуче засудив позицію митрополита Сергія, який, порушуючи церковні канони, у 1927 році визнав Радянську Владу. Єпископ Прокопій вважав, що будь-яка влада не має право втручатися у церковні справи. Завдяки Катерині Володимирівні Скадовській «Зречення» єпископа Прокопія потрапило до Херсона і було поширене серед віруючих не лише Херсонщини, а і Одещини, Миколаївщини. Одна з віруючих херсонської общини, за дорученням Катерини Володимирівни, відвезла «Зречення» у Москву і віддала самому митрополиту Сергію.

Отже, з благословення єпископа Прокопія, херсонська православна община продовжувала існувати і діяти, але дуже тяжко проповідувати Слово Боже в країні, де релігія знаходиться поза законом. У 1931 році ДПУ було сфабриковано справу контрреволюційної організації «Истинно-православной церкви», в Херсоні арештували групу віруючих, а їх духовного лідера — отця Іоанна Скадовського засудили до заслання у концентраційний табір. Знаходилась під слідством і Катерина Володимирівна, але її звільнили з-під арешту за станом здоров'я. Заслання чоловіка стало новим тяжким випробуванням для Катерини Скадовської, але і воно не змогло загасити промінь Віри в душі цієї світлої людини. Після арешту отця Іоанна, вона приймає на себе організаційне керівництво херсонською православною общиною. Вона налагодила проведення релігійних служб і обрядів, які відправляли священники Ієгудііл Сахнов та Ілля Токвило, збирала людей у себе на квартирі для читання Біблії, релігійних книжок та листів із заслання від Владики Прокопія та отця Іоанна.

Для підтримки зв'язків з віруючими в районах Херсонщини Катерина Володимирівна сама їздила в Олешки, Голу Пристань, Білозерку та інші райцентри. Звичайно, що така «живучість» «контрреволюційної» православної організації на Херсонщині дуже дратувала владу, яка стільки зусиль докладала для її знищення. Черговою жертвою безжалісного молоху репресій стала слабка і хвора, але сильна духом жінка — в листопаді 1932 року Катерину Володимирівну Скадовську заарештували.

В чому її тільки не звинувачували під час слідства — у керівництві контрреволюційною організацією, антирадянській агітації, у зв'язках з засланими контрреволюціонерами, у руйнуванні колгоспів у районах та зриві хлібозаготівок, а вирок був стандартним для тих страшних часів — п'ять років виправно-трудових таборів...

Можливо фізично знищити і заслати віруючих людей та їх духовних пастирів, але не можливо знищити у людей віру в Господа, бо вона живе в серцях і відроджується попри будь-які тортури. Імена єпископа Прокопія, священника Іоанна Скадовського та сестри во Христі Катерини Володимирівни Скадовської назавжди залишаться у серцях віруючих херсонців, як приклад самовідданого служіння Вірі Христовій, за яку вони так мужньо страждали.

В. МОСТОВИЙ,
науковець.

БАЖАЮЧИ ПОПРАЦЮВАТИ НА НИВІ НАРОДНІЙ...

(кілька епізодів з життя Сергія Шультіна)

У державному архіві Херсонської області зберігаються сотні тисяч документів — німих свідків свого часу, неповторного і таємничого, і кожен з документів може розповісти дивовижні історії, тільки потрібно вміння чекати і терпіння для багаторічних пошуків.

У фонді Херсонської вчительської семінарії — навчального закладу, який готував вчителів початкової народної школи, є безліч цікавіших документів, серед яких — непомітна і, на перший погляд, звичайна

заява про прийом на роботу. Вона датована 1918 роком — роком початку кривавих подій громадянської війни на Херсонщині.

Автор заяви — лікар Сергій Іванович Шульгин, який зазначив, що він також є лектором на курсах української мови. В історії нашого краю ці курси були надзвичайним явищем: ще влітку 1917 року на них читав для вчителів Херсонського та Дніпровського повітів батько української історії Дмитро Яворницький, у 1918 році — відомі діячі українського відродження Микола Чернявський, Петро Карманський, Василь Біднов та інші. На протязі кількох революційних років у нашому місті, не зважаючи на всілякі труднощі, кращі лектори Херсону, Одеси, Києва надавали вчителям та всім бажаючим систематичних знань з рідної мови, літератури, історії. Заява Сергія Івановича Шульгина привертає на себе увагу характерним для революційних років стилем, впевненістю у необхідності суспільної праці на користь національного відродження рідної Херсонщини. Він пише: «бажаючи попрацювати на користь молоді Української Держави, звертаюся до Вас, пане Директоре, з проханням дати посади вчителя української мови та вкраїнознавства. Семінарія є те джерело, яке дасть нам свідомих українських діячів які зможуть попрацювати на ниві народній...», але хто він, лікар Сергій Шульгин?

Багаторічний пошук частково відкрив яскраве і трагічне життя українського діяча: Сергій Іванович Шульгин народився у селі Володимирівка Херсонського повіту у 1886 році. Під час революції 1917 року Сергій Іванович разом з яскравою плеядою херсонських українців (так, у ті буремні роки у нашому місті звали діячів українського руху) стояв у витоків національно-демократичного руху, взявши участь у заснуванні першої масової легальної української організації на Херсонщині — товариства «Українська Хата».

Коли у 1918 році у Херсоні було створено видавниче товариство «Українська книгарня», Сергій Іванович Шульгин стає заступником голови цього видавництва.

«Українська книгарня» вперше і поки що в єдине на Херсонщині надрукувала «Кобзар» Тараса Шевченка — ця подія сталася наприкінці лютого — у березні 1918 року, — і саме у ці дні ми можемо відсвяткувати своєрідний ювілей національного та громадського подвигу.

За короткий термін існування товариство видало кілька десятків українських книжок, серед яких «Байки» Глібова, «Український декламатор», ювілейне видання творів відомого українського письменника, мешканця нашого міста Миколи Чернявського.

У двадцяті роки Сергій Шульгин викладав анатомію і фізіологію в Інституті народної освіти (так колись називався педагогічний інститут). В архіві збереглися таємні характеристики того часу: «Шульгин відповідає своєму призначенню як лектор але участі у громадській роботі не бере, і позапартійний...»

Сергія Івановича кілька разів заарештовували органи ОДПУ-НКВС як колишнього українського діяча, і нарешті у тридцяті його заарештували востаннє...

Серед тисяч справ репресованих, а пізніше реабілітованих в архіві зберігається і справа Сергія Івановича Шульгина, який віддав своє життя задля розбудови української справи на ниві народній.

**Дементій БЄЛИЙ,
красзнавець.**

ДИНАСТІЯ ВАДОНІВ

Цей невисокого зросту енергійний чоловік (ніхто не скаже, що розміняв уже дев'ятий десяток) періодично приїжджає до Херсона. На кілька днів поселяється у друзів своєї юності. Любить походити знайомими до болю вулицями старої частини міста, постояти біля гайку будинку № 24 по вулиці Комсомольській, з яким так багато споминів, де з 1915 по 1937 рік жила їхня сім'я, любить побачитися з добрими знайомими. «Для мене ці приїзди — мов еліксир для душі, — говорить, — у Херсоні я припадаю до свого джерела...». І знову — шлях пролягає до Одеської області, до села Вапнярки Комінтернівського району.

Це Борис Євгенович Вадон, останній прямий нащадок відомого французького роду Вадонів, представники якого багато зробили для нашого краю. Двісті років тому його прадід, Жозеф Вадон, коваль-

віртуоз, був серед тих, кого Катерина II завербувала спеціальним указом для роботи в Росії. Поселившись у передмісті Херсона, Жозеф відкрив майстерню, одружився з французенкою Елен Кулон. Вони виростили двох синів-помічників, добрих майстрів. Прийшов час, і старший, Олександр, виїхав до Николаєва, де почав працювати на суднозаводі, а молодший Ежен (дід Бориса Євгеновича) залишився в Херсоні. Був на всі руки майстром і невдовзі відкрив власну слюсарно-механічну майстерню. Не було в наших краях кращого спеціаліста по виготовленню різноманітних секретних замків. Слава про умільця долинула до вуха самого графа Потоцького і той для свого маєтку у Софіївці замовив цілу партію «секреток».

Під час нашої зустрічі Борис Євгенович розповів про одну з сімейних реліквій. Це була бронзова іменна медаль, якою його дід, Ежен Вадон, був нагороджений за виконання термінового державного замовлення — виготовлення лафетів для російської артилерії, що брала участь у Кримській війні. Тоді ж одержав з державної казни позичку на розширення свого виробництва. Енергійний, підприємливий промисловець, він швидко розбагатів, а його слюсарно-механічна майстерня з часом перетворилась в чавунно-ливарний завод (звідси — і назва вулиці Ливарної в Херсоні, де нині макаронна фабрика). Минає ще деякий час, й Ежен Вадон споруджує на березі Дніпра верф (нині — завод імені Комінтерну), зі стапелів якої з часом почали сходити пароплави і баржі.

Ежен Вадон стає відомою і поважною в краї людиною. Його удостоюють звання почесного громадянина Херсона, обирають гласним міської думи, поважають за благодійство. Хоча й був майстром-самоуком, але майбутнього своїх синів Олександра та Ежена (Євгена), — не уявляв без освіти. Тож обох послав учитися на свою першу батьківщину — до Франції. Вони закінчили технологічний інститут у Ліоні і працювали на підприємстві батька інженерами.

Промовистий факт, що свідчить про ставлення, повагу Ежена Вадона до майстрів свого заводу, професіоналізму взагалі повідомив мені колишній херсонець, а нині мешканець міста Анапи Краснодарського краю Микола Павлович Гаценко. У своєму листі він писав: «В один із своїх приїздів до Херсона я узнав від своєї хрещеної Ксенії Юхимівни Багненко дуже цікавий факт. Справа в тім, що мій прадід Павло Олександрович Комаров у 80-і роки минулого століття працював на заводі Вадона, був висококваліфікованим робітником, і коли він, ще молодою людиною, 1888 року раптово помер, то за всоє працелюбство і через велику повагу до нього власника заводу, був похований у сімейному склепі Вадонів на старому херсонському кладовищі. У дитинстві ми часто ходили на кладовище, доглядали за могилкою і ще тоді моя покійна бабуся розповідала, що під могильним горбком знаходиться бетонований склеп, де на рейках стоять цинкові домовини; знала вона, й де треба шукати вхід до склепу. Але що там поховані Вадони, я тоді не знав, видно, час був такий, — про дожовтневу історію говорили дуже мало...».

— У 1911 році, — розповідає Борис Євгенович, — за спадщиною і духовним заповітом дядько Олександр стає власником чавунно-ливарного заводу у верфі. Мій батько залишає завод. (За свідченням дружини Євгена Євгеновича Вадона Зінаїди Гаврилівни, брат Олександр, ставши власником двох підприємств, обох їх виганяє із заводської квартири і лише після умовлянь старшої сестри, Єлизавети Євгенівни, приймає Євгена рядовим робітником. Після смерті Олександра все майно успадковує його дружина, але з початком Жовтневої революції вона залишає Херсон. Підприємства переходять у власність держави.

Всі ці обставини певною мірою прислужилися Євгену Євгеновичу у наступні роки, бо на якийсь час врятували його від переслідування за приватновласницьку діяльність. Після роботи завідувачем технічної частини колишнього заводу Вадона (з серпня 1921 по квітень 1922-го) він працює техкерівником артілей «Ліс та метал», «Металіст», а з 1936-го — механіком Херсонського пивзаводу.

Цікаво, що в артілі «Металіст» з Євгеном Євгеновичем виявили бажання працювати багато з тих робітників і спеціалістів, які трудилися ще на заводі діда і дядька. Серед них — модельник по дереву Непомнящий, ливарник Кургузов, токар Величко, слюсар Трофимов... Спочатку артіль отримала велике замовлення на виготовлення парокінних ходів. Потім переключилися на виготовлення поливальної техніки. Євген Євгенович, здібний організатор виробництва, був ще й талановитим інженером-винахідником. Це він удосконалив так звану кобочну машину, що черпала з dna колодязів воду для зрошення. Вадона ніколи не залишала творча думка, що виливалась у багато раціоналізаторських розробок. Дитячі спомини Бориса Євгеновича: прокинувшись уночі, він бачить батька, схиленого над креслярською дошкою... Саме в такі безсонні ночі народжувався його відомий винахід — триступінчастий відцентровий насос для підняття води з великої глибини.

Чимало бід Херсону приносили весняні повені, вода піднімалася дуже високо, отож міськрада, зважаючи на великі інженерні здібності Євгена Євгеновича, доручила йому очолити будівництво захисних

споруд. У місті його добре знали, шанували. Як згадував Борис Євгенович, портрет батька, відомого в Херсоні винахідника та раціоналізатора, 1936 року висів на Дошці пошани на вулиці Суворова.

Та прийшов зловісний 1937 рік. У механіка пивоварного заводу Вадона були такі примітні біографічні «вади», що обійти увагою їх управління НКВС не могло. Ще б пак: син крупного заводчика, до революції вчився за кордоном, за кордоном живуть і дві його сестри, до того ж ще й француз за національністю!.. У постанові про обрання запобіжних заходів від 19 серпня, оперуповноважений, який «розглянув матеріали по звинуваченню Вадона Є. Є. в злочинах, передбачених статтями 54-10, 54-11 КК УРСР (підтримання зв'язків з польською шпигунською організацією — від автора), знайшов, що перебування Вадона Є. Є. на волі може вплинути на хід слідства».

Простежимо за наперед заданою «логікою» ходу слідства, зафіксованою у протоколах справи № 2244 фс.

Слідчий: — Ви звинувачуєтесь у проведенні контрреволюційної діяльності, дайте слідству свідчення по суті.

Вадон: — Ніякої контрреволюційної роботи я не проводив і в цьому себе винним не визнаю.

Слідчий: — Ви брешете, слідство має абсолютно точні і перевірені дані про вашу контрреволюційну діяльність, вимагаємо від вас правдивих свідчень.

Вадон: — Категорично заперечую це, ніякої антирадянської роботи я не проводив.

Слідчий: — Слідство має матеріали про ваш зв'язок з німецьким консульством, відповідайте по суті.

Вадон: — Я ніколи ніякого зв'язку з німецьким консульством не мав і не маю.

Слідчий: — Хто ви за національністю?

Вадон: — За національністю я француз, католик.

Слідчий: — Хто з ваших родичів проживає за кордоном?

Вадон: — Я маю родичів у Польщі: сестру Єлизавету, вона виїхала туди зі своїм чоловіком, здається, у 1919 році, листування з нею ніколи не мав. Ще маю сестру Марію у Франції, вона виїхала 1900 року, також з нею не листуюся.

Додаткові свідчення (16 листопада 1937 року).

Слідчий: — Нам відомо, що ви, проживаючи у Херсоні і будучи озлобленим проти Радянської влади за націоналізацію двох заводів, що належали вашому батькові, вели серед знайомих контрреволюційну агітацію проти партії та уряду. Слідство вимагає від вас правдивих свідчень по суті висунутих звинувачень.

Вадон: — Звинувачення мене у контрреволюційній діяльності я заперечую.

Слідчий: — Працюючи в артілі «Металіст» по випуску відцентрових насосів ви, з метою шкідництва, затгували строки виконання робіт й умовляли робітників відтягувати строки їх завершення. Дайте слідству свідчення по суті.

Вадон: — Це я також заперечую.

Оскільки у слідчій справі № 2244 фс — жодного документа, що підтверджували б зв'язки Є. Є. Вадона («з польською шпигунською організацією»), у хід пішли усні свідчення, здобуті або ж під тиском, або від «штагних» свідків. Ось рядки з протоколу одного з допитів:

Слідчий: — Що вам відомо про антирадянську діяльність колишнього заводчика Вадона Євгена Євгеновича?

Свідок: — Мені відомо, що Вадон, будучи озлобленим проти Радянської влади за відібрані у нього та його брата заводи, що їх він успадкував від свого померлого батька, висловлював незадоволення, казав: «Рано чи пізно, не ми, так наші спадкоємці доможуться у Радянської влади з допомогою іноземних держав або повернення відібраного у нас майна, або компенсації за нього».

З іншого протоколу:

Слідчий: — Чи знаєте Вадона Євгена Євгеновича?

Свідок: — Так, знаю. Він був колись власником судноверфі та чавунно-ливарного заводу в Херсоні, котрим володів разом із братом Олександром після смерті батька.

А ось свідчення, що фактично вирішувало подальшу долю Євгена Євгеновича:

Слідчий: — Що вам відомо про шкідницьку діяльність Вадона?

Свідок: — Мені відомо, що Вадон, працюючи в артілі «Металіст», зірвав виробництво відцентрових насосів під приводом невігідності їх для артілі, чим заподіяв великого збитку Донбасу, що є їх основним споживачем...

Постановою трійки управління НКВС по Миколаївській області від 2 листопада 1937 року Вадона С. Є. засуджено до 10 років позбавлення волі. Винним себе він так і не визнав. За даними архіву УВС Горьковського облвиконкому, міру свого покарання Євген Євгенович відбував в Унженському виправно-трудо- вому таборі (ст. Сухобезводне Горьковської залізниці), де помер 13 березня 1939 року. Причина смерті — порок серця, запалення легень. Документальних свідчень про поховання у тих місцях архів не має...

Мов загізніле каяття — інші, правдиві свідчення про «сина колишнього заводчика», «шпигуна», «саботажника» (вересень 1956-го):

«В бесідах з Вадоним я особисто ніколи не чув його незадоволення Радянською владою. Вадон був дуже хорошим спеціалістом, до роботи ставився чесно і добросовісно, займався впровадженням передово- го досвіду по реконструкції старих верстатів... Цей метод застосовувався на виробництві».

«Це був хороший техкерівник-інженер, роботу свою він знав чудово, випадків аварій або випуску неякісної продукції де було. У Вадона були хороші організаторські здібності, він міг підняти робітників на виконання і перевиконання виробничих завдань.

За весь час спільної роботи я ніколи особисто від нього не чув будь-яких антирадянських висловлю- вень».

Ми виготовляли відцентрові насоси і відправляли їх у Донбас. За час роботи з Вадоним не було жодного випадку, щоб артіль зірвала їх випуск і не забезпечила ними потреби Донбасу...».

Постановою президії Херсонського обласного суду протест заступника генерального прокурора СРСР було задоволено. Постанову трійки НКВС по Миколаївській області від 2 листопада 1937 року стосовно Вадона Євгена Євгеновича скасовано і справу по ній припинено за недоведеністю звинувачення.

...Тоненька папка — одна з мільйонів, вагою в життя людини. Навіть без спроби створити видимість «справи». Та й для чого? Тут усе було ясно з самого початку (згадаймо хоча б «факти» з біографії Євгена Євгеновича). Справа з наперед заданою темою. Геноцид, зведений у ранг державної політики. Середньо- вічний конвейєр перевиховання і знищення «класово неповноцінних». «Класовий нацизм»?

Неласкавою виявилась доля також до Бориса Євгеновича Вадона та його матері Зінаїди Гаврилівни. Як син «капіталіста», Борис Вадон не міг вступити до Херсонського музичного технікуму. Якось прийшов на біржу праці, а за віконцем реєстратора — його колишній футбольний кумир Шура Яровий, захисник, болільники звали його «Колеса»... «Який Вадон? Це той, що мав завод свій?» Борис сторопів... Так і не добився роботи. Лише після того, як написав листа всенародному старості Калініну, його взяли учнем модельного цеху. Матір, учительку французької мови, після арешту Євгена Євгеновича, висилають до Цюрупинська, де вона, після тривалих пошуків роботи, влаштовується до дитсадка прибиральницею і посудомийкою.

Далека і тяжка дорога чекала і на Бориса Євгеновича. Його звинуватили «в участі в контрреволюцій- ному угрупованні», а ще в тому, що «сам групував довкіл себе «разложившихся» студентів, вів антира- дянську агітацію, дискредитував заходи партії та уряду, розповсюджував контрреволюційні анекдоти, займався «разлагательством» студентської молоді...» Вирок: вісім років виправно-трудового табору.

Але спочатку його чекали двадцять вісім днів у самотності, шість місяців у загальній камері. Нічого не знав про долю батька, матері. Розповідає:

— Сидячи в самотності, якось вдень заснув. Під час обходу камер начальник третього корпусу в'язниці заглянув у вічко і побачив, що я здрімав на ліжку. Увірвавшись до камери, він скинув мене, сонного, на цементну підлогу. Падаючи, я сильно забив голову і плече, дістав рвану рану. В цей момент начальник корпусу накинувся на мене і з піною біля рота вилаяв чотириповерховим тюремним матюком, висловив- ши свою «гіпотезу»: «Ти, гад, ворог народу, знаєш, за що тебе посадовили до в'язниці, значить, повинен сидіти, а не валятися на ліжку». (Я, зізнаюсь, досі не знав цієї гри слів: «посадовили» і «сидіти»...). На прощання ударив «мене чоботом у живіт. Ображений, принижений, лишився я лежати на підлозі. Медич- ної допомоги мені так і не надали. Начальник корпусу наказав наглядачеві забрати з камери ліжко і до кінця мого перебування в самотності, ще два тижні, я лежав на холодній цементній підлозі. Допитували мене без биття. Я, злякана, змучена, ще зовсім молода людина, боячись бути скаліченою на допитах, підписав усі звинувачення.

А потім Бориса Вадона чекали сорок п'ять днів нелюдського етапу в «телячих» вагонах.

— Ще і ще раз здрігаюся, згадуючи, як нас везли до Сибіру. — розповідає. — У в'язниці хоч якась передача могла бути, а тут, у вагоні — двос відер води на сорок дві людини, пайка хліба, миска баланди з солоної, мороженої риби на добу. У вагоні — грубка-«буржуйка», дірка у підлозі для природних потреб.

Дихати нічим. Сморід і духота, піт і бруд. Усі ці випари здіймалися до стелі вагона, до за'ратованих вікон, а звідти проникав крижаний вітер і утворювалися бурюльки, які ми обламували і смоктали від нестерпної спраги. Протягом усього етапу ми не вмивалися, нас не голили, не стригли. А тут ще й нашестья комах, що не давали жити усьому етапові. Ми стали схожими на здичавілих тварин. Під Красноярськом уперше, так би мовити, «помились»: у душевих пересильної лазні не виявилось ХОЛОДНОЇ ВОДИ і нас облили кип'ятком, від чого на тілі з'явилися пухирі.

Нарешті спинились у Забайкальському таборі НКВС. Зона, огорожена двометровим парканом з колючого дроту. Вартові на вишках. Досвітні підйоми. Дванадцятигодинний робочий день на будівництві залізниці: на тачках відвозили ґрунт, що добували з вічної мерзлоти. Клімат різко континентальний: влітку — за 35 градусів тепла, взимку — до 50 градусів морозу. Хто був ув'язнений? Інженери, юристи, вчителі, священики, бухгалтери, загалом більшість — представники інтелігенції, а ще — близько десяти процентів зеків-побутовиків, які тероризували нас. Були побої, знущання, загибель сотень людей. Про все це неможливо розповідати. Я дивом вижив.

Коли скінчився весь цей жах, Борис Євгенович повернувся до рідних місць. Жив замкнуто, близько сорока років ні з ким не ділився своїм болем, спогадами. Не приховує: боявся, бо ж у мільйонах душ поселився страх, боявся знову пережити жах спецтаборів. З Херсона переїхав на Одещину, оселився у Вапнярці, де його ніхто не знав. Не зламався. Навчав дітей музики. Близько тридцяти років працював в Одеському музично-драматичному театрі віолончелістом. Лише в останні роки знайшов у собі мужність і почав займатися питаннями реабілітації. І ось 1989 року він реабілітований. Реабілітований і його батько. Посмертно.

Нині, незважаючи на похилий вік, Борис Євгенович Вадон плідно трудиться на громадській ниві, очолює оргкомітет французького фонду розвитку культури в Одесі. Це національно-культурне товариство, створене тут кілька років тому для об'єднання українських громадян — вихідців з Франції, щоб сприяти зміцненню дружби між народами, вивченню французької мови. А ще Борис Євгенович, як може, прагне, щоб не глухла людська пам'ять, не заростала бур'яном забуття. Хоче бути і є живим попередженням для сучасників і нащадків: те, що було, ніколи не повинно повторитися.

О. ГОЛОБОРОДЬКО.

ДВІЧІ РЕАБІЛІТОВАНИЙ

Ви давно були в краєзнавчому музеї? Дарма, бо там відкрито надзвичайно цікаву експозицію, пов'язану з життям полководця О. В. Суворова, його перебуванням у Херсоні. А допоміг її укомплектувати, передав по крихті зібрані документи, цікаві матеріали звичайний... пенсіонер, колишній бухгалтер гідрометеорологічного технікуму Л. К. Ширяєв. Якраз на базі колекції Леоніда Костянтиновича і розгорнута музейна виставка-експозиція.

Хто ж він такий, отой бухгалтер, що у вільний від роботи час став краєзнавцем, істориком, рівних якому пошукати? Не так давно ми дуже часто вживали отакі словосполучення: двічі Герой Радянського Союзу, двічі лауреат. Я хочу познайомити вас сьогодні з чоловіком, котрий теж «двічі» — двічі реабілітований. Так, живе такий серед нас, поруч, у Херсоні.

Вперше Леоніда Костянтиновича Ширяєва було заарештовано 5 серпня 1938 року в місті Кадіївці, де він працював редактором газети «Шлях Серго». (Хіба не пророче звучить назва газети сьогодні, коли знаємо, що в лютому 1937 року Серго Орджонікідзе був застрелений у власному ліжку?..)

Що інкримінувалося Ширяєву? Були проаналізовані підшивки газети за три з половиною роки, а всі помилки (за які, до речі, редактор накладав стягнення на винуватців) витлумачені як спроба підриву авторитету радянської преси. Кваліфіковано ж все це як контрреволюційну діяльність за статтею 54-10 Карного Кодексу України. І «світило» б редакторові не менше десяти років ув'язнення, якби не таким стійким виявився Леонід Ширяєв. Бо не зламали його ні допити, ні методи, які застосував слідчий Олександр Кирилюк: бив свою жертву ніжкою від стільця, трощив кістки. Щоправда, згодом цього ката було

також заарештовано, та до суду він не дожив — ті, кого заарештовував він, звели з ним в арештантській камері рахунки одної темної ночі...

На суді дії Л. К. Ширяєва вже трактувалися як халатність, і отримав він за неї всього 9 місяців ув'язнення. Саме стільки був у катівнях НКДБ редактор газети, з-під варті звільнився у квітні 1939 року. Але не залишив так просто цієї несправедливості сам Ширяєв. Він добивався перегляду справи, і під тиском обставин 18 серпня 1941 року його було реабілітовано. Йшла війна, цього дня фашисти захопили Херсон, а в кабінетах юристів закінчувалася боротьба за справедливість.

Хто пережив роки війни, той добре пам'ятає: газети кричали на всі голоси, що наша Червона Армія за Дніпро ворога не пустить. Отож і не можна було втікати на схід нікому без команди керівництва, яке часто-густо саме ледь встигало уникнути полону, залишаючи напризволяще своїх підлеглих, так і не встигнувши їх попередити про небезпеку. Так трапилося і з Л. К. Ширяєвим, котрий ще у 1924 році потрапив у шахті в завал, отримав перелом ноги і до війська був непридатний як інвалід. Отож — окупація, переїзд до Херсона, де був батьківський будиночок на Забалці.

Восени сорок третього року, коли німці вигнали все населення з Херсона, Ширяєви подалися до Миколаєва, де під час однієї з облав їх затримав патруль, відконвоював до станції, де вже під парами стояв поїзд. Він і завіз аж до Чехословаччини, де в робочому таборі подружжя Ширяєвих застало визволення.

Повернулися в Херсон, знову оселилися в батьківській хаті на вулиці Піонерській. Вже не хотів Леонід Костянтинович ні редакції, ні журналістської роботи, прагнув мирно працювати та спокійно жити. Не довелося...

Влітку 1946 року — знову арешт. І знову дев'ять місяців в'язниці, але тепер уже в Херсоні. Ні, цього разу тортур не було. Допити велися коректно, не без погроз, проте — не били. Звинувачення прості: посібництво гітлерівським окупантам! Це давало до 15—25 років таборів, як на той час...

І знову стійко тримався колишній журналіст, провини за собою не визнав. Але не така вже й проста наша Феміда: як казав вождь усіх народів, «у нас даремно не заарештовують!». І от новий вирок: подружжя Ширяєвих заслано до Сибіру на п'ять років.

Відбули не п'ять, а цілих вісім. Що то за таке покарання — заслання? Пояснюю, оскільки й сам «скуштував» тої засланської долі: це означає, що тобі вказують населений пункт, де ти повинен жити; для Ширяєвих — перше відділення Гутовського радгоспу Тогучинського району Новосибірської області. Комендант, котрому тебе віддано під нагляд, роз'яснює: відвідувати комендатуру щомісяця або ж щотижня (було і двічі на день!) для відмітки про те, що ти не втік з місця заслання. Вийзд за вказані межі вважається втечею, за що можна отримати 20 років ув'язнення. Це і є «спецпоселення», або ж — заслання.

Повернулися Ширяєви в Херсон аж у 1954 році. Додому супроводжував їх такий собі папірець, котрий і досі зберігається в сім'ї:

Видом на жительство служить не может. При утере не возобновляется.

СПРАВКА

Выдана Ширяеву Леониду Константиновичу, 1906 года рождения, урож. с. Петровки Варваровского района Николаевской области, по национальности украинцу, в том, что он с 16 июня 1946 года по 17 мая 1954 года находился на спецпоселении в Новосибирской области.

На основании указания МВД СССР от 26 апреля 1954 года с учета спецпоселения снят и следует к избранному месту жительства в город Херсон Херсонской области УССР.

Начальник Тогучинского РО УМВД. Секретарь».

Цей документ датовано 17 травня 1954 року. Однак то ще не реабілітація, а просто дозвіл вважати людину такою, що відбула заслужене покарання. Однак — чи заслужене?..

Про реабілітацію Леонід Костянтинович та його рідні просто не думали, навіть боялися думати. Коли ж робота по відновленню прав незаконно репресованих розгорнулася досить широко, виникло питання: а чому б і не спробувати?.. Адже не знав вини Леонід Костянтинович перед державою ніякої.

Швидко були написані заяви у відповідні інстанції і негайно надійшли звідтіля відповіді. Як по Кадіївській справі, так і по Херсонській: реабілітований Л. К. Ширяєв повністю. Ось коли в сім'ї 87-річного пенсіонера сяяли посмішки рідних... Були, щоправда, і сльози: адже здоров'я старої людини підірване остаточно. Але, як жартував сам «двічі реабілітований»: «Це для того, щоб помираючи усвідомлював, що ні в чому не винен ні перед людьми, ні перед державою. Навпаки, держава переді мною завинила. Але я їй прощаю... Я — щедрий!».

А. ВІРЛИЧ.

БРАТИ СТРУГАЦЬКІ: КРИВАВИЙ СЮЖЕТ

Зовні всі справи, що зберігаються в архіві СБУ, схожі одна на одну. Мов близнюки. У них однаково руді, кольору застарілої крові, палітурки. Різняться лише номерами на обкладинках. Та, що лежить переді мною, має свій — № 2535. Це — слідча справа Олександра Захаровича Стругацького, технічного директора заводу ім. Петровського. Як на перший погляд, то звичайнісіньке собі «Діло». Не товсте і не дуже тонке. Одне з багатьох, що, як млинці, пеклися в надрах НКВС. Це було «спечене» в зловісному тридцять сьомому.

Гортаю зжовклі від часу сторінки. Санкція на арешт, протоколи допитів — один, два, три, вісім... Збиваюся з рахунку, та гортаю далі. Ордери, довідки, якісь інші офіційні папери і папірці. Надруковані на машинці і надряпані чисює малограмотною рукою. Та раптом... Що це? — мов сніг на попелі. Два біленькі аркушки із шкільного зошита в клітинку. Дивлюся на них, як на послання з космосу. Чому вони тут?

«Дорогий наш батьку Сталін...» — почерк явно дівчачий, старанний. Уявляю, як, гірко зітхаючи, авторка добирає найбільш переконливі, на її погляд, слова, опускає тоненьке перо в чорнильницю і виводить далі: «...увійдіть в наше становище, поверніть татка. Я впевнена, він невинний, і навіть заслужив нагороду, а його загородили в'язницею». А поряд з нею, затамувавши подих, сидить п'ятирічний братик, і, наслинивши фіолетового олівця, пише-малює своє послання вождю: «Сталін, мені погано живеться, відпусти тата. Саня Стругацький». І, мабуть, боячись, що адресат не розбере його дитячі кривульки, для більшої переконливості малює паровозик.

Ось він, переді мною: веселий, прикрашений квітами і повітряними кульками. Тільки куди він когитесь? В яке світле майбутнє поспішає? Адже для Сашка Стругацького-молодшого та його сестри «світле майбутнє» скінчилося ще два роки тому, в серпні 1937 року. В «країні, наповненій щастям, якому немає кінця», про що наперейми кричали тодішні газети, після арешту батька місця їм вже не було. Для всього світу вони тепер не діти, а «члени сім'ї ворога народу». Паровозик, що так весело і впевнено набирив ходу, зупинила куля. Вона вбила батька — талановитого інженера та керівника, вдарила рикошетом і смертельно поранила долі його дітей.

Без сумніву, Олександр Захарович Стругацький розумів, що являє собою оте страшне тавро — «член сім'ї ворога». В тридцять сьомому загалу вже було відомо, що за цим стоїть. Можна лише здогадуватися, скільки душевних мук приносило йому усвідомлення незмоги щось змінити. Для нього, який змалечку зазнав холод і голод дитячого будинку, сім'я була святинєю. І він, як ніхто, цінував сімейний затишок, тепло надійність родинних зв'язків.

...Голодні двадцять розлучили Стругацького з молодшою сестрою. Він довго розшукував її, та даремно. Коли в нього народилася донечка, назвав Мотею, Матільдою. На честь сестри. І треба ж було такому статися: сестра віднайшлася у 37-му, саме тоді, коли Олександр Захарович вже жив передчуттям свого арешту. Вона сама «вийшла» на брата. Побачила фото у газеті і скоріше до Херсона, на завод. Виявляється, жила зовсім неподалік, всього за сорок кілометрів.

Вона сиділа у нього в кабінеті щаслива і від хвилювання все говорила, говорила. Згадувала дитинство, батьків... А він відчужено мовчав, хоч у самого аж мороз ішов по шкірі. Боже, чому ця зустріч не сталася хоча б рік, півроку тому?.. А може то на краще, що не сталася? — думав, враховуючи грозову атмосферу, в якій жив. І вирішив «грати роль»: він — це не він. Не піднімаючи очей від паперів, нудно і одноманітно твердив: «Я не знаю вас, ви обізналися», намагаючись вкласти в цю фразу якомога більше холоду.

Зрештою, сестра вибігла з кабінету із сльозами і прокльонами. Гуркіт дверей за нею пролунав, мов постріл. А він ще довго сам себе переконував: не мав права повести себе інакше. Адже розумів: якщо його заарештують, репресивна коса обов'язково пройдесть й по рідних, друзях, знайомих. Усвідомлював, що вчинив жорстоко, та лише таким чином можна було вберегти від лиха і випробувань сестрину сім'ю. Свою не зможе...

Втім, що арешт неминучий, Стругацький був майже впевнений. В Ростові, де він працював до переїзду в Херсон, вже розкручувався процес над керівниками «Ростсільмашу». Навряд чи його обминуть. Не випадково, ні, не випадково на недавньому засіданні бюро міськкому партії свердловий його колючими очима начальник НКВС. Схоже, вже скоро...

Непокоївся: чи зможе сестра коли-небудь зрозуміти його? Після її візиту це питання завдавало майже фізичного болю.

Зрештою Стругацький не витримав і зважився надіслати Матільді кілька передач з дитячими речами та продуктами. А в останню поклав маленького листа: «Мила, рідна моя сестричко, як весь час я мріяв про нашу зустріч. Я пізнав тебе відразу... Та наближається велика гроза... Згодом ти все зрозумієш... Благаю: зміни прізвище і адресу. Твій брат Саня».

...Гроза, про яку писав, заgrimіла дуже скоро. 30 серпня 1937 року Олександра Захаровича Стругацького було заарештовано. Разом з ним — багатьох провідних спеціалістів заводу. Інженери, конструктори, керівники цехів, відділів — ті, хто працював над вдосконаленням сільськогосподарської техніки, хто в рекордно короткий строк спроектував та налагодив випуск херсонських локомотивів. За одну ніч, у розпал кампанії індустріалізації, одне з крупних промислових підприємств півдня країни було залишене без мозкового центру.

Кажуть, їх возили до херсонської в'язниці впродовж усієї серпневої ночі. Не вистачало «воронків», везли навіть на підводах. За що халали? Чому? Перший допит не дав відповідей на ці запитання, але породив багато інших. Єдине, що усвідомили петровці, — їх звинувачують, ні багато, ні мало, у зловмисному стримуванні темпів індустріалізації і в шкідництві. І робили це вони, буцім, за завданням таємної антирадянської організації, роль керівника якої НКВСівці відводили технічному директорові заводу О. З. Стругацькому. Ще в Ростові він, нібито, висловлювався проти політики партії на селі. Вважав, зокрема, що ліквідація кулацького елемента передчасна, що згодом той і сам, мирним шляхом, вросте в соціалізм. А в Херсоні «добалакався» до ще крамольнішого — заявив, що парторганізації на підприємстві лише заважають роботи, бо займаються пустопорожніми розмовами, хоч і під приводом «мобілізації трудящих на виконання плану». В суспільстві, де навіть побіжній репліці чи жарту (не кажучи вже про анекдот) надавалося зловісного таємного змісту, що потім звинувачувально витлумачувався в кабінетах НКВС, така відвертість була вироком самому собі. Адже Система не прощала тим, хто мав сумнів щодо її бездоганності.

Отож обценьки Системи зімкнулися на горлі Стругацького, на ті часи це було дуже вагомо. Слідчі моделювали: невже не було людей, котрі дослухалися до крамольних думок, а може, й поділяли їх. Одне слово, слідству потрібна була наявність злочинної організації. До того ж на цьому можна було дещо заробити. Славу, звання, нагороди... Напевне, саме з таких міркувань 1937 року в надрах НКВС «народили» досить гучну справу про «глибоко законспіровану антирадянську троцькістську організацію, що займалася шкідницькою діяльністю на заводі ім. Петровського».

Робилося це за вельми примітивною, але у ті часи бездоганно ефективною «методолою». Скажімо, за недолуго укладеними підкрановими шляхами в одному з цехів, відсутністю коштів на будівництво водоводу, недосконалістю деяких робочих креслень «роздивитися» навмисні дії директора заводу. І не просто звинуватити, а ще й переконати його самого, що так воно і є. Загалом методи «переконування», застосовувані слідчими НКВС, уже відомі. Та у слідчого Федяєва — одного з тих, хто вів справу петровців, — був ще й свій, «фірмовий»: разом з ним заарештованих допитувала... вівчарка.

Одна з робітниць заводу, яка домоглася побачення із своїм чоловіком (він проходив в іншій справі), в коридорі слідчого ізолятора випадково зіткнулася зі Стругацьким. Навіть тепер, коли через багато років вона розповідає про цю зустріч, в її очах стоїть жах. Настільки несхожий був той замордований старик, з розбитими, опухлими ногами, на тридцятидвохрічного красеня — технічного директора...

Через кілька років слідчі Нертік і Федяєв, «корманічі» справи петровців, були засуджені «за застосування незаконних методів допиту». Але тоді, в тридцять сьомому, їх дії цілком відповідали усталям нормам, дуже далеким від норм права. Залежали вони від певного комплексу причин, куди, як писав потім Варлам Шаламов, входять «і клопи, що кусали слідчого всю ніч, і, навіть, голосування в американському конгресі». І мав-таки рацію письменник. Прийоми по «видобуванню дізнань» були найрізноманітнішими. Інколи слідчі бралися умовляти: ви, мовляв, тільки погодьтеся з нашими версіями звинувачення, а суд у нас милосердний. І дивно: ці розумні грамотні люди вірили. Навіть вибудовували плани на майбутнє.

Вважаючи беззаконня щодо себе місцевим самовправством, мріяли за будь-яку ціну вийти з катівень. Є свідчення, що у в'язниці петровці держали раду і ухвалили погодитися із звинуваченням, аби тільки вивратися на волю. А там, мовляв, подамосся до Москви, по справедливості. Не вірили (чи не хотіли вірити), що в цій державі беззаконня стало законом.

...З херсонської в'язниці більшість петровців було відправлено до Сибіру. Там, на рудниках, у вічній мерзлоті закінчили своє життя ті, кого називали золотим фондом заводу.

А Стругацького повезли до Кисва, де 17 січня 1938 року оголосили вирок Військової Колегії Верховного Суду СРСР. «До найвищої міри покарання — розстрілу». Тієї ж ночі його не стало.

А сім'я ще довго залишалася в невіданні. Євгенія Стругацька, дружина Олександра Захаровича, щиро вірила в невинність чоловіка. Тому добивалася не просто хоча б якоїсь звісточки про його долю. Вона насмілилася протиставити себе Системі і наполягати на перегляді «справи». Майже два роки страждань, поневірянь по великих і малих кабінетах та приймальнях, листи, скарги, прохання. І все це в часи, коли батько зрікався сина, син — батька, дружина — чоловіка, аби вижити. Коли взагалі зайве нагадування про себе, про своє існування загрожувало щонайменше табором... А тут — скарги. До речі, всі вони акуратно підшиті у слідчій справі за номером 2535, разом з протоколами допитів чоловіка, разом з дитячими листами. Така собі «сімейна справа» з архіву НКВС...

Стругацька писала, здавалося, марно: відповіді не було. Та от несподівано «реагування». Хоча б краще його не було. «Вирок цілком відповідає тяжкості злочину, тому залишається в силі». Це все, чого могла добитися волелюбна донська кочачка від Системи. Нам невідомо, чи отримала жінка цю відповідь. Бо не знаємо, як склалася її подальша доля. Можемо лише здогадуватися. По ось цьому маленькому папірцю із слідчої справи. «Довідка про смерть С. Д. Стругацької». Рік смерті — 1949, причина смерті — рак підшлункової залози. Місце поховання — Якутськ...». А чоловіка реабілітували аж через вісім років.

Ця подія сталася в червні 1957 року. Саме тоді справу Олександра Захаровича Стругацького було переглянуто. «Засуджений необгрунтовано... Добуті в процесі перегляду справи матеріали взагалі не дають ніякої підстави вести мову про існування контрреволюційної організації... Вирок скасувати, справу припинити за відсутністю складу злочину». Гадаю, що і така відповідь навряд чи задовольнила б Євгенію Стругацьку. Бо запізніле каяття Системи не змогло б повернути їй чоловіка, а дітям батька.

...А Мотря Стругацька живе в Херсоні. Після арешту брата вона взяла прізвище чоловіка — Бабарік. Ще тоді вибачила і оцінила все благородство Олександрового «жорстокого» вчинку: шестеро її дітей ніколи не носили страшного тавра «члена сім'ї ворога народу». Не маючи ніяких відомостей про брата, Матільда намагалася розшукати його сім'ю, дітей. Вона не відала про його реабілітацію, тому не наважувалася вести пошуки через офіційні канали. Зате писала всім, хто міг знати «щось про Саню».

Жінка адресувалася навіть до відомих фантастів Стругацьких, які, до речі, виявилися його двоюрідними братами. Але й звідки — нічого. Відповісти щось конкретне письменники, напевне, не могли, бо теж не відали. А домислювати, припускати — не той випадок. Хоч, загалом, фантасти Стругацькі — неперевершені. І за летом буревійної уяви, і за художнім рівнем, і за рівнем філософського узагальнення. Пригадаймо, як їх могутні фантазія та інтелект не раз «вгвинчували» своїх героїв у найекстремальніші випробування — фізичні, психічні і моральні. Та на такий позамежний сюжет, що його закрутила на крові Система з херсонським Стругацьким, вони не спромоглися б.

І. ЛЕСІНА.

ТРОЦЬКІЗМ ПІД ГОРІЛКУ З ПИВОМ

«Немає злочину без вини», — було сказано, здається, ще у древньому Римі. І весь світ, оцінивши велемудрість цього юридично постулату, вже багато століть сповідує презумпцію невинності. Наша ж країна, обравши неторований шлях, взялася доводити інше: і вина без злочину може існувати, і злочин — без вини. Особливих успіхів у цьому досягнуто в тридцяті роки, коли репресивну машину було розкочегарено на повну силу. Тоді система прагнула довести всім, а насамперед — собі, що до заповітної мети — соціалізму ми ще прийдемо, і вже прийшли б, аби не заважали вороги народу.

Один процес гучніший за інший... Так цілеспрямовано культивувався атмосфера тотальної підозри і страху. Бо заляканий народ легше вести в світле майбутнє. Колективізація та розкуркулення це прекрасно довели на практиці. У селян відібрали землю — вони підкорилися. Штучний голод на початку тридцятих відбирав життя у мільйонів — і люди покійно вмیرали...

Невдачі економічних «стрибків», усі прорахунки і промахи система списувала на діяльність шпигунів, шкідників, націоналістів, троцькістів. Ці слова стали синонімами офіційно схваленого визначення «заклятий ворог соціалізму». А що роблять з ворогом, який не здається? Так, його знищують.

Після вбивства Кірова нова хвиля викривальних справ прокотилася по країні, поглинаючи тих, кому донедавна вірив народ, — відомих воєначальників, наркомів, крупних партійних діячів. Так би мовити, бий своїх, щоб чужі боялися... А вже скільки рядових членів не пошкодувала партія і кинула під коток репресивної машини! Як свідчать історики, за якихось п'ять років (з 1933 по 1938) в умовах свідомо спровокованої боротьби з «ворогами партії», «дворушниками з партійними квитками» склад парторганізації України зменшився майже наполовину. Головним чином, шляхом масового виключення «з лав» та репресіями.

Справа, що лежить переді мною, — одна з десятків чи сотень тисяч викривальних справ того періоду. Маленька хвилька бурі, здійсненої гучним московським процесом Каменева-Зінов'єва... Це справа місцевих троцькістів, сфабрикована в надрах Херсонського міського відділу НКВС. Два товстезних томи — «Следственное дело по обвинению Файнгольда И. М. и др.». Серед отих «и др.» ще четверо — завідуючий конторою сільгоспзабезу Кузьма Іванович Чегрінцев, безробітний Іван Миколайович Фомін, службовець Михайло Ізраїлевич Грінберг та штукатур Денис Петрович Брагін. Йосип Мойсейович Файнгольд до арешту працював у комунвідділі.

Чим не контрреволюційна організація? І це навіть краще, що працювали вони на різних підприємствах та в установах Херсона: можна вести мову про розгалужену мережу, що плели контрреволюціонери у всьому місті. Вельми рідко зустрічалися? Нічого. Запишемо: «Проводили троцькістську діяльність і тою ворожою діяльністю були зв'язані між собою». Вельми інтенсивно довелося попрацювати помічнику оперуповноваженого якомусь Холошевському, щоб обґрунтувати звинувачення, висунуте проти цієї п'ятірки (від томів справи ще й досі тхне махоркою: слідчий, певно, багато палив на допитах).

Хоча пошуками доказів вини слідчі органи тоді себе не дуже обтяжували. «Следствие располагает данными, что вы примкнули к троцкистской организации, покажите, в чем заключалась контрреволюционная деятельность?». І людина мала сама шукати, доміслювати докази. Отак самообслуговування по-чекістському. А якщо вона заперечувала свою вину? — «Следствие считает ваши показания лживыми и настаивает на даче правдивых показаний», — от і вся розмова. Приблизно так велися допити «троцькістів», що проходили і в цій «справі».

А що ж дійсно було відоме слідству? Чи не єдиний доказ існування контрреволюційної організації — те, що обвинувачені були знайомі між собою і інколи зустрічалися за... чаркою горілки чи кухлем пива. Але ж хіба то кримінал? Інша річ, коли «подати» факти так, ніби, під виглядом випивок, вони проводили контрреволюційні «міжбойчики».

Найчастіше «збори» проходили на квартирі Брагіна. Він, як на біду, мешкав у дворі окружному профспілки будівельників і, за всіма ознаками, був людиною компанійською. Тому до нього залюбки заходило багато різного люду. Хто у справах (дописати звіт, зробити розрахунки), а хто й просто з пляшкою. І нікого Денис Петрович не розпитував про ідейні погляди та переконання. А за логікою слідства, мав це робити, бо воно розцінило його гостинність як пособництво троцькістам шляхом надання їм приміщення для проведення конспіративних зустрічей і зборів. До того ж, Брагін вважав свою зарплату недостатньою, що, по Холошевському, було, не більше не менше, як проявом невдоволення Радянської владою.

Йосипа Мойсейовича Файнгольда звинуватили у відвіданні «нелегальних зборів троцькістів» на квартирі Леута ще у 1927 році. Так «подавалася» участь у входиnah в тільки-но зведений будинок, куди Файнгольда (він був тоді будівельним підрядчиком) запросили як почесного гостя. Входини — як входини (синонім нашого носовілля): пили, їли, виголюшували здравиці. Були тости і за вождів. В тому числі, і за «тов. Троцького». Компанія, певно, зібралася непогана, бо з деким з гостей Йосип Мойсейович потім ще й заприятелював. А що з цього випливає? А те, що обвинувачений «підтримував троцькістські зв'язки, приховуючи їх від партії». На такому тлумаченні наполягав Холошевський. І, мабуть, «наполягав» активно, бо на завершення тривалого допиту Файнгольд, який все заперечував, раптово визнав себе і троцькістом, і дворущником. Скаже, вже ладен був зізнатися й у зв'язках з гренландським шпигунським центром, але таке завдання начальством Холошевському не ставилося.

Вину Фоміна та Грінберга слідчому доводити не було необхідності. Обидва двічі вже виключалися з ВКП(б) за дворущництво, і тавро троцькістів було на них давно. Фоміна нікуди навіть на роботу через це не брали.

Найбільш серйозні звинувачення дісталися Кузьмі Івановичу Чегрінцеву. Спочатку він, як й інші, проходив у справі як учасник «контрреволюційних зборів» у квартирі Брагіна. Та недарма помпер Холошевський допитав майже два десятки свідків — співробітників, сусідів. Компромату на Чегрінцева знайшлося чимало. Хтось згадав, як десять років тому Кузьма Іванович, головуючи на робітничих зборах,

надав слово секретареві окружної профспілки Шварцману, а той використав трибуну для пропаганди ідей троцькізму. Пригадали і той випадок, коли він, виступаючи на мітингу після вбивства Кірова, говорив так, що присутні не зовсім зрозуміли — він за теракти чи проти. Невинне запитання з місця, задане Чегрінцевим на пленумі профспілки про доцільність соцзмагання серед будівельників, слідством було розцінене як відкритий виступ проти ударництва. Досить серйозною провинною, на думку помопера, було і те, що матеріали останнього пленуму партії так і залишилися недообговореними серед робітників контори, очолованої Кузьмою Івановичем.

...Слідство тривало досить довго. Холошевський двічі клопотався перед начальством, щоб продовжити строк перебування заарештованих за «рагами, хогів «уточнити контрреволюційні зв'язки» (бо вони ніяк не в'язалися). З січня по квітень перебували вони у Херсонській в'язниці НКВС, очікуючи обвинувального висновку. Нарешті, 23 квітня його виголосили. Файнгольд, Брагін та Фомін у злочинах, передбачених ст. 54-10 та 54-11 КК УРСР, винними себе визнали. Чегрінцев — частково, Грінберг вини своєї не визнав зовсім. Але це не завадило Особливій нараді своєю постановою від 22 липня 1937 року всіх жужмом засудити до виправно-трудових робіт строком на 5 років.

На цей час Чегрінцев і Файнгольд з коротким формулюванням «троцькіст-дворушник» були виключені з ВКП(б), причому, зроблене це було не тільки до суду, а й навіть ще до винесення звинувачувального висновку. «Керівна і спрямовуюча» партія не обтяжувала себе перевіркою обґрунтованості пред'явлених її членам звинувачень: всіх заарештованих органами НКВС виключали з «лав» без усякого розгляду. Бо диктатура вимагала єдиновладдя, а єдиновладдя — однодумності та одностайності. Що й досяглося дуже своєрідним шляхом: тих, хто мислив інакше, просто садили за ґрати, точніше, за високі стіни ГУТАБу...

Першим же етапом обвинувачених було відправлено в далеку бухту Нагаєво з розпорядження начальника «Сев-востлагу». Після чого їхні сліди губляться. Точні відомості є лише про Грінберга. Відбуваючи покарання на родовищі «Мальдяк», він вдруге був заарештований (за антирадянську діяльність) і засуджений «трійкою» до розстрілу.

Що сталося з Чегрінцевим? Фоміним? Чи зміг перенести гулагівські катування Файнгольд з його виразкою шлунку? Цього ми не знаємо.

Про Брагіна відомо, що довгий час він працював на будовах Далекої Півночі. Принаймні, в травні 1957-го він був ще живий. Про це свідчить довідка, з якою він мав повернутися в рідні краї (але це ж скільки разів по п'ять літ буде, коли вести рахунок з тридцять сьомого?!), Папір у Херсон прибув, та чи добувся сам Денис Петрович, адже йому на той час було під сімдесят?

Є у «справі» документи про перегляд «Дела Файнгольда И. М. и др.» у 1957 році, але тоді рішення Особливої наради скасоване не було. Свого часу вони дочекалися лише у 1989 році, коли настала реабілітація. На жаль, помертна.

І. ЛЕСІНА.

БАТЬКІВСЬКА СПАДЩИНА

Я народилася у Херсоні, в сім'ї моряка Бартель Олександра Карловича. За національністю батько мій німець. Але, на жаль, я його не знала, бо позбулася батьківської турботи ще немовлям. Виховувала мене матуся з дідом та бабусею. Були вони українці і мене теж записали україною. Та і як могло бути інакше?

Проте батькова кров давала себе знати. Мені здається, саме від нього в мене з дитинства певситима тяга до мандрів та пригод. Мати казала, що з 14 років Олександр Карлович об'їздив увесь світ. Вона кохала його і пишалася, здається, кожною деталлю батькової біографії. Мама мала цілком земну професію — вчителька. Однак любила її і мене тим зацікавила.

Тож коли прийшла пора обирати свою стежку в житті, я сміливо прочинила двері Херсонського педагогічного інституту. Мені хотілося посподати батьківську тягу до мандрів і материнську пристрасність до педагогіки. Обрала географічний факультет. Вабила мене широчінь світу, мріяла об'їздити з учнями усьєнку свою країну.

Я її й побачила... — з вікна вагону, що віз мене на архіпелаг, якого немає на жодній карті світу — ГУТАБ. Та було то вже у 1946 році. А в 30-ті, звичайно, загадувалося інше. Поки здобувала фах в інституті, вирішила разом вчитися ще й на водія. Всі відмовляли: «Навіщо тобі, дівчині, сидати за кермо вантажної машини?». Я ж була переконана, що це мені колись згодиться.

Потім якось побачила, як стрибають з парашутів, й собі закортіло. Оволоділа й цим. У той час все було легко — наче весела гра. В інституті вчилася добре, квапилася чимдуж швидше бути, як мама. Мріяла: от прийду зі своїх перших самостійних уроків, сядемо удвох з нею і гомонітимем, гомонітимем. Я про кожного свого учня найдетальніше їй розповім.

Та доля розпорядилася по-іншому. Видали мені диплом вчителя географії напередодні війни. Так і не провела я, на жаль, жодного уроку...

Ніхто не чекав, що війна так швидко дійде до Херсона. Та вже останні радянські солдати залишили сумне місто. Як я тоді плакала!.. Мабуть, інтуїтивно вгадувала свою долю. Евакуюватися не могли — бабуся вже декілька років була прикута до ліжка. Та й не вірили, що війна буде довгою. Здавалося, скоро все минеться і заживемо, як і раніше. Німці увійшли в Херсон як господарі. Зразу видали купу наказів, і в кожному — «за невиконання — смерть!». Згідно наказу потягнулися на біржу й вчителі. Ну, і ми з мамою теж. Стоїмо натовпом. Вийшли наші «господарі». Пальцем зневажливо тицяють: «Ти! Ти! Ти!». Всі, на кого вказали, зайшли до приміщення. Там уже наготові розставлені столи, на них — папір, олівці. Стали ми з мамою працювати на біржі реєстраторами. Через якийсь час мене викликають до начальства:

— Хто батько за національністю?

— Німець.

— Чому досі не отримала посвідчення? Бігом до гестапо!

Що мала робити? Зібрали ми з мамою документи, пішли. Йшли і не знали, чи вернемося живі. Але все обійшлося. Зарахували нас до фольксдойч, привітали з цим новим статусом. А нам з мамою смішно, бо ще не знаємо як батькова національність вилізе нам боком.

Перед самим відступом німці новий наказ видали: «Усім фольксдойч з'явитися на вокзал для відправки до Німеччини». Ми вирішили не їхати. Хто там про нас у цій веремії згадає? Пересидимо, німцям тепер ніколи перевіряти виконання своїх наказів. Самим драпати пора. Аж ні. Чуємо — стукають у двері. Відчинили. Стоїть жандарм з пліткою. Б'є нею по підлозі і примовляє: «Шнель! Шнель!». Довелось збирати речі і під конвоєм бігти на вокзал. А на вулицях сум'яття, плач. На вокзалі побачили знайомих, трішки заспокоїлися, стоїмо розмовляємо. Але ж що то вже за розмови, кожен думає лиш про одне: як воно там буде, у Німеччині? Їхати ніхто не хотів. Сподівалися, що в поїзді місця для нас не вистачить. Дали гудок. Всі сполохані, посхоплювалися з місць — сльози, стогін. А над цим розлитим людським горем — «Шнель! Шнель!».

Заштовхали до вагонів, де худобу раніш перевозили, і рушили. Так розпочалася моя перша подорож — до культурної Європи у товарняку.

Привезли нас у місто Різа, що на Ельбі. Розмістили у таборі для східних німців. А німкені приходили на нас дивитися, вибирали собі наймитів. Мене вибрала господарка невеличкого готелю для військових, щоб була у неї покоївкою. Яких знущань я там тільки не зазнала від постояльців!..

Не стало якось у мене сил терпіти, побігла до матері та й кажу: «Піду завтра з тобою на сірникову фабрику». Мама в сльози: «Доню, що ж з тобою буде?». А я рішуче: «Нехай хоч що, але туди більш не повернуся!».

Нас вранці поділили на дві колонні. В одній ті, хто на фабрику, у другій — за наймом. Ось я і стала тихенько у першу. А самій страшно. Та, здається обійшлося. Дісталися до фабрики, приступила до роботи. Бачу, моя пані біжить і — прямисінько до хазяїна. Про що вони балакали, як домовилися, не знаю. А тільки я залишилася на фабриці. Тут і працювала вже до приходу наших.

Як ми зраділи, коли побачили перших радянських солдатів! І вони нас щиро обіймали, цілували. Це вже потім смершівці почали усіх ділити на «чистих» і «нечистих». Тут же, у Різі, було влаштовано фільтраційний пункт. Я почала там працювати. Та все мріяла скоріше повернутися додому. Якби знали, як зустріне нас батьківщина, мабуть, й не поспішали б. У військовій частині, познайомилась я з капітаном. Заміж кликав. Лист мною до батьків передав і наказував, як прийду на Україну, то щоб негайно до них їхала. Так той лист зі мною і мандрував, і досі його бережу. Може, то й було моє єдине кохання? Нездійсненне...

Нарешті, отримали дозвіл їхати. Документи завірені СМЕРШем, що ми пройшли фільтрацію. Щасливі сіли у поїзд. Вже у звичайних вагонах, як люди, їхали на Батьківщину.

Приїхали з мамою у Херсон, прийшли до дідового будинку, а там... аптека. Розплакалися. Вже стільки страждань, стільки мук винесли, а долі все мало! Довелося по сусідах шукати притулку. Та за дідовий будиночок все ж вирішили повоювати. Однак — на багато років відклалося наше повернення під рідний дах, де минули дитинство, юність, звідки почалися вимушені мандри по світу.

Заарештували нас 12 вересня 1945 року. Звинуватили у зраді батьківщини, у тому, що батько — німець. Дев'ять місяців просиділи у в'язниці.

Камера, пам'ятаю, була велика, підлога — з цегли, а коли виводили на прогулянку, її чомусь заливали водою. Верталися, то ні сісти, ні лягти. Кожен з нас жив надією, що розберуться та й відпустять. Серед нас ще й жіночка одна була — у відчай не впадала, а стверджувала: «Мене відпустять, ось побачите. В селі вже й корову продали». І дійсно — відпустили. Таки відкупилися родичі. Ось як у наш час шукали «ворогів народу».

Щоразу, коли відчинялися двері камери, всі зводили очі з надією. Яюсь прийшла вартова зі стосиком паперів — то були рішення Особливої Наради. Кожен вп'явся читати, що там йому випало, і ніби то не до нас: «Розпишіться, що ознайомилися». Коли знов команда: «Виходьте з речами».

Етапом відправили мене до Дніпропетровської пересильної в'язниці, а звідти поїздом — до місця призначення. Так розпочалася моя сумна подорож по країні, географію якої мріяла викладати школярам. Втім, в інститутських підручниках писали зовсім інше, а зараз власними очима побачила багатостраждальну землю, її пригнічений народ, заштовхнутий у телячі вагони.

Не всі, правда, ставилися до нас презирливо. Мабуть, війна багатьом відкрила очі. І хоч страх ще жив і в серцях, і в душах, та все частіше на обличчях з'являлось співчуття. Хто міг, на великих станціях навіть підгодовували нас.

Вже не пам'ятаю де, зустріли ми ешелон, що віз солдатів на японський фронт. Повискакували хлопці, галас зчинили:

— Нас на фронт, а сестер у табір!

Ледь до бунту не дійшло. Затримали відправку, принесли солдатиками нам поїсти. Подають у вагон, а в очах сльози: «Вибачте, рідні, що не можемо допомогти, хоч погодуємо — в таборі того вже не буде». Самі на смерть їхали, а до нас жалість мали.

Нарешті ми у таборі, бредемо по коліна в пилюці. Ноги аж чорні стали. В бараках не всидіти, не влезати — клопи заїдають. Більш рішучі гайнули до коменданта: мовляв, на роботу не вийдемо доки барак не прокурять.

В Черногірському таборі ті, хто був здоровий, йшли працювати на шахту — і чоловіки, і жінки, і дівчата. Я теж понадіялася на власні сили, пішла з усіма. А там цілий день по коліна у воді тягаш повну тачку. Ледь загавився — руки немає, бо проходи і вузькі і низькі. То голову комусь відрізало, то руки, то ноги. Як не встигнуть прибрати, то так і ходиш повз них. Куди там сучасним фільмам жажів! Що смертей я там надивилася! Не на одне життя вистачить: то людей засипало, то когось у карти програли. Прямо у шахті і вб'ють, мовляв — нещасний випадок, на це ніхто з керівництва уваги не звертав.

Але ми терпіли, бо за всі ці бідування й нестерпно тяжку роботу давали продукти: на місяць 200 г масла, 1 кг хліба та трішки цукру. І так усі 4 роки. Хворіла там і на пропасницю — декілька місяців крутило, і ногу собі скалічила.

Так минули 4 роки. Настав час вертатися додому. В Херсон їхати не дозволили. Опинилися ми з мамою у Цюрупинську. В пошуках роботи прийшла на дослідну станцію. Директор співчутливо подивився, однак каже: «Можу вам запропонувати лише чорну роботу».

Та яка-то могла бути важка робота після табірної шахти? Мала ж я лише 29 років. Про диплом свій і не згадувала.

Мама ж усе сподівалася у свій дім повернутися, отуди де аптека. Довелося довго ходити по кабінетах, доводити, що це наш будинок. Все ж таки відвоювали і нарешті в'їхали у дідів дім.

Невдовзі поховала маму, залишилася сама-самісінька. Наодинці зі спогадами, нездійсненими сподіваннями, розчаруваннями. Ні-ні та й майне думка: чому так склалося? Хто винен, що закінчую життя самотньою? Беру до рук фотографію батька. На мене дивиться мужня людина, яка за коротке життя мало встигла, а ще й не виконала найголовнішого — не захистила двох найдорожчих у світі жінок. Ні, я це так міркую без докору. Бо винен не він, а ті, хто вбачав провину людини лише в її національній приналежності.

Я ж знаю, що батько залишив мені у спадщину веселу і рішучу вдачу. Одна вона не дала мені згинутися, допомогла все пройти, витримати і не зігнути.

В. О. БАРТЕЛЬ.

ВАГОННА ІСТОРІЯ*

Готувався до відправлення етап. Політичних обшукували особливо ретельно.

— Металеві ложки мати при собі заборонено! — гарчав начальник. Цей вузькокобий приземкуватий ефрейтор лютував найбільш — очевидно, боявся, що металевими ложками політичні розріжуть вагон навпіл, мов голівку сиру, й рознесуть у різні сторони.

Ми ж, арештанти, а простіше — зеки, чекали на довгу дорогу з острахом. Безкінечні простори Сибіру малювалися в уяві, здавалося, вони здатні були проковтнути не те що наш етап, я вже не кажу про кожного з нас окремо, а й пів-Європи за раз. Особливо лякали нас тамтешні морози. І все ж було й цікаво: який він, отой Сибір? Стільки ж чули про нього! Попри острах, пахло мандрівкою. Здавалося, тільки пензля та аркуша ватману й не вистачало.

І все це — під гавкання собак, які рвалися з повідків і готові були перегризти горло кожному, хто зробить хоч один необережний крок.

— Стрілятиму без попередження, — попередив конвойний.

Йшли мовчки. Кожен думав про рідних, про сім'ю. Хтось, певно, згадував, що так і не встиг своїй дитині купити обіцяну іграшку. А ось і прибули: холодні загратовані вікна вагонів, здавалося, дивились на нас зболено й співчутливо.

Повантаження затримувалося: кудись зник трап. Певно, хтось вкрав його на дрова. Тут же почали майструвати новий. Без трапа, боронь Боже, ще хтось майне під поїзд, потім шукай... Ми страшенно померзли вже тут, не треба й Сибіру. Вітер бо був сирий, холодний — діставав до самісіньких кісток, а рухатись чи бодай потупати ногами — «не положено»... Вантажили нас швидко, ніби надолужуючи згаяний на облаштунки трапа час.

— Швидше, швидше! — тільки й повторювала охорона, для переконливості пускаючи в хід дерев'яні молотки, не без задоволення лущуючи нас по ребрах.

— Вісімдесят шість, вісімдесят сім...

Дядька Семена вперічили по спині молотком. Він хотів зігнути, аби уникнути тумака, але не вдалося.

— Ще б серпом різали, — бубонів арештанти про себе. — Від імені трудового народу.

Проте його ніхто не слухав. Важкі двері товарняка, мов ворота зі страшної казки, з лязканням зачинилися, на них навішали замків, аби розділити світ на «там» і «тут», занурюючи нас у суцільну темряву й тишу. Передчуття страшного суду...

Звикаючи до тісняви, кожен старався подалі відсунутися від параші, й при цьому, звісно, не обходилося без сутичок й сварок. Врешті, вирішили розподілити місця по заслугах. У кого двадцять років ув'язнення — тому краще місце, а хто вхопив лише 5, приміром, той взагалі нехай їде стоячи. Проте з того нічого не вийшло, бо хто був дужчий, плечистіший, той авторитетом своєї сили добивався, чого хотів.

Коли пристрасті вляглися, вагон повільно рушив.

— Наш паровоз, вперед лети, — затягнув дядько Семен жартівливо, у відповідь по вагону пролетів смішок.

— Це про нас, — хтось докинув слівце. — Про кожного: прізвище, ім'я...

— Ім'я, — передразнив дядько Семен. — Чого захотів! З тебе номера вистачить. Не в курортний же Кисловодськ їдеш.

— Кисловодськ! — мрійливо зітхнув хтось. — Там сама вода, мов шампанське.

— Невже? — скрипнув алкоголік. — Відсиджу, то неодмінно туди поїду. Поставлю на березі хібару та й питиму, питиму...

— Через 25 років? — засумнівався хтось. — То ще невідомо, чи доживеш...

Запанувала мовчанка.

— А за що я сиджу? — раптом порушив тишу чийсь голос.

— Хто тебе знає. Певно, у дорозі стомився і вирішив посидіти...

Отак під жарти, розмови, перестук коліс минали дні, потяг наближав і наближав нас до невідомого.

* Факт з біографії політ'язня — сина ворога народу.

— Певно, до Ухти везуть... — намагалися вгадати ми своє майбутнє.

— Гарна назва, немов на коробці цукерок, — докинув молодий Івась.

— Будуть тобі цукерки, — пообіцяв хтось із бувалих. — В Ухті, крім морозів, ще й нафтовий сморід, мов у бочці з-під мазуту. Та колюча проволока. Її там стільки, що здається, місцина завішана рибальськими сітками, які сушаться. Але вибратися з тих сіток неможливо.

Ми слухали дядька Семена та тих, хто знав, про що говорив, і тривогою сповнювалися наші серця. Хто вмів, молився. Бо лиш молитва могла трошки відволікти від страху невідомості і бодай на хвилину подарувати душі спокій.

За ґратами пролітав пухнастий сніг. Але він не радував, як колись, у тому — іншому житті. Навпаки, пригнічував. Бо за дні мандрів наш вагон зсередини зодягся у білу шубу — покритися товстим шаром інею. Варто було охоронцям стукнути по дошках з вулиці, як білі шматки летіли зі стелі й падали за комір, на обличчя, руки. А ми й без того закоцюбли, мов дерев'яшки. У кутку, правда, лежало кілька полін, але спроби підпалити їх ні до чого не привели — сирі дрова шипіли, стріляли й гасли. Кожен рятувався, як міг — хтось скрутився калачиком і беріг останні крихти тепла, хтось вкрився шинелею й навіть не виглядав з-під неї. Один тільки танкіст вперто пробував знов і знов розпалити багаття. Іноді йому вдавалося видобути вогненний спалах, який пробігав по обличчю танкіста, і в ту секунду здавалося, що солдат воює не з дровами, а з фашистами, стільки жорстокості малювали червоні язики на його щоках, губах, в очах.

— Це все одно, що замість бензину наповнити бак водою і заводити машину, — врешті сказав танкіст, відмахуючись від їдко́го диму. Але коли той розходився, чоловік знов брався за своє.

Параша давно замерзла, то ж нікого вже не турбувала. Біля неї спокійно розсілися ті, кому спочатку не вистачило місця. Та й саме по собі відхоже місце нікому не було потрібне: наші шлунки постійно грали марш.

Аж ось зупинка. Розступилися зі скрипом і скрежетом засови, й ми почули:

— Ей, фашисти, ви ще живі?

— Я тобі зараз дам «фашисти»! — обурились ми. — Краще кип'ятку дай, живодер!

— Де вас стільки набралось? Усе везуть та везуть, — почули ми з вулиці.

Хтось чув від охоронця запах горілко́ного перегару і закричав:

— Начальнику! Благаю, дихни на мене! Ще!..

— І на мене! — підхопив дядько Семен. — А ще краще плюнь.

— Не могу, нема чим — у горлі пересохло, — кинув охоронець.

Але вже ніхто не сміявся. Голод не тітка, які тут жарти.

Назад у щільну прочинених дверей почали просовувати черп'яні миски, наповнені якоюсь клейковиною. Руки знов і знов тягнулися за цією «кашею». Хто руками, хто трісочками від недопаленого поліна замість ложок розгрібали харч, і кожен старався вхопити якнайбільше, аби випередити один одного.

— Не сунь так глибоко свою палицю, — чулося.

Нарешті, миски порожні. Запили кип'ятком і стихли.

— Тут ще один помер, — хтось сказав раптом.

— Хто? — спитав дядько Семен.

— А хто його знає... Мовчав-мовчав та й помер.

І знов потягнулися голодні, холодні й безрадісні дні. Наш ешелон повільно-повільно виповзав у прожерливу людодіську зону вічної мерзлоти. Скільки слідів розчинила вона безпристрасно! Батьківських і материнських, тепер — наша черга? ІЩе так недавно. — стоячи в шкільному класі біля географічної карти, ми безтурботно водили рукою по ній, аби отримати свою законну «четвірку». Втім, яка різниця? Двійочникам теж там місця вистачить в Сибіру.

Ці та інші спогади відволікали від голоду, приносили забуття. Втім, не для всіх. Студент розмотав ноги і вкутував онучами обличчя.

— Що ти до них приношуєшся? — засміявся сусід.

— Певно, з'їсти хоче, — докинув хтось.

— Ех, до них би ще пива! — вголос мріяв наш алкоголік.

Та найгірше, що голод не давав спати. Усі думки сходились на одному — крихітці хліба. Щодо води, то тут проблем не було — ми злизували намерзлий іній і тим змочували горло.

— Хороше морозиво, але несолодке. — бува, коментував хтось. Не сміялись: не було сил.

Якось дядько Семен вигукнув:

— Воркута! Йй-богу, по запаху відчуваю. Набирайте, друзі, побільше повітря в легені і запам'ятайте, яке воно на смак. Бо нам пора, очевидно, в шахти. Приїхали. Але не бійтеся, Батьківщина з нами...

Олександр КРОХМАЛЬ.*

* **КРОХМАЛЬ Олександр Сидорович** народився 1925 року в м. Херсоні, у 1937 році його батька репресували і розстріляли як ворога народу (реабілітований у 1956 році). Під час окупації Херсона фашистами юнака арештували, він потрапив до в'язниці, звідти втік, переховувався у Миколаєві, згодом — у 1943 році — в Одесі. Потрапив у обласну, був на примусових роботах, знову втік і залізницею дістався до Бірзово, що на Вінниччині. Працював на одному з вінницьких підприємств, підкріпився, зв'язався з партизанами, з ними був до визволення повесні 1944 року. Брав участь в боях, отримав тяжку контузію, яка вплинула на зір. Демобілізований у 1944 році. В Херсоні поступив до сільськогосподарського інституту, але за направленням змушений був їхати до Кривого Рогу, де працював на підприємстві, у 1946 році заарештований органами МДБ як син ворога народу. Його привезли в Херсон у в'язницю МДБ по вулиці Декабристів, 30, де і діждався вироку: 10 років таборів. Відбув усі 10 років — у Воркуті. Ухті, працював на шахтах, знає, що таке «койка, пайка і фуфайка» не з чужих слів. Наслідки ж 45°-х морозів — обморожені руки та ноги.

Реабілітований у 1957 році. Інвалід II-ї групи, нагороджений орденом Вітчизняної війни I-го ступеня, орденом Богдана Хмельницького та медалями. Чудова риса у колишнього політв'язня: ніколи і ні за яких обставин не втрачає почуття гумору.

Редакція.

ІНСЦЕНОВАНИЙ ІНФАРКТ

За законами СРСР в'язні, засуджені за антирадянську агітацію, принаймні по війні не мали права відбувати покарання в центральних чи південних областях, шлях їхньої простелаявся лише до Сибіру, Заполяр'я — тобто в тяжкі кліматичні умови. І от у кінці вересня 1951 року буваліші зеки порадили мені (а я тоді якраз отримав ще одну — табірну судимість і збирався за 54 статтю — політичну — їхати через усю країну на північ) не брати з собою тепле пальто, а віддати його на побаченні дружині. Логіка у тому була ось яка: у тебе, казали мені, його відберуть одразу ж на пересилці, а щоб не наскаржився начальству, то ще й пару ребер зламають. Послухавшись цієї мудрої поради, в літній шапчині і костюмі відбув я до Харкова, де мене ніби мали відповідно обмундирувати.

І от — Харківська пересильна тюрма. Без вікон, без освітлення — одна величезна, битком набита камера. За увесь місяць нас звідси ні разу не вивели на прогулянку, а вже перед самим відправленням повели до санкімнати й побрили.

І от — викликають:

— Дворников!

Я підходжу до ґрат, називаю своє ім'я, рік народження, статтю, строк. Аж раптом чую:

— Ні, це не ти.

Ще раз називають те саме прізвище. Виходить чоловік і каже: «стаття 58, засуджений на 25 років». Отак я познайомився зі своїм тезкою — в'язнем із Молдавії.

Перед відправкою усі урки отримали бушлати, ватяні штани, солдатські черевики. На мое здивування ворогів народу повезли у тому, хто в чому був. І от через 5 днів ми з «братом! — теж політичним — опинилися в Новосибірській пересильній в'язниці, де вже лежав сніг і трішали морози. Але якщо у Харкові нас не виводили на прогулянки, то тут якраз усе було навпаки. Вигнавши нас з камер у двір, де було –35°, по годині вигулювали, повторюючи: «Дихайте свіжим повітрям». І от я в туфельках та костюмі

стрибаю по снігу, зігнувшись, як замерзлий горобець, хакаю на руки, ледь не втрачаю свідомості від холоду.

Один статечний чоловік у камері якось підійшов до мене і питає: «Чого це ти так легковажно вдягнений?». Я йому чесно все розказав, і він запропонував мені своє пальто, а сам залишився у куфайці (видно, знав куди їде і добре підготувався). «Скільки ми будемо разом, стільки й носи пальто, — пообіцяв. — А далі, як уже доля розсудить».

Доля розвела нас у Маріїнському розподільчому таборі — він поїхав далі, а я лишився. Мене призначили в одному з Маріїнських таборів рентгенологом та водночас завідуючим терапевтичним баракком. Лікарів там і без мене було багато, а хворих — ще більше. Серед колег я був наймолодшим, зате мав за плечима «досвід» Бухенвальду, який тут дуже згодився.

До нас потрапив один в'язень-туберкульозник, що був ад'ютантом у маршала Жукова, — Олександр Олексійович Філатов. Носив він і там генеральську форму. Як тільки не знущалося з нього табірне начальство! То наказували відпороти лампаси, то — замінити гудзики, то зрізати канти на кітелі... Але це був висококультурний, гордий, порядний і терплячий чоловік. Він зносив усі ці знущання з гідністю, зате нам боляче було на те дивитися, і ми влаштували його старшим санітаром хірургічного барака, а простіше — «завгоспом», що відає білізною, і тим порятували від знущань.

Потім у наш табір прибув головний дієтолог усієї армії, полковник медслужби, кандидат медичних наук Георгій Артемович Арутюнов. Теж, звісно, у ролі зека. Його послали в табірну кухню. І от одного разу він зчепився з прокурором по нагляду за місцями ув'язнення — доводив, що так, як годують тут хворих, ніде й нікого годувати не можна. Свята простота! Розсерджений прокурор наказав відправити свого опонента до штрафного табору. Знаючи, що Арутюнов там вочевидь загине, я вирішив спробувати його порятувати. Інценуючи інфаркт, Георгій Артемович був укладений мною в ліжко, і я почав його лікувати. Коли за ним приїхав конвой, я не дозволив етапувати хворого — ні пішки, ні на носилках. Сказав, що ледь понепокоїмо нещасного, то неодмінно помре. Мовляв, я за це відповідальність на себе брати не хочу. Дочекайтесь, кажу, видужання і робіть, що хочете. Оперуповноважений заявив мені, що негайно привезе із санвідділу медкомісію, і якщо мій діагноз не підтвердиться, то разом з «хворим» відправлюся у штрафбат. Я стою на своєму: «Привозьте хоч усю академію наук, я свою правоту доведу». Бідний Георгій Артемович. Він чув усе і так за мене переживав, уже й не радий був, що таке затіяли. Потім докоряв мені: «Я вже немолодий, своє життя прожив, а тобі навіть ризикувати? Що ти бачив у житті? Віійну та табори». Я відповів, що треба бути людиною за будь-яких обставин.

Минуло днів п'ять і... таки приїхала комісія. Наказали дати історію хвороби (я її склав, виписуючи цілі розділи з підручника). Хворого почала оглядати військлікар Зінаїда Миколаївна Носова. Вона мене знала, бо я у неї, бувало, консультувався у складних випадках. Мила, добра, свята Зінаїда Миколаївна! Я знаю, що ви ніколи не прочитаете ці рядки, але може хоч ваші рідні колись... Може, хоч це буде маленькою дякою за вашу добру душу. Бо одна ви порятували тоді обох — і мене, і мого підопічного. Хіба ж не подвиг? Бо й ви ризикували не менше нашого...

Оглянувши хворого, Носова зайшла до мого кабінету і ледь не з порога накинулася на мене:

— Ви думаете, що робите? Донкіхот! Із ким зчепилися? З гебістами, які мільйони вже понищили? Бачите-но, Дворникова і Арутюнова їм не здолати!

Що я міг відповісти? Що рятую Арутюнова не за пачку папіросів, а хочу зберегти талановитого ученого, яких не так уже й багато, для Батьківщини, її майбутнього. Носова дивилася на мене, слухала і тихо сказала:

— Обіцяйте мені, що це востаннє. Що ви більш ніколи отак по-дурному ризикувати не будете.

Я відповів, що перш ніж робити якийсь подібний серйозний крок, думатиму. Але і цей продиктований не безрозсудністю, а серцем і почуттям обов'язку.

— О, ви — невинправний! Добре, я потверджу ваш діагноз перед комісією, — відповіла врешті колега.

Після смерті Сталіна генерал Філатов повернувся до Москви і прислав мені листа, де розповів, як його реабілітували. Полковник медслужби Арутюнов теж реабілітований, він потім працював над проблемою харчування космонавтів в умовах тривалого польоту, створив оригінальну «кухню» для підтримання життєздатності у космосі, його ім'я стало відомим у світі. «Ось так і я трішки прилучився до космонавтики», — часом жартую, але всього подвигу порятунку вченого собі не приписую, бо без Зінаїди Миколаївни Носової те було б неможливим. То ж ще раз — земний уклін вам, колего!

О. В. ДВОРНИКОВ,
в'язень Бухенвальду та ГУТАБу.

«ШПИГУНИ» ІЗ СТЕПАНІВКИ

Ця історія цікавила багатьох. Важко сказати, хто й навіщо її вигадав, найвірогідніше — якийсь «смершовець» задля нової зірки. Як би там не було, а майже 30 літ намагалися вхопити за хвіст примару енкавесеєвці, розвідка, журналісти, краєзнавці, а тільки ніхто не знайшов навіть й дрібки про шпигунсько-диверсійну школу, яка нібито дислокувалася на території Херсонської обласної психіатричної лікарні у роки Великої Вітчизняної війни. Знайти не знайшли, але заарештували у цій справі після Перемоги 66 чоловік.

Майже усі заарештовані — однолітки, усі 1926 року народження. Так співпало? Ні. Влітку-восени 1943-го кожен з тих 66-ти був на території згаданої лікарні, а по війні їх звинуватили у зradі Батьківщини, бо буцім юнаки погодилися пройти підготовку у німецькій шпигунсько-диверсійній школі «Нахріхтен-Ангайлінг».

На час арешту одні дослужували в армії, інші повернулися до мирного життя — працювали, завели сім'ї. Звичайно, попервах заперечували як саме існування шпигунського центру, так і свою причетність до нього, але минають дні, і на столи слідчих лягають перші «зізнання». І якщо товариш «зізнався», а ти мовчиш, то й матимеш на повну котушку. Так чи інакше, логіка чи інші методи впливу були застосовані, але факт лишається фактом: за зradу Батьківщини усі отримали чималі строки ув'язнення — від 10 до 25 років. І почалася «спокута» — у тюрмах, на засланні. Правда, по смерті Сталіна багатьох випустили на волю, пізніше навіть вибачилися, а в 1991—92 роках усі були реабілітовані. Більше того, слідчих, які вели справи «шпигунів» і «зрадників», ще у шестидесятих було покарано за «неправильні методи ведення слідства».

Отже, геть уся історія школи — від самого початку й до кінця, від самої її назви до строків ув'язнень виявилася висмоктаною з пальця. Звичайнісінькою фата-морганою. За 30 років перекидано гори паперів і написано не менші гори нових, і все це — у пошуках того, чого в природі не існувало. Про школу то забували, то інтерес до неї спалахував з новою силою, і знов починалося полювання за вигадкою. Розшукування знов і знов не давали результату.

Ми хочемо познайомити вас з учасниками цієї легенди, живими її жертвами. Євген Іванович Зубов, Іван Федорович Каложний, Олексій Олександрович Ковальчук. «Шпигуни» за піввіку сильно здали, тепер це сиві діди. Їх розповідь про те, як з них зробили розвідників, і сьогодні просить у гостросюжетний роман.

ЧЕРЕЗ СТЕП — ДОДОМУ

У війні стався перелом. Вперше німці не тільки засумнівалися у своїй перемозі, але й з повною ясністю зрозуміли, що програли. Вони ще одчайдушно чіплялися, вгризалися у завойовані території, ще послали бранців на роботи до Німеччини, але вже й формували загони робочої сили для демонтажу підприємств, готуючись до майбутнього їх вивозу в фатерлянд.

Вчула близький кінець війни і наша молодь. Не встигли окупанти звести юнаків та дівчат, яких похопали, до якогось збірного пункту, як половина їх звідти розбігалася. Вихід був один — одразу садовити в поїзд та одправляти, однак не завжди така можливість у поневолевачів була.

Мені теж вдалося втекти. Привезли до Миколаєва на завод Андре Марті, там ми повинні були демонтувати обладнання, готувати його до відправлення у Німеччину. Ми зникли втрьох — Гриша Муринець, Льоня Головка та я. Пробиралися лісосмугами, але й те було небезпечно: ми в робочій німецькій одежі, а назустріч нам відступають фашистські війська — дружно, масово. На дорозі, як кажуть, яблуку ніде впасти.

Лісосмуга скінчилася, треба було бігти степом; тільки ми з-за дерев вигулькнули, як назустріч сільський дядько на бідарці:

— Це ж куди? — питає.

— До Широкої Балки, — ми йому на те.

— Сідайте, підвезу.

Більш й слова не спитав, видно, все зрозумів. Завіз далеко в степ, де нікого не було, й висадив. Ідть, куди хочете.

На підході до рідного села сховалися, а посланця відправили передати матерям привіт. Моя мати одразу ж й прибігла, а Льоніна не прийшла, побоялася, що вб'ють. До нас прибився ще один хлопчина — єврей, він теж від німців ховався.

Аж тут — облава. Знов нас половили. Та цього разу уже не звозили нікуди, одразу в поїзд та до Німеччини. До самого визволення батракували ми в Аугзбурзі. Потім пішки рушили додому. Так, уся молодість, вважай, минула в отих багатокілометрових переходах. Біля Праги наш товариш-єврейчик зник. Потім, по війні, казали, що він осів у Австрії, звідти й до Херсона приїжджав.

Як ми раділи, діставшись додому!

Але часу спочивати не було: злидні обсіли матір, треба було заробляти скібку хліба. Пішов я працювати, незабаром й одружився. Батьки Ольги жили під Херсоном, вони нам дали шмат городу, поставили землянку, корову свою привели: живіть, багатійте.

18 квітня 1949 року у нас народилося дитя. Ще його не привезли додому, як мене заарештували. Я, почувши звинувачення, був певен, що мене з кимось переплутали: кажуть, учився в шпигунсько-диверсійній школі. Я все чесно розказав, як мене схопили, привезли в Степанівку, а звідти відправили до Миколаєва.

— От-от, — зраділи. — Саме Степанівка нас і цікавить. Усе до крихти розкажуй, по хвилинах — як там був, що робив.

А що розказувати? Знущалися, змушували працювати, більш нічого.

— Не може бути, — заперечує слідчий. — Он усі зізналися, що їх учили, готували на диверсантів. Якщо їх, то й тебе.

Отака логіка. Я чекав, що відпустять, а натомість, — засудили. Дали 10 років з конфіскацією майна. Конфіскувати, крім землянки, було нічого.

Строк свій відбував у Казахстані. Не так свої поневіряння боліли, як страждав через дружину, дитя. Яких тільки знущань не зазнала моя бідолашна Ольга! Прихворіє мале, не вийде вона на роботу в колгосп — уже політику шиють: жінка шпигуна, саботажниця. Одне слово, одному Богу відомо, скільки сліз пролила, як важко було ростити дитя. Коли ж я повернувся додому, син був уже великий.

Олексій Олександрович КОВАЛЬЧУК.

ПАКЕТ ДЛЯ ШТАБУ

Війна закінчена, а ми — живі! Чого ще треба для щастя? Дякую Богу та радій. Мене забрали служити, уже доскочив до старшого сержанта, звик до військової частини. Аж якось посилаюсь гінцем до штабу з пакетом. Я мерщій, пакет зі мною. Дістався швидко, захожду до кімнати, там сидить майор з контррозвідки, він з порога накриває мене мокрим рядном:

— А розкажи-но, як до німецької армії вступаєш...

— Пакет доставив гвардії сержант... — ще раз повторив я, бо ніяк не сподівався, що оті його слова — до мене.

Тоді він взяв у мене пакет, порвав його, викинув у сміття і зареготав:

— Пакет? Га-га-га!!!

І досі гусяча шкіра по спині од того реготу. Та й почалися допити. Спочатку у рідній частині, пізніше перевели до владивостокської в'язниці. На тому моя служба й скінчилася.

До речі, потрапив я на неї навесні 1944 року, якраз коли радянські війська визволили Херсонщину. Пішов добровольцем. Після короткого навчання мене перевели до зенітної батареї, яка охороняла аеродром. Уже після капітуляції Німеччини нашу батарею перекинули на Далекий Схід, знову ж ми охороняли аеродром. А вже потім — Чукотка, де й заарештували.

За що? У 1943-му нас, підлітків, забрали на роботи у Німеччину, але перед тим звезли у якесь село під Херсоном, я й назви його не запам'ятав. Звідти відправили у Миколаїв. А тепер мені слідчий почав втолковувати, що я вчився у батальоні аеродромного обслуговування під Херсоном (це ніби так замасковано називалася німецька шпигунська школа). Вимагали доказів, зізнань, як мене на диверсанта вчили. Я навіть вигадати нічого не міг, коли почали бити. Тоді вони мені таку послугу зробили: самі все повигадували, а мене лупцювали залізною лінійкою по руках, аби підписував їх фантазії.

І що мав робити? Підписав.

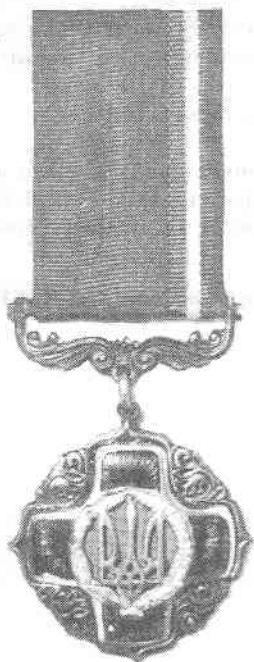
Відбував я своє покарання у таборі, на будівництві заводу гірничо-шахтового устаткування. Виконав норму на 100 відсотків, то отримуй 100 грамів каші, а як на 120, то й каші відповідно, а у хвилину-другу вільну усі, як правило, писали скарги. Написав і я до Верховної Ради. І що ви думаете? Зреагували. Мою справу повернули на дослідження. А 8 серпня 1953-го звільнили, з'ясувавши, що обвинувачення наклепницьке. Слідчий, який звільняв, «порадив» нікому не розповідати про цю історію.

— Дайте хоч якийсь документ, що мене неправильно засудили, — наївно попросив я.

— Забудь, не було нічого, — відрубав.

Отак і прожив усе життя, ніби й нічого не було. Нічого, крім плями на імені, підозрілих поглядів, перешіптування за спиною, зіпсованої біографії, я вже не кажу про роки каторжної праці, зіпсоване здоров'я, спалюжену молодість. Ніби все це я вигадав, так самісінько, як ото сталінські прислужники оту школу, нехай би її чорт побрав.

Іван Федорович КАЛЮЖНИЙ.

Альманах «Забуттю не підлягає» побачив світ у 1994 році.
Його напрацьовував, укладав Едуард Опанасович Дубовик.
Наш колега зірвав не один букет високих журналістських нагород і цілком заслужено вважався «метром» як у себе в регіоні, так і в журналістиці України вцілому. Тому зовсім не випадково редактор-упорядник Е. Дубовик отримав за цей альманах Почесну відзнаку Президента України.

ПОЧЕСНА ВІДЗНАКА
ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Президент України нагороджує
Почесною відзнакою

Дубовика Едуарда Опанасовича

За заслуги у розвитку вітчизняної
журналістики, пайдну діяльніснть у висвітленні
актуальних питань історичного минулого
України

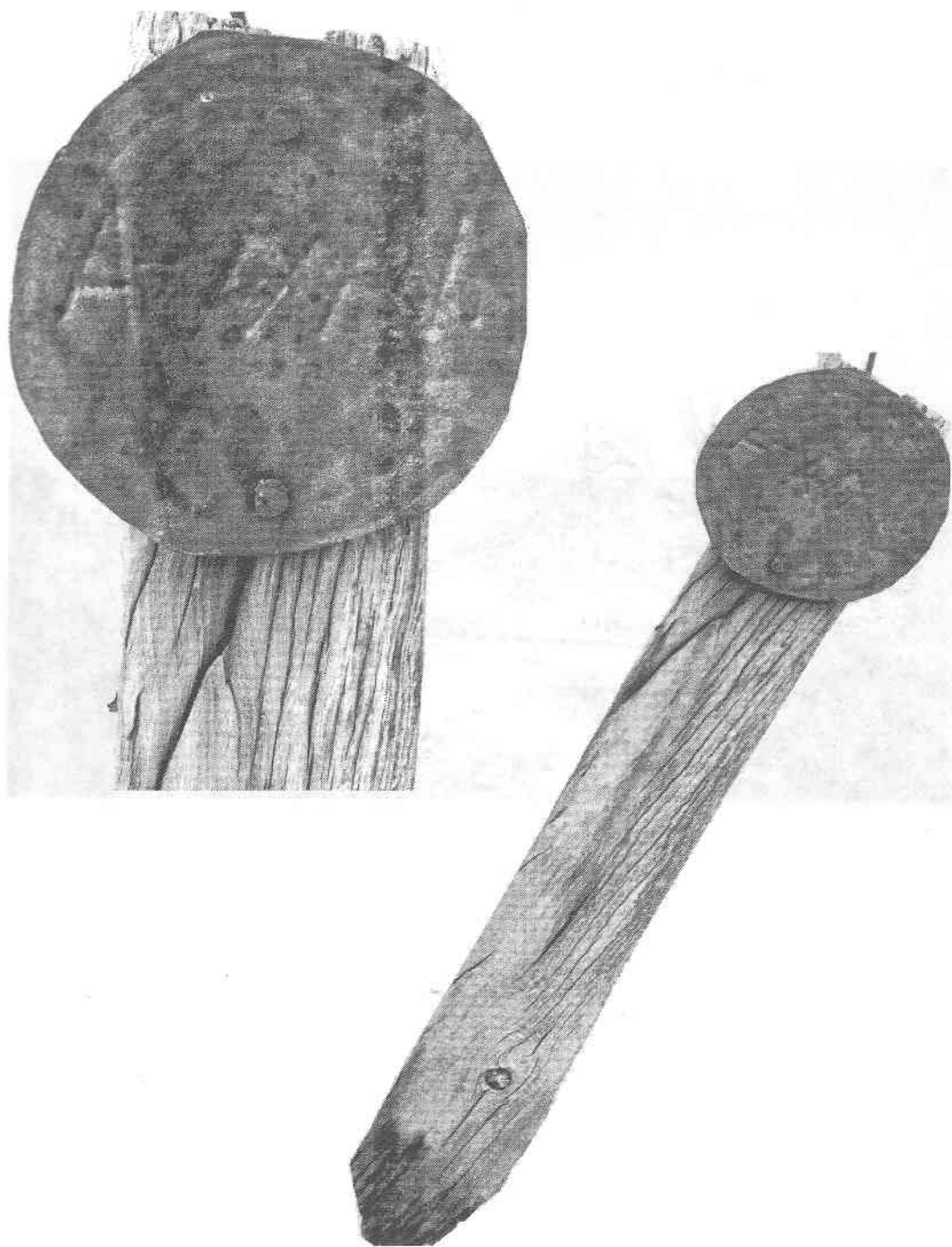
Президент України *Л. Д. Кучма* Л. Д. Кучма

" 5 " червня 1995 року

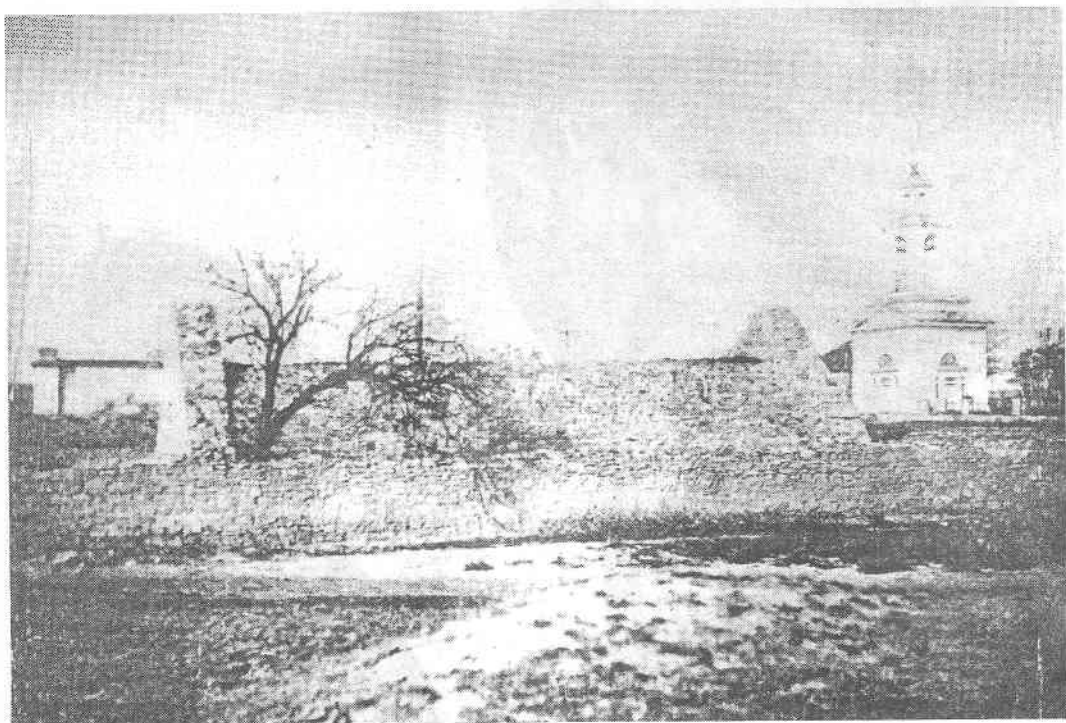
№ 265

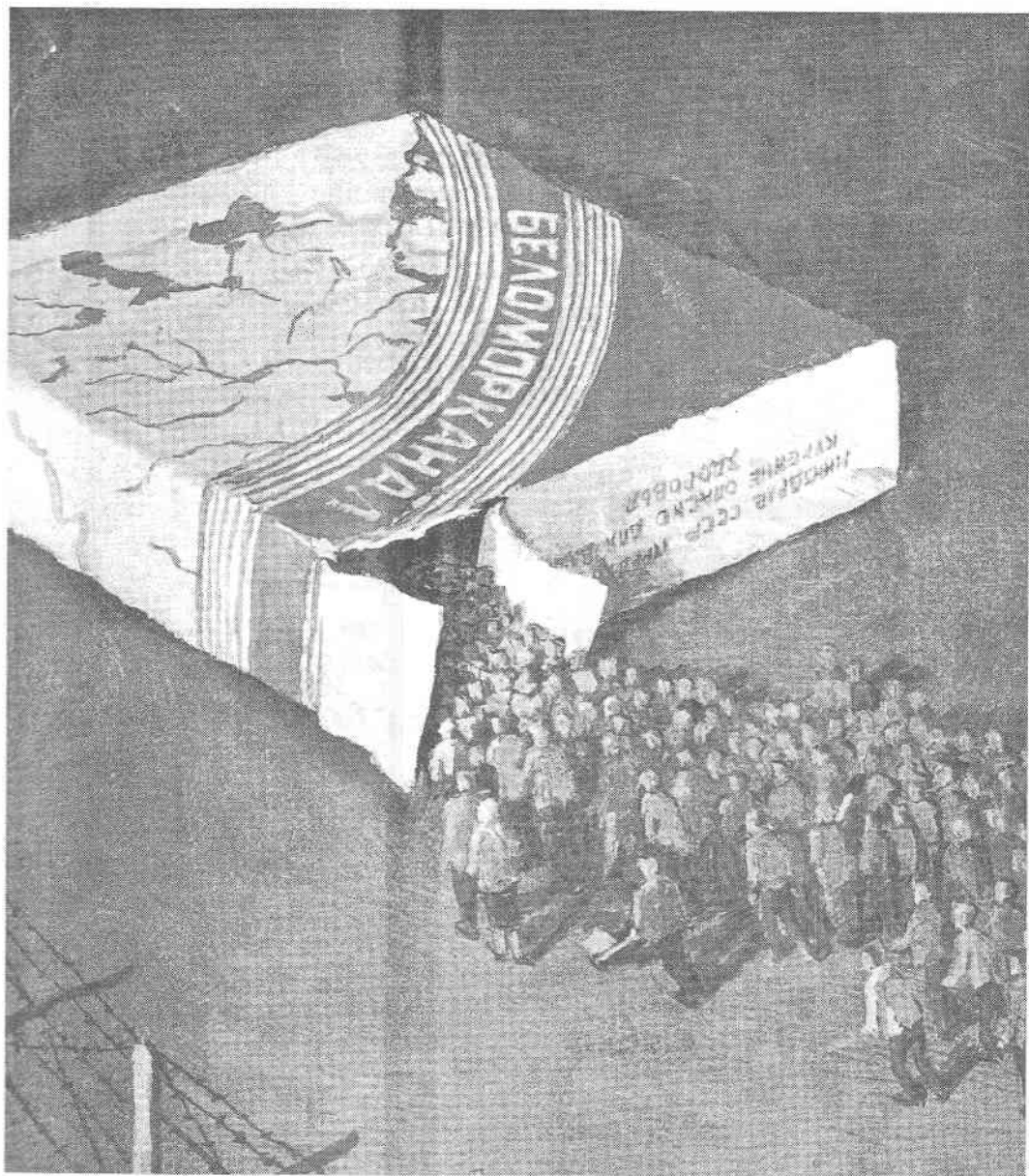
Альманахи, видані НРГК в ході підготовки тому «Реабілітовані історією. Херсонська область».

Намогильний знак 1939 року на місці поховання політичного в'язня табору Бутигичаг Магаданської області під №А-XXXV, взятий з місця масового поховання в'язнів у 2004р.

Пороховий льох колишньої Херсонської фортеці кінця XVIII століття, в якому у 30–40-х роках XX століття проводилися розстріли політичних в'язнів. Нині не зберігся.

Плакат, який свідчить про долю «будівників соціалізму»,
на об'єктах яких загинуло багато херсонців

Восстановлено

Українська Радянська Соціалістична Республіка

СВІДОЦТВО ПРО СМЕРТЬ
СВИДЕТЕЛЬСТВО О СМЕРТИ

V-ЯР № 424313

Пр. Журик
Ім'я померлого Сергей Фредосевич
Дата смерті 2 декабря 1943
Місце смерті Львівська дев'ятомісячна середня школа третього класу
Вік 1903
Возраст Ленинград
Причина смерті
Причина смерті

СВИДЕТЕЛЬСТВО О СМЕРТИ
СВІДОЦТВО ПРО СМЕРТЬ

Громадянин (ка)
Проживає (є)
Ім'я померлого Журик
Ім'я померлого Сергей Фредосевич
Дата смерті 02 декабря 1943
Місце смерті Львівська дев'ятомісячна середня школа третього класу
Вік 34 років, з яких в книжці реєстрації актів про смерть 1897 років, що по в книжці реєстрації актів про смерть 1897 року липень місяця 18 числа
Проведена запис пробили запис № 1895-86
Причина смерті Рассстрел
Причина смерті

Місце смерті: город, селище п. Керсон
Місце смерті: місто, селище район район Херсонський
область, край УССР
республіка п. Керсон
Місце реєстрації Херсонська міська рада
Дата видачі 18. липня 1944 р.
Дата видачі

М. П. Заступник селища (міста) райкомі партії громадянського сесорія Заступник підпілля (біро) обкому партії громадянського сесорія

I-КГ № 429984

Міжяніського стану данського сесорія за 1943 р. за 1944 р. 8
Число зробленої цієї справи 8
РСОМ селішні сесорія Херсонська область, область Херсон
Місце реєстрації Львівська дев'ятомісячна середня школа третього класу
Число 4 липень 1944 р.
Підпис Л. Сурен

Свідоцтва про долю нашого земляка, який у 1937 р. отримав вирок: «10 років таборів без права листування». Таких повідомлень отримали тисячі сімей жертв політичних репресій лише нашої області.

ХЕРСОНСКАЯ
ОБЛАСТНАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ
ОБЩЕСТВА „ЗНАНИЕ“

ПУБЛИЧНАЯ ЛЕКЦИЯ

ЛЕКТОРА

ВИРЛИЧА

АВГУСТА ЭРНЕСТОВИЧА

„ЖЕРТВЫ

СТАЛИНСКИХ

РЕПРЕССИЙ“

- «Белые и черные пятна» истории нашей страны и края.
- Соратники В. И. Ленина, принимавшие активное участие в становлении Советской власти на Херсонщине, — жертвы диктата и тирании.
- Наши земляки — жертвы репрессий.
- Последствия сталинизма на Херсонской земле.

Начало в _____ часов.

Ця лекція користувалася великою увагою серед населення області у 1989—1990 роках, поки керівні органи не заборонили товариству «Знання» допускати її автора до трибуни.

ПАШПОРТ
 Кім. № 10-8 Кіровоград
 1941 р.

1. Ім'я по батькові: *Клюєв Ілля Петрович*
 2. Час і місце народження: *1912 р. с. Заводів, Болгарія*
 3. Національність: *Болгарин*
 4. Соціальне становище: *Самозайнятий*
 5. Місце постійного мешкання: *м. Херсон Одеської області*
 6. Відомості про військову службу: *Не військовий Заводівський за зрістим*
 7. Інше: *Жанець*

№ п/п	Ф. І. П. особа, яка в отримав	Вид	Строк	Поводом	На спеціальні цілі: загальні, спеціальні, інші
1.	<i>Клюєв Ілля Петрович</i>	<i>Внутрішній</i>	<i>1941</i>	<i>Самозайнятий</i>	<i>Внутрішній</i>
2.	<i>Клюєв Ілля Петрович</i>	<i>Внутрішній</i>	<i>1941</i>	<i>Самозайнятий</i>	<i>Внутрішній</i>
3.	<i>Клюєв Ілля Петрович</i>	<i>Внутрішній</i>	<i>1941</i>	<i>Самозайнятий</i>	<i>Внутрішній</i>

Видано *10. Вересня 1941*

НКВД УССР — УПРАВЛЕНИЕ МЕСТ ЗАКЛЮЧЕНИЯ.

Удостоверение № *72*
 Тов. *Клюев И. П.*

Составлено в *НКВД* в должности *заведующий*
 Действительно до *31 XII 1941*
 Начальник *[подпись]*
 Издано в *1941* г. № *1000*
 Уд. д. № *1000*

Подпись владельца: *[подпись]*

ОПРОБОВАНО 2998-О 1937 г. О.Д.Ф. 242-3500

До нарису М. Оленковського «Хочете повернутись в Болгарію? Розстріляти!».

1. Документи реабілітованого Клюєва Іллі Петровича.
2. Фото членів родини І.П. Клюєва, 1940 рік, м. Херсон.

ДОВІДКИ ПРО ГРОМАДЯН, ЩО БУЛИ РЕПРЕСОВАНІ НА ТЕРИТОРІЇ м. ХЕРСОНА

А

АБРАМЕНКО Іван Олександрович, народився у 1895 р. в станиці Заканотівська Грозненської області, росіянин, закінчив 2 класи. Проживав у с.Дурдус Північно-Осетинської АРСР. Заарештований 10.03.44 року. Великоолександрівським РВ НКДБ за антирадянську агітацію. Засуджений 27.08.44 р. Херсонським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 02.11.93 р. реабілітований.

АБРАМОВ Костянтин Павлович, народився у 1885 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул.Тягинська, 50. Заарештований 16.02.1931 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 25.05.1931 засуджений до 3 років ув'язнення в концтаборі. Реабілітований.

АБРАМОВИЧ-ГУРЕНКОВА Дора Євсєївна, народилася у 1900 році в с.Байкуші Очаківського району Миколаївської області, єврейка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Театральна, 32. Заарештована 18.11.1926 року. Звинувачення: служба у контррозвідці білих. До суду не притягувалася. Постановами СОО Миколаївського окружного відділу ДПУ від 23.02.1927 та Центрального розподільного засідання від 02.03.1928 з-під варти звільнена, справу припинено. Реабілітована.

АБРАМСОН Симон Маркович, народився 22.09.1869 року в м.Херсоні, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Кутузівська, 36/2. Заарештований 26.03.1921 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Миколаївської губЧК 17.09.1921 справу припинено, підписка про невинізд анулована. Реабілітований.

АВАКІВД-ДОГАЄВА Лідія Давидівна, народилася у 1912 році в м.Санкт-Петербург (Росія), естонка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Погранична, 39. Заарештована 26.02.1946 року. Звинувачення: зрадницька поведінка на окупованій території. Особливою нарадою при Міністрі Внутрішніх Справ 28.01.1947 засуджена до 5 років виселення. Реабілітована 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

АВЕРБАУМ Абрам Аронович, народився у 1900 році в м.Межиріччя (Польща), єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Кустарна. Заарештований 22.08.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 14.10.1955 Судовою колегією в кримінальних справах Верховного суду УРСР.

АВЕРБУХ Соня-Гетя Давидівна, народилася у 1916 році в м.Одесі, малограмотна. Проживала – в'язень сільгоспколонії №29 м.Херсона. Заарештована 27.10.1937 року. Звинувачення: систематичне хуліганство. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.11.1937 засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

АВНЕГІН Павло Іванович, народився у 1899 р. у сел.Паста Вологодської області, росіянин, освіта нижча. Ув'язнений Херсонської промислової ІТК-10. Заарештований 18.12.40 р. звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 06.03.41 р. Миколаївським облсудом до 5 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 02.11.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

АБРАМЕНКО Кузьма Кирилович, народився у 1895 році в с.Березніговате Одеської (Миколаївської) області, українець. Проживав м.Херсон, вул. Північна. Заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: підтримував українських націоналістів, брав участь у петлюрівському русі, у „Просвіті”. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 02.02.1937 засуджений до розстрілу. Реабілітований 31.12.1958 Президією Херсонського облсуду.

АБРАМЕНКО Михайло Васильович, народився у 1915 році в м.Миколаєві, українець, освіта 6 класів. Проживав – у 1945 році по репатріації був направлений в м. Подольськ, звідки втік до м.Херсона. Заарештований 29.04.1946 року. Звинувачення: у справі відсутні. (У 1937 році за ст. 58-10 КК УРСР засуджений до 5 років ВТТ. У 1940 році – ст. 17 КК УРСР). Обласним судом м.Херсона за ст. 54-14 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 31.08.1992 Прокуратурою Херсонської області.

АБРАМЕНКО Федір Авксентійович, народився у 1890 році в с.Парутіно Очаківського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: шпигунська діяльність на користь Румунії. (У 1933 році був засуджений до 5 років ВТТ). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Реабілітований 17.04.1962 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

АВРУТІН Йосип Мейсрович, народився у 1920 р. у с.Романівка Миколаївської області, єврей, закінчив 7 класів. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 26.02.42 р. за контрреволюційну агітацію. ВТ 47 армії 10.03.42 р. засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням військового прокурора Одеського ВО від 26.07.93 р. реабілітований.

АГЕЄВ Дмитро Захарович, народився у 1903 році в с.Грязне Покровського району Орловської області, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Червонофлотська, 102. Заарештований 14.02.1948 року. Звинувачення: зрадницька поведінка під час німецької окупації. Військовим трибуналом військ МВС Сталінської області 31.05.1948 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 15.11.1955 Військовим трибуналом Київського військового округу.

АДАМОВИЧ Андрій Федорович, народився 10.08.1900 року в с.Китайгород Кам'янецького району Кам'янець-Подільської області, українець, освіта середня військова. Проживав м.Херсон, вул. Судійська, 11. Заарештований 17.07.1938 року. Звинувачення: участь у антирадянській організації. До суду не притягувався. Реабілітований 26.08.1939 Постановою прокурора 102-ї військової прокуратури.

АДАМОВИЧ Борис Валер'янович, народився у 1910 р. у м.Хмельницький, українець, закінчив 4 класи. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 26.10.42 року за зберігання фашистських листівок. Засуджений 30.11.42 р. ВТ Головної військово-морської бази Чорноморського флоту до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Був відправлений на фронт 03.02.43 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 08.07.96 р. реабілітований.

АДАМОВИЧ Юлій Миколайович, народився 18.07.1903 року в м.Житомир, поляк, освіта нижча. Проживав м.Херсон, Єврейський провулок, 18. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 13.03.1939 та міськпрокурора 14.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

АЗАРОВА Феодосія Костянтинівна, народилася у 1900 році в с.Миколаївка Скадовського району, росіянка, освіта середня. Проживала м.Херсон. Заарештована 26.10.1945 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких каральних органів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 27.12.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 12.08.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

Ай Марія Микитівна, народилась 14.03.1888 р. у м.Херсоні, росіянка, освіта нижча. Проживала у м.Херсоні по вул.Декабристів, 15. Заарештована 31.10.37 р. Звинувачення: дружина ворога народу. Реабілітована 22.02.38 р.

АКСЬОНОВ Михайло Степанович, народився у 1903 році в м.Цюрупинськ Цюрупинського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул. Леніна, 8. Заарештований 02.06.1945 р. Звинувачення: зрада Батьківщини (перебував на окупованій території, вів антирадянську агітацію). Засуджений

27.09.1945 р. Військовим трибуналом військ НКВС по Херсонській області на 8 років ВТТ з поразкою прав на 5 років і конфіскацією майна. Реабілітований 02.09.47 р. Військовим трибуналом МВС Херсонської області.

АМБУРГ Шанса Левікович, народився у 1891 році в м.Херсоні, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Русіянцевська. Заарештований 19.09.1922 року. Звинувачення: належність до підпільної сіоністської організації. До суду не притягувався. Постановою Бердичівського ДПУ від 20.09.1922 справу припинено. Реабілітований.

АМОЛЮС Микола Еммануїлович, народився у 1890 році на острові Кос (Італія), грек, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: участь у грецькій шпигунській організації. Наркомом внутрішніх справ, Генеральним прокурором СРСР 05.02.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.02.1938 року. Реабілітований 28.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

АНАНЬЄВ Максим Анапійович, народився у 1891 році в с.Знаменка Знаменського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Був розкуркулений). Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 31.10.1995 Прокуратурою Херсонської області.

АНДРІЄВСЬКА-СЕРБІНА Наталя Митрофанівна, народилася у 1885 році в с.Архангельське Високопільського району, українка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Декабристів, 9. Заарештована 15.03.1933 року. Звинувачення: підозра у шпигунстві. До суду не притягувалася. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ 23.03.1933 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

АНДРІЄВСЬКИЙ Іван Міхейович, народився 18.08.1893 року в м.Лубині, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: розповсюдження контрреволюційних анекдотів, виступи проти керівництва партії та уряду. (Служив у армії Денікіна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.12.1937 року. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

АНДРІЄВСЬКИЙ Семен Іванович, народився у 1926 році в с.Комишинка Білозерського району (нині с.Комишани м.Херсон), українець, освіта 6 класів. Проживав с.Комишинка (нині с.Комишани м.Херсон). Військовослужбовець. Заарештований 22.09.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Горьковського військового округу 15.03.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 11.09.1954 вищевказаний вирок

відмінено, справу закрито. Реабілітований 06.06.1994 Висновком прокурора Херсонської області.

АНДРОНОВА Єфросинія Іванівна, народилася у 1926 році в с.Арнаутка (нині с.Комишани м.Херсон) Білозерського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Арнаутка Білозерського району (нині с.Комишани м.Херсон). Заарештована 05.05.1948 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 26.08.1948 засуджена до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 20.08.1955 покарання знижено до 5 років ВТТ без поразки в правах. із ув'язнення звільнена. Реабілітована 13.08.1992 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

АНДРЮЩЕНКО Андрій Олексійович, народився 25.10.1879 року в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Пролетарська. Заарештований 03.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 27.11.1937 за ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 17.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 16.04.1989 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

АНДРЮЩЕНКО Григорій Гнатович, народився у 1897 році в с.Новокам'янка Великоколександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсоні. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (У 1931 році був розкуркулений). Постановою трійки при НКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 25.09.1958 Президією Херсонського облсуду.

АНТОНЕНКО Карпо Антонович, народився 14.10.1891 р. у с.Жабричи Городнянського району Чернігівської області, українець, малописьменний. Проживав у м.Херсоні по вул.Інтернаціональна 25. Заарештований 01.09.37 р. Звинувачення: підозра в шпигунстві. Реабілітований 09.12.37 р.; постановою Херсонського відділу НКВС звільнений з в'язниці.

АНТОНОВ Герасим Антонович, народився 04.03.1884 року в с.Демидово Жовтневого району Одеської області, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Підпільна. Заарештований 20.10.1937 року. Звинувачення: шкідництво. (У 1932 році майно було розпродане за несплату податків). Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 26.11.1937 за ст. 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 18.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

АНТОНОВ Панас Матвійович, народився у 1909 році в с.Жизлово Крамського району Курської області, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон (ув'язнений сільгоспколонії №29). Заарештований 27.08.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Одеським облсудом 23.11.1936 засуджений

до 3 років ВТТ, 2 роки поразки в правах. Реабілітований 11.05.1990 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

АНТУЄВА Софія Мар'янівна, народилася 13.05.1887 року в м.Херсоні, полячка, освіта 4 класи гімназії. Проживала м.Херсон, вул. Декабристів. Заарештована у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Рішенням НКВС і прокурора СРСР засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 25.01.1958 Ухвалою Судової колегії у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

АПШЕЙНИК Карл Анцович, народився у 1899 році в м.Митова (Латвія), латиш, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. 3-я Фортштадська, 9. Заарештований 31.01.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська діяльність. До суду не притягувався. Постановами УНКВС по Одеській області 19.12.1935 за вказівкою НКВС УРСР 13.12.1935 справу припинено, підписка про невізд анульована. Реабілітований.

АРНАУТОВ Ставрій Іорданович, народився у 1925 р. на ст.Месхідія (Румунія), українець, освіта неповна середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Гончарній, 61. Заарештований 01.12.50 р. Звинувачення: антирадянська діяльність. Засуджений 29.11.52 року. Лінійним Судом Чорноморського басейну до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. Реабілітований 05.01.55 р. Верховним Судом СРСР, звільнений з-під арешту.

АРНАУТОВА Лідія Михайлівна, народилася у 1928 році в м.Снакієво Донецької області, росіянка, освіта 7 класів. Проживала м.Херсон. Заарештована 25.09.1944 року. Звинувачення: антирадянські виступи проти стახанівського руху. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 16.10.1944 засуджена до 6 років ВТТ. Реабілітована 05.07.1972 Президією Херсонського обласного суду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

АРТЕМЕНКО Дмитро Семенович, народився 05.09.1910 року в с.Шабо (Бессарабія), росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон, сел. Кіндійка. Заарештований 08.02.1938 року. Звинувачення: шпигунство. (У 1931 році заарештовувався органами ДПУ за нелегальний перехід радянсько-румунського кордону). Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 30.09.1938 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 12.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

АСАУЛЮК Григорій Васильович, народився у 1912 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Перекопська, 14. Заарештований 01.04.1944 року. Звинувачення: служба у німецькій організації. Військовим трибуналом військ НКВС Миколаївської області 17.05.1944 засуджений до 15 років каторжних робіт, 5 років поразки в правах

і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Одеського військового округу 06.01.1956 покарання знижено до 10 років ВТТ, за відбукання строку покарання із ув'язнення звільнений. Реабілітований 09.10.1991 Висновком заступника генпрокурора України.

АСТІСТОВ Віктор Степанович, народився у 1927 році в м.Херсоні, українець, освіта 6 класів. Проживав м.Херсон, вул. Пушкінська, 1-а. Заарештований 07.04.1945 року. Звинувачення: приналежність до агентури німецької військової розвідки. Військовим трибуналом 4-го Українського фронту 12.05.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 16.11.1955 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований.

АУШТАЛЬ Катерина Францівна, народилась у 1882 р. у с.Підозерне Волковицького повіту Гродненської губернії (Польща), полька, малописьменна. Проживала у м.Херсоні по вул.Олександрівська 40. Заарештована 25.02.38 р. Звинувачення: підозра у шпигунстві. Реабілітована 05.03.38 р.; постановою Херсонського відділу НКВС справа припинена, звільнена з під арешту.

АФАНАСІВСЬКА-ЧЕРВИНСЬКА Фатінія Іванівна, народилася (р.н. відсутні) в с.Мала Олександрівка Херсонського (Білозерського) району, росіянка, освіта початкова. Проживала м.Херсон. Заарештована у 1937 році. Звинувачення: шпигунська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджена до 8 років ВТТ. Реабілітована 11.08.1956 Президією Херсонського облсуду.

АФАНАСІВСЬКИЙ Михайло Дмитрович, народився у 1876 році в с.Цюрупинськ Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: шпигунська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 11.08.1956 Президією Херсонського облсуду.

АФАНАСЬЄВ Костянтин Дмитрович, народився у 1889 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Червонознаменна. Заарештований 06.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідницька діяльність. (Служив у військах Денікіна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 25.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 23.04.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

АФАНАШЕНКО Поліна Юхимівна, народилась у 1900 році у м.Херсоні, росіянка, освіта: 4 класи і курси медичних сестер. Проживала у м.Херсоні по вул.Червоноармійська, 57. Заарештована 25.08.44 р. ОББ УНКВС. Реабілітована 21.11.44 р.; постановою УНКВС по Херсонській області справа припинена "за відсутністю складу злочину".

АХАНОВ Олександр Федорович, народився у 1927 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Войкова, 31. Заарештований 20.04.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №10727 від 11.08.1950 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 17.07.1992 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

АШИХМІН Микола Іванович, народився 24.12.1904 року в м.Варшава, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Фрунзе. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Реабілітований 17.10.1957 Президією Херсонського облсуду.

Б

БАБАДЖАН Ганна Самійлівна, народилась у 1889 р. у м.Херсоні, караїмка. Проживала у м.Херсоні по вул.Леніна 12. Заарештована 22.02.38 р. Звинувачення: висловлювала поразкові настрої. Реабілітована 02.04.38 р.; постановою Херсонського відділу НКВС справа припинена, звільнена з-під арешту.

БАБАНСЬКА Алла Іванівна, народилась у 1923 році в м.Херсоні, росіянка, освіта 10 класів. Проживала м.Херсон, вул. Радянська, 30. Заарештована 26.11.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини („фольксдойч“, виїхала до Німеччини). Постановою особливої наради при НДБ СРСР 18.12.1946 засуджена до 5 років ВТТ. Реабілітована 08.06.1990 Президією Херсонського облсуду.

БАБАНСЬКА Олена Михайлівна, народилась у 1899 році в м.Херсоні, росіянка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Декабристів, 57. Заарештована 26.11.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини („фольксдойч“, виїхала на роботу до Німеччини). Постановою особливої наради при МДБ СРСР 18.12.1946 засуджена до 5 років ВТТ. Реабілітована 08.06.1990 Президією Херсонського облсуду.

БАБЕНКО Антон Антонович, народився у 1887 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул.Комсомольська,32. Заарештований 07.02.1936 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Водно-транспортним судом Дніпровського басейну 20.04.1936 засуджений до 5 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 15.03.1967 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

БАБЕНКО Іван Максимович, народився у 1898 році в с.Чалбаси (С.Виноградове) Скадовського (Цюрупинського) району, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 23. Заарештований 11.01.1951 року. Звинувачення: посібницька діяльність і антирадянська агітація в період німецької окупації. Херсонським облсудом 29.03.1951 засуджений до 25

років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Карагандинським облсудом 09.08.1954 звільнений. Реабілітований 31.05.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

БАБОЩЕНКО Іван Захарович, народився 26.09.1884 р. у с. Єлизаветівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Шевченко 10. Заарештований 14.12.37 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Реабілітований 14.12.37 р.; постановою Херсонського відділу НКВС звільнений з-під арешту.

БАБСЬКИЙ Олександр Аронович, народився у 1909 році в смт.Скадовськ Скадовського району, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 22.09.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська діяльність. Особливою нарадою при наркомі внутрішніх справ СРСР 15.01.1937 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 29.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БАГЛІСЬ Сергій Михайлович, народився у 1926 році в с.Любич Любичького району Чернігівської області, українець, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, вул. Дзержинського, 5. Заарештований 06.04.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 07.06.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 09.01.1954 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БАЖЕНКО Петро Іванович, народився у 1884 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Червоноармійська. Заарештований 05.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Служив у білогвардійців. У 1923 та 1929 роках заарештовувався за контрреволюційну діяльність). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 12.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 04.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БАЖЕНОВ Олександр Михайлович, народився у 1887 році в с.Німєнське Каргапольського району Олонецької губернії, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 21.02.1945 року. Звинувачення: антирадянська діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 16.06.1945 засуджений до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах. Реабілітований 27.07.1992 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

БАЗИЛІВ Іван Давидович, народився 27.08.1900 року в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Мала. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській

області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

БАЗИЛІЄВА Ольга Михайлівна, народилася у 1923 році в м.Херсоні, українка, освіта середня. Проживала м.Херсон, Чорноморська слободка, 37. Заарештована 18.06.1945 року. Звинувачення: антирадянська зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 21.09.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітована 13.06.1980 Президією Херсонського обласного суду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

БАЙКАЛОВ-ПІТОМЕЦЬ Кузьма Корнійович, народився у 1900 році в м.Херсоні, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Театральна. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років заслання. Реабілітований 10.11.1956 Президією Херсонського облсуду.

БАКАНОВСЬКИЙ Казимир Леопольдович, народився у 1892 році в с.Озябликово Вачьського району Горьківської області, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Шмідта,80. Заарештований 26.04.1935 року. Звинувачення: служба у білих, контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 25.06.1935 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БАКУЛА Віктор Йосифович, народився у 1902 році в с.Дмитрівка Дмитрівського району Чернігівської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Шмідта, 130. Заарештований 02.06.1945 року. Звинувачення: зрадницька і антирадянська діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 16.02.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 06.10.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

БАЛАНЕНКО Борис Павлович, народився у 1908 році в с.Золота Балка Нововоронцовського району, українець, освіта початкова. Проживав у м.Херсоні. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.06.1956 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

БАЛЕХА Никифор Михайлович, народився у 1876 році в с.Зеленівка-м.Херсон, українець, неграмотний. Проживав хутір Малявин Богородицької с/р Херсонського району. Заарештований 29.12.1932 року. Звинувачення: крадіжка колгоспного хліба. (У 1920 році розкуркулений і виселений). Особливою нарадою при колегії ДПУ 31.01.1933 засуджений до 3 років виселення у Казахстан. Реабілітований 15.08.1996 Прокуратурою Херсонської області.

БАЛИХІН Василь Григорович, народився у 1926 р. у с.Платонівка Нижньосірогозького району, українець, закінчив 4 класи початкової школи. Проживав у м.Херсоні, вул.Клари Цеткін, 13. Заарештований 10.07.45 р. за належність до агентури німецьких розвідорганів. Засуджений 19.06.46 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 7 р. ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Звільнений 24.09.46 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 13.12.93 р. реабілітований.

БАНДУРА Франко Михайлович, народився у 1929 році в м.Чертков Тернопільської області, поляк, освіта 6 класів. Проживав м.Херсон (перебував в ув'язненні у в'язниці №1). Заарештований 30.01.1954 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським обласним судом 25.02.1954 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом УРСР 28.08.1956 вищевказаний вирок відмінено і справу припинено, залишено міру покарання, винесену Нововоронцовським народним судом 19.09.1953 року. Реабілітований.

БАНИЮК Олександр Йосипович, народився у 1924 році в м.Дніпропетровську, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон (в'язень Херсонської ОБТК). Заарештований 07.03.1953 року. Звинувачення: антирадянські наклепницькі висловлювання на адресу померлого вождя народу. Табірним судом ВТТ і колонії МЮ УРСР 14.05.1953 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 26.07.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

БАРАНОВСЬКИЙ Григорій Федорович, народився 10.09.1899 року в м.Херсоні, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Театральна. Заарештований 14.12.1937 року. Звинувачення: шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 12.01.1957 Президією Херсонського облсуду.

БАРАНЧИКОВ Олексій Петрович, народився у 1921 р. у с.Лучінівське Волгоградської області, росіянин, закінчив 5 класів. Проживав у м.Херсоні по вул.Радянській 10. Заарештований 13.09.44 р. за зраду та антирадянську агітацію. ВТ 35 учбової стрілецької дивізії 24.10.44 р. засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 25.08.93 р. реабілітований. Помер 06.04.47 р. у місцях ув'язнення Хабаровського краю.

БАРАТО Леонід Федорович, народився 29.11.1898 року в м.Штефанешт (Румунія), румун, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 25.09.1959 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

БАРВІНОК Захар Захарович, народився у 1886 р. у с.Кам'яне-Потоцьке Полтавської області, українець, освіта нижча. Проживав на ст.Херсон, буд. №4 залізниці. Заарештований 10.03.38 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою ОДР ДУДБ НКВС м.Миколаїв від 20.05.38 р. справа припинена, звільнений з-під арешту. Реабілітований 13.01.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

БАРВІНСЬКИЙ Іван Григорович, народився у 1893 році в м.Херсоні, українець. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. 17.06.1939 Постановою УНКВС по Миколаївській області рішення трійки відмінено. Реабілітований 15.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

БАРДІН Олександр Іванович, народився у 1894 році в с.Іваново Іжевського району Рязанської області, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 26.06.1945 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 24.08.1945 засуджений до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 25.05.1960 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

БАРЗОВ Олександр Федорович, народився у 1915 р. у м.Херсоні, українець, закінчив 5 класів. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 11.12.40 р. за невиконання наказу, антирадянську агітацію та погрозу командному складу. Засуджений 14.02.41 р. ВТ Московського ВО до 6 р. ВТГ з поразкою прав на 2 р. Рішенням військового суду Південного регіону України від 18.10.94 р. справа припинена "за відсутністю складу злочину".

БАРКОВСЬКА Іполіта Миколаївна, народилася у 1887 році станція Грейгово Жовтневого району Миколаївської області, росіянка, освіта початкова. Проживала м.Херсон. Заарештована 02.12.1932 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній монархічній організації „Істинно православна церква“. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 15.02.1933 засуджена до 5 років концтабору. Реабілітована 06.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БАРТЕЛЬ Валентина Олександрівна, народилася у 1918 році в м.Херсоні, українка, освіта вища педагогічна. Проживала м.Херсон, вул.Перекопська. Заарештована 12.09.1945 року. Звинувачення: перебувала на окупованій території, „фольксдойч“. Особливою нарадою МВС СРСР за ст. 54-1"а" КК УРСР засуджена до 4 років ВТТ. Реабілітована 17.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БАРТЕЛЬ Зінаїда Сильвестрівна, народилася у 1893 році в м.Херсоні, українка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Перекопська. Заарештована

12.09.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. „фольксдейч“. Особливою нарадою МВС СРСР за ст. 54-1“а“ КК УРСР засуджена до 4 років ВТТ. Реабілітована 17.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БАСАЛЮК Корнелій Григорович, народився 14.09.1896 року в м.Рядвінці Вінницької області, українець. освіта середня. Проживав м.Херсон, Поштовий провулок. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. У 1939 році Постановою УНКВС по Миколаївській області рішення трійки відмінено. Реабілітований 17.03.1995 Прокуратурою Херсонської області.

БАСКІН Володимир Іллч, народився у 1908 р. у с.Нововоронцовка Нововоронцовського району Херсонської області, єврей, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Леніна, 16. Заарештований 02.09.37 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 20.03.39 р.; вироком Миколаївського облсуду виправданій, звільнений з-під арешту.

БАТАЛОВА Зінаїда Петрівна, народилась у 1917 р. у м.Херсоні, росіянка, освіта середня. Проживала у м.Херсоні по вул. 9 Січня, 14. Заарештована 10.06.46 р. за антирадянську агітацію. Херсонським облсудом 28.01.48 р. засуджена до 10 років позбавлення волі з поразкою прав на 5 років. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.11.92 р. реабілітована.

БАТЕНКО Юхим Іванович, народився у 1886 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Гончарна, 10. Заарештований 02.03.1945 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 30.03.1945 засуджений до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 30.07.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

БАТОРІЙ Болеслав Стефанович, народився у 1870 році в м.Комсомольськ Вінницької області, поляк, освіта початкова. Проживав радгосп ім. Косіора. Заарештований 09.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Рішенням Генерального комісара Держбезпеки та Прокурора СРСР за ст. 54-2 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 25.01.1958 Судовою колегією в карних справах Верховного суду УРСР.

БАТОРІЙ Лев Болеславович, народився 17.02.1900 року в с.Каланчак Каланчачького району, поляк, освіта вища. Проживав м.Херсон. Заарештований 30.08.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Рішенням двійки за ст. 54-7, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 27.09.1957 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

БАХМАТОВ Микола Герасимович, народився 01.12.1892 року в с.Грахово Слабужського району Татарської АРСР, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Підпільна, 33. Заарештований 25.03.1935 року. Звинувачення: участь в українській націоналістичній контрреволюційній організації. Одеським облсудом 06.12.1935 засуджений до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 11.06.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

БАХМАЧ Архип Юхимович, народився у 1878 році в с.Блощинці Ракитянського району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Ворошилова. Заарештований 03.03.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 23.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

БАЦІОН Михайло Іванович, народився у 1879 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська, 33. Заарештований 12.01.1945 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 10.03.1945 засуджений до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 30.04.1992 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

БАШЕНІНА Раїса Костянтинівна, народилася у 1926 році в м.Ворошиловград, українка, освіта 8 класів. Проживала м.Херсон, вул. Белінського, 28. Заарештована 12.06.1944 року. Звинувачення: добровільне навчання в німецькій розвідшколі. До суду не притягувалася. Постановою ОКР „Смерш“ 5-ї армії 03.09.1944 справу припинено, направлена до місця проживання матері в м.Херсон. Реабілітована.

БЕБКО Євгенія Іванівна, народилася 13.02.1897 року в м.Люборь Кам'янець-Подільської області, полька, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Робоча, 48. Заарештована 23.10.1937 року. Звинувачення: допомога своєму чоловікові в шпигунській діяльності. До суду не притягувалася. Висновком слідчого УКДБ на основі вказівки прокурора Херсонської області від 19.04.1966 справу припинено. Реабілітована.

БЕДНАРСЬКИЙ Олександр Петрович, народився у 1894 році в с.Бабчинці Черновицького району Вінницької області, українець, освіта незакінчена вища. Проживав м.Херсон, вул. Гончарна, 32. У 1937 році за контрреволюційну діяльність був засуджений до 10 років, звільнений у 1940 році. Заарештований 24.05.1946 року. Звинувачення: посібницька і антирадянська діяльність під час німецької окупації. Херсонським облсудом 24.06.1946 засуджений до найвищої міри покарання— розстрілу з конфіскацією майна. Верховним судом УРСР 12.07.1946 розстріл замінено 10-ма роками ВТТ. Реабілітований 31.08.1992 Прокуратурою Херсонської області..

БЕДРАГА Юрій Петрович, народився у 1880 році в м.Харкові, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Ерелівська, 1. Заарештований 04.05.1925 року. Звинувачення: жорстоке поводження з політ'язнями. До суду не притягувався. Постановою Одеського губвідділу ДПУ від 11.05.1925 року Херсонського ОО ДПУ від 29.07.1925 і окружного прокурора від 08.08.1925 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БЕЗПРОЗВАНА Рахіль Йозефівна, народилася у 1911 році в м.Миколаєві, єврейка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Леніна. Заарештована 13.10.1945 року. Звинувачення: перебувала на окупованій території, „фольксдойч“. Особливою нарадою МВС СРСР за ст. 54-1“а” КК УРСР засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 17.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БЕЗУС Петро Павлович, народився 05.10.1894 року в с.Грушівка Косіорівського (Апостолівського) району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 02.12.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-7, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 02.06.1956 Президією Херсонського облсуду.

БЕЙДЕР Роза Мойсеївна, народилася у 1907 році в м.Херсоні, єврейка, освіта 6 класів. Проживала м.Херсон, вул. Клушинська, 28. Заарештована 02.12.1925 року. Звинувачення: участь у сіоністській організації. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського ОО ГПУ від 19.12.1925 і 05.02.1926 року та окружного прокурора від 10.03.1926 справу припинено.

БЕККЕР Лідія Густавівна, народилася у 1923 р. у місті Херсоні в сім'ї службовців. Безробітна. Заарештована у 1945 р., засуджена за звинуваченням у співробітництві з німецькими окупантами. Відбувала покарання у Сузунському районі Новосибірської області. Реабілітована 17.04.1989 р.

БЕККЕР Марія Кузьмівна, народилася у 1888 році в м.Сенга Полтавської області, українка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Карла Маркса. Заарештована 23.08.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини, „фольксдойч“. Особливою нарадою МВС СРСР за ст. 54-1“а” КК УРСР засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 17.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БЕНОВИЧ Абрам Якович, народився у 1857 році в м.Херсоні, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Католицька, 6. Заарештований 19.09.1922 року. Звинувачення: приналежність до підпільної сіоністської організації. Даних про засудження чи припинення переслідування в справі нема. Реабілітований.

БЕНЦЕЛЬМАН Григорій Петрович, народився у 1864 році в м.Херсоні, єврей, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Соборна, 38. Заарештований 19.09.1922 року. Звинувачення: приналежність до підпільної сіоністської організації. До суду не притягувався. Постановою Бердичівського ДПУ від 20.09.1922 справу припинено. Реабілітований.

БЕР-БАСР Яків Вільгельмович, народився у 1894 році в м.Херсоні, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Робоча, 34. Заарештований 22.04.1946 року. Звинувачення: перебував на окупованій території, працював головним лікарем міської лікарні. Постановою особливої наради при МДБ СРСР 31.05.1947 засуджений до 7 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1993 Прокуратурою Херсонської області.

БЕРБЕНЕЦЬ Панас Никифорович, народився у 1892 році в с.Комишани Білозерського району (м.Херсон), українець, освіта нижча. Проживав с.Комишани Білозерського району нині м.Херсон. Заарештований 21.05.1947 року. Звинувачення: посібництво і антирадянська діяльність в період німецької окупації. Херсонським облсудом 18.07.1947 засуджений до 7 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 20.04.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

БЕРГАРТ Ілля Мойсейович, народився 26.02.1884 року в м.Херсоні, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Спартаківська, 21. Заарештований 21.07.1938 року. Звинувачення: приналежність до антирадянської троцькістської організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 20 і 24.01.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БЕРГЕР Поліна Абрамівна, народилася 06.06.1919 року в м.Печнев Конінського воєводства (Польща), єврейка, освіта 7 класів. Проживала м.Херсон, вул. Михайловича, 15. Заарештована 13.04.1940 року. Звинувачення: нелегальний перехід кордону. Особливою нарадою при НКВС СРСР 25.10.1940 засуджена до 3 років ВТТ. Реабілітована.

БЕРГЕР Борис Якович, народився 17.04.1918 року в м.Лодзь (Німеччина), єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Михайловича, 15. Заарештований 13.04.1940 року. Звинувачення: нелегальний перехід кордону. Особливою нарадою при НКВС СРСР 25.10.1940 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований.

БЕРГЕР Лео Бертольдівич, народився у 1898 році в м.Містек (Чехословаччина), єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів. Заарештований 23.06.1941 року. Звинувачення: шпигунська діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 30.09.1959 Президією Херсонського облсуду.

БЕРГЕР Теодор Бертольдвич, народився у 1895 році в Містек (Чехословаччина), єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1940 році. Звинувачення: нелегальний перехід кордону. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 12.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БЕРДАКІН Онисим Абрамович, народився у 1916 р. у м.Херсоні, українець, закінчив 7 класів. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 27.03.38 р. за шкідництво та контрреволюційну агітацію. Засуджений 18.10.38 р. ВТ Ленінградського ВО до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 20.11.96 р. реабілітований.

БЕРЕГОВ Борис Олександрович, народився 20.06.1877 року в м.Кронштадт (Росія), росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Єврейська. Заарештований 28.02.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації офіцерів. (Служив полковником у царській армії. У 1931 році був заарештований по справі „Весна“). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 ч.1, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

БЕРЕГОВА Кіра Борисівна, народилася у 1915 році в м.Ленінграді, росіянка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Підпільна, 33. Заарештована 30.04.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 24.06.1946 засуджена до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітована 30.10.1965 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

БЕРЕЖНИЙ Олександр Іванович, народився у 1925 р. у с.Великі Копані Цюрупинського району, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Леніна, 25. Заарештований 02.11.50 р. за антирадянську діяльність. Херсонським облсудом 29.12.50 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. Верховним Судом УРСР 23.09.54 р. та за Указом “Про амністію” звільнений з-під арешту. Рішенням прокурора Херсонської області від 02.02.93 р. реабілітований.

БЕРЕЖНИЙ Федір Федосійович, народився у 1911 році в м.Берислав Бериславського району, малограмотний. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 1. Заарештований 06.03.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

БЕРЕЗНІВ Іван Семенович, народився у 1887 році в м.Бендери (Молдова), молдованин, освіта незакінчена вища. Проживав с.Базар'янка Тузовського району Одеської області. Заарештований 16.10.1946

року. Звинувачення: посібництво окупантам і антирадянська агітація. Херсонським облсудом 30.12.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Помер 14.12.1953 в обласній лікарні ОІТК Одеської області. Реабілітований 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

БЕРЕЗОВСЬКИЙ Михайло Степанович, народився у 1891 році в м.Стрий Дрогобицької області, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Радянська, 42. Заарештований 20.07.1945 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 09.10.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Військовим трибуналом військ НКВС Українського округу 23.11.1945 покарання знижено до 8 років позбавлення волі. Реабілітований 04.05.1990 Президією Херсонського обласного суду (вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено).

БЕРЕНГАРД Григорій Львович, народився у 1919 році в м.Херсоні, єврей, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, вул. 1 Травня, 26. Військовослужбовець. Заарештований 07.08.1941 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 90-ї стрілецької дивізії 24.09.1941 засуджений до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 16.03.1964 Військовим трибуналом Ленінградського військового округу.

БЕРЕЩОК Микола Климентійович, народився у 1902 р. у с.Жуки Гродненської області, білорус, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Перекопській 152. Заарештований 11.04.57 р. за антирадянську діяльність. Херсонським облсудом 22.05.57 року засуджений до 2 р. ВТТ. Рішенням прокурора Херсонської області від 08.06.93 р. реабілітований.

БЕРКЕРХЕРТ-КАПЛУН Дарина Павлівна, народилася у 1900 році в м.Херсоні, українка. Проживала м.Херсон. Заарештована 20.04.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Особливою нарадою НКВС СРСР за ст. 54-1“а” КК УРСР засуджена до 4 років заслання. Реабілітована 17.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БЕРКЕРХЕРТ-МАРЧЕНКО Ніна Павлівна, народилася у 1907 році в м.Херсоні, українка, освіта початкова. Проживала м.Херсон. Заарештована 20.04.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Особливою нарадою НКВС СРСР за ст. 54-1“а” КК УРСР засуджена до 4 років заслання. Реабілітована 17.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БЕРКУНСЬКИЙ Борис Рувимович, народився у 1875 р. у колонії Баштанського району Одеської області, єврей, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Декабристів, 53. Заарештований 01.07.37 р. за сприяння сину у зradі Вітчизни, ВТ Київського ВО 14.01.39 р. засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням Генпрокуратури України від 19.08.93 р. реабілітований.

БЕРНШТЕЙН Лія Бенціанівна, народилася у 1893 році в Подільській губернії, єврейка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Вітовська. Заарештована 19.09.1922 року. Звинувачення: належність до підпільної сіоністської організації. До суду не притягувалася. Постановою Бердичівського ДПУ від 20.09.1922 справу припинено. Реабілітована.

БЕРНШТЕЙН Мойсей Ісакович, народився у 1903 році в м.Херсоні, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Дворянська, 20. Заарештований 19.09.1922 року. Звинувачення: належність до підпільної сіоністської організації. До суду не притягувався. Постановою Бердичівського ДПУ від 20.09.1922 справу припинено. Реабілітований.

БЕРШТЕЙН Юхим Йосипович, народився 16.01.1908 р. у м.Вознесенськ Миколаївської області, єврей, освіта вища. Проживав у м.Херсоні по вул. Комсомольська 16, кв.32. Заарештований 01.09.37 р. Звинувачення: вів диверсійну роботу. Реабілітований 14.04.39 р.; постановами Херсонського відділу НКВС та міського прокурора справа припинена.

БЕЖЕНОВ Олександр Михайлович, народився 08.04.1887 року в с.Німенське Кагапольського повіту Олонецької губернії, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. К.Маркса, 44. Заарештований 14.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС і міського прокурора 22.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БЕЛЯКОВА Пелагея Василівна, народилася 08.10.1879 року в м.Акерман (Бессарабія), росіянка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. К.Маркса, 24. Заарештована 09.09.1937 року. Звинувачення: підозра в шпигунстві. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та райпрокурора 17.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнено. Реабілітована.

БИКОВ Борис Порфирійович, народився 01.03.1887 року в м.Ярославль (Росія), росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 26.03.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Служив у царській і білій арміях). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БИХОВСЬКА Анастасія Іванівна, народилася у 1899 році в м.Херсоні, українка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Белінського,4. Заарештована 12.04.1944 року. Звинувачення: зрадянство в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 13.01.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 20.08.1955 вищевказа-

ний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітована.

БИЧКОВ Мойсей Шлемович, народився у 1900 році в м.Херсоні, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Радянська, 44. Заарештований 07.06.1951 року. Звинувачення: антирадянська націоналістична діяльність. Херсонським облсудом 29.10.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховний суд СРСР 04.11.1953 знизив покарання до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.12.1957 Верховним судом СРСР.

БИЧКОВ Яків-Лейб Шлемович, народився у 1893 році в м.Херсоні, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Белінського. Заарештований 19.09.1922 року. Звинувачення: належність до підпільної сіоністської організації. Даних про засудження чи припинення переслідування в справі нема. Реабілітований.

БІЗЕР Веня Данилівна, народилася у 1905 році в м.Херсоні, єврейка, освіта середня. Проживала м.Херсон. Заарештована у 1924 році. Звинувачення: приналежність до сіоністської організації „Югент“. Особливою нарадою ДПУ засуджена до 3 років заслання. Реабілітована 30.06.1995 року Прокуратурою Херсонської області.

БІЗЕР Рахіль Данилівна, народилася у 1902 році в м.Херсоні, єврейка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Преображенська. Заарештована 02.09.1924 року. Звинувачення: належність до сіоністської організації ЦСЮФ. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського ОО ДПУ від 15.09.1924 і 12.12.1924 з-під варті звільнена і справу направлено окружному прокурору на припинення. Реабілітована.

БІЛА-ЛЕЛЯКОВА Ганна Михайлівна, народилася у 1913 році в м.Херсоні, росіянка, освіта середня. Проживала м.Сталіно, селище №11, вул. Шевченка, 5. Заарештована 22.11.1950 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 09.06.1951 засуджена до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Президією Верховного суду УРСР 18.08.1955 покарання знижено до 10 років ВТТ. Реабілітована 10.08.1993 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

БІЛЕЦЬКИЙ Володимир Адольфович, народився у 1891 р. у с.Пузирів Смоленської області, росіянин, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.К.Маркса, 51. Заарештований 20.03.44р. Звинувачення: служба у поліції. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 04.08.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС для фільтрації. Реабілітований 12.10.89 р. рішенням Прокуратури Херсонської області.

БІЛОВ Євген Семенович, народився у 1897 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Нижній, 57-а. Заарештований

21.01.48 р. за належність до агентури німецьких розвідорганів. ВТ військ МВС Херсонської області 25.03.48 р. засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. ВТ Таврійського ВО покарання знизив до 7 р. ВТТ з поразкою прав на 3р. Рішенням прокурора Херсонської області від 22.03.93 р. реабілітований.

БІЛИЙ Павло Євдокимович, народився у 1911 р. у м.Херсоні, українець, закінчив 6 класів. Проживав на ст.Ново-Мінська Краснодарського краю. Заарештований 30.07.43 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 26.08.43 р. ВТ 58 армії до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 07.07.97 р. реабілітований.

БІЛИЙ Анатолій Сергійович, народився у 1925 році в с.Чулаківка Голопристанського району, українець, освіта 8 класів. Проживав м.Херсон, вул. Торгова.6. (Військовослужбовець). Заарештований 14.12.1943 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 21.06.1944 справу припинено, направлений до спецтабору НКВС СРСР для фільтрації. Реабілітований.

БІЛИЙ Володимир Васильович, народився у 1907 році в м.Цюрупинськ Цюрупинського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. С.Разіна, 10. Заарештований 24.05.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 27.08.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Пленумом Верховного суду СРСР 28.10.1955 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БІЛИК Пінкус Маркович, народився 28.03.1895 р. у м.Херсоні, єврей, освіта нижча, працював експедитором. Проживав у м.Херсоні по вул.Селянська, 14. Заарештований 03.12.37 р. Звинувачення: шкідництво у радгоспі. Реабілітований 07.04.39 р.; постановами УДБ НКВС і прокурора м.Херсона справа припинена, звільнений з-під арешту.

БІЛИК Абрам Йосипович, народився 12.11.1886 року в м.Миколаєві, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. 1 Травня. Заарештований 07.02.1938 року. Звинувачення: шпигунська діяльність на користь Німеччини. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 26.01.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

БІЛИК Ісак Йосипович, народився 19.07.1888 року в м.Миколаєві, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів. Заарештований 07.02.1938 року. Звинувачення: шпигунська діяльність на користь Німеччини. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 26.03.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

БІЛИНСЬКИЙ Микола Дмитрович, народився 26.12.1882 року в м.Н.Прага Дніпропетровської області, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

БІЛИЦЬКА Тамара Михайлівна, народилася у 1907 році в м.Херсоні, росіянка, освіта 4 класи. Проживала м.Херсон, вул. Гончарна, 27. Заарештована 26.11.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини („фольксдойч“, виїхала до Німеччини). Постановою особливої наради при МДБ СРСР 18.12.1946 засуджена до 5 років ВТТ. Реабілітована 08.06.1990 Президією Херсонського облсуду.

БІЛИЦЬКА Франциска Каспарівна, народилася у 1877 році в м.Прага (Чехія), чешка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул.Гончарна, 27. Заарештована 25.02.1946 року. Звинувачення: зрадницька поведінка на окупованій території („фольксдойч“). Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області засуджена до 5 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. 07.02.1947 Особливою нарадою при Міністрі Внутрішніх Справ - 4 роки виселення. Реабілітована 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БІЛИЦЬКИЙ Михайло Костянтинівич, народився у 1873 році в с.Одрада Зміївського району Харківської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Гончарна. Заарештований 18.02.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини („фольксдойч“). Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області засуджений до 5 років ВТТ, 3 роки поразки у правах. 07.02.1947 Особливою нарадою МВС СРСР – 4 роки заслання. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БІЛОЗЕРОВ Олександр Олексійович, народився у 1884 році в с.Піляниво Бетецького району Калінінської області, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон, сільгоспколонія НКВС. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У1934 році був засуджений за ст. 99 і 104 КК УРСР). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

БІЛОЗЬОРОВ Михайло Антонович, народився у 1919 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Войкова, 32. Заарештований 30.03.1944 року. Звинувачення: служба у німецькій поліції. До суду не притягувався, Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 12.04.1944 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БІЛОСТОЦЬКА Ксенія Олександрівна, народилася у 1902 році в м.Одесі, українка, освіта вища.

Проживала м.Херсон, вул. Михайловича, 7. Заарештована 26.04.1944 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Миколаївської області 11.07.1944 року засуджена до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 18.05.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

БЛОУСОВ Антон Іванович, народився 17.01.1886 року в м.Аккерман, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 15.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

БІРНСТАЙН Віра Миколаївна, народилася 20.12.1909 року в м.Рига (Латвія), росіянка, освіта середня. Проживала м.Херсон. Заарештована (данні у справі відсутні). Звинувачення: ст. 54-10 КК УРСР. Вирок не виносився. Реабілітована згідно ст. 7 Закону України „Про реабілітацію жертв політ. репресій на Україні”.

БІСЯРІН Володимир Порфирійович, народився у 1911 році в м.Куйбишев (тоді м.Самара), росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1941 році. Звинувачення: диверсійна діяльність, антирадянська агітація. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 7 років ВТТ. Реабілітований 29.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БІТЕЛЄВ Василь Васильович, народився 09.11.1885 року в м.Ленінград (Росія), росіянин, освіта незакінчена вища. Проживав м.Херсон, пл. ім.Паризької комуни, 13. Заарештований 04.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Водно-транспортним судом Дніпровського басейну 21.12.1937 засуджений до 7 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 09.06.1992 Висновком заступника ген. прокурора України.

БЛАНСЬКИЙ Іван Іванович, народився у 1901 році в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Белгород-Дністровський Одеської області. Заарештований 13.07.1948 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період окупації. Херсонським облсудом 22.12.1948 засуджений до 25 років ВТТ. 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 27.04.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

БЛНОВ Іван Тихонович, народився у 1896 році в м.Миколаєві, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Леніна, 4. Заарештований 09.02.1945 року. Звинувачення: посібіництво німецьким окупантам. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 08.05.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 08.07.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

БЛІНЦОВ Гаврило Родіонович, народився у 1889 році в с.Бормашево, українець, освіта початко-

ва. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1931 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 27.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

БЛУВШТЕЙН Віктор Іванович, народився 11.11.1899 року в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Театральна, 1. Заарештований 13.02.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній троцькістській організації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 22.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БОБИР Агафія Авер'янівна, народилася у 1886 році в с.Любимівка Каховського району, українка, освіта початкова. Проживала м.Херсон. Заарештована 07.10.1934 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній нелегальній групі „Істинно православна церква”. Особливою нарадою при наркомі внутрішніх справ СРСР 09.03.1935 засуджена до 5 років ВТТ. Реабілітована 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БОБИРЕЦЬ Петро Миколайович, народився 18.10.1910 року в с.Велика Олександрівка Велико-олександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Крива,109. Заарештований 31.08.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво, крадіжки соцмайна. (У 1928 році був засуджений до 5 років концтабору за участь в СВУ). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 18.02.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Помер у місцях позбавлення волі 05.06.1943 року. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БОБРОВНИЧИЙ Сергій Євдокимович, народився 23.10.1899 року в с.Денісовичи Чернігівської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська. Заарештований 09.02.1938 року. Звинувачення: участь у повстанській організації українських націоналістів. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10, 54-7, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 09.10.1957 Президією Херсонського облсуду.

БОВКУН Григорій Гордійович, народився у 1899 році в с.Петропавловка Качкарівського (Бериславського) району, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Базарна, 3/1. Заарештований 17.09.1929 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського ОО ДПУ та окружного прокурора від 14-19.06.1930 справу закрито. Реабілітований 28.02.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

БОГДАН Віталій Якович, народився 29.02.1904 року в с.Нечаяне Миколаївського району Миколаївської області, росіянин, освіта середня (Херсонське ду-

ховне училище). Проживав м.Херсон, вул. Карла Маркса, 44. Заарештований 07.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна, релігійна агітація, наклепи на радянську владу, підтримка родичів засуджених. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 18.11.1937 засуджений до 10 років ВТГ. Реабілітований 28.04.1962 Президією Херсонського облсуду.

БОГДАН Володимир Йосипович, народився 15.06.1895 року в Польщі, білорус, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 8 років ВТГ. Реабілітований 22.07.1959 Президією Херсонського облсуду.

БОГДАН Данило Михайлович, народився у 1869 році в с.Пастерське Київської області, українець, освіта – церковне училище. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: зв'язки з білогвардійцями. (У 1918 році був заарештований ЧК, у 1920 році умовно засуджений до 3 років за переховування білого офіцера). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Реабілітований 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БОГДАНЕНКО Михайло Петрович, народився у 1912 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Тираспольській, 65. Заарештований 09.06.32 р. Звинувачення: нелегальний перехід державного кордону. Реабілітований 21.10.32 р. постановою Херсонського відділу ДПУ.

БОГРАД Самуїл Іванович, народився у 1906 році в смт.Гола Пристань Голопристанського району, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Робітничка, 17. Заарештований 30.12.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 ч.1, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 07.07.1956 Президією Херсонського облсуду.

БОГУНОВ Андрій Васильович, народився у 1884 році в м.Херсоні, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: участь у німецько-фашистській організації, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Реабілітований 10.07.1958 Президією Херсонського облсуду.

БОЖКО Сергій Євгенович, народився у 1888 р. у с.Шадово Аккерманського району Ізмаїльської (тепер Одеської) області, українець, закінчив 5 класів. Проживав у радгоспі "Корнешти" Бельського повіту Молдавської області. Заарештований 24.06.45 р. за зрадницьку та посібницьку діяльність у період окупації. Засуджений 20.08.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТГ з поразкою прав на 5 р, та

конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.12.93 р. реабілітований.

БОЙКО Василь Дмитрович, народився у 1909 р. у с.Гаврилівка Станіславської області, українець, освіта нижча. В'язень Херсонської промислової ВТК №15 НКВС УРСР. Заарештований 16.07.41 р. за контрреволюційну агітацію. Засуджений 03.08.42 р. ВТ військ НКВС Новосибірської області до 10 р. ВТГ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 14.01.94 р. реабілітований. Помер 23.11.48 р. у таборі Сиблаг Кемеровської області.

БОЙКО Василь Андрійович, народився у 1920 році в с.Великі Зазулінци Базалійського району Хмельницької області, українець, освіта нижча. Проживав станція Херсон. Заарештований 30.03.1944 року. Звинувачення: служба у німецькій поліції. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 28.04.1944 справу припинено. з-під варті звільнений. Реабілітований.

БОЙКО Олексій Дмитрович, народився 15.05.1900 року в м.Н.Миргород Одеської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТГ. Реабілітований 18.01.1995 Прокуратурою Херсонської області.

БОКК Йоган Фрідріхович, народився 27.12.1896 року в м.Рокичани (Чехословаччина), чех, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 08.07.1937 року. Звинувачення: участь у троцькісько-шкідницькій організації. Верховним судом СРСР 08.12.1937 засуджений до 10 років тюремного ув'язнення, 5 років поразки в правах та конфіскацією майна. Реабілітований 15.02.1958 Верховним судом СРСР.

БОЛГАРЕНКО-ІВАНОВ Феоктист Васильович, народився 17.01.1890 року в с.Ворожба Харківської області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон. Заарештований 10.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 05.03.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 22.02.1963 Президією Херсонського облсуду.

БОН (Ян) Йоган Фрідріхович, народився 27.12.1896 року в м.Кокічани (Чехословаччина), чех, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 08.07.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. (У 1930 році нелегально перейшов кордон СРСР). Військовою колегією Верховного суду СРСР 08.12.1937 за ст. 54-7, 20-54-8, 54-11 КК УРСР засуджений до 10 років ув'язнення. Реабілітований 15.02.1958 Військовою колегією Верховного суду СРСР.

БОНДАР Іван Спиридонович, народився у 1902 році в с.Нова Збур'ївка Голопристанського району.

малограмотний. Проживав м.Херсон, вул. Торгова, 6-6. Заарештований 06.03.1938 року. Звинувачення: розповсюджував антирадянські чутки, дискредитував заходи партії і уряду. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

БОНДАР Яків Наумович, народився у 1888 році в с.Погребі Кантакузовської волості Полтавської губернії, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Шмідта, 2. Заарештований 23.11.1930 року. Звинувачення: служив у контррозвідці білих. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 04.12.1930 справу направлено міськпрокурору на припинення, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БОНДАРЕНКО Іван Васильович, народився у 1887 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1944 році. Звинувачення: зрада Батьківщини. Особливою нарадою НКВС СРСР за ст. 54-1"а" КК УРСР засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 12.09.1973 Президією Херсонського облсуду.

БОНДАРЕНКО Кузьма Августович, народився 18.12.1883 року в м.Н.-Георгіївськ Полтавської області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська. Заарештований 23.05.1938 року. Звинувачення: шпигунська діяльність на користь Японії. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 08.01.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

БОНДАРЕНКО Петро Миколайович, народився у 1909 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Готельна, 5. Вночі з 16 на 17 травня 1944 року перейшов на бік ворога. Оголошений всеосоюзний розшук. ОКР „Смерть” 394-ї стрілецької дивізії 22.12.1944 виробництво по справі призупинено. Постановою УКДБ по Херсонській області від 31.10.1964 враховуючи, що розшук позитивних результатів не дав, і на скоєне Бондаренко П.М. поширюється ст. 49 УК УРСР справу припинено за ст. 6 п.3 УПК УРСР.

БОНДАРЧУК Рафаїл Соломонович, народився 25.03.1908 року, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 07.07.1956 Президією Херсонського облсуду.

БОРЗОВ Віктор Леонідович, народився у 1928 р. у м.Херсоні, українець, закінчив 5 класів. Проживав у м.Херсоні по вул.Нижне-Госпітальній, 97. Заарештований 01.01.44 р. Звинувачення: підозра у шпигунстві. Реабілітований 13.03.44 р.; постановою

УНКДБ по Миколаївській області справа припинена, звільнений з-під арешту.(групова справа № 597)

БОРИСЕНКО Петро Мартинович, народився у 1899 році в с.Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта незакінчена вища. Проживав м.Херсон, вул. Старостіна,36. Заарештований 08.02.1947 року. Звинувачення: співробітництво з окупантами. Постановою особливої наради при МДБ СРСР 28.06.1947 засуджений до 7 років ВТТ. Реабілітований 19.07.1993 Прокуратурою Херсонської області.

БОРИСЕНКО Федір Григорович, народився 07.02.1878 року в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 30.07.1937 року. Звинувачення:контрреволюційна діяльність. (У1931 році був розкуркулений, у 1932 році засуджений до 3 років заслання. Покарання відбував у сибірських таборах). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.10.1937 року. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БОРИСОВ Євдоким Іванович, народився 31.07.1892 року в м.Херсоні, росіянин, освіта незакінчена середня. Проживав м.Самарканд, вул. Скляньського,7. Заарештований 01.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна троцькіська пропаганда. Військовим трибуналом Середньо-Азіатського військового округу 19.01.1938 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Верховним судом СРСР 08.04.1938 покарання знижено до 6 років ВТТ. Реабілітований 03.09.1959 Верховним судом СРСР.

БОРИСОВ Микита Іванович, народився у 1890 році в м.Миколаєві, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Говардівська, 69. Заарештований 20.06.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Миколаївським обласним судом 06.10.1938 засуджений до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 11.08.1989 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено за ст. 6 п. 2 УПК УРСР).

БОРКО Іван Дмитрович, народився у 1894 році в с.Темашмелькаштель (Румунія), румун, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Торгова, 87. Заарештований 04.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міського відділу НКВС 25.02.1939 та міськпрокурора 08.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БОРМАЧЕВСЬКА Тетяна Григорівна, народилася 12.01.1870 року в м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Перекопська, 14. Заарештована 20.10.1937 року. Звинувачення: посібництво в контрреволюційній діяльності дочці та зятю. До суду не притягувалася. За довідкою начальника херсонської в'язниці звільнена з ув'язнення

22.11.1937 року. Інших документів в справі нема. Реабілітована.

БОРОДАЄВ Олександр Миколайович, народився у 1904 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Качельна, 20. Заарештований: 12.03.1944 року. Звинувачення: служба в поліції в період німецької окупації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 13.04.1944 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БОРОЗИНЕЦЬ Максим Аркадійович, народився у 1890 році в с.Павлівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Ст.Разіна, 4. Заарештований 15.07.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 14.09.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БОРЦОВ Петро Миколайович, народився 23.10.1880 року в м.Херсоні, українець, неграмотний. Проживав м.Херсон, вул. Червонопрапорна. Заарештований 30.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Помер 31.07.1943 року в таборі. Реабілітований 15.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

БОСІЙ Георгій Миколайович, народився у 1895 році в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Ворошиловська, 19. Заарештований 13.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 26.02.1939 засуджений до 4 років позбавлення волі, 1 рік поразки в правах. Постановою прокурора м.Херсона від 15.07.1939 справу припинено. Реабілітований.

БОСТАНДЖІЄВ Степан Михайлович, народився у 1915 р. на курорті Коктебель Кримської області, болгарин, освіта середня. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 30.06.45 р. за зв'язок з німецькими каральними органами та зрадницьку діяльність. Засуджений 31.08.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 18.01.94 р. реабілітований.

БОЯНЖУ Оз'ян Александрович, народився у 1907 році в м.Херсоні, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1936 році. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років. У 1951 році Особливою нарадою МДБ СРСР – заслання під нагляд МДБ до Комі АРСР. Реабілітований у 1968 році Президією Херсонського облсуду.

БОЯРЕНКОВ Маркіян Кіндратович, народився 15.02.1901 року в м.Вілков (Бессарабія), росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 01.07.1938 року. Звинувачення: шпигунська

діяльність на користь Румунії. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 17.04.1962 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

БОЯРОВ Альфред Михайлович, народився у 1899 році в м.Харкові, поляк, освіта 4 класи. Проживав м.Херсон, вул. Леніна. Заарештований 12.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Рішенням двійки за ст. 54-6, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 29.10.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

БРАГІН Денис Петрович, народився у 1893 році в м. Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Магадан Хабаровського краю. Вперше заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років ВТТ. Вдруге заарештований 26.07.1949 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при МДБ СРСР 02.11.1949 засуджений до заслання у Краснояський край. Реабілітований за першу судимість 10.04.1989 Прокуратурою Херсонської області; за другу судимість - 14.04.1993 Прокуратурою Херсонської області.

БРИЖАК Григорій Іванович, народився у 1886 р. у м.Миколаєві, українець, освіта середня технічна. Проживав у м.Херсоні по вул.Горького, 64. Заарештований 08.12.44 р. за підозрою в належності до німецьких каральних органів та зрадницької діяльності. Засуджений 08.03.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. позбавлення волі з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Звільнений 11.09.54 р. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 01.06.98 р. реабілітований.

БРІН Аркадій Ісакович, народився у 1919 р. у м.Херсоні, єврей, закінчив 10 класів. Проживав у м.Херсоні по вул.Пограничній, 30. Заарештований 08.07.46 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 08.08.46 р. ВТ гарнізону Радянської Зони м.Берліна до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням військового прокурора військової частини 52740 від 22.11.93 р. реабілітований.

БРОТКЕ Марія Іванівна, народилась у 1875 році у м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала у м.Херсоні по вул.Карла Маркса, 44. Заарештована 12.02.46 р. Звинувачення: зв'язок з німецькими каральними органами. Постановою УМВС по Херсонській області від 28.05.46 р. справа припинена, переведена у психіатричну лікарню на лікування.

БРОЯКОВСЬКИЙ Ярослав Омелянович, народився 31.03.1898 року в м.Ожидов (Галичина), українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Леніна, 26. Заарештований 28.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 28.10.1937 засуджений до 10

років ВТТ. Реабілітований у 1957 році Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

БРЮХНО Петро Олексійович, народився у 1905 році в с.Михайлівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 11.11.1959 Президією Херсонського облсуду.

БУБЛИКОВ Микола Іванович, народився у 1922 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Артилерійська, 32. Заарештований 05.09.1941 року. Звинувачення: нелегальний перехід лінії фронту зі сторони противника. Військовим трибуналом 22-ї ЗСБ 24.04.1942 засуджений до 10 років ВТТ з відстрочкою виконання покарання до закінчення війни з відправкою засудженого на фронт. Реабілітований 16.12.1950 Верховним судом СРСР.

БУБЛИКОВА-КОВАЛЬОВА Муза Павлівна, народилася у 1923 році в м.Херсоні, українка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Шелом-Алейхе-ма, 25. Заарештована 14.06.1946 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 26.07.1946 за судом виправдана, з-під варті звільнена. Реабілітована.

БУБНОВ Михайло Сергійович, народився у 1886 році в м.Києві, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Лютеранська, 14. Заарештований 20.08.1928 року. Звинувачення: соціально небезпечний елемент (до революції працював у органах прокуратури). Постановою особливої наради при колегії ДПУ 22.02.1929 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 14.03.1994 Прокуратурою Херсонської області.

БУГАЄНКО Олексій Іванович, народився у 1906 р. у с.Келегеї (нині Гладківка) Голопристанського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул. І Травня, 36. Заарештований 26.04.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 01.06.33 р.; постановою Херсонського відділу ДПУ звільнений з-під арешту.

БУГАЙОВА Федосія Йосипівна, народилася у 1904 році в с.Антонівка Херсонського (Білозерського) району нині м.Херсон, росіянка, освіта нижча. Проживала с.Антонівка Білозерського району нині м.Херсон. Заарештована 24.03.1945 року. Звинувачення: зрадницькі зв'язки з гестапо. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 06.07.1945 засуджена до 10 років ВТТ. 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 23.04.1955 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітована.

БУГИНСЬКИЙ Дмитро Микитович, народився у 1890 році в с.Рожновка Херсонської області, українець. Місце проживання (відсутні). Заарештований у 1937 році. Звинувачення: соціально небезпечний елемент. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 14.12.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БУДНИК Павло Васильович, народився у 1901 році в с.Козацьке Бериславського району, українець. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 16.10.1958 Президією Херсонського облсуду.

БУДНИК Сергій Федотович, народився у 1899 році в с.Новоскресенське Нововоронцовського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 15.03.1933 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 26-27.04.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 15.08.1996 Прокуратурою Херсонської області.

БУДЯК Костянтин Григорович, народився 21.05.1886 року в с.Новотягинка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Радянська, 16. Заарештований 10.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений, вимагав повернення майна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БУЖИНСЬКИЙ Микола Павлович, народився у 1916 р. у м.Коканд Ферганської області Узбецької РСР, росіянин, письменник. Проживав у м.Херсоні по вул.Горького, 1. Заарештований 28.03.46 р. за посібницьку діяльність у період німецької окупації. Засуджений 15.07.46 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітований.

БУЗНИКОВ Петро Миколайович, народився у 1914 році в м.Херсоні, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Туапсе, вул. Базарна, 11 Краснодарського краю. Заарештований 23.11.1941 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався, справу припинено. Реабілітований 31.01.1942 Постановою ОО НКВС Чорноморського флоту.

БУЙНЕНКО Семен Капітонович, народився у 1897 р. у м.Бериславі, українець, малописьменник. Проживав у м.Херсоні по вул.Свердлова, 30. Заарештований 30.11.45 р. за посібницьку діяльність. Засуджений 15.07.46 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 29.10.93 р. реабілітований.

БУЛАВЕНКО Михайло Ілліч, народився у 1890 р. у м.Херсоні, українець, малописьменний. Проживав у м.Херсоні по вул.Хороводній, 25. Заарештований 29.06.41 р. за антирадянську пропаганду. Засуджений 23.10.41 р. Новосібірським народним до 7 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 14.01.94 р. реабілітований. Помер 19.05.42 р. у місцях позбавлення волі Новосібірської області.

БУЛАХ Микола Кузьмич, народився у 1915 р. у с.Красносільське Кіровоградської області, українець, освіта середня. Проживав у с.Березівка Одеської області. Заарештований 07.02.45 р. за співпрацю з німецькими окупантами. ВТ військ НКВС Херсонської області 09.04.45 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. 21.06.46 р. за Указом "Про амністію" звільнений з місця ув'язнення. Рішенням прокурора Херсонської області від 08.12.92 р. реабілітований.

БУЛИШ Олександр Григорович, народився у 1887 році в м.Херсон, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Червоноповстанська, 17. Заарештований 14.08.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 07.12.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 12.06.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

БУЛЛЕР Марія Григорівна, народилася у 1909 році в с.Козачі Лагері Цюрупинського району, українка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Глуха, 18. Заарештована 10.01.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини („фольксдойч“). Постановою особливої наради при МВС СРСР 10.06.1946 засуджена до 3 років ВТТ. Реабілітована 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БУНГА Василь Федорович, народився у 1933 році в с.Ветліно Ліського району Кешувської області (Польща), українець, освіта нижча. Проживав с.Антонівка Білозерського району нині м.Херсон. Заарештований влітку 1952 року. Звинувачення: за ст. 54-10 ч.ІІ і 54-11 КК УРСР. У зв'язку з відсутністю томів справи №1 і 8 подальша доля невідома.

БУНЧУК Петро Терентійович, народився у 1926 році в с.Шкуриновка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, вул. Перекопська, 5. Заарештований 28.04.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 05.06.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу направлено на нове розслідування. Постановою УКДБ по Херсонській області 20.04.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 30.10.1991 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

БУНЯК Олексій Григорович, народився у 1885 році в Березанському районі Одеської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Д.Бедного, 60. Заарештований 06.09.1944 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 09.03.1945 засуджений до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 25.05.1960 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

БУРБА Анастасія Микитівна, народилася у 1902 році в с.Бобрик Ровенського району Сумської області, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон. Заарештована 25.09.1944 року. Звинувачення: антирадянські виступи проти стуханівського руху. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 16.10.1944 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 05.07.1972 Президією Херсонського обласного суду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

БУРБА Никифор Йосипович, народився у 1896 р. у м.Дриса Вітебської області, росіянин, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Комсомольська, 31. Заарештований 20.11.32 р. Звинувачення: підозра у шпигунстві. 28.11.32 року помер від туберкульозу легень. Реабілітований 10.04.2000 р. Прокуратурою Херсонської області.

БУРДО Андріан Дмитрович, народився у 1894 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Червонознаменна. Заарештований 14.01.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Служив у білій армії). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 13.02.1958 Президією Херсонського облсуду.

БУРДО Андрій Андрійович, народився у 1926 році в м.Херсоні, росіянин, освіта 8 класів. Проживав м.Херсон, вул. Червонопрапорна, 132. Заарештований 31.03.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. До суду не притягувався, справу припинено. Реабілітований 31.05.1946 Постановою військового прокурора Приволзького військового округу.

БУРЛІЯ Семен Лук'янович, народився у 1903 році в с.Нова Одеса Новоодеського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 13. Заарештований 07.03.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом в/ч № 4341 від 28.04.1938 виправданий і з-під варті звільнений. Реабілітований 12.05.1991 Висновком прокуратури СРСР.

БУРТИКІН Олександр Григорович, народився у 1903 році в слобода Рудня Комишинського повіту Саратовської губернії, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, готель „Лондон“. Заарештований 13.07.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Помер

24.09.1938 від туберкульозу легень в тюремній лікарні м.Херсона. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 19.10.1938 справу припинено. Реабілітований 22.01.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

БУРЧУКОВ Михайло Іванович, народився у 1923 р. у м.Херсоні, українець, закінчив 7 класів. Проживав у м.Херсоні по вул.Бульварній, 27. Заарештований 08.08.50 р. за службу в німецькій поліції. ВТ військ МВС Херсонської області 28.03.51 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Верховним Судом СРСР 27.05.53 р. покарання скорочено до 5 років ВТТ, за Указом "Про амністію" звільнений з місця ув'язнення. Рішенням прокурора Херсонської області від 31.12.92 р. реабілітований.

БУРЯК Яків Максимович, народився у 1874 р. у с.Стара Маячка Цюрупинського району, українець, малописьменний. Проживав у м.Херсоні по вул.Пролетарській, 2. Заарештований 05.05.48 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 10.07.48 р. Херсонським облсудом до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Звільнений 30.12.54 р. Рішенням Херсонського облпрокурора від 05.10.93 р. реабілітований.

БУСОВ Олексій Пилипович, народився у 1910 р. у с.Буда Орловської області, росіянин, закінчив 7 класів. Ув'язнений Херсонської сільгоспколонії НКВС. Заарештований 21.07.46 р. за саботаж. Засуджений 18.09.46 р. до 10 р. позбавлення волі з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 02.12.96 р. реабілітований. Помер 21.03.49 р. у Севжелдорлазі.

БУССЕ Андрій Ернестович, народився 24.09.1895 року в м.Лібаве (Латвія), латиш, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 01.07.1937 року. Звинувачення: шпигунська діяльність на користь Латвії. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-2, 54-6, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований у 1957 році Військовим трибуналом Одеського військового округу.

БУСУСК Олександр Терентійович, народився у 1896 році в с.Лозоветка Кіровського району Одеської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, Спартаківський провулок, 23. Заарештований 17.03.1936 року. Звинувачення: розміщення в стінній газеті статті контрреволюційного змісту. Одеським облсудом 25.05.1936 засуджений до 3 років ВТТ, з поразкою в правах на 1 рік. Реабілітований 18.02.1992 Висновком заступника генпрокурора України.

БУТЕНКО Сергій Петрович, народився 20.03.1878 року в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Гола Пристань Голопристанського району. Заарештований 16.08.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК

УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.10.1937 року. Реабілітований 24.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БУЧ Матільда Іванівна, народилася у 1883 році в колонії Канетеренталь Карл-Лібкнехтовського району Херсонської області, німкеня, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Єврейська. Заарештована 01.12.1934 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувалася, справу припинено. Реабілітована 23.02.1935 Постановою УНКГБ по Миколаївській області.

БУШ Яків Дем'янович, народився 08.10.1886 року с.Єлисаветград Одеської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 09.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, служба у царській армії. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 15.07.1961 Президією Херсонського облсуду.

БУЯНОВСЬКИЙ Василь Юхимович, народився у 1911 році у с.Велика Андронівка Скадовського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул. Клари Цеткін, 4. Заарештований 11.04.44 р. Звинувачення: спроба ухилитися від призову до служби у Радянській Армії. Постановою ОКР "Смерш" УНКВС по Херсонській області від 18.05.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС. Рішенням опервідділу табору НКВС від 17.02.45 р. направлений у розпорядження райвійськкомату.

В

ВАДОН Євгеній Євгенович, народився 20.10.1880 року в м.Херсоні, француз, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Помер у таборі 13.03.1939 року. Реабілітований 09.02.1957 Президією Херсонського облсуду.

ВАЙНБЕРГ Лев Лазаревич, народився 26.12.1895 року в м.Херсоні, єврей, освіта середня. Проживав м.Київ, вул. Короленка, 19. Заарештований 03.07.1937 року. Звинувачення: участь у військово-фашистській змові. Верховним судом СРСР 10.09.1937 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 04.11.1958 Верховним судом СРСР.

ВАЙНРІП Тоб'яш Калманович, народився в липні 1917 року в м.Вольбром (Польща), єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 15.04.1940 року. Звинувачення: нелегальний перехід кордону. Особливою нарадою при наркомі внутрішніх справ СРСР 10.08.1940 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 12.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВАЙНШТЕЙН (ВАНШТЕЙН) Борис Зіновій-ович, народився 22.03.1907 року в м.Херсоні, єврей. освіта незакінчена середня. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська. Заарештований 07.02.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою при НКВС 15.08.1936 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 21.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВАЙС Розалія Яківна, народилася у 1903 році в с.Новоберислав Бериславського району, єврейка, освіта початкова. Проживала м.Херсон. Заарештована 16.12.1937 року. Звинувачення: інтимний зв'язок з підозрюваними у шпигунстві іноземними громадянами. Наркомом внутрішніх справ та прокурором СРСР 16.02.1938 засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 31.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВАКУЛІА Іван Іванович, народився у 1926 році в с.Петропавлівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Овразна, 13. Заарештований 18.04.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 09.06.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УМВС по Херсонській області 18.02.1954 справу по ст. 197 ч.11 УПК УРСР припинено. 3-під варті звільнений. Реабілітований.

ВАКУРКО Євген Іванович, народився 14.11.1897 р. на хут.Українка Харківської області, чех, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул. Старостіна, 15. Заарештований 28.03.38 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Реабілітований 07.04.39 р.; постановою Херсонського відділу НКВС і прокурора м.Херсона справа припинена.

ВАЛУЦЬКИЙ Дмитро Єремійович, народився у 1898 році в м.Антоніно Кам'янець-Подільської губернії, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Фрунзе. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: шпигунська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-6, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований у 1959 році Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ВАЛЯНДО Абрам Йосипович, народився у 1894 році в м.Кременчуг, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1928 році. Звинувачення: опозиція ВКП(б). Особливою нарадою ОДПУ за ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 03.02.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ВАРАВЕНКО Кирило Михайлович, народився у 1895 р. у с.Галаганівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, малописьменний. Проживав у м.Херсоні по вул.Свердлова, 28. Заарештований 21.02.48 р. за належність до агентури німецьких

каральних органів. Засуджений 30.03.48 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Звільнений 18.10.55 р. Рішенням в.о. прокурора Херсонської області від 20.12.95 р. реабілітований.

ВАСИЛЬЄВ Василь Миколайович, народився 08.05.1887 року в м.Ленінграді (Росія), росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: (у справі відсутні). Постановою Херсонського МВ НКВС від 29.03.1939 року – звільнити під підпис про невийзд з м.Херсона. 03.05.1939 року справу припинено. Реабілітований 27.03.1991 Прокуратурою Херсонської області.

ВАСИЛЬЄВ Павло Семенович, народився 15.12.1890 року в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, пр. Міліцейський. Заарештований 08.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1919 році служив у армії Денікіна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

ВАСИЛЬЄВ Петро Петрович, народився 16.12.1888 року в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Кременчуцька. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 17.05.1958 Президією Херсонського облсуду.

ВАСИЛЬЄВА Євдокія Пимонівна, народилася 10.08.1898 року в с.Качкарівка Бериславського району, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, Спартаківський провулок, 30. Заарештована 10.10.1937 року. Звинувачення: підозра у шпигунстві. До суду не притягувалася. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 17.11.1937 3-під варті звільнена під підписку про невийзд. Інших документів в справі нема. Реабілітована.

ВАСИЛЬЄВА Марія Василівна, народилася у 1893 році в м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Кременчуцька, 4. Вперше заарештована 02.07.1941 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувалася. Постановою УНКДБ по Миколаївській області від 13.07.1941 справу припинено, 3-під варті звільнена. Вдруге заарештована 23.12.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність під час німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 09.03.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 20.03.1956 Військовим трибуналом Таврійського військового округу (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ВАССЕРФИРЕР Яків Львович, народився у 1905 р. у м.Одесі, єврей, закінчив 6 класів. Проживав

у м.Херсоні. Заарештований 11.06.50 р. за антирадянську діяльність. Херсонським облсудом 29.09.50 р. засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 17.05.93 р. реабілітований.

ВАССЕРШТРОМ Соломон Сабсайович, народився 22.05.1894 року в Польщі, єврей, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Карла Маркса. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 ч.1, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 07.07.1956 Президією Херсонського облсуду.

ВАСЮТИНСЬКИЙ Михайло Васильович, народився у 1906 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Сакко і Венцетті, 50. Заарештований 13.01.1945 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 09.04.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 10.05.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ВАСЮТИНСЬКИЙ Сергій Васильович, народився у 1902 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 21.04.1933 року. Звинувачення: розкольницько-троцькістська діяльність, критика курсу партії. Колегією ОДПУ 10.10.1933 засуджений до 2 років виселення в Оренбург. (В 1937 році в Оренбурзі був знову заарештований і виселений). Реабілітований 20.07.1998 Прокуратурою Херсонської області.

ВАСЮТИНСЬКИЙ Юрій Петрович, народився у 1903 році в м.Чернігові, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 19.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

ВАХЕРОВСЬКИЙ Григорій Васильович, народився у 1925 році в м.Херсоні, українець, освіта 5 класів. Проживав м.Херсон, вул. Крива, 25. Заарештований 15.03.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 04.06.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 25.01.1955 справу направлено на дослідження. Постановою УКДБ по Херсонській області 10.05.1955 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ВДОВІНА Марія Василівна, народилася у 1912 році в м.Херсоні, росіянка, освіта незакінчена вища. Проживала м.Херсон, вул. Леніна, 23. Заарештована 04.04.1945 року. Звинувачення: зв'язок з розвідорганами противника і зрадництво. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 06.07.1945 за-

суджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Померла 02.12.1952 в Піщанному ВТТ МВС. Реабілітована 30.02.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ВЕВНОРОВСЬКА Грина Федорівна, народилася 24.02.1901 року в м.Віндава (Латвія), латишка, освіта 6 класів. Проживала м.Херсон. Заарештована у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Рішенням Наркому НКВС і Генерального прокурора СРСР за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджена до розстрілу. Розстріляна 09.08.1938 року. Реабілітована у 1993 році Прокуратурою Херсонської області.

ВЕДМЕДЄВ Мойсей Ісакович, народився у 1911 році в с.Львове Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. 1 Травня, 35. Заарештований 02.11.1936 року. Звинувачення: антирадянська діяльність (троцькістське угруповання). Постановою особливої наради при НКВС СРСР 09.08.1937 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 02.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ВЕДМІДЬ Григорій Нестерович, народився у 1903 році в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Базарна, 3. Заарештований 26.06.1931 року. Звинувачення: приналежність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ 16.08.1931 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ВЕДМІДЬ Петро Петрович, народився у 1887 році в м.Нікополі Дніпропетровської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 04.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВЕЙНГЕР Йосип Маркович, народився у 1898 році в м.Херсоні, єврей, освіта вища. Проживав м.Хабаровськ. Заарештований 03.07.1938 року. Звинувачення: шкідництво. Особливою нарадою за ст. 58-1-б КК РСФСР засуджений до 6 років ВТТ. Загинув у в'язниці 10.01.1944 в м.Хабаровську. Реабілітований 06.07.1956 Військовим трибуналом Чорноморського флоту.

ВЕКСЛЕР Йосип Наумович, народився 15.07.1906 року в містечку Таганча Київської області, єврей, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська, 16. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: участь в троцькістській шкідницькій організації. Верховним судом СРСР 10.04.1938 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 27.06.1957 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ВЕЛИКИЙ Федір Петрович, народився 06.06.1891 р. у с.Великі Копані Цюрупинського ра-

йону, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 13.03.38 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Реабілітований 28.05.38 р.; постановою Цюрупинського районного відділу НКВС справа припинена.

ВЕЛИЧКЕВИЧ Микола Іванович, народився у 1887 році в м.Орджонікідзе Північно-Осетинської АРСР, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Потьомкінська, 25. Заарештований 04.05.1920 року. Звинувачення: служба у білих. До суду не притягувався. Постановами Херсонської УЧК від 04.05.1920 і 07.07.1920 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ВЕЛИЧКО Дорофей Ілліч, народився 05.06.1875 року в с.Галаганівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Ворошилова. Заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 12.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 30.03.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ВЕЛІКАНОВ Панас Михайлович, народився 01.05.1894 року в с.Дурасовка Наровчатського району Самарської області, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, Єврейський провулок, 14. Заарештований 21.07.1938 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної троцькістської організації. Миколаївським облсудом 23.04.1939 виправданий, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ВЕЛЬТЕР Абрам Лазаревич, народився у 1885 році в с.Братське Братського району Кіровоградської області, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Підпільна, 33. Заарештований 06.09.1951 року. Звинувачення: антирадянська націоналістична діяльність. Херсонським облсудом 29.10.1951 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 12.12.1957 Верховним судом СРСР.

ВЕНГРЖИЦЬКИЙ Володимир Іванович, народився у 1926 р. на ст.Роздолна Одеської області, росіянин, закінчив 5 класів. Проживав у м.Херсоні по вул.Гончарний, 25. Заарештований 12.11.45 р. за належність до агентів німецької контррозвідки. Засуджений 27.12.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням в.о. прокурора Херсонської області від 09.09.94 р. реабілітований.

ВЕНДРОВ Юлій Михайлович, народився 05.09.1913 року в м.Дніпропетровськ, єврей, освіта незакінчена вища. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська, 16. Заарештований 11.11.1937 року. Звинувачення: участь в антирадянській троцькістській організації. Верховним судом СРСР 10.04.1938 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу.

Реабілітований 27.06.1957 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ВЕНЦКОВСЬКИЙ Едмунд Волянович, народився 07.07.1911 року в м.Харбін (Манчжурія), поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Шмідта, 89. Заарештований 21.05.1940 року. Звинувачення: нелегальний перехід радянсько-польського кордону. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 11.10.1940 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 27.04.1990 Президією Херсонського облсуду.

ВЕРЕЖНИКОВ Олександр Олександрович, народився у 1893 році в м.Миколаєві, українець, освіта нижча. Перебував в ув'язненні в Херсонській промисловій ВТК-10. Заарештований 18.12.1940 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Миколаївським облсудом 06.03.1941 засуджений до 5 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 02.11.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ВЕРЕМІСНКО Іван Тимофійович, народився 23.09.1884 року в с.Конашовка Борзинського району Чернігівської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Д.Бідного, 94. Заарештований 21.09.1937 року. Звинувачення: шпигунство. (У 1931 році заарештовувався за контрреволюційну діяльність). Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 15.11.1937 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 09.02.1990 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

ВЕРЕСКУН Олексій Павлович, народився у 1895 році в с.Березнігувате Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Вперше заарештований 22.04.1920 року. Звинувачення: служба в карно-розшуковому відділі білої армії. До суду не притягувався. З-під варті втік. Постановою Херсонської УГЧК 08.09.1920 року справу передано до архіву. Вдруге заарештований 19.04.1927 року. Звинувачення: боротьба проти робітничого класу і революційного руху. Херсонським окружним судом 27-28.12.1927 року засуджений до 4 років позбавлення волі. Реабілітований 02.06.1993 року висновком прокурора Херсонської області.

ВЕРЖИНСЬКИЙ Володимир Андрійович, народився 16.06.1889 року в м.Миколаєві, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Дем'яна Бідного. Вперше заарештований 17.11.1930 року. Звинувачення: служба у білій армії, розправа над комуністами. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 21.11.1930 справу направлено до міськпрокурора на припинення, з-під варті звільнений. Вдруге заарештований 16.02.1938 року Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.07.1938 в м.Херсоні.

Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

ВЕРТЕГЕЛ Федір Петрович, народився у 1896 році в с. Н.-Успенівка Веселовського району Запорізької області, українець, освіта середня. Перебував у в'язниці Херсонського ОПП №31 МВС. Заарештований 01.11.1947 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Спецтабсудом ВТТ і колоній МВС УРСР 20.02.1948 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 31.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ВЕСЕЛЬНИЦЬКИЙ Ізраїль Зельманович, народився у 1906 році в колонії М.Сейдеменуха Снігурівського району Миколаївської (тепер Херсонської) області, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Кузнечна, 42. Заарештований 02.12.1925 року. Звинувачення: приналежність до сіоністської організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського ОО ДПУ від 08.02.1926 і 05.02.1926 та окружного прокурора від 10.09.1926 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ВЕСТРИХ Володимир Францевич, народився у 1887 році в Польщі, поляк, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 30.05.1959 Судовою колегією в кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ВЕСТРИХ-БОЯРЧУК Марія Василівна, народилась 11.10.1888 р. у с.Бакинка Бельського повіту (Польща), полька, малописьменна. Проживала у м.Херсоні по вул.Паровозній 7. Заарештована 23.10.37 р. Звинувачення: допомогала чоловіку у контрреволюційній діяльності. Реабілітована 26.02.38 р.; довідекою з тюрми звільнена з-під арешту.

ВЕЦЕСЛІЦЬКИЙ Артем Ромуальдович, народився у 1884 році в с.Понтазіївка Великоолександрівського повіту (інші дані - народився у 1890 році), росіянин, освіта середня технічна. Проживав м.Херсон, вул. Жовтневої революції, 6, кв. 4. Вперше заарештований 10.06.1929 року. Звинувачення: служба у контрреволюційній владі. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ та міськпрокурора від 16 і 27.09.1929 справу припинено. Вдруге заарештований 10.07.1930 року. Звинувачення: служба в контрреволюції в період громадянської війни. Народним судом Херсонського округу 16.09.1930 засуджений до 1 року позбавлення волі (умовно) та з випробувальним строком на 3 роки. З-під варті звільнений. Реабілітований.

ВЗНУЗДАЇВ Борис Павлович, народився 24.06.1889 року в с.Покровка Московської області, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки УНКВС по Ми-

колаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований у 1992 році Прокуратурою Херсонської області.

ВИНОГРАД Іван Хомич, народився у 1926 р. у с. Свєгєнівка Миколаївської області, українець, освіта нижча. Ув'язнений спецтабору 299. Заарештований 29.07.45 р. за служба у німецькій армії. ВТ 57-ї армії 13.08.45 р. засуджений до 10 років позбавлення волі з поразкою прав на 5 років. Рішенням прокурора Херсонської області від 10.12.92 р. реабілітований.

ВИШНЕВСЬКА Олександра Миколаївна, народилась у 1918 р. у с.Новотоволженка Воронежської області, росіянка, письменна. В'язень Херсонської сільгоспколонії № 29 ВТТ. Заарештована 23.10.40 р. за антирадянську діяльність та саботаж. Засуджена 20.01.41 р. Миколаївським облсудом до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 2 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 13.12.93 р. реабілітована.

ВИГОВСЬКИЙ Пантелій Олександрович, народився 10.05.1895 року в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда та агітація. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Помер у таборі в 1945 році. Реабілітований 21.02.1959 року.

ВИДЕБУШ-ВОЛЬЯНОВА Альбіна Григорівна, народилась у 1922 році в м.Херсоні, українка, освіта середня. Проживала в Німеччині м.Вольмірштедт, Штрассе, 44. Заарештована 08.03.1947 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом провінції Саксонія 13.06.1947 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскація майна. Реабілітована 04.10.1958 Військовим трибуналом в/ч №48240 (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ВИЗИНГ Олена Миколаївна, народилась у 1921 році в м.Санкт-Петербург (Росія), росіянка, освіта середня. Проживала м.Херсон. Заарештована 28.04.1945 року. Звинувачення: зрадницька поведінка на окупованій території. („Фольксдойч“). Особливою нарадою при наркомі внутрішніх справ СРСР 04.08.1945 засуджена до 4 років вислання у Новосибірську область. Реабілітована 12.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВИЛЬКАНЕЦЬ Віктор Антонович, народився у 1904 році в м.Москві (Росія), освіта – кадетський корпус. Проживав м.Херсон. Заарештований 10.11.1937 року. Звинувачення: соціально небезпечний елемент. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 05.12.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ВИНАРСЬКИЙ Володимир Васильович, народився 29.08.1918 року на ст. Магдогач Амурської залізниці, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачен-

ня: участь у терористичному угрупованні. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-8, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 06.11.1956 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ВІНАРСЬКИЙ Олександр Борисович, народився у 1909 році в м.Херсоні, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 32. Заарештований 27.01.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 09.08.1937 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 02.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ВІНКЕРТ Наталя Вікторівна, народилася у 1882 році у м.Жмеринка Вінницької області, українка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Леніна, 22. Заарештована 04.01.1946 року. Звинувачення: перебувала на окупованій території („фольксдойч“, користувалася пільгами). Особливою нарадою НКВС за ст. 54-1“а” КК УРСР засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 13.02.1990 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ВІННИЧЕНКО Архип Прокопійович, народився у 1896 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Леніна, 54. Заарештований 12.10.1944 року. Звинувачення: належність до агентири німецьких контррозвідувальних органів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 05.04.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 29.01.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ВІННИЧЕНКО Сергій Кіндратович, народився 01.04.1902 року в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсоні. Заарештований 31.03.1937 року. Звинувачення: приналежність до агентири японської розвідки. Верховним судом СРСР 28.08.1937 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 15.08.1963 Верховним судом СРСР.

ВІННИКОВ Павло Сергійович, народився 23.12.1892 року в м.Олександрія Дніпропетровської (нині Кіровоградської) області, українець. Проживав м.Херсон, вул. Шмідта. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (Служив офіцером у армії Денікіна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 01.10.1958 Президією Херсонського облсуду.

ВІТКОВСЬКИЙ Георгій Георгійович (він же Юрій Юрійович), народився у 1904 р. у м.Херсоні, українець, освіта вища. Проживав у м.Херсоні по вул. Гоголя, 41. Заарештований 23.09.45 р. за посібницьку діяльність на користь окупантам та антирадянську агітацію. Засуджений 03.12.45 р. Херсонським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 18.11.93 р. реабілітований.

ВІТРИЧЕНКО Марія Несторівна, народилася у 1904 р. у с.Обознівка Кіровоградського району Одеської області, українка, закінчила політичний технікум, працювала вчителькою. Проживала у м.Херсоні по вул.М'ясній, 10. Заарештована 09.09.37 р. Звинувачення: брала участь у контрреволюційній організації. 21.10.37 р. звільнена під підписку про невийзд. Реабілітована 26.03.91 р. постановою Військового прокурора Одеського військового округу.

ВЛАСЕНКО Антон Данилович, народився у 1888 р. у с.Дерев'яне Обухівського району Київської області, українець. В'язень Херсонської промислової ВТК № 10. 18.10.42 р. подано звинувачення в антирадянській агітації серед в'язнів. Засуджений 05.02.41 р. Миколаївським облсудом до 5 років ВТТ з поразкою прав на 2 роки. Реабілітований 31.08.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ВЛАСОВСЬКИЙ Володимир Якович, народився у 1902 р. у м.Лебедин Сумської області, українець, освіта незакінчена вища. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 30.11.46 р. за посібницьку діяльність на користь німецької влади. Засуджений 15.02.47 р. Херсонським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Звільнений 29.06.53 р. Рішенням Херсонського облпрокурора від 18.11.93 року реабілітований.

ВОВК Іван Федорович, народився у 1887 році в с.Трубійці Хорольського району Полтавської області, українець, освіта середня. Перебував в ув'язненні в Херсонській сільгоспколонії №13 МВС. Заарештований 16.02.1947 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Спеціальним табірним судом ВТТ МВС УРСР 09.09.1947 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 10.08.1993 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ВОВК-ВОВКУН Ничипор Миколайович, народився у 1895 році в с.Лушки Рава-Руського повіту (Польща) тепер Львівська область, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: нелегальний перехід кордону, шпигунська діяльність. Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 27.06.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ВОДЗІНСЬКА Ганна Миколаївна, народилася у 1903 році в м.Херсоні, полячка, освіта середня. Проживала м.Херсон. Заарештована у 1937 році. Звинувачення: націоналістична діяльність. (Активний член „Просвіти“). Рішенням Наркому ВС і прокурора СРСР за ст. 54-10 КК УРСР засуджена до розстрілу. Реабілітована 30.05.1964 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ВОЄЙКОВА Руфь Іллівна, народилася у 1918 році в м. Одеса, єврейка, освіта вища. Проживала м.Херсон, вул. Краснощокіної, 1-а, кв. 5. Заарештована 25.07.1958 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 29.10.1958 засуджена

до 8 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Верховним судом УРСР 15.07.1960 покарання знижено до 4 років ВТТ без поразки в правах. Реабілітована 27.07.1993 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ВОЗБРАННА Олена Калинівна, народилася у 1927 році в м.Херсоні, українка, освіта 7 класів. Проживала м.Херсон, вул. Белінського, 23, кв. 1. Заарештована 18.07.1945 року. Звинувачення: антирадянська пропаганда і агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 12.02.1946 засуджена до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом військ НКВС Українського округу 05.03.1946 покарання знижено до 7 років позбавлення волі. Реабілітована 08.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ВОЙТАСИК Віктор Гнатович, народився 26.12.1909 року в м.Желехов (Польща), поляк, освіта 5 класів. Проживав м.Вадовиці Краківського воєводства (Польща). Заарештований 05.12.1939 року. Звинувачення: незаконний перехід держкордону. Особливою нарадою при наркомі внутрішніх справ СРСР 10.08.1940 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 12.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВОЙТКОВСЬКИЙ Микола Олександрович, народився у 1882 р. у с.Тумазово Вінницької області, українець, освіта нижча. В'язень Херсонської сільгоспколонії УМВС. Заарештований 06.02.47 р. за контрреволюційну агітацію. Засуджений 11.09.47 р. спец.табірним судом ВТПК МВС УРСР до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 14.01.94 р. реабілітований.

ВОЛИК Василь Кирилович, народився у 1912 році в с.Нововоронцовка Нововоронцовського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Горького, 60. Заарештований 09.10.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Постановою особливої наради при МДБ СРСР 17.03.1951 засуджений до 15 років ВТТ. Реабілітований 28.01.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ВОЛИНЕЦЬ Олександр Михайлович, народився у 1886 році в м.Ліда Гродненської області, литовець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 26.06.1920 року. Звинувачення: служба в білій армії. Колегією секретно-оперативного відділу Херсонської ЧК 19.07.1920 ув'язнений в концтабір на 1 рік з примусовими роботами. Реабілітований.

ВОЛИНСЬКИЙ Олександр Іванович, народився у 1915 р. у м.Херсоні, росіянин, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул. Держинського 21. Заарештований 07.08.48 р. за зрадницьку діяльність. ВТ військ МВС Херсонської області 21.12.48 р. засуджений до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. ВТ Таврійського ВО 10.05.55 р. покарання скоротив до 7 років позбавлення волі з поразкою прав на 2 роки. Рішенням прокурора Херсонської області від 28.01.93 року реабілітований.

ВОЛІН-ХАМІНОВ Віктор Андрійович, народився у 1905 році в м.Павлодар Казахської РСР, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Мала, 4. Заарештований 13.03.1950 року. Звинувачення: ворожа діяльність проти СРСР і зв'язок з зарубіжними розвідорганами. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 29.05.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Комісією ПВС СРСР 04.07.1956 покарання знижено до відбутого терміну і з ув'язнення звільнений. Реабілітований 24.02.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

ВОЛКОВ Володимир Анатолійович, народився у 1924 р. у м.Херсоні, українець, закінчив 7 класів. Проживав на ст.Чистяково Донецької області. Заарештований 03.09.48 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 03.12.48 р. ВТ військ МВС Донецької області до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням від 16.01.54 р. Верховний Суд покарання знизив до 10 р. ВТТ. Рішенням прокурора Херсонської області від 15.09.94 р. реабілітований.

ВОЛКОВ Михайло Федорович, народився у 1902 році в м.Херсоні, росіянин, освіта незакінчена вища. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений до 5 років концтаборів. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВОЛКОВ Тимофій Купріянович, народився 20.02.1903 р. у м.Нікополі Дніпропетровської області, українець, освіта нижча та курси судноводіїв. Проживав у м.Херсоні по вул. Прикордонна, 13. Заарештований 09.02.38 р. Звинувачення: контрреволюційна троцькіська пропаганда. Реабілітований 23.10.38 р.; вироком Водно-транспортного суду Дніпровського басейну виправданий та звільнений з-під арешту.

ВОЛКОВА Ганна Миколаївна, народилася у 1895 році в м.Херсоні, росіянка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Суворова, 57. Заарештована 14.07.1945 року. Звинувачення: зрадницька і антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 31.08.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ВОЛКОВА Лідія Вікторівна, народилася у 1924 р. у м.Херсоні, росіянка, освіта середня. Проживала у м.Херсоні по вул. Суворова 57. Заарештована 14.07.45 р. за антирадянську діяльність. ВТ військ НКВС Херсонської області 31.08.45 р. засуджена до 7 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Рішенням прокурора Херсонської області від 10.12.92 р. реабілітована.

ВОЛКОВА Ніна Тимофіївна, народилася у 1923 році в с.Станіслав Білозерського району Херсонської області, українка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Кузнечна, 15. Заарештована 16.04.1944

року. Звинувачення: зрадницька діяльність. Військовим трибуналом 57-ї гвардійської стрілецької дивізії 25.05.1944 по суду виправдана. Реабілітована.

ВОЛОВИК Анатолій Григорович, народився у 1927 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Клари Цеткін, 4. Заарештований 24.03.1948 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Житомирської області 27.05.1948 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 24.11.1954 покарання знижено до 6 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки і, як відбувший строк покарання із ув'язнення звільнений. Реабілітований 22.08.1991 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ВОЛОДАРСЬКИЙ Володимир Григорович, народився у 1911 році в м.Вінниці, єврей, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, вул. Леніна, 12. Військово-службовець. Заарештований 11.04.1943 року. Звинувачення: служба у німецькій армії. До суду не притягувався. Постановою ОО НКВС 56-ї армії 26.04.1943 справу припинено, з-під варті звільнений і направлений в штрафну роту 242-ї РА. Реабілітований.

ВОЛОТИРЬ Іван Олексійович, народився 08.05.1880 року в с.Ковальовка Ново-Одеського району Одеської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 25. Заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 09.03.1939 та міськпрокурора 10.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ВОЛОШИНОВ Валер'ян Олімпович, народився у 1907 р. у м.Херсоні, росіянин, освіта незакінчена вища. Проживав у м.Херсоні по вул.Ломоносова 13. Заарештований 20.07.38р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 10.03.39 р. вироком Миколаївського облсуду на 2 роки ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 14.12.92 р. рішенням заступника Генпрокурора України.

ВОЛОШИНОВ Сергій Федосійович, народився 29.09.1896 року в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Скадовськ Скадовського району. Заарештований 04.07.1938 року. (У 1930 та 1933 роках заарештовувався як білогвардієць). Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.09.1938 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 26.01.1990 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

ВОЛОШИНОВА Єлизавета Антонівна, народилася у 1886 році в м.Севастополі Кримської області, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Українська, 22. Заарештована 16.04.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Визначенням Особли-

вої наради при МДБ СРСР 10.05.1947 заслана в Новосибірську область строком до 5 років. Реабілітована 26.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ВОЛОШИНСЬКИЙ Борис Георгійович, народився у 1913 році в м.Гайсин Вінницької області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 38. Заарештований 18.12.1944 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 27.04.1945 засуджений до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 15.06.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ВОЛОШИНСЬКИЙ Володимир Георгійович, народився у 1924 році в м.Херсоні, українець, освіта незакінчена середня. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 59. Заарештований 22.03.1947 року. Звинувачення: співпраця з німецькими розвідорганами. Рішенням особливої наради при МДБ СРСР 03.09.1949 направлений на примусове лікування, пов'язане з ізоляцією. Рішенням центральної комісії по перегляду справ від 03.01.1955 вищевказане рішення відмінено, справу припинено і від примусового лікування звільнений. Реабілітований.

ВОЛОШИНСЬКИЙ Георгій Олександрович, народився 06.02.1888 року в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. М'ясна, 12. Заарештований 14.07.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 23.12.1938, як на особу, що перенесла психічну хворобу в формі шизофренії, справу припинено, з-під варті звільнено і залишено на лікування в психікарні на загальних умовах. Реабілітований.

ВОЛОШКО-НАЗАРОВА Олена Петрівна, народилася у 1902 році в м.Кракові (Польща), полька, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Белінського, 6. Заарештована 16.11.1933 року. Звинувачення: підозра в шпигунстві. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 16.03.1934 справу закрито, з-під охорони звільнена.

ВОЛОШКО Олена Петрівна, народилася у 1903 році в м.Краків (Польща), полька, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Підпільна. Заарештована 18.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 1809.1937 за ст. 54-6 КК УРСР засуджена до розстрілу. Розстріляна 03.10.1937 в м.Херсоні. Реабілітована 23.12.1990 Прокуратурою Одеського військового округу.

ВОЛЧЕНКО Анастасія Яківна, народилася у 1899 році в м.Херсоні, росіянка, освіта середня. Проживала м.Сухумі (Грузія). Заарештована 10.01.1929 року. Звинувачення: зв'язок з білою контррозвідкою.

До суду не притягувалася. Реабілітована Постановою м. Херсонського ОО ГПУ від 19.02.1929 та 19.04.1929 і окружного прокурора від 29.04.1929 року справу припинено.

ВОЛЬФ Мечислава Йосипівна, народилась у 1892 р. у м. Варшаві (Польща), полька, освіта нижча. Проживала у м. Херсоні по вул. Лікувальний, 31. Заарештована 05.03.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджена 13.03.39 р. Миколаївським облсудом до 3 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітована 17.11.92 р. постановою Генпрокурора України.

ВОЛБЯНОВ Костянтин Іванович, народився 30.05.1881 р. у м. Херсоні, грек, освіта середня. Проживав у м. Херсоні по вул. Комсомольська, 16 кв. 63. Заарештований 03.07.38 р. Звинувачення: брав участь у контрреволюційних організаціях. У тюремній лікарні помер від крововиливу у мозок. 15.12.38 р. “За смертю обвинуваченого” постановою Херсонського відділу НКВС і прокурора м. Херсона справа припинена. Реабілітований 18.04.2000 р.

ВОРОБІЙОВ Василь Никифорович, народився у 1891 році в с. Вилково Ізмайльського району Одеської області, росіянин, освіта нижча. Проживав м. Херсон, вул. Качельна, 9. Заарештований у 1939 році. Звинувачення: підозра у шпигунстві. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Миколаївській області 09.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ВОРОБІЙОВ Олександр Степанович, народився у 1885 році в м. Херсоні, росіянин, освіта початкова. Проживав м. Херсон, вул. Нижня. Заарештований 24.08.1920 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою колегії Херсонської повітової надзвичайної комісії засуджений до розстрілу (умовно). Реабілітований 08.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ВОРОНЕЖСЬКИЙ Андрій Миколайович, народився у 1896 році в м. Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м. Херсон. Заарештований 05.06.1919 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. До суду не притягувався. Протоколом комісії губчека 24.07.1919 ув'язнений в концтабір на період громадянської війни. Інших документів у справі нема. Реабілітований.

ВОРОНЕНКО Андрій Автономович, народився 30.11.1900 року в м. Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав смт Гола Пристань Голопристанського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. (У 1921 році брав участь у Кронштадтському повстанні). Постановою трійки УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 25.11.1959 Президією Херсонського облсуду.

ВОРОНЕНКО Іван Михайлович, народився 30.03.1898 року в с. Садове, українець, освіта вища. Проживав м. Херсон. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-2, 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 30.12.1962 Президією Херсонського облсуду.

ВОРОНІН Петро Антонович, народився 27.07.1904 року в с. М. Горлівка Харківської губернії, українець, освіта вища. Проживав м. Херсон, вул. 9 Січня, 70. Заарештований 15.02.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній троцькістській організації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 22.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ВОРОНОВ Захар Іванович, народився 24.03.1878 року в с. Микільське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав м. Херсон, вул. Шмідта, 86. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 22.03.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ВОРОНЧЕНКО Андрій Ілліч, народився у 1903 році у м. Кременчуг Полтавської області, українець, освіта нижча. Проживав у м. Херсоні по вул. Карла Маркса, 71. Заарештований 10.03.38 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 15.11.38 р. Лінійним Судом Одеської залізниці до 6 років позбавлення волі з поразкою прав на 2 роки. Верховним Судом СРСР 29.09.39 р. справа повернута на новий розгляд. Реабілітований 02.12.39 р. Лінійним судом Одеської залізниці, звільнений з-під арешту.

ВОРЧАКОВ Павло Павлович, народився у 1880 році в с. Погорелово Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав м. Херсон, вул. Комунарів. Заарештований 14.07.1938 року. Звинувачення: шпигунство на користь польської розвідки. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 31.10.1938 в м. Херсоні. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Одеського військового округу.

ВСЕВОЛОДОВ Микола Олексійович, народився у 1927 році в м. Херсоні, українець, освіта 7 класів. Проживав м. Херсон, вул. Шмідта, 3. Заарештований 16.03.1945 року. Звинувачення: служба у німецькій армії. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 16.05.1945 засуджений до 10 років ВТТ з конфіскацією майна. Реабілітований 26.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

Г

ГАВРИШ Надія Василівна, народилась у 1918 р. у с.Лиманці Снігурівського району Миколаївської області, українка, освіта незакінчена вища. Проживала у м.Херсоні по вул.Кінний 15. Заарештована 14.02.47 року за зраду Вітчизни. Засуджена 24.05.47 р. ВТ 9 мехармії до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 17.12.93 р. реабілітована.

ГАВРИШ Іван Іванович, народився у 1903 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Тракторній, 20. Заарештований у 1933 р. за антирадянську агітацію. Реабілітований 23.05.33 р. постановою Херсонського відділу ДПУ.

ГАЙДАЙ Ананій Васильович, народився у 1888 році в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 13.11.1930 року. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. (Служив у царській та білій арміях офіцером. У 1920 році евакуювався до Болгарії). Трійкою при колегії ДПУ УРСР 20.12.1930 засуджений до 5 років концтабору. Реабілітований 20.08.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ГАЙЗЛЕР Анастасія Кузьмівна, народилася у 1896 році в м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Пушкінська, 39. Заарештована 23.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувалася. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 29.11.1938 з-під варті звільнена. Реабілітована.

ГАЙЛЕ Карл Християнович, народився 06.10.1886 року в м.Мітава (Латвія), латиш, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Червоностудентська. Заарештований 03.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.02.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 12.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГАЙЧЕВА Олександра Іванівна, народилась у 1905 р. у м.Цюрупинськ, українка, закінчила 6 класів. Проживала у м.Херсоні по вул.Леніна 41. Заарештована 24.01.45 р. за зберігання майна та вогнепальної зброї. Засуджена 25.04.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 3 р. позбавлення волі з поразкою прав на 1 р. Постановою президії Херсонського облсуду від 08.04.94 р. реабілітована.

ГАЙШЕРІК Бернард Іцкович, народився 01.01.1920 року в м.Відень (Австрія), єврей, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1940 році. Звинувачення: нелегальний перехід кордону. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 19.07.1972 Президією Херсонського облсуду.

ГАЛАГАНЕНКО Іван Ілліч, народився у 1895 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Вперше заарештований 01.12.1930 року. Звинувачення: служба у білій армії. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 19.12.1930 справу направлено міськпрокурору на припинення, з-під варті звільнений. Вдруге заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 27.07.1966 Президією Херсонського облсуду.

ГАЛИЦЬКИЙ Лев Ілліч, народився у грудні 1905 року в м.Херсоні, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Підпільна, 41. Вперше заарештований 05.01.1928 року. Звинувачення: антирадянська троцькістська агітація. Постановою колегії ОДПУ 11.06.1928 засуджений до 3 років ВТТ. Вдруге заарештований 30.01.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська діяльність. Особливою нарадою при НКВС 15.08.1936 засуджений до 5 років ВТТ. 25.11.1937 року трійкою УНКВС по Архангельській області засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.03.1938 року. Реабілітований за першу судимість 21.08.1993 Військовою прокуратурою Південного регіону України; за другу судимість - 21.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГАЛИЦЬКИЙ Самуїл Ісакович, народився у лютому 1880 року в м.Херсоні, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 04.02.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою при НКВС 15.08.1936 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 21.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГАЛЬПЕРІН Борис Савелійович, народився у 1905 році в с.Братолобівка Горностаївського району, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Белінського. Заарештований 02.12.1925 року. Звинувачення: участь у сіоністському союзі молоді. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 16.04.1926 засуджений до 3 років вислання в Казахстан. Реабілітований 30.06.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ГАМАЛЕЙ-ШМІДТ Георгій-Василь Павлович, народився у 1893 році в м.Херсоні, росіянин, освіта музична. Проживав м.Херсон. Заарештований 03.12.1920 року.Звинувачення: служив у білій контррозвідці. Уповноваженим 2-ї групи Херсонської міської надзвичайної комісії 07.02.1921 засуджений до розстрілу. Реабілітований 06.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ГАНЖА Федір Іванович, народився у 1880 році в с.Велика Снітенка Фастівського району Київської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон (ув'язнений сільгоспколонії №29 НКВС). Заарештований 25.10.1938 року. Звинувачення: приналежність до контрреволюційної повстанської організації. До

суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора від 03 і 05.01.1939 справу припинено, з-під варті звільнений і направлений до сільгоспколонії для відбудвання подальшого покарання. Реабілітований.

ГАНЧО Георгій Іванович, народився у 1886 році в с.Терновка Миколаївського району, болгарин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 01.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1931 році був розкуркулений та виселений у Північний край). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 14.12.1960 Президією Херсонського облсуду.

ГАРДІЄР Григорій Мефодійович, народився у 1894 р. у с.Новомиколаївка Скадовського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул. Кривий, 10. Заарештований 13.05.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 20.05.33 року постановою Херсонського відділу ДПУ.

ГАРКУША Григорій Омелянович, народився у 1904 році в с.Антонівка Херсонського району (нині м.Херсон), українець, освіта нижча. Проживав смт Антонівка. Заарештований 23.03.1944 року. Звинувачення: служба у німецькій поліції. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Херсонській області 15.07.1944 справу припинено, з-під варті звільнений і направлений спецтабір. Реабілітований.

ГАРКУША Семен Іванович, народився 10.05.1900 року в с.Мартоіванівка Великоолександрівського району Херсонської обл., українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, пров. Овразний, 100. Заарештований 09.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Миколаївським облсудом 06.05.1939 засуджений до 4 років ВТТ. 2 роки поразки в правах. Реабілітований 28.02.1967 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ГВОЗДІК Данило Павлович, народився у 1912 році в с.Ребедайовка Каменського району Кіровоградської області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Дзержинського. Заарештований у 1950 році. Звинувачення: зрада Батьківщини. Особливою нарадою МДБ СРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 19.09.1955 Центральною комісією по перегляду справ на засуджених за контрреволюційну діяльність.

ГЕДІК'ЯН Агон Карапетович, народився у 1904 році на острові Самос (Греція), вірмен, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1935 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 10.01.1957 Президією Одеського облсуду.

ГЕЙЗЛЕР Анастасія Кузьмівна, народилася у грудні 1896 року в м.Херсоні, українка, освіта почат-

кова. Проживала м.Херсон. Заарештована 23.10.1937 року. Звинувачення: ст. 54-11 КК УРСР. Вирок не виносився, з-під варті звільнена 09.02.1938 року. Реабілітована 00.10.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГЕЙКО Никифор Георгійович, народився у 1896 році в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Кінна. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1919 році служив у петлюрівців). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 18.11.1937 за ст. 54-10 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 19.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

ГЕЛІН Михайло Мойсейович, народився у 1908 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Артема, 13. Заарештований 08.09.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 31.10.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 03.02.1955 покарання знижено до 5 років позбавлення волі і за Указом „Про амністію“ із ув'язнення звільнений. Реабілітований 07.07.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

ГЕЛЛЕРТ Володимир Вільгельмович, народився 20.06.1884 року в м.Херсоні, росіянин (німець), освіта – юнкерське училище в м.Одесі. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (Служив у армії Денікіна). Рішенням Наркому ВС і Прокурора СРСР за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 25.06.1960 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ГЕРАСИМОВ Микола Васильович, народився 30.04.1882 року в с.Белобелка Подворського району Ленінградської області, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Городня, 14-а. Заарештований 15.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 17.03.1939 та міськпрокурора 21.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 06.06.2000 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

ГЕРАСИМОВ Олександр Іванович, народився у 1877 році в с.Прага Херсонської губернії, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Насипна, 32. Заарештований 01.12.1930 року. Звинувачення: служив у денікінській армії. До суду не притягувався. Реабілітований Постановами ДТО ОДПУ ЮЗа від 18.01.1931 і прокурора по нагляду за органами ДПУ від 28.01.1931 справу закрито.

ГЕРАСИМОВ Олександр Миколайович, народився у м.Одесі, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул. Кустарній 52. Заарештований

11.12.44 р. Звинувачення: антирадянська агітація у період німецької окупації. Засуджений 10.03.45 р. вироком Військового трибуналу до 7 років позбавлення волі з порозкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 24.11.89 р. постановою президії Херсонського облсуду.

ГЕРАЩЕНКО Іван Якович, народився 07.05.1869 року в м.Любомирівка, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Карла Маркса. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 8 років ВТТ. Постановою УНКВС по Херсонській області у 1939 році справу припинено, з-під варту звільнено. Реабілітований 22.11.1994 Прокуратурою Херсонської області.

ГЕРЕНБУРГ Андрій Петрович, народився у 1888 році в м.Херсоні, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Профінтерна. Заарештований 08.01.1946 року. Звинувачення: зрадницька поведінка на окупованій території. Особливою нарадою НКВС СРСР за ст. 54-1"а" КК УРСР засуджений до 4 років заслання. Реабілітований 17.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГЕРЕНБУРГ Феодосія Іванівна, народилася у 1887 році в м.Херсоні, росіянка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Профінтерна. Заарештована 08.01.1946 року. Звинувачення: зрадницька поведінка на окупованій території, була зарахована до категорії „фольксдойч“. Особливою нарадою НКВС СРСР за ст. 54-1"а" КК УРСР засуджена до 4 років заслання. Реабілітована 17.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГЕРШКОВИЧ Давид Наумович, народився 10.10.1885 року в м.Херсоні, єврей, освіта вища (юридична). Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГЕРШОВИЧ Анатій Львович, народився у 1906 році в м.Херсоні, росіянин, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон. Військовослужбовець. Заарештований 23.04.1942 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом 38-го району авіабазування 02.05.1942 по суду виправданий, з-під варту звільнений. Реабілітований.

ГЕРЩУК Віра Сидорівна, народилася у 1920 р. у м.Одесі, українка, освіта нижча. Ув'язнена Херсонської сільгоспколонії № 13 МВС УРСР. Заарештована 16.04.46 р. Звинувачення: контрреволюційний саботаж. Засуджена спецсудом ВТТ та колонії МВС УРСР 21.04.46 р. до 4 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 10.11.92 р. рішенням прокурора Херсонської області

ГЕХЛЕР Едуард Луєвич, народився 12.08.1872 року в с.Шабо Бесарабської губернії, швейцарець,

освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 20.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, шпигунство. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-6, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 12.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 05.07.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ГЕХЛЕР Юлій Луєвич, народився 15.03.1887 року в с.Шабо Бесарабської губернії, француз, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Пушкінська, 57. Заарештований 20.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, шпигунство. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-6, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 12.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 05.07.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ГЕХТМАН Ісак Маркович, народився 12.03.1889 року в м.Одеса, єврей, освіта незакінчена вища. Проживав м.Херсон, сільгоспколонія. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 06.02.1990 Прокуратурою Одеського військового округу.

ГІДУЛЯНОВ Іван Георгійович, народився 30.01.1886 року в м.Бобринськ, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Радянська. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація і пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 08.12.1958 Президією Херсонського облсуду.

ГІДУЛЯНОВ Костянтин Іванович, народився у 1922 році в м.Цюрупинськ Цюрупинського району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Радянська, 24. Заарештований 16.07.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 27.05.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 07.02.1992 Висновком військового прокурора Одеського військового округу.

ГІДУЛЯНОВА Марія Кузьмівна, народилася у 1896 році в с.Білозерка Білозерського району, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Радянська, 24. Заарештована 30.08.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 27.05.1946 за судом виправдана. Реабілітована.

ГІМЕЛЬШТЕЙН Соломон Рувимович, народився у 1878 році в м.Херсоні, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 28. Заарештований у березні 1938 року. Звинувачення: участь у антирадянській меньшевістській організації. До суду

не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 17.08.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ГІЧКО Прокопій Георгійович, народився 08.07.1902 року в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Ганнібалівська, 9. Заарештований 09.01.1920 року. Звинувачення: у 1920 році служив у білогвардійців. Постановою колегії ХУНК в лютому 1921 року засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 08.07.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ГЛАДАРЬ Марко Романович, народився 23.04.1893 року в с.Софіївка Софіївського району Дніпропетровської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул.Шмідта, 1. Вперше заарештований 15.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 30.12.1937 з-під варті звільнений. Вдруге заарештований 23.08.1944 року. Звинувачення: зрадницька і антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 06.12.1944 засуджений до 15 років каторжних робіт, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 01.10.1954 покарання знижено до 10 років ВТТ і як такий, що відбув строк покарання з-під варті звільнений. Реабілітований у 1992 році згідно із Законом України „Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні”.

ГЛАДУН Ілля Калинович, народився у 1886 р. у с.Ольгівка Миколаївського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Піонерській, 67. Заарештований 16.05.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 20.05.33 р. постановою Херсонського відділу ДПУ.

ГЛАЗУНОВ Олександр Іванович, народився у 1910 році в с.Переузь Молотовського району Калінінської області, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Одеська площа. Заарештований 03.09.1937 року. Звинувачення: терористичні наміри. (У 1930 році розкуркулений, від заслання втік на Україну). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 27.10.1937 за ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 15.01.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ГЛАЗУНОВ Юхим Мойсейович (Михайлович), народився 15.04.1900 року в м.Первомайськ Миколаївської області, єврей, освіта незакінчена середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: нелегальний перехід кордону, підозра у шпигунстві на користь польської розвідки. Рішенням наркому внутрішніх справ та прокурором СРСР 21.02.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 23.01.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ГЛІБОВ Іван Кузьмич, народився 20.03.1898 року в м.Херсоні (дані про національність у справі

відсутні), освіта середня. Проживав м.Коростень Житомирської області. Заарештований 03.03.1938 року. Звинувачення: участь у троцькістській контрреволюційній організації. До суду не притягувався. Реабілітований 30.12.1939 Висновком ОО Київського військового округу.

ГЛУХОВЯЗОВ Олексій Олексійович, народився у 1905 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Тягінська, 39. Заарештований 22.03.1944 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких каральних органів. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 18.05.1944 справу припинено, звинувачений направлений до спецтабору НКВС для фільтрації. Реабілітований .

ГЛУШКОВ Іван Андрійович, народився у 1902 році в с.Юрпод Вавожського району Іжевської області (Удмуртська АРСР), росіянин, освіта вища (закінчив Військово-медичну академію). Проживав м.Херсон, вул. Больнична, 95. Заарештований 19.02.1953 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановами УМВС по Херсонській області від 22.05.1953 та 01.12.1953 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ГЛУЩЕНКО Климентій Антонович, народився у 1911 р. у с.Василівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта вища (агроном). Проживав у м.Херсоні по вул.Українській, 53. Заарештований 21.04.47 р. за посібіницьку діяльність. Засуджений 30.06.47 р. Херсонським облсудом до 5 років ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Звільнений 21.04.52 р. рішенням Херсонського облпрокурора від 1993 р. реабілітований.

ГНЕННИЙ Сергій Андрійович, народився у 1899 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Леніна, 49. Заарештований 21.03.1944 року. Звинувачення: служив у німецькій поліції. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області 24.05.1944 справу припинено, направлений в спецтабір НКВС для фільтрації. Реабілітований 19.06.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ГНІДЕНКО Володимир Ларіонович (Макарович), народився 14.05.1914 року в с.Блакитне Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Леніна, 31. Заарештований 24.06.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини („фольксдойч”). Постановою особливої наради при МВС СРСР 28.01.1947 засуджений до 4 років заслання. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГНІДИЙ Анатолій Вікторович, народився у 1906 році в м.Херсоні, українець, освіта середня технічна. Проживав м.Херсон, вул. Д. Бедного, 65. Заарештований 11.09.1944 року. Звинувачення: посібіницька діяльність німецьким окупантам. Військо-

вим трибуналом військ НКВС Херсонської області 30.12.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років позачки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 05.08.1969 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ГОЗЕНПУД Абрам Львович, народився у 1906 році у м.Дніпропетровськ, єврей, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по проїзду Пестеля. Заарештований 02.12.37 р. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська діяльність. Реабілітований 16.01.39 р. постановами Херсонського відділу НКВС та міськпрокурора.

ГОЛКОВ Василь Григорович, народився у 1907 році у м.Ульянівськ (Росія), росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Військовослужбовець. Заарештований 26.11.1943 року. Звинувачення: служба у німецькій поліції. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Миколаївській області 08.12.1943 направлений в спецтабір №240 м.Сталіно, постановою якого від 16.03.1945 направлений у вугільну промисловість. Реабілітований.

ГОЛКОВА Віра Костянтинівна, народилася у 1875 році в с.Словатичі Сіддєльської губернії (Польща), полячка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Грецька. Заарештована 04.06.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 04.11.1937 за ст. 54-11 КК УРСР засуджена до розстрілу. Розстріляна 29.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітована 12.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОЛОБОРОДЬКО Василь Костянтинівич, народився у 1893 році в с.Антонівка Дніпровської райради м.Херсона, українець, освіта початкова. Проживав с.Антонівка (м.Херсон). Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: провокаційні виступи проти продажу хліба державі. (У 1932 році був засуджений на 2 роки позбавлення волі за невиконання держзобов'язань). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 04.09.1937 у м.Одесі (орієнтовно). Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОЛОБОРОДЬКО Микола Кирилович, народився у 1901 році в с.Березнігувате Миколаївської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Леніна. Заарештований 13.10.1945 року. Звинувачення: перебував на окупованій території „фольксдойч“. Особливою нарадою МВС СРСР за ст. 54-1"а" КК УРСР засуджений до 5 років заслання. Реабілітований 17.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОЛОВАНСЬКИЙ Микола Іванович, народився у 1886 році в с.Тубельці Черкаської області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Карла Маркса. Заарештований 20.06.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при

УНКВС по Одеській області 29.10.1937 за ст. 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 30.10.1937 в м.Одесі. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОЛОВАТИЙ Володимир Яремович, народився у 1908 році в м.Запоріжжі, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Михайловича, 7. Заарештований 28.12.1946 року. Звинувачення: служба у німецьких каральних органах. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 13.03.1947 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки позачки в правах. Реабілітований 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ГОЛОВКІН Микола Кузьмич, народився у 1897 р. у м.Москві, росіянин, закінчив 3 класи. Проживав у м.Херсоні по вул.Комунарів, 13. Заарештований 23.06.41 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 24.10.41 р. до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітований.

ГОЛОВКО Дмитро Харлампійович, народився у 1899 р. у с.Калінінське Луганської області, українець, освіта незакінчена вища. Проживав у м.Херсоні по вул.Дем'яна Бідного, 41. Заарештований 13.02.46 року за посібіницьку діяльність та антирадянську агітацію. Херсонським облсудом 29.04.46 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 31.12.92 р. реабілітований.

ГОЛОВКО Кирило Володимирович, народився 04.02.1888 року в с.Плесецьке Васильківського району Київської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон (в'язень промислової ВТТ №10). Заарештований 26.04.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Миколаївським облсудом 19.02.1939 засуджений до 4 років позбавлення волі, 3 роки позачки в правах. Реабілітований 11.03.1990 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ГОЛОВЧЕНКО Гаврило Захарович, народився 22.04.1895 року в с.Бурхановка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Кременчуцька, 2. Заарештований 10.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 10.02.1939 та міськпрокурора 13.02.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ГОЛУБОВА Катерина Василівна, народилася у 1884 році в м.Херсоні, українка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Белінського, 20. Заарештована 05.11.1945 року. Звинувачення: зрадницька поведінка на окупованій території („фольксдойч“). Постановою особливої наради при МВС СРСР 10.06.1946 засуджена до 5 років виселення. Реабілітована 21.07.1989 Президією Херсонського облсуду.

ГОЛЬБЕРГ Єва Йосипівна, народилася у 1903 році в м.Херсоні, єврейка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Робоча, 11. Заарештована 01.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та райпрокурора 05 та 08.01.1939 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ГОЛЬДБЕРГ Йосип Сидорович, народився у 1904 році в с.Сосновиці (Польща), єврей, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Червонознаменна, 85. Заарештований 01.07.1950 року. Звинувачення: антирадянська агітація, зв'язок з представниками іноземних розвідок. Херсонським облсудом 29.12.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Президією Верховного суду УРСР 18.04.1955 покарання знижено до 10 років ВТТ. Комісією ПВС СРСР 11.06.1956 на основі Указу ПВС СРСР від 24.03.1956 з ув'язнення звільнений. Реабілітований.

ГОЛЬДЗБЕРГ Соломон Борисович, народився у 1900 році в м.Цюрупинськ Цюрупинського району, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Грецька, 22. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: належність до антирадянської троцькістської організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора від 16.01.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ГОЛЬДМАН Єфраїм Абрамович, народився у 1904 році в м.Херсоні, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1924 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній сіоністській організації. Особливою нарадою колегії ОДПУ засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 30.06.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ГОЛЬДМАН Юліус Абрамович, народився у 1903 році в м.Херсоні, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Дворянська, 20. Заарештований 19.09.1922 року. Звинувачення: належність до підпільної сіоністської організації. До суду не притягувався. Постановою Бердичівського ДПУ від 20.09.1922 справу припинено. Реабілітований.

ГОНТАРЬ Сава Дмитрович, народився у 1905 році в с.Цибулево Знаменського району Кіровоградської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Госпітальна, 82. Заарештований 06.05.1931 року. Звинувачення: зв'язок з бандами Хмари і Махна. До суду не притягувався, справу припинено. Реабілітований 19.06.1931 Постановою ТСС ГПУ ст.Херсон.

ГОНЧАРЕНКО Феодан Іванович, народився у 1884 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Нижня-пров.Клубний, 13/116. Заарештований 29.03.1944 року. Звинувачення: служба у німецьких організаціях. До суду не притягувався.

Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 13.04.1944 справу припинено. Реабілітований.

ГОНЧАРОВА – ОПОЛИМ Олена Костянтинівна, народилася у 1912 р. у с.Натлак Кіровоградської області, українка, освіта нижча. Проживала у м.Херсоні. Заарештована 29.04.45 р. за зрадницьку діяльність. Засуджена 30.06.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 07.09.94 р. реабілітована.

ГОНЧАРОВА Варвара Хомівна, народилася у 1893 році в с.Лук'янівка Каховського району, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. 9 Січня, 4. Заарештована 04.11.1947 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 29.12.1947 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом УРСР 17.02.1955 покарання знижено до 7 років ВТТ. Реабілітована 15.10.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ГОРА Євдокія Олександрівна, народилася у 1926 році в с.Арнаутка Білозерського району (нині смт Комишани м.Херсон), українка, освіта нижча. Перебувала в ув'язненні в Херсонській сільгоспколонії ОВТК УМВС. Заарештована 27.12.1947 року. Звинувачення: належність до агенти німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 31.03.1948 засуджена до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітована 29.05.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ГОРБЕНКО Іван Матвійович, народився у 1884 році в м.Миколаєві, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 25.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 15.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнено. Реабілітований.

ГОРБЕНКО Сергій Іванович, народився 11.01.1901 року в с.Софіївка Компанієвського району Миколаївської області, українець, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, вул. 1 травня, 14. Заарештований 22.07.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній троцькістській організації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 31.01.1939 та міськпрокурора 01.02.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ГОРБИК Микола Григорович, народився у 1903 році в м.Гола Пристань Голопристанського району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Нижня, 65. Заарештований 23.01.1945 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом Дніпровського басейну 24.06.1945 засуджений до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 30.08.1993 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ГОРБУНОВ Павло Костянтинівич, народився у 1895 році в м.Херсоні, українець, освіта початко-

ва. Проживав с.Дар'івка Білозерського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: шпигунська діяльність на користь польської розвідки. Рішенням наркому НКВС і Генерального прокурора СРСР за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.08.1938 року. Реабілітований 27.11.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОРДИСНКО Леонід Григорович, народився у 1908 р. у м.Каховка, українець, закінчив 4 класи. Проживав у м.Херсоні по вул.Гончарна 37. Заарештований 23.03.44 р. Звинувачення: служба у німецькій поліції. Постановою УНКВС по Херсонській області від 16.05.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС.

ГОРДІЛЕЙ Юхимія Федорівна, народилась 11.06.1892 р. у с.Глюдоси Хмельівського району Одеської області, українка, закінчила 3 класи. Проживала у м.Херсоні по вул.М'ясна, 21. Заарештована 27.09.37 р. Звинувачення: підозра у шпигунстві. Звільнена 22.11.1938 р. за довідкою начальника в'язниці.

ГОРИЦЬКА Любов Павлівна, народилась у 1925 р. у с.Дмитрівка Іванівського району, українка, освіта нижча. Проживала у м.Херсоні по вул.Декабристів, 6. Заарештована 22.12.45 р. за антирадянську діяльність. Херсонським облсудом 14.03.46 р. засуджена до 5 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 18.11.92 р. реабілітована.

ГОРОДЕЦЬКА Валерія Якубівна, народилась 05.12.1917 року в с.Журавиці Пшемиського району Львівської області, полька, освіта початкова. Проживала м.Херсон. Заарештована 17.06.1940 року. Звинувачення: соціально небезпечний елемент. Особливою нарадою при наркомі внутрішніх справ СРСР 05.08.1940 засуджена до 5 років ВТТ. Реабілітована 11.09.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОРЦЕВ Павло Михайлович, народився 15.02.1905 року в сел. ім. Зудова Гусь-Хрустальницького району Володимирської області, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: участь у троцькісько-шкідницькій організації. Верховним судом СРСР 08.12.1937 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 15.02.1958 Верховним судом СРСР.

ГОФМАН Петро Рафаїлович, народився у 1883 році в с.Федорівка Миколаївського району, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. 1 Травня, 35. Заарештований 10.02.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Судом Катерининської залізниці 23.02.1931 засуджений до 2 років ВТТ, 2 роки поразки в правах. Комісією по перегляду справ ВТР 04.12.1931 справу припинено. Реабілітований 19.06.2000 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

ГРАБІНСЬКИЙ Генріх Ансович, народився 19.07.1899 року в м.Севастополі, освіта середня.

Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній латиській організації. Рішенням народного комісара внутрішніх справ і прокурора СРСР за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 17.12.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ГРАБОВСЬКА Марія Петрівна, народилась 15.07.1893 року в м.Херсоні, полька, освіта середня спеціальна. Проживала м.Херсон. Заарештована 31.08.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність, виховання дітей у контрреволюційному націоналістичному дусі, підтримання викладання Закону Божого. Особливою нарадою при наркомі внутрішніх справ СРСР 02.12.1937 засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГРАЄВСЬКИЙ Гнат Вікентійович, народився у 1893 році в м.Одесі, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Червоноармійська, 1. Заарештований 20.12.1932 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався, 23.05.1933 року з ув'язнення звільнений. Реабілітований.

ГРЕБЕНЧИ Дем'ян Михайлович, народився 01.11.1890 року в Бессарабії, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, Карантинний острів, 2. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки при УНКВС по Херсонській області за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 07.12.1960 Президією Херсонського облсуду.

ГРЕЙДІН Теодор Давидович, народився у 1921 році в м.Херсоні, росіянин, освіта середня медична. Проживав м.Харків, вул. Клочковська, 121, кв. 3. Заарештований 29.12.1944 року. Звинувачення: терористичні наміри, викрадення зброї і пограбування. Військовим трибуналом 272-ї стрілецької дивізії 13.01.1945 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 17.07.1968 Пленумом Верховного суду СРСР (вищевказаний вирок відмінено).

ГРЕЧУШКІНА Марія Кирилівна, народилась у 1897 році в м.Орск Оренбурзької області, росіянка, освіта нижча. Проживала м.Херсон (в'язень ВТК №10). Заарештована (дата відсутня). Звинувачення: антирадянська агітація серед ув'язнених. Військовим трибуналом Одеського військового округу 17.04.1941 направлена на примусове лікування в Херсонську психіатричну лікарню. Реабілітована.

ГРИГОРІАДІ Феодилія Панайотівна, народилась у 1898 році в м.Сурмена (Туреччина), гречанка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Судова, 41. Заарештована 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність та агітація. Рішенням НКВС та Генеральної прокуратури СРСР 05.02.1938 за ст.

54-10, 54-11 КК УРСР засуджена до розстрілу. Розстріляна 28.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітована 09.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ГРИНЬКО Олексій Сергійович, народився у 1899 році в с.Нова Збур'ївка Голопристанського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Дзержинського, 37. Заарештований 18.06.1945 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 10.07.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 30.07.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ГРИШИНА Марфа Григорівна, народилась у 1907 р. у м.Твері, росіянка, освіта нища. Проживала у м.Херсоні по вул.Овразна, 12. Заарештована 26.04.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітована 01.06.33 р.; постановою Херсонського відділу ДПУ звільнена з-під арешту.

ГРИШКО Іван Семенович, народився 29.01.1902 року в с.Чаплінка Чаплинського району, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 28. Заарештований 10.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність та агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.03.1956 Президією Херсонського облсуду.

ГРНБЕРГ Михайло Ізраїльович, народився у 1902 році в м.Миколаєві, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна троцькіська діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 10.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГРНБЕРГ Олександр Ісакович, народився у 1909 році в м.Скадовськ Скадовського району Херсонської області, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська, 23. Заарештований 27.07.1937 року. Звинувачення: участь у троцькісько-шкідницькій організації. Верховним судом СРСР 08.12.1937 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 15.02.1958 Верховним судом СРСР.

ГРНБЛАТ Ісаак Львович, народився у 1899 році в м.Херсоні, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1928 році. Звинувачення: опозиція ВКП(б). Про покарання рішення не приймалося. Реабілітований 03.02.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ГРИНЕК Олександр Степанович, народився у 1926 році в с.Борозенське Великоолександрівського району, українець, освіта незакінчена середня (студент Херсонського машинобудівного технікуму). Проживав м.Херсон, вул. Червонофлотська, 19. Заарештований 01.08.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. До суду не притягувався. Постановою УМДБ

по Херсонській області 29.09.1951 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ГРНЧЕНКО Михайло Митрофанович, народився у 1889 р. у м.Херсоні, українець, освіта вища. Проживав у м.Херсоні по вул.Олександрівській, 85. Заарештований 15.09.37 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 21.02.38 р. вироком Миколаївського облсуду до 3 років ВТТ з поразкою прав на 2 роки. Постановою Верховного Суду УРСР вирок скасовано. Реабілітований 16.01.39 р.; рішенням Миколаївського облсуду виправданий, звільнений з-під арешту.

ГРОСС Соломон Германович, народився у 1912 році в м.Берексас (Угорщина), єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів. Заарештований у 1941 році. Звинувачення: нелегальний перехід кордону. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 30.09.1959 Президією Херсонського облсуду.

ГРУДЗІНСЬКИЙ Беніамін Шмулевич, народився у 1899 році в смт Гола Пристань Голопристанського району, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1935 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Справу було припинено, з-під варті звільнений. У 1937 році Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років ВТТ. У 1949 році Особливою нарадою МДБ СРСР – поселення за приналежність до антирадянської троцькіської організації. Реабілітований 09.03.1966 Президією Херсонського облсуду.

ГРУДКОВСЬКИЙ Іван Іванович, народився у 1892 році в с.Киселівка Білозерського району (тоді Снігурівського району Миколаївської області), поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.02.1961 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ГРУДКОВСЬКИЙ Лаврентій Леонтійович, народився у червні 1915 р. у с.Киселівка Снігурівського району Миколаївської області, поляк, освіта неповна середня. Проживав у м.Херсоні по Поштовому провулку, 6. Заарештований 20.02.38 р. Звинувачення: антирадянська підривна діяльність. Реабілітований 27.02.39 р.; вироком Миколаївського облсуду виправданий, звільнений з-під арешту.

ГРУДКОВСЬКИЙ Леон Адамович, народився у 1894 році в с.Киселівка Білозерського району (тоді Снігурівського району Миколаївської області), поляк, освіта 4 класи. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (У 1929 році господарство батька було розкуркулено, родину вислано на Урал). Рішенням наркому НКВС СРСР і Генерального прокурора СРСР засуджено до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.02.1961 Судовою

колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ГУБАНОВ Василь Іванович, народився у 1900 році в с.Очакові Очаківського району Миколаївської області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Радянська, 59. Заарештований 21.04.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність під час німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 17.11.1944 засуджений до 7 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 17.01.1973 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ГУБЧЕНКО Евеліна Іванівна, народилася у 1924 році в м.Херсоні, українка, освіта незакінчена вища. Проживала м.Херсон, вул. Підпільна, 43. Заарештована 16.03.1949 року. Звинувачення: служба у німецьких каральних органах. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 29.04.1949 засуджена до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 11.03.1955 покарання знижено до 7 років ВТТ без поразки в правах. Реабілітована 13.04.1971 Верховним судом УРСР (вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено).

ГУДАКОВСЬКИЙ Іван Іванович, народився 01.05.1909 р. у с.Киселівка Снігурівського району Миколаївської області, поляк, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Свердлова 6. Заарештований 16.02.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 16.04.38 р.; постановою Херсонського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

ГУДИМА Сергій Васильович, народився 19.10.1899 року в м.Херсоні, українець, освіта – церковна школа. Проживав м.Херсон, вул. Перекопська. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: участь у офіцерському підпіллі. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 ч.1, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований у 1957 році Президією Херсонського облсуду.

ГУДКОВСЬКА Юлія Едуардівна, народилася у 1894 р. у с.Киселівка Білозерського району, полька, неписьменна. Проживала у м.Херсоні по вул. Кривій, 1. Заарештована 23.10.37 р. Звинувачення: допомогала чоловіку у контрреволюційній діяльності. Реабілітована 22.02.38 р.; довідкою з тюрми звільнена з-під арешту.

ГУЗУЛІДІ Анастасій Георгійович, народився у 1898 році в м.Сурмена (Туреччина), грек, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Пушкінська. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та ген. прокуратури СРСР 05.02.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.02.1938 в

м.Херсоні. Реабілітований 09.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ГУЗЬ Павло Григорович, народився 06.11.1894 року в с.Антонівка Херсонської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: шкідництво, зберігання зброї. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 11.01.1961 Президією Херсонського облсуду.

ГУЙВАН Василь Пантелеймонович, народився у 1881 році в м.Херсоні, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Червонофлотська, 13. Заарештований 28.12.1944 року. Звинувачення: приналежність до агентури ворога і антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 09.02.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 26.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ГУЛЬПА Михайло Пилипович, народився у 1932 році в с.Білолісса Татарбунарського району Одеської області, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Ливарна, 17. Заарештований 05.02.1957 року. Звинувачення: участь у антирадянській підпільній ієгровіській організації. Херсонським облсудом 19.04.1957 засуджений до 5 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований.

ГУНЯГА Василь Опанасович, народився у 1911 році в м.Херсоні, українець, освіта 3 класи. Проживав м.Херсон. Військовослужбовець. Заарештований 20.08.1942 року. Звинувачення: перехід на бік ворога. До суду не притягувався. Військовим трибуналом Брянського фронту 29.09.1944 протест військового прокурора 48-ї армії відхилено, визначення військового трибуналу 48-ї армії від 22.09.1942 відмінено, справу за недоведенністю припинено. Реабілітований.

ГУРЗУЛІДІ Митродора Василівна, народилася у 1913 році в м.Херсоні, гречанка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Насипна. Заарештована 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.02.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджена до розстрілу. Розстріляна 28.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітована 09.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ГУРІН Олександр Порфирійович, народився у 1879 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Миколаїв. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Був у білій армії). Постановою трійки УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 19.09.1959 Президією Херсонського облсуду.

ГУРЬБА Євтихій Кіндратович, народився 23.08.1893 року в смт Гола Пристань Голопристанського району, українець, освіта початкова. Проживав

м.Херсон. Заарештований 02.11.1937 року. Звинувачення: організував у 1936 році страйк, контрреволюційна агітація, наклепи на радянську владу, її вождів. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГУССВ Феодосій Петрович, народився у 1916 році в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Нижнегоспітальна, 304. Військово-службовець. Заарештований 26.09.1942 року. Звинувачення: співпраця з німецькою розвідкою. Особливим засіданням при НКВС СРСР 15.07.1944 зараховано в покарання строк попереднього ув'язнення, з-під варті звільнено. Реабілітований 22.02.1999 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ГУЦУЛ Федір Миколайович, народився 08.02.1895 року в м.Одеса, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Червоностудентська, 4. Заарештований 06.08.1937 року. Звинувачення: участь у троцькістській терористичній організації. Верховним судом СРСР 28.12.1937 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 26.08.1958 Верховним судом СРСР.

Д

ДАВИДОВ Григорій Михайлович, народився у 1913 році в с.Б.-Биково Будьонівського району Воронезької області, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, гуртожиток заводу склотари. Заарештований 27.06.1941 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Новосибірським облсудом 24.10.1941 засуджений до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 28.09.1992 Висновком заступника генпрокурора України.

ДАВИДОВА Валентина Іванівна, народилась у 1920 році в с.В. Бобрин Краснопольського району Сумської області, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон. Заарештована 25.09.1944 року. Звинувачення: антирадянські виступи проти стаханівського руху. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 16.10.1944 засуджена до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 05.07.1972 Президією Херсонського обласного суду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ДАМАЦЬКА Єлизавета Тимофіївна, народилась у 1908 році у м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала по у м.Херсоні по вул.Комсомольська 27. Заарештована 13.03.46 р. Звинувачення: зрада радянських людей німецьким окупантам. Реабілітована 29.07.46 р. військовим трибуналом військ МВС Херсонської області.

ДАНИЛОВ Олександр Онисимович, народився у 1892 році в м.Херсоні, росіянин, освіта нижча.

Проживав м.Херсон. Заарештований 09.07.1920 року. Звинувачення: служба в білій армії. До суду не притягувався. Постановами Херсонського ОО ДПУ від 23.07.1920 та Херсонської УЧК від 27.10.1921 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДАНИЛЬЧУК Нестор Герасимович, народився 09.11.1882 року в с.Новопетрівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Київська. Заарештований 30.07.1938 року. Звинувачення: шпигунство на користь польської розвідки. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 09.10.1938 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 23.01.1990 Прокуратурою Одеського військового округу.

ДАНІЛЕВСЬКИЙ Дем'ян Степанович, народився у 1898 р. у с. Посад-Покровське Херсонського (нині Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав у м. Херсоні по вул. Піонерська, 87. Заарештований 14.06.38 р. Звинувачення: антирадянська пропаганда. Реабілітований 15.01.39 р.; вироком Миколаївського облсуду звільнений з під арешту.

ДВОРНІКОВ Орест Васильович, народився у 1916 році в м.Одеса, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон (в'язень обллікарні УНТЛК МВС). Заарештований 08.09.1947 року. Звинувачення: антирадянська агітація серед ув'язнених. Спеціальним табірним судом ВТК 21.02.1948 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 14.05.1965 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ДВОСКІН Ошер Менделейович, народився 02.01.1908 року в м.Херсоні, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 01.08.1941 року. Звинувачення: антирадянська агітація, терористичні наміри. Військовим трибуналом 116-ї стрілецької дивізії 04.08.1941 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 13.06.1989 Військовим трибуналом Київського військового округу (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ДЕВ'ЯТКО Ємма (Олена) Християнівна, народилась у 1906 році в с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, шведка, освіта початкова. Проживала м.Херсон. Заарештована у 1945 році. Звинувачення: зрадницька поведінка на окупованій території. „фольксдойч“. Особливою нарадою НКВС СРСР за ст. 54-1”а” КК УРСР засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 17.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДЕГТЯРЬОВ Іван Антонович, народився у 1896 р. у с.Іванівка Кіровоградської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Декабристів, 31. Заарештований 01.02.46 р. за посібницьку

діяльність та антирадянську агітацію. Засуджений 17.04.46 р. Херсонським облсудом до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Звільнений 24.07.54 р. Рішенням Херсонського облпрокурора від 21.11.93 р. реабілітований.

ДЕЙНЕГО Глафіра Євтихіївна, народилася у 1880 році в с.Н.-Старобуд Херсонського (Білозерського) району, українка, освіта нижча. Проживала с.Арнаутка Білозерського району нині смт Комишани м.Херсон. Заарештована 28.01.1937 року. Звинувачення: антирадянська підпільна діяльність. Одеським облсудом 10.06.1937 засуджена до 5 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 14.07.1992 Висновком заступника Генпрокурора України.

ДЕЛІ Степан Степанович, народився у 1898 році в с.Кубай (Бессарабія), болгарин, освіта вища. Проживав м.Херсон. Заарештований 17.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням наркомуну внутрішніх справ і прокуратури СРСР 15.11.1937 за ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.11.1937 в м.Одесі. Реабілітований 21.09.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ДЕМ'ЯНЕНКО Олександр Миронович, народився у 1895 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав с.Домузла Хорлівського (Каланчацького) району Херсонської області. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Служив у Денікіна). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 16.09.1937 року. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДЕМ'ЯНЕНКО Яків Степанович, народився у 1910 р. у с.Димки Ковалівського району Полтавської області, українець, освіта вища – закінчив у 1936 р. Херсонський сільгоспінститут. Проживав у м.Одесі по вул.Жуковського, 34. Заарештований 30.11.44 р. за посібництво та антирадянську діяльність у період окупації. Засуджений 10.03.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 16.12.93 р. реабілітований.

ДЕМ'ЯНОВ Петро Петрович, народився 12.06.1902 року в м.Павлоград Дніпропетровської області, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у партії боротбістів, антирадянська агітація. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.01.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ДЕМКОВСЬКИЙ Борис Федорович, народився у 1901 році в м.Херсоні, поляк, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Судова. Заарештований

16.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням наркомуну внутрішніх справ та прокуратури СРСР 05.02.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 04.07.1958 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

ДЕМКОВСЬКИЙ Сергій Федорович, народився 08.03.1912 року в м.Херсоні, поляк, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, вул. Червоностудентська. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням наркомуну внутрішніх справ та прокуратури СРСР 05.02.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 04.07.1958 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

ДЕНИСЕНКО Надія Яківна, народилася у 1926 р. у с.Галаганівка Миколаївської області, українка, освіта незакінчена середня. Проживала у м.Херсоні по вул.Декабристів, 5. Засуджена 22.04.46 р. за посібництво діяльність на користь німецьким окупантам. Засуджена 20.05.46 р. Херсонським облсудом до 8 р.ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 23.01.95 р. реабілітована.

ДЕРДЯЩЕНКО Кузьма Васильович, народився у 1905 р. у м.Херсоні, українець, закінчив 3 класи. Військовослужбовець. Проживав у Степінській сільській раді Омської області. Заарештований 31.05.42 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 08.06.42 р. до розстрілу з конфіскацією майна. Рішенням військового трибуналу Західного фронту від 30.06.42 р. розстріл замінений 10 роками ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 31.05.94 р. рішенням військового прокурора Південного регіону України.

ДЕРЕВ'ЯНКО Михайло Данилович, народився у 1896 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Перекопська, 11. Заарештований 02.10.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 30.11.1935 справу припинено, підписка про невиїзд анульована. Реабілітований.

ДЕСЯТНИКОВ Василь Якович, народився 12.02.1892 року в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Карла Маркса. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: участь у офіцерському підпіллі. (Капітан царської і білої армій). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 ч.1, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований у 1957 році Президією Херсонського облсуду.

ДЕХТЯР Іван Герасимович, народився 29.08.1885 року в с.Олександрівка Миколаївського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, сільгоспколонія НКВС, філія №2. Заареш-

тований 10.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міського відділу НКВС 10.02.1939 та міськпрокурора 13.02.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДЕХТЯРЬОВ Мефодій Архипович, народився у 1896 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Торгова, 8. Заарештований 30.04.1945 року. Звинувачення: служив у німецьких організаціях. Військовим трибуналом Дніпровського басейну 15.08.1945 засуджений до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 02.04.1959 Верховним судом УРСР.

ДЕХТЯРЬОВА Фелікса Костянтинівна, полячка, неписьменна. Проживала м.Херсон, вул. Гречеська. Заарештована у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Рішенням народного комісара внутрішніх справ і прокурора СРСР за ст. 54-10 ч.1, 54-11 КК УРСР засуджена до розстрілу. Реабілітована 25.01.1958 Ухвалою Судової колегії у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ДЕЦИК Віра Лук'янівна, народилася у 1926 р. у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українка, освіта середня. Проживала у м.Херсоні по вул. К.Маркса, 47. ВТ військ МВС Миколаївської області 12.01.49 р. засуджена до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. ВТ Одеського ВО 15.03.55 р. покарання знижено до 7 років позбавлення волі. Рішенням прокурора Херсонської області від 17.11.92 р. реабілітована.

ДЗЕКОНСЬКИЙ Микола Антонович, народився у 1886 році в м.Одесі, українець, освіта 6 класів. Проживав м.Херсон, вул. 9 січня, 1. Заарештований 26.04.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 08 та 11.06.1935 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДЗЕШУЛЬСЬКИЙ Григорій Вікторович, народився у 1901 р. у м.Севастополі, українець, освіта середня технічна. Проживав у м.Херсоні по вул. К. Маркса, 10. Заарештований 24.05.45 р. за посібницьку діяльність. Засуджений 17.08.45 р. ВТ Дніпровського басейну до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Звільнений 25.01.55 р. Рішенням в.о. прокурора Херсонської області від 12.07.95 р. реабілітований.

ДЗЮБА Микола Євдокимович, народився у 1926 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта 7 класів. Проживав – служив у радянській армії. Звинувачення: зрада Батьківщини (був на окупованій території). Особливою нарадою МДБ СРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 09.08.1954 Центральною комісією по перегляду справ засуджених за контрреволюційне порушення.

ДЗЮБА Мирон Опанасович, народився у 1880 році в с.Нова-Гребля Вінницької області, українець,

освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Кременчуцька, 14. Заарештований 11.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська пропаганда. Миколаївським облсудом 21.02.1938 засуджений до 7 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Верховним судом УРСР 19.05.1938 покарання знижено до 4 років ВТТ з поразкою в правах на 1 рік. Реабілітований 13.07.1993 Висновком заступника Генпрокурора України.

ДИБОВСЬКИЙ Фелікс Францевич, народився 10.12.1877 року в м.Фастові Київської області, поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Рішенням наркому НКВС і прокурора СРСР за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 28.03.1960 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ДІАКОВСЬКИЙ Олександр Володимирович, народився у 1896 році в с.Вісунськ Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Спартаківська. Заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 02.12.1937 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 17.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 10.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДІДЕНКО Володимир Іванович, народився у 1895 році в м.Домбров (Польща), поляк, освіта незакінчена вища. Проживав м.Херсон, вул. Леніна. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація та націоналістична діяльність. Рішенням наркому НКВС і прокурора СРСР за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 24.03.1961 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ДІКШТЕЙН Юхим Давидович, народився у 1906 році в м.Херсоні, єврей, освіта вища. Проживав м.Одеса, вул. Островидова, 64. Військовослужбовець. Вперше заарештований 11.09.1924 року. Звинувачення: участь у організації ЦСЮФ. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 15.09.1924 з-під варті звільнений під поруку 3-х членів профспілки. Визначенням Одеського окружного суду 18.08.1925 справу припинено. Вдруге заарештований 29.03.1942 року. Звинувачення: антирадянська поразницька агітація. Військовим трибуналом Закавказького військового округу 23-24.09.1942 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 19.03.1957 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ДІНЕВИЧ Зельман Йосипович, народився у 1887 році в Миколаївській (так в документі) губернії, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Міщанська. Заарештований 19.09.1922 року. Звинувачення: належність до підпільної сіоністської організації. До суду не притягувався. Постановою Бердич-

івського ДПУ від 20.09.1922 справу припинено. Реабілітований.

ДІРВУК Михайло Іванович, народився у 1888 році в с.Дубовка Слонімського повіту Гродненської губернії (Польща), білорус, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Бульварна, 12. Заарештований 20.07.1938 року. Звинувачення: підозра у шпигунстві. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС і міськпрокурора 19.12.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДМИТРОВ Микола Петрович, народився у 1924 р. у м.Херсоні, росіянин, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Суворова, 8. Заарештований 16.01.42 р. Звинувачення: підозра у зраді Вітчизни. Постановою ВТ НКВС Казанської залізниці від 12.04.43 р. справа припинена, звільнений з-під арешту та направлений у розпорядження Казанського міськвійськомату.

ДМИТРУК Фекла Никифорівна, народилася у с.Задирець Гродненської губернії (Польща), полька, малописьменна. Проживала у м.Херсоні по вул.Ковальській, 33. Заарештована 31.10.37 р. Звинувачення: дружина ворога народу. Реабілітована 30.04.92 р. постановою в.о.прокурора Херсонської області.

ДМИТРЮК Платон Іванович, народився у 1885 році в Польщі, білорус, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Рішенням наркому НКВС і прокурора СРСР за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 17.08.1963 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ДОБЖАНСЬКИЙ Хороль Йосипович, народився у 1909 році в с.Михайлівка Жмеринського району Вінницької області, поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Рішенням наркому НКВС і прокурора СРСР за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 30.10.1965 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ДОБХИЧІН Георгій Семенович, народився 20.08.1897 року в м.Радом (Польща), росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Леніна, 35. Заарештований 15.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора від 17.12.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ Омелян Андрійович, народився 08.08.1888 р. у м.Херсоні, українець, малописьменний. Проживав у м.Херсоні по вул. Пушкінська, 111. Заарештований 05.03.38 р. Звинувачення: підозра у шпигунстві. Реабілітований 20.04.38 року; постановами Херсонського відділу НКВС та прокурора м.Херсона справа припинена, звільнений з-під арешту.

ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ Сергій Григорович, народився 11.09.1886 року в с.Березнігувате Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Ливарна, 12. Заарештований 09.06.1938 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановами УНКВС по Миколаївській області 08.06.1939 та облпрокурора 07.01.1940 справу припинено, підписка про невиїзд анульована. Реабілітований.

ДОБРОМІЛЬСЬКА Фіра Мойсеївна, народилася у 1905 році в м.Зінов'ївськ, єврейка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Радянська. Заарештована у 1924 році. Звинувачення: сіоністська діяльність, зберігання антирадянської літератури. Особливою нарадою колегії ДПУ 22.12.1924 засуджена до 3 років заслання. Реабілітована 30.06.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ДОБРОМІЛЬСЬКИЙ Григорій Мойсейович, народився 14.09.1896 року в с.Гола Пристань Голопристанського району, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. 1 Травня, 35. Заарештований у липні 1938 року. Звинувачення: участь у антирадянській меншовицькій організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 17.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДОБУЖИНСЬКИЙ Олексій Едвардович, народився 29.07.1903 року в с.Цюрупинськ Цюрупинського району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. 1 Травня, 25. Заарештований 09.06.1938 року. Звинувачення: шпигунство на користь польської розвідки. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.11.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.02.1959 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ДОВБНЯ Микола Миколайович, народився 12.05.1878 року в м.Херсоні, українець, освіта середня духовна. Проживав м.Херсон, вул. Сухарна, 22. Заарештований 07.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Помер 28.12.1938 в м.Херсоні в тюремній лікарні. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 11.02.1939 та міського прокурора 13.02.1939 справу припинено. Реабілітований.

ДОВГІЙ Максим Прокопович, народився 15.08.1894 року в с.Стара Маячка Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 12.09.1937 року. Звинувачення: активна контрреволюційна агітація, дискредитація сталінської конституції. (У 1933 році був засуджений до 8 років позбавлення волі за крадіжку колосків). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 засуджений до розстрі-

лу. Розстріляний 14.11.1937 року. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДОВГИЙ Прокопій Федорович, народився 28.07.1904 року в с.Пуклякі Оринінського району Вінницької області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації петлюрівців. Рішенням комісара ВС СРСР та прокурора СРСР за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 18.11.1958 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ДОВМОНТ Вацлав Петрович, народився 15.01.1889 року в м.Вільно (Польща, тепер м.Вільнюс, Литва), литовець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Судова. Заарештований 11.08.1937 року. Звинувачення: шпигунство на користь польської розвідки. Рішенням НКВС та генеральної прокуратури СРСР 04.11.1937 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 04.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДОЙЧ Павло Олександрович, народився у 1878 р. в Одеському повіту, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 14.05.28 р. Звинувачення: вбив трьох червоноармійців у 1919 р. та селянку у 1916 р. Реабілітований 15.06.28 р. постановою Херсонського оперативного відділу ДПУ.

ДОЛГОВА Матильда Іванівна, народилася у 1902 році в м.Сімферополі (Крим), полячка, освіта середня. Проживала м.Херсон. Заарештована у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація і пропаганда. Рішенням наркому НКВС і Генерального прокурора СРСР засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 28.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДОЛИНЕР Мойсей Месрович, народився у 1899 р. у м.Сімферополі Кримської АРСР, єврей, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул. Жовтневої революції, 37. Заарештований 26.03.38 р. Звинувачення: служба в білій армії. Реабілітований 19.05.38 р.; постановою Херсонського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

ДОМБРОВСЬКА Євгенія Антонівна, народилася у 1898 році в м.Херсоні, полька, освіта 7 класів. Проживала м.Херсон. Заарештована 12.11.1937 року. Звинувачення: передавання відомостей про утримання поляків у херсонській в'язниці. Рішенням наркому внутрішніх справ і прокурором СРСР 26.11.1937 засуджена до розстрілу. Реабілітована 29.03.1990 Військовим прокурором Одеського військового округу.

ДОМБРОВСЬКИЙ Борис Якович, народився 30.09.1900 року в смт Гола Пристань Голопристанського району, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (Служив в 1919 році у армії

Денікіна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований (у справі дата відсутня) Президією Херсонського облсуду.

ДОМРАЧОВ Андрій Протасович, народився у 1898 р. у с. Новий Кінерь Татарської АРСР, росіянин, освіта 4 класи. Проживав у м.Херсоні по вул.Р.Люксембург, 16. Заарештований 17.02.51 р. за антирадянську діяльність. Херсонським облсудом 02.08.51 р. засуджений до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Комісія ПВС СРСР 29.06.56 р. покарання знизила до 8 років ВТТ. Рішенням прокурора Херсонської області від 08.02.93 р. реабілітований.

ДОНЕЦЬ Василь Семенович, народився у 1888 році в м.Ніжені, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у СВУ, проводив контрреволюційну роботу. (У 1918 році брав активну участь у єврейських погромах, був засуджений до 3 років ув'язнення. У 1927-1928 роках відкрито виступав на користь троцькістів). Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДОНЕЦЬ Єфросинія Марківна, народилася у 1904 році в с.Грушівка Дніпропетровської області, українка, освіта початкова. Проживала м.Херсон. Заарештована у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Постановою трійки УНКВС по Одеській області засуджена до 8 років ВТТ. Реабілітована 12.06.1956 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ДОНІ Віктор Давидович, народився 05.03.1869 в с.Шабо (Бессарабія), швейцарець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній фашистській організації. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 07.12.1960 Президією Херсонського облсуду.

ДОНОВ Папас Іванович, народився 13.10.1898 року в с.Горяхово Володимиро-Волинського повіту Волинської губернії, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: участь у антирадянській організації, шкідництво. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 23.09.1966 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ДОНЦОВ Федот Михайлович, народився у 1881 р. у с.Благодатне Миколаївської області, росіянин, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Перекопській, 8. Заарештований 25.10.44 р. за антирадянську діяльність. Засуджений 16.01.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою

прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 31.12.93 р. реабілітований.

ДОРОСІНСЬКИЙ Айзик Шеншелевич, народився у 1904 році в м.Херсоні, єврей, освіта 8 класів. Проживав м.Херсон, вул. Панкратівська,9. Заарештований 19.09.1922 року. Звинувачення: належність до підпільної сіоністської організації. До суду не притягувався. Постановою Бердичівського ДПУ від 20.09.1922 справу припинено. Реабілітований.

ДРОШЕНКО Яків Сергійович, народився у 1915 році в м.Херсоні, українець, освіта 7 класів. Проживав м.Одеса, вул. Карла Маркса, 19. Заарештований 26.07.1945 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом Балтійського басейна 26.03.1946 за судом виправданий. Затримання під охороною залишено в силі до вступу вироку в законну дію. Реабілітований 26.04.1946 За ордером Водного відділу МДБ Ленінградського басейну.

ДРОЩУК Іван Павлович, народився у 1910 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Форштадська, 52. Заарештований 25.03.1944. Звинувачення: служба у німецькій поліції. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 13.04.1944 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДОЦЕНКО Андрій Єгорович, народився у 1906 році в с.Арнаутка Херсонського (Білозерського) району нині смт.Комишани м.Херсон, українець, освіта нижча. Проживав с.Арнаутка Білозерського району (нині смт Комишани м.Херсон). Заарештований 02.09.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Одеським облсудом 13.03.1937 засуджений до 5 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 23.09.1966 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ДРАБОВСЬКА Марфа Сидорівна, народилася у 1894 році в м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсоні. Заарештована 29.12.1936 року. Звинувачення: антирадянська підпільна діяльність. Одеським облсудом 10.06.1937 засуджена до 5 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 14.07.1992 Висновком заступника генпрокурора України.

ДРАПКІН Савелій Зосимович, народився у 1896 році в с.Варкалабово (Білорусія), єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Ганібалівська, 43. Заарештований 26.01.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 09.08.1937 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 02.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ДРЕЙМАН Олександр Андрійович, народився у 1878 році в с.Фрекація Ізмайльського району Одеської області, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон. Дніпровський провулок, 10. Заареш-

тований 24.10.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 15.02.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 13.08.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ДРОБАХА Варвара Григорівна, народилася у 1921 році в с.Василівка Козельшинського району Полтавської області, українка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Перекопська, 27. Заарештована 04.08.1944 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 21.10.1944 року засуджена до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітована 08.06.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ДРОБИШЕВА Зоя Іванівна, народилася у 1898 році в м.Одесі, росіянка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Селянська, 18. Заарештована 11.12.1934 року. Звинувачення: зв'язок з закордонними контрреволюціонерами. Особливою нарадою при НКВС 04.03.1935 засуджена до 3 років ВТТ. Реабілітована 15.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДРОБОТ Степан Назарович, народився 13.08.1895 року в с.Токарівка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 1. Заарештований 23.02.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

ДРОВЕЦЬКИЙ Леонтій Степанович, народився у 1902 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 09.03.45 р. за зрадницьку діяльність. Засуджений 11.05.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Звільнений 05.03.54 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 22.12.93 р. реабілітований.

ДРОГЕНКО Іван Олексійович, народився у 1901 році в с.Баляхівка Херсонського району, українець, освіта 3 класи. Проживав м.Херсон. Заарештований 16.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.07.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 10.12.1958 Президією Херсонського облсуду.

ДРОЖИНСЬКА-ВОРОНІНА Лідія Володиричівна, народилася 10.11.1910 року в м.Херсоні, росіянка, освіта незакінчена середня. Проживала м.Херсон. Заарештована у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 08.02.1960 Президією Херсонського облсуду.

ДРОНОВ Павло Георгійович, народився 15.06.1898 року в м.Миколаєві, росіянин, освіта вища технічна. Проживав м.Херсон, вул. Перекопська. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 24.10.1957 Президією Херсонського облсуду.

ДРУЖИНСЬКИЙ Павло Іванович, народився у 1865 році в с.Киселівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Червоноармійська. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1921 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Помер у таборі 06.05.1938 року. Реабілітований

ДРУЗЯК Григорій Петрович, народився 17.04.1883 року в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта середня спеціальна (Херсонське морехідне училище). Проживав м.Херсоні. Заарештований 05.09.1937 року. Звинувачення: активна контрреволюційна агітація, розхвалювання старих часів, зв'язки з моряками іноземних кораблів. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 27.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 23.01.1990 Військовим прокурором Одеського військового округу.

ДУБІНІН Віктор Павлович, народився у 1907 році в м.Миколаєві Миколаївської області, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 20.03.1932 року. Звинувачення: колишній куркуль, який проживав за фіктивними документами, антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 01.08.1932 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДУБІНІН Павло Данилович, народився у 1879 році, хутір Усть-Бистрий Краснодарської станиці Ростовської області, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 25.03.1932 року. Звинувачення: колишній куркуль, який проживав за фіктивними документами, антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 01.08.1932 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДУБРОВ Михайло Спиридонович, народився у 1926 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Пугачова, 19. Заарештований 22.04.1944 року. Звинувачення: співпраця з німецькими каральними органами. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 30.12.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 01.06.1964 Президією Херсонського облсуду.

ДУВАНОВ Анатолій Олександрович, народився у 1898 р. у м.Рязань, росіянин, освіта вища технічна. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 14.05.45 р. за посібницьку діяльність та антирадянську агітацію. ВТ військ НКВС Херсонської області 14.12.45 р. засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням в.о. прокурора Херсонської області від 27.07.93 р. реабілітований.

ДУДКА Семен Семенович, народився у 1893 році в с.Вільковіце, район Бела (Польща), поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: шпигунська діяльність. Рішенням наркому НКВС і ген. прокурора СРСР за ст. 54-10 ч. 1, 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 05.02.1938 року. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДУДНИК Іван Олександрович, народився 14.04.1903 року в с.Веровка Єнакієвського району Донецької області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Старостіна, 15. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: участь у троцькістсько-шкідницькій організації. Верховним судом СРСР 08.12.1937 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 15.02.1958 Верховним судом СРСР.

ДУДНИК Федір Олександрович, народився у 1910 році у с.Мар'янівка Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав на ст.Херсон, буд. №27 залізниця. Заарештований 10.03.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Постановою ДТВ ДУДБ НКВС Одеської залізниці від 28.03.39 р. справа припинена і направлена Транспортному прокурору Одеської залізниці для рішення, звільнений з-під арешту.

ДУДНИЧЕНКО Олександр Степанович, народився у 1888 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Тягинська, 2. Заарештований 08.07.1944 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 04.10.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 26.04.1991 Президією Херсонського обласного суду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено на основі ст. 6 п. 2 УПК УРСР).

ДУДЯГА Леонід Іванович, народився 17.12.1891 р. у м.Херсоні, росіянин, освіта вища, працював інспектором держфонду. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 29.07.38 р. Звинувачення: брав участь у антирадянських організаціях. Реабілітований 03.05.39 р.; постановою Херсонського міського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

ДУДЯГА Леонід Іванович, народився у 1881 р. у м.Харків, росіянин, освіта – вища юридична. Проживав у м.Ізмаїл Одеської області. Заарештований 06.07.45 р. УМДБ по Херсонській області за посібницьку та антирадянську діяльність. Засуджений

03.12.45 р. Херсонським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 21.11.93 р. реабілітований.

ДЯДСЛОВ Йосип Францевич, народився 06.01.1895 року в с.Комарово Віленської губернії (Польща), поляк, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Рішенням НВС і прокурора СРСР за ст. 54-10 ч.2 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 05.02.1938 року. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДЯТЛУК Олександр Дем'янович, народився у 1922 р. у м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Фабричній, 24. Заарештований 21.02.47 р. за посібницьку діяльність та антирадянську агітацію. Засуджений 21.05.47 р. до 7р.ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням в.о. прокурора Херсонської області від 20.06.95 р. реабілітований.

ДБЯКОВСЬКИЙ Олексій Михайлович, народився у 1899 році в с.Апарі Львівського повіту, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1924 році був звинувачений у вбивстві і засуджений до 8 років ув'язнення). Рішенням наркомуну НКВС і прокурора СРСР за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 16.11.1937 року. Реабілітований 17.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДЯЧЕНКО Федір Лукич, народився 05.08.1894 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Червоноармійській, 7. Заарештований 06.03.38 р. Звинувачення: антирадянська діяльність. Реабілітований у 1939 р.; постановою прокурора Дніпровського та Дніпро-Двинського басейну справа припинена, звільнений з-під арешту.

ДЯЧЕНКО Микола Федорович, народився у 1882 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 19.10.1933 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній шкідницькій організації. До суду не притягувався. Постановою Одеського обласного відділу ДПУ від 13.12.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДБЯЧКОВСЬКА Наталя Петрівна, народилася у 1909 році в с.Серенькіно Мензеленського району Татарської АРСР, росіянка, освіта 9 класів. Проживала м.Херсон, вул. Степова, 16. Заарештована 05.04.1957 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 21.06.1957 направлена на повторну психекспертизу в психоневрологічний інститут м.Харкова. 29.09.1957 року в Харківській в'язниці №1 покінчила життя самогубством. Херсонським облсудом 07.10.1957 справу припинено. Реабілітована.

Е

ЕБЕР Раїса Андріївна, народилася у 1924 р. в селі Тетянівка Березнігуватської району Миколаївської області у сім'ї робітників, навчалася у медичному технікумі в місті Херсон. Заарештована у 1946 р., засуджена за звинуваченням у зраді Батьківщини. Відбувала покарання у Сузунському районі Новосибірської області. Реабілітована 22.03.1990 р.

ЕГЛІТ Альберт Янович, народився у 1895 році в Пулькєвській волості (Латвія), латиш, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Карла Маркса, 24. Заарештований 22.02.1938 року. Звинувачення: шпигунство. До суду не притягувався, справу припинено. Реабілітований 09.12.1938 Постановами УНКВС по Миколаївській області та військового прокурора по Одеській області від 15.12.1938 року.

ЕККЕРТ Федір Володимирович, народився 15.07.1902 року в м.Херсоні, німець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 05.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, терористичні наміри. Наркомом внутрішніх справ і прокурором СРСР 14.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 02.12.1937 року. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЕНГЕЛЬГАРТ Володимир Анатолійович, народився у 1921 році в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Москва Чкаловська, Сівков провулок, 7, кв. 27. Заарештований 25.01.1942 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом 4-ї армії 04.02.1942 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу. Реабілітований 30.05.1997 Висновком військового прокурора Південного регіону України.

ЕСТЕРЛЕН Марія Володимирівна, народилася у 1911 році в с.Костогризово Цюрупинського району, українка, неписьменна. Проживала м.Херсон. Заарештована у 1947 році. Звинувачення: зрадницька поведінка на окупованій території („фольксдойч”, виїхала до Німеччини). Особливою нарадою МВС СРСР за ст. 54-1“а” КК УРСР засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 13.02.1990 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

Є

ЄВДОКИМОВ Іван Андрійович, народився у 1903 р. у м.Херсоні, росіянин, закінчив 4 класи. Проживав у м.Херсоні по вул.Горького, 20. Заарештований 22.09.48 р. за антирадянську діяльність. Засуджений 28.06.50 р. Херсонським облсудом до 25 р. позбавлення волі з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Реабілітований 27.06.94 р. рішенням Херсонського облпрокурора.

ЄВЕНКО Степан Федорович, народився у 1909 році в с.Піски Ново-Басанського району Чернігівської області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон. Заарештований 12.11.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом 5-ї запасної стрілецької дивізії засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 09.04.1947 Верховним судом СРСР.

ЄДНАК Федір Максимович, народився у 1899 році в с.Нововоронцовка Нововоронцовського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Шолом Алейхема, 36. Заарештований 07.07.1941 року. Звинувачення: контрреволюційні розмови і дії. Військовим трибуналом військ НКВС Миколаївської області 10.08.1941 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 15.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ЄЛІН Павло Йосипович, народився у 1895 р. у с.Нова Маячка Каховського (тепер Цюрупинського) району, росіянин, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Олександровського, 30. Заарештований 07.02.46 р. Звинувачення: підозра у зраді Батьківщині. Реабілітований 03.05.46 р.; постановою УМВС по Херсонській області справа припинена, звільнений з-під арешту.

ЄМЕЦЬ Іван Никифорович, народився у 1926 році в с.Мірошниківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, вул. Войкова, 21. Заарештований 22.02.1948 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 05.05.1948 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 08.09.1954 покарання знижено до 5 років ВТТ і з ув'язнення звільнений. Реабілітований 13.05.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

ЄМЦЕВ Тихон Силевич, народився 16.06.1888 року в с.Новокурське Дніпропетровської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Смольна. Заарештований 24.07.1937 року. Звинувачення: шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.12.1937 за ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 13.10.1956 Президією Херсонського облсуду.

ЄПОКЯН-АЖУЛІКЯН Айкарам Арестокесович, народився у 1913 році в с.Голь Мартунського району (Вірменія), вірмен, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1949 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки НКВС Вірменської РСР засуджений до 10 років ВТТ. У 1950 році Особливою нарадою МДБ СРСР за приналежність до антирадянської організації – заслання у Красноярський край. Реабілітований 06.03.1974 Президією Херсонського облсуду.

ЄРЕМЕНКО Петро Семенович, народився у 1880 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 02.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1919 році служив у атамана Григор'єва). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 20.01.1938 року. Реабілітований 22.12.1956 Президією Херсонського облсуду.

ЄРМАКОВА Віра Гордіївна, народилася 17.09.1890 року в с.Стара Збур'ївка Голопристанського району, українка, освіта початкова. Проживала м.Херсон. Заарештована 17.06.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-6, 54-10 ч. II КК УРСР засуджена до розстрілу. Реабілітована 20.11.1956 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ЄРЬОМІЧ Михайло Іванович, народився 08.11.1890 року в м.Турткуль Каракалпацької автономної області, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. I Травня, 29. Заарештований 03.07.1938 року. Звинувачення: підозра у шпигунстві. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора від 01 та 04.02.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЄФРЕМІДІ Панайот Мельгіадович, народився 13.08.1913 року в м.Сурмена (Туреччина), грек, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Радянська. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.02.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 09.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ЄФРЕМІДІ Панайот Ситаврович, народився у 1911 році в м.Трапезунд (Туреччина), грек, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Андре Марті. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.02.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 09.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

Ж

ЖАБІНСЬКА Надія Іванівна, народилася 25.12.1890 року в м.Сморгонь (Польща), росіянка, освіта початкова. Проживала м.Херсон. Заарештована у 1937 році. Звинувачення: намір нелегального переходу кордону, зв'язок з польським консулом. Рішенням народного комісара НКВС і генерального прокурора СРСР засуджена до 10 років ВТТ. Реабілі-

тована 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЖАДАН Григорій Семенович, народився у 1915 році в м.Цюрупинськ Цюрупинського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Кустарна. 18. Заарештований 21.03.1944 року. Звинувачення: служба в поліції в період німецької окупації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 17.04.1944 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЖАЙВОРОНОК Ларіон Григорович, народився у 1898 році в с.Федорівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 26.04.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 27.07.1935 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЖАРКИХ Віра Пахомівна, народилася 13.09.1913 року в м.Херсоні, росіянка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Комунарів. Заарештована 10.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням наркомуні внутрішніх справ та генерального прокурора СРСР 05.02.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджена до розстрілу. Розстріляна 28.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітована 29.08.1959 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

ЖДАНОВ-ЗАЙЦЕВ Василь Нестерович, народився 01.01.1893 року в м.Херсоні, українець, освіта 5 класів. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 28.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЖЕЗНІКЕВИЧ Михайло Іванович, народився у 1890 році в м.Жешув (Польща), поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Театральна, 10. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація, зв'язок з польською шпигунською організацією. (У 1914-1916 роках відбував ув'язнення у таборі в м.Миколаївськ як військовополонений). Рішенням НКВС і Прокурора СРСР за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 25.01.1958 Колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ЖЕЛТОУХОВ Сергій Омелянович, народився 07.11.1884 р. у с.Балаклія Красновського повіту Воронежської губернії, росіянин, освіта нижча, працював бухгалтером на заводі. Проживав у м.Херсоні по вул. Фрунзе, 15. Заарештований 30.07.38 р. Звинувачення: антирадянська діяльність. Засуджений 13.02.40 р. вироком Миколаївського облсуду до 2,5 років ВТТ. Реабілітований 21.05.92 р. рішенням Генпрокурора України.

ЖЕЛТУХА Василь Трохимович, народився 21.03.1889 року в с.Нова Збур'ївка Голопристансько-

го району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 07.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність (агітація та шкідництво). Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 01.06.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.06.1938 в м.Миколаєві. Реабілітований 26.10.1967 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

ЖЕРЕБЕЦЬКИЙ Іван Михайлович, народився у 1915 р. у с.Тартаково Львівської області, українець, неписьменний. Ув'язнений Херсонської промислової ВТК-10 НКВС. Заарештований 18.02.41 р. за контрреволюційну агітацію та саботаж. Миколаївським облсудом 08.03.41 р. засуджений до 4 років ВТТ з поразкою прав на 2 роки. Рішенням прокурора Херсонської області від 25.11.92 р. реабілітований.

ЖЕРОМСЬКИЙ Віктор Якович, народився у 1904 році в м.Уфа (Росія), поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Інтернаціональна. Заарештований 13.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 04.11.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 30.08.1973 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

ЖИВИЦЬКИЙ Юлії Йосипович, народився 18.01.1893 року в м.Мінську (Білорусія), поляк, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: участь у шпигунській організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-6, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 18.11.1958 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ЖИЛЕВСЬКА Вікторія Іванівна, народилася 09.09.1905 року в с.Киселівка Білозерського району тоді Снігурівського району Миколаївської області, полька, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Фрунзе, 4. Заарештована 23.10.1937 року. Звинувачення: приховування контрреволюційної діяльності чоловіка. До суду не притягувалася. Згідно з довідкою 28.02.1938 звільнена із херсонської в'язниці, інших даних у справі нема. Реабілітована.

ЖИЛЕВСЬКИЙ Клеофас Антонович, народився у 1902 році в с.Киселівка Білозерського району, поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Рішенням наркомуні НКВС СРСР і Прокуратури СРСР за ст. 54.10, 54-11 УК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 10.02.1961 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

ЖИЛНА Євдокія Федосіївна, народилася 1896 р. у м. Херсоні, росіянка, малописьменна. Проживала у м.Херсоні по вул. Піонерській, 36. Заарештована 21.10.38 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджена 15.04.39 р. Миколаївським облсудом до 1,5 року позбавлення волі у загальних місцях

ув'язнення. Реабілітована 11.07.39 р.; Верховним судом УРСР вирок скасовано, звільнена з під арешту.

ЖИТОМИРСЬКИЙ Калман Абрамович, народився 14.05.1887 року в м.Каховка Каховського району, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Потьомкінська. Заарештований 26.03.1921 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Миколаївської губЧК 17.09.1921 справу припинено, підписка про невийзд анульована. Реабілітований.

ЖМУРА Валентина Іванівна, народилась у 1915 р. у м.Херсоні, українка, закінчила 4 класи. Проживала у м.Херсоні по пров.Куций, 11. Заарештована 30.05.45 р. за зрадницьку діяльність у період німецької окупації. Засуджена 10.07.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 10.01.94 р. реабілітована.

ЖОЛОБОВ Сергій Федорович, народився 14.11.1904 року в м.Скадовську Скадовського району Херсонської області, українець, освіта середня технічна. Проживав м.Херсон, вул. Червоноармійська, 7. Заарештований 08.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація та шкідництво. Військово-транспортним судом Чорноморського басейну засуджений до 8 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах. Реабілітований 25.12.1957 Президією Верховного суду СРСР.

ЖОСАН Іван Михайлович, народився у 1898 році в с.Пардін (Румунія), румун, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 11.09.1961 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ЖУКОВ Олександр Андрійович, народився у 1919 році в м.Самара (Росія), росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 26.04.1947 року. Звинувачення: антирадянська агітація і втеча з табору. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 09.07.1947 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 01.11.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ЖУКОВСЬКИЙ Олександр Гаврилович, народився 14.10.1892 року в с.Аніківка Кіровського району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація і релігійна пропаганда. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 28.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЖУКОТСЬКИЙ Павло Фролович, народився 07.03.1884 року в м.Херсоні, українець, освіта 3 класи. Проживав м.Херсон, вул. Леніна. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна про-

паганда. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. 25.05.1939 Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області рішення трійки скасовано, справу припинено. Реабілітований 12.01.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЖУРАВЛЕНКО Іван Іванович, народився у 1913 році в с.Білозерка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта середня (Херсонський аграрний технікум). Проживав м.Херсон, вул. Червонопрапорна, 17. Заарештований 31.05.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини (був зарахований до категорії „фольксдойч“). Постановою особливої наради при МВС СРСР 10.06.1946 засуджений до 5 років заслання. Реабілітований 22.03.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ЖУРАВЛЬОВ Олександр Петрович, народився 30.03.1895 року в с.Тубянське Азово-Чорноморський край, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: шкідництво. (Служив у білій армії). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.10.1937 року. Реабілітований у 1993 році Прокуратурою Херсонської області.

ЖУРАВЛЬОВ Петро Васильович, народився у 1909 р. у м.Херсоні, росіянин, закінчив Харківський авіатехнікум. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 28.07.44 р. Звинувачення: антирадянська пропаганда. Засуджений 03.03.45 р. військовим трибуналом до 7 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 27.07.94 р. рішенням військового прокурора Південного регіону України.

ЖУРБА Іван Юхимович, народився у 1895 році в с.Новосокресненське Качкарівського (Нововоронцовського) району, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Бериславська, 9. Вперше заарештований 16.10.1930 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 30.11.1930 справу направлено до міськпрокурора на припинення, з-під варті звільнений. Вдруге заарештований 09.10.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Трійкою НКВС по Миколаївській області 27.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Постановою УНКВС по Миколаївській області від 25.12.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЖУРОВ Петро Йосипович, народився у 1903 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 28.11.44 р. за антирадянську агітацію. ВТ 54 гвардійської стрілецької дивізії 14.02.45 р. засуджений до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням військової прокуратури Південного регіону України від 25.08.93 р. реабілітований.

ЗАБРОВСЬКИЙ Зельман Львович, народився у 1904 р. у м.Ліозно Білоруської РСР, єврей, освіта вища. Проживав у м.Херсоні по вул.Радянській, 9. Заарештований 09.08.37 р. за участь у контрреволюційній троцькістській організації. Засуджений 28.12.37 р. Верховним Судом СРСР до розстрілу з конфіскацією майна. Вирок виконано 28.12.37 р. у м.Києві. Рішенням прокурора Херсонської області від 13.12.93 р. реабілітований.

ЗАВГОРОДНЯ Олександра Іванівна, народилася у 1902 році в с.Чорнянка Каховського району, українка, неписьменна. Проживала м.Херсон, вул. Гончарна, 47. Заарештована 18.10.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини („фольксдойч“, користувалася пільгами). Постановою особливої наради при МВС СРСР 10.06.1946 засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 04.08.1989 Президією Херсонського облсуду.

ЗАВЕРНЯЄВ Андрій Максимович, народився у 1901 році в м.Херсоні, українець, освіта 2 класи. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.10.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАВІРЮХА Іван Прокопович, народився у 1904 році у с.Снігурівка Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні при сільськогосподарському інституті, працював слюсарем. Заарештований 13.05.33 р. Звинувачення: антирадянська діяльність. Реабілітований 23.05.33 р. Постановою Херсонського відділу ДПУ.

ЗАВODOVСЬКА – ХАРТАХАЙ Олександра Петрівна, народилась у 1917 р. у с.Новоолександрівка Мелітопольського району Запорізької області, українка, закінчила 7 класів. Проживала у м.Херсоні по вул.Профінтерна, 23. Заарештована 07.06.45 р. за антирадянську агітацію. Засуджена 07.07.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 6 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітована.

ЗАГРЕБЕЛЬНИЙ Василь Олексійович, народився у 1908 р. у м.Нікополь Дніпропетровської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Жовтневої революції, 6. Заарештований 24.05.46 р. Засуджений 24.06.46 р. Херсонським облсудом до 6 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 05.10.93 р. реабілітований.

ЗАДИРАКА Пилип Макарович, народився у 1890 р. у с.Ігуло-Кам'янка Дніпропетровської області, українець, освіта вища. Проживав у м.Херсоні.

Заарештований 26.05.31 р. Звинувачення: учасник контрреволюційної організації. Реабілітований 05.03.32 р. постановою Одеського облвідділу ДПУ.

ЗАДИРКО Семен Павлович, народився 17.04.1888 р. у с.Малі Копані Голопристанського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні на Карантинному острові, 4. Заарештований 15.09.39 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 24.10.39 р.; рішенням Миколаївського облсуду виправданий, звільнений з-під арешту.

ЗАДНІПРЯНИЙ Андрій Олексійович, народився у 1926 р. у с.Музиківка Білозерського району, українець, закінчив 4 класи. Проживав у м.Херсоні по вул.Прикордонній, 25. Заарештований 11.08.51 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 05.11.51 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Звільнений 15.01.55 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітований.

ЗАЖИЦЬКИЙ Олександр Войцехович, народився у 1894 році в Польщі, поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 16.11.1957 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ЗАЙЦЕВ Андрій Петрович, народився у 1899 році в с.Івано-Кеніно Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта незакінчена вища. Проживав м.Херсон, вул. Радянська. Заарештований 27.09.1937 року. Звинувачення: участь у націоналістичній спілці. (Служив у армії Денікіна та Петлюри). Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. У 1939 році УНКВС Миколаївської області рішення трійки відмінило, справу припинено. Реабілітований 22.11.1994 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАЙЦЕВ Андрій Якович, народився у 1896 р. у м.Каховка, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.М'ясній, 27. Заарештований 13.04.49 р. за антирадянську агітацію. Херсонським облсудом 27.06.49 р. засуджений до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5р. та конфіскацією майна. Верховний Суд УРСР 10.08.49 р. знизив покарання до 10 р. ВТТ. Рішенням прокурора Херсонської області від 08.02.93 р. реабілітований.

ЗАЙЦЕВ Йосип Йосипович, народився у 1887 році в с.Орпа Велінської губернії (Польща), білорус, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Тягинська. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність, шкідництво. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 04.01.1938 за ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 05.03.1960 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

ЗАКРЕВСЬКИЙ Гаврило Петрович, народився 13.07.1899 року в с.Камайськ (Польща), білорус,

освіта незакінчена середня. Проживав м.Херсон, вул. Фрунзе. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 10 років ВТТ. У 1946 році Особливою нарадою – за відмінну поведінку та високі успіхи у праці — знижено строк на 3 місяці. Реабілітований 04.07.1958 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ЗАКРИЦЬКИЙ Тимофій Андрійович, народився 08.06.1877 року в с.Огульці Вонковського району Харківської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул.Войкова, 60. Заарештований 10.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міського відділу НКВС 21.03.1939 та міськпрокурора 22.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЗАЛОГА Василь Дмитрович, народився 30.12.1902 року в м.Херсоні, росіянин, освіта вища. Проживав м.Ленінград, вул. Карла Маркса.6. Заарештований 08.06.1938 року. Звинувачення: участь у антирадянському військовому закладі і шкідництві. Військовим трибуналом Балтійського флоту 28.03.1939 засуджений до 8 років ВТТ, 4 роки поразки в правах та конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 29.07.1939 справу повернуто на дослідження. Реабілітований 20.01.1940 Постановою військового прокурора Балтійського флоту.

ЗАМІХОВСЬКИЙ Яків Федорович, народився 20.10.1889 року в м.Херсоні, росіянин, освіта – Одеська духовна семінарія. Проживав м.Херсон, вул. Українська, 15. Заарештований 14.06.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1933 році заарештовувався за контрреволюційну діяльність). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАМОСТЬЯНОВА Тетяна Миколаївна, народилася у 1879 році в м.Херсоні, українка (за ін. даними – росіянка), освіта нижча. Проживала м.Херсоні. Вперше заарештована 29.11.1932 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній, монархічній організації „Істинно православна церква”. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 15.02.1933 засуджена до 3 років концтабору. Вдруге заарештована 14.02.1937 року. Звинувачення: антирадянська підпільна діяльність. Одеським облсудом 10.06.1937 року виправдана і з-під варті звільнена. Реабілітована 11.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАМУЛА Федір Максимович, народився у 1904 році на станції Лоцкіно Миколаївського району Миколаївської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Робоча, 52. Вперше заарештова-

ний 21.02.1937 року. Звинувачення: шкідницька діяльність. Вдруге заарештований 20.12.1948 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Миколаївським облсудом по першому арешту 14.09.1938 засуджений до 5 років ВТТ, 1 рік поразки в правах. Постановою УМДБ по Херсонській області від 09.07.1949 та Верховним судом УРСР 04.12.1957 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований .

ЗАМША Петро Матвійович, народився у 1894 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. 9 Січня, 45. Заарештований 19.11.1945 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 09.01.1946 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. ПВС УРСР 04.03.1946 розстріл замінено на 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 26.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ЗАПОРА Микола Костянтинович, народився у 1889 році в с.Стара Маячка Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Белінського, 28. Заарештований 30.03.1944 року. Звинувачення: служив у німців під час окупації Херсона. У травні 1944 року справу припинено за недоведеністю звинувачення. Реабілітований 31.01.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАРЕМБА Євгенія Йосипівна, народилась у 1896 р. у м.Багими, єврейка, освіта середня – медична сестра. Проживала у м.Херсоні. Заарештована 29.06.40 р. за саботаж та антирадянську агітацію. Засуджена у жовтні 1940 р. Миколаївським облсудом до 3 р. 4 міс. 16 днів позбавлення волі у ВТТ (час покарання по вироку від 10.02.39 р. був врахований). Звільнена 24.02.43 р. Рішенням Херсонського облпрокурора від 11.11.93 р. реабілітована.

ЗАРОВНИЙ Іван Іванович, народився 28.08.1892 року в м.Херсоні, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Пролетарська. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація, служба у білій армії, дискредитація керівників радянської влади. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 25.07.1957 Президією Херсонського облсуду.

ЗАСЛАВСЬКИЙ Борис Наумович, народився 31.12.1885 (за ін. даними – 1886) року в м.Одесі, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, Торговий провулок. Вперше заарештований 25.06.1924 року. Звинувачення: належність до партії меншовиків. До суду не притягувався. Постановами Херсонського ОО ДПУ від 02.08.1924 і 22.09.1924 та помічника губпрокурора від 01.12.1924 справу припинено, з-під варті звільнений. Вдруге заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області за ст. 54-10 ч.1

КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАХАРЕНКО Володимир Аристархович, народився у 1893 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1929 році. Звинувачення: антирадянська агітація, розповсюдження антирадянської літератури. Особливою нарадою колегії ДПУ засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 31.07.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАХАРОВ Єлизар Макарович, народився 14.08.1891 року в с.Висунськ Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Українська, 67. Заарештований 07.07.1937 року. Звинувачення: участь у націонал-фашистській організації. Верховним судом СРСР 23.09.1937 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 27.02.1958 Верховним судом СРСР.

ЗАХАРОВ Володимир Іванович, народився у 1915 році в м.Херсон, українець, освіта 9 класів. Проживав м.Херсон, вул. Піонерська, 33. Заарештований 30.04.1950 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Лінійним судом Дніпровського басейну 23.07.1950 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 10.08.1993 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ЗАХАРОВ Михайло Іванович, народився у 1873 р. у м.Цюрупинськ, росіянин, закінчив у 1903 р. Херсонську вчительську семінарію. Проживав у м.Херсоні по Учбовому провулку, 32. Заарештований 25.10.44 р. Звинувачення: створення релігійної ворожнечі та різне. Помер у тюремній лікарні м.Херсона 05.07.45 р. від серцевої слабості. Реабілітований 16.10.89 р. Прокуратурою Херсонської області, справа припинена “за відсутністю складу злочину”.

ЗВЕРКОВСЬКА Поліна Павлівна, народилася у 1907 році в м.Херсоні, росіянка, освіта вища. Проживала м.Херсон, вул. 2-га Матроська, 12. Заарештована 03.10.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 03.12.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітована 29.10.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ЗВЕРКОВСЬКИЙ Кирило Михайлович, народився у 1902 році в м.Ізмаїл Одеської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. 9-го січня, 22. Вперше заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: умисне шкідництво. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 30.12.1937 з-під варті звільнений. Вдруге заарештований 21.12.1944 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 28.02.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 04.05.1990 Президією Херсонського

обласного суду (вищевказаний вирок відмінено, справа припинено на основі ст. 6 п. 2 УПК УРСР).

ЗВЯГІНЦЕВ Степан Савич, народився у 1912 році в с.Слободозя Слободозейського району (Росія), росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Театральна, 11. Заарештований 22.08.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність, шкідництво. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 13.03.1939 та міськпрокурора 15.03.1939 справа припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЗГОНИК Михайло Федорович, народився 1926 року у с.Борозенське Великоколександрівського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав у м.Херсоні по вул.Дзержинського 21. Заарештований 22.09.44 р. Звинувачення: служив у німецькій армії та виказував радянських громадян. Засуджений 22.12.44 р. на 10 років ВТТ з позбавленням прав на 3 роки і конфіскацією майна. Реабілітований 07.03.47 р.; постановою ВК Верховного суду Радянського Союзу вирок скасовано, звільнений з-під арешту.

ЗГОНИК Федір Тимофійович, народився 1899 р. у с.Осокорівка Нововоронцовського району, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул. Дзержинського, 21. Заарештований 21.09.44 р. Звинувачення: служив у німецькій армії та виказував радянських громадян. Засуджений 22.12.44 р. на 10 років ВТТ з позбавленням прав на 3 роки і конфіскацією майна. Реабілітований 07.03.47 р.; постановою ВК Верховного суду Радянського Союзу вирок скасовано, звільнений з-під арешту.

ЗЕЛЕНИЙ Абрам Борисович, народився у 1888 році в м.Херсоні, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Колодязна, 38-а. Заарештований 20.07.1951 року. Звинувачення: антирадянська націоналістична діяльність. Херсонським облсудом 29.10.1951 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 12.12.1957 Верховним судом СРСР.

ЗЕЛЕНИЙ Залман Борисович, народився у 1894 році в м.Херсоні, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1929 році. Звинувачення: антирадянська діяльність. Особливою нарадою ДПУ засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 31.07.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЗЕЛЕНСЬКИЙ Юхим Микитович, народився у 1888 році в с.Верблюжки Новгородського району Кіровоградської області, українець, освіта нижча. Перебував в ув'язненні в Херсонській ОЛО №4. Заарештований 10.02.1945 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 12.05.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 26.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ЗЕЛІНСЬКИЙ Василь Тимофійович, народився 25.01.1926 року в с.Кізомис Білозерського району, українець, освіта 6 класів. Проживав м.Херсон, вул. Червонофлотська, 102. Заарештований 13.06.1949 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 27.08.1949 засуджений до 10 років ВТТ з конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області 24.05.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЗЕЛЬБЕРФАРБ Ганна Юхимівна, народилася у 1896 році в с.Кам'янка Мелітопольського повіту Таврійської губернії, єврейка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Театральна, 32. Заарештована 10.10.1937 року. Звинувачення: зв'язок з троцькістами і антирадянська діяльність. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 03.09.1939 та міськпрокурора 23.03.1940 справу припинено. Реабілітована.

ЗЄБРОВ Віктор Михайлович, народився у 1925 році в м.Чернігові, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Нижня, 39. Заарештований 23.05.1947 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при МДБ СРСР 30.08.1947 засуджений до 5 років вислання. Реабілітований 21.07.1988 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

ЗИКОВ Семен Назарович, народився у 1907 р. у м.Маріуполь Донецької області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні на 3 карантинному острові. Заарештований 04.03.37 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Реабілітований 21.03.37 р.; постановою прокурора Херсонської водної дільниці справа припинена, звільнений з-під арешту.

ЗИПНИК Рувим Давидович, народився у 1909 році в м.Херсоні, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Суворова, 19. Заарештований 10.07.1951 року. Звинувачення: антирадянська націоналістична діяльність. Херсонським облсудом 25.09.1951 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Комісією ПВС СРСР 21.06.1956 з місця ув'язнення звільнений. Реабілітований 15.06.1968 Пленумом Верховного суду УРСР.

ЗІЛЬБЕРФАРБ Мойсей Пилипович, народився 12.03.1896 року в м.Одеса, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Театральна, 32. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: участь у антирадянській троцькістській організації. Верховним судом СРСР 10.04.1938 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 27.06.1957 Верховним судом СРСР (вишеказаний вирок відмінено, справу припинено).

ЗІНКЕВИЧ Григорій Карлович, народився 04.01.1911 року в с.Киселівка Білозерського району,

поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Ворошилова, 37. Заарештований 15.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Миколаївській області від 28.09.1938 року справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЗЛЕНКО Михайло Павлович, народився 22.11.1873 р. у с.Токарі Роменського району Чернігівської області, українець, освіта нижча і курси штурманів каботажного плавання. Проживав у м.Херсоні по вул. Червоноармійській, 7. Заарештований 06.03.38 р. Звинувачення: антирадянська діяльність. Реабілітований 29.03.39 р. вироком Лінійного суду водного транспорту Чорноморського басейну.

ЗНАЧЕНКО Микола Васильович, народився 09.03.1881 року в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Монастирська слобода, 20. Заарештований 08.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.05.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЗОРІН Михайло Максимович, народився у 1893 році в м.Цюрупинськ Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1929 році за невиконання держзобов'язань був засуджений до 2 років ув'язнення). Постановою трійки УНКВС по Одеській області у 1937 році засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 27.12.1961 Президією Херсонського облсуду.

ЗОСІМОВ Максим Вакулович, народився у 1903 р. в с.Бормашево Баштанського району Одеської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Арнаутська, 21. Заарештований 03.04.1935 року. Звинувачення: підозра у підготовці диверсії. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 09.04.1935 та 15.05.1935 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЗРАЖЕВСЬКИЙ Трохим Іванович, народився у 1903 році в с.Антонівка Херсонського району, українець, освіта нижча. Проживав смт Антонівка м.Херсон. Заарештований 29.03.1945 року. Звинувачення: шкідниця діяльність. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 03.04.1945 справу припинено у зв'язку зі смертю звинувачуваного (29.03.1945 покінчив життя самогубством).

ЗРОДНИКОВ Іван Юхимович, народився у 1898 році в с.Явкіно Баштанського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 15.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 26-27.04.1933 засуд-

жений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 15.08.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ЗУБ Григорій Дмитрович, народився у 1909 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Дніпропетровська, 15. Заарештований 22.04.1946 року. Звинувачення: злочинні стосунки з німецькими каральними органами. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 26.10.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом військ МВС Херсонського округу 17.12.1946 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЗУБАРЕВ Іван Федорович, народився у 1908 р. у с.Осташево Смоленської області, росіянин, освіта незакінчена вища. Проживав у м.Херсоні по вул.Д.Бідного,66. Заарештований 11.03.46 р. за посібницьку діяльність та антирадянську агітацію. Херсонським облсудом 06.05.46 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 12.12.92 р. реабілітований.

ЗУБКОВ Григорій Олексійович, народився у 1912 р. у м.Херсоні, українець, закінчив 6 класів. Військовослужбовець. Заарештований 14.07.42 р. за антирадянські висловлювання та спробу дискредитації радянської влади. Засуджений 14.09.42 р. ВТ Потійської ВМБ ЧФ до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Звільнений 31.01.43 р. Рішенням Військового прокурора Південного регіону України від 23.02.94 року реабілітований.

ЗУБОВ Євген Іванович, народився у 1928 році в м.Херсоні, росіянин, освіта 5 класів. Проживав м.Херсон, вул. Белінського, 49. Заарештований 18.02.1948 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 25.03.1948 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу направлено на новий розгляд. Постановою УМВС по Херсонській області від 10.03.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 28.02.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ЗУБОВИЧ Іван Адамович, народився у 1908 році в с.Киселівка Білозерського району (тоді Снігурівського району Миколаївської області), поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.02.1961 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ЗУБОВИЧ Леон Адамович, народився у 1906 році в с.Киселівка Херсонського (Білозерського) району, поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 27.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна, націоналістична агітація. Особливою нарадою НКВС СРСР 28.11.1937 засуджений до 10

років ВТТ. Реабілітований 19.07.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ЗУБОВИЧ Леонід Адамович, народився у 1906 р. у с.Киселівка Снігурівського району Миколаївської області, поляк, закінчив 3 класи сільської школи. Проживав у м.Херсоні по вул.Робоча, 43. Заарештований 08.11.47 р. за службу у німецьких каральних органах. Засуджений 30.03.48 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 15 р. каторжної праці з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Звільнений 18.06.55 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 29.10.93 р. реабілітований.

ЗУБОВИЧ Олександр Йосипович, народився 08.02.1896 року в с.Киселівка Білозерського району (тоді Снігурівського району Миколаївської області), поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 19.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році брав участь у повстанні проти колективізації). Рішенням НКВС і ген. прокуратури СРСР 11.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 19.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 10.05.1958 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

ЗУЄНКО Теодора Луківна, народилася у 1888 році в с.Прищен Березнігуватського району Миколаївської області, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Белінського, 14. Заарештована 25.10.1946 року. Звинувачення: видача радянських громадян. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 31.01.1947 за судом виправдана. Реабілітована.

I

ІВАНЕНКО Павло Гаврилович, народився у 1877 р. у м.Херсоні, росіянин, закінчив 2 класи. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 23.06.41 р. за антирадянську діяльність. Засуджений 24.10.41 р. Новосибірським облсудом до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 10.01.94 р. реабілітований. Помер 08.04.43 р. у місцях позбавлення волі.

ІВАНИЦЬКИЙ Сергій Самойлович, народився у 1893 р. у с.Високе Чернігівської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 05.06.48 р. за службу у гетьмана Скоропадського у 1918 р., за співпрацю з німецькими окупантами. Херсонським облсудом 18.09.48 р. засуджений до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 06.01.93 р. реабілітований.

ІВАНІН Олександр Петрович, народився у 1903 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1928 році. Звинувачення: опозиція ВКП(б). Постановою начальника Херсонського ОВ ДПУ справу припинено. Вдруге

заарештований у 1936 році. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 5 років ВТТ. Постановою трійки при УНКВС по „Дальбуду” в 1938 році за участь у антирадянській шкідницькій діяльності засуджений до розстрілу. Реабілітований за перший арешт 03.02.1992 Прокуратурою Херсонської області; за другий -24.06.1968 Президією Магаданського облсуду; 21.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ІВАНОВ Антон Григорович, народився 10.07.1890 року в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: ст. 54-10, 54-11 КК УРСР. Постановою прокурора м.Херсона від 14.03.1939 справу припинено. Реабілітований 20.09.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ІВАНОВ В'ячеслав Васильович, народився 08.12.1893 року в с.Сухий Сланець Новоодеського району Миколаївської області. Українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1919 році був одним з керівників повстання проти рад. влади у Миколаївській області). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ІВАНОВ Євген Архипович, народився 03.03.1890 р. у м.Херсоні, росіянин, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Жовтневої революції, 83. Заарештований 07.10.37 р. Звинувачення: не вказано. Реабілітований 28.11.37 р.; постановою Херсонського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

ІВАНОВ Іван Арсентійович, народився 02.02.1890 року в с.Федорівка Карлівського району Харківської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Колгоспна, 8. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність (служив у білогвардійців). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ІВАНОВ Микола Михайлович, народився у 1913 році в м.Херсоні, росіянин, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, вул. Піонерська, 49. Заарештований 27.06.1947 року. Звинувачення: служив у німецьких каральних органах і антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 03.11.1947 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 29.04.1955 покарання знижено до 7 років ВТТ і з ув'язнення звільнений. Реабілітований 31.08.1993 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ІВАНОВ Олександр Миколайович, народився 23.06.1901 року в м.Петрозаводську (Карелія), росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. 9-го Січня. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 19.11.1958 Президією Херсонського облсуду.

ІВАНОВ Тимофій Тимофійович, народився 20.02.1903 року в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Харків, Холодна Гора, вул. Перемоги, 4. Заарештований 11.08.1938 року. Звинувачення: участь у військово-фашистській змові. До суду не притягувався. Постановою ОО НКВС Харківського військового округу справу закрито.

ІВАНОВ Яків Андрійович, народився 20.10.1893 року в с.Посад Березнігувате Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта - міське училище. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 1. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: був робітником губ.управи, від контрреволюційну пропаганду. (У 1921 році був під слідством). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 27.06.1957 Президією Херсонського облсуду.

ІВАНОВА Антоніна Петрівна, народилася у 1914 році в м.Гродно Білоруської РСР, росіянка, освіта вища медична. Проживала м.Херсон, Готельний провулок, 5, кв. 7. Заарештована 28.09.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини, антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 19.11.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 04.11.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ІВАНОВА Євгенія Володимирівна, народилася 24.12.1904 року в м.Вільно (Польща), полячка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Кустарна, 1. Заарештована 15.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора від 15.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ІВАНОВА Марія Костянтинівна, народилася 01.10.1889 року в м.Херсоні, французька. Проживала м.Херсон, вул. Кременчуцька. Заарештована у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Чоловік у 1920 році був розстріляний як офіцер білої армії). Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 28.03.1940 УНКВС по Миколаївській області; 30.08.1994 Прокуратурою Херсонської області.

ІВАНОВ-ЦОНЄВ Іван Іванович, народився у 1900 році в с.Шолоковці (Болгарія), болгарин, освіта початкова. Проживав м.Херсон, сільгоспколонія. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у

контрреволюційній організації, антирадянська пропаганда. (Був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 06.01.1959 Президією Херсонського облсуду.

ІВАНСЬКИЙ Степан Іванович, народився у 1896 році в с.Муксаномалі (Польща), поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.12.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.12.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 18.06.1966 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

ІВАНЧЕНКО Іван Іванович, народився 15.03.1902 року в с.Козачі Лагері Цюрупинського району, освіта вища (Херсонський пединститут). Проживав м.Херсон, вул. Радянська, 4. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Рішенням трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. У 1939 році Постановою УНУВС по Миколаївській області рішення скасовано. Реабілітований 19.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

ІВАНЧЕНКО Порфирій Омелянович, народився у 1900 р. у с.Козачі Лагері Цюрупинського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Хороводна, 34. Заарештований 20.08.45 р. за належність до агентури німецьких каральних органів. ВТ військ НКВС Херсонської області 26.04.46 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 28.01.93 р. реабілітований.

ІВАНЧЕНКО Федір Михайлович, народився у 1911 р. у м.Балта (Молдова), українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Нижній 80. Заарештований 08.05.45 р. Звинувачення: служба у німецькій поліції у м.Таганрог. Постановою УНКВС по Херсонській області від 30.05.45 р. направлений у розпорядження Таганрогського відділу НКВС.

ІВКОВ Василь Васильович, народився у 1877 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по Соляному спус.3. Заарештований 20.08.44 р. за антирадянську агітацію. ВТ Дніпровського басейну 08.12.44 р. засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 27.07.93 р. реабілітований.

ІГНАТЕНКО Анатолій Григорович, народився у 1926 році в с.Баратово Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта незакінчена середня. Проживав м.Херсон, вул. Кустарна, 40. Заарештований 04.04.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщині. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 23.05.1951 засуджений до 25 років ВТТ. 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу поверну-

то на новий розгляд. Постановою УМВС по Херсонській області 20.02.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ІГНАТОВСЬКИЙ Павло Кирилович, народився у 1913 році в с.Лагері №2 Вознесенського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Антонівка (м.Херсон) Херсонського району. Заарештований 29.03.1945 року. Звинувачення: шкідницька діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 20.06.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 24.06.1955 покарання знижено до 6 років ВТТ і, як такий, що відбув строк покарання, з ув'язнення звільнений. Реабілітований 30.07.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ІДЗІКОВСЬКИЙ Василь Матвійович, народився 03.03.1884 року в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Лікувальна, 19. Заарештований 21.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міського відділу НКВС та міськпрокурора 22.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ІДЗІКОВСЬКИЙ Сергій Васильович, народився 26.09.1876 року в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. М'ясна. Заарештований 10.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1930 році заарештовувався за контрреволюційну діяльність). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-6, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ІЛЛАРІОНОВ Іван Олексійович, народився у 1908 році на станції Усть-Бистрянська Костянтинівського району Ростовської області, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 20.03.1932 року. Звинувачення: колишній куркуль, який проживав за фіктивними документами, антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 01.08.1932 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ІЛЛАРІОНОВ Олександр Олексійович, народився у 1905 році на станції Усть-Бистрянська Костянтинівського району Ростовської області, росіянин, освіта початкова. Проживав м. Херсон. Заарештований 20.03.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація, колишній куркуль, проживав за фіктивними документами. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 01.08.1932 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ІЛЬІН-ОРЛЕНКО Павло Мойсейович, народився 06.11.1894 року в м.Херсоні, українець, освіта

початкова. Проживав м.Херсон, вул. Бульварна. Заарештований 10.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Служив офіцером у білій армії. У 1930 році заарештовувався за участь у контрреволюційній організації). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 58-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 11.11.1959 Президією Херсонського облсуду.

ІММЕЛЬ Луїза Станіславівна, народилася 18.01.1886 року в колонії Ландау Миколаївської області, німкеня, освіта початкова. Проживала м.Херсон. Заарештована 16.12.1937 року. Звинувачення: поширення провокаційних чуток, розхвалювання фашистської Німеччини, відмова голосувати на виборах. Наркомом внутрішніх справ та прокурором СРСР 19.01.1938 засуджена до розстрілу. Розстріляна 16.02.1938 року. Реабілітована 17.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ІОАНДІ Микола Якович, народився 09.05.1894 року в м.Харкові, грек, освіта початкова. Проживав м.Херсон. вул. Радянська. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.02.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 09.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ІРЛКОВ Володимир Степанович, народився у 1874 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 26. Заарештований 23.06.1927 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1918-1919 роках служив у охороні в білогвардійців, за що у 1920 році був ув'язнений на 8 місяців). Постановою особливої наради при колегії ОДПУ 16.09.1927 засуджений до 3 років вислання. Реабілітований 30.04.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ІРЛКОВ Микола Степанович, народився у 1878 році в м.Херсоні, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 26. Заарештований 23.06.1927 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1920 році заарештовувався за антирадянську діяльність). Постановою особливої наради при колегії ОДПУ 16.09.1927 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 30.04.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ІСАЄВ Степан Гаврилович, народився у 1906 році у с.Дмитрівка Кіровоградської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Перекопській, 81. Заарештований 27.04.40 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 11.07.41 р. Миколаївським облсудом до 4 років позбавлення волі. Реабілітований 10.11.92 р. рішенням заступника Генпрокурора України.

ІСАКОВ Михайло Ілліч, народився у 1924 році в м.Херсоні, українець, освіта 8 класів. Проживав

м.Херсон, вул. Свердлова, 51. Заарештований 23.02.1946 року. Звинувачення: служба в німецькій поліції. Військовим трибуналом 128-го стрілецького корпусу 27.04.1946 засуджений до 10 років ВТТ. 3 роки поразки в правах. Реабілітований 08.06.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ІСЕНКО Ольга Петрівна, народилася у 1918 році в м.Скадовськ Скадовського району, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, провулок Готельний, 5. Заарештована 03.08.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 29.12.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 17.07.1990 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ІТКІН (Уткін) Антон Пейсакович, народився 05.08.1905 року в с.Мала Сейдемінуха Великоолександрівського району, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Гречеська. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 ч.1, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 07.07.1956 Президією Херсонського облсуду.

ІЩЕНКО Андрій Микитович, народився 02.07.1897 року в с.Тарасівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Радянська, 10. Заарештований 26.10.1937 року. Звинувачення: участь у націоналістичній контрреволюційній організації, антирадянська агітація. (У 1919 році служив у війську гетьмана Скоропадського). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.03.1956 Президією Херсонського облсуду.

К

КАБАКОВ Тимофій Володимирович, народився у 1874 році Покровські хутори Очаківського (Голопристанського) району Миколаївської (нині Херсонської) області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Прикордонна, 80. Заарештований 03.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 04.03.1939 та міськпрокурора 08.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КАВНАЦЬКИЙ Шлема Шмульевич, народився у 1903 році в Херсонському окрузі, єврей, освіта нижча. Проживав Херсонський округ. Заарештований 05.09.1924 року. Звинувачення: участь у сіоністській організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського ОО ДПУ від 15.09.1924 і 12.12.1924 та

міськпрокурора від 27.03.1925 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КАДИГРОБ Володимир Григорович, народився у 1921 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул.Шмідта,13. Заарештований 16.10.1945 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 24.01.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 12.08.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

КАЗАРЬЯН Гурген Єнокович, народився 02.02.1903 року в с.Ідирь-Мова (Туреччина), вірмен, освіта вища військова. Проживав м.Херсон, вул. Студентська,4. Заарештований 09.08.1938 року. Звинувачення: належність до агентури зарубіжних розвідок. До суду не притягувався, справу припинено. Реабілітований 02.10.1938 Постановами УНКВС по Миколаївській області та заступника облпрокурора від 21.02.1939 року.

КАЗНОВ Іван Васильович, народився у 1906 році в с.Кочергіно Балахнинського району Горьковської області, росіянин, освіта 3 класи. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1944 році. Звинувачення: зрада Батьківщини. Постановою УНКВС по Херсонській області в 1945 році звільнений з-під варті. Реабілітований 24.09.1945 (держарх., так у документі).

КАЙДАН Абрам Харитонович, народився у 1900 році в м.Херсоні, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Кустарна, 9. Заарештований 28.04.1938 року. Звинувачення: участь в контрреволюційній шпигунській організації. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Миколаївській області від 14.05.1939 справу припинено, підписка про невізід анульована. Реабілітований.

КАЛИНИЧЕНКО Григорій Леонтійович, народився у 1886 р. у с.Кіндіяка Білозерського району (тепер м.Херсон), українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 02.06.45 р. за посібницьку діяльність на користь німецьким окупантам. Засуджений 30.07.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 13.12.93 р. реабілітований.

КАЛІГОРСЬКИЙ Петро Олексійович, народився у 1900 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 12.04.1945 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 2-ї гвардійської стрілецької дивізії 13.05.1945 засуджений до 6 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 02.08.1993 Висновком військового прокурора.

КАЛІНІН Михайло Наумович, народився у 1902 році в м.Ленінграді (Росія), росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Гречеська, 28. Заарештований 09.09.1936 року. Звинувачення: контрреволю-

ційна діяльність. Одеським облсудом 22.12.1936 засуджений до 4 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 19.10.1990 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КАЛІНІН Олексій Григорович, народився у 1895 році в с.Кротовка Людинівського району Калужської області, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Українська, 5. Заарештований 20.03.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Одеським облсудом 26.06.1937 засуджений до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 16.06.1989 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КАЛІНІЧЕНКО Іван Леонтійович, народився у 1888 році в с.Кіндіяка Херсонського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Кіндіяка Херсонського (Білозерського) району (нині смт Кіндіяка м.Херсон). Заарештований 07.06.1945 року. Звинувачення: посібницька діяльність і антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 31.07.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 09.10.1974 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КАЛМИКОВ Георгій Андрійович, народився у 1907 році в с.Беренково Ізюмського району Харківської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Підпільна, 33. Заарештований 30.04.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 24.06.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 30.10.1965 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КАЛУГА Кирило Петрович, народився у 1884 році в с.Малютанка Васильківського району Київської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон (в'язень промислової ВТТ №10). Заарештований 26.04.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Миколаївським облсудом 19.02.1939 засуджений до 5 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах. Реабілітований 11.03.1990 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КАЛЮЖНИЙ Володимир Олексійович, народився 13.06.1890 року в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Прикордонна. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: участь у білгвардійській офіцерській організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-7, 54-2, 54-10 ч.1, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 03.11.1956 Президією Херсонського облсуду.

КАЛЬВЕ Володимир Олексійович, народився у 1901 р. у м.Владивосток, росіянин, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Мала, 10. Заарештований 03.07.50 р. за антирадянську діяльність. Засуджений 29.09.50 р. Херсонським облсудом до 10 р. позбавлення волі у ВТТ з поразкою прав на 5 р. Звільнений 22.11.55 р. Рішенням Херсонського облпрокурора від 22.10.93 р. реабілітований.

КАНАРШ Марко Абрамович, народився у 1908 році в с.Чалбаси (с.Виноградове) Скадовського (Цюрупинського) району, євреї, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Карла Маркса, 17. Заарештований 03.02.1935 року. Звинувачення: причетність до троцькістської опозиції. Звільнений з-під варті за відсутністю фактів обвинувачення. Вдруге заарештований у 1936 році. Звинувачення: троцькістська діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років ув'язнення. Помер у 1943 році в таборі, де відбував покарання. Реабілітований 12.04.1989 Прокуратурою Херсонської області; за арешт у 1935 р. - 27.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

КАНІВЕЦЬ Віктор Олександрович, народився 14.10.1893 року в м.Херсоні, росіянин, освіта вища юридична. Проживав м.Херсон, вул. Пестелевський проїзд. Заарештований 22.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 25.12.1937 за ст. 54-6, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 17.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 05.03.1989 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

КАНЦЕВИЧ Ганна Петрівна, народилася у 1898 році в с.Іванівка Білозерського району, росіянка, освіта незакінчена середня. Проживала м.Херсоні. Заарештована 30.11.1932 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній монархічній організації „Істинно-православна церква”. Трійкою при колегії ДПУ УРСР 15.02.1933 засуджена до 5 років концтаборів. Реабілітована 11.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КАПИЧАЛИЦЯ Олександр Дмитрович, народився у 1888 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Торгова, 53. Заарештований 15.08.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Утримувався під підпискою про невізд. До суду не притягувався. Реабілітований 12.12.1932 Розпорядженням заступника начальника ТО ДПУ УРСР (справу припинено).

КАПІНСЬКА Тетяна Вікторівна, народилася у 1879 році в м.Вільно (Польща), полька, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Грецька. Заарештована 11.06.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 04.11.1937 за ст. 54-11 КК УРСР засуджена до розстрілу. Розстріляна 29.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітована 12.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КАПЛАН Григорій Абрамович, народився у 1896 році в м.Миколаєві, євреї, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Ерделівська. Заарештований 19.09.1922 року Звинувачення: приналежність до підпільної сіоністської організації. До суду не притягувався. Постановою Бердичівського ДПУ від 20.09.1922 справу припинено. Реабілітований.

КАПОШИЛІН Іван Іванович, народився у 1898 році в м.Херсоні, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 15.10.1930 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація та пропаганда. Постановою трійки колегії ДПУ засуджений до 5 років концтаборів. Реабілітований 31.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КАПРЕЛОВ Георгій Йосипович, народився у 1927 році в м.Ялта Кримської області, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 03.07.1945 року. Звинувачення: підозра в належності до німецьких розвідорганів. До суду не притягувався. Постановою УНКВДБ по Херсонській області 23.08.1945 направлений в спецтабір НКВС. Реабілітований.

КАПУСТА Петро Леонтійович, народився у 1908 р. у с.Дмитро-Біляївка Дніпропетровської області, українець, освіта вища технічна. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 10.05.42 р. за контрреволюційну діяльність. ВТ 342 стрілецької дивізії 28.06.42 р. засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 25.08.93 р. реабілітований .

КАПУСТІН Микола Якович, народився у 1925 році в м.Севастополь Кримської області, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, провулок Глухий, 6. Заарештований 02.06.1950 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 21.08.1950 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років позарки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 17.01.1992 Пленумом Верховного суду України (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КАРАТАССО Василь Гаврилович, народився у 1891 році в м.Зміїв Харківської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Гончарна, 23. Вперше заарештований 06.03.1929 року. Звинувачення: зрада активістів білогвардійській контррозвідці. До суду не притягувався. Вдруге заарештований 02.07.1937 року. Звинувачення: участь у повстанській організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 21 і 24.01.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований Постановами Херсонського ОО ДПУ від 14.05.1929 та 24.08.1930 року і окружного прокурора від 31.08.1930 року справу припинено.

КАРБОВНИЧЕНКО Олександр Григорович, народився у 1907 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Насипна, 5. Заарештований 27.08.36 р. Звинувачення: контррево-

люційна троцькістська агітація. Засуджений 21.11.36 р. виокремлено водно-транспортного суду Дніпровського басейну до 3 років позбавлення волі з поразкою прав на 2 роки. Реабілітований 15.08.91 р. рішенням заступника Генпрокурора УРСР.

КАРБУНОВ Василь Андрійович, народився у 1904 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Пушкінська, 54. Заарештований 21.06.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 14.09.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 19.05.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

КАРГІН Федір Пилипович, народився у 1896 р. у с.Костилай Мордовської АРСР, росіянин, освіта нижча. Проживав у с.Ольгінка Краснодарського краю. Заарештований 22.06.44 р. за посібницьку діяльність німецьким окупантам. Засуджений 07.07.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 7 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.10.93 р. реабілітований.

КАРНАЖИЦЬКИЙ Дмитро Іванович, народився у 1919 р. у м.Херсоні, українець, закінчив 7 класів. Проживав у м.Херсоні по вул.Степовій, 38. Заарештований 18.02.38 р. за контрреволюційну шкідницьку діяльність. Військово-транспортним судом Дніпровського басейну 08.05.38 р. засуджений до 12 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням Прокуратури України від 22.09.93 р. реабілітований.

КАРПЕНКО Павло Миколайович, народився у 1886 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у с.Кіндіяка Білозерського району (тепер м.Херсон). Заарештований 12.06.45 р. за посібницьку діяльність на користь німецьким окупантам. Засуджений 31.07.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 6 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 10.01.94 р. реабілітований.

КАРПІНСЬКИЙ Григорій Олександрович, народився у 1891 році в м.Херсоні, поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Рішенням Наркому Внутрішніх Справ СРСР і Генерального прокурора СРСР за ст. 54-6, 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 31.08.1963 Судовою колегією з кримінальних справ Верховного суду УРСР.

КАРПОВ Іван Григорович, народився 25.09.1896 року в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Ленінград, вул. Якубовича, 2/3. Заарештований 20.03.1937 року. Звинувачення: шпигунство на користь німецької розвідки. Військовим трибуналом Балтійського флоту 08.10.1938 засуджений до 20 років ВТТ, 5 років поразки у правах. Верхов-

ним судом СРСР 31.10.1938 справу повернуто на дослідження. Реабілітований 02.02.1939 Постановою ОО Балтійського флоту.

КАРПОВИЧ Макар Петрович, народився у 1891 році в с.Скришево (Польща), поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Радянська, 11. Заарештований 01.07.1937 року. Звинувачення: шпигунство. (У 1920 році заарештовувався за шпигунство). Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.11.1937 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КАРПОВСЬКИЙ Арон Рувимович, народився у 1903 році в с.Артемівка Артемівського району Донецької області, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська, 16. Заарештований 11.11.1937 року. Звинувачення: участь у антирадянській троцькістській організації. Верховним судом СРСР 17.01.1938 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 27.06.1957 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КАРТ Абрам Мозесович, народився у 1884 р. у м.Херсоні, єврей, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Театральній, 19. Заарештований 10.10.37 р. за антирадянську діяльність. Засуджений 04.03.39 р. Миколаївським облсудом до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 10.01.94 р. реабілітований.

КАРЧИЧ Катерина Леопольдівна, народилася у 1878 р. в місті Херсоні в сім'ї робітників. Домогосподарка. Заарештована у 1946 р., засуджена за звинуваченням у співробітництві з німецькими окупантами. Відбувала покарання у Сузунському районі Новосибірської області. Реабілітована 17.04.1989 р.

КАСАТОВ Микола Миронович, народився у 1895 році у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Нижній, 76. Заарештований 08.02.45 р. Звинувачення: допомога німецьким окупантам. Реабілітований 25.06.46 р. військовим трибуналом Дніпровського басейну.

КАЦ Сруль Калманович, народився у 1902 році в м.Сокаль Львівської області (тоді Польща), єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Привозна. Заарештований 09.10.1937 року. Звинувачення: шпигунство. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 15.11.1937 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 12.07.1989 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

КАЦЕН Бася Мойсейівна, народилася у 1907 році в м.Херсоні, єврейка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Театральна, 43. Заарештована 02.12.1925 року. Звинувачення: належність до сіоністської організації. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського ООДПУ від 03.02.1926 і

05.02.1926 та окружного прокурора від 05.03.1926 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

КАЦОВМАН Абрам Ісакович, народився в 1895 році в м.Кіровоград, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Белінського. Заарештований в 1937 році. Звинувачення: троцькістська діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 23.11.1956 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КАЦОВСЬКИЙ Лазар Борисович, народився 23.06.1904 р. у с.Брусилів, колонія Ситники Київської області, єврей, освіта нижча, працював секретарем міського відділу НКВС. Проживав у м.Херсоні по вул. Гречеська, 15. Заарештований 20.10.36 р. Звинувачення: член троцькістської організації. Реабілітований 26.04.39 р.; постановою Херсонського міського відділу НКВС справа припинена.

КАЧАН Микола Васильович, народився у 1885 р. у м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Українській, 20. Заарештований 20.07.50 р. за службу у німецькій поліції. ВТ військ МВС Херсонської області засуджений 28.03.51 р. до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Верховний Суд СРСР 27.05.53 р. покарання знизив до 5 років ВТТ, за Указу "Про амністію" звільнений з місця ув'язнення. Рішенням прокурора Херсонської області від 31.12.92 р. реабілітований.

КАЧАНОВА Валентина Пилипівна, народилась у 1916 р. у м. Херсоні, українка, закінчила І клас. Проживала у м.Херсоні по вул.Свердлова, 56. Заарештована 07.03.45 р. за належність до агентури німецьких розвідорганів. Засуджена 28.05.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.02.93 р. реабілітована.

КАЧАНОВСЬКИЙ Альбін Вікентійович, народився у 1899 році в с.Снігурівка Миколаївської області. Проживав в м.Херсоні (працював начальником залізничної станції м.Херсон). Заарештований 10.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська та релігійна агітація. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 04.06.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.08.1938 року. Реабілітований 15.08.1959 року.

КАЧАНЮК Костянтин Юхимович, народився 19.05.1889 року в м.Одеса, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Рбоча. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Служив у армії Денікіна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. У 1940 році Постановою НКВС по Миколаївській області строк зменшено до 3 років. Помер у 1946 році в м.Херсоні. Реабілітований 28.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

КАШИЦНА Єфросинія Михайлівна, народилась у 1874 році в м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсоні. Заарештована 14.02.1937 року. Звинувачення: антирадянська підпільна діяльність. Одеським облсудом 10.06.1937 виправдана і з-під варті звільнена. Реабілітована.

КВАС Марфа Опанасівна, народилась у 1902 р. у с.Шуриново-Загорянівка Білозерського району, українка, закінчила 4 класи. Проживала у м.Херсоні по вул.Д.Бідного, 2. Заарештована 15.04.47 р. за посібницьку та антирадянську діяльність у період німецької окупації. Засуджена 30.05.47 р. Херсонським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 31.10.95 р. реабілітована.

КЕМЕН Анатолій Михайлович, народився у 1927 році в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Гоголя, 7. Заарештований 19.03.1949 року. Звинувачення: приналежність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВД Херсонської області 28.04.1949 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу передано на новий розгляд. Постановою УМВС по Херсонській області від 19.03.1954 на основі ст. 197 ч. II УПК УРСР справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 26.03.1991 Постановою прокурора Херсонської області.

КЕРПОЖИЦЬКИЙ Іван Дмитрович, народився у 1891 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.06.1956 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КЄЛІН Василь Романович, народився 13.01.1894 року в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон вул. Пролетарська, 32. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 21.05.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КИРИЛОВИЧ Сергій Густавович, народився 17.02.1886 року в м.Нарва (Естонія), естонець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 30.03.1990 Прокуратурою Херсонської області.

КИРИЛЬЦЕВ Борис Макарович, народився 20.07.1911 року в м.Одесі, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: шпигунська діяльність. Рішенням НКВС

і ген. прокурора СРСР за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 27.11.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КИРИЛЬЦЕВ Володимир Георгійович, народився у 1926 р. у м.Херсоні, росіянин, закінчив 7 класів. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 09.11.43 р. Звинувачення: служба у німецькій армії. Реабілітований 02.12.43 р. постановою УНКДБ по Миколаївській області.

КИРИЧЕНКО Софія Никифорівна, народилася у 1885 році в с.Мірошниківка Херсонського (Білозерського) району, українка, неграмотна. Проживала с.Зеленівка (м.Херсон). Заарештована 31.07.1941 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою НКВС СРСР 19.08.1942 засуджена до 3 років ВТТ. Реабілітована.

КИРПЕНКО Яків Михайлович, народився 30.04.1867 року в с.Тягинка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Торгова,1. Заарештований (дата у справі відсутня). Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 23.12.1953 Президією Херсонського облсуду.

КИСЕЛЬОВ Михайло Андрійович, народився у 1884 році в с.Великий Мелик Большовського району Саратовської області, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Шмідта, 95. Заарештований 27.07.1945 року. Звинувачення: зрадницька і антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 15.10.1945 засуджений до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 12.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

КИСЛИЙ Іван Якович, народився 05.01.1881 року в м.Херсоні, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул.Театральна, 66. Заарештований 09.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 10.02.1939 та міськпрокурора 13.02.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КИСЛИЙ (КИСЛОВ) Михайло Якович, народився 05.09.1891 року в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав сел. Червоне Великоолександрівського району. Заарештований у 1922 році. Звинувачення: служив у контррозвідці білих. Колегією малої трійки Херсонської губернської ЧК – за покарання врахувати строк арешту під час слідства. Вдруге заарештований за місцем проживання в м.Херсоні у 1930 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Служив у Денікіна). Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений до 5 років концтаборів. Реабілітований по першому арешту 30.06.1995, по другому арешту 17.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КИШЕНЕВСЬКА Лея Гершовна, народилася 04.11.1892 року в м.Бендери (Бессарабія), єврейка,

освіта вища. Проживала м.Херсон, вул. 9 Січня. Заарештована у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність і шкідництво. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджена до 10 років ВТТ. У 1943 році померла. Реабілітована 16.11.1956 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КИЯНИЦЯ Семен Омелянович, народився у 1875 р. у м.Херсоні, росіянин, освіта нища. Проживав у м.Херсоні по вул.Нижня, 143. Заарештований 26.04.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 01.06.33 р.; постановою Херсонського відділу ДПУ звільнений з-під арешту.

КІБІТЦЕВ Семен Іванович, народився у 1906 році в с.Танково Крамського району Курської області, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Кіндійка (м.Херсон). Заарештований 12.12.1937 року. Звинувачення: відсутнє. Вирок не виносився, звільнений на підписку про невиїзд. Реабілітований 20.09.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КИМЛЯЧ Іван Тимофійович, народився у 1925 році в с.Копані Посад-Покровського району Миколаївської області (нині Білозерського району Херсонської області), українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. МЮДа, 70. Заарештований 28.06.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 28.12.1945 за судом виправданий, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КІРЗОН Яків Йосифович, народився у 1918 році в м.Херсоні, єврей, освіта незакінчена середня (два курси морехідного училища). Проживав м.Херсон. Військовослужбовець. Заарештований 11.12.1943 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 09.09.1944 справу припинено, направлений в спецтабір НКВС для фільтрації. Реабілітований.

КІЦУЛЕСКУ Дмитро Дмитрович, народився 05.07.1889 року в м.Плосшти (Румунія), румун, освіта 4 класи. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Рішенням НКВС СРСР і ген. прокурора СРСР за ст. 54-6, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 11.09.1961 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КІШЕЛЬСЬКИЙ Олексій Миколайович, народився 26.05.1895 року в м.Миколаєві, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Держинського. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній офіцерській організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

КЛЕПАЦЬКИЙ Микола Миколайович, народився у 1869 році в с.Дружелюбівка Єлисаветградського повіту Херсонської губернії (тепер Кіровоградська область), українець, освіта середня. Проживав

м.Херсон. Заарештований у 1927 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Колегією ОДПУ засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 12.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КЛЕПОТОВСЬКИЙ Василь Васильович, народився у 1909 році в с.Лиса Гора Ольгинського району Донецької області, росіянин, освіта середня технічна. Проживав м.Херсон, вул. Ст. Разіна. Заарештований 23.09.1944 року. Звинувачення: участь в ОУН і зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 01.02.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Президією Херсонського облсуду 22.05.1963 вищевказаний вирок відмінено, справу закрито. Реабілітований 15.01.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

КЛІМАШОВ Петро Іванович, народився у 1873 році в м.Херсоні, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Підпільна, 47. Заарештований 26.04.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 04.05.1935 та міськпрокурора 21.05.1935 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КЛІРМАН Яніс Борисович, народився у 1897 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Миколаїв, вул. Карла Маркса, 13. Заарештований 03.03.1920 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою особливого відділу реввійськради 14-ї армії від 20.03.1920 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КЛИМАНІВ Петро Іванович, народився 12.06.1873 року в м.Херсоні, українець, освіта вища педагогічна. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: зв'язок і допомога білим офіцерам. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 8 років ув'язнення. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КЛИМАНОВ Кузьма Миколайович, народився у 1874 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Качельна, 12-а. Заарештований 27.03.1944 року. Звинувачення: служба у поліції в період німецької окупації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 18.04.1944 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КЛИМЕНКО Василь Кузьмич, народився у 1896 р. у с.Висунськ Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Театральній, 20. Заарештований 16.10.30 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. 16.12.30 р. постановою Херсонського відділу ДПУ звільнений під підписку про невиїзд. Інших даних нема.

КЛИМОВ Микола Федорович, народився у 1900 році в м.Саратові (Росія), росіянин, освіта нижча.

Проживав м.Херсон, вул. 2-га Матроська, 56. Заарештований 04.03.1953 року. Звинувачення: виготовлення і розповсюдження листів антирадянського змісту. Херсонським облсудом 19.05.1953 направлений на примусове лікування в Казанську психіатричну лікарню МВС СРСР. Реабілітований 04.04.1989 Верховним судом УРСР (вищевказане визначення відмінено, справу припинено).

КЛИМОВ Петро Никандрович, народився у 1897 році в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Піонерська, 57. Заарештований 08.04.1944 року. Звинувачення: зрадництво в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 04.08.1948 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 20.08.1955 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований.

КЛОПОТОВ Валентин Володимирович, народився 29.01.1905 року в м.Одесі, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: шпигунська діяльність. Рішенням комісара ВС СРСР та Генкомісара за ст. 54-6, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 29.10.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КЛОЧКО Микита Трохимович, народився (у справі рік народження відсутній) в с.Антонівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав нині смт Антонівка м.Херсон. Заарештований 27.12.1944 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 13.03.1945 засуджений до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 24.01.1947 покарання знижено до 3 років позбавлення волі і за Указом „Про амністію” з ув'язнення звільнений. Реабілітований 30.04.1992 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

КНАБ Василь Казакевич, народився у 1879 році в Бессарабії, росіянин. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: шпигунська діяльність. Рішенням комісара ВС і ДП та прокурора СРСР за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 15.03.1958 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

КОБЕЦЬ Серафим Васильович, народився у 1918 р. у с.Олександрівка Миколаївської області, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Кінній, 22. Заарештований 16.05.41 р. за участь у контрреволюційній організації та антирадянську роботу. Засуджений 11.08.41 р. ВТ військової частини 1080 до 10 р ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням Верховного Суду СРСР від 03.06.58 р. реабілітований.

КОБЕЦЬКИЙ Микола Федорович, народився у 1928 році в с.Антонівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав нині смт Антонівка м.Херсон. Заарештований 25.04.1948 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом Північно-Західного округу ПВО 10.07.1948 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 03.10.1962 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу закрито).

КОБЗАРЬ Олександр Олександрович, народився у 1914 р. у с.Василівка Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Садовій, 9. Заарештований 14.06.46 р. за посібіницьку діяльність. Засуджений 28.06.46 р. Херсонським облсудом до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Звільнений 16.03.51 р. Рішенням Херсонського облпрокурора від 18.11.93 р. реабілітований.

КОБИЛКІНА Секлета Семенівна, народилася у 1897 році в с.Білозерка Білозерського району, українка, освіта початкова. Проживала у м.Херсоні. Заарештована 05.01.1933 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній, монархічній організації „Істинно-православна церква”. Трійкою при колегії ДПУ УРСР 15.02.1933 засуджена до 5 років концтабору. Реабілітована 11.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОБИЛЯНСЬКИЙ Григорій Никифорович, народився 30.01.1884 року в м.Ольгополь Кам'янець-Подільського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 03.07.1938 року. Звинувачення: шпигунство. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.09.1938 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 10.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОБЯКОВ Павло Олексійович, народився 07.03.1876 року в с.Уразово Воронежської області, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Колодязна. Заарештований 18.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 02.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 30.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОБЯКОВА Ганна Олексіївна, народилася у 1878 році в с.Іванівка Харківської області, росіянка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Красіна, 9. Заарештована 12.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська та релігійна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 засуджена до розстрілу. Реабілітована 30.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОВАЛЕНКО Іван Іванович, народився у 1902 році в с.Новопетрівка Снігурівського району Мико-

лаївської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Особливою нарадою ДПУ УРСР засуджений до 3 років концтаборів. Реабілітований 20.08.1995 Прокуратурою Херсонської області.

КОВАЛЕНКО Михайло Прокопович, народився 23.11.1898 року в с.Чалбаси (с.Виноградове) Скадовського (Цюрупинського) району, українець, освіта незакінчена середня. Проживав м.Херсон, вул. Підпільна. Заарештований 10.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1919 році служив у армії Денікіна. У 1933 році був засуджений до 10 років ВТТ). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 06.10.1956 Президією Херсонського облсуду.

КОВАЛЕНКО Павло Гнатович, народився 28.12.1892 року в с.Олександрівка Миколаївського району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Кінна, 10. Заарештований 10.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність та агітація. (У 1920 році брав участь в організації повстання есерів). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 21.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 04.09.1968 Президією Херсонського облсуду.

КОВАЛЕНКО Таїсія Іванівна, народилася у 1925 році в м.Херсоні, українка, освіта 8 класів. Проживала м.Берлін (Німеччина). Заарештована 01.08.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини, співпраця з гестапо. Військовим трибуналом військ МВС Львівської області 31.07.1946 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 28.08.1946 Військовим трибуналом військ МВС Українського округу (справу закрито).

КОВАЛЬОВ Віктор Михайлович, народився у 1898 році в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Соборна, 18. Заарештований 08.08.1920 року. Звинувачення: служив у білогвардійців. Постановою трійки Миколаївської Губчека 14.03.1921 засуджений до розстрілу. Реабілітований 16.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

КОВАЛЬОВ Іван Андрійович, народився у 1926 році в с.Комишани Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав смт Комишани (нині м.Херсон). Заарештований 17.04.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №78687 від 29.06.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 29.12.1954 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу закрито).

КОВАЛЬОВ Мефодій Опанасович, народився у 1897 році в с.Беліца Черніківського району (Біло-

русія), росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. 9 Січня. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація і зв'язок з Тухачевським. (Батько у 1931 році був репресований). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 26.01.1957 Президією Херсонського облсуду.

КОВАЛЬОВ Павло Якимович, народився 10.01.1916 року в м.Сулін (Румунія), росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Крива, 3. Заарештований 09.01.1938 року. Звинувачення: підозра у належності до румунської розвідки. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 17.03.1939 та міськпрокурора 19.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КОВАЛЬОВ Яким Іванович, народився у 1886 році в м.Сулін (Румунія), росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 21.09.1932 року. Звинувачення: підготовка нелегального переходу кордону. Судовою трійкою при колегії ДПУ 15.02.1933 засуджений до 5 років концтаборів. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОВАЛЬОВ Яків Якимович, народився у 1908 році в с.Свистівка Тульчинського повіту (Румунія), росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 21.09.1932 року. Звинувачення: підготовка нелегального переходу кордону. Судовою трійкою при колегії ДПУ 15.02.1933 засуджений до 3 років концтаборів. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОВАЛЬСЬКА Аза Іванівна, народилася у 1908 році в с.Врадіївка Владіївського району Миколаївської області, українка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Гончарна, 10. Заарештована 12.12.1934 року. Звинувачення: зв'язок з зарубіжними контрреволюціонерами. Особливою нарадою при НКВС 04.03.1935 засуджена до 3 років ВТГ. Реабілітована 15.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОВАЛЬСЬКИЙ Віктор Іванович, народився у 1921 р. у с.Володимирівка Миколаївської області, росіянин, освіта середня – закінчив робфак у 1939 р. Проживав у м.Херсоні по вул.Горького, 4. Заарештований 16.05.41 р. за участь у контрреволюційній організації та антирадянську роботу. Засуджений 11.08.41 р. ВТ військової частини 1080 до 10 р. ВТГ з поразкою прав на 5 р. Рішенням Верховного Суду СРСР від 03.06.58 р. реабілітований.

КОВАЛЬСЬКИЙ Іван Іванович, народився 12.11.1888 році в м.Херсоні, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон. Вперше заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (Служив офіцером у армії Денікіна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТГ. У 1939 році рішення трійки

скасовано. Вдруге заарештований 14.05.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом 28-ї армії 06.07.1945 засуджений до 10 років ВТГ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 19.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

КОВАЧ Анатолій Анатолійович, народився у 1912 році в м.Херсоні, українець, освіта незакінчена вища. Проживав м.Очаків Миколаївської області. Заарештований 01.06.1946 року. Звинувачення: належність до ОУН і антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 12.08.1946 засуджений до 10 років ВТГ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 08.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

КОВБАСЕНКО Яків Павлович, народився у 1916 р. у с.Маринці Київської області, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Робоча, 11. Заарештований 02.07.51 р. за антирадянську діяльність. Херсонським облсудом 22.09.51 р. засуджений до 10 р. ВТГ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.03.93 р. реабілітований.

КОВГАН Сава Павлович, народився 13.01.1898 року в с.Володимирівка Вінницької області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Судова. Заарештований 12.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 02.12.1937 за ст. 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 07.09.1956 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КОВТУН Йосип Максимович, народився 04.04.1881 року в м.Ніжені Чернігівської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, сільгоспколонія. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: співробітництво з царською жандармерією та служба у Врангеля. (У 1936 році був засуджений до 5 років за зберігання зброї). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 11.04.1938 року. Реабілітований 01.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОВТУН Софія Аврамівна, народилася у 1911 р. у с. Медвін Київської області, українка, неписьменна. Проживала у м.Херсоні. Заарештована 01.07.40 р. за саботаж. Засуджена у жовтні 1940 р. Миколаївським облсудом до 6 р. 5 міс.27 днів (час покарання по вироку від 23.04.39 р. був врахований). Була розстріляна 11.01.42 р. по іншому вироку. Рішенням Херсонського облпрокурора від 11.11.93 р. реабілітована.

КОГАН Ізраїль Соломонович, народився 20.06.1890 року в м.Херсоні, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Театральна, 86. Заареш-

тований 04.09.1937 року. Звинувачення: шпигунство. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 04.06.1938 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 10.08.1993 Прокуратурою Херсонської області.

КОГАН Наум Ізраїльович, народився у 1909 році в м.Херсоні, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, Торговий пров., 23. Заарештований 26.04.1926 року. Звинувачення: належність до підпільної організації ЦСЮФ. До суду не притягувався. Реабілітований Постановами Херсонського ОО ДПУ від 11.05.1926 і 28.06.1926 року, окружного прокурора від 17.07.1926 справу припинено.

КОЖЕНКО Анатолій Олексійович, народився у 1926 році в с.Баратово Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, вул. Київська, 37. Заарештований 29.03.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 16.05.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 23.10.1953 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УМВС по Херсонській області 20.02.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 10.12.1990 Постановою прокуратури Херсонської області.

КОЖУЩЕНКО Іван Григорович, народився у 1903 р. у м.Цюрупинськ, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 21.03.45 р. за посібницьку діяльність та антирадянську агітацію. ВТ Дніпровського басейну 24.06.45 р. засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням Прокуратури Херсонської області від 27.07.93 р. Реабілітований.

КОЖУЩЕНКО Опанас Георгійович, народився 02.05.1895 року в смт Цюрупинськ Цюрупинського району, українець, освіта середня (Херсонський морський технікум). Проживав м.Херсон, вул. Прикордонна, 48. Заарештований 03.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (З 1918 по 1920 роки служив у білогвардійців, емігрував за кордон). Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 31.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 09.06.1961 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КОЖУЩЕНКО Степан Ілліч, народився 31.10.1895 року в смт.Цюрупинськ Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, провулок Червоний,10. Заарештований 20.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Служив матросом у білогвардійців, емігрував за кордон). Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 31.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 09.06.1961 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КОЗАКОВ Олександр Іванович, народився у 1917 році в м.Житомир, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. 2-га Матроська, 22. Заарештований 25.03.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Миколаївській області від 07.04.1944 направлений в спецтабір НКВС для фільтрації. Реабілітований.

КОЗАЧОК Григорій Антонович, народився у 1882 році в м.Перекоп Кримської АРСР, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Тираспольська, 36. Заарештований 14.04.1946 року. Звинувачення: служба у німецьких організаціях. Херсонським облсудом 13.07.1946 засуджений до 7 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 30.05.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

КОЗЕНКО Василь Володимирович, народився у 1904 році в с.Федорівка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсоні. Заарештований 25.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, наклепи на Сталінську конституцію, вимоги повернення розкуркуленого майна. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 засуджений до 10 років ВТТ. (Рішенням УНКВС по Миколаївській області 17.07.1939 справу переглянуто, з-під варті звільнено). Реабілітований 20.02.1996 Прокуратурою Херсонської області.

КОЗИРЕВ Іван Мефодійович, народився у 1924 р. у с.Явкіно Миколаївської області, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Степова, 70. Заарештований 21.01.45 р. за службу у німецьких каральних органах. ВТ військ НКВС Херсонської області у січні 1945 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 11.11.92 р. реабілітований.

КОЗІЙ Петро Іларіонович, народився у 1885 р. у с. Березнігувате Миколаївської області, українець, освіта вища педагогічна. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 29.11.44 р. за участь в ОУН. Засуджений 26.04.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 20 р. каторжної праці з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Звільнений 09.03.55 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 24.01.94 р. реабілітований. Помер 11.10.49 р. в Карлазі МВС СРСР.

КОЗЛОВ Георгій Опанасович, народився у 1886 році в м.Миколаєві, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Театральна. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою НКВС засуджений до 8 років ув'язнення. Реабілітований 15.03.1958 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

КОЗЛОВСЬКИЙ Сергій Арсентійович, народився у 1926 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Ломоносова, 66. За-

арештований 18.01.1948 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Житомирської області 23.04.1948 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 08.09.1954 покарання знижено до 6 років ВТТ, з ув'язнення звільнений. Реабілітований 15.07.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

КОЗУЛІН Антон Устинович, народився 16.10.1892 року в Латвії, латиш, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній латиській організації. Рішенням НКВС СРСР і прокурора СРСР за ст. 54-10, 54-11, 54-1 п."а" засуджений до розстрілу. Реабілітований 17.12.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КОЛАМБЕТ Володимир Леонідович, народився у 1927 році в м.Нікополі Дніпропетровської області, українець, освіта 6 класів. Проживав м.Херсон. Військовослужбовець. Заарештований 28.03.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Туркестанського військового округу 13.07.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 28.04.1954 справу направлено на нове розслідування. Постановою УКДБ по Херсонській області 28.10.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КОЛЕСНИК Григорій Миколайович, народився у 1909 році в с.Велика Віска Великовіського району Кіровоградської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 39. Заарештований 07.03.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом в/ч № 4341 від 28.04.1938 засуджений до 7 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 12.05.1991 Висновком прокуратури СРСР.

КОЛЕСНИКОВ Анатолій Федорович, народився 20.11.1895 р. у м.Херсоні, українець, закінчив 2 класи міського училища. Проживав у м.Херсоні по вул.Большічна, 33. Заарештований 26.02.38 р. Звинувачення: висловлював наміри про повалення радянської влади. Реабілітований 05.04.38 р.; постановою Херсонського міського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

КОЛЕСНИЧЕНКО Степан Сергійович, народився у 1896 р. у с.Проценково Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Бульварній, 34. Заарештований 21.06.46 р. за зрадницьку та антирадянську діяльність у період окупації. ВТ військ МВС Херсонської області 27.07.46 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. ВТ Таврійського ВО 07.03.55 р. звільнений з місця ув'язнення. Реабілітований 18.02.93 р. рішенням прокурора Херсонської області.

КОЛІНЧАК Марія Сергіївна, народилася 12.12.1908 року в м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Степова, 7. Заарештована 20.10.1937 року. Звинувачення: сприяння чоловікові в проведенні контрреволюційної діяльності. До суду не притягувалася. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 20.02.1938 за розпорядженням УНКВС по Миколаївській області справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

КОЛОМІЄЦЬ Іван Васильович, народився у 1899 році в м.Валки Харківської області, українець. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОЛОМОЙЧЕНКО Валентина Іванівна, народилася у 1912 році в м.Миколаєві, українка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Гречеська, 1. Заарештована 14.01.1936 року. Звинувачення: розшифрування своєї співпраці з органами НКВС. Військовим трибуналом прикордонної охорони УРСР 11.03.1936 засуджена до 3 років ВТТ. Реабілітована 13.01.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

КОЛОСОВ Василь Миколайович, народився 23.12.1871 року в м.Тобольську (Росія), росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Кадровий офіцер царської армії). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОЛОСОВ Григорій Лаврентійович, народився 10.01.1898 року в с.Павлівка (Бессарабія), росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Фрунзе. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація та пропаганда. (Служив у армії Денікіна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 04.08.1959 Президією Херсонського облсуду.

КОЛОТИЛЕНКО Іван Іванович, народився у 1890 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОЛЯГА Володимир Олексійович, народився у 1900 році в с.Дубове (Польща), освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Степова. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1925 році нелегально перейшов кордон, був відправлений на поселення у Херсон). Рішенням НКВС і прокурора СРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 04.07.1958 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КОЛЯДА Олександр Олексійович, народився у 1891 р. у с.Кам'янка Апостоловського району Дніпропетровської області, українець, освіта вища. Проживав у м.Херсоні по вул.Декабристів, 44. Заарештований 23.05.46 р. за посібницьку діяльність та антирадянську агітацію у період німецької окупації. Засуджений 28.06.46 р. Херсонським облсудом до розстрілу з конфіскацією майна. 07.08.46 р. розстріл замінений 10 р. позбавлення волі з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 31.07.96 р. реабілітований.

КОЛЬЄВ Іван Петрович, народився у 1892 році в Болгарії, болгарин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації, антирадянська пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований у 1959 році Президією Херсонського облсуду.

КОЛЬЄР Микола Іванович, народився у 1880 році в с.Руна (Болгарія), болгарин, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Матроська. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації, антирадянська пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований у 1959 році Президією Херсонського облсуду.

КОМАРОВСЬКИЙ Платон Іванович, народився у 1915 році в м.Вінниця, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Крива, 131. Заарештований 02.09.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація і наклепи на вождів партії. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 31.10.1936 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КОМІСАРЕНКО Степан Гаврилович, народився 15.05.1917 року в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: участь у польській шпигунській організації. (У 1937 році відбував покарання за крадіжку хліба). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-7, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 10.04.1997 Прокуратурою Херсонської області.

КОМОГОРОВ Йосип Сергійович, народився 23.12.1901 року в с.Кулозіно Крутінського району Омської області, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація і пропаганда. (Служив у армії Колчака). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 12.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОМПАНІЧЕНКО Марія Хомівна, народилась у 1903 р. у с.Ішунь Джанкойського району

Кримської області, українка, освіта нижча. Проживала у м.Херсоні по вул.Леніна, 30. Заарештована 17.09.45 р. за антирадянську агітацію. Засуджена 09.01.46 р. Херсонським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітована.

КОНІВЕЦЬ Ніна Федорівна, народилася у 1923 році в смт Цюрупинськ Цюрупинського району, українка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Ворошилова, 9. Заарештована 01.10.1945 року. Звинувачення: перебувала на окупованій території, „фольксдойч“. (У 1943 році виїхала на роботу до Німеччини). Особливою нарадою МВС СРСР за ст. 54-1 „а“ КК УРСР засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 23.01.1965 Рішенням судової колегії у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

КОНЦЕВИЧ Анелі Юстинівна, народилася у 1864 році в с.Слободка Двінського повіту (Латвія), полька, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. М'ясна, 20. Заарештована 20.10.1937 року. Звинувачення: посібництво в шпигунській діяльності своїй дочці. До суду не притягувалася. УНКВС по Миколаївській області 30.10.1937 справу направлено на розгляд Особливої наради при НКВС СРСР, однак рішення по справі прийнято не було, звинувачувана з-під варті звільнена. Реабілітована.

КОНЦЕВОЙ Костянтин Олександрович, народився 12.10.1891 року в м.Києві, росіянин, освіта – закінчив Московське військове Олександрівське училище. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація та шкідництво. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОПЕЛЬНИЦЬКИЙ Григорій Рувимович, народився 05.09.1899 року в м.Одесі, єврей, освіта 6 класів. Проживав м.Херсон, пров. Успенський, 27. Заарештований 12.04.1921 року. Звинувачення: підозрювався, що служив у білих. До суду не притягувався. Реабілітований 07.06.1921 Висновком Мелітопольської повітової ЧК.

КОПИТІН Василь Кузьмич, народився у 1928 р. у с.Поречіє Уварівського району Московської області, росіянин, закінчив 5 класів. Заарештований 26.12.49 р. за саботаж у таборі дільниці № 2 ОПП-53 УМВС Херсонської області. Засуджений 24.03.50 р. Спеціальним табірним судом ВТТ та колонії МВС УРСР до 5 р. ВТТ. Рішенням заст.прокурора Херсонської області від 08.01.98 р. реабілітований.

КОПИТІН Яків Михайлович, народився у 1926 році в с.Микільське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 7 класів. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 07.03.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини (вчився у розвідшколі в с.Чорнобаївка). Військовим трибуналом в/ч №19854 за ст. 54-1"а" КК УРСР засуджений до 25 років ВТТ, 5

років поразки у правах. Реабілітований 23.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

КОПИТНА Ольга Павлівна, народилась у 1908 р. у с.Дубовка-Злидня Тульської області, росіянка, освіта нижча. Проживала у м.Херсоні по вул. Широка, 29. Заарештована 04.03.46 р. Звинувачення: видача радянських людей німецьким окупантам. Реабілітована 30.05.46 р.; військовим трибуналом УМВС Херсонської області виправдана, звільнена з-під арешту.

КОПИЦА Федір Варфоломійович, народився у 1902 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Жовтневої революції, 6. Заарештований 28.08.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська діяльність. Водно-транспортним судом Дніпровського басейну 17.02.1937 засуджений до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Пленумом Верховного суду СРСР 09.10.1957 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований.

КОРЖ Ілля Прокопович, народився у 1925 році в с.Іщенка Великоолександрівського району Херсонської області, українець, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, 2-ий Дністровський пров., 12. Заарештований 19.02.1951 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 28.04.1951 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 11.05.1989 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КОРЖЕНЕВСЬКИЙ Петро Олександрович, народився у 1908 році в м.Києві, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: порушення режиму у в'язниці. (17.04.1937 трійкою УНКВС по Київській області був засуджений до 2 років ув'язнення за крадіжку та хуліганство). Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області 27.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОРЖИКОВ Петро Семенович, народився у 1888 році в с.Посад-Покровське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав у м.Херсоні. Заарештований у 1946 році. Звинувачення: „фольксдойч“, евакуювався до Німеччини. Особливою нарадою МВС СРСР за ст. 54-1“а” КК УРСР засуджений до 4 років заслання. Реабілітований 13.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОРЖОВ Леонід Олександрович, народився 16.04.1899 року в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Нижня. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: соціально небезпечний елемент. (У минулому білий офіцер). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 03.06.1959 Президією Херсонського облсуду.

КОРЖОВ Павло Олександрович, народився у 1906 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова.

Проживав м.Херсон, пров. Учбовий, 50. Заарештований 20.04.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 09.08.1937 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 02.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

КОРИНКОВ Петро Семенович, народився у 1888 році в с.Посад-Покровське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав у м.Херсоні. Заарештований у 1946 році. Звинувачення: „фольксдойч“, евакуювався до Німеччини. Особливою нарадою МВС СРСР за ст. 54-1“а” КК УРСР засуджений до 4 років заслання. Реабілітований 13.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОРИНЬ Сергій Євстафійович, народився у 1892 році в с.Етулія Ізмаїльського району Одеської області, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Леніна, 4. Заарештований 26.04.1946 року. Звинувачення: посібницька і антирадянська діяльність в період німецької окупації. Херсонським облсудом 31.05.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 26.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

КОРНЄЄВА Олександра Карлівна, народилась у 1907 році в м.Херсоні, росіянка, освіта середня. Проживала в с.Гофенталь Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештована 26.06.1944 року. Звинувачення: зрада Батьківщини („фольксдойч“). Особливою нарадою НКВС СРСР за ст. 54-1“а” КК УРСР засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 17.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОРНІЛОВ Іван Мартинович, народився 12.11.1899 року в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав смт Гола Пристань, вул. Леніна. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація, служив у білих. Постановою трійки УНКВС по Одеській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 6 років ВТТ. Реабілітований 09.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

КОРНФЕЛЬД Белла Натанівна, народилась у 1900 році в с.Ільці Київської області, єврейка, освіта вища. Проживала м.Херсон. Заарештована 23.06.1938 року. Звинувачення: ст. 54-6 КК УРСР. Вирок не вивозився. 31.03.1939 року справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована згідно зі ст. 7 Закону України „Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні“.

КОРОБКО Георгій Григорович, народився 17.04.1898 року в м.Одесі, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Служив у білих). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 29.04.1959 Президією Херсонського облсуду.

КОРОБЧАНСЬКИЙ Петро Іванович, народився 01.12.1885 року в м.Лубни Київської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Торгова. Заарештований 10.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація та шкідництво. (Був членом партії українських соціалістів-революціонерів, виступав за незалежність України). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 23.04.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КОРОВ'ЯКОВ Георгій Семенович, народився у 1900 році в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: антирадянська агітація, служив у армії Денікіна. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 22.11.1994 Прокуратурою Херсонської області.

КОРОЛЕНКО Ганна Олександрівна, народилася у 1917 році в м.Херсоні, росіянка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Рекрутська, 1. Заарештована 29.03.1944 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Військовим трибуналом Одеського військового округу 06.07.1944 засуджена до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах. Реабілітована 01.03.1990 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КОРОЛЬ Максим Федорович, народився у 1906 р. у м.Херсоні, росіянин, закінчив 4 класи. Проживав у м. Варна по вул. Царя Самуїла, 22 (Болгарія). Заарештований 07.02.45 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 04.03.45 р. ВТ 37 окремої армії до 10 р. ВТТ. Рішенням прокурора Херсонської області від 05.09.97 р. реабілітований.

КОРОТЕЦЬКИЙ Дмитро Іванович, народився у 1886 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, Кулимовський спуск, 190. Заарештований 15.08.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Утримувався під підпискою про невиїзд. До суду не притягувався. Реабілітований 12.12.1932 Розпорядженням заступника начальника ТО ДПУ УРСР.

КОРОТКИЙ Микола Павлович, народився у 1875 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1945 році. Звинувачення: перебував на окупованій території, виїхав до Німеччини. Реабілітований 12.01.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОРОТЮК Іван Григорович, народився у 1880 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Батрацька, 40. Заарештований 26.12.1940 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Лінійним судом водного транспорту Дніпровського басейну 11.03.1941 засуджений до 4 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Помер 03.07.1942 в сільгос-

пколонії №1 НКВС Киргизької РСР. Реабілітований 12.06.2000 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

КОРШИКОВ Петро Семенович, народився у 1888 році в с.Посад-Покровське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсоні. Заарештований 10.01.1946 року. Звинувачення: зрадницька поведінка під час перебування на окупованій території. Особливою нарадою при міністрі внутрішніх справ СРСР 10.06.1946 засуджений до 4 років вислання у Сузунський район Новосибірської області. Реабілітований 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОРЯКІНА Марія Григорівна, народилася у 1910 р. у м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала у м.Херсоні по вул.Судовій, 37. Заарештована 23.08.45 р. Звинувачення: антирадянська діяльність. Реабілітована 30.12.45 р. військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області, звільнена з-під арешту.

КОСЕНКО Григорій Тимофійович, народився 01.10.1887 року в с.Кларівка Скадовського району, українець, освіта 3 класи. Проживав м.Херсон, вул. Нижня, 23. Заарештований 09.02.1938 року. Звинувачення: участь у офіцерському підпіллі. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-11, 54-10 ч. 1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 09.10.1957 Президією Херсонського облсуду.

КОСЕНКО Мойсей Іванович, народився у 1906 році в Дніпропетровській області, українець, освіта 6 класів. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1931 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОСТЕНКО Альбіна Павлівна, народилася у 1925 році в м.Херсоні, українка, освіта незакінчена середня. Проживала м.Херсон. Заарештована 18.04.1946 року. Звинувачення: перебувала на окупованій території, „фольксдойч“. Військовим трибуналом військ НКВС по Херсонській області – утримання під вартою до рішення Особливої наради. Особливою нарадою засуджена до 4 років ВТТ. Реабілітована 23.06.1969 Президією Херсонського облсуду.

КОСТЕНКО Петро Степанович, народився 27.06.1927 року в м.Херсоні, українець, освіта незакінчена середня. Проживав м.Херсон, вул. Крайня, 9. Заарештований 01.04.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 14.05.1945 засуджений до 10 років ВТТ з конфіскацією майна. Реабілітований 02.09.1993 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

КОСТИРЄВ Юрій Федорович, народився 23.12.1905 року в м.Барнаул, росіянин, освіта вища.

Проживав м.Херсон. Заарештований 21.12.1937 року. Звинувачення: шпигунство на користь японської розвідки, контрреволюційна агітація. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.11.1938 за ст. 54-6, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 12.06.1989 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

КОСТОРЖОВ Петро Йосипович, народився 22.06.1893 року в м.Петраков (Польща), поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Червонофлотська. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

КОСТРИКІН Олександр Олександрович, народився у 1914 р. у м. Белосток Белостоцької області, росіянин, освіта середня незакінчена. Проживав у м.Херсоні по вул. Білоруська, 89. Заарештований 26.11.45 р. за посібницьку діяльність у період німецької окупації. Засуджений 15.07.46 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 7 р. ВТТ з порозкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Звільнений 11.11.46 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітований.

КОСТЮКОВ Іван Йосипович, народився 01.04.1894 року в с.Малівка Новобузького району Миколаївської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Пролетарська. Заарештований 04.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований у 14.10.1955 Військовим трибуналом Таврійського військового округу.

КОСТЯНТИНОВ Станіслав Григорович, народився у 1945 році в м.Херсоні, росіянин, освіта 8 класів. Проживав м.Ізмаїл Одеської області. Військовослужбовець. Заарештований 26.03.1966 року. Звинувачення: викрадення зброї та боєприпасів, дивертирство. За висновком стаціонарної судово-психіатричної експертизи є психопатичною особою і не придатний до військової служби, підлягає звільненню з РА. Притягувати його до кримінальної відповідальності не доцільно. Постановою ОО КДБ по Одеському військовому округу від 15.06.1966 справу за ч. 1 ст. 223 і п. „в” ст. 252 УК УРСР на основі ст. 7 ч.1 УПК УРСР припинено, з-під варті звільнений.

КОТЛЯРЕНКО Михайло Аксентійович, народився 21.11.1885 року в м.Херсоні, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: участь у партії есерів та дискредитація радянської влади. (У 1921 році заарештовувався за есерівську діяльність). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 05.06.1969 Президією Херсонського облсуду.

КОТОВ Леонід Іванович, народився у 1917 році в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Прикордонна, 82. Заарештований 25.06.1944 року. Звинувачення: намір зрадити Батьківщину. Військовим трибуналом 394-ї стрілецької дивізії 20.08.1944 засуджений до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Помер 03.06.1945 у Воркутаб Комі АРСР. Реабілітований 28.06.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

КОТОВА Ганна Сафонівна, народилася у 1909 році в с.Миртоноша (інші дані відсутні), українка, освіта 7 класів. Проживала м.Херсон, вул. Торгова, 62. Заарештована 26.04.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 17.05.1935 та міськпрокурора 21.05.1935 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

КОЦАБЮК Василь Іванович, народився у 1883 році в с.Коршов Коломійського повіту (Галичина) - в карточ. Галичина), українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Церковна. Вперше заарештований 09.10.1929 року. Звинувачення: участь у нелегальній групі українсько-шовіністичної інтелігенції. До суду не притягувався. Постановами Херсонського ОО ДПУ і окружного прокурора від 01-03.02.1930 справу закрито. Вдруге заарештований 11.08.1931 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. До суду не притягувався. Реабілітований за першу судимість - 28.02.1992 Висновком в. о. Прокурора Херсонської області, за другу - 05.03.1932 Постановами Одеського обласного відділу ДПУ і облпрокурора від 23.03.1932 року.

КОЧИН Ізраїль Григорович, народився 25.08.1897 року в м.Херсоні, єврей, освіта середня. Проживав м.Сімферополь, вул. Жуковського, 6. Заарештований 04.09.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом Харківського ВО 30.05.1939 засуджений до 5 років ВТТ, 2 роки поразки в правах. Верховним судом СРСР 17.11.1939 справу повернуто на дослідження. Реабілітований 14.04.1940 Постановою заступника військового прокурора Одеського ВО.

КРАВЕЦЬ Григорій Полікарпович, народився 06.08.1894 року в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 28.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КРАВЕЦЬ Петро Кирилович, народився 12.06.1884 року в с.Нововоронцовка Нововоронцовського району, українець, освіта незакінчена вища. Проживав м.Херсон, вул. Старостіна, 15. Заарештований 15.07.1938 року. Звинувачення: шпигунство на користь японської та німецької розвідки. (З 1904 по 1912 роки жив у Маньчжурії (володів японською мовою).

Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 20.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.09.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.07.1989 Прокуратурою Одеського військового округу.

КРАВЕЦЬ Федір Якимович, народився у 1908 році в с.Бурілово Одеської області, українець, освіта початкова. Проживав Херсонська сільгоспколонія № 29. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: спроба втечі. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КРАВЦЕВ Микола Степанович, народився 25.01.1887 року в м.Херсоні, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Українська, 60. Заарештований 16.06.1938 року. Звинувачення: належність до есерівської контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 07.01.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КРАЦІОВА Марія Никифорівна, народилась у 1924 р. у с.Зеленівка Білозерського району, українка, закінчила 8 класів середньої школи. Проживала у м.Херсоні по вул. 9 Січня, 43. Заарештована 05.01.45 за антирадянську агітацію. Засуджена 15.03.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 21.11.93 р. реабілітована.

КРАВЧЕНКО Леонід Федорович, народився у 1915 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Леніна, 23. Заарештований 20.09.1944 року. Звинувачення: співробітництво з окупантами. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 28.08.1945 засуджений до 4 років ВТТ. Реабілітований 29.10.1992 Прокуратурою Херсонської області.

КРАВЧЕНКО Пилип Дмитрович, народився у 1910 р. у с.Рожева Київської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні дільниця №7 сільгоспколонії ВТТ №13. Заарештований 26.09.45 р. за посібіницьку діяльність на користь німецьким окупантам. Засуджений 26.10.45 р. Херсонським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 27.01.97 р. реабілітований.

КРАЖЕ Жан Якович, народився 03.12.1893 року в Латвії, латиш, освіта середня. Проживав м.Херсоні. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній латиській організації. (У 1934 році був засуджений за халатність до 3 років). Рішенням НКВС СРСР і ген. прокурора СРСР за ст. 54-1 п. „а“, 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 17.12.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КРАМАРЕНКО Семен Андрійович, народився 03.02.1872 року в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Червоноармійська. Заарештований 09.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 02.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КРАСНИЦЬКИЙ Євстахій Йосипович, народився 08.04.1902 року в с.Коричинці Дерезнянського району Вінницької області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 14.10.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній шкідницькій організації. Одеським облсудом 01-03.11.1937 засуджений до розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 30.12.1959 Верховним судом СРСР.

КРАСНОВ Михайло Федорович, народився 10.07.1874 р. у м.Вольск Саратовської області, росіянин, освіта середня. Проживав у м.Херсоні у гуртожитку пивзаводу. Заарештований 14.12.37 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Реабілітований 30.12.37 р.; постановою Херсонського відділу НКВС звільнений з-під арешту.

КРАСНОПОЛЬСЬКИЙ Павло Полікарпович, народився у 1903 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Комунарів. Заарештований 10.03.1949 року. Звинувачення: перебував на окупованій території, був комендантом табору для військовополонених. Особливою нарадою МДБ СРСР за ст. 54-1“б” КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 03.07.1960 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КРАСНОШАПКА Валентин Якович, народився у 1909 р. у м.Херсоні, росіянин, освіта вища. Проживав у м.Херсоні по вул.Жовтневої революції, 6. Заарештований 16.03.45 р. за належність до агентури німецьких розвідорганів. Засуджений 15.06.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 29.10.93 р. реабілітований.

КРАСНОШАПКА Георгій Олімпович, народився у 1891 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 15.04.1930 року. Звинувачення: служба у білогвардійців. Постановою колегії НК 17.10.1930 засуджений до розстрілу. Реабілітований 16.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

КРАСОВСЬКА Ольга Єфремівна, народилась 08.07.1904 р. у м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала у м.Херсоні по вул.Белінського, 22. Заарештована 16.02.38 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Реабілітована 05.04.38 р. постановою Херсонського відділу НКВС.

КРЕСОВИЧ Ларіон Євгенович, народився 28.03.1892 року в с.Семенове Остротського району Волинської губернії, українець, освіта початкова. Проживав Херсонська сільгоспколонія НКВС. Заарештований 01.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1934 році за розкрадання соціалістичної власності був засуджений до 10 років ув'язнення). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 31.05.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 25.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КРИВЕНЬКИЙ Федот Якович, народився у 1881 р. у с.Павлівка Київської області, українець, освіта нижча. Ув'язнений Херсонської промислової ВТК-10. Заарештований 18.12.40 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 06.03.41 р. Миколаївським облсудом до 5 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 02.11.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

КРИВОСУНОВ Павло Дмитрович, народився у 1904 році в с.Тимошевка Дніпропетровської області, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Гоголя, 24. Заарештований 02.07.1938 року. Звинувачення: підозра у шпигунстві. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 02.12.1938 та заступником облпрокурора 23.02.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КРИВОШЕЄВ Петро Леонтійович, народився у 1909 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Смольна, 16. Заарештований 27.12.1947 року. Звинувачення: антирадянська діяльність та агітація. До суду не притягувався. Постановою помічника військового прокурора військ МВС Українського округу від 01.04.1948 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КРИВОШЕЯ Іван Андрійович, народився у 1886 році в м.Ардан (Кавказ), українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Свердлова, 17. Заарештований 16.08.1945 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 03.11.1945 засуджений до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 02.06.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

КРИГЕР Марія Семенівна, народилася у 1896 році в м.Херсоні, українка, неписьменна. Проживала м.Херсон. Заарештована у 1945 році. Звинувачення: перебувала на окупованій території („фольксдойч“). Особливою нарадою МВС СРСР за ст. 54-1“а” КК УРСР засуджена до 5 років заслання, 5 років поразки в правах. Реабілітована у 1989 році Прокуратурою Херсонської області.

КРИЖАНОВСЬКИЙ Дмитро Данилович, народився 10.10.1889 року в с.Кастровка Новоодеського району, українець, освіта середня. Проживав

м.Херсон, вул. Гречеська. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська та націоналістична діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 23.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

КРИЖАНОВСЬКИЙ Дмитро Ларіонович, народився 26.10.1895 року в сел.Щербанівському Вознесенського району Миколаївської області, українець, освіта 6 класів. Проживав м.Херсон, вул. Крива, 34. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: участь у офіцерському підпіллі. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований у 1957 році Президією Херсонського облсуду.

КРИЖАНОВСЬКИЙ Микола Васильович, народився у 1884 р. у м.Херсоні, українець, освіта середня – закінчив Московське імператорське училище у 1911 р. Проживав у м.Варна (Болгарія). Заарештований 19.04.45 р. за належність до антирадянської організації та збройну боротьбу проти радянської влади. Засуджений 11.06.45 р. ВТ 37 окремої армії до 10 р. ВТТ з конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.08.93 р. реабілітований.

КРИЖАНОВСЬКИЙ Микола Семенович, народився у 1863 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, 1-й Матроський пров., 7. Заарештований 05.06.1919 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. До суду не притягувався. Протоколом комісії губчека 24.07.1919 ув'язнений в концтабір на період громадянської війни. Інших документів у справі нема.

КРИЖКА Іван Сафронівч, народився у 1892 році в с.Новоаврамівка Хорольського району Полтавської області, українець, освіта початкова. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 07.10.1931 року. Звинувачення: спроба нелегально перейти кордон. (У 1929 році був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 27.12.1931 засуджений до 3 років концтабору. Реабілітований 09.02.1990 Військовим прокурором Одеського військового округу.

КРИКОТІН Роман Степанович, народився у 1911 році в м.Шергород Вінницької області, українець, освіта початкова. Проживав у м.Херсоні. Військовослужбовець. Заарештований 21.01.1945 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом 86 дивізії ПВО 28.04.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 18.09.1964 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КРИКУН Іван Антонович, народився 09.03.1893 року в с.Расоловці Красилівського району Хмельницької області, українець, освіта незакінчена середня. Проживав м.Херсон, вул. Матроська.б. Заарештований 18.02.1938 року. Звинувачення: шпигунство. До суду не притягувався, справу припинено. Реабілі-

тований 15.03.1939 Постановами Херсонського МВ НКВС та міськпрокурора від 16.03.1939 року.

КРОПИВІН Іван Опанасович, народився у 1923 році в с.Сиротіно Сиротінського району Волгоградської області, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Горького, 20. Заарештований 02.04.1945 року. Звинувачення: антирадянська агітація і розшифрування своєї співпраці з органами НКДБ. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 08.05.1945 засуджений до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 13.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

КРОХМАЛЬ Леонід Митрофанович, народився у 1925 році в с.Усть-Кам'янка Апостолівського району Дніпропетровської області, українець, освіта незакінчена вища. Проживав м.Херсон, вул. Піонерська, 73. Заарештований 30.07.1945 року. Звинувачення: участь в ОУН. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 16.10.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

КРОХМАЛЬ Олександр Сидорович, народився 26.05.1925 року в м.Херсоні, українець, освіта незакінчена вища. Проживав м.Херсон, вул. Підпільна, 8. Заарештований 16.03.1946 року. Звинувачення: український націоналіст, син ворога народу. Постановою ОН при НКВС СРСР у квітні 1946 р. засуджений до 10 років ВТТ, 5 років заслання. Реабілітований 12.02.1957 році Військовим трибуналом Одеського військового округу (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КРОХМАЛЬ Сидір Іванович, народився 13.05.1899 року в Усть-Кам'янка Апостолівського району, українець, освіта початкова. Проживав у м.Херсоні. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований у 1956 році Президією Херсонського облсуду.

КРУГЛИЙ Павло Федорович, народився у 1912 році в с.Више-Тарасовка Томаківського району Запорізької області, українець, освіта середня технічна. Проживав м.Херсон, вул. Красношочкіної, 4. Заарештований 26.12.1948 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Одеського військового округу 12.04.1949 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 25.05.1955 справу повернуто на нове розслідування. Постановами КДБ по Північно-Чорноморському басейну від 19.08.1955 і 25.09.1955 року справу закрито. Реабілітований.

КРУГЛОВ Павло Григорович, народився у 1908 році в м.Ленінград (Росія), росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул.Червонофлотська, 70. Заарештований 23.09.1944 року. Звинувачення: анти-

радянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 30.12.1944 засуджений до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах. Реабілітований 16.03.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено за відсутністю складу злочину).

КРУМІН Іван Іванович, народився 24.06.1891 року в с.Стразди (Латвія), латиш, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Червонофлотська. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська латиська націоналістична діяльність. Рішенням комісара внутрішніх справ СРСР і ген. прокурора СРСР за ст. 54-19 ч.1 п. „а”, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 11.06.1957 Ухвалою військової колегії Верховного суду УРСР.

КРУПІНА Тамара Матвіїна, народилася 13.05.1926 року в м.Херсоні, українка, освіта неповна середня. Проживала м.Херсон, вул. Бульварна, 57. Заарештована 17.05.1945 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 30.06.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 15.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

КРУТІЄНКО Семен Семенович, народився у 1911 році в с.Козачі Лагері Цюрупинського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Запорізька, 16. Заарештований 07.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом прикордонної і внутрішньої охорони УРСР по Одеській області 22.10.1937 засуджений до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 27.01.1972 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КРЮКОВ Данило Самійлович, народився у 1888 році в м.Каховка Каховського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Тираспільська, 27. Заарештований 08.07.1944 року. Звинувачення: активна служба німецьким окупантам. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 07.10.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Одеського військового округу 16.08.1958 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований.

КРЯКІН Гаврило Максимович, народився у 1896 році в с.Данилівка Аткарського району Саратовської області, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул.Українська, 16. Заарештований 11.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 21.02.1938 засуджений до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 16.06.1989 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КУБІТ Трохим Максимович, народився у 1896 році в м.Родзевілово (Польща), поляк, освіта 6 класів.

Проживав с.Степанівка нині – м.Херсон. Заарештований 28.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична діяльність. Рішенням наркому НКВС СРСР і ген. прокурора СРСР 05.02.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КУВАЛДІН Андрій Степанович, народився 21.09.1900 р. у м.Москві, росіянин, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Красіна, 13. Заарештований 03.09.37 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Реабілітований 10.06.39 р.; постановами УНКДБ і прокурора м.Херсона справа припинена, звільнений з-під арешту.

КУДИНОВА Олена Іванівна, народилася у 1889 році в м.Херсоні, росіянка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Насипна, 14. Заарештована 25.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність (мала зв'язок з родичами в Польщі). Постановою особливої наради при НКВС СРСР 10.12.1937 засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 09.02.1990 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

КУЗЕНКО Никифор Андрійович, народився у 1893 році в Херсонській губернії, українець, освіта нижча. Проживав Херсонська губернія. Заарештований 15.06.1919 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою ОО 3-ї Української армії 15.06.1919 переданий до суду військового революційного трибуналу 3-ї Української армії – міра покарання – загальне поремне ув'язнення. Реабілітований.

КУЗНЕЦОВ Віктор Іванович, народився 14.01.1896 року в м.Тверь (Росія), росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Червонофлотська, 45. Заарештований 23.10.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, шкідництво. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 11.10.1939 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 08.07.1993 Прокуратурою Херсонської області.

КУЗЬМЕНКО Дмитро Арсентійович, народився у 1910 році в с.Веселий Тернін Криворізького району Дніпропетровської області, українець, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, пров. Торговий, 87. Заарештований 05.09.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 25.12.1944 засуджений до 15 років каторжних робіт, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 03.12.1954 покарання знижено до 10 років ВТТ і як такий, що відбув строк покарання, з-під варті звільнений. Реабілітований 09.06.1970 Верховним судом УРСР (вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено).

КУЗЬМИНСЬКА Анастасія Іванівна, народилась у 1920 р. у с.Бушинка Вінницької області, українка, письменна. Проживала у м.Херсоні. Заарештована 01.07.40 р. за антирадянську агітацію та саботаж. Засуджена 25.10.40 р. Миколаївським облсудом до 3 р. 4 дні позбавлення волі у ВТТ (час покарання по вироку від 26.04.39 р. був врахований). Звільнена 24.10.43 р. Рішенням Херсонського облпрокурора від 11.11.93 р. реабілітована.

КУЗЬМІН Олександр Григорович, народився у 1911 році в с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Андре Марті, 10. Заарештований 21.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Водно-транспортним судом Дніпровського басейну 16.10.1937 засуджений до 8 років ВТТ, 4 роки поразки в правах. Реабілітований 09.07.1959 Пленумом Верховного суду СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КУЗЬМІН Олександр Дем'янович, народився у 1900 р. у с.Бармашево Миколаївської області, росіянин, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул. Михайловича, 35. Заарештований 26.05.47 р. за антирадянську агітацію. Херсонським облсудом 10.09.47 р. засуджений до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Верховний Суд УРСР 27.09.54 р. покарання низив до 10 років ВТТ. Рішенням прокурора Херсонської області від 24.11.92 р. реабілітований.

КУЗЬМІН Семен Кузьмич, народився у 1920 році в м.Херсоні, українець, освіта 8 класів. Проживав м.Херсон, вул. Степова, 51. Заарештований 07.02.1948 року. Звинувачення: служба у німецькій армії. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 30.03.1948 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 08.09.1954 Верховним судом СРСР (вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнений).

КУЗЬМИНСЬКИЙ Федосій Федорович, народився 02.03.1867 року в с.Андріївка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Белінського. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 10.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КУКУШКІН Іван Олексійович, народився у 1891 році в с.Киганзіно Арзамаського району Горьковської області, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Червонофлотська, 36. Заарештований 20.12.1948 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при МДБ СРСР 14.05.1949 засуджений до виселення у Красноярський край. Реабілітований 12.11.1993 Генеральною прокуратурою України.

КУЛЕНКО Геннадій Васильович, народився у 1909 р. у с.Мартинівці Белостоцької області, білорус. освіта середня технічна. Проживав у м.Миколаїв. Заарештований 17.08.45 р. за антирадянську зрадницьку діяльність. ВТ військ НКВС Херсонської області 12.02.46 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.11.92 р. реабілітований.

КУЛИКОВ Василь Юхимович, народився 29.01.1894 в м.Олександрія Кіровоградської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Офіцер армії Денікіна і Врангеля). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КУЛИНЯК Данило Іванович, народився у 1948 році в с.Старий Кропивник Підбузького району Львівської області, українець, освіта 8 класів. Проживав м.Херсон (курсант морехідного училища рибної промисловості). Заарештований 16.12.1964 року. Звинувачення: наміри організувати секретну організацію для відокремлення збройним шляхом України від СРСР. До суду не притягувався. Реабілітований 08.01.1965 Постановою УКДБ по Херсонській області.

КУЛИНЯК Іван Григорович, народився 24.11.1899 року в с.Воля Якубова (Польща), українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Карла Маркса. Заарештований 09.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1926 році заарештовувався за перехід польського кордону). Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 04.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КУЛІШОВ Ілля Данилович, народився 20.06.1902 року в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Владивосток (Росія). Заарештований 03.05.1938 року. Звинувачення: участь у антирадянській військовій змові. Військовим трибуналом Тихоокеанського флоту 13.09.1939 за судом виправданій, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КУЛЬМЕНКО Дмитро Арсенович, народився у 1910 році в Дніпропетровській області, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1944 році. Звинувачення: зрада Батьківщини. (У 1936 році піддавався репресіям як троцькіст). Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області ст.2 Указу Президії Верховної Ради СРСР засуджений до 15 років каторги. 5 років поразки у правах. Реабілітований у 1989 році Прокуратурою Херсонської області.

КУЛЬЧИЦЬКИЙ Пантелеймон Савич, народився 19.09.1876 року в м.Сороки (Бессарабія), українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул.

Кінна. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КУМАН Арнольд Мойсейович, народився 20.07.1912 року в м.Херсоні, єврей, освіта середня технічна. Проживав м.Херсоні. Заарештований 01.10.1936 року. Звинувачення: контрреволюційні троцькістські висловлювання. Військовим трибуналом 20-го стрілецького корпусу 04.01.1937 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 29.01.1937 Військовим трибуналом Далекосхідної армії (справу закрито).

КУНИК Євгенія Федорівна, народилася у 1927 році в с.Розкішне Голованівського району Одеської області, українка, освіта 7 класів. Проживала м.Херсон, вул. Рішельєвська, 3. Заарештована 03.11.1944 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких каральних органів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 14.03.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 13.10.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

КУНСТМАН Карл Карлович, народився у 1900 році в м.Таганрог Ростовської області, німець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська, 23, кв. 3. Заарештований 31.12.1935 року. Звинувачення: підозра у шпигунстві на користь Німеччини. Особливою нарадою при НКВС СРСР 10.10.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Військовим трибуналом Одеського військового округу 28.05.1957 вищевказана постановва відмінена, справу припинено. Реабілітований.

КУР'ЄРОВ Віктор Іванович, народився 1920 р. у місті Херсон в сім'ї робітників. Військовослужбовець. Заарештований 1946 р. Засуджений за звинуваченням як соціально-небезпечний елемент (шпигунська діяльність на користь іноземної розвідки). Реабілітований 15.04.1958 р.

КУР'ЄРОВ Іван Федорович, народився 1886 р. у Полтавській обл. в селянській родині. Працював у м.Херсоні "Одесліснабзбу", начальник тароремонтного цеху. Заарештований у 1947 р. за звинуваченням у шпигунській діяльності на користь Румунії. Покарання відбував у Мордовській АРСР. Реабілітований 25.04.1958 р.

КУР'ЄРОВА Валентина Іванівна, народилася у 1918 році в м.Херсоні, росіянка, освіта вища. Проживала Тімішоірський повіт (Румунія). Заарештована 15.10.1944 року. Звинувачення: належність до румунських розвідорганів. Військовим трибуналом 53-ї армії 06.11.1944 засуджена до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітована 16.06.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

КУРАК Іван Тарасович, народився у 1911 році в м.Херсоні, українець, освіта 5 класів. Проживав

м.Херсон. Військовослужбовець. Заарештований 20.08.1942 року. Звинувачення: перехід на бік ворога. До суду не притягувався. Військовим трибуналом Брянського фронту 29.09.1944 протест військового прокурора 48-ї армії відхилено, визначення військового трибуналу 48-ї армії від 22.09.1942 відмінено, справу за недоведеністю припинено. Реабілітований.

КУРГАНОВ Самійло Якович, народився у 1898 році в с.Березнігувате Березнігуватського району Миколаївської області, єврей, освіта початкова. Проживав у м.Херсоні. Вперше заарештований 25.01.1929 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ від 04.02.1929 і 18.06.1930 та окружного прокурора від 14.07.1930 з-під варті звільнений під підписку про невізд, справу припинено. Вдруге заарештований 28.02.1936 року. Звинувачення: участь у троцькістській антирадянській організації. Особливою нарадою при НКВС 15.08.1936 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 13.08.1962 Президією Херсонського облсуду; 21.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КУРЕЦЬ Яків Устимович, народився у 1893 році в Польщі, білорус, освіта 3 класи. Проживав у м.Херсоні. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: шпигунська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-6, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований у 1959 році Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КУРІННИЙ Ісай Іванович, народився у 1882 році в с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, Ярмаркова площа, 4. Заарештований 30.08.1944 року. Звинувачення: зрада радянських громадян. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом військ МВС Українського округу 26.07.1946 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КУРІННИЙ Кузьма Андрійович, народився у 1868 році в с.Качкарівка Великоолександрівського (Бериславського) району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Ливарна, 12. Заарештований 14.07.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 15.10.1938 і міськпрокурора 20.12.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КУРМАЗ Степан Улянович, народився 27.12.1916 року в с.Ярова Лиманського району Донецької області, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 17.11.1937 року. Звинувачення: шпигунство. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 11.12.1937 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений

до розстрілу. Розстріляний 19.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 23.11.1989 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

КУРНАТОВСЬКА Лідія Костянтинівна, народилася 23.01.1906 року в м.Херсоні, українка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Тютюнова, 20. Заарештована 05.03.1938 року. Звинувачення: підозра у шпигунстві. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 15-16.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

КУРОЧКИНА Віра Терентіївна, народилася у 1897 році в м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Леніна, 33, кв. 16. Заарештована 25.04.1945 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 31.08.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 26.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

КУРСЬКИЙ-СКАРБЕК-ЛЮДНИЦЬКИЙ Володимир Федорович, народився у 1888 році в Полтавській губернії, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Радянська, 1. Заарештований 08.02.1926 року. Звинувачення: служба у контррозвідці білих. До суду не притягувався. Постановами КРО ДПУ від 22.03.1926 Херсонського ОО ДПУ від 31.03.1926 та окружного прокурора від 13.04.1926 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КУРЧАТОВСЬКИЙ Анатолій Костянтинівич, народився 19.08.1904 року в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Театральна. Заарештований 05.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шпигунство. (Служив у білогвардійців). Постановою особливої наради при УНКВС по Миколаївській області 29.09.1938 за ст. 54-6, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.10.1938 в м.Миколаєві. Реабілітований 14.05.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КУСИДІС Дмитро Спиридонович, народився у 1892 році в м.Трапезунд (Туреччина), грек, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.02.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 09.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

КУТЯГІН Данило Семенович, народився у 1904 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по пров. 2-му Водопровідному, 10. Заарештований 15.03.45 р. Звинувачення: допомога німецьким окупантам. Постановою військового прокурора Дніпровського басейну від 24.11.45 р. справа

припинена, звільнений з-під арешту. Реабілітований 12.01.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

КУХАРСЬКИЙ Клеменс Станіславович, народився 01.10.1894 року в м.Орджонікідзе (Росія), поляк, освіта середня технічна. Проживав м.Херсоні. Заарештований 09.06.1938 року. Звинувачення: шпигунство. (У 1920 році був звинувачений у шпигунстві на користь англійської розвідки). Постановою особливої наради при УНКВС по Миколаївській області 08.10.1938 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.11.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.02.1959 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КУЦЕВОЛ Гаврило Ілліч, народився у 1905 році в с.Миколаївка Високопільського району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Рішельєвська, 19. Заарештований 14.04.1935 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськпрокурора 19.11.1935 справу припинено. Реабілітований.

КУЦЕНКО Іван Петрович, народився 06.02.1900 року в м.Херсоні, українець, освіта вища військова. Проживав м.Чита, вул. Бутинська, 62. Заарештований 25.04.1935 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом Забайкальського військового округу 20-21.08.1935 засуджений до 4 років ВТТ. Помер 18.09.1935 в Читинському військовому госпіталі від туберкульозу легень. Реабілітований 30.10.1935 Верховним судом СРСР (справа закрита).

КУЧЕРЕНКО Георгій Андрійович, народився 15.05.1890 року в м.Краснополі Харківської області, українець, освіта початкова. Проживав у м.Херсоні. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: шпигунська діяльність. (Служив у армії Денікіна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 19.01.1971 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КУЧЕРЕНКО Надія Іванівна, народилася у 1899 році в с.Прогної Глопристанського району, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Леніна, 10. Заарештована 16.04.1944 року. Звинувачення: радницька діяльність. До суду не притягувалася. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 15.06.1944 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

КУЧЕРЕНКО Пелагея Семенівна, народилася у 1908 році в с.Широка Балка Білозерського району, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Робоча, 32. Заарештована 05.07.1945 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам, антирадянська агітація. Херсонським обласним судом 27.11.1945 засуджена до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах. Реабілітована 03.05.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

КУШНІР Сруль Бен'ямінович, народився у 1889 році в Подольській губернії, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Вітовська. Заарештований 19.09.1922 року. Звинувачення: належність до підпільної сіоністської організації. До суду не притягувався. Постановою Бердичівського ДПУ від 20.09.1922 справу припинено. Реабілітований.

Л

ЛАБУНЯК Віктор Авксентійович, народився у 1917 році в с.Кагамлик-Горби Кременчуцького району Полтавської області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська, 34, кв. 18. Вперше заарештований 05.01.1957 року. Звинувачення: розповсюдження листів антирадянського змісту. Визначенням Херсонського облсуду 11.02.1957 направлений на примусове лікування в психіатричну установу системи МВС. Херсонським облсудом 05.07.1957 за клопотанням Ленінградської тюремної психіатричної лікарні МВС СРСР справу припинено. Вдруге заарештований 30.08.1962 року. Звинувачення: виготовлення і розповсюдження листів антирадянського змісту. Херсонським облсудом 18.06.1962 направлений на примусове лікування в психлікарню з суворого ізоляцією. Народним судом м.Херсона 04.06.1964 примусове лікування відмінено з переведенням на лікування на загальних умовах. Реабілітований 08.07.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

ЛАДЧЕНКО Катерина Гаврилівна, народилася у 1926 році в с.Висунці Херсонського (Білозерського) району, українка, освіта 7 класів. Проживала м.Херсон, вул. Кооперативна, 24-а. Заарештована 19.02.1948 року. Звинувачення: приналежність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 31.03.1948 засуджена до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітована 29.05.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ЛАМАШ Данило Никифорович, народився 18.12.1893 року в с.Потоки Кременчуцького району Харківської (Полтавської) області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсоні. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 31.07.1959 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ЛАРІОНОВ Федір Федорович, народився у 1906 р. у с.Покровське Кіровоградської області, росіянин, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул. Ковбасній, 36. Заарештований 19.05.44 р. за належність до німецьких каральних органів та антирадянську агітацію. Засуджений 09.12.44 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Постановою Президії Херсонського облсуду від 17.05.91 р. спра-

ва припинена “за відсутністю складу злочину”, реабілітований.

ЛАХТІОНОВ Григорій Олексійович, народився у 1894 р. у с.Казанка Дніпропетровської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 15.11.46 р. Звинувачення: співпраця з німецькими окупантами та антирадянська агітація. Засуджений 11.01.47 р. Херсонським облсудом до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 26.08.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ЛАШКО Дмитро Тарасович, народився у 1892 році у с.Кислякове Миколаївського району Миколаївської області, українець, закінчив 3 класи початкової школи. Проживав у м.Херсоні по вул.Піонерській, 87. Заарештований 07.06.44 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 07.12.44 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 20 р. каторжної праці з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням ВТ Таврійського ВО від 29.02.56 р. справа припинена, звільнений з-під арешту, реабілітований.

ЛЕБЕДЕНКО Купрія Кирилович, народився 02.10.1901 року в с.Дивізія Аккерманського району (Бессарабія), українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Спартаківська, 6. Заарештований 08.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, шпигунство на користь румунської розвідки. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 30.09.1938 за ст. 54-6, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЕБЕДЕВ Леонід Вікторович, народився у 1918 р. у м.Кіровограді, росіянин, освіта середня – закінчив робфак. Проживав у м.Херсоні по вул.Комунарів, 3. Заарештований 25.06.41 р. за участь у контрреволюційній організації та антирадянську роботу. Засуджений 11.08.41 р. ВТ військової частини 1080 до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням Верховного Суду СРСР від 03.06.58 р. реабілітований.

ЛЕБЕДЕВ Володимир Володимирович, народився у 1923 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Нижня, 43. Заарештований 23.05.1945 року. Звинувачення: зрадництво та антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області в січні 1946 року справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЛЕБЕДЕВ Максим Никонівич, народився у 1892 році в с.Свитівка Тульчинського повіту (Румунія), росіянин, малограмотний. Проживав м.Херсоні. Заарештований 21.09.1932 року. Звинувачення: підготовка нелегального переходу кордону. Судовою трійкою при колегії ДПУ 15.02.1932 засуджений до 3 років концтабору. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЕБЕДЕВ Михайло Микитович, народився 21.11.1887 року в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Ливарна, 60. Заарештований 08.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1921 році заарештовувався за належність до партії есерів). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 21.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 13.11.1968 Президією Херсонського облсуду.

ЛЕБЕДИНСЬКИЙ Григорій Михайлович, народився у 1901 р. в місті Херсоні у сім'ї службовців. Працював перекладачем в місті Виборг. Заарештований у 1946 р., засуджений за звинуваченням у антирадянській агітації. Реабілітований 24.03.1961 р.

ЛЕБЕДИНСЬКИЙ Григорій Михайлович, народився у 1901 році в м.Херсоні, єврей, освіта вища. Проживав м.Виборг. Військовослужбовець. Заарештований 08.03.1953 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом в/ч №99732 від 15.05.1953 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 21.01.1956 покарання знижено до 5 років ВТТ без поразки в правах. На основі Указу „Про амністію” від 27.03.1953 з ув'язнення звільнений. Реабілітований 24.03.1961 Пленумом Верховного суду СРСР (вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено).

ЛЕБЕДИНСЬКИЙ Євген Федорович, народився 10.03.1881 року в м.Меджибуж Кам'янець-Подільської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Судова, 7-а. Заарештований 06.10.1937 року. Звинувачення: терористичні наміри. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 15.03.1939 та міськпрокурора 15.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЛЕБЕШЕВ Олексій Пилипович, народився у 1910 році в с.Новопетрівка Зарушицького відділку м.Карс (Туреччина), росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон (в'язень табірної відділення №163 ОНТК). Заарештований 08.10.1952 року. Звинувачення: втеча з колонії. Табірним судом ВТТ МВС УРСР 26.12.1952 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 22.11.1988 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ЛЕБІДЬ Борис Гнатович, народився 24.06.1889 року в с.Дар'ївка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 4 класи. Проживав м.Херсон, вул. Ворошилова, 49. Заарештований 07.03.1938 року. Звинувачення: участь у офіцерському підпіллі. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10 ч. 1, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.07.1938 у м.Миколаєві. Реабілітований у 1957 році Президією Херсонського облсуду.

ЛЕВЕНБЕРГ Хаїм Мойсейович, народився у 1906 році в с.Чорнянка Каховського району, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул.Театральна, 32. Заарештований 25.01.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 09.08.1937 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 02.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЕВІН Яків Ісайович, народився у 1901 році в колонії Б.Нагартав Березнігуватського району Херсонського округу, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсоні. Заарештований 03.12.1925 року. Звинувачення: належність до сіоністської організації ЦСЮФ. До суду не притягувався. Постановами Херсонського ОО ДПУ від 03.02.1926 і 05.02.1926 та окружного прокурора від 08.02.1926 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЛЕВКОЄВ Федір Семенович, народився 17.02.1879 року в м.Кірсанов Тамбовської області, росіянин, освіта вища (духовна семінарія). Проживав м.Херсон, вул. Сverdлова, 30. Заарештований 06.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЕГЕНСЬКИЙ Захар Васильович, народився у 1888 р. у сел.Ракитне Полтавської області, українець, освіта вища. Проживав у м.Херсоні по вул. Кінний, 57. Заарештований 12.06.31 р. Звинувачення: учасник контрреволюційної організації. Постановою Херсонського міського відділу ДПУ від 02.02.32 р. справа припинена. Реабілітований 31.01.91 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ЛЕГЕНЬКО Єфросинія Титівна, народилася у 1889 році в м.Херсоні, українка освіта вища. Проживала м.Херсон, вул. Кінна, 57. Заарештована 14.10.1944 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 07.02.1945 засуджена до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 15.06.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ЛЕГОВИЧ Микола Євгенович, народився 11.08.1887 р. у м.Херсоні, росіянин, освіта вища. Проживав у м.Херсоні по вул.Червоностудентській, 10. Заарештований 03.07.38 р. Звинувачення: брав участь у контрреволюційних організаціях. Реабілітований 03.05.39 р.; постановою Херсонського міського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

ЛЕЙТМАН Зусь Миронович, народився 25.05.1886 року в м.Херсоні, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, пров. Торговий, 34. Заарештований 22.07.1938 року. Звинувачення: участь у анти-

радянській троцькістській організації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 26.10.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЛЕНЕУ Іван Павлович, народився у 1908 році в м.Херсоні, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 12.06.1956 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ЛЕОНТЄВ Степан Павлович, народився у 1913 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 26.05.36 р. за контрреволюційну агітацію. Засуджений 23.07.36 р. ВТ Чорноморського флоту до 1 р. та 6 міс. позбавлення волі. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 23.02.94 р. реабілітований.

ЛЕЩЕНКО Григорій Денисович, народився у 1911 р. у м.Херсоні, українець, закінчив 9 класів. Військовослужбовець. Заарештований 24.10.42 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 15.11.42 р. ВТ 66 стрілецької дивізії до 7 р. ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Звільнений 09.07.49 р. Рішенням Військового прокурора Південного регіону України від 17.05.94 реабілітований.

ЛЕЩЕНКО Микола Васильович, народився 11.08.1904 року в с.Великі Копані Цюрупинського району, українець, освіта середня спеціальна. Проживав м.Херсон, пров. Спартаківський, 13. Заарештований 31.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЄРІНМАН Лев Михайлович, народився 19.07.1906 року в м.Кременчуг, єврей, освіта вища технічна. Проживав м.Херсон, вул. 1 Травня, 19. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: участь у антирадянській терористичній організації. Верховним судом СРСР 14.10.1938 засуджений до 15 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Пленумом Верховного суду СРСР 29.05.1941 вищевказаний вирок відмінено. Реабілітований 30.04.1942 Військовим прокурором ГВП Червоної армії (справу припинено, з-під варті звільнений).

ЛЄУТ Георгій Степанович, народився у 1893 році в с.Федорівка Зінов'євського округу, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсоні. Заарештований у 1928 році. Звинувачення: опозиція ВКП(б). Особливою нарадою ОДПУ за ст. 58-10 КК РРФСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 03.02.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ЛИЗОГУБ Дмитро Григорович, народився у 1908 році в с.Знаменка Дніпропетровської області,

росіянин, освіта 2 класи. Проживав м.Херсон, вул. Старостіна, 22. Заарештований 28.02.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. До суду не притягувався. Постановою Херсонського водного відділення НКДБ 31.07.1945 справу закрито. Реабілітований 21.11.1992 Висновком військового прокурора Одеського військового округу.

ЛИК-СИН-ЧУН-ФАН-ФУ Василь Васильович, народився в м.Шандун (Китай), китаєць, освіта незакінчена середня. Проживав м.Херсон, вул. Торгова, 30. Заарештований 08.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міського відділу НКВС від 07.02.1939 та міськпрокурора від 10.02.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЛИМАР Наум Васильович, народився у 1901 році хутір Юрченкова Войськового району Харківської області, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 08.12.1945 року. Звинувачення: посібницька діяльність і антирадянська агітація. Херсонським облсудом 14.03.1946 за ст. 54-3, 54-1 ч.2 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Загинув у таборі 18.03.1947 року. Реабілітований 31.08.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ЛИПА Охим Іванович, народився у 1882 р. у с.Токарівка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по пров.Шеміловський, 6. Заарештований 04.11.45 р. за антирадянську агітацію. ВТ військ НКВС Херсонської області 15.01.46 р. засуджений до 15 років каторжної праці з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням в.о. прокурора Херсонської області від 12.03.93 р. реабілітований.

ЛИПИЧЕНКО Володимир Зіновійович, народився у 1924 р. у с.Знам'янка Кіровоградської області, українець, закінчив 7 класів. Проживав у м.Херсоні по вул. Ливарна, 5. Заарештований 25.06.44 р. Звинувачення: співпраця з німецькими каральними органами. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 18.09.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС для фільтрації.

ЛИПСЬКА Марія Матвіївна, народилась 19.08.1880 р. у м.Херсоні, полька, освіта нижча. Проживала у м.Херсоні по вул. Мостовій, 4. Заарештована 03.07.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітована 25.01.39 р.; постановами Херсонського відділу НКВС і міським прокурором Херсона справа припинена, звільнена з-під арешту.

ЛИСЕНКО Іван Хомич, народився 26.01.1896 року в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 11.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Служив у білгвардійців). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 засуджений до

розстрілу. Розстріляний 23.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

ЛИСИЙ Михайло Дмитрович, народився у 1925 р. у с.Вавілово Снігурівського району Миколаївської області, українець, закінчив 7 класів. Проживав у м.Херсоні по вул.Бульварній, 23. Заарештований 12.04.48 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 08.07.48 р. ВТ військової частини 70465 до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 11.11.93 р. реабілітований.

ЛИСОКОНЬ Георгій Львович, народився у 1919 році в м.Херсоні, українець, освіта 7 класів. Проживав у м.Херсоні. Військовослужбовець. Заарештований 02.04.1942 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом 10-ї армії 20.04.1942 засуджений до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 13.06.1990 Військовим трибуналом Московського військового округу (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ЛИТВИНЕНКО Дмитро Пантелійович, народився у 1901 р. у с.Нова Маячка Цюрупинського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Рішельєвська, 45. Заарештований 28.05.46 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 06.07.46 р. Херсонським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітований.

ЛИТВИНЕНКО Михайло Юхимович, народився 20.09.1913 року в с.Терни Лубенського району Харківської області, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда і націоналістична діяльність. Миколаївським обласним судом 20.02.1938 засуджений до 4 років позбавлення волі, 2 роки поразки в правах. Реабілітований 29.12.1989 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справа припинено за відсутністю складу злочину).

ЛИТВИНОВА Неоніла Олександрівна, народилася у 1913 році в м.Херсоні, українка, освіта середня. Проживала м.Херсон, Торговий пров., 75. Заарештована 20.03.1945 року. Звинувачення: співробітництво з німецькими окупантами. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 21.11.1945 засуджена до 5 років виселення. Реабілітована 10.12.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ЛИТОВЧЕНКО Михайло Михайлович, народився у 1914 р. у с.Високе Борознянського району Чернігівської області, українець, закінчив 4 класи. Проживав у с.Високе Чернігівської області. Військовослужбовець. Заарештований 12.11.42 р. за зрадницькі наміри. Засуджений 22.11.42 р. ВТ військ НКВС Північно-Західного фронту до 10 р. позбавлення волі з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішен-

ням прокурора Херсонської області від 30.11.93 р. реабілітований. Помер 08.09.44 р. у таборі Тошлазі в Свердловській області.

ЛІБЕРМАН Саул Рафаїлович, народився 29.08.1899 року в м.Белосток Гродненської губернії, єврей, освіта вища. Проживав у м.Херсоні. Заарештований у 1936 році. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда троцькістського напрямку. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 17.12.1956 Президією Одеського облсуду.

ЛІБЕРМАН Семен Веніамінович, народився у 1908 р. у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, єврей, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Леніна, 10. Заарештований 02.12.25 р. Звинувачення: учасник сіоністської організації. Постановою Херсонського відділу ДПУ від 05.02.26 р. справа направлена прокурору на припинення, підписка про невиїзд анульована. Реабілітований.

ЛІСНИЧЕНКО Іван Костянтинівич, народився у 1878 р. у м.Одесі, українець, закінчив 2 класи. Проживав у м.Херсоні по вул.Горького, 48. Заарештований 27.03.44 р. Звинувачення: служба у німецьких окупантів. Реабілітований 16.05.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області.

ЛІ-ФУН-ФО, він же **ЛІ-ФУН-ДЮ**, він же **ЛІ-ФУ Іван Іванович**, народився у 1886 році в м.Чіфу (Китай), китаєць, освіта нижча китайська. Проживав м.Херсон, вул. М'ясна, 8. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: підозра у шпигунстві. До суду не притягувався, справу припинено. Реабілітований 22.05.1939 Постановами Херсонського МВ НКВС і міськпрокурора.

ЛОВЕНЕЦЬКИЙ Владислав Вікентійович, народився у 1879 р. у м.Херсоні, поляк, освіта середня. Проживав у м.Ободівка Вінницької області. Заарештований 15.03.20 р. Звинувачення: шпигун на користь Польщі. Засуджений 06.08.20 р. трибуналом 20-ї армії до розстрілу. Реабілітований 16.07.93 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ЛОГВИНЕНКО Ілля Іванович, народився у 1905 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, Спартаківський пров., 15. Заарештований 12.11.1937 року. Звинувачення: належність до антирадянської троцькістської організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 28 та 29.12.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЛОЗА Степан Андрійович, народився у 1871 р. у с.Ковалі Хорольського повіту Полтавської губернії, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Миколаївська, 33. Заарештований 28.09.34 р. Звинувачення: мав намір втечі за кордон. 11.05.35 р. постановою Херсонського відділу НКВС справа була направлена міському прокурору для припинення. Реабілітований.

ЛОЗИНСЬКИЙ Петро Феофанович, народився у 1914 р. у м.Літецьке Вінницької області, росіянин, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Суворова, 31. Заарештований 26.11.45 р. за посібницьку діяльність у період німецької окупації. Засуджений 15.07.46 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. (інших даних нема).

ЛОМІЗОВ Петро Ісайович, народився у 1907 році в с.Старий Карань Тельманського району Донецької області, грек-татарин (так в документі), освіта вища. Проживав м.Херсон, вул.Тютюнова, 14. Заарештований 26.10.1944 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 13.03.1935 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 17.06.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ЛОНЦЬКИЙ Болеслав Михайлович, народився 07.05.1893 року в с.Живковичі Братського району Одеської обл., поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Пестелевський проїзд, 7. Заарештований 08.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 21.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 18.01.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЛОПАТ Спиридон Ісакович, народився у 1910 році в с.Берестяги Грушинського району Одеської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Червонофлотська, 25. Заарештований 18.03.1944 року. Звинувачення: служба у німецькій охороні. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 06.04.1944 справу припинено, направлений до спецтабору колишніх військовополонених. Реабілітований.

ЛОПАТА Георгій Валер'янович, народився у 1919 р. у м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Анре Марті, 4. Заарештований 21.03.44 р. Звинувачення: підозра у зраді Батьківщини. Постановою УНКВС по Херсонській області від 16.05.44 р. справа припинена, звільнений з-під арешту, направлений до спецтабору НКВС.

ЛОПАТА Валер'ян Валер'янович, народився 17.01.1881 року в м.Відень (Австрія), німець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Анрі Марті, 4. Заарештований 29.06.1941 року. Звинувачення: наклепницькі роздуми проти партії і влади. Новосибірським облсудом 23.10.1941 засуджений до 10 років тюремного ув'язнення з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 14.08.1992 Висновком заступника генпрокурора України.

ЛОСІЦА Іван Пилипович, народився 29.05.1906 року в м.Широке Криворізького округу, українець, освіта вища технічна. Проживав м.Херсон,

вул. Робоча, 16. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: участь у антирадянській троцькістській організації. Верховним судом СРСР 10.04.1938 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 27.06.1957 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ЛОСЬ Володимир Михайлович, народився у 1900 році в м.Одеса, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Пролетарська, 26. Заарештований 18.08.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній троцькістській шкідницькій організації. Миколаївським облсудом 20.11.1938 за судом виправданий. Реабілітований.

ЛУГОВЕНКО Захар Костянтинович, народився 05.09.1894 року в смт.Цюрупинськ Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Комунарів, 7. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська особистість. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Постановою Миколаївського НКВС 26.11.1939 справу припинено, 3-під варті звільнений. Реабілітований 20.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ЛУГОВЕНКО Микола Васильович, народився у 1909 р. у м.Херсоні, українець, освіта неповна середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Погранична, 8. Заарештований 12.09.38 р. Звинувачення: зрада Вітчизни. Постановою УНКВС по Одеській області від 31.03.39 р. справа припинена. Реабілітований 13.01.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ЛУК'ЯНОВ Георгій Васильович, народився у 1911 році в с.Хренове Хреновського району Вороньської області, росіянин, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, Спартаківський пров., 14. Заарештований 12.09.1943 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом 4-го гвардійського Кавказького корпусу 17.12.1943 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 09.11.1971 Військовим трибуналом Одеського військового округу (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ЛУК'ЯНОВА Раїса Андріївна, народилася у 1926 р. в місті Херсоні у сім'ї службовців. Працювала електриком на заводі імені Петровського. Заарештована у 1945 р., засуджена за звинуваченням у співробітництві з німецькими окупантами. Відбувала покарання у Воркуто-Печерському таборі Красноярського краю. Реабілітована 18.06.1990 р.

ЛУК'ЯНОВА Раїса Андріївна, народилася у 1926 році в м.Херсоні, росіянка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Колодязна, 19. Заарештована 26.11.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини („фольксдойч“, виїхала на роботу до Німеччини). Постановою особливої наради при МДБ СРСР 18.12.1946 засуджена до 5 років ВТТ. Реабілітована 08.06.1990 Президією Херсонського облсуду.

ЛУК'ЯНОВА Тамара Андріївна, народилася у 1923 році в м.Херсоні, росіянка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул.Белінського, 9. Заарештована 26.11.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Постановою особливої наради при МДБ СРСР 18.12.1946 засуджена до 5 років ВТТ. Реабілітована 08.06.1990 Президією Херсонського облсуду.

ЛУКАШЕВ Олександр Олександрович, народився 09.11.1896 року в с.Вишево (БРСР), білорус, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Спартаківська, 55. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація та шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 30.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 18.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 07.06.1956 Президією Херсонського облсуду.

ЛУКАШЕВ Семен Фролович, народився у 1903 році в с.Покрівське Ряжського району Московської області, росіянин, освіта початкова. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 09.10.1937 року. Звинувачення: шпигунська діяльність на користь Німеччини. Постановою особливої наради НКВС СРСР 27.12.1937 за ст. 54-10, 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 29.03.1989 Прокуратурою Одеського військового округу.

ЛУКІШ Мирон Петрович, народився у 1891 році в с.Летки Лучинського району Житомирської області, українець, неграмотний. Проживав м.Херсон (в'язень ВТК №29). Заарештований 31.12.1939 року. Звинувачення: антирадянська наклепницька агітація серед ув'язнених. Миколаївським обласним судом 15.03.1940 засуджений до 1 року 6 місяців позбавлення волі, 2 роки поразки в правах. Реабілітований 12.12.1989 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ЛУНЯК Микола Федосійович, народився 04.05.1897 р. у с.Березнігувате Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Белінського 12. Заарештований 24.04.38 р. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Засуджений 07.09.38 р. на 5 років ВТТ з позбавленням прав на 2 роки. Реабілітований 11.07.41 р. рішенням Миколаївського обласного суду.

ЛУНЬОВ Іполит Євтихійович, народився у 1881 році в с.Тягинка Бериславського району, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Нижня. Заарештований 14.10.1920 року. Звинувачення: дизертство (ухиляння від трудової повинності). Постановою трійки Херсонської повітової надзвичайної комісії 19.02.1921 засуджений до 3 років концтаборів. Реабілітований 20.02.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ЛУФТ-РИНГЕР Моріц Леонович, народився у 1904 році в м.Моравська Острава (Чехословаччина), єврей, освіта вища медична. Проживав у м.Херсоні.

Заарештований 22.06.1941 року. Звинувачення: шпигунство на користь Німеччини. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 30.09.1959 Президією Херсонського облсуду.

ЛУЦЬКІН Іван Іванович, народився 02.03.1898 року в с.Світла Дача Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта вища педагогічна. Проживав м.Херсон, вул. Українська. Заарештований 28.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Служив у білогвардійців). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛУЧИНКІН (за ін. даними – **ЛУШИКІН**) **Серафим Іванович**, народився у 1903 році в с.Ленінське Арзамаського району Горьковської області, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Л.Толстого, 7. Заарештований 04.03.1953 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 04.05.1953 засуджений до 20 років ВТТ, 5 років позорки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом УРСР 27.05.1953 покарання знижено до 10 років ВТТ. Комісією ПВС СРСР 13.07.1956 з-під варті звільнений. Реабілітований 29.09.1989 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено).

ЛЮБАРОВ Лев Мойсейович, народився у 1906 році в м.Херсоні, єврей, освіта вища. Проживав м.Ленінград (Росія). Заарештований у 1950 році. Звинувачення: антирадянська діяльність. Особливою нарадою МДБ СРСР за ст. 58-10 ч.2 КК РСФСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 08.06.1956 Військовим трибуналом Ленінградського військового округу.

ЛЮБЧЕНКО Павло Васильович, народився у 1927 році в м.Херсоні, українець, освіта 5 класів. Проживав м.Херсон, вул. Котляревського, 66. Заарештований 22.02.1948 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 20.04.1948 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років позорки в правах. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УМВС по Херсонській області від 13.08.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 18.12.1990 Постановою прокурора Херсонської області.

ЛЮ-МІН-СОН Семен Юрійович, народився у 1897 році в м.Пекін (Китай), китаєць, освіта – 3 роки духовної семінарії в м.Москва. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: зв'язок з японським шпигуном і неповідомлення органів НКВС (таємний співробітник херсонського МВ НКВС). Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований

26.03.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ЛЯМІНА Єфросинія Петрівна, народилася у 1926 р. у м.Херсоні, українка, освіта 7 класів. Проживала у м.Херсоні по вул.Перекопській, 25. Заарештована 14.02.51 р. за зраду Вітчизни. ВТ військ МВС Херсонської області 25.04.51 р. засуджена до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. ВТ Таврійського ВО 07.02.55 р. та за Указу “Про амністію” звільнена з місця ув'язнення. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.03.93 р. реабілітована.

ЛЯНЗБЕРГ Леон Улянович, народився у 1906 році в с.Киселівка Снігурівського району Миколаївської області, поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул.Качельна, 59. Заарештований 16.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою НКВС і ген.прокуратури СРСР 11.12.1937 за ст. 54.10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 19.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 10.05.1958 Судовою колегією Верховного Суду УРСР.

ЛЯСІНСЬКИЙ Федір Єфремович, народився у 1899 році в с.Чаїри Аккерманського повіту (Бессарабія), українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Крива. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 04.06.1958 Президією Херсонського облсуду.

ЛЯХ Григорій Денисович, народився 30.09.1901 року в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 18.01.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЯХОВСЬКА Казиміра Миколаївна, народилася у 1913 році в м.Вязьма Смоленської області, полька, освіта нижча. Проживала в м.Херсоні. Заарештована 02.03.1938 року. Звинувачення: підозра в шпигунстві. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 03.04.1938 та заступника облпрокурора 08.05.1938 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ЛЯШЕВСЬКИЙ Семен Іванович, народився у 1922 році в с.Нововознесенське Нововоронцовського (Високопільського) району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Червонопрапорна, 55. Заарештований 20.10.1947 року. Звинувачення: причетність до масового отруєння ув'язнених. Спеціальним табірним судом ВТК 21.02.1948 за судом виправданій. Реабілітований.

ЛЯШЕНКО Володимир Никифорович, народився 24.01.1918 року в м.Херсоні, українець, освіта се-

редня. Проживав м.Хабаровськ. Заарештований 26.07.1939 року. Звинувачення: розголошення таємних матеріалів. Військовим трибуналом військ НКВС Хабаровського краю 01.12.1939 засуджений до 3 років ВТТ. Верховним судом СРСР 01.12.1939 покарання знижено до 1 року 6 місяців позбавлення волі. Реабілітований.

ЛЯШЕНКО Іван Павлович, народився у 1928 році в с.Любомирівка Червоноармійського району Запорізької області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Селянська, 4, кв. 18. Заарештований 09.01.1957 року. Звинувачення: участь у антирадянській підпільній ієговістській організації. Херсонським облсудом 19.04.1957 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований.

ЛЯШЕНКО Никифор Васильович, народився у 1916 р. у с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, малописьменний. Проживав у с.Арнаутка Херсонської області (зараз м.Херсон). Заарештований 11.12.37 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 28.01.38 р. ВТ Забайкальського ВО до 7 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням Військового прокурора Південного регіону України від 17.05.94 р. реабілітований.

ЛЯШЕНКО Олексій Лук'янович, народився 28.02.1884 року в с.Миколаївка Луганського району Луганської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон (в'язень ВТТ). Засуджений 10.08.1938 року. Звинувачення: участь у шкідницькій організації, антирадянська агітація. До суду не притягувався, справу припинено і направлено до ВТТ для відбування покарання за першою судимістю. Реабілітований 25.04.1939 Постановою УНКВС по Миколаївській області.

ЛЯШЕНКО Павло Олександрович, народився у 1890 році в с.Василівка Долинського району Одеської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 24.03.1935 року. Звинувачення: участь в українській націоналістичній контрреволюційній організації. Одеським облсудом 06.12.1935 засуджений до 7 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 11.06.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

ЛЯШЕНКО Юхим Минович, народився у 1894 році в м.Херсоні, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Київська. Заарештований у 1921 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (Служив у білогвардійців). Постановою трійки НК Херсонської міської НК 07.02.1921 засуджений до розстрілу. Реабілітований 18.08.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЯЩЕНКО Михайло Минович, народився у 1902 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Київська, 54. Заарештований 27.04.40 р. Звинувачення: антирадянська агітація.

Засуджений 22.10.40 р. Миколаївським облсудом до 4 років позбавлення волі. Реабілітований 10.11.92 р. рішенням заступника Генпрокурора України.

ЛЬВОВ Сергій Олексійович, народився у 1874 році в м.Тверь (Росія), росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Кутузова. Заарештований у 1920 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Постановою колегії Миколаївської губ. 15.06.1920 засуджений до розстрілу. З-під варті втік, 30.03.1922 потрапив під амністію і справу було припинено. Реабілітований 30.08.1993 Прокуратурою Херсонської області.

М

МАЄВСЬКИЙ Василь Іванович, народився 23.04.1895 року в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, українець, неписьменний. Проживав с.Цареводар. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1920 році брав участь у куркульському повстанні). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 23.04.1995 Прокуратурою Херсонської області.

МАСР Олена Андріївна, народилася у 1903 році в с.Печінегі Чугуївського району Харківської області, українка. Проживала м.Херсон. Заарештована у 1947 році. Звинувачення: перебувала на окупованій території, „фальксдойч”. Особливою нарадою НКВС СРСР за ст. 54-1”а” КК УРСР засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 01.04.1989 Президією Херсонського облсуду.

МАЗУРКЕВИЧ Петро Михайлович, народився 29.06.1888 року в Люблінській губернії (Польща), поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Карла Маркса, 46. Заарештований 28.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 04.11.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 17.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МАЙБОРОДА Омелян Гнатович, народився у 1887 році в м.Черкаси, українець, освіта середня. Проживав м.Херсоні. Заарештований 13.05.1946 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 14.08.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 15.10.1992 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

МАЙБОРОДА Павло Михайлович, народився у 1925 році в с.Новоолександрівка Знаменського району Кіровоградської області, українець, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, вул. Свердлова, 18. Заарештований 20.02.1948 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 05.05.1948 засуджений до 10 років

ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 01.09.1954 Постановою УКДБ по Херсонській області (справу припинено, з-під варті звільнений).

МАЙОРЕСКО Юліан Теодорович, народився 23.12.1890 року в м.Бухарест (Румунія), румун, освіта 4 класи. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 11.09.1961 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

МАЙЧУКОВА Марфа Андріївна, народилася у 1873 році в смт Цюрупинськ Цюрупинського району, українка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Пролетарська. Заарештована 13.10.1937 року. Звинувачення: участь у нелегальній церковній общині. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджена до 10 років ВТТ. У 1939 році Постановою прокурора м.Херсона справа була припинена. Реабілітована 22.11.1994 Прокуратурою Херсонської області.

МАКАРЕВИЧ Петро Петрович, народився у 1903 р. у м.Херсоні, українець, закінчив 7 класів. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 23.05.46 р. за посібницьку та антирадянську діяльність у період німецької окупації. Засуджений 06.07.46 р. Херсонським облсудом до 7 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 06.10.97 р. реабілітований.

МАКАРЕВИЧ Володимир Михайлович, народився у 1906 р. у м.Одесі, росіянин, закінчив 4 класи. Проживав у с.Сичівка Одеської області. Засуджений 21.08.47 р. за належність до агентури німецької поліції та зрадницьку діяльність. Засуджений 08.01.48 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. ВТ Таврійського ВО 03.03.55 р. покарання знизив до 8 р. позбавлення волі. Рішенням прокурора Херсонської області від 05.04.96 р. реабілітований.

МАКАРЕНКО Василь Федорович, народився у 1930 р. у с.Рубанівка Великопелетиського району, українець, закінчив 9 класів. Без певного місця, проживання. Заарештований 28.09.57 р. за виготовлення та зберігання антирадянських листівок. Засуджений 30.01.58 р. Миколаївським облсудом до 6 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Звільнений 28.09.63 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітований.

МАКАРКІНА Поліна Семенівна, народилася у 1895 році в смт.Гола Пристань Голопристанського району, українка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Комсомольська, 16. Заарештована 20.06.1945 року. Звинувачення: зрадницька поведінка на окупованій території. До суду не притягувалася. Постановою військового прокурора Херсонського відділку Дніпровського басейну 19.02.1946 справу

закрито. Була звільнена як божевільна. Реабілітована 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

МАКАРОВА Єлизавета Вадимівна, народилася у 1924 році в с.Регенвальд (Німеччина), росіянка, освіта 7 класів. Проживала м.Херсон, вул. Колодязна, 19. Заарештована 27.11.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини („фольксдойч“; виїхала на роботу до Німеччини). Постановою особливої наради при МДБ СРСР 18.12.1946 засуджена до 5 років ВТТ. Реабілітована 08.06.1990 Президією Херсонського облсуду.

МАКАРОВА Ольга Вадимівна, народилася у 1921 році в с.Регенвальд (Німеччина), росіянка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Колодязна, 19. Заарештована 26.11.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини („фольксдойч“; виїхала на роботу до Німеччини). Постановою особливої наради при МДБ СРСР 18.12.1946 засуджена до 5 років ВТТ. Реабілітована 01.06.1990 Президією Херсонського облсуду.

МАКЕЄВ Леонід Васильович, народився у 1899 році в с.Аршинське Златоустовського району Челябінської області, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Тираспольська, 14-а. Заарештований 15.09.1945 року. Звинувачення: зв'язки з німецькими контррозвідувальними органами. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 08.02.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 14.03.1947 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МАКЕЄВА Меланія Іванівна, народилася у 1906 році в м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Тираспольська, 14-а. Заарештована 15.09.1945 року. Звинувачення: зв'язок з німецькими контррозвідувальними органами. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 08.02.1946 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 14.03.1947 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

МАКОВСЬКИЙ Кирило Костянтинович, народився у 1902 р. у с.Болонівка Бершадського району Вінницької області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул. Паризька комуна, 9. Заарештований 27.02.37 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Реабілітований 21.03.37 р.; постановою прокурора Херсонської водної дільниці справа припинена, звільнений з-під арешту.

МАКСИМОВ Антон Федорович, народився у 1884 році в м.Херсоні, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 05.11.1958 Президією Херсонського облсуду.

МАКСИМОВ Григорій Миронович, народився 08.01.1907 р. у м.Рені Одеської області, росіянин, освіта середня – технічна. Проживав у м.Херсоні по вул. Пролетарській, 36. Заарештований 29.08.37 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. 16.05.38 звільнений під підписку про невиїзд. Реабілітований 10.01.39 р.; постановою Херсонського відділу НКВС та міськпрокурора справа припинена.

МАКСИМОВ Петро Володимирович, народився у 1893 році в м.Миколаєві, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Старостіна, 71. Заарештований 11.12.1934 року. Звинувачення: зв'язок з білогвардійськими терористами. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Одеській області від 02.02.1935 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МАКСИМОВ Семен Симонович (Семенович), народився 30.12.1906 року в м.Херсоні, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Ливарна, 26. Заарештований 23.03.1946 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським облсудом 20.05.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 10.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

МАКСИМОВИЧ Іван Миколайович, народився у 1892 році в с.Федорівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Кіндіяка (м.Херсон). Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1930 році був розкуркулений, від заслання втік. Вимагав повернення відібраного майна). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МАЛАХІЄВ Василь Захарович, народився 25.02.1875 року на ст.Митякіньська Тарасівського району Азово-Чорноморського краю, росіянин, освіта – духовна семінарія. Проживав м.Херсон (в'язень промислової ВТТ №10). Заарештований 26.04.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Миколаївським облсудом 19.02.1939 засуджений до 5 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах. Реабілітований 11.03.1990 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

МАЛАХОВ Леонтій Прохорович, народився у 1891 р. у с.Велика Знам'янка Запорізької області, українець, закінчив 3 класи. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 27.04.45 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 12.07.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 15 р. каторжної праці з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Звільнений 13.01.55 р. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 19.09.94 реабілітований.

МАЛІЙ Василь Юхимович, народився у 1915 році у м.Херсоні, українець, закінчив 3 класи ФЗУ.

Проживав у м.Херсоні по вул.Піонерській, 32. Заарештований 21.04.45 р. Звинувачення: служба у німецьких каральних органах. Реабілітований 12.10.45 р.; постановою УНКВС по Херсонській області справа припинена, звільнений з-під арешту.

МАЛІЙ Володимир Микитович, народився у 1901 р. у м.Херсоні, українець, закінчив 7 класів. Проживав у м.Херсоні по вул. Михайловича, 35. Заарештований 18.12.45 р. за зрадницьку та антирадянську діяльність у період німецької окупації. ВТ військ МВС Херсонської області 29.08.46 р. засуджений до 8 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. ВТ Таврійського ВО 04.11.54 р. покарання знижено до 5 років ВТТ. Рішенням прокурора Херсонської області від 28.01.93 р. реабілітований.

МАЛІЙ Григорій Леонтійович, народився у 1888 році в с.Баляхівка (с.Зеленівка), українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МАЛІЙ Тимофій Дмитрович, народився у 1893 році в с.Садове Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Степанівка Херсонського району. Заарештований 06.07.1948 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 30.08.1948 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 14.10.1953 покарання знижено до 5 років ВТТ, із ув'язнення звільнений. Реабілітований 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

МАЛИНОВСЬКИЙ Никола Леонардович, народився у 1913 році в с.Юзинки Барського району Вінницької області, поляк, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, вул. Літейна, 12. Заарештований 16.07.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Одеським облсудом 14.03.1937 засуджений до 5 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 08.12.1989 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

МАЛИШЕВ Михайло Михайлович, народився 02.07.1901 року в м.Бобров Воронежської області, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 30.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1933, 1934, 1936 роках засуджувався за бешкетництво). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 04.09.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МАЛИШЕВ Павло Миронович, народився 10.09.1901 року в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав с.Ярмольниці Хмельницької області.

Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановою помічника військового прокурора в/ч 4461 22.02.1938 справу закрито. Реабілітований 19.01.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

МАЛИШЕВСЬКИЙ Василь Прокопович, народився у 1910 р. у с.Волос Вінницької області, росіянин, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Белінського, 26. Заарештований 29.06.46 р. Звинувачення: зрада. Засуджений 12.09.46 р. військовим трибуналом військ МВД Херсонської області до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. Військовим трибуналом військ Українського округу справа направлена на новий розгляд 29.10.46 р. Реабілітований 17.05.48 р.; постановою Відділу охорони МДБ Північно-Чорноморського басейну справа припинена, звільнений з-під арешту.

МАЛОСОВСЬКА Катерина Іванівна, народилась у 1930 р. у м.Варшава (Польща), полька, закінчила 5 класів. Ув'язнена Херсонської сільгоспколонії № 13. Заарештована 16.04.48 р. за саботаж та членушкодження. Засуджена 09.06.48 р. Табірним судом ВТТ та колонії МВС УРСР до 3 р. позбавлення волі. Рішенням прокурора Херсонської області від 02.12.96 р. реабілітована.

МАЛЬЦЕВ Сергій Іванович, народився у 1907 році у м.Хабаровськ, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 13.04.1950 року. Звинувачення: ворожа діяльність проти СРСР в період перебування в еміграції. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 20.04.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Комісією ПВС СРСР 21.07.1956 з ув'язнення звільнений. Реабілітований 17.04.1991 Висновком прокурора Херсонської області (на основі Закону України від 17.04.1991 р.).

МАМАЄВ Іван Іванович, народився 15.04.1893 року у м.Херсоні, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Дніпропетровська, 85. Заарештований 16.09.1946 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 26.10.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 27.04.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

МАНЖЕЛІЙ Павло Михайлович, народився у 1896 р. у с.Фарбовано Полтавської області, українець, закінчив 3 класи. Проживав у м.Херсоні по вул. Лечебній, 10. Заарештований 27.07.45 р. за активну посібіницьку діяльність на користь окупантам. Засуджений 02.10.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітований.

МАНКЕВИЧ Антон Адамович, народився 11.05.1891 року у м.Рига (Латвія), українець, освіта

початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС і прокуратури СРСР 15.11.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 29.11.1958 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

МАНУЙЛОВА Марія Олександрівна, народилася у 1888 році в м.Херсоні, росіянка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Дем'яна Бідного, 57. Заарештована 23.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 15.11.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджена до розстрілу. Розстріляна 29.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітована 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МАНЬКО Степан Кирилович, народився у 1888 році в с.Баранівка Баранівського району Житомирської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул.Городня, 42. Заарештований 15.11.1944 року. Звинувачення: зрадицтво і антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 02.03.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 29.06.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

МАРЕЧЕК Борис Ярославович, народився у 1903 році у м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 31.10.1944 року. Звинувачення: посібіцтво і антирадянська агітація. Херсонським облсудом 02.12.1946 засуджений до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований Постановою прокурора СРСР (дата не вказана).

МАРИНОВ Микола Григорович, народився 04.12.1906 року в с.Дмитрівка Акимівського району Дніпропетровської області, болгарин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Перекопська, 3. Заарештований 16.02.1938 року. Звинувачення: шпигуство. До суду не притягувався, справу припинено. Реабілітований 01.04.1938 Постановою УНКВС по Миколаївській області.

МАРКІН Антон Юхимович, народився 12.12.1897 року в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Ганнібалівська, 16. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: соціально небезпечний елемент. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 23.07.1938 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 03.07.1993 Прокуратурою Херсонської області.

МАРКОВСЬКА Марія Іванівна, народилася у 1876 році в с.Кисилівка Білозерського району (тоді Снігурівського району Миколаївської області), полька, неписьменна. Проживала м.Херсон, Поштовий провулок, 6. Заарештована 19.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році брала участь у „баб'ячому бунті“). Рішенням НКВС і Генеральної

прокуратури СРСР 11.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджена до розстрілу. Розстріляна 19.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітована 10.05.1958 Судовою колегією Верховного Суду УРСР.

МАРКОВСЬКА Олександра Трохимівна, народилася 15.04.1906 року в м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Шмідта, 99. Заарештована 24.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувалася. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 22.02.1938 з-під варті звільнена. Реабілітована.

МАРКОВСЬКИЙ Людвиг Маркіянович, народився у 1889 році в с.Киселівка Білозерського району (тоді Снігурівського району Миколаївської області), поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Ворошилова, 45/2. Заарештований 16.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, участь у польській націоналістичній організації. Рішенням НКВС і Генеральної прокуратури СРСР 11.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 19.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 10.05.1958 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

МАРТИНОВ Василь Павлович, народився у 1908 р. у с.Нова Маячка Каховського району, росіянин, закінчив 3 класи. Проживав у м.Херсоні по вул. Радянській, 31. Заарештований 28.11.44 р. за належність до агентури німецьких каральних органів та зрадливість. Засуджений 19.04.45 р. до 15 р. каторжної праці з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокуратури Херсонської області від 26.03.96 р. реабілітований.

МАРТИНОВ Іван Іванович, народився 15.05.1902 р. у с.Нова Маячка Цюрупинського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Жовтневої революції, 41. Заарештований 16.03.38. Звинувачення:контрреволюційна агітація. Реабілітований 01.06.38 р.; постановою Херсонського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

МАРТИНГ Євген Опанасович, народився 12.12.1898 року в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Радянська, 10. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1931 році заарештовувався за службу в армії Денікіна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 30.12.1937 за ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 18.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МАРЧЕНКО Георгій-Юрій Васильович, народився у 1896 році в с.Галаганівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Тютюнова, 20. Заарештований 21.11.1947 року. Звинувачення: зрадливість і антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 24.04.1948 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією

майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 24.12.1954 покарання знижено до 5 років позбавлення волі і за Указом „Про амністію“ з ув'язнення звільнений. Реабілітований 31.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

МАРЧЕНКО Іван Омелянович, народився у 1889 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 05.06.1919 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. До суду не притягувався. Протоколом комісії губчека 24.07.1919 ув'язнений в концтабір на період громадянської війни. Інших документів у справі нема. Реабілітований.

МАРЧЕНКО Корнелій Степанович, народився 14.09.1892 року в с.Нова Одеса Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 07.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1920, 1923 та 1933 роках заарештовувався за службу у білих). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 31.05.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 17.10.1957 Президією Херсонського облсуду.

МАРЧЕНКО Микола Спиридонович (Свиридович), народився у 1885 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Белінського, 25. Заарештований 10.08.1944 року. Звинувачення: належність до ворожих розвідорганів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 23.10.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 26.06.1969 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

МАРЧЕНКО Олександр Прокопович, народився у 1891 році в с.Кирилівка Харківської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. У 1939 році рішенням НКВС Миколаївської області рішення трійки відмінено, справу припинено. Реабілітований 07.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

МАРЧЕНКО Федір Платонович, народився у 1922 р. у с.Галаганівка Миколаївської області, українець, закінчив 7 класів. Проживав у м.Херсоні по вул. Котляревського, 46. Заарештований 26.06.51 р. за посібницьку та антирадянську діяльність. Херсонським облсудом 21.09.51 р. засуджений до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Верховний Суд УРСР 31.03.55 р. покарання знизив до 6 р. ВТТ. Рішенням в.о. прокурора Херсонської області від 28.02.93 р. реабілітований.

МАСЛЕНИКОВА Леся Аврамівна, народилась у 1909 р. у с.Березнігувате Миколаївської області, єврейка, освіта середня. Проживала у м.Херсоні по

вул.ІТравня (нині Суворовська), буд.8. Заарештована 14.03.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітована 15.05.39 р.; рішенням Миколаївського облсуду виправдана, звільнена з-під арешту.

МАТАСОВ Петро Петрович, народився у 1899 році в м.Астрахань (Росія), росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, пров. Учительський, 7. Заарештований 11.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Служив у білогвардійців). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.11.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 20.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 10.1.1960 Президією Херсонського облсуду.

МАТВЄВ Іван Федорович, народився у 1893 році в смт Цюрупинськ Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. М'ясиницька, 16. Заарештований 31.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 18.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.08.1957 Президією Херсонського облсуду.

МАТВЄВ Олександр Костянтинович, народився 21.05.1907 року в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Судова, 6. Заарештований 05.03.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 01.06.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МАТВЄВА Тамара Костянтинівна, народилася у 1920 році в м.Херсоні, росіянка, освіта вища. Проживала м.Відень (Австрія). Заарештована 31.05.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №28990 від 29.10.1949 засуджена до 25 років ВТТ, 5 років позбавки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 10.12.1955 покарання знижено до 6 років ВТТ і за Указом „Про амністію“ з ув'язнення звільнена. Реабілітована 10.08.1993 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

МАТИСЮК Дмитро Михайлович, народився у 1900 році в м.Херсон, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Леніна. Заарештований 13.10.1937 року. Звинувачення: шкідництво та шпигунство на користь Польщі. Рішенням НКВС та ген. прокуратури СРСР 26.11.1937 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 18.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 15.11.1957 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

МАТКОВСЬКИЙ Михайло Іванович, народився у 1881 році в с.Тягинка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Нижня, 39. Заарештований 16.03.1944 року. Звинувачення: служба в німецькій поліції. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 04.04.1944 з-під варті звільнений,

справу припинено і направлено міськпрокурору на затвердження. Реабілітований.

МАТУЗКО Андрій Трохимович, народився у 1895 р. у с.Новопетрівка Снігурівського району, українець, малописьменний. Проживав у м.Херсоні по вул.Арнаутській, 15. Заарештований 13.05.33 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Реабілітований 20.05.33 р. постановою Херсонського відділу ДПУ.

МАТЯШ Євдокія Федорівна, народилася у 1903 р. у м.Херсоні, українка, малописьменна. Проживала у м.Херсоні, заарештована 05.04.44 р. за зраду Вітчизни. Засуджена 16.11.44 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 15 р. каторжної праці з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Звільнена 22.12.54 р. Рішенням ВТ Таврійського ВО від 22.12.54 р. реабілітована.

МАТЯШОВ Василь Прокопійович, народився у 1927 році в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта 4 класи. Проживав м.Херсон, вул. Ганнібалівська, 52. Заарештований 17.04.1944 року. Звинувачення: виказування євреїв у період німецької окупації. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Херсонській області 24.05.1944, за рекомендацією помічника облпрокурора справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МАЦЕНКО Арсентій Данилович, народився у 1909 році в с.Понятівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Сухарна, 77. Заарештований 02.11.1950 року. Звинувачення: зрадницька і посібницька діяльність. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 20.12.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років позбавки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 22.11.1954 покарання знижено до 6 років позбавлення волі, 3 роки позбавки в правах. Реабілітований 10.07.1981 Президією Херсонського обласного суду (вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено).

МАЦЕНКО Іван Іванович, народився у 1926 році в с.Кіндіяка Херсонського району (нині Дніпровський район м.Херсона), українець, освіта 3 класи. Проживав с.Кіндіяка Дніпровського району м.Херсона. Заарештований 08.12.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №10103 від 13.03.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років позбавки в правах і конфіскацією майна. Постановою УМВС по Херсонській області 09.12.1953 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 06.06.2000 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

МАЦЄВСЬКИЙ Йосип Іванович, народився у 1900 році в Люблинській губернії (Польща), поляк, освіта незакінчена середня. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська, 10. Заарештований 30.08.1937 року.

Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Рішенням НКВС та Генеральної прокуратури СРСР 11.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 19.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 13.12.1957 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

МАЦОТА Герасим Степанович, народився у 1891 році в с.Балабанівка Оратовського району Вінницької області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Свердлова, 29. Заарештований 28.06.1945 року. Звинувачення: співпраця з окупантами та контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 08.08.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Помер в 1954 році в ув'язненні. Військовим трибуналом Одеського військового округу 30.12.1956 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований.

МАЦОТА Макар Степанович, народився у 1890 році в с.Отбедо-Василівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Єлісаветградська, 37. Заарештований 13.05.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 23.05.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МАЧ Елеонора Іванівна, народилася у 1906 році у м. Херсоні, латишка, освіта нижча. Проживала у м.Херсоні по вул. Пушкінській, 112. Заарештована 29.01.46 р. Звинувачення: зрада Вітчизни. Засуджена 25.06.46 р. військовим трибуналом військ МВС Херсонської області до 10 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітована 29.10.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

МАЧЕНКО Михайло Андрійович, народився у 1910 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: служив прикордонником і повідомляв німцю Клейсту про можливість нелегального переходу кордону. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 8 років ВТТ. (У 1937 році за крадіжку був засуджений і відбував покарання у херсонській в'язниці). Реабілітований 12.06.1956 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

МГЕБРИШВІЛІ Ваханг Олександрович, народився у 1905 р. у м.Батумі Грузинської РСР, грузин, освіта вища. Проживав у м.Херсоні по вул.Декабристів 24. Заарештований 28.11.44 р. за співпрацю з німецькими окупантами. ВТ військ НКВС Херсонської області 30.12.44 р. засуджений до 20 р. каторжної праці з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. ВТ Таврійського ВО 16.10.54 р. покарання знизив до 9 р. позбавлення волі. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 27.07.93 р. реабілітований.

МЕДВЕДОВСЬКИЙ Хома Олександрович, народився 14.04.1888 р. у м. Херсоні, єврей, освіта

вища, працював головним інженером на заводі ім. Петровського. Проживав у м.Херсоні по вул. 9 Січня, буд.16. Заарештований 14.06.38 р. Звинувачення: підозра у шпигунстві. Реабілітований 11.05.39 р.; постановами Херсонського відділу НКВС та міського прокурора справа припинена, звільнений з -під арешту.

МЕСРЗОН Ніна Йосипівна, народилася у 1901 році в м.Скадовську Скадовського району, росіянка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Ганнібалівська. Заарештована 17.09.1920 року. Звинувачення: служила в військово-слідчій комісії білих. До суду не притягувалася. Розпорядчим засіданням Миколаївського відділу ревтрибунала Чорноморо-Азовського флоту від 26.09.1920 справу припинено. Реабілітована.

МЕЗІН Никифор Опанасович, народився у 1887 р. у с.Іраклієво Золотоносського району Черкаської області, українець, закінчив сільську школу. Проживав у м.Херсоні по вул.Больничній, 3. Заарештований 23.10.45 р. за належність до агентури німецьких каральних органів. Засуджений 05.04.46 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням Особливої Наради при МДБ СРСР від 19.04.47 р. висланий у Північно-Казахстанську область терміном на 5 р. Постановою прокурора Херсонської області від 13.12.93 р. реабілітований.

МЕЛЕШКО Василь Пилипович, народився 01.01.1904 року в с.Батизм Долинського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул.Шевченка, 18. Заарештований 25.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою ОДТО ГУГБ НКВС Миколаївської області 01.02.1939 справу закрито. Реабілітований 12.01.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

МЕЛЬБАРД Едуард Янович, народився 23.02.1894 року в м. Рига (Латвія), латиш, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Карла Маркса, 56. Заарештований 12.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність та шкідництво. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.02.1938 за ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.12.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 31.10.1956 Судовою колегією Верховного суду СРСР.

МЕЛЬНИЧЕНКО Никола Трохимович, народився у 1896 році в с.Мирошніківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Українська, 80. Заарештований 26.04.1946 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським облесудом 29.07.1946 засуджений до 6 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 22.04.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

МЕЛЬНИЧЕНКО Петро Степанович, народився у 1904 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Кременчуцька, 18. За-

арештований 19.02.1951 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 09.05.1951 засуджений до 10 років ВТТ. 5 років поразки в правах. Реабілітований 23.01.1990 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

МЕЛЬНИЧЕНКО Степан Авксентійович, народився 03.03.1902 року в с.Федвар Знаменського району Одеської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: шкідництво. (Розкуркулений, у 1930 році був висланий. Повернувся з місця виселення у 1932 році). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 07.04.1965 Президією Херсонського облсуду.

МЕЛЬНИЧЕНКО Степан Михайлович, народився у 1893 році у с.Мирошниківка Херсонського (тепер Білозерського) району, українець, працював заступником директора МТС. Проживав у м.Херсоні по вул.Декабристів, 24. Заарештований 14.04.44 р. Звинувачення: зрада Вітчизни. Реабілітований 23.06.44 р.; постановою УНКВС по Херсонській області справа припинена, звільнений з-під арешту.

МЕЛЬНИЧЕНКО Трохим Степанович, народився у 1900 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Лікарняна, 66. Заарештований 18.12.1948 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (09.03.1937 за троцькістську діяльність був засуджений до 5 років ВТТ). Постановою особливої наради при МДБ СРСР 20.04.1949 засуджений до вислання. Реабілітований 24.11.1992 Прокуратурою Херсонської області.

МЕЛЬНИЧЕНКО Яків Денисович, народився 03.04.1895 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Радянська, 49. Заарештований 14.07.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 29.12.38 р.; постановами Херсонського відділу НКВС та міськпрокурора справа припинена, звільнений з під-арешту.

МЕЛЬНИЧУК Тимофій Агейович, народився у 1881 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Українська, 68. Заарештований 27.05.48 р. Звинувачення: антирадянська діяльність. Засуджений 30.06.48 р. Херсонським облсудом до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 15.10.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

МЕТЕРС Адольф Фрицевич, народився 16.03.1895 року в м.Рига (Латвія), латиш, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. М'ясна, 10. Заарештований 10.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність та шпигунство. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.02.1938 за ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.12.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 31.10.1956 Судовою колегією Верховного суду СРСР.

МЕЩАНІНЕЦЬ Михайло Олексійович, народився у 1893 році в с.Киселівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсоні. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був засуджений на 3 роки заслання на Урал, у 1931 році втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МИКИТАС Олександр Йосипович, народився у 1911 р. у с.Загорянівка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул. Колодязній 62. Заарештований 21.11.44 р. Звинувачення: співпраця з німецькою поліцією. Рішенням військового трибуналу військ НКВС Херсонської області від 05.06.45 р. переведений у психіатричну лікарню для примусового лікування.

МИКОЛАЄНКО Марфа Григорівна, народилася у 1888 році в с.Андріївка Лібського району Чернігівської області, українка. Проживала сільгоспколонія №29 НКВС м.Херсон. Заарештована у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. (У 1932 році за крадіжки соц.власності була засуджена). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджена до 10 років ВТТ. 16.04.1939 Постановою УНКВС по Миколаївській області справа було припинено. Реабілітована 27.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

МИРНЕНКО Олександр Наумович, народився 25.08.1883 року в м.Хорол Полтавської губернії, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Червоностудентська, 14. Заарештований 12.06.1931 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Судійською трійкою при колегії ДПУ УРСР 05.09.1932 умовно засуджений до 3 років концтабору, з-під охорони звільнений. Реабілітований 21.06.1999 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

МИХАЙЛЕНКО Іван Олексійович, народився у 1908 році в с.Піски Полтавської області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, пров.Шкільний, 25. Заарештований 06.09.1944 року. Звинувачення: посібницька діяльність німецьким окупантам. Військовою трибуналом військ НКВС Херсонської області 30.12.1944 засуджений до 15 років каторжних робіт, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 29.04.1955 покарання знижено до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і як такий, що відбув покарання, з-під варті звільнений. Реабілітований 05.08.1969 Верховним судом УРСР (вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено).

МИХАЙЛЕЦЬ Микола Іванович, народився у 1887 році в м.Херсоні, росіянин, освіта незакінчена вища. Проживав м.Херсон. Заарештований 23.01.1920 року. Звинувачення: служба у білій армії. Архангельсь-

ким ЧК 23.02.1920 направлений в Архангельську в'язи- нищу. Реабілітований.

МИХАЙЛОВ Василь Миколайович, народився у 1898 році в м.Євагорія Кримської області, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Крива, 54. Заарештований 07.09.1940 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Верховним судом СРСР 20.12.1940 засуджений до 5 років позбавлення волі. Реабілітований 02.05.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

МИХАЙЛОВА Тамара Миколаївна, народилась у 1918 р. у м.Красноярськ, росіянка, закінчила 8 класів. Проживала у м.Херсоні по вул.Больничній, 8. Заарештована 24.01.45 р. за зберігання майна та вогнепальної зброї. Засуджена 25.04.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 2 р. Постановою президії Херсонського облсуду від 08.04.94 р. реабілітована.

МИХАЙЛОВСЬКИЙ Євген Андрійович, народився у 1896 році в с.Козацьке Бериславського району Херсонської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Овразний пров.,3. (У 1919-1920 роках служив у армії Денікіна та Врангеля). Вперше заарештований 28.10.1926 року. Звинувачення: критика і засудження заходів радянської влади. До суду не притягувався. Постановами Херсонського ОО ДПУ від 11.12.1926 і окружного прокурора від 16.12.1926 справу припинено. Вдруге заарештований 10.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

МИХАЙЛОВСЬКИЙ Микола Іванович, народився у 1907 році в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Гончарна, 9/17. Заарештований 30.06.1937 року. Звинувачення: належність до контрреволюційного угруповання. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 27 та 28.12.1937 і 1938 років справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МИКУЛЬСЬКИЙ Ілля Пилипович, народився 20.07.1883 року в с.Байки (Польща), білорус, освіта 3 класи. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація та релігійна пропаганда. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 03.02.1960 Президією Херсонського облсуду.

МІЛЕВИЧ Альфонс Іванович, народився 28.02.1900 року в с.Микільське Високопільського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Херсон, вул. Піонерська,6. Заарештований 31.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська та релігійна агітація. Рішенням НКВС та генпрокуратури СРСР 04.11.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розст-

ріляний 19.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 18.01.1958 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

МІЛЕВИЧ Леонард Іванович, народився 14.01.1898 року в с.Микільське Високопільського району, поляк, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Качельна,37. Заарештований 31.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська націоналістична агітація. Рішенням НКВС та ген.прокуратури СРСР від 04.11.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 19.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 18.01.1958 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

МІЛКІН Олексій Михайлович, народився 11.02.1895 р. у м.Москві, росіянин, освіта середня і вища політична. Проживав у м.Херсоні по вул.Комсомольській, буд.16, кв36. Заарештований 15.07.38 р. Звинувачення: брав участь у троцькістських контрреволюційних організаціях. Засуджений 18.03.39 р. Миколаївським облсудом до 4 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 30.11.54 р.; постановою Верховного суду Радянського Союзу вирок скасовано і справа припинена („безпідставне звинувачення“).

МІЛОСЛАВОВ Володимир Миколайович, народився 04.02.1888 року в м.Ярославль (Росія), росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МІЛЬКЕВИЧ Микола Костянтинівич, народився 09.04.1894 року в м.Суми, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Старостіна, 3/9. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній терористичній організації. Верховним судом СРСР 08.12.1937 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 15.02.1958 Верховним судом СРСР.

МІРОШНИЧЕНКО Марія Сильвестрівна, народилася 04.04.1895 року в м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, Карантинний острів. Заарештована 27.09.1937 року. Звинувачення: підозра у здійсненні диверсійного акту. До суду не притягувалася. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 13.11.1937 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

МІРОШНИЧЕНКО Микола Іванович, народився у 1890 р. у с.Володимирівка Херсонської області, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Тягинська, 93. Заарештований 28.09.34 р. Звинувачення: підготовка до виїзду за кордон. Реабілітований 01.11.34 р.; постановою УНКВС по Одеської області справа припинена, звільнений з-під арешту.

МІСЬКО Сергій Іванович, народився у 1926 р. у м.Херсоні, українець, закінчив 7 класів. Проживав у

м.Херсоні. Заарештований 27.10.44 р. за належність до агентури німецької контррозвідки. Засуджений 16.04.45 р. ВТ 2 Гвардійської танкової армії до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням Херсонського облпрокурора від 13.10.93 р. реабілітований. Помер 02.01.46 р. у місцях ув'язнення.

МИСЬКО Петро Микитович, народився у 1903 році в с.Требухівці Львівської області, поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Пролетарська, 3. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році був засуджений до 1 року примусових робіт). Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 25.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 07.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 03.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МИЦКЕВИЧ Борис Михайлович, народився у 1921 році в с.Миколаївщина Столбцовського району Мінської області, білорус, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Нижня, 73. Заарештований 22.02.1957 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 15.05.1957 засуджений до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Президією Верховного суду УРСР 27.11.1959 покарання знижено до 3 років ВТТ без поразки в правах. Реабілітований 28.05.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

МОГАЛЯСОВ Дмитро Олександрович, народився у 1896 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Старостіна, 9. Заарештований 08.08.1944 року. Звинувачення: посібницька і зрадницька діяльність під час німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 04.12.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 04.06.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

МОГІЛАТ Степан Іванович, народився 05.08.1889 року в с.Дмитрівка Полтавського району Харківської області, українець, освіта незакінчена вища. Проживав м.Херсон, вул. Пролетарська, 48. Заарештований 25.03.1935 року. Звинувачення: участь в українській націоналістичній контрреволюційній організації. Одеським облсудом 06.12.1935 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 11.06.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

МОЗИС Катерина Іванівна, народилася у 1888 року на острові Сахалін, росіянка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. 1 Травня, 8. Заарештована 07.09.1935 року. Звинувачення: з'язок з білогвардійцями в період громадянської війни. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС від 16.10.1935 та 31.10.1935 з-під варті звільнена під підписку про невиїзд, справу направлено міськпрокурору на припинення, підписку про невиїзд скасована. Реабілітована.

МОІСЄНКО Петро Ілліч, народився у 1913 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсоні. Заарештований у 1944 році. Звинувачення: продав соду, загортаючи її у німецькі листівки. Військовим трибуналом військ НКВС по Херсонській області за ст. 54-1- КК УРСР засуджений до 6 років ВТТ. 3 роки поразки у правах. Реабілітований 30.06.1995 Прокуратурою міста Херсона.

МОІСЄНКО Федір Юхимович, народився у 1910 році в с.Максимівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Войкова, 62. Заарештований 22.03.1944 року. Звинувачення: служба в поліції в період німецької окупації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 16.04.1944 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МОЛДАВАНЕЦЬ Степан Якович, народився 07.04.1927 року в с.Пархомівка Володарського району Київської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Крайна, 4. Заарештований 25.07.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 31.08.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 08.10.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

МОЛОЧКОВ Олександр Федосійович, народився 21.03.1910 року в м.Цюрупинськ Цюрупинського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Забалка, вул. Пушкінська, 46. Заарештований 30.12.1945 року. Звинувачення: служив у німецькій поліції. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 27.05.1946 засуджений до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Колегією Верховного суду СРСР 06.09.1946 вирок ВТ відмінено, справу закрито. Реабілітований 20.01.1992 Прокуратурою Херсонської області та 21.01.1992 Висновком військового прокурора Одеського військового округу.

МОЛЧАНОВ Іван Михайлович, народився у 1913 р. у с.Семенівка Миколаївської області, українець, закінчив 6 класів. Проживав на теплоході "К.Мінін" Херсонський морпорт. Заарештований 23.07.46 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 20.01.47 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Реабілітований 13.01.95 р. постановою президії Херсонського облсуду.

МОРДІКОВ Георгій Євтихійович, народився у 1920 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Червонопрапорна, 52. Заарештований 20.12.1946 року. Звинувачення: служба у німецькій поліції. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 18.02.1947 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 01.08.1980 Президією Херсон-

ського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

МОРДКОВИЧ Ілля Ісакович, народився у 1906 році в м.Херсоні, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Фрунзе. Заарештовувався у 1938 році, 1949 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області у 1938 році був засуджений до 10 років ВТТ. У 1949 році особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до заслання у Казахстан. Реабілітований 07.07.1956 Президією Херсонського облсуду.

МОРОЗЕНКО Петро Опанасович, народився у 1928 р. у с.Софіївка Білозерського району, українець, закінчив 5 класів. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 17.07.45 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 15.08.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ. Рішенням Херсонського облпрокурора від 23.09.93 р. реабілітований.

МОРЯКІН Костянтин Іванович, народився у 1895 році в м.Херсоні, українець, освіта незакінчена вища. Проживав с.Галенка. Військовослужбовець. Заарештований 25.04.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом Приморської групи військ 04.08.1937 засуджений до 8 років ВТТ, 4 роки поразки в правах і позбавленням військового звання „Старший лейтенант“. Військовим трибуналом Далекосхідного військового округу 15.03.1968 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено за відсутністю складу злочину. Реабілітований.

МОССАЛЬСЬКА Майя Григорівна, народилась у 1925 р. у м.Херсоні, українка, закінчила 5 класів школи. Перебувала на лікуванні у Херсонській психіатричній лікарні. Заарештована не була. Засуджена 29.02.60 р. Херсонським облсудом та направлена на примусове лікування у спеціальний психзаклад за виготовлення та розповсюдження листів антирадянського змісту. Звільнена від примусового лікування 25.11.63 р. рішенням Херсонського облсуду. Рішенням прокурора Херсонської області від 13.12.93 р. реабілітована.

МОШЕНСЬКИЙ Микола Васильович, народився у 1909 р. у с.Наталівка Вознесенського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав у с.Наталівка Вознесенського району Миколаївської області. Заарештований 03.02.45 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Вироком військового трибуналу військ НКВС по Херсонській області від 10.03.45 р. направлений у психіатричну лікарню до одужання. Реабілітований 04.05.90 р. постановою президії Херсонського облсуду.

МУМУЛІДІ Антон Іорданович, народився у 1898 році в м.Трапезунд (Туреччина), грек, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 6. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: антира-

дянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.02.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 09.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

МУМУЛІДІ Софія Панайотівна, народилася у 1898 році в м.Сурмена (Туреччина) гречанка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Декабристів, 6. Заарештована 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.02.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджена до розстрілу. Розстріляна 28.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітована 09.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

МУМУЛІДІ Спиридон Іорданович, народився у 1909 році в м.Трапезунд (Туреччина), грек, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 6. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.02.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 09.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

МУНТЯН Іван Матвійович, народився 24.06.1902 року в м.Бендери (Бессарабія), українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 11.09.1961 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

МУНТЯНОВ Микола Опанасович, народився у 1907 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Гоголя, 40. Заарештований 07.05.1946 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам, Херсонським облсудом 03.08.1946 засуджений до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 12.08.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

МУРАТОВА Єлизавета Андріївна, народилася у 1894 році в м.Гольдінгент (Латвія), латишка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, провулок Поштовий, 16. Заарештована 29.10.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 15.01.1946 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 31.08.1992 Прокуратурою Херсонської області.

МУСУЛЄВСЬКИЙ Іван Софронович, народився у 1891 році в смт Олешки (Цюрупинськ) Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Ганнібалівська, 37. Заарештований 09.01.1929 року. Звинувачення: політично неблагонадійний. (У 1919 році служив у білогвардійців). Постановою особливої наради при колегії ОДПУ 16.05.1932 засуджений до 3 років заслання. Реабілі-

тований 05.08.1993 Прокуратурою Херсонської області.

МУСУЛЄВСЬКИЙ Павло Софронівч, народився у 1882 році в м.Цюрупинськ Цюрупинського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська, 22. Заарештований 27.11.1944 року. Звинувачення: посібіницька і антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 09.02.1945 засуджений до 7 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 27.07.1992 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

МУШНИКОВ Павло Никифорович, народився у 1921 році у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м. Херсоні. Заарештований 26.03.44 р. Звинувачення: служба у німецьких окупантів. Постановою УНКВС по Херсонській області від 22.07.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС.

МЮЙР Микола Іванович, народився у 1879 р. у Ліфляндській губернії Фелінського повіту Ілюверської волості (Естонія), естонець, освіта вища. Проживав у м.Херсоні по вул.Комсомольській, 16. Заарештований 16.12.37 р. за участь у троцькістській диверсійно-шкідницькій організації. Засуджений 10.04.38 р. Верховним Судом СРСР до розстрілу з конфіскацією майна. Вирок виконано 10.04.38 р. Рішенням заступника Генпрокурора України від 20.04.98 р. реабілітований.

МЯСНИК Шлема Мардухович, народився у 1888 році в Миколаївській губернії, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Ворошиловська. Заарештований 19.09.1922 року. Звинувачення: належність до підпільної сіоністської організації. Даних про заарештування чи припинення переслідування в справі нема. Реабілітований.

Н

НАВОЗНИЙ Борис Романович, народився у 1901 році в Куйбишевській області, росіянин. Проживав м.Херсон. Заарештований 29.08.1937 року. Звинувачення: приналежність до троцькістів. Особливою нарадою НКВС СРСР за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 25.05.1960 Президією Херсонського облсуду.

НАВОЛОКІНА Лідія Петрівна, народилася у 1925 році в м.Херсоні, українка, освіта 7 класів. Проживала м.Херсон, вул. Котельна, 15. Заарештована 19.04.1945 року. Звинувачення: зв'язок з німецькими розвідорганами. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 08.06.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 30.07.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

НАГУЛЕВИЧ Іван Сильвестрович, народився у 1879 році в Польщі, білорус, освіта початкова. Про-

живав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: шпигунська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 11.08.1956 Президією Херсонського облсуду.

НАЙФЕЛЬД Мойсей Федорович, народився у 1904 році в м.Херсоні, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Потьомкінська, 6. Заарештований 08.07.1925 року. Звинувачення: просіоністська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського ОО ДПУ від 11.07.1925 і 17.08.1925 р. та окружного прокурора від 24.08.1925 справу закрито. Реабілітований 11.12.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

НАНО Феофан Георгійович, народився 27.09.1901 року в м.Херсоні, грек, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Насипна, 21. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.02.1938 за ст. 54-6, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 31.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

НАПОРКО Іван Лукич, народився у 1897 році в с.Тарасівка Новгородського повіту Мінської губернії, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Радянська, 46. Заарештований 16.03.1945 року. Звинувачення: посібіницька діяльність і антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 29.04.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 13.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

НАРЕВСЬКИЙ Микола Пилипович, народився 07.05.1908 р. у с.Нововоронцовка Нововоронцовського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Комсомольська, 13. Заарештований 03.12.37 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 20.12.37 р.: протоколом підготовчого Засідання Водно-транспортного суду Дніпровського та Дніпро-Двинського басейнів справа припинена, звільнений з-під арешту.

НАРКЕВИЧ Антон Антонович, народився у 1887 році в м.Ленінграді, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Лікарняна, 2. Заарештований 24.04.1944 року. Звинувачення: зрадицтво в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 13.01.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 20.08.1955 вищезказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований.

НАСЄКОНІК Тодрес-Вульф Аронович, народився 29.12.1892 року в м.Херсоні, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Ганнібалівська. Заарештований 26.03.1921 року. Звинувачення: антирадянська

ка агітація. До суду не притягувався. Постановою Миколаївської губЧК 17.09.1921 справу припинено, підписка про невізд анульована. Реабілітований.

НАСИРОВ Мухамед Насирович, народився у 1894 р. у м.Коканд Узбецької РСР, узбек, освіта середня. Проживав у м.Ташкент. Заарештований 13.09.44 р. за розповсюдження контрреволюційної літератури та наклеп на радянську владу. ВТ військ НКВС Херсонської області 06.04.45 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.03.93 р. реабілітований.

НАСТЮЧЕНКО Василь Михайлович, народився у 1871 році хутір Рокита Великобагачанського району Полтавської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 07.10.1931 року. Звинувачення: спроба нелегально перейти кордон. (У 1929 році розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 27.12.1931 засуджений до 3 років вислання у Казахстан. Реабілітований 09.02.1990 Військовим прокурором Одеського військового округу.

НЕВИНЧАНИЙ Іван Родіонович, народився у 1900 р. у с.Золота Балка Нововоронцовського району, українець, закінчив народну школу. Проживав у м.Херсоні по вул. 9 Січня, 40. Вперше заарештований 26.04.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Звільнений з-під арешту 08.06.33 р. постановою Херсонського відділу ДПУ. Вдруге заарештований 03.01.36 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 29.02.36 р. вироком Водно-транспортного суду Дніпровського басейну до 2,5 року позбавлення волі. Реабілітований 31.08.92 р. рішенням заступника Генпрокурора України.

НЕЙРОС Бонавінтур Елеонорович, народився у 1894 році в містечку Бжезіні (Німеччина), поляк, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Гоголя, 11. Заарештований 17.08.1941 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом Дунайської військової флотилії 19.08.1941 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 18.08.1993 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

НЕКРЯЧ Федір Веремійович, народився у 1878 р. у с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Тягинській, 92. Заарештований 13.05.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 20.05.33 р. постановою Херсонського відділу ДПУ.

НЕЛЕПЕНКО Григорій Семенович, народився 18.11.1900 року в с.Пришиб Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Калужське Березнігуватського району Миколаївської області. Заарештований 06.04.1938 року. Звинувачення: антирадянська агіта-

ція. (У 1930 році був засуджений до 3 місяців примусових робіт). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 06.10.1956 Президією Херсонського облсуду.

НЕЛЕПЕНКО Микола Семенович, народився 22.05.1902 року в с.Пришиб Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Пришиб Березнігуватського району. Заарештований 06.04.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 06.10.1956 Президією Херсонського облсуду.

НЕЛЕПЕНКО Семен Трохимович, народився 02.02.1875 році в с.Пришиб Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Пришиб Березнігуватського району Миколаївської області. Заарештований 06.04.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 06.10.1956 Президією Херсонського облсуду.

НЕЛЄПОВ Зіновій Гнатович, народився 29.10.1883 р. у м.Севастополі Кримської республіки, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Декабристів 56. Заарештований 20.02.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засіданням Миколаївського облсуду 18.03.39 р. справа направлена на дослідження, підсудний звільнений під підписку про невізд. Реабілітований 10.05.39 р.; постановами Херсонського відділу НКВС та міського прокурора справа припинена.

НЕЛИПКО Іван Прохорович, народився у 1908 році в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 1 року ВТТ. Реабілітований 06.12.1989 Прокуратурою Херсонської області.

НЕПОМНЯЩИЙ Іван Романович, народився 15.04.1903 року в с.Снігурівка Миколаївської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Селянська. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 ч. I КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 02.03.1990 Прокуратурою Херсонської області.

НЕПОМНЯЩИЙ Роман Власович, народився 01.10.1880 року в с.Погорілове Миколаївського району Миколаївської області, українець, освіта нижча.

Проживав м.Херсон, вул. 21-є січня, 58. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 13.03.1939 та міськпрокурора 15.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

НЕПОМНЯЩИЙ Степан Полікарпович, народився у 1905 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Крайня, 25. Заарештований 13.09.1945 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких контррозвідувальних органів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 22.10.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 15.10.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

НЕПОРОЖНИЙ Петро Данилович, народився у 1898 році у м.Бериславі Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсоні. Заарештований 21.04.1933 року. Звинувачення: розкольницька троцькістська діяльність, критика курсу партії. Колегією ОДПУ 10.10.1933 засуджений до 3 років вислання у Західний Сибір. Реабілітований 20.07.1998 Прокуратурою Херсонської області.

НЕСТЕРЕНКО Дем'ян Васильович, народився 01.07.1897 року в с.Рогінці Роменського району Полтавської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 10.11.1937 року. Звинувачення: розповсюдження антирадянських анекдотів, дискредитація партії, дезінформація органів НКВС. (В минулому петлорівський офіцер). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. У 1939 році Миколаївським НКВС рішення трійки відмінено, з-під варті звільнений. Реабілітований 20.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

НЕСТЕРЕНКО Зоя Андріївна, народилася у 1899 році в м.Мелітополь Запорізької області, українка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Стаханова, 26. Заарештована 24.07.1953 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 29.08.1953 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітована 08.12.1989 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено за ст. 6 п. 2 УПК УРСР).

НЕУЄЦЬКИЙ Олександр Михайлович, народився у 1911 р. у м.Одесі, українець, закінчив 6 класів. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 18.06.44 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 27.07.44 р. військовим трибуналом 86-ї стрілецької дивізії до 10 років позбавлення волі з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 23.10.62 р. військовим трибуналом Одеського військового округу та військової Прокуратури.

НЕЩЕРЕТОВ Павло Петрович, народився у 1904 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Про-

живав м.Херсон, вул. Тираспольська, 26. Заарештований 03.09.1945 року. Звинувачення: зрадницька і антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 22.11.1949 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 06.02.1956 справу припинено, з ув'язнення звільнений. Реабілітований.

НИКИТЧЕНКО Іван Семенович, народився у 1877 році в с.Збур'ївка Голопристанського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Судова, 7-а. Заарештований 04.10.1937 року. Звинувачення: терористичні наміри. До суду не притягувався. Помер 27.07.1938 від туберкульозу легень, підтверджується довідкою медсанвідділу. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 13.02.1939 та міськпрокурора 21.02.1939 справу припинено. Реабілітований.

НИКИТОВА-ВОЛОШИНА Ганна Осипівна, народилася у 1895 році в м.Одесі, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул.Червонофлотська, 70. Заарештована 10.02.1945 року. Звинувачення: зрада та контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 16.05.1945 засуджена до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 10.12.1946 Верховним судом СРСР.

НИКОЛАЄВ Веніамін Мефодійович, народився у 1902 році в м.Херсоні, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Єнісейська, 41. Заарештований 02.01.1921 року. Звинувачення: участь в каральних експедиціях проти робітників. До суду не притягувався. Постановою Миколаївського ЧК 18.04.1921 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

НИКОЛЕНКО Кузьма Купріянович, народився у 1898 році в с. Слизаветівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Ст. Разіна, 12. Заарештований 12.01.1945 року. Звинувачення: посібницька і антирадянська діяльність під час німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 10.04.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 18.05.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

НОВАК Федір Костянтинівич, народився 10.08.1884 року в с.Веркаївка Ніжинського району Чернігівської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Підпільна, 6. Заарештований 28.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1922 році заарештовувався за участь у контрреволюційному повстанні в м.Умані в 1918-1919 роках). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 за ст. 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 02.12.1937 в

м.Херсоні. Реабілітований 02.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

НОВИЦЬКИЙ Леонід Григорович, народився у 1900 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. 2-га Форштадська, 39. Заарештований 26.04.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 19.06.1935 та міськпрокурора 22.06.1935 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

НОВІКОВ Герасим Кирилович, народився у 1884 році в с.Посад-Лушки Чернігівської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, пров. Глухий, 8. Заарештований 03.07.1941 року. Звинувачення: розпалювання національної ворожнечі до єврейського населення. Військовим трибуналом військ НКВС Новосибірської області 15.09.1941 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 28.06.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

НОВІКОВ Степан Сергійович, народився 14.08.1892 року в с.Нова Суковка Юхновського району Калузької області, росіянин, освіта середня. Перебував в ув'язненні в Херсонській сільгоспколонії №29. Заарештований 27.02.1940 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 19.04.1940 засуджений до 7 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 19.08.1993 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

НОВОХАТСЬКА Філарета Несторівна, народилася у 1882 році в с.Олександрівка Херсонської області, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсоні. Заарештована 19.01.1937 року. Звинувачення: антирадянська підпільна діяльність. Одеським облсудом 10.06.1937 засуджена до 5 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 14.07.1992 Висновком заступника генпрокурора України.

НОСИК Іван Гордійович, народився у 1874 році в м.Києві, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Свердлова, 14. Вперше заарештований 15.03.1931 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ 19.04.1931 справу направлено міськпрокурору на припинення, з-під варті звільнений. Вдруге заарештований у березні 1938 року. Звинувачення: участь у антирадянській меншовистській організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС і міськпрокурора 17.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

НОСКОВ Григорій Ілліч, народився(дата не вказана) у с.Великі Копані Цюрупинського району, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Прикордонна, 70а. Заарештований 22.09.44 р. Звинувачення: співпраця з німецькими окупантами. Засуджений 01.02.45 р. військовим трибуналом військ

НКВС Херсонської області до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 03.10.92 р. рішенням прокурора Херсонської області. Помер 09.05.48 р. у місцях ув'язнення.

НОСКОВА Ольга Петрівна, народилася у 1907 році в с.Ольгівка Бериславського району, росіянка, неграмотна. Проживала м.Херсон, вул. Радянська, 17. Заарештована 21.09.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. До суду не притягувалася. Постановою УНКДБ по Херсонській області 06.12.1948 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

О

ОБЛОМІСВ Микола Васильович, народився 06.05.1888 року в м.Луцьку, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Порт-елеватор. Заарештований 26.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Служив у гетьмана Скоропадського). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 12.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ОВЧАРЕНКО Матвій Степанович, народився у 1890 році в с.Юрковщина Борознянського району Чернігівської області, українець, неграмотний. Проживав – в'язень ВТК №10 м.Херсона. Заарештований 27.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, розповсюдження провокаційних чуток. (20.11.1936 трійкою УНКВС по Київській області був засуджений до 1 року). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 04.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ОГДАНЕЦЬ Борис Григорович, народився у 1927 році в с.Костянтинівка Горностаївського району, українець, освіта неповна середня. Проживав м.Херсон, вул. Червонопрапорна, 92. Заарештований 01.10.1945 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 03.11.1945 засуджений до 6 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 12.06.1968 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ОЗИРЯНСЬКИЙ Яків Львович, народився у 1904 р. у м.Іркутськ, єврей, освіта неповна середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Мала, 10. Заарештований 12.06.50 р. за антирадянську діяльність. Засуджений 29.09.50 р. Херсонським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Звільнений 19.03.55 р. Рішенням Херсонського облпрокурора від 22.10.93 р. реабілітований.

ОКСЕНДЛЕР Абрам-Ісая Вульфович, народився у 1914 році в м.Херсоні, єврей, освіта 6 класів.

Проживав м.Харків, вул.Грековська,15. Заарештований 20.09.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом Балтійського флоту 15.12.1936 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 09.06.2000 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

ОЛЕЙНИКОВ Михайло Захарович, народився у 1925 р. у с.Цареводар Білозерського району, українець, письменний. Проживав у м.Херсоні по вул. Нижнє-Госпітальній, 10. Заарештований 01.01.44 р. Звинувачення: підозра у шпигунстві. Реабілітований 13.03.44 р.; постановою УНКДБ по Миколаївській області справа припинена, звільнений з-під арешту (групова справа № 597).

ОЛЕКСІЄНКО Михайло Миколайович, народився у 1903 році в с.Арнаутка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Арнаутка нині смт Комишани м.Херсон. Заарештований 23.04.1946 року. Звинувачення: посібницька діяльність і антирадянська пропаганда. Херсонським облсудом 08.06.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ОЛЕФІРЕНКО Іван Степанович, народився 20.05.1904 році в с.Антонівка (м.Херсон), українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Шмідта. Заарештований 28.02.1938 році. Звинувачення: антирадянська діяльність та агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.06.1938 року в м.Херсоні. У 1959 році Херсонська прокуратура відмінила рішення трійки, справу припинено. Реабілітований 14.12.1960 Президією Херсонського облсуду.

ОЛЕФІРЕНКО Леонід Степанович, народився 18.03.1914 року в с.Антонівка Білозерського району (нині смт Антонівка м.Херсон), українець, освіта нижча. Проживав смт Антонівка м.Херсон. Заарештований 11.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою ОО НКВС Балтійського флоту 29.12.1939 справу закрито. Реабілітований.

ОЛІМПІЄВ Сергій Петрович, народився у 1909 році в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Підпільна, 21. Заарештований 01.10.1946 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 23.11.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 24.07.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ОЛЛО Ніна Василівна, народилася у 1916 році в м.Херсоні, українка, освіта 9 класів. Проживала м.Херсон, вул. Михайловича, 24. Заарештована 12.09.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 09.02.1945 засуджена до 20 років каторжних

робіт, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 03.11.1954 справу повернуто на дослідження. Постановою УКДБ по Херсонській області від 03.03.1955 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ОЛЬШЕВСЬКИЙ Петро Павлович, народився у 1921 р. у м.Херсоні, українець, освіта незакінчена середня. Проживав у м.Херсоні по вул. Декабристів, 32. Засуджений 08.01.48 р. за антирадянську агітацію. Херсонським облсудом 22.02.48 р. засуджений до 8 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Рішенням прокурора Херсонської області від 28.01.93 р. реабілітований.

ОНИЩЕНКО Терентій Ксенофонтівч, народився у 1910 р. у с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 22.05.47 р. Звинувачення: співпраця з німецькими окупантами. Засуджений 15.07.47 р. Херсонським облсудом до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 29.10.92 р. рішенням прокурора Херсонської області

ОРЛЕНКО Василь Іванович, народився у 1905 р. у м.Херсоні, росіянин, закінчив 2 класи. Проживав у м.Разерад по вул.Дубровського, 30 (Болгарія). Заарештований 14.09.44 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 27.09.44 р. ВТ 320 стрілецької дивізії до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 22.05.97 р. реабілітований.

ОРЛОВ Іван Олексійович, народився у 1896 році в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Гончарна, 7. Заарештований у 1920 році. Звинувачення: контрреволюція. Постановою колегії надзвичайної херсонської комісії від 16.06.1920 ув'язнений в концтабір до закінчення громадянської війни. Реабілітований.

ОРЛОВ Ігор Іванович, народився у 1925 році у м.Херсоні, українець, закінчив 8 класів. Проживав у м.Одесі по вул.Канатна, 19. Заарештований 22.04.44 р. Звинувачення: служба у німецькій поліції. Постановою УНКВС по Херсонській області від. 25.09.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору №240 у м.Сталіно.

ОСИПОВ Сергій Федорович, народився у 1901 році у с. Троїцьке Мало-Архангельського району Орловської області, росіянин, освіта вища. Проживав у м.Херсоні по вул.Судова, 7. Заарештований 11.09.36 р. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 13.01.1965 Президією Херсонського облсуду.

ОСТАПЧУК Марія Василівна, народилася у 1923 році в м.Житомирі, українка, освіта 3 класи. Проживала м.Херсон, сільгоспколонія НКВС №29. Заарештована 21.06.1941 року. Звинувачення: порушення трудової дисципліни та саботаж. Особливою

нарадою при НКВС СРСР засуджена до 3 років ВТТ. Реабілітована 04.04.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ОХРИМОВСЬКИЙ Олександр Іванович, народився у 1908 р. у м.Севастополь, українець, закінчив 7 класів. Проживав у м.Херсоні по вул.Фрунзе, 3. Заарештований 07.05.48 р. за антирадянську агітацію. Херсонським облсудом 21.07.48 р. засуджений до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Верховний Суд СРСР 26.06.54 р. покарання знизив до 8 років ВТТ. Рішенням прокурора Херсонської області від 16.02.93 р. реабілітований.

ОХРИМЕНКО Микита Михайлович, народився 13.04.1886 року, в с.Меліхи Лубянського району Харківської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Червонофлотська, 29. Заарештований 09.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міського відділу НКВС 09.02.1939 та міськпрокурора 10.02.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ОЧМАН Леонід Варфоломійович, народився у 1902 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 24.05.1940 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом Чорноморського флоту 28.06.1940 засуджений до 4 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 26.07.1993 Висновком військового прокурора Одеської області.

П

ПАВЛЕНКО Семен Петрович, народився у 1926 році в с.Антонівка (нині м.Херсон) Херсонського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Антонівка (нині м.Херсон). Заарештований 24.09.1948 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 30.10.1948 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу направлено на нове розслідування. Постановою УКДБ по Херсонській області 06.05.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 01.02.1993 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ПАВЛОВСЬКА Варвара Петрівна, народилася у 1900 році в с.Тягинка Білозерського району, українка, неписьменна. Проживала м.Херсон, вул. Горького. Заарештована у 1945 році. Звинувачення: зрада Батьківщини (перебувала на окупованій території, була пов'язана з німецькими каральними органами). Військовим трибуналом військ НКВС по Херсонській області за ст. 54-1"а" КК УРСР засуджена до 10 років ВТТ, 3 роки поразки у правах. Реабілітована у 1954 році Військовим трибуналом Таврійського військового округу.

ПАВЛОВСЬКИЙ Іван Пилипович, народився у 1890 році в с.Токарівка Херсонського (Білозерсь-

кого) району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Артилерійська, 38. Заарештований 20.06.1946 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою УМДБ по Херсонській області 13.08.1946 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПАВЛЯК Борис Антонович, народився 03.05.1890 року в с.Плотицна (Польща), поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Фрунзе, 42. Заарештований 22.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою НКВС та прокуратури СРСР 15.11.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 16.01.1957 Судовою колегією Верховного суду СРСР.

ПАК Григорій Якович, народився у 1903 році в м.Вознесенськ Миколаївської області, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. 1Травня, 26. Заарештований 11.08.1938 року. Звинувачення: належність до антирадянської троцькістської організації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 04.08.1939 справу направлено міському прокурору на припинення, підписка про невийзд анульована. Реабілітований.

ПАЛАТНІКОВ Яків Давидович, народився 18.01.1889 року в колонії Чорна Галоч Одеської області, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська, 25. Заарештований 01.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався, справу припинено. Реабілітований 03-04.05.1939 Постановами Херсонського МВ НКВС і міськпрокурора.

ПАЛЬЧЕНКО Георгій Йосифович, народився у 1899 році в порт Вилково на Дунаї (Румунія), українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Леніна, 20. Заарештований 26.03.1935 року. Звинувачення: участь в українській націоналістичній контрреволюційній організації. Одеським облсудом 06.12.1935 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 11.06.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

ПАМПУШИН Семен Васильович, народився 03.02.1903 р. у м.Херсоні, українець, освіта середня технічна. Проживав у м.Херсоні по вул. Больнична, 11. Заарештований 11.10.37 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Реабілітований 26.04.39 р.; постановою Херсонського міського відділу НКВС справа припинена.

ПАНОРА Захар Гаврилович, народився у 1887 р. у с.Мала Кіндратівка Котовського району Молдавської області, українець, письменний. Проживав у м.Херсоні по вул.Леніна, 41. Заарештований 22.03.45 р. Управлінням НКВС по Херсонській області. Звинувачення не вказане. Засуджений 29.04.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Помер

18.02.54 р. у обласній лікарні Харківської області. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 року реабілітований.

ПАНТЕЛЕЄВ Макар Андрійович, народився 02.02.1917 р. у с.Новоселки Белинського району Могилівської області, білорус, освіта 8 класів. Проживав у м.Херсоні по вул.Дзержинського, 41, був студентом морського технікуму. Заарештований 09.02.38 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Засуджений 03.06.38 р. вироком Водно-транспортного суду Чорноморського басейну на 7 років позбавлення волі з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 15.03.39; вироком Водно-транспортного суду Чорноморського басейну виправданий, звільнений з-під арешту.

ПАНТЕЛЕЄВ Микола Семенович, народився у 1896 р. у м.Полоцьк (Польща), росіянин, освіта середня, офіцер царської армії. Проживав у м.Херсоні по вул. Підпільній, 7. Заарештований 16.03.33 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Реабілітований 20.04.33 р. постановою Херсонського відділу ДПУ.

ПАНЧЕНКО Олександр Леонтійович, народився 04.11.1898 року в м.Миколаєві, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 08.06.1957 Президією Миколаївського облсуду.

ПАРАСЕНКО Олександр Іванович, народився у 1895 році в с.Гладоси Хмельницького району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Олександрівська, 128-а. Заарештований 12.05.1931 року. Звинувачення: антирадянська діяльність (колишній петлюрівець). Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 05.03.1932 за ст. 54-11 КК УРСР засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 08.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ПАСІЧНИКОВА Лариса Миколаївна, народилася у 1921 році в м.Херсоні, українка, освіта вища медична. Проживала м.Херсон, вул. Дніпропетровська, 174. Заарештована 22.07.1948 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом гарнізону м.Слущк від 07.10.1948 засуджений до 25 років ВТТ. 5 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 07.09.1949 покарання знижено до 10 років ВТТ. Пленумом Верховного суду СРСР 05.10.1956 вищевказані рішення судових інстанцій відмінені, справу припинено. Реабілітована.

ПАСТУШЕНКО Петро Терентійович, народився у 1886 р. у с.Яквіно Баштанського району Миколаївської області, українець, закінчив 2 класи початкової школи. Проживав у м.Херсоні філія №2 ОПО №4 УНТПК НКВС УРСР. Заарештований 22.09.44 р. за наклеп на радянську владу та контрреволюційний саботаж. Засуджений 16.01.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на

5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 18.11.93 р. реабілітований.

ПАХЕЛЬСЬКИЙ Антон Вікентійович, народився 20.01.1887 року в м.Мехов (Польща), поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 23.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Служив у білогвардійців). Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 04.01.1939 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 21.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПАХОМОВА Тамара Георгіївна, народилася у 1906 році в с.Черемлово Іркутської області, росіянка, освіта початкова. Проживала Херсонська сільгоспколонія НКВС. Заарештована 27.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1935 році за незаконне отримання партійного квитка була засуджена до 5 років ув'язнення). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджена до розстрілу. Розстріляна 31.05.1938 в м.Херсоні. Реабілітована 04.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПАЩЕНКО Анатолій Євгенович, народився у 1890 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Румянцева, 53. Заарештований 28.07.1944 року. Звинувачення: зрада Батьківщини, виказування радянських громадян. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 30.09.1955 засуджений до 15 років каторжних робіт, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Постановою УКДБ по Херсонській області від 30.09.1955 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПЕЙДА Тереза Петрівна, народилася 15.10.1880 року в м.Херсоні, полячка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Белинського, 26. Заарештована 20.10.1937 року. Звинувачення: злочин за ст.ст. 54-11 і 54-12 КК УРСР. До суду не притягувалася. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 22.02.1938 з-під варті звільнена. Реабілітована.

ПЕРВИНЕНКО Петро Федорович, народився 11.10.1898 року в с.Дмитрівка Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, Марксовський провулок, 39. Заарештований 05.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 09.03.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 31.03.1938 в м.Миколаєві. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПЕРЕЛЬШТЕЙН Рувім Айзікович, народився 30.06.1922 року в м.Хелм Люблінського воєводства (Польща), єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 17.04.1940 року. Звинувачення: нелегальний перехід кордону. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 05.08.1940 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 13.10.1989 Президією Херсонського облсуду.

ПЕРЕТРУТОВ Микола Миколайович, народився 08.01.1888 року в м.Арзамас Нижньогородської губернії, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Суворова, 7. Заарештований (дані відсутні). Звинувачення: білогвардійщина. Особливим відділом ВЧК 6-ї армії направлений в концтабір на весь період громадянської війни. Реабілітований 18.06.1999 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ПЕРЛОВ Гаврило Григорович, народився у 1909 році в с.Мала Сейдеменуха Великоолександрівського району, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Червонофлотська, 10/9. Заарештований 10.11.1937 року. Звинувачення: участь у антирадянській троцькістській організації. Верховним судом СРСР 17.01.1938 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 27.06.1957 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ПЕРЛОВА Еля Григорівна, народилася у 1899 році в с.Штерендорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврейка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Радянська, 36. Заарештована у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 23.11.1956 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ПЕРЛЬШТЕЙН Арон Ісакович, народився 12.04.1900 р. у м-ку Яновичи Суржинського району Білорусі, єврей, освіта неповна середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Комсомольська, 16, кв.52. Заарештований 20.03.38 р. Звинувачення: брав участь у контрреволюційних організаціях. Реабілітований 02.04.39; постановами Херсонського відділу НКВС і прокурора м.Херсона справа припинена.

ПЕТРАКОВ Опанас Адамович, народився у 1899 р. у с.Явкіно Баштанського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Тягинська, 35. Заарештований 13.05.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація.- Реабілітований 23.05.33 р.; постановою Херсонського відділу ДПУ звільнений з- під арешту.

ПЕТРАТО Марія Фомівна, народилася у 1894 році в с.Кам'янка Київської області, гречанка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Комсомольська, 19. Заарештована 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 16.02.1938 засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 02.09.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ПЕТРАШЕВСЬКИЙ Савелій Францевич, народився 16.08.1895 року в с.Лупіно Мінської губернії (Білорусь), поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Перекопська, 29. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.02.1938

за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПЕТРЕНКО Андрій Іванович, народився у 1911 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Говарда, 71. Заарештований 06.09.1945 року. Звинувачення: належність до німецької агентури. Військовим Трибуналом Таврійського військового округу 28.03.1946 за судом виправданий. Висновком УМДБ по Херсонській області 06.05.1946 з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПЕТРЕНКО Борис Андрійович, народився у 1926 році в м.Херсоні, українець, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон. Заарештований 17.02.1950 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом в/ч №11828 від 24.04.1950 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Комісією ПВС СРСР 04.07.1956 з ув'язнення звільнений. Реабілітований 19.06.1992 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ПЕТРЕНКО Григорій Іванович, народився у 1926 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта 5 класів. Проживав м.Херсон (в'язень сільгоспколонії МВС). Заарештований 21.05.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МДБ Херсонської області 21.08.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 02.11.1954 справу повернуто на дослідження. Постановою УКДБ по Херсонській області 20.04.1955 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 17.06.1998 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

ПЕТРЕНКО Микола Миколайович, народився у 1923 році в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Червонофлотська, 49. Заарештований 30.10.1947 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. До суду не притягувався. Постановою УМДБ по Херсонській області 27.01.1948 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПЕТРЕНКО Олексій Сидорович, народився 10.10.1883 року в с.Піски Миколаївського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. 2-га Форштадська, 43. Заарештований 11.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 13.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнено. Реабілітований.

ПЕТРОВ Дмитро Юхимович, народився у 1900 році в с.Нова Маячка Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 28.02.1930 року. Звинувачення: зв'язок з членами контрреволюційної організації. Судовою трійкою при колегії ДПУ 20.11.1930 засуджений до 3 років

концтаборів (умовно). Реабілітований 10.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПЕТРОВ Петро Іванович, народився 12.01.1901 року в м.Одесі, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Інтернаціональна, 13. Заарештований 26.03.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній шкідницькій організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 05-07.04.1939 справу припинено. 3-під варті звільнений. Реабілітований.

ПЕТРОВ Яків Ничипорович, народився у 1883 році в Полтавській області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 15.12.1932 року. Звинувачення: у 1919 році члени УПСР відкрили кооператив ім.Левицького і на кошти кооперативу підтримували національний театр, українське початкове училище. Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР за ст. 54-14 КК УРСР 11.11.1933 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 02.11.1960 Президією Херсонського облсуду.

ПЕТРОВА Ольга Тимофіївна, народилася у 1905 році в м.Києві, росіянка, освіта вища. Проживала м.Херсон, вул. Городня, 3. Заарештована 24.10.1929 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського ОО ДПУ і окружного прокурора від 01-03.02.1930 справу закрито. Реабілітована 28.02.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ПЕЧЕРСЬКИЙ Яків Борисович, народився у 1882 році в м.Благовещенськ (Росія), єврей, освіта незакінчена вища. Проживав м.Херсон, вул. Соборна, 22. Заарештований 31.08.1920 року. Звинувачення: участь в контрреволюційній організації. До суду не притягувався. За відсутністю складу злочину 15.11.1920 року справу закрито. Реабілітований 11.12.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

ПИЛИПЧАК Єфросинія Герасимівна, народилася у 1909 році в с.Володимирівка Херсонської обл., росіянка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Держинського, 7. Заарештована 19.04.1946 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 16.09.1946 засуджена до 7 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 15.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ПИРОГОВ Пилип Васильович, народився у 1914 році в с.Новомиколаївка Скадовського району, українець, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 39. Заарештований 26.08.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 07.01.1947 за судом виправданний. 3-під варті звільнений. Реабілітований.

ПИРОГОВА Іда Гермінівна, народилась 22.10.1895 р. у м.Лядес (Німеччина), німкеня, освіта нижча. Проживала у м.Херсоні по вул. Котляревсько-

го, 43. Заарештована 10.02.38 р. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Реабілітована 13.05.39 р.; вироком Миколаївського облсуду виправдана, звільнена 3-під арешту.

ПИРОЖНИКОВА Ніна Герасимівна, народилася у 1925 році в м.Херсоні, українка, освіта 8 класів. Проживала в м.Херсоні, вул. Декабристів, 5. Заарештована 16.09.1944 року. Звинувачення: посібницька і зрадницька діяльність під час німецької окупації. До суду не притягувалася. Постановою УНКДБ по Херсонській області 20.01.1945 справу припинено, 3-під варті звільнена. Реабілітована.

ПИСАНСЬКИЙ Григорій Михайлович, народився у 1902 р. у сел.Софіївка Великоолександрівського району, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Фрунзе, 25. Заарештований 05.03.46 р. за антирадянську агітацію. Херсонським облсудом 10.04.46 р. засуджений до 8 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням в.о. прокурора Херсонської області від 12.12.92 р. реабілітований.

ПИСАРЕНКО Віктор Григорович, народився у 1923 р. у м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по пров.Шкільному 39. Заарештований 12.12.47 р. за дезінформацію у період співпраці з органами МДБ. Засуджений 15.05.48 р. до 8 р. ВТТ. Відбував покарання у Норильському таборі (інші відомості відсутні).

ПИСАРЕНКО Григорій Вікторович, народився у 1899 р. у м.Херсоні, українець, закінчив 3 класи початкової школи. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 15.06.44 р. за антирадянську діяльність. Засуджений 11.10.44 р. ВТ Дніпровського басейну до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 13.09.93 р. реабілітований.

ПИСАРЧУКОВСЬКИЙ Леонтій Болеславович, народився у 1884 році в м.Ложичев Вінницької області, поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. М'яса, 18. Заарештований 23.02.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.09.1938 за ст. 54-6, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.08.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 22.12.1956 Президією Херсонського облсуду.

ПИТОМЕЦЬ Сергій Михайлович, народився у 1902 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Червонофлотській, 106. Заарештований 05.07.41 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 18.07.41 р. ВТ військ НКВС Одеської області до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 13.12.93 р. реабілітований.

ПИТОМЕЦЬ Авер'ян Григорович, народився 22.10.1896 року в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Радянська, 9. Заарешто-

ваний 02.10.1944 року. Звинувачення: профашистська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 31.12.1944 засуджений до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 23.09.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

ПИШКО В'ячеслав Францевич, народився у 1869 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Говардівська. Заарештований 05.06.1919 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. До суду не притягувався. Протоколом комісії губчека 24.07.1919 направлений в розпорядження Особливого відділу м.Кієва для подальшого слідства. Інших документів у справі нема. Реабілітований.

ПІВЕНЬ Кіндрат Прокопович, народився у с.Рогівці Шепетівського району Хмельницької області, українець, освіта нижча. Ув'язнений Херсонської промислової ВТК-10. Заарештований 18.12.40 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 06.03.41 р. Миколаївським облсудом до 5 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 02.11.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ПІДГОРА Петро Іванович, народився у 1883 році в с.Совінці Оржицького району Полтавської області, українець, неграмотний. Проживав м.Херсон (в'язень ВТК №29). Заарештований 31.12.1939 року. Звинувачення: антирадянська наклепницька агітація серед ув'язнених. Миколаївським обласним судом 15.03.1940 засуджений до 3 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 12.12.1989 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено за ст. 6 п. 2 УПК УРСР).

ПІДМОГИЛЬНИЙ Іван Сергійович, народився у 1926 році в с.Іванівка Іванівського району, українець, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, вул. Сакко і Ванцетті, 4. Заарештований 25.04.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 28.06.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу направлено на нове розслідування. Постановою УКДБ по Херсонській області 06.05.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПІК Яків Михайлович, народився 23.01.1899 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон. Торговий провулок. Заарештований 26.03.1921 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Миколаївського губЧК 17.09.1921 з-під варті звільнений. Реабілітований 31.05.2000 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

ПЛЕНСЬКИЙ Дмитро Іванович, народився 23.10.1892 року в містечку Комадно (Східна Галичина), українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон,

вул. Тракторна, 14. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: зв'язок з націоналістами, контрреволюційна агітація. (Офіцер Австро-Угорської армії). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПЛЮГА Федір Кіндратович, народився у 1902 році в с.Калужське Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон (гуртожиток). Заарештований 12.03.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений і позбавлений виборчих прав). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 01.04.1933 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 15.08.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ПЛЮГА Василь Кіндратович, народився у 1908 році в с.Калужське Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав станція Херсон, гуртожиток. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 20.11.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ПЛЮГА Яків Кіндратович, народився у 1912 році в с.Калужське Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 12.03.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році розкуркулений). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 04.04.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 29.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ПІНЧУК Михайло Костянтинович, народився у 1919 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Торгова, 32. Заарештований 14.05.1944 року. Звинувачення: зрада Батьківщини, виказування окупантам радянських громадян. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 15.12.1944 засуджений до 20 років каторжних робіт, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Постановою УКДБ по Херсонській області від 30.09.1955 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПІСКУНЕНКО Микола Маркович, народився у 1903 році в с.Білозерка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Прикордонна. Заарештований 24.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 18.01.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ПІСКУНЕНКО Олександр Львович, народився у 1916 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча.

Проживав м.Херсон. Заарештований 04.12.1940 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Чорноморського прикордонного округу 19.02.1941 засуджений до 5 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 25.08.1993 Висновком військового прокурора Південного регіону України.

ПЛАХОТІН Вячеслав Павлович, народився у 1923 р. у с.Веселі Терні Дніпропетровської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Підпільна, 35. Заарештований 16.03.48 р. Звинувачення: належність до агентури німецьких каральних органів. Засуджений 06.05.48 р. військовим трибуналом військ МВС Херсонської області до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 15.10.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ПЛІХ Володимир Ісакович, народився у 1875 році в м.Бердичів Житомирської області, єврей, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. 9-го Січня, 27. Заарештований у березні 1938 року. Звинувачення: участь у антирадянській меншовистській організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС і міськпрокурора 17.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПЛОТКІН Соломон Мойсейович, народився 16.09.1894 р. у м.Херсоні, єврей, закінчив 5 класів. Проживав у м.Херсоні по вул.Гречеська, 6. Заарештований 31.08.37 р. Звинувачення: підозра у шпигунстві. Реабілітований 28.10.38 р.; постановою Херсонського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

ПЛОТНИЦЬКА Цілія Аронівна, народилася 23.02.1909 року в містечку Плотниця Мінської губернії, єврейка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Театральна, 8-12. Заарештована 26.04.1926 року. Звинувачення: участь у сіоністській організації ЦСЮФ. До суду не притягувалася. Реабілітована Постановами Херсонського МО ДПУ від 07.05.1926 і 28.06.1926 року, окружним прокурором «від 17.07.1926 справу припинено.

ПЛОТНИЦЬКИЙ Петро Григорович, народився у 1894 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Табачній, 15. Заарештований 31.08.37 р. Звинувачення: антирадянська діяльність. Засуджений 12.09.38 р. вироком Миколаївського облсуду на 5 років ВТТ з поразкою прав на 1 рік. Реабілітований 15.04.39 р. вироком Миколаївського облсуду.

ПЛОХИЙ Іван Омелянович, народився у 1894 році в с-т Цюрупинськ Цюрупинського району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Інтернаціональна, 13. Заарештований 04.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1920 та 1921 роках заарештовувався за службу у біло-

гвардійців). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 18.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 05.08.1959 Президією Херсонського облсуду.

ПЛОХОТНИК Михайло Дмитрович, народився у 1920 році в м.Гола Пристань Голопристанського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Дніпропетровська, 76-а. Заарештований 20.01.1951 року. Звинувачення: посібницька і антирадянська діяльність в період німецької окупації. Херсонським обласним судом 11.04.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Президією Верховного суду УРСР 01.09.1955 покарання знижено до 10 років ВТТ і за Указом ПВС СРСР від 17.09.1955 з ув'язнення звільнений. Реабілітований 15.05.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ПЛУГАТИРЬОВ Іван Якович, народився у 1896 році в с.Арнаутка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Арнаутка нині с-т Комишани м.Херсон. Заарештований 27.06.1945 року. Звинувачення: посібницька діяльність і антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 20.09.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 28.10.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ПОВОЛОЦЬКИЙ – БІЛИЙ Дмитро Леонтійович, народився у м.Херсоні, росіянин, закінчив 6 класів. Проживав у м.Херсоні по вул.Суворова, 7/9. Заарештований 08.06.51 р. за антирадянську діяльність. Херсонським облсудом 31.10.51 р. засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Президією Верховного Суду УРСР 30.01.55 р. та за Указом "Про амністію" звільнений з місця ув'язнення. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.03.93 р. реабілітований.

ПОГОРЕЛОВ Федір Олексійович, народився 25.05.1899 р. у с.Качкарівка Бериславського району, українець, закінчив 3 класи. Проживав у м.Херсоні по вул.Перекопська, 107. Заарештований 03.12.37 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 08.02.38 р. вироком Водно-транспортного суду Дніпровського та Дніпро-Двінського басейнів до 4 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 21.03.38 р.; рішенням Верховного Суду СРСР вирок скасовано, звільнений з-під арешту.

ПОДАЄЦЬ Борис Володимирович, народився у 1908 році в м.Херсоні, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1928 році. Звинувачення: опозиція ВКП(б). Особливою нарадою ОДПУ за ст. 58-10 КК РРФСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 03.02.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ПОДОПРЯДОВ Андрій Пантелєймонович, народився у 1881 році в м.Херсоні, українець, освіта

нижча. Проживав м.Херсон, вул. Олександрівська, 132. Заарештований 19.02.1936 року. Звинувачення: участь у погромах, дискредитація стаханівського руху. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 28.03.1936 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПОЗНЯКОВ Олександр Якович, народився у 1903 році в м.Таганрог Ростовської області, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон. Заарештований 16.09.1941 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Висновком УМВС по Херсонській області 06.05.1953 справу припинено. Реабілітований.

ПОЗІН Лев Абрамович, народився у 1889 році в м.Херсоні, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Театральна, 33. Заарештований у вересні 1938 року. Звинувачення: участь у антирадянській меншовистській організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 17.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПОЗІНА Есфірь Абрамівна, народилася у 1896 році в м.Херсоні, єврейка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. 9 Січня. Заарештована у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 23.11.1956 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ПОЙДА Тереза Петрівна, народилася 15.10.1880 року в м.Херсоні, полячка, освіта початкова. Проживала м.Херсон. Заарештована 21.10.1937 року. Звинувачення: дружина ворога народу. Вирок не виносився. Звільнена з-під варті 22.02.1938 року. Реабілітована в жовтні 1989 року Прокуратурою Херсонської області.

ПОЛКАРПОВА Любов Іванівна, народилася у 1924 році в м.Херсоні, українка, освіта середня медична. Проживала в м.Херсоні, вул. 9 Січня, 12. Заарештована 21.09.1944 року. Звинувачення: підозра в належності до агентури німецьких розвідорганів. До суду не притягувалася. Постановою УНКДБ по Херсонській області 25.01.1945 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ПОЛТАНОВА Валентина Миколаївна, народилася у 1912 році в м.Солоніки (Греція), німкеня, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Гречеська, 8. Заарештована 03.03.1938 року. Звинувачення: розшифрування своєї секретної співпраці з органами ДПУ. Колегією ОДПУ 22.12.1938, враховуючи попереднє ув'язнення, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ПОЛЮСЕВИЧ Стефан Савелійович, народився у 1891 році в Галичині (Австрія), українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 23.02.1938 року. Звинувачення: шпигунство на користь польської та німецької розвідок. Постановою

трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.10.1938 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.11.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 04.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПОЛЯКОВ Василь Петрович, народився у 1930 році в м.Херсоні, українець, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, вул. Сухарна, 22. Заарештований у 1949 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Народним судом м.Первомайська Одеської області засуджений до 3 років позбавлення волі. Постановою УМДБ по Одеській області 24.04.1950 справу закрито. Реабілітований 19.12.1991 Висновком прокурора Одеської області.

ПОЛЯНСЬКА Галина Аркадіївна, народилася 19.11.1906 року в м.Херсоні, росіянка, освіта 7 класів. Проживала м.Херсон. Заарештована у 1937 році. Звинувачення: листування з Польщею. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 16.04.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ПОМАЗАНОВ Микола Андрійович, народився у 1902 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Комунарів. Заарештований 20.06.1937 року. Звинувачення: належність до антирадянської троцькістської організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 28 і 29.12.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПОНОМАРЕНКО Іван Логвинович, народився у 1894 р. у с.Музиківка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул. К.Маркса, 11. Заарештований 23.06.50 р. за антирадянську діяльність. Засуджений 18.10.50 р. Лінійним судом Чорноморського басейну та Дунайського пароплавання до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Звільнений 16.04.54 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 22.10.93 р. реабілітований.

ПОНОМАРЕНКО Микола Трохимович, народився у 1897 р. у с.Голенки Чернігівської області, українець, освіта середня. В'язень Херсонської промислової ВТК № 15 НКВС УРСР. Заарештований 16.07.41 р. за контрреволюційну агітацію. Засуджений 17.12.41 р. ВТ військ НКВС Західно-Сибірського ВО до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 14.01.94 р. реабілітований.

ПОНОМАРЕНКО Дмитро Павлович, народився у 1912 році в с.Виски Маловисківського району Кіровоградської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 15.06.1944 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. (Жив на окупованій території, служив у поліції. У квітні 1944 року вступив до Радянської армії). Постановою особливої комісії „Смерш” 27.07.1944 переве-

дений до штрафної роти. Реабілітований 30.04.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ПОНОМАРЕНКО Леонід Матвійович, народився у 1926 році в м.Херсоні, українець, освіта 6 класів. Проживав м.Херсон. Заарештований 07.04.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Одеського військового округу 18.09.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховний суд СРСР 17.02.1954 справу повернув на досліджування. Помер 15.03.1954 у Береговому таборі м.Магадан. Реабілітований 28.06.1954 Постановою ОО КДБ Одеського військового округу (справу закрито).

ПОНОМАРЕНКО Яким Васильович, народився у 1880 р. у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, письменний. Проживав у с.Кіндійка(нині Херсон). Заарештований 01.05.46 р. за посібіницьку діяльність. Засуджений 03.08.46 р. Херсонським облсудом до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням Херсонського облпрокурора від 18.11.93 р. реабілітований.

ПОНОМАРЬОВ Іван Єгорович, народився у 1929 р. у м.Маріуполь Донецької області, росіянин, освіта нижча. Ув'язнений сільгоспколонії №13 м.Херсона. Заарештований 15.07.47 р. за саботаж. Засуджений 11.09.47 р. спецтабірним судом ВТТ та колонії МВС УРСР до 3 р. позбавлення волі з поразкою прав на 3 р. Постановою президії Херсонського облсуду від 31.01.97 р. реабілітований.

ПОПЛАВСЬКИЙ Петро Антонович, народився 28.02.1885 р. у с.Рудець Кодринського району Гродненської губернії (Польща), росіянин, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Єврейська, 25. Заарештований 16.02.38. Звинувачення: антирадянська пропаганда. Засуджений 13.03.39 р. вироком Миколаївського облсуду на 3 роки ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 20.02.92 р. постановою заступника прокурора України.

ПОПОВ Василь Олександрович, народився у 1863 році в снт Гола Пристань Голопристанського району, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Леніна, 3. Заарештований 14.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність та агітація. (Служив у білогвардійців, інвалід). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

ПОПОВ Володимир Васильович, народився 15.04.1888 року в с.Британи Миколаївської області, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Паризька, 15. Заарештований 05.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1933 році був засуджений за крадіжку до 6 років ув'язнення). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.04.1938 за ст. 54-6, 54-10 КК УРСР засуджений до

розстрілу. Розстріляний 02.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 11.02.1969 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ПОПОВ Дмитро Пилипович, народився у 1898 році в Н.Дивицьк Воронежської області, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон. Заарештований у листопаді 1937 року. Звинувачення: контрреволюційна та диверсійна діяльність. (Служив у Денікіна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. У 1949 році Постановою УНКВС Миколаївської області справу припинено. Реабілітований 22.11.1994 Прокуратурою Херсонської області.

ПОПОВИЧ Сергій Вікторович, народився у 1917 р. у м.Херсоні, українець, закінчив 5 класів. Проживав у м.Херсоні, заарештований 02.06.42 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 22.06.42 р. ВТ 194 стрілецької дивізії до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 15.07.96 р. реабілітований.

ПОПОВИЧ Микола Михайлович, народився у 1914 р. у м.Херсоні, росіянин, освіта неповна середня. Проживав за місцем дислокації частини. Заарештований 14.12.41 р. за антирадянську діяльність. Засуджений 15.01.42 р. ВТ Севастопольської бази Чорноморського флоту до 5 р. тюремного ув'язнення. Відправлений на фронт до закінчення військових дій. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 26.04.94 р. реабілітований.

ПОПОВИЧ Юхим Євдокимович, народився у 1902 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Перекопська, 38. Заарештований 19.03.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Служив у білогвардійців). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 03.05.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 21.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ПОРУБАЄВ Василь Семенович, народився 20.04.1885 року в с.Новопетрівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Сухий провулок, 9. Заарештований 06.04.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Заарештовувався у 1935 році за підозрою у підпалі, але був звільнений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 06.10.1956 Президією Херсонського облсуду.

ПОСТОВИЙ Іван Кузьмич, народився у 1884 році в с.Арнаутка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Арнаутка нині смт Комишани м.Херсон. Заарештований 05.09.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 25.01.1937 та

27.01.1937 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПОТАПЕНКО Олександр Авксентійович, народився 17.08.1874 року в с.Білозерка Білозерського району, українець, освіта вища духовна. Проживав м.Херсон, вул. Гончарна, 15. Заарештований 08.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міського відділу НКВС 11.03.1939 та міського прокурора 15.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 08.06.2000 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

ПОТАПОВ Григорій Йосипович, народився у 1897 році в м.Пінську (Білорусія), білорус, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Офіцерська, 49. Заарештований 29.04.1920 року. Звинувачення: служба у білогвардійців. Постановою оргвідділу губкому 07.06.1920 справу припинено за відсутністю доказів звинувачення. Реабілітований 22.09.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ПОТЕРЯЙКО Трохим Петрович, народився у 1883 р. у с.Музиківка Білозерського району, українець, закінчив 2 класи. Проживав у с. Арнаутка Білозерського району (тепер м.Херсон). Заарештований 06.11.40 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 28.12.40 р. Миколаївським облсудом до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням порокурора Херсонської області від 10.01.94 р. реабілітований.

ПОТРАВКО Любов Дмитрівна, народилася у 1897 році в с.Снігурівка Снігурівського району Миколаївської області, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Червоноармійська, 71. Заарештована 28.05.1945 року. Звинувачення: зрадницька діяльність і антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 30.06.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 27.07.1992 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

ПРАММ Андрій Якович, народився 21.11.1878 року в Латвії, латиш, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Тираспольська. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній латиській організації. Рішенням народного комісара внутрішніх справ СРСР і прокурора СРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 17.12.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ПРЕОБРАЖЕНСЬКИЙ Геннадій Олександрович, народився 25.12.1890 року в м.Кострома Ярославської області, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул.Інтернаціональна.5. Заарештований 23.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Служив у армії Колчака). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

ПРЖИЛУСЬКИЙ Роман Вікторович, народився у 1878 році в м.Косово (Білорусія), поляк, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Госпітальна, 124. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1928 році встановив зв'язок з польським консулом з метою еміграції). Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.02.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПРИХОДЬКО Купріян Андрійович, народився у 1895 році в с.Семенівка Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Леніна, 44. Вперше заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Вдруге заарештований 08.02.1945 року. Звинувачення: зрадницька і антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 19.04.1945 засуджений до 20 років каторжних робіт, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 18.12.1954 покарання знижено до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 17.05.1991 Президією Херсонського облсуду (вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено).

ПРОДЧЕНКО Андрій Іванович, народився у 1922 р. у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 17.01.48 р. за зраду Вітчизни. ВТ Таврійського ВО 13.04.48 р. засуджений до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. Рішенням військового прокурора Одеського ВО 25.12.92 р. реабілітований.

ПРОЙДИСВІТ Наталя Андрівна, народилася 26.08.1904 року в м.Бериславі Бериславського району Херсонської області, українка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Декабристів, 6. Заарештована 02.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 11.03.1939 та міськпрокурора 15.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ПРОКОПОВ Федір Іванович, народився у 1892 році в с.Новомиколаївка Скадовського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Арнаутка нині смт Комишани м.Херсон Заарештований 09.09.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Одеським облсудом 13.03.1937 засуджений до 6 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 23.09.1966 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ПРОКОФЬЄВ Федір Іванович, народився у 1892 році в м.Торопець Калінінської області (Росія), росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул.

Гончарна, 99. Заарештований 02.11.1940 року. (Вивезений до Сибіру). Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 11.04.1942 засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.05.1942 в м.Томську. Реабілітований 28.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПРОНИН Володимир Павлович, народився 13.08.1879 року в м.Ленінграді, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Лікарняна, 14. Заарештований 23.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1931 році заарештовувався за причетність до промпартії). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

ПРОНІНА Ірина Володимирівна, народилась у 1908 р. на ст.Графська Воронежської області, росіянка, освіта середня. Проживала у м.Херсоні по вул.Хороводній, 14. Заарештована 28.07.48 р. за належність до агентури німецьких каральних органів, за зрадницьку діяльність у період німецької окупації. Засуджена 24.09.48 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Звільнена 28.12.54 р. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 07.08.94 р. реабілітована.

ПРОНЬ Андрій Іванович, народився у 1919 році в с.Бобичівка Глобинського району Полтавської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Запорізька, 96. Заарештований 07.12.1956 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Одеським лінійним транспортним судом 13.02.1957 з-під варті звільнений і підданий примусовому лікуванню у спецпсихлікарні. Висновками Одеського облсуду від 28.06.1958 та 02.09.1959 року примусове лікування припинено, справу закрито.

ПРОТАСОВА Ганна Дмитрівна, народилась у 1922 р. у с.Перелазі Орловської області, росіянка, освіта середня. Проживала у м.Херсоні по вул. 9 Січня, 23. Заарештована 07.06.46 р. за антирадянську агітацію. Херсонським облсудом 18.07.46 р. засуджена до 6 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. Рішенням прокурора Херсонської області від 26.11.92 р. реабілітована.

ПРОЦЕНКО Дмитро Федорович, народився у 1896 році в с.Благовіщенка Запорізької області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Фрунзе, 5. Заарештований 12.08.1931 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (У 1922 та 1929 роках перебував під слідством за антирадянську діяльність). Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 20.03.1932 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПРОЦЕНКО Степан Васильович, народився у 1885 році в с.Товкалівка Мало-Девіцького району Чернігівської області, росіянин, освіта нижча. Пере-

бував в ув'язненні в Херсонській сільгоспколонії №29. Заарештований 09.06.1939 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Миколаївським облсудом 16.09.1939 засуджений до 7 років позбавлення волі з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 10.08.1993 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ПРОЩАЛИКІН Тихон Павлович, народився у 1887 р. у с.Малевка Тульської області, росіянин, освіта нижча. Ув'язнений Херсонської промислової ВТК-10. Заарештований 18.12.40 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 06.03.41 р. Миколаївським облсудом до 5 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 02.11.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ПРУСАЧЕНКО Михайло Іванович, народився у 1913 році в с.Данилівка Нижньо-Вользького краю, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 16.07.1938 року. Звинувачення: підозра в шпигунстві. До суду не притягувався, справу припинено. Реабілітований 10.03.1939 Постановою Херсонського МВ НКВС і міськпрокурора.

ПСЮРНИК Леонід Григорович, народився у 1906 р. у с.Чернухи Полтавської області, українець, освіта – незакінчена вища. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 04.07.40 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 22.11.40 р. Лінійним судом Одеської залізниці до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. Реабілітований 16.07.93 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ПТАШНА Берта Абрамівна, народилась у 1900 році в м.Херсоні, єврейка, освіта початкова. Проживала м.Херсон. Заарештована у 1929 році. Звинувачення: виготовлення листівок провокаційного напрямку. (У 1928 році чоловік був виселений як троцькіст). Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР засуджена до 3 років заслання. 09.08.1929 р. рішення це було скасовано. Реабілітована 31.07.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ПТАШНИЙ Борис Михайлович, народився у 1900 році в м.Херсоні, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1928 році. Звинувачення: розповсюдження нелегальної літератури, проведення нелегальних зборів. Особливою нарадою ОДПУ за ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 03.02.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ПУЖЕЛЬ Іван Євстафійович, народився 16.03.1898 року в с.Пісчанка Куриловичької волості Смоленського повіту Гродненської губернії, білорус, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Комстадіуса, 1. Заарештований 15.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Військового прокурора 102-ї військової прокуратури 14.08.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПУЖО Франц Мартинович, народився у 1866 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 05.06.1919 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. До суду не притягувався. Протоколом комісії губчека 24.07.1919 ув'язнений в концтабір на період громадянської війни. Інших документів у справі нема. Реабілітований.

ПУПОЛ Матіс Анцелія, народився у 1890 році в м.Фрейбург (Латвія), латиш, освіта незакінчена вища. Проживав м.Херсон, вул. 1 Травня, 31. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: шкідницька діяльність і антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 17.03.1939 з-під варті звільнений, справу припинено і направлено міськпрокуратуру на затвердження. Реабілітований.

ПУСТАНОВСЬКА Стефанія Михайлівна, народилася 14.05.1911 року в м.Херсоні, полячка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Гречеська, 25. Заарештована 20.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувалася. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 22.11.1938 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ПУСТОВОЙТОВ Григорій Євдокимович, народився у 1893 році в с.Кіндіяка Херсонського району (нині смт Дніпровського району м.Херсона), українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Колодязна, 4. Заарештований 21.04.1944 року. Звинувачення: зрадицька діяльність в період окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 17.11.1944 засуджений до 7 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 17.01.1973 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ПУСТОВОЙТОВА Євдокія Онисимівна, народилася у 1900 році в м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. М.Горького, 62. Заарештована 01.11.1944 року. Звинувачення: розповсюдження контрреволюційної фашистської літератури. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 30.12.1944 засуджена до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітована 03.07.1992 Президією Херсонського обласного суду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено за відсутністю складу злочину).

ПУТЧЕНКО Андрій Савелійович, народився у 1879 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Куйбишева, 40-в. Заарештований 14.07.1941 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Новосибірської області 14.09.1941 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Пленумом Верховного суду СРСР 01.08.1942

з ув'язнення звільнений. Реабілітований 16.06.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

ПУТЬКАЛОВ Іван Петрович, народився у 1919 році в с.Нетреївка Томашевського району Вінницької області, українець, освіта 8 класів. Проживав м.Херсон. Військовослужбовець. Заарештований 16.02.1942 року. Звинувачення: належність до німецької розвідки. До суду не притягувався. Реабілітований 14.03.1942 Постановою ОО НКВС Сталінградського військового округу.

ПУШЕНКО Ларіон Іванович, народився у 1888 році в м.Кременчук, українець, освіта середня. Проживав станція Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: зв'язок з троцькістами, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 31.12.1958 Президією Херсонського облсуду.

ПУШКАНОВ Михайло Якович, народився у 1906 р. у м.Владивосток, росіянин, освіта середня – закінчив у 1931 р. морський технікум. Проживав у м.Херсоні по вул.Комунарів, 3. Заарештований 23.04.40 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 05.11.40 р. Лінійним судом водного транспорту Чорноморського басейну до 10 р. позбавлення волі з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 16.02.94 р. реабілітований.

ПУШКАР Михайло Іванович, народився 19.12.1889 року в с.Верхіївка Чернігівської області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Помер 01.01.1943 ВТК-3 Чкаловської області. Реабілітований 01.11.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ПУШКІН Олександр Іванович, народився у 1891 році в м.Аккерман (Бессарабія), українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: релігійна пропаганда та контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 17.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ПХІДЕНКО Арсеній Дієвич, народився у 1895 році в смт Гола Пристань Голопристанського району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Фрунзе, 20. Заарештований 04.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 17.10.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПШЕЛУЦЬКИЙ Вікентій Михайлович, народився у 1885 році в с.Прокурово Кам'янець-Подільської губернії, поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Нижня, 139. Заарештований 11.06.1937

року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та Генеральної прокуратури СРСР 04.11.1937 за ст. 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 12.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПШИК Онисим Опанасович, народився у 1879 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Нижня, 145. Заарештований 22.08.1945 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Військовим трибуналом Дніпровського басейну 08.12.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років позбавки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 16.07.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

Р

РАДЗИМОВСЬКИЙ Гервазій Іванович, народився 25.12.1890 року в с.Мар'янівка Крижопольського району Вінницької області, поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул.Гончарна, 17. Заарештований 08.02.1938 року. Звинувачення: шпигунство на користь англійської розвідки. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 30.09.1938 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 24.04.1990 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

РАДИВОЗ Максим Петрович, народився 20.01.1888 року в с.Пальчики Батуринського району Чернігівської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Д.Бідного, 14. Заарештований 10.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1929 році розкуркулений та висланий у Архангельськ, із заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РАДИВОН Микола Купріянович, народився 24.05.1887 року в с.Гребені Сокольського повіту Гродненської губернії (Польща), росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон (ув'язнений сільгоспколонії №29 НКВС). Заарештований 25.10.1938 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної повстанської організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора від 03 і 05.01.1939 справу припинено, з-під варту звільнений і направлений до сільгоспколонії для відбування подальшого покарання. Реабілітований.

РАДІОНОВ Тихон Якович, народився у 1895 році в с.Березово Курської губернії (Росія), росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 11.05.1920 року. Звинувачення: служив у білогвардійській контррозвідці під час громадянської війни. Постановою Херсонської повітової надзвичайної

комісії 01.07.1920 засуджений до розстрілу. Реабілітований 16.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

РАДІОНОВ-УЛЬЯНКО Павло Михайлович, народився 15.12.1886 року в м.Кірово Одеської області, росіянин, освіта середня. Проживав с.Антонівка (м.Херсон). Заарештований 09.12.1936 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 28.09.1937 за ст. 54-11, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 06.10.1937 в м.Одесі. Реабілітований 06.04.1993 Прокуратурою Херсонської області.

РАДУК Григорій Захарович, народився у 1898 році у с.Киселівка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 26.04.41 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 20.05.41 р. Миколаївським облсудом до 7 р. позбавлення волі з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 11.11.93 р. реабілітований.

РАДЧЕНКО Іван Калинович, народився у 1886 р. у с.Любомирівка Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні буд. залізниці № 116. Заарештований 30.04.41 р. за контрреволюційну агітацію. Засуджений 24.10.41 р. Новосибірським облсудом до 8 р ВТТ з поразкою прав на 5 років. Рішенням Херсонського облпрокурора від 18.11.93 реабілітований.

РАДЧЕНКО Михайло Іванович, народився у 1904 р. у м.Богодухов Харківської області, українець, освіта вища. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 13.10.50 р. за співпрацю з німецькими окупантами. Херсонським облсудом 26.12.50 р. засуджений до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 17.05.93 р. реабілітований.

РАДЧЕНКО Тит Якович, народився 15.04.1880 року в с.Свиридівка Лохвицького району Харківської області, українець, освіта початкова. Проживав м. Херсон, пров. Учебний, 5. Заарештований 30.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 02.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.12.1937 в м.Одесі. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РАЗДРОГІН Георгій Антонович, народився у 1913 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Військовослужбовець. Заарештований 16.11.1942 року. Звинувачення: антирадянська поразницька агітація. Військовим трибуналом 278-ї стрілецької дивізії 02.12.1942 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 02.08.1993 Висновком військового прокурора Одеського військового округу.

РАЙДУЛОВ Іван Євдокимович, народився у 1911 р. у с.Назарівка Гашковського району Кустанайського округу, українець, освіта нижча. Проживав у

м.Херсоні по вул. Белінського, 47. Заарештований 26.04.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 01.06.33 р.; постановою Херсонського відділу ДПУ звільнений з-під арешту.

РАЙС-ВОЙТАШЕВИЧ Олена Юрївна, народилася у 1925 році в м.Сокаль Львівської області, полька, освіта 7 класів. Проживала м.Херсон. Заарештована 29.03.1945 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 31.05.1945 засуджена до 7 років ув'язнення, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 27.05.1955 покарання знижено до 5 років позбавлення волі без поразки в правах. Реабілітована 30.05.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

РАППОПОРТ Луїза Людвигівна, народилася 20.10.1899 р. у м.Газенпод Курляндської губернії (Латвія), українка, освіта середня. Проживала у м.Херсоні по вул. Судова, 37. Заарештована 15.02.38 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджена 28.03.39 р. вироком Херсонського народного суду до 10 місяців позбавлення волі. Реабілітована 16.04.39 р.; постановою Миколаївського облсуду вирок скасовано, справа припинена.

РАФТОПОЛО Борис Леонідович, народився у 1904 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Дворянська, 61. Заарештований 26.11.1920 року. Звинувачення: підозра в шпигунстві. До суду не притягувався, справа закрито. Реабілітований 19.10.1921 Висновком ОО Кавказького фронту.

РАФТОПУЛО Тетяна Антонівна, народилася у 1902 році в м.Очаків Миколаївської області, росіянка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Тютюнова, 2. Заарештована 19.10.1945 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 17.11.1945 засуджена до 8 років позбавлення волі, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 02.07.1992 Висновком заступника генпрокурора України.

РАХМАНОВА Олена Олександрівна, народилася 12.01.1877 року в м.Баку (Азербайджан), українка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Жовтневої революції, 79. Заарештована 06.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шпигунство. (Мала зв'язок з братами, які перебували в Парижі). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 засуджена до розстрілу. Розстріляна 24.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітована 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РЕВА Олексій Микитович, народився у 1927 р. у с.Олександрівка Донецької області, українець, закінчив 3 класи початкової школи. Проживав у с.Олександрівка Ольгінського району Донецької області. Заарештований 30.11.43 р. за зраду Вітчизни. Військовослужбовець. Засуджений 30.12.43 р. ВТ 4 гвар-

дійського козачого кавкорпусу до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 13.10.93 р. реабілітований.

РЕГУШЕНКО Феофан Данілович, народився у 1888 році в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, провулок Червоний, 13. Заарештований 19.07.1945 року. Звинувачення: посібницька і антирадянська діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 09.10.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 10.08.1993 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

РЕДЬКІН Микола Миколайович, народився у 1926 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Овразна, 21. Заарештований 07.03.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МДБ Херсонської області 01.06.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 16.05.1953 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УМВС по Херсонській області 14.10.1953 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

РЕЗНІК Олександр Назарович, народився у 1906 р. у с.Мірошніківка Херсонського (тепер Білозерського) району, українець, малописьменний. Проживав у м.Херсоні по вул.Гончарній, 15. Заарештований 12.05.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 20.05.33 р. постановою Херсонського відділу ДПУ.

РЕЗНІКОВ Абрам Львович, народився у 1883 році в м.Херсоні, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, заарештований у 1936 році. Звинувачення: зв'язки з троцькістами. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 28.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РЕЙМАН Кристоф Карлович, народився 25.10.1879 року в м.Гозен-Польц (Латвія), латиш, освіта середня агрономічна. Проживав м.Херсон, вул. Староколязана, 8. Заарештований 21.10.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній шкідницькій організації. Одеським облсудом 01-03.11.1937 засуджений до 15 років ув'язнення, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 01.03.1943 покарання знижено до 3 років ув'язнення. Реабілітований 30.12.1959 Верховним судом СРСР.

РЕЙН Микола Михайлович, народився у 1906 році в м.Зея Амурської області, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Торгова, 118. Заарештований 08.09.1950 року. Звинувачення: участь у антирадянських формуваннях, антирадянська агітація. Херсонським обласним судом 04.12.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом УРСР 12.12.1954 по-

карання знижено до 10 років ВТТ. Іркутським облсудом 09.03.1955 умовно-дostroково звільнений та направлений до спецпоселення в Красноярський край. Реабілітований 23.01.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

РЕЙН Федір Михайлович, народився у 1908 році в м.Зея Амурської області, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Торгова, 118. Заарештований 19.05.1950 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 06.12.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 25.02.1956 покарання знижено до 6 років ВТТ без поразки в правах. Реабілітований 30.07.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

РЕМЕЗОВ Григорій Іванович, народився у 1898 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Циганська. Заарештований 26.06.1920 року. Звинувачення: служба у контррозвідці білих. Колегією Херсонської губЧК 04.08.1920 ув'язнений в концтабір до закінчення громадянської війни. Реабілітований.

РЕПА Георгій Артемович, народився у 1881 році в с.Зеленівка Білозерського району (нині смт Зеленівка м.Херсон), українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Літейна, 44. Заарештований 13.05.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 23.05.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

РЕТТЕР Фрідріх Валентинович, народився 16.08.1897 року в с.Гольштадт Миколаївського району Миколаївської області, німець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Шмідта, 144. Заарештований 16.02.1938 року. Звинувачення: шкідницька діяльність, контрреволюційна пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 21.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.06.1938 року. Реабілітований 15.07.1961 Президією Херсонського облсуду.

РЖЕВСЬКИЙ Іван Петрович, народився у 1915 році в м.Кадіївка Луганської області, росіянин, освіта нижча. Перебував в ув'язненні в'язниці №1 УВС м.Херсона. Заарештований 10.02.1958 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 14.04.1958 засуджений до 8 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Президією Верховного суду УРСР 03.06.1960 покарання знижено до 5 років ВТТ. Реабілітований 08.07.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

РИБАК Давид Якович, народився 25.12.1892 року в м.Бяло Силезької губернії (Польща), єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Белінського, 12. Заарештований 04.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1932 році відкрито виступив на боці троцькістської опозиції). Рішен-

ням НКВС та прокуратури СРСР 02.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1990 Прокуратурою Херсонської області.

РИБАКОВ Микола Павлович, народився 03.10.1914 року в м.Херсоні, росіянин, освіта середня технічна. Проживав м.Херсон, вул. Пролетарська, 28. Заарештований 10.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Водно-транспортним судом Чорноморського басейну 12.06.1938 засуджений до 5 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 30.06.1960 Верховним судом СРСР.

РИБАЛКІН Георгій Іванович, народився 1910 році у м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по Торговому провулку, 6/26. Заарештований 03.12.37 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 20.12.37 р.; протоколом підготовчого засідання Водно-транспортного суду Дніпровського та Дніпро-Двінського басейнів справа припинена, звільнений з-під арешту.

РИБАЛКІН Георгій Іванович, народився у 1910 році в м.Херсоні, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. К.Маркса, 64. Заарештований 23.04.1945 року. Звинувачення: зрадницька і антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 30.06.1945 засуджений до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 12.04.1992 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

РИБАЛКО Параска Юхимівна, народилася у 1901 році в с.Широка Долина В.-Богачинського району Полтавської області, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон (ув'язнена с/г ВТК №13). Заарештована 17.03.1950 року. Звинувачення: саботаж. Спеціальним табірним судом ВТТ і колонії МВС УРСР 26.05.1950 засуджена до 10 років тюремного ув'язнення, 5 років поразки в правах. Реабілітована 24.11.1988 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

РИБКА Василь Миколайович, народився у 1912 році у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Пролетарській, 26. Арешту не піддавався у зв'язку з переходом на бік ворога. Засуджений 05.12.41 р. ВТ 55 армії до розстрілу заочно з конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 26.09.96 р. реабілітований.

РИБКІНСЬКИЙ Петро Дементійович, народився у 1890 р. у м.Одесі, білорус, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Профінтерну, 15. Заарештований 29.05.45 р. за зрадницьку діяльність. Засуджений 23.07.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 03.01.94 р. реабілітований.

РИМАРЬ Антон Касьянович, народився у 1912 р. у с.Глушино Львівської області, українець, закінчив 5 класів початкової школи. Ув'язнений Херсонської

сільгоспколонії № 13 НКВС. Заарештований 16.07.48 за контрреволюційну поразкову агітацію. Засуджений 21.12.48 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 18.11.93 р. реабілітований.

РИШІН Борис Леонтійович, народився у 1887 році в м.Глузск Бобруйського району Могилівської області, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Гречеська, 16. Заарештований 15.03.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 23.04.1933 справу направлено міськпрокурору на припинення, підписка про невийзд анульована. Реабілітований.

РІСМАН Харитон Рафаїлович, народився 1910 р. у м.Херсоні, єврей, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні, провулок Торговий, 34. Заарештований 09.10.37 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Відомостей про покарання нема. Реабілітований 23.07.90 р.; постановою військового прокурора Одеського військового округу справа припинена.

РІТТЕР Михайло Фердинандович, народився 17.04.1897 року в м.Херсоні, німець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Піонерська, 61. Заарештований 28.03.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 24.07.1946 засуджений до 5 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Військовим трибуналом військ МВС Українського округу 05.09.1946 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

РІТТЕР Мотря Несторівна, народилася у 1900 році в м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Піонерська, 61. Заарештована 29.03.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 24.07.1946 засуджена до 5 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом військ МВС Українського округу 05.09.1946 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнена. Дане рішення підтверджено Верховним судом СРСР 06.12.1946 року. Реабілітована.

РОГАЛЬ Іван Вікентійович, народився 10.10.1890 р. у м.Майдан-Кальбушевський (Галиція, Польща), поляк, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул. Українська, 10. Заарештований 15.02.38 р. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Реабілітований 21.06.39 р.; постановами Херсонського відділу НКВС та міськпрокурора справа припинена, підписка про невийзд анульована.

РОДІН Георгій Олександрович, народився 25.05.1903 року в м.Очакові Миколаївської області, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Леніна, 32. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: підозра в шпигунстві. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 20.11.1937 та заступника облпрокурора 22.02.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

важення: підозра в шпигунстві. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 20.11.1937 та заступника облпрокурора 22.02.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

РОДМАН Марко Аронович, народився у 1891 році в м.Херсоні, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Леніна. Заарештований у 1948 році. Звинувачення: зв'язки з троцькістами. (У 1937 році за зв'язки з троцькістами був засуджений до 5 років заслання). Особливою нарадою МДБ СРСР – відправити на поселення. Реабілітований 23.10.1956 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

РОЖДЕСТВЕНСЬКА Ганна Федорівна, народилася у 1891 році в м.Херсоні, українка, освіта вища. Проживала м.Херсон, вул. Червоностудентська, 7-а. Заарештована 26.12.1944 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 10.03.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 19.06.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

РОЖКО Андрій Васильович, народився у 1901 році у с.Максимівка Снігурівського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул. Качельна, 24. Заарештований 21.03.44 р. Звинувачення: служба у німецькій поліції. Постановою УНКВС по Херсонській області від 17.05.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС. Рішенням ОКР "Смерш" спецтабору № 240 від 31.12.44 р. направлений на роботу у вугільну промисловість.

РОЗАНОВ Василь Анатолійович, народився 25.11.1902 року в с.Кірга Кирилівського повіту Новгородської губернії, росіянин, освіта незакінчена середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація і релігійна пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Реабілітований 27.07.1957 Ухвалою судової колегії у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

РОЗЕНБЕРГ Алоїс Адольфович, народився 07.02.1893 року в м.Годонія (Чехословаччина), єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська, 31. Заарештований 29.06.1940 року. Звинувачення: нелегальний перехід кордону. Особливою нарадою при НКВС 25.10.1940 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 24.10.1989 Президією Херсонського облсуду.

РОМАНОВ Анатолій Миколайович, народився у 1901 році в м.Тула, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Михайловича, 33, кв. 13. Заарештований 03.03.1944 року. Звинувачення: належність до іноземних розвідорганів, зрадництво. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 13.06.1944 справу припинено. Реабілітований.

РОМАНОВ Віктор Іванович, народився у 1928 році в м.Херсоні, українець, освіта 5 класів. Проживав м.Херсон, вул. Пушкінська, 105. Заарештований 06.11.1947 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом 8-ї механізованої армії 14.01.1948 засуджений до 20 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 17.02.1954 справу направлено на нове розслідування. Постановою УКДБ по Херсонській області 26.10.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

РОМАНОВ Пилип Якович, народився у 1893 році в с.Кізомис Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Крива, 6. Заарештований 27.11.1929 року. Звинувачення: терористичні акти, антирадянська агітація. (У 1925 році за боротьбу проти рад. влади був засуджений до 10 років, звільнений достроково). Судовою трійкою при колегії ДПУ 26.04.1930 засуджений до 10 років концтаборів. Реабілітований 31.07.1989 Прокуратурою Херсонської області

РОМАНОВА Уляна Калинівна, народилася у 1895 році в м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Пушкінська, 105. Заарештована 08.07.1948 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 07.08.1948 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 27.04.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

РОМАНОВИЧ Сигізмунд Едмундович, народився 25.06.1897 року в с.Рви Тульської губернії, литовець, освіта незакінчена вища. Проживав м.Херсон, вул. 9 Січня, 4. Заарештований 23.08.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою при УНКВС 02.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 04.02.1956 Президією Херсонського облсуду.

РОМАНОВСЬКИЙ Станіслав Іванович, народився 22.04.1891 року в с.Киеначево Волинської губернії, поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 30. Заарештований 23.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 05.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РОСІНА Наталія Миколаївна, народилася 22.12.1905 р. у м.Херсоні, освіта вища. Проживала у м.Херсоні по вул.Степана Разіна, 29. Заарештована 20.06.38 р. Звинувачення: брала участь у контрреволюційних організаціях. Реабілітована 14.12.38 р.; постановами Херсонського відділу НКВС та міськпрокурора справа припинена, звільнена з-під арешту.

РОССАЛЬ Віра Миколаївна, народилася у 1900 році в с.Остряки Лихвинського району Калузької області, росіянка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Кірова, 23. Заарештована 06.11.1945

року. Звинувачення: зрада Батьківщини („фольксдойч“, евакуювалася до Німеччини). Постановою особливої наради при МВС СРСР 20.06.1946 засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 01.09.1989 Президією Херсонського облсуду.

РОССАЛЬ Володимир Карлович, народився у 1884 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Червонопрапорна. Заарештований 06.11.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини („фольксдойч“, евакуювалася до Німеччини). Постановою особливої наради при МВС СРСР 20.06.1946 засуджений до 5 років заслання. Реабілітований 01.09.1989 Президією Херсонського облсуду.

РОССАЛЬ Марія Костянтинівна, народилася у 1893 році в м.Нікополі Дніпропетровської області, українка, освіта початкова. Проживала м.Херсон. Заарештована 05.11.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини („фольксдойч“, евакуювалася до Німеччини). Постановою особливої наради при МВС СРСР 20.06.1946 засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 01.09.1989 Президією Херсонського облсуду.

РОССАЛЬ Никифор Карлович, народився у 1894 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Кірова, 29. Заарештований 05.11.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини („фольксдойч“, евакуювалася до Німеччини). Постановою особливої наради при МВС СРСР 20.06.1946 засуджений до 5 років заслання. Реабілітований 01.09.1989 Президією Херсонського облсуду.

РОТ Шолом Гершович, народився у 1907 році в с.Великі Мости Великомостинського району Львівської області, єврей, освіта вища. Проживав м.Херсон. Заарештований 22.04.1940 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Лінійним судом Одеської залізниці 17.06.1940 засуджений до 5 років ВТТ, з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 16.08.1993 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

РУБІНШТЕЙН Єлизавета Мойсейвна, народилася у 1901 р. у м.Одеса, єврейка, освіта нижча, працювала парторгом заводу. Проживала у м.Херсоні по вул.Комсомольська, 16. Заарештована 24.08.37 р. Звинувачення: член троцькістської організації. Реабілітована 21.03.39 р.; постановами Херсонського відділу НКВС і прокурора м.Херсона справа припинена.

РУВІНСЬКИЙ Лев Абрамович, народився у 1914 році в м.Херсоні, єврей, освіта вища. Проживав м.Одеса. Військовослужбовець. Заарештований 29.03.1942 року. Звинувачення: антирадянська поразницька агітація. Військовим трибуналом Закавказького військового округу 23-24.09.1942 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 19.03.1957 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

РУДАЧЕНКО Тимофій Якимович, народився у 1911 року в с.Мурахівка Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Про-

живав м.Херсон, вул. Колгоспна,5. Заарештований 26.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Миколаївським облсудом 18.04.1938 засуджений до 8 років, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 25.12.1965 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

РУДЕНКО Анелія Вадимівна, народилася у 1920 році в с.Негрін Регенвальд (Німеччина), росіянка, освіта 7 класів. Проживала м.Херсон, вул. Колодязна, 19. Заарештована 26.11.1945 року. Звинувачення: зрадницька поведінка на окупованій території („фольксдойч“, виїхала на роботу до Німеччини). Постановою особливої наради при МДБ СРСР 18.12.1946 засуджена до 5 років ВТТ. Реабілітована 08.06.1990 Президією Херсонського облсуду.

РУДЕНКО Семен Андрійович, народився у 1908 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 14.03.1947 року. Звинувачення: нелегальний перехід кордону до Польщі. Військовим трибуналом Північної групи військ 11.07.1947 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 15.05.1954 покарання знижено до 3 років позбавлення волі і оскільки покарання відбув, звільнений з-під варті. Реабілітований 25.01.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

РУДЕНКО Фадій Миколайович, народився у 1873 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Кулецькій, 33. Заарештований 26.04.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 08.06.33 р.; постановою Херсонського відділу ДПУ звільнений з-під арешту. Вдруге заарештований 11.06.44 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Засуджений 07.09.44 р. вироком Херсонського облсуду до розстрілу. Постановою Президії Верховної Ради від 07.09.44 р. розстріл замінено 5 роками тюремного покарання у далеких таборах СРСР. Помер у таборі 22.06.49 р. Реабілітований 13.09.92 р. рішенням Прокуратури України.

РУДНИЦЬКИЙ Карл Густавович, народився в 1911 році в м.Херсоні, поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Рішенням народного комісара внутрішніх справ СРСР та прокуратурою СРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 25.01.1958 Ухвалою Судової колегії у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

РУДОМАН Василь Сергійович, народився 26.03.1896 року в с.Мирилівка Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 01.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Служив у загонах отамана Григорьєва). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.06.1938 в

м.Херсоні. Реабілітований 14.12.1960 Президією Херсонського облсуду.

РУДЬ Дарія Іванівна, народилася у 1904 році в с.Чапаєвка Бершадського району Вінницької області, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон (ув'язнена с/г ВТК №13). Заарештована 08.07.1952 року. Звинувачення: саботаж. Лінійним судом ВТТ і колонії МВС УРСР 23.08.1952 засуджена до 5 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітована 24.11.1988 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

РУДЬ Ілля Іванович, народився у 1898 році в с.Троїцьке Зінов'євського округу, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 05.02.1930 року. Звинувачення: підозра у шпигунстві. До суду не притягувався. Постановами Херсонського ОО ДПУ та окружного прокурора від 09 і 25.08.1930 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

РУСАКОВА-ВОРОНЕНКО Анастасія Іванівна, народилася у 1890 році в с.Мурахівка Березнігуватського району, українка, освіта вища педагогічна. Проживала м.Стрий Дрогобицької області. Заарештована 05.02.1946 року. Звинувачення: перебувала на окупованій території (м.Херсоні), добровільно служила окупантам. Військовим трибуналом МВС Херсонської області за ст. 54-1"а" КК УРСР засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 23.08.1992 Прокуратурою Херсонської області.

РУСОЛ Яків Андрійович, народився у 1926 р. у с.Комишани Білозерського району, українець, закінчив 5 класів. Проживав у смт Комишани Білозерського району (нині м.Херсон). Заарештований 03.03.50 за зраду Вітчизни. Засуджений 20.06.50 р. ВТ військ МВС Латвійської РСР до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Звільнений у травні 1955р. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 20.07.98 р. реабілітований.

РУССКОЛ Клавдія Адамівна, народилася у 1895 році в с.Посад-Покровське Херсонського (Білозерського) району, єврейка, освіта вища. Проживала м.Херсон, вул. 1 Травня, 26. Заарештована 08.08.1936 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 26.10.1936 засуджена до 5 років ВТТ. Реабілітована 31.01.1964 Судовою колегією Верховного Суду УРСР.

РУХАДЗЕ Іван Павлович, народився у 1914 р. у с.Канир-Кутир Грузинської РСР, грузин, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул. К.Маркса, 17. Затриманий 27.09.44 р. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 02.10.44 р. направлений до спецтабору НКВС для подальшої перевірки. Подальша доля невдома.

РЮМІН Павло Якович, народився у 1917 році в с.Тохтарево Муміхінського району Челябінської області, росіянин, освіта початкова. Проживав

с.Кіндіяка, м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Вирок не виносився. Постановою Херсонського МВ НКВС відпущений під підписку про невийзд з м.Херсона. Реабілітований 20.09.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РЯБКОВ Сергій Гнатович, народився у 1893 році в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Ленінград, вул. Декабристів, 57, кв. 3. Заарештований 17.11.1941 року. Звинувачення: контрреволюційна поразницька агітація. Військовим трибуналом Балтійського флоту 24.01.1942 засуджений до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 14.04.1942 покарання знижено до 3 років ВТТ з відстрочкою покарання, звільненням із ув'язнення і направленням в діючу частину Балтійського флоту. Реабілітований 20.08.1993 Висновком військового прокурора Південного регіону України.

РЯБОКОНЬ Віра Львівна, народилася у 1916 році в м.Херсоні, українка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Підпільна, 9. Заарештована 24.06.1946 року. Звинувачення: зрадницька поведінка на окупованій території („фольксдойч“). Постановою особливої наради при МВС СРСР 28.01.1947 засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РЯСИЧЕНКО Дмитро Дмитрович, народився у 1901 р. у м.Чигирин Черкаської області, українець, закінчив 4 класи. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 24.09.45 р. за посібницьку діяльність на користь німецькій владі. Засуджений 19.12.45 р. Херсонським облсудом до 5 р. ВТТ. Рішенням Херсонського облпрокурора від 18.11.93 р. реабілітований.

С

САБЕНГУЗ Павло Якович, народився у 1887 р. у м.Миколаїв, українець, освіта 5 класів. Проживав у м.Херсоні. заарештований 11.06.46 р. за зраду Вітчизни. ВТ Черноморського басейну 12.10.46 р. засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 16.07.93 р. реабілітований.

САВОНН Костянтин Семенович, народився у 1895 році в с.Очеревате В.Токмакського району Запорізької області, українець, освіта 4 класи. Проживав м.Херсон. вул. Червонопрапорна. Заарештований 09.10.1950 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1918 році емігрував, був членом „Російського студентського товариства“, „Російського емігрантського комітету“, Білогордієць). Херсонським облсудом 30.12.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 04.03.1955 покарання знижено до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.04.1964 Пленумом Верховного суду СРСР.

САВЕНКОВ Тимофій Іванович, народився у 1900 році в с.Познішевка Севського району Орловської області, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, Кошовий спуск, 2. Заарештований 29.10.1947 року. Звинувачення: належність до німецьких розвідорганів. До суду не притягувався. Постановою УМДБ по Херсонській області 14.01.1948 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

САВІН Климентій Авакумович, народився 22.11.1897 р. у с.Братське Одеської області, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні на вул.Червоностудентська. 5. Заарештований 29.11.37 р. Звинувачення: брав участь у антирадянських троцькістських організаціях. Засуджений 31.01.39 р. вироком Миколаївського облсуду на 1,5 року ВТТ. Реабілітований 11.07.39 р.; постановами Херсонського відділу НКВС та міського прокурора справа припинена.

САВІНСЬКА Клавдія Інокентіївна, народилася у 1913 році в с.Ново-Ільїнка Іркутської області, росіянка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Кустарна, 11. Заарештована 02.07.1941 року. Звинувачення: підозра у зраді Батьківщини. До суду не притягувалася. Постановою УНКВС по Новосибірській області 17.02.1942 за наказом заступника військового прокурора прикордонних і внутрішніх військ Західно-Сибірського округу 29.01.1942 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

САВНИКОВ Павло Іванович, народився у 1902 році у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Українській, 37. Заарештований 23.06.41 р. за антирадянську діяльність. Засуджений 24.10.41 р. Новосибірським облсудом до 7 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 10.01.94 р. реабілітований.

САВОСТА-КУРІЛОВА Катерина Василівна, народилася у 1905 році у м.Херсоні, росіянка, освіта середньо-медична (медична сестра). Проживала у м.Херсоні, вул. Радянська, 49. Заарештована 03.08.44 р. Звинувачення: проживала на окупованій території і мала звязки з гестапо, видавала радянських громадян. Реабілітована 18.03.45 р.; постановою УНКВС по Херсонській області справа припинена “за відсутністю складу злочину”.

САВРАНЬКИЙ Опанас Тимофійович, народився у 1891 р. на ст. Одрадна Краснодарського краю, росіянин, закінчив 3 класи сільської школи. Проживав у м.Херсоні по пров.Шкільному, 17. Заарештований 14.06.48 р. за антирадянську діяльність. Засуджений 07.08.48 р. Херсонським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 13.12.93 р. реабілітований.

САВУЛІДІ Василь Панайотович, народився у 1830 році в м.Сурмена (Туреччина), грек, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Радянська, 42. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: анти-

радянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.02.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 09.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

САВУЛІДІ Ілля Михайлович, народився у 1905 році в м.Трапезунд (Туреччина), грек, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Комунарів, 8. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 06.02.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 09.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

САВЧЕНКО Андрій Федорович, народився у 1896 р. у с.Садово Херсонського (тепер Білозерського) району, українець, малописьменний. Проживав у м.Херсоні по вул.Шмідта, 16. Заарештований 11.05.33 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Реабілітований 23.05.33 р. постановою Білозерського відділу ДПУ.

САВЧЕНКО Василь Степанович, народився 24.04.1898 року в с.Кіндіяка (м.Херсон), освіта початкова. Проживав с.Кіндіяка м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: погрози односельцям. (У 1923 і 1935 роках заарештовувався за перевіщення повноважень). Постановою трійки при НКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

САВЧЕНКО Григорій Іванович, народився 29.09.1882 року в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Робоча, 34. Заарештований 13.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Служив у білогвардійців). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-1-, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

САВЧЕНКО Юлія Аполонівна, народилась у 1891 р. у с.Садове Білозерського району, українка, освіта середня. Проживала у м.Херсоні. Заарештована 04.07.45 р. за зрадницьку діяльність у період окупації. ВТ військ НКВС Херсонської області 19.11.45 засуджена до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 21.01.93 р. реабілітована.

САГАЙДАК Яків Васильович, народився 12.01.1898 року в с.Березнігувате Миколаївської області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Інтернаціональна,8. Заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 02.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 22.07.1959 Президією Херсонського облсуду.

САДКОВСЬКИЙ Костянтин Леонідович, народився 29.10.1901 року в м.Херсоні, поляк, освіта середня. Проживав смт Гола Пристань Голопристанського району. Заарештований 15.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.09.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 02.04.1958 Президією Херсонського облсуду.

САДОВИЙ Леонід Кузьмич, народився у 1903 році в смт Доманівка Миколаївської області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон. Заарештований у листопаді 1937 року. Звинувачення: контрреволюційна та диверсійна робота. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. У 1940 році Постановою УНКВС по Миколаївській області рішення трійки відмінено, справу припинено. Реабілітований 22.11.1994 Прокуратурою Херсонської області.

САДОВИЙ Самсон Іванович, народився у 1892 році в с.Келегеї (с. Гладківка) Голопристанського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул.Колодязна,8. Заарештований 03.06.1931 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 05.02.1932 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 31.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

САКАРА Лев Федорович, народився 18.02.1895 року в с.Кайнар-Вент Сорокського повіту (Бессарабія), молдован, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Колгоспна,8. Заарештований 30.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 18.11.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 21.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

САКАРА Марія Петрівна, народилася у 1893 році в м.Кірово Одеської області, росіянка, освіта вища. Проживала м.Херсон, вул. Колгоспна, 8. Заарештована 30.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 18.11.1937 засуджена до 8 років ВТТ. Реабілітована 21.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

САМАЛЬ Іван Семенович, народився 25.03.1888 року в с.Самани Віленської губернії (Польща), росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 28.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 15.11.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 05.03.1960 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

САМАРА Микола Артемович, народився 27.07.1893 року в с.Антоніково Київської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, пров. Спартаківський. Заарештований 27.03.1938 року. Зви-

нувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 21.04.1938 за ст. 58.10 КК РСФСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 15.09.1956 Президією Херсонського облсуду.

САМОЙЛЕНКО Іван Васильович, народився у 1899 р. у с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 30.03.44 р. за посібницьку діяльність німецьким окупантам. Засуджений 22.05.44 р. ВТ Одеської залізниці до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.08.93 р. реабілітований.

САМОЙЛЕНКО Іван Іванович, народився у 1897 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Леніна, 17. Заарештований 08.08.1944 року. Звинувачення: належність до контррозвідальних органів ворога. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 30.12.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 28.06.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

САМОЙЛЕНКО Павло Опанасович, народився у 1901 році на хуторі Хвостіки Ніжинського району Чернігівської області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Белінського, 25. Заарештований 30.06.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному угрупованні. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 27 та 28.12.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

САПОЖНИКОВА Марфа Тимофіївна, народилася у 1894 році в м.Гола Пристань Голопристанського району, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Запорізька, 32-а. Заарештована 18.03.1953 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 19.05.1953 засуджена до 12 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом УРСР 16.06.1953 покарання знижено до 10 років позбавлення волі. Реабілітована 13.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

САУЛІДІ Анастасій Ситаврович, народився у 1896 році в м.Сурмена (Туреччина), грек, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Насипна, 9. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.02.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.02.2938 в м.Херсоні. Реабілітований 09.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

САФЯНИК Никанор Іванович, народився у 1874 р. у с.Микільське Херсонського (тепер Білозерського) району, українець, малописьменний. Проживав у м.Херсоні по вул.Госпітальній, 160. Заарештований 16.05.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація.

Реабілітований 23.05.33 р. постановою Херсонського відділу ДПУ.

САЦАРАДЗЕ Клавдія-Марія Яківна, народилася у 1914 році в м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, провулок Спартаківський, 46. Заарештована 03.05.1946 року. Звинувачення: зрадницька і антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 15.08.1946 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 12.10.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

СВАРИК Євгеній Антонович, народився у 1902 році в м.Херсоні, українець, освіта вища. Проживав м.Севастополь, вул. Леніна, 4. Заарештований 30.05.1937 року. Звинувачення: участь у військовофашистській змові. Верховним судом СРСР 05.01.1938 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 15.09.1956 Верховним судом СРСР.

СВИРИДЕНКО Олексій Іванович, народився у 1927 році в м.Херсоні, українець, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон. Заарештований 18.04.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 19.05.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 14.02.1964 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

СЕГАЛ Давид Мойсейович, народився 03.01.1875 р. у м.Рига (Латвія), єврей, освіта нижча, працював бухгалтером лісобази. Проживав у м.Херсоні по вул. 9 Січня, 39. Заарештований 16.06.38 р. Звинувачення: брав участь у контрреволюційній організації. Реабілітований 05.04.39 р.; постановами Херсонського відділу НКВС і прокурора м.Херсона справа припинена.

СЕЛЕНІНОВ Олександр Олексійович, народився у 1892 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Робоча, 30. Заарештований 05.01.48 р. за належність до німецьких розвідань. ВТ військ МВС Миколаївської області 12.01.49 р. засуджений до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 08.02.93 р. реабілітований.

СЕНДРЕЙ Йосип Павлович, народився у 1896 році в м.Карцаг (Угорщина), маляр, освіта нижча. Проживав м.Херсон, пров.Учбовий, 68. Заарештований 06.02.1946 року. Звинувачення: зв'язок з німецькими каральними органами. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 24.04.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом військ МВС Українського округу 17.05.1946 покарання знижено до 5 років ВТТ. Реабілітований 28.01.1965 Верховним судом УРСР.

СЕРВУЛІ Євген Васильович, народився у 1896 році в смт Скадовськ Скадовського району, українець,

освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 27.09.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній групі та антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований у 1992 році Прокуратурою Херсонської області.

СЕРГЕЄВ В'ячеслав Васильович, народився 28.07.1885 р. у м.Сталінграді (Царицин), росіянин, освіта вища. Проживав у м.Херсоні, селище заводу Склотари. Заарештований 16.07.38 р. Звинувачення: контрреволюційна шкідницька робота. Реабілітований 22.02.39 р.; постановою Херсонського відділу НКВС та заступника облпрокурора справа припинена, звільнений з-під арешту.

СЕРГЕЄВ Федір Тихонович, народився у 1913 році в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Барнаул. Заарештований 08.06.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська пропаганда. Військовим трибуналом 78-ї стрілецької дивізії 23.06.1937 засуджений до 6 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 27.08.1993 Висновком військового прокурора Південного регіону України.

СЕРГЕЄВ Іван Васильович, народився у 1903 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Кузнечна, 55. Заарештований 01.12.1944 року. Звинувачення: зрадницька і антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 10.03.1945 засуджений до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 14.05.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

СЕРДЦЕВ Ісак Пансухович, народився у 1888 році в с.Бобровий Кут Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Підпільна, 46. Заарештований 25.08.1936 року. Звинувачення: антирадянська діяльність (троцькістська організація), агітація. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 26.10.1936 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 31.01.1964 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

СЕРДЮК Григорій Іванович, народився 30.09.1898 року в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 13.08.1937 року. Звинувачення: участь у військово-фашистській організації. Верховним судом СРСР 22.12.1937 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 09.07.1957 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

СЕРДЮК Дросіла Гнатівна, народилася у 1887 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українка, неграмотна. Проживала м.Херсоні. Заарештована 10.02.1937 року. Звинувачення: антирадянська підпільна діяльність. Одеським облсудом 10.06.1937 засуджена до 3 років ВТТ, 5 років поразки

в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 14.07.1992 Висновком заступника генпрокурора України.

СЕРЕБРО Лейб Юділевич, народився у 1904 році в с.Калініндорф (с.Калінінське) Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 21.07.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 12.09.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СЕРЖАНОВ Іван Іванович, народився у 1895 році в с.Димовка Ново-Одеського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Колгоспна, 6. Заарештований 02.11.1950 року. Звинувачення: посібницька і зрадницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ МВС Миколаївської області 20.02.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Комісією ПВС СРСР 24.05.1956 покарання знижено до 8 років ВТТ. Реабілітований 01.06.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

СЕДЛЕЦЬКИЙ Микола Григорович, народився у 1898 році в м.Каховка Каховського району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Ворошилова, 5. Заарештований 01.09.1936 року. Звинувачення: дискредитація партії та керівництва. До суду не притягувався. Постановами міськпрокурора 01.11.1936 та Херсонського міськвідділу НКВС 20.03.1937 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СЕДОВ Семен Онисимович, народився у 1887 р. у с.Михайлівка Скадовського району, українець, малописьменний. Проживав у м.Херсоні по вул. Белінського, 47. Заарештований 26.04.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 08.06.33 р.; постановою Херсонського відділу ДПУ звільнений з-під арешту.

СЕДОВ Микола Іванович, народився у 1907 році в с.Михайлівка Скадовського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Ганнібалівська, 40. Заарештований 30.03.1944 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу УНКДБ від 15.05.1944 справу припинено, через міський райвійськкомат направлений до спецтабору НКВС для фільтрації. Реабілітований.

СЕКАЧОВ Григорій Степанович, народився у 1865 році в м.Херсоні, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Вітовська. Заарештований 05.06.1919 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського губернського особливою відділу від 07.07.1919 з-під варті звільнений під підписку про невізід. Інших документів у справі нема. Реабілітований.

СИВОЛАПОВ Федір Васильович, народився у 1887 році в м.Кременчук Полтавської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Вперше заарештований у 21.04.1933 року. Звинувачення: розпальницька троцькіська діяльність, критика курсу партії. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 10.10.1933 засуджений до 3 років вислання. Вдруге заарештований у 1936 році. Звинувачення: контрреволюційна троцькіська діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років ВТТ. Помер у 1941 році у місцях ув'язнення. Реабілітований за перший арешт 20.07.1998, за другий арешт 21.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СИДОРЕНКО Іван Петрович, народився у 1895 р. у с.Софіївка Дніпропетровської області, українець, малописьменний. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 29.06.40 р. за саботаж та антирадянську діяльність. У жовтні 1940 р. засуджений Миколаївським облсудом до 9 р. 1 міс. 6 днів позбавлення волі у ВТТ (час покарання по вироку від 02.12.38 р. був врахований). Рішенням Херсонського облпрокурора від 11.11.93 р. реабілітований.

СИДОРЕНКО Феофан Васильович, народився у 1910 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.06.1956 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

СИДОРУК Кирило Савелійович, народився 20.06.1889 в Гродненській губернії (Польща, нині Білорусія), білорус, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Київська, 60. Заарештований 23.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 15.11.1937 за ст. 54-6, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 05.03.1960 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

СИНІЦІН Володимир Якович, народився у 1927 році в с.Такмодзен Тираспольського району Молдавської РСР, росіянин, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, вул. Михайловича, 26. Заарештований 03.09.1949 року. Звинувачення: агент німецьких розвідорганів. Особливим засіданням при Міністрі Держбезпеки СРСР засуджений до 10 років ВТТ. У 1954 році Постановою центральної комісії засуджених за контрреволюційну діяльність з-під варті звільнений. Повністю реабілітований.

СИНЯГОВ Абрам Менделевич, народився у 1900 році в м.Полоцьк (Білорусія), єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Гречеська, 23. Заарештований 25.08.1936 року. Звинувачення: зв'язок з троцькістами. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 14.11.1936 справу припинено. з-під варті звільнений. Реабілітований.

СИРОВАТКО Микола Якимович, народився 26.11.1886 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Больнична, 49. Заарештований 22.12.37 р. Звинувачення: антирадянська діяльність. Реабілітований 26.04.39 р.; постановою Херсонського відділу НКВС справа припинена.

СИРОТА Євдокія Антонівна, народилася у 1904 році в с.Лугове Бершадського району Вінницької області, українка, неграмотна. Проживала м.Херсон (ув'язнена с/г ВТК №13). Звинувачення: саботаж. Лінійним судом ВТТ і колонії МВС УРСР 18.04.1953 засуджена до 5 років ВТТ. За Указом „Про амністію” від 27.03.1953 від покарання звільнена. Реабілітована 20.12.1988 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

СИРОТА Микола Олексійович, народився у 1895 році в смт Цюрупинськ, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 09.02.1938 року. Звинувачення: участь у повстанській організації українських націоналістів. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 ч.1, 54-7, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 09.10.1957 Президією Херсонського облсуду.

СИРОТВИНСЬКИЙ Едуард Станіславович, народився у 1891 р. у м.Бучач Тернопільської області, поляк, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул. Куйбишева, 54. Заарештований 11.05.48 р. за антирадянську діяльність у період окупації. ВТ військ МВС Херсонської області 09.07.48 р. засуджений до 20 років каторжної праці з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. ВТ Таврійського ВО 26.10.54 р. покарання знижено до 6 років ВТТ, звільнений з місця ув'язнення. Рішенням Прокуратури Херсонської області від 28.10.92 р. реабілітований.

СИТНИК Гнат Максимович, народився у 1893 році у с.Покровське Дніпропетровської області, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул. 1 Травня, 31. Заарештований 15.02.31 р. Звинувачення: брав участь у контрреволюційній організації. Реабілітований 14.10.31 р. постановою Одеського оперсектору ДПУ УРСР.

СИТНИК Микола Семенович, народився у 1907 р. у с.Зеленівка Білозерського району (нині м.Херсон Дніпровський район), українець, закінчив 3 класи. Проживав у с.Зеленівка Дніпровського району (м.Херсон). Заарештований 12.07.41 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 30.07.41 р. ВТ військ НКВС Одеської області до розстрілу. Реабілітований 27.06.94 р. рішенням в.о. прокурора Херсонської області.

СИТНИК Семен Микитович, народився у 1867 році в с.Митрофанівка Новотроїцького району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Карла Маркса, 19, кв. 4. Заарештований 22.04.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу

ДПУ від 25.05.1929 звільнений під підписку про невивід, а від 05.08.1929 та міськпрокурора від 22.11.1929 справу припинено, підписка про невивід анульована. Реабілітований.

СІДЕРН-ЧИЖИК Ольга Христофорівна, народилася у 1899 році в с.Крамарове Сидорецького повіту, українка, освіта вища (доцент). Проживала м.Херсон. Заарештована 23.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при колегії ОДПУ 25.02.1933 засуджена до 3 років заслання. Реабілітована 20.02.1996 Прокуратурою Херсонської області.

СІКОЗА Борис Іванович, народився у 1918 році у м.Херсоні, українець, закінчив 5 класів. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 25.11.42 р. Звинувачення: висловлював терористичні наміри. Засуджений 12.10.43 р. військовим трибуналом до 7 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 07.12.43 р. військовим трибуналом Московського військового округу, звільнений з-під арешту.

СІКОЗА Феодосій Семенович, народився у 1899 році в с.Білозерка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. М'ясна, 18. Заарештований 11.12.1934 року. Звинувачення: зв'язок з білогвардійськими терористами. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 09.02.1935 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СІЛІН Карл Іванович, народився у 1898 р. у с.Тейли Двінського повіту (Латвія), латиш, освіта нижча. Проживав у казармі 514 км перегону Херсон-Галаганівка. Заарештований 04.08.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням ОАТО ДУДБ НКВС ст.Миколаїв від 29.05.39 р. справа припинена, звільнений з-під арешту. Реабілітований 13.01.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

СІЛКІН Фотій Сергійович, народився у 1907 р. у с.Краснояр Кіровоградської області, росіянин, освіта нижча. Проживав у м. Херсоні по вул. Декабристів, 15. Заарештований 17.03.44 р. Звинувачення: служба у німецькій поліції. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 15.05.44 р. направлений до спецтабору НКВС для фільтрації.

СІНДЕЄВ Яків Павлович, народився у 1899 році в с.Дурнекіно Романівського району Саратовської області, росіянин, освіта 7 класів. Проживав с.Кіндійка нині смт Антонівка м. Херсон. Заарештований 08.12.1944 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 29.03.1945 справу припинено, направлений в спецтабір для фільтрації, постановою спецтабору №240 від 24.12.1945 перевірений і направлений до робочого батальйону. Реабілітований.

СІРЕНКО Іван Йосипович, народився 14.11.1887 року в с.Ново-Софіївка Скадовського рай-

ону, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон (в'язень промислової ВТТ №10). Заарештований 26.04.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Миколаївським облсудом 19.02.1939 засуджений до 5 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах. Реабілітований 11.03.1990 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

СІРИЙ Володимир Кузьмич, народився у 1926 році у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у спецтаборі 299. Заарештований 29.07.45 р. за службу у німецькій армії. ВТ 57 армії 13.08.45 р. засуджений до 10 років позбавлення волі з поразкою прав на 5 років. Рішенням Херсонського облпрокурора від 10.12.92 р. реабілітований.

СІРКОВ Дмитро Сафронівч, народився у 1905 році в с.Снігурівка Миколаївської області, білорус, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 12.03.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений). Колегією ДПУ УРСР за ст. 54-10 КК УРСР 09.04.1933 засуджений до 3 років вислання. Реабілітований 30.01.1996 Прокуратурою Херсонської області.

СІРКОВ Петро Климович, народився у 1913 році в с.Снігурівка Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 21.03.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР 04.04.1933 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 3 років вислання. Реабілітований 30.01.1996 Прокуратурою Херсонської області.

СІРЯЧЕНКО Павло Михайлович, народився у 1900 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 02.02.38 р. за антирадянську агітацію. Лінійним судом Одеської залізниці 18.05.38 р. засуджений до 7 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 27.07.93 р. реабілітований.

СІЯНОВ Володимир Іванович, народився у 1887 році в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 22.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Служив у армії Денікіна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

СКАДОВСЬКА Катерина Володимирівна, народилася у 1882 році в м.Сімферополь (Крим), росіянка, освіта середня. Проживала м.Херсон. Заарештована 30.11.1932 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній монархічній організації „Істинно православна церква”. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 15.02.1933 засуджена до 5 років концтабору. Реабілітована 06.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СКЛЯРЕНКО Олексій Олексійович, народився у 1893 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Гречеська, 22. Заарештований 08.12.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Одеським облсудом 27.02.1936 засуджений до 2 років позбавлення волі, 1 рік поразки в правах. Верховним судом КРСР 10.08.1963 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований.

СКРИПКА Павло Юхимович, народився у 1890 році у с.Червоний Бургун Калінінського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул. Старостіна, 22. Заарештований 16.02.46 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 01.04.46 р. Херсонським облсудом до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітований.

СКРИПНИЧЕНКО Феодосій Савич, народився у 1863 році в с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Арнаутська, 59. Заарештований 31.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 03.03.1933 засуджений до 5 років заслання. Реабілітований 17.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СКРИПНИЧЕНКО Феодосій Феодосійович, народився у 1905 році в с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Арнаутська, 59. Заарештований 31.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був звинувачений у проведенні антирадянської агітації). Постановою трійки при НКВС УРСР 22.10.1933 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 17.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СКУЙБДА Іван Дмитрович, народився у 1899 році в с.Лісові Сорочинці Прилуцького району Чернігівської області, українець, освіта початкова. Проживав Херсонська сільгоспколонія №29. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, релігійна пропаганда. (Був двічі засуджений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СЛАВОМИРСЬКИЙ Спиридон Фадійович, народився 09.03.1886 року в м.Львові, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Українська, 23. Заарештований 18.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 11.03.1939 та міськпрокурора 15.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СЛЕСАРЕВСЬКИЙ Павло Якович, народився 15.08.1896 року в м.Миколаєві, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 29.03.1938

року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Служив офіцером у білогвардійців). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 09.09.1959 Президією Херсонського облсуду.

СЛЕСАРЄВ Григорій Олександрович, народився у 1899 році в м.Гомель (БРСР), білорус, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська пропаганда і шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.03.1995 Прокуратурою Херсонської області.

СМАЛЬ Іон Пилипович, народився у 1896 році в с.Розбушівка Полтавської області, українець, освіта середня. Проживав с.Жовтнєве Полтавської області. Заарештований у 1946 році. Звинувачення: перебував на окупованій території, завідував школою. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області за ст. 54-1"а" КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки у правах. Реабілітований 08.09.1971 Президією Херсонського облсуду.

СМИРИЧИНСЬКИЙ Георгій Семенович, народився у 1924 році в с.Ломанці Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Старостіна, 77. Заарештований 20.01.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 03.04.1951 року засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 30.12.1953 справу направлено на дослідження. Постановою УКДБ по Херсонській області 07.08.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СМИРНИЙ Андрій Єгорович, народився у 1916 році в с.Зеленівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Зеленівка м.Херсон. Заарештований 03.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 21.08.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 29.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СМИРНИЙ Олексій Дмитрович, народився 17.03.1892 року в с.Зеленівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Зеленівка м.Херсон. Заарештований 23.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СМИРНОВ Михайло Павлович, народився 30.09.1881 року в с.Ржево Тульської губернії, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарешто-

ваний у 1937 році. Звинувачення: антирадянська пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 01.11.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

СМИРНОВ Семен Васильович, народився у 1907 році в с.Ширка Красногорського району Брянської області, росіянин, освіта середня. Проживав станція Херсон, залізнична будка 58 км 12-ї дистанції дороги. Заарештований 26.02.1947 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких каральних органів. Військовим трибуналом Одеської залізниці 25.05.1947 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 28.02.1992 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

СМИРНОВ Семен Павлович, народився 17.04.1903 року в с.Володимирівка Миколаївської області, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Підпільна, 33. Заарештований 08.04.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році заарештовувався органами ДПУ). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 24.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 06.10.1956 Президією Херсонського облсуду.

СМОЛЕНСЬКИЙ Олександр Олексійович, народився у 1890 р. у с.Смоліно Володимирської області, росіянин, освіта вища. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 11.04.46 р. за посібницьку діяльність та антирадянську агітацію. Засуджений 10.06.46 р. Херсонським облсудом до розстрілу. Верховний Суд СРСР 10.07.46 р. змінив вирок на 10 р. поселення з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 21.11.93 р. реабілітований.

СМОЛЯК Іван Андрійович, народився 14.05.1899 року в с.Райковці (Подольської губернії), українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Ворошилова. Заарештований 26.03.1938 року. Звинувачення: шпигунство. До суду не притягувався, справу припинено. Реабілітований 27.02.1939 Постановами заступника НКВС УРСР та Прокурора УРСР від 11.03.1939 року.

СНІГОВИЙ Борис Феоктистович, народився 21.04.1902 року в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Привозна, 7. Заарештований 20.06.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році звинувачувався в участі у контрреволюційному повстанні). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 18.11.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СНІГОВИЙ Феоктист Андрійович, народився у 1874 році в сел. Висунськ Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початко-

ва. Проживав м.Херсон, вул. Спартаківська, 15. Заарештований 20.06.1937 року. Звинувачення: участь у антирадянській терористичній організації. Верховним судом СРСР 01.11.1937 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 17.05.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

СОБОЛЕВСЬКИЙ Михайло Григорович, народився 08.04.1915 року в с.Василівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Нижня, 40. Заарештований 26.02.1938 року. Звинувачення: шпигунство на користь польської розвідки. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 04.10.1938 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СОБОЛЕНКО Ізот Павлович, народився у 1927 році в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Нижня, 55. Заарештований 31.03.1945 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 08.06.1945 засуджений до 8 років ВТТ з конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 31.05.1947 покарання знижено до 5 років ВТТ. Реабілітований 18.08.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

СОБОЛЄВ Олексій Іванович, народився у 1906 році в м.Анапа, росіянин, освіта середня (мортехнікум). Проживав м.Херсон. Заарештований 18.10.1929 року. Звинувачення: антирадянські висловлювання, компрометація рад. влади і компартії за кордоном. Особливою нарадою при колегії ДПУ 24.02.1930 засуджений до 3 років концтаборів. Реабілітований 15.09.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СОВАЛЄВ Євгеній Інокентійович, народився у 1909 році в м.Москва, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Мала, 10. Заарештований 29.06.1950 року. Звинувачення: зв'язок з інорозвідкою і антирадянська агітація. Херсонським облсудом 27.12.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 23.11.1954 покарання знижено до 10 років ВТТ. Реабілітований 26.07.1956 Комісією ПВС СРСР (з-під варті звільнений).

СОКІЛ Петро Іванович, народився у 1898 році в с.Івано-Леуцьке Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Старокладбищенська, 27. Заарештований 13.04.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Одеського обласного відділу ДПУ 07.08.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СОКІЛ Тимофій Юхимович, народився у 1902 році в с.Івано-Леуцьке Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Гончарна,48. Заарештований 29.04.1946 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 25.07.1946 засуджений до 2 років позбавлення волі, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 16.02.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

СОКОЛАН Михайло Петрович, народився у 1902 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Артемівськ Донецької області. Заарештований 18.03.1938 року. Звинувачення: належність до польської розвідки. Військовим трибуналом Харківського військового округу 15.10.1939 на суді був виправданий, з-під охорони звільнений. Реабілітований.

СОКОЛЕНКО Віктор Микитович, народився 29.09.1909 р. у м.Севастополі Кримської республіки, росіянин, освіта середня, працював зубним техніком. Проживав у м.Херсоні по вул.Грецькій, 12. Заарештований 15.12.37 р. Звинувачення: брав участь у націоналістичній організації. Реабілітований 26.04.39 р.; постановою Херсонського відділу НКВС справа припинена.

СОКОЛЕНКО Сергій Микитович, народився у 1908 році в м.Херсоні, росіянин, освіта 7 класів. Проживав м.Севастополь, вул. Очаківська, 13. Заарештований 06.12.1941 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався, справу припинено. Реабілітований 06.12.1941 Постановою 3-го відділу Чорноморського флоту.

СОКОЛОВ Василь Андріанович, народився в 1880 році в м.Херсоні, українець. Проживав м.Херсон, вул. Олександрівська, 102. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Помер у таборі (Комі АРСР) 28.12.1941 року. Реабілітований 15.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

СОКОЛОВ Максим Захарович, народився 20.01.1890 року в с.Арнаутка Білозерського району (нині смт Комишани м.Херсон), українець, освіта нижча. Проживав с.Арнаутка нині смт Комишани м.Херсон. Заарештований 31.12.1940 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 07.03.1941 засуджений до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 26.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

СОКОЛОВ Михайло Прокопович, народився у 1897 р. у с.Слободзея Одеської області, росіянин, освіта нижча. Ув'язнений Херсонської сільгоспколонії №15. Заарештований 26.07.44 р. за контрреволюцій-

ний саботаж. 04.12.44 р. ВТ військ НКВС Херсонської області справа припинена у зв'язку зі смертю обвинуваченого. Помер 28.10.44 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 27.01.97 р. реабілітований.

СОКОЛОВСЬКИЙ Олександр Володимирович, народився 28.07.1904 року в с.Іванівка Вороногої області, українець, освіта вища технічна. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська, 16. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: участь у антирадянській троцькістській організації. Верховним судом СРСР 10.04.1938 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 27.06.1957 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

СОКОЛОВСЬКИЙ Олександр Григорович, народився у 1904 р. у с. Софіївка Софіївського району Дніпропетровської області, українець, освіта вища. Проживав у м.Херсоні по вул.Суворова, 1. Заарештований 14.04.35 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Засуджений 16.10.35 р. вироком Одеського облсуду до 3 років ВТТ з поразкою прав на 2 роки. Реабілітований 07.05.92 р. рішенням заступника Генпрокурора УРСР.

СОКОЛОВСЬКИЙ Петро Кузьмич, народився у 1897 р. у м.Берислав, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 02.12.37 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 07.05.38 р. водно-транспортним судом Дніпровського та Дніпро-Двінського басейнів до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Рішенням заступника прокурора України від 09.06.92 р. реабілітований.

СОЛОВІЙОВ Марко Іванович, народився 05.04.1898 року в с.Стара Збур'ївка Голопристанського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Крива, 8. Заарештований 08.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. (У 1921 та 1930 роках заарештовувався за службу в білих). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 29.10.1958 Президією Херсонського облсуду.

СОРОЧАН Іван Опанасович, народився у 1926 році в с.Велика Виска Великовиського району Кіровоградської області, українець, освіта 6 класів. Проживав м.Херсон, вул. Радянська, 27. Заарештований 05.01.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №07335 від 04.03.1950 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 03.04.1954 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнений).

СОФІЙСЬКИЙ Дмитро Іванович, народився у 1883 р. у с.Урень Нижегородської області, росіянин, освіта вища духовна, служитель релігійного культу. Проживав у м.Проскуріві Хмельницької області.

Заарештований 30.10.44 р. УНКДБ по Херсонській області. Звинувачення: профашистська агітація. Помер 11.02.45 р. від пороку серця у тюремній лікарні. Реабілітований 07.04.2000 р. Прокуратурою Херсонської області.

СОЦЕНКО Петро Микитович, народився у 1912 році в с. Михайлівка Скадовського району, українець, освіта нижча. Проживав м. Херсон, гуртожиток „Експортлісу”. Заарештований 03.04.1935 року. Звинувачення: підозра у підготовці диверсії. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 22.04.1935 та 15.05.1935 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СОЧИНСЬКА-ЗАЙФЕРТ Катерина Миколаївна, народилася у 1901 р. в місті Херсоні в сім'ї службовців. Працювала матросом херсонського пароплавства. Заарештована у 1945 р., засуджена за звинуваченням у співробітництві з німецькими окупантами. Відбувала покарання у Сузунському районі Новосибірської області. Реабілітована 20.10.1989 р.

СОЧИНСЬКИЙ Микола Дмитрович, народився у 1902 році в м. Херсоні, українець, малограмотний. Проживав м. Херсон, вул. Запорізька, 57. Заарештований 04.11.1945 року. Звинувачення: зрадницька поведінка на окупованій території. Особливою нарадою при Міністрі внутрішніх справ 10.06.1946 засуджений до 5 років виселення у Новосибірську область. Реабілітований 23.10.1989 Президією Херсонського облсуду.

СОЦІАЛЬСЬКИЙ Микола Миколайович, народився 22.09.1890 року в м. Красноград Харківської області, українець, освіта вища. Проживав м. Херсоні. Заарештований 27.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.07.1938 в м. Херсоні. Реабілітований 24.12.1958 Президією Херсонського облсуду.

СПАСЕНКО Андрій Васильович, народився у 1908 р. у м. Цюрупинськ, українець, освіта нижча. Проживав у м. Херсоні по вул. Пушкінська, 38. Заарештований 15.09.37 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 20.02.38 р. Миколаївським облсудом до 4 років ВТТ з поразкою прав на 2 роки. Реабілітований 09.07.93 р. рішенням заступника Генпрокурора України.

СПЕКТОР Семен Мойсейович, народився 07.04.1901 року в м. Херсоні, єврей, освіта нижча. Проживав м. Херсон, вул. Комсомольська, 10. Заарештований 22.07.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній троцькістській організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 14.12.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СПЕРАНСЬКИЙ Вячеслав Миколайович, народився у 1895 році в с. Воротилово Бежецького по-

віту Тверської губернії, росіянин, освіта незакінчена вища. Проживав м. Херсон, вул. Червоностудентська, 13. Заарештований 21.05.1929 року. Звинувачення: служба у білій армії. До суду не притягувався. Постановою Херсонського ОО ДПУ від 29.05.1929 справу припинено та порушено клопотання перед особливою нарадою про вислання до Сибіру на 3 роки. Постановою окружного прокурора 08.08.1929 вислання визнано необґрунтованим, було взято на облік як білого офіцера. Реабілітований.

СПІВАК Віктор Дементійович, народився у 1917 р. у м. Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м. Херсоні. Заарештований 06.11.41 р. за контрреволюційну діяльність. ВТ Азовської військової флотилії засуджений 11.11.41 р. до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Помер 15.09.43 р. у місцях ув'язнення. Інші дані відсутні.

СПОЗИТО Володимир Павлович, народився 30.05.1888 року в м. Херсоні, росіянин, освіта початкова. Проживав Каховський винрадгосп „Перемога наймитів” (нині – м. Нова Каховка, смт Дніпріани). Заарештований 27.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році був засуджений до 5 років ВТТ). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 11.02.1938 в м. Херсоні. Реабілітований 10.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СРІБНИЙ Михайло Григорович, народився 30.09.1886 року в с. Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта середня. Проживав м. Херсон, вул. Шмідта, 48. Заарештований 11.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність (колишній есер). Постановою трійки при НКВС 03.05.1940 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 24.03.1995 Прокуратурою Херсонської області.

СТАДНИЙ Василь Євдокимович, народився у 1920 р. у с. Набутово Київської області, українець, закінчив 8 класів. Проживав у м. Херсоні по вул. Червонофлотській, 8. Заарештований 06.11.45 р. за зрадницьку націоналістичну діяльність. ВТ Таврійського ВО 04.05.46 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. Рішенням військового прокурора Одеського ВО від 26.01.93 р. реабілітований.

СТАДНИЙ Дмитро Іванович, народився у 1905 році в с. Роксандрівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав м. Херсон. Заарештований 01.02.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 20.03.1933 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 20.1.1995 Прокуратурою Херсонської області.

СТАДНИЙ Євдоким Федорович, народився у 1892 році в с. Набатово Корсунського району Київсь-

кої області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 18.12.1945 року. Звинувачення: участь в ОУН, націоналістична діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 04.02.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 27.06.1989 Прокуратурою Херсонської області та 27.02.1990 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

СТАРЧЕНКО Олександр Михайлович, народився у 1869 році в с.Цибульово Знаменського району Кіровоградської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон (гуртожиток). Заарештований 05.03.1933 року. Звинувачення: антирадянська, релігійна агітація. (Старший син Юхим – розстріляний). Особливою нарадою при колегії ДПУ 04.04.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 30.01.1996 Прокуратурою Херсонської області.

СТАСЕНКО Іван Якович, народився у 1904 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул. Нижній, 134. Заарештований 07.02.46 р. Звинувачення: зрада Вітчизни. Постановою 60 відділення відділу охорони МДБ СЧ-5 від 11.12.47 р. справа припинена, звільнений з-під арешту. Реабілітований 17.04.91 р. рішенням прокурора Херсонської області.

СТАФЕНЯК Володимир Антонович, народився у 1884 році в м.Фрайштадт (Австрія), українець, освіта вища. Проживав м.Херсон. Заарештований 15.12.1932 року. Звинувачення: участь в українській повстанській організації, що ставила за мету повалити радянський лад. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 14.11.1933 засуджений до 3 років вислання. Реабілітований 23.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СТЕПАНЕНКО Володимир Прокопович, народився у 1898 році у с.Іванівці Полтавської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Фордштадській, 19. Заарештований 03.04.44 р. Звинувачення: служба у німецькій поліції. Постановою військового прокурора військ НКВС Миколаївської області від 23.06.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору. Постановою військового прокурора військ НКВС Українського округу від 07.08.50 р. справа направлена у відділ МДБ Північно-Чорноморського басейну. (інших документів у справі нема).

СТЕПАНОВ Семен Степанович, народився у 1893 році в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Горький. Заарештований 02.01.1942 року. Звинувачення: підозра у належності до німецької розвідки. До суду не притягувався. Реабілітований Постановами Особливого відділу НКВС ВПФ від 14.03.42 року і 17.08.1942 р. справу припинено, з-під варті звільнений.

СТЕПАНОВА Ірина Андріївна, народилася у 1898 році в с.Тягинка Бериславського району, росі-

янка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Суворова, 33. Заарештована 19.02.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. (У 1941-1944 роках перебувала на окупованій території, була зарахована до категорії „фольксдойч“). Постановою особливої наради при МВС СРСР 28.01.1947 засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 08.08.1989 Президією Херсонського облсуду.

СТЕПАНОВА Олена Василівна, народилася у 1924 році в с.Юр'ївка Васильківського району Дніпропетровської області, росіянка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Кінна, 57. Заарештована 27.09.1944 року. Звинувачення: зрада Батьківщини, профашистська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 22.03.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах та конфіскацією майна. Реабілітована 21.02.1962 Президією Херсонського облсуду.

СТЕЦЕНКО Петро Григорович, народився 01.09.1884 р. у с.Квітки Корсунського району Київської області, українець, освіта вища музична. Проживав у м.Херсоні по вул.Карла Маркса, 9. Заарештований 21.08.37 р. Звинувачення: проводив націонал-фашистську роботу. Помер 24.08.37 р. від крововиливу у мозок: під час допиту вистрибнув з 3-го поверху будинку міськвідділу НКВС. Постановою Херсонського відділу НКВС 25.08.37 р. справа припинена у зв'язку зі смертю обвинуваченого. Реабілітований 18.04.2000 р. рішенням заступника прокурора Херсонської області.

СТЕКЛОВСЬКИЙ Дмитро Олексійович, народився у 1888 році в м.Олександрія Кіровоградської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Лазаретна, 245. Заарештований 06.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Водно-транспортним судом Чорноморського басейну 20.11.1938 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 17.03.1968 Пленумом Верховного суду СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу по ст. 6 п.2 УПК УРСР припинено).

СТОМАТІАДІ Павло Вікторович, народився у 1904 р. у м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав у м.Одесі по вул.Комсомольській, 57. Заарештований 14.08.38 р. Звинувачення: підозра у шпигунстві. Постановою ОВ НКВС Київського військового округу від 14.02.39 р. справа припинена, звільнений з-під арешту. Реабілітований 21.01.92 р. рішенням військового прокурора Одеського військового округу.

СТОМИТЕЙН Сруль-Янкель Хаїмович, народився у 1894 році в с.Бобровий Кут Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Белінського, 28. Заарештований 25.08.1936 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, агітація. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 26.10.1936 засуджений до

5 років ВТТ. Реабілітований 31.01.1964 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

СТОПЕЛЬ Ізраїль Наумович, народився у 1913 році в м.Херсоні, єврей, освіта нижча. Проживав м.Сестрорєцьк Ленінградської області. Заарештований 22.09.1941 року. Звинувачення: антирадянська поразницька агітація. Військовим трибуналом 23-ї армії 09.10.1941 засуджений до найвищої міри покарання-розстрілу. Реабілітований 15.09.1993 Висновком військового прокурора Південного регіону України.

СТРЕМОУСОВ Василь Васильович, народився 13.01.1886 року в м.Рені Ренійського району Одеської області, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 08.09.1937 року. Звинувачення: крадіжка зерна, спроба потрапити нелегально до Румунії. Наркомом Внутрішніх справ і прокурора СРСР засуджено по другій категорії (дата і термін – відсутні). Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СТРЕМОУСОВА Євдокія Василівна, народилася у 1924 році в м.Херсоні, українка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Торгова, 91. Заарештована 25.08.1944 року. Звинувачення: належність до німецьких розвідорганів, зрадництво. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 09.12.1944 засуджена до 20 років каторжних робіт; 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. З ув'язнення звільнена 21.10.1955 за Указом ПВС СРСР від 17.09.1955 „Про амністію”. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 12.05.1956 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітована.

СТРУГАТСЬКИЙ Олександр Захарович, народився у 1905 році в м.Середина Буда Чернігівської області, єврей, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Лікарняна, 11. Заарештований 30.08.1937 року. Звинувачення: участь у антирадянській троцькістській організації. Верховним судом СРСР 17.01.1938 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 27.06.1957 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

СТРУНЕНКО Георгій Антонович, народився у 1907 році в с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсоні. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: зв'язки з репресованими та попом с.Станіслав, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 09.09.1959 Президією Херсонського облсуду.

СТРЮК Пелагея Олексіївна, народилася у 1885 році в с.Рубанівка Нижньосірогозького (тепер Великопетиського) району, українка, малописьменна. Проживала у м.Херсоні по вул.Суворова, 22 Заарештована 13.12.44 р. Звинувачення: зберігала і по-

ширювала фашистську літературу. Засуджена 30.01.45. ВТ військ НКВС на 7 років ВТТ з позбавленням прав на 3 роки і конфіскацією майна. 08.05.45 р. звільнена з-під арешту. Реабілітована 30.06.95 р. постановою прокурора Херсонської області.

СТУКАЛЕНКО Іван Іванович, народився 01.09.1893 року в м.Херсоні, українець, освіта середня військова. Проживав м.Чита. Заарештований 16.02.1938 року. Звинувачення: шпигунська діяльність на користь Японії. Верховним судом СРСР 02.10.1938 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 06.08.1959 Верховним судом СРСР (вирок відмінено, справу закрито).

СТУКАЛЕНКО Костянтин Іванович, народився 29.07.1891 року в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Могилів-Подільський Вінницької області. Заарештований 28.08.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом прикордонних військ по Вінницькій області 08.03.1939 за судом виправданий, з-під варті звільнений. Реабілітований 13.01.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

СТУЛЬНІВ Олексій Тимофійович, народився у 1925 році в с.Некрасовка Усть-Лабінського району Краснодарського краю, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, гуртожиток заводу „Склотара”. Заарештований 08.04.1950 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 02.08.1950 засуджений до 15 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом УРСР 06.10.1950 покарання знижено до 10 років ВТТ. Комісією ПВС СРСР 30.06.1956 із ув'язнення звільнений. Реабілітований 12.06.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

СУЗДАЛЕНКО Сава Єлісейович, народився у 1896 році в м.Бериславі Бериславського району, українець, освіта незакінчена середня. Проживав м.Херсон, вул. Тираспольська, 90. Заарештований 26.10.1944 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 08.02.1945 засуджений до 15 років каторжних робіт, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 18.05.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

СУЛІМЕНКО Гаврило Васильович, народився у 1905 р. у м.Костянтинівка Вінницької області, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул. Заводській, 2. Заарештований 21.11.42 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 14.12.42 військовим трибуналом до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 27.07.94 р. рішенням військового прокурора Південного регіону України.

СУПРУН Григорій Якович, народився у 1911 р. у с.Нова Володимирівка Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав у с.Рожище Волинської області. Заарештований 18.03.48 р. за антирадянську діяльність у період окупації. ВТ військ МВС Херсонської області 18.01.49 р. засуджений до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. ВТ Таврійського ВО 24.07.55 р. покарання знижено до 8 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Рішенням прокурора Херсонської області від 24.11.92 р. реабілітований. Помер 24.04.54 р. у Севастополі м.Магадан.

СУРОВЦЕВ Леонід Михайлович, народився у 1915 році в м.Москва, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 13.04.1955 Військовою колегією Верховного суду СРСР.

СУСЛІКОВ Данило Максимович, народився у 1894 році в с.Комі Куйбишевської області, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Червоностудентська, 5, кв. 1. Заарештований 30.11.1937 року. Звинувачення: участь у антирадянській троцькістській терористичній організації. Верховним судом 10.04.1938 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу. Верховним судом СРСР 16.04.1957 вищезказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований.

СУХИЙ Григорій Єгорович, народився у 1926 році в с.Садове Херсонського (тепер Білозерського) району, українець, освіта 6 класів. Проживав м.Херсон, вул.Робоча, 6. Заарештований 19.06.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МДБ Херсонської області 03.08.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 16.05.1953 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УМВС по Херсонській області 15.10.1953 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СУХИХ Віктор Миколайович, народився 09.11.1885 року, в м.Кулінськ Харківської області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул: Грецька, 15. Заарештований 31.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС і міськпрокурора 15.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СУШКО Юхим Пилипович, народився у 1885 році в с.Ірклєв Ірклєвського району Черкаської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Воронцовська, 18. Заарештований 28.10.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Водно-транспортним судом Дніпровського басейну 23.01.1937 засуджений до 5 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 30.01.1992 Висновком першого заступника Генпрокурора України.

ТАСР Іван Владиславович, народився 06.01.1894 року в м.Херсоні, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Червоноармійська, 65. Заарештований 10.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Служив у армії Денікіна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 24.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 06.10.1956 Президією Херсонського облсуду.

ТАЛАГАЙ Яків Степанович, народився у 1900 році в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, українець. Проживав м.Херсон, вул. Леніна,30. Заарештований 23.06.1941 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 7 років ВТТ. Помер у 1944 році. Реабілітований 15.09.1965 Президією Херсонського облсуду.

ТАЛАНДА – ПЕЙФФЕР Елеонора Вікторівна, народилась у 1899 р. у м.Стрельно Ленінградської області, німкеня, закінчила жіночу гімназію. Проживала у м.Херсоні по вул.Морській 2. Заарештована 19.01.49 р. Звинувачення: зрада Вітчизни. 31.01.49 у камері покінчила життя самогубством (повісилася). Справа припинена.

ТАЛАПКО Антон Кирилович, народився у 1890 році в с.Нарєвка Гайсинського району Вінницької області, українець, неграмотний. Проживав м.Херсон, вул. Судова, 2. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міського відділу НКВС 10.02.1939 та міськпрокурора 13.02.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТАНЦУРА Федот Харитонович, народився у 1903 році в с.Грушівка Апостолівського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Грушівка Дніпропетровської області. Заарештований 13.12.1930 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 18.06.1931 за ст. 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.07.1931 в м.Херсоні. Реабілітований 28.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ТАРАН Павло Кононович, народився у 1897 р. у м.Херсоні, українець, закінчив 2 класи. Проживав у м.Херсоні по вул.Комунарів, 19. Заарештований 09.02.46 р. за публіцистську та антирадянську діяльність у період окупації. Засуджений 17.06.46 р. Херсонським облсудом до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням в.о. прокурора Херсонської області від 04.06.94 р. реабілітований.

ТАРАН Наталя Петрівна, народилася у 1900 році в м.Херсоні, українка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Крива,66. Заарештована 09.06.1938

року. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. До суду не притягувалася, справу припинено. Реабілітована 20.10.1938 Постановами Херсонського міськвідділу НКВС, УНКВС по Миколаївській області від 10.12.1938 і заступника облпрокурора від 23.02.1939 року.

ТАРАН Олександр Данилович, народився у 1924 році у с.Березнігувате Березнігуватського району Миколаївської області, українець, закінчив 7 класів. Проживав у м.Херсоні по вул.Київська, 37а. Заарештований 17.11.45 р. Звинувачення: діяльність зрадника. Засуджений 22.01.46 р. військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області до 10 років позбавлення волі з поразкою прав на 3 роки. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 29.09.54 р. покарання знижено до 5 років ВТТ. Реабілітований 13.11.64 р. Верховним судом СРСР.

ТАРАНЕНКО Василь Спиридонович, народився у 1893 році в с.Тростянець Тростянецького району Сумської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 19. Заарештований 18.03.1946 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 29.04.1946 засуджений до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ТАРАНЕНКО Віра Григорівна, народилася 17.09.1891 року в с.Кам'янка Кам'янського району Дніпропетровської області, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, Карантинний острів. Заарештована 27.09.1937 року. Звинувачення: підозра у здійсненні диверсійного акту. До суду не притягувалася. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 13.11.1937 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ТАРАНЕНКО Іван Андрійович, народився у 1901 році в с.Грушівка Дніпропетровської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1997 Прокуратурою Херсонської області.

ТАРАНЕНКО Тарас Федорович, народився у 1879 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Карла Маркса, 43. Заарештований 31.05.1945 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 19.07.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 27.04.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

ТАРАНСЬКИЙ Володимир Федорович, народився у 1878 році в м.Суми, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Ломоносова, 33. Заарештований 16.07.1938 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної націоналістичної організації. До

суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 13.12.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТАРАСОВ Олексій Юхимович, народився у 1928 році в с.Кучки Кучкинського району Пензенської області, росіянин, освіта нижча. Перебував у в'язниці №1 УВС м.Херсона. Заарештований 01.11.1957 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 03.01.1958 засуджений до 10 років позбавлення волі з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 24.02.1992 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ТАРНАВСЬКИЙ Іван Костянтинович, народився у 1921 р. у м.Одесі, росіянин, закінчив 7 класів. Без певного місця проживання. Заарештований 05.04.47 р. за саботаж та крадіжку. Засуджений 18.06.47 р. спеціальним табірним судом ВТТ та колонії МВС УРСР м.Херсона до 8 р. ВТТ. Постановою президії Херсонського облсуду від 31.01.97 р. реабілітований.

ТВЕРДОХЛІБОВА Валентина Прокопівна, народилася у 1920 році в м.Херсоні, росіянка, освіта 7 класів. Проживала м.Херсон, вул. Леніна, 72. Заарештована 22.07.1946 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. До суду не притягувалася. Постановою УМДБ по Херсонській області від 07.12.1946 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ТЕЙТЕЛЬБАУМ Файна Олександрівна, народилася у 1902 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, єврейка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Леніна, 16. Заарештована 10.05.1950 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 29.07.1950 засуджена до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Верховним судом УРСР 20.05.1954 покарання знижено до 5 років ВТТ і з ув'язнення звільнена. Реабілітована 15.10.1992 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ТЕПЛИЦЬКИЙ Микола Олександрович, народився у 1905 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по Торговому пров., 19. Заарештований 20.09.44 р. Звинувачення: співпраця з німецькими каральними органами. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 01.12.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС. Реабілітований 23.06.98 р. Прокуратурою Херсонської області.

ТЕРЕБЕНЬКО Іван Миколайович, народився у 1881 році в м.Шпола Київської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсоні. Заарештований 07.11.1944 року. Звинувачення: служба у німецькій поліції. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 28.02.1948 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 28.10.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ТЕРЕЩЕНКО Григорій Андрійович, народився у 1910 р. у м.Херсоні, українець, закінчив 7 класів.

Проживав у м.Херсоні по вул.Нижній, 26. Заарештований 08.05.42 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 21.05.42 р. ВТ 4 стрілецької дивізії до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 02.06.95 р. реабілітований.

ТЕРЕЩЕНКО Міна Микитович, народився у 1878 році в с.Пушкарівка Дніпровського району Дніпропетровської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Леніна, 33. Заарештований 30.03.1944 року. Звинувачення: служба у німецькій поліції. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 16.05.1944 з резолюцією міськпрокурора, справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТЕРЗОВ Іван Романович, народився у 1906 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. М.Горького, 48. Заарештований 26.03.1944 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Херсонській області від 28.05.1944 справу припинено. з-під варті звільнений і направлений до спецтабору. Реабілітований.

ТЕСЛЕНКО Микола Григорович, народився у 1912 році в м.Херсоні, українець, освіта 7 класів. Проживав сел. Червона Річка Приморського краю. Заарештований 03.08.1937 року. Звинувачення: співпраця з японською розвідкою. Верховним судом СРСР 09.04.1938 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 08.10.1958 Верховним судом СРСР (вирок відмінено, справу закрито).

ТЕЛЕГІН Василь Степанович, народився у 1913 році в с.Бупель Хомутівського району Курської області, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон (військовослужбовець 17-го батальйону ВНОС). Заарештований 19.10.1941 року. Звинувачення: антирадянська поразницька агітація. Військовим трибуналом 12-ї армії 03.12.1941 за судом виправданий. Реабілітований.

ТИКВЕНКО Єфросинія Романівна, народилась у 1926 р. у с.Арнаутка Білозерського району (тепер смт.Комишани м.Херсон), українка, закінчила 5 класів. Проживала у смт Комишани м.Херсон. Заарештована 10.01.49 р. за належність до агентури німецьких розвідорганів. Засуджена 03.03.49 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням ВТ Таврійського ВО від 10.03.55 р. звільнена. Рішенням прокурора Херсонської області від 21.12.93 р. реабілітована.

ТИМОФЕЄВ Володимир Кузьмич, народився у 1926 році в м.Херсоні, українець, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон. Заарештований 05.04.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 29.06.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах

і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 30.09.1953 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УМВС по Херсонській області 27.02.1954 справу припинено. з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТИМОФЕЄВ Кузьма Михайлович, народився у 1898 р. у м.Херсоні, українець, освіта нища. Проживав у м.Херсоні по вул.Орджонікідзе, 17. Заарештований 27.07.46 р. Звинувачення: зрада. Постановою ОО МДБ Північно-Чорноморського басейну від 31.12.47 р. справа припинена, звільнений з-під арешту. Реабілітований 13.01.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ТИМОФЕЄНКО Микола Васильович, народився у 1926 р. у с.Козацьке Бериславського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав у м.Херсоні по вул. Овразній, 68. Заарештований 13.04.45 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 08.07.45 р. ВТ військ НКВС Московської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 31.10.95 р. реабілітований.

ТИМОШКІН Кирило Дмитрович, народився у 1887 році в м.Херсоні, українець, освіта середня технічна. Проживав м.Херсон, вул. Белінського, 25. Заарештований 10.02.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній троцькістській організації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 22.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТИНІН Дмитро Семенович, народився у 1898 році в с.Келегеї Голопристанського району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Михайловича, 34. Заарештований 21.03.1944 року. Звинувачення: зв'язок з німецькими розвідорганами. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 14.06.1944 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТІДОСАР Вольдемар Міккелєв, народився у 1890 році в с. Тихівка Юр'ївського повіту Ліфляндської губернії, естонець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Карла Маркса, 8. Заарештований 16.08.1933 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній шкідницькій організації. До суду не притягувався. Постановою Одеського обласного відділу ДПУ від 13.12.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТІТОВА Антоніна Павлівна, народилась у 1897 році у м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала у м.Херсоні по 3-у Матроському провулку. Заарештована 09.12.44 р. Звинувачення: допомога окупантам та антирадянська агітація. Реабілітована 30.03.45; постановою Транспортного відділу НКДБ Одеської залізниці справа припинена, звільнена з-під арешту.

ТКАЧЕНКО Гаврило Нестерович, народився 19.03.1885 року в с.Вавілово Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Про-

живав м.Херсон, вул. Червонопрапорна, 22/48. Заарештований 23.08.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда і націоналістична діяльність. Миколаївським обласним судом 20.02.1938 засуджений до 4 років позбавлення волі, 2 роки поразки в правах. Реабілітований 29.12.1989 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено за ст. 6 п. 2 УПК УРСР).

ТКАЧЕНКО Галина Василівна, вона ж **ЦИМБАЛЮК Софія Семенівна**, народилася у 1922 році в Коростишевському районі Київської області, українка, освіта початкова. Проживала м.Херсон (ув'язнена с/г ВТК №29). Заарештована 25.10.1940 року. Звинувачення: саботаж і контрреволюційна агітація. Миколаївським обласним судом 30.11.1940 засуджена до 4 років ВТТ. Реабілітована 16.11.1989 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ТОДЕЛІС Герш Беняминівич, народився 20.03.1900 р. у м-ку Техлін Кутновського повіту Варшавської губернії, єврей, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Спартаківській, 48. Заарештований 20.03.38 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Реабілітований 13.03.39 р.; постановою Херсонського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

ТОКАЛЕНКО Панас Онисимович, народився у 1897 році в с.Токарівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 09.01.1930 року. Звинувачення: зв'язок з білогвардійцями під час громадянської війни, самосуди над біднотою. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 13.04.1930 справу направлено міськпрокурору на припинення, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТОКАРЕНКО Андрій Матвійович, народився у 1890 році в с.Бецілівка Одеської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Андре Марті (Рекрутська), 25. Заарештований 02.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація проти радянського державного ладу. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 10.02.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТОКАРЧУК Прокіп Васильович, народився у 1878 р. у м.Одесі, українець, малописьменний, працював годинниковим майстром. Проживав у м.Херсоні по вул.Піонерська, 30. Заарештований 26.04.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 08.06.33 р.; постановою Херсонського відділу ДПУ звільнений з-під арешту.

ТОМІЛІН Михайло Федорович, народився у 1915 р. у м.Щорупинськ, українець, закінчив 4 класи. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 20.10.41 р. за контрреволюційну діяльність. Засуджений 09.12.41 р. ВТ Севастопольської військово-морської бази до роз-

стрілу з конфіскацією майна. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 29.01.95 р. реабілітований.

ТОРБОВ-ТОРБОЄВСЬКИЙ Микола Миколайович, народився у 1881 році в м.Козлов Тамбовської області, росіянин, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Червоностудентська, 16. Заарештований 30.01.1931 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Висновком ОО оперсектору ДПУ від 23.06.1931 вирішено – ув'язнення в концтабір строком на 3 роки. Постановою ОО УВО і ДПУ УРСР від 17.01.1932 на основі ст. ст. 197 ч.1 і 198 п. 2 УПК УРСР справу направлено прокурору ДПУ УРСР на припинення. Звинувачуваний з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТРАЙБІЧ (за ін. даними **ТРЕЙБИЧ**) **Ріва Руви-мівна**, народилася 04.02.1897 (за ін. даними у 1896) року в колонії Добра Баштанського району Миколаївської області, єврейка, освіта середня (за ін. даними освіта нижча). Проживала м.Херсон, вул. Радянська, 26. Вперше заарештована 21.10.1926 року. Звинувачення: участь у підпільній сіоністській організації ЦСП. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського ОО ДПУ від 24.11.1926 і 03.12.1926 та окружного прокурора від 03.01.1927 справу припинено, з-під варті звільнена. Вдруге заарештована 04.01.1938 року. Звинувачення: участь у антирадянській організації. До суду не притягувалася. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС і міськпрокурора 22.05.1939 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ТРАНСЬКИЙ Ізраїль Шлемович, народився у 1892 році в м.Миколаєві, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Горького, 70. Заарештований 22.11.1948 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським обласним судом 10.01.1949 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Президією Верховного суду УРСР 27.09.1954 покарання знижено до 5 років і 10 місяців ВТТ і, як такий, що відбув строк покарання, із ув'язнення звільнений. Реабілітований 12.06.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

ТРАХТЕНБЕРГ Мендель Гершкович, народився у 1887 р. у м.Трієсті (Італія), єврей, малописьменний. Проживав у м.Херсоні по вул.Гоголя, 4. Заарештований 04.04.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 09.02.39 р.; постановою Херсонського відділу НКВС та міськпрокурора справа припинена, звільнений з-під арешту.

ТРИГУБ Василь Іванович, народився у 1901 р. у с.Посад Висунськ Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта нижча, працював механіком у сільгоспінституті. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 13.05.39 р. Звинувачення: антирадянська агітація. 20.05.39 р. звільнений з-під арешту; постановою Херсонського відділу ДПУ справа направлена міськпрокурору на припинення.

ТРОЇЦЬКИЙ Кирило Васильович, народився у 1891 році в с. Велике Гаврило-Ямського району Ярославської області, росіянин, освіта середня. Проживав м. Херсон, вул. Нижня, 176. Заарештований 01.11.1950 року. Звинувачення: ворожа антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 19.01.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Президією Верховного суду УРСР 02.12.1955 покарання знижено до 10 років ВТТ. Реабілітований 09.06.1992 Висновком заступника прокурора України.

ТРОК Марія Абрамівна, народилася у 1908 році в м. Херсоні, єврейка, освіта середня. Проживала м. Херсон. Заарештована 02.09.1924 року. Звинувачення: підозра в належності до сіоністської організації ЦСЮФ. До суду не притягувалася. Постановами Одеського обласного відділу ДПУ від 27.10.1924 і 06.02.1925 та облпрокурора від 06.03.1925 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ТРОПН Євген Андрійович, народився у 1889 р. у м. Херсоні, українець, освіта вища – у 1914 р. закінчив вищий гірничий факультет у Бельгії. Проживав у м. Херсоні по вул. Декабристів, 57. Заарештований 21.08.44 р. за посібництво антирадянську діяльність у період німецької окупації. Засуджений 20.10.44 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 28.02.97 р. реабілітований.

ТРОФІМОВ Олексій Ілліч, народився у 1908 році в с. Зеленівка Білозерського району (нині смт Зеленівка м. Херсон), українець, освіта нижча. Проживав с. Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області. Заарештований 27.12.1944 року. Звинувачення: антирадянська поразницька агітація. Військовим трибуналом Українського танкового військового табору 12.01.1945 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 13.08.1993 Висновком військового прокурора Південного регіону України.

ТРОХИМОВ Микола Якович, народився 01.04.1887 року в м. Одеса, росіянин, освіта 4 класи. Проживав м. Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація та пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 14.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ТРУНОВ Олексій Митрофанович, народився 17.03.1889 року в с. Нова Маячка Каховського району, українець, освіта початкова. Проживав м. Херсон, вул. Войкова, 31. Заарештований 08.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність та агітація. (У 1929 році був розкуркулений, з заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.06.1938 в

м. Херсоні. Реабілітований 14.12.1960 Президією Херсонського облсуду.

ТРУШ Іван Степанович, народився у 1875 році в Київській області, українець, освіта початкова. Проживав м. Херсон. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Служив у армії Денікіна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ТУГУШЕВ Леонід Андрійович, народився у 1918 році в м. Миколаєві, українець, освіта 7 класів. Проживав м. Херсон, вул. Орджонікідзе, 28/2. Заарештований 15.05.1958 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 07.07.1958 справу повернуто на дослідження. Постановою УКДБ по Херсонській області від 13.08.1958 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТУЛАСВ Василь Юхимович, народився у 1909 році станція Усть-Бистрянська Костянтинівського району Ростовської області, росіянин, освіта середня (був студентом Херсонського сільгоспінституту). Проживав м. Херсон. Заарештований 20.03.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація (колишній куркуль, проживав за фіктивними документами). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 01.08.1932 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ТУЛАСВ Юхим Тимофійович, народився у 1890 році станція Усть-Бистрянська Костянтинівського району Ростовської області, росіянин, освіта початкова. Проживав м. Херсон. Заарештований 20.03.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація (колишній куркуль і проживав за фіктивними документами). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 01.08.1932 засуджений до 3 років виселення у Північний край. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ТУЛЄВСЬКИЙ Іван Іванович, народився 11.09.1891 року в м. Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м. Херсон, вул. Підпільна, 23. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 15.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТУРБІН Данило Баніфатійович, народився у 1877 р. у с. Кросово Зубцовської волості Орловської губернії, росіянин. Проживав у м. Херсоні по вул. Нижній, 143. Заарештований 10.03.32 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 10.06.32 р. постановою Каховського відділу ДПУ.

ТУРЧИН Григорій Купріянович, народився у 1894 році в с. Вавілово Снігурівського району Миколаївської області, росіянин, освіта початкова. Проживав хутір Вавіловський. Заарештований 04.10.1920

року. Звинувачення: участь у збройному куркульському повстанні. Колегією Херсонської повітової надзвичайної комісії 17.11.1920 засуджений до розстрілу. Постановою колегії „великої трійки” Херсонсько-Миколаївської губернської надзвичайної комісії вирок відмінено і 28.03.1921 присуджено до 5 років ув'язнення у концтаборі. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ТУРЧИНСЬКИЙ Петро Матвійович, народився у 1905 році в містечку Шинко Подольської губернії, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Театральна, 6. Заарештований 03.09.1933 року. Звинувачення: підозра у скоєнні терористичного акту. До суду не притягувався. Постановою Одеського облпрокурора 27.04.1934 справу припинено. Реабілітований.

ТЮХТЕНКО Іван Олександрович, народився у 1926 році в м.Херсоні, українець, освіта 8 класів. Проживав м.Херсон. Заарештований 30.05.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №35289 від 14.09.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 19.10.1954 справу направлено на нове розслідування. Постановою УКДБ по Херсонській області 10.02.1955 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

У

УЛОЗОВСЬКИЙ Андрій Миколайович, народився у 1910 році в с. Погріби Роменського району Сумської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 12.05.1945 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 16.06.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 08.07.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

УЛЬЯНОВ Юрій Миколайович, народився 05.05.1894 року в м.Тирасполі (Молдова), українець, освіта середня. Проживав Херсонська сільгоспколонія. Заарештований 01.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1935 році був засуджений за ст. 97, 99 КК УРСР до 4 років ув'язнення). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 31.05.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

УНТІЛОВ Ларіон Андрійович, народився у 1906 році у с.Земіново Одеської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по Спартаківському провулку, 16. Заарештований 18.03.44 р. Звинувачення: служба у німецькій поліції. Постановою УНКВС по Херсонській області від 24.05.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС № 240 м.Сталіно.

УСАЧОВ Олексій Степанович, народився у 1925 році в м.Орел, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Крива, 40-в. Заарештований 09.12.1950 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 22.02.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 02.06.1955 покарання знижено до 10 років позбавлення волі, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 01.03.1990 Верховним судом УРСР (вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено).

УСЕНКО Ольга Петрівна, народилася у 1918 році в смт Скадовськ Скадовського району, українка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, пров. Готельний, 5. Заарештована 03.08.1945 року. Звинувачення: зрадницька поведінка на окупованій території. Військовим трибуналом військ НКВС м.Херсона за ст. 54-1 „а” засуджена до 10 років, 5 років поразки в правах. Реабілітована 17.07.1990 Судовою колегією Верховного Суду України.

УТАС Анастасія Григорівна, народилася у 1898 році у м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала у м.Херсоні. Заарештована 15.07.46 р. Звинувачення: зрада Батьківщини. Реабілітована 29.07.46 р. військовим трибуналом військ МВС Херсонської області.

УТАС Леонід Іванович, народився у 1892 році у м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 15.07.46 р. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 29.07.46 р. виправаний, звільнений з-під арешту. Постановою військового трибуналу військ НКВС Українського округу від 10.09.46 р. вирок залишився у силі (так на картці, іншої інформації нема).

УТАС Людмила Леонідівна, народилася у 1926 році у м.Херсоні, українка, освіта неповна середня. Проживала у м.Херсоні. Заарештована 15.07.46 р. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 29.07.46 р. виправана, звільнена з-під арешту. Постановою військового трибуналу військ НКВС Українського округу від 10.09.46 р. вирок залишився у силі (так у картці, іншої інформації нема).

УТЄШОВА Нона Григорівна, народилася у 1947 році в м.Херсоні, українка, освіта середня. Проживала в/ч п.п.25459 (Прибалтика). Заарештована 25.10.1986 року. Звинувачення: контрабанда. До суду не притягувалася. Постановами ОО КДБ Прибалтійського військового округу від 27.12.1986 з резолуцією військового прокурора Прибалтійського військового округу від 29.12.1986 справу припинено. Реабілітована.

Ф

ФАГІНОВА Олена Микитівна, народилася у 1897 році в м.Цюрупинськ Цюрупинського району, Україна, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Леніна, 4, кв. 33. Заарештована 07.11.1944 року. Звинувачення: служба у німецьких організаціях. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 12.01.1945 засуджена до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 27.07.1992 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

ФАДЄЄВ Василь Михайлович, народився 30.01.1888 року в с.Галькіно Свердловської області, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Леніна, 20. Заарештований 17.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 05.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФАДЄЄВ Сергій Михайлович, народився 14.10.1898 року в м.Херсоні, росіянин, освіта 5 класів. Проживав м.Херсон. Заарештований 28.10.1930 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР 30.12.1930 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 28.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФАЙНГОЛЬД Йосип Мойсейович, народився у 1883 році в м.Херсоні, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 10.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФАЛЬКЕВИЧ Олександр Хаймович, народився у 1913 році в сел.Черняхів Житомирської області, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Військово-службовець. Заарештований 20.04.1942 року. Звинувачення: підозра у належності до німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом Карельського фронту 06.06.1942 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 21.02.1948 справу повернуто на нове розслідування. Реабілітований 27.07.1948 Постановою ОКР МДБ Архангельського військового округу.

ФАЛЬЧЕНКО Карло Никодимович, народився у 1872 році в с.Зеленівка Херсонського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, Пестелевський проїзд, 2. Заарештований 03.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 14.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ФАЛЬЧЕНКО Павло Федотович, народився у 1933 році в м.Херсоні, українець, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, вул. Червонофлотська, 55. Заарештований 26.02.1957 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 14.05.1957 засуджений до 5 років ВТТ, 2 роки поразки в правах. Президією Верховного суду УРСР 05.07.1960 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований 17.07.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

ФАЛЬЧЕНКО Федот Карпович, народився 03.03.1903 року в с.Зеленівка (м.Херсон), українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: організація контрреволюційного угруповання, поширення провокаційних чуток. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.02.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ФЕДЕРЦОВА Марія Терентіївна, народилась у 1916 році у с.Красаївка Тербенського району Мордовської республіки, росіянка, освіта нижча. Проживала у м.Херсоні завод Склотари барак №3. Заарештована 23.04.44 р. Звинувачення: проживала на окупованій території і видавала радянських громадян. Засуджена 29.07.44 р. на 15 років каторжних робіт з позбавленням прав на 5 років. Реабілітована 12.01.45 р.; визначенням ВКВ суду Радянського Союзу вирок скасовано і справа припинена.

ФЕДІН Йосип Антонович, народився у 1888 році у м.Херсоні, поляк, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Солдатській, 50. Заарештований 14.02.33 р. Звинувачення: брав участь у шпигунській організації. Реабілітований 25.05.33 р. постановою Одеського облвідділу ДПУ.

ФЕДОРОВ Борис Петрович, народився 09.03.1889 року на хуторі Лангедок Ізюмського повіту Харківської губернії, росіянин, освіта 6 класів. Проживав с.Кіндіяка нині смт Антонівка м.Херсон. Заарештований 22.05.1929 року. Звинувачення: проживав за фіктивними документами, антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 29.12.1929 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Подальша доля невідома.

ФЕДОРОВ Володимир Миколайович (ЗЕЙБАЛ Карл Вільгельмович), народився 18.08.1900 року в м.Вісбаден (Німеччина), німець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна фашистська агітація, різкі висловлювання на адресу керівників партії та уряду. (У 1910 році батьки переїхали в Росію, змінили прізвище). Наркомом внутрішніх справ і прокурором СРСР 29.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 16.02.1938 року. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФЕДОРОВ Григорій Федорович, народився 07.04.1903 р. у м.Херсоні, росіянин, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул. Радянська, 28. Заарештований 26.03.38 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Реабілітований 14.04.38 р.; постановою Херсонського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

ФЕДОРОВ Михайло Федорович, народився у 1922 р. у м.Києві, українець, закінчив 5 класів. Ув'язнений ОЛП № 53 ОНТУ МВС УРСР по Херсонській області. Заарештований 11.05.49 р. за саботаж. Засуджений 30.05.49 р. Спеціальним табірним судом ВТТ та колонії МВС УРСР до 5 р. ВТТ. Рішенням прокурора Херсонської області від 24.10.97 р. реабілітований.

ФЕДОРОВ Петро Іванович, народився у 1909 році у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Кременчуцька, 22. Заарештований 07.12.1945 року. Звинувачення: участь в ОУН, націоналістична діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 04.02.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 27.02.1990 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ФЕДОРОВ Яків Сосипатович, народився у 1894 році у с.Софіївка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Литейній, 22. Заарештований 19.03.44 р. Звинувачення: зв'язок з німецькими окупантами. Реабілітований 26.04.44 р. постановою Херсонського відділу НКДБ, звільнений з-під арешту (групова справа № 542).

ФЕДОРЦОВ Василь Григорович, народився у 1915 р. у с.Старо-Дятловичі Гомельської області, росіянин, освіта середня. Без певного місця проживання. Заарештований Херсонським міськвідділом НКВС 29.08.37 р. за контрреволюційну діяльність. Засуджений 04.12.37 р. Водно-транспортним судом Чорноморського басейну до 4 р. позбавлення волі з поразкою прав на 2 р. Рішенням заступника прокурора України від 09.06.92 р. реабілітований.

ФЕДОТОВ Тимофій Іванович, народився у 1900 році в с.Переправа Сулінського повіту (Румунія), росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, Кошовий спуск, 4. Заарештований 14.09.1934 року. Звинувачення: нелегальна переправа знайомих за кордон. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Одеській області 16.10.1934 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ФЕДУСОВ Филип Іванович, народився у 1876 р. у м.Херсоні, українець, письменний. Проживав у м.Херсоні по Гончарній, 3-а. Заарештований 01.07.46 за зрадницьку діяльність та антирадянську агітацію. Засуджений 08.08.46 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 10 р. позбавлення волі з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Помер 07.02.49 р. у місцях ув'язнення. Реабілітований 05.10.93 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ФЕДЬКО Нестор Семенович, народився 20.10.1877 року в с.Кізомис Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 07.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (1905-1917 р.р. служив у жандармському корпусі, 1915-1917 р.р. служив у контррозвідці 9-ї армії). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 02.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.01.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФЕРБЕР Ісак Савелійович, народився у 1914 році в м.Берислав Бериславського району, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. К.Маркса, 56. Заарештований 12.06.1952 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 31.07.1952 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Верховним судом УРСР 06.06.1955 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ФЕСЕНКО Федір Андрійович, народився у 1926 році в с.Комишани Білозерського району, українець, освіта 6 класів. Проживав смт Комишани нині м.Херсон. Заарештований 20.01.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 24.04.1951 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 09.01.1954 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу закрито).

ФЕСУНЕНКО Семен Трохимович, народився у 1898 році в с.Петрушки Корсунського району Київської області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул.Перекопська, 87. Заарештований 27.06.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 16.01.1945 засуджений до 10 років ВТТ. 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 11.12.1968 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ФІДЕЛЬГОЛЬЦ Аба Миронович, народився у 1891 році в м.Берислав Бериславського району, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1929 році. Звинувачення: троцькістська діяльність. Особливою нарадою колегії ДПУ 02.03.1929 засуджений до 3 років ВТТ. 18.11.1929 – попередню постанову скасовано, дозволено проживання по СРСР. Реабілітований 31.07.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ФІЛІПСЬКА Зінаїда Іванівна, народилася у 1922 році в м.Херсоні, українка, освіта середня. Проживала радгосп „Айхендорф“ Баймаклійського району Кагульського повіту (МРСР). Заарештована 25.12.1944 року. Звинувачення: працювала на окупованій території. Особливою нарадою при НКВС за-

суджена до 5 років ВТТ. Реабілітована 15.01.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ФІНК Василь Костянтинович, народився у 1901 році в м.Херсоні, росіянин, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, вул. Нижня, 92. Заарештований 23.01.1945 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області 20.03.1945 справу припинено, через міськвоенкомат направлений в спецтабір НКВС. Реабілітований.

ФІНКЕЛЬШТЕЙН Лев Якович, народився 26.11.1891 року в м.Херсоні, єврей, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Радянська, 42. Заарештований у липні 1938 року. Звинувачення: участь у антирадянській меншовицькій організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 17.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнено. Реабілітований.

ФІНКЕЛЬШТЕЙН Павло Борисович, народився у 1899 році в м.Херсоні, єврей, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. 1 Травня, 7. Заарештований 08.07.1925 року. Звинувачення: просіоністська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського ОО ДПУ від 11.07.1925 і 17.08.1925 р. та окружного прокурора від 24.08.1925 справу закрито. Реабілітований 11.12.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

ФІСЕНКО Василь Миколайович, народився у 1913 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, Забалка, вул. Олександрівська, 107. Заарештований 28.04.1938 року. Звинувачення: шпигунство. До суду не притягувався, справу припинено. Реабілітований 22.03.1939 Постановами Херсонського МВ НКВС і міськпрокурора.

ФІШ Дон Генріхович, народився у 1901 р. у м.Херсоні, єврей, освіта середня – закінчив Одеський технікум. Проживав у м.Іваново по вул.Рабфаківській, 12. Заарештований 13.12.42 р. за контрреволюційну діяльність. Засуджений 07.01.43 р. ВТ 34 Запасної стрілецької бригади до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 23.02.94 р. реабілітований

ФЛАНЦВЕЙГ Меєр Шмульович, народився 06.03.1889 р. у м.Херсоні, єврей, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул. 9 Січня. Заарештований 16.12.38 р. Звинувачення: зв'язки з іноземними моряками. Реабілітований 07.01.39 р.; постановою Херсонського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

ФЛЕЙШМАН Марко Соломонович, народився у 1905 році в м.Херсоні, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1936 році. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФЛОРЕСКО Григорій Миколайович, народився у 1892 році в м.Краєв (Румунія), румун, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 21.09.1932 року. Звинувачення: підготовка нелегального переходу кордону. Судовою трійкою при колегії ДПУ 15.02.1933 засуджений до 5 років концтаборів. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФОКІН Петро Дмитрович, народився у 1910 році в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Крайня, 14-б. Заарештований 28.10.1944 року. Звинувачення: посібницька діяльність німецьким окупантам. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 25.01.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Одеського військового округу 23.11.1956 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований.

ФОЛЬВАРКОВ Сергій Федорович, народився у 1881 р. у с.Самчікі Старо-Костянтинівського району Хмельницької області, українець, закінчив 4 класи. Проживав у м.Херсоні по вул. Олександрівська, 109. Заарештований 26.10.44 р. за посібницьку діяльність та антирадянська агітацію. Засуджений 13.01.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 09.06.92 р. реабілітований.

ФОМІН Іван Миколайович, народився у 1893 році в с.Плеханово Орловської губернії, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 10.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФОМІН Леонід Іванович, народився у 1889 році в м.Одеса, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон. Вперше заарештований 06.05.1920 року. Звинувачення: служба у білих і побиття червоноармійців. Рішенням колегії Херсонського УГЧК 01.07.1920 ув'язнений в концтабір до закінчення громадянської війни. Вдруге заарештований у 1926 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою Народою колегії ДПУ засуджений до 3 років виселення. Реабілітований 30.06.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ФОНАРЬОВ Ісаак Фішелевич, народився у 1864 році в Херсонській губернії, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Вітовська, 27. Заарештований 19.09.1922 року. Звинувачення: належність до підпільної сіоністської організації. Даних про заарештування чи припинення переслідування в справі нема. Реабілітований.

ФОСТЕНКО Валентина Іудівна, народилася у 1897 році в м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Горького, 10. Заарештована

15.12.1944 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 28.02.1945 засуджена до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 30.07.1992 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ФРАЙ Марія Михайлівна, народилася у 1889 році в м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Дзержинського, 7. Заарештована 23.03.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 22.07.1946 за судом виправдана, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ФРАНЦЕВ Никифор Петрович, народився у 1901 році в с.Зарожневське Зарожневського району Харківської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Колбасна, 24. Заарештований 26.03.1944 року. Звинувачення: служба у поліції в період німецької окупації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 06.04.1944 справу припинено, направлений в спецтабір колишніх військовополонених. Реабілітований.

ФРЕЙБЕРГ Семен Євсейович, народився 20.03.1904 р. у м.Хотин Чернівецької області (тоді Бессарабія), єврей, освіта вища, працював агрономом. Проживав у м.Херсоні по вул.Гречеська 23. Заарештований 23.02.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 21.06.39 р.; постановами Херсонського відділу НКВС і прокурора м.Херсона справа припинена.

ФРЕНКЕЛЬ Семен Климентійович, народився 1911 р.у м.Ямпіль Вінницької області, єврей, освіта середня, працював автомеханіком. Проживав у м.Херсоні по вул.Кустарна, 3. Заарештований 10.10.37 р. Звинувачення: брав участь у троцькістських організаціях. Засуджений не був. Реабілітований 25.02.91 р.; постановою УКДБ УРСР справа припинена "за відсутністю складу злочину".

ФРІДРІХ Дмитро Іванович, народився у 1920 році в м.Кіровограді, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Новочинтарна, 1. Заарештований 29.03.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 23.05.1944 справу припинено, направлений в спецтабір НКВС для фільтрації. Реабілітований.

ФРІЗЕН Клавдія Кіндратівна, народилася у 1905 році в м.Херсоні, українка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Белінського, 20. Заарештована 23.10.1945 року. Звинувачення: зрадницька поведінка на окупованій території („фольксдойч“). Постановою особливої наради при МВС СРСР 10.06.1946 засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 21.07.1989 Президією Херсонського облсуду.

ФРІЗЕН Марія Мойсейівна, народилася у 1912 році в с.Новодмитрівка Білозерського району, україн-

ка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Шмідта, 22. Заарештована 23.10.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини, була зарахована до категорії „фольксдойч“. Постановою особливої наради при МВС СРСР 10.06.1946 засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 25.08.1989 Президією Херсонського облсуду.

ФРОДЕ Зінаїда Іванівна, народилася у 1913 році в с.Блакитне Великоолександрівського району, українка, освіта 3 класи. Проживала м.Херсоні. Заарештована у 1945 році. Звинувачення: зрада Батьківщини („фольксдойч“). Особливою нарадою при НКВС СРСР засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 15.02.1990 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

ФРОЛОВ Іван Васильович, народився у 1884 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Леніна, 28. Заарештований 19.03.33. Звинувачення: служба у білих. Реабілітований 01.06.33 р. постановою Херсонського відділу ДПУ.

ФРУГ Хая Аронівна, народилася у 1904 році в с.Бобровий Кут Снігурівського району Миколаївської області (нині Великоолександрівського району Херсонської обл.), єврейка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Комсомольська, 33. Заарештована 26.04.1926 року. Звинувачення: належність до підпільної сіоністської організації. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського ОО ДПУ від 07.05.1926 і 28.06.1926 та окружного прокурора від 17.07.1926 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ФУКС Абрам Львович, народився у 1906 році в с.Яришево (Білорусія), єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Белінського, 24. Заарештований 16.02.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська діяльність. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 09.08.1937 з-під варті звільнений. Реабілітований 02.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ФУКС Семен Ісакович, народився у 1907 році в м.Херсоні, єврей, освіта початкова. Проживав радгосп „Михайлівський“ Воронезької області. Заарештований 20.03.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 09.08.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 02.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ФУРМАН Ізраїль Абрамович, народився 21.05.1922 року в м.Херсоні, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Белінського, 26. Заарештований 11.08.1941 року. Звинувачення: підозра в шпигунстві. До суду не притягувався. Реабілітований 06.09.1941 Постановою ОО НКВС 3-ї дивізії.

ФУРМАН Олександр Павлович, народився у 1909 році в м.Казатіно Вінницької області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон (ув'язнений сіль-

госпколонії №29 НКВС). Заарештований 25.10.1938 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної повстанської організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора від 03 і 05.01.1939 справу припинено, з-під варті звільнений і направлений до сільгоспколонії для відбукання подальшого покарання. Реабілітований.

Х

ХАБА Наум Семенович, народився 10.12.1914 року в містечку Вольбром Келецького воєводства (Польща), єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон (гуртожиток заводу Склотара). Заарештований 15.04.1940 року. Звинувачення: нелегальний перехід кордону. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Куйбишевській області 14.09.1941 з-під варті звільнений, справу передано в архів. Реабілітований.

ХАВКІНА-СРУЛІХЕС Єлизавета Юхимівна, народилася у 1894 році в с.Ченельки Подольської губернії, єврейка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Кузнечна, 41. Заарештована 02.12.1925 року. Звинувачення: належність до сіоністської організації. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського ОО ДПУ від 05.02.1926 і окружного прокурора від 10.03.1926 року справу припинено. Реабілітована 31.01.1992 Висновком Херсонського облпрокурора.

ХАВКУН Василь Михайлович, народився у 1903 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Червонофлотська, 97. Заарештований 31.10.1944 року. Звинувачення: підозра в належності до німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 08.03.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах та конфіскація майна. Реабілітований 13.08.1962 Президією Херсонського облсуду.

ХАЙКОВА Ольга Григорівна, народилася у 1893 році в м.Херсоні, єврейка. Проживала м.Харків. Заарештована у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджена до 5 років ВТТ. Реабілітована 23.11.1956 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ХАМКО Захар Романович, народився у 1882 році в с.Ротово Новоградського повіту Мінської губернії, білорус, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 16.05.1920 року. Звинувачення: служба у білих. До суду не притягувався. Постановами Херсонської ЧК від 18.05.1920 і 07.07.1920 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ХАНКІН Зальман Абрамович, народився у 1890 році в Таврійській губернії, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Суворова. Заарештований 19.09.1922 року. Звинувачення: належність до підпільної сіоністської організації. Даних про засуд-

ження чи припинення переслідування в справі нема. Реабілітований.

ХАРИТОНОВ Андрій Іванович, народився у 1894 році в с.Новософіївка Скадовського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Леніна, 5. Заарештований 09.06.1945 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 19.09.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 24.08.1946 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ХАРИТІДІ Феофіл Панайотович, народився 07.01.1914 року в м.Сурмена (Туреччина), грек, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Воронцовська. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.02.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 09.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ХАРИТІДІ Хрисана Панайотівна, народилася у 1890 році в м.Трапезунд (Туреччина), гречанка, освіта початкова. Проживала м.Херсон, вул. Комунарів, 8. Заарештована 16.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою при НКВС 16.02.1938 засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ХАРЛАМОВА Марія Степанівна, народилася у 1884 році у с.Тарутіно Очаківського району Миколаївської області, українка, неписьменна. Проживала у м.Херсоні по вул.Профінтерну, 63. Заарештована 19.07.46 р. Звинувачення: співпраця з німецькими окупантами. Реабілітована 27.01.47 р. постановою УМВС по Херсонській області.

ХАСІН Мойсей Борисович, народився у 1865 році в Херсонській губернії, єврей, освіта вища. Проживав м.Херсон. Заарештований 19.09.1922 року. Звинувачення: належність до підпільної сіоністської організації. Даних про засудження чи припинення переслідування в справі нема. Реабілітований.

ХАХЕЛЬ Катерина Олександрівна, народилася у 1924 р. у с.Березівка Олексіївського району Ново-сібірської області, росіянка, закінчила 7 класів. Проживала у м.Херсоні. Заарештована 30.06.45 р. Звинувачення: співпраця з німецькими розвідорганами. Реабілітована 16.09.45 р. постановою Волковського перевірочно-фільтраційного пункту, звільнена з під арешту.

ХИМЕНЧУК Прокон Федорович, народився у 1893 р. у с.Дзенгелівка Київської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по Учбовому провулку, 35. Заарештований 19.04.38 р.Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 11.06.38 постановою Миколаївського ДУДБ НКВС.

ХІМІЧ Михайло Петрович, народився у 1886 р. у м.Тулчин Вінницької області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Леніна, 32. Заарештований 26.04.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 01.06.33 р.: постановою Херсонського відділу ДПУ звільнений з-під арешту.

ХМЕЛЕВСЬКИЙ Микола Станіславович, народився 25.12.1897 року в смт Каховка Каховського району, поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Паризької комуни, 17. Заарештований 08.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність та агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 25.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 18.07.1966 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

ХМЕЛЕВСЬКИЙ Трохим Станіславович, народився 01.02.1899 року в смт Каховка Каховського району, поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, пров. Вчительський. Заарештований 18.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.09.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 07.02.1938 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ХМЕЛЕНСЬКА Ганна Євтихіївна, народилася у 1893 році в м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, Шкільний провулок, 17. Заарештована 30.04.1944 року Звинувачення: підозра в розстрілі відступаючих червонофлотців. До суду не притягувалася. Постановою УНКДБ по Херсонській області 17.05.1944 з резолюцією міськпрокурора, справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ХМЕЛЕНСЬКА Єлизавета Євтихіївна, народилася у 1902 році в м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, Маркасовський провулок, 17. Заарештована 30.04.1944 року. Звинувачення: підозра в розстрілі відступаючих червонофлотців. До суду не притягувалася. Постановою УНКДБ по Херсонській області 17.05.1944 з резолюцією міськпрокурора справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ХМЕЛЕНСЬКА Катерина Олексіївна, народилася у 1919 році в м.Херсоні, українка, освіта середня. Проживала м.Херсон, Маркасовський провулок, 17. Заарештована 30.04.1944 року. Звинувачення: підозра в розстрілі відступаючих червонофлотців. До суду не притягувалася. Постановою УНКДБ по Херсонській області 17.05.1944 з резолюцією міськпрокурора справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ХОДЗИНСЬКИЙ Богдан Августович, народився 26.03.1885 року в м.Полтава, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Радянська, 1. Вперше заарештований 21.02.1931 року. Звинувачення: участь

у контрреволюційній організації. До суду не притягувався. Вдруге заарештований 16.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

ХОМЕНКО Григорій Кузьмич, народився 12.01.1904 року в м.Миколаєві, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Колодязна, 31. Заарештований 22.07.1938 року. Звинувачення: належність до антирадянської троцькістської організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора від 13 та 14.03.1939 справу припинено, підписка про невийзд анульована. Реабілітований.

ХОМЕНКО Федір Федорович, народився у 1885 році с.Березнігувате Миколаївської області, українець, закінчив церковно-приходську школу. Проживав у м.Херсоні по вул.Старостіна, 25. Заарештований 26.04.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 08.06.33 р.; постановою Херсонського відділу ДПУ звільнений з-під арешту.

ХОРТЕВСЬКИЙ (за ін. даними – **ХОРЖЕВСЬКИЙ**) **Роман Павлович**, народився 28.02.1877 році в с.Северинівка Подольської губернії, поляк (ін. дані – українець), освіта незакінчена вища. Проживав м.Херсон, вул. Олександрівська, 124. Вперше заарештований 17.10.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Служив у білогвардійців). Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 16.02.1930 засуджений до 10 років ВТТ. Вдруге заарештований 27.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався, справу припинено. Реабілітований за першу судимість 08-09.03.1939 Постановою Херсонського МВ НКВС і міськпрокурора; за другу - 30.03.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ХОРУНЖИЙ Пантелій Іванович, народився 27.07.1888 року в м.Херсоні, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою прокуратури м.Херсона 14.03.1939 справу припинено. Реабілітований 20.09.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ХРИСТЕНКО Іван Савич, народився у 1899 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Кузнечна. Заарештований 05.06.1919 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. До суду не притягувався. Протоколом комісії губчека 24.07.1919 направлений в розпорядження Особливого відділу м.Киева для подальшого слідства. Інших документів у справі нема. Реабілітований.

ХРИСТЕНКО Тимофій Трохимович, народився у 1919 році в м.Херсоні, українець, освіта ниж-

ча. Проживав м.Херсон, вул. Кустарна, 12. Заарештований 09.08.1941 року. Звинувачення: слухав фашистські радіопередачі та їх розповсюджував. Військовим трибуналом Запорізького гарнізону 24.08.1941 засуджений до 5 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 12.04.1960 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

Ц

ЦВЕТКОВ Федір Іванович, народився 28.11.1888 року в с.Шарапівка Новоолександрівського району Курської області, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 09.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 30.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 18.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 07.06.1956 Президією Херсонського облсуду.

ЦЕБЕНКО Іван Семенович, народився у 1883 році в с.Боровіци Київської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація та зв'язок з німцями. (У 1928 році був засуджений за несплату податків до 4 місяців ув'язнення). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований.

ЦЕДРИК Федір Дмитрович, народився у 1888 році в м.Херсоні, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Короленко,26. Заарештований 24.08.1944 року. Звинувачення: перебував на окупованій території, антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області за ст. 54-10 ч. II КК УРСР 13.01.1945 р. засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 14.07.1965 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ЦПРИК Юхим Іванович, народився у 1899 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Нижня. Заарештований 05.06.1919 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. До суду не притягувався. Постановою 1-го військово-контрольного пункту Особливого відділу 25.07.1919 з-під варті звільнений під особливу підписку. Інших документів у справі нема. Реабілітований.

ЦЮРІТІН Степан Трохимович, народився 01.08.1886 року в м.Таганрог, росіянин, освіта вища (Московська сільгоспакадемія). Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська пропаганда. (У 1931 році був засуджений до 5 років ув'язнення). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 01.11.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

Ч

ЧАЙКОВСЬКИЙ Антон Григорович, народився 17.01.1899 року в с.Польно-Мукарово Слобокевського району Хмельницької області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон (в'язень сільгоспколонії). Заарештований 10.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Звинувачення не доведене, справу припинено. Направлений в сільгоспколонію для відбування покарання за першою судимістю.

ЧАХМАХСАЗІЯНЦ Вольфрам Олександрович, народився у 1906 р. у м.Москва, німець, освіта вища. Проживав у м.Херсоні по вул. Запорізькій, 10. Заарештований 18.01.46 р. за посібницьку та антирадянську діяльність у період окупації. Херсонським облсудом 30.03.46 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 24.02.93 реабілітований.

ЧЕГРИНЦЕВ Кузьма Іванович, народився у 1883 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 10.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЧЕКАЄВ Данило Іванович, народився у 1901 р. у с.Найман Саратовської області, росіянин, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Запорізькій, 41. Заарештований 08.02.46 р. Звинувачення: контрреволюційні висловлювання. Засуджений 31.05.46 р. Херсонським облсудом до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. Реабілітований 05.08.93 р. рішенням прокуратури Херсонської області.

ЧЕЛЮК Іван Микитович, народився у 1878 р. у с.Свиридівка Лохвицького району Полтавської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Тракторній, 7. Заарештований 22.05.31 р. Звинувачення: учасник контрреволюційної організації. Постановою Одеського оперсектору ДПУ від 10.12.31 р. справа направлена міжрайпрокурору на припинення. Вдруге заарештований у 1937 р. Звинувачення: участь у політичних подіях 1917-1920рр.,українізація ("буржуазний націоналіст"), членство у партії есерів. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Вирок виконано 3 грудня 1937 р. Реабілітований 07.07.1989 р. Прокуратурою Херсонської області.

ЧЕМЕРІС Олексій Ферапонтович, народився 28.03.1898 року в м.Орехово Дніпропетровської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській

області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.03.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЧЕПІНОГА Петро Васильович, народився у 1927 р. у м.Херсоні, українець, закінчив 8 класів. Проживав у м.Херсоні по вул. Дніпропетровській, 93-а. Заарештований 12.10.48 р. за антирадянську пропаганду. Засуджений 29.12.48 р. ВТ військової частини 61410 до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням військового суду Південного регіону України від 02.03.95 р. справа була переглянута. Справу припинено. Подальша доля невідома.

ЧЕПІНОГА Савелій Павлович, народився у 1913 р. у с.Дрімайлівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул. Морській, 6. Заарештований 20.03.44 р. Звинувачення: служба у німецькій поліції. Постановою Херсонського відділу НКВС від 11.04.44 р. справа припинена, направлений у розпорядження міського військкомату.

ЧЕПКО Степан Михайлович, народився у 1886 році в м.Екстерсон (Угорщина), угорець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. 9-го Січня, 12. Заарештований 08.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.09.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 02.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЧЕРЕВКО Марко Федотович, народився 05.03.1901 року в с.Лука Лохвицького району Полтавської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 28.05.1933 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Особливою нарадою при колегії ДПУ 27.07.1933 позбавлений на 3 роки права проживання в 12 містах, з-під варті звільнено. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЧЕРЕДНИЧЕНКО Михайло Степанович, народився 11.08.1887 року в с.Чалбаси Скадовського (с.Виноградове Цюрупинського) району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.03.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЧЕРЕПАХІН Костянтин Ларіонович, народився 06.03.1890 року в м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Старостіна. Заарештований 10.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Служив у Денікіна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

ЧЕРКАСОВ Іван Семенович, народився у 1904 році в с.Башмаково Калінінського району Калінінсь-

кої області, росіянин, освіта незакінчена середня. Проживав м.Херсон гуртожиток заводу Склотара. Заарештований 23.06.1941 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Новосибірським облсудом 24.10.1941 засуджений до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 28.09.1992 Висновком заступника генпрокурора України.

ЧЕРНЕНКО Тимофій Петрович, народився у 1902 р. у с.Бедо-Василівськ Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Радянській, 38. Заарештований 26.12.30 р. Звинувачення: крадіжка мисливської рушниці з камери охорони міського відділу ДПУ. Одеським міжрайсудом 25.05.31 р. засуджений до 1 року позбавлення волі умовно з випробувальним строком 3 роки.

ЧЕРНЕНКО Трохим Андрійович, народився 16.04.1883 р. у с.Ліщенці Полтавської області, українець, малописьменний. Проживав у м.Херсоні, Торговий провулок, 34. Заарештований 22.02.38 р. Звинувачення: підозра в шпигунстві. Реабілітований 05.04.38 р.; постановою Херсонського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

ЧЕРНЕЦЬ Лідія Гаврилівна, народилася у 1905 році в с.Березнігувате Березнігуватського району Миколаївської області, українка, освіта вища педагогічна. Проживала м.Херсон, вул. Ливарна, 3-а. Заарештована 14.03.1951 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 31.05.1951 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Президією Верховного суду УРСР 11.03.1955 покарання знижено до 6 років ВТТ. Реабілітована 08.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ЧЕРНЕЦЬКИЙ Володимир Михайлович, народився у 1894 році в с.Бачинці Гродненської губернії (Білорусія), білорус, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Піонерська, 59. Заарештований 12.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Служив у білогвардійців). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 25.04.1938 за ст. 54-6, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЧЕРНИШЕНКО Андрій Іванович, народився у 1926 році в с.Степанівка (м.Херсон), українець, освіта 2 класи. Служив рядовим в/ч №62425 в місті Миргороді. Заарештований у 1950 році. Звинувачення: навчався у диверсійній школі в с.Чорнобаївка. Військовим трибуналом в/ч 23400 за ст. 54-1"а" КК УРСР засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки у правах. Реабілітований 17.08.1957; 1992 року Прокуратурою Херсонської області.

ЧЕРНИШЕНКО Василь Федорович, народився у 1907 році в с.Понятівка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заареш-

тований 07.12.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини, був зарахований до категорії „фольксдойч“. Особливою нарадою при МВС СРСР за ст. 54-1 „а“ КК УРСР засуджений до 5 років заслання. Реабілітований 25.01.1990 Судовою колегією Верховного Суду УРСР.

ЧЕРНИШОВ Михайло Георгійович, народився у 1897 р. у с.Шестаково Московської області, росіянин, освіта 4 класи. Проживав у м.Новоросійськ. Заарештований 14.04.44 р. УНКВС по Одеській області. Звинувачення: служба у поліції окупованого м.Херсона. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 30.09.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС для фільтрації.

ЧЕРНЯВСЬКИЙ Василь Гнатович, народився у 1888 р. у с.Гола Пристань Голопристанського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Червонофлотській, 18. Заарештований 06.06.44 за посібництво німецьким окупантам. Засуджений 15.09.44 р. ВТ Чорноморського басейну до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.08.93 р. реабілітований.

ЧЕРНЯВСЬКИЙ Григорій Іванович, народився у 1900 році в смт Цюрупинськ Цюрупинського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 22.03.1946 року. Звинувачення: перебував на окупованій території, керував комісією по розподілу колгоспної землі та майна, вів антирадянську агітацію. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області за ст. 54-1 „а“, 54-10 ч.2 КК УРСР засуджений до 10 років позбавлення волі. Реабілітований 08.09.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ЧЕРНЯВСЬКИЙ Микола Федорович, народився у 1868 році в Донецькій області, українець, освіта вища, письменник. Проживав у м.Херсоні. Вперше заарештований у 1929 році. Звинувачення: український націоналіст (участь у товариствах „Українська хата“ та „Просвіта“). 10.02.1930 року звільнений з-під арешту („Достатніх даних попереднім слідством не зібрано“). Вдруге заарештований у 1933 році. Звільнений як заарештований безпідставно. Втретє заарештований 11.10.1937 року. Звинувачення: активіст „Просвіти“. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу. Розстріляний у 1937 році. Реабілітований 27.06.1956 Президією Миколаївського облсуду.

ЧЕРНЯК Володимир Микитович, народився у 1895 році в с.Британи Каховського району, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Пролетарська, 46. Заарештований 07.02.1933 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, шкідництво. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 11.10.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЧЕРНЯК Марко Григорович, народився у 1887 році в м.Херсоні, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Вперше заарештований у 1928 році. Звинувачення: розповсюдження нелегальної літератури та проведення нелегальних зборів. Особливою нарадою ОДПУ за ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до 3 років заслання. Вдруге заарештований 22.04.1933 року. Звинувачення: прихильник троцькістської опозиції, критикував курс партії. Колегією ОДПУ 10.10.1933 засуджений до 3 років позбавлення волі. Реабілітований за перший арешт 03.02.1992, за другий арешт 20.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЧЕЧЕТ Сергій Гнатович, народився у 1882 році в м.Карачев Орловської губернії, українець, неграмотний. Проживав м.Херсон, вул. Базарна, 103. Заарештований 17.10.1933 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній шкідницькій організації. До суду не притягувався. Постановою Одеського облвідділу ДПУ від 13.12.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЧИХУН Валентина Василівна, народилася 18.10.1926 року в с.Комишани Білозерського району, українка, освіта нижча. Проживала смт Комишани м.Херсон. Заарештована 20.04.1948 року. Звинувачення: приналежність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 07.07.1948 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 05.09.1955 покарання знижено до 5 років ВТТ і із ув'язнення звільнена. Реабілітована 21.05.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

ЧИХУН Пилип Кузьмич, народився у 1890 році в с.Музиківка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав смт Музиківка м.Херсон. Заарештований 13.07.1945 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 10.09.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 09.08.1946 покарання знижено до 5 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 28.10.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ЧІР'ЄВ Павло Іванович, народився у 1904 р. у м.Торжок Тверської області, росіянин, закінчив 2 класи початкової школи. Проживав у м.Херсоні по вул. Леніна, 28. Заарештований 25.05.45 р. за належність до агентури німецьких розвідорганів. Засуджений 14.07.45 р. ВТ військ УНКВС Херсонської області до 15 р. каторжної праці з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням ВТ Таврійського ВО від 05.09.55 р. покарання знижено до 5 р. ВТТ без поразки прав. Рішенням прокурора Херсонської області від 29.10.93 р. реабілітований. Помер 27.05.46 р. у місцях ув'язнення.

ЧІЧКАЛОВ Іван Харитонович, народився у 1901 році в с.Олександрівка Калінінської області, білорус, освіта середня (Миколаївський будівельний технікум). Проживав м.Херсон. Заарештований у 1944 році. Звинувачення: перебував на окупованій території, співробітничав з німцями. Особливою нарадою НКВС СРСР 08.09.1945 за ст. 54-1"а" КК УРСР засуджений до 5 років заслання. Реабілітований у 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЧОРНИЙ Іван Леонтійович, народився у 1890 році в с.Козачі Лагері Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1931 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1929 році був розкуркулений). Особливою нарадою ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 13.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ЧОРНОМОРЧЕНКО Федір Андрійович, народився у 1887 р. у с.Чорнобайка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 26.04.35 р. за службу в жандармерії та у контррозвідці білих. Засуджений 25.10.35 р. Одеським облсудом до розстрілу з конфіскацією майна. Постановою Верховного Суду СРСР від 08.02.36 вирок замінено на 10 р. позбавлення волі з конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 16.09.93 р. реабілітований.

ЧУМАЧЕНКО Леонід Львович, народився 25.12.1893 р. у м.Херсоні, українець, малописьменний. Проживав у м.Херсоні по вул.Гончарна, 25. Заарештований 06.03.38 р. Звинувачення: колишній білий офіцер. Реабілітований 05.04.38 р.; постановою Херсонського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

ЧУМАЧЕНКО Леонід Львович, народився у 1893 році в с.Степанівка Іванівського району Херсонської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Гончарна, 25. Заарештований 09.10.1944 року. Звинувачення: зрадництво. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 09.02.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Амністований. Реабілітований 09.08.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ЧУПРИН Василь Іванович, народився у 1908 році в с.Ленінка Цюрупинського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Білоруська, 13. Заарештований 06.03.1935 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Водно-транспортним судом Чорноморського басейну 21.04.1935 справу повернуто на дослідження, звільнений під підписку про невиїзд, після чого з м.Херсона зник. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ 15.05.1935 оголошений в розшук. Зі службової Записки НКВС СРСР 08.12.1936 відомо, що справу припинено і направлено для зберігання в архів. Реабілітований.

ЧУПРИНА Михайло Сергійович, народився у 1926 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Котляревського, 64. Заарештований 01.03.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 05.05.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 09.01.1954 справу направлено на нове розслідування. Постановою УКДБ по Херсонській області 08.05.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

Ш

ШАГАНЯН Євген Леонідович, народився у 1923 році в с.Першо-Костянтинівка Чаплинського району, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Дзержинського. Заарештований 06.12.1944 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 28-ї армії 28.01.1945 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. Реабілітований 22.03.1991 Висновком Головного військового прокурора.

ШАГАНЯН Олександр Андрійович, народився у 1895 році в м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. 1-а Фортштадська, 32. Заарештований 09.05.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ від 18.05.1929 і 30.12.1929 та міськпрокурора від 03.02.1930 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ШАЄВИЧ Ісаак Йосипович, народився у 1885 році в м.Аргів (Румунія), єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Грецька. Заарештований 18.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.10.1938 за ст. 54-6, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.11.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШАЙКІН Олександр Михайлович, народився у 1906 році в м.Херсоні, єврей, освіта середня технічна. Проживав м.Херсон, вул. Жовтневої революції, 35. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: належність до троцькістської шкідницької організації. Верховним судом СРСР 10.04.1938 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 15.12.1956 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований.

ШАКАЙ Ісаак Шебемайович, народився 20.12.1870 року в м.Євпаторія (Крим), караїм, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Леніна, 32. Заарештований 10.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Служив у Денікіна). Постанова

вою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

ШАПОВАЛОВ Володимир Платонович, народився у 1921 р. у м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул. Дніпропетровська, 69. Заарештований 16.02.45 р. Звинувачення: зрада Вітчизни. Реабілітований 21.09.45 р. постановою Північно-Чорноморського водного відділу НКДБ, звільнений з-під арешту.

ШАПОВАЛОВ Григорій Матвійович, народився 17.04.1905 р. у м.Одесі, українець, освіта середня. Проживав у м. Херсоні по вул. Госпітальній, 70. Заарештований 22.07.1938 р. Звинувачення: не вказано. Реабілітований 27.12.38 р.; постановами Херсонського відділу НКВС та міськпрокурора справа припинена, звільнений з-під арешту.

ШАПОВАЛОВ Кузьма Іванович, народився у 1888 р. у с.Снігурівка Миколаївської області, українець, малописьменний. Проживав у м.Херсоні по вул. Госпітальній, 4. Заарештований 16.05.33 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Реабілітований 20.05.33 р. постановою Херсонського відділу ДПУ.

ШАПОВАЛОВ Олександр Михайлович, народився у 1926 році в с. Новотягинка Херсонського (нині Білозерського) району, українець, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, вул. Декабристів, 33. Заарештований 07.06.1950 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 05.08.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу направлено на новий розгляд. Постановою УМВС по Херсонській області 20.03.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 31.07.1990 Постановою прокурора Херсонської області.

ШАПОВАЛОВ Петро Данилович, народився 12.03.1912 року в с.Білозерка Білозерського району Херсонської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Нижня, 19. Заарештований 30.04.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом внутрішньої охорони Миколаївської області 17.06.1935 засуджений до 3,5 року ВТТ. Реабілітований Висновком відділу реабілітації Головного управління по надзору за виконанням законів у збройних силах від 31.03.1993 р. на основі закону РСФСР від 18.10.1991 р.

ШАПОВАЛОВА Катерина Олександрівна, народилася у 1920 році в м.Херсоні, українка, освіта 8 класів. Проживала м.Херсон, Військовий форштадт, 2-ий водопровідний провулок, 8. Заарештована 09.10.1944 року. Звинувачення: підозра в належності до агентури німецьких розвідорганів. До суду не притягувалася. Постановою УНКДБ по Херсонській об-

ласті 09.02.1945 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ШАПОВАЛОВА Клавдія Олександрівна, народилася у 1925 році в с.Трудове Баштанського району Миколаївської області, українка, освіта 9 класів. Проживала м.Херсон, вул. Д.Бедного, 61. Заарештована 18.05.1946 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 26.06.1946 засуджена до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітована 21.01.1958 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ШАПОШНИКОВ Микола Петрович, народився у 1880 році в м.Одеса, росіянин, освіта середня (в 1897 році закінчив Кіровоградське духовне училище). Проживав м.Херсон, вул. Гончарна, 25. Заарештований 03.07.1944 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 23.10.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Помер 14.03.1945 року в ув'язненні. Військовим трибуналом Одеського військового округу 06.11.1956 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований.

ШАПРАН Володимир Дмитрович, народився у 1926 р. у м.Херсоні, українець, освіта середня. Проживав у спецтаборі 299. Заарештований 29.07.45 р. за службу у німецькій армії. ВТ 57 армії 13.08.45 р. засуджений до 10 років позбавлення волі з поразкою прав на 5 років. Рішенням Херсонської облпрокуратури від 10.12.92 р. реабілітований.

ШАРОВ Микола Михайлович, народився 13.04.1899 року в м.Мензелінськ Татарської АРСР, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Комунарів, 3. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: належність до антирадянської троцькістської організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора від 16.01.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ШАТУХА Лука Леонтійович, народився у 1885 році в с.Севост'яни Чернігівської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Робоча, 52. Заарештований 09.01.1945 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 09.04.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 19.06.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ШАФИРШТЕЙН Володимир Ісакович, народився 14.12.1884 року в м.Кам'янець-Подільський, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 08.06.1938 року. Звинувачення: ст. 54-10 КК УРСР. Вирок не виносився. 09.09.1938 Постановою Херсонського МВ НКВС справу приминено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ШВАЙКО Олександра Григорівна, народилась у 1910 р. у с.Нова Збур'ївка Голопристанського району, українка, освіта нижча. Проживала у м.Херсоні по вул.Леніна, 44. Заарештована 16.04.44 р. за зв'язок з німецькими каральними органами. Засуджена 06.07.44 р. ВТ Одеського ВО до 15 р. каторжної праці з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області (без дати) реабілітована.

ШВАРЦМАН Абрам Вікторович, народився у 1898 році в м.Шавлі Ковенської губернії, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1928 році. Звинувачення: розповсюдження нелегальної літератури (опозиція ВКП(б)). Особливою нарадою ОДПУ за ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 03.02.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ШВЕЦКЕБЕЛЬ Олександр Пилипович, народився у 1897 р. в місті Херсоні в сім'ї робітників. Працював рибалкою в селі Широка Балка. Заарештований у 1946 р., засуджений за звинуваченням у співробітництві з німецькими окупантами. Відбував покарання у Чорногірському таборі Красноярського краю. Реабілітований 06.01.1962 р.

ШВИДКА Есфірь Мойсеївна, народилася 24.06.1908 року, в м.Володарка Київської області, єврейка, освіта середня. Проживала м.Херсон, вул. Санаторна, 9. Заарештована у 1938 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 07.07.1956 Президією Херсонського облсуду.

ШЕВЧЕНКО Іван Костянтинівич, народився у 1920 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 10.03.42 р. за проведення фашистської агітації. ВТ гарнізону м.Орджонікідзе 16.06.42 р. засуджений до 8 р. позбавлення волі з поразкою прав на 3 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 30.08.93 р. реабілітований.

ШЕВЧЕНКО Володимир Михайлович, народився у 1919 році у с.Снігурівка Миколаївської області, українець, закінчив 5 класів. Проживав у м.Херсоні по вул. Горького, 56. Заарештований 19.06.44 р. Звинувачення: зв'язки з німецькими розвідорганами. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 04.12.44 р. направлений до спецтабору НКВС №240, рішенням якого 27.10.45 р. перевірений та направлений до місця проживання.

ШЕВЧЕНКО Іван Микитович, народився у 1889 році у м.Херсоні, українець, освіта незакінчена вища. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 15.10.37 р. за антирадянську контрреволюційну пропаганду. Миколаївським облсудом 21.02.38 р. засуджений до 5 років ВТТ з поразкою прав на 2 роки. Рішенням прокурора Херсонської області від 09.12.92 р. реабілітований.

ШЕВЧЕНКО Михайло Мойсейович, народився у 1903 році в с.Спаське Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта вища. Проживав с.Спаське Снігурівського району. Заарештований 05.02.1946 року. Звинувачення: перебував в окупованому м.Херсоні, був членом контрреволюційної організації націоналістів, виїхав до Німеччини. (У 1937 році був засуджений до 10 років). Військовим трибуналом військ НКВС по Херсонській області за ст. 54-11, ст. 2 Указу ПВР УРСР засуджений до 15 років каторжних робіт. Реабілітований 26.08.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ШЕВЧЕНКО Федір Іванович, народився у 1875 році в с.Новопетрівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Матроська. Заарештований 27.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений та виселений, з місць вислання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 31.05.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 04.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШЕВЧУК-БЕРЕНДА Віра Федорівна, народилася 30.09.1905 року в м.Херсоні, українка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Качельна, 23. Заарештована 30.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувалася. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 30.12.1937 з-під варті звільнена. Реабілітована.

ШЕЙН Яків Аронович, народився 03.09.1908 року в м.Херсоні, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 02.12.1924 року. Звинувачення: належність до сіоністської організації. До суду не притягувався. Реабілітований Постановами Херсонського ОО ДПУ від 03.02.1925 та 16.03.1925 року і окружного прокурора від 10.03.1925 справу припинено.

ШЕЙНДЛІН Мойсей Борисович, народився 22.02.1894 року в м.Каховка, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, Спартаківський провулок, 15. Заарештований 30.12.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 ч.1, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 07.07.1956 Президією Херсонського облсуду.

ШЕЙНІН Йосип Ісерович, народився у 1904 році в м.Бобруйськ Могилівської області, єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 19.09.1922 року. Звинувачення: належність до підпільної сіоністської організації. Даних про засудження чи припинення переслідування в справі нема.

ШЕЛІН Микола Дмитрович, народився у 1902 році в м.Херсоні, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. М'ясна, 8. Заарештований 05.06.1919

року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського губернського особливого відділу від 04.07.1919 з-під варті звільнений під підписку про невийзд. Інших документів у справі нема.

ШЕЛКОВАЯ Лідія Пилипівна, народилась у 1921 р. у с.Бехтери Голопристанського району, українка, освіта середня. Проживала у м.Херсоні по вул. Суворова, 1. Заарештована 21.06.47 р. за належність до агентури німецьких каральних органів. ВТ військ МВС Херсонської області 08.01.48 р. засуджена до 10 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки та конфіскацією майна. ВТ Таврійського ВО 30.03.55 р. покарання знижено до 7 років позбавлення волі. Рішенням прокурора Херсонської області від 28.01.93 р. реабілітована.

ШЕЛУДЬКО Олександр Матвійович, народився у 1915 році в м.Херсоні, українець, освіта 9 класів. Проживав м.Херсон, вул. Кременчуцька, 45. Заарештований 11.08.1942 року. Звинувачення: підозра в належності до німецьких розвідорганів. До суду не притягувався, справу припинено. Реабілітований 30.09.1942 Постановою ОО НКВС Приволзького військового округу.

ШЕПЕЛЬ Павло Михайлович, народився у 1927 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Пушкінська, 101. Заарештований 18.01.1948 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Житомирської області 23.04.1948 засуджений до 25 років ВТТ з конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 08.09.1954 покарання знижено до 6 років ВТТ, із ув'язнення звільнений. Реабілітований 15.07.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ШЕПЕТКО Петро Петрович, народився у 1899 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Гречеська, 35. Заарештований 05.06.1919 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. До суду не притягувався. Протоколом комісії губчека 24.07.1919 направлений в розпорядження Особливого відділу м.Києва для подальшого слідства. Інших документів у справі нема.

ШЕПТИЦЬКИЙ Михайло Антонович, народився у 1887 році в с.Волочій Аккерманського повіту (Бессарабія), українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул.Фрунзе, 12. Заарештований 18.03.1933 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 17.10.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШЕРЕМЕТЄВА Марія Андріївна, народилась у 1924 р. у с.Явкіно Миколаївської області, українка, освіта середня. Проживала у м.Херсоні по вул. Пограничній, 35. Заарештована 20.12.47 р. за антирадянську агітацію. Херсонським облсудом 26.02.48 р. засуджена до 7 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. Рішен-

ням прокурора Херсонської області від 30.11.92 р. реабілітована. Померла 01.09.49 р. у місця ув'язнення.

ШИДЛОВСЬКИЙ Едуард Павлович, народився у 1886 році (за ін. даними -1884 р.) в с.Малогоща Андріївського повіту Келецької губернії (Польща), поляк, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Пролетарська, 1. Вперше заарештований 10.11.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Вдруге заарештований 28.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 15.11.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований за першу судимість 20.06.1931 Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР (справа закрита); за другу - 28.08.1959 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

ШИЛЕВИЧ Сара Шимівна, народилась у 1916 році в м.Красністан Любельського воєводства (Польща), єврейка, освіта початкова. Проживала м.Херсон (гуртожиток). Заарештована 17.06.1940 року. Звинувачення: нелегальний перехід кордону. Особливою нарадою при НКВС 30.07.1940 засуджена до 5 років ВТТ. Реабілітована 13.10.1989 Президією Херсонського облсуду.

ШИЛІН Пилип Іванович, народився 03.07.1881 року в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Пролетарська. Заарештований 25.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році заарештовувався за антирадянську агітацію). Рішенням трійки при НКВС по Одеській області 26.08.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 04.09.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 31.03.1959 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ШИЛОВИЧ Семен Андрійович, народився у 1927 році в м.Херсоні, єврей, освіта 5 класів. Проживав м.Чкалов (м.Оренбург). Заарештований 06.04.1950 року. Звинувачення: під час виборів до Верховної ради СРСР зробив антирадянські написи на бюлетнях. Військовим трибуналом Південно-Уральського військового округу за ст.58-10 КК РРФСР засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки у правах. У 1955 році військовою колегією ВС СРСР строк покарання замінено до 5 років. Реабілітований 24.04.1989 Пленумом Верховного суду СРСР.

ШИМАНОВСЬКИЙ Лев Антонович, народився у 1878 р. у м.Ширяєво Одеської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Ломоносова, 57. Заарештований 12.01.45 р. за службу у німецьких каральних органах. Засуджений 05.04.45 ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 14.12.93 р. реабілітований.

ШИМАНСЬКИЙ Йосип Степанович, народився у 1881 році в м.Києві, росіянин, освіта домашня середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 20.06.1920 року. Звинувачення: організація білогвардійської змови. Колегією Губчека 04.10.1920 засуджений до вислання за межі України, концтабір до закінчення громадянської війни. Реабілітований 20.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ШИРЕНКО Павло Павлович, народився 29.06.1902 року в с.Рошаківка Бобринецького району Одеської області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон. Заарештований 14.10.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній шкідницькій організації. Одеським облсудом 01-03.11.1937 засуджений до розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 30.12.1959 Верховним судом СРСР.

ШИРЯЄВ Леонід Костянтинович, народився у 1906 році в с.Петрівка Варварівського району Миколаївської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Піонерська. Заарештований 16.06.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини („фольксдойч“). (У 1938 році був засуджений за халатність). Особливою нарадою при Міністрі внутрішніх справ 28.01.1947 засуджений до 5 років виселення в Новосибірську область. (Є ще один присуд – Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 23.07.1946 за зраду Батьківщини засуджений до 7 років ВТТ). Реабілітований 25.08.1989 Президією Херсонського облсуду.

ШИШКІН Петро Іванович, народився у 1887 році в с.Токмак Дніпропетровської області, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Леніна, 33. Заарештований у липні 1938 року. Звинувачення: участь у антирадянській меншовицькій організації. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 17.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнено. Реабілітований.

ШКАРБУЛЬ Олексій Павлович, народився у 1913 р. у с.Цареводар Білозерського району, українець, закінчив 3 класи. Проживав у м.Херсоні по вул. Леніна, 25. Заарештований 14.02.51 р. за виконання анонімного документа антирадянського змісту. Засуджений 01.06.51 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням судової колегії та Указу “Про амністію” від 27.03.53 р. звільнений 20.12.54 р. Рішенням Херсонського облпрокурора від 22.10.93 р. реабілітований.

ШКЄРОВ Яків Абрамович, народився у 1894 році в м.Одесі, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1928 році. Звинувачення: розповсюдження нелегальної літератури, проведення нелегальних зборів. Особливою нарадою ОДПУ згідно з ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до 3 років вислання. (У 1931 та 1932 роках строк заслання було продовжено на 3 роки). Реабілітований 03.02.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ШКУРЕНКО Іван Агафонович, народився у 1903 р. у м.Кролевець Чернігівської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Підпільній, 59. Заарештований 31.12.49 р. Звинувачення: учасник шкідницької терористичної організації. Звільнений з-під арешту 26.10.50 р. під підписку про невиді. Реабілітований 30.12.50 р. постановою Відділу Охорони МДБ Північно-Чорноморського басейну.

ШКУРЕНКО Никифор Макарович, народився у 1896 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Новогоспітальна, 184. Заарештований 26.06.38 р. за антирадянську діяльність. Засуджений 20.04.39 р. Миколаївським облсудом до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 28.05.91 р. реабілітований.

ШКУРОПАТ Володимир Григорович, народився у 1925 р. у с.Милове Бериславського району, українець, закінчив 8 класів. Проживав у м.Херсоні на баржі № 312. Заарештований 27.06.49 р. за антирадянську діяльність. Херсонським облсудом 27.08.49 р. засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 02.02.93 реабілітований.

ШЛОСС Йосип Вікторович, народився 24.07.1916 року в м.Відень (Австрія), єврей, освіта середня. Проживав м.Херсон. Заарештований 15.04.1940 року. Звинувачення: нелегальний перехід кордону. Особливою нарадою при НКВС 30.07.1940 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШМАЛЬ Павло Васильович, народився у 1925 році у с.Угринівка Хмельницького району Вінницької області, українець, закінчив 7 класів середньої школи. Проживав у Херсонській сільгоспколонії НКВС № 13. Заарештований 16.07.48 р. за контрреволюційну поразкову агітацію. Засуджений 21.12.48 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 18.11.93 р. реабілітований.

ШМАЛЬЧЕНКО Василь Юхимович, народився у 1901 році в с.Адамівка Аккерманського району (Бессарабія), українець, освіта вища (Уральський гірничий інститут). Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Рішенням НКВС СРСР і прокурора СРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 02.11.1956 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ШМЕРКОВИЧ Ізраїль Григорович, народився у 1903 р. у м.Херсоні, єврей, освіта середня. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 13.05.42 р. за антирадянську агітацію. ВТ 9 армії 27.05.42 р. засуджений до 7 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням військового прокурора Одеського ВО від 16.06.93 р. реабілітований.

ШМИЛО Яків Якович, народився 13.03.1896 року в с.Середкевичі Яворівського району Львівської області, українець, освіта незакінчена вища педагогічна. Проживав м.Херсон. Заарештований 04.09.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШМІДТ Євген Амандусович, народився 04.05.1899 року в с.Альтмонталь Токмацького району Запорізької області, німець, освіта середня. Проживав Херсонська сільгоспколонія. Заарештований 11.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична агітація, розхвалювання фашистського ладу. (Був засуджений нарсудом до 3 років ув'язнення). Наркомом внутрішніх справ та Прокурором СРСР 27.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 17.12.1937 року. Реабілітований 28.03.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШМІР Ізраїль Шмульєвич, народився 15.10.1900 р. у м.Варшаві (Польща), освіта нижча. Проживав у м.Херсоні вул.Белінського, 24. Заарештований 22.07.38 р. Звинувачення: брав участь у троцькістських організаціях. Постановою Херсонського відділу НКВС 08.01.39 р. справа припинена, звільнений з-під арешту. Реабілітований 31.10.89 р. постановою облпрокурора Херсонської області.

ШНАЙДЕРМАН Віктор Михайлович, народився у 1910 році в м.Херсоні, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Комунарів, 8. Заарештований 14.09.1936 року. Звинувачення: вороже ставлення до стахановського руху. До суду не притягувався. Постановами міськвідділу НКВС від 01.11.1936 і міськпрокурора від 16.11.1936 справу припинено. Реабілітований.

ШНЕЙДЕР Генріх Августович, народився у 1892 році в с.Ейгендорф Устинівської волості Одеської області, німець, освіта початкова. Проживав с.Мережено Широківського району Дніпропетровської області. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (Був розкуркулений). Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШНИРСЬВ Василь Сидорович, народився 1901 р. у с.Понятівка Білозерського району, українець, закінчив 3 класи. Проживав у м.Херсоні по вул.Шмідта, 5. Заарештований 27.04.40 р. Звинувачення: антирадянська пропаганда. Реабілітований 21.06.40 р.; постановами Херсонського відділу НКВС і прокурора м.Херсона справа припинена, звільнений з-під арешту.

ШОЛОХОВ Петро Йосипович, народився у 1886 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав

м.Херсон, вул. Піонерська, 27. Заарештований 15.08.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Утримувався під підпискою про невиїзд. До суду не притягувався. Реабілітований 12.12.1932 Розпорядженням заступника начальника ТО ДПУ УРСР.

ШОСТАК Пилип Макарович, народився у 1890 р. у с.Кітлово Полтавської області, українець, закінчив 2 класи. Проживав у м.Херсоні по вул.Леніна, 41. Заарештований 29.12.47 р. за зрадницьку діяльність. Засуджений 16.03.48 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням в.о. Прокурора Херсонської області від січня 1996 р. реабілітований.

ШПАК Микола Васильович, народився у 1882 р. у м.Херсоні, українець, письменник. Проживав у м.Херсоні по вул.Тягинській, 48. Заарештований 19.03.44 р. Звинувачення: зв'язок з німецькими окупантами. Реабілітований 26.04.44 р. постановою Херсонського відділу НКДБ, звільнений з-під арешту. (Групова справа №542)

ШПАК Опанас Іларіонович, народився у 1881 році в с.Білозерка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 19.02.1938 року. Звинувачення: участь у повстанні селян у 1920 р., контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 11.04.1938 року. Реабілітований 24.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

ШПОЛА Георгій Минович, народився у 1892 році в с.Снігурівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта незакінчена вища (3 курси юридичного факультету). Проживав м.Херсон. Заарештований 18.11.1930 року. Звинувачення: антирадянські розмови, служба у білій армії. Особливою нарадою при колегії ДПУ 05.05.1931 засуджений до 3 років виселення у Північний край. Реабілітований 20.02.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ШПОЛА Іван Минович, народився 26.09.1899 року в с.Снігурівка Миколаївської області, українець, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Д. Бідного. Заарештований 10.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Служив у білогвардійців. У 1930 році заарештовувався). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 24.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 06.10.1956 Президією Херсонського облсуду.

ШТЕЙНБАК Ізраїль Михайлович, народився 02.04.1906 року в с.Бобровий Кут Великоколексадрівського району, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Ганнібалівська, 57. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній сіоністській організації, контрреволюційна агітація, відправлення єврейської молоді до Палести-

ни. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.10.1966 Президією Херсонського облсуду.

ШТЕРН Абрам Мейліхович, народився у 1908 році в м.Херсоні, єврей, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1936 році. Звинувачення: виступав на підтримку троцькістів. Особливою нарадою НКВС СРСР – з-під варті звільнений. Реабілітований у 1968 році Президією Херсонського облсуду.

ШТЕРН Ізраїль Михайлович, народився у 1897 році в місті Херсоні у сім'ї службовців. Працював майстром в артілі "Прогрес". Заарештований у 1948 році, засуджений за звинуваченням у антирадянській агітації. Відбував покарання на станції Ізвестнова Єврейської автономної області. Реабілітований 17.01.1961 р.

ШТЕРН Мотря Савелівна, народилася у 1904 році в м.Бериславі Бериславського району, українка, освіта початкова. Проживала м.Херсон. Заарештована 28.03.1946 року. Звинувачення: перебувала на окупованій території, проводила антирадянську агітацію. Херсонським облсудом за ст. 54-10 ч.ІІ КК УРСР засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 08.09.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ШТИРМЕР Едмунд Густавович, народився у 1913 році у міст.Радомисль Житомирської області, німець, освіта середня. Проживав у м.Херсоні. Заарештований 09.06.38 р. Звинувачення: брав участь у контрреволюційній організації. Реабілітований 13.02.39 р. постановою Дніпропетровського відділу НКВС.

ШТОЛЄВ Микола Едуардович, народився 29.09.1907 року в с.Нова Маячка Каховського (Цюрупинського) району, швейцарець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній фашистській організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Реабілітований 07.12.1960 Президією Херсонського облсуду.

ШТОЛЛЕР Адольф Костянтинович, народився у 1879 році в колонії Шабо (Бессарабія), німець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Колодязна, 41. Заарештований 21.10.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Постановою райвідділу ДПУ 03.01.1934 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ШТУЦА Іван Григорович, народився 30.04.1910 року в с.Музиківка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Карла Маркса, 69. Заарештований 05.09.1937 року. Звинувачення: спроба перетнути румунський кордон, активна контрреволюційна агітація. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 25.07.1957 Херсонським облсудом.

ШТУЦА Іван Тарасович, народився 07.01.1891 року в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул.Болшнична, 21. Заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 16.03.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ШТУЦА Михайло Ульянович, народився у 1882 році в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, провулок Торговий, 32. Заарештований 15.08.1944 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 17.11.1944 засуджений до 8 років ВТТ. 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 12.06.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

ШУБІН Федір Іринійович, народився 09.04.1900 року в с.Істолчна Верховоцького району Північної області, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Перекопська, 33. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: участь у диверсійно-шкідницькій організації. Верховним судом СРСР 08.12.1937 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 15.02.1958 Верховним судом СРСР.

ШУВАЛОВ Михайло Сергійович, народився 08.11.1901 року в м.Горький (Росія), росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Червоностудентська, 5. Заарештований 14.07.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній троцькістській організації. Верховним судом СРСР 25.09.1937 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу. Верховним судом СРСР 16.04.1957 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований.

ШУЛЬГІН Сергій Іванович, народився у 1886 році в с.Нова Дмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Жовтневої революції, 75. Заарештований 15.03.1933 року. Звинувачення: підозра в шпигунстві. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ 23.03.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ШУЛЬМАН Семен Аронович, він же **ШИЛОВИЧ Семен Андрійович**, він же **МАКСИМЕНКО Петро**, народився у 1927 році в м.Херсоні, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон. Заарештований 06.04.1950 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом Південно-Уральського військового округу 13.07.1950 засуджений до 10 років ВТТ. 5 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 07.09.1955 покарання знижено до 5 років ВТТ і як такий, що відбув строк покарання, з-під варті звільнений. Реабілітований 24.04.1989 Пленумом Верховного суду СРСР (вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено).

ШУМЛЯНСЬКИЙ Опанас Михайлович, народився у 1885 році в м. Муровані Кирилівці Вінницької області, українець, освіта вища (Одеський університет, філологічний факультет). Проживав м. Одеса. Заарештований 11.04.1945 року. Звинувачення: зрадницька поведінка на окупованій території. (Працював коректором у газеті „Голос Дніпра” м. Херсона). Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області за ст. 54-10 ч. II КК УРСР засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 30.07.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ШУНЬКО Миколай Трохимович, народився 30.04.1913 р. у с. Олексіївка Валківського району Харківської області, українець, освіта середня – закінчив Ульяновський авіаційний технікум. Проживав у м. Херсоні по вул. Робоча, 3. Заарештований 02.09.37. Звинувачення: антирадянські настрої. Постановою Миколаївського облсуду 19.06.38 р. справа направлена на дослідження, підсудний звільнений під підписку про невізд. Реабілітований 28.02.39 р.; постановою Херсонського відділу НКВС та заступника облпрокурора справа припинена, підписки про невізд анульована.

ШУТЕНКО Захар Дмитрович, народився у 1899 році у м. Херсоні, українець, освіта середня. Проживав у м. Херсоні по вул. Робоча, 82. Заарештований 22.05.46 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 06.07.46 р. Херсонським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітований.

Щ

ЩЕБЕДІНОВ Михайло Іванович, народився у 1880 р. у м. Києві, росіянин, освіта середня. Проживав у м. Херсоні, пров. Поштовий, 8. Заарештований 25.08.44 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 06.12.44 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 7 років ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням Прокурора Херсонської області від 26.02.96 р. реабілітований.

ЩЕМЕЛЄВ Макар Сидорович, народився у 1901 році в с. Хильковичі Чауского району Могилівської області, росіянин, освіта нижча. Проживав м. Херсон. Заарештований 16.09.1944 року. Звинувачення: служив у німецьких окупантів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 04.12.1944 засуджений до 15 років концтаборів, 5 років поразки в правах та конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 07.12.1955 покарання знижено до 10 років ВТТ і як такий, що відбув строк покарання, з ув'язнення звільнений. Реабілітований 17.09.1955 Указом „Про амністію”.

ЩЕРБИНА Федір Юхимович, народився у 1913 році в с. Павлівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта – студент кооперативного технікуму. Проживав м. Херсон. Заарештований

30.05.1932 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній групі. Судовою трійкою при колегії ДПУ 20.01.1933 засуджений до 5 років концтаборів. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЩЕРЕДІН Василь Йосипович, народився у 1887 році в м. Херсоні, росіянин, освіта нижча. Проживав м. Херсон, Солдатський провулок. Заарештований 23.11.1920 року. Звинувачення: служив у білих. До суду не притягувався. Постановою Миколаївським губчека від 03.11.1921 звільнений під підписку про невізд, після чого зник. Постановою губчека від 21.11.1921 справу передано до архіву.

Ю

ЮЗЕФОВИЧ Тимофій Михайлович, народився 07.05.1901 року в с. Сошица (Польща), білорус, освіта початкова. Проживав м. Херсон, вул. Фрунзе, 6. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (У 1925 році нелегально перейшов кордон, був заарештований і відправлений на поселення у м. Херсон). Особливою нарадою при НКВС СРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 04.07.1958 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ЮНКЕР Берта Петрівна, народилася у 1917 році в с. Петерсталь Одеської області, українка, освіта початкова. Проживала м. Херсон. Заарештована 01.11.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. (Була зарахована до категорії „фольксдойч”). Особливою нарадою МВС СРСР засуджена до 4 років ВТТ. Реабілітована 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЮРОВ Данило Іллч, народився у 1888 р. у м. Херсоні, українець, освіта середня. Проживав у м. Херсоні по вул. Торговій, 90. Заарештований 06.11.44 р. Звинувачення: служба у німецькій армії. Помер у тюремній лікарні м. Херсона 17.03.45 р. від серцевої слабості. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 23.03.45 р. справа припинена “за смертю обвинуваченого”. Рішення Прокуратури Херсонської області від 23.10.89 р. підтвердило припинення справи.

ЮРЧЕНКО Олексій Родіонович, народився у 1895 році в м. Херсоні, українець, освіта середня. Проживав м. Херсон, вул. Мостова, 9. Заарештований 30.05.1946 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 21.08.1946 засуджений до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 30.08.1993 Висновком військового прокурора Південного регіону України.

ЮШКО Костянтин Семенович, народився у 1926 році в с. Станіслав Білозерського району, українець, освіта 6 класів. Проживав м. Херсон, вул. Кол-

госпна, 24. Заарештований 12.07.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МДБ Херсонської області 20.09.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УМВС по Херсонській області 23.02.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

Я

ЯБЛОШНИКОВ Григорій Михайлович, народився у 1888 році в м.Херсоні, українець, освіта 3 класи. Проживав м.Ургенг Хорезмської області. Заарештований 06.05.1952 року. Звинувачення: учасник контрреволюційної троцькістської групи, антирадянська агітація. (У 1936 році Особливою нарадою НКВС за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 5 років ВТТ). Особливою нарадою при МДБ СРСР за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР – заслання. Реабілітований у 1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЯКИМЕЦЬ Віра Антонівна, народилася в 1919 році в с.Чайковка Радомишлянського району Житомирської області, українка, освіта середня медична. Проживала м.Житомир. (У 1941-1944 роках перебувала у Херсоні, працювала у міській лікарні №2). Заарештована 07.03.1950 року. Звинувачення: соціально небезпечний елемент. Особливою нарадою при Міністрі держбезпеки 23.06.1951 була вислана на 10 років у Казахстан. Реабілітована 04.09.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЯКОВЛЕВ Володимир Семенович, народився у 1923 р. у м.Херсоні, росіянин, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Белінського, 47. Заарештований 12.10.44 р. Звинувачення: прихована співпраця з німецькими розвідорганами. Реабілітований 08.02.45 р. військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області, звільнений з-під арешту.

ЯКОВЛЄВ Василь Васильович, народився 05.03.1879 року в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул. Радянська, 49. Заарештований 28.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міського відділу НКВС 07.03.1939 та міськпрокурора 09.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЯКУБОВСЬКИЙ Рейнгольд Готфридович, народився у 1894 році в с.Несолонь Новгород-Волинського району Житомирської області, німець, освіта початкова. Проживав Херсонська сільгоспколонія. Заарештований 01.03.1938 року. Звинувачення: участь у антирадянській німецькій повстанській організації, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.09.1938 засуд-

жений до розстрілу. Розстріляний 15.10.1938 року. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЯМОСОВ Павло Никифорович, народився у 1908 році в м.Одеса, росіянин, освіта середня. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська, 27. Заарештований 15.01.1945 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 22.03.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 26.08.1992 Висновком Прокурора Херсонської області.

ЯМПОЛЬСЬКИЙ Григорій Лазаревич, народився у 1894 році в с.Мала Ведмедівка Антонівського району Кам'янець-Подільської області, єврей, освіта нижча. Проживав м.Херсон, вул.Куйбишева, 50. Заарештований 25.06.1941 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Новосибірським облсудом 14.10.1941 засуджений до 5 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 19.10.1960 Президією Верховного суду РСФСР.

ЯНАТЬЄВ Ілля Спиридонович, народився 09.07.1905 року в с.Великий Янсель Великояксельського району Донецької області, грек, освіта середня військова. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська, 16. Заарештований 25.07.1938 року. Звинувачення: належність до іноземної розвідки. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Миколаївській області 13.09.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЯНИШЕВСЬКИЙ Віктор Карлович, народився у 1926 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта 7 класів. Проживав м.Херсон, вул. Садова, 32. Заарештований 06.06.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МДБ Херсонської області 18.08.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 24.11.1954 справу повернуто на дослідження. Постановою УКДБ по Херсонській області 24.02.1955 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЯНОВСЬКА – НУРАЄВА Афифа Усейнівна, народилась у 1907 р. у м.Києві, татарка, освіта середня. Проживала у м.Одесі по вул.Мечнікова, 76. Заарештована УНКДБ по Херсонській області 07.06.45 за зрадницьку діяльність. Засуджена 23.07.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням Прокурора Херсонської області від 10.01.94 р. реабілітована.

ЯНТКЕ Едуард Карлович, народився у 1890 році в м.Херсоні, німець, освіта початкова. Проживав м.Херсон. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська пропаганда. Наркомом внутрішніх справ і Прокурором СРСР 29.01.1938

засуджений до розстрілу. Розстріляний 16.02.1938 року. Реабілітований 04.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЯНУШКЕВИЧ Христина Адамівна, народилася у 1905 році в с.Киселівка Білозерського району, полячка, освіта нижча. Проживала м.Херсон, вул. Степова, 57. Звинувачення: ст. 54-11 КК УРСР. До суду не притягувалася. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 22.02.1938 року з-під варті звільнена. Реабілітована.

ЯНЬКОВ Мойсей Степанович, народився 28.08.1893 року в с.Сергіївка Новотроїцького району, українець, освіта вища (педінститут). Проживав м.Херсон. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у антирадянській українській націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.05.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЯРКОВИЙ Іван Федорович, народився 17.06.1899 року в с.Пришиб Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Говардівська, 1. Заарештований 10.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1929 році органами ДПУ заарештовувався за службу в армії Денікіна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 06.10.1996 Президією Херсонського облсуду.

ЯРКОВИЙ Олексій Федорович, народився у 1897 р. у с.Пришиб Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав у м.Херсоні по вул.Свердлова, 22. Заарештований 24.04.44 р. Звинувачення: зрада. Реабілітований

10.10.44 р. військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області, звільнений з-під арешту.

ЯРОВА Ерна Густавівна, народилася у 1922 р. в селі Любомирівка у селянській родині. Працювала прибиральницею в місті Херсоні. Заарештована у 1945 році, засуджена за звинуваченням у співробітництві з німецькими окупантами. Відбувала покарання у Сузунському районі Новосибірської області. Реабілітована 19.04.1989 р.

ЯРОВЕНКО Захар Давидович, народився 23.03.1901 року в с.Тишківка Одеської області, українець, освіта вища. Проживав м.Херсон, вул. Комсомольська. Заарештований 09.06.1938 року. Звинувачення: шпигунство на користь польської розвідки. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.10.1938 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.11.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.02.1959 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ЯСТРЕБОВ Семен Клементійович, народився у 1880 р. у м.Тирасполь Молдавської РСР, росіянин, освіта вища – Московське вище механічне училище. Проживав у м.Херсоні по вул.Ливарній, 46. Заарештований 28.01.46 р. за посібницьку та антирадянську діяльність у період окупації. Засуджений 04.04.46 р. до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Звільнений 23.12.54 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 16.12.93 р. реабілітований.

ЯТВІНСЬКИЙ Валер'ян Феофанович, народився 23.10.1883 р. у м. Києві, росіянин, освіта середня. Проживав у м.Херсоні по вул.Судовій, 41. Заарештований 18.02.38 р. Звинувачення: не вказано. Реабілітований 07.03.38 р.; постановою Херсонського відділу НКВС з санкції водного прокурора Херсонського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

«ПОЛІТОГЛЯДАЧ» З ЦПШ

Можливість мати та вільно висловлювати свою точку зору на ту чи іншу подію завжди була ознакою демократичності держави. Сьогодні, попри всі труднощі розбудови суверенної держави, таке право є у всіх громадян України. За часів же сталінського тоталітарного режиму така «розкіш» могла коштувати людині позбавлення волі, а то й життя. А серед замордованого репресіями та задуреного ідеологією народу були люди, які не боялися вільно висловлюватися, хоча і розуміли, чого це може їм коштувати. Одним з таких людей був Яків Степанович Талагай, який поплатився за свою позицію волею і життям.

Його заарештували одразу після початку війни з гітлерівською Німеччиною — 23 червня 1941 року за звинуваченням у антирадянській агітації. Але в чому полягала та сама «агітація» і чи був Талагай насправді «ворогом народу»?

Незаможник, що працював у наймах, Яків Степанович отримав від Радянської влади землю, завів власне господарство і у 1926 році цілком свідомо вступив до лав комуністичної партії¹. Але «демократичний централізм» він тлумачив не як сліпе, беззаперечне слідування партійним настановам. Зрозуміло, не водночас формувалася громадська та партійна позиція Талагая і критичне ставлення до того, що відбувалося в тодішньому суспільстві. У 1929 році, працюючи головою Цареводарської сільради, він отримав першу партійну догану за висловлення незгоди з політикою партії на винищення найпрацьовитішого, а тому й найзаможнішого прошарку селянства, образливо заярликованого «куркульством»². А коли у 1931 році влада взялася викручувати руки селянам, змушуючи «за палички» працювати в колгоспах та віддавати останнє збіжжя на виконання непомірних зернозаготівельних планів, Яків Степанович дістає чергове партійне стягнення — за «втрату пильності під час хлібозаготівель»³. Чим окошувалися ті силові прийоми українському селянству, ми тепер знаємо, але тоді будь-яка позиція комуніста, що йшла врозріз з офіційною, вважалася грубим порушенням партійної дисципліни. «Опозиціонера» карали, але як працівника поцінювали. Звідси відповідальні посади голови колгоспу в селі Станіслав Білозерського району, секретаря партійної організації Херсонського консервного заводу. Але, все одно, жодну подію в країні не обминав аналітичний розум Якова Степановича. Він мав на все власну точку зору і висловлював її. От, наприклад, як він прокоментував смерть одного з найавторитетніших лідерів партії С.М.Кірова, вбитого при загадкових обставинах 1 грудня 1934 року: «...Кіров користувався великою любов'ю народу за добрий норов та простоту, отож верховне керівництво злякалось цього і вбило його...»⁴. Спостерігаючи, як на очах роздмухується і формується культ особи Й. В. Сталіна, Талагай резюмував: «Занадто вихваляють Сталіна, він цього не заслужив у народу... треба про нього менше писати та менше вихвалити»⁵. Тепер ми цілком визнаємо справедливості оцінок Талагая, але за тих часів такі одкровення вважалися справжнім злочином. І «вільнодумство» не минулося Якову Степановичу. У 1937 році, коли під гаслами боротьби з троцькістами та націоналістами почалася нова хвиля репресій, лише з квітня 1937 по травень 1938 року з лав КП(б)У було виключено 16511 комуністів⁶, з формулюванням «за зв'язок з троцькістами» «вичистили» з партії і Якова Степановича Талагая. Ось як він сам обурено коментував своє виключення: «...Порядок в партії можуть навести лише старі більшовики. Доки вони не прийдуть до керівництва, ладу не буде». І додавав: «Нині старі більшовики на засланні, тисячами вмирають...»⁷. Численні його апеляції про поновлення в КП(б)У не мали успіху. У Талагая почалися проблеми з працевлаштуванням — вчорашнього комуніста боялися брати на роботу, але й злигодні безробіття його не зламали. Яків Степанович продовжував уважно стежити за подіями в радянській країні та навколо неї та висловлювати свої оцінки і прогнози. Талагай наполегливо займався політичною самоосвітою, про що свідчать пізніше вилучені в нього при обшуку книжки: «Наша Родина», «Английский империализм и СССР», «За марксистско-ленинскую критику» та інші⁸.

Наближалася друга світова війна. Через невдалу зовнішню політику СРСР опинився в ізоляції і 23 серпня 1939 року уклав мирну угоду з нацистською Німеччиною, що увійшла в історію як «пакт Ріббентропа — Молотова»⁹. Аж ніяк, природно, не відаючи про таємні протоколи до цієї угоди, за якими два диктатори — Й. Сталін та А. Гітлер — фактично поділили Європу на сфери впливу, Талагай негативно висловився про сумнівне партнерство. Після арешту він визнав на допитах: «Я висловлювався проти укладення договору з Німеччиною тому, що вважав це грубою політичною помилкою з боку Радянського

Союзу»¹⁰. Коли ж, згідно з пактом, у вересні 1939 року радянські війська увійшли на територію Західної України та Західної Білорусії, Яків Степанович об'єктивно констатував: «...у Західній Україні Радянську владу не полюбляють..., тому й командирів РСЧА вбивають з-за рогу»¹¹. Про війну з Фінляндією, що її було розв'язано в листопаді 1939 року та яка затягнулася більш ніж на три місяці і коштувала життя сотням тисяч наших бійців¹², він теж мав «незаконну» точку зору: «...наші війська повинні були розправитися з білофіннами за кілька днів, але затрималися...»¹³. Звернемо увагу на те, що всі ці коментарі належать «політичному оглядачу», який мав освіту рівня ЦПШ — церковно-приходської школи.

Жоден тоталітарний режим ніколи не визнавав власних помилок і не дозволяв про них говорити своїм громадянам. Не був винятком і сталінський... У червні 1941 року — на другий день початку війни — Яків Степанович Талагай за чийось «стуком» був заарештований у Херсоні. Коли ж у серпні до міста підступали німці¹⁴, його етапували до Маріїнська, де слідство було продовжено. На допитах арештант Талагай не відмовлявся від своїх висловлювань та оцінок, наполягаючи на тому, що вони, на його думку, не носили антирадянського характеру, а лише критикували ті чи інші хибні дії державних органів. Але такі тонкощі не цікавили катів сталінського карального апарату.

Справу Талагая «оформили» під відповідний вирок — 19 серпня 1942 року Особливою Народою при НКВС СРСР Яків Степанович був засуджений до 7 років виправно-трудових таборів¹⁶. Але навіть ця сувора кара не зламала правдоборця. Як свідчать документи з його кримінальної справи, перебуваючи у в'язниці УНКВС № 2 міста Маріїнська, Талагай твердив сусідам по камері: «У 1937 році забрали сотні тисяч невинних людей, над якими органи НКВС чинили беззаконня та знущання... І от тепер людей, які дійсно відстоювали інтереси народу, оголосили ворогами...»¹⁷

Доноси про це нагромаджувалися у його справі, мабуть, не випадково: тюремники збиралися «домогатися строку» вільнодумцю, але не встигли. Яків Степанович Талагай помер у північних таборах, утвердивши мученицькою смертю на каторзі право мати і висловлювати свою думку.

¹ Архів УСБУ по Херсонській області — с. 5232 ф/ст, арк. 5.

² Там же, арк. 3.

³ Там же, арк. 15.

⁴ Там же, арк. 63.

⁵ Там же, арк. 26.

⁶ Шаповал Ю.І. Україна 20-50 років: сторінки неписаної історії. — К. 1993 р., с. 241.

⁷ Архів УСБУ... с. 5232 ф/ст, арк. 31.

⁸ Там же, арк. 9.

⁹ История Великой Отечественной войны Советского Союза (1941-1945). М. 1963. — с. 176.

¹⁰ Архів УСБУ... — арк. 55.

¹¹ Там же, арк. 29.

¹² История Великой Отечественной войны... — с. 259.

¹³ Архів УСБУ... — арк. 33.

¹⁴ Історія міст і сіл УРСР. Херсонська область. — К. 1983. — с. 55.

¹⁵ Архів УСБУ... — арк. 27.

¹⁶ Там же, арк. 61.

¹⁷ Там же, арк. 67.

В. МОСТОВИЙ.

ГРОМАДЯНИ, РЕПРЕСОВАНІ НА ТЕРИТОРІЇ БІЛОЗЕРЬСЬКОГО РАЙОНУ

А

АВЕРКІЄВ Григорій Леонтійович, народився у 1921 році в с.Арнаутка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Арнаутка Білозерського району. Заарештований 17.04.1946 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 1-ї гвардійської артдивізії 23.05.1946 засуджений до 8 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 16.10.1991 Висновком Прокурора Херсонської області.

АВРАМЕНКО Петро Федорович, народився 16.01.1877 року в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 01.10.1937 року. Звинувачення: участь у куркульському повстанні, антирадянська агітація, письмовий зв'язок з братом, який жив за кордоном. Трійкою при УНКВС по Одеській області від 05.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.12.1937 року. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

АДАМЕНКО Федір Іванович, народився 18.07.1893 року в с.Купейваха Богодухівського району Харківської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 21.05.1938 з-під варті звільнений, справу направлено міському прокурору на припинення. Реабілітований.

АНІСІМОВ Іван Семенович, народився 10.05.1902 року в с.Терновець Курської області, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.03.1967 Президією Херсонського облсуду.

АНТИШ Семен Іванович, народився у 1898 р. у с.Теплиці Ярославського повіту Перемишльської області (Австрія), українець, освіта нижча. Проживав у с.Цареводар Білозерського району. Заарештований 23.06.41 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 22.10.41 р. Новосібірським облсудом до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 4 р. Рішенням Херсонського облпрокурора від 23.12.93 р. реабілітований.

АНТКО Андрій Онисимович, народився 30.11.1896 року в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1920 році брав участь у куркульському повстанні). Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 04.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.11.1964 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

АНТКО Василь Онисимович, народився 02.03.1901 року в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, поляк, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 09.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність (у 1929 році брав участь у повстанні). Рішенням наркмо внутрішніх справ і Генерального прокурора СРСР 15.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.11.1937 року. Реабілітований 22.02.1958 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

АНТКО Яків Федорович, народився у 1899 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району. Заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ від 20.08.1933 та 05.09.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

АНТОНОВ Микола Гринаркович, народився 10.05.1890 року в м.Волочинськ, українець, освіта середня. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 27.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. (У 1930 році був засуджений за антирадянську агітацію до 3 років заслання). Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

АРНАУТОВ Микола Іванович, народився 14.09.1902 року в с.Козачі Лагері Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Орлове (приєднане до с.Понятівка) Білозерського району. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1935 році був заарештований за підозрою у контрреволюційній діяльності). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований.

бітований 18.04.1962 Президією Херсонського облсуду.

АРНАУТОВ Микола Прокопович, народився у 1926 році в с.Іванівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Іванівка Білозерського району. Військовослужбовець. Заарештований 20.12.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №19854 від 28.03.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки у правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 13.05.1953 справу повернуто на дослідження. Постановою ОО Одеського військового округу 04.01.1954 справу закрито. Реабілітований 12.12.1990 Прокуратурою Херсонської області.

АРНАУТОВ Микола Трохимович, народився у 1926 р. в селі Іванівка у селянській родині. Служив рядовим у військовій частині №78681. Заарештовувався у 1949 і 1953 р.р., засуджений за звинуваченням у зраді Батьківщини. Реабілітований 12.12.1990 року.

АРПАЗОВ Карпо Микитович, народився у 1884 році в с.Армянськ Кримської АРСР, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 25.04.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. (27.11.1945 року повернувся з Німеччини у порядку репатріації). Постановою особливої наради при МВС СРСР 28.01.1947 засуджений до 5 років заслання у Сузунський район Новосибірської області. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

АРСЕНІ Костянтин Федорович, народився у 1898 році в м.Одеса, українець, освіта вища. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 25.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1929 році Особливою нарадою за участь у націоналістичному русі був засуджений до 3 років). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.04.1938 за ст. 54-10 ч.ІІ, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 13.10.1956 Президією Херсонського облсуду.

АРТЕМЕНКО Андрій Мартинович, народився 11.07.1893 року в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 2 класи. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 28.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність, агітація. (У 1932 році був засуджений до 1 року примусових робіт). Рішенням наркому внутрішніх справ і Генерального прокурора СРСР 04.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.11.1937 року. Реабілітований 22.0.1958 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

АСТЕНЕНКО Степан Васильович, народився у 1906 р. у с.Висунськ Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав у с.Сухий Ставок

Білозерського району. Заарештований 12.11.45 р. за посібницьку діяльність та антирадянську агітацію у період німецької окупації. Херсонським облсудом 18.02.46 р. засуджений до 5 років позбавлення волі з поразкою прав на 3 роки та конфіскацією майна. Рішенням Прокурора Херсонської області від 28.01.93 р. реабілітований.

АФНАСЬЄВ Анатолій Олексійович, народився у 1926 році в с.Батурино Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав радгосп „Інгuleць” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 20.04.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МДБ Херсонської області 28.06.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 09.01.1954 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 22.04.1996 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

Б

БАБЕНКО Максим Семенович, народився 10.08.1917 року в с.Верхнеорелка Олексіївського району Харківської області, українець, освіта середня. Проживав радгосп „Разземля” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 29.08.1938 року. Звинувачення: шкідництво і антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 01.12.1938 справу припинено і з санкції міського прокурора звинувачуваний з-під варті звільнений. Реабілітований.

БАБІЙ Яків Трохимович, народився у 1879 році на хуторі Безводний Варварівського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 29.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 16.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БАКЛАН Володимир Іванович, народився у 1925 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта 8 класів. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Військовослужбовець. Заарештований 27.08.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №19854 від 13.02.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 08.04.1950 покарання знижено до 10 років ВТТ. 01.09.1954 Верховним судом СРСР вищевказані рішення судових інстанцій відмінені, справу закрито. Реабілітований 23.01.1992 Прокуратурою по Херсонській області.

БАКЛАН Іван Іванович, народився у 1892 році в с.Токарівка Херсонського (Білозерського) району,

українець, освіта нижча. Проживав с.Токарівка Білозерського району. Заарештований 15.10.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 12.01.1945 засуджений до 15 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 14.10.1954 покарання знижено до 10 років, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 30.09.1965 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено).

БАЛУЦА Дмитро Костянтинович, народився у 1857 році в с.Кашніце Дубоссарівського району Тираспольського повіту, українець, освіта середня. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований 26.04.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС від 15.05.1935 та міськпрокурора від 21.05.1935 справу припинено. Реабілітований.

БАНКОВ Іларіон Степанович, народився 21.10.1902 року в с.Красне Скадовського району, українць, освіта початкова. Проживав с.Білозерка Херсонського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.03.1995 Прокуратурою по Херсонській області.

БАНШЕВСЬКИЙ Данило Іванович, народився 17.12.1883 року в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 28.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, агітація. (У 1930 році був засуджений до 4 років заслання). Рішенням наркому внутрішніх справ і генерального прокурора СРСР від 04.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.11.1937 року. Реабілітований 22.02.1958 Колегією Верховного Суду УРСР.

БАРАБАШ Василь Микитович, народився 01.01.1891 р. у с.Горячківка Крижопольського району Вінницької області, українець, закінчив 3 класи. Проживав у с.Кізомис Білозерського району. Заарештований 27.03.1938 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Реабілітований 14.04.38 р.; постановою Білозерського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

БАРАНОВ Віталій Трохимович, народився у 1926 році в с.Олександрівка Білозерського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Олександрівка Білозерського району. Заарештований 20.11.1948 року. Звинувачення: приналежність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 29.01.1949 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах.

Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу направлено на новий розгляд. Постановою УМВС по Херсонській області від 20.02.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 23.01.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

БАРСУКОВ Микола Ларіонович, народився у 1900 році в с.Русанівка Знаменського району Смоленської області, росіянин, освіта нижча. Проживав радгосп „Велетень” Білозерського району. Заарештований 22.04.1939 року. Звинувачення: антирадянська агітація. 434 Військовим трибуналом Київського військового округу 05.08.1939 засуджений до 5 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 27.09.1993 Висновком заступника Генпрокурора України.

БАТЬКО Іван Юрійович, народився 03.10.1890 року у Польщі, білорус, освіта початкова. Проживав радгосп ім. Косіора Білозерського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.03.1995 Прокуратурою по Херсонській області.

БАЩЕНКО Олександр Павлович, народився 20.02.1915 року в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, українць, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 20.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 09.10.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.10.1956 Президією Херсонського облсуду.

БАЩЕНКО Павло Тимофійович, народився у 1884 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району. Заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ від 22.08.1933 справу припинено у зв'язку зі смертю обвинувачуваного.

БЕЗРОДНИЙ Степан Степанович, народився у 1926 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 22.03.1949 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких каральних органів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 07.05.1949 засуджений до 25 років з конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 05.09.1953 справу направлено на новий розгляд. Постановою УМВС Херсонської області від 27.03.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БЕРЕЗКО Іван Михайлович, народився у 1926 році в с.Кізомис Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Військовослужбовець. Заарештований

02.07.1949 року. Звинувачення: підозра у належності до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом Забайкальського військового округу 14.09.1949 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 14.04.1954 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу закрито).

БЕРЕЗНЯК Пантелій Олексійович, народився 10.03.1874 року в с.Киселівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Киселівка Білозерського району. Заарештований 19.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 21.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 20.07.1938 (орієнтовно) у м.Миколаєві. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БЕСПАЛЬКО Малахій Олексійович, народився у 1895 році в м.Новозибково Гомельської області, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: підготовка переходу кордону у бік Румунії. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 18.11.1991 Прокуратурою Херсонської області.

БИСТРЯНСЬКИЙ Лука Васильович, народився у 1901 році в с.Суковато (Галичина) на той час – Австро-Угорщина, українець, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 12.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою при наркомі внутрішніх справ СРСР 28.11.1937 був засуджений до 10 років ВТТ. Помер 24.08.1942 року. Реабілітований 31.08.1963 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

БИШЕВЕЦЬ Опакас Петрович, народився у 1911 році в с.Киселівка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав зернорадгосп ім.Косіора. Заарештований 29.11.1932 року в м.Берездов Славутського району Хмельницької області. Звинувачення: за спробу нелегально перейти радянсько-польський кордон, шпигунство на користь Польщі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 20.08.1933 засуджений до 3 років заслання до Захсибкраю. Реабілітований 19.04.1991 Президією Херсонського облсуду.

БІБІКОВ, він же **БІБІК Василь Тихонович**, народився у 1926 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Військовослужбовець. Заарештований 08.01.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Приморського військового округу 14.06.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 03.07.1954 по-

карання знижено до 5 років ВТТ і за Указом „Про амністію” з-під варті звільнений. Реабілітований 18.03.1992 Висновком прокурора Приморського краю.

БІЛЕНКО Андрій Петрович, народився у 1931 році в с.Стара Збур’ївка Голопристанського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 07.05.1968 року. Звинувачення: розповсюдження антирадянських листівок. (Судово-психіатричною експертизою 28.05.1968 визнаний невідповідним). Херсонським облсудом 15.07.1968 справу припинено, направлений на примусове лікування в психлікарню спеціального типу. Реабілітований.

БІЛЕЦЬКА Клавдія Яківна, народилася у 1902 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району. Заарештована 20.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 25.05.1939 засуджена до 3 років позбавлення волі, 2 роки поразки в правах. Реабілітована 08.12.1992 Постановою в. о. прокурора Херсонської області.

БІЛЕЦЬКА Олександра Яківна, народилася у 1884 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, українка, неграмотна. Проживала с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району. Заарештована 20.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 25.05.1939 засуджена до 6 років позбавлення волі, 3 роки поразки в правах. Верховним судом УРСР 23.08.1939 покарання знижено до 3 років позбавлення волі. Реабілітована 07.12.1992 Постановою в. о. прокурора Херсонської області.

БІЛЕЦЬКИЙ Яків Павлович, народився у 1906 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, поляк, неграмотний. Проживав с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району. Вперше заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ від 20.08.1933 та 05.09.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Вдруге заарештований 11.10.1937 року. Звинувачення: член контрреволюційної організації, антирадянська агітація. Рішенням наркомі внутрішніх справ і Генерального прокурора СРСР від 04.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.11.1937 року. Реабілітований 22.02.1958 Колегією Верховного Суду УРСР.

БІЛИНСЬКИЙ Йона Ілліч, народився у 1892 році в с.Кізомис Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 4 класи. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 5 років ВТТ. (У 1920 році був заареш-

тований Херсонською ЧК за організацію повстання проти ЧА). Реабілітований 15.07.1962 Президією Херсонського облсуду.

БЛОУС Спиридон Трохимович, народився у 1893 році в с.Посад-Покровське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. (У 1933 році закінчив курси ветфельдшерів). Проживав с.Киселівка Білозерського району. Заарештований 13.03.1938 року. Звинувачення: участь в українській націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10 ч.1, 54-7, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.04.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 17.07.1956 Президією Херсонського облсуду.

БЛОШКУРЕНКО Григорій Григорович, народився у 1926 році в с.Федорівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Федорівка Білозерського району. Заарештований 18.10.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 23.05.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 07.04.1954 справу повернуто на дослідження. Постановою ОО КДБ Таврійського військового округу 06.08.1954 справу закрито. Реабілітований 21.02.1997 висновком заступника прокурора Херсонської області.

БЛОШКУРЕНКО Іван Ісакович, народився 08.05.1882 року в с.Федорівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Федорівка Херсонського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 08.02.1990 Прокуратурою по Херсонській області.

БЛЯЄВ Олександр Миколайович, народився у 1919 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 07.01.1949 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. До суду не притягувався. Постановою УМДБ по Херсонській області від 20.10.1949 справу припинено за ст. 197 ч.ІІ КК УРСР. Реабілітований.

БОГДАН Борис Устинович, народився 22.07.1892 року в Турьї Чигиринського району Київської області, українець, освіта середня (закінчив у 1907 р. духовне училище у м.Херсоні). Проживав с.Федорівка Білозерського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, церковна пропаганда. Трійкою при УНКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 08.04.1964 Президією Херсонського облсуду.

БОГДАН Кузьма Дмитрович, народився у 1878 році в с.Білозерка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Біло-

зерка Херсонського району. Заарештований 31.12.1932 року. Звинувачення: за недоздачу хліба державі. Особливою нарадою при колегії ДПУ 10.02.1933 засуджений до 3 років заслання у Казахстан. Реабілітований 31.10.1995 Прокуратурою Херсонської області.

БОЙКО Федір Миколайович, народився у 1925 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта 5 класів. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 28.09.1948 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 04.12.1948 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 30.01.1954 справу повернуто на дослідження. Постановою УКДБ по Херсонській області 07.06.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БОЙКО-ЄФІМОВА Галина Костянтинівна, народилася у 1926 році в с.Арнаутка Білозерського району, українка, освіта 7 класів. Проживала м.Ленінград (Росія). Заарештована 03.11.1948 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 20.01.1949 засуджена до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 04.10.1954 покарання знижене до 5 років ВТТ і за Указом „Про амністію” з ув'язнення звільнена. Реабілітована 20.03.1993 висновком прокурора Херсонської області.

БОЛДИСЄВ Пилип Тихонович, народився у 1893 році в с.Малеєвка Херсонського повіту, росіянин, неграмотний. Проживав с.Малеєвка Херсонського повіту. Заарештований 22.09.1922 року. Звинувачення: участь у Кронштадському заколоті і нелегальний перехід держкордо. До суду не притягувався. Постановою ОКРО ПП ДПУ 09.10.1922 справу припинено, з-під варті звільнений і направлений в Губвійськкомат для демобілізації і відправлення на батьківщину.

БОНДАР Євдокія Пантеліївна, народилася у 1921 році в сел. Н.-Паришево Білозерського району, українка, освіта 5 класів. Проживала с.Н.-Паришево Білозерського району. Заарештована 22.02.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. До суду не притягувалася. Постановою ОКР НКО „Смерш” 4-ї гвардійської танкової армії від 28.03.1945 справу припинено, обвинувачена направлена в табір НКВС СРСР для перевірки.

БОНДАРЬ Михайло Якович, народився 12.07.1896 р. у с.Понятівка Білозерського району, українець, освіта нижча, працював завідуючим фермою. Проживав у с.Понятівка Білозерського району. Заарештований 20.02.38 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Реабілітований 09.03.38 р.; по-

становою Херсонського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

БОНКО Григорій Лазарович, народився у 1913 році в с.Збіривка Новобузького району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Городній велетень” Білозерського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: участь у страйку. Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 11.12.1991 Прокуратурою Херсонської області.

БОРОДІН Антон Іванович, народився у 1894 р. у с.Покровські Хутори Очаківського (нині Голопристанського) району, українець, закінчив 4 класи. Проживав в с. Лупарево Білозерського району. Заарештований 03.06.41 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 20.01.42 р.; постановою УНКВС по Новосибірській області справа припинена, звільнений з- під арешту.

БУГАЙОВ-ТКАЧЕНКО Віденій Авдійович, народився у 1893 році в Румунії, румун, освіта початкова. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: підготовка переходу кордону у бік Румунії. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 18.11.1991 Прокуратурою Херсонської області.

БУГІНСЬКИЙ Дмитро Микитович, народився у 1890 році в с.Рожнівка Херсонського (Білозерського) району, українець. Проживав с.Рожнівка Херсонського району. Заарештований 06.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 14.12.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БУДНИКОВ Леонтій Осипович, народився 26.05.1888 року в с.Копані Білозерського району, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Копані Білозерського району. Заарештований 28.04.1921 року. Звинувачення: служив у білогвардійській армії у розшуковому відділенні. Колегією малої трійки при ХУГНК 10.08.1921 засуджений до 2 років умовно у концтаборі із застосуванням громадських примусових робіт. Реабілітований 30.06.1995 Прокуратурою Херсонської області.

БУКОВСЬКИЙ Григорій Іванович, народився у 1894 році в м.Києві, українець, освіта початкова. Проживав с.Арнаутка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 10.11.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 01.03.1930 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.03.1930 в м.Херсоні. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БУКОВСЬКИЙ Іван Іванович, народився у 1880 році в м.Києві, українець, освіта початкова. Проживав с.Арнаутка Білозерського району. Заарештований 10.11.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 01.03.1930 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.03.1930 в м.Херсоні. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

рештований 10.11.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 05.02.1930 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.03.1930 в м.Херсоні. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БУКОВСЬКИЙ Олексій Іванович, народився у 1888 році в м.Києві, українець, освіта початкова. Проживав с.Арнаутка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 10.11.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 01.03.1930 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.03.1930 в м.Херсоні. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БУЛЬБА Андрій Юхимович, народився у 1907 році в с.Шкуринівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Шкуринівка Білозерського району. Заарештований 03.07.1945 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 203-ї стрілецької дивізії 17.08.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 02.08.1993 Висновком військового прокурора Одеського військового округу.

БУЛЬБА Григорій Терентійович, народився 10.03.1904 року в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Музиківка Херсонського району. Заарештований 17.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда, участь у куркульській організації. (У 1929 році був засуджений за вбивство колгоспного активіста до 4 років ув'язнення). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 07.04.1938 року. Реабілітований 30.06.1959 Президією Херсонського облсуду.

БУЛЬБА Пилип Терентійович, народився у 1900 році в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав сел. Зелений Гай. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. У 1939 році рішення трійки скасовано. Реабілітований у 1994 році Прокуратурою Херсонської області.

БУР'ЯН Микола Федорович, народився у 1912 році у с.Валява Петровського району Київської області, українець, освіта нижча. Проживав у радгоспі “Велетень” Білозерського району. Заарештований 05.07.41 р. за виказування терористичних погроз на адресу адміністрації радгоспу. ВТ гарнізону м.Томська 21.09.41 р. засуджений до 7 років ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 08.06.93 р. реабілітований.

БУРДЕЛЬНИЙ Володимир Васильович, народився у 1926 році в с.Будне Шаргородського ра-

йону Вінницької області, українець, освіта 6 класів. Проживав с.Петрівка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 22.10.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №70804 від 10.02.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 18.02.1953 справу повернуто на дослідження. Реабілітований 08.08.1954 Постановою УМВС по Херсонській області (справу припинено, з-під варт звільнений).

БУРКАЦЬКИЙ Петро Федорович, народився у 1916 році в с.Шильченівці Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Богданівка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 06.10.1945 року. Звинувачення: посібницька і антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 09.04.1946 засуджений до 7 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 14.04.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

БУРОМІНСЬКИЙ Семен Романович, народився у 1899 році в с.Милове Качкарівського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований у березні 1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. (У 1922 році був заарештований органами ЧК за бездіяльність, у 1933 році – за безгосподарність, судом був оправданий). Трійкою при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

В

ВАНСОВИЧ Гнат Олександрович, народився 24.08.1896 року в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 22.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1920 році брав участь у куркульському повстанні, у 1930 році – розгромі колгоспу). Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 04.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 31.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 21.11.1962 Президією Херсонського облсуду.

ВАНСОВИЧ Матильда Юзгорівна, народилася 14.03.1898 р. у с.Цареводар Херсонського (нині Білозерського) району, полька, освіта нижча. Проживала у с.Цареводар Білозерського району. Заарештована 22.02.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітована 11.04.39 р. (14.04.39 р.); постановами районного відділу НКВС та Херсонського міськпрокурора справа припинена, звільнена з-під арешту.

ВАНСОВИЧ Флорін Васильович, народився 14.10.1906 р. у с.Цареводар Херсонського (нині Білозерського) району, поляк, освіта нижча. Проживав у с.Цареводар Білозерського району. Заарештований 22.02.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 11.04.39 р. (14.04.39р.), постановами районного відділу НКВС та Херсонського міськпрокурора справа припинена, звільнений з-під арешту.

ВАНСОВИЧ Ян Гнатович, народився 27.09.1902 року в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, поляк, освіта нижча. Проживав с.Правдине. Заарештований 15.10.1937 року. Звинувачення: участь у польській націоналістичній організації. (У 1920 році брав участь у куркульському повстанні. У 1933 році арештовувався за антирадянську агітацію). Рішенням наркомун Внутрішніх справ і Генерального прокурора СРСР від 04.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.11.1937 року. Реабілітований 22.02.1958 Колегією Верховного Суду УРСР.

ВАРШАВСЬКИЙ Євген Андріанович, народився 27.02.1905 року в м.Варшава (Польща), поляк, освіта середня. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований 09.06.1938 року. Звинувачення: шпигунство на користь польської розвідки. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.10.1938 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.11.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.02.1959 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ВАСИЛЕНКО Володимир Опанасович, народився у 1926 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 20.11.1948 року. Звинувачення: належність до агенти німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 08.02.1949 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу направлено на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області від 13.04.1954 справу припинено. Реабілітований.

ВАСИЛЕНКО Іван Прокопійович, народився у 1907 році в с.Петропавлівка Новобузького району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 30.03.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 09.04.1933 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 15.08.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ВАСИЛЬКІВСЬКИЙ Микола Ілліч, народився у 1915 р. у с.Музиківка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Музиківка Білозерського району. Військовослужбовець. Заарештований 15.06.37 р. за контрреволюційну агітацію.

Засуджений 15.07.37 р. ВТ 13 стрілецького корпусу до 4 р. ВТТ з поразкою прав на 2 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 17.05.94 р. реабілітований.

ВАСИЛЯН (Васіліян) Япок Погосович, народився у 1888 році в с.Хошкалди, Карська область (Туреччина), вірмен, неписьменний. Проживав с.Нова Зоря Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 07.03.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.07.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 29.10.1959 Президією Херсонського облсуду.

ВАСЮТИНСЬКИЙ Прокопій Степанович, народився у 1879 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 11.04.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. Військовим трибуналом Одеського військового округу 13.07.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 03.10.1944 справу направлено на новий розгляд. Військовим трибуналом Одеського військового округу 21.12.1945 за судом виправданий. Реабілітований.

ВАТОЖЕНКО Михайло Йосифович, народився у 1890 р. у с.Мігея Одеської області, українець, письменний. Проживав у смт Білозерка Білозерського району. Заарештований 13.01.45 р. за посібницьку та антирадянську діяльність у період німецької окупації. Засуджений 11.05.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 15 р. каторжної праці з конфіскацією майна. Звільнений 09.06.55 р. Реабілітований 15.11.93 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ВАЩЕНКО Євсей Сергійович, народився 24.06.1900 року в с.Липове Глобинського району Полтавської області, українець, освіта початкова. Проживав – свинорадгосп „Інгулець” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: організація контрреволюційної групи, антирадянська агітація. (У 1932 році був засуджений до 4 років позбавлення волі за невиконання контракції). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.06.1961 Президією Херсонського облсуду.

ВАЩЕНКО Овсій Сергійович, народився 24.06.1900 року в с.Липове Граднинського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Федорівка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований у грудні 1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трайки НКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений

до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.06.1961 Президією Херсонського облсуду.

ВДОВИЧЕНКО Федір Григорович, народився 07.06.1879 року в с.Білозерка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, вимагав повернення конфіскованого майна. (Був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 02.03.1964 Президією Херсонського облсуду.

ВЕЛИКИЙ Данило Тихонович, народився у 1894 р. у с.Новотягинка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Новотягинка Білозерського району. Заарештований 17.03.45 р. за саботаж. Засуджений 29.05.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 3 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 26.05.94 р. реабілітований.

ВЕЛИКОДНИЙ Григорій Данилович, народився 27.10.1916 року в с.Антонівка Привільнянського району Одеської (нині Миколаївської) області, українець, освіта початкова. Проживав у радгоспі „Радянська земля” Білозерського району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.01.1968 Президією Херсонського облсуду.

ВЕЛИКОДНИЙ Михайло Данилович, народився у 1914 році в с.Антонівка Привільнянського району Одеської (Миколаївської) області, українець, освіта початкова. Проживав у радгоспі „Радянська земля” Білозерського району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Помер 28.02.1939 у місцях позбавлення волі. Реабілітований 10.01.1968 Президією Херсонського облсуду.

ВЕРВИКІН Михайло Іванович, народився у 1901 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 26.10.1945 року. Звинувачення: посібницька діяльність німецьким окупантам. Херсонським облсудом 10.01.1946 засуджений до 7 років позбавлення волі з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 12.08.1992 Вишном в. о. прокурора Херсонської області.

ВЕРШИНА Василь Федорович, народився у 1909 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Військовим трибуналом військ УНКВС Дальбуду 10.08.1938 засуджений до найвищої міри покарання

– розстрілу. Президією Магаданського облсуду 27.01.1969 вищевказана постанова відмінена, справу припинено. Реабілітований 06.04.1977 Президією Херсонського облсуду.

ВИСОЦЬКИЙ Іван Васильович, народився у 1898 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району. Заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ від 20.08.1933 та 05.09.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ВИШНЕВСЬКА Агата Олександрівна, народилась у 1892 р. у с.Цареводар Херсонського (нині Білозерського) району, полька, освіта початкова. Проживала у с.Цареводар Білозерського району. Заарештована 22.02.38р. Звинувачення: антирадянська діяльність. Реабілітована 11.04.39р.; постановами районного відділу НКВС та Херсонського міськпрокурора справа припинена, звільнена з-під арешту.

ВИШНЕВСЬКА Клементина Францевна, народилась у 1908 році в с.Киселівка Херсонського (Білозерського) району, полька, неграмотна. Проживала с.Киселівка Херсонського (Білозерського) району. Заарештована 14.03.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським окружним судом 14.06.1930 засуджена до 2 років позбавлення волі, 3 роки поразки в правах. Реабілітована 08.06.2000 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

ВИШНЕВСЬКИЙ Франц Леонтійович, народився 27.10.1886 року в м.Бердичів Вінницької області, поляк, освіта початкова. Проживав радгосп „Велетень” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС та Генпрокуратури СРСР 05.02.1938 р. засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 11.10.1958 Судовою колегією Верховного Суду УРСР.

ВИШНЕВСЬКИЙ Ян Юзефович, народився 22.10.1899 року в с.Цареводар (с.Правдино) Херсонського (Білозерського) району, поляк, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 16.09.1937 року. Звинувачення: член польської націоналістичної організації, антирадянська агітація. (У 1920 р. був заарештований як учасник куркульського повстання, у 1929 р. розкуркулений). Рішенням наркомун внутрішніх справ і Генерального прокурора СРСР 04.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.11.1937 року. Реабілітований 22.02.1958 Судовою колегією Верховного Суду УРСР.

ВІЛЬКОВСЬКИЙ Григорій Якович, народився 25.12.1872 року в м.Миколаєві, росіянин, освіта – Одеська духовна семінарія. Проживав с.Микільське

Білозерського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Трійкою УНКВС по Одеській області засуджений до 8 років ув'язнення. Реабілітований 30.03.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ВІЛАНСОВИЧ Ян Гнатович, народився у 1902 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, поляк, освіта нижча. Проживав с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району. Заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ від 20.08.1933 та 05.09.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ВОЙТКЕВИЧ Микола Антонович, народився 08.05.1904 року в с.Липняжка Добровеличківського району Одеської області, українець, освіта середня. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 28.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1929 році був розкуркулений та висланий за межі України). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 21.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний в м.Миколаєві. Реабілітований 12.07.1989 Прокуратурою по Херсонській області.

ВОЛКОВ Пантелей Степанович, народився у 1900 р. у Херсонському (тепер Білозерському) районі, українець, малописьменний. Проживав у Білозерському районі. Заарештований 01.01.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 30.01.33 р.; постановою Білозерського відділу ДПУ звільнений з-під арешту.

ВОЛКОВ Петро Володимирович, народився у 1895 році в с.Киселівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Киселівка Херсонського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація, участь у банді Григор'єва. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 11.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ВОЛКОВА Ганна Кирилівна, народилась у 1921 році в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українка, освіта нижча. Проживала с.Музиківка Білозерського району. Заарештована 29.05.1944 року. Звинувачення: підозра в належності до німецьких розвідорганів. До суду не притягувалася. Постановою УНКДБ по Херсонській області 27.07.1944 справа припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ВОЛОШИН Василь Тимофійович, народився у 1906 р. у с.Куйбишеве Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Куйбишеве Білозерського району. Заарештований не був у зв'язку з переходом на бік ворога. Засуджений 05.12.41 р. ВТ 55 армії до розстрілу за конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 26.09.96 р. реабілітований.

ВОЛЬХОВСЬКИЙ Михайло Семенович, народився у 1919 році в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 8 класів. Проживав с.Музиківка Білозерського району. Військовослужбовець. Заарештований 23.01.1943 року. Звинувачення: служба у німецькій армії. Військовим трибуналом 91-ї стрілецької дивізії 05.02.1943 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Військовим трибуналом південного фронту 22.03.1943 вищевказаний вирок відмінено, справу закрито. Реабілітований.

ВОРОНЕНКО Архип Михайлович, народився у 1888 році в с.Садове Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Садове Білозерського району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 13.12.1967 Президією Херсонського облсуду.

ВОРОНОВ Іван Федорович, народився у 1926 р. у с.Микільське Білозерського району, українець, закінчив 5 класів. Військовий, частина 19206. Заарештований 28.04.48 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 08.07.48 р. ВТ військової частини 70465 до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням Верховного Суду від 22.09.54 р. міра покарання знижена до 10 р. ВТТ. Рішенням прокурора Херсонської області від 11.11.93 р. реабілітований.

ВОРОНОВ Федір Андрійович, народився у 1873 році в с.Микільське Херсонського (Білозерського) району, українець, неграмотний. Проживав с.Микільське Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 11.03.1939 та міськпрокурора 15.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ВОРОНОВ Федір Петрович, народився у 1926 році в с.Микільське Білозерського району, росіянин, освіта 7 класів. Проживав с.Микільське Білозерського району. Заарештований 23.09.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Калінінградської області 30.11.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 08.09.1954 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу закрито).

Г

ГАБРИШ Олексій Платонович, народився 10.03.1897 року в с.Загорянівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Загорянівка Білозерського району. Заарештований 17.02.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному угрупованні куркулів. Поста-

новою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 24.05.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 14.04.1959 Президією Херсонського облсуду.

ГАЙДАЙ Віктор Сергійович, народився 25.10.1927 року, в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 22.03.1949 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 28.04.1949 засуджений до 10 років ВТТ з конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 13.01.1954 справу повернуто на дослідження. Постановою УКДБ по Херсонській області 05.04.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ГАЙДУЧЕНКО Павло Демидович, народився 1887 р. у с.Тягинка Херсонського (тепер Білозерський) району, українець, малописьменний. Проживав у с.Тягинка Білозерського району. Заарештований 03.12.37 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 22.03.39 р.; постановами районного відділу НКВС і прокурора м.Херсона справа припинена, звільнений з-під арешту.

ГАЙДУЧЕНКО Павло Петрович, народився у 1907 році у с.Комарівка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Комарівка Білозерського району. Заарештований 22.03.44 р. Звинувачення: служба у німецькій поліції. Постановою УНКВС по Херсонській області від 24.05.44 р. справа припинена, звільнений з-під арешту, направлений до спецтабору НКВС № 240 у м.Сталіно.

ГАЛАГАНОВ Іван Климович, народився 28.09.1882 року в с.Снігурівка Снігурівського району Херсонської (Миколаївської) області, білорус, освіта початкова. Проживав радгосп „Городній велетень” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 за ст. 54-7, 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.12.1937 року. Реабілітований 30.12.1959 Президією Херсонського облсуду.

ГАМАН Володимир Архипович, народився у 1926 р. у с.Олександрівка Білозерського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав у м.Златоуст Челябінської області. Заарештований 26.03.49 р. Звинувачення: брав участь у німецькій військовій розвідці. Засуджений 08.06.49 р. військовим трибуналом Уральського військового округу до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 28.11.53 р.; Верховним Судом СРСР справа припинена, звільнений з-під арешту.

ГАМАН Євгеній Олексійович, народився у 1926 році в с.Комарівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав

с.Комарівка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 23.01.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №19854 від 28.03.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 13.05.1953 справу повернуто на дослідження. Постановою ОО МВС Одеського військового округу 04.01.1954 справу закрито. Реабілітований (на підставі довідки, що є в справі).

ГАРАШ Дем'ян Олексійович, народився у 1904 році в с.Очеретне Кривоозерського району Одеської області, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Радянська земля” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у контрреволюційному угрупованні куркулів. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 25.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

ГАРКУША Іван Федосійович, народився у 1904 році в с.Антонівка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Богданівка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 26.12.1945 року. Звинувачення: посібницька діяльність німецьким окупантам. Херсонським облсудом 27.03.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 12.08.1992 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ГАРКУША Марія Никифорівна, народилася 18.02.1910 року в с.Станіслав Білозерського району, українка, освіта вища. Проживала м.Чернівці, вул. Російська, 132. Заарештована 23.07.1947 року. Звинувачення: посібницька націоналістична діяльність. Херсонським облсудом 30.04.1948 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом УРСР 20.05.1955 покарання знижено до 8 років ВТТ. Реабілітована 08.10.1965 Постановою Пленуму Верховного суду УРСР (вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено).

ГАРКУША Микита Іванович, народився у 1926 р. у с.Садове Білозерського району, українець, закінчив 6 класів. Проживав у м.Глухів Сумської області. Заарештований 20.03.50 р. за зраду Вітчизни. Військовослужбовець. Засуджений 13.07.50 р. ВТ Київського ВО до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Звільнений 27.03.53 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.09.93 р. реабілітований.

ГЕРАСИМЕНКО Валентин Матвійович, народився у 1927 році в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта середня. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 04.02.1945 року. Звинувачення: служба у німецькій армії. До суду не притягувався. Постановою УКР „Смерш” Південно-Західного фронту ПВО 04.05.1945 справу закрито. Реабілітований.

ГЕРАСИМЕНКО Прокіп Іванович, народився у 1891 році в с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Станіслав Херсонського району. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був розкуркулений і засланий у м.Архангельськ). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 31.01.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ГЕРАЩЕНКО Дмитро Микитович, народився у 1926 році в с.Токарівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Токарівка Білозерського району. Військовослужбовець. Заарештований 30.12.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини (вчився у розвідувальної школі в с.Чорнобаївка). Військовим трибуналом в/ч №19854 від 28.03.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 13.05.1953 справу повернуто на дослідження. Постановою ОО МВС Одеського військового округу 04.01.1954 справу закрито. Реабілітований 12.12.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ГЕРМАН Каспер Валентинович, народився у 1910 році в с.Ельзас Зельського району Одеської області, німець, освіта нижча. Проживав радгосп ім.Косіора Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 07.10.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Одеським облсудом 14.01.1936 засуджений до 5 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом УРСР 29.03.1990 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований 11.12.1991 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ГЕТМАНСЬКИЙ Олександр Якимович, народився у 1921 році в с. Друга Олександрівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 9 класів. Проживав м.Кострома, вул. Долматова, 1. Заарештований 18.01.1950 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом в/ч №56705 від 03.03.1950 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Верховним судом СРСР 30.11.1955 покарання знижено до 6 років позбавлення волі. Реабілітований 07.06.1962 Пленумом Верховного суду СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу закрито).

ГІРЧАК Опанас Микитович, народився у 1895 році в с.Ждяни (належало до Австро-Угорської імперії), поляк, неписьменний. Проживав с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. 13.02.1940 Постановою УНКВС по Миколаївській області строк знижено до 3 років. Реабілітований 12.01.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ГЛУЩЕНКО Іван Несторович, народився у 1881 р. у с.Комарівка Білозерського району, украї-

нець, освіта нижча. Проживав у с.Комарівка Білозерського району. Заарештований 26.01.46 р. за зраду Вітчизни. ВТ військ НКВС Херсонської області 23.03.46 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. ВТ Таврійського ВО 06.12.54 р. покарання знижено до 8 років ВТТ, звільнений з місця покарання. Рішенням прокурора Херсонської області від 12.12.92 р. реабілітований.

ГОДОВАНЕЦЬ Андрій Якимович, народився 13.08.1906 року в с.Мало-Чайківка Любашівського району Одеської області, українець, освіта початкова. Проживав у радгоспі „Велетень” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 17.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Судовою колегією по Миколаївській області 20.02.1939 був виправданий. Реабілітований 20.09.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОДУНОВ Роман Іванович, народився у 1903 році в с.Світла Дача Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав сел. Богданівка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1929 році розкуркулено, від заслання родина втекла). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОЛОВКІН Василь Тимофійович, народився 21.03.1890 року в с.Маринове Білозерського району, росіянин, освіта середня. Проживав в м.Миколаєві. Заарештований 11.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ГОЛОВКО Григорій Петрович, народився у 1923 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта середня. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 28.10.1945 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 25-ї танкової дивізії від 07.12.1945 засуджений до 5 років ВТТ, 2 роки поразки в правах. Реабілітований 12.02.1957 Військовим трибуналом Білоруського військового округу (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ГОЛОВЧЕНКО Кузьма Леонтійович, народився 10.09.1880 року в с.Загорянівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Загорянівка Білозерського району. Заарештований 17.02.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному угрупованні куркулів. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 24.05.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 14.04.1959 Президією Херсонського облсуду.

ГОЛОЩУК Демид Андрійович, народився у 1903 році в с.Зубари Вінницької області, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Велетень” Білозерського району. Заарештований 26.06.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному диверсійному угрупованні та шкідництво. (У 1934 році був засуджений до 3 років заслання за крадіжку радгоспного майна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.11.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОЛУБ Василь Іванович, народився 01.01.1882 року в с.Білозерка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Білозерка. Заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: участь у куркульському контрреволюційному угрупованні. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 28.10.1957 Президією Херсонського облсуду.

ГОЛУБ Вікторія Антонівна, народилася у 1902 році в с.Киселівка Снігурівського району Миколаївської області, полька, освіта початкова. Проживала с.Комарівка Білозерського району. Заарештована 19.07.1941 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 15.08.1942 засуджена до 5 років ВТТ. Реабілітована 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОНСЕВСЬКИЙ Євген Іванович, народився у 1886 році в м.Херсоні, українець, освіта незакінчена вища. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 09.06.1945 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 27.07.1945 засуджений до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 08.06.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ГОНЧАР Терентій Іванович, народився 10.04.1899 року в с.Галаганівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав свинорадгосп „Інгулець” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 10.04.1939 з-під варті звільнений під підписку про невіїзд, 15.05.1939 справу направлено міськпрокурору на припинення, підписку про невіїзд анульовано. Реабілітований.

ГОНЧАРОВ Володимир Карлович, народився у 1921 році в с.Софіївка Білозерського району, українець, освіта 8 класів. Проживав м.Прокоп'євськ Кемеровської області. Заарештований 25.09.1947 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим

трибуналом Західно-Сибірського військового округу 15.12.1947 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 22.01.1955 справу направлено на нове розслідування. Постановою УКДБ по Томській залізниці 27.07.1955 справу припинено, з-під варти звільнений. Реабілітований.

ГОНЧАРОВ Олексій Степанович, народився у 1926 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 27.02.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Східно-Сибірського військового округу 08.05.1950 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 08.09.1954 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу закрито).

ГОРБ Олексій Григорович, народився у 1926 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 23.08.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Білоруського військового округу 16.12.1949 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 03.07.1954 справу повернуто на дослідження. Постановою УКДБ по Херсонській області 23.08.1954 справу припинено, з-під варти звільнений. Реабілітований 24.07.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ГОРЄВА Надія Михайлівна, народилася у 1906 році в с.Калужицьке Березнігуватського району Миколаївської області, українка, освіта нижча. Проживала с.Орлове Херсонського (Білозерського) району. Заарештована 01.08.1941 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувалася. Постановою Херсонського райвідділу УНКДБ 15.08.1941 за розпорядженням УНКДБ по Миколаївській області справу припинено, з-під варти звільнена. Реабілітована.

ГОРОХОВСЬКИЙ Федір Андрійович, народився у 1875 році в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 08.02.1930 року. Звинувачення: участь у збройному повстанні проти радянської влади у 1920 р. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 27.04.1930 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 20.02.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ГРЕКАЛО Микола Іванович, народився у 1926 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 20.05.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Білоруського військового округу 28.07.1949 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки у правах і конфіскацією майна. Реабілітований

13.04.1955 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу закрито).

ГРИГОР'ЄВ Євмен Антонович, народився у 1894 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 22.09.1945 року. Звинувачення: посібіницька діяльність німецьким окупантам. Херсонським облсудом 19.12.1945 засуджений до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 12.08.1992 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ГРИГОР'ЄВ Іван Євменович, народився у 1915 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта 5 класів. Проживав с.Киселівка Білозерського району. Заарештований 02.04.1945 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких каральних органів. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області 13.03.1946 справу припинено, з-під варти звільнений. Реабілітований.

ГРИГОР'ЯН Авдєїс Аракалович, народився у 1907 році в Туреччині, вірмен, освіта початкова. Проживав с.Нова Зоря Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 14.02.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.07.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 29.10.1959 Президією Херсонського облсуду.

ГРИГОР'ЯН Карпо Ованесович, народився у 1891 році в с.Малосулеман (Туреччина), вірмен, освіта початкова. Проживав с.Нова Зоря Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 14.02.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.07.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 29.10.1959 Президією Херсонського облсуду.

ГРОМАКОВА Зінаїда Григорівна, народилася у 1912 році в с.Осокорівка Нововоронцовського району, українка, освіта неповна середня. Проживала с.Нова Тягинка Білозерського району. Заарештована 25.04.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 10.07.1946 засуджена до 6 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітована 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ГРОСЬ Микола Харитонович, народився у 1930 р. у с.Іванівка Білозерського району, українець, закінчив 6 класів. Проживав у с.Іванівка Білозерського району. Заарештований 16.04.51 р. за написання та розповсюдження антирадянських листівок. Засуджений 09.06.51 р. Херсонським облсудом до 25 р.

ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від червня 1991 р. реабілітований.

ГРУДКОВСЬКА Серафима Степанівна, народилася у 1905 році в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживала с.Правдине Білозерського району. Заарештована 06.09.1944 року. Звинувачення: зрадницька поведінка під час перебування на окупованій території, була зарахована до „фольксдойч“. Особливою нарадою при наркомі внутрішніх справ РСРС 17.02.1945 – зарахувати у покарання строк попереднього ув'язнення. З-під варті – звільнити. Реабілітована 05.02.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ГУЛЕНКО Петро Іванович, народився 15.01.1912 року в с.Лизаветня Бобринського району Саратовської області, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Велетень“ Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 16.07.1938 року. Звинувачення: участь у антирадянській диверсійній групі та шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.11.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГУСАК Сергій Тимофійович, народився у 1918 р. у с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, закінчив 3 класи. Проживав у с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 25.03.46 р. за антирадянську агітацію. ВТ 113 стрілецької дивізії засуджений до 6 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням військового прокурора Одеського ВО від 11.05.93 реабілітований. Помер 22.06.48 р. у таборі Свердловської області.

ГУТКОВА Ніна Олександрівна, народилася 01.09.1903 року в м.Вознесенськ Миколаївської області, українка, освіта середня (Херсонська гімназія). Проживала с.Кізомис Білозерського району. Заарештована 10.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Листувалася з братом, який жив у Франції). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 26.10.1956 Президією Херсонського облсуду.

Д

ДАВИДОВ Дем'ян Павлович, народився 1902 році у с.Посад-Покровське Херсонського (тепер Білозерського) району, українець, малописьменний. Проживав у с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 14.03.34 р. Звинувачення: брав участь у контрреволюційній організації. Реабілітований 23.04.34 р.; постановою Херсонського відділу ДПУ справа припинена, звільнений з-під арешту.

ДАМЧУК Павло Васильович, народився 23.12.1914 року в с.Любомирівка Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав – свинорадгосп „Інгулець“ Білозерського району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: організація контрреволюційної групи, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.06.1961 Президією Херсонського облсуду.

ДАНИЛЕВСЬКИЙ Пантелеймон Семенович, народився 22.06.1878 року в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: розповсюдження провокаційних чуток. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 21.03.1939 та міськпрокурора 22.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДАНИЛЕВСЬКИЙ Степан Корнійович, народився у 1870 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 23.01.1930 року. Звинувачення: каральні дії проти червоних партизан у 1919 році. До суду не притягувався. Постановою Херсонського ОО ДПУ від 06.08.1930 справу за ст. 197 ч.ІІ УПК УРСР припинено, підписка про невиїзд анульована. Реабілітований.

ДАНИЛЕВСЬКИЙ Трохим Володимирович, народився у 1892 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 23.01.1930 року. Звинувачення: каральні дії проти червоних партизан у 1919 році. До суду не притягувався. Постановою Херсонського ОО ДПУ від 06.08.1930 справу за ст. 197 ч.ІІ УПК УРСР припинено, підписка про невиїзд анульована. Реабілітований.

ДАНИЛЕНКО Григорій Захарович, народився у 1925 році в с.Тягинка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 6 класів. Проживав с.Тягинка Білозерського району. Заарештований 30.08.1949 року. Звинувачення: підозра у належності до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом Забайкальського військового округу 26.10.1949 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 08.09.1954 Верховним судом РСРС (вищевказаний вирок відмінено, справу закрито).

ДЕМИДЕНКО Іван Сидорович, народився у 1925 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта 5 класів. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 28.09.1948 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 04.12.1948

засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 16.01.1954 справу направлено на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області 09.06.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДЖИЖЕВСЬКА Марія Гнатівна, народилась 31.10.1895 р. у с.Цареводар Херсонського (нині Білозерського) району, полька, освіта нижча. Проживала у с.Цареводар Білозерського району. Заарештована 22.02.38 р. Звинувачення: антирадянська діяльність. Реабілітована 11.04.39 р.; постановами районного відділу НКВС та прокурора м.Херсона справа припинена, звільнена з -під арешту.

ДЖИЖЕВСЬКИЙ Олександр Онисимович, народився 12.08.1905 року в с.Правдине Херсонського (Білозерського) району, поляк, освіта початкова. Проживав у радгоспі „Радянська земля” Білозерського району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: участь у повстанні проти радянської влади, контрреволюційна агітація, крадіжки у колгоспі. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Помер у місцях позбавлення волі 25.03.1942 року. Реабілітований.

ДЖИЖЕВСЬКИЙ Петро Олександрович, народився у 1886 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району. Заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ від 22.08.1933 справу припинено, у зв'язку зі смертю обвинуваченого. Реабілітований.

ДЗЮБА Кузьма Васильович, народився у 1926 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта 7 класів. Проживав станція Карповка Волгоградської області. Заарештований 31.01.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МДБ Херсонської області 10.09.1952 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 28.01.1953 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УМДБ по Херсонській області 27.04.1953 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДІБРОВА Василь Павлович, народився 28.02.1898 року в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Музиківка Білозерського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1933 році був засуджений до 1 року ув'язнення за пошкодження портрета Й.Сталіна). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 27.08.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 24.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ Іван Якович, народився у 1892 році в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 12.12.1937 року. Звинувачення: участь у куркульському повстанні, контрреволюційна пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 11.02.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 29.12.1965 Президією Херсонського облсуду.

ДОВБИШ Анатолій Степанович, народився у 1926 році в с.Білозерка Білозерського району, українець, освіта середня. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 10.02.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 05.07.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 23.12.1953 справу повернуто на дослідження. Постановою УКДБ по Херсонській області 04.05.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДОВБИШ Марко Євтихійович, народився 24.04.1897 року в с.Новотятинка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новотятинка Херсонського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: у 1930 році спроба вбити п'ятитисячника, вимагав повернути конфісковану хату, погрози помсти активістам. Трійкою при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДОВГАНЬ Андрій Кирилович, народився у 1873 році в с.Токарівка Херсонського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Токарівка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 12.06.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 15.08.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДОВГАНЬ Іван Єлисейович, народився у 1926 році в с.Токарівка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Токарівка Білозерського району. Заарештований 19.01.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 23.03.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 30.01.1954 справу направлено на дослідження. Постановою УКДБ по Херсонській області 19.06.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДОВГАНЬ Павло Кирилович, народився у жовтні 1884 року в с.Токарівка Херсонської області, освіта початкова. Проживав с.Токарівка. Заарешто-

ваний 31.03.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Трійкою УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 УК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

ДОВГИЙ Матвій Васильович, народився 12.08.1886 року в с.Білозерка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта – сільська школа. Проживав с.Білозерка Херсонського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році за невиконання плану хлібоздачі був засуджений до 6 років ВТТ). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Помер в Каргопольлаг у 1942 році. Реабілітований 01.12.1965 Президією Херсонського облсуду.

ДОЛГОПОЛОВ Федір Митрофанович, народився у 1902 році у с.Мала Каховка Каховського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 03.11.44. Звинувачення: співпраця з німецькими окупантами. Постановою Білозерського відділу НКВС від 24.12.44 р. направлений до спецтабору НКВС №240 для фільтрації.

ДОМБРОВСЬКИЙ Томаш Вікторович, народився 1915 р. у с.Цареводар Херсонського (нині Білозерського) району, поляк, освіта нижча. Проживав у с.Цареводар Білозерського району. Заарештований 23.02.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 14.04.39 р.; постановами міського відділу УДБ НКВС і прокурора м.Херсона справа припинена, звільнений з-під арешту.

ДОМБРОВСЬКИЙ Віктор Іванович, народився у 1878 році в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 22.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 09.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.10.1956 Президією Херсонського облсуду.

ДОМБРОВСЬКИЙ Данило Антонович, народився 16.12.1884 року у Вінницькій області, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Городній велетень” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному куркульському угрупованні. (У 1931 році господарство було розкуркулено). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-10-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 у м.Херсоні. Реабілітований 28.09.1966 Президією Херсонського облсуду.

ДОМБРОВСЬКИЙ Юзеф Іванович, народився у 1876 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерсь-

кого району, українець, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 20.08.1933 та 05.09.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДОНДУС Леонід Дмитрович, народився 01.01.1900 року в м.Кишинів (Молдова), росіянин, малограмотний. Проживав у радгоспі „Радземля” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. (У 1918 р. намагався нелегально перейти кордон). Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. 02.05.1942 помер у місцях позбавлення волі. Реабілітований 10.01.1968 Президією Херсонського облсуду.

ДОНИШЕВСЬКИЙ Олександр Михайлович, народився у 1919 р. у с.Микільське Білозерського району, росіянин, закінчив 7 класів. Проживав у с.Микільське Білозерського району. Заарештований 27.01.43 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 23.02.43 р. військовим трибуналом до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Помер 14.09.43 р. під час відбування покарання у Таглазі. Реабілітований 27.07.94 р. рішенням військового прокурора Південного регіону України.

ДРАГОМАРЕЦЬКИЙ Леонід Васильович, народився 18.06.1888 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Вперше заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 20.08.1933 та 05.09.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Вдруге заарештований 21.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 01.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

ДРАГОМАРЕЦЬКИЙ Петро Васильович, народився у 1891 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 20.08.1933 та 05.09.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДРАГОМАРЕЦЬКИЙ Степан Васильович, народився у 1877 році в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 28.09.1937 року. Звинувач-

чення: участь у польському націоналістичному угрупованні, антирадянська агітація. Рішенням наркомунутрішніх справ і Генерального прокурора СРСР 04.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.11.1937 року. Реабілітований 22.02.1958 Колегією Верховного Суду УРСР.

ДРАГУНЦОВ Порфирійович, народився у 1897 році в с.Кізомис Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1920 році брав участь у повстанні). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 07.09.1966 Президією Херсонського облсуду.

ДРАГУНЦОВ Порфирій Дмитрович, народився у 1872 році в с.Кізомис Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Херсонського району. Заарештований 19.12.1937 року. Звинувачення: участь у повстанні у 1920 р., антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 18.07.1966 Президією Херсонського облсуду.

ДРАЙ Микита Васильович, народився у 1893 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 30.12.1945 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським облсудом 19-20.02.1946 засуджений до 8 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 26.05.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

ДРОЧЕНКО Никифор Олександрович, народився 17.07.1882 року на хуторі Проценковий Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав хутір Проценковий Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: терористичні погрози, провокаційні чутки. Трійкою УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 28.04.1990 Висновком прокурора Херсонської області.

ДРУЗЯК Калина Ларіонович, народився у 1886 році у с.Станіслав Білозерського району, українець, закінчив 3 класи. Проживав у с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 16.03.33 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Реабілітований 03.04.33 р.; постановою Херсонського відділу ДПУ звільнений з-під арешту.

ДУБРОВНИЙ Антон Антонович, народився 17.02.1900 року в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Музиківка Херсонського району. Заарешто-

ваний 17.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда, участь у куркульській організації. (У 1933 році за розвал колгоспу був засуджений до 10 років Дмитровських таборів). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 07.04.1938 року. Реабілітований 30.06.1959 Президією Херсонського облсуду.

ДУДІН Семен Петрович, народився у 1887 р. у с.Станіслав Білозерського району, українець, закінчив 2 класи. Проживав у м. Варна (Болгарія). Заарештований 19.04.45 р. за належність до антирадянської організації та збройну боротьбу проти радянської влади. Засуджений 11.06.45 р. ВТ 37-ї окремої армії до 10 р. ВТТ з конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.09.93 р. реабілітований.

ДУДІНА Домна Аврамівна, народилася у 1894 (1895) році в с.Станіслав Білозерського району, українка, освіта початкова. Проживала с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району. Заарештована 03.10.1937 року. Звинувачення: підтримувала зв'язок з братом-терористом, релігійними колами, антирадянська агітація, розповсюдження провокаційних чуток. Трійкою при УНКВС по Одеській області 05.12.1937 засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 12.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДУДІНА-ЯНИК Марія Петрівна, народилася 22.11.1901 року в с.Станіслав Білозерського району, українка, неписьменна. Проживала с.Станіслав Білозерського району. Заарештована 23.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність та агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 05.12.1937 засуджена до розстрілу. Розстріляна 08.12.1937 в м.Одесі. Реабілітована 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДУДЧЕНКО Михайло Кирилович, народився у 1919 році в с.Козачі Лагери Цюрупинського району, українець, освіта середня медична. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 12.02.1948 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 17.03.1948 засуджений до 8 років позбавлення волі, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 20.06.1969 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ДЯЧЕНКО Василь Назарович, народився у 1926 році в с.Степанівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Степанівка Херсонського району (тепер с.Чорнобаївка Білозерського району). Заарештований 19.01.1949 року. Звинувачення: служба у німецькій армії і навчання в німецькій розвідшколі. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 05.04.1949 засуджений до 25 років, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу направлено на новий розгляд.

Постановою УКДБ по Херсонській області 02.06.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДЯЧЕНКО Іван Вікторович, народився у 1910 році в с.Олександрівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав м.Миколаїв, вул. Прикордонна, 48. Заарештований 07.04.1944 року. Звинувачення: служба у німецькій армії. Військовим трибуналом 54-ї гвардійської стрілецької дивізії 25.04.1944 засуджений до 10 років ВТТ. 5 років поразки в правах. Реабілітований 16.01.1968 Військовим трибуналом Одеського військового округу (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ДЯЧЕНКО Іван Микитович, народився у 1926 році в с.Садове Херсонського (Білозерського) район, українець, освіта 5 класів. Проживав с.Садове Херсонського (Білозерського) району. Військовослужбовець в/ч №76312. Заарештований у 1950 році. Звинувачення: зрада Батьківщини. Особливою нарадою МДБ СРСР за ст. 54-1-а КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 28.04.1954 Центральною комісією по перегляду справ, засуджених за контрреволюційні дії, утриманих у таборах, колоніях.

ДЯЧЕНКО Олексій Євдокимович, народився у 1926 році в с.Садове Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 5 класів. Проживав с.Садове Білозерського району. Заарештований 26.11.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №06614 від 25.02.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 30.12.1953 справу направлено на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області 25.05.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДЯЧЕНКО Пилип Федорович, народився 11.10.1875 року в Одеській області, українець, освіта середня. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація та пропаганда. Трійкою УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Реабілітований 02.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДЯЧЕНКО, він же **КУЛИК Леонтій Микитович**, народився у 1926 році в с.Садове Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 6 класів. Заарештований 05.04.1950 року. Звинувачення: навчання у німецькій розвідшколі, служив у „Російському охоронному корпусі“. Військовим трибуналом Одеського військового округу 15.07.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом МРМР 31.10.1953 справу передано на повторне дослідження. Реабілітований 27.08.1954 Постановою військового прокурора Одеського військового округу (справу закрито).

Є

ЄВТУШЕНКО Павло Григорович, народився 06.11.1897 року в с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 02.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЕЛЬНИК Василь Маркович, народився у 1903 році у с.Келегеї (тепер Гладківка) Голопристанського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 15.09.45 р. Звинувачення: видача комуніста окупантам. Реабілітований 08.01.46 р.; вироком військового трибуналу військ НКВС Херсонської області виправданий, звільнений з-під арешту.

ЕМЕЦЬ Андрій Юхимович, народився 18.08.1876 року в с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Станіслав Херсонського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році був засуджений до 6 місяців примусових робіт за шкідництво). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 18.11.1937 засуджений до 10 років ув'язнення. Реабілітований 07.04.1965 Президією Херсонського облсуду.

ЕМЕЦЬ Лизавета Лук'янівна, народилась у 1886 р. у м.Кілія Одеської області, румунка, освіта нижча. Проживала у с.Широка Балка Білозерського району. Заарештована 14.03.45 р. Звинувачення: співпраця з румунськими офіцерами та антирадянська агітація. Перебуваючи у травні 1945 р. під арештом у КПЗ при Білозерському відділу НКДБ, покінчила життя самогубством (повісилася у камері). Реабілітована 07.04.2000 р. Прокуратурою Херсонської області.

ЕМЕЦЬ Степан Григорович, народився у 1926 році в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 5 класів. Проживав с.Мірошніківка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 21.09.1949 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 24.12.1949 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області 13.05.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 27.10.1991 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ЕРЕМЕНКО Іван Федорович, народився у 1899 р. у с.Арнаутка Херсонської області, українець, малописьменний. Проживав у с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 28.09.37 р. Звинувачення:

антирадянська агітація. Реабілітований 26.11.37 р.; постановою Херсонського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

ЄФРЕМОВ Олексій Васильович, народився 17.03.1895 р. у с.Кізомис Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Кізомис Білозерського району. Заарештований 26.08.39 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 28.09.39 р. вироком Миколаївського облсуду на 3 роки ВТТ з поразкою прав на 1 рік. Реабілітований 12.09.91 р.; постановою Верховного Суду УРСР справа припинена.

Ж

ЖДАНОВ Володимир Ілліч, народився у 1926 році в с.Микільське Білозерського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Микільське Білозерського району. Заарештований 23.09.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Калінінградської області 30.11.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 08.09.1954 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справа закрито).

ЖДАНОВ Ілля Іович, народився 20.07.1909 року в с.Микільське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 3 класи сільської школи. Проживав с.Микільське Білозерського району. Заарештований 27.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація проти здачі хліба державі, в 1936 році в організації хуліганських дій під час жовтневих свят. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 01.04.1953 Президією Херсонського облсуду.

ЖИВОТОВСЬКИЙ Степан Микитович, народився 25.12.1892 року в с.Токарівка Білозерського району, українець, освіта незакінчена середня. Проживав с.Токарівка Білозерського району. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво, зв'язок з білими офіцерами під час громадянської війни. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.06.1938 року. Реабілітований 29.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЖИЛЕНКО Микита Михайлович, народився (дані відсутні) в с.Петрівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Петрівка Білозерського району. Заарештований у 1919 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Даних про засудження чи припинення переслідування в справі нема.

ЖУК Семен Гнатович, народився 22.02.1897 року в с.Іванівка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Іванівка Білозерського району. Заарештований 19.02.1938 року. Звинувачення:

контрреволюційна агітація. (У 1919 році брав участь у повстанні проти радянської влади). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54.10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.06.1938 року. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЖУРАВЛЕНКО Семен Спиридонович, народився у 1898 році в с.Білозерка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Білозерка. Заарештований 27.07.1937 року. Звинувачення: участь у повстанні проти радянської влади, контрреволюційна агітація. (У 1930 році був засуджений на 3 роки за невиконання хлібозаготівлі). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 за ст. 54-10 КК УРСР був засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.09.1937 року. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

З

ЗАБАРА Матвій Іванович, народився 12.08.1897 р. у с.Білозерка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Білозерка Херсонської області. Заарештований 20.02.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 25.12.38 р.; постановами Херсонського відділу НКВС та міськпрокурора справа припинена, звільнений з-під арешту.

ЗАВГОРОДНІЙ Данило Никифорович, народився 01.10.1885 року в с.Посад-Покровське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Без визначеного місця проживання. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 01.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.08.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАГЛЯДКИН Григорій Григорович, народився у 1913 році в с.Чорнобаївка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Городній велетень” Херсонського району. Заарештований у 1935 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 30.05.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАДНІПРЯНИЙ Василь Назарович, народився у 1926 р. у с.Музиківка Білозерського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав у с.Музиківка Білозерського району. Заарештований 20.03.50 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 26.05.50 р. ВТ військ МВС Калінінградської області до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Звільнений 27.03.53 р. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області реабілітований (без дати)

ЗАДНІПРЯНИЙ Григорій Тимофійович, народився у 1926 році в с.Зелений Гай Білозерського району, українець, освіта 6 класів. Військовослужбовець. Заарештований 22.10.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №70804 від 10.02.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним Судом СРСР 18.02.1953 справу повернуто на дослідження. Реабілітований 07.08.1953 Постановою УМВС по Херсонській області.

ЗАДНІПРЯНИЙ Іван Іванович, народився 15.02.1889 року в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Музиківка Херсонського району. Заарештований 17.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда, участь у куркульській організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 07.04.1938 року. Реабілітований 30.06.1959 Президією Херсонського облсуду.

ЗАЙЦЕВ Петро Максимович, народився у 1902 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав с.Киселівка Білозерського району. Заарештований 24.02.1949 року. Звинувачення: антирадянська троцькістська діяльність. (У 1937 році за троцькістську агітацію був засуджений до 5 років ВТТ). Особливою нарадою при МДБ СРСР 18.05.1949 засуджений до заслання. Реабілітований 25.01.1958 Судовою колегією Верховного Суду УРСР.

ЗАЛЕВСЬКА Євдокія Петрівна, народилася 04.08.1885 року в місті Херсоні, українка, малограмотна. Проживала с.Кізомис Херсонського (Білозерського) району. Заарештована 28.06.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджена до 3 років ВТТ. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області від 02.01.1939 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована 07.08.1994 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАМКОВИЙ Семен Гнатович, народився у 1889 році в с.Білозерка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Домузла Іванівського району. Заарештований 21.10.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 08.02.1931 засуджений до 7 років ВТТ. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАМША Йосип Венедиктович, народився у 1894 році в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав колгосп ім.Чубаря Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 12.12.1937 року. Звинувачення: участь у повстанні куркулів у 1920 році, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 за ст.

54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 11.12.1937 у м.Херсоні. Реабілітований 14.12.1960 Президією Херсонського облсуду.

ЗАМША Тимофій Сидорович, народився у 1906 році в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 13.07.1945 року. Звинувачення: посібницька і антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 29.09.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 12.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ЗАПОРОЖЕЦЬ Михайло Герасимович, народився 20.03.1893 року в с.Токарівка Херсонського (Білозерського) району, освіта початкова. Проживав с.Токарівка Білозерського району. Заарештований 31.03.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній повстанській організації, антирадянська агітація. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

ЗАРЕЦЬКИЙ Микола Карпович, народився у 1912 році на хуторі Молодчики Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав м.Умань (червоноармієць). Заарештований у 1933 році. Звинувачення: поширення упадницьких настроїв серед червоноармійців. Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР засуджено до 3 років концтаборів. Реабілітований 30.01.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ЗДИБАЙ Антон Іванович, народився у 1894 році в с.Білозерка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 12.09.1927 року. Звинувачення: участь у повстанні проти радянської влади, нелегальний перехід держкордону. До суду не притягувався. Постановами Херсонського ОО ДПУ від 26.01.1928 та окружного прокурора від 08.02.1928 у зв'язку з амністією на честь 10-річчя радянської влади справу припинено, виселений в одну з губерній РСФСР.

ЗЕЛЕНЮК Костянтин Семенович, народився у 1889 р. у м.Одесі, українець, освіта середня. Проживав у с.Музиківка Білозерського району. Заарештований 14.05.46 р. за посібницьку діяльність та антирадянську агітацію у період окупації. Засуджений 13.07.46 р. Херсонським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Реабілітований 05.09.95 р. рішенням в.о. прокурора Херсонської області. Помер 23.01.51 р. у місцях ув'язнення.

ЗЕЛІНСЬКИЙ Григорій Федорович, народився у 1901 р. у с.Дар'ївка Херсонського (тепер Білозерського) району, українець, малописьменний. Проживав у с.Дар'ївка Білозерського району. Заарештований 16.03.33 р. Звинувачення: контррево-

люційна діяльність. Реабілітований 10.04.33 р.; постановою Херсонського відділу ДПУ звільнений з-під арешту.

ЗЕЛІНСЬКИЙ Василь Пантелійович, народився у 1877 році в с.Новотягинка Бериславського (нині Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новотягинка Білозерського району. Заарештований 21.03.1930 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським окружним судом 21.05.1930 засуджений до 4 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом УРСР 17.06.1930 справу повернуто на новий розгляд. Постановами слідчого Херсонського округу від 11.09.1930 та окружного прокурора від 22.09.1930 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЗІБАРОВ Максим Лук'янович, народився у 1904 році в с.Павлівка Сиваського району, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Дар'ївка Білозерського району. Заарештований 15.04.1946 року. Звинувачення: посібіницька і антирадянська діяльність в період німецької окупації. Херсонським облсудом 31.07.1946 засуджений до 6 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ЗІНОВ'ЄВ Федір Григорович, народився 14.11.1896 року в с.Токарівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 3 класи. Проживав с.Токарівка. Заарештований 09.03.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

ЗОРЯ Микола Васильович, народився у 1926 році в с.Кардашинка Голопристанського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 07.03.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом МВС Херсонської області 08.05.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 16.01.1954 справу направлено на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області 12.06.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 19.06.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ЗУБЕНКО Вячеслав Петрович, народився у 1926 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта незакінчена середня. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 21.09.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №70804 від 22.12.1949 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 29.07.1953 справу повернуто на дослідження. Постановою УМВС по Херсонській області 29.10.1953

справу закрито. Реабілітований 13.07.1991 Постановою прокурора Херсонської області.

ЗУБЕНКО Уляна Іванівна, народилася у 1895 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, німкеня, освіта нижча. Проживала с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештована 14.05.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 30.07.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 03.02.1955 покарання знижено до 5 років ВТТ і з ув'язнення за Указом „Про амністію” звільнена. Реабілітована 27.07.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

I

ІВАНЕНКО Степан Трифонович, народився у 1905 році в с.Новомиколаївка Скадовського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 21.04.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 26.06.1935 справу припинено. Реабілітований.

ІВАНЕНКО Трифон Кузьмич, народився 01.02.1883 року в с.Чорнобаївка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ІВАНОВ Борис Іванович, народився 27.07.1900 року в с.Вір'ючина Балка Херсонського (Білозерського району), болгарин, освіта початкова. Проживав с.Баянька Херсонського району. Заарештований 29.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10, ч.1, 54-11 УК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 26.12.1960 Президією Херсонського облсуду.

ІВАНОВ Євгеній Федорович, народився у 1926 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта 8 класів. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 13.12.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Туркменістанського військового округу 07.07.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 23.06.1954 справу направлено на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області 22.09.1954 справу припинено, з-під варті звільне-

ний. Реабілітований 24.07.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ІГНАТЕНКО Леонтій Павлович, народився у 1893 р. у с. Мірошниківка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с. Мірошниківка Білозерського району. Заарештований 12.10.45 р. Звинувачення: зрада Вітчизни. Реабілітований 09.04.46 р. військовим трибуналом Таврійського військового округу.

ІГНАТЕНКО Ганна Олексіївна, народилася 22.06.1880 року в с. Галаганівка Снігурівського району Миколаївської області, українка. Проживала с. Понятівка Херсонського (Білозерського) району. Заарештована у 1937 році. Звинувачення: зайняла дім (свій) без дозволу правління колгоспу. (У 1933 році за нездачу хліба була засуджена до 7 років, звільнена у 1936 році). Постановою трійки УНКВС по Одеській області засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 08.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ІГНАТЕНКО Костянтин Дмитрович, народився у 1893 році в с. Мірошниківка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав м. Мірошниківка Білозерського району. Заарештована 28.04.1945 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 09.07.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 26.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ІГНАТЕНКО Леонід Костянтинович, народився у 1926 році в с. Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 5 класів. Проживав с. Музиківка Білозерського району. Заарештований 18.03.1950 року. Звинувачення: служба у німецькій армії. Військовим трибуналом в/ч №92401 від 16.05.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 28.11.1953 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області 28.05.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ІЛЬВАЧОВ Іван Семенович, народився у 1895 році в с. Білозерка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с. Білозерка Херсонського району. Заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному угрупованні куркулів. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.11.1937 у м. Миколаєві. Реабілітований 28.10.1957 Президією Херсонського облсуду.

ІЛЬІН Дмитро Авксентійович, народився у 1889 році в с. Козачі Лагері Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав с. Орловка Білозерського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація та пропаганда. (З 1933 по 1937 рік відбував покарання за агіта-

цію проти хлібозаготівлі). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 04.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

К

КАВУН Василь Григорович, народився у 1911 році у с. Потоки Немирівського району Вінницької області, українець, закінчив 4 класи. Проживав у радгоспі ім. Куйбишева Білозерського району. Заарештований 27.09.45 р. за зрадницьку та посібіницьку діяльність на користь німецьким окупантам. Засуджений 06.12.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням ВТ Таврійського ВО від 12.02.55 р. покарання знижено до 9 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 14.03.94 р. реабілітований.

КАВУН Анастасія Степанівна, народилася у 1895 році в с. Станіслав Білозерського району, українка, освіта нижча. Проживала с. Станіслав Білозерського району. Заарештована 15.08.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 21.02.1939 та міськпрокурора 23.02.1939 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

КАВУН Микола Зіновійович, народився у 1926 році в с. Станіслав Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с. Станіслав Білозерського району. Заарештований 20.07.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МДБ Херсонської області 21.09.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 20.10.1953 справу направлено на нове дослідження. Постановою УМВС по Херсонській області від 17.02.1954 справу на основі ст. 197 ч. II УПК УРСР припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КАЗИМІРЧУК Іван Михайлович, народився 13.06.1872 року в с. Цареводар (с. Правдине) Херсонського (Білозерського) району, поляк, освіта початкова. Проживав с. Правдине Білозерського району. Заарештований 23.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році звинувачувався у антирадянських виступах). Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 04.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 31.10.1938 в м. Херсоні. Реабілітований 21.11.1962 Президією Херсонського облсуду.

КАМЕНЩИК Микола Петрович, народився 09.05.1892 року в с. Костянтинівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав свинорадгосп „Інгулець” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, організація контрреволюційної групи. (У 1931 році був

засуджений за невиконання держпоставки хліба). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 до 10 років ВТТ. Помер у Архангельській області. Реабілітований 30.06.1961 Президією Херсонського облсуду.

КАН Давид Гершович, народився 08.04.1914 в колонії Львове Херсонського району, єврей, освіта початкова. Проживав м.Вінниця, військове містечко №1. Заарештований 10.10.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська агітація. Військовим трибуналом 17-го стрілецького корпусу засуджений до 3 років ВТТ, 2 роки поразки в правах.

КАПЛЮЧЕНКО Тимофій Хомич, народився у 1878 р. у м.Тальне Уманського округу Київської губернії, українець, закінчив 2 класи. Проживав у сел. Петропавлівське Херсонського (тепер Білозерського) району (нині знесено). Заарештований 01.03.33. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Реабілітований 17.05.33 р.; постановою Одеського облвідділу ДПУ справа припинена, звільнений з-під арешту.

КАПЛЯ Олександр Якович, народився 15.09.1908 року в с.Киселівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Киселівка Білозерського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.06.1965 Президією Херсонського облсуду.

КАРАКАШЕВА Ганна Петрівна, народилася у 1926 році в м.Херсоні, українка, освіта 7 класів. Проживала с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештована 07.08.1948 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 24.09.1948 засуджена до 25 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 10.02.1955 покарання знижено до 6 років ВТТ і, як така, що відбула покарання з ув'язнення звільнена. Реабілітована 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

КАРАСЬ Петро Леонтійович, народився у 1926 році в с.Олександрівка Білозерського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Олександрівка Білозерського району. Заарештований 13.12.1948 року. Звинувачення: приналежність до німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 29.01.1949 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу направлено на новий розгляд. Постановою УМВС по Херсонській області від 20.02.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 20.11.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

КАРДАВІР Петро Якович, народився у 1917 р. у с.Софіївка Білозерського району, українець, за-

кінчив 5 класів. Проживав у с.Софіївка Білозерського району. Військовослужбовець. Заарештований 26.12.41 р. за антирадянську поразницьку агітацію. Засуджений 28.01.42 р. ВТ військ НКВС по охороні тилу Південного фронту до розстрілу. Вирок виконано 23.03.42 р. Рішенням військового суду Південного регіону України від 12.05.98 р. справа припинена «за відсутністю складу злочину», реабілітований.

КАРЛО Омелян Васильович, народився 08.08.1893 року в с.Вісунці Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Музиківка Херсонського району. Заарештований 17.02.1938 року. Звинувачення: участь у куркульській організації, контрреволюційна пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 07.04.1938 року. Реабілітований 30.06.1959 Президією Херсонського облсуду.

КАРПЕНКО Яків Юхимович, народився у 1873 році у с.Садове Білозерського району, українець, письменник. Проживав у с.Садове Білозерського району. Заарештований 17.02.1938 р. Звинувачення: контрреволюційний фашистський настрій. Реабілітований 08.04.38 р.; постановою Білозерського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

КАСКА Іван Григорович, народився 10.06.1891 р. у с.Карагаш Слободзенського району (Молдова), молдаванин, малописьменник. Проживав у радгоспі ім.Косіора Білозерського району. Заарештований 21.02.38 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Реабілітований 08.04.38 р.; постановою Херсонського міського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

КАСПАРЯН (Каспаров) Каспар Овикович, народився 20.06.1918 року в м.Карс (Туреччина), вірмен, освіта 9 класів. Проживав с.Нова Зоря Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 07.03.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 за ст. 54-10 ч.ІІ, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.07.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 29.10.1959 Президією Херсонського облсуду.

КАСПАРЯН (Каспаров) Овік Артемович, народився у 1875 році в с.Ношело, м.Муш (Туреччина), вірмен, неписьменник. Проживав с.Нова Зоря Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 14.02.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.07.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 29.10.1959 Президією Херсонського облсуду.

КАУН, він же **КАВУН Іван Семенович**, народився у 1926 році в с.Кізомис Білозерського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований 10.12.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Приморського військового округу 05.01.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 01.09.1954 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу закрито).

КАЧУРОВСЬКИЙ Пантелій Федорович, народився у 1907 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 06.04.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація і повстанські настрої. Миколаївським облсудом 27.04.1939 засуджений до 5 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 23.01.1965 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КАШИН Григорій Антонович, народився у 1894 р. у с.Киселівка Білозерського району, поляк, освіта нижча. Проживав у с.Киселівка Білозерського району. Заарештований 26.07.38 р. за участь у контрреволюційній польській організації. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 29.03.39 р. та Херсонського міськпрокурора від 03.04.39 р. справа припинена, звільнений з-під арешту.

КЕЛІН Дмитро Олексійович, народився у 1892 році у с.Станіслав Білозерського району, українець, малописьменний. Проживав у м.Варна (Болгарія). Заарештований 19.04.45 р. за належність до антирадянської організації та збройну боротьбу проти радянської влади. Засуджений 11.06.45 р. ВТ 37-ї окремої армії до 8 р. ВТТ з конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.09.93 р. реабілітований.

КИЛІН Микита Олексійович, народився 14.09.1886 року в с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Станіслав Херсонського району. Заарештований 19.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.12.1937 за ст. 54-8 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.12.1937 року. Реабілітований 30.11.1960 Президією Херсонського облсуду.

КИЛІН Павло Олексійович, народився 29.06.1902 року в с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Станіслав Херсонського району. Заарештований 27.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1930 році був розкуркулений. Брат – учасник ОУН). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 05.12.1937 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.12.1937 у

м.Одесі. Реабілітований 11.05.1959 Президією Херсонського облсуду.

КИМАКЕВИЧ Яків Кирилович, народився у 1902 році в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 11.12.1937 року. Звинувачення: шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 25.05.1963 Президією Херсонського облсуду.

КИМЛАЧ Марко Африканович, народився у 1867 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 23.01.1930 року. Звинувачення: каральні дії проти червоних партизан у 1919 році. До суду не притягувався. Постановою Херсонського ОО ДПУ від 12.02.1930 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КИРИЧЕНКО Кузьма Тимофійович, народився у 1883 р. у с.Козачі Лагері Цюрупинського району, українець, закінчив 2 класи училища. Проживав у с.Орлово Білозерського району. Заарештований 20.02.38 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація та підривна діяльність. Засуджений 11.03.39 р. вироком Миколаївського облсуду на 3 роки ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 23.12.39 р.; постановою Верховного Суду УРСР вирок скасовано, справа припинена, обвинувачений звільнений з-під арешту.

КИСЛИЦЯ Йосип Семенович, народився 02.04.1878 року в с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Станіслав Херсонського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 18.03.1959 Президією Херсонського облсуду.

КІРКІЦЬКИЙ Яків Семенович, народився 22.05.1870 року в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда та агітація. (У 1931 році розкуркулений. У 1920 році брав участь у повстанні). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Помер 11.02.1941 від тромбозу судин мозку у місці позбавлення волі. Реабілітований 08.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

КІСТІН Микола Терентійович, народився у 1926 році в с.Олександрівка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Олександрівка Білозерського району. Заарештований 24.03.1949 року. Звинувачення: належність до німець-

ких розвідорганів. Військовим трибуналом Забайкальського військового округу 08.06.1949 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом 09.05.1953 справу повернуто на дослідження. Постановою УМВС по Херсонській області 09.12.1953 справу закрито. Реабілітований.

КЛИМАК Михайло Родіонович, народився у 1913 році у с.Копані Білозерського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав у м.Москва, Люберці. Заарештований 12.10.41 р. Звинувачення: мав бажання перейти на бік ворога. Реабілітований 22.12.41 р. військовим трибуналом 72-ї Стрілецької дивізії.

КОБЕЦЬ Іван Єремійович, народився 29.05.1894 році в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Станіслав Білозерського району. (Служив у білих, у 1920 році емігрував за кордон). Вперше заарештований 04.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 18.03.1931 з-під варті звільнений, справу передано міськпрокурору на припинення. Друге заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 14.04.1965 Президією Херсонського облсуду.

КОБЕЦЬ Олександр Миколайович, народився у 1894 р. у с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 14.11.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 17.01.39 р. вироком Миколаївського облсуду на 3 роки ВТТ. Реабілітований 11.05.39 р.; вироком Миколаївського облсуду виправданий.

КОБЕЦЬ Олександра Пилипівна, народилася 20.03.1893 року в с.Станіслав Білозерського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Станіслав Білозерського району. Заарештована 01.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського міського відділу НКВС та міського прокурора від 22.04.1939 справу закрито. Реабілітована.

КОБЕЦЬ Павло Трохимович, народився у 1926 році в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 16.08.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №28990 від 17.10.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 02.02.1955 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з ув'язнення звільнений. Реабілітований.

КОБЕЦЬ Петро Єремійович, народився у 1887 році в с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Ста-

ніслав Білозерського району. Заарештований 03.09.1937 року. Звинувачення: підтримка терористів. (Був двічі засуджений. Звинувачувався у зв'язках з ОУН). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 05.12.1937 за ст. 54-8 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.12.1937 року. Реабілітований 11.01.1961 Президією Херсонського облсуду.

КОВАЛЕНКО Іван Єгорович, народився у 1926 році в с.Олександрівка Білозерського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Олександрівка Білозерського району. Заарештований 10.02.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військової частини №48240 від 19.05.1949 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 03.07.1954 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований.

КОВАЛЕНКО Петро Кирилович, народився у 1915 р. у с.Ульянівка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Ульянівка Білозерського району. Заарештований 18.04.45 р. Звинувачення: підозра у співпраці з німецькими розвідорганами. Постановою УНКДБ по Херсонській області 23.08.45 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС.

КОВАЛЬЧУК Георгій Кузьмич, народився 05.01.1904 року в с.Вісунськ Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Кізомис Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1917 році організував у селі петлюрівський гурток, зберігав націоналістичну літературу). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 23.03.1960 Президією Херсонського облсуду.

КОВАЛЬЧУК Олексій Олександрович, народився у 1926 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Степанівка (нині в складі с.Чорнобаївка) Білозерського району. Заарештований 23.04.1949 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 28.07.1949 засуджений до 10 років ВТТ з конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області від 04.05.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 13.10.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

КОВБАСА Іван Калинович, народився у 1889 році в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 05.02.1930 року. Звинувачення: керівництво повстанським рухом, антирадянська агітація. Трійкою при колегії ДПУ УРСР

26.04.1930 засуджений до 10 років концтабору. Реабілітований 31.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОВБАСА Павло Гаврилович, народився у 1926 р. у с.Широка Балка Білозерського району, українець, закінчив 4 класи. Військовослужбовець частини 07210. Заарештований 26.04.48 р. за зраду Вітчизни. Заасуджений 08.07.48 р. ВТ військової частини 70465 до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 11.11.93 р. реабілітований.

КОВБАСЕНКО Василь Спиридонович, народився 15.05.1885 року в с.Тягинка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Радянська земля” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Помер у місцях позбавлення волі 01.01.1943 року. Реабілітований.

КОЗАК Карпо Іванович, народився у 1902 р. у с.Боровка Вінницької області, українець, освіта нижча. Проживав у радгоспі ім.Куйбишева Білозерського району. Заарештований 21.06.46 р. за антирадянську агітацію. Херсонським облсудом 17.07.46 р. засуджений до 5 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Рішенням прокурора Херсонської області від 29.11.92 реабілітований.

КОЗАКОВ Григорій Васильович, народився у 1897 році в с.Кашперово Білозерського району, українець, освіта нижча. Без постійного місця проживання. Заарештований 17.10.1944 року. Звинувачення: підозра у зв'язках з німецькими розвідорганами. До суду не притягувався. Постановою ТО НКДБ Литовської залізниці від 20.12.1944 через в'язницю №2 НКВС направлений до Калінінського спецтабору НКВС для подальшої перевірки.

КОЗАЧЕНКО Іван Ілліч, народився у 1893 році в с.Осіпівка Фрунзенського району Одеської області, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Городній велетень” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному куркульському повстанні. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-10-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 у м.Херсоні. Реабілітований 28.09.1966 Президією Херсонського облсуду.

КОЛАКОВСЬКИЙ Віктор Євтихійович, народився у 1918 р. у с.Велика Косніца Ямпольського району Вінницької області, українець, закінчив 3 курси педінституту у м.Херсоні. Проживав у с.Степанівка (об'єднане з с.Чорнобаївка) Білозерського району. Заарештований 07.05.48 р. за належність до німецьких розвідорганів. Засуджений 15.07.48 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 25 р. ВТТ з по-

разкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Звільнений 17.09.55 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 20.09.93 р. реабілітований.

КОЛГІН Лев Іванович, народився 13.10.1896 року в с.Бісарка Сарапультського району Свердловської області (Росія), росіянин, освіта початкова. Проживав радгосп „Городній велетень” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда і агітація. (У 1919-1920 роках служив у армії Колчака). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОЛЕСНИКОВ Степан Ларіонович, народився у 1925 році в с.Чорнобаївка Херсонського (Білозерського) району, українець. Проживав с.Чорнобаївка Херсонського району. Заарештований 23.12.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини (Чорнобаївська розвідшкола). У 1949 році Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області – виправданий. У 1950 році Особливою нарадою МДБ СРСР за ст. 54-1”а” КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 13.09.1954 Рішенням Центральної комісії по перегляду справ на осіб, засуджених за контрреволюційну діяльність.

КОЛЕСНИЧЕНКО Василь Степанович, народився у 1925 році в с.Кізомис Білозерського району, українець, освіта 6 класів. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований 11.07.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Далекосхідного військового округу 29.09.1949 засуджений до 15 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Уральського військового округу 29.01.1955 вищевказаний вирок відмінено, справу закрито. Реабілітований 30.05.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

КОЛЕСНИЧЕНКО Олександр Полікарпович, народився у 1926 році в с.Надеждівка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Надеждівка Білозерського району. Заарештований 06.10.1949 року Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №70804 від 10.02.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 18.02.1953 справу повернуто на дослідження. Постановою УМВС по Херсонській області 07.08.1953 справу припинено. Реабілітований 15.04.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

КОЛОМОЄЦЬ Іван Мойсейович, народився 28.05.1904 року в с.Олександрівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Херсонського району. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, підтримував зв'язки з родичами у Болгарії. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 засуджений до 10 років

ВТТ. Реабілітований 06.08.1965 Президією Херсонського облсуду.

КОЛОМОЙЧЕНКО Іван Якович, народився у 1878 році в с.Вірвовчина Балка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Вірвовчина Балка Херсонського району. Заарештований 10.11.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при колегії УРСР 01.03.1930 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОЛОМОЙЧЕНКО Микола Якович, народився у 1897 році в с.Вірвовчина Балка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Вірвовчина Балка Білозерського району. Заарештований 10.11.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 01.03.1930 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.03.1930 в м.Херсоні. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОНДРАТЕНКО Онисій Григорович, народився 15.02.1890 року в с.Киселівка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Киселівка Білозерського району. Заарештований 21.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація, участь у контрреволюційній куркульській організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 01.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

КОНДРАТОВА Варвара Петрівна, народилася у 1913 році в с.Контактузівка Вознесенського району Одеської області, українка, освіта початкова. Проживала радгосп „Городній велетень” Херсонського (Білозерського) району. Заарештована 29.12.1945 року. Звинувачення: перебувала на окупованій території, „фольксдойч”. Особливою нарадою МВС СРСР за ст. 54-1”а” засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 13.08.1992 року.

КОПИТІН Антон Федорович, народився 07.01.1879 року в с.Микільське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Микільське Білозерського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, терористичні наміри щодо вождів партії та уряду. Трійкою при УНКВС по Одеській області 27.08.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 21.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОПИТІН Іван Кирилович, народився у 1925 році в с.Микільське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 3 класи. Проживав - служив у м.Хабаровськ, в/ч №74966. Заарештований 16.03.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини (вчився у розвідшколі в с.Чорнобаївка). Військовим трибуналом в/ч №35284 за ст. 54-1”а” КК УРСР засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах.

Реабілітований 25.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

КОПИТІН Петро Никанорович, народився 05.05.1914 року в с.Микільське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Микільське Білозерського району. Військовослужбовець. Заарештований 29.05.1942 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, намір перейти на сторону ворога. До суду не притягувався. Постановою ОО НКВС Північно-Кавказького військового округу від 21.07.1942 справу припинено і направлено в військовий трибунал для застосування методів судово-медичного характеру. Постановою І-го спецвідділу МВС СРСР від 05.05.1948 розшук Копитіна припинено, справу передано в архів.

КОПИТІН Яків Михайлович, народився у 1926 році в с.Микільське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Микільське Білозерського району. Військовослужбовець. Заарештований 07.03.1950 року. Звинувачення: зрадницька діяльність (вчився у розвідшколі в с.Чорнобаївка). Військовим трибуналом в/ч №19854 від 13.05.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 08.09.1954 вищевказаний вирок відмінено, справу закрито. Реабілітований 23.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

КОРОПЕЦЬ Петро Андрійович, народився у 1926 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 17.01.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 23.03.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 30.01.1954 справу повернуто на дослідження. Постановою УКДБ по Херсонській області 14.06.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КОРОПЕЦЬ Іван Федорович, народився у 1888 р. у с.Конотовка Харківської області, українець, освіта нижча. Проживав у с.Цареводар Білозерського району. Заарештований 20.02.38 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Засуджений 17.07.38 р. Херсонським облсудом до 4 років ВТТ з поразкою прав на 2 роки. Реабілітований 08.09.92 р. рішенням заступника Генпрокурора України. Помер 01.08.42 р.

КОРОТЕСВ Іван Сергійович, народився у 1891 року в м.Елець Орловської області, росіянин, освіта вища. Проживав с.Музиківка Білозерського району. Заарештований 07.04.1938 року. Звинувачення: систематична антирадянська агітація. (З 1917 по 1918 рік служив у білій армії). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 22.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріля-

ний 14.06.1938 у м.Миколаєві. Реабілітований 06.07.1957 Президією Миколаївського облсуду.

КОСТИК Василь Олексійович, народився у 1925 році в с.Білозерка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 07.03.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 08.05.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УМВС по Херсонській області від 15.03.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 13.05.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

КОСТИКОВ Микола Іванович, народився у 1904 році в с.Білозерка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав 514 км Херсонської залізниці. Заарештований 22.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1919 році брав участь у повстанні куркулів проти радянської влади). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 21.10.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.09.1960 Президією Херсонського облсуду.

КОСЯКОВ Гаврило Нестерович, народився 25.03.1896 року в с.Новопетрівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Понятівка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 06.01.1962 Президією Херсонського облсуду.

КОТЛЯР Олексій Сафонович, народився у 1903 році в с.Чорнобаївка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Чорнобаївка Херсонського району. Заарештований 10.03.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році був розкуркулений). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 04.04.1933 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 30.01.1996 Прокуратурою Херсонської області.

КОЧЕРГІН Іван Степанович, народився 06.01.1900 року в с.Бебяєво Арзамаського району Нижньгородської області (Росія), росіянин, освіта початкова. Проживав с.Микільське Білозерського району. Заарештований 04.08.1937 року. Звинувачення: зв'язок з куркулями – допомагав з працевлаштуванням, крадіжки, підтримував зв'язки з церковниками. Трійкою при УНКВС по Одеській області 27.08.1937 засуджено до 8 років ВТТ. Реабілітований 21.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОШОВИЙ Іван Прокопович, народився у 1886 році в с.Федорівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав

с.Федорівка Херсонського району. Заарештований 15.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (З 1910 по 1914 роки служив у царській поліції). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 10.05.1933 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 20.02.1996 Прокуратурою Херсонської області.

КОШОВИЙ Григорій Ларіонович, народився у 1926 році в с.Федорівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Федорівка Білозерського району. Військовослужбовець. Заарештований 12.10.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №10103 від 28.02.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 23.05.1953 справу повернуто на дослідження. Реабілітований 04.01.1954 Постановою ОО МВС Одеського військового округу; 12.10.1992 Прокуратурою Херсонської області.

КРАВЧЕНКО Олександр Никифорович (Ничипорович), народився у 1898 році в с.Білозерка Херсонського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Білозерка. Заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному угрупованні куркулів. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 28.10.1957 Президією Херсонського облсуду.

КРАВЧЕНКО Юрій Якович, народився у 1926 році у с.Дар'ївка Білозерського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав у с.Дар'ївка Білозерського району. Заарештований 02.01.50 р. Звинувачення: зрада Вітчизни. Засуджений 14.03.50 р. військовим трибуналом Приморського військового округу до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. Реабілітований 01.09.54 р. Верховним Судом СРСР, звільнений з-під арешту.

КРАМАРЕНКО, він же **ГУСАК Віктор Миколайович**, народився у 1926 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 14.03.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Литовського прикордонного округу 13.10.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 15.12.1954 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу закрито).

КРИВОРОТЬКО Сергій Павлович, народився 03.04.1905 року в с.Мала Маячка Цюрупинського району, українець, освіта середня. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 02.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реа-

білований 28.11.1957 Президією Херсонського облсуду.

КРИВОРУЧКО Олексій Антонович, народився 17.05.1888 року в с.Мар'янівка Шполянського району Черкаської області, українець, освіта початкова. Проживав свинорадгосп „Інгулець” Херсонського (Білозерського) району. Заарештовано 03.12.1937 року. Звинувачення: організація контрреволюційної групи, антирадянська агітація. (У 1932 році був засуджений до 2 років за зловживання). Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.06.1961 Президією Херсонського облсуду.

КРИВОРУЧКО Олексій Миколайович, народився у 1926 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 06.05.1949 року. Звинувачення: належність до агентири німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 21.07.1949 засуджений до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 23.12.1953 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варти звільнений. Реабілітований.

КРОХМАЛЕНКО Михайло Васильович, народився 22.10.1904 року в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Музиківка Херсонського району. Заарештований 08.03.1938 року. Звинувачення: участь в українській націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10, ч. 1, 54-7, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.04.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 17.07.1956 Президією Херсонського облсуду.

КРУПИЦЯ Вікентій Петрович, народився 10.01.1886 р. у с.Зачепіч Вінницької губернії, білорус, освіта нижча. Проживав у радгоспі ім.Косіора Херсонського (тепер Білозерського) району. Заарештований 03.12.37 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Реабілітований 07.04.39 р.; постановами УДБ НКВС і прокурора м.Херсона справа припинена, звільнений з-під арешту.

КРУТІН Тимофій Андрійович, народився у 1891 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 28.12.1945 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським облсудом 19-20.02.1946 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Верховним судом УРСР 12.04.1946 розстріл замінено 10 роками ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 26.05.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

КРУТЬКОВ Василь Трохимович, народився у 1885 році в м.Херсоні, українець, освіта вища. Про-

живав смт Білозерка Білозерського району. Заарештований 31.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 17.10.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КУЗЬМЕНКО Ганна Григорівна, народилася у 1906 році в с.Федорівка Херсонського (Білозерського) району, українка, освіта початкова. Проживала с.Федорівка Білозерського району. Заарештована у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджена до 8 років ВТТ. Реабілітована 27.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

КУЗЬМЕНКО Онисим Іванович, народився 15.02.1895 року в с.Федорівка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Федорівка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 26.08.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Трійкою при УНКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 08.04.1964 Президією Херсонського облсуду.

КУЗЬМІН Василь Іванович, народився у 1893 році в м.Одеса, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Городній велетень” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. (У 1933 році заарештовувався за шкідництво). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 02.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 28.11.1957 Президією Херсонського облсуду.

КУКОБА Іван Лукич, народився у вересні 1909 року в с.Слобода Кагарликського району Київської області, українець, освіта початкова. Проживав – радгосп „Радянська земля” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: втеча з місць вислання, контрреволюційна агітація. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Помер у місцях позбавлення волі 18.06.1942 року. Реабілітований 10.01.1968 Президією Херсонського облсуду.

КУЛИКІВСЬКИЙ Костянтин Васильович, народився у 1884 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району. Заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ від 20.08.1933 та 05.09.1933 справу припинено, з-під варти звільнений. Реабілітований.

КУРИЛОВА Ганна Григорівна, народилась у 1919 р. у с.Киселівка Білозерського району, українка, освіта нижча. Проживала у с.Киселівка Білозерського району. Заарештована 25.10.45 р. Звинувачен-

ня: співпраця з німецькими розвідорганами. Засуджена 17.04.46 р. військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітована 14.05.46 р.; рішенням військового трибуналу військ НКВС справа припинена, звільнена з-під арешту.

КУРТА Григорій Михайлович, народився у 1926 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 06.05.1949 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 27.07.1949 засуджений до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області від 04.06.1954 справу на основі ст. 6 ч.ІІ УПК УРСР припинено, з-під варту звільнений. Реабілітований.

КУХАРЕНКО Микола Ларіонович, народився у 1926 році в с.Олександрівка Білозерського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Олександрівка Білозерського району. Військовослужбовець. Заарештований 06.04.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №63470 від 16.06.1949 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Закавказького військового округу 22.06.1949 покарання знижено до 15 років ВТТ. Верховним судом СРСР 07.08.1954 вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено, з-під варту звільнений. Реабілітований 07.08.1954 Військовою колегією Верховного Суду СРСР.

КУЦИЙ Данило Антипович, народився у 1888 році у с.Токарівка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Токарівка Білозерського району. Заарештований 15.10.44 р. за належність до агентури німецьких каральних органів. Засуджений 05.02.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 09.06.92 р. реабілітований.

КУЦИЙ Прохор Антонович, народився 11.06.1884 року в с.Токарівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Токарівка Білозерського району. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1920 році брав участь у антирадянських виступах, у 1934 році був засуджений до 1,5 року ув'язнення за розкрадання колгоспного майна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 30.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КУЦИЙ Гнат Максимович, народився 20.12.1894 року в с.Токарівка Херсонського (Біло-

зерського) району, українець, малограмотний. Проживав хутір №1 Токарівської сільради. Заарештований 09.03.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. (У 1929 р. господарство підлягало розкуркуленню, але голова сільради прийняв мене в колгосп. Так я уник розкуркулення). Трійкою при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

КУЧЕРЕВСЬКИЙ Сергій Іванович, народився у 1893 році в с.Тягинка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав приміське господарство ОРС Херсонського морпорту. Заарештований 15.08.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна робота в колгоспі. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 10.02.1936 справу припинено. Реабілітований.

КУЧЕРЕНКО Іван Ілліч, народився 16.09.1903 року в с.Токарівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта – закінчив сільську школу. Проживав с.Токарівка Херсонського району. Заарештований 09.03.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

КУЧЕРЕНКО Іван Петрович, народився у 1918 році у с.Токарівка Білозерського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав у с.Дар'івка Білозерського району. Заарештований 08.06.43 р. Звинувачення: зрада Вітчизни. Реабілітований 28.07.43 р. військовим трибуналом 3-ї гвардійської армії.

КУЧЕРЕНКО Іван Романович, народився у серпні 1898 року в с.Токарівка Херсонської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Роксандрівка Снігурівського району Миколаївської області. Заарештований 22.03.1938 року. Звинувачення: учасник контрреволюційної організації, антирадянська агітація. (У 1930 році був засуджений за ст. 119 КК УРСР на 2 роки позбавлення волі). Трійкою при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

КУЧЕРЕНКО Микола Терентійович, народився у 1926 році в с.Токарівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 6 класів. Проживав с.Токарівка Білозерського району. Військовослужбовець. Заарештований 22.10.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №70804 від 15.02.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 29.07.1953 справу повернуто на дослідження. Постановою УМВС по Херсонській області 28.09.1953 справу закрито. Реа-

білітований 23.03.1992 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

КУЧЕРЕНКО Михайло Галактіонович, народився 02.11.1890 року в с.Токарівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта: закінчив народну школу. Проживав с.Токарівка Білозерського району. Заарештований 09.03.1938 року. Звинувачення: учасник контрреволюційної повстанської організації. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.06.1957 Президією Херсонського облсуду.

КУШНІР Іван Микитович, народився у 1900 р. у с.Розумниця Київської області, українець, освіта нижча. Проживав на ст.Копані Одеської залізниці Білозерського району. Заарештований 22.09.37 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Засуджений 21.10.37 р. Трійкою УНКВС Одеської області до 10 років ВТТ. Постановою УНКВС по Одеській області від 09.02.40 р. справа припинена. Реабілітований 13.01.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

Л

ЛАДУНОВ Стегній Іванович, народився у 1867 році в м.Ізмаїл Одеської області, росіянин, неписьменний. Проживав с.Кізомис Херсонського (Білозерського) району. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: підготовка переходу кордону у бік Румунії. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР вирішено з-під варті звільнити і вислати з прикордонної зони строком на 3 роки. Реабілітований Прокуратурою Херсонської області.

ЛАЗАРЕНКО Федосій Нестерович, народився 21.04.1900 року в с.Мірошниківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 3 класи. Проживав с.Мірошниківка Херсонського району. Заарештований 17.02.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. (У 1933 році був заарештований ДПУ за невиконання хлібоздачі, через 2 місяці був звільнений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 ч.2, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 07.04.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 05.11.1958 Президією Херсонського облсуду.

ЛЕБЕДЕНКО Герасим Миколайович, народився 04.03.1884 року в с.Посад-Покровське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Посад-Покровське Херсонського району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1929 році був розкуркулений, від заслання переховувався). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03-04.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 18.01.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЕБЕДЕНКО Іван Степанович, народився у 1896 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 23.01.1930 року. Звинувачення: каральні дії проти червоних партизан у 1919 році. До суду не притягувався. Постановою Херсонського ОО ДПУ від 06.08.1930 справу за ст. 197 ч.11 УПК УРСР припинено, підписка про невізд анульована. Реабілітований.

ЛЕБІДЬ Михайло Костянтинівич, народився у 1919 р. у с.Дар'івка Білозерського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав у с.Дар'івка Білозерського району. Заарештований 25.09.41 р. за поразкову антирадянську агітацію. ВТ військ НКВС засуджений 02.10.41 р. до розстрілу з конфіскацією майна. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 27.08.93 р. реабілітований.

ЛЕВЧЕНКО Ірина Данилівна, народилася 09.05.1883 року в с.Козачі Лагері Цюрупинського району, українка, неписьменна. Проживала с.Понятівка Білозерського району. Заарештована у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1930 році господарство батька було розкуркулено). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 02.03.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЕВЧЕНКО Микола Аврамович, народився у 1876 р. у с.Козачі Лагері Цюрупинського району, українець, освіта нижча. Проживав у с. Антонівка та Понятівка Херсонського (тепер Білозерського) району. Заарештований 29.08.32 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 29.10.32 р.; постановою ДПУ по Одеській області справа припинена, звільнений з-під арешту.

ЛЕУС Олександр Іванович, народився 26.09.1926 року в с.Кізомис Білозерського району, українець, освіта середня. Проживав м.Миколаїв, вул. Сінна, 41. Заарештований 24.06.1949 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 27.08.1949 засуджений до 10 років ВТТ з конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 09.01.1954 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області від 08.05.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЛИНТВАРЬОВ Федір Мартинович, народився у 1927 році в с.Білозерка Білозерського району, українець, освіта 6 класів. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 15.12.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Одеського військового округу 09.03.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 32.10.1953 справу направлено на нове розслідування. Постановою ОО КДБ Одеського військового ок-

ругу 29.06.1954 справу закрито. Реабілітований 08.07.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ЛИСЕНКО Дмитро Андрійович, народився у 1926 році в с.Новотягинка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 6 класів. Проживав – служив в/ч №78658. Заарештований 24.05.1950 року. Звинувачення: навчався у розвідшколі в с.Чорнобаївка. Особливою нарадою при МДБ СРСР 13.01.1951 за ст. 58-1"а" КК РРФСР засуджений до 10 років ВТТ. Центральною комісією по перегляду справ 07.02.1955 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 05.01.1990 Президією Хабаровського крайового суду.

ЛИСЕНКО Панас Антонович, народився у 1899 році в с.Кізомис Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований 14.05.1945 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 17.09.1945 засуджений до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 15.02.1961 Президією Херсонського облсуду (справу закрито).

ЛИТВИНОВ Григорій Васильович, народився у 1905 році в с.Тягинка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Тягинка Херсонського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1933 році Снігурівським народним судом був засуджений до 10 років позбавлення волі, і 5 років поразки у правах за рішенням уряду від 07.08.1932 р.). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 27.08.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 04.09.1937 у м.Херсоні. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛІСНИЙ Віктор Матвійович, народився 18.05.1881 року в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Музиківка Херсонського району. Заарештований 17.02.1938 року. Звинувачення: участь у куркульській організації, контрреволюційна пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 07.04.1938 року. Реабілітований 30.06.1959 Президією Херсонського облсуду.

ЛІТНИЦЬКИЙ Данило Йосипович, народився 18.12.1894 року в с.Арсенівка Хмельвського району Одеської області, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Радянська земля” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 22.09.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному угрупованні куркулів. (У 1933 році Кировським ДПУ був засуджений за антирадянську агітацію). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до роз-

стрілу. Розстріляний 13.11.1937 року. Реабілітований 25.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

ЛОГВИНОВСЬКИЙ Іван Демидович, народився у 1877 році в с.Саги Цюрупинського району, українець, неграмотний. Проживав радгосп „Інгулець” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 12.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 11.03.1939 та міськпрокурора 15.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЛУК'ЯНЧЕНКО Петро Сергійович, народився 16.01.1905 року в с.Козачі Лагери Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Орлове Білозерського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1930 році розкуркулений. У 1932 році за невиконання плану м'ясозаготівель був засуджений до 1 року примусових робіт). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 27.08.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 04.09.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 04.07.1962 Президією Херсонського облсуду.

ЛУКОМЕЦЬ Анатолій Петрович, народився у 1925 р. у с.Висунці Білозерського району, українець, закінчив 6 класів. Проживав у с.Висунці Білозерського району. Заарештований 07.05.45 р. за належність до агентури німецьких розвідорганів. Засуджений 26.06.45 р. ВТ 3 армії до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 12.03.97 р. реабілітований.

ЛУЦЕНКО Георгій Гордійович, народився у 1867 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 04.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 18.03.1931 з-під варті звільнений, справу направлено міськпрокурору на припинення. Реабілітований.

ЛУЦЕНКО Михайло Миколайович, народився у 1892 році в с.Широка Балка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 2 класи. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1930 році господарство батька було розкуркулено). Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 20.11.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЛУЦЕНКО Сергій Михайлович, народився у 1926 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 08.12.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 24.03.1950 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років пораз-

ки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 24.10.1953 справу повернуто на досліджування. Постановою УКДБ по Херсонській області 17.02.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЛЮБЧЕНКО Євтихій Самійлович, народився 23.08.1897 року в с.Новодмитрівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Херсонського району. Вперше заарештований 04.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ 18.03.1931 з-під варті звільнений, справу направлено міськпрокурору на припинення. Вдуже заарештований 08.09.1937 року. Звинувачення: розпалювання націоналістичної ворожнечі. (У 1932 році його було розкуркулено і вислано у Північний край). Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджено до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.02.1962 Президією Херсонського облсуду.

ЛЮБЧЕНКО Іван Микитович, народився 27.01.1899 року в с.Новодмитрівка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Білозерського району. Заарештований 16.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, участь у збройному повстанні. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 26.06.1967 Президією Херсонського облсуду.

ЛЮБЧЕНКО Кирило Микитович, народився у 1897 році в с.Новодмитрівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Херсонського району. Заарештований 14.12.1937 року. Звинувачення: участь у збройному повстанні у 1920 р., антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 18.07.1966 Президією Херсонського облсуду.

ЛЮБЧЕНКО Михайло Архипович, народився 19.01.1903 року на хуторі Новодмитрівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному куркульському угрупованні. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 28.10.1957 Президією Херсонського облсуду.

ЛЮБЧЕНКО Петро Микитович, народився у 1892 році в с.Новодмитрівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Білозерського району. Заарештований 14.12.1937 року. Звинувачення: участь

у повстанні у 1920 році, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 18.07.1966 Президією Херсонського облсуду.

ЛЮБЧЕНКО Степан Микитович, народився у 1884 році в с.Новодмитрівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Білозерського району. Заарештований 14.12.1937 року. Звинувачення: участь у повстанні у 1920 р., антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 18.07.1966 Президією Херсонського облсуду.

ЛЮБЧЕНКО Фадей (Гадей) Самійлович, народився у 1894 році в с.Новодмитрівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Білозерського району. Заарештований 04.09.1937 року. Звинувачення: участь у повстанні куркулів, служба у Врангеля, активна контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 14.04.1966 Президією Херсонського облсуду.

ЛЮБЧЕНКО Федір Самійлович, народився 18.04.1900 року в с.Новодмитрівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Білозерського району. Заарештований 28.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. (У 1932 році господарство батька було розкуркулено, сім'ю вислано у Північний край). Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджено до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.02.1962 Президією Херсонського облсуду.

ЛЮБЧЕНКО Юхим Іванович, народився 09.03.1907 року в с.Новодмитрівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Білозерського району. Заарештований 28.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджено до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.02.1962 Президією Херсонського облсуду.

ЛЯХ Степан Михайлович, народився 15.03.1891 року в с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав в с.Чубаря Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: служив у петлюрівських військах, мав зв'язок із родичами в Польщі, висловлювання невдоволення діями партії та радянської влади. Трійкою при УНКВС

по Миколаївській області 11.04.1938 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 04.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЯШЕНКО Василь Васильович, народився у 1925 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта 6 класів. Проживав с.Чорнобіївка Білозерського району. Військовослужбовець. Заарештований 23.04.1949 року. Звинувачення: належність до німецьких розвідорганів (був у розвідшколі в с.Чорнобаївка). Військовим трибуналом Забайкальського військового округу 30.06.1949 засуджений до 25 років, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 23.05.1953 справу повернуто на дослідження. Постановою ОО МВС Одеського військового округу 10.12.1953 справу закрито. Реабілітований 08.12.1953 Військовим трибуналом Одеського військового округу; 19.10.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

ЛЯШЕНКО Григорій Маркович, народився 10.01.1904 року в с.Степанівка (нині включена до с.Чорнобаївка) Білозерського району, українець, освіта неповна середня. Проживав с.Скоморохи Житомирського району Житомирської області. Заарештований 14.02.1938 року. Звинувачення: шпигунство. До суду не притягувався. Постановою військового прокурора 435-ї військової прокуратури 07.06.1939 справу припинено, з-під варті звільнений.

ЛЯШЕНКО Михайло Климович, народився 21.11.1903 року в с.Новотягинка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта – закінчив курси веттехніків. Проживав с.Новотягинка Білозерського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, обзивання бандою керівників партії та уряду. Трійкою при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЯШЕНКО Олексій Романович, народився у 1926 р. у с.Станіслав Білозерського району, українець, закінчив 3 класи. Проживав у м.Новочеркаськ Ростовської області. Заарештований 20.03.50 р. за належність до агентури німецьких розвідорганів. Засуджений 17.11.50 р. ВТ Донецького ВО до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням Верховного Суду СРСР від 24.01.51 р. покарання замінено на 10 р. ВТТ. Рішенням Херсонського облпрокурора від 29.09.93 р. реабілітований.

М

МАГАН Георгій Тимофійович, народився 04.02.1897 року в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація і шкідництво. (У 1920 році у с.Новодмитрівка брав участь у повстанні). Постано-

вою трійки УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 14.09.1962 Президією Херсонського облсуду.

МАЄВСЬКИЙ Михайло Миколайович, народився (дата у справі відсутня) у с.Цареводар Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району. Заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ від 20.08.1933 та 05.09.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МАЙДАНІК Петро Якович, народився у 1926 році в с.Степанівка Білозерського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 22.03.1949 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 28.04.1949 засуджений до 10 років ВТТ з конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УМВС по Херсонській області 29.03.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МАКОВ Сергій Михайлович, народився 02.09.1890 року в с.Кіндійка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта середня. Проживав радгосп „Городній велетень” Білозерського району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність, шкідництво. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора 04.05.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МАКОГОНЧУК Михайло Іванович, народився у 1922 році в с.Чернівці Чернівецького району Вінницької області, українець, освіта середня. Проживав с.Новознаменка Білозерського району. Заарештований 15.03.1945 року. Звинувачення: належність до агентури ворога. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 07.09.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 11.06.1955 покарання знижено до 5 років ВТТ без поразки в правах. Реабілітований 30.05.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

МАКРОЦЬКИЙ Карл Григорович, народився у 1890 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, поляк, освіта нижча. Проживав с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району Заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ від 20.08.1933 та 05.09.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Вдруге заарештований 17.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, член

польської націоналістичної групи. Рішенням наркомун внутрішніх справ і Генерального прокурора СРСР 14.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.11.1937 року. Реабілітований 22.02.1958 Колегією Верховного Суду УРСР.

МАКРОЦЬКИЙ Ян Григорович, народився 17.12.1898 в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, поляк, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 13.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, учасник польської контрреволюційної організації. (У 1920 році брав участь в антирадянському повстанні, у 1933 році був засуджений за шкідництво в колгоспі). Рішенням наркомун внутрішніх справ і Генерального прокурора СРСР 04.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.11.1937 року. Реабілітований 22.02.1958 Колегією Верховного Суду УРСР.

МАКСИМЕНКО Григорій Олексійович, народився у 1888 році в с.Посад-Покровське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 29.09.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному угрупованні куркулів. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 25.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

МАЛИЙ Василь Єлисейович, народився у 1885 році у с. Широка Балка Білозерського району, українець, закінчив 4 класи міністерського училища. Проживав у с. Широка Балка Білозерського району. Заарештований 22.07.41 р. за контрреволюційну агітацію. Засуджений 24.12.41 р. ВТ військ НКВС Новосибірської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітований. Помер 10.03.42 р. у в'язниці № 3 УНКВС по Новосибірській області.

МАЛИЙ Григорій Павлович, народився 1902 році у с.Широка Балка Білозерського району, українець, працював головою артілі "Прогрес". Проживав у с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 07.03.38 р. Звинувачення: вів шкідницьку роботу. Реабілітований 06.04.38 р.; постановою Херсонського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

МАЛИЙ Іван Гаврилович, народився у 1896 році в с.Кізомис Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 04.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не приглядувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 18.03.1931 з-під варті звільнений, справу направлено міському прокурору на припинення. Реабілітований.

МАЛИЙ Іван Іванович, народився у 1898 році в с.Садове Херсонського (Білозерського) району, ук-

раїнець, освіта нижча. Проживав с.Садове Білозерського району. Заарештований 29.03.1945 року. Звинувачення: шкідницька діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 20.06.1945 засуджений до 3 років ВТТ. Інші відомості відсутні.

МАЛИЙ Петро Семенович, народився у 1886 році в с.Садове Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Садове Білозерського району. (У 1932 році був розкуркулений, вимагав повернення майна). Вперше заарештований 17.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 07.02.1933 засуджений до 3 років позбавлення волі у концтаборі. (Довідка від 16.10.1933 р. про дострокове звільнення у зв'язку зі станом здоров'я). Вдруге заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МАЛЬФАНОВ Іван Степанович, народився у 1918 р. у с.Гастовля Кромського району Курської області, росіянин, малописьменний. Проживав у с.Шкуринівка Білозерського району. Заарештований 16.08.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 10.03.39 р. вироком Миколаївського облсуду на 3 роки позбавлення волі з поразкою прав на 2 роки. Реабілітований 22.04.92 р. рішенням заступника Генпрокурора України.

МАЛЬЧЕВСЬКИЙ Григорій Гаврилович, народився у 1927 р. у с.Музиківка Білозерського району, українець, закінчив 6 класів. Проживав у с.Музиківка Білозерського району. Заарештований 18.11.49 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 27.02.50 р. ВТ військової частини 64116 до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Звільнений 08.09.54 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 25.03.96 р. реабілітований.

МАЛЯРЕНКО Микола Ларіонович, народився у 1926 році в с.Степанівка Херсонського району, українець, освіта 6 класів. Проживав с.Степанівка нині включено до с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 05.06.1950 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 04.08.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу направлено на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області 06.05.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МАНДРИГОЛЬ Гаврило Захарович, народився у 1926 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 20.11.1948 року. Звинувачення: належність до агентури німець-

ких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 07.01.1949 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 30.12.1953 справу направлено на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області від 30.04.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МАРЄШОВ Іван Семенович, народився у 1872 році в с.Кізомис Херсонського (Білозерського) району, українець, неписьменний. Проживав с.Кізомис Херсонського району. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: підготовка переходу кордону у бік Румунії. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР вирішено з-під варті звільнити, заборонити перебування у 12 населених пунктах строком на 3 роки. Реабілітований 18.11.1991 Прокуратурою Херсонської області.

МАРКОВИЧ Микола Іванович, народився 06.12.1895 року в с.Рекіти Волового повіту Сисотської губернії (Австрія), українець, освіта нижча. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 12.03.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна профашистська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 09.02.1939 та міськпрокурора 10.02.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МАРТОВИЙ Василь Павлович, народився у 1893 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 27.03.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1920 році звинувачувався в участі у куркульському повстанні). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 03.05.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 15.08.1996 Прокуратурою Херсонської області.

МАРТОВИЙ Дмитро Павлович, народився 18.11.1889 року в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. (У 1920 році звинувачувався в організації куркульського повстання). Вперше заарештований 23.01.1930 року. Звинувачення: каральні дії проти червоних партизан у 1919 році. До суду не притягувався. Постановою Херсонського ОО ДПУ від 06.08.1930 справу за ст. 197 ч.ІІ УПК УРСР припинено, підписка про невізд анульована. Вдруге заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МАРТОВИЙ Йосип Павлович, народився у 1883 році (за ін. даними у 1884 р.) в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Вперше заарештований 23.01.1930 року.

Звинувачення: каральні дії проти червоних партизан у 1919 році. До суду не притягувався. Постановою Херсонського ОО ДПУ від 06.08.1930 справу за ст. 197 ч.ІІ УПК УРСР припинено, підписка про невізд анульована. Вдруге заарештований 15.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 27.05.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Втретє заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МАРЦАФЕЙ Павло Єлисейович, народився у 1891 році в с.Киселівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Киселівка Херсонського району. Заарештований 09.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році розкуркулений та ув'язнений на 3 роки за несплату податків). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МАСЛЕННИКОВ Степан Костянтинович, народився 28.03.1882 року в смт.Гола Пристань Голопристанського району, українець, освіта середня (Одеська духовна семінарія). Проживав с.Музиківка Білозерського району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1919 році заарештовувався за контрреволюційну діяльність). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 24.10.1957 Президією Херсонського облсуду.

МАСЛЯННИКОВ Дмитро Герасимович, народився у 1903 р. у с.Тягинка Білозерського району, українець, освіта вища. Проживав у с.Киселівка Білозерського району. Заарештований 02.08.37 р. за участь у антирадянській терористичній організації. Засуджений 28.09.37 р. Верховним Судом СРСР до розстрілу с конфіскацією майна. Вирок виконано 28.09.37 р. у м.Одесі. Рішенням прокурора Херсонської області від 13.12.93 р. реабілітований.

МАТВІЙЧУК Федір Самсонович, народився у 1904 р. у с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 24.12.41 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 29.12.41 р. військовим трибуналом до розстрілу з конфіскацією майна. Вирок приведений до виконання 30.01.42 р. Реабілітований 31.05.94 р. рішенням військового прокурора Південного регіону України.

МАТВІЄНКО Лука Федотович, народився у 1887 році в с.Понятівка Білозерського району, ук-

раїнець, освіта початкова. Проживав с.Понятівка. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, участь у контрреволюційному угрупованні. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.10.1958 Президією Херсонського облсуду.

МАХОНЬКО Федір Петрович, народився 17.02.1895 року в с.Новодмитрівка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новодмитрівка Білозерського району. (У 1920 році брав участь у повстанні). Вперше заарештований 04.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 18.03.1931 з-під варту звільнений, справу направлено міськпрокурору на припинення. Вдруге заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 14.12.1960 Президією Херсонського облсуду.

МАЦЕНКО Данило Михайлович, народився 10.12.1887 року в с.Понятівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Понятівка Білозерського району. Заарештований 25.12.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному угрупованні, антирадянська агітація. (У 1932 році був засуджений до 7 років ув'язнення за крадіжку колгоспного майна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.10.1958 Президією Херсонського облсуду.

МАЦЕНКО Семен Михайлович, народився у 1889 році в с.Понятівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Понятівка Білозерського району. Заарештований 22.12.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному угрупованні, антирадянська агітація. (У 1933 році був засуджений за крадіжку колгоспного майна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.10.1958 Президією Херсонського облсуду.

МЕЛЕХ Василь Антонович, народився 18.12.1898 року в с.Лісичиди Городненської губернії Косовського повіту Псковської волості, українець, освіта початкова. Проживав с.Проценкове Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: шпигунство на користь Польщі. (У 1923 році нелегально перейшов кордон з Польщі. Служив у царській армії). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.09.1938 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.10.1938 у м.Херсоні.

Реабілітований 23.12.1960 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

МЕЛЬНИК Єгор Семенович, народився 23.04.1886 року в с.Понятівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Понятівка Білозерського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 22.02.1939 справу припинено, з-під варту звільнений. Реабілітований.

МЕЛЬНИЧЕНКО Василь Никифорович, народився у 1909 році в с.Мірошниківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 2 класи. Проживав с.Мірошниківка Херсонського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. (У 1934 році Херсонським судом засуджений до 2 років ДОПРа за шкідництво). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області у 1938 році засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 05.11.1958 Президією Херсонського облсуду.

МЕЛЬНИЧЕНКО Леонід Федорович, народився у 1926 році в с.Мірошниківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 6 класів. Проживав с.Богданівка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 22.10.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №70804 від 15.02.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 18.02.1953 справу повернуто на дослідження. Постановою УМВС по Херсонській області 18.08.1953 справу закрито. Реабілітований 02.09.1991 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

МЕЛЬНИЧЕНКО Марія Тимофіївна, народилася 07.11.1914 року в м.Херсоні, українка, освіта початкова. Проживала с.Білозерка Білозерського району. Заарештована 12.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, підрив трудової дисципліни, виступи проти продажу хліба державі. (У 1929 році господарство батька було розкуркулено. У 1935 році була засуджена за надання куркулям підроблених документів). Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 засуджена до 8 років ВТТ. Реабілітована 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МЕЩАНІНЦЕВ Іван Сергійович, народився у 1926 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 31.01.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №64116 від 07.04.1949 засуджений до 20 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 01.09.1954 вищевказаний вирок відмінено, справу закрито. Реабілітований.

МИКИТАС Данило Васильович, народився 11.12.1891 року в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Музиківка Херсонського району. Заарештований 17.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда, участь у куркульській організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 07.04.1938 року. Реабілітований 30.06.1959 Президією Херсонського облсуду.

МИКИТАС Єгор Михайлович, народився у 1894 році в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав сел. Зелений Гай Білозерського району. Заарештований 21.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, крадіжка колгоспного майна. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.06.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 13.05.1959 Президією Херсонського облсуду.

МИКИТАС Іван Єгорович, народився 08.11.1910 року в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав сел. Зелений Гай Білозерського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 13.05.1959 Президією Херсонського облсуду.

МИКИТАС Яків Васильович, народився 22.03.1899 року в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Загорянівка Білозерського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: участь у контрреволюційному угрупованні куркулів. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 14.04.1959 Президією Херсонського облсуду.

МИРОНЕНКО Федір Мойсейович, народився у 1906 році в с.Крячиново Любимівського району Одеської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 25.06.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність та агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 09.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.10.1956 Президією Херсонського облсуду.

МИХАЛЬСЬКА-ГРУДКОВСЬКА Флора Станіславівна, народилася у 1914 році в с.Цареводар Херсонського (Білозерського) району, полька, неписьменна. Проживала с.Правдине Білозерського району. Заарештована 02.10.1944 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. (Під час окупації була зареєстрована до категорії „фольксдойч“). Особливу на-

радою при НКВС СРСР 28.02.1945 засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 01.08.1989 Судовою колегією Верховного Суду СРСР.

МІЩАНИНЕЦЬ Варвара Олексіївна, народилася у 1926 році в с.Киселівка Білозерського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Киселівка Білозерського району. Заарештована 17.07.1948 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 03.03.1949 засуджена до 25 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Верховним судом СРСР 08.12.1954 покарання знижено до 5 років ВТТ без поразки в правах і як така, що відбула строк покарання, з ув'язнення звільнена. Реабілітована 27.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

МІЩЕНКО Яків Олексійович, народився у 1911 році в с.Баратівка Снігурівського району Миколаївської області, українець. Проживав с.Чорнобаївка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: протидія заходам партії і радянської влади. (У 1930 році господарство батька було розкуркулено). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.12.1962 Президією Херсонського облсуду.

МОКРИЦЬКИЙ Яків Данилович, народився 09.10.1882 року в м.Ізмаїл (Бессарабія), болгарин, освіта середня (Кишинівська духовна семінарія). Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 30.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська, релігійна агітація. (До 1918 року служив капітаном у царській армії). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 10.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

МОКРИЦЬКИЙ Ян Григорович, народився у 1899 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Розпорядженням Білозерського народного суду з-під варті звільнений. Реабілітований.

МОКШАНСЬКИЙ Юзеф Ромуальдович, народився 09.06.1902 року в м.Зазов Київської губернії, поляк, освіта незакінчена вища. Проживав радгосп „Городній велетень“ Білозерського району. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація та шкідництво. Рішенням НКВС та Генпрокуратури СРСР від 05.02.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 11.10.1958 Судовою колегією Верховного Суду УРСР.

МОЛДАВАНЕНКО-АНТОНОВА Марія Іванівна, народилася у 1926 році в с.Арнаутка (с.Комишани) Білозерського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Вакуловка Росошанського району

Воронезької області. Заарештована 15.08.1948 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 25.10.1948 засуджена до 25 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 12.11.1954 покарання знижено до 6 років ВТТ, із ув'язнення звільнена. Реабілітована 03.06.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

МОЛЧАНОВ Григорій Трифонович, народився у 1885 р. у с.Косівка Білозерського району, українець, освіта нижча. Місце проживання не вказане. Заарештований 16.04.45 р. за антирадянську діяльність. Засуджений 25.05.45 р. ВТ тилу 3-го Білоруського фронту до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 23.02.94 р. реабілітований.

МОЛЯКА Михайло Хомич, народився у 1926 році в с.Кізомис Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований 24.05.1949 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 15.07.1949 засуджений до 10 років ВТТ з конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області від 01.09.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МОРЕКУТ Федір Михайлович, народився 17.02.1901 року в с.Поточеськ (Австрія), українець, освіта нижча. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований 13.09.1936 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Одеським облсудом 15.03.1937 засуджений до 6 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Верховним судом УРСР 15.06.1989 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено за відсутністю в його діях складу злочину. Ст. 6 п.2 УПК УРСР. Реабілітований.

МОРЖОВИЙ Юхим Пилипович, народився у 1893 році в с.Посад-Покровське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Посад-Покровське Херсонського району. Заарештований 31.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1920 році брав участь у куркульському повстанні). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 14.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 23.05.1973 Президією Херсонського облсуду.

МОРОЗОВ Олександр Григорович, народився у 1927 р. у с.Микільське Білозерського району, українець, закінчив 5 класів. Проживав у с.Микільське Білозерського району. Заарештований 25.09.49 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 27.12.49 р. ВТ Таврійського ВО до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням військового суду Південного регіону України від 11.05.95 р. реабілітований.

МОРОЗОВ Опанас Степанович, народився у 1898 р. у с.Микільське Білозерського району, українець, закінчив 4 класи сільської школи. Проживав у 3 відділі Калінінського зернорадгоспу. Заарештований 14.02.45 р. за посібницьку діяльність у період окупації. Засуджений 09.07.46 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 7 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 13.12.93 р. реабілітований. Помер 09.05.47 р. у місцях ув'язнення Херсонської області.

МОРОЗОВ Федір Антонович, народився 04.07.1897 року в с.Микільське Білозерського району, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Микільське Білозерського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1918 році служив один тиждень в армії Петлюри). Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.08.1957 Президією Херсонського облсуду.

МОРОЗОВСЬКИЙ Гаврило Петрович, народився 23.03.1881 року в с.Козачі Лагері Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Микільське Білозерського району. Заарештований 21.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1933 році був засуджений до 8 років ув'язнення за помилки у керівництві та виключений з ВКП(б)). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 05.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований.

МОРОНЕЦЬ Григорій Степанович, народився у 1926 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта 6 класів. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 22.03.1949 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 29.04.1949 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 13.01.1954 справу повернуто на дослідження. Постановою УКДБ по Херсонській області від 15.09.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МОСКАЛЕНКО Данило Петрович, народився 02.02.1884 році в с.Гусаківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Вперше заарештований 05.10.1933 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 10.12.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Вдруге заарештований 09.02.1938 року. Звинувачення: участь у повстанні організації українських націоналістів. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до

розстрілу. Розстріляний 23.07.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 09.10.1957 Президією Херсонського облсуду.

МОСКАЛЕНКО Яків Макарович, народився у 1884 році в с.Киселівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Бурханівка Снігурівського району Миколаївської області. Заарештований 19.04.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським окружним судом 26.06.1930 засуджений до 4 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 12.06.2000 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

МОСКОВСЬКИЙ Федір Маркович, народився у 1891 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району. Заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ від 20.08.1933 та 05.09.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МОШНЯГА Сергій Федорович, народився у 1901 році в Молдові, молдованин, освіта початкова. Проживав радгосп „Городній велетень” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному куркульському угрупованні. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-10-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 у м.Херсоні. Реабілітований 28.09.1966 Президією Херсонського облсуду.

МУСІЄНКО Дмитро Олександрович, народився у 1926 році в с.Садово Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 4 класи. Проживав с.Садово Білозерського району. Заарештований 03.08.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №19854 від 16.10.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 03.03.1954 справу направлено на дослідження. Постановою УКДБ по Херсонській області 03.09.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 06.02.1991 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

МУСПОК Ксенофонт Онисимович, народився у 1889 році в с.Зозуленці Базалівського району Вінницької області, українець, неписьменний. Проживав радгосп „Городній велетень” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному угрупованні куркулів. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-10-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 у м.Херсоні. Реабілітований 28.09.1966 Президією Херсонського облсуду.

Н

НАГЕЛЬ Іван Максимович, народився у 1895 році в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 19.11.1937 року. Звинувачення: польський націоналізм, антирадянська агітація. Наркомом внутрішніх справ і прокурором СРСР 26.11.1937 засуджений до розстрілу. Реабілітований 31.08.1963 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

НАКОНЕЧНИЙ Василь Корнійович, народився 18.04.1892 року в с.Осіпівка Фрунзенського району Одеської області, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Городній велетень” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному куркульському угрупованні. (У 1931 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-10-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 у м.Херсоні. Реабілітований 28.09.1966 Президією Херсонського облсуду.

НАУМОВ Микола Іванович, народився 05.05.1913 року в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 24.06.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом Приморської групи військ ОКДСА 25.08.1937 засуджений до 5 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 15.01.1992 Висновком військового прокурора Далекосхідного військового округу.

НАУМОВ Сергій Михайлович, народився 05.07.1907 року на хуторі Красний Жовтневого району Миколаївської області, росіянин, освіта середня. Проживав радгосп „Радземля” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: контрагітація, шкідництво. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.01.1968 Президією Херсонського облсуду.

НЕБЕЛЬСЬКИЙ Степан Іванович, народився у 1891 р. у с.Ганачівка Львівської області, українець, малописьменний. Проживав у с.Токарівка Білозерського району. Заарештований 11.04.46 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 13.07.46 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 16.11.93 р. реабілітований.

НЕЖУРКО Федір Антонович, народився у 1882 році в с.Веселе Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Веселе Білозерського району. Заарештований 18.11.1932 року. Звинувачен-

ня: антирадянська агітація. (У 1929 році був розкуркулений). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 02.01.1933 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 15.08.1996 Прокуратурою Херсонської області.

НЕПИЛЯНИЙ Іван Григорович, народився у 1915 році в с.Кізомис Білозерського району, українець, неграмотний. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований 10.11.1944 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом 57-ї армії 30.11.1944 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 27.07.1993 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

НЕПОМНЯЩИЙ Василь Полікарпович, народився у 1898 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 13.09.1945 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких контррозвідальних органів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 22.10.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 15.10.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

НЕПОМНЯЩИЙ Полікарп Тимофійович, народився у 1870 році в с.Вірвовчина Балка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Вірвовчина Балка Білозерського району. Заарештований 10.11.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 01.03.1930 засуджений до 5 років заслання. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

НЕЧАЄВ Василь Андрійович, народився у 1895 році в с.Білозерка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 04.03.1921 року. Звинувачення: участь у антирадянському куркульському повстанні. Постановою трійки особливого відділу узбережжя Чорного і Азовського морів 07.04.1921 засуджений до розстрілу. Реабілітований 13.09.1993 Прокуратурою Херсонської області.

НЕЧАЄВ Григорій Андрійович, народився у 1901 році в с.Білозерка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 04.03.1921 року. Звинувачення: участь у антирадянському куркульському повстанні. Постановою трійки особливого відділу узбережжя Чорного і Азовського морів 07.04.1921 засуджений до розстрілу. Реабілітований 13.09.1993 Прокуратурою Херсонської області.

НЕЧИПУРЕНКО Василь Олефірович, народився 02.03.1894 року в с.Федорівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Микільське Херсонського району. Заарештований 27.07.1937 року. Звинувачення: анти-

радянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.12.1962 Президією Херсонського облсуду.

НЕЧИПУРЕНКО Олександр Йосипович, народився у 1927 році в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта 6 класів. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 02.04.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Одеського військового округу 08.08.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 07.04.1954 справу повернуто на нове розслідування. Постановою ОО КДБ Одеського військового округу 13.07.1954 справу закрито. Реабілітований.

НЕЧИТАЙЛО Яків Іванович, народився у 1898 році в с. Киселівка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Киселівка Білозерського району. Заарештований 21.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1934 році був засуджений до 6 років заслання за шкідництво у колгоспі). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 01.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

НЕЩЕРЕЦЬКИЙ Євген Андрійович, народився у 1926 р. у с.Тягинка Білозерського району, українець, закінчив 6 класів. Військовослужбовець частини 61557. Заарештований 25.04.48 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 08.07.48 р. ВТ військової частини 70465 до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 11.11.93 р. реабілітований.

НЕЩЕРЕЦЬКИЙ Євген Тимофійович, народився 13.12.1887 року в с.Тягинка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Федорівка Білозерського району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: організація контрреволюційної групи та антирадянська агітація. (У 1927 році був позбавлений виборчих прав як куркуль. У 1929 році був заарештований за антирадянську агітацію. Постановою особливої наради при колегії ОДПУ 23.11.1929 засуджений до 3 років ВТТ). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.06.1961 Президією Херсонського облсуду; 30.04.1996 Прокуратурою Херсонської області.

НИКОЛАЄНКО Василь Григорович, народився у 1895 році в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав 514 км перегону залізниці Херсон-Галаганівка. Заарештований 05.11.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Лінійним судом Одеської залізниці 18.07.1937 засуджений до 3 років позбавлення волі, 2 роки поразки в правах. Реабілітований 08.06.2000 Висновком прокурора Херсонської області.

НКУЛІНА Клавдія Опанасівна, народилась у 1926 р. у с.Горностаївка Горностаївського району, українка, закінчила 7 класів. Проживала у с.Нікольське Білозерського району. Заарештована 16.06.45 р. Звинувачення: виказування радянських людей. Реабілітована 19.11.45 р. військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області.

НОВІКОВ Яків Мелентійович, народився 23.10.1905 року в с. Висунськ Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація, зв'язки з куркулями. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.05.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 28.01.1959 Президією Херсонського облсуду.

О

ОЛЕКСАНДРОВ Микита Семенович, народився у 1860 році в м.Ізмаїл (Бессарабія), росіянин, неписьменний. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: підготовка переходу кордону у бік Румунії. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років ВТТ умовно. Реабілітований 18.11.1991 Прокуратурою Херсонської області.

ОЛЕКСАНДРОВ Сергій Микитович, народився у 1900 році в с.Ясеки (Ясски) Одеської області, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: підготовка переходу кордону у бік Румунії. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований Прокуратурою Херсонської області.

ОЛЕЩЕНКО Іван Терентійович, народився у 1902 році в с.Михайлівка Скадовського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 21.04.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 26.06.1935 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ОЛІЙНИК Іван Семенович, народився 02.12.1897 року в с.Загорянівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Загорянівка Херсонського району. Заарештований 17.02.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному угрупованні куркулів. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 24.05.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 14.04.1959 Президією Херсонського облсуду.

ОЛІЙНИК Никифор Лукич, народився 02.07.1874 року в с.Широка Балка Білозерського

району, українець, неписьменний. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська та релігійна агітація. (У 1930 році був розкуркулений, із заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.09.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ОЛІЙНИК Олександр Михайлович, народився 05.06.1906 року в с.Загорянівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Загорянівка Білозерського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: участь у контрреволюційному угрупованні куркулів. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Помер у таборі 07.11.1938 року. Реабілітований 14.04.1959 Президією Херсонського облсуду.

ОЛІЙНИК Олександра Михайлівна, народилася у 1921 році в с.Аджамка Аджамського району Кіровоградської області, українка, освіта середня. Проживала с.Киселівка Білозерського району. Заарештована 10.04.1945 року. Звинувачення: підозра в належності до ОУН. До суду не притягувалася. Постановою УНКДБ по Херсонській області 06.07.1945 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ОЛІЙНИК Петро Федорович, народився у 1926 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта 6 класів. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Військовослужбовець. Заарештований 05.04.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №06614 від 06.06.1950 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років позки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 30.09.1953 справу повернуто на дослідження. Постановою ОО МВС Одеського військового округу 01.02.1954 справу закрито. Реабілітований 05.11.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

ОНИПЧЕНКО Петро Іванович, народився у 1918 р. у с.Орлово Білозерського району, українець, закінчив 4 класи. Проживав у с.Орлово Білозерського району. Заарештований 18.11.40 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 15.03.41 р. ВТ військ НКВС Туркменського округу до 4 р. ВТТ з поразкою прав на 2 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 15.05.95 р. реабілітований.

ОСАДЧІЙ Семен Олексійович, народився 10.05.1883 року в с.Проценко Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Проценко Херсонського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 27.08.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 26.03.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ОСМІКОВСЬКИЙ Семен Олексійович, народився 01.09.1905 року в м.Аккерман (Бессарабія), українець, освіта початкова. Проживав радгосп ім.Косіора Херсонського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.03.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ОСТРОВА Ганна Іванівна, народилася у 1926 році в с.Киселівка Білозерського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Киселівка Білозерського району. Заарештована 05.06.1948 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 24.06.1948 засуджена до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Військовим трибуналом Таврійського військового округу і 2.10.1954 покарання знижено до 6 років ВТТ, із ув'язнення звільнена. Реабілітована 28.10.1992 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ОСТРОВА Олександра Василівна, народилася у 1923 р. у с.Киселівка Білозерського району, українка, освіта 7 класів. Проживала у с.Киселівка Білозерського району. Заарештована 22.10.45 р. УНКДБ по Херсонській області. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Засуджена 07.03.46 р. військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. Реабілітована 17.11.54 р. рішенням Верховного Суду СРСР, звільнена з місця ув'язнення.

ОСТРОВИЙ Андрій Іванович, народився 18.09.1899 року в с.Киселівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Киселівка Херсонського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація та пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.06.2965 Президією Херсонського облсуду.

ОСТРОВИЙ Григорій Іванович, народився 10.02.1901 року в с.Киселівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Киселівка Херсонського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація і пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.06.1965 Президією Херсонського облсуду.

ОСТРОВИЙ Іван Іванович, народився 12.01.1897 року в с.Киселівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Киселівка Херсонського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Судовою колегією Миколаївського облсуду у травні 1939 року засуджений до 5 років ВТТ. Рішенням Верховного суду у кримінальних справах УРСР

скасовано рішення облсуду, справу передано на дослідження. У листопаді 1939 року Судовою колегією облсуду за контрреволюційну діяльність засуджено до 3 років ВТТ. Реабілітований 12.06.1965 Президією Херсонського облсуду.

ОХОТНИКОВ Андрій Федотович, народився 25.08.1884 року в с.Гусаківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Гусаківка Херсонського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 приречений до 8 років ВТТ. Реабілітований 16.03.1990 Прокуратурою Херсонської області.

П

ПАВЛЕНКО (ПАВЛЮЧЕНКО) Василь Михайлович, народився у 1926 році в с.Ясна Поляна Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Ясна Поляна Білозерського району. Військовослужбовець. Заарештований 26.10.1949 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. Військовим трибуналом в/ч № 19854 від 13.02.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 26.04.1950 справу повернуто на нове розслідування. Верховним судом СРСР 01.09.1954 вищевказані рішення судових інстанцій відмінені, справа закрито. Реабілітований 25.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ПАВЛЕНКО Михайло Дмитрович, народився у 1887 році в с.Микільське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Ясна Поляна. Заарештований 15.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація та пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.07.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПАГОСЯН Борис Самсонович, народився у 1914 році в м.Голац (Румунія), вірмен, освіта початкова. Проживав с.Нова Зоря Херсонського (Білозерського) району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.10.1959 Президією Херсонського облсуду.

ПАЛАШ (ПАЛШИ) Петро Олексійович, народився у 1898 році в с.Новодмитрівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Білозерського району. Заарештований 14.12.1937 року. Звинувачення: участь у повстанні у 1920 р., антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Мико-

лаївській області 28.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 18.07.1966 Президією Херсонського облсуду.

ПАЛАШ Анатолій Порфирійович, народився у 1927 році в с.Новодмитрівка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новодмитрівка Білозерського району. Заарештований 02.10.1944 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. До суду не притягувався. Постановою Білозерського райвідділу НКДБ від 02.10.1944 направлений до спецтабору НКВС для фільтрації. Реабілітований.

ПАНТЕЛЄВ Павло Петрович, народився 21.12.1896 року в м.Орехово-Зуєво Московської області (Росія), росіянин, освіта вища. Проживав с.Шкуринівка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 21.03.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. (З 1915-1917 р. служив у царській армії). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 21.04.1938 за ст. 54-7, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.07.1938 у м.Миколаєві. Реабілітований 24.12.1958 Президією Херсонського облсуду.

ПЕРЕРВА Федот Григорович, народився 15.05.1897 року в с.Музиківка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: виступи на зборах проти курсу правління колгоспу, побиття своєї дружини. (У 1933 році був засуджений за невиконання плану хлібоздачі). Трійкою при УНКВС по Одеській області 27.08.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 04.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПЕРЕРВА Яким Григорович, народився у 1891 році в с.Музиківка Херсонської (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Музиківка. Заарештований 29.03.1944 року. Звинувачення: на тимчасово окупованій території був призначений німцями керуючим колективним господарством, здійснював арешти та обшуки селян. (У 1933 році засуджувався за невиконання плану хлібоздачі). Управлінням НКВС по Херсонській області 08.09.1944 засуджений до спецтабору №240 м.Сталіно. Реабілітований 08.05.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ПЕТРЕНКО Аврам Васильович, народився у 1896 році в с.Посад-Покровське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 18.03.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Під час громадянської війни брав участь у антирадянських виступах селян). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 03.05.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 20.08.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ПЕТРЕНКО Йосип Йосипович, народився у 1864 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 23.01.1930 року. Звинувачення: каральні дії проти червоних партизан у 1919 році. До суду не притягувався. Постановою Херсонського ОО ДПУ від 06.08.1930 справу за ст. 197 ч.ІІ УПК УРСР припинено, підписка про невийзд анульована. Реабілітований.

ПЕТРИЧЕНКО Семен Васильович, народився 10.05.1894 року в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 12.11.1937 року. Звинувачення: участь у повстанні куркулів у 1920 році, контрреволюційна пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.11.1937 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.11.1937 у м.Херсоні. Реабілітований 22.09.1956 Президією Херсонського облсуду.

ПЕТРИЧЕНКО Степан Васильович, народився 03.12.1892 року в с. Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, українець, малограмотний. Проживав радгосп „Радземля” Білозерського району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, брав участь у повстанні проти радвллади. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Помер 17.06.1942 року у місці позбавлення волі. Реабілітований 10.01.1968 Президією Херсонського облсуду.

ПЕТРИЧЕНКО Юхим Іванович, народився 24.12.1888 року в с.Посад-Покровське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Трійкою УНКВС по Миколаївській області 04.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 14.02.1990 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ПЕТРОВ Олексій Вікторович, народився у 1906 р. у с.Рожнівка Білозерського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав у с.Рожнівка Білозерського району. Заарештований 07.02.47 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 12.04.47 р. Херсонським облсудом до 5 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 26.08.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ПИХТІН Яків Семенович, народився у 1918 році у с.Станіслав Білозерського району, українець, закінчив 4 класи. Проживав у с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 15.09.45 р. за терористичні наміри та антирадянську агітацію. Засуджений 09.10.45 р. ВТ 5 армії до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Постановою Президії Херсонського облсуду від 12.06.96 р. реабілітований.

ПІВЕНЬ Віктор Григорович, народився у 1924 р. у с.Олександрівка Білозерського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав у с.Олександрівка Білозерського району. Заарештований 27.04.42 р. за злочинну діяльність. Засуджений 12.05.42 р. ВТ 56-ї армії до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 4 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 18.01.95 р. реабілітований.

ПІДМОГИЛЬНИЙ Карпо Гордійович, народився у 1903 році в с. Іванівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Іванівка Білозерського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1933 році був засуджений до 8 років ув'язнення за шкідництво). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.09.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПІДМОГИЛЬНИЙ Пантелій Кирилович, народився у 1926 році в с.Іванівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Іванівка Білозерського району. Заарештований 03.09.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №19854 від 16.02.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 08.09.1954 покарання знижено до 5 років ВТТ і за Указом „Про амністію” з ув'язнення звільнений. Реабілітований 19.05.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

ПІДМОГИЛЬНИЙ Федір Іванович, народився у 1884 році в с.Іванівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Іванівка Білозерського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1932 році був засуджений до 4 років ув'язнення за невиконання плану хлібоздачі). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 27.08.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 04.09.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПЛАХОТНИК Михайло Михайлович, народився у 1900 р. у с.Ульяновка Білозерського району, українець, письменник. Проживав у с.Ульяновка Білозерського району. Заарештований 26.02.41 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 28.04.41 р. Миколаївським облсудом до 10 р. позбавлення волі з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 31.03.94 р. реабілітований.

ПЛАХОТНИК Сергій Петрович, народився у 1878 р. у с.Ульянівка Федорівської с/ради (тепер Білозерський район), українець, малописьменник. Проживав у с.Ульяновка Білозерського району. Заарештований 15.02.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 23.05.33 р.; постановою Херсонського відділу ДПУ звільнений з-під арешту.

ПЛАХОТНИК Захар Іванович, народився у 1886 році в с.Ульяновка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Ульяновка Білозерського району. Заарештований 16.03.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1922 році брав участь у заворушеннях на селі проти радянської влади). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 26.04.1933 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 20.08.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ПЛОХОТНИК Павло Ларіонович, народився у 1895 році в с.Ульяновка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Ульяновка Білозерського району. Заарештований 19.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Підтримував зв'язки з братом-емігрантом). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 06.06.1957 Президією Херсонського облсуду.

ПЛУЖНИЙ Олексій Михайлович, народився у 1891 році в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Комишани Херсонського району. Заарештований 15.03.1945 року. Звинувачення: перебував на окупованій території, керував держмастком. В 1944 році, під час звільнення області, закопав 39 пудів зерна, щоб не здати його РА. Військовим трибуналом військ НКВС по Херсонській області за ст. 54-3, 54-14 КК УРСР засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 26.08.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ПОГОСЯН (Петросян) Самсон Погосович, народився у 1875 році в м.Муш (Туреччина), вірмен. Проживав с.Нова Зоря Білозерського району. Заарештований 07.03.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.07.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 29.10.1959 Президією Херсонського облсуду.

ПОЗИГУН Марфа Марківна, народилася у 1897 році в с.Новатигинка Херсонського (Білозерського) району, українка, освіта початкова. Проживала с.Комарівка Білозерського району. Заарештована 19.07.1941 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 15.08.1942 засуджена до 5 років ВТТ. Реабілітована 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПОЛІВАРОВ Петро Федорович, народився 02.10.1896 року в с.Вереміївка Семенівського району Полтавської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований 22.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, зв'язки з релігійною общиною, виступав проти закриття церкви, зустріч з родичем, який нелегально прибув у СРСР з Болгарії. Трійкою при

УНКВС по Одеській області 05.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Помер у 1958 році. Реабілітований 28.04.1965 Президією Херсонського облсуду.

ПОЛІВАРОВ Федір Федорович, народився 02.03.1901 року в с.Сремівка Полтавської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Кізовське Білозерського району. Заарештований 22.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Зберігав зброю, готувався до терористичних актів. У 1934 році був ув'язнений до 5 років за розстрату фуражу). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 21.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний в м.Миколаєві. Реабілітований 12.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПОЛЯРУС Іван Петрович, народився у 1906 році у с.Талова Балка Кіровоградської області, українець, освіта нижча. Проживав на ст.Копані Білозерського району. Заарештований 14.03.38 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 24.10.38 р. Лінійним судом Одеської залізниці до 6 років позбавлення волі з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 16.07.93 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ПОНОМАРЕНКО Єгор Антонович, народився у серпні 1887 р. у с.Станіслав Білозерського району, українець, малописьменний. Проживав у с. Станіслав Білозерського району. Заарештований 15.02.38. Звинувачення: офіцер білої армії, шкідницька діяльність. Реабілітований 06.04.38 р.; постановою Херсонського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

ПОНОМАРЕНКО Іван Гордійович, народився у 1903 р. у с.Олександрівка Білозерського району, українець, освіта ніжча. Проживав у с.Олександрівка Білозерського району. Заарештований 08.12.45 р. за співпрацю з німецькими окупантами. Херсонським облсудом 27.02.46 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Верховним Судом УРСР 02.04.46 р. покарання скорочено до 5 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Рішенням прокурора Херсонської області від 28.01.93 р. реабілітований

ПОСТОВИЙ Анкіій Миколайович, народився 04.11.1880 року в с.Арнаутка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Арнаутка Білозерського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений і висланий на Урал, із заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 28.08.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.09.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПРОХВАЖІЛО (можливо **ПРОХВАТИЛО**) **Аврам Гаврилович**, народився у 1899 році в м.Одеса, українець, освіта вища. Проживав радгосп „Городній велетень” Херсонського (Білозерського) району. За-

арештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 26.10.1960 Президією Херсонського облсуду.

ПРУСАКОВА-ФАЙФЕР Юзефа Олександрівна, народилася у 1902 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, німкеня, освіта нижча. Проживала с.Степанівка (нині с.Чорнобаївка) Білозерського району. Заарештована 29.03.1945 року. Звинувачення: співпраця з німецькими окупантами. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 16.05.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 24.11.1954 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ПУЛКОВСЬКИЙ Валентин Климентійович, народився у 1905 році в с.Червоні хатки Київської області, поляк, освіта початкова. Проживав радгосп „Велетень” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС та Генпрокуратури СРСР від 05.02.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 11.10.1958 Судовою колегією Верховного Суду УРСР.

ПУЛЯЄВ Григорій Тимофійович, народився у 1914 році в с.Нова Маячка Каховського району, росіянин, освіта 6 класів. Проживав с. Ясна Поляна Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 13.01.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом 48-ї гвардійської стрілецької дивізії 21.02.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 16.02.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ПУПЕНКО Іван Євгенович, народився у 1926 році в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 06.06.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Білоруського військового округу 21.11.1950 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки у правах і конфіскацією майна. Реабілітований 08.12.1956 Верховним судом СРСР (справа закрита).

ПУПЕНКО Микола Васильович, народився у 1926 році в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 30.07.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 21.09.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 15.08.1953 справу направлено на новий розгляд. Постановою УМВС по Херсонській області від 15.02.1954 справу припинено за ст. 197 ч.ІІ УПК УРСР. Реабілітований.

ПУРІЙ Сергій Васильович, народився у 1894 році в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, неграмотний. Проживав с.Музиківка Білозерського району. Заарештований 20.11.1922 року. Звинувачення: участь у Кронштадському заколоті. До суду не притягувався. Висновком ОКРО ПП ДПУ 15.12.1922 справу припинено, з-під варті звільнений і направлений в Губвійськомат для демобілізації і відправлення на батьківщину. Реабілітований.

ПУЧКО Олександр Тимофійович, народився у 1905 році в с.Суша Либава Ровенської області, українець, освіта середня. Проживав ст.Копані Одеської залізниці (Білозерський район). Заарештований 10.04.1940 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У в'язниці в 1944 р. був знову звинувачений у антирадянській агітації). Рішенням особливої наради члри НКВС СРСР 12.01.1944 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1963 Президією Херсонського облсуду.

ПЯТЬКО Дем'ян Семенович, народився 01.11.1902 року в с.Шкуринівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Шкуринівка Херсонського району. Заарештований 25.02.1938 року. Звинувачення: участь в українській націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10 ч.1, 54-7, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.04.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 17.07.1956 Президією Херсонського облсуду.

Р

РАКОВСЬКИЙ Іван Єлисейович, народився у 1876 році в с.Посад-Покровське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 04.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 22.04.1939 та міськпрокурора 23.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

РАКОВСЬКИЙ Кирило Іванович, народився у 1897 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Вперше заарештований 23.01.1930 року. Звинувачення: каральні дії проти червоних партизан у 1919 році. До суду не притягувався. Постановою Херсонського ОО ДПУ від 06.08.1930 справу за ст. 197 ч.ІІ УПК УРСР припинено, підписка про невиїзд анульована. Вдруге заарештований 20.02.1940 року. Звинувачення: участь у куркульському повстанні та антирадянська агітація. УНКДБ по Миколаївській області 03.06.1941 справу направлено обласному прокурору для передачі по підсудності. Інших документів у справі нема.

РАКОВСЬКИЙ Федір Петрович, народився у 1906 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 19.09.1947 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 27.12.1947 засуджений до 8 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 04.11.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

РАЛЛЬ Еміль Фрідріхович, народився у 1896 році в Бессарабії, німець, освіта нижча. Проживав радгосп ім.Косіора Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 20.09.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Одеським облсудом 14.01.1936 засуджений до 6 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом УРСР 29.03.1990 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований 11.12.1991 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

РАХУБА Гаврило Васильович, народився у 1915 р. у с.Станіслав Білозерського району, українець, закінчив 2 класи. Проживав у с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 28.12.37 р. за контрреволюційну пропаганду та небажання служити у армії. Засуджений 19.01.38 р. ВТ прикордонної та внутрішньої охорони військ НКВС Кримської області до 6 р. ВТТ з поразкою прав на 2 р. Рішенням військового суду Південного регіону України від 13.03.97 року реабілітований.

РЕВА Василь Якович, народився 30.01.1894 року в с.Киселівка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Киселівка Білозерського району. Заарештований 21.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 01.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

РЕВА Іван Якович, народився 25.09.1889 року в с.Киселівка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Киселівка Херсонського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Служив у царській армії). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РЕВЕНКО Аврам Сергійович, народився у 1882 році в с.Федорівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Федорівка Білозерського району. Заарештований 14.01.1935 року. Звинувачення: підозра в терористичних намірах. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС та міськпрокурора від 08 і 13.04.1935 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

РЕВЕНКО Ганна Романівна, народилась у 1914 році у с.Широка Балка Білозерського району, україн-

нка, освіта середня. Проживала у с.Турово Тернопільської області. Заарештована 24.11.45 р. за участь в ОУН. ВТ військ НКВС Херсонської області 13.02.46 року засуджена до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. Рішенням прокурора Херсонської області від 24.11.92 р. реабілітована.

РЕЗНІК Іван Митрофанович, народився у 1890 році в с.Мірошниківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 3 класи. Проживав с.Мірошниківка Херсонського району. Заарештований 17.02.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. (У 1933 році був засуджений Херсонським судом за шкідництво до 8 років ВТТ). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 ч.2, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 07.04.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 05.11.1958 Президією Херсонського облсуду.

РЕЗНИЧЕНКО Іван Луквич, народився у 1892 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Вперше заарештований 23.01.1930 року. Звинувачення: каральні дії проти червоних партизан у 1919 році. До суду не притягувався. Постановою Херсонського ОО ДПУ від 06.08.1930 справу за ст. 197 ч.ІІ УПК УРСР припинено, підписка про невізд анульована. Вдруге заарештований 07.08.1937 року. Звинувачення: участь у куркульському повстанні, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 14.09.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.10.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 19.11.1958 Президією Херсонського облсуду.

РЕНЕЦЬКИЙ Василь Антонович, народився у 1897 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, поляк, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 09.10.1937 року. Звинувачення: причетність до польської контрреволюційної організації. (У 1934 році був засуджений за навмисне вбивство колгоспного коня). Рішенням наркому внутрішніх справ та Генерального прокурора СРСР 04.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.12.1937 року. Реабілітований 22.02.1958 колегією Верховного Суду УРСР.

РИБКА Іван Данилович, народився у 1907 році в с.Посад-Покровське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 29.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РІДКОБОРОДИЙ Петро Костянтинівич, народився у 1924 р. у с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Станіслав

Білозерського району. Заарештований 15.03.48 р. Звинувачення: зрада Вітчизни. Засуджений 30.07.48 військовим трибуналом військової частини 18909 до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Верховний Суд СРСР 25.11.53 р. справу повернув на дослідження. Постановою ОВ КДБ по Одеському військовому округу від 02.07.54 р. справа припинена, звільнений з-під арешту. Реабілітований 12.01.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

РОЖНАТОВСЬКИЙ Федір Іванович, народився у 1883 році в с.Нечаяне Миколаївської області, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Микільське Білозерського району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Під час громадянської війни підтримував білогвардійців). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 15.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РОЗЕСКУЛ Дмитро Петрович, народився 25.10.1892 року в с.Підстепне Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав свинорадгосп „Інгулець” Білозерського району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: організація контрреволюційної групи, антирадянська агітація. (У 1933 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.06.1961 Президією Херсонського облсуду.

РОЙ Іван Васильович, народився у 1909 р. у с.Дар'ївка, українець, освіта нижча. Проживав у с.Дар'ївка Білозерського району. Заарештований 26.04.42 р. за антирадянську агітацію. ВТ 9-ї армії 16.05.42 р. засуджений до розстрілу. Рішенням військового прокурора Одеського ВО від 16.06.93 р. реабілітований.

РОМАНОВ Іван Федосійович, народився у 1901 році в с.Кізомис Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 17.05.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 21.06.1946 засуджений до 5 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 30.09.1992 Високим прокурором Херсонської області.

РОМАНОВ Семен Ілліч, народився 13.09.1891 року в с.Кізомис Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований 23.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація та пропаганда. (Мав зв'язки з терористичною групою ОУН). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 05.12.1937 за ст. 54-11, 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.12.1937 року. Реабілітований 31.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РУДЕНКО Данило Степанович, народився у 1900 році в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 15.03.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 26.04.1933 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 20.08.1995 Прокуратурою Херсонської області.

РУДЕНКО Іполит Федорович, народився у 1879 р. у Курській губернії Обоянського повіту, українець, малописьменний. Проживав у радгоспі ім.Карла Маркса Білозерського району. Заарештований 16.03.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. 24.04.33 р. постановою Хорлівського відділу ДПУ звільнений з-під арешту під підписку про невиїзд. 25.04.33 р. справа направлена дільничному прокурору на припинення.

РУДЕНКО Микола Йосипович, народився у 1906 році в с.Станіслав Білозерського району, українець, малограмотний. Проживав с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 07.01.1933 року. Звинувачення: виступи проти хлібозаготівлі, крадіжки хліба, сімба поганим зерном. Судовою трійкою при колегії ДПУ 15.01.1933 засуджено до 3 років концтаборів. (Судовою трійкою при колегії ДПУ 19.06.1933 достроково звільнений). Реабілітований 17.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РУДЕНКО Олександр Іванович, народився у 1926 році в с.Олександрівка Білозерського району, українець, освіта незакінчена середня. Проживав с.Олександрівка Білозерського району. Заарештований 22.02.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. До суду не притягувався. Помер 17.06.1949 року, перебуваючи під слідством. Постановою ОКР МДБ в/ч №14715 від 24.06.1949 справу закрито. Реабілітований.

РУДЕНКО Тимофій Йосипович, народився у 1895 р. у с.Станіслав Білозерського району, українець, малописьменний. Проживав у с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 16.03.33 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Реабілітований 09.04.33 р.: постановою Херсонського відділу ДПУ звільнений з-під арешту.

РЯБОШАПКА Іван Васильович, народився у 1897 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Софіївка Білозерського району. Заарештований 04.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 18.03.1931 з-під варті звільнений, справу направлено міському прокурору на припинення. Реабілітований.

РЯБОШАПКА Семен Кирилович, народився у 1910 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Широка Балка

Білозерського району. Заарештований 23.03.1946 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 30.05.1946 за судом виправданий, з-під варті звільнений. Реабілітований.

С

СААКЯН Азніф Йосипівна, народилася у 1909 році в с.Магракум (Туреччина), вірменка, освіта початкова. Проживала с.Нова Зоря Білозерського району. Заарештована у 1938 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджена до 8 років ВТТ. Реабілітована 29.10.1959 Президією Херсонського облсуду.

СААКЯН Карапет Олексійович, народився у 1875 році в с.Кархик (Туреччина), вірмен, освіта початкова. Проживав с.Нова Зоря Білозерського району. Заарештований 05.03.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС 11.04.1938 за ст. 54-10 ч. II, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.07.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 29.10.1959 Президією Херсонського облсуду.

САВУН Дмитро Опанасович, народився 10.05.1880 року в с.Тернівка Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Барвінок Білозерського району. Заарештований 21.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1920 році був одним з організаторів куркульського повстання, у 1930 році був розкуркулений та висланий на Північ, із заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 08.04.1964 Президією Херсонського облсуду.

САВЧЕНКО Михайло Гнатович, народився у 1890 році в с.Садове Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта незакінчена вища. Проживав с.Садове Білозерського району. Заарештований 23.03.1944 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Військовим трибуналом військ НКВС Миколаївської області 22.05.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 18.05.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

САВЧУК Іван Полікарпович, народився 18.04.1900 року в с.Білозерка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 07.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1920 році служив у військах Врангеля, до 1923 року перебував у еміграції). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний

14.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 26.10.1956 Президією Херсонського облсуду.

САЄНКО Хома Семенович, народився 07.07.1902 року в с.Новодмитрівка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Білозерського району. Заарештований 26.09.1937 року. Звинувачення: підпал колгоспної бавовни. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Помер у місцях позбавлення волі. Реабілітований 10.02.1962 Президією Херсонського облсуду.

САЙКО Сергій Костянтинович, народився 21.07.1893 року в с.Липове Глобинського району Полтавської області, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Радянська земля” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: підтримка карального загону під час громадянської війни, антирадянська агітація, шкідництво. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.01.1968 Президією Херсонського облсуду.

САМОЙЛЕНКО Любов Костянтинівна, народилась у 1920 р. у с.Висунськ Березнігуватського району, українка, закінчила 7 класів. Проживала у с.Орлове Білозерського району. Заарештована 10.04.46 р. Звинувачення: співпраця з німецькими окупантами. Засуджена 15.06.46 р. Херсонським облсудом до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітована 10.11.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

САМОЙЛЕНКО Микола Іванович, народився у 1926 р. у с.Музиківка, українець, закінчив 7 класів. Проживав у с.Музиківка. Заарештований 21.09.49 р. за зрадницьку діяльність. ВТ в/ч 48240 19.11.49 р. засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Верховним Судом СРСР 08.09.54 р. звільнений з ув'язнення. Рішенням прокурора Херсонської області від 02.05.93 р. реабілітований.

САМОЙЛЕНКО Трифон Дем'янович (Денисович), народився у 1889 році в с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 08.02.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР 23.03.1930 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

САМОЙЛОВ Іван Пилипович, народився 17.04.1894 року в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1920 році брав участь у куркульському повстанні, у 1930 році активно протидіяв колективізації). Рішенням НКВС та прокурату-

ри СРСР 04.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 28.11.1964 Судовою колегією Верховного Суду УРСР.

САМСОНОВ Пилип Сергійович, народився 11.10.1896 року в с.Местаново Петергофського району Ленінградської області, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 26.06.1941 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Миколаївської області 10.08.1941 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 10.08.1993 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

САФАРОВИЧ Варткес Ераносьянович, народився у 1912 році в с.Сайлу Хнуського району (Туреччина), вірменин, освіта початкова. Проживав с.Нова Зоря Білозерського району. Заарештований 22.06.1937 року. Звинувачення: членство в контрреволюційній організації „Догинакський союз”, антирадянська агітація, зберігання зброї. Трійкою при УНКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 31.05.1967 Президією Херсонського облсуду.

САФРОНОВ Василь Степанович, народився 03.01.1897 року в с.Посад-Покровське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 29.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 03-04.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

САФРОНОВ Феодосій Петрович, народився 10.05.1878 року в с.Посад-Покровське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 19.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.06.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

САФЬЯНИК Олександр Васильович, народився у 1926 році в с.Микільське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Микільське Білозерського району. Заарештований 08.06.1949 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 29.06.1949 засуджений до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 27.06.1956 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу закрито).

САЧКОВСЬКИЙ Микола Олександрович, народився у 1898 році в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, поляк, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району.

Заарештований 09.10.1937 року. Звинувачення: участь у польській націоналістичній організації. (У 1920 році брав участь у повстанні проти радянської влади). Наркомом внутрішніх справ і прокурором СРСР 04.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.11.1937 року. Реабілітований 22.02.1958 Колегією Верховного Суду УРСР.

САЧКОВСЬКИЙ Петро Олександрович, народився у 1905 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність (у 1930 році організував виступи проти колективізації). Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 04.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 28.11.1964 Судовою колегією Верховного Суду УРСР.

СЕГЕН Дмитро Денисович, народився 08.11.1897 року в с.Полоска (Польща), освіта початкова. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 27.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 01.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Помер 1943 року у таборі від хвороби серця. Реабілітований 10.06.1965 Президією Херсонського облсуду.

СЕМЕНЮТЕНКО Єлизавета Демидівна, народилась у 1899 р. у с.Сокорівка Білозерського району, українка, письменна. Проживала у с.Іванівка Білозерського району. Заарештована 20.02.38 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Реабілітована у лютому 1938 р.; постановою Білозерського відділу НКВС справа припинена, звільнена з-під арешту.

СЕМЕНЮТЕНКО Пилип Варламович, народився 11.10.1899 року в с.Нововоронцовка Нововоронцовського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новотягінка Білозерського району. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 30.07.1958 Президією Херсонського облсуду.

СЕРБА Семен Олександрович, народився у 1926 році в с.Загорянівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Загорянівка Білозерського району. Заарештований 15.10.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №70804 від 20.02.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 28.02.1953 справу повернуто на дослідження. Реабілітований 12.08.1953 Постановою УМВС по Херсонській області (справу закрито).

СЕРДЮК Антон Миколайович, народився у 1890 році в с.Федорівка Білозерського району, ук-

раїнець, освіта початкова. Проживав сел.Богданівка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1930 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СЕРЕДА Євгеній Антонович, народився у 1926 році в с.Садове Херсонського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Садове Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 08.02.1949 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 29.03.1949 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 09.01.1954 справу направлено на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області від 08.06.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СЕРЕДА Михайло Овер'янович, народився у 1907 році у с.Антонівка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с. Антонівка Білозерського району. Заарештований 24.03.44 р. Звинувачення: служба у німецькій поліції. Постановою УНКВС по Херсонській області від 31.05.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС.

СИДОРЕНКО Марія Семенівна, народилась у 1916 році в с.Гусаківка Херсонського (Білозерського) району, українка, освіта нижча. Проживала с.Гусаківка Білозерського району. Заарештована 17.05.1945 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 10.09.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 26.06.1992 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

СИНЕЛЬНИК Григорій Гнатович, народився у 1926 році в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта 6 класів. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 29.09.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №70804 від 22.12.1949 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 18.02.1953 справу повернуто на дослідження. Постановою УМВС по Херсонській області 07.08.1953 справу закрито. Реабілітований.

СИПЕЛЬНИКОВ Єгор Дем'янович, народився у 1884 році в с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Станіслав Херсонського району. Заарештований 08.02.1930 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність, антирадянська агітація. (Брав участь у збройному повстанні селян). Постановою трійки колегії ДПУ УРСР від 23.03.1930 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 5 років концтаборів. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СИПКО Іван Степанович, народився у 1926 році в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 4 класи. Проживав с.Музиківка Білозерського району. Військовослужбовець. Заарештований 24.02.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини (був на окупованій території). Військовим трибуналом Брестського військового гарнізону за ст. 54-1"а" засуджений до 10 років ВТТ. У 1954 році справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 01.09.1954 Верховним судом СРСР та 25.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

СІДЕНКО Гнат Трохимович, народився 29.01.1869 року в с.Орли Лисянського району Черкаської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: зв'язок з куркулями, антирадянська агітація, вимагав повернути конфісковане майно. Трійкою при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 21.11.1962 Президією Херсонського облсуду.

СКОВОРОДЬКО Андрій Пилипович, народився 14.05.1914 року в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Городній велетень” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 02.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 28.11.1957 Президією Херсонського облсуду.

СКОВОРОДЬКО Пилип Луквич, народився 25.08.1895 року в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Городній велетень” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: шкідництво у сільському господарстві. (У 1930 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 за ст. 54-7, 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1937 у м.Херсоні. Реабілітований 30.12.1959 Президією Херсонського облсуду.

СКОРНЯКОВ Михайло Олександрович, народився 12.11.1879 року в с.Павлівське Звенигородського району Московської області, росіянин, освіта початкова. Проживав радгосп „Городній велетень” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. (У 1929 році заарештовувався за антирадянську агітацію). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 02.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 28.11.1957 Президією Херсонського облсуду.

СКОРОБРЕХА Іван Ілліч, народився у 1926 році в с.Широка Балка Білозерського району, украї-

нець, освіта нижча. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 22.03.1949 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 03.09.1949 засуджений до 10 років ВТТ з конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу повернуто на дослідження. Постановою УМВС по Херсонській області від 18.03.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СЛЮСАРЕВСЬКИЙ Михайло Федотович, народився у 1897 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 23.01.1930 року. Звинувачення: каральні дії проти червоних партизан у 1919 році. До суду не притягувався. Постановою Херсонського ОО ДПУ від 06.08.1930 справу за ст. 197 ч.ІІ УПК УРСР припинено, підписка про невийзд анульована. Реабілітований.

СЛЮСАРЕНКО Семен (Максим) Федотович, народився у 1897 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 04.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 18.03.1931 з-під варті звільнений, справу передано міськпрокурору на припинення. Реабілітований.

СОБОЛЕНКО Павло Павлович, народився у 1924 р. у с.Музиківка Білозерського району, українець, освіта середня. Проживав у с.Топди-Су Іссик-Кульської області (Киргизія). Заарештований 12.06.47 р. за зрадницьку націоналістичну діяльність. ВТ військ МВС Херсонської області 25.10.47 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 25.11.92 р. реабілітований.

СОЛДИШЕВ Василь Якович, народився у 1901 році в с.Кистинівка Рогачевського району Гомельської області, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 15.01.1933 року. Звинувачення: саботаж хлібозаготівлі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 01.06.1933 справу закрито. Реабілітований.

СОЛОБАСНКО Микита Андрійович, народився (дані про рік народження у справі відсутні) в с.Петрівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Петрівка Білозерського району. Заарештований у 1919 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Даних про заступлення чи припинення переслідування в справі нема.

СОЛОВІЙОВ Олексій Авксентійович, народився 17.04.1894 року в с.Козачі Лагери Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Понятівка Білозерського району. Заарештований

28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році був засуджений до 5 років ув'язнення за саботаж хлібозаготівель). Постановою трійки при УНКВС по Херсонській області 02.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 11.06.1962 Президією Херсонського облсуду.

СОЛОХІН Василь Іванович, народився у 1926 році в с.Микільське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Микільське Білозерського району. Заарештований 06.05.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Біломорського військового округу 22.06.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 28.10.1953 покарання знижено до 10 років ВТТ. Реабілітований 11.07.1961 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу закрито).

СОЛОХІН Петро Тимофійович, народився у 1914 р. у с.Садове Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Садове Білозерського району. Заарештований 27.03.44 р. Звинувачення: дезертирство з Червоної Армії та служба у німецьких окупантів. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 10.06.44 р. справа припинена, звільнений з-під арешту, направлений до спецтабору НКВС м.Сталіно.

СОЛОХІН Федір Іванович, народився у 1926 році в с.Микільське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Микільське Білозерського району. Заарештований 24.06.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Київського військового округу 29.08.1950 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 08.09.1954 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу закрито).

СОЛОХІН Яків Якович, народився у 1887 році в с.Понятівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Понятівка Білозерського району. Заарештований 30.12.1944 року. Звинувачення: посібницька діяльність окупантам. Військовим трибуналом НКВС Херсонської області 30.03.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 19.05.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

СОРОКО Борис Михайлович, народився у 1910 р. у м.Києві, українець, освіта вища. Проживав у с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 16.07.48 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 02.02.49 р. ВТ Таврійського ВО до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Постановою пленуму Верховного Суду СРСР від 28.10.55 р. покарання знижено до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 10.03.98 р. реабілітований.

СОСИНОВИЧ Станіслав Миколайович, народився у 1899 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, поляк, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ від 20.08.1933 та 05.09.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СОСИНОВИЧ Ян Никодимович, народився 23.08.1896 року в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Цареводар Херсонського району. Заарештований 18.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда та релігійна агітація. (У 1920 році був під слідством за участь у збройному повстанні. У 1930 році брав участь у повстанні проти закриття костюлу). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.09.1938 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.09.1938 року. Реабілітований 03.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СОСУНОВИЧ Валентина Андріївна, народилася у 1914 році в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, полька, освіта нижча. Проживала с.Правдине Білозерського району. Заарештована 06.09.1944 року. Звинувачення: зрада Батьківщини, була зарахована до категорії „фольксдойч“. Особливою нарадою при НКВС СРСР за ст. 54-10 „а“ засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 01.02.1990 Судовою колегією Верховного Суду УРСР.

СОСУНОВИЧ Катерина Андріївна, народилася у 1912 році в с.Цареводар Херсонського (Білозерського) району, полька. Проживала с.Цареводар Херсонського району. Заарештована 06.09.1944 року. Звинувачення: перебуваючи на окупованій території, була зарахована до категорії „фольксдойч“. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 10.02.1945 з-під варті звільнена за браком доказів по звинуваченню. Реабілітована 09.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СОСУНОВИЧ Микола Пилипович, народився 25.12.1887 року в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, росіянин, освіта 4 класи. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 27.09.1937 року. Звинувачення: причетність до польської націоналістичної організації, антирадянська агітація. (У 1931 році втік з с.Цареводар, рятуючись від арешту за виступи проти колективізації). Рішенням наркому внутрішніх справ і Генерального прокурора СРСР від 04.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.12.1937 року. Реабілітований 22.02.1958 Колегією Верховного Суду УРСР.

СОСУНОВИЧ Станіслав Миколайович, народився 14.11.1899 року в с.Цареводар (с.Правди-

не) Білозерського району, поляк, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 28.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1920 році арештовувався за участь у куркульському повстанні, у 1933 році був ув'язнений на 5 років). Рішенням наркому внутрішніх справ і Генерального прокурора СРСР від 14.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.12.1937 року. Реабілітований 22.07.1958 Судовою колегією Верховного Суду УРСР.

СОСУНОВИЧ Фабіян Гнатович, народився 20.01.1895 року в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 22.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1934 році був засуджений на 4 роки за крадіжку колгоспного зерна). Постановою особливої наради при УНКВС по Миколаївській області 04.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 31.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 21.11.1962 Президією Херсонського облсуду.

СОСУНОВИЧ Феодосій Пилипович, народився у 1900 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 03.10.1937 року. Звинувачення: участь у польській націоналістичній організації, антирадянська агітація. (У 1932 році виключений з колгоспу як куркуль). Рішенням наркому внутрішніх справ і Генерального прокурора СРСР 11.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 19.12.1937 року. Реабілітований 22.02.1958 Судовою колегією Верховного Суду УРСР.

СОФЯНИКОВ Данило Маркович, народився 17.12.1888 року в с.Микільське Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Микільське Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 04.08.1937 року. Звинувачення: шпигунство, зв'язок з куркулями. (Був розкуркулений. Листувався з братом-емігрантом). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 27.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 21.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СТАВЕНКО Опанас Федорович, народився 10.04.1908 року в с.Любомирівка Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Радянська земля” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 22.09.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному угрупованні куркулів. (У 1930 році за контрреволюційну агітацію був засуджений до 3 років заслання у Північний край). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.11.1937 року. Реабілітований 25.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

СТАСЮК Максим Іванович, народився 11.08.1893 р. у с.Підфіліп'є Оринського району Ка-

м'янець-Подільської області, поляк, освіта нижча. Проживав у радгоспі “Велетень” Херсонського району (тепер Білозерський район). Заарештований 04.07.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 11.05.39 р. вироком Миколаївського облсуду на 5 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 23.11.39 р.; постановою Верховного суду УРСР справа припинена, звільнений з-під арешту.

СТЕПАНЧЕНКО Василь Симонович, народився у 1903 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 22.09.1945 року. Звинувачення: посібницька діяльність німецьким окупантам. Херсонським облсудом 20.12.1945 засуджений до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Помер 25.06.1947 в місцях позбавлення волі. Реабілітований 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

СТЕПАНЧЕНКО Осип Володимирович, народився у 1886 р. у с.Посад-Покровське Херсонського (тепер Білозерського) району, українець, малописьменний. Проживав у с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 08.03.34р. Звинувачення: брав участь у контрреволюційній організації. Реабілітований 23.04.34р.; постановою Херсонського відділу ДПУ справа припинена, звільнений з-під арешту.

СТОВБА Василь Васильович, народився у 1875 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, соціально-небезпечний елемент. Трійкою при УНКВС по Одеській області 18.10.1937 засуджений до 4 років ВТТ. Реабілітований 04.01.1990 Прокуратурою Херсонської області.

СТОВБОВЕНКО Василь Павлович, народився у 1895 р. у с. Киселівка Білозерського району, українець, закінчив 2 класи початкової школи. Проживав у с.Киселівка Білозерського району. Заарештований 16.10.46 р. за посібницьку та зрадницьку діяльність у період окупації. Засуджений 29.11.46 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 13.12.93 р. реабілітований. Помер 01.03.48 р. у місцях ув'язнення.

СТРЕЛЕЦЬКИЙ Василь Васильович, народився у 1896 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району. Заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ від 20.08.1933 та 05.09.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СТРЕЛЕЦЬКИЙ Василь Леонтійович, народився у 1906 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 22.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою при УНКВС по Миколаївській області 09.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.10.1956 Президією Херсонського облсуду.

СТРЕЛЬЧЕНКО Іван Іванович, народився 03.10.1926 року в с.Кізомис Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Дар-Олександрівка Снігурівського району Миколаївської області. Заарештований 17.06.1949 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 30.08.1949 засуджений до 10 років ВТТ з конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області від 06.05.1954 справу припинено, з-під варті звільнено. Реабілітований 10.06.1991 Постановою прокурора Херсонської області.

СТРОГАНОВ Михайло Іванович, народився 20.11.1897 року, росіянин, освіта середня. Проживав с.Понятівка Херсонського (Білозерського) району, був священником Покровської церкви. Заарештований 08.10.1937 року. Звинувачення: збирання на квартирі нелегальних зборищ, контрреволюційна агітація. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 року. Реабілітований 18.06.1957 Президією Херсонського облсуду.

СУДАКОВ Петро Архипович, народився у 1909 р. у с.Островка Полоцької області, білорус, освіта нижча. Проживав у с.Антонівка Білозерського району. Заарештований 15.06.42 р. за антирадянську агітацію. ВТ 192-ї стрілецької дивізії 22.06.42 р. засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням військового прокурора Одеського ВО від 16.06.93 р. реабілітований.

СУПРУН Федір Кіндратович, народився 15.03.1896 року в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, поляк, освіта нижча. Проживав с.Правдине. Заарештований 28.09.1937 року. Звинувачення: участь у польській націоналістичній організації, антирадянська агітація. (Був розкуркулений, вимагав повернення майна). Рішенням наркомуну внутрішніх справ і Генерального прокурора СРСР від 14.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.12.1937 року. Реабілітований 22.02.1958 Колегією Верховного Суду УРСР.

СУПРУНЕНКО Павло Минович, народився у 1887 році в с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав

с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 08.02.1930 року. Звинувачення: антирадянська діяльність та агітація. (У 1920 році брав участь у збройному повстанні). Рішенням колегії ДПУ УРСР 23.03.1930 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 5 років концтаборів. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СУПРУНЕНКО Семен Минович, народився у 1877 році в с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 08.02.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація і контрреволюційна діяльність. (У 1920 році брав участь у повстанні). Постановою трійки колегії ДПУ УРСР за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 5 років концтаборів. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СУТУЛА – ІМШЕНЕЦЬКА Антоніна Іванівна, народилася у 1921 р. у с.Киселівка Білозерського району, українка, освіта середня. Проживала у с.Киселівка Білозерського району. Заарештована 26.10.45 році за належність до агентури німецьких розвідорганів. ВТ військ НКВС Херсонської області 07.03.46 засуджена до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 18.02.93 р. реабілітована.

СУТУЛА Марія Олексіївна, народилася у 1888 році в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, неграмотна. Проживала с.Арнаутка Херсонського (Білозерського) району. Заарештована 27.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році була вислана на Урал, в 1933 році повернулася). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджена до 8 років ВТТ. Реабілітована 15.12.1990 Прокуратурою м.Херсона.

СУХОВИЦЬКИЙ Павло Якович, народився у 1876 році в с.Понятівка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Понятівка Білозерського району. Заарештований 22.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність та агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 29.10.1958 Президією Херсонського облсуду.

СУХОПАРА Георгій Іванович, народився у 1900 році в с.Комишанка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у Красногвардійському районі Кримської області. Заарештований 22.05.1948 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. Херсонським облсудом 15.06.1949 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 24.05.1950 покарання знижено до 10 років ВТТ. Реабілітований 16.03.1966 Пленумом Верховного суду СРСР (вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено).

Т

ТАЛАГАЙ Іван Степанович, народився у вересні 1902 року в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, поляк, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 28.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, член націоналістичної польської організації. (У 1930 році був засуджений за шкідництво). Рішенням наркому внутрішніх справ і Генерального прокурора СРСР 15.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 19.12.1937 року. Реабілітований 22.02.1958 Колегією Верховного Суду УРСР.

ТАРАН Олександр Тихонович, народився у 1911 р. у с.Станіслав Білозерського району, українець, малописьменний. Військовослужбовець 156-го батальйону залізниці. Заарештований 31.05.45 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 30.06.45 р. ВТ військ залізниці до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Звільнений 31.05.50 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 17.05.94 р. реабілітований.

ТАРАН Трохим Тимофійович, народився 10.04.1903 року в с.Свято-Троїцьке Миколаївського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація та пропаганда. (У 1932 році розкуркулений, засуджений до 4 років заслання). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 08.06.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ТАРАНОВ Василь Григорович, народився у 1912 році в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Військовослужбовець. Заарештований 06.09.1942 року. Звинувачення: намір перейти на бік ворога. Військовим трибуналом 4-ї резервної армії 14.10.1942 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу. Верховним судом СРСР 15.11.1942 розстріл замінено 10 роками позбавлення волі. Реабілітований 10.07.1998 Високим військовим прокурором Південного регіону України.

ТАРАСЮК Фадій (Федір) Йосипович, народився у 1902 році с.Пневно (Польща), росіянин, освіта вища (Херсонський сільськогосподарський технікум, у 1930 р. – Тимірязівську сільгоспакадемію). Проживав радгосп ім.Тельмана Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 23.08.1937 року. Звинувачення: нелегальний перехід кордону, шпигунство. Особливою нарадою при НКВС 02.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 23.11.1992 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ТАТОЧЕНКО Василь Федорович, народився у 1898 році в с.Посад-Покровське Білозерського ра-

йону, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 23.01.1930 року. Звинувачення: каральні дії проти червоних партизан у 1919 році. До суду не притягувався. Постановою Херсонського ОО ДПУ від 06.08.1930 справу за ст. 197 ч.ІІ УПК УРСР припинено, підписка про невізід анульована. Реабілітований.

ТАТОЧЕНКО Василь Якович, народився у 1888 році в с.Посад-Покровське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта середня. Проживав с.Посад-Покровське Херсонського району. Заарештований 08.03.1938 році. Звинувачення: участь в українській націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10 ч.1, 54-7, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.04.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 17.07.1956 Президією Херсонського облсуду.

ТАТОЧЕНКО Григорій Макарович, народився у 1895 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація та пропаганда (вимагав на підставі Конституції СРСР 1936 р. відкрити в селі церкву). Вироком трійки по Миколаївській області від 03.12.1937 засуджений до розстрілу. Вирок виконано 15.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ТАТОЧЕНКО Еммануїл Опанасович, народився у 1897 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта нижча. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна та антирадянська агітація. (вимагав на підставі Конституції СРСР 1936 р. відкрити в селі церкву). Вироком трійки по Миколаївській області у грудні 1937 р. засуджений до розстрілу. Вирок виконано 15.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ТАТОЧЕНКО Єгор Парфентійович, народився у 1894 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Вперше заарештований 23.01.1930 року. Звинувачення: каральні дії проти червоних партизан у 1919 році. До суду не притягувався. Постановою Херсонського ОО ДПУ від 06.08.1930 справу за ст. 197 ч.ІІ УПК УРСР припинено, підписка про невізід анульована. Вдруге заарештований 04.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 18.03.1931 з-під варті звільнений, справу направлено міському прокурору на припинення. Реабілітований.

ТВЕРДОВСЬКИЙ Василь Прокопович, народився 27.04.1889 року в с.Кізомис Білозерського

району, українець, освіта початкова. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: агітував за ліквідацію колгоспів, активний церковник, підтримував куркулів. Трійкою при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 21.11.1962 Президією Херсонського облсуду.

ТЕРМОРДЕРОСЯН Карпо Етейросович, народився у 1907 році в Туреччині, вірмен, освіта початкова. Проживав с.Нова Зоря Білозерського району. Заарештований 20.03.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. (Батько мав велике господарство). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1937 за ст. 54-10 ч.ІІ, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.07.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 29.10.1959 Президією Херсонського облсуду.

ТИКВЕНКО Олександр Юхимович, народився у 1912 році в с.Арнаука Херсонського (Білозерського) району, українець, неписьменний. Проживав с.Арнаука Херсонського району. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Батьки були розкуркулені і вислані на Урал). Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років концтаборів. Реабілітований 08.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ТИМЧУК Семен Тимофійович, народився 10.06.1900 року в с.Сафронівка Песчинського району Одеської області, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Городній велетень” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному угрупованні куркулів. (У 1931 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-10-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 у м.Херсоні. Реабілітований 28.09.1966 Президією Херсонського облсуду.

ТИСЛЕНКО Петро Федорович, народився у 1918 р. у с.Баляхівка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Баляхівка Білозерського району. Заарештований 15.09.48 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 07.04.49 р. ВТ Таврійського ВО до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 31.10.97 р. реабілітований.

ТКАЧЕНКО Гаврило Матвійович, народився у 1900 р. у с.Кузьминки Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав там же. Заарештований 25.08.44 р. за антирадянську поразкову агітацію. Засуджений 09.12.44 р. ВТ Дніпровського байсею до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.08.93 р. реабілітований.

ТКАЧЕНКО Семен Маркович, народився 01.09.1909 року в с.Новодмитрівка Білозерського

району, українець, освіта початкова. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 12.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1933 році був засуджений до 4 років таборів). Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ТКАЧЕНКО Феодосій Авксентійович, народився у 1915 році в с.Станіслав Білозерського району, українець, малограмотний. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 05.07.1946 року. Звинувачення: зрадницька поведінка під час проживання на окупованій території. Особливою нарадою при Міністрі внутрішніх справ СРСР 28.01.1947 засуджений до 5 років вислання в Сузунський район Новосибірської області. Реабілітований 12.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ТОФТАЙ Никифор Олексійович, народився у 1889 році в с.Богоявленськ Херсонського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 23.01.1930 року. Звинувачення: каральні дії проти червоних партизан у 1919 році. До суду не притягувався. Постановою Херсонського ОО ДПУ від 06.08.1930 справу за ст. 197 ч.ІІ УПК УРСР припинено, підписка про невиїзд анульована. Реабілітований.

ТРЕТЬЯЧЕНКО Іван Амвросійович, народився 18.08.1899 року, в с.Кізомис Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Кізомис, Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: соціально небезпечний елемент. Трійкою при УНКВС по Одеській області 17.10.1937 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 26.10.1960 Президією Херсонського облсуду.

ТРИЩАН Микола Григорович, народився у 1926 році в с.Олександрівка Білозерського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Олександрівка Білозерського району. Заарештований 08.04.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом МВС Латвійської РСР 17.04.1950 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 15.12.1954 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу закрито).

ТРУТНЄВ Петро Іванович, народився у 1926 році у с.Причестенно Орловської області, росіянин, закінчив 6 класів. Проживав у с.Цюрупі Білозерського району. Заарештований 12.04.48 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 08.07.48 р. ВТ військової частини 70465 до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Звільнений 02.12.54. Рішенням прокурора Херсонської області від 11.11.93 реабілітований.

ТУР Аксентій Силлович, народився 14.02.1891 року в с.Гусаківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Городній велетень” Херсонського (Білозерського)

району. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 за ст. 54-7, 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.12.1937 року. Реабілітований 30.12.1959 Президією Херсонського облсуду.

ТУР Григорій Якович, народився у 1899 році в с.Віршовчина Балка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Віршовчина Балка Білозерського району. Заарештований 10.11.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 01.03.1930 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

У

УСТИМЕНКО Антон Лаврентійович, народився 17.01.1894 року в с.Киселівка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Киселівка Білозерського району. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: соціально небезпечний елемент. (Був розкуркулений. У 1935 році за крадіжку на заводі ім.Петровського зачастин був засуджений показовим судом на 10 років, але через 4,5 місяця був звільнений). Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 31.05.1938 засуджений до 5 років ВТТ. Помер у таборі 24.07.1939 року. Реабілітований 07.08.1994 Прокуратурою Херсонської області.

УСТИМЕНКО Іларіон Семенович, народився у 1901 р. у с.Чорнобаївка Білозерського району, росіянин, освіта нижча. Проживав у с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 15.04.44 р. Звинувачення: зрада Вітчизни. Засуджений 14.05.44 р. військовим трибуналом 28 армії до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Постановою Херсонської облкомісії від 05.02.55 р. звільнений з місця поселення. Реабілітований 12.07.62; військовим трибуналом Московського військового округу справа припинена.

Ф

ФАЙФЕР Клавдія Василівна, народилася у 1911 році у с.Широка Балка Білозерського району, українка, малописьменна. Проживала і працювала у радгоспі "Радянська земля" Білозерського району. Заарештована 05.09.44 року. Звинувачення: проживання на окупованій території, співпраця з окупантами. Реабілітована 18.07.45 р.; постановою УНКВС по Херсонській області справа припинена, звільнена з-під арешту.

ФАЛЬЧЕНКО Іван Порфирійович, народився у 1890 р. у с.Зелене Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Зелене Білозерського району. Заарештований 27.09.41 р. за злочинницьку діяльність у період окупації. ВТ військ НКВС Херсонської області 26.12.44 р. засуджений до 15 років каторжної праці з поразкою прав на 5 років та

конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 12.11.92 р. реабілітований.

ФЕДОРЕНКО Іван Пилипович, народився 07.01.1907 року в с.Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав радгосп ім.Косіора Херсонського (Білозерського) району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований Прокуратурою Херсонської області.

ФІСАК Василь Васильович, народився у 1915 р. у с.Ульяновка Білозерського району, українець, закінчив 6 класів. Проживав у с.Ульяновка Білозерського району. Заарештований 13.11.44 р. за зрадницьку та посібницьку діяльність у період окупації. Засуджений 28.11.44 р. ВТ 130 стрілецької дивізії до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 10.01.93 р. реабілітований.

ФЛЕЙТЕР Данило Фердинандович, народився у 1889 році в Бессарабії, німець, освіта нижча. Проживав радгосп ім.Косіора Білозерського району. Заарештований 07.10.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Одеським облсудом 14.01.1936 засуджений до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом УРСР 29.03.1990 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований 11.12.1991 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ФЛЕЙТЕР Іван Фердинандович, народився у 1886 році в Бессарабії, німець, освіта нижча. Проживав радгосп ім.Косіора Білозерського району. Заарештований 20.09.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Одеським облсудом 14.01.1936 засуджений до 6 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом УРСР 29.03.1990 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований 11.12.1991 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ФЛОРЯ Федір Філаретович, народився 17.02.1881 року в с.Альбінець Бельського повіту (Бессарабія), росіянин, освіта вища. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 07.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу НКВС 20.03.1939 та міськпрокурора 21.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ФОКІН Іван Федорович, народився у 1928 році в м.Бериславі Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Степанівка нині включено до с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 15.04.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 04.08.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу направлено на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області

29.04.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ФОМЕНКО Іван Савович, народився у 1889 році у с.Широка Балка Білозерського району, українець, письменний. Проживав у с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 06.08.45 р. Білозерським НКВС за належність до агентури німецьких каральних органів. Засуджений 13.02.46 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням Херсонського облпрокурора від 21.11.93 р. реабілітований.

ФОМИНСЬКИЙ Леонтій Іванович, народився у 1881 р. у с.Павлиш Онуфрієвського району Кіровоградської області, українець, освіта нижча. Проживав у радгосп ім.Петровського Білозерського району. Заарештований 22.04.44 р. за співпрацю з німецькими окупантами. Засуджений 26.06.44 р. ВТ Одеської залізниці до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.11.93 р. реабілітований.

ФОМИНСЬКИЙ Андрій Леонтійович, народився у 1916 р. у с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав на ст.Копані Одеської залізниці. Заарештований 22.04.44 р. транспортним відділом НКДБ Одеської залізниці за співпрацю з німецькими окупантами. Засуджений 26.06.44 р. ВТ Одеської залізниці до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 30.11.93 р. реабілітований.

ФУРДАЛЕНКО Микола Пантелійович, народився у 1922 р. у с.Єфимівка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Єфимівка Білозерського району. Заарештований 25.06.44 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 28.06.44 р. ВТ 39-ї гвардійської стрілецької дивізії до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 07.02.96 р. реабілітований.

ФУРДУЙ Андрій Прокопович, народився у 1897 році в с.Карагаш Слободзеївського району, молдаванин, неписьменний. Проживав радгосп ім.Косіора Херсонського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.03.1995 Прокуратурою Херсонської області.

Х

ХАРТАХАЙ Іван Іванович, народився у 1907 році в с.Чудакви Маріупольського району Дніпропетровської області, грек, освіта середня. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-7, 54-10, 54-11 КК УРСР

засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 26.10.1960 Президією Херсонського облсуду.

ХИЛЬЧЕНКО Василь Євтихійович, народився 01.01.1889 року в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 27.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, вимоги повернути дім. Трійкою при УНКВС по Одеській області 27.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Помер 08.01.1939 в місцях позбавлення волі. Реабілітований 23.10.1991 Прокуратурою Херсонської області.

ХМЕЛЬКОВСЬКА Марія Матвіївна, народилася у 1920 році в с.Кізомис Білозерського району, українка, освіта середня. Проживала с.Білозерка Білозерського району. Заарештована 14.11.1945 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких каральних органів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 07.05.1946 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 11.06.1955 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ХОЛИПЕНКО Сергій Максимович, народився 28.05.1913 року в с.Мігія Первомайського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Радянська земля” Білозерського району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво, поширення провокаційних чуток. (У 1930 році втік з місця вислання). Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.01.1968 Президією Херсонського облсуду.

ХОМЕНКО Василь Опанасович, народився 30.12.1884 року в с. Висунці Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Богданове Білозерського району. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ХОМЕНКО Іван Опанасович, народився у 1889 році в с.Висунці Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Богданівка. Заарештований 16.09.1945 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським облсудом 14.01.1947 за судом виправаний. Реабілітований.

ХОРДОЯН Аппет Богдасарович, народився у 1895 році у Туреччині, вірмен, освіта початкова. Проживав с.Нова Зоря Білозерського району. Заарештований 07.03.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 за ст. 54-10 ч.2, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.07.1938 у м.Херсо-

ні. Реабілітований 29.10.1959 Президією Херсонського облсуду.

ХОТИНОВСЬКИЙ Степан Петрович, народився 18.02.1885 року в м.Миколаєві, українець, освіта початкова. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 02.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 28.11.1957 Президією Херсонського облсуду.

ХРИСТИЧ Пантелей Кузьмич, народився у 1888 році в с.Загребя Черноуського району Харківської області, українець, освіта незакінчена середня. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. (У 1932 році заарештовувався за антирадянську агітацію). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 02.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 28.11.1957 Президією Херсонського облсуду.

ХУДЕНКО Захар Кузьмич, народився 05.09.1888 року в с.Хрипівка Чернігівської області, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Велетень” Білозерського району. Заарештований 25.06.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність (Під час громадянської війни служив у армії Денікіна, у 1929 році арештовувався за звинуваченням у шкідництві). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.11.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ХУДИК Семен Єремійович, народився у 1895 році в с.Киселівка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Киселівка Білозерського району. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, розтління робітників. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 29.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 02.11.1960 Президією Херсонського облсуду.

Ц

ЦВІНЬКО Сергій Васильович, народився 07.10.1878 року в с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 3 класи. Проживав с.Станіслав Херсонського району. Заарештований 03.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, участь у повстанні у 1920 році, зв'язок з ОУН. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області за ст. 20-54-8 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.12.1937 у м.Одесі. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЦИМБАЛ Яків Михайлович, народився 22.10.1880 року в с.Посад-Богоявленськ Миколаїв-

ського району Миколаївської області, українець, малограмотний. Проживав радгосп „Радянська земля” Білозерського району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, поширення провокаційних чуток. (Був розкуркулений, із заслання втік). Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Помер у місцях позбавлення волі. Реабілітований 10.01.1968 Президією Херсонського облсуду.

Ч

ЧАЛИЙ Іван Калинович, народився у 1896 р. у с.Музиківка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Музиківка Білозерського району. Заарештований 10.06.44 р. Звинувачення: прихована співпраця з німецькими розвідорганами. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 21.12.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС для фільтрації.

ЧЕРЕПАЩУК Іван Григорович, народився у 1926 р. у с.Федорівка Білозерського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав у с.Федорівка Білозерського району. Заарештований 18.10.49 р. Звинувачення: зрадницька діяльність. Засуджений 08.05.50 р. військовим трибуналом військової частини 19854 до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 24.03.54 р. Верховним Судом СРСР, звільнений з-під арешту.

ЧЕРНЕНКО Никифор Ілліч, народився у 1901 році на хуторі Тернові Поди Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав хутір Тернові Поди Білозерського району. Заарештований 09.04.1933 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою Миколаївського міськвідділу ДПУ 21.05.1933 справу направлено міськпрокурору на припинення, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЧЕРНЕНКО Олександр Іванович, народився у 1926 р. у с.Червоне Нововоронцовського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав у с.Садове Білозерського району. Заарештований 28.04.48 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 08.07.48 р. ВТ військової частини 70465 до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Звільнений 20.08.55 р. Рішенням Херсонського облпрокурора від 11.11.93 реабілітований.

ЧЕРНЕНКО Олексій Ілліч, народився у 1903 році на хуторі Тернові Поди Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав хутір Тернові Поди Білозерського району. Заарештований 09.04.1933 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою Миколаївського міськвідділу ДПУ 21.05.1933 справу направлено міськпрокурору на припинення, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЧЕРНИШЕНКО Андрій Іванович, народився у 1926 році в с.Степанівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав

с.Степанівка (нині Суворовський район м. Херсона). Заарештований 13.04.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №23400 від 19.06.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 31.10.1953 справу направлено на нове розслідування. Постановою ОО МВС Київського військового округу 02.03.1954 справу закрито. Реабілітований.

ЧЕРНЯК Михайло Тимофійович, народився 28.04.1891 року в с.Малі Копані Голопристанського району, українець, малограмотний. Проживав с.Степанівка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 10.08.1937 року. Звинувачення: участь у нелегальних зборах. (У 1932 році був розкуркулений, евангеліст). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Помер 10.03.1940 у місця позбавлення волі. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЧИГИРИН Михайло Фролович, народився 08.09.1901 року в с.Посад-Покровське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Посад-Покровське Херсонського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1931 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.03.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЧИЖ Юхим Мартинович, народився у 1879 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 04.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 18.03.1931 з-під варті звільнений, справу направлено міському прокурору на припинення. Реабілітований.

ЧИСТЯКОВ Микола Вікторович, народився 27.11.1884 р. у с.Снодовка Калузької губернії, росіянин, освіта вища, працював вчителем у школі. Проживав у с.Микільське Білозерського району. Заарештований 17.06.1938 р. Звинувачення: підозра у шпигунстві. Помер 13.07.1938 р. в Миколаївській'язниці від занепаду серцевої діяльності. Реабілітований 14.04.2000 р. рішенням заступника прокурора Херсонської області.

ЧИХУН Дмитро Олексійович, народився у 1877 р. у с.Музиківка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Музиківка Білозерського району. Заарештований 27.07.37 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 17.07.38 р. Миколаївським облсудом до 5 років ВТТ з поразкою прав на 2 роки. Реабілітований 07.07.93 рішенням Генпрокуратури України.

ЧИХУН Іван Карлович, народився у 1890 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у с.Музиківка Білозерського району. Заарештований 03.03.48 р. Звинувачення: антирадянська агітація.

Засуджений 31.05.48 р. Херсонським облсудом до 10 років позбавлення волі з поразкою прав на 5 років. Реабілітований 10.11.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ЧИХУН Кирило Якович, народився 06.05.1899 року в с.Загорянівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Загорянівка Білозерського району. Заарештований 17.02.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному угрупованні куркулів. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 24.05.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 14.04.1959 Президією Херсонського облсуду.

ЧИХУН Макар Григорович, народився у 1885 році в с.Шульгіно Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав в с.Крутий Яр Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 31.05.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 02.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЧИХУН Петро Опанасович, народився у 1891 році в с.Комбурлівка Очаківського району Миколаївської області, українець, освіта середня. Проживав у радгоспі ім.Юркіна (зараз „40 років Жовтня”) Білозерського району. Заарештований 26.10.1937 року. Звинувачення: служив у білих, у 1921-1928 роках перебував у контрреволюційній організації білих, шкідництво. Трійкою УНКВС по Миколаївській області 23.11.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 02.12.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 22.05.1969 Президією Херсонського облсуду.

ЧОРНИЙ Дмитро Михайлович, народився 24.10.1888 року в с.Токарівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Токарівка Білозерського району. Заарештований 09.03.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.06.1938 року. Реабілітований 21.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

ЧОРНИЙ Іван Леонтійович, народився 29.05.1890 року в с.Козачі Лагери Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Понятівка Білозерського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році розкуркулений і виселений у Північний край). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 27.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 19.05.1962 Президією Херсонського облсуду.

ЧОРНИЙ Іван Михайлович, народився 30.03.1902 року в с.Кізомис Херсонського (нині Білозерського) району, українець, освіта початкова. Про-

живав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 07.09.1966 Президією Херсонського облсуду.

ЧОРНИЙ Михайло Степанович, народився у 1905 році в с.Токарівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Токарівка Білозерського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1935 році за вбивство колгоспного коня був засуджений до 2,5 року). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1963 Президією Херсонського облсуду.

ЧОРНИЙ Павло Парфентійович, народився у 1926 році в с.Кізомис Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований 21.05.1949 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвід-органів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 15.07.1949 засуджений до 10 років ВТТ з конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області від 06.05.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 28.11.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

ЧОРНИЙ Парфентій Михайлович, народився 07.02.1895 року в с. Кізомис Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Кізомис Херсонського району. Заарештований 11.09.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному куркульському угрупованні. (У 1931 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-10-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 28.09.1966 Президією Херсонського облсуду.

ЧОРНИШЕНКО Олена Пилипівна, народилася у 1905 р. в селі Понятівка у селянській родині. Працювала у школі №21 міста Херсона. Заарештована 07.12.1946 р., засуджена за звинуваченням у співробітництві з німецькими окупантами. Відбувала покарання у Сузунському районі Новосибірської області. Реабілітована 25.01.1990 р.

ЧОРНИШЕНКО Федір Миколайович, народився у 1880 році в с.Понятівка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Понятівка Білозерського району. Заарештований 21.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1933 році був засуджений до 1,5 року ув'язнення). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.10.1958 Президією Херсонської області.

ЧОРНОУС Василь Прокопович, народився у 1901 році в с.Веселі Терні Катеринославської гу-

бернії, українець, освіта середня. Проживав с.Музиківка Білозерського району. Заарештований 29.10.1928 року. Звинувачення: антирадянська діяльність (у 1921-1922 роках був членом петлюрівської організації). Постановою особливої наради при колегії ДПУ 30.01.1929 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 31.03.1994 Прокуратурою Херсонської області.

Ш

ШАЛІН Максим Тимофійович, народився у 1912 р. у с.Новомиколаївка, українець, освіта вища. Проживав у с.Новомиколаївка Генічеського району Херсонської області. Заарештований 17.11.43 р. за антирадянську пропаганду. ВТ 216-ї стрілецької дивізії 29.11.43 засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 16.07.93 р. реабілітований.

ШАМАНСЬКИЙ Володимир Антонович, народився у 1885 році в Польщі, поляк, освіта початкова. Проживав с.Проценкове Херсонського (Білозерського) району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (Служив у царській армії). Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 10 років позбавлення волі. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ШАНДИБА Федір Климентійович, народився 28.07.1886 року в с.Садове Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Садове Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: виступи проти колективізації, погрози розправою представникам сільради, агітація за відкриття церкви. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 28.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ШАПАРЬ Григорій Іванович, народився у 1900 році у с.Федорівка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Федорівка Білозерського району. Заарештований 11.09.45 р. за участь в ОУН. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 13.02.46 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. Постановою прокурора Херсонської області від 24.11.92 р. реабілітований.

ШАПАРЬ Петро Опанасович, народився 21.11.1887 року в с.Вавілівка Снігурівського району Миколаївської області, росіянин, освіта початкова. Проживав в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району. Заарештований 12.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація та прояви терористичних намірів. (У 1920 році брав участь у куркульському повстанні). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШАРГОРОДСЬКИЙ Дмитро Маркович, народився у 1914 році в с.Заболотне Крижопільського райо-

ну Вінницької області, українець, освіта середня. Проживав с.Дар'ївка Білозерського району. Заарештований 01.02.1945 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 21.05.1945 засуджений до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 06.05.1992 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

ШАРІЙ Володимир Кузьмич, народився у 1912 році в с.Раденськ Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 12.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 28.12.1960 Президією Херсонського облсуду.

ШАХОВ Полікарп Антонович, народився 05.03.1878 року в с.Суволичне Ментуровського району Курської області, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Білозерка Білозерського району. Заарештований 03.07.1941 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Дніпропетровської області 26.07.1941 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу. Реабілітований 09.04.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

ШВЕЦКЕБЕЛЬ Клавдія Іллівна, народилася у 1902 році в с.Станіслав Білозерського району, українка, освіта середня. Проживала в с.Широка Балка Білозерського району. Заарештована 15.03.1946 року. Звинувачення: зрадницька поведінка на окупованій території (виїхала до Німеччини). Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області за ст. 54-1"а" КК УРСР засуджена до 10 років ВТТ, 3 роки поразки у правах. 02.08.1946 вирок замінено до 5 років ВТТ. Реабілітована 06.01.1962 Президією Херсонського облсуду.

ШВЕЦЬ Дмитро Прокопович, народився 05.11.1889 року в с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 2 класи. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році був розкуркулений. У 1935 році Херсонським нарсудом за невиконання держпоставок був засуджений до 3 років позбавлення волі). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШЕВЧЕНКО Іван Михайлович, народився у 1926 році в с.Гусаківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Гусаківка Білозерського району. Заарештований 03.06.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Прикарпатського військового округу 27.08.1949 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 15.10.1949 покарання знижено до 10 років ВТТ. Верховним судом СРСР 08.09.1954 покарання знижено до 5 років ВТТ, із ув'язнення

звільнений. Реабілітований 13.06.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

ШЕВЧЕНКО Олександр Васильович, народився у 1901 р. у с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 23.10.45 р. за співпрацю з німецькими окупантами. Херсонським облсудом 26.01.46 р. засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Верховним Судом УРСР 19.04.46 р. покарання знижено до 5 р. ВТТ. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.03.93 р. реабілітований.

ШЕВЧЕНКО Олександр Петрович, народився у 1903 р. у с.Дар'ївка Херсонського (тепер Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Дар'ївка Білозерського району. Заарештований 16.03.33 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Реабілітований 09.04.33 р.; постановою Херсонського відділу ДПУ звільнений з-під арешту.

ШЕВЧЕНКО Степан Опанасович, народився у 1873 році в с.Токарівка Херсонського (Білозерського) району, українець, грамотний. Проживав с.Токарівка Білозерського району. Заарештований 31.03.1938 року. Звинувачення: учасник контрреволюційної організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.06.1938 року. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

ШЕПЕТОВСЬКИЙ Марко Валентинович, народився 25.04.1905 року в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 28.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ШЕПЕТОВСЬКИЙ Юзеф Валентинович, народився у 1896 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, поляк, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ від 20.08.1933 та 05.09.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ШЕПЕТОВСЬКИЙ Юліан Валентинович, народився 15.10.1901 року в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 15.06.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, участь у контрреволюційній польській повстанській організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 09.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.10.1956 Президією Херсонського облсуду.

ШЕСТОПАЛОВ Парфентій Андрійович, народився 15.02.1892 року в с.Токарівка Херсонсько-

го (Білозерського) району, освіта початкова. Проживав с.Токарівка Білозерського району. Заарештований 31.03.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. (У 1920 році брав участь у куркульському повстанні). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.06.1938 року. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

ШЕФЕР Іван Йосипович, народився у 1882 році в с.Свистуново Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта середня. Проживав Запорозький хутір. Заарештований 06.03.1928 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при колегії ДПУ 25.05.1928 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 31.10.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ШИБКА Іван Павлович, народився 11.11.1890 року в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1933 році був розкуркулений та засуджений до 1,5 року ув'язнення). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШИБКА Павло Павлович, народився 15.12.1895 року в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 22.09.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному угрупованні куркулів. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.11.1937 року. Реабілітований 25.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

ШКАРБУЛЬ Василь Васильович, народився у 1886 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, поляк (за ін. даними – українець), освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Вперше заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ від 20.08.1933 та 05.09.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Вдруге заарештований 28.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, член націоналістичної польської організації. (У 1920 році брав участь у куркульському повстанні). Рішенням наркому внутрішніх справ і Генерального прокурора СРСР 14.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.12.1937 року. Реабілітований 22.02.1958 колегією Верховного суду УРСР.

ШКАРБУЛЬ Катерина Павлівна, народилася у 1885 році в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, полячка, освіта початкова. Проживала с.Правдине Білозерського району. Заарештована 20.02.1938 року. Звинувачення: антира-

дянська агітація. (У 1930 році була розкуркулена). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.07.1938 засуджена до 8 років ВТТ. Реабілітована 16.03.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ШКАРБУЛЬ Меланія Адамівна, народилася у 1872 році в с.Цареводар Херсонського (Білозерського) району, українка, освіта початкова. Проживала радгосп „Радянська земля” Херсонського (Білозерського) району. Заарештована 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році була розкуркулена). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 27.08.1937 засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 12.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ШКЛЯРУК Григорій Пилипович, народився 07.04.1896 року в с.Юрківці Немирівського району Вінницької області, українець, малограмотний. Проживав радгосп „Радянська земля” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. (Під час громадянської війни служив у петлюрівській армії). Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.01.1968 Президією Херсонського облсуду.

ШКОДА Антон Дмитрович, народився у 1892 році в с.Іванівка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта 3 класи. Проживав с.Іванівка Білозерського району. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: шкідницька діяльність. (У 1932 році за невиконання хлібзаготівель був засуджений до 2 років позбавлення волі). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Помер у таборі. Реабілітований 11.11.1959 Постановою Президії Херсонського облсуду.

ШКОЛЬНИЙ Данило Андрійович, народився 16.12.1890 року в с.Галаганівка Снігурівського району Херсонської (Миколаївської) області, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Городній велетень” Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 за ст. 54-7, 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.12.1937 року. Реабілітований 30.12.1959 Президією Херсонського облсуду.

ШКУРЕНКО Никифор Макарович, народився у 1896 році в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав с.Кіндійка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 02.07.1949 року. Звинувачення: належність до антирадянської троцькістської організації. (У 1936 році був засуджений до 3 років, у 1939 році до 5 років ВТТ). Особливою нарадою при Міністрі внутрішніх справ 26.10.1949 засуджений (термін не вказано) на поселення в Красноярський край. (Помер у в'язниці м. Херсона 05.12.1949 року). Реабілітований 23.10.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШПАК Антон Опанасович, народився у 1888 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 29.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році був розкуркулений, за недачу хліба засуджений до 7 років таборів). Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 29.10.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШПАК Іван Ларіонович, народився у 1877 році в с.Білозерка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Білозерка. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, орієнтування на фашистську Німеччину, активний церковник. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 21.11.1962 Президією Херсонського облсуду.

ШПАК Семен Опанасович, народився у 1904 році в с.Посад-Покровське Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Посад-Покровське Білозерського району. Заарештований 24.08.1937 року. Звинувачення: розкладницька робота в колгоспі та на транспорті, антирадянська агітація. Трійкою при УНКВС по Одеській області 16.09.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 04.06.1958 Президією Херсонського облсуду.

ШУК Франц Давидович, народився у 1898 році в с.Мангейм Зельського району Одеської області, німець, освіта нижча. Проживав радгосп ім.Косіора Білозерського району. Заарештований 20.09.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Одеським облсудом 14.01.1936 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом УРСР 29.03.1990 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований 11.12.1991 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ШУМ Никифор Євдокимович, народився у 1897 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 04.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу ДПУ від 18.03.1931 з-під варті звільнений, справу направлено міському прокурору на припинення. Реабілітований.

ШУМОВСЬКИЙ Олексій Іович, народився 17.03.1888 року в с.Киселівка Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Киселівка Білозерського району. Заарештований 21.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1933 році був засуджений до 3 років ув'язнення за знищення посівів). Постановою

трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.07.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 01.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

Щ

ЩЕГОЛЄВ Федір Антонович, народився у 1881 році в с.Микільське Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Микільське Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 04.08.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність, зв'язки з куркулями, церковна робота. Трійкою при УНКВС по Одеській області 27.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 21.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЩЕРБИНА Петро Луквич, народився 24.12.1893 року в с.Козачі Лагері Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Іванівка Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 24.12.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений, із заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 15.04.1959 Президією Херсонського облсуду.

Ю

ЮДІН Василь Іванович, народився у лютому 1904 року в с.Микільське Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Микільське Білозерського району. Заарештований 04.08.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність, крадіжки колгоспного майна, церковна робота. Трійкою при УНКВС по Одеській області 27.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Помер у таборі. Реабілітований 21.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЮДІН Григорій Петрович, народився у 1906 році у с.Микільське Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Микільське Білозерського району. Заарештований 22.02.46 р. за антирадянську агітацію. Херсонським облсудом 27.05.46 р. засуджений до 5 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 08.02.93 р. реабілітований.

ЮДІН Дем'ян Зіновійович, народився 01.11.1898 р. у с.Микільське Херсонського (тепер Білозерський) району, українець, малописьменний. Проживав у с.Микільське Білозерського району. Заарештований 07.12.37 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 26.04.39 р. постановою Херсонського міського відділу НКВС.

ЮДІН Іван Васильович, народився у 1926 році в с.Микільське Білозерського району, українець, освіта 5 класів. Проживав м.Ананьїв Одеської області.

Заарештований 25.02.1950 року. Звинувачення: належність до німецьких розвідорганів. (Під час війни був направлений німцями до військової частини (робочий батальйон). Звідти втік і воював проти німців у складі радянської армії). Особливою нарадою при міністрі держбезпеки СРСР 27.01.1951 був засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 18.01.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЮДІН Микола Дмитрович, народився 04.09.1914 р. у с.Микільське Херсонського (тепер Білозерський) району, українець, закінчив 4 класи. Проживав у с.Микільське Білозерського району. Заарештований 07.12.37 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 26.04.39 р. постановою Херсонського міського відділу НКВС.

ЮДІН Микола Іванович, народився у 1926 році в с.Микільське Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Микільське Білозерського району. Заарештований 03.10.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №19854 від 16.02.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 06.10.1954 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу закрито).

ЮДІН Петро Іванович, народився 15.05.1900 року в с.Микільське Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Микільське Білозерського району. Заарештований 21.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, терористичні наміри стосовно керівників партії та уряду, знищення портрета Сталіна. Трійкою при УНКВС по Одеській області 27.08.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 21.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЮДІН Порфирій Іванович, народився 25.02.1881 року в с.Микільське Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Микільське Херсонського (Білозерського) району. Заарештований 04.08.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, ремонт церкви за рахунок колгоспу. Трійкою при УНКВС по Одеській області 27.08.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 21.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Я

ЯВОРСЬКИЙ Василь Іванович, народився 01.01.1884 року в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 28.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою при НКВС СРСР 05.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 22.02.1958 Колегією Верховного Суду УРСР.

ЯВОРСЬКИЙ Григорій Адамович, народився у 1889 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, поляк, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ від 20.08.1933 та 05.09.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЯВОРСЬКИЙ Григорій Омелянович, народився 26.11.1900 року в с.Цареводар (нині с.Правдине) Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 22.07.1938 року. Звинувачення: участь у польській контрреволюційній повстанській організації, проведення антирадянської агітації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 09.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.10.1956 Президією Херсонського облсуду.

ЯВОРСЬКИЙ Дмитро Іванович, народився у 1886 році в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Цареводар Херсонського району. Заарештований 11.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація (у 1920 році брав участь у повстанні). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1938 року. Реабілітований 26.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЯВОРСЬКИЙ Марко Павлович, народився у 1904 році в с.Цареводар (с.Правдине) Білозерського району, поляк, освіта нижча. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 24.03.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ від 20.08.1933 та 05.09.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЯВОРСЬКИЙ Терентій Дмитрович, народився у 1911 році в с.Цареводар (с.Правдине) Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Правдине Білозерського району. Заарештований 11.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1937 року. Реабілітований 10.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЯВОРСЬКИЙ Яків Михайлович, народився у 1915 р. у с.Цареводар Білозерського району, росіянин, освіта середня. Проживав у с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 06.07.45 р. Звинувачення: допомога німецьким окупантам. Засуджений 04.09.45 р. військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області до 8 років ВТТ з пораз-

кою прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 04.10.47 р. рішенням Верховного Суду СРСР, звільнений з ув'язнення.

ЯІШЕНКО Олексій Георгійович, народився у 1906 році в 16-й колонії Херсонського району, українець, освіта нижча. Проживав 16-та колонія Херсонського (Білозерського) району. Військово-службовець. Заарештований 30.03.1942 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом Вологодського гарнізону 20.06.1942 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Помер 02.07.1943 в місцях позбавлення волі. Реабілітований 09.08.1993 Висновком військового прокурора Одеського військового округу.

ЯКОВЕНКО Марфа Омелянівна, народилася у 1897 році в с.Киселівка Херсонського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Арнаутка Херсонського (Білозерського) району. Заарештована 04.02.1937 року. Звинувачення: антирадянська підпільна діяльність. Одеським облсудом 10.06.1937 засуджена до 3 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 14.07.1992 Висновком заступника Генпрокурора України.

ЯКОВЛЄВ Григорій Олексійович, народився у 1926 році в с.Кізомис Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований 08.04.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Біломорського військового округу 22.06.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 28.10.1953 покарання знижено до 10 років ВТТ. Реабілітований 11.07.1961 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу закрито).

ЯКОВЛЄВ Олексій Григорович, народився у 1890 році в с.Кізомис Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Кізомис Херсонського району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 02.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 28.11.1957 Президією Херсонського облсуду.

ЯКУБОВСЬКИЙ Михайло Миколайович, народився у 1925 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Нікополь Дніпропетровської області. Заарештований 04.02.1949 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 29.03.1949 засуджений до 25 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 27.08.1955 покарання знижено до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 26.10.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

ЯНИК Андрій Опанасович, народився у 1927 році в с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав у м.Одеса. Заарештований 20.05.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини (перебував на окупованій території, вчився у Чорнобаївській розвідшколі). Особливою нарадою МДБ СРСР за ст. 54-1"а" КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 18.11.1991 Прокуратурою Херсонської області.

ЯНОВСЬКИЙ Андрій Антонович, народився у 1926 році в с.Чорнобаївка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Чорнобаївка Білозерського району. Заарештований 12.12.1949 року. Звинувачення: зрадницька діяльність у період Великої Вітчизняної війни. Військовим трибуналом в/ч №48240 від 18.03.1950 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 01.09.1954 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з ув'язнення звільнений. Реабілітований.

ЯНОВСЬКИЙ Іван Леонтійович, народився у 1926 році в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Станіслав Білозерського району. Заарештований 16.02.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Прикарпатського військового округу 04.05.1950 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 01.09.1954 вищевказаний вирок відмінено, справу закрито. Реабілітований.

ЯНОВСЬКИЙ Михайло Пилипович, народився у 1926 році в с.Широка Балка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Широка Балка Білозерського району. Заарештований 22.03.1949 року. Звинувачення: належність до агенти німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 21.04.1949 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 09.01.1954 справу повернуто на новий розгляд. Помер 11.02.1951 в обласній лікарні ОВТК УМВС Херсонської області. Постановою УКДБ по Херсонській області 14.04.1954 справу припинено. Реабілітований.

ЯНОВСЬКИЙ Полікарп Дмитрович, народився 23.02.1888 року в с.Станіслав Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Кізомис Білозерського району. Заарештований 03.09.1937 року. Звинувачення: участь у повстанні куркулів, зв'язки з білоемігрантами. (У 1930 році був висланий за невиконання плану хлібозаготівлі). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 05.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.12.1937 у м.Одесі. Реабілітований 28.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГІРКИЙ БІЛЬ ПРАВДИ

Пошук «ворогів народу»... В роки, репресій він вівся скрізь — у великих містах і малих селах, на промислових підприємствах, у господарствах, організаціях, навчальних закладах... Під колесо переслідувань в першу чергу потрапляли громадяни корінних національностей, котилося воно і по етносах. Причому таких малих, котрі нараховували всього кілька сот, а то й менше представників. Каральна служба, мабуть, просто не могла примиритися з думкою, що в національних групах немає прихованих чи явних шкідників. Настирливо вишукуючи, доводила, що такі є, завзято діють, чинять перепони владі і в кінцевому результаті прагнуть ліквідувати її.

Саме таким духом пронизана справа 5060-ф/с, що зберігається в архівах обласної служби безпеки. Запеклими ворогами народу в ній виступають жителі с. Старошведське Бериславського району шведи за національністю Андрій Петрович Анос, Іван Іванович Утас, Густав Едуардович Утас, Іван Христофорович Гінас та Якуб Андрійович Герман. Ця група людей визначається слідчим як «шведська контрреволюційна націоналістична організація». Не більше і не менше! Члени її — люди різного віку. Від молодого 29-літнього Івана Івановича Утаса до 68-річного Андрія Петровича Аноса. Останній, найстарший, звісно, найкраще підходив на роль натхненника злочинців. Тим більше, що до революції, як написано в паперах, був куркулем. Його односельці, на момент арешту колгоспники, теж ворожі елементи, бо — «з куркулів». Іншими, ясна річ, вони і не могли бути в очах тих, хто створював справу.

У читача може виникнути питання: що це за шведи в нашому південному краї? Звідки вони взялися? Як потрапили в надніпрянські степи? Невже від того походу короля Карла XII, який колись воював з Петром I і зазнав нищівної поразки під Полтавою? Може, вони втекли з поля бою і заховалися від кари та переслідувань?

Ні, шведи на Херсонщині з'явилися значно пізніше. І про історію їх появи треба розповісти детальніше. Наше пояснення проллє світло на трагедію А. П. Аноса і його односельців.

ПОГЛЯД У МИНУВШИНУ

Після переможного закінчення російсько-турецької війни 1768—1774 рр. Росія отримала пустельні землі між гирлами Дніпра і Південного Бугу. Уряд направляв сюди на поселення не тільки покріпачених селян з України та Росії, а й запрошував переселенців з різних країн Європи. 1782 року прибули 880 шведів з острова Даго, що в Балтійському морі. Неподалік Берислава вони заснували колонію Альт-Шведендорф (у перекладі — Старошведське). Довкіл неї багато вільної землі, в річці — риби, у плавнях — птиці та звіра. То ж почувалося новоселам на півдні добре. В 1800 році переселенці отримали права і пільги іноземних колоністів.

У своїй статті «З життя наших шведів», надрукованій 8 вересня 1993 року в бериславській районній газеті «Маяк», кандидат історичних наук О. Данильченко писав, що в кінці XIX століття Старошведське налічувало 84 двори, 604 душ населення, яке володіло 3245 десятинами орної землі. В селі були збудовані школа, лютеранська церква, волосне управління. Шведська громада, незважаючи на постійні тісні стосунки з сусідами-українцями та німцями, зберегла мову, культуру, звичаї, не піддалася асиміляції.

У 20-ті роки — після громадянської війни, коли велося національно-культурне будівництво, у селі була створена єдина в Україні шведська національна сільська Рада. Згодом тут сталися події, які сколихнули життя мешканців. У 1928 році під приводом лікування на прабатьківщину виїхав місцевий пастор. Згодом він написав своїм колишнім прихожанам листи, в яких розхвалював життя у Швеції і закликав їх полишити береги Дніпра. Звернення пастора знайшло у селян відгук, бо саме розпочалася колективізація. А вони, як і багато одноосібників, її побоювалися. То ж звернулися до радянського уряду з проханням дозволити виїзд і отримали його. В червні 1929 року в Старошведське прибув спеціальний пароплав, який забрав майже всіх бажаючих (окрім 6 сімей) і відправився на прабатьківщину.

Та зустріла вона людей не дуже привітно. Після двомісячного карантину у спеціальному таборі їм було запропоновано влаштуватися, хто як може. Про найменшу допомогу з боку держави й мови не велося. Витративши під час переїзду гроші, реемігранти почали шукати роботу. Знаходили її тільки в сільській місцевості, бо не мали професій для праці на фабриках і заводах. В основному йшли в найми до багатих хutorян. Дався взнаки нащадкам колоністів і суворої скандинавський клімат. Вони забажали повернутися у Старошведське. Після довгих зволікань уряд Швеції дозволив виїзд.

У 1930 році на Бериславщину повернулися перші декілька сімей, а наступного року — решта. На прабатьківщині залишилися найзаможніші селяни, які мали можливість придбати землю. Всі поверненці незабаром вступили в ТСОЗ, а потім об'єдналися в колгосп імені Шведкомпартії. Зробили це самостійно, без утисків. Так що ніхто не зазнав переслідувань, розкуркулювання.

Ось такі випробування пройшли херсонські шведи. Здавалося, влада повинна була наочно переконатися, що вони зробили свій остаточний соціальний вибір. На жаль, зрозуміти цього вона не захотіла. Спрацював принцип недовіри, загальної підозри, яка тоді пронизувала всю атмосферу суспільного життя.

В ЛАБЕТАХ ОБЛУДИ І ВИГАДОК

Перегляд документів справи утверджує в мислі, що перший крок у «викритті ворогів» зробила Старошведська сільська Рада. А може, вона тільки зреагувала на чийсь пропозиції чи доноси? Бо на А. П. Аноса і його односельців надійшли різко негативні характеристики-довідки з сільради. Контрреволюціонери — і все! Емігрували в Швецію, а потім повернулися в СРСР, щоб вести підривну роботу, передавати за кордон шкідливу інформацію. Зустрічалися з шведськими емісарами, створили націоналістичний ворожий центр, вели діяльність по руйнації колгоспів, поваленню існуючого ладу. А. П. Анос до того ж ніби говорив, що «радянська влада обирає колгоспи, все забирає і душить народ і що швидко прийде їй кінець. Прийде в Німеччині до влади Гітлер, і ми отримаємо все те, що у нас було, і будемо жити добре».

Ще стверджували: «Під час перебудови колишньої церкви під клуб Анос, Сигалет, Спічак, Герман, Нурберг вели агітацію серед колгоспників, щоб вони не йшли на збори колгоспу і щоб не голосували за перебудову церкви, бо швидко прийдуть білі і знову відкриють церкву».

Сільрадівські довідки на всіх п'ятьох «неблагодійних» схожі між собою, мов краплини води. В усіх одні твердження: збиралися разом, радилися, виношували злочинні плани. А коли так — організація контрреволюціонерів, націоналістів, ворогів. І вже постановою від 26 липня 1938 року: притягнути до відповідальності по статтях 54-10, 54-11 А. П. Аноса, І. І. Утаса, Г. Е. Утаса, І. Х. Гінаса, Я. А. Германа. А це значить — арешт, в'язниця, допити в службах НКВС.

Можна тільки уявити, як почували себе, опинившись за ґратами, одвічні хлібороби, що думали вони про долю свою та своїх сімей. Якщо в Андрія Петровича Аноса всі діти були дорослими (чотири дочки замужем, син Густав залишився у Швеції, а син Теодор зазнав репресій), то Іван Христофорович Гінас, звичайно ж, постійно непокоївся, що з дітьми. Мав їх четверо — від чотирьох до 17 років, zostалися самі, бо дружину органи НКВС ув'язнили раніше.

Заарештовані лише через місяць з лишком — 5 вересня (якщо вірити протоколам допитів) — були викликані до слідчого для дачі показань. Хоча ознайомлення з записами розмов породжує думку, що зустрічі з ним мали місце раніше. Дуже вже протоколи допитів прозорі, упереджені, наче б розраховані на повне підтвердження висунутих звинувачень. Всі до єдиного. У затриманих немає найменшої спроби захистити себе, заперечити слідчому.

Свідчення цьому — запис допиту А. П. Аноса.

Запитання: Кого ви знаєте з учасників контрреволюційної організації, які разом з вами проводили антирадянську діяльність?

Відповідь: З учасників шведської контрреволюційної повстанської організації мені відомі такі особи: Утас Г. Е., Кнутас І. П., Сигалет Г. П., Спічак Г. П., Гінас І. Х., Утас І. В., Нурберг М. А., Герман Я. А...

Запитання: Яким чином вам стало відомо про участь вищепоіменованих осіб у контрреволюційній організації?

Відповідь: Про належність до контрреволюційної організації вказаних мною осіб мені стало відомо зі слів Андерсона, який мені розповідав; крім того, я знаю їх як осіб, котрі активно проводять антирадянську агітацію серед шведського населення...

Запитання: Ви заарештований і звинувачуєтесь у тому, що є учасником антирадянської організації, котра складається зі шведів і проводить контрреволюційну роботу протягом ряду років. Чи підтверджуєте це?

Відповідь: Так, підтверджую, що дійсно я з 1929 р. приєднався до шведської контрреволюційної націоналістичної повстанської організації, керованої в той час пастором Гоасом. І з того часу до дня мого арешту — активний учасник».

Ще А. П. Анос стверджує, що організація ставила перед собою завдання підготувати населення до збройного повстання проти радянської влади на випадок війни. А поки її немає, спонукати шведів до нового виїзду на прабатьківщину. Адже колишнім колоністам в СРСР неможливо жити.

Подібні зізнання дали й інші заарештовані. Правда, в протоколі допиту І. І. Утаса надibuємо несподіваний збій. На запитання слідчого: «Ви прилучалися до контрреволюційної організації?» була отримана відповідь: «Не прилучався». Однак вже подальші рядки розмов у в'язниці засвідчують настирливість енкавєєсівського служачки, і 29-річний І. І. Утас, комсомолец і молодий голова колгоспу, а в минулому — «син куркуля» почав стверджувати, що з 1932 року він все-таки — активний учасник націоналістичного осередку. Як добувалося таке визнання, залишається лише здогадуватися.

В усіх документах справи — неприхована упередженість до заарештованих, попередня визначеність їхніх свідчень. У протоколах очних ставок — теж. А. П. Анос чітко свідчить, що І. І. Утас був членом контрреволюційної організації, вів проти влади підривну роботу. І. І. Утас це саме говорить про А. П. Аноса. Подібного типу і матеріали очних ставок інших заарештованих.

Звинувачувальний висновок, винесений 17 вересня 1938 р., стверджував одне: у селі Старошведське ще з 1929 року діяла ворожа організація, яка не тільки вчинила першу еміграцію шведського населення, але готувала й другу, вела контрреволюційну пропаганду, захищала капіталістичний лад, дискредитувала радянську дійсність. Члени організації листувалися з закордоном, передавали різні відомості, інформацію. Отже, займалися ще й шпигунством.

В результаті проведених розслідувань А. П. Анос і його односельці визнали себе винними у висунутих звинуваченнях, були викриті очними ставками та свідками.

Зробивши такі висновки, слідчий підтвердив дані сільрадою характеристики, вивів на чисту воду «небезпечних ворогів». А коли називати речі своїми іменами, то сфабрикував справу. Адже і не спеціалісту видно, що в ній немає конкретних прикладів «злочинної діяльності» затриманих, наведені звинувачення не підтвержені свідками, відсутні будь-які речові докази, особливо — щодо передачі за межі держави цінних відомостей. Ніхто не поставив питання: які державні секрети могли знати напівграмотні колгоспники з наддніпрянського села, коли вони з ранку до пізнього вечора не вилазили з роботи?

Одне слово, потрапивши в лабети облуди і вигадок, «вороги народу» з Старошведського з них не вирвалися. По закінченню слідства їхня справа була передана особливій нараді при УНКВС по Миколаївській області. 27 вересня вона винесла вирок А. П. Аносу, І. І. Утасу, Г. Е. Утасу, Я. А. Герману і І. Х. Гінасу. Він був короткий і жорстокий — розстріляти.

Перших чотирьох позбавили життя 15 жовтня 1938 року, І. Х. Гінаса — 17 жовтня. У виписках з актів про смерть навіть зазначено, коли вона прийшла до нещасних — о 24.00.

Пишучи про все це, думаю: «Що відчували підступно звинувачені в тяжких злочинах люди, йдучи в свою останню дорогу, стаючи під кулю невимовного «розстрільного»? Які мислі нуртували в їхніх переповнених розпачем головах?». Ніколи і нічого не дізнаюся. Ні я, ні хто інший... Смерть ховає таємницю назавжди.

МОМЕНТ ІСТИНИ

У середині 50-х років доля багатьох репресованих почала потроху прояснятися, їм повертали чесне ім'я. Тільки шведи з бериславської Зміївки (так по війні стало називатися село Старошведське) все ще залишалися в розряді «ворогів народу». Сім'ї не знали, що з їхніми рідними, куди вони зникли. Момент істини настав лише в 1964 році після звернення у відповідні інстанції дружини Густава Едуардовича Утаса. Вона з відчаєм писала: чоловіка «вислали невідомо куди і до нинішніх днів я не маю вістей щодо місця проживання. Чи його немає в живих?».

Розслідуванням справи зайнявся військовий трибунал Одеського військового округу. Він зробив запити у відповідні державні служби про участь «шведів-контрреволюціонерів» у шпигунській діяльності. Відповідь надійшла: такі у нас не значаться. Отже, одне з найтяжчих звинувачень відпало.

Потім працівники прокуратури провели зустрічі з селянами, які пам'ятали А. П. Аноса і його товаришів. Свідки А. Х. Анос, А. А. Гоас та інші охарактеризували засуджених позитивно: були середняками, а не куркулями, добре працювали в колгоспі, нічого злочинного не робили, ніякої підривної діяльності не вели. Виїздили у свій час до Швеції, але повернулися в рідні краї, бо зазнали там утисків, зрозуміли, що зробили помилку. Про якусь підпільну організацію ніхто з свідків ніколи не чув.

21 квітня 1964 року військовий прокурор Одеського військового округу генерал-майор юстиції В. Даньшин прийняв рішення: справу А. П. Аноса, І. І. Утаса, Г. Е. Утаса, І. Х. Гінаса, Я. А. Германа припинити за відсутністю складу злочину.

28 квітня вже засідав військовий трибунал округу. Він відзначив, що в справі шведів відсутні об'єктивні докази вини підсудних, підтвердження їх практичної участі в діяльності націоналістичної організації. Слідчі матеріали ніким не перевірялися, свідки не допитувалися. Вся робота з заарештованими велася по шаблону, задалегідь визначеному стандарту. Виходячи з усього цього, трибунал виголосив протест по постанові особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області від 27 вересня 1938 р. відповідно осіб т. зв. шведської націоналістичної організації і справу по них припинив через відсутність складу злочину.

Отже, лише через двадцять п'ять років трудівники-хлібороби з невеликої громади закинутого недолею в південні краї північного народу повернулися в наше життя. З сімей чи то залишків їх знято важкий тягар, що стільки часу тиснув на плечі, не давав можливості дихати на повні груди, прирікав на образи і приниження. Тільки от батьки і чоловіки до дружин і дітей не повернулися. Можна сказати: правда, незважаючи ні на що, взяла гору над злом. Але ж який невимовно пекучий і гіркий її біль...

Ю. ГОЛОБОРОДЬКО.

ГІРКА ДОЛЯ КУРКУЛЯ*

Доба колективізації сільського господарства — одна з найтрагічніших сторінок в історії українського народу. Винищення мільйонів безневинних селян як під час самої кампанії, так і внаслідок викликаного нею нечуваного досі голодомору 1931—33 рр. — неспокутний злочин комуністичної влади. Відлуння тодішніх жахів ще довго відчуватимуть і наступні покоління нашою народом. Багато років трагедія українського селянства замовчувалася, відповідні документи надійно приховувалися у закритих архівах КДБ. Лише здобуття Україною незалежності дало можливість реабілітувати незаконно репресованих громадян, а також відкрило шлях до ознайомлення з досі недоступними документами. Детальне їх вивчення — справа довготривалого дослідження науковців, я ж розповів лише про трагічну долю однієї бериславської родини — сім'ї мого прадіда Федора Ксенофонтовича Скрипки та його рідних.

Офіційна історія твердить, що наступ на так званого «куркуля» розпочався після виступу Сталіна в останніх числах 1929 р. на шпальтах газети «Правда» зі зловісними словами: «Ми перейшли від політики обмеження експлуататорських тенденцій куркуля до політики ліквідації куркуля як класу». Вірнопіддані з ЦК ВКП(б) відразу з готовністю підхопили: «назрів час з усією конкретністю порушити питання про ліквідацію куркуля». Спеціально створена з цього приводу підкомісія ЦК розбила усіх «куркулів» на три розряди:

перший — активні вороги, що вчиняли ворожі дії, мали бути заарештовані, ув'язнені або розстріляні, а їх сім'ї — заслані;

другий — найбагатші, яких засилати на північ або до Сибіру;

третій — поки що не ворожі — мали бути вислані у межах району на нові земельні ділянки.

Почалася вакханалія терору. Постраждали практично усі селянські обійстя. Адже ще навесні Раднарком визначив статус куркульського господарства. Таким визнавалося господарство, де регулярно тримали

* «Усі дані ґрунтуються на документах Державного архіву Херсонської області.

наймитів, чи мали млин, олійницю або маслобійню, чи орендували якийсь реманент або приміщення, а куркульськими вважалися родини, якщо, крім того, хтось займався комерцією, торгівлею, лихварством або іншою непродуктивною працею, наприклад священики. Тобто до категорії «куркуля» можна було зарахувати будь-якого селянина. Усе це вже відомо, опубліковано в багатьох дослідженнях, та, власне кажучи, й не приховувалося. Однак документи Державного архіву Херсонської області незаперечно свідчать, що масове розкуркулювання у нашому краї почалося набагато раніше і виступу Сталіна, і офіційної вказівки про початок цькування найбільш роботящої і заможної верстви українського селянства. Ще 25 лютого 1929 року комісія з розкуркулювання Бериславської сільради провела масову акцію описування та вилучення майна так званих «куркулів». Віддамо належне членам комісії — у більшості випадків усе скрупульозно занотовувалося, оцінювалося і відбиралося.

Ознайомимося з описом вилученого майна Ф. К. Скрипки:

Худоба.

1. Телиця — 1 шт. (оцінено у 20 крб.). 2. Кури — 10 шт. (5 крб.). 3. Кабанець — 1 шт. (10 крб.)

Хліб, зерно.

1. Ячмінне борошно — 30 п. 2. Пшеничне борошно — 3 п. 3. Овес — 8 п. 4. Просо — 15 п. 5. Дерть — 2 яшки.

6. Пшениця — 5 п. 7. Насіння зелене — 1 п. 8. Кукурудза у качанах — 15 п. 9. Барильце з льоном — 1.

Будівлі.

1. Будинок 22 x 9 кам'яно-залізний — 1 (760 крб.). 2. Комора 12 x 5 дерев'яно-черепична — 1 (70 крб.). 3. Підкат 20 x 6 кам'яно-черепичний — 1 (250 крб.). 4. Прибудова літня 4 x 3 очерет.-череп. — 1 (20 крб.)

Одяг та майно.

1. Стіл — 3 шт. (7,5 крб.). 2. Стільці-3 шт. (2,5 крб.). 3. Кушетка — 2 шт. (6 крб.). 4. Ліжка — 1 шт. (2 крб.). 5. Скриня — 1 шт. (1 крб.). 6. Буфет — 1 шт. (10 крб.). 7. Гардероб — 1 шт. (15 крб.). 8. Кухонна шафа — 1 шт. (3 крб.). 9. Вішалка стояча — 1 шт. (4,5 крб.). 10. Етажерка — 1 шт. (1 крб.). 11. Дзеркало — 1 шт. (4,5 крб.). 12. Кушетка плетена — 1 шт. (2крб.). 13. Подушки — 3 шт. (4,5крб.). 14. Кофточка — 6 шт. (3 крб.). 15. Спідниці — 4 шт. (4 крб.). 16. Штани — 2 шт. (2 крб.). 17. Піджак — 1 шт. (2 крб.). 18. Хустка — 1 шт. (3 крб.). 19. Теплий піджак — 1 шт. (5 крб.). 20. Кожух-піджак — 1 шт. (5 крб.). 21. Жіночі панталони — 1 шт. (50 коп.). 22. Спідники — 4 шт. (1,5 крб.). 23. Сорочка чоловіча — 4 шт. (3 крб.). 24. Сорочка жіноча — 1 шт. (30 коп.). 25. Фіранки — 3 шт. (1 крб.). 26. Скатерка в'язана — 1 шт. (1 крб.). 27. Скатерка серветочка — 1 шт. (1 крб.). 28. Фіранки — 2 шт. (20 коп.). 29. Пальто жіноче — 1 шт. (3 крб.). 30. Занавіска дверна — 1 шт. (30 коп.). 31. Бурнус жіночий — не виявилось (!). 32. Ковдра тепла, ватяна — 1 шт. (3 крб.). 33. Ковдра байкова — 1 шт. (1 крб.). 34. Доріжка — 6 шт. (6,5 крб.). 35. Клейонка — 2 шт. (60 коп.). 36. Відріз тканини — 2 (1 крб.). 37. Килим старий плюшевий — 1 шт. (4 крб.). 38. Ліфчики — 2 шт. (5 коп.). 39. Хустка — 1 шт. (50 коп.). 40. Капелюшок шовковий — 1 шт. (25 коп.). 41. Чепчик шовковий — 1 шт. — не виявилось (!). 42. Мереживо — 10 коп. 43. Капелюшок оксамитовий — 1 шт. (40 коп.). 44. Кофточка — 1 шт. (20 коп.). 45. Шапка шерстяна — 1 шт. — не виявилось (!). 46. Підв'язка шовкова головна — 1 шт. (25 коп.). 47. Парасолька — 1 шт. (10 коп.). 48. Килим шерстяний — 1 шт. (25 крб.). 49. Плахта — 2шт. (1 крб.). 50. Черевики дитячі ношені — 2 крб. 51. Матрац — 1 шт. (2 крб.). 52. Блюдце — 10 шт. (30 коп.). 53. Вази — 7 шт. (70 коп.). 54. Склянки чайні — 5 шт. (25 коп.). 55. Чарки для вина — 7 шт. (35 коп.). 56. Чарки — 17 шт. (85 коп.). 57. Блюда великі — 3 шт. (1,5 крб.). 58. Таця — 1 шт. (50 коп.). 59. Судок — 1 шт. (50 коп.). 60. Тарілки глибокі — 4 шт. (40 коп.). 61. Тарілка мілка — 1 шт. (10 коп.). 62. Карафа — 2 шт. (20 коп.). 63. Чашки — 2 шт. (10 коп.). 64. Глечик — 1 шт. (15 коп.). 65. Блюдце для варення — 1 шт. (5 коп.). 66. Бінокль для картонок — 1 шт. (50 коп.). 67. М'ясорубка — 1 шт. (1,5 крб.). 68. Ложка столова — 3 шт. — не виявилось (!). 69. Лампа настільна — 1 шт. (1 крб.). 70. Щуроніяця — 1 шт. (50 коп.). 71. Лампа висяча — 1 шт. (1 крб.). 72. Годинник — 1 шт. (6 крб.). 73. Раковина — 1 шт. (5 коп.). 74. Діжка для води — 1 шт. (1 крб.). 75. Санки — 1 шт. (1 крб.). 76. Сани розібрані — 1 шт. (50 коп.). 77. Рядова сівалка — 1 шт. (10 крб.). 78. Віялка — 1 (5 крб.). 79. Діжка — 7 (7 крб.). 80. Ваги десятиреєчні — 1 (5 крб.). 81. Ящик — 12 крб. 82. Шляє — 2. 83. Гнuzдечка — 2. 84. Оборотька — 2. 85. Хомут — 1. 86. Рубанок, молот, молоток — 50 коп. 87. Два струги, ключ, пила — 20 коп. 88. Ручка, напильний, викрутка — 10 коп. 89. Ланцюг залізні — 1 (10 коп.). 90. Зубило — 1 (5 коп.). 91. Пробойчик — 1 (2 коп.). 92. Швайка — 1 (3 коп.). 93. Зависки — 3 пуч. (10 коп.). 94. Щетина — 1. 95. Обценьки — непридатні. 96. Мотузки криничні — 1 (30 коп.). 97. Казан — 2 (20 коп.). 98. Скриня — 1 (50 коп.). 99. Барильце відерне — 1 (50 коп.). 100. Коси від косарок — 3 (45 коп.). 101. Водовозка — 1 (2,5 крб.). 102. Кадібець — 2. 103. Вила — 4 (1 крб.). 104. Казан чаунунний — 1 (50 коп.). 105. Лопати — 2 (40 коп.). 106. Форми для паски — 11 (не виявилось). (!). 107. Залізобрухт — 5 пуд. (80 коп.). 108. Казани — 2 (60 коп.). 109. Стулка залізна — 1 (5 коп.). 110. Мило — 1 брусок (не виявилось). (!). 111. Лавки — 1 (непридатна). 112. Картини — 4 (50 коп.). 113. Лоно — (не виявилось)(!). 114. Рушниця мисливська — 1 (50 коп.). 115. Чайник — 1 (25 коп.). 116. Горщик — 2 (10 коп.). 117. Самовар — 1 (1 крб.). 118. Чавун — 1 (20 коп.). 119. Документ — 1 (в РВК). 120. Абажур з висячими лампами — 1 — розбитий 121. Лава — 2 (1 крб.). 122. Вазони віконні — 14 (не виявилось)(!). 123. Книжкова шафа — 1 (10 коп.). 124. Сікачка — 1 (10 коп.). 125. Туфлі пара — 1 крб.

Звичайно, такого «багатія й глитая» не можна було обминути. Тим паче, що в умовах розгортання колгоспного будівництва соціальний статус хазяїна Ф. К. Скрипки увесь час підвищується — якщо в офіційних документах 1928 р. він значиться як «середняк», то у 1929—30 рр. став «великим куркулем-експлуататором», а потім і взагалі «колишнім поміщиком». Та й то правда — адже мав, як сказано в документах, «до революції 100 десятин оренди, 3 постійних і 15 сезонних робітників». Зверніть увагу — до революції! Розкуркулювали ж 12 років після неї. Та й що взагалі поганого у тому, що людина давала можливість заробити іншим і харчувати сім'ю?

Того ж дня революційні активісти наскочили й на обійстя Федорового брата Юхима — ще одного «колишнього поміщика», який до революції мав 100 дес. орендованої землі, 3 постійних та 1 сезонного робітника, але у роки радянської влади виявив себе як «злісний експлуататор і агітатор проти колективізації, на зборах виступав проти 2-ї позики індустріалізації».

У нього конфіскували:

1. Будинок — 1 (1250 крб.). 2. Ярова пшениця — 2 лантухи — (20 крб.). 3. Ячмінь — 14 лант. (70 крб.). 4. Просо — 4 лант. (20 крб.). 5. Дерть — 1 ящик (5 крб.). 6. Гардероб — 1 (10 крб.). 7. Буфет — 1 (3 крб.). 8. Годинник настінний — 2 шт. (3,5 крб.). 9. Стіл — 4 шт. (1,6 крб.). 10. Стільці — 7 шт. (7 крб.). 11. Ліжко — 2 шт. (3 крб.). 12. Диван м'який — 1 шт. (5 крб.). 13. Кушетка — 2 шт. (8 крб.). 14. Етажерка — 1 шт. (1,5 крб.). 15. Косинець — 1 (50 коп.). 16. Картини — 6 (1,2 крб.). 17. Блюдо — 1 шт. (50 коп.). 18. Тарілки мілкі — 6 шт. (60 коп.). 19. Попільниця — 2 шт. (20 коп.). 20. Чашки — 3 шт. (15 коп.). 21. Склянки — 3 (15 коп.). 22. Чарки — 3 шт. (15 коп.). 23. Таця — 1 шт. (1 крб.). 24. Банка боа — 1 шт. (30 коп.). 25. Вата — 1 ф. (80 коп.). 26. Скатерка — 3 шт. (3 крб.). 27. Платівки грамофонні — 21 (2,1 крб.). 28. Подушки — 3 шт. (3 крб.). 29. Тепла ковдра — 1 шт. (2 крб.). 30. Байкова ковдра — 1 шт. (2,5 крб.). 31. Килим — 1 шт. (1 крб.). 32. Сукня — 4 шт. (6,5 крб.). 33. Кофта — 3 (1,5 крб.). 34. Пошивка — 1 шт. (30 коп.). 35. Сорочка чоловіча — 1 шт. (1 крб.). 36. Хустка головна — 1 шт. (40 коп.). 37. Кальсони — 1 шт. (50 коп.). 38. Табуретка — 1 шт. (10 коп.). 39. Умивальник — 1 шт. (2 крб.). 40. Клейонка — 1 шт. (1 крб.). 41. Лавка — 1 шт. (30 коп.). 42. Квіти фікуса — 1 шт. (у сільраді). (Цікаво, чи не правда, майно описують сьогодні, а квіти вже у сільраді!). 43. Діжки — 2 шт. (1,2 крб.). 44. Рундук — 2 шт. (2,4 крб.). 45. Молот — 1 шт. (20 коп.). 46. Вила — 1 шт. (40 коп.). 47. Лавка маленька — 1 шт. (20 коп.). 48. Колодки шевські — 7 пар (70 коп.).

Того ж дня комісія «попрацювала» у господарствах ще одного брата Скрипки — Степана, а невдовзі добралася й до четвертого — Адріана. Не буду втомлювати читача переліком відібраного добра — думається, і наведеного достатньо для уявлення і роздумів. Загалом актом від 25.02.1929 р. по Бериславській сільраді було розкуркулено 76 господарств. Поглянемо на цей страхігливий список — там чимало знайомих бериславцям прізвищ:

Вовк Тимій
Вовк Василь
Медвідь Дем'ян
Доценко Микола
Ретенко Іван
Ретенко Степан
Ретенко Андрій
Полуденна Марія
Полуденний Аксентій
Полуденний Никон
Полуденна Ганна Дмитрівна
Полуденний Терентій Никанорович
Святецький Антін
Грецька Феодосія
Шишко Федір
Васильченко Ілько Петрович
Чечель Микита
Чечель Павло Пантелеймонович

Полуденний Іван Филімонович
Полуденний Никон Михайлович
Полуденний Андрій Филімонович
Полуденний Олексій Никифорович
Щерстюк Омелян
Шило Яків Іванович
Сорочинський Іван
Ведмідь Євдокія Федорівна
Ведмідь Нестір Семенович
Соменко Севастьян
Соменко Степан
Соменко Варфоломій
Лебедецько Федір
Балаш Василь Лукич
Попов Семен
Шишко Петро
Щур Сергій Семенович
Ковбасенко Григорій Опанасович

Йорж Іван
Зацарний Іван
Павлюченко Прохір
Король Мойсей
Король Феранонт Еразмович
Король Никанор
Король Карпо
Балакишева Марія
Запорожець Іван
Будник
Скрипка Федір Ксенофонтович
Скрипка Юхим Ксенофонтович
Скрипка Степан Ксенофонтович
Єременко Степан
Карабан Іван
Карабан Прокіп
Карабан Клавдія
Карабан Михайло
Карабан Василь
Шкуронат Федір Сергійович

Половко Федір Каленикович
Брусенко Григорій
Таран Трохим Раманович
Вареник Мина Юхимович
Вареник Григорій
Мажара Петро
Кочерга Кіндрат Георгійович
Кочерга Максим
Журавльов Василь Якимович
Александровський Кузьма Якимович
Яловий Василь Мефодійович
Ємець Тит Ларіонович
Гдешинський Віктор Григорович
Бородай Філімон
Стадниченко Василь Тарасович
Гудима Феранонт
Люлька Василь Микитович
Феденко Володимир Арсентійович
Недовізії Яків
Шатун Давид

76 чоловік за один день! Чим не більшовицькі темпи?!

Різна доля цих людей. Хто помер на засланні, хто врятувався втечею, хто пропав безвісти, а хто й вижив, повернувся потім до рідного міста. І гірко за тих їхніх дітей і онуків, що незабаром пішли в услужіння кагам своїх батьків та дідів, а дехто з них і досі виспіває славослів'я комуністичній партії.

Під усіма актами комісії з розкуркулювання — як правило, малограмотні підписи її членів: Греков. Г. Ляпко, Бабков, Сьомик, Гаєвий, Прилипко Є. Ф., Літургінський, Сербінова, Сіденко М. Ів., Жиц З. С. Я навмисне навів прізвища, хоча знаю, що й понині у Бериславі мешкають нащадки декого з цих людей. Хочу, щоб нарешті дійшло до кожного, що за усе у житті треба рано чи пізно платити. У дітях, онуках, правнуках, але розплата за кривду, за чорні справи обов'язково наздожене кожного з нас. Ніщо й ніколи не минає безслідно.

30 січня 1930 р. ЦК ВКП(б) прийняв постанову «Про заходи по ліквідації куркульських господарств у районах суцільної колективізації». У ній містилося розпорядження у позасудовому порядку вислати до найвіддаленіших районів Країни Рад розкуркулених за I та II розрядами, а також членів їх сімей. Через тиждень пленум Бериславської сільради затверджує перелік осіб, що підлягають розкуркулюванню. Але ми вже знаємо, що саме розкуркулювання з конфіскацією майна провели ще рік тому. Як жили, чим перебивалися той рік колишні «поміщики» і «злісні експлуататори» одному Богові відомо. Але тепер усіх, хто ще не вмер і не утік світ за очі, чекала суворя пролетарська кара. Наприкінці лютого було сформовано кілька колон розкуркулених, яких насильно вивозили на північ як «визначних соціально небезпечними за класовою ознакою». Серед них — Скрипка Федір Ксенофонтович, 62 роки, його дружина Катерина Михайлівна, 46 років, син Леонтій, 15 років, вислані за межі України 20 лютого 1930 року. Через два дні за ними повезли Скрипку Юхима Ксенофонтовича, 60 років, його дружину Явдоху, 58 років, сина Павла, 20 років, дочку Клавдію, 17 років. І лише після цього 4 березня 1930 р. президія Бериславської сільради затвердила усі акти комісії з розкуркулювання від 25 лютого 1929 р.

Доля родини мого прадіда була трагічною. Федір Скрипка, опинившись з сім'єю на Вологодщині, через три роки був убитий невідомими у глухому тайговому лісі. Коли дружина побачила тіло загиблого серце її не витримало: того ж дня вона померла. Син Леонтій був відразу відряджений батьками на південь, що й врятувало юнакові життя. Юхим Скрипка до тієї ж Вологодщини не доїхав, застудився у дорозі і помер у вагоні. Сім'я залишилась на засланні. Особові справи висланців, за повідомленням УМВС Вологодської області, були знищені у 1957 р. Схоже, що з початком так званої «хрущовської відлиги», дехто поспішав замести сліди. Степан Скрипка після розкуркулювання, випробовуючи долю, утік до Цюрупинська і додому вже не повернувся. 70-річний Адріан помер з голоду у знаменному 33-му. Єдину

сестру Олександру, що також потрапила з сім'єю під розкуркулювання, вивезли з малолітніми дітьми у 30-градусний мороз у степ за межі району, там уночі висадили з санів, відтак вона набрела на перше ліпше село, де й повісилася у чиємусь курнику. Доля дітей невідома.

І останнє. Федір мав власний будинок по теперішній вулиці Луначарського. Після розкуркулювання його передали якійсь місцевій управлінській конторі. Майно забрав колгосп «Вільна праця». Степан і Юхим володіли двома сусідніми будинками по тій самій вулиці. Там поселився перший секретар райкому компартії, а потім розташувався дитсадок № 1. Майно передали в артіль «Трудівник». Андрій мав будинок, який і досі пристосований під комуналку і простягається навпроти бериславської прокуратури. Й тим, хто сьогодні схлипує за «щасливим райським життям у колишньому Радянському Союзі» варто пам'ятати, якою ціною їм життя дісталось. Адже мільйони ні в чому не винних людей були виселені і знищені, а їхнє майно поділене між тими, хто залишився живими. Такий насправді жорстокий міф про колгоспне диво.

На жаль, досі є чимало таких, які вірять комуністичним брехням. Хай уявлять себе (як кажуть, від суми і від тюрми не зарікайся) на місті тих, у кого насильно відбирали ні за що дім, худобу, майно, квіти, прищепки, кальсони, мило і ночні дитячі черевки.

Сергій ГЕЙКО,
голова районної організації Товариства «Просвіта»,
депутат Бериславської районної Ради
м. Берислав Херсонської області.

ГРОМАДЯНИ, РЕПРЕСОВАНІ НА ТЕРИТОРІЇ БЕРИСЛАВСЬКОГО РАЙОНУ

А

АЛЕКСАНДРОВСЬКИЙ Лаврентій Пилипович, народився 29.08.1903 року в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав 2-й відділок Бериславського зернорадгоспу. Заарештований 22.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація (втік з місця заслання). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 02.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

АНАС Андрій Петрович, народився у 1881 році в с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, швед, освіта нижча. Проживав с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району. Заарештований 02.08.1920 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. За вироком Революційного військово-польового трибуналу при Латиській стрілецькій дивізії 09.08.1920 розстріляний. Реабілітований 12.09.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

АНАС Андрій Петрович, народився у 1901 році в с.Старошведське Херсонського повіту, швед, освіта нижча. Проживав с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району. Заарештований 04.08.1920 року. Звинувачення: підозра у шпигунстві на користь білої армії. До суду не притягувався. Висновком особливого відділу 13-ї армії від 13.08.1920 з-під варті звільнений. Реабілітований.

АНАС Густав Андрійович, народився у 1902 році в с.Старошведське Херсонського повіту, швед, освіта нижча. Проживав с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району. Заарештований 04.08.1920 року. Звинувачення: підозра у шпигунстві на користь білої армії. До суду не притягувався. Висновком особливого відділу 13-ї армії від 13.08.1920 направлений Бериславському ревкому для спостереження за ним із застосуванням примусових робіт. Реабілітований.

АНАС Іван Андрійович, народився у 1901 році в с.Старошведське Херсонського повіту, швед, освіта нижча. Проживав с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району. Заарештований 11.08.1920 року. Звинувачення: підозра у шпигунстві на користь білої армії. До суду не притягувався. Висновком особливого відділу 13-ї армії від 13.08.1920 з-під варті звільнений. Реабілітований.

АНДОНЄВ Іван Іванович, народився у 1905 році в с.Облонка Бобринського району Одеської області,

українець, освіта середня. Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований 10.08.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС від 13.09.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

АНДРЕЄВ Андрій Ларіонович, народився у 1894 році в с.Іванівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Дрімайлівка Бериславського району. Заарештований 12.10.1934 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Реабілітований 28.10.1934 Постановою УНКВС по Дніпропетровській області (справа закрита).

АНКЕЄВ Микола Якович, народився 08.10.1904 року в с.Козацьке Бериславського району, українець, освіта 6 класів. Проживав с.Козацьке Бериславського району. Заарештований 20.08.1941 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом 176-ї стрілецької дивізії 24.08.1941 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. У зв'язку з військовими обставинами вирок не був приведений до виконання. Військовим трибуналом Одеського військового округу 14.08.1956 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований.

АНОС Христофор Андрійович, народився у 1889 р. у с.Старошведське (нині с.Зміївка) Бериславського району, швед, освіта нижча. Проживав у с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 17.02.38 р. за контрреволюційну агітацію. Засуджений 18.04.39 р. Миколаївським облсудом до 4 р. ВТТ з поразкою прав на 2 р. Постановою пленуму Верховного Суду УРСР від 28.04.89 р. реабілітований.

АНОС Андрій Петрович, народився 01.08.1870 року в с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, швед, освіта початкова. Проживав с.Старошведське Бериславського району. Заарештований 16.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 28.04.1964 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

АНТОНОВИЧ Олександр Олексійович, народився 30.08.1875 року в с.Карасін Ковельського повіту Волинської губернії (Польща), українець, освіта середня. Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контр-

революційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 23.12.1953 Президією Херсонського облсуду.

АРТЕМЕНКО Микола Якович, народився у 1889 році в с.Архангельське Високопільського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Качкарівка Качкарівського (нині Бериславського) району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений до 5 років концтаборів. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

АРУТЮНЯНЦ Анешеван Сумбатович, народився у 1904 році в поселенні Арстахан (Іран), вірменин, освіта незакінчена вища. Проживав м.Берислав, вул. К.Маркса, 11. Заарештований 19.03.1944 року. Звинувачення: належність до німецьких каральних органів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 27.03.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 07.02.1992 Висновком військового прокурора Одеського військового округу.

АФЕРСОН Іван Юлійович, народився 16.06.1888 року в с.Клябшчко Сувальської губернії (Литва), німець, неграмотний. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 13.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Документи про подальшу долю Аферсона в справі відсутні.

Б

БАБИЧ Василь Денисович, народився у 1906 році у с.Миколаївка Бериславського району, українець, освіта середня – закінчив Миколаївські технічні курси. Проживав у м.Миколаєві по вул.Чорноморській, 29. Заарештований 20.04.47 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 24.07.47 р. ВТ Таврійського ВО до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 4 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 13.12.93 р. реабілітований.

БАБИЧ Василь Миколайович, народився у 1877 році в с.Тягинка Херсонського (Бериславського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований 05.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація проти здачі хліба державі. (У 1930 році був розкуркулений і висланий). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БАРАНЕНКО Ірма Максимівна, народилася у 1904 році в Аккерманському повіті (Бессарабія), німкеня, освіта нижча. Проживала с.Козацьке Бериславського району. Заарештована 19.11.1945 року. Звину-

вачення: зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 12.01.1946 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 19.11.1970 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

БАРАНОВ Федір Романович, народився у 1907 року у с.Велика Знам'янка Запорізької області, росіянин, письменник. Проживав у Бериславському зернорадгоспі Херсонської області. Заарештований 20.11.45 р. за зрадницьку діяльність. Засуджений 12.01.46 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 18.07.94 р. реабілітований.

БЕЗУГЛИЙ Федір Аврамович, народився у 1909 році в с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав радгосп ім.Юркіна Бериславського району. Заарештований 14.07.1938 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановами УНКВС по Миколаївській області від 02.12.1938 та заступника облпрокурора від 05.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БЕР Іван Іванович, народився у 1885 році в колонії Ландау Високопільського району, німець, освіта нижча. Проживав с.Новокоширка Бериславського району. Заарештований 24.02.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Бериславським народним судом 07.06.1931 засуджений до 3 років позбавлення волі, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 26.01.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

БЕСАРАБ Іван Іванович, народився у 1904 році в с.Дрімайлівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Дрімайлівка Бериславського району. Заарештований 20.05.1931 року. Звинувачення: підозра у скоєнні теракту. До суду не притягувався. Постановою Бериславського райвідділу ДПУ від 01.07.1931 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БЕСАРАБ Терентій Володимирович, народився 20.04.1907 року в с.Дрімайлівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Дрімайлівка Бериславського району. Вперше заарештований 20.05.1931 року. Звинувачення: підозра у скоєнні теракту. До суду не притягувався. Постановою Бериславського райвідділу ДПУ від 01.07.1931 справу припинено, з-під варті звільнений. Вдруге заарештований 29.12.1937 року. Звинувачення: соціально небезпечний елемент. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 1 року ув'язнення. Реабілітований 15.01.1990 Прокуратурою Херсонської області.

БЕССАРАБ Феофан Володимирович, народився у 1905 р. у с.Аремойлівка (так у справі) Берислав-

ського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Аремоїлівка Бериславського району. Заарештований 13.02.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 17.07.38 р. Миколаївським облсудом до 8 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 07.07.93 р. рішенням Генпрокуратури України.

БЕССОНОВ Єгор Фролович, народився у 1895 році в с.І-е Сорочіно Моховського району Орловської області, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Дрімайлівка Бериславського району. Заарештований 09.12.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 21.03.1945 засуджений до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 09.04.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

БЕЦЮРА Федір Терентійович, народився у 1894 році в с.Червоної Бурган (с.Львове) Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав Львівські відруби (зараз с.Львове) Бериславського району. Заарештований 19.10.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ 31.03.1931 засуджений до 3 років концтабору. Помер 28.04.1942 року. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

БИКОВ Кіндрат Купріянович, народився у 1876 році у с.Качкарівка Великоолександрівського (тепер Бериславського) району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 28.12.32 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням Великоолександрівського народного суду 08.05.33 р. справа припинена "за смертю обвинуваченого". Реабілітований 03.11.89 р. постановою президії Херсонського облсуду.

БІЛЕЦЬКИЙ Петро Петрович, народився 12.12.1872 року в с.Саблуківка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Саблуківка Бериславського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 18.02.1964 Президією Херсонського облсуду.

БІЛИЙ Михайло Юрійович, народився у 1931 році в с.Береги Дальні Н.-Устріцького району Дрогобицької області, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Михайлівка Бериславського району. Заарештований 29.07.1953 року. Звинувачення: антирадянська націоналістична діяльність. Херсонським облсудом 05.09.1953 засуджений до 25 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 20.03.1954 покарання знижено до 10 років ВТТ. Комісією ПВС СРСР 23.06.1956 із ув'язнення звільнений. Реабілітований 25.07.1991 Висновком заступника прокурора УРСР.

БІЛИЙ Петро Опанасович, народився у 1919 році в с.Дрімайлівка Бериславського району, українець, освіта середня. Проживав с.Дрімайлівка Бериславського району. Військовослужбовець. Заарештований 05.12.1942 року. Звинувачення: підозра в належності до німецьких розвідорганів. До суду не притягувався. Реабілітований 25.12.1942 Постановою ОО НКВС І-ї ЗАБ (справа закрита).

БЛИК Семен Агейович, народився у 1911 р. у с.Жовте Дніпропетровської області, українець, освіта незакінчена вища. Проживав у м.Бериславі. Заарештований 21.06.38 р. Звинувачення: антирадянська діяльність. Реабілітований 07.02.39 р. Постановою Нижньосірогозького відділу НКВС.

БІЛОУС Євгеній Антонович, народився у 1905 році в с.Петропавлівка Нововоронцовського району, українець, освіта нижча. Проживав сел. Краснянський Бериславського району. Заарештований 13.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 22.07.1938 засуджений до 6 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 15.06.1989 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

БІЛОУС Микола Андрійович, народився у 1904 році в с.Ольгівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Ольгівка Бериславського району. Заарештований 09.10.1945 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським облсудом 04.12.1945 засуджений до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 12.08.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

БІЛОШКУРЕНКО Іван Йосипович, народився у 1908 році в с.Об'єднання Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Михайлівка Бериславського району. Заарештований 26.09.1946 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським облсудом 20.11.1946 засуджений до 6 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 05.06.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

БІТНЕР Карл Андрійович, народився 21.01.1917 року в с.Михайлівка Бериславського району, німець, освіта нижча. Проживав с.Михайлівка Бериславського району. Заарештований 17.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Херсонській області від 14.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БОГУН Іван Сидорович, народився у 1906 р. у с.Одрадокам'янка Бериславського району, українець, малописьменний. Проживав у с.Одрадокам'янка Бериславського району. Заарештований 26.01.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 09.03.33 р. вирок Бериславського нарсуду.

БОЖКО Гаврило Лукич, народився у 1896 році в с.Успенка Мелітопольського округу, українець, ос-

віта початкова. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 03.06.1930 року. Звинувачення: знав про існування у с.Блакитне контрреволюційного націоналістичного угруповання, але не повідомив про це. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 30.09.1930 засуджений до 2 років ВТТ умовно. Реабілітований 13.10.1989 Президією Херсонського облсуду.

БОЖОК Федір Якович, народився 29.05.1917 року в с.Симоново Волинської губернії, українець, освіта початкова. Проживав с.Козацьке Бериславського району. Заарештований 21.10.1937 року. Звинувачення: шпигунство. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 26.11.1937 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 18.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 08.03.1989 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

БОЛІЛИЙ Йосип Іванович, народився у 1866 році в с.Шилова Балка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Н.Дмитрівка. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація (підтримував білих). Постановою трійки УНКВС по Одеській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 26.07.1967 Президією Херсонського облсуду.

БОНДАРЕВА Валентина Валентинівна, народилась у 1922 р. у м.Берислав, українка, освіта незакінчена вища. Проживала у м.Херсоні по вул.Старостіна, 36. Заарештована 10.06.46 р. за антирадянську агітацію. Херсонським облсудом 28.01.48 р. засуджена до 10 років позбавлення волі з поразкою прав на 5 років. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.11.92 р. реабілітована.

БОНДАРЕНКО Гнат Васильович, народився 01.04.1884 року в с.Ольгівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Ольгівка Бериславського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1929 році був розкуркулений). Постановою трійки УНКВС по Одеській області 26.08.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.09.1937 у м.Одесі. Реабілітований 16.05.1997 Прокуратурою Херсонської області.

БОНДАРЕНКО Григорій Іванович, народився у 1909 р. у с.Качкарівка Бериславського району, українець, закінчив 8 класів. Проживав у с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 17.08.41 р. за намір перейти на бік ворога та контрреволюційну агітацію. Засуджений 19.08.41 р. ВТ Чорноморського флоту до розстрілу. Вирок виконано 19.08.41 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 30.05.97 р. реабілітований.

БОНДАРЕНКО Іван Федорович, народився 07.11.1908 року в с.Ольгівка Бериславського району Херсонської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Ольгівка Бериславського району. Військо-

вослужбовець. Вперше заарештований 03.04.1942 року. Звинувачення: антирадянська-поразницька агітація. Військовим трибуналом 16-ї запасної стрілецької бригади 23.04.1942 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Сталінградського військового округу 23.05.1942 вищевказаний вирок відмінено, справу закрито. Вдруге заарештований 18.05.1943 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Реабілітований 15.06.1943 Постановою ОКР „Смерш” 19-ї артдивізії (справа закрита).

БОНДАРЕНКО Макар Васильович, народився у 1879 році в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 09.08.1920 року. Звинувачення: посібництво білим в період громадянської війни. До суду не притягувався. Висновком особливого відділу 13-ї армії від 13.08.1920 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БОРОДАЙ Филімон Фокич, народився у 1894 році в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав – хутір Красне Село Бериславського району. Заарештований 04.11.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 18.01.1930 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 23.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

БРАУЕР Фрідріх, народився у 1900 році в с.Високопілья Високопільського району Херсонської області, німець, освіта нижча. Проживав с.Михайлівка Бериславського району. Заарештований 24.02.1931 року. Звинувачення: служив у білих, антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Бериславського РВ ДПУ від 08.03.1931 і районного прокурора від 10.04.1931 справа закрита. Реабілітований 23.01.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

БРЕДИХІН Михайло Власович, народився у 1879 році в с.Новокам'янка Качкарівського (Бериславського) району, українець, освіта нижча. Проживав хутір Нечаянний Качкарівського (Бериславського) району. Заарештований 14.11.1929 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація і зрив заходів по хлібозаготівлі. Херсонським окружним судом 07.02.1930 засуджений до 10 років позбавлення волі. Реабілітований 10.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

БРЕЙТМАЕР Василь Єлизаветович, народився у 1912 році в с.Креховичі Долинського району Станіславської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Козацьке Бериславського району. Заарештований 09.01.1957 року. Звинувачення: участь в антирадянській нелегальній ієговістській організації. Херсонським облсудом 19.04.1957 засуджений до 10 років ВТТ з позбавленням в правах на 3 роки. Подальша доля невідома.

БРУСЕНЦОВ Григорій Маркович, народився у 1869 р. у м.Берислав, українець, освіта нижча. Проживав у м.Бериславі по вул.І Травня, 17. Заарештований 25.10.30 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Реабілітований 28.07.31 р. постановою прокурора Бериславського району.

БУГАЙ Іван Васильович, народився у 1885 р. у с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Бериславі. Заарештований 18.02.32 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою Одеського відділу ДПУ від 30.04.32 р. справа припинена, звільнений з-під арешту. По ст.І Закону України від 17.04.91 р. реабілітований.

БУРЯК Микола Миколайович, народився, у 1906 році в с.Бурулька Ічевського району Чернігівської області, українець, освіта вища. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 21.08.1944 року. Звинувачення: посібницька діяльність німецьким окупантам. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 30.03.1945 засуджений до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 17.11.1978 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справа припинено).

БУХ Іван Готлібович, народився 12.01.1907 року в с.Зміївка Бериславського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 27.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1932 році за контрреволюційну агітацію був засуджений до 5 років). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 09.08.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.08.1937 у м.Одесі. Реабілітований 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

В

ВАРКАНІ Бела Самійлович, народився 21.01.1886 року в м.Відень (Австрія), єврей, освіта початкова. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований у 1940 році. Звинувачення: нелегальний перехід кордону. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 20.06.1957 Президією Херсонського облсуду.

ВАСИНДА Петро Михайлович, народився у 1918 році в с.Тілява Красненського повіту Краківського воєводства (Польща), українець, освіта нижча. Проживав с.Козацьке Бериславського району. Вперше заарештований 07.07.1952 року. Звинувачення: член релігійної секти ієговістів, розповсюджував релігійну літературу, вів агітацію. Херсонським облсудом за ст. 54-10 ч.2 і 54-11 КК УРСР засуджений до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах, конфіскація майна. Вдруге заарештований 09.01.1957 року.

Звинувачення: участь у антирадянській нелегальній ієговістській організації. Херсонським облсудом 19.04.1957 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 11.03.1990 Президією Верховного Суду УРСР.

ВЕЛИЧКО Яків Петрович, народився у 1910 році у с.Тягинка Білозерського району, українець, закінчив 8 класів. Проживав у с.Тягинка Білозерського (нині Бериславського) району. Військовослужбовець. Заарештований 11.11.41 р. за контрреволюційну агітацію. Засуджений 19.11.41 р. ВТ 255 стрілецької дивізії до розстрілу. Рішенням Військової Ради 6 армії вирок замінено на 10 р. позбавлення волі з відправленням на фронт. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 31.05.94 р. реабілітований.

ВЕЛИЧКО Никифор Денисович, народився у 1878 році в с.Тягинка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований 18.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1920 році звинувачувався в участі у куркульському повстанні). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 07.11.1933 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 27.02.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ВЕРЛЕ Теодор Теодорович, народився у 1901 році в с.Михайлівка Бериславського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Михайлівка Бериславського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. (У 1933 році за контрреволюційну діяльність був засуджений до 3 років заслання, з місць виселення втік). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 09.08.1937 за ст. 54-10 ч.ІІ КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.08.1937 у м.Одесі. Реабілітований у 1989 році Прокуратурою Херсонської області.

ВЕРТАНІ Онни Ілмарі, народився 21.01.1906 року в м.Гельсінгерс (Фінляндія), фін, освіта початкова. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна шпигунська діяльність на користь Фінляндії. (У 1931 році за ст. 58 – нелегальний перехід кордону, був засуджений до 3 років концтаборів). Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 28.12.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВИНИГОРОДСЬКИЙ Олександр Михайлович, народився у 1881 році в м.Одеса, росіянин, освіта середня. Проживав м.Берислав вул.Карла Маркса, 17. Заарештований 06.05.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній церковній організації, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 16.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 14.12.1960 Президією Херсонського облсуду.

ВИСОЧІН Іван Прокопович, народився у 1900 році в с.Новомиколаївка Скадовського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Ольгівка Бериславського району. Заарештований 14.11.1933 року. Звинувачення: ст. 54-14 КК УРСР, знаходився під підпискою про невиїзд. До суду не притягувався. Постановою Бериславського райвідділу НКВС від 11.04.1934 справу припинено, підписка про невиїзд анульована. Реабілітований.

ВИШЕГОРОДСЬКА Олена Костянтинівна, народилася у 1885 році в м.Одеса, українка, освіта середня. Проживала м.Берислав Бериславського району. Заарештована у 1944 році. Звинувачення: зрада Батьківщини. Особливою нарадою НКВС СРСР у 1945 році строк попереднього заточення був зарахований як покарання, з-під варті звільнено. Реабілітована 17.03.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ВІННИК Мефодій Павлович, народився у 1870 році в с.Червоний Бургун Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Червоний Бургун Бериславського району. Заарештований 09.08.1929 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою особливої наради при колегії ОДПУ 04.11.1929 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 30.04.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ВІННИК Михайло Маркович, народився у 1898 році в с.Тягинка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований 25.11.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 18.01.1931 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 20.02.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ВІННИК Трохим Власович, народився у 1883 році в с.Тягинка Бериславського району, освіта початкова. Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою колегії ДПУ за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 02.11.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ВОЗІКОВ Стефан Михайлович, народився у 1891 році в с.Домаза Дмитріївського району Курської області, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 14.06.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 24.02.1938 засуджений до 5 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 11.08.1989 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу за ст. 6 п.2 УПК УРСР припинено).

ВОЛОВЕНКО Андрій Дмитрович, народився 12.05.1905 року в с.Дрімайлівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Дрімайлівка Бериславського району. Заарештований 13.02.1938

року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Миколаївським облсудом 19.06.1938 засуджений до 6 років ВТТ, 2 роки поразки в правах. Реабілітований 23.09.1966 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ВОЛОВЕНКО Петро Спиридонович, народився у 1903 році в с.Дрімайлівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Дрімайлівка Бериславського району. Заарештований 05.08.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1932 році був засуджений за крадіжку радгоспного хліба). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований.

ВОЛОВИК Дмитро Андрійович, народився у 1882 р. у с.Харківці Переяславського району Полтавської області, українець, малописьменний, служив у царській поліції. Проживав у радгоспі "Червоний Маяк" Великоолександрівського (тепер Бериславського) району, робітник радгоспу. Заарештований 16.02.1933 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 23.03.1933 р. постановою Великоолександрівського відділу ДПУ.

ВОЛЯЩЕНКО Олена Климентівна, народилася у 1923 році в с.Козацьке Бериславського району, українка, освіта середня. Проживала с.Козацьке Бериславського району. Заарештована 28.08.1944 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 31.01.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 01.06.1966 Пленумом Верховного суду СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

Г

ГАМАН Євген Олександрович, народився у 1926 році в с.Комарівка Бериславського району, українець, освіта 5 класів. Військовослужбовець в/ч №62828. Заарештований у 1949 році. Звинувачення: зрада Батьківщини. (Вчився у німецькій диверсійній школі в с.Чорнобаївка). Військовим трибуналом в/ч №19854 за ст. 54-1^а ч.2 у 1949 році засуджений до 25 років ВТТ. У 1953 році Військова колегія Верховного Суду СРСР скасувала вирок трибуналу, справу направлено на дослідження. Реабілітований 12.12.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ГАМАН Тимофій Маркьянович, народився у 1893 році в с.Нова Тягинка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Комарівка Бериславського району. Заарештований 05.09.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 27.01.1931 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 15.09.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГАНЧУК Іван Васильович, народився 06.01.1874 р. у с.Козиничі Волинської губернії у Польщі (тепер Україна), українець, малопописменний. Проживав у с.Козацьке Бериславського району. Заарештований 13.02.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 04.03.39 р. вироком Миколаївського облсуду на 3 роки ВТТ з поразкою прав на 2 роки. Реабілітований 18.03.92 р. постановою Генпрокурора УРСР.

ГАРДІЙ Андрій Федорович, народився у 1881 році у с.Великі Канівці Чорнобаївського району Черкаської області, українець, освіта нижча. Проживав у радгоспі "Червоний Маяк" Великоолександрівського (тепер Бериславського) району, робітник радгоспу. Заарештований 16.02.1933 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 23.03.1933 р. постановою Великоолександрівського відділу ДПУ.

ГЕНБЕРГ Якуб Християнович, народився у 1900 р. у с.Старошведське (Зміївка) Бериславського району, швед, освіта нижча. Проживав у с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 28.03.46 р. Звинувачення: співпраця з німецькими окупантами. Засуджений 13.05.46 р. військовим трибуналом військ МВС Херсонської області до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. Реабілітований 29.10.92 р. рішенням прокурора Херсонської області. Помер 04.02.52 р. у Севураллазі (Північно-Уральській табір).

GERMAN Християн Андрійович, народився 13.01.1878 року у с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, швед, освіта початкова. Проживав у с.Старошведське Бериславського району. Заарештований 13.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 06.03.1964 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

* **GERMAN Якуб Андрійович**, народився у 1882 році у с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, швед, освіта початкова. Проживав у с.Старошведське Бериславського району. Заарештований 16.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 28.04.1964 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ГЕРОК Отто Христофорович, народився у 1899 році в селі Зміївка у сім'ї службовців. Працював слюсарем у споживкооперації. Заарештований у 1941 р., засуджений за звинуваченням в антирадянській агітації. Відбував покарання в місті Канськ Красноярського краю. Реабілітований 02.09.1959 р.

ГЕРОК Фрідріх Ернстович, народився у 1894 році у с.Михайлівка Бериславського району, німець, освіта нижча. Проживав у с.Михайлівка Бериславського району.

Заарештований 28.02.31 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 28.07.31 р. судом Бериславського району до 2 років позбавлення волі. Реабілітований 09.02.90 р. постановою Херсонського облсуду.

ГІНАС Альвіна Василівна, народилася 25.01.1896 року у с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, шведка, освіта початкова. Проживала у с.Старошведське Бериславського району. Заарештована 13.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1935 році була під слідством по звинуваченню у контрреволюції). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджена до розстрілу. Розстріляна 27.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітована 06.03.1964 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ГІНАС Іван Християнович, народився 24.06.1901 року у с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, швед, освіта початкова. Проживав у с.Старошведське Бериславського району. Заарештований 16.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 28.04.1964 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ГІРІЧ Іван Кононович, народився у 1914 р. у м.Бериславі, українець, закінчив 2 класи. Проживав у м.Бериславі. Заарештований 14.04.46 р. за посібіницьку діяльність та антирадянську агітацію у період німецької окупації. Засуджений 26.05.46 р. Херсонським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 10.10.95 р. реабілітований.

ГЛЮБРЕХТ Теодор Андрійович, народився 26.04.1892 року у с.Михайлівка Бериславського району, німець, освіта початкова. Проживав у с.Михайлівка Бериславського району. Заарештований 27.07.1937 року. Звинувачення: участь у мобілізації селян у білу армію, зв'язок із закордонними церковниками, наклепи на життя в СРСР, розхвалювання капіталістичних країн. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 09.08.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.08.1937 року. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОЛІВЕЦЬ Олексій Іванович, народився у 1903 році у с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта 2 класи. Проживав у с.Маячка Каховського району. Заарештований 27.12.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ НКВС по Херсонській області за ст. 54-1"а" УК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 26.08.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ГОЛОВЧЕНКО Василь Денисович, народився у 1911 р. у с. Об'єднане Бериславського району, українець, закінчив 4 класи. Проживав у с.Бургунка

Бериславського району. Заарештований 31.08.45 р. за посібницьку діяльність на користь окупантів. Засуджений 10.01.46 р. Херсонським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 24.10.94 р. реабілітований.

ГОЛУБ Михайло Онисимович, народився у 1924 р. у с.Краснопілля Бериславського району, українець, освіта середня. Проживав у с.Краснопілля Бериславського району. Заарештований 10.01.45 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 06.03.45 р. військовим трибуналом до 7 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 20.07.94 р. військовою Прокуратурою України.

ГОЛУБ Олександр Кирилович, народився у 1874 році у с.Садове Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Ольгівка Бериславського району. Заарештований 11.05.31 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 09.06.31 р. судом Бериславського району до 4 років позбавлення волі з висланням на 5 років. Реабілітований 09.03.90 постановою Херсонського облсуду.

ГОЛЬДШТЕЙН Ілля Наумович, народився у 1915 році в м.Берислав Бериславського району, єврей, освіта середня. Проживав м.Берислав Бериславського району. Військовослужбовець. Заарештований 26.11.1942 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом в/ч № 4929 від 21.12.1942 засуджений до 8 років ВТТ з поразкою в правах на 4 роки. Реабілітований 15.09.1993 Висновком військового прокурора Південного регіону України.

ГОНЧАРОВ Митрофан Юхимович, народився 1906 р. у с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 21.07.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 11.12.38 р.; постановою Херсонського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

ГОРБАНЬ Семен Ісакович, народився у 1883 році у с.Горностаївка Горностаївського району, українець, освіта середня, офіцер царської армії. Проживав у радгоспі "Червоний Маяк" Великоолександрівського (тепер Бериславського) району, робітник радгоспу. Заарештований 16.02.1933 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 23.03.1933 р. постановою Великоолександрівського відділу ДПУ.

ГОРБАНЬ Семен Спиридонович, народився у 1890 р. у с.Милове Великоолександрівського району, українець, письменник. Проживав у радгоспі "Червоний Маяк" Великоолександрівського (тепер Бериславського) району, робітник радгоспу. Заарештований 16.02.1933 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 23.03.1933 р. постановою Великоолександрівського відділу ДПУ.

ГОРБАНЬ Федір Іванович, народився у 1910 році у с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 27.03.42 р. Звинувачення: антирадянські поразницькі висловлювання. Засуджений 08.04.42 р. військовим трибуналом до розстрілу з конфіскацією майна. Вирок виконано 11.05.42 р. Реабілітований 31.05.94 р. рішенням військового прокурора Південного регіону України.

ГОРБАЧ Іван Харитонович, народився 25.07.1906 року в с.Дмитрівка Каховського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новорайськ Бериславського району. Заарештований 07.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Документи про подальшу долю Горбача в справі відсутні.

ГОРБУНОВ Андрій Данилович, народився у 1889 р. у с.Козацьке Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Козацьке Бериславського району. Заарештований 01.09.36 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 04.06.37 р. Одеським облсудом до 4 р. ВТТ з поразкою прав на 2 р. Постановою пленуму Верховного Суду УРСР від 08.12.85 реабілітований.

ГОРБУНОВ Савелій Данилович, народився у 1898 році в с.Козацьке Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Козацьке Бериславського району. Заарештований 03.02.1933 року. Звинувачення: покривання куркулів, брехливі відомості, приховування хліба від хлібозаготівель. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 22.04.1933 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 20.08.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ГОРБУШКО Максим Амвросійович, народився у 1906 р. с.Качкарівка Бериславського району, українець, закінчив 3 класи. Проживав у с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 08.09.44 р. за посібницьку діяльність на користь німецьких окупантів у період окупації. Засуджений 01.02.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 15 р. каторжної праці з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 10.01.94 р. реабілітований.

ГОРДИНСЬКИЙ Олександр Васильович, народився у 1877 році в м.Бердянськ, українець, освіта середня. Проживав м.Берислав, вул. Воровського. Заарештований 16.06.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 16.09.1937 засуджений до 10 років ВТГ. Реабілітований 14.12.1960 Президією Херсонського облсуду.

ГОРЕР Нафтул Хаймович, народився у серпні 1888 року в с.Львове Бериславського району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Львове Калініндорфського (Бериславського) району. Заарештований

09.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, розповсюдження чуток. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 02.12.1963 Президією Херсонського облсуду.

ГОРІВЩЕНКО Ісай Юхимович, народився у 1885 році в с.Качкарівка Бериславського району, українець, малограмотний. Проживав с.Качкарівка Великоолександрівського (Бериславського) району. Заарештований 09.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 09.02.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 19.12.1991 Прокуратурою Херсонської області.

ГОТЗЕЛІХ Іван Васильович, народився у 1925 році у с.Стара Костирка Бериславського району, єврей, закінчив 2 класи. Проживав у с.Стара Костирка Бериславського району. Заарештований 08.01.48 р. Звинувачення: зрада Вітчизни. Засуджений 28.06.48 р. військовим трибуналом до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 17.03.94 р. рішенням військового прокурора Балтійського флоту.

ГРЕЧМАН Юхим Людвигович, народився у 1874 році у с.Зміївка Бериславського району, німець, освіта нижча. Проживав у м.Бериславі. Заарештований 13.02.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою Бериславського відділу НКВС від 10.01.39 р. звільнений з-під варти під підписку про невізд.

ГРИГОРЬЄВ Василь Дмитрович, народився 20.04.1912 року в с.Ісаєво Андре-Іванівського району Одеської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 12.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Бериславського райвідділу НКВС 27.01.1938 з-під варти звільнений під підписку про невізд. Інших документів в справі нема.

ГУГЛЯ Йосип Леонтійович, народився у 1897 році у с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 22.07.38 р. Звинувачення: антирадянська діяльність. Реабілітований 25.02.39 р.; постановами Херсонського відділу НКВС та міського прокурора справа припинена, звільнений з-під варти.

ГУДИМ Кузьма Ілліч, народився 01.07.1897 року в с.Маячка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новорайськ Бериславського району. Заарештований 13.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 18.07.1938 засуджений до 6 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 04.06.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

ГУЗИК Іван Семенович, народився у 1897 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Качкарівка

Бериславського району. Заарештований 22.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда та шкідництво. (У 1933 році господарство батька було розкуркулено. У 1930 році був засуджений за ст. 99 УК УРСР на 8 місяців ВТТ). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03-04.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 18.01.1938 року. Реабілітований 06.01.1962 Президією Херсонського облсуду.

ГУМЕННИЙ Сидір Дмитрович, народився 21.09.1885 року в с.Женишківці Затонського району Вінницької області, українець. Проживав с.Козацьке Бериславського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений і до травня 1936 року перебував у засланні). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 16.03.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ГУН Сергій Йосипович, народився у 1890 році в м.Берислав Бериславського району, росіянин, освіта вища. Проживав м.Ленінград, вул. 2-а Радянська, 2. Заарештований 08.05.1942 року. Звинувачення: злочинно-недбале відношення до виконання службових обов'язків. До суду не притягувався. Реабілітований 01.08.1942 Постановою військового прокурора 11-ї армії (справа закрита).

Д

ДАМЧУК Павло Васильович, народився 23.12.1914 року в с.Любомирівка Березнігуватського району, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Інгулець” Бериславського району. Заарештований у грудні 1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки НКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.06.1961 Президією Херсонського облсуду.

ДАНИЛЕНКО Ганна Пантеліївна, народилася у 1907 році в м.Берислав Бериславського району, українка, освіта початкова. Проживала м.Берислав, вул. Шевченка. Заарештована 03.10.1945 року. Звинувачення: член сім'ї ворога народу. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 17.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДАНИЛЬЧЕНКО Іван Григорович, народився у 1903 році в с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 18.10.1944 року. Звинувачення: перебував на окупованій території з 1941 по 1944 рік служба у німців та антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області за ст. 54-2 УК УРСР засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки у правах. Реабілітований 26.06.1963 Президією Херсонського облсуду.

ДЕМЧЕНКО Василь Тихонович, народився у 1901 році в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта 4 класи. Проживав м.Берислав. Заарештований 12.06.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини (перебував на окупованій території). Військовим трибуналом МВС по Херсонській області за ст. 54-1"а" УК УРСР засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 30.09.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ДЕМЧЕНКО Павло Никифорович, народився у 1877 році в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 09.08.1920 року. Звинувачення: посібництво білим в період громадянської війни. До суду не притягувався. Висновком особливої відділу 13-ї армії від 13.08.1920 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДЕСНА Семен Аврамович, народився 05.01.1910 року в с.Нова Маячка Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Львова Калініндорфської (Бериславської) району. Заарештований 09.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, розповсюдження провокаційних чуток. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 02.12.1963 Президією Херсонського облсуду.

ДЗУНДЗЯ Надія Трохимівна, народилася у 1926 році в м.Бухалівка Полтавської області, українка, освіта нижча. Проживала с.Козацьке Бериславського району. Заарештована 06.07.1952 року. Звинувачення: член релігійної секти іеговістів, проводила релігійну агітацію, розповсюджувала літературу. Херсонським обласним судом за ст. 54-10 ч.2, 54-11 КК УРСР засуджена до 25 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах, конфіскація майна. Реабілітована 11.03.1990 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

ДИМЧЕНКО Василь Тихонович, народився у 1901 році в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 12.06.1946 року. Звинувачення: належність до ОУН і антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ МДБ Херсонської області 12.08.1946 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ Яків Юхимович, народився у 1890 році в с.Пустохи Дружинського району Київської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Миколаївка Бериславського району. Заарештований 26.05.1944 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Миколаївської області 25.07.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 26.04.1991 Президією Херсонського облсуду

(вищевказаний вирок відмінено, справу припинено за ст. 6 п.2 УПК УРСР).

ДОВДЕР Володимир Йосипович, народився у 1905 році в с.Кінський Загін Бериславського району, чех, освіта початкова. Проживав с.Кінський Загін Бериславського району. Заарештований 16.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 30.09.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 17.03.1962 Президією Херсонського облсуду.

ДОВДЕР Іван Францович, народився у січні 1898 року в с.Кінський Загін Бериславського району, чех, освіта початкова. Проживав с.Кінський Загін Бериславського району. Заарештований 14.10.1937 року. Звинувачення: втеча з місця ув'язнення, зв'язок з чеським консулом, намагання виїхати до Чехословаччини, наклепи на партію та уряд. (У 1931 році був засуджений за невиконання твердого завдання). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 27.12.1961 Президією Херсонського облсуду.

ДОЛЯ Григорій Маркович, народився у 1876 році в с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (Служив у царській армії, був розкуркулений). Постановою особливої наради при колегії ДПУ засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 18.03.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ДОЛЯ Сергій Мартинович, народився 05.06.1889 в с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав хутір Український. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 22.03.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ДОРОШЕНКО Кирило Федорович, народився у 1866 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Старофесенко Бериславського району. Заарештований 15.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Бериславським народним судом 14.08.1931 справа припинено. Реабілітований.

ДОРОШЕНКО Порфирій Георгійович, народився (рік народження у справі відсутній) в м.Берислав Бериславського району, росіянин, освіта – сільгоспучилище. Місце проживання у справі відсутнє. Заарештований 22.11.1920 року. Звинувачення: служба у білій армії. До суду не притягувався. Інших відомостей у справі немає.

ДОРОШЕНКО Федір Артемович, народився у 1893 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав сел.Новосибірське Бериславського (на той час) району.

Заарештований 14.08.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Бериславським народним судом 12.11.1931 засуджений до 3 років позбавлення волі, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 26.01.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ДОУДЕР Йосип Іванович, народився у 1874 році в с.Волч Миколаївської області, чех, освіта нижча. Проживав с.Кінський Загін Бериславського району. Заарештований 20.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Миколаївській області від 02.04.1939 справу направлено в райпрокуратуру на припинення, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДРУЗЬ Мамонт Дем'янович, народився у 1884 році у с.Грушівка Апостоловського району Дніпропетровської області, українець, письменник. Проживав у радгоспі "Червоний Маяк" Великоолександрівського (тепер Бериславського) району, робітник радгоспу. Заарештований 16.02.1933 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 23.03.1933 р. постановою Великоолександрівського відділу ДПУ.

ДУДЧЕНКО Пантелій Васильович, народився у 1895 році в с.Козачі Лагері Цюрупинського району, українець, освіта 2 класи. Проживав колгосп „Львово” Калініндорфського (Бериславського) району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1932 році був розкуркулений, позбавлений виборчих прав). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.11.1965 Президією Херсонського облсуду.

ДУМАНСЬКА Онисія Степанівна, народилася у 1908 році в с.Червоний Бургун (с.Львове) Бериславського району, українка, освіта початкова. Проживала с.Червоний Бургун Бериславського району. Заарештована 12.07.1944 року. Звинувачення: член сім'ї зрадника батьківщини. Особливою нарадою при наркомі внутрішніх справ СРСР 11.12.1944 засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 12.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Е

ЕЙХГОРТ Петро Людвігович, народився 01.12.1875 року в с.Михайлівка Бериславського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 27.07.1937 року. Звинувачення: розповсюдження контрреволюційних чуток, терористичні наміри, тісний зв'язок із священником. (У 1931 році розкуркулений і висланий на Урал, з заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 09.08.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.08.1937 року. Реабілітований 30.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЕПЕЛЬБОЙМ Янкель Нахманович, народився у 1886 році в с.Зарожани (Молдова), єврей, освіта початкова. Проживав с.Львове Бериславського району. Заарештований 09.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, зв'язок з куркулями, крадіжки колгоспного майна. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Помер у місяцях позбавлення волі 13.04.1942 року. Реабілітований 02.12.1963 Президією Херсонського облсуду.

Є

ЄРЕМЕНКО Михайло Трохимович, народився у 1885 році в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 13.05.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Бериславського райвідділу НКВС від 10.06.1939 та районного прокурора від 11.06.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЄРЕМЕНКО Степан Прокопійович, народився у 1890 році в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Берислав, вул. 1-е Травня, 23. Заарештований 15.12.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Одеського обласного відділу ДПУ від 10.10.1931 і 26.02.1932 справу припинено, підписка про невиїзд анульована. Реабілітований.

ЄФИМЕНКО Іван Олексійович, народився у 1897 році в с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація, саботаж. (У 1930 році був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 04.02.1933 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 02.11.1993 Прокуратурою Херсонської області.

Ж

ЖИЛА Михайло Іванович, народився у 1867 р. у с. Качкарівка Великоолександрівського (тепер Бериславського) району, українець, малописьменник. Проживав у с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 09.01.33р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 10.02.33 р.; постановою Великоолександрівського відділу ДПУ звільнений з-під варті, права направлена у районну прокуратуру на припинення.

ЖОВТОШТАН Лука Омелянович, народився 07.03.1872 року в с.Дрімайлівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Берислав. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році родина була розкурку-

лена. У 1929 році був засуджений до 5 років заслання). Постановою трійки УНКВС по Одеській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 06.03.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ЖУРАВЛІОВ Григорій Петрович, народився 24.01.1875 року в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Берислав. Заарештований 28.06.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, участь у есерівських гуртках. (У 1931 році був засуджений за антирадянську агітацію до 4 років ВТТ). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 05.01.1960 Президією Херсонського облсуду.

З

ЗАБОЛ Антон Ельфович, народився у 1895 році в с.Федорівка Олександрівського району Одеської області, чех, освіта початкова. Проживав с.Кінський Загін Бериславського району. Заарештований 16.08.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 30.09.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 17.03.1962 Президією Херсонського облсуду.

ЗАВГОРОДНІЙ Олександр Павлович, народився у 1919 р. у с.Козацьке Бериславського району, українець, освіта середня. Проживав за місцем дислокації військової частини. Заарештований 12.08.40 за антирадянську агітацію. Засуджений 03.01.41 р. ВТ Черноморського флоту до 4 р. ВТТ з поразкою прав на 2 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 23.02.94 р. реабілітований.

ЗАДОРОЖНИЙ Василь Іванович, народився у 1898 році в с.Дрімайлівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Дрімайлівка Бериславського району. Заарештований 20.05.1931 року. Звинувачення: підозра у скоєнні теракту. До суду не притягувався. Постановою Бериславського райвідділу ДПУ від 01.07.1931 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЗАДОРОЖНИЙ Іван Онисимович, народився у 1911 р. у с.Качкарівка Великоолександрівського (тепер Бериславського) району, українець, освіта нижча. Проживав у радгоспі "Червоний Маяк" Бериславського району. Заарештований 16.02.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 23.03.33 постановою Великоолександрівського відділу ДПУ.

ЗАДОРОЖНИЙ Іван Семенович, народився у 1901 році в м.Бериславі Бериславського району, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Берлін, Тікштрассе, 9. Заарештований 10.08.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом гарнізо-

ну м.Берліна 15.09.1945 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу. Реабілітований 16.08.1993 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ЗАДОРОЖНЯ Марфа Григорівна, народилася 03.11.1892 року в м.Берислав Бериславського району, українка, освіта середня. Проживала м.Берислав, вул. Кірова, 8 Бериславського району. Заарештована 21.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувалася. Документи про подальшу долю Задорожньої в справі відсутні.

ЗАДОРОЖНЯ Олена Семенівна, народилася 18.04.1897 року в с.Берислав Бериславського району, українка, освіта 8 класів гімназії. Проживала с.Берислав Бериславського району. Заарештована 16.02.1938 року. Звинувачення: участь у націоналістичній організації „Просвіта”. (У 1918 році служила при штабі білої армії у м.Херсоні). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 14.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджена до розстрілу. Розстріляна 07.06.1938 у м.Херсоні. Реабілітована 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАЙЦ Автоном Самійлович, народився у 1898 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Нова Кубань Бериславського району. Заарештований 15.02.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішення по справі нема. Реабілітований 27.06.1997 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ЗАХАРОВ Яков Миколайович, народився 12.12.1882 р. у м. Бериславі, українець, малописьменний. Проживав у Бериславському зернорадгоспі, відділення 5. Заарештований 22.11.37 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 13.04.38 р. вироком Миколаївського облсуду до 5 років ВТТ з поразкою прав на 2 роки.Рішенням Верховного суду УРСР 13.12.39 р. вирок змінено: 2 роки ВТТ без поразки прав, зараховано час відбуття покарання, звільнений з-під варті. Покарання відбував у Онегладі. Реабілітований 31.08.92 р. рішенням заступника Генпрокурора України.

ЗЕЛІНСЬКИЙ Василь Пантелійович, народився у 1877 році в с.Новотягинка (тепер с.Тягинка) Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с. Тягинка Бериславського району. Заарештований 21.09.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 25.04.1931 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 23.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ЗІМЕНС Яків Іванович, народився у 1905 році в с.Аннівка Белгородського району (Крим), освіта початкова. Проживав радгосп „Червоний Маяк” Великоолександрівського (нині Бериславського) району. Заарештований 21.04.1932 року. Звинувачення: виготовлення фіктивних документів, втеча з військової

частини. Особливою нарадою при колегії ДПУ 29.10.1932 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 08.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ЗНАХАРЕНКО Йосип Іванович, народився у 1874 році в с.Нова Тягинка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с. Тягинка Бериславського району. Заарештований 21.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1931 році був розкуркулений). Постановою особливої наради при ДПУ УРСР 15.02.1933 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 31.10.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЗНАЮЧЕНКО Григорій Фадійович. Народився у 1896 р. у м.Цюрупинськ, українець, освіта середня. Проживав у с.Львове Бериславського району. Заарештований 14.05.46 р. за посібницьку та зрадницьку діяльність. Засуджений 22.07.46 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області (без дати) реабілітований.

ЗУБАР Марія Лаврентівна, народилася у 1882 році в селі Костирка у селянській родині. Безробітна. Заарештована у 1945 р. засуджена за звинуваченням у співробітництві з німецькими окупантами. Відбувала покарання в Сузунському районі Новосибірської області. Реабілітована 19.04.1989 р.

ЗУБЕНКО Лука Прокопович, народився у 1874 році у м.Бериславі, українець, освіта нижча. Проживав у м.Бериславі. Заарештований 26.10.30 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 16.07.31 р. судом Бериславського району до 6 років позбавлення волі з поразкою прав на 5 років. Реабілітований 09.02.90 р. постановою Херсонського облсуду.

І

ЩЕНКО Віра Єлизарівна, народилась у 1923 р. у с.Качкарівка Бериславського району, українка, освіта неповна середня. Проживала у с.Качкарівка Бериславського району. Заарештована 06.05.46 р. за належність до агентури німецьких каральних органів. ВТ військ МВС Херсонської області засуджена до 10 років ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.03.93 р. реабілітована.

Й

ЙОРЖ Степан Кирилович, народився у 1884 році в с.Бехтери Голопристанського району, українець, освіта нижча. Проживав с. Першотравневе Бериславського району. Заарештований 06.09.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським окружним судом 14.12.1929 засуджений до 7 років позбавлення волі. Реабілітований 18.06.1966 Верховним судом УРСР (справа закрыта).

К

КАБАН Мойсей Юхимович, народився у 1881 році в с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 28.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація, крадіжки колгоспного хліба. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 11.01.1933 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 06.05.1991 Прокуратурою Херсонської області.

КАКОМА Григорій Іванович, народився у 1886 році в с.Шабалинов Коропського району Чернігівської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Чубар (нині с.Таврійське) Бериславського району. Заарештований 02.11.1937 року. Звинувачення: активна контрреволюційна агітація, зриви заходів партії, наклепи на радянську владу. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КАЛІНІЧЕНКО Сергій Абрамович, народився у 1915 році в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 28.04.1938 року. Звинувачення: антирадянська троцькістська агітація. Військовим трибуналом прикордонних військ Далекосхідного округу 20.07.1938 засуджений до 8 років ВТТ, 3 роки поразки у правах. Військовим трибуналом прикордонних військ Далекосхідного округу 01.09.1938 вищевказаний вирок відмінено, справу закрыто. Реабілітований.

КАЛЮЖНИЙ Іван Федорович, народився у 1926 році в с.Тягинка Херсонського (Бериславського) району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований 12.10.1949 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом в/ч №70804 від 15.02.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 18.02.1953 справу повернуто на дослідження. Постановою УМВС по Херсонській області 07.08.1953 справу закрыто. Реабілітований 07.08.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

КАМІНЩИК Микола Петрович, народився 09.05.1892 року в с.Костянтинівка Калінінського району, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Інгулець” Бериславського району. Заарештований у грудні 1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1931 році за невиконання хлібозаготівлі був засуджений до 2 років). Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.06.1961 Президією Херсонського облсуду.

КАРАБАН Прокопій Іванович, народився у 1887 році в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Берислав. Заарештований 04.11.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ОДПУ 13.01.1930 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 24.06.1996 Прокуратурою Херсонської області.

КАРАДАН Іван Захарович, народився у 1895 р. у м.Берислав, українець, письменний, офіцер царської армії. Проживав у радгоспі "Червоний Маяк" Великоолександрівського (тепер Бериславського) району, робітник радгоспу. Заарештований 16.02.1933 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 23.03.1933 р. постановою Великоолександрівського відділу ДПУ.

КАРАНДАШ Федір Григорович, народився 29.04.1884 році в с.Мала Білозерка Мелітопольського повіту, українець, освіта початкова. Проживав с.Чубарівка Калініндорфського (нині Бериславського) району. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 року. Реабілітований 22.07.1959 Президією Херсонського облсуду.

КАРПЕНКО Петро Миронович, народився у 1885 році в с.Одрадокам'янка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Одрадокам'янка Бериславського району. Заарештований 26.06.1946 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 07.10.1946 засуджений до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 27.04.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

КАСЬЯНЕНКО Євдоким Пилипович, народився 31.07.1894 року в с.Червоний Бургун (с.Львове) Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Львове Бериславського району. Заарештований 09.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Помер у місцях позбавлення волі 04.09.1942 року. Реабілітований 02.12.1963 Президією Херсонського облсуду.

КАТЕРИНЕНКО Данило Наумович, народився у 1890 році в с.Кирилівка Київської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Ольгівка Бериславського району. Заарештований 28.06.1945 року. Звинувачення: посібницька і зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 25.09.1945 засуджений до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 17.12.1946 покарання знижено до 5 років ВТТ. Реабілітований 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

КВАДРІЦИУС Христофор Христофорович, народився 07.09.1886 року в с.Зміївка Бериславського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: участь у куркульському повстанні та співробітництво під час громадянської війни із німецькими окупантами. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 09.08.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.08.1937 року. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КВАДРІЦИУС Якуб Теодорович, народився 28.02.1900 року в с.Зміївка Бериславського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: організація еміграції німців, погрози вбивством комуністам. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 09.08.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.08.1937 року. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КИСЕЛЬОВ Петро Григорович, народився у 1905 р. у м.Берислав Херсонської області, завідувачий перукарні. Заарештований 25.03.38 р. Звинувачення: розповсюдження контрреволюційних чуток серед оточуючих. Реабілітований 27.04.2000 р. рішенням заступника прокурора Херсонської області.

КИСІЛЬ Віктор Герасимович, народився у 1897 році в с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 09.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація, соціально-небезпечний елемент. (Був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 08.04.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 30.01.1996 Прокуратурою Херсонської області.

КЛЕЙНЕР Михайло Львович, народився 13.03.1895 року в м.Володимир-Волинський Волинської області, єврей, освіта середня. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 12.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Миколаївським облсудом 21.03.1938 засуджений до 7 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 19.10.1990 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КНУТАС Густав Християнович, народився у 1898 році в с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, швед, освіта початкова. Проживав с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 13.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1929 році емігрував до Швеції, а в 1931 році повернувся). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.10.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.11.1938 в м.Миколаєві. Реабілітований 15.01.1966 Президією Херсонського облсуду.

КНУТАС Іван Християнович, народився у 1890 році в с.Старошведське Херсонського повіту, швед, освіта нижча. Проживав с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 11.08.1920 року. Звинувачення: підозра у шпигунстві на користь білої армії. До суду не притягувався. Висновком особливого відділу 13-ї армії від 13.08.1920 з-під варті звільнений. Реабілітований.

КНУТАС Петро Іванович, народився 03.05.1894 року в с.Старошведське Бериславського району, швед, освіта початкова. Проживав с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 13.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 06.03.1964 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КОВАЛЕНКО Тимофій Степанович, народився у 1911 р. у с.Качкарівка Бериславського району, українець, закінчив 5 класів. Проживав у м.Москві по вул.Ботуніно, 76. Військовослужбовець. Заарештований 06.10.42 р. за антирадянську поразницьку агітацію. Засуджений 23.10.42 р. ВТ 59 окремої стрілецької бригади до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 17.05.94 р. реабілітований.

КОВАЛЕНКО Віктор Савелійович, народився у 1918 р. у с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Качкарівка Бериславського району. Військовослужбовець. Заарештований 25.12.41 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 10.02.42 р. ВТ Приморської армії до 7 р. ВТТ. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.08.97 р. реабілітований.

КОВАЛЕНКО Йосип Никифорович, народився у 1915 р. у м.Кременчук Полтавської області, українець, закінчив 4 класи. Проживав у винарадгосп ім.Леніна Бериславського району. Заарештований 18.12.41 за терористичні наміри. Засуджений 19.01.42 р. ВТ 335 стрілецької дивізії до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 14.02.95 реабілітований.

КОВАЛЕНКО Костянтин Кирилович, народився у 1868 році в с.Козацьке Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Козацьке Бериславського району. Заарештований 05.11.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ОДПУ 13.01.1930 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 24.07.1961 Прокуратурою Херсонської області.

КОВАЛЕНКО Тимофій Галактіонович, народився у 1915 р. у м.Бериславі, українець, закінчив 7 класів. Проживав у м.Бериславі. Заарештований 16.06.42 р. за антирадянську агітацію. ВТ 35 району

авіабазування 18.06.42 р. засуджений до 7 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 25.08.93 р. реабілітований.

КОВАЛЬОВ Никифор Іович, народився у 1895 році в с.Новотягинка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1932 році був засуджений до примусових робіт за невиконання державних зобов'язань). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 18.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 28.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОВАЛЬСЬКИЙ Фрідрих Вільгельмович, народився у 1895 році в с.Зміївка Бериславського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 16.07.1938 року. Звинувачення: участь у антирадянській поєвстанській організації, шкідництво. Особливою трійкою при УНКВС по Миколаївській області 26.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 06.11.1938 року. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОВАЛЬЧУК Дмитро Опанасович, народився у 1888 році в с.Тягинка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований 25.10.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при ДПУ УРСР 18.01.1931 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 10.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

КОЛБАСЕНКО Федот Спиридонович, народився у 1888 р. у с.Тягинка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Тягинка Бериславського району. Заарештований 05.03.31 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням Бериславського відділу ДПУ від 19.05.31 р. справа припинена, включений у список подальшого вислання на Північ. По ст.1 Закону України від 17.04.91 р. реабілітований.

КОЛЕСНИКОВ Іван Іванович, народився у 1902 році в с.Близиюки Клишівського району Чернігівської області, українець, освіта початкова. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 14.01.1933 року. Звинувачення: саботаж колгоспних заходів по хлібозаготівлі. Особливою нарадою при колегії ДПУ 27.03.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 02.11.1993 Прокуратурою Херсонської області.

КОЛЛЕР Лев Альбертович, народився 14.02.1896 року в с.Костирка Бериславського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Фраденгейм Бериславського району. Заарештований 21.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Поста-

новою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.11.1938 року. Реабілітований 24.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОЛОТ Яким Якович, народився у 1897 році в с. Каїри Горностаївського району, українець, освіта початкова. Проживав с. Новокаїри Бериславського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до розстрілу. Реабілітований 16.10.1958 Президією Херсонського облсуду.

КОНДАКОВ Єгор Іванович, народився у 1904 році у с.Качкарівка Бериславського району, українець, закінчив 4 класи. Проживав у с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 10.06.45 р. за посібницьку та антирадянську діяльність у період німецької окупації. Засуджений 02.08.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 27.06.97 р. реабілітований.

КОНОНЕНКО Опанас Ісайович, народився у 1913 р. у с.Качкарівка Бериславського району, українець, закінчив 2 класи. Проживав у м.Татарськ Новосибірської області. Заарештований 14.10.43 р. за антирадянську поразницьку агітацію. Засуджений 17.12.43 р. ВТ Омського гарнізону до 6 р. ВТТ. Рішення суду по вирoku було відкладено, був відправлений у діючу армію. Рішенням Військового прокурора Південного регіону України від 23.02.94 р. реабілітований.

КОНРАД Ісаак Якович, народився у 1899 році в колонії Львовє Калініндорфського нині Бериславського району, єврей, освіта нижча. Проживав м.Кривий Ріг Дніпропетровської області. Військовослужбовець. Заарештований 12.05.1943 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Ростовської області 23.05.1943 засуджений до 6 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 04.07.1968 Військовим трибуналом Північно-Кавказького військового округу (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КОРОБКА Степан Денисович, народився у 1890 році в с.Каїри Горностаївського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Куца Балка Бериславського району. Заарештований 12.07.1941 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Новосибірської області 15.09.1941 за судом виправданий, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КОРОЄДОВ Василь Григорович, народився у 1897 році у с.Миколаївка Бериславського району, українець, освіта вища. Проживав у м.Хабаровську. Заарештований 11.07.37 р. Звинувачення: брав участь у військовій троцькістській змові. Засуджений 23.03.38 Верховним Судом СРСР до розстрілу з конфіскацією

майна. Реабілітований 11.07.56 р. Верховним Судом СРСР .

КОРОЛЬ Ферапонт Еразмович, народився у 1891 році в м.Бериславі Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав хутір Красне Село Бериславського району. Заарештований 04.11.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 18.01.1930 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 23.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

КОСТЕНКО Василь Савелійович, народився у 1883 р. у с.Кам'янка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Кам'янка Бериславського району. Заарештований 25.12.31 р. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою Бериславського відділу ДПУ від 11.03.31 р. справа припинена, включений у список подальшого вислання. Реабілітований 14.11.91 р. рішенням прокурора Херсонської області.

КОСТЕНКО Іван Григорович, народився у 1884 році в с.Одрадокам'янка Бериславського району, українець, неграмотний. Проживав с.Ольгівка Бериславського району. Заарештований 25.02.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Бериславським нарсудом 12.09.1931 засуджений до 3 років позбавлення волі з висланням з України на 5 років. Реабілітований 27.04.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КОСТЕНКО Ілля Петрович, народився у 1880 році у с.Кам'янка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Кам'янка Бериславського району. Заарештований 25.02.31 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою Бериславського відділу ДПУ від 11.03.31 р. справа припинена, включений у список подальшого вислання. Реабілітований 14.11.91 р. рішенням прокурора Херсонської області.

КОСТЕНКО Петро Володимирович, народився у 1884 р. у с.Кам'янка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Кам'янка Бериславського району. Заарештований 25.02.31 р. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою Бериславського відділу ДПУ від 11.03.31 р. справа припинена, включений у список подальшого вислання. Реабілітований 14.11.91 р. рішенням прокурора Херсонської області.

КОСТЕНКО Сергій Аникійович, народився у 1878 р. у с.Кам'янка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Кам'янка Бериславського району. Заарештований 25.02.31 р. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою Бериславського відділу ДПУ від 11.03.31 р. справа припинена, включений у список подальшого вислання. Реабілітований 14.11.91 р. рішенням прокурора Херсонської області.

КОСТЕНКО Стефан Харитонович, народився у 1880 році в с.Одрадокам'янка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Одрадокам'янка Бериславського району. Заарештований 29.10.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 10.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

КОСТОГРИЗ Степан Григорович, народився у 1887 році в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Берислав. Заарештований 28.08.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Одеським облсудом 07.12.1935 засуджений до 7 років позбавлення волі. Реабілітований 23.10.1992 Висновком заступника Генпрокурора України.

КРАВЦОВА Ганна Трохимівна, народилась у 1910 р. у м.Бериславі Херсонської області, українка, освіта середня. Проживала у м.Бериславі Херсонської області. Заарештована 19.09.45 р. Звинувачення: служба у німецьких окупантів. Постановою Білозерського відділу НКДБ від 22.09.45 р. справа припинена "за смертю обвинуваченої". 22.09.45 р. покінчила життя самогубством (повісилася в камері Білозерського відділу НКВС). Реабілітована 27.04.2000 р. рішенням Прокуратури Херсонської області.

КРАВЧЕНКО Віктор Васильович, народився у 1919 році в с.Софіївка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Софіївка Бериславського району. Військовослужбовець. Заарештований 24.12.1943 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 2-го Білоруського фронту 20.06.1944 засуджений до 8 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 22.06.1993 Висновком військового прокурора Одеського військового округу.

КРАСИЛОВСЬКИЙ Ізраїль Михайлович, народився у 1904 році в с.Сушки Волинської губернії, єврей, освіта нижча. Проживав колонія Львове Бериславського району. Заарештований 09.06.1926 року. Звинувачення: участь у підпільній сіоністській організації ЦСЮФ. До суду не притягувався. Постановами Херсонського ОО ДПУ від 18.06.1926 і 29.06.1926 року, окружного прокурора від 17.07.1926 справу закрито.

КРАУЗ Отто Михайлович, народився 30.07.1899 року в с.Михайлівка Бериславського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Михайлівка Бериславського району. Заарештований 16.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація, дискредитація заходів партії та радянської влади, еміграційні тенденції. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.11.1938 року. Реабілітований 24.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КРИВУЛЯ Арсентій Юхимович, народився у 1890 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав сел. Старофінський Бериславського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений до 5 років заслання. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КРИВУЛЯ Василь Юхимович, народився у 1898 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав у Бериславському районі. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР засуджений до 5 років концтаборів. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КРИВУЛЯ Микита Кононович, народився у 1885 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Старофеєнка Бериславського району. Заарештований 15.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 25.04.1931 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 10.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

КРИВУЛЯ Федір Микитович, народився у 1913 році на хуторі Півний Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Старофеєнка Бериславського району. Заарештований 15.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 25.04.1931 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

КРЮКОВ Степан Никифорович, народився у 1902 р. у м.Каховка, росіянин, освіта нижча. Проживав у м.Бериславі по вул.Шевченка, 4. Заарештований 29.10.48 р. за посібницьку та антирадянську діяльність у період окупації. ВТ військ МВС Херсонської області 05.02.49 р. засуджений до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Верховний Суд УРСР 30.06.55 р. покарання знизив до 10 років ВТТ. Рішенням прокурора Херсонської області від 11.11.92 р. реабілітований.

КУДИЦЬКИЙ Мина Михайлович, народився у 1901 р. у с.Каїри Горностаївського району, українець, малописьменний. Проживав у радгоспі "Червоний Маяк" Великоолександрівського (тепер Бериславського) району, робітник радгоспу. Заарештований 16.02.1933 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 23.03.1933 р. постановою Великоолександрівського відділу ДПУ.

КУЧЕРЕНКО Марія Олексіївна, народилася у 1923 році в с.Чорнянка Каховського району, українка, освіта середня педагогічна. Проживала с.Козацьке Бериславського району. Заарештована 06.02.1945

року. Звинувачення: належність до ОУН. Військовим трибуналом війська НКВС Херсонської області 08.05.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 05.02.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КУЧЕРЕНКО Олексій Якимович, народився у 1887 році в с.Чорнянка Каховського району, українець, освіта початкова. Проживав радгосп ім.Леніна Бериславського району. Заарештований 13.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був засуджений до 6 місяців виправних робіт за невиконання хлібозаготівель). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 04.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 28.03.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Л

ЛАТИШКО Карпо Юхимович, народився 13.10.1892 року в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Берислав. Заарештований 13.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, участь у банді під час громадянської війни. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03-04.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛАТИШКО Кузьма Юхимович, народився 01.11.1899 року в м.Берислав, українець, освіта середня. Проживав м.Берислав вул. Смеричінського, 8. Заарештований 13.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 14.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 07.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЕМПЕРТ Семен Рувимович, народився у 1907 році в с.Качкарівка Бериславського району, єврей, освіта нижча. Проживав м.Керч Кримської області. Заарештований 19.10.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній троцькістській організації. Військовим трибуналом Чорноморського флоту 04-05.04.1938 засуджений до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Верховним судом СРСР 17.06.1938 справу повернуто на дослідження. Постановою ОО НКВС Чорноморського флоту 29.08.1938 справу закрито. Реабілітований.

ЛЕТЮЧИЙ Никифор Устинович, народився у 1899 р. у с.Качкарівка Великоолександрівського (тепер Бериславського) району, українець, письменник. Проживав у с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 20.01.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 18.03.33 р. постановою Великоолександрівського відділу ДПУ.

ЛИПАРА Григорій Григорович, народився у 1907 р. у с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у радгоспі "Червоний Маяк" Бериславського району. Заарештований 16.02.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 23.03.33 р. постановою Великоолександрівського відділу ДПУ.

ЛИТВИН Іван Юхимович, народився 25.03.1902 року в с.Тягинка Бериславського району, українець, освіта 4 класи. Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований 29.07.1937 року. Звинувачення: систематична контрреволюційна агітація. (У 1933 році був засуджений до 8 років концтаборів за нездачу хліба державі). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 04.09.1937 у м.Одесі. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛИТВИНЕНКО Архип Якимович, народився 19.02.1894 року в с.Новокам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Кінський Загін Бериславського району. Заарештований 16.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 30.09.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 17.03.1962 Президією Херсонського облсуду.

ЛИТВИНЕНКО Володимир Павлович, народився у 1899 році в с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 20.03.1933 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при ДПУ УРСР 08.02.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 19.12.1997 Прокуратурою Херсонської області.

ЛИТВИНОВ Володимир Олімпіанович, народився у 1904 році в м.Берислав Бериславського району, росіянин, освіта середня (закінчив військово-морський корпус в м.Бізерт (Північна Африка). Проживав м.Париж (Франція). Заарештований 17.07.1945 року. Звинувачення: білогвардієць, у листопаді 1920 року втік з Криму за кордон. У 1940 році захоплений німцями в полон і утримувався у таборі військовополонених. Особливою нарадою при НКВС СРСР за ст. 58-13 КК засуджений до 7 років ВТТ. Реабілітований 02.10.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛІСНИК Семен Іпатович, народився у 1894 році в м.Бериславі Бериславського району, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 03.09.1922 року. Звинувачення: служба у білій армії. До суду не притягувався. Постановою групи ХУО ДПУ від 06.09.1922 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЛІХАЧОВ Матвій Тимофійович, народився у 1874 році в с.Знаменка, українець, неписьменний.

Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований 05.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1928 році був ув'язнений на 8 місяців за несплату податків. У 1930 році був розкуркулений.) Постановою особливої ради при ДПУ УРСР 25.04.1931 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЯШЕНКО Андрій Олексійович, народився 16.10.1879 року в с.Дрімайлівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Берислав. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки УНКВС по Одеській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 16.03.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЯШЕНКО Хрисан Полікарпович, народився 19.03.1881 року в с.Дрімайлівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Дрімайлівка Бериславського району. Заарештований 27.06.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений і висланий). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 19.03.1981 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЯШЕНКО Павло Іванович, народився 04.03.1889 року в с.Дрімайлівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Дрімайлівка Бериславського району. Заарештований 13.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Документи про подальшу долю Лященка в справі відсутні.

ЛЯШЕНКО Федір Маркович, народився 21.05.1877 року в с.Дрімайлівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Берислав. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: у 1930 році був розкуркулений і висланий, у 1935 році з заслання втік, вимагав повернення майна. (Спеціально вдгався в одяг злидня і просив милостиню. Казав: „Ось що зі мною зробила Радянська влада”). Постановою трійки УНКВС по Одеській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 02.03.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЯШЕНКО Філарет Олексійович, народився у 1903 р. у с.Дрімайлівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Дрімайлівка Бериславського району. Заарештований 24.02.31 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 13.07.31 р. нарсудом Бериславського району до 5 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки та виселенням за межі України на 3 роки. Реабілітований 29.10.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ЛЯШЕНКО Яків Іванович, народився 13.10.1909 року в с.Дрімайлівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Дрімайлівка Бериславського району. Заарештований 13.02.1938

року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Миколаївським облсудом 15.12.1938 засуджений до 6 років ВТТ, 2 роки поразки в правах. Реабілітований 29.09.1989 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

М

МАЛЕТА Петро Павлович, народився 15.09.1895 року в с.Новокам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новорайськ Бериславського району. Заарештований 15.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Зі справи 1-го спеціального відділу МВС СРСР відомо, що Малета заарештований 22.05.1945 року. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 05.11.1945 засуджений до 7 років ВТТ. Військовим трибуналом військ МВС Українського округу 02.04.1946 з ув'язнення звільнений. Реабілітований.

МАНУЙЛЕНКО Кузьма Якович, народився у 1890 році в м.Бериславі Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Берислав. Заарештований 19.02.1930 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (Участь у повстанській організації „Російські фашисти”). Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 26.04.1930 засуджений до 10 років концтаборів. Реабілітований 31.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МАРІНЕЦЬ Андрій Іванович, народився 25.01.1896 року в с.Бобокут (Австро-Угорщина), угорець, не письменний. Проживав Бериславський зернорадгосп. Заарештований 20.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1933 році намагався емігрувати за кордон). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 04.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МАРУЩАК Пантелій Андрійович, народився у 1897 році в с.Жвань Мур-Курилівського району Вінницької області, українець, освіта нижча. Проживав с.Виноградове Калінінського (село знесене, територія Бериславського) району. Заарештований 12.08.1945 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 22.09.1945 засуджений до 8 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Помер 15.11.1947 в лікарні при ОЛП №5 МВС м.Пермь. Реабілітований 15.10.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

МЕДВІДЬ Дем'ян Євстафійович, народився у 1905 р. у м.Берислав, українець, закінчив 7 класів. Заарештований 19.11.37 р. за контрреволюційну агітацію. Засуджений 11.05.38 р. ВТ військової частини 4466 до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням від 05.07.38 р. Верховний Суд СРСР покарання зни-

жив до 4 р. ВТТ з поразкою прав на 2 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 15.05.95 р. реабілітований.

МЕДУШЕВСЬКИЙ Федосій Якимович, народився 07.07.1902 року в Молдові, українець, освіта 4 класи. Проживав с.Новорайськ Бериславського району. Заарештований 16.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 04.07.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 07.04.1965 Президією Херсонського облсуду.

МЕЛЬНИЧЕНКО Пилип Григорович, народився у 1889 році в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта середня. Проживав с.Бургунка Бериславського району. Заарештований 26.02.1931 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Бериславським народним судом 12.09.1931 засуджений до 1 року примусових робіт. Реабілітований 27.04.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

МИРОШНИЧЕНКО Тимофій Макарович, народився 10.06.1898 року в с.Боріси Глобинського району Полтавської області, українець, освіта нижча. Проживав радгосп ім.Юркіна Бериславського району. Заарештований 14.07.1938 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановами УНКВС по Миколаївській області від 02.12.1938 та заступника облпрокурора від 05.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МИХАЙЛУТА-СОНИНА Людмила Омелянівна, народилася у 1914 році в м.Бериславі Бериславського району, українка, освіта середня (3 курси музтехнікуму). Проживала м.Сімферополь, вул. Кірова, 40. Заарештована 04.04.1946 року. Звинувачення: перебувала на окупованій території, була зарахована до категорії „фольксдойч“. Особливою Народою при МВС 07.02.1947 за ст. 54-1"а" засуджена до 5 років заслання в Сузунський район Новосибірської області. Реабілітована 13.10.1989 Президією Херсонського облсуду.

МИХАЛЬЦОВ Василь Максимович, народився у 1896 році в с.Старосілля Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Берислав. Заарештований 12.02.1948 року. Звинувачення: зрадницька і посібницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 22.06.1948 засуджений до 15 років каторжних робіт, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 08.05.1954 покарання знижено до 6 років ВТТ і, як такий, що відбув покарання, із ув'язнення звільнений. Реабілітований 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

МІЛЛЕР Генріх Якович, народився 21.01.1912 року у с.Бобровий Кут Калініндрорфського району (тепер Великоолександрівський), німець, освіта нижча. Проживав у с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 01.07.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 1939 р.; постановою Бериславського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

МИРОШНИЧЕНКО Макар Йосипович, народився у 1886 році в с.Одрадокам'янка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Одрадокам'янка Бериславського району. Заарештований 05.11.1929 року. Звинувачення: виступи проти усіх заходів рад.влади, поширення провокаційних чуток. Особливою нарадою при колегії ДПУ засуджений до 3 років заслання у Північний край. Помер у Архангельську в 1931 році. Реабілітований 26.05.1992 Прокуратурою Херсонської області.

МОЗССОН Сара Лазарівна, народилася у 1904 році в колонії Львове Бериславського району, єврейка, освіта середня. Проживала колонія Львове Бериславського району. Заарештована 09.06.1926 року. Звинувачення: участь у підпільній сіоністській організації ЦСЮФ. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського ОО ДПУ від 18.06.1926 і 29.06.1926 року та окружного прокурора від 27.07.1926 справу закрито. Реабілітована.

МОЛЧАНОВ Іван Матвійович, народився 28.06.1885 року в с.Козацьке Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав колгосп ім.Косіора Калініндрорфського (Високопільського) району. Заарештований 15.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1929 році був засуджений за невиконання плану хлібозаготівель). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.01.1964 Президією Херсонського облсуду.

МОРГУНЕНКО Никон Павлович, народився у 1893 році в м.Бериславі Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 26.09.1946 року. Звинувачення: посібницька діяльність і антирадянська агітація. Херсонським облсудом 04.11.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

МОРОЗОВА Марія Онисифорівна, народилася 14.08.1895 року в м.Бериславі Бериславського району, українка, освіта середня спеціальна. Проживала м.Берислав. Заарештована у 1938 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1920-1921 рр. брала участь у організації „Просвіта“). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 03.10.1956 Президією Херсонського облсуду.

МОСЬПАН Степан Михайлович, народився 09.11.1891 року в с.Козачі Лагері Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Льво-ве Бериславського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 27.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

МУС Филімон Федорович, народився у 1877 році в с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 20 січня 1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 02.02.1933 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 18.03.1992 Прокуратурою Херсонської області.

МУХОМОР Іван Хомич, народився 29.05.1880 року в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Берислав, Бериславського району. Заарештований 27.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Бериславського райвідділу НКВС від 02.04.1939 та районного прокурора від 06.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МУХОМОР Михайло Іванович, народився 22.11.1903 року в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Берислав. Заарештований 26.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 07.06.1967 Президією Херсонського облсуду.

Н

НАВОТНА Ніна Йосипівна, народилася у 1902 році в с.Кінський Загін Бериславського району, чешка, освіта нижча. Проживала с.Кінський Загін Бериславського району. Заарештована 16.07.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. До суду не притягувалася. Постановами Бериславського райвідділу НКВС та райпрокурора 03 і 06.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

НАГОРНИЙ Давид Трифонович, народився 26.06.1888 року в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Таврійське Бериславського району. Заарештований 02.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

НЕДОВІЗІЙ Опанас Васильович, народився у 1890 р. у с.Ольгівка Бериславського району, украї-

нець, малописьменний. Проживав у с.Ольгівка Бериславського району. Заарештований 17.10.45 р. за посьбіницьку діяльність та антирадянську агітацію. Засуджений 04.12.45 р. Херсонським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 реабілітований.

НЕДОВІЗІЙ Петро Єфремович, народився у 1880 році в с.Тягинка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Ольгівка Бериславського району. Заарештований 15.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 07.02.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 20.02.1996 Прокуратурою Херсонської області.

НЕНЬКО Кирило Гаврилович, народився у 1894 році в с.Ольгівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Ольгівка Бериславського району. Заарештований у 1931 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 11.12.1991 Прокуратурою Херсонської області.

НЕХОРОША Олена Костянтинівна, народилася у 1924 році в с.Козацьке Бериславського району, українка, освіта 9 класів. Проживала с.Козацьке Бериславського району. Заарештована 05.09.1944 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 31.01.1945 засуджена до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Військовим трибуналом військ НКВС Українського округу 14.03.1945 розстріл замінено 20 роками каторжних робіт, 5 років поразки в правах. Пленумом Верховного суду СРСР 01.06.1966 вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено. Реабілітована.

НКІТЕНКО Андрій Кирилович, народився у 1926 році в с.Тягинка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований 05.06.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 08.08.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 21.10.1953 справу направлено на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області 30.04.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

НОВАК Сергій Васильович, народився 25.09.1880 року в с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1929 році був розкуркулений та засланий на Північ, у 1937 році з заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області

28.10.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

НОВИКОВ Михайло Федорович, народився у м.Берислав, українець, освіта нижча. Проживав у м.Бериславі по вул.Краснофлотській, 24. Заарештований 30.01.37 р. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська діяльність. Засуджений 03.06.37 р. Одеським облсудом до 4 років позбавлення волі. Реабілітований 10.11.92 р. рішенням заступника Генпрокурора України.

НОВОСАД Павло Артемович, народився у 1904 році в с.Тягинка Білозерського нині Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 15.08.1940 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 28.09.1940 засуджений до 7 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 30.08.1993 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

НОЗДРАЧОВ Валентин Петрович, народився у 1902 році в м.Бериславі Бериславського району, росіянин, освіта середня. Проживав м.Миколаїв. Заарештований 05.03.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського ОО ДПУ від 07.05.1930 і 31.07.1930 року та окружного прокурора від 02.08.1930 справу закрито. Реабілітований 18.11.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

НОЗДРАЧОВ Петро Гнатович, народився у 1874 році в м.Брянську, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Берислав, Бериславського району. Заарештований 05.03.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського ОО ДПУ від 07.05.1930 і 31.07.1930 року та окружного прокурора від 02.08.1930 справу закрито. Реабілітований 18.11.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

НОС Ганна Мануїлівна, народилась у 1920 р. у с.Качкарівка Бериславського району, українка, закінчила 7 класів. Проживала у с.Качкарівка Бериславського району. Заарештована 07.02.49 р. за належність до агентури німецьких каральних органів. Засуджена 12.05.49 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 р. ВТ Таврійського ВО 04.02.55 р. покарання знизив до 6 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 11.06.96 р. реабілітована.

НОС Андріян Данилович, народився 04.05.1891 року в с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 22.07.1938 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної троцькістської терористичної організації. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 25.02.1939 з-під варті звільнений, справу припинено за недоведеністю звинувачення. Реабілітований 20.09.1989 Прокуратурою Херсонської області.

НОС Григорій Макарович, народився у 1898 році в с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 22.07.1938 року. Звинувачення: участь у троцькістській контрреволюційній терористичній організації. Постановою Херсонського міськвідділу НКВС 25.02.1939 справу припинено за недоведеністю звинувачення. Реабілітований 20.09.1989 Прокуратурою Херсонської області.

НОС Павло Федосійович, народився у 1891 році в с.Каланчак Каланчацького району, українець, освіта нижча. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 05.04.1944 року. Звинувачення: зв'язок з німецькими каральними органами. До суду не притягувався. Постановою Бериславського райвідділу НКДБ від 17.09.1944 справу припинено, направлений до спецтабору НКВС для фільтрації.

НОСОК Іван Васильович, народився у 1907 році в с.Милове Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав відділ №6 Бериславського району. Заарештований 22.05.1945 року. Звинувачення: належність до ОУН. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 24.07.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Помер 12.08.1947 Норилтаборі МВС СРСР. Реабілітований 23.03.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

НУРБЕРГ (БУЙНЕНКО) Єфросинія Андріївна, народилася у 1903 році в с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, шведка, освіта початкова. Проживала с.Зміївка Бериславського району. Заарештована 29.09.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини, була зарахована до категорії „фольксдойч“. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 25.02.1946 засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 01.09.1989 Президією Херсонського облсуду.

НУРБЕРГ (ГУЛА) Катерина Андріївна, народилася у 1911 році в с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, шведка, освіта початкова. Проживала с.Зміївка Бериславського району. Заарештована 29.09.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини, була зарахована до категорії „фольксдойч“. Постановою особливої наради при НКВС 25.02.1946 засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 01.09.1989 Президією Херсонського облсуду.

НУРБЕРГ (УТАС) Емма Андріївна, народилася у 1906 році в с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, шведка, освіта початкова. Проживала с.Зміївка Бериславського району. Заарештована 29.09.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини, була зарахована до категорії „фольксдойч“. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 25.02.1946 засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 01.09.1989 Президією Херсонського облсуду.

НУРБЕРГ Адоліна Райгольтівна, народилася у 1922 році в с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславсь-

кого району, шведка, освіта початкова. Проживала с.Зміївка Бериславського району. Заарештована 29.09.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини, була зарахована до категорії „фольксдойч“. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 25.02.1945 засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 01.09.1989 Президією Херсонського облсуду.

НУРБЕРГ Варвара Семенівна, народилася у 1880 році в с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, шведка, освіта початкова. Проживала с.Зміївка Бериславського району. Заарештована 29.09.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини, була зарахована до категорії „фольксдойч“. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 25.02.1946 засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 01.09.1989 Президією Херсонського облсуду.

НУРБЕРГ Дарина Андріївна, народилася у 1924 році в с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, шведка, освіта початкова. Проживала с.Зміївка Бериславського району. Заарештована 29.09.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини, „фольксдойч“. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 25.02.1946 засуджена до 5 років заслання. Реабілітована 01.09.1989 Президією Херсонського облсуду.

НУРБЕРГ Іван Петрович, народився 18.07.1878 року в с.Старошведське(с.Зміївка) Бериславського району, швед, освіта початкова. Проживав с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 13.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 06.03.1964 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

НУРБЕРГ Матвій Матвійович, народився 14.10.1896 року в с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, швед, освіта початкова. Проживав с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 13.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1933 році був засуджений до 3 років заслання за антирадянську діяльність). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 06.03.1964 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

НУРБЕРГ Семен Григорович, народився 27.05.1887 року в с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, швед, освіта початкова. Проживав с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 13.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 06.03.1964 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

О

ОБУХОВСЬКИЙ Петро Казимирович, народився 19.01.1897 року в с.Верба-Дерев'яна Міхампольського району Вінницької області, поляк, освіта 3 класи. Проживав с.Львове Бериславського району. Заарештований 09.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Рішенням наркомуну НКВС і прокурора СРСР за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 18.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.01.1961 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ОДИНОЧЕНКО Феодосій Трохимович, народився у 1880 р. у м.Блікі Гомельського повіту, українець, освіта нижча. Проживав у м.Бериславі по вул. 1 Травня, 43. Заарештований 15.05.31 р., звинувачення: антирадянська агітація та пропаганда. Опернаказом №1 від 19.01.31 р. справа припинена, обвинувачений висланий за Урал. Реабілітований 18.03.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ОКАНЄВСЬКИЙ Іван Станіславович, народився 20.05.1905 року в м. Берислав Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав м. Ізяслав Хмельницької області. Заарештований 12.05.1938 року. Звинувачення: шпигунство, участь у військово-фашистській змові. Військовим трибуналом Київського військового округу 26.01.1940 за судом виправданий і з-під варті звільнений.

ОКСАМИТНИЙ Архип Опанасович, народився у 1878 році в с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 03.02.1933 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 04.05.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ОКСАМИТНИЙ Тимофій Єремійович, народився у 1902 р. у с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 30.01.37 р. за висловлювання терористичних думок на адресу Сталіна. Засуджений 20.05.37 р. ВТ стрілецького корпусу Київського ВО до 8 р. позбавлення волі з поразкою прав на 3 р. Рішенням зас.Генпрокурора України від 20.10.93 р. реабілітований. Помер 11.01.44 р.

ОЛЕКСІЄНКО Мина Антонович, народився у 1909 році у с.Новодмитрівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав у сел.Кубань Бериславського району. Заарештований 23.01.33 р. Звинувачення: саботаж хлібозаготівель. Реабілітований 17.02.33 р. постановою Бериславського відділу ДПУ.

ОНИЩЕНКО Іван Іванович, народився у 1886 році в с.Бургунка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Бургунка Бериславського

району. Заарештований 12.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Бериславським народним судом 12.09.1931 засуджений до 1 року примусових робіт. Реабілітований 27.04.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справа припинено).

ОПАХЛИК Сільвестр Михайлович, народився у 1873 р. у с.Михайлівка Проскурівського повіту, українець, малописьменний. Проживав у радгоспі "Червоний Маяк" Великоолександрівського (тепер Бериславського) району, робітник радгоспу. Заарештований 16.02.1933 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 23.03.1933 р. постановою Великоолександрівського відділу ДПУ.

ОСАДЧІЙ Гаврило Йосипович, народився у 1883 році в с.Тягинка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років концтаборів. Реабілітований 03.09.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ОСАДЧІЙ Сергій Іванович, народився у 1897 році в с.Тягинка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований 10.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 04.02.1933 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 15.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

П

ПАВЛЕНКО Марко Мойсейович, народився у 1882 році в с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новокаїри Бериславського району. Заарештований 05.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1931 році розкуркулений, від заслання втік. У 1933 році був заарештований за підробку документів). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПАВЛОВИЧ Сергій Антонович, народився 06.05.1904 року в с.Неделково Савронського району (Росія), українець, освіта незакінчена середня. Проживав с.Львове Бериславського району. Заарештований 06.08.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Калініндорфського райвідділу НКВС від 17.11.1938 та райпрокурора від 01.12.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПАНАСЕНКО Федір Федорович, народився у 1892 році в с.Новогригорівка Чаплинського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 28.12.1932

року. Звинувачення: антирадянська агітація, крадіжки хліба. (У 1932 році розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 10.01.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 12.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ПАНОВ Захар Іванович (він же – **СПІЛЬНИЙ Дюмид Дмитрович**), народився у 1893 році в м.Бериславі Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Запоріжжя. Заарештований 12.09.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Служив у армії Денікіна. Засуджувався за крадіжки). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 24.02.1930 засуджений до 3 років концтабору. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ПАРАДІЗ Дора Борисівна, народилася у 1901 році в колонії Львове Бериславського району, єврейка, освіта нижча. Проживала колонія Львове Бериславського району. Заарештована 09.06.1926 року. Звинувачення: участь у підпільній сіоністській організації ЦСЮФ. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського ОО ДПУ від 18.06.1926 і 29.06.1926 року та окружного прокурора від 17.07.1926 справу закрито. Реабілітована.

ПАТУТ Антон Владиславович, народився у 1907 році в с.Кінський Загін Бериславського району, чех, освіта початкова. Проживав с.Кінський Загін Бериславського району. Заарештований 16.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація, участь у чеській націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 30.09.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 17.03.1962 Президією Херсонського облсуду.

ПЕНСЬКИЙ Олексій Петрович, народився 02.02.1899 року в с.Архангельське Високопільського району, українець, освіта початкова. Проживав – Бериславський зернорадгосп. Заарештований 17.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 14.04.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПЕРГАТ Дмитро Сидорович, народився 15.09.1892 року в с.Дрімайлівка Бериславського району, українець, освіта 4 класи. Проживав с.Дрімайлівка Бериславського району. Заарештований 13.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Документи про подальшу долю Пергата в справі відсутні.

ПЕТРЕНКО Микола Олександрович, народився 01.10.1890 року в с.Олександрівка Одеського району Одеської області, українець, освіта – духовна семінарія та два курси Новоросійського університету. Проживав м.Берислав, вул. Свердлова, 8, Бериславського району. Заарештований 18.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Документи про подальшу долю Петренка в справі відсутні.

ПИЛИПЕНКО Мартин Феофанович, народився 14.04.1888 р. у с.Нечаївка Черкаської області, українець, малописемний. Проживав у Бериславському зернорадгоспі, 3 відділ. Заарештований 20.11.37. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 15.12.38 р. вироком Миколаївського облсуду на 3 роки ВТТ з поразкою прав на 1 рік. Реабілітований 24.04.92 р. рішенням заступника Генпрокурора України.

ПИСЬМИЧЕНКО Леонід Олександрович, народився у 1919 р. у м.Бериславі, українець, освіта нижча. Проживав у с.Кам'янка на Дніпрі Запорізької області. Заарештований 29.06.41 р. за антирадянську агітацію. Запорізьким облсудом 07.08.41 р. засуджений до 10 років позбавлення волі з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 05.08.1937 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ПЦОРИЧ Потап Семенович, народився у 1885 році в с.Каїри Горностаївського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новокаїри Бериславського району. Заарештований 05.08.1937 року. Звинувачення: використання листа Сталіна для розвалу колгоспу, розхвалювання троцькістів. (Був засуджений за невиконання хлібоздачі до 3 років ув'язнення). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПНАС Христофор Християнович, народився у 1900 році в с.Старошведське Херсонського повіту, швед, освіта нижча. Проживав с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 04.08.1920 року. Звинувачення: підозра у шпигунстві на користь білої армії. До суду не притягувався. Висновком особливого відділу 13-ї армії від 13.08.1920 направлений Бериславському ревкому для спостереження за ним з застосуванням примусових робіт. Реабілітований.

ПЛІНТЕ Юліан Станіславович, народився 18.02.1897 року в с.Скадені Креславської волості Двінського повіту (Латвія), латиш, освіта нижча. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 20.03.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна і шпигунська діяльність. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Миколаївській області від 08.02.1939 справу за ст. 197 ч.ІІ УПК УРСР припинено і направлено військовому прокурору на затвердження, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПЛУГАРЬ Олександр Антонович, народився 24.05.1901 року в с.Кінський Загін Бериславського району, чех, освіта початкова. Проживав с.Кінський Загін Бериславського району. Заарештований 16.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація, участь у чеській націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 30.09.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований.

ПОГОРІЛИЙ Іван Петрович, народився 24.05.1903 року в с.Дрімайлівка Бериславського району,

українець, освіта 3 класи. Проживав с.Дрімайлівка Бериславського району. Заарештований 13.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1930 році був розкуркулений. У 1931 році за контрреволюційну агітацію був засуджений до 1 року ВТТ). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 14.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 07.07.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 04.05.1989 Прокуратурою Херсонської області; 21.02.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ПОГОРІЛИЙ Семен Васильович, народився 13.02.1889 року в с.Дрімайлівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 14.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 14.04.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПОГОРІЛИЙ Трохим Никифорович, народився у 1880 році в с.Дрімайлівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Дрімайлівка Бериславського району. Заарештований 24.02.1931 року. Звинувачення: ст. 58-1 КК УРСР. Вирока про засудження в справі нема. Реабілітований 09.02.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказані звинувачення відмінено, справу припинено).

ПОКОВИЛЛО Олександр Ілліч, народився у 1914 р. у с.Нечаяне Варварівського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав у м.Бериславі по вул.1Травня, 98. Заарештований 25.05.46 р. за належність до агентури німецьких розвідорганів. ВТ військ МВС Херсонської області 14.06.46 р. засуджений до 7 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.03.93 р. реабілітований.

ПОКОТИЛО Василь Петрович, народився 02.01.1906 року в с.Яроши Глобинського району Полтавської області, українець, освіта початкова. Проживав радгосп ім.Юркіна Бериславського району. Заарештований 13.08.1938 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановами УНКВС по Миколаївській області від 02.12.1938 та заступника облпрокурора від 05.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПОЛОЗОК Максим Васильович, народився 11.11.1883 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав у Бериславському районі. Заарештований 13.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1929 році розкуркулений та висланий на Північ, з заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 14.04.1938 засуджений до розстрілу. Роз-

стріляний 07.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПОТУЖНИЙ Федот Зіновійович, народився у 1898 р. у с.Миколаївка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Миколаївка Бериславського району. Заарештований 13.06.45 р. за посібницьку діяльність на користь німецьких окупантів. Засуджений 22.07.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 21.12.93 р. реабілітований.

ПРИЛИПКО Спиридон Феофанович, народився у 1895 році в м.Бериславі Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 27.02.1931 року. Звинувачення: служив у білогвардійських каральних загонах. До суду не притягувався. Постановами Бериславського РВ ДПУ від 05.03.1931 та участкового прокурора від 13.03.1931 справу закрито. Реабілітований.

ПУГАЧ Іван Митрофанович, народився у 1899 році в м.Ізмаїл Одеської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Новоолександрівка Бериславського району. Заарештований 18.05.1929 року. Звинувачення: підозра в шпигунстві. До суду не притягувався. Постановами Херсонського міськвідділу ДПУ від 01.07.1929 і 05.08.1929 та міськпрокурора від 09.12.1929 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПУЗІНСЬКИЙ Антон Еразмович, народився у 1884 році в Київській області, поляк, освіта вища (1907 року закінчив польську сільськогосподарську студію). Проживав радгосп „Червоний маяк” Бериславського району. Заарештований 21.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична діяльність. (У 1929 р. – за підтримку і належність до СВУ, 1933 р. – за шкідництво). Рішенням народного комісара Внутрішніх справ та прокуратури СРСР у листопаді 1937 за ст. 54-7, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.12.1937 року. Реабілітований 11.10.1958 Ухвалою судової колегії в карних справах Верховного суду УРСР.

Р

РАКОВСЬКИЙ Федір Григорович, народився у 1909 році в с.Гута Каменського району Черкаської області, українець, освіта незакінчена вища. Проживав радгосп „Червоний Маяк” Бериславського району. Заарештований 25.12.1945 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським облсудом 11.03.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 26.05.1993 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

РЕМБЕЗ Іван Іванович, народився у 1909 році в с.Білоцерківка Хорловського (Каланчацького) району, поляк, освіта середня. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 09.10.1937 року. Звинувачення: спроба нелегально перейти кордон з Польщею, шпигунство. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 26.11.1937 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 18.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 09.02.1990 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

РЕПАЛОВ Павло Іванович, народився у 1920 році у с.Проданешти Сорокського району Молдавської РСР, росіянин, освіта нижча. Проживав у с.Козацьке Бериславського району. Заарештований 15.07.41 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 22.10.41 р. військовим трибуналом військ НКВС Новосибірської області до 8 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 15.10.92 р. рішенням Прокуратури Херсонської області.

РОЗЕНБЕР Григорій Зельманович, народився у 1901 році в м.Берислав Бериславського району, єврей, освіта початкова. Проживав м.Берислав, вул. 1 Травня,35. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: троцькістська діяльність. Особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 23.11.1956 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

РОЗЕНШТЕЙН Абрам Мойсейович, народився 10.01.1892 року в с.Норинськ Овручського району Житомирської області, єврей, освіта незакінчена вища. Проживав с.Льове Калініндорфського (нині Бериславського) району. Заарештований 30.07.1938 року. Звинувачення: участь у сіоністсько-бунтарському підпіллі. Миколаївським облсудом 27.02.1939 за судом виправданий, з-під варті звільнений. Реабілітований.

РОЙТМАЄР (РЕЙТМАЄР) Марія Антонівна, народилася у 1911 році в с.Перересіль Ленчинського району Станіславської області, національність не визнає з релігійних причин (за ін. даними – українка), освіта нижча. Проживала с.Козацьке Бериславського району. Заарештована 06.07.1952 року. Звинувачення: член релігійної секти іеговістів, проводила агітацію, розповсюджувала релігійну літературу. Херсонським облсудом за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджена до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 11.03.1990 Президією Верховного суду УРСР.

РОССИКОВ Олексій Дмитрович, народився у 1883 році в с.Анікеївка Кіровського району Одеської області, українець, освіта вища духовна. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 15.06.1936 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Одеським облсудом 26.10.1936 засуджений до 8 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 12.10.1990 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

РУБАН Степан Семенович, народився у 1896 році в с.Нова Кам'янка Горностаївського району, українець, освіта нижча. Проживав 4-те відділення Бериславського зернорадгоспу. Заарештований 26.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Миколаївським облсудом 27.05.1939 засуджений до 5 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 28.11.1964 Верховним судом УРСР.

РУЦКОЙ Мефодій Філімонович, народився у 1900 році в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Берислав Бериславського району. Військовослужбовець. Заарештований 05.01.1943 року. Звинувачення: зберігання німецько-фашистських листівок. Військовим трибуналом 108-ї стрілецької дивізії 09.01.1943 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 28.04.2000 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

РЯБКІН Юхим Емануїлович, народився у 1897 році у м.Берислав, єврей, освіта нижча. Проживав у м.Берислав. Заарештований 04.12.37 р. Звинувачення: участь у військово-фашистській змові. Реабілітований 09.09.39 р. військовим трибуналом 1-ї окремої армії, звільнений з-під арешту.

РЯБОШАПКА Андрій Никифорович, народився у 1901 р. у с.Широка Балка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Широка Балка Бериславського району. Заарештований 17.12.45 р. за посібництво німецьким окупантам. Херсонським облсудом 04.02.46 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 24.02.93 р. реабілітований. Помер 03.07.47 р. у місцях ув'язнення.

С

САВЧЕНКО Савелій Арсенович, народився 06.01.1862 року в м.Херсоні, українець, освіта початкова. Проживав с.Козацьке Бериславського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений та висланий у Північний край). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 28.03.1990 Прокуратурою Херсонської області.

САМСОНЕНКО Єфстафій Авксентійович, народився у 1885 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 21.02.1938 року. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. (У 1926 році був засуджений до 3 років за самосуд над комсомольцем). Постановою трійки при НКВС по Миколаївській області 26.04.1938 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 04.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

САНЬКО Григорій Кирилович, народився у 1909 році в с.Новоспасівка Бердянського району Запорізької області, українець, освіта середня. Проживав с.Козацьке Бериславського району. Заарештований 01.08.1948 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Військовим трибуналом в/ч №14069 від 04.12.1948 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 18.06.1955 покарання знижено до 10 років ВТТ. Реабілітований 08.06.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

СЕМЕНОВ Павло Петрович, народився у 1873 році в с.Любимівка Каховського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Нова Брилівка Бериславського району. Заарештований 29.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Бериславського райвідділу НКВС від 03.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СЕМІЖЕНКО Кузьма Калинович, народився у 1872 році в с.Стара Маячка Цюрупинського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Львове Бериславського району. Заарештований 24.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений і виселений на Урал). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.11.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 27.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

СЕРБІНЕНКО Наталя Михайлівна, народилася у 1897 році в с.Козацьке Бериславського району, українка, освіта нижча. Проживала м.Берислав, вул. Франка, 29. Заарештована 01.11.1948 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 02.02.1949 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 17.07.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

СЕРЕДЕНКО Василь Пантелійович, народився у 1926 році в с.Тягинка Бериславського району, українець, освіта 6 класів. Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований 05.06.1950 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 08.08.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 30.01.1954 справу повернуто на дослідження. Постановою УКДБ по Херсонській області 09.06.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СИГАЛЕТ Семен Семенович, народився 11.02.1899 року в с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, швед, освіта початкова. Проживав с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 05.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шпигунство. (У 1933 році за організацію еміграції шведів був засуджений до 3 років заслання). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській об-

ласті 15.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 06.03.1964 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

СИЛЕНКО Олексій Васильович, народився у 1884 році у м.Шпола Київської області, українець, освіта середня. Проживав у м.Бериславі Херсонської області. Заарештований 10.09.37 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Реабілітований 15.05.38 року постановою Бериславського відділу НКВС.

СІЛЕНКО Марія Кирилівна, народилася у 1892 році в м.Києві, росіянка, освіта незакінчена вища. Проживала м.Берислав Бериславської області. Заарештована 28.10.1944 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 01.10.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 27.07.1992 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

СІРИЙ Григорій Опанасович, народився у 1894 році в с.Ольгівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Ольгівка Бериславського району. Заарештований 25.02.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Бериславським нарсудом 12.09.1931 за судом виправданий. Реабілітований.

СІРОШТАН Гордій Панфілович, народився 02.01.1899 р. у с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Заарештований 22.07.38. Звинувачення: антирадянська діяльність. Реабілітований 25.02.39 р.; постановою Херсонського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

СКАЛИГА Іван Антонович, народився у 1897 році в с.Петропавлівка Качкарівського (Бериславського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Петропавлівка Качкарівського (Бериславського) району. Заарештований 08.12.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був розкуркулений). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 18.04.1931 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 31.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СКРИПАК Василь Іванович, народився у 1906 році у м.Бериславі, українець, закінчив 7 класів. Проживав у м.Бериславі. Заарештований 27.08.41 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 31.08.41 р. ВТ ІІб стрілецької дивізії до розстрілу. Рішенням військової ради Південно-Західного фронту від 11.09.41 р. розстріл замінений 8 р. позбавлення волі з поразкою прав на 5 р. Рішенням військового суду Південного регіону України від 19.09.96 р. реабілітований.

СМОЛЯК Іван Петрович, народився у 1893 р. у м.Бериславі, росіянин, освіта нижча. Проживав у с.Горутіно Волоколамського району Московської області. Заарештований 06.09.41 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 06.10.41 р. ВТ Московського гарнізону до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 4 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 23.02.94 р. реабілітований.

СНОП Семен Корнійович, народився 02.02.1898 року в с.Чорнянка Каховського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новокоширка Бериславського району. Заарештований 21.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. З-під варті звільнений 05.11.1938 року. Постановою обласного прокурора від 27.02.1939 справа припинено. Реабілітований.

СОКОЛАН Іван Наумович, народився у 1902 році у с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у сел. Брусківський Бериславського району. Заарештований 15.03.31. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 21.07.31 р. нарсудом Бериславського району до 5 років ВТТ з наступним висланням за межі України терміном на 5 років. Реабілітований 29.10.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

СТЕПАНОВ Олександр Іванович, народився 1898 року в с.Гвенна Ковпінського повіту (Польща), поляк, освіта початкова. Проживав радгосп „Червоный Маяк” Бериславського району. Заарештований 26.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 15.11.1937 за ст. 54-6, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 12.07.1989 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

СТОЯНОВ Володимир Михайлович, народився у 1899 році в м.Одесі, українець, освіта нижча. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 21.07.1938 року. Звинувачення контрреволюційна шпигунська діяльність. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Миколаївській області від 18.12.1938 і військового прокурора НКВС УРСР по Одеській області від 19.12.1938 справа закрита.

СТУКАН Андрій Федорович, народився 18.08.1891 року в с.Тягинка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, участь у самосуді у 1931 р., поширення провокаційних чуток. Трійкою при УНКВС по Одеській області 16.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 04.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СТУКАН Кирило Федорович, народився у 1884 році в с.Тягинка Херсонського (Бериславського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований 06.06.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Одеського облвідділу ДПУ УРСР від 16.07.1932 справа припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СТУКАН Микола Пилипович, народився у 1894 році у с.Тягинка Білозерського району, українець, закінчив 2 класи. Проживав у с.Тягинка нині Бериславського району. Засуджений 16.07.46 р. за зрад-

ницьку та посібницьку діяльність на користь німецьким окупантам. Засуджений 18.05.47 р. ВТ військ МВС Миколаївської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням в.о. прокурора Херсонської області від 27.02.95 р. реабілітований. Помер 14.11.47 р. у місцях ув'язнення.

СТУКАН Семен Федорович, народився у 1902 році в с.Тягинка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році був заарештований за звинуваченням у розкладницькій роботі в колгоспі. Особливою нарадою при колегії ДПУ 07.02.1933 засуджений до 3 років заслання у Північний край). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області; 25.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

Т

ТАРАНЕНКО Іван Захарович, народився 26.08.1892 року в с.Козацьке Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Козацьке Бериславського району. Заарештований 13.02.1938 року. Звинувачення: антирадянські провокаційні висловлювання. Документи про подальшу долю Тараненка в справі відсутні.

ТАРАСЕНКО Йосип Назарович, народився у 1904 році в с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 29.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація, крадіжка колгоспного майна. Особливою нарадою при колегії ДПУ 20.01.1933 засуджений до 3 років концтаборів. Реабілітований 02.11.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ТАТЕНКО Іван Семенович, народився у жовтні 1906 року в с.Волковці Роменського району Полтавської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Львове Бериславського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація та шкідництво. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 27.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

ТАУБЕРГЕР Іван Михайлович, народився у 1885 році в с.Костирка Бериславського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Костирка Бериславського району. Заарештований 20.11.1929 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1919 році звинувачений у контрреволюційній діяльності, був засуджений до 5 років ув'язнення). Постановою колегії ОДПУ 23.02.1930 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 02.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ТАУБЕРГЕР Йосип Лоренцович, народився 11.01.1879 року в с.Костирка Бериславського району, німець, освіта середня медична. Проживав с.Новорайськ Бериславського району. Заарештований 01.07.1938 року. Звинувачення: участь у антирадянській повстанській організації, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 09.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.10.1938 року. Реабілітований 04.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ТАУБЕРГЕР Христіана Якубівна, народилася 13.03.1877 року в с.Високопілля Високопільського району, німкеня, освіта початкова. Проживала с.Костирка Бериславського району. Заарештована 13.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 20.09.1938 засуджена до розстрілу. Розстріляна 24.09.1938 року. Реабілітована 07.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ТАХТАЙ Євгенія Сергіївна, народилася у 1908 році в с.Ольгівка Бериславського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Ольгівка Бериславського району. Заарештована 10.05.1945 року. Звинувачення: зрадницька і антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 25.09.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 22.02.1963 Президією Херсонського облсуду.

ТЕБЕЛЬ Олександр Іванович, народився у 1896 році в с.Мудриньць Грубошевського повіту Люблинського воєводства, українець, освіта нижча. Проживав зернорадгосп „Червоний Маяк” Бериславського району. Заарештований 02.10.1945 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським облсудом 17.06.1946 засуджений до 6 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 25.12.1946 вищевказаний вирок відмінено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТИМОФІЄНКО Юхим Маркович, народився у 1888 р. у с.Козацьке Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Козацьке Бериславського району. Заарештований 24.02.31 р. Звинувачення: контрреволюційна антирадянська діяльність. Постановою Бериславського відділу ДПУ у 1931 р. справа припинена, включений у список подальшого вислання. За ст.1 Закону України від 17.04.91 р. реабілітований. Вдруге заарештований 28.06.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація про повернення відібраного у куркулів майна. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Помер у місцях позбавлення волі у 1938 році. Реабілітований 24.07.1963 Президією Херсонського облсуду.

ТИМОФІЄНКО Олексій Іванович, народився у 1867 р. у Козацьке Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Козацьке Бери-

славського району. Заарештований 26.02.31 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 28.06.31 р. судом Бериславського району до 3 років позбавлення волі з виселенням на 5 років. Реабілітований 26.01.90 р. постановою Херсонського облсуду.

ТИМОФІЄНКО Терентій Семенович, народився у 1894 році в с.Козацьке Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Козацьке Бериславського району. Заарештований 27.02.1938 року. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 15.03.1938 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 12.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ТКАЛИЧ Давид Купріянович, народився у 1898 році в с.Качкарівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 12.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Миколаївським облсудом 21.03.1938 засуджений до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 11.08.1989 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ТКАЧЕНКО Василь Микитович, народився у 1913 р. у с.Степанівка Чернігівської області, українець, освіта вища. Проживав у м.Берислав. Заарештований 01.04.44 р. Звинувачення: підозра у зраді Вітчизни. Постановою УНКВС по Херсонській області справа припинена, направлений у спецтабір НКВС для фільтрації. Реабілітований 12.02.92 р. висновком прокурора Херсонської області.

ТОКОВИЛО Ілля Павлович (ін. від. **ТАКОВИЛОВ Ілля Петрович**), народився у 1890 році в м. Берислав Бериславського району, українець, освіта середня (церковна). Проживав м. Берислав Бериславського району. Заарештований вперше 03.12.1932 року, вдруге - 02.10.1934 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній групі, організація нелегальних груп „Істинно-православної церкви”. Особливою нарадою при наркомі внутрішніх справ СРСР 09.03.1935 засуджений до 5 років ВТТ. (Рішенням трійки при колегії ДПУ УРСР 15.02.1933 засуджений до 5 років концтаборів). Реабілітований за перший арешт 11.04.1989 Прокуратурою Херсонської області, за другий - 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ТОМЕНКО Пилип Пантелійович, народився 11.10.1893 року в с.Тягинка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Львове Каліндорфського (Бериславського) району. Заарештований 09.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, втеча з заслання, зв'язок з куркулями. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 02.12.1963 Президією Херсонського облсуду.

ТОММ Густав Олександрович, народився 13.04.1910 року в с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 05.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність, листування з іноземцями, шкідництво. Рішенням НКВС і прокурора СРСР 27.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 17.12.1937 року. Реабілітований 11.11.1960 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ТРИНЬКО Йосип Альбіннович, народився у 1908 році в с.Кінський Загін Бериславського району, чех, освіта початкова. Проживав с.Кінський Загін Бериславського району. Заарештований 16.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація, участь у чеській націоналістичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 30.09.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 17.03.1962 Президією Херсонського облсуду.

ТРИНЬКО Франц Францевич, народився у 1881 році в с.Федорівка Великоолександрівського району Херсонської області, чех, освіта нижча. Проживав с.Кінський Загін Бериславського району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, участь у контрреволюційному угрупованні. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Миколаївській області від 02.04.1939 справу направлено в райпрокуратуру на припинення, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТРУБАЧ Катерина Андріївна, народилася у 1908 році в с.Каїри Горностаївського району, українка, освіта початкова. Проживала с.Новокаїри Бериславського району. Заарештована 05.09.1937 року. Звинувачення: втеча з місць виселення. (У 1931 році разом з чоловіком була виселена на Урал). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 засуджена до 8 років ВТТ. Реабілітована 24.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

У

УТАС Густав Едуардович, народився у 1901 році в с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, швед, освіта початкова. Проживав с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 16.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 28.04.1964 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

УТАС Іван Іванович, народився 16.07.1909 року в с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, швед, освіта початкова. Проживав с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 16.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою

особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 28.04.1964 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

УТАС Петро Едуардович, народився 04.08.1907 року в с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, швед, освіта початкова. Проживав с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 13.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1933 році був засуджений до 3 років ув'язнення за антирадянську агітацію). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 06.03.1964 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

УТАС Петро Хрестиянович, народився у 1904 році в с.Старошведське Херсонського повіту, швед, освіта нижча. Проживав с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району. Заарештований 04.08.1920 року. Звинувачення: підозра у шпигунстві на користь білої армії. До суду не притягувався. Висновком особливого відділу 13-ї армії від 13.08.1920 з-під варті звільнений. Реабілітований.

Ф

ФАРТУШНИЙ Андроник Іванович, народився у 1870 році у с.Костромки Покровського району Дніпропетровської області, українець, освіта нижча. Проживав у с.Старо-Феєнки Бериславського району. Заарештований 15.03.31 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 01.06.31 р. судом Бериславського району до 6 років позбавлення волі з виселенням на 4 роки. Реабілітований 05.01.90 р. постановою Херсонського облсуду.

ФАРТУШНИЙ Сергій Андроникович, народився у 1914 році у с.Костромки Покровського району Дніпропетровської області, українець, освіта нижча. Проживав у с.Старо-Феєнки Бериславського району. Заарештований 15.03.31 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 01.06.31 р. судом Бериславського району до 3 років позбавлення волі з висланням на 7 років. Реабілітований 05.01.90 р. постановою Херсонського облсуду.

ФЕДІН Йосип Антонович, народився у 1888 році в м.Херсоні, поляк, освіта початкова. Проживав м.Берислав вул. І Травня. Заарештований 06.05.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 16.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 14.12.1960 Президією Херсонського облсуду.

ФЕДОРОВ Михайло Лук'янович, народився у 1925 році в с.Тягинка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований 05.06.1950 року. Звину-

вачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 15.08.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 09.01.1954 справу направлено на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області 08.05.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ФЕНЯК-УГРЕНЧУК Ольга Миколаївна, народилася у 1912 році в с.Личівка Івано-Франківської області, українка, освіта нижча. Проживала с.Козацьке Бериславського району. Заарештована 06.07.1952 року. Звинувачення: участь у антирадянській нелегальній ієговістській організації. Засуджена до 25 років позбавлення волі з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітована 11.03.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ФЕРШТЕЙН Яків Пилипович, народився 27.10.1890 року в м.Вишгород (Польща), українець, освіта початкова. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 14.02.1938 року. Звинувачення: шпигунство на користь англійської розвідки. (У 1919 році звинувачувався у шкідництві телеграфної лінії). Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 30.09.1938 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 24.04.1990 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

ФІЛПЕНКО Єфрем Микитович, народився 28.01.1907 року в с.Архангельське Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав Бериславський зернорадгосп. Заарештований 17.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 10.09.1938 засуджений до 4 років ВТТ, 2 роки поразки в правах. Реабілітований 21.09.1967 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ФІСЮРЕНКО Петро Тимофійович, народився 04.10.1886 року в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація, співробітництво з білими під час громадянської війни. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФІХ Петро Мойсейович, народився у 1910 році в м.Сороки (Бессарабія), єврей, освіта середня. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 02.03.1938 року. Звинувачення: шпигунство на користь румунської розвідки. (У 1931 році заарештовувався за нелегальний перехід кордону з Румунією). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 30.09.1938 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.06.1989 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

ФОКІН Павло Васильович, народився у 1890 році у с.Любимівка Каховського району, українець, освіта нижча. Проживав у радгоспі “Червоний Маяк” Бериславського району. Заарештований 16.02.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 23.03.33 р. постановою Великоолександрівського відділу ДПУ.

ФРАЙ Матильда Фрідріхівна, народилась 29.08.1894 р. у с.Михайлівка Бериславського району, німкена, освіта нижча. Проживала у с.Михайлівка Бериславського району. Заарештована 18.02.38 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Реабілітована 07.09.39 р.; постановами УНКВС і прокурора Миколаївської області справа припинена, звільнена з-під арешту.

ФРАЙ Теодор Петрович, народився 1896 р. у с.Михайлівка Бериславського району, німець, закінчив 4 класи. Проживав у с.Михайлівка Бериславського району. Заарештований 01.07.41 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 23.10.41 р. Новосибірським обл.судом на 5 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. 20.06.42 р. помер у в'язниці м.Маріїнск від зупинки серця. Реабілітований 30.08.2000 р. постановою прокурора Херсонської області.

ФРАЙ Теодор Християнович, народився 20.05.1887 року в с.Зміївка Бериславського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Зміївка Бериславського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1932 році розкуркулений та засуджений до 2 років ув'язнення). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 09.08.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.08.1937 в м.Одеса. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФРАЙ Християн Християнович, народився у 1890 р. у с.Михайлівка Бериславського району, німець, освіта нижча. Проживав у с.Михайлівка Бериславського району. Заарештований 26.01.35 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 21.07.35 постановою УДБ УНКВС по Одеській області.

Х

ХАРКО Григорій Іванович, народився у 1900 році в с.Тонятин Томашівського повіту Холмської області (Польща), українець, освіта нижча. Проживав радгосп „Червоний Маяк” Бериславського району. Заарештований 13.02.1958 року. Звинувачення: зберігання антирадянської літератури. До суду не притягувався. Постановами УМДБ по Херсонській області від 08.03.1958 і заступника обласного прокурора від 14.02.1958 справа закрита.

ХИЖНЯКОВ Олександр Авер'янович, народився у 1905 році в с.Козацьке Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Козацьке Бе-

риславського району. Заарештований 16.07.1944 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 29.09.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 19.04.1991 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено за відсутністю складу злочину).

ХИЖНЯКОВ Сергій Минович, народився у 1886 році в с.Козацьке Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Козацьке Бериславського району. Заарештований 25.10.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Народним судом Бериславського району засуджений до 5 років позбавлення волі. Реабілітований 26.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

Ц

ЦИБУЛЬСЬКИЙ Іван Пилипович, народився у 1912 році в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Кронштадт вул. Радянська, 21, кв.2 Ленінградської області. Заарештований 20.08.1941 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом Військово-морської бази Балтійського флоту 27.08.1941 засуджений до 8 років ВТТ, 4 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 19.05.1967 Військовим трибуналом Ленінградського військового округу (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ЦИКАЛО Олександра Платонівна, народилася у 1901 році в с.Галаганівка Снігурівського району Миколаївської області, українка, освіта нижча. Проживала с.Зміївка Бериславського району. Заарештована 21.06.1945 року. Звинувачення: злочинні зв'язки з німецькими каральними органами. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 19.09.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 29.11.1946 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ЦИММЕРМАН Адам Францевич, народився 24.12.1896 року в с.Леополь Ананівського району Одеської області, німець, освіта середня. Проживав с.Костирка Бериславського району. Заарештований 06.04.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 16.09.1937 засуджений до розстрілу. Реабілітований 14.12.1960 Президією Херсонського облсуду.

Ч

ЧАБАНЕНКО Єфросинія Федорівна, народилася у 1917 році в с.Качкарівка Бериславського району, українка, освіта середня. Проживала с.Качкарівка Бериславського району. Заарештована 12.04.1945

року. Звинувачення: належність до агентури німецьких каральних органів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 16.05.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 10.02.1955 покарання знижено до 5 років ВТТ, із ув'язнення звільнена. Реабілітована 12.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ЧАБАНОВ Кузьма Пилипович, народився у 1904 р. у с.Понятівка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у Бериславському зернорадгоспі. Заарештований 21.02.45 р. за зрадницьку та антирадянську діяльність. Засуджений 11.04.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 21.11.93 р. реабілітований. Помер 30.05.49 р. у таборі Усольлазі Пермської області.

ЧЕПЧКО Кузьма Йосифович, народився у 1904 році в с.Хмельове Хмельовецького району Кіровоградської області, українець, освіта незакінчена середня. Проживав м.Берислав, вул. Урицького, 4. Заарештований 23.03.1945 року. Звинувачення: посібницька антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 28.04.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Помер 04.01.1948 в Північно-Східному ВТТ МВС м.Магадан. Реабілітований 30.07.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ЧЕРЕМИСІН Тихон Семенович, народився у 1894 році в с.Верхні Сірогози Нижньосірогозького району, українець, освіта 2 класи. Проживав радгосп „Червоний Маяк” Бериславського району. Заарештований 28.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація і терористичні наміри. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 14.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 07.06.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 29.04.1959 Президією Херсонського облсуду.

ЧЕРКАШИН Григорій Дмитрович, народився у 1884 році в с.Агайман Запорізької області, українець, освіта нижча. Проживав м.Берислав, вул. Куйбишева, 12. Заарештований 23.04.1946 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським облсудом 19.07.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 12.08.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ЧЕРНЯК Іван Якович, народився у 1887 р. у с.Британи Каховського району, українець, освіта середня. офіцер царської армії. Проживав у радгоспі “Червоний Маяк” Великоолександрівського (тепер Бериславського) району, робітник радгоспу. Заарештований 16.02.1933 р. Звинувачення: антирадянська

агітація. Реабілітований 23.03.1933 р. постановою Великоолександрівського відділу ДПУ.

ЧУПРИНА Терентій Гаврилович, народився у 1889 році в с.Каїри Горностаївського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Козацьке Бериславського району. Заарештований 30.10.1944 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 31.01.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 29.06.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ЧУТІЛКО Петро Федорович, народився у 1880 році у Каховському районі, українець, неписьменний. Проживав у с.Кам'янка Бериславського району. Заарештований 25.02.31 р. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою Бериславського відділу ДПУ від 11.03.31 р. справа припинена, включений у список подальшого вислання. Реабілітований 14.11.91 Рішенням прокурора Херсонської області.

Ш

ШАБРО Іван Павлович, народився у 1903 році в с.Красний Бургун Калініндрорфського (нині с.Львове Бериславського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Красний Бургун Калініндрорфського нині с.Львове Бериславського району. Заарештований 02.03.1944 року. Звинувачення: служив поліцаєм під час німецької окупації. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Миколаївській області від 02.03.1944 через місцевий військкомат направлений в спецтабір НКВС для фільтрації. Реабілітований.

ШАПОВАЛ Павло Іванович, народився у 1867 році в с.Одрадокам'янка Бериславського району, українець, неграмотний. Проживав с.Одрадокам'янка Бериславського району. Заарештований 05.11.1929 року. Звинувачення: виступи проти усіх заходів радянської влади, поширення провокаційних чуток. Особливою нарадою при колегії ДПУ засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 26.05.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ШЕВЦОВ Костянтин Семенович, народився у 1874 році у с.Ольгівка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Ольгівка Бериславського району. Заарештований 01.02.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований у лютому 1933 р.; постановою Бериславського відділу ДПУ справа припинена, звільнений з-під арешту (постанова не підписана).

ШЕВЦОВ Степан Йосипович, народився у 1890 році в с.Тягинка Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Козацьке Бериславського району. Заарештований 30.10.1944 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 31.01.1945 засуд-

жений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 27.07.1992 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

ШЕВЧЕНКО Григорій Гнатович, народився 07.04.1888 року в с.Мала Білозерка Василівського району Запорізької області, українець, освіта початкова. Проживав с.Чубар (с.Таврійське) Бериславського району. Вперше заарештований у 1921 році за організацію самосуду над комсомольцями та комуністами. Вдруге заарештований 02.11.1937 року. Звинувачення: активна контрреволюційна агітація проти колгоспів. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 26.09.1962 Президією Херсонського облсуду, 15.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШЕПЕЛЬ Олексій Михайлович, народився у 1914 р. у с.Козацьке Бериславського району, українець, освіта неповна середня. Проживав у с.Козацьке Бериславського району. Заарештований 27.05.44 р. Звинувачення: добровільно здався у полон німцям. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 05.09.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС. Реабілітований 11.05.99 р. рішенням Прокуратури Херсонської області.

ШИЛО Гаврило Данилович, народився у 1903 році в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Берислав, вул. 1 Травня, 11. Заарештований 21.03.1946 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським облсудом 20.06.1946 засуджений до 7 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Помер у червні 1947 року в місцях позбавлення волі. Реабілітований 31.08.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ШИМАНСЬКИЙ Олександр Степанович, народився 10.03.1887 року в с.Верхні Торгаї Нижньосірогозького району, росіянин, освіта початкова. Проживав у радгоспі „Червоний Маяк” Бериславського району. Заарештований 05.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, шкідництво. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 25.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 17.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 10.10.1967 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

ШИНКАРЕНКО Іван Сергійович, народився у 1902 р. у с.Князе-Григорівка Горностаївського району, українець, освіта нижча. Проживав у радгоспі „Червоний Маяк” Бериславського району. Заарештований 06.08.45 р. за зв'язок з німецькими каральними органами та антирадянську агітацію. Засуджений 28.03.46 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 15 р. каторжної праці з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 15.03.95 р. реабілітований.

ШКУРОПАТ Григорій Євсійович, народився у 1886 р. у с.Нова Кам'янка Великоолександрівського

району, українець, освіта середня. Проживав у с.Милове Бериславського району. Заарештований 31.05.46 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 19.08.46 р. Херсонським облсудом до 9 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітований.

ШКУРОПАТ Федір Якович, народився у 1906 році в с.Новоархангельське Нововоронцовського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Новорайськ Бериславського району. Військовослужбовець. Заарештований 12.11.1942 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом 148-ї стрілецької дивізії 14.12.1942 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Помер 04.09.1943 в Каргопольтаборі Архангельської області. Реабілітований 15.09.1993 Висновком військового прокурора Південного регіону України.

ШМІДКЕ Альберт Іванович, народився у 1901 році в с.Михайлівка Бериславського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Михайлівка Бериславського району. Заарештований 17.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1918 році брав участь у повстанні куркулів). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШМІТКЕ Федір Михайлович, народився у 1897 році у с.Михайлівка Бериславського району, німець, освіта нижча. Проживав у с. Михайлівка Бериславського району. Заарештований 28.02.31 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 21.07.31 р. судом Бериславського району до 3 років позбавлення волі з висланням на 3 роки. Реабілітований 09.02.90 р. постановою Херсонського облсуду.

ШТІЛЬФУС Ківа Абрамович, народився у 1913 році в м.Кіровоград, єврей, освіта нижча. Проживав м.Берислав Бериславського району. Військовослужбовець. Заарештований 10.02.1942 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом Сталінградського гарнізону 12.03.1942 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 31.05.1993 Висновком військового прокурора Одеського військового округу.

ШУЛЧЕНКО Володимир Іванович, народився у 1919 році в с.Тягинка Херсонського (нині Бериславського) району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Тягинка Бериславського району. Заарештований 28.09.1940 року. Звинувачення: контрреволюційна антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Білостоцької області 11.10.1940 засуджений до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 25.03.1992 Військовим трибуналом Білоруського військового округу (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

Щ

ЩЕРБАК Ананій Родіонович, народився у 1882 році в с.Качкарівка Великоолександрівського (Бериславського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 28.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація проти хлібозаготівлі. Судовою трійкою при колегії ДПУ 28.01.1933 засуджений до 3 років вислання у Казахстан. Реабілітований 19.12.1991 Прокуратурою Херсонської області.

ЩЕРБАК Антон Мойсейович, народився у 1874 році у с.Качкарівка Великоолександрівського (тепер Бериславського) району, українець, освіта нижча, служив у царській армії та при гетьманові. Проживав у с.Саблуківка Великоолександрівського (тепер Бериславського) району. Заарештований 30.11.32 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою Великоолександрівського відділу ДПУ 07.12.32 р. звільнений з-під арешту. Реабілітований 17.12.32 р.; постановою Бериславського дільничного прокурора справа припинена.

Ю

ЮЖКО Єфросинія Гнатівна, народилася у 1918 році в с.Качкарівка Бериславського району, українка, освіта середня. Проживала с.Качкарівка Бериславського району. Заарештована 09.04.1945 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких каральних органів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 16.05.1945 засуджена до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Померла 21.07.1952 в таборі Іркутської області. Реабілітована 12.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ЮСТ Іван Іванович, народився 09.08.1897 року в с.Костирка Бериславського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Фріденгейм Бериславського району. Заарештований 21.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація, розповсюдження провокаційних чуток про життя в СРСР. (Служив у політбанді Веча). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.11.1938 року. Реабілітований 24.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЮСТ Іван Іванович, народився у 1918 р. в селі Костирка у селянській родині. Працював лікарем в місті Каховка. Заарештований у 1944 р., засуджений за звинуваченням у співробітництві з німецькими окупантами. Відбував покарання в Черногірському таборі у Красноярському краї. Реабілітований 06.08.1965 р.

ЮХИМЕНКО Сила Іванович, народився у 1908 році у с.Качкарівка Великоолександрівського району,

українець, письменний. Проживав у с.Качкарівка Великоолександрівського (тепер Бериславського) району. Заарештований 20.01.33 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Реабілітований 11.03.33 р. постановою Великоолександрівського відділу ДПУ.

Я

ЯКИМЕНКО Платон Олексійович, народився у 1876 році в с.Омбиш Чернігівської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Берислав Бериславського району. Заарештований 27.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 14.09.1938 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 20.07.1989 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справа припинено за ст. 6 п.2 УПК УРСР за відсутністю складу злочину).

ЯКУБОВ Никанор Петрович, народився у 1893 р. у с.Горностаївка Горностаївського району, українець, малописьменний. Проживав у радгоспі "Червоний Маяк" Великоолександрівського (тепер Бериславського) району, робітник радгоспу. Заарештований 16.02.1933 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 23.03.1933 р. постановою Великоолександрівського відділу ДПУ.

ЯНКОВСЬКИЙ Лонгін Феліксівич, народився 21.03.1887 року в містечку Вахновка Бердичівського повіту Київської губернії, поляк, освіта середня. Проживав с.Качкарівка Бериславського району. Заарештований 21.03.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановами Бериславського райвідділу НКВС та райпрокурора 09.01.1939 справа припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЯРОШЕНКО Олена Омелянівна, народилася у 1921 році в с.Качкарівка Бериславського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Качкарівка Бериславського району. Заарештована 09.04.1945 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 16.05.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 30.07.1992 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ЯЦЕНКО Опанас Павлович, народився у 1902 році в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Берислав, вул. Леніна, 44. Заарештований 05.01.1945 року. Звинувачення: антирадянська і зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 22.03.1945 засуджений до 15 років каторжних робіт, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом військ НКВС Українського округу 06.07.1945 покарання знижено до 10 років ВТТ. Реабілітований 19.06.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ГРОМАДЯНИ, РЕПРЕСОВАНІ НА ТЕРИТОРІЇ ВЕЛИКОЛЕПЕТИТЬСЬКОГО РАЙОНУ

А

АВРАМЕНКО Іван Дмитрович, народився у 1923 році в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району, українець, освіта 5 класів. Проживав с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований 21.04.1948 року. Звинувачення: належність до агентури американських розвідорганів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 12.08.1948 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Постановою УКДБ по Херсонській області 15.01.1955 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

АНДРУСЬКА Марія Лук'янівна, народилась у 1896 р. у с.Костянтинівка Великолепетиського району, полька, освіта нижча. Проживала у с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештована 09.09.41 р. за антирадянську агітацію. ВТ 130 стрілецької дивізії 21.09.41 р. засуджена до 7 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням Прокуратури Херсонської області від 20.08.93 р. реабілітована.

АНДРУСЬКИЙ Антон Петрович, народився 27.09.1898 року в с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештований 11.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (Служив у Врангеля, брав участь у бандах Григор'єва та Павловського). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 ч.1, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 15.09.1956 Президією Херсонського облсуду.

АНЕДЧЕНКО Тимофій Карпович, народився у 1888 році в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Дмитрівка Великолепетиського району. Заарештований 16.03.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 07.04.1930 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 30.08.1992 Прокуратурою Херсонської області.

АЦЕХОВСЬКИЙ Іван Леонтійович, народився у 1906 році в с.Березнігувате Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 28.01.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Запорізьким облсудом 15.07.1939 засуджений до 3 років позбавлення волі, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 17.04.1991 на

основі ст. 1 Закону України „Про реабілітацію жертв політичних репресій”.

Б

БАБАНІН Кузьма Минович, народився у 1885 році в с.Зелене Великолепетиського району, освіта початкова. Проживав с.Рубанівка (хутір Зелений) Великолепетиського району. Заарештований 07.10.1929 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 18.01.1930 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 30.04.1996 Прокуратурою Херсонської області.

БАЛОБАТЬКО Микола Никифорович, народився у 1922 році в с.Макошино Менського району Чернігівської області, українець, освіта середня. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Військовослужбовець. Заарештований 22.05.1943 року. Звинувачення: добровільно здався у полон до ворога. До суду не притягувався. Постановою помічника військового прокурора Західного фронту 12.06.1943 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БЕЗПАЛОВА-АЙЗВЕРТ Ганна Кузьмівна, народилась у 1922 році в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району, українка освіта середня (педагогічний технікум). Проживала с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештована 17.08.1945 року. Звинувачення: зрадницька поведінка на окупованій території („фольксдойч”). Постановою особливої наради при міністрі внутрішніх справ СРСР 27.03.1946 засуджена до 5 років вислання у Новосибірську область. Реабілітована 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БЕК Густав Петрович, народився 06.06.1882 року в с.Федорівка Мелітопольського району Запорізької області, німець, освіта нижча. Проживав с.Георгіївка Великолепетиського району. Заарештований 21.10.1937 року. Звинувачення: шпигунська діяльність, контрреволюційна агітація. Запорізьким облсудом 29.07.1939 засуджений до 1 року 6 місяців ВТТ. Реабілітований 16.07.1969 Постановою прокурора Херсонської області (справу припинено).

БЕККЕР Генріх Генріхович, народився у 1893 році у колонії Гнадендорф Нижне-Волоського краю, німець, освіта нижча. Проживав у колонії Георгіївка Великолепетиського району. Заарештований 15.01.35 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 21.05.35 р. Дніпропетровським облсудом до 7 років

ВТТ з поразкою прав на 5 років. Реабілітований 03.06.60 р. Верховним Судом УРСР.

БІДА Єлизавета Григорівна, народилася у 1919 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українка, освіта 9 класів. Проживала с. Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештована 06.03.1945 року. Звинувачення: належність до німецьких каральних органів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 26.05.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Одеського військового округу 23.11.1956 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітована.

БІЛОВ Пантелій Прокопович, народився 27.07.1904 року в с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештований 09.09.1941 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом 130 стрілецької дивізії 20.09.1941 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу. Військовим трибуналом Південного фронту 26.10.1941 розстріл замінено до 10 років ВТТ. 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 20.08.1993 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

БОВА Іван Олександрович, народився у 1922 р. у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Військовослужбовець. Заарештований 16.08.43 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 15.09.43 р. ВТ Тбіліського гарнізону до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 02.07.97 р. реабілітований.

БОНДАРЕНКО Григорій Іванович, народився 10.01.1906 року в с.Грушівка Косіорівського району Дніпропетровської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 23.07.1937 року. Звинувачення: участь у трояцькійській терористичній організації. Верховним судом СРСР 17.09.1937 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 19.08.1958 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу закрито).

БОНДАРЕНКО Федот Кузьмич, народився у 1884 р. у с.Князе-Григорівка Каховського (тепер Великолепетиського) району, українець, малописьменний. Заарештований 24.01.32 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою Каховського відділу ДПУ 24.06.38 р. справа направлена на припинення Каховському дільничному прокурору .

БОРОВИК Пилип Семенович, народився у 1907 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Макеївка Донецької області. Заарештований 09.08.1955 року. Звинувачення: служба у німецькій поліції. До суду не

притягувався. Постановою УКДБ по Херсонській області 03.10.1955 по Указу ЛВС СРСР від 17.08.1955 „Про амністію”, справу закрито. Реабілітований.

БОЦМАН Пилип Макарович, народився у 1897 році у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 26.01.31 р. Звинувачення: саботаж хлібозаготівок. Реабілітований 06.03.33 р. постановами Великолепетиського відділу ДПУ та райпрокурора.

БРОВКО Павло Никифорович, народився у 1889 році в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 17.10.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений. Проповідник общини євангелістів). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 06.02.1931 засуджений до 3 років концтабору. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

БРОВКО Філімон Полікарпович, народився у 1911 році в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 29.08.1936 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 1-го кінного корпусу 07.10.1936 засуджений до 2 років позбавлення волі. Реабілітований.

БРОЯК Юзефа Анастасіївна, народилася у 1906 році в с.Костянтинівка Великолепетиського району, полячка, освіта початкова. Проживала м.Херсон. Заарештована 11.06.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР від 04.11.1937 за ст. 54.11 КК УРСР засуджена до розстрілу. Розстріляна 29.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітована 12.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БУГАЙОВ Гаврило Юхимович, народився у 1897 році в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Дмитрівка Великолепетиського району. Заарештований 05.08.1944 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 29.11.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 25.09.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

БУГАЙОВ Дем'ян Микитович, народився у 1877 році в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 20.10.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 01.12.1930 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 25.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

БУЛДА Сергій Іванович, народився у 1895 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 14.04.1932 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 04.08.1932 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 08.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

БУРДЕНКО Федір Якимович, народився у 1898 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта незакінчена середня. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 18.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, участь у розстрілі червоних партизан. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 21.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БУРЯКОВ Григорій Костянтинович, народився у 1897 р. у с.Микільське Смоленської області, росіянин, закінчив 2 класи. Проживав у с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 08.09.41 р. за контрреволюційну агітацію. Засуджений 11.09.41 р. ВТ військ НКВС Молдавської РСР до розстрілу з конфіскацією майна. Вирок виконано 16.09.41 р. Постановою президії Херсонського облсуду від 27.05.94 р. реабілітований.

В

ВАСЮК Василь Аврамович, народився у 1875 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 09.10.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ОДПУ 18.01.1930 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 30.06.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ВАСЮК Іван Аврамович, народився у 1877 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований у 1931 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 23.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ВАСЮК Микола Іванович, народився 06.05.1905 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 07.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 15.09.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 10.04.1968 Президією Херсонського облсуду.

ВЕДЕНКО Захар Григорович, народився у 1919 році в с.Катеринівка Великолепетиського району, українець, освіта середня. Проживав там же. Військовослужбовець. Заарештований 15.06.1943 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 141-ї стрілецької дивізії 21.06.1943 засуджений до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 25.08.1963 Військовим трибуналом Московського військового округу (вищевказаний вирок відмінено і справу закрито).

ВЕДМІЩКИЙ Петро Петрович, народився у 1892 році в с.Новоріпівка Новотроїцького району, освіта початкова. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований у 1931 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 23.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ВЕЛИКИЙ Іван Іванович, народився у 1878 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 20.04.1920 року. Звинувачення: приховування махновця. До суду не притягувався. Постановою особливої відділу ВЧК 13-ї армії від 19.05.1920 з-під варті звільнений. Реабілітований.

ВЕРГУН Тимофій Юхимович, народився у 1888 році в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: антирадянська агітація і пропаганда. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ВИННИЧЕНКО Микола Микитович, народився в м.Крупянськ (Харківщина), українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 15.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (З 1925 по 1927 рік перебував у тюрмі). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 02.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВИШКОВСЬКА Галина Йосипівна, народилася у 1920 році в с.Миколаївка Нижньосірогозького району, українка, освіта середня. Проживала с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештована 28.07.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 20.05.1946 засуджена до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітована 12.08.1992 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ВІДОВСЬКИЙ Степан Захарович, народився у 1876 році в с.Лодижіно Київської губернії, українець, неграмотний. Проживав с.Миколаївка Велико-

лепетиського району. Заарештований 27.02.1931 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою Великолепетиського райвідділу ДПУ від 12.07.1931 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ВІТВИЦЬКИЙ Йосип Вікторович, народився 23.02.1898 року в с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.09.1956 Президією Херсонського облсуду.

ВІТВИЦЬКИЙ Людвиг Йосипович, народився 22.09.1918 року в с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештований 27.10.1937 року. Звинувачення: проведення підривної роботи у колгоспі, підсилення перцю та тютюну у приміщення, де проходили збори колгоспників. Рішенням наркому внутрішніх справ та прокурора СРСР 10.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВІТВИЦЬКИЙ Пилип Йосипович, народився 23.05.1887 року в с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.09.1996 Президією Херсонського облсуду.

ВІТКА Йосип Матвійович, народився 10.12.1887 року в с.Тарноруди Волочинського району Вінницької області, поляк, освіта нижча. Проживав с.Зелене Великолепетиського району. Заарештований 12.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої трійки НКВС 29.09.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.03.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ВІТКОВСЬКИЙ Пилип Лаврентійович, народився у 1890 році в с.Миколаївка Великолепетиського району, освіта початкова. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1929 році господарство батька було розкуркулено). Особливою нарадою колегії ДПУ засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ВОРОНЦОВ Яків Данилович, народився у 1906 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта вища. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований

02.11.1937 року. Звинувачення: належність до троцькістсько-шкідницької організації. Дніпропетровським облсудом 21-27.11.1937 засуджений до 8 років ВТТ, 4 роки поразки в правах. Президією Верховного суду УРСР 08.05.1938 направлено справу на новий розгляд. Постановою УНКВС по Запорізькій області від 14.07.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

Г

ГАВРИЛЕНКО Трохим Єгорович, народився у 1886 році в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 17.10.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1928 році за несплату податку у визначений строк був засуджений). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 04.12.1930 засуджений до 3 років концтабору. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ГЕРАЩЕНКО Григорій Васильович, народився у 1899 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 20.04.1920 року. Звинувачення: служба у банди Махна. До суду не притягувався. З-під варті втік, справу припинено до з'ясування місця знаходження. Подальша доля невідома.

ГНАТІВ Степан Дем'янович, народився 25.12.1909 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха. Заарештований 07.09.1937 року. Звинувачення: поширення контрреволюційних чуток, дискредитація керівників партії та уряду. (Господарство батька було розкуркулено). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 04.10.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 10.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГНАТОВ Дем'ян Демидович, народився у 1884 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, малограмотний. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 09.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1929 році розкуркулений). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 04.04.1931 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ГОЛОТІВ Василь, народився у 1935 році в с.Селище Галицького району Станіславської області, українець, освіта 4 класи. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 28.02.1953 року. Звинувачення: зв'язок з ОУН. До суду не притягувався. Постановою УМВС по Херсонській області 09.04.1953 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ГОЛОТІВ Мар'ян, народився у 1931 році в с.Селище Галицького району Станіславської області, українець, освіта 3 класи. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 21.02.1953 року. Звинувачення: зв'язок з ОУН. До суду не притягувався. Постановою УМДБ по Херсонській області 21.05.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ГОЛОТІВ Текля Корнелівна, народилася у 1907 році в с.Селище Галицького району Станіславської області, українка, неграмотна. Проживала с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештована 28.02.1953 року. Звинувачення: зв'язок з ОУН. До суду не притягувалася. Постановою УМВС по Херсонській області 21.08.1953 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ГОРБАЧ Матвій Пилипович, народився у 1903 році в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований 14.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 04.03.1932 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 21.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ГОРДАЧ Ілля Андрійович, народився у 1888 р. у с.Князе-Григорівка Каховського (тепер Великолепетиського) району, українець, малописьменний. Проживав у с.Середнє Каховського (тепер Великолепетиського) району. Заарештований 07.01.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація та розкрадання радгоспного хліба. У квітні 1933 року помер. Причини не вказані. Постановою Каховського відділу ДПУ у квітні 1933 року справа припинена.

ГОРШНИЙ Іван Федорович, народився у 1906 році у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав у м.Славянськ Донецької області по вул.К.Маркса, 39. Заарештований 28.10.42 р. за контрреволюційну агітацію. Військовослужбовець. Засуджений 02.11.42 р. ВТ 78 стрілецької дивізії до розстрілу. Рішенням Верховного Суду СРСР від 29.12.42 р. вирок замінено на 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 23.02.94 р. реабілітований.

ГОРЛЮ Корній Севастиянович, народився у 1882 році в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець. Проживав с.Дружний Бериславського району. Заарештований 05.11.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 26.12.1929 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 23.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ГРЕБЕНЮКОВ Арсентій Якович, народився у 1887 р. у с.Катеринівка Великолепетиського району, росіянин, освіта нижча. Проживав у с.Катеринівка

Великолепетиського району. Заарештований 09.03.46 за посібницьку та антирадянську діяльність. Херсонським облсудом 10.05.46 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області реабілітований (дати нема)

ГРЕЧИХА Опанас Калинович, народився у 1875 р. у с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, неписьменний. Проживав у с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 01.03.44 року. Звинувачення: зрада партактиву у період окупації. Засуджений 02.11.44 р. військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 17.11.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ГРИБОВСЬКИЙ Владислав Антонович, народився у 1898 році в с.Тарноруда Волочиського району Хмельницької області, поляк, освіта початкова. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 28.03.1938 року. Звинувачення: створення повстанської групи. Постановою трійки УНКВС по Дніпропетровській області 15.10.1938 засуджений до розстрілу. Реабілітований 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГРИДАСОВ Пилип Ілліч, народився у 1881 році в с.Зелене (с.Рубанівка) Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 11.10.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 18.01.1930 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 30.06.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ГРИДАСОВ Степан Андрійович, народився у 1888 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Чумпод Великолепетиського району. Заарештований 02.08.1938 року. Звинувачення: дискредитація керівників партії. Дніпропетровським облсудом 24.02.1939 засуджений до 3 років позбавлення волі, 2 роки поразки в правах. Реабілітований 30.04.1992 Висновком генеральної прокуратури України.

ГРИДАСОВ Яків Кіндратович, народився у 1916 р. у с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, закінчив 5 класів. Проживав у с.Рубанівка Великолепетиського району. Військовослужбовець. Заарештований 22.10.42 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 02.11.42 р. ВТ 10 стрілецької бригади до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 17.03.97 р. реабілітований.

ГРИЩЕНКО Василь Зіновійович, народився 02.08.1889 року в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заареш-

тований 24.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. (У 1930 році був заарештований за звинуваченням: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 07.04.1930 засуджений до 3 років заслання). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.04.1989; 30.08.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ГУБА Захар Захарович, народився 25.03.1895 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 12.11.1920 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою Мелітопольської повітової надзвичайної комісії 21.06.1921 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 08.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ГУБА Поліна Олексіївна, народилась у 1923 р. у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українка, закінчила 9 класів, працювала завідуючою сектора райкому ВЛКСМ. Проживала у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештована 19.02.44 р. Звинувачення: підозра у зраді Вітчизни. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 27.06.44 р. справа припинена, звільнена з-під арешту.

ГУК Григорій Якович, народився у 1893 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 30.05.1929 року. Звинувачення: служба у білій армії і зрада активістів. До суду не притягувався. Постановою Мелітопольського міськвідділу ДПУ від 13.07.1929 звільнений під підписку про невідді, а постановами міськвідділу ДПУ та міськпрокурора від 05 і 16.09.1929 справа припинено. Реабілітований.

ГУРЕЦЬКИЙ Костянтин Олексійович, народився 21.05.1893 року в м.Миколаєві, росіянин, освіта середня. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 14.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1925 році заарештовувався органами ДПУ за службу у білогвардійців з 1918 по 1920 роки). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 20.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГУРОВ Юхим Хомич, народився у 1901 році в с.Нововознесенське Великоолександрівського району, українець, освіта середня. Проживав с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 12.10.1934 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Дніпропетровській області 28.10.1934 справа припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

Д

ДАВИДЕНКО Семен Іванович, народився у 1902 році в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 12.10.1934 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Дніпропетровській області 28.10.1934 справа припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДАНИЛЬЧЕНКО Дем'ян Сергійович, народився у 1926 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта неповна середня (спеціально закінчив автошколу). Проживав – військова частина, польова пошта 24202 „П”. Заарештований 06.05.1949 року. Звинувачення: участь у антирадянській групі, антирадянська агітація, самовільні відлучки. Особливою нарадою при Міністрі Держбезпеки СРСР 31.12.1949 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 18.03.1987 Військовим трибуналом Московського військового округу.

ДАЦЬКО Василь Сергійович, народився у 1901 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Лепетиха. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. (У 1930 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 16.01.1938 засуджений до 1 року ув'язнення. Реабілітований 07.08.1994 Прокуратурою Херсонської області.

ДАШЕВСЬКИЙ Михайло Павлович, народився у 1919 р. у с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, закінчив 6 класів. Проживав у с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 21.02.44 р. Звинувачення: видача радянських активістів у період окупації. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 12.09.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС для фільтрації.

ДЕГУРКО Кирило Ерестович, народився у 1894 році в с.Миколаївка Великолепетиського району, українець, освіта середня. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Вперше заарештований 12.10.1934 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Дніпропетровській області 28.10.1934 справа припинено, з-під варті звільнений. Вдруге заарештований 01.08.1939 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою Великолепетиського райвідділу ДПУ від 29.08.1939 справа припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДЕНИСЕНКО Кузьма Андрійович, народився у 1912 році в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Мала

Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 28.02.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Запорізькій області 11.05.1944 справу припинено, з-під варту звільнений і через райвійськкомат направлений в спецтабір НКВС для фільтрації. Реабілітований.

ДСЄВ Олексій Корнійович, народився у 1881 році в с.Рубанівка, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Зелене Великолепетиського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений). Особливою нарадою колегії ДПУ засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ДДЕНКО Леонід Іванович, народився у 1918 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 26.02.1944 року. Звинувачення: антирадянська і зрадницька діяльність. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 04.07.1944 справу припинено, з-під варту звільнений. Реабілітований.

ДІК Генріх Іванович, народився 13.03.1901 року в с.Михайлівка Великолепетиського району, німець, освіта нижча. Проживав с.Михайлівка Великолепетиського району. Заарештований 21.02.1938 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної повстанської організації. Запорізьким облсудом 29.07.1939 за судом виправданий, з-під варту звільнений. Реабілітований.

ДОВГОПОЛОВ Олександр Євстхійович, народився 10.05.1898 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація та пропаганда. (У 1929 році був розкуркулений, у 1936 році засуджений за невиконання м'язоздачі). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 16.01.1938 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 22.01.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ДОЛГОПОЛОВ Василь Михайлович, народився у 1911 р. у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Військово-службовець. Заарештований 15.02.38 р. за контрреволюційну діяльність. Засуджений 05.04.38 р. ВТ Київського ВО до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 2 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 17.05.94 р. реабілітований.

ДОМАШЕВ Михайло Якович, народився 18.12.1885 року в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. За-

арештований 02.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (З 1918 по 1920 роки служив у білогвардійців. У 1930 році розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.05.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДРАМАРЕЦЬКИЙ Гнат Федорович, народився у 1903 році в с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.09.1956 Президією Херсонського облсуду.

ДРАМАРЕЦЬКИЙ Іван Павлович, народився 15.08.1887 року в с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештований 12.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (У 1929 році був заарештований і засуджений до 3 років ув'язнення за контрреволюційну діяльність). Рішенням наркому НКВС і прокурора СРСР 15.11.1937 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 17.12.1937 у м.Херсоні. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДРОГА Тетяна Павлівна, народилася у 1895 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українка, неграмотна. Проживала с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештована 14.02.1945 року. Звинувачення: зрадництво радянських людей в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 20-21.04.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом військ НКВС Українського округу 12.06.1945 справу направлено на нове розслідування. Постановою УНКВС по Херсонській області 20.09.1945 справу припинено, з-під варту звільнена. Реабілітована.

ДУБОК Нестефор Якович, народився у 1909 році в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав сел. Пролетарка Великолепетиського району. Заарештований 03.09.1945 року. Звинувачення: служба в німецькій поліції. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 19.04.1946 за судом виправданий. Реабілітований.

ДУБРОВ Іван Гаврилович, народився у 1909 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 05.01.1943 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом 45-ї стрілецької дивізії 29.01.1943 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років.

Реабілітований 15.09.1993 Висновком військового прокурора Південного регіону України.

ДЯКІВ Михайло Васильович, народився у 1930 році в с.Луцівка Рожнятівського району Івано-Франківської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештований 19.03.1951 року. Звинувачення: контрреволюційний злочин. Херсонським облсудом 28-29.06.1951 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Президією Верховного суду УРСР 09.12.1954 покарання знижено до 7 років ВТТ. Реабілітований.

ДЯЧЕНКО Леонтій Євтухович, народився 19.02.1898 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Е

ЕПП Корній Корнійович, народився 31.07.1909 року у Воронезькій області (Росія), німець, освіта початкова. Проживав с.Михайлівка Великолепетиського району. Заарештований 08.03.1938 року. Звинувачення: зв'язок з німецьким консулом, розповсюдження провокаційних чуток. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.09.1938 року. Реабілітований 24.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Є

ЄРМОЛЕНКО Георгій Микитович, народився у 1909 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 27.03.1943 року. Звинувачення: антирадянська поразницька пропаганда. Військовим трибуналом Армавірського гарнізону 18.04.1943 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 18.05.1959 Військовим трибуналом Північно-Кавказького військового округу (вищевказаний вирок відмінено, справу за ст. 4 п. 5 УПК РСФСР припинено).

Ж

ЖАДЛУН Анастасія Микитівна, народилася у 1905 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українка, освіта початкова. Проживала с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештована 24.07.1941 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Поста-

новою особливою нарадою при НКВС СРСР 01.08.1942 засуджена до 3 років ВТТ. Реабілітована 30.05.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЖАРЧИНСЬКИЙ Августин Петрович, народився у 1914 році в с.Миколаївка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештований 14.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 18.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЖАРЧИНСЬКИЙ Павло Войцехович, народився 20.12.1896 року в с.Миколаївка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештований 21.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1933 році був заарештований за звинуваченням у тероризуванні селян під час громадянської війни, зрив посівної у 1932 році, перегини у хлібозаготівлі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 19.04.1933 засуджений до 3 років вислання. Вирок вважати умовним, з-під варті звільнити). Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 08.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 21.11.1937 в м.Запоріжжі. Реабілітований 10.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЖАРЧИНСЬКИЙ Пилип Войцехович, народився 26.05.1898 року в с.Миколаївка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав колгосп ім.Петровського. Заарештований 20.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Рішенням комісара ВС СРСР та прокуратури СРСР за ст. 54-10 ч.ІІ КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 05.10.1957 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ЖАРЧИНСЬКИЙ Франц Петрович, народився у 1916 році в с.Миколаївка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав артіль „Прогрес” Великолепетиського району. Заарештований 14.12.1937 року. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 18.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 10.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЖЕГУЛІН Федір Опанасович, народився у 1881 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Зелене Великолепетиського району. Заарештований 20.10.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ 03.12.1930 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 10.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ЖЕРЛЦІН Микола Олександрович, народився у 1888 році в с.Гаврилівка Запорізької області, українець, освіта середня. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований

03.03.1922 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою колегії Запорізької губернської НК 03.03.1922 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 30.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ЖУКОВ Андрій Іванович, народився у 1909 році в с.Знаменка Великолепетиського району, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Ново-Українка Великолепетиського району. Заарештований 22.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

З

ЗАБОЛОТНИЙ Юхим Андрійович, народився 11.03.1885 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 04.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1930 році господарство було розпродано). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 21.01.1938 у м.Миколаєві. Реабілітований 25.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАВГОРОДНІЙ Василь Тарасович, народився у 1908 (1909) році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Вперше заарештований 10.08.1926 року. Звинувачення: розповсюдження фальшивих монет, втеча з-під варті. До суду не притягувався. Вдруге заарештований 01.02.1929 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою колегії ОДПУ УРСР 27.05.1929 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 02.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАВГОРОДНІЙ Григорій Іванович, народився 23.04.1895 року у Вінницькій області, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1933 році був розкуркулений, майно розпродано). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАГНОЙ Логвін Аврамович, народився у 1891 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 04.04.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація, організація контрреволюційного угруповання. До суду не притягувався. Постановами Мелітопольського міськвідділу ДПУ від 15.04.1930, 25.04.1930, 28.04.1930 та окружного прокурора від 20.05.1930 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЗАКРЕВСЬКИЙ Петро Людгович, народився у 1908 році в с.Миколаївка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештований 25.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням наркому внутрішніх справ та прокурора СРСР 20.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 30.12.1937 року. Реабілітований 01.11.1958 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

ЗАРЕМБА Іван Станіславович, народився у 1892 році в с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештований 20.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Рішенням наркому НКВС СРСР і Генпрокурора СРСР 05.02.1938 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.02.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАХАРЕНКО Антон Андрійович, народився у 1907 році в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований 14.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 04.03.1932 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 21.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАХАРЕНКО Іван Андрійович, народився у 1910 році в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований 14.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при колегії УРСР 04.03.1932 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 21.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ЗБУР'ІВСЬКИЙ Микола Костянтинович, народився у 1905 році в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований 06.11.1945 року. Звинувачення: посібіницька діяльність і антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 16.08.1946 засуджений до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 15.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ЗУБАЧ Микола Гаврилович, народився 06.05.1898 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (До 1917 року разом з батьком мали хутір, у 1930 році майно було розпродано). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЗУБАЧ Харитон Тимофійович, народився 29.09.1891 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Був розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Запорізькій області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

І

ІВАНИЦЬКИЙ Павло Іванович, народився 16.01.1897 року в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 27.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1916 році був призваний до царської армії, у 1919 році вступив у армію Махно). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.05.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 30.05.1987 Прокуратурою Херсонської області.

ІЛЬЄНКО Петро Антонович, народився 11.07.1908 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 04.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області у 1937 році за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Постановою Великолепетиського МРО НКДБ від 07.06.1941 справу припинено, з-під варту звільнений. Реабілітований 22.11.1994 Прокуратурою Херсонської області.

ІЩЕНКО Аврам Севастьянович, народився 20.08.1890 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 11.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

К

КАМІНСЬКИЙ Бартко Йосипович, народився у 1899 р. у с.Тарна-Руда Вінницької області, поляк, освіта нижча. Проживав у с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 28.01.38 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 15.07.39 Запорізьким облсудом до 4 років ВТТ. Реабілітований 09.10.64 р. Верховним Судом СРСР.

КАМІНСЬКИЙ Йосип Іванович, народився у 1894 році в с.Тарніруда Волочиського району Хмельницької області, поляк, освіта нижча. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 28.01.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Запорізькій області 27.06.1939 справу припинено, з-під варту звільнений. Реабілітований.

КАНАВКА Іван Миколайович, народився у 1926 році у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 26.02.44 р. Звинувачення: видача партизан у період окупації. Реабілітований 27.11.44 р. вироком військового трибуналу військ НКВС Херсонської області.

КАРПІНСЬКИЙ Андрій Федорович, народився 10.02.1897 року в с.Перепись Добрянського району Чернігівської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (З 1919 по 1921 рік служив у білих у контррозвідці). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 03.04.1957 Президією Херсонського облсуду.

КОБЗАР Влас Сергійович, народився у 1895 році в с.Зелене Великолепетиського району, українець, освіта середня. Проживав с.Зелене Великолепетиського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. (У 1933 році був засуджений до 5 років концтаборів за невиконання хлібоздачі). Реабілітований 31.01.1990 Прокуратурою Херсонської області.

КОВАЛЕНКО Єгор Євтіхійович, народився у 1889 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 04.04.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація, організація контрреволюційного угруповання. До суду не притягувався. Постановою Мелітопольського міськвідділу ДПУ від 15.04.1930, 25.04.1930, 28.04.1930 та окружного прокурора від 20.05.1930 справу припинено, з-під варту звільнений. Реабілітований.

КОВАЛЕНКО Михайло Кузьмич, народився у 1910 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Світанок Сімферопольського району Кримської області. Заарештований 07.09.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 29.12.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 26.03.1946 справу повернуто для проведення повторного слідства. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 15.08.1946 за судом виправданій. Реабілітований.

КОВИЗА Костянтин Авер'янович, народився у 1880 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Трудове Великопетиського району. Заарештований 18.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 24.04.1931 засуджений до 3 років виселення у Північний край. Реабілітований 31.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОВТУН Єгор Федорович, народився у 1882 році в с.Велика Лепетиха Великопетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великопетиського району. Заарештований 12.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений і висланий на Північ. У 1932 році за невиконання плану хлібозаготівель засуджений до розстрілу, вирок замінено на 10 років ув'язнення. У 1936 році повернувся у село). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 04.10.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 14.05.1992 Прокуратурою Херсонської області.

КОВТУН Юхимія Кирилівна, народилася у 1882 році в с.Велика Лепетиха Великопетиського району, українка, освіта початкова. Проживала с.Велика Лепетиха Великопетиського району. Заарештована 17.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська та релігійна агітація. (У 1930 році розкуркулена). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за 16.01.1938 ст. 54-10 КК УРСР засуджена до 3 років ВТТ. Реабілітована 19.12.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОЗАЧИНСЬКИЙ Дмитро Сергійович, народився у 1902 році в с.Копані Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта середня. Проживав у с.Князе-Григорівка Каховського (нині Великопетиського) району. Заарештований 18.03.1933 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Трійкою при колегії ДПУ УРСР 14.04.1933 засуджений до 10 років концтаборів. Реабілітований 31.08.1963 Судовою колегією по карних справах Верховного суду УРСР, 12.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

КОЗЕЛ Григорій Дмитрович, народився у 1878 році в с.Мала Лепетиха Великопетиського району, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Мала Лепетиха Великопетиського району. Заарештований 16.04.1932 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою Дніпропетровського облвідділу ДПУ від 13.06.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КОЗЕРАЦЬКИЙ Гелярій Йосипович, народився у 1891 році в с.Миколаївка Великопетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Миколаївка Великопетиського району. Заарештований

15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 18.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.01.1938 в м.Дніпропетровську. Реабілітований 20.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОЗЕРАЦЬКИЙ Костянтин Йосипович, народився 11.03.1896 року в с.Миколаївка Великопетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Миколаївка Великопетиського району. Заарештований 21.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 20.07.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 30.12.1937 в м.Дніпропетровську. Реабілітований 11.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОЗЛЕНКО Арсентій Ілліч, народився у 1888 році в м.Аджамка Кіровоградської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Рубанівка Великопетиського району. Заарештований 03.12.1945 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським обласним судом 08.03.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 20.04.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

КОЛЯДКА Федір Михайлович, народився у 1903 р. у с.Мала Лепетиха Великопетиського району, українець, закінчив 2 класи. Проживав у с.Велика Лепетиха Великопетиського району. Заарештований 25.01.45 р. за зрадницьку діяльність у період німецької окупації. Засуджений 16.04.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 15 р. каторжної праці з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 14.09.94 р. реабілітований.

КОНОВАЛОВА Уляна Данилівна, народилася у 1889 році в с.Велика Лепетиха Великопетиського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Велика Лепетиха Великопетиського району. Заарештована 15.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Миколаївським обласним судом 12.09.1938 засуджена до 8 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітована 26.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

КОРБУТ Адольф Леонтійович, народився 26.07.1909 року в с.Костянтинівка Великопетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Костянтинівка Великопетиського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10, 54-11 УК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.09.1956 Президією Херсонського облсуду.

КОРЖАНОВСЬКИЙ Йосип Степанович, народився у 1899 році в с.Костянтинівка Великопетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Костянтинівка Великопетиського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюцій-

на, шпигунська діяльність. Рішенням наркому НКВС і прокурора СРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 17.06.1966 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КОСІВ Катерина Іванівна, народилася у 1919 році в с.Личівка (с.Лідівка) Станіславської (Івано-Франківської) області, українка, освіта нижча. Проживала с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештована 06.07.1952 року. Звинувачення: членство у релігійній секті ієговістів, розповсюджувала літературу, вела агітацію. Херсонським облсудом за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджена до 25 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах, конфіскація майна. Реабілітована 11.03.1990 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

КОСТІН Кіндрат Васильович, народився 10.03.1880 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 30.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 04.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 21.10.1937 в м.Запоріжжі. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОСТІН Максим Григорович, народився 07.09.1887 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, неграмотний. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 07.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, поширення провокаційних чуток, дискредитація заходів партії на селі. (У 1933 році розкуркулений і висланий). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 04.10.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 11.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОСТІН Сергій Іванович, народився 11.09.1885 в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта середня. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Був розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КРАСНИЦЬКИЙ Пантелей Єфремович, народився у 1893 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Дмитрівка Великолепетиського району. Заарештований 16.04.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році розкуркулений та позбавлений виборчих прав). Постановою особливої наради при ДПУ УРСР 04.08.1932 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 28.03.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КРИВИЦЬКИЙ Йосип Тимофійович, народився у 1878 році в с.Старі Мости Київської області, поляк, не письменний. Проживав с.Петрівка Великолепетиського району. Заарештований 21.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 16.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.12.1937 в м.Запоріжжі. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КРИВОВ'ЯЗ Олена Миколаївна, народилася 05.01.1902 року в с.Турка Холмської губернії (Польща), полячка, освіта початкова. Проживала с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештована 16.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1936 році намагалася виїхати в Польщу до родичів). Рішенням НКВС та прокурора СРСР 05.02.1938 засуджена до розстрілу. Розстріляна 26.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітована 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КРИВЦУН Полікарп Петрович, народився у 1888 (1889) році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. (У 1919-1920 роках служив офіцером у білогвардійців). Вперше заарештований 06.06.1929 року. Звинувачення: служба в каральному загоні білих. До суду не притягувався. Постановами Мелітопольського міськвідділу ДПУ від 13.06.1929 та окружного прокурора від 25.06.1929 справу припинено, з-під варті звільнений. Вдруге заарештований 22.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 19.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 12.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КРОТ Кирило Терентійович, народився у 1899 році в с.Красне Великолепетиського району, українець. Проживав в с.Красне Великолепетиського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (Мав свій хутір до 1917 року). Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений до 5 років концтаборів. Реабілітований 31.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КРЯЖОК Степан Андрійович, народився у 1883 році у с.Князе-Григорівка Каховського (тепер Великолепетиського) району, українець, малописьменний. Проживав у сел.Середнє Великолепетиського району. Заарештований 07.01.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація та розкрадання радгоспного хліба. Постановою Каховського відділу ДПУ від 20.04.33 р. справа припинена, звільнений під підписку про невивід, включений у список на вислання.

КУЗЬМЕНКО Ксенія Іванівна, народилася у 1899 році в с.Волчик Лубенського району Полтавської області, українка, освіта середня (у 1919 році закінчила Лубенську жіночу гімназію, заочниця Вороши-

ловградського педінституту). Проживала с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештована 18.02.1944 року. Звинувачення: на окупованій території працювала в школі, виховувала дітей у антирадянському дусі. Військовим трибуналом НКВС по Херсонській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 08.06.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КУРІННИЙ Антон Леонтійович, народився 07.12.1891 року в с.Велика Лепетиха Дніпропетровської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 26.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. (Під час громадянської війни приймав участь у банді куркулів Павловського). Постановою трійки УНКВС по Дніпропетровській області 10.09.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 17.09.1937 в м.Запоріжжі. Реабілітований 26.06.1959 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

КУРІННИЙ Деонісій Іванович, народився у 1888 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 09.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений та заарештований за агітацію проти колективізації). Постановою особливої наради при ДПУ УРСР 04.04.1931 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

КУРІННИЙ Петро Антонович, народився у 1913 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 18.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 30.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 18.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 21.12.1958 Президією Херсонського облсуду.

КУРНЕВИЧ Роберт Людвигович, народився 06.06.1903 року в с.В.-Пруді Борисівського району (Білорусія), поляк, освіта вища. Проживав с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештований 11.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 15.09.1956 Президією Херсонського облсуду.

КУЧЕРЕНКО Петро Григорович, народився у 1922 році в с.Золота Балка Нововоронцовського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 27.09.1949 році. Звинувачення: зрада Батьківщини.

Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 25.02.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 22.09.1954 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області 20.01.1955 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

Л

ЛАРЧЕНКО Федір Савелійович, народився 12.08.1892 року в с.Зелене Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Зелене Великолепетиського району. Заарештований 08.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Служив у загоні Н. Махно). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 04.10.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 11.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЕВЕН Яків Якович, народився у 1914 р. у с.Ольгівка Великолепетиського району, росіянин, освіта вища педагогічна. Проживав у с.Ольгівка Великолепетиського району. Заарештований 16.05.45 р. за зрадницьку діяльність на користь німцям. Засуджений 22.06.45 р. ВТ 8 Гвардійської Армії до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням Херсонського облпрокурора від 15.10.93 р. реабілітований.

ЛЕВИЦЬКИЙ Олександр Гервасевич, народився у 1905 році в с.Миколаївка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештований 29.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1933 році розкуркулений за невиконання державних зобов'язань). Рішенням НКВС СРСР та прокуратури СРСР 20.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 02.01.1938 в м.Нікополі. Реабілітований 10.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЕЛІКОВ Дмитро Костянтинівич, народився 26.10.1887 року в с.Велика Знам'янка Кам'янського району, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Дубіна Великолепетиського району. Заарештований 18.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 20.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЕТНСЬКИЙ Петро Адамович, народився у 1888 році в с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Служив у Махно). Рішенням наркомуну НКВС і прокурора СРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 18.06.1966 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ЛИПА Григорій Іванович, народився у 1883 р. у с.Токарівка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Князе-Григорівка Горностаївського (тепер Великолепетиського) району. Заарештований 08.09.48 р. за належність до агентури німецьких каральних органів. ВТ військ МВС Херсонської області 25.11.48 р. засуджений до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Верховний Суд СРСР 17.11.54 р. покарання знизив до 4 років ВТТ, звільнений з ув'язнення. Рішенням прокурора Херсонської області від 18.01.93 р. реабілітований.

ЛИСЕНКО Іван Ілліч, народився у 1902 р. у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець. закінчив 4 класи. Проживав у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 27.11.47 за посібницьку та антирадянську діяльність. Засуджений 18.02.48 р. Херсонським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 20.12.95 р. реабілітований.

ЛИТВИНОВ Устин Трохимович, народився у 1904 році в с.Катеринівка Великолепетиського району, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Катеринівка Великолепетиського району. Заарештований 29.05.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ОДПУ 03.09.1929 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 16.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ЛИЧ Опанас Омелянович, народився у 1876 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 18.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений та висланий на Північ). Постановою трійки УНКВС УРСР по Дніпропетровській області 05.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 21.10.1937 в м.Запоріжжя. Реабілітований 10.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛІНКЕВИЧ Юрій Олександрович, народився у 1898 році у м.Петроград (Росія), росіянин, освіта середня. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 09.11.1920 року. Звинувачення: служба у білогвардійців. Постановою особливої відділу ВНК 03.01.1921 засуджений до розстрілу. Реабілітований 05.08.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ЛІСОВСЬКИЙ Іван Бернардович, народився 08.03.1904 року в с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта незакінчена вища. Проживав с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештований 11.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1933 році звинувачувався в участі у

польській націоналістичній організації). Рішенням НКВС та прокурора СРСР 15.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 17.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 17.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛОВИЦЬКИЙ Генріх Павлович, народився у 1923 р. у с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта середня. Військовослужбовець. Заарештований 26.12.41 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 16.02.42 р. ВТ до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням Військового прокурора Південного регіону України від 25.03.94 р. реабілітований.

ЛУК'ЯНЧУК Олександр Семенович, народився у 1906 році в с.Березняки Городницького району Київської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 15.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1929 році розкуркулений). Рішенням трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛУЩЕНКО Микола Іванович, народився у 1928 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта 6 класів. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 11.07.1945 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 01.09.1945 засуджений до 10 років ВТТ. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 12.05.1955 покарання знизено до 5 років ВТТ, і як такий, що відбув строк ув'язнення, з-під варті звільнений. Реабілітований 06.09.1969 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР (вищевказані рішення судових інстанцій відмінені, справу припинено).

ЛЯШЕНКО Сергій Іванович, народився у 1891 році в с.Зелене-2 Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Знам'янка Білозерського району. Заарештований 01.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація, саботаж. Особливою нарадою при колегії ДПУ 16.04.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 20.08.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЯШКО Ксенія Гаврилівна, народилася у 1909 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українка, освіта 5 класів. Проживала м.Херсон, вул.Лікувальна. Заарештована 13.04.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. (Була зарахована до „фольксдойч“, у 1943 році виїхала до Німеччини). Особливою нарадою НКВС СРСР за ст. 54-1"а" КК УРСР засуджена до 4 років ВТТ. Реабілітована 06.06.1966 Президією Херсонського облсуду.

ЛЬОВОЧКІН Семен Миколайович, народився у 1883 р. у с.Гаврилівка Карачевського повіту Ор-

ловської губернії, росіянин, освіта нижча. Проживав у с.Сергіївка Великолепетиського району. Заарештований 28.03.39 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 19.10.39 р. рішенням Запорізького облсуду.

М

МАКСИМЕНКО Іван Никифорович, народився у 1891 році в с.Князе-Григорівка Горностаївського (Великолепетиського) району, українець, освіта 3 класи. Проживав с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська пропаганда. (У 1931 році був виселений у Північний край як куркуль, у 1935 році з місць заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до розстрілу. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МАЛА Ніна Гаврилівна, народилася у 1907 році в м.Лохвіца Полтавської області, українка, освіта 6 класів. Проживала с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештована 24.07.1945 року. Звинувачення: поразкові настрої, зберігання антирадянської листівки. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 09.10.1945 за судом виправдана, з-під варті звільнена. Реабілітована.

МАЛИЙ Максим Олександрович, народився у 1893 році в с.Водіно Мелітопольського округу, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 04.10.1920 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою Мелітопольської повітової НК засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 08.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

МАЛИШЕВСЬКИЙ Мирон Михайлович, народився у 1934 році в с.Селище Галицького району Станіславської області, українець, освіта 4 класи. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 28.02.1953 року. Звинувачення: зв'язок з ОУН. До суду не притягувався. Постановою УМДБ по Херсонській області 27.06.1953 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МАРТЕНС Генріх Іванович, народився 10.11.1904 року в с.Сергіївка Великолепетиського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Михайлівка Великолепетиського району. Заарештований 22.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, шпигунство, розповсюдження провокаційних чуток, агітація. Особливою трійкою при УНКВС по Миколаївській області 28.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.10.1938 року. Реабілітований 15.03.1967 Президією Херсонського облсуду.

МАРТИНЕНКО Михайло Минович, народився у 1906 році в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Князе-Григорівка. Заарештований 30.06.1941 року. Зви-

нувачення: антирадянські висловлювання. (У 1937 році був засуджений до 1,5 року позбавлення волі за хуліганство). Рішенням особливої наради при наркомі внутрішніх справ СРСР 19.08.1942 засуджений до 3 років ВТТ. Виконання рішення відстрочити і направити до діючої армії. Реабілітований 02.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МАЦКЕВИЧ Микола Федорович, народився 10.10.1902 року в с.Перевезля Гродницького району Житомирського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 17.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1921 році затриманий при переході польського кордону). Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 09.10.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 18.01.1995 Прокуратурою Херсонської області.

МИТРОФАНОВ Михайло Іванович, народився 08.11.1885 року в с.Рубанівка Великолепетиського району, росіянин, освіта початкова. Проживав м.Херсон, вул. Торгова, 28. Заарештований 16.02.1938. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Під час громадянської війни служив у білогвардійців). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1957 Президією Херсонського облсуду.

МИХАЙЛЕНКО Терентій Парфентійович, народився у 1889 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 04.04.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація, організація контрреволюційного угруповання. До суду не притягувався. Постановами Мелітопольського міськвідділу ДПУ від 15.04.1930, 25.04.1930, 28.04.1930 та окружного прокурора від 20.05.1930 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МІЗЕРА Йосип Францевич, народився у 1885 р. у с.Тарнарода Вінницької області, поляк, освіта нижча. Проживав у с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 28.01.38 р. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Засуджений 14.07.39 р. Запорізьким облсудом до 5 років позбавлення волі з поразкою прав на 5 років. Реабілітований 23.11.90 р. рішенням Прокуратури Херсонської області.

МОВЧУН Михайло Юхимович, народився у 1925 році в с.Зелене-2 Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Зелене-2 Великолепетиського району. Заарештований 06.08.1949 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом в/ч №41772 від 06.09.1949 засуджений до 10 років позбавлення волі, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 17.04.1991 згідно ст. 1 Закону України.

МОЙСЕЄНКО Євгеній Опанасович, народився у 1890 році в с.Пуста Буда Рославського району Смоленської області, росіянин, неграмотний. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 13.03.1944 року. Звинувачення: підозра в належності до німецьких розвідорганів. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області 14.10.1944 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МОРОДЕЦЬКИЙ Іван Рафаїлович, народився у 1891 році в с.Миколаївка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 18.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.01.1938 в м.Нікополі. Реабілітований 10.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Н

НЕМЧЕНКО Григорій Данилович, народився у 1893 р. у с.Катеринівка Великолепетиського району, українець, малописьменний. Службовець 4 відділення Нововользького ВТТ НКВС. Заарештований 24.08.42 за антирадянську агітацію. Засуджений 29.12.42 р. ВТ військ НКВС при управлінні Привользького табору до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 26.04.94 р. реабілітований.

НІБУР Яків Петрович, народився 28.06.1879 року в с.Ольгівка Великолепетиського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Михайлівка Великолепетиського району. Заарештований 08.03.1938 року. Звинувачення: шпигунство, розповсюдження провокаційних чуток. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.03.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.09.1938 року. Реабілітований 24.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

НІКІТЧЕНКО Никифор Павлович, народився у 1879 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта вища. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 30.10.1937 року. Звинувачення: належність до троцькістсько-шкідницької організації. До суду не притягувався. Дніпропетровським облсудом 21-27.11.1937 матеріали виділені в окреме виробництво і направлені на дослідження. Подальша доля невідома.

НОСЕНКО Петро Петрович, народився в с.Зелене Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Юдина Балка Великолепетиського району. Заарештований 25.11.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 06.02.1931 засуджений до 3 років концтабору. Реабілітований 27.02.1991 Прокуратурою Запорізької області.

О

ОБОЗНИЙ Василь Якович, народився у 1888 році. у с.Князе-Григорівка Каховського (тепер Великолепетиського) району, українець, малописьменний. Проживав у с.Середнє Каховського (тепер Великолепетиського) району. Заарештований 07.01.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація та розкрадання радгоспного хліба. У квітні 1933 року помер. Причини не вказані. Постановою Каховського відділу ДПУ у квітні 1933 року справа припинена.

ОВЧИННИКОВ Трохим Федорович, народився у 1897 році в с.Костянтинівка Дніпропетровського району, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Ново-Успенка Великолепетиського району. Заарештований 08.11.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1919 році служив у білогвардійців). Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 08.02.1931 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 31.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ОЗЮМЕНКО Іван Іванович, народився у 1905 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 08.12.1943 року. Звинувачення: зв'язок з німецькою жандармерією. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області 03.08.1944 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ОКОЛІТА Пантелій Федорович, народився у 1887 році в с.Німірівка Дубнінського повіту (Польща), українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 13.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (У 1931 році заарештовувався за антирадянську діяльність). Постановою особливої наради при НКВС СРСР 10.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Помер у таборі 21.12.1945 року. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ОЛЕКСІВ Петро Васильович, народився 30.07.1893 року в м.Гагри Кабардино-Балкарська АРСР, кабардинець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 11.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, служба у Денікіна. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.11.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 20.01.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ОРЛОВСЬКИЙ Адам Андрійович, народився у 1878 р. у с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта нижча. Проживав у с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештований 08.09.29 за антирадянську агітацію. Мелітопольським судом

26.01.30 р. засуджений до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 17.05.93 р. реабілітований.

ОРЛОВСЬКИЙ Антон Іванович, народився 14.07.1899 року в с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.09.1956 Президією Херсонського облсуду.

ОСТАШЕВСЬКИЙ Роман Станіславович, народився 29.11.1915 року в с.Кумів Плужоївського району Вінницької області, поляк, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1934 році був висланий у Північний край за контрреволюційну діяльність). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

П

ПАВЛЕНКО Андрій Іванович, народився у 1894 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 12.10.1934 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Дніпропетровській області 28.10.1934 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПАЦИНІЧ Пилип Григорович, народився у 1884 році в с.Мар'ївка Хортицького району Запорізької області, українець, освіта 2 класи. Проживав с.Велика Лепетиха, вул. Горького, 12. Заарештований 22.10.1945 року. Звинувачення: посібницька і антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 25.03.1946 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 26.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ПАЛИГА Яким Павлович, народився у 1887 році в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Дмитрівка Великолепетиського району. Заарештований 05.10.1944 року. Звинувачення: посібницька і антирадянська діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 12.01.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 28.10.1992 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ПАНАСЕНКО Ілько Демидович, народився у 1887 році в с.Князе-Григорівка Великолепетиського

району, українець, освіта початкова. Проживав с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований 14.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 04.03.1932 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 21.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ПАНАСЕНКО Опанас Андрійович, народився у 1890 році в с.Липове Київської губернії, українець, освіта нижча. Проживав с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований 10.03.1932 року. Звинувачення: служба у гетьмана. До суду не притягувався. 23.03.1932 року з-під варті втік. Постановою Бериславського райвідділу ДПУ 29.04.1932 справу передано до архіву. Подальша доля невідома.

ПАНАСЕНКО Яків Демидович, народився у 1902 році в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований 14.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 04.03.1932 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 21.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ПАРТИКА Федір Якимович, народився у 1882 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 04.04.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація, організація контрреволюційного угруповання. До суду не притягувався. Постановами Мелітопольського міськвідділу ДПУ від 15.04.1930, 25.04.1930, 28.04.1930 та окружного прокурора від 20.05.1930 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПАРХОМЕНКО Данило Федорович, народився 14.12.1895 року в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 24.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Служив у загонах Н. Махно). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПЕРЕПЬОЛКІН Яків Іванович, народився 18.01.1893 року в с.Покровське Нікопольського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 26.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПЕРЖИНСЬКИЙ Августин Гнатович, народився 18.08.1884 року в с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Ко-

стянтинівка Великолепетиського району. Заарештований 26.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС та прокурора СРСР 26.11.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 18.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПЕРЖИНСЬКИЙ Адольф Семенович, народився у 1892 році в с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. (У 1930 році був засуджений до 5 років позбавлення волі, але з Мелітопольського ДЮПРу втік). Особливою нарадою ДПУ УРСР у 1932 році засуджений до 3 років концтаборів. Реабілітований 25.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ПЕРЖИНСЬКИЙ Петро Денисович, народився 10.08.1902 року в с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.09.1956 Президією Херсонського облсуду.

ПЕТЕРС Петро Петрович, народився у 1884 р. у с.Нижня Хортиця Запорізької області, німець, освіта середня. Проживав у с.Велика Лепетиха Херсонської області. Заарештований 31.07.41 р. за контрреволюційну антирадянську пропаганду. Військовим трибуналом 164 стрілецької дивізії 14.09.41 р. засуджений до розстрілу за конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 24.11.92 р. реабілітований.

ПЕТЛІНСЬКИЙ Петро Олександрович, народився у 1902 році в с.Миколаївка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештований 21.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році був засуджений до 5 років за невиконання хлібозаготівель). Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 16.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.12.1937 в м.Дніпропетровську. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПИКАЛОВ Андрій Тимофійович, народився 28.11.1896 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта середня. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Реабілітований 22.12.1962 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ПЩИК Ольга Олександрівна, народилася у 1922 році в м.Верхньо-Дніпровськ Дніпропетровсь-

кої області, українка, освіта середня. Проживала с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештована 14.04.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 29.11.1944 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 25.05.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ПІЧНЕР Олександра Костянтинівна, народилася у 1899 році в м.Масандра (Кримська АРСР), росіянка, освіта середня. Проживала с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештована 03.01.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 01.04.1935 засуджена до 4 років ВТТ. Реабілітована 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПІЧНЕР Фрідріх Оттович, народився 25.02.1897 року в м.Рига (Латвія), латиш, освіта середня. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 26.02.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній німецькій організації, шпигунство. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.09.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПЛЕТЕНЕЦЬ Сергій Іонович, народився у 1906 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 17.07.1941 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою КРО НКВС Башкирської АРСР від 19.04.1942 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПОБИЙОВК Василь Трохимович, народився у 1919 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта середня. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 09.09.1949 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 10.01.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Комісією ПВС СРСР 22.08.1956 покарання знижено до 8,5 року ВТТ. Реабілітований 26.05.1992 Висновком військового прокурора Одеського військового округу.

ПОБИЙОВК Іван Миронович, народився 29.05.1902 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 17.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, зв'язки з махновцями. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 21.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 04.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПОБИЙВОВК Марина Іванівна, народилася у 1886 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українка, неграмотна. Проживала с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештована 16.02.1945 року. Звинувачення: зрадянство радянських людей в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 20-21.04.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом військ НКВС Українського округу 12.06.1945 справу направлено на нове розслідування. Постановою УНКВС по Херсонській області 20.09.1945 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ПОБИЙВОВК Мотря Кузьмівна, народилася у 1910 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештована 18.11.1944 року. Звинувачення: зрадянство радянських людей в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 20-21.04.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом військ НКВС Українського округу 12.06.1945 справу направлено на нове розслідування. Постановою УНКВС по Херсонській області 20.09.1945 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ПОБИЙВОВК-РУДЕНКО Ольга Василівна, народилася у 1914 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештована 18.11.1944 року. Звинувачення: зрадянство радянських людей в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 20-21.04.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом військ НКВС Українського округу 12.06.1945 справу направлено на нове розслідування. Постановою УНКВС по Херсонській області 20.09.1945 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ПОДАКОВ Олексій Єгорович, народився у 1873 році в с.Біляївка Іванівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Катеринівка Великолепетиського району. Заарештований 17.10.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ОДПУ 25.12.1929 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 30.04.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ПОЛОЗОК Максим Васильович, народився у 1883 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, малограмотний. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 05.10.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 18.01.1930 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 20.06.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ПОПОВИЧ Василь Юрійович, народився у 1931 році в с.Луцівка Рожнятівського району Івано-Франківської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештований 19.03.1951 року. Звинувачення: контрреволюційний злочин. Херсонським облсудом 28-29.06.1951 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Президією Верховного суду УРСР 09.12.1954 покарання знижено до 7 років ВТТ. Подальша доля невідома.

ПОПОВИЧ Катерина Юріївна, народилася у 1928 році в с.Лицівка Рожнятівського району Станіславської (Івано-Франківської) області, українка, освіта нижча. Проживала с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештована 08.07.1952 року. Звинувачення: членство у релігійній секті ієговистів, розповсюджувала літературу, вела агітацію. Судовою колегією Херсонського облсуду за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджена до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки у правах, конфіскацією майна. Реабілітована 11.03.1990 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ПОРУЦКО Степан Васильович, народився 14.08.1904 року в с.Переспа Холмської губернії, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: шпигунська діяльність на користь Польщі. (У 1921 році нелегально перетнув кордон з Польщею і до 1923 року перебував у польській в'язниці). Особливою нарадою при НКВС СРСР засуджений до 10 років ВТТ. У 1942 році помер у місці відбування покарання. Реабілітований 27.06.1958 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ПОЧЕПИНЕЦЬ Анастасія Миколаївна, народилася у 1907 році в с.Турка (Польща), полячка, освіта початкова. Проживала с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештована 16.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 05.02.1938 засуджена до розстрілу. Розстріляна 26.02.1937 в м.Херсоні. Реабілітована 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПРИХОДЬКО Сергій Тимофійович, народився 05.07.1896 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 28.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Миколаївським обласним судом 27.02.1939 засуджений до 8 років ВТТ з поразкою в правах на 4 роки. Реабілітований 26.02.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ПРОХОРЕЦЬ Дем'ян Федосійович, народився 02.02.1905 року в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 19.02.1938 року. Звинувачення: антирадянсь-

ка агітація. (Під час громадянської війни служив у білогвардійців). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.07.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПРУДКИЙ Василь Васильович, народився у 1919 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта 6 класів. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Військовослужбовець. Заарештований 08.02.1942 року. Звинувачення: перейшов на ворожу сторону. Військовим трибуналом Приморської оперативної групи 26.02.1942 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Верховним Судом СРСР 02.03.1943 вищевказаний вирок відмінено і справу закрито. Реабілітований.

Р

РЕЗАНОВ Іван Семенович, народився у 1905 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 09.10.1945 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським обласним судом 08.03.1946 засуджений до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Подальша доля невідома.

РЕЗНИЧЕНКО Віктор Кононович, народився у 1932 році в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований 15.11.1956 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 18.02.1957 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 18.05.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

РЕМШЕВСЬКИЙ Станіслав Павлович, народився 28.09.1902 року в с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.09.1956 Президією Херсонського облсуду.

РОМАНЕНКО Александр Петрович, народився у 1928 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 11.07.1945 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких розвідорганів. (Втік з полону у січні 1944 р. і пробрався в с.Велика Лепетиха. Був звинувачений у співпраці з окупантами). Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 01.09.1945 засуджений до 10 років ВТТ. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 12.05.1955 покарання знижено до 5 років ВТТ, і як

такий, що відбув строк ув'язнення, з-під варті звільнений. Реабілітований 06.09.1969 Верховним судом УРСР (вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено).

РУБАЙЛО Микита Герасимович, народився у 1894 році в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 22.02.1944 року. Звинувачення: посібницька діяльність німецьким окупантам і антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 25.10.1944 засуджений до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 08.06.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

С

САВИЦЬКИЙ Гриціан Гриціанович, народився 03.08.1900 року в с.Миколаївка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештований 31.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 16.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 14.12.1957 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

САДОВИЙ Іван Павлович, народився у 1900 році в Курській губернії, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 20.04.1920 року. Звинувачення: служба в банді Махна. До суду не притягувався. З-під варті втік, справу припинено до з'ясування місця знаходження. Подальша доля невідома.

САДОВСЬКИЙ Антон Іванович, народився у 1896 році в с.Миколаївка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештований 21.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 20.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 02.01.1938 в м.Нікополі. Реабілітований 28.04.1962 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

САДОВСЬКИЙ Петро Мартинович, народився у 1913 році в с.Миколаївка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештований 31.11.1937 року. Звинувачення: шпигунська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 08.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 21.12.1937 в м.Нікополі. Реабілітований 04.10.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

СВЕТЛОВСЬКИЙ Федот Карпович, народився у 1890 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Зелене

Верхньорогачицького району. Заарештований 20.10.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Судовою трійкою при колегії ДПУ 04.12.1930 засуджений до 5 років вислання у Північний край. Реабілітований 11.09.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СЕКІЛІНДА Кирило Григорович, народився у 1896 році в с.Червоне Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Червоне Великолепетиського району. Заарештований 20.10.1930 року. Звинувачення: ворожі висловлювання, антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ 06.02.1931 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 31.10.1995 Прокуратурою Херсонської області.

СЕРГЕСЬ Юхим Іванович, народився у 1882 році в м.Херсоні, росіянин, неграмотний. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 30.05.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1923 році був під слідством за участь у петлівському русі). Особливою нарадою при колегії ОДПУ 16.08.1929 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 30.06.1995 Прокуратурою Херсонської області.

СИМОНЕНКО Логвин Тимофійович, народився 16.10.1890 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 07.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво, терористичні наміри щодо активу села. (У 1933 році висланий на Північ). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 15.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СИНЧИЛО Митрофан Терентійович, народився у 1918 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта середня технічна. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Військовослужбовець. Заарештований 26.11.1942 року. Звинувачення: зрадницькі та терористичні наміри. До суду не притягувався. Постановою заступника військового прокурора 2 КА 12.02.1943 справу закрито. Реабілітований 25.01.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

СІЛОГАСЬ Володимир Григорович, народився у 1898 р. у с.Любиші Ленінградської області, росіянин, освіта незакінчена середня. Проживав у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 15.02.44 р. за антирадянську пропаганду. Засуджений 27.02.44 р. ВТ 109 гвардійської стрілецької дивізії до 7 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 21.12.93 р. реабілітований.

СІЛЬЧИК Федір Андріанович, народився 14.02.1906 року в с.Князе-Григорівка Горностаївського (Великолепетиського) району, українець, освіта

нижча. Проживав с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований 08.09.1940 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 28.12.1940 засуджений до 5 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 06.06.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

СІЛЬЧИК Семен Андріанович, народився 17.04.1904 року в с.Князе-Григорівка Горностаївського (Великолепетиського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований 05.11.1940 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 28.12.1940 засуджений до 3 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 06.06.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

СІЛЬЧИК Яким Михайлович, народився у 1893 році в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований 14.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 04.03.1932 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 21.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

СІНЧЕНКО Ілля Іванович, народився у 1895 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 04.04.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація, організація контрреволюційного угруповання. До суду не притягувався. Постановами Мелітопольського міськвідділу ДПУ від 15.04.1930, 25.04.1930, 28.04.1930 та окружного прокурора від 20.05.1930 справу припинено, з-під варту звільнений. Реабілітований.

СКОПОВСЬКИЙ Опанас Маркіянович, народився у 1876 р. у м.Берислав, українець, освіта нижча. Проживав у с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 24.02.44 р. Звинувачення: зрада у період окупації. Засуджений 02.11.44 р. військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області до 15 років каторжної праці з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 17.11.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

СОБЕРЖАНСЬКИЙ Денис Вікентійович, народився у 1888 р. у с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта нижча. Проживав у с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештований 08.09.29 р. за антирадянську агітацію. Мелітопольським судом 26.01.30 р. засуджений до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 17.05.93 р. реабілітований.

СОКОЛОВ Дорофей Денисович, народився 05.06.1900 року в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 13.11.1937 року. Звинувачення: антирадянсь-

ка діяльність, шкідництво. (Воював у загонах Махно. У 1932 році заарештовувався за невиконання планів хлібозаготівель). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 13.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 11.11.1956 Президією Херсонського облсуду.

СОЛЯНИК Іван Григорович, народився у 1892 році в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 23.11.1946 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 22.08.1947 засуджений до 5 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 17.04.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

СОЛЯНИК Юхим Андрійович, народився у 1885 році у с.Карай Дубина Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Михайлівка Великолепетиського району. Заарештований 16.12.37 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою Великолепетиського відділу НКВС від 30.04.39 р. справа припинена, звільнений під підписку про невиїзд.

СТАРОНЬ Антон Іванович, народився у 1897 році у с.Терноруда Вінницької області, поляк, освіта нижча. Проживав у с.Зелене №2 Великолепетиського району. Заарештований 11.02.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 28.07.39 р. рішенням Запорізького облсуду.

СТЕПАНОВ Іван Фадійович, народився у 1887 року у с.Подівка Запорізької області, українець, освіта нижча. Проживав у с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 29.11.32 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Реабілітований 21.03.33 р. постановою Великолепетиського відділу ДПУ та райпрокурора.

СТЕПАНОВИЧ Андрій Степанович, народився у 1908 році в с.Земцово Пречистинського району Смоленської області, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 22.06.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво, прославлення Каменєва. (У 1933 році втік з місця вислання). Постановою трійки при НКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 11.09.1969 Президією Херсонського облсуду.

СТОМА Микола Костянтинівич, народився 27.02.1891 року в с.Семково Кошелевської волості Новоградівського повіту Мінської губернії, білорус, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. У 1942 році помер у таборі від хвороби серця. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СТРЮК Гаврило Федорович, народився у 1890 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 04.04.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація, організація контрреволюційного угруповання. До суду не притягувався. Постановами Мелітопольського міськвідділу ДПУ від 15.04.1930, 25.04.1930, 28.04.1930 та окружного прокурора від 20.05.1930 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СТРЮК Давид Устинович, народився 24.06.1898 року в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 21.08.1941 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою помічника військового прокурора в/ч №1125 від 31.08.1941 за ст. 197 ч.11 УПК УРСР справу припинено. Реабілітований.

СТРЮК Микита Трохимович, народився у 1903 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 10.02.1933 року. Звинувачення: участь у повстанській організації. До суду не притягувався. Постановою ОО ПП ОДПУ СНК і Північно-Кавказького військового округу 19.05.1933 з-під варті звільнений під підписку про невиїзд із м.Ейська. Інших документів у справі нема.

СТРЮК Сидір Калинович, народився у 1902 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Боготол Красноярського краю, госпіталь №1408 (перебував на лікуванні). Заарештований 20.11.1941 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при НКВС 06.06.1942 засуджений до 5 років вислання в Новосибірську область. Реабілітований 12.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СУРЖОК Андрій Галактіонович, народився у 1900 році в с.Нечасво Шполянського району Черкаської області, українець, освіта середня (агротехнікум). Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 31.12.1932 року. Звинувачення: став на шлях захисту куркульського саботажу хлібозаготівлі. (Був редактором районної газети „Соцшлях”). Постановою трійки при колегії ДПУ від 05.01.1933 засуджений до 5 років концтаборів. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Т

ТАБУЛИНСЬКИЙ Петро Якович, народився 22.02.1909 року в с.Миколаївка Великолепетиського району, поляк (за ін. відом. – українець), освіта середня. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: участь у антирадянській організації. Постановою нар-

кому внутрішніх справ СРСР і прокурора СРСР 20.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 02.01.1938 року. Реабілітований 14.12.1957 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ТАРАН Феодосій Нестерович, народився 07.01.1907 року в с.Дубина Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Дубина Великолепетиського району. Заарештований 23.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.12.1958 Президією Херсонського облсуду.

ТАРАСЕНКО Іван Кузьмич, народився у 1919 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта вища. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 12.05.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом 1-го мехкорпусу 23.05.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 11.08.1960 вищевказаний вирок відмінено і справу закрито. Реабілітований.

ТАТАРИНЦЕВ Антон Васильович, народився у 1894 році в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований 14.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 04.03.1932 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 21.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ТЕСЛЕНКО Ілля Тимофійович, народився у 1891 році в с.Князе-Григорівка Горностаївського (Великолепетиського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 07.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 04.10.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 29.02.1965 Президією Херсонського облсуду.

ТЕСЛЕНКО Парасковія Лаврентіївна, народилася у 1906 році в с.Князе-Григорівка Горностаївського (Великолепетиського) району, українка, освіта нижча. Проживала с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештована 19.08.1941 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Військовим трибуналом 55-го стрілецького корпусу 20.08.1941 засуджена до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітована 02.06.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

ТИМОНОВ Хома Юхимович, народився 24.04.1898 року в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. За-

арештований 28.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, крадіжки. (Двічі засуджувався за хуліганство). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 року. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ТИХОША Федот Федорович, народився 30.05.1903 року в с.Катеринівка Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Катеринівка Великолепетиського району. Заарештований 27.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 16.03.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ТИШКОВСЬКА Розалія Семенівна, народилася 10.03.1904 року в с.Костянтинівка Великолепетиського району, полячка, освіта нижча. Проживала с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештована 09.09.1941 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом 130-ї стрілецької дивізії 21.09.1941 засуджена до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітована 08.07.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

ТИШКОВСЬКИЙ Антон Купріянович, народився 08.01.1909 року в с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 26.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1933 році був розкуркулений). Рішенням НКВС та прокурора СРСР 26.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 18.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 11.11.1960 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

ТКАЛИЧ Вячеслав Герасимович, народився у 1935 році в сел. Павлокічка Запорізької області, українець, освіта 9 класів. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 21.02.1953 року. Звинувачення: крадіжка зброї. До суду не притягувався. Постановою УМДБ по Херсонській області 21.05.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТРИПКАЛЬ Лук'ян Авксентійович, народився 17.10.1884 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (У 1931 році був розкуркулений і висланий, з заслання втік. У 1933 році засуджений до 2 років ув'язнення за таємний помол пшениці). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області у 1937 році засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 22.01.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ТРОЦЬКО Федір Давидович, народився у 1912 році в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта 7 класів. Проживав в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 12.06.1945 року. Звинувачення: антирадянські наклепницькі вигадання. Військовим трибуналом військ НКВС Вінницької області 31.07.1945 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 07.02.1992 Висновком військового прокурора Одеського військового округу.

ТРОШЕЧКІН Павло Іванович, народився у 1890 році у с.Катеринівка Великолепетиського району, росіянин, освіта нижча. Проживав у с.Катеринівка Великолепетиського району. Заарештований 23.02.46 р. Звинувачення: здійснення терористичного акту над головою радгоспу. Постановою УМДБ по Херсонській області від 04.04.46 р. справа припинена, направлений у психіатричну лікарню на примусове лікування.

ТУРОВ Семен Федорович, народився у 1885 році в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований 01.07.1935 року. Звинувачення: антирадянська агітація серед заарештованої молоді. (Був засуджений і відбував покарання в ВТК №10 м.Херсона). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 28.08.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 04.09.1937 року. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

У

УМАН Микола Борисович, народився у 1924 році в с.Новорубанівка Великолепетиського району, українець, освіта середня. Проживав в с.Новорубанівка Великолепетиського району. Заарештований 26.03.1944 року. Звинувачення: відстав від своєї частини. До суду не притягувався. Нижньосірогозьким райвідділом НКДБ 29.03.1944 направлений в діючу армію. Реабілітований.

УРБАНСЬКИЙ Адольф Григорович, народився 10.03.1902 року в с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС та прокурора СРСР 05.02.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 30.12.1959 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

УСАЧОВА Тіна Демидівна, народилася у 1915 році в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українка, освіта нижча. Проживала в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештована 03.04.1940 року. Звинувачення: дружина зрадника Батьківщини. До суду не притягувалася. Підготовчим засіданням

військового трибуналу військ НКВС Київського округу 18.06.1941 справу припинено, підписка про невиїзд анульована. Реабілітована.

Ф

ФИСЮК Данило Оверьянович, народився у 1907 році у с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 21.03.39 р. Звинувачення: виготовлення та розповсюдження контрреволюційних листівок. Засуджений 19.10.39 р. Запорізьким облсудом до 3 років ВТТ. Реабілітований 15.01.93 р. рішенням Прокуратури України.

ФОМІЧОВ Василь Ілліч, народився у 1898 р. у с.Слобода Тростянського району Курської області, росіянин, закінчив 4 класи. Проживав у с. Мала Лепетиха Великолепетиського району. Військовослужбовець. Заарештований 05.05.42 р. за антирадянську агітацію та розповсюдження змісту фашистської листівки. Засуджений 16.05.42 р. ВТ 15 гвардійської стрілецької дивізії до розстрілу. Верховний Суд СРСР 02.06.42 р. замінив вирок на 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 29.04.97 р. реабілітований.

Х

ХАРЧЕНКО Тихон Петрович, народився 16.06.1872 року в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 29.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Нововоронцовського райвідділу НКВС 15.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

Ц

ЦВЕТОК Федір Онисимович, народився у 1904 році. у с.Князе-Григорівка Каховського (тепер Великолепетиського) району, українець, малописьменний. Проживав у сел.Середнє Великолепетиського району. Заарештований 07.01.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація та розкрадання радгоспного хліба. Постановою Каховського відділу ДПУ від 20.04.33 р. справа припинена, звільнений під підписку про невиїзд, включений у список на вислання.

ЦВЕТОВ Микола Сидорович, народився у 1915 році в с.Князе-Григорівка Каховського нині Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований 05.02.1935 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Одеським облсудом 09.02.1936 засуджений до 5 років ВТТ, 5 років поразки в правах.

Реабілітований 14.11.1989 Верховним судом УРСР (вищесказаний вирок відмінено, справу припинено).

ЦЕОМАШКО Омелян Тихонович, народився у 1894 р. у с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, закінчив 3 класи. Проживав у с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 17.04.45 за троцькістську контрреволюційну агітацію. Був засудженим - не відомо. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 31.05.94 р. реабілітований. Помер 15.08.48 р. у лікарні ОТК УМВС Львівської області від туберкульозу легенів.

ЦИКАЛ Григорій Леонтійович, народився 12.01.1885 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 01.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, шкідництво. (У 1932 році розкуркулений та за звинуваченням у розкраданні соціалістичної власності засуджений до 8 років ув'язнення). Постановою трійки УНКВС УРСР по Дніпропетровській області 17.08.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 21.08.1937 в м.Запоріжжі. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Ч

ЧАБАНОВ Михайло Семенович, народився 29.09.1918 року в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району, українець, освіта середня. Проживав с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований 29.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 09.08.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.08.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЧАБАНОВ Семен Павлович, народився у 1881 році в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований 19.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 04.03.1932 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 21.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ЧІЧКАНЬ Ганна Максимівна, народилася у 1923 році в с.Костянтинівка Великолепетиського району, українка, освіта 7 класів. Проживала с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештована 17.06.1946 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 07.09.1946 засуджена до 5 років ВТТ. Верховним судом УРСР 18.10.1946 справу повернуто на новий розгляд. Постановою УМДБ по Херсонській області від 25.02.1947 справу припинено за ст. 197 ч. II УПК УРСР. Реабілітована.

ЧОПИК Василь Спиридонович, народився у 1902 році (інші дані у справі відсутні). Заарештова-

ний 26.08.1941 року. Звинувачення: затриманий Великолепетиським райвідділом МВС за підозрою у дедиртистві з радянської армії. Під час конвоювання до КПЗ РВ МВС при спробі до втечі вбитий конвоїром. Інші дані відсутні.

ЧУМАК Яків Іванович, народився 23.10.1886 року в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 24.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був розкуркулений, з заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 19.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Ш

ШАШЛИКОВ Михайло Семенович, народився у 1888 р. у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 29.04.41 р. за антирадянську агітацію. Запорізьким облсудом 21.06.41 р. засуджений до 10 років позбавлення волі з поразкою прав на 5 років. Рішенням прокурора Херсонської області від 07.12.92 року реабілітований. Помер 09.03.43 р. у місцях ув'язнення.

ШАШЛИКОВ Нестор Петрович, народився у 1898 р. у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 07.03.44 р. Звинувачення: співпраця з німецькими окупантами. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 12.04.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС для фільтрації.

ШЕВЧЕНКО Петро Наумович, народився у 1903 році в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 01.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році розкуркулений та висланий у Північний край, у 1933 році з заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 17.08.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 21.08.1937 в м.Запоріжжі. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШЕВЧЕНКО Петро Степанович, народився у 1916 році в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району, українець. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1932 році господарство батька було розкуркулено, родину вислано у Вятську губернію). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області засуджено до 8 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШЕВЧЕНКО Степан Наумович, народився 09.12.1896 року в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 2.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений та висланий у Північний край, у 1933 році з заслання втік.). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 17.08.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.08.1937 в м.Запоріжжі. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШИБІНСЬКИЙ Михайло Іванович, народився у 1894 році в с.Косаківка Нижньосірогозького району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Служив у армії Врангеля). Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 18.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.02.1938 в м.Нікополі. Реабілітований 30.11.1963 Судовою колегією Верховного Суду УРСР.

ШИНКАРЕНКО Микита Данилович, народився 10.06.1897 року в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта середня. Проживав м.Сімферополь, вул. Проїзна, 19. Заарештований 17.02.1929 року. Звинувачення: служив у білих та гетьмана. Судовою трійкою при колегії ДПУ 19.02.1930 засуджений до розстрілу. Реабілітований 04.09.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШИНКАРЕЦЬКИЙ Денис Онисимович, народився у 1892 році в с.Князе-Григорівка Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований 14.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 04.03.1932 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 21.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ШИНКАРЕЦЬКИЙ Іван Петрович, народився у 1919 році в с.Князе-Григорівка Горностаївського (Великолепетиського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Князе-Григорівка Великолепетиського району. Заарештований 24.02.1948 року. Звинувачення: служив у німецьких каральних органах. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 20.04.1948 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 31.03.1955 покарання знижено до 7 років ВТТ і з ув'язнення звільнений. Реабілітований 18.05.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

ШИХОВЦОВ Йосиф Іванович, народився у 1879 році в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 23.02.1944 року. Звинувачення: підозра у видачі ра-

дянських активістів. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області 12.07.1944 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ШИШЛЯКОВ Мефодій Якович, народився у 1898 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 31.03.1945 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 2-го Українського фронту 16.04.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 09.08.1993 Висновком військового прокурора Одеського військового округу.

ШПИЛЬЧИН Василь Іванович, народився у 1931 році в с.Лицівка Рожнятівського району Івано-Франківської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештований 19.03.1951 року. Звинувачення: контрреволюційний злочин. Херсонським облсудом 28-29.06.1951 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Президією Верховного суду УРСР 09.12.1954 покарання знижено до 7 років ВТТ. Подальша доля невідома.

ШПИЛЬЧИН Микола Іванович, народився у 1914 році в с.Лицівка Рожнятівського району Івано-Франківської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештований 19.03.1951 року. Звинувачення: контрреволюційний злочин. Херсонським облсудом 28-29.06.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Президією Верховного суду УРСР 09.12.1954 покарання знижено до 10 років ВТТ. Подальша доля невідома.

ШПИЛЬЧИНА Анастасія Федорівна, народилася у 1890 році в с.Личівка Івано-Франківської області, українка, освіта нижча. Проживала с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештована 06.07.1952 року. Звинувачення: керівник релігійної секти ієговистів, розповсюджувала літературу, вела агітацію. Судовою колегією Херсонського облсуду за ст. 54-10 ч.2, 54-11 КК УРСР засуджена до 25 років позбавлення волі, 5 років поразки у правах, конфіскація майна. Реабілітована 11.03.1990 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ШПИЛЬЧИНА Степанида Юрївна, народилася у 1925 році в с.Личівка Івано-Франківської області, українка, освіта нижча. Проживала с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештована 06.07.1952 року. Звинувачення: членство у релігійній секті ієговистів, розповсюджувала літературу, вела агітацію. Судовою колегією Херсонського облсуду за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджена до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки у правах, конфіскація майна. Реабілітована 11.03.1990 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ШПЛІЄЙ Михайло Федорович, народився у 1906 році в с.Лицівка Рожнятівського району Івано-Франківської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештований 19.03.1951 року. Звинувачення: контрреволюційний злочин. Херсонським облсудом 28-29.06.1951 засуджений до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Президією Верховного суду УРСР 09.12.1954 покарання знижено до 7 років ВТТ. Реабілітований.

ШТЕНКЕ Густав Михайлович, народився 25.12.1880 року в с.Горщик Коростенського району Київської області, німець, освіта нижча. Проживав с.Михайлівка Великолепетиського району. Заарештований 27.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська пропаганда. Запорізьким облсудом 15.08.1939 засуджений до 4 років позбавлення волі, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 07.07.1993 Висновком заступника Генпрокурора України.

ШУЛКА Іван Григорович, народився у 1899 р. у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 25.02.46 року за співпрацю з німецькими окупантами. Херсонським облсудом 10.05.46 р. засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.03.93 р. реабілітований. Помер 13.03.50 р. у місцях ув'язнення.

ШУМЕЙ Микола Васильович, народився у 1934 році в с.Лицівка Рожнятівського району Станіславської області, українець, освіта 4 класи. Проживав с.Рубанівка Великолепетиського району. Заарештований 28.02.1953 року. Звинувачення: зв'язок з ОУН. До суду не притягувався. Постановою УМДБ по Херсонській області 27.06.1953 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ШУМЕЙ Павлина Василівна, народилася у 1906 році в с.Лицівка Рожнятівського району Станіславської (Івано-Франківської) області, українка, освіта нижча. Проживала с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештована 08.07.1952 року. Звинувачення: членство у релігійній секті іеговистів, розповсюджувала літературу, вела агітацію. Херсонським облсудом за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджена до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки у правах, конфіскація майна. Реабілітована 11.03.1990 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ШУЦЬКИЙ Іван Макарович, народився у 1902 році у с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта нижча. Проживав у с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештований 08.09.29 р. за антирадянську агітацію. Мелітопольським судом 26.01.30 р. засуджений до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 5 років.

ШУЦЬКИЙ Макар Петрович, народився у 1873 році у с.Костянтинівка Великолепетиського району, поляк, освіта нижча. Проживав у с.Костянтинівка Великолепетиського району. Заарештований 08.09.29 р. за антирадянську агітацію. Мелітопольським судом засуджений 26.01.30 р. до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 17.05.93 р. реабілітований.

Щ

ЩЕРБИНА Федір Пантелійович, народився у 1913 році в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Мала Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 28.02.1945 року. Звинувачення: злочинні дії в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 26.05.1945 засуджений до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 13.08.1992 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

Ю

ЮХИМЕЦЬ Михайло Ничипорович, народився 08.11.1893 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 07.08.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1933 році був виселений у Північний край як куркуль, у 1934 році з заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 17.08.1937 за ст. 54-10 ч.1, 54-7 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.08.1937 у м.Запоріжжі. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Я

ЯСИНСЬКИЙ Антон Людвигович, народився у 1905 році в с.Миколаївка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (З 1927 по 1928 рік служив у військах ОДПУ в м.Шостка). Рішенням НКВС та прокуратури СРСР від 18.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.02.1938 в м.Нікополі. Реабілітований 31.10.1956 Судовою колегією Верховного суду СРСР.

ЯСИНСЬКИЙ Іван Людвигович, народився у 1903 році в с.Миколаївка Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештований 14.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 18.01.1938

засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.02.1938 в м.Запоріжжі. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЯСИНСЬКИЙ Леонтій Гелпарович, народився 04.11.1900 року в с.Миколаївка Великолепетиського району, поляк, освіта початкова. Проживав с.Миколаївка Великолепетиського району. Заарештований 22.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1933 році був засуджений до 9 років позбавлення волі за антирадянську агітацію, з ув'язнення втік). Постановою НКВС та прокуратури СРСР 06.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 16.12.1937 в м.Нікополі. Реабілітований 14.12.1957 Судовою колегією Верховного суду УРСР.

ЯЩИК Корній Іванович, народився (дата в справі відсутня) у с.Велика Лепетиха Великолепетиського

району, українець, неписьменний. Проживав у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району. Заарештований 25.03.48 р. за антирадянську агітацію. Херсонським облсудом 26.04.48 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 07.12.92 р. реабілітований.

ЯЩИК Михайло Корнійович, народився у 1911 році у с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Велика Лепетиха. Заарештований 18.03.48 р. за посібіницьку та антирадянську діяльність у період окупації. Херсонським облсудом 05.05.48 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням в.о. прокурора Херсонської області від 12.12.92 р. реабілітований.

СВУ, ЯКОЇ НЕ ІСНУВАЛО

Чиясь недобра рука, наче лиховісниця фатальності, залишила свою ознаку на цих невинних душах, пронумерувавши їх на скромній фотографії. Знімок зроблено понад шість десятиліть тому, а значить, у жорстокі і тривидкі. Ми вже ніколи не дізнаємося, про що думали наші земляки, разом востаннє дивлячись в об'єктив і знаючи, що хтось із них доживає лічені дні. А були вони в розквіті сил, здебільшого працювали на землі, годували народ і мріяли про самостійну Україну. Знімок, що лежить перед нами, — своєрідний місток до минулого, його відзнайшли ми у товстезній чотиритомній справі в архівах СВУ.

Спочатку трохи роздумів. Чомусь прийнято вважати, що боротьба за національне визволення була сконцентрована лише в Західній Україні. Але ж ми бачимо й дедалі більше переконаємося — ідея самостійності України виношувалася в Центральній та Південно-Східній її частині (Козацька доба), залишалася такою ж упродовж XVIII—XIX століть (достатньо почитати Шевченка) та на початку XX (громадянська війна), особливо ж серед селян — прямих спадкоємців козацтва. Саме це населення було потенційним ворогом диктатури всіх часів. Тому, не розмежувавши селянство, мабуть, не можна було б сподіватися на успіх сталінської моделі соціалізму. Репресивному механізму вдалося — таки шляхом тотального терору погасити полум'я масового невдоволення селянства, вбити ідею незалежності, втопити її в крові, заморити голодом. Сама ідея незалежності «выжигалась каленым железом».

Її пік припадає на 1918 рік, а сплеск — на пору українізації, яку підтримували і «в глибинке» Херсонської області, там, де проживало корінне населення, так звані куркулі. Це була та сила, яка не могла добровільно прийняти колективізацію, тому дине, що треба було з нею зробити, — надломити, роздробити, залякати, знищити. Форма і методи («кухня») фальсифікації справи С. Негоди — однієї з найперших на Херсонщині та й в Україні — лише генеральна репетиція перед масовими репресіями 1933 року.

По справі проходив 41 чоловік. В основному це заможні люди — інтелігенція і селяни з Великоолександрівського та Качкарівського районів. Як правило, це родичі між собою (села були невеликі, то ж родичалися, одружуючись на сестрах, виходячи заміж за братів).

Із зізнань Сергія Негоди: Народився в с. М. Олександрівна в сім'ї Негоди Йосипа Абрамовича, який служив у поміщика А. Р. Герра в економії прикажчиком. Мій батько, пробатракувавши в нього 19 років, при допомозі останнього купив землю, заклад її частково в якийсь банк в Одесі, жив на купленій землі. З восьми років я почав ходити до школи. Ознайомився з творами Гоголя, з його поезією про Малоросію, з гоголівським Тарасом Бульбою, який мені сподобався. Це була моя перша уява про Україну. Я багато

читав Шевченка, який дав мені повну уяву про український народ, про його минуле і теперішнє. З цього моменту в мені зародилася думка революційна...

В 1912 році я вступив до Херсонської земської фельдшерської школи, яку закінчив у 1915 році. В Херсоні я познайомився з українськими театрами. Вони зацікавили мене як із художньої сторони, так і своїм змістом. (Узагалі С. Негода був культурною, високоосвіченою людиною, грав на скрипці і користувався авторитетом серед селян — авт.). У цей період я набув великого тяжіння до історичного переживання українського народу в боротьбі з турко-татарами, польською шляхтою, з російськими імператорами. Я вірив, що прийде нова революція, яка принесе звільнення не тільки українському народу, але й іншим народам, що входять до складу Росії».

«З моменту лютневої революції я виявляв активність і був вибраний від солдатів перев'язувального загону в так званий Виконавчий Комітет солдатських депутатів. Я читав Леніна та інших авторів, які вимагали від Тимчасового уряду самовизначення України. Після Жовтневої революції мене здивував несподіваний наступ більшовиків на український рух. Моє політичне переконання — соціалістичний лад в ні від кого незалежній українській республіці як політично, так і економічно, з правами повної свободи всім націям. Оскільки Радянська влада йде врозріз з моїми переконаннями, головним чином у національному питанні, то тільки воно ставить мене контрреволюційно. Справа в тім, що Радянською владою керує партія КП(б)У, яка мало українізована і не може керувати національним питанням»...

Це одне з найперших показань С. Негоди, його наївна віра, що, відкривши душу, не винесе собі вироку. Він помилявся.

Тепер простежимо таку схему: селяни, невдоволені заходами Радянської влади, народжуваним прошарком комчиновників, бюрократів, відходячи від непу, шукають шляхів протистояння колективізації, розуміючи, що вона — загибель для економіки, шукають однодумців. НКВС же, десь бачачи, а десь запідозрюючи цей процес, приміряється, з якого боку вдарити. Бо організації, як такої, ще немає, немає й зброї, а однодумці ще не саботують заходи влади, ведучи в основному роз'яснювальну роботу серед населення. В «організації» С. Негоди більшість пройшла громадянську війну по обидві сторони барикад (як це часто траплялося), є й члени ВКП(б). Зі справи зрозуміло одне: вони здатні на все, адже йдеться про майбутнє їхніх сімей, яке вони уявляють за існування Радянської влади і колективізації, як злиденне, принаймні гірше, ніж було.

Звичайно ж, їхня діяльність на контролі давно. З позиції сьогодення професіоналу неважно розгледіти білі нитки, якими шито справу, впізнати жертв і їхніх катів, свідомих і несвідомих виконавців волі останніх. Уся ж інформація оформляється вмілою рукою оперативного працівника, який знає, чого хоче. А головну скрипку завжди, за будь-якого режиму, грають провокатори. Таку роль тут грає «Сева».

Із показань С. Негоди. «З 1928 року я зрозумів, що українське питання стало ближчим багатьом людям у зв'язку з українізацією, яку проводить радянський апарат. Виникла ідея згрупувати сили, бо цей процес мав би загострити політичну боротьбу на Україні. Сам я не міг щось зробити, адже військової справи не знав, не мав уяви про якісь організаційні моменти. Моя мрія залишалася при мені, поки не познайомився **випадково** (підкреслення авторів) з одним приїжджим у Малі Гирли, де я тоді служив при амбулаторії, невідомим по імені Сева. Він часто говорив про його участь у боротьбі з Радянською владою в Грузії, з тим про втечу звідти. Ховався в різних племенах, за якусь експедицію отримав у дарунок пістолет. Часто він питав мене: який ви українець, якщо не боретесь з Радянською владою за самостійність України? Якщо будете тільки мріяти, не шукаючи навіть засобів, на які необхідно купити зброю? Він запропонував свої послуги. Я погодився, назвав друзів, які розділяли мої погляди».

Сева запропонував на потреби повстання експропріювати банк в Одесі. Запідозривши неладне, Негода в останню мить відмовляється від акції. Та пізно...

Навколо Севи і Негоди на той час згрупувався кістяк: Андрій Калін — голова артілі «Червоний прогрес» с. Мала Олександрівка, Олександр Горовенко — експедитор. Залучено було й брата С. Негоди Василя — селянина-одинака з с. П'ятихатки Качкарівського району. Найчастіше в показаннях С. Негоди фігурують: Іван Дармостук, Василь, Антон, Микола Кривулі, Тихон Супрун. Ще по справі проходили: Григорій Березанський, Степан Полегенький, Лаврентій Секрецький, Михайло Богатиренко, Олександр Березко, Юхим Сердюк, Андрій Ведутін. Повторимося — усього 41 чоловік. Врешті-решт «метою» і завданням організації стало: «... у випадку війни з Радянським Союзом іноземних держав або стихійного виступу селян проти хлібозаготівель і кампанії за колективізацію влитися в ці виступи і керувати ними,

залучаючи на свій бік членів партії, які підтримують українську ідею, які пов'язані з українською інтелігенцією».

Ось де відчувається натиск «твердої руки». Зрозуміло, що ці слова написані під диктовку вже наприкінці слідства (бо ж звісно, чим за них «пахло»). Тим більше, що, мабуть, не випадково арешт фігурантів по справі припадає на 8 березня 1930 року. Бо саме 9 березня в Харкові розпочався сфальсифікований судовий процес над учасниками СВУ (письменник Єфремов та ін.).

Із показань Каліна: «Під час лютневої революції я був на фронті, мене обрали у полковий комітет. У січні демобілізувався і поїхав до сестри в с. П'ятихатки. В політиці розбирався мало, будь-яких переконань на цей рахунок не мав. Я захворів на тиф, і під час хвороби мене відвідав С. Негода, який одружений на моїй сестрі. Восени він приїхав з кимось Севою. Увечері несподівано прийшли Супрун, Дармошук і Кривуля. Сева почав розповідати про життя. Все зводилося до необхідності повстання проти Совітів за незалежну Україну...».

Із показань Горovenка: «Весною 1928 року я познайомився з гр. Негодою як людиною грамотною в медичному напрямку і політично, яка завжди стояла за самостійну Україну. З весни 29-го року ми вели з ним балачки, яким чином домогтися самостійності. Восени до Негоди прибув якийсь Сева...». Із показань Березка: «Я вважав, що виселяються люди, які могли б вести крутше господарство і економічно протистояти колективізації. Це повне рабство селянина, котрий повинен працювати по указці, не маючи змоги проявити особисту ініціативу...».

Які ж знайомі, свіжі і актуальні й зараз ці думки... Чи не так?

Слова ці вже писалися в стінах НКВС. А перед цим, як і слід було чекати, Сева зникає так несподівано, як і з'явився (його вивели зі справи). Тепер можна діяти — арешт Негоди, його «обробка». Треба, щоб назвав побільше імен, але Сева не повинен проходити. Негода під тортурами несподівано змінює зізнання, називає Севу випадковою людиною, яка прийшла в уже створену організацію, а організатором — Горovenка. Останній спочатку відмовляється, але згодом, з тієї ж причини, бере на себе весь «доведений» мінімум і слізно просить помилування. Негода у відчаї. Він робить останню спробу проаналізувати свої дії. Але це нічого не змінює. Слідчому не потрібна його відвертість, йому потрібен останній абзац, де Негода називає сам себе ворогом народу. Він докоряє собі за те, що не зміг виробити в собі волі, мети в житті, в тому, що культурно відстав, не зміг скинути з себе старий спосіб життя. Це, вже розбита людина, психологічно надломлена і зневірена.

В той же час вражає глибока впевненість у правоті своєї справи: визнаючи свою провину, він немовби між рядками говорить: «нові заходи Радянської влади до переустрою селянського побуту я вважав передчасними і небажаними. Хоча я і не протидіяв їм, але й не вірив у їх здійснення». Або: «Я не зрозумів тієї революції, якою була охоплена країна, будуючи Радянську державу. Це будівництво я вважав фантазією і мало йому вірив...». Так говорила людина, яка вже здогадувалася, що буде розстріляна.

Гнучкість розуму показав і Горovenко. Немовби знущаючись над тупістю і обмеженістю слідчих, знаючи, що для них важливо назвати себе ідіотом, ворогом, він у кінці свого покайного листа говорить: «Довго пам'ятатиму ті моменти в житті, коли хотів незалежності України. То була мрія, і мрія нездійсненна. Стіни ДПУ примусили мене визнати мої помилки і полюбити Радянську Україну, а то я б і далі блукав. Кожної ночі чекаю смерті, але я вже не той злочинець, що був раніше...».

За цією справою 38 чоловік засуджено до різних строків тюремного ув'язнення, а також відбування покарання в концтаборах: від 2 до 10 років. Деякі з них померли чи були вбиті там, не дочекавшись кінця строку. А 5 жовтня 1930 року від пострілів здригнулися стіни Херсонської тюрми і закарбували німу, жорстоку пам'ять ще про трьох людей, розстріляних тут. Це були Калін, Горovenко і Негода. Кожному трохи за тридцять. Усіх за справою № 140 реабілітовано. Каліна, Горovenка і Негоду реабілітовано останніми. В 1991 році. До речі, безпосередньо причетний до реабілітації був і один із авторів цієї публікації, якого, як виявилось пізніше, з Сергієм Негодою єднає спільне родинне коріння.

...На старому херсонському цвинтарі є великий горб. Хоч і просів від часу, та його видає буйний бур'ян, який неприродно набагато вищий від того, що росте поруч. Кажуть, там ночами закопували розстріляних у тридцяті...

Лідія ЄЛІСЄВА,
Анатолій СТРЕЛЬЧЕНКО.

НА ХЕРСОНЩИНІ ПРО УКРАЇНСЬКУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ НЕ ТІЛЬКИ МРІЯЛИ, А Й БОРОЛИСЯ ЗА НЕЇ ЩЕ НАПРИКІНЦІ 1920-х

Унікальними матеріалами кримінальної справи проти групи борців за незалежність України володіє Херсонський обласний державний архів. Унікальними вони є не тільки тому, що стосуються вже періоду кінця 1920-х рр., коли хвиля соціальної боротьби у вигляді численних повстанських рухів селянства на Півдні України практично вичерпалася, а якраз своєю національною ідеологічною суттю, що саме по собі для цього регіону України було рідкістю. Дещо несподіваною ця подія виглядає ще й тому, що до політичної боротьби за незалежність долучились не представники політично-активної інтелігенції, ні активісти підпільних політичних рухів, а звичайні сільські хлопці.

Зазвичай, невдоволенням людей, що переростають у боротьбу проти владних режимів, завжди пере-дують якісь соціальні, етнічні чи політичні дії влади, іноді банальні, а іноді й у вигляді добре продуманої антинародної ідеології. Саме у такому періоді перебувала Україна наприкінці 20-х років. Особливо тривожною була ситуація для селянства півдня, яке постійно мордували насильницькими хлібозаготовками, «добровільними» селянськими займами, штучним розділенням на «друзів» та «ворогів» радянської влади. Звичайно, що це не могло не викликати внутрішній, найчастіше ненасильницький спротив не тільки з боку так званих «куркулів» та «середняків», а часто й представників неможливого прошарку селянства.

Саме так виник спротив владі у Великій Олександрівці. Започатковано його було у грудні 1927 року двома хлопцями — сімнадцятирічним Петром Боберцем та Андріаном Божком, які були невдоволені політикою влади, хоч і походили з середняцьких родин. Хлопці створили групу із своїх друзів та односельців, в яку увійшли, окрім них, Дмитро Талаш, Хведір Лапа, Хведір Чередниченко та Кирил Скакун.¹ Усі вони були з середняцьких та бідняцьких родин.

На сходці Петром було запропоновано створення організації, яке було усіма підтримано. Метою організації визначили боротьбу проти радянської влади, з метою «її знищення та проголошення в Україні самостійності». Назвою організації затвердили «Селянська Буря», а головою обрали Петра Боберця. За козацьким звичаєм обрали собі прізвиська. Боберець став «Пугачем», Лапа — «Чайкою», Талаш — «Кулишем», Скакун — «Богуном», Божко — «Сиченком».

За прийнятим планом діяльність організації було сплановано кількома етапами. Першою справою визнали вербовку прихильників. Другою — здобуття зброї. Третьою — налагодження контактів з українцями у Червоній Армії. Четвертою — створення розгалуженої мережі ячеек «Селянської Бурі». Й на завершення — підняття збройного селянського повстання. У матеріалах справи ОГПУ зберігся вірш Кирила Скакуна «Засновуємо війну», в якому є такі строки:

*Засновуєм, хлопці, війну.
Не можу я терпіти муку таку...²*

Звичайно плани організації були утопією. Звичайно, ні до якого збройного повстання справа не дійшла та й не могла дійти. У самій «Селянській Бурі» швидко виник розкол через різні погляди на подальші дії. Боберець відстоював ідею про необхідність досить тривалої роботи по укріпленню організації, а вже потім міркувати про якісь плани збройного виступу. Божко ж вимагав якнайшвидшого захвату зброї та початку повстання. Не вдалося залучити до організації військовослужбовців, а також і представників робочого класу.

14 грудня 1928 року усіх членів «Селянської Бурі» було заарештовано Херсонським окружним відділом Державного політу правління. У матеріалах справи, на жаль, відсутні дані про причини «провалу» організації. Немає імені (або імен) зрадника чи агента, який «здав» хлопців. Але важливим фактом є те, що в умовах репресивного суспільства організація змогла проіснувати цілий рік.

З арештами членів організації у політичній радянської контррозвідки опинились протоколи засідань (які вів Хведір Лапа) та Вірші Кирила Скакуна з поглядами на необхідність політичних змін в Україні. Усі «арештанти», за матеріалами справи, визнали свою участь у «Селянській Бурі», свої погляди на політичну ситуацію та свої наміри.

Скоріш за все, влада була шокована розкритими фактами. Адже хлопці були представниками тієї частини селянства, на яку радянська влада робила ставку на селі, й руками якої боролася проти класового ворога — «кулацтва». Безсумнівно, тривожним для влади був і напрямок боротьби на здобуття Україною незалежності. Адже прояви російського шовінізму у більшовиків ніколи не поступалися ура-патріотизму попередньої царської влади.

Щоб приховати сам факт невдоволення владою з боку представників «робочого селянства» Херсонським окружним відділом ГПУ було звинувачувальний вирок сформульовано дуже оригінально й несподівано для практики радянських каральних органів: «Преступная деятельность «Селянской Бури» не имела никаких последствий, в силу чего дальнейшее производство дела нецелесообразно». Дійсно дивно — але це не був ще 1937-й, і не було ще безцеремонних «трійок».

Але ж радянська влада «повинна була за себе постояти». Особлива нарада при колегії ГПУ УРСР від 23 лютого 1929 р. винесла інше рішення — просити Особливу нараду при колегії ОГПУ СРСР притягнути до кримінальної відповідальності тільки представників середняцького селянства. Й засудити Боберця й Божка до трьох років концтабору, а Талаша — до вислання на три роки за межі України.³

Особлива нарада колегії ОГПУ СРСР прислухалась до порад «українських» коллег. Але зробила дещо по своєму. 16 серпня 1929 року усі троє «небезпечних повстанців», визначені ГПУ України для покарання, за участь у контрреволюційній організації, що ставила метою повалення Радянської влади та проголошення України незалежною, були засуджені до 5 років таборів.⁴

Добре, що хоч за часів отримання Україною незалежності Петро Боберець, Андріан Божко та Дмитро Талаш були реабілітовані прокуратурою Херсонської області. І відбулося це тільки 2 лютого 1993 року. А може з боку держави було б справедливіше не тільки їх реабілітувати, а й визнати героями-борцями за незалежність України?

М. П. ОЛЕНКОВСЬКИЙ,
кандидат історичних наук,
член Національної Спілки журналістів України.

¹ ДАХО, фонд р. 4033, опис 8, справа 27

² ДАХО, фонд р. 4033, опис 8, справа 27

³ ДАХО, фонд р. 4033, опис 8, справа 27

⁴ ДАХО, фонд р. 4033, опис 8, справа 27

«Я БУВ БАНДИТОМ У ГРОМАДЯНСЬКУ»

Немає нічого цікавішого за читання старих газет. Старі газети чомусь інтересніші, ніж нові. Ну, скажімо, хіба в сьогоднішніх прочитаєш щось подібне до наказу командира 8-го кінного полку врангелівців, який захопив Олешки у серпні 1920 року після короткочасного перебування там більшовиків?! Ось цей «приказь»: «1. Опять жиды помогали красным, поймаю — повешу. 2. Оружие, упряжь, лошадей и имущество, брошенное большевиками, — немедленно доставить в штаб полка. За утайку — взгрею. 3. Лавки открыть немедленно. Полковник Мизерницкий». А на завтра приходили червоні зі своїм «взгрею» — і так безліч разів. Що творилося тут, на Херсонщині, у ту далеку, громадянську, навіть уявити важко. Певди ж про це ми ніколи не знали. Ну, перемогли «наші» (можемо навіть назвати кілька «геройських» прізвищ), ну, з денікінцями тут билися... От, мабуть, і все. Та біда навіть не в тому, що мало відаємо, а в тому, що все у цих «історичних» знаннях поставлене з ніг на голову. Справжні герої цієї війни, правда про них залишаються під сімома печатками й досі.

Згадаймо, скільки років ми з гордістю говорили, що на знаменах жовтня 1917-го було написано: «Земля — селянам». І от дали селянинові довгождану земельку — увечері. А вранці — наказ: мобілізація.

Історик-краєзнавець М. М. Гриценко (херсонець, замучений пізніше у застінках НКВС) свідчить: у с. Каїри прибув загін кадетів 50 осіб і ім'ям влади Денікіна оголосив селянам негайно стати «під ружжо» для боротьби з більшовиками. На зборах з цього приводу один селянин сказав: «Ми не пішли на мобілізацію більшовиків, не підемо й на вашу, бо зайняті збиранням хліба». Така відповідь чекала на воєнків одного та другого стану і в інших селах Херсонщини.

Якось хлібороба Куюна знайшли з розпоротим животом, куди було насипано землі, а на трупі залишено записку «Вот вам земля и воля». Злостивилися, бо ні білі, ні червоні не могли здобути перемоги у своїй борні без місцевого селянина. Громадянська війна, як перпетум мобіле, трималася на колосальному всмоктуванні селянства як до лав білих, так і червоних. Ось наказ № 33 білогвардійського генерала Шілінга: «Всім військовим начальникам, цивільній владі: тих осіб, що підлягають призову і не з'являються негайно на збірні пункти, заарештовувати і судити військово-польовими судами. Селища, мешканці яких поголовно не виконують наказу мобілізації, негайно спалити, знести з лиця землі».

Фронт котився хвилями — сьогодні туди, завтра назад. Сьогодні палили села білі, завтра виводили селян з хаг і садовили на коней червоні. Десь там, у котрійсь з гвинтівочних лавин, мчав, стріляв і рубався Микита Савелійович Задонський з Малої Олександрівки. А може, і не стріляв, а плентався в обози... Ми того не відаємо і тепер уже не взнаємо. Є лише справа з грифом «НКВС Української РСР. № 74184». Вона свідчить, що врешті-решт селяни вирішили самі боронитися від тих ледь не щоденних мобілізацій. Вони встановлювали навколо сіл військові пости і дозори та й не пускали туди нікого — ні з одного боку воюючих, ні з іншого. Якщо, звичайно, сили противника не переважали. Захоплювали й зброю, коней, тачанки. Коли підрозділи були малочисельні, то села об'єднувались, утворювали власну розвідку, складались у цілі селянські загони.

З ким воювали? З кожним, хто заважав сіяти, полоти, жати. Хлібороб таки примудрявся все те встигати, у короткі перекури хапаючи з-під стріхи гвинтівку, злітаючи на випряженого з плуга коня та воюючи за своє право потом зрошувати ниву. Це було невловиме, невидиме і в певному розумінні непереможне селянське військо. Щодень воно зростало, бо громадянська війна у степах Херсонщини набирала розмаху і діставала навіть найвіддаленіших хуторів.

На території нашої області оце стихійне селянське ополчення очолив Григор'єв, який себе називав отаманом партизанів Херсонщини й Таврії. Історики й досі сперечаються про чисельність отаманового війська, але цифру приблизно називають таку: 100 тисяч. Мала Олександрівка, як стає відомо з протоколу допиту М. С. Задонського, послала до селянської повстанської армії, крім нього самого, ще й Андрія Васейка, Карпа Лемешева, братів Свирида і Сашка Кириченків, Платона Сидоренка, Ковтуна. Якщо врахувати, що кожне прізвище «вибивалося», то не виключено, що арештант котресь і втаїв. Багато це чи мало для невеликого села? А таки немало...

«Чи відомо вам, що чотири волості тільки в моїх загонах бачать порятунок від анархії і ждуть мене завжди, як бога, а депутація в кількості 20 чоловік, прибула від німецьких колоністів Бериславщини, заявила, що я для них — зірка Спасіння», — це телеграма з штабу Григор'єва на адресу Директорії, тобто **нової влади**.

Микола Григор'єв прекрасно знав, чого хоче народ: миру. То ж розумів: розв'язка прийде тим швидше, чим скоріше визначиться переможець у цій кривавій борні. Білі привели на цю землю англійців, французів, греків — чи могло схвалювати такий крок одвіку патріотично настроєне селянство? Ні. Симон Петлюра розгорнув на півдні України боротьбу проти кайзерівців, отож, союзник? Ніби так. Важко в усьому тому було розібратися загурканому селюкові. А от Григор'єв мав гостре політичне чуття і одним з перших відчув: підписаний Директорією мирний договір з союзницьким командуванням в Одесі повстанці не схвалять. І починається його психологічний внутрішній дрейф у бік червоногвардійців: все ж союзники у боротьбі проти повернення земельних маєтків поміщикам. Григор'єв посилав в Херсон, де на той час стояли червоногвардійські загони Павла Дибенка, делегацію на переговори з пропозицією співробітництва. Її охоче приймають.

1 лютого 1919 року голова українського радянського уряду Раковський відправляє таку телеграму Леніну, Троцькому, Свердлову і Чичеріну: «Відбулася угода між представниками наших армій та отаманом Григор'євим. У нього значні партизанські сили, що воюють у Херсонській губернії аж до Миколаєва». Через місяць загони були переформовані у регулярні частини, а їх командиром став отаман Григор'єв.

Антанта, захопивши Херсон і Миколаїв, намагалася з'єднатися з денікінцями біля Дніпра. 2 березня 1919 року григор'ївці розпочали наступ на Херсон і після впертих боїв із греками захопили місто. Ця

перемога прославила отамана. В газетах його називають «червоним генералом», а повстанців — «безстрашними червоними героями».

— Відповідайте, коли саме ви були в банді і хто з вами був, — насадає на арештанта слідчий у херсонській тюрмі. Це вже 1937 рік. Уже давно забув, певно, і сам Микита Савелійович, що він безстрашний червоний герой.

— У банді Григор'єва я був у 1918 і 1919 роках, — відповідає бідак. — Командир моєї роти — Ковтун, а командир батальйону Ходаковський. Більш я нікого не пам'ятаю.

Але все це потім. Поки що отаман веде своє військо на Одесу. Діє він самостійно й рішуче, збільшуючи свою славу, місто бере швидко. Антонов-Овсєєнко клопочеться нагородити Григор'єва за мужність в боях на передових лініях (під ним було вбито двох коней, одяг прострілено в кількох місцях) орденом Червоного Прапора, а херсонський полк — почесним Червоним Прапором. Після цього Григор'єв відводить своє пошарпане воїнство на короткий перепочинок і переформування. Разом із військами на Херсонщину прибули й загони з трофеями. Їх отаман роздав землякам. Що було подиву гідне. Тут слід зазначити таке: усі армії, що воювали тоді в херсонських степах, не могли похвалитися хорошим постачанням. Отож займалися самозабезпеченням, простіше кажучи — мародерством. Радянські історики пізнішого періоду будуть саме це ставити на карб усіляким «бандам», як вони їх наречуть, замовчуючи, що й червоногвардійці змушені були робити те саме. В архівах є красномовні документи, що засвідчують мародерство «наших», але то окрема розмова, до якої повернемося колись окремо.

Отже, короткий перепочинок. Військо Григор'єва не спіє, бійці починають бачити, що принесли на їх землю «червоні» порядки. Тут і там земляки виступають проти примусової колективізації, проти комун, продрозкладки, «чужих загонів», які силоміць забирають продукти. Антонов-Овсєєнко телеграфує вгору: «Треба відкликати московські прозагони. Спершу організуйте місцеву владу, а потім, за її допомогою, викачайте хліб. Як його частини, так і сам Григор'єв збентежені цим до краю. А він завжди буде з селянством».

Цікава деталь: представник радвлади не протестує проти самої політики, а тільки пропонує змінити тактику «викачування хліба».

Не те григор'євці. Вони обурені і чинять спротив. Так, у селі Нововоронцовці ними розстріляні члени військово-продовольчої комісії Яковсона. Коли каральна експедиція вбила двох григор'євців, ті, хто вцілів, почали піднімати однополчан на збройний бій із загоном херсонського військкома. Ледве вдалося їх утихомирити.

Не дивно ж, що Григор'єв різко міняє орієнтацію. Він закликає селян і повстанців віддати всі сили на вигнання більшовиків з краю. Тепер прочитаємо підручник історії радянських часів: «Спалахує один з найзапекліших заколотів проти влади Рад на Україні». Отаман звертається через свій «Універсал» до українців: «Народе змучений, тебе обманули, замість землі та волі тобі насильницьки нав'язують комуну, надзвичайну й комісарів із Московської «обжорки» із тої землі, де розп'яли Христа. Ти працюєш день і ніч, ти світиш каганцем, ти ходиш у штаних із мішковини, але ті, що обіцяють тобі світлу будучність, експлуатують тебе: тобою воюють, зі зброєю в руках забирають твій хліб, реквізують твою худобу й запевняють тебе, що все це на користь народу».

У травні Херсон стає на бік бунтівників. Саме в ці дні тут зібрався селянський з'їзд, який підтримав гасла отамана. Частина херсонського гарнізону штиками проголосувала за учасників з'їзду, червоних з міста вигнали.

Тут хочеться ясно сказати, що навіть в тих епізодах, коли григор'євці уклали союз з більшовиками, керівництво останніх вело себе нечесно і віроломно. Вміло використовуючи селян у стратегічних воєнних ситуаціях, більшовики миттєво поривали з ними, ледь тільки трударі піднімали свій голос на захист правди і справедливості. Ще коли Григор'єв брав Херсон, радянське командування планувало усунути його, а загін розпустити. Заважали бойові обставини.

«Вжити усіх заходів щодо затримання тих, хто посмів повстати проти Радянської влади», — передано було місцевим совдепам.

Де і за яких обставин було вбито отамана Григор'єва, точно невідомо, хоч існує кілька версій. Ясно одне: в липні 1919 року його не стало. Частина григор'євців приєдналася до батька Махна, частина розійшлася по домівках. Чому саме до Махна? Бо то були знову ж таки «свої» — селяни.

Переломним етапом війни стала осінь 19-го року. Цю дату ми знайдемо в усіх підручниках, та тільки там не пояснюється, чому Червона Армія, що досі весь час відкочувалася, раптом перейшла у наступ.

Причина проста: на межі літа й осені надзвичайно чисельні махновські війська розпочали потужний рейд в саме серце денікінського вояцтва. До речі, останній раз радянська влада запропонувала Махнові об'єднатися восени 1920 р., коли слід було вдертися до Криму і добити Врангеля. І це теж було політичною хитрістю, бо після поразки Врангеля махновцям наказали здати зброю і «саморозпуститися». Мало того, не встигли селяни в шинелях оговтатися, як з їх шеренг почали виводити командирів і тут же розстрілювати. Коли ж кинулися навтьоки, союзників ловили і вбивали.

Кривава епопея закінчувалася, народ по обидві лінії фронту, здається, програв. Бо після гарячої громадянської розпочалася холодна, в ході якої махновців, григор'євців добили в ЧК, казематах НКВС.

Справу проти М. С. Задонського розпочато 15, а закінчено 23 грудня 1937 р. Він 1895 року народження, тобто у війську Григор'єва був 24-річним юнаком. Призбирали йому до 1937-го ще різних грівів. Так, є у справі свідчення, що вже загнаний у колгосп Микита під час кампанії позики говорить: «Доки держава буде у нас позичати? Не встигли ще в колгоспах копійку заробити, як її уже забирають».

Спіфан Шевчук запевняв, що ніяких антирадянських розмов від Микити не чув, зате Антона Тютюнника переконали, що його односелець — ворог, і Антон свідчив: «Збиралися, щоб випити чарку, часом в карти грали, може, й хотів Задонський мене кудись завербувати, я не знаю». Від усіх свідків добивалися, хто ще був у банді Григор'єва, аби й до них добутися.

Ось виписка з протоколу № 27 засідання трійки при УНКВС Миколаївської області від 30 грудня 1937 року з постановою: розстріляти Задонського. 18 лютого 1938 р. вирок виконано.

А ось лист від братів Гречаних — Романа і Віктора з Малої Олександрівки, це — онуки Микити Задонського. Вони звернулися в обласне управління служби безпеки щодо реабілітації діда. «Його син, Михайло, загинув на фронті у Велику Вітчизняну, а дочка Явдоха, наша мама, все життя працювала в колгоспі, добра не нажила, її паралізувало, у 1991-му році вона померла».

Онукам, яким з пелюшок втокмачували, що їх дід у громадянську був бандитом, цього разу пояснюють: Микита Савелійович свого часу був заарештований колишніми органами НКВС за сфабрикованою справою, розстріляний — очевидно, в Херсоні, де сидів у тюрмі. Місце поховання невідоме. 2 червня 1989 р. реабілітований.

Минули роки, висохла кров, а пам'ять болить. Вже не співають діти:

«Я все одно впаду на тій, на тій далекій, громадянській, і комісари у шоломах...».

Коли ж я думаю про страшну долю нашого народу, то перед очима постає не п'яний бандюга з кастетом, який гарцює на коні у фільмах-вестернах про громадянську, а селянин Микита. І мені сьогодні зрозуміло, як він опинився в загоні Григор'єва, якої правди хотів і за яку справедливість боровся. Не вкладається в голову інше — за що був охрещений бандитом і розстріляний.

Л. ТРИБУШНА.

РАДЯНСЬКУ ВЛАДУ Я НЕ КЛЯВ

Коротенько про себе — хто я такий. Яків Людвігович Закревський, народився у 1915 році у великій сім'ї в с. Миколаївці Великолепетиського району. Нас було восьмеро дітей, батько помер від тифу. Жили дуже бідно, брати і сестри неписьменні, я пішов у перший клас школи аж у 10 років. Три роки навчався на «відмінно», а четвертий, думав, що і не закінчу, бо не було у що одягтися і взутися. Та от якийсь приїхав завідуючий районним відділом народної освіти тов. Брова і вчителька розповіла про мене. І мене безкоштовно одягли, взули. Я закінчив 7 класів в тих же пальті, шапці і чоботях. Став активним комсомольцем.

Райком комсомолу мене, як відмінника, послав на річні курси вчителів до Дніпродзержинська. Після закінчення курсів Великолепетиський райвно направив мене вчителем 1-4 класів до с. Костянтинівки. Там була семирічка. Пізніше я заочно закінчив Нікопольський педагогічний технікум.

В Костянтинівці тоді не було комсомольської організації, отож райком комсомолу доручив організувати її. Я старався. В 1935 році у нас було вже 15 комсомольців.

...Репресії почалися з арешту директора школи Лісовського, дуже хорошої людини. А потім взялися за колгоспників. 9 березня 1938 року дійшло і до мене. Арештували ще двох учителів — Курневича і Войтинського, і двох колгоспників — Петра Пержинського та Адольфа Корибута. Нас завезли у Велику Лепетиху, обстригли і повезли до херсонської в'язниці. Тут якийсь рудий булькатий слідчий, назвавши мене колегою, обвинуватив у членстві в якійсь контрреволюційній організації, сказав, що я був зв'язковим у білогвардійців (якраз вік підходив для зв'язківця!). Я категорично відмовлявся, але марно.

Я й зараз не можу спокійно згадувати слідчого Свяцького: він все вимагав, щоб я підписав його брехливі папери, а я не хотів. Я йому доводив, що мене виховала Радянська влада, вивчила. Який же я можу бути ворог народу? Я — активний комсомолець і збираюся вступати у ВКП(б). До мене застосовували і моральні, і фізичні методи. До в'язниці не відвозили, а закрили в будинкові НКВС у таку душогубку, де навіть сісти не можна, а можна лише стояти, зігнувши коліна. На допити викликали завжди о 12-й ночі. Били, вимагали, щоб підписав «визнання». Я не підписував. Це тривало 7 діб. На восьму йти я вже не міг, ноги розпухли. Мене двоє міліціонерів повели до Свяцького в 17-й кабінет. Коридор довгий, люди стогнуть, кричать. Один слідчий тягне жінку в крові за волосся до кабінету іншого слідчого. А мене нарешті завели до Свяцького, посадили біля дверей, бо на мої потрошені ноги дивитися було неприємно.

...Двері до другого кабінету були відчинені, там в'язень дуже просив води. Та слідчий вимагав, щоб спершу підписав звинувачення. До них зайшли ще двоє, а він повторює лише: води, води, води. І вони почали його поїти, він напився і вже відмовляється, а вони кричать: «Пий, пий, сука!». Заливають його водою і сміються.

...А потім зайшли двоє до Свяцького. Подивились на мене і говорять: «Отакий молокосос і не підписує? Зараз підпише!». Свяцький скаржиться: «Восьма доба, а не підписує». Тоді ці двоє скручують трубки з паперу, ставлять мені в вуха і кричать щодуху, лаються. У вухах задзвеніло, мені стало погано, втратив свідомість. Коли падав, нога вискочила з черевика, бо він був розшнурований (ноги ж пухлі). Тоді слідчі ногу прищемили дверима, та так, що зірвали ніготь, я прийшов до тями і почав кричати, називати їх фашистами. А вони били під ребра і казали — не підпишу, ребра зламують.

І як не тяжко було підписувати таку брехню, я підписав. Мене відправили у в'язницю. Я написав скаргу прокуророві про те, що мене били, змусили підписати неправду, але ніхто не відреагував на те. Судили нас заочно у Миколаєві, вирок же зачитали аж у Солікамську — на 10 років за контрреволюційну агітацію. З табору я написав 24 скарги і лише про одну мені сказали, що відправили «за місцем призначення».

В 1948 році мене звільнили, я повернувся до Миколаївки, де народився, працював учителем молодших класів. Пізніше переїхав до Верхньорогачицького району, де й жив у с. Георгіївка до виходу на заслужений відпочинок.

Писав багато скарг після звільнення, але лише в 1956 році мене реабілітували. А скільки невинних людей загинуло! Коли нас пригнали в тайгу, поселили в наметах (а мороз 50—60 градусів), люди вмирали просто від холоду. І ми проклинали Сталіна кожного дня і кожної ночі. З вини його та його соратників загинули мільйони людей — вчених, військових, хороших спеціалістів. Я не скаржуся на Радянську владу, вона мене виростила, а її служив, а Сталіна як проклинав, так і проклинатиму.

Ну, от і все.

Яків Людвигович ЗАКРЕВСЬКИЙ.
с. Миколаївка Великоолександрівського району.

ГРОМАДЯНИ, РЕПРЕСОВАНІ НА ТЕРИТОРІЇ ВЕЛИКООЛЕКСАНДРІВСЬКОГО РАЙОНУ

А

АВРАМЕНКО Андріян Іванович, народився у 1888 році в с.Архангельське Високопільського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Борозенське Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда і агітація. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений до 5 років концтаборів. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

АВРАМЕНКО Василь Васильович, народився у 1904 році в с.Архангельське Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років концтаборів. Реабілітований 31.10.1995 Прокуратурою Херсонської області.

АЛІЄВ Добай Ромазанович, народився у 1909 році в с.Хасавюрт Мало-Карачаївського району Ставропольського краю, карачаєвець, освіта нижча. Проживав с.Чапаська Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 20.04.1944 року. Звинувачення: служба в поліції в період німецької окупації. До суду не притягувався. Постановою Калініндорфського райвідділу НКВС (дага у справі відсутня) справу припинено, направлений до спецтабору НКВС для фільтрації. Реабілітований.

АЛЪТХАУЗЕН Сруль-Пінхус Хлавнович, народився у 1893 році в с.Калінінське Великоолександрівського району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Молотовка (17 дільниця) Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 22.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 16.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.06.1938 року. Реабілітований 29.05.1968 Президією Херсонського облсуду.

АНДРІЄВСЬКИЙ Семен Аксентійович, народився у 1887 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1919 році служив у Колчака). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 31.10.1995 Прокуратурою Херсонської області.

АНДРІЄНКО Антон Захарович, народився 08.01.1904 року в с.Біляївка Нововоронцовського району, українець, освіта нижча. Проживав станція Біла Криниця Великоолександрівського району. Заарештований 09.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом в/ч №4341 від 17.06.1938 засуджений до 6 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 30.07.1992 Висновком заступника прокурора України.

АНДРЮЩЕНКО Федір Харитонович, народився 07.02.1898 року в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта середня (фельдшерська школа). Проживав с.Шоломське Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 13.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.10.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 22.12.1965 Президією Херсонського облсуду.

АНІСОВА Ксенія Тимофіївна, народилась у 1915 р. у с.Нова Сергіївка Миколаївської області, українка, освіта середня. Проживала у с.Заповіт Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області, звільнена з-під арешту. (Групова справа № 536 – 20 чол.).

АТАМАН Григорій Савович, народився 13.01.1911 року в с.Осипівка Фрунзенського району Одеської області, українець, освіта 4 класи. Проживав – зернорадгосп „Калініндорфський” Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 07.04.1956 Президією Херсонського облсуду.

АТАМАНЕНКО Опанас Гаврилович, народився у 1890 р. у с.Фирсівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Фирсівка Великоолександрівського району. Заарештований 21.08.31 р. за агітацію проти заходів Радянської влади на селі. Засуджений 11.09.31 р. нарсудом Великоолександрівського району до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням Одеського міжрайсуду від 13.10.31 покарання знижено до 5 р. позбавлення волі з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 14.01.94 р. реабілітований.

Б

БАБЕЛЬ Густав Карлович, народився 18.04.1907 року в с.Бобровий Кут Калініндорфського (Великоолександрівського) району, німець, освіта початкова. Проживав сел. Цюріхталь Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 07.07.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації, антирадянська діяльність. (У 1933 році був засуджений до 1 року примусових робіт (умовн). Рішенням наркому ВС СРСР і прокурора СРСР 08.11.1937 за ст. 54-7, 10, 11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 16.04.1960 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

БАБЕЛЬ Ілля Якович, народився 19.08.1897 року на хуторі Войкин Снігурівського району Миколаївської області, німець, освіта початкова. Проживав сел. Цюріхталь Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 09.10.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Рішенням наркому ВС СРСР і прокурора СРСР 08.11.1937 за ст. 54-7, 10, 11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 16.04.1960 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

БАБИЧ Данило Максимович, народився 17.12.1897 року в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав смт Калінінське Великоолександрівського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Брав участь у 1920 році у збройному повстанні. У 1921 році перебував зі своїми кіньми у банді Свища і Чорного ворона). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 17.03.1995 Прокуратурою Херсонської області.

БАБЧЕНКО Антон Петрович, народився у 1880 році у с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, закінчив 3 класи. Проживав у с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 10.02.38р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 21.07.38р. вироком Миколаївського облсуду на 3 роки ВТТ з поразкою прав на 1 рік. Постановою Верховного Суду УССР 28.09.38р. вирок залишений без змін. Реабілітований 29.05.92р. рішенням заступника Генпрокурора України.

БАЗАЛЕЙ Борис Федотович, народився у 1910 році в с.Новогригорівка Великоолександрівського району, українець, малограмотний. Проживав с.Новогригорівка Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: саботаж хлібозаготівлі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 02.02.1933 засуджений до 3 років вислання у

Північний край. Реабілітований 04.05.1992 Прокуратурою Херсонської області.

БАЙРАК Корній Демидович, народився у 1900 році в с.Трифонівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Трифонівка Великоолександрівського району. Заарештований 03.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація проти продажу хліба державі. (Розкуркулений. У 1932 році за крадіжки колгоспного хліба був засуджений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БАЙРАК, він же **СКАКУН Іван Корнійович**, народився у 1926 році в с.Трифонівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Трифонівка Великоолександрівського району. Заарештований 16.03.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Спеціальним судом „ЮО” 25.07.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 29.02.1956 справу повернуто на нове розслідування. Постановою УКДБ по Свердловській області 25.05.1956 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БАКАЙ Тимофій Андрійович, народився 20.03.1900 року в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 28.09.1936 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Одеським облсудом 22.11.1936 засуджений до 4 років ВТТ, 2 роки поразки в правах. Реабілітований 24.08.1967 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

БАЛАБАНОВ Сава Дмитрович, народився у 1890 р. у м.Чірпень (Болгарія), болгарин, освіта середня педагогічна. Проживав на ст. Біла Криниця Великоолександрівського району. Заарештований 17.06.38 р. Звинувачення: брав участь в іноземних розвідорганах. Реабілітований 31.08.39 р.; постановою ЕКО УНКВС по Одеській області справа припинена, звільнений з-під арешту.

БАРАДИМ Василь Мефодійович, народився у 1899 році в с.Блакитне Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Блакитне Великоолександрівського району. Заарештований 15.06.1930 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 30.09.1930 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 13.10.1989 Президією Херсонського облсуду.

БАРАНОВ Костянтин Миколайович, народився у 1892 р. у Батурицькому районі Смоленської області, росіянин, неписьменний. Проживав у сел. Бузевське Великоолександрівського району. Заарештований 04.08.45 р. за антирадянську агітацію. ВТ військ НКВС Херсонської області 28.09.45 р. засудже-

ний до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.03.93 р. реабілітований.

БАШМАКОВ Василь Петрович, народився 05.01.1886 року в с.Велика Знам'янка Кам'яно-Дніпровського району Запорізької області, українець, освіта початкова. Проживав 2-ге відділення радгоспу „Калініндорфський” Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.01.1938 року. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БЕЗПАЛИЙ Анастасій Сергійович, народився у 1890 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений умовно до 3 років концтаборів. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БЕЗПАЛИЙ Федос Артемович, народився 10.02.1891 року в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Розенталь Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво, крадіжки. (У 1927-1928 роках брав участь у СВУ. Займався таємним помолом зерна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БЕЛЬМЕС Кельман Аронович, народився 15.02.1899 року в с.Гольково Кривоозерського району Одеської області, єврей, освіта початкова. Проживав колгосп „Глахвейт”, III відділок Постишевської сільради Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою особливої наради НКВС СРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.05.1995 Прокуратурою Херсонської області.

БЕМ Павло Адамович, народився у 1912 році в с.Потьомкіно Великоолександрівського (нині Високопільського) району, німець, освіта середня. Проживав м.Нацен. Гертенштрассе,68 (Німеччина). Заарештований 16.05.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом провінції Бранденбург 18.07.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 19.11.1970 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справа припинено).

БЕР Іван Іванович, народився 24.10.1904 року в с.Михайлівка Бериславського району, німець, освіта

4 класи. Проживав сел. Краснослав Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 09.10.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Рішенням наркомун ВС СРСР і прокурора СРСР 08.11.1937 за ст. 54-7, 10.11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 16.04.1960 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

БЕРДАШ Степан Лаврентійович, народився у 1894 р. у с.Велика Димарівка Великодимарівського району Київської області, українець, малописьменний. Проживав у сел. №29 Великоолександрівського району. Заарештований 23.03.1931 р. Звинувачення: контрреволюційні злочинства. Засуджений 18.07.31 р. вироком Великоолександрівського районного суду до покарання (термін не вказаний). Реабілітований 09.02.99 р. постановою Президії Херсонського облсуду.

БЕРЕЗАНСЬКИЙ Григорій Омелянович, народився у 1894 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений умовно до 3 років концтаборів. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БЕРЕЗИНСЬКИЙ Григорій Васильович, народився у 1900 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Старофінка Великоолександрівського району. Заарештований 22.06.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 04.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 11.01.1961 Президією Херсонського облсуду.

БІБІК Євдоким Михайлович, народився у 1897 році в с.Трифонівка Великоолександрівського району, українець. Проживав с.Трифонівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1932 році був розкуркулений, засуджений на 5 років). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БІЛИЙ Михайло Терентійович, народився у 1907 р. у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, працював бухгалтером. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 18.11.40 за невикриття злочину. Засуджений 23.12.40 р. ВТ Одеського ВО до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Звільнений 18.11.43 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 13.12.93 р. реабілітований.

БІЛИЙ Олександр Терентійович, народився у 1912 р. у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта середня. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 25.08.40 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 23.12.40 р. ВТ Одеської ВО до розстрілу. Рішенням військової колегії Верховного Суду СРСР від 10.01.41 р. вирок замінений на 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Подальша доля невідома.

БІЛИК Тимофій Мефодійович, народився у 1903 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 15.02.1933 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 11.09.1933 засуджений умовно до 3 років ВТТ. Реабілітований 29.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

БЛОКОНЬ Андрій Лаврентійович, народився у 1862 р. у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, неписьменний. Проживав у с.Тетянівка Бериславського району. Заарештований 06.01.32 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою прокурора Бериславського району від 10.01.32 р. звільнений з-під арешту, справа припинена. Реабілітований.

БЛОКОНЬ Данило Лаврентійович, народився 15.12.1886 року в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 27.06.1937 року. Звинувачення: у 1932 році був розкуркулений і висланий, з заслання втік. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 19.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

БЛОКОНЬ Опанас Миколайович, народився у 1896 році в с.Новомихайлівка Н.-Оскальського району Курської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району. Заарештований 19.03.1944 року. Звинувачення: служба у німецькій армії. До суду не притягувався. Постановою Калініндорфського райвідділу НКДБ від 23.05.1944 направлений до спецтабору НКВС для фільтрації. Реабілітований.

БЛОУС Григорій Антонович, народився 17.11.1903 року в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району. Заарештований 19.02.1938 року. Звинувачення: розпалювання міжнаціональної ворожнечі, дискредитація вождів партії та уряду. (У 1931 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 08.04.1964 Президією Херсонського облсуду.

БЛОУС Лука Якович, народився у 1896 році в с.Трифонівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Борозенське Великоолександрівського району. Заарештований 06.04.1944 року. Звинувачення: зрадницька і контрреволюційна діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 30.01.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 04.04.1955 покарання знижено до 5 років ВТТ і за Указом „Про амністію” із ув'язнення звільнений. Реабілітований 13.07.1993 Висновком заступника Генпрокурора України.

БЛОУСЕНКО Семен Феофанович, народився 04.02.1880 року в с.Висунськ Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав хутір Першотравневий Великоолександрівського району. Заарештований 27.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, участь у чорносотених угрупованнях під час громадянської війни. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.08.1937 за ст. 54-8, 54-10 КК УРСР засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 28.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БЛОХА Данило Пилипович, народився у 1904 році у с.Архангельське Великоолександрівського району, українець, малописьменний. Проживав у с.Архангельське Великоолександрівського району. Заарештований 02.04.34 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 15.04.34 р.; постановою Великоолександрівського відділу ДПУ справа припинена, звільнений з-під арешту.

БЛОХА Петро Іванович, народився у 1903 р. у с.Висунськ Березнегуватського району Миколаївської області, українець, освіта середня. Проживав у с.Зелений Гай Великоолександрівського району. Заарештований 08.08.45 р. за співпрацю з німецькими окупантами. ВТ військ НКВС Херсонської області 20.08.45 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 18.02.93 р. реабілітований.

БЛЮМ Ілля Мойсейович, народився 24.03.1900 року в колонії Львове Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврей, освіта нижча. Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району. Заарештований 22.10.1938 року. Звинувачення: участь у антирадянській бунтарській організації. Миколаївським облсудом 14.04.1939 засуджений до 8 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 14.02.1940 справу повернуто на нове розслідування. Миколаївським облсудом 28.11.1940 по суду виправданій, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БОБЕРЕЦЬ Микола Миколайович, народився у 1907 році в с.Велика Олександрівка Великоолексан-

дівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 15.02.1933 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої колегії ДПУ УРСР 11.09.1933 засуджений умовно до 3 років ВТТ. Реабілітований 29.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

БОБЕРЕЦЬ Микола Петрович, народився у 1891 р. у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, малописьменний. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 02.04.34 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 15.04.34 р.; постановою Великоолександрівського відділу ДПУ справа припинена, звільнений з-під арешту. Вдруге заарештований 08.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, участь у банді Григорьєва. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.08.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 20.08.1937 у м.Одеса. Реабілітований 16.03.1960 Президією Херсонського облсуду.

БОБЕРЕЦЬ Микола Семенович, народився у 1882 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

БОГАТИРЕНКО Михайло Андрійович, народився у 1898 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений до 5 років заслання. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БОГАТИРЕНКО Олексій Андрійович, народився у 1906 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений до 5 років заслання. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БОГАЧУК Назар Федорович, народився 14.10.1882 року в с.Трифонівка Великоолександрівського району, українець, освіта 3 класи. Проживав колгосп ім.Яковлева Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 13.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1930 році розкуркулений). Постановою трійки при

УНКВС по Миколаївській області 20.10.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 13.05.1959 Президією Херсонського облсуду.

БОГОМАЗ Микита Романович, народився 15.09.1902 року в с.Ялинці Полтавської губернії, українець, освіта початкова. Проживав колгосп ім.Косіора Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 15.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1936 році був під слідством за підозрою у шкідництві. У 1938 році звинувачений в участі контрреволюційного куркульського угруповання, антирадянської агітації). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.04.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.01.1964 Президією Херсонського облсуду.

БОДНАР Мойсей Давидович, народився у 1894 році в с.Зиньков Хмельницької області, єврей, освіта середня. Проживав 21-а дільниця (с.Калінінське) Калініндорфської сільради (Великоолександрівського району). Заарештований 26.12.1932 року. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 31.01.1933 засуджений до 3 років концтабору. Реабілітований 25.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

БОЖЕНКО Олександр Савелійович, народився у 1914 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 03.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БОЖЕНОК Микола Федорович, народився у 1919 році в с.Старосілля Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Старосілля Великоолександрівського району. Військовослужбовець. Заарештований 27.11.1942 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Московської області 26.12.1942 засуджений до 7 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 02.06.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

БОЖКО Андріан Тимофійович, народився у 1907 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 14.12.1928 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Колегією ОДПУ 16.08.1929 засуджений до 5 років концтабору. Реабілітований 02.02.1993 Прокуратурою Херсонської області.

БОЙКО Паладій Омелянович, народився у 1902 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Про-

живав с.Костромка Великоолександрівського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 29.10.1958 Президією Херсонського облсуду.

БОЙЧЕНКО Петро Варфоломійович, народився у 1918 році в с.Старосілля Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Старосілля Великоолександрівського району. Заарештований 25.03.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом 9-ї танкової дивізії 23.04.1946 засуджений до 10 років ВТТ. 5 років поразки в правах. Реабілітований 07.05.1990 Військовим трибуналом Білоруського військового округу (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

БОЛБАС Іван Петрович, народився у 1922 р. у с.Біла Криниця, українець, закінчив 7 класів. Де проживав – не вказано. Заарештований 13.11.47 р. за участь в ОУН та зберігання зброї. ВТ 3-ї армії засуджений до 15 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. ВТ 25.05.48 р. покарання знизив до 10 років ВТТ. Рішенням Херсонського облсуду 02.04.93 реабілітований.

БОНДАР Степан Терентійович, народився 27.12.1901 року в с.Костромка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Чубарівка Фріц-Геккертівського району. Заарештований 31.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна фашистська пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БОНДАРЕНКО Леонід Харитонович, народився у 1914 році в с.Козачі Лагері Цюрупинського району, українець, освіта нижча. Проживав радгосп „Більшовик Інгульця” Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 25.08.1935 року. Звинувачення: здійснення контрреволюційного акту. Одеським облсудом 17.01.1936 засуджений до 3 років позбавлення волі, 2 роки поразки в правах. Реабілітований 17.11.1992 Висновком заступника Генпрокура України.

БОНДАРЬ Ольга Антонівна, народилась у 1916 р. у с.Євгенівка Миколаївської області, українка, освіта середня, працювала вчителькою у школі. Проживала у с.Заповіт Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області, звільнена з-під арешту. (Групова справа № 536 – 20 чол.)

БОРИСЕНКО Леонтій Микитович, народився у 1908 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Прожи-

вав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 27.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, приховування хліба. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 11.01.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 06.05.1991 Прокуратурою Херсонської області.

БОРИСЕНКО Микита Григорович, народився у 1877 р. у с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, малописьменний. Проживав у с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 08.12.32 р. Звинувачення: спекуляція та антирадянська діяльність. Справа припинена у зв'язку зі смертю обвинуваченого. Реабілітований 17.11.89 постановою президії Херсонського облсуду.

БОРИСЕНКО Олександр Григорович, народився у 1885 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1930 році був розкуркулений). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 04.02.1933 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 08.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

БОРИСЕНКО Прокопій Миколайович, народився у 1896 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 01.04.1934 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ 15.04.1934 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БОРИСОВ Юрій Семенович, народився у 1902 році в с.Іванівка Великоолександрівського району, українець, освіта 9 класів. Проживав м.Маріуполь, вул. Кірова, 12, кв.1 (Донецька область). Заарештований 01.04.1942 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 125-ї стрілецької дивізії 09.04.1942 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 25.08.1993 Висновком військового прокурора Південного регіону України.

БОРОДАВКА Ілля Григорович, народився 14.01.1908 року в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта 4 класи. Проживав у колгоспі „17-й партз'їзд” Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська діяльність та агітація. (У 1930 році був розкуркулений і висланий на Урал. З заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований Президією Херсонського облсуду.

БОРЩ Ганна Мартинівна, народилась у 1915 році у с.Малахівка Миколаївської області, українка.

освіта середня, працювала вчителькою у школі. Проживала у с.Новогредневе Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області, звільнена з-під арешту. (Групова справа № 536 – 20 чол.)

БРАВЕР Семен Якович, народився у 1902 році в с.Зігівка Вінницької області, єврей, освіта середня. Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району. Заарештований 29.06.1938 року. Звинувачення: участь у націоналістичній організації „Бунт”. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 01.03.1958 Президією Херсонського облсуду.

БРАТЧИК Феодосій Матвійович, народився у 1903 році в с.Миколаївка Великоолександрівського району, українець, освіта 4 класи. Проживав с.Миколаївка Великоолександрівського району. Заарештований 16.03.1944 року. Звинувачення: служба у німецькій армії. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу НКДБ 25.05.1944 направлений в спецтабір НКВС СРСР. Подальша доля невідома.

БРУНОК Демид Єрофейович, народився у 1896 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.02.1932 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпорядженням обласного відділу ДПУ від 13.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БРЮХНО Андрій Гаврилович, народився у 1919 році у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, закінчив 7 класів середньої школи. Проживав на шахті “Білянка” Олександрівського району Ворошиловградської області. Заарештований 13.06.48 р. за активну націоналістичну діяльність. Засуджений 20.08.48 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна Рішенням ВТ Таврійського ВО від 31.01.56 р. покарання знижено до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 29.10.93 р. реабілітований.

БРЮХНО Григорій Васильович, народився у 1898 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 23.02.1949 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких каральних органів. До суду не притягувався. Постановою УМДБ по Херсонській області від 25.05.1949 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БУДНИК Ілля Павлович, народився у 1900 р. у с.Новоскресенське Нововоронцовського району, українець, закінчив 4 класи. Проживав у зернорадгоспі “Більшовицький наступ” Великоолександрівського району. Заарештований 17.06.42 р. ВТ військової частини 1080 засуджений до розстрілу. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 27.03.95 р. реабілітований.

БУКАЧ Феодосій Якович, народився у 1891 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта 4 класи. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 12.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

БУЛАВІН Веніамін Захарович, народився у 1903 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Військовослужбовець. Заарештований 11.08.1942 року. Звинувачення: антирадянська пропаганда. Військовим трибуналом Північно-Кавказького військового округу 15.08.1942 засуджений до 5 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 15.09.1993 Висновком військового прокурора Південного регіону України.

БУР'ЯНЕЦЬ Іван Свиридович, народився у 1916 році в с.Милове Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Білогірка Великоолександрівського району. Заарештований 03.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БУР'ЯНЕЦЬ Олександр Спиридович, народився у 1910 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Давидів Брід Великоолександрівського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1932 році за приховування хліба був заарештований). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БУР'ЯНЦЕВ Григорій Павлович, народився 20.02.1905 року на хуторі Бур'янци Калініндорфського (Великоолександрівського) району, українець, освіта 2 класи. Проживав с.Сухий Ставок Калініндорфського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1929 році господарство було розкуркулене. Батько мав власний хутір, який знищили). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 08.12.1962 Президією Херсонського облсуду.

В

БУР'ЯНЦЕВ Григорій Семенович, народився 20.11.1882 року в с.Милове Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району. Заарештований 02.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановою Калініндорфського райвідділу НКВС 11.08.1939 з санкції райпрокурора справу припинено, підписка про невиїзд анульована. Реабілітований.

БУР'ЯНЦЕВ Федір Павлович, народився 07.02.1896 року в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав сел. Сухий Ставок Калініндорфського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення контрреволюційна агітація. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області за ст.54-10 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 08.12.1962 Президією Херсонського облсуду.

БУР'ЯНЦЕВ Федір Свиридович, народився у 1907 році в сел.Білогорськ Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав сел. Білогорськ Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 04.05.1992 Прокуратурою Херсонської області.

БУРЯК Герасим Іванович, народився у 1878 р. у с.Борозна Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Федорівка Великоолександрівського району. Заарештований 10.03.32 р. Звинувачення: агітація проти дій радянської влади на селі. Постановою прокурора Бериславського району від 21.04.32 р. справа припинена, звільнений з-під арешту. Реабілітований 18.11.91 р. рішенням прокурора Херсонської області.

БУРЯЧОК Федір Андрійович, народився у 1913 році в с.Малі Копані Голопристанського району, українець, освіта 2 класи. Проживав с.Новогродневе Великоолександрівського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1932 році господарство батька було розкуркулено). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БУТЕНКО Андрій Микитович, народився 18.05.1907 року в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав колгосп ім.Литвинова Калінінського району. Заарештований 08.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 31.08.1938 засуджений до 6 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 02.10.1990 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено і справу припинено).

ВАРИВОДА Іван Федосійович, народився у 1884 (за ін. даними -1894) році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Вперше заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений умовно до 2 років концтаборів. Вдруге заарештований 03.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 16.11.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВАРИВОДА Климентій Іванович, народився у 1912 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець. Проживав с.Архангельське Великоолександрівського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 07.05.1952 Особливою нарадою МДБ СРСР.

ВАРИВОДА Ларіон Петрович, народився у 1902 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки УНКВС УРСР засуджений до 5 років заслання. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВАРЧЕНКО Павло Олександрович, народився у 1879 році в с.Архангельське Великоолександрівського району, українець. Проживав сел.Буцівське Великоолександрівського району. Заарештований 04.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Помер 02.04.1941 року. Реабілітований 15.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ВАСИЛИШИН Іван Миколайович, народився у 1902 році в с.Жван Муркуриловецького району Вінницької області, українець, освіта нижча. Проживав с.Лозове Великоолександрівського району. Заарештований 04.04.1948 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 14.06.1948 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Президією Верховного суду УРСР 28.02.1955 покарання знижено до 6 років і 6 місяців ВТТ. Реабілітований 31.08.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ВАСИЛЬЄВ Іван Микитович, народився 06.08.1906 р. у м. Краснодар, росіянин, освіта серед-

ня. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 21.10.36 р. Звинувачення: шкідницька діяльність. Реабілітований 07.06.37 р. вироком Одеського облсуду.

ВАСИЛЬЄВ Іван Петрович, народився 14.04.1894 року в м.Каховка Каховського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 27.10.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному куркульському угрупованні, антирадянська агітація, наклепи на партію та радянську владу. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03-04.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВАСИЛЬКЕВИЧ Федір Йосипович, народився у 1893 році в с.Шляхтово-Костенко, повіт Новий Тар, Австрія, грек, освіта початкова. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: троцькізм, зв'язки з австро-німецькими розвідками. (Служив у австрійській армії). Постановою особливої наради НКВС СРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 17.11.1965 Президією Херсонського облсуду.

ВАЩЕНКО Григорій Іванович, народився у 1906 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 29.10.1946 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 19.06.1947 засуджений до 5 років позбавлення волі з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 12.02.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ВАЩЕНКО Трохим Микитович, народився у 1883 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 11.02.1933 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 20.11.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ВЕРНІЄНКО Семен Іванович, народився у 1900 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта 4 класи. Проживав с.Давидів Брід Великоолександрівського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 01.12.1965 Президією Херсонського облсуду.

ВЕСЕЛЬНИЦЬКИЙ Пінхус Срулевич, народився у 1901 році в с.Штерндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Штерндорф Калініндорфського району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при

УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВИБОРНИЙ Парфентій Іванович, народився 07.12.1898 року в с.Висунськ Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Сухий Ставок Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 06.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1919 році брав участь у політбанді). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 01.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

ВИНОГРАДСЬКИЙ Степан Семенович, народився у 1900 р. у с.Пахутинці Вінницької області, українець, освіта незакінчена середня. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 11.08.48 р. за посібницьку та антирадянську діяльність у період окупації. Херсонським облсудом 04.12.48 р. засуджений до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Верховний Суд УРСР 25.03.55 р. покарання знизив до 10 років ВТТ. Рішенням прокурора Херсонської області від 08.02.93 р. реабілітований.

ВИШКВАРКА Іван Мойсейович, народився 29.08.1887 року в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта 3 класи. Проживав с.Андріївка Великоолександрівського району. Заарештований 05.11.1937 року. Звинувачення: активна контрреволюційна антирадянська агітація, опір представникам місцевої влади. (Був одним із організаторів колгоспу у с.Андріївка, член правління колгоспу). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 01.12.1965 Президією Херсонського облсуду.

ВИШНЕВСЬКИЙ Олексій Іванович, народився 17.03.1884 року в с.Мар'янівка Врадівського району Миколаївської області, українець, малограмотний. Проживав радгосп „Калініндорфський”, 2-е відділення Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, зв'язки з куркулями. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.01.1938 року. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВІДДІЛ Іван Пантелеймонович, народився у 1888 році в с.Писарівка Вінницької області, українець, неписьменний. Проживав сел. Максимівка Калініндорфського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 1965 року Президією Херсонського облсуду.

ВНИЧЕНКО Іван Якович, народився у 1880 р. у м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 13.06.39 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 22.07.39 р. вироком Миколаївського облсуду на 3 роки ВТТ з поразкою прав на 2 роки. Реабілітований 20.09.89р. рішенням прокурора Херсонської області.

ВІНСКЕВИЧ Семен Степанович, народився у 1886 році в с.Киселівка Снігурівського району Миколаївської області, поляк, неписьменний. Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району. Заарештований 03.01.1946 року. Звинувачення: зрадницька поведінка під час перебування на окупованій території („фольксдойч“). Постановою особливої наради при МВС СРСР 20.06.1946 засуджений до 4 років заслання у Новосибірську область. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВОДОВОЗ Григорій Михайлович, народився у 1907 р. у с.Леонтіївка Великоолександрівського району, українець, малописьменний. Проживав у с.Леонтіївка Великоолександрівського району. Заарештований 27.02.32 р. Звинувачення: підпалювання радгоспної соломи та антирадянська агітація. Реабілітований 20.04.32 р.; надзвичайною сесією НКЮ справа припинена.

ВОЙЧЕНКО Василина Андріївна, народилася у 1890 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українка, освіта початкова. Проживала с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештована 29.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, крадіжки колгоспних овочів, вимагала повернути конфісковане майно. (У 1931 році була репресована). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 24.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВОЙЧЕНКО Михайло Антонович, народився 08.08.1909 року в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 29.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Разом з батьком був репресований). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВОЛКОВ Микола Семенович, народився у 1916 році в с.Федорівка Покровського району Орловської області, росіянин, освіта 7 класів. Проживав зернорадгосп „Калінінський“ Калінінського (нині Великоолександрівського району). Заарештований 13.05.1945 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ

НКВС Херсонської області 08.07.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 26.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ВОЛОШИН Іван Григорович, народився у 1907 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Давидів Брід Великоолександрівського району. Заарештований 09.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. 23.04.1938 дав підписку Великоолександрівському райвідділу НКВС про нерозголошення свідчень, що стали відомі за період перебування в ув'язненні. Інших документів в справі нема. Реабілітований.

Г

ГААЗ Софія Іванівна, народилася у 1903 році в с.Бобровий Кут Великоолександрівського району, українка, неграмотна. Проживала с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району. Заарештована 21.06.1944 року. Звинувачення: перебувала на окупованій території, була зарахована до „фольксдойч“. Особливою нарадою при НКВС 26.05.1945 засуджена до 5 років вислання. Реабілітована 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГАВРИК Марко Тимофійович, народився 23.04.1896 року в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта 4 класи. Проживав колгосп „Піонер“ Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 16.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація та пропаганда. (У 1930 році розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.06.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 27.05.1965 Президією Херсонського облсуду.

ГАВРИК Мотря Сергіївна, народилася у с.Василівка Миколаївської області, українка, освіта середня, працювала вчителькою у школі. Проживала у с.Бекут Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області, звільнена з під арешту. (групова справа № 536 – 20 чол.)

ГАЛАЙ Іван Григорович, народився у 1883 році в с.Решетилівка Полтавської губернії, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 07.02.1933 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 11.09.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 29.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ГАШЕНКО Макар Артемович, народився у 1908 р. у с. Білогорка Великоолександрівського району, українець, закінчив 3 класи початкової школи. Проживав у м.Нікополь Дніпропетровської області. Заарештований 17.09.48 р. за участь у антирадянській організації українських націоналістів. Засуджений 04.03.49 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 р. Звільнений 29.06.56. Рішенням Херсонського облпрокурора від 30.09.93 реабілітований

ГАШЕНКО Михайло Якимович, народився у 1905 році в с.Каїри Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав хутір Білогорка Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація проти хлібозаготівлі. Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 31.10.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ГВОЗДЄВ Аврам Зіновійович, народився у 1877 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 21.01.1933 року. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 20.02.1933 засуджений до 3 років вислання у Казахстан. Реабілітований 20.02.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ГЕРГЕЛЬ Антон Сильверстович, народився 19.08.1889 року в с.Мала Білозерка Мелітопольського повіту, українець, освіта початкова. Проживав с.Чубарівка Калінінорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність та релігійна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 року. Реабілітований 22.07.1959 Президією Херсонського облсуду.

ГЕРГЕЛЬ Омелян Сильвестрович, народився 06.08.1882 року в с.Мала Білозерка Мелітопольського повіту, українець, освіта початкова. Проживав с.Чубарівка Калінінорфського (Бериславського) району. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, релігійна пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 року. Реабілітований 22.07.1959 Президією Херсонського облсуду.

ГЛЕЙЗЕР Григорій Львович, народився 13.07.1900 р. у м.Мірополь Вінницької області, єврей, освіта нижча. Проживав у радгоспі "Більшовицький наступ" Великоолександрівського району. Заарештований 25.10.36 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Реабілітований 07.06.37 р.; вироком Одеського облсуду випраданний, звільнений з-під арешту.

ГЛІНБЕРГ Борис Євсейович, народився у 1898 році в м.Дубосари (Молдова), єврей, освіта вища. Проживав с.Калінінорф Калінінорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 05.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.10.1938 за ст. 68-10 КК РСФСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.11.1938 в м.Миколаєві. Реабілітований 31.05.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ГНАСЕВИЧ Олексій Григорович, народився у 1894 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.02.1932 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпорядженням обласного відділу ДПУ від 13.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ГОВОРУН Олександр Климович, народився у 1885 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 12.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановами Великоолександрівського райвідділу НКВС та райпрокурора 14.01. та 04.05.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ГОЛЕГА Олексій Олексійович, народився 17.03.1897 року в с.Гаврилівка Нововоронцовського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 29.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, участь у куркульському угрупованні. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03-04.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОЛОВАТА Єфросинія Хрисанівна, народилася 20.05.1888 року в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українка, освіта початкова. Проживала с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештована 29.07.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній церковній організації „Сестринство”. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджена до 8 років ВТТ. Реабілітована 15.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

ГОЛОВКО Іван Васильович, народився у 1886 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 24.01.1933 року. Звинувачення: приховування зерна від хлібозаготівель. (Був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 10.02.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний

край. Реабілітований 31.10.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ГОЛОКОЗ Василь Филимонович, народився 12.02.1898 року в с.Посад-Висунськ (с.Висунськ) Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта незакінчена вища. Проживав с.Розенталь (с.Благодатівка) Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 13.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Служив у денкінській армії). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. (У березні 1939 року з-під варті був звільнений. Помер у 1939 році). Реабілітований 24.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОЛОКОЗ Ганна Никифорівна, народилась у 1924 р. у с.Зелений Гай Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району, українка освіта середня. Проживала у с.Зелений Гай Великоолександрівського району. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області, звільнена з-під арешту. (Групова справа № 536 – 20 чол.)

ГОЛУБИЧЕНКО Віктор Нестерович, народився у 1891 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Давидів Брід Великоолександрівського району. Заарештований 23.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (У 1932 році був розкуркулений. У 1933 році був затриманий для висланя, але через 2 тижні звільнили). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 01.12.1965 Президією Херсонського облсуду.

ГОНЧАРОВ Антон Якович, народився 17.01.1904 року в с.Новопетрівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Калініндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 03.12.1937 року Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОРБЕНКО Антон Єфремович. Народився у 1898 р. у с.Новогригорівка Великоолександрівського району, українець, закінчив 2 класи. Проживав у с.Новогригорівка Великоолександрівського району. Заарештований 11.02.38 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 21.06.38 р. Миколаївським облсудом до 5 років ВТТ з поразкою прав на 2 р. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 08.04.94 р. реабілітований.

ГОРБЕНКО Єгор Карпович, народився у 1909 році у с.Іванівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Іванівка Великоолександрівського району. Заарештований 25.06.41 р.

за антирадянську агітацію. Засуджений 25.10.41 р. Новосибірським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітований.

ГОРБЕНКО Тетяна Петрівна, народилася в 1919 році в с.Качкарівка Бериславського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештована 09.07.1945 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 26.09.1945 засуджена до 20 років каторжних робіт. 5 років поразки в правах. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 03.05.1956 вищевказаний вирок відмінено, з ув'язнення звільнена. Реабілітована.

ГОРОВИЙ Іван Сергійович, народився у 1891 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта середня. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 24.04.1944 року. Звинувачення: антирадянська і націоналістична діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 23.10.1944 засуджений до 10 років ВТТ. 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Помер 07.12.1945 в Карагандинському таборі МВС СРСР. Реабілітований 05.06.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

ГОРОВИЙ Хома Васильович, народився у 1877 році в с. Б.-Шестерня Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новогригорівка Великоолександрівського району. Заарештований 17.03.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 12.11.1944 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ГРАНКО Трохим Васильович, народився 19.09.1881 в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 19.04.1929 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 06.03.1930 засуджений до 5 років концтабору. Реабілітований 04.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГРЕЙЗ Бенціон Борисович, народився 20.10.1909 року в с.Романівка Березнігуватського району Миколаївської області, єврей, освіта середня спеціальна (педагогічна). Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 14.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 14.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГРЕЧУХИН Дмитро Матвійович, народився у 1897 році у с.Нижне-Скорче Залічачинського р-ну Орлівської області, росіянин, малописьменний. Про-

живав у с-щі Фердлюги Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештований 08.04.44р. Звинувачення: підозра у зраді Батьківщини. Реабілітований 05.07.44р.; постановою УНКВС по Херсонській області справа припинена, звільнений з-під арешту.

ГУЗЕНКО Юхим Іванович, народився у 1893 р. у с.Фирсівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Фирсівка Великоолександрівського району. Заарештований 21.08.31 р. за агітацію проти заходів Радянської влади на селі. Засуджений 11.09.31 р. нарсудом Великоолександрівського району до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням Одеського міжрайсуду від 13.10.31 р. вирок знижено до 5 р. позбавлення волі з поразкою прав на 3 роки. Рішенням прокурора Херсонської області від 14.01.94 р. реабілітований.

ГУЗИК Григорій Семенович, народився 29.11.1894 року в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта вища (педагогічна). Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації „Просвіта”. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.04.1938 засуджений до розстрілу. (Майно було конфісковано). Розстріляний 24.07.1938 року. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГУЗИК Сидір Терентійович, народився у 1876 році у с. Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, малописьменний. Проживав у с.Трифонівка Великоолександрівського району. Заарештований 02.04.34 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 15.04.34 р.; постановою Великоолександрівського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

ГУРІН Іван Тимофійович, народився у 1915 році в с.Старосілля Великоолександрівського району, українець, освіта 7 класів. Проживав м. Миколаїв. Заарештований 10.04.1944 року. Звинувачення: служба у німецькій поліції. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Херсонській області 27.04.1945 направлений у спецтабір №240 м.Сталіно, постановою якого 06.04.1946 направлений до місця проживання в м.Херсон. Реабілітований.

Д

Д'ЯЧЕНКО Лазар Амосович, народився у 1866 році у с.Кандаково Снігурівського району Миколаївської області, українець, неписьменний. Проживав у с.Петропавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 16.07.31 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 27.10.31 р. вироком Великоолександрівського народного суду до 3 років позбавлення волі з подальшим висланням за межі Украй-

ни на 5 років та позбавленням виборчих прав на 5 років. Реабілітований 30.04.32 р. вироком Великоолександрівського районного суду.

ДАВИДЬКО Марко Микитович, народився у 1897 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році був розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.01.1966 Президією Херсонського облсуду.

ДАНИЛКО Макар Пилипович, народився 14.10.1895 року в с.Мотовилівка Любарського району Житомирської області, українець, освіта початкова. Проживав зернорадгосп „Калініндорф” Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво, крадіжки, зв'язки з карним елементом, наклепи на конституцію і рад. владу. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДАРМОСТУК Іван Авер'янович, народився у 1898 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений до 5 років заслання. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДАРМОСТУК Федора Іванівна, народилася у 1878 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українка. Проживала с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештована 04.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році була розкуркулена). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджена до 8 років ВТТ. Реабілітована 19.04.1991 Президією Херсонського облсуду.

ДЕЙС Готфрід Йосипович, народився 09.01.1904 року в с.Бобровий Кут Калініндорфського (Великоолександрівського) району, німець, освіта початкова. Проживав сел.Цюріхталь Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 09.10.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Рішенням наркому ВС СРСР і прокурора СРСР 08.11.1937 за ст. 54-7, 10, 11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 16.04.1960 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ДЕМ'ЯНОК Олександр Феофанович, народився у 1879 році в с.Мала Олександрівка Великоолексан-

дрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нововознесенськ Бериславського району. Заарештований 12.07.1928 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ОДПУ 18.01.1929 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 30.04.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ДЕМ'ЯНОК Феофан Феофанович, народився у 1876 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нововознесенськ Бериславського району. Заарештований 12.07.1928 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ОДПУ 18.01.1929 засуджений до обмеження прав проживання у великих містах СРСР на 3 роки, з-під варті звільнений. Реабілітований 30.04.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ДЕОРДІЙ Іван Якович, народився 26.10.1890 року в с.Галайковці Вінницької області, українець, освіта початкова. Проживав с.Максимівка Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.09.1960 Президією Херсонського облсуду.

ДЕРХО Йоган Петрович, народився 08.09.1884 року в с.Федорівка №1 Каховського району, німець, освіта 4 класи. Проживав колгосп „Арбайт” Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 27.07.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Рішенням наркому ВС СРСР і прокурора СРСР 08.11.1937 за ст. 54-7, 10, 11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 16.04.1960 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ДЕХТЯР Архип Васильович, народився у 1887 році у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, закінчив 2 класи. Проживав у с.Ново-Сибірськ Великоолександрівського району. Заарештований 25.05.45 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 25.08.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 14.09.94 р. реабілітований.

ДЕХТЯР Стефан Митрофанович, народився 27.12.1889 року в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 29.07.1937 року. Звинувачення: членство у контрреволюційній церковній організації „Сестринство”, контрреволюційна діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

ДЕХТЯРЕНКО Віктор Степанович, народився 10.11.1875 року в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Костромка Великоолександрівського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1929 році розкуркулений і висланий на Північ, з заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 15.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.11.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ДЕЦИК Іон Семенович, народився у 1894 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав сел.Безводне Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років концтаборів. Реабілітований 20.08.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ДЕЦИК Лука Тимофійович, народився у 1875 році в сел.Безводне Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав сел.Безводне Великоолександрівського району. Заарештований 15.01.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Народним судом Великоолександрівського району 03.09.1931 засуджений до 5 років позбавлення волі з висланням за межі України на 3 роки. Реабілітований 06.07.1990 Постановою президії Херсонського облсуду.

ДЕЦИК Трохим Костянтинович, народився у 1880 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. (У 1933 році був розкуркулений). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 02.11.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ДЕЦИК Харитон Тимофійович, народився у 1883 році у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Безводне Великоолександрівського району. Заарештований 31.01.46 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 11.12.46 р. Херсонським облсудом до 5 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 26.08.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ДЕМІЧЕВ Григорій Петрович, народився у 1894 році м.Дніпродзержинськ Дніпропетровської області, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 02.10.1937 року. Звинувачення: участь в контрреволюційній терористичній організації. Верховним судом СРСР 28.12.1937 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабі-

літований 14.11.1957 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ДЗІОНЗЕ Костянтин Несторович, народився у 1907 р. у с.Калуга Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав у с.Веселе Великоолександрівського району. Заарештований 18.03.46 р. за належність до агентури німецьких каральних органів. ВТ військ МВС Херсонської області 21.05.46 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. ВТ Таврійського ВО 16.10.54 р. покарання знизив до 8 років ВТТ, звільнений з місця ув'язнення. Рішенням прокурора Херсонської області від 13.01.93 р. реабілітований.

ДІДИК Євдокія Никифорівна, народилась у 1919 р. у с.Чапайка Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району, українка, освіта вища, працювала вчителькою у школі. Проживала у с.Чапайка Великоолександрівського району. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області, звільнена з-під арешту. (Групова справа № 536 – 20 чол.)

ДІДІЧЕНКО Яків Давидович, народився у 1914 році у с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у радгоспі “Червоний партизан” Нижньосірогозького району. Заарештований 07.10.50 р. за антирадянську агітацію. Лінійним Судом 10 Західної залізниці 10.01.51 р. засуджений до 7 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням в.о. прокурора Херсонської області від 27.07.93 р. реабілітований.

ДІК Абрам Генріхович, народився 10.11.1904 року в с.Сівірково Когердицького району Оренбурської області, німець, освіта 3 класи. Проживав сел. Цюріхталь Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 09.10.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Рішенням наркомом ВС СРСР і прокурора СРСР 08.11.1937 за ст. 54-10, 11, 54-7.КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 16.04.1960 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ДІК Якуба Абрамович, народився у 1865 р. у с.Гордену Великоолександрівського району, німець, закінчив 4 класи. Проживав у с.Орлово Великоолександрівського району. Заарештований 22.07.41 р. за контрреволюційну агітацію. Засуджений 08.08.41 р. ВТ військової частини 1080 до розстрілу з конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітований.

ДМИТРЕНКО Григорій Нестерович, народився у 1918 р. у с.Висунськ Миколаївської області, українець, малописьменний. Проживав на 6 ділянці

радгоспу “Піонер” Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештований 03.05.44. Звинувачення: здався у полон німцям. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 10.06.44 р. направлений до спецтабору НКВС для фільтрації.

ДМИТРЕНКО Степан Григорович, народився у 1909 році в с.Любимівка Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав – І-ше відділення зернорадгоспу Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: у грудні 1937 року був засуджений, але слідство продовжувалось згідно наказу НКВД СРСР №00762. В 1939 році справу було припинено, з-під варті звільнено. Реабілітований 25.08.1994 Прокуратурою Херсонської області.

ДОБУШ Іван Степанович, народився 11.05.1900 року в м.Тернопіль, галичанин, освіта початкова. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 19.07.1938 року. Звинувачення: шпигунство на користь польської розвідки. (Все майно було конфісковано). Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.10.1938 року. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДОВЖЕНКО Костянтин Григорович, народився у 1901 р. у с.Понятівка Білозерського району, українець, малописьменний. Проживав у с.Ворошилово Великоолександрівського району. Заарештований 14.04.45 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 09.07.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 8 років. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 21.11.93 р. реабілітований. Помер 01.08.50 р. у місцях ув'язнення.

ДОВЖЕНКО Порфирій Григорович, народився у 1893 році в с.Ворошилово Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав сел. ім.Ворошилова Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Під час Першої світової війни був у царській армії, потрапив у полон до Австрії). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДОВЖЕНКО Сергій Давидович, народився у 1893 р. у с.Ворошилово Калінінського (тепер Великоолександрівського) району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Ворошилово. Заарештований 20.10.44 за зраду Вітчизни. ВТ військ НКВС 13.11.44 р. засуджений до розстрілу. ПВС СРСР 09.02.45 р. розстріл замінений на 20 років каторжної праці. Верховний Суд СРСР 17.09.57 р. знизив покарання до 5 р. ВТТ. Рішенням прокурора Херсонської області від 18.02.93 реабілітований.

ДРАГОТА Омелян Савич, народився 05.08.1898 року в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта 4 класи. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 04.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність, участь у збройних повстаннях. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 30.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 18.02.1938 у м.Миколаєві. Реабілітований 06.04.1962 Президією Херсонського облсуду.

ДРОБНІЧ Ювеналій Васильович, народився 21.03.1902 року в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Миколаївським облсудом 14.04.1938 засуджений до 7 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 19.10.1990 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ДУБИНА Микола Андрійович, народився у 1894 році у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта середня. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 24.05.44 р. за належність до ОУН. Засуджений 19.03.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою в правах на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 13.12.93 р. реабілітований.

ДУМАНСЬКА Онисія Степанівна, народилася у 1908 році в с.Червоний Бургун Калініндорфського (Великоолександрівського) району, українка. Проживала с.Червоний Бургун Калініндорфського району. Заарештована у 1944 році. Звинувачення: дружина зрадника батьківщини (чоловік розстріляний, не реабілітований). Постановою особливої наради при НКВС СРСР засуджена до 5 років позбавлення волі з конфіскацією майна. Реабілітована 12.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДУМАНСЬКИЙ Василь Степанович, народився у 1908 р. у с.Червоний Бургун Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Червоний Бургун Великоолександрівського району. Заарештований 05.12.41 за спробу перейти на бік ворога. Засуджений 09.12.41 ВТ 169 стрілецької дивізії до розстрілу. Вирок виконано 11.12.41 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 14.03.97 р. реабілітований.

ДЯЧЕНКО Андрій Семенович, народився у 1896 році в с.Архангельське Високопільського району, українець, освіта початкова. Проживав сел.Білогорський Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1932 році був розкуркулений). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений

до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 05.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ДЯЧЕНКО Федір Семенович, народився у 1902 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Старосілля Великоолександрівського району. Заарештований 24.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Лінійним судом Сталінської залізниці 16.06.1938 засуджений до 7 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 10.08.1993 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

Е

ЕБІНГЕР Іван Якович, народився 04.01.1895 року в с.Новоберислав Бериславського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Гофенталь Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 16.04.1938 року. Звинувачення: участь у німецькій фашистській організації, антирадянська агітація. Особливою трійкою при УНКВС по Миколаївській області 26.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.10.1938 у м.Миколаєві. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Є

ЄВДОКИМОВА Ольга Герасимівна, народилась у 1913 р. у с.Висунськ Миколаївської області, українка, освіта середня. Проживала у с.Костянтинівка Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області, звільнена з-під арешту. (Групова справа № 536 – 20 чол.)

ЄВЕЛЄВ Мойсей Аронович, народився 17.09.1893 року в с.Калініндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Молотово Калініндорфського району. Заарештований 29.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, шкідництво та агітація. (У 1927 році був позбавлений виборчих прав як торговець). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.04.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 08.07.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ЄМЧЕНКО Василь Федорович, народився 23.08.1895 року в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 28.09.1936 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Одеським облсудом 22.11.1936 засуджений до 2 років позбавлення

волі, 1 рік поразки в правах. Реабілітований 24.08.1967 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

СРЕМЕНКО Григорій Миколайович, народився 22.04.1912 року в с.Ульяновка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта початкова. Проживав у колгоспі „Колос” Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційно налаштований, антисемітські і погромницькі висловлювання, шкідництво. Трійкою при УНКВС по Одеській області 01.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СРЕМЕНКО Лука Семенович, народився 01.11.1886 року в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: шкідницька діяльність. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу НКВС 27.12.1937 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СРЕМЕНКО Микола Микитович, народився 09.05.1875 року в с.Ульяновка Херсонського (Білозерського) району, українець. Проживав с.Ерттмайськ Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений і висланий за Урал). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 01.09.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 27.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

СРМОЛАЄВ Корній Павлович, народився у 1892 році в с.Іванівка Високопільського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новогригорівка Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 01.02.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 15.08.1996 Прокуратурою Херсонської області.

СРМОЛАЄВ Терентій Іванович, народився у 1887 р. у с.Дудчани Великоолександрівського (тепер Нововоронцовського) району, українець, малописьменний. Проживав у с.Дудчани Великоолександрівського (тепер Нововоронцовського) району. Заарештований 15.01.33 р. Звинувачення: розкрадання зерна та півного хліба (контрреволюційні злочини). Реабілітований 15.02.33 р.; постановою Великоолександрівського відділу ДПУ справа припинена.

СРЬОМЕНКО Никанор Макарович, народився у 1893 р. (місце народження не вказано), малописьменний. Проживав у с. Красне Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештований 06.05.44 р. Звинувачення: брав участь у розстрілах

єврейського населення. Реабілітований 12.06.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області. Підтверджено припинення справи постановою Прокуратури Херсонської області від 30.10.89 р.

Ж

ЖИДОК Мойсей Никифорович, народився 20.07.1885 року в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 19.04.1929 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 06.03.1930 засуджений до 10 років концтабору. Рішенням трійки управління держбезпеки НКВС УРСР від 10.03.1935 достроково звільнено, як інваліда. Реабілітований 04.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЖУК Василь Степанович, народився 13.03.1879 року в Польщі (с.Маковіське Ярославської губернії), поляк, неписьменний. Проживав зернорадгосп „Калініндорфський” Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 06.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Рішенням наркому НКВС і ген. Прокурора СРСР 04.11.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.11.1938 в м.Миколаєві. Реабілітований 12.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

З

ЗАВІЗНИЙ Тихон Васильович, народився у 1897 році в с.Трифонівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Трифонівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 12.03.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАГРЕБА Микита Федотович, народився 14.09.1877 року в с.Б.Костромка Нововоронцовського району, українець, освіта початкова. Проживав колгосп ім.Яковлева. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1929 році розкуркулений і виселений у Вологду). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Реабілітований 13.05.1959 Президією Херсонського облсуду.

ЗАДОВ Герш Касрілович, народився 10.09.1890 року в с.Калініндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Калініндорф Калініндорфського району. Заарештований 18.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність та агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за-

суджений до розстрілу. Розстріляний 03.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 12.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАДОНСЬКИЙ Микита Савелійович, народився 24.05.1895 року в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність, шкідництво та крадіжки колгоспної власності. (У 1930 році був заарештований за звинуваченням в участі у контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений умовно до 3 років концтаборів). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 30.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 18.02.1938 року. Реабілітований 02.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАЙКІН Андрій Костянтинівич, народився у 1919 р. у сел. Новокалузький-2 Великоолександрівського району, українець. закінчив 6 класів. Проживав у сел.Новокалузький-2 Великоолександрівського району. Заарештований 21.01.43 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 02.02.43 р. військовим трибуналом до 10 років ВТТ. Реабілітований 27.07.94 р.

ЗАЙКІН Потап Макарович, народився у 1885 р. у с.Калуга Великоолександрівського району, українець, письменний. Проживав у с.Калуга Великоолександрівського району. Заарештований 10.04.46 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 15.07.46 р. Херсонським облсудом до 8 р. позбавлення волі з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 27.06.94 р. реабілітований.

ЗАЙЧЕНКО Яків Антонович, народився у 1909 році у с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта середня. Проживав у с.Давидів Брід. Великоолександрівського району. Заарештований 05.02.46 р. Звинувачення: посібницька діяльність та антирадянська агітація. Засуджений 25.10.46 р. Херсонським облсудом до 7 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 31.08.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ЗАЙКІН Федір Тимофійович, народився у 1883 році в с.Калужське Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Калуга Великоолександрівського району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році розкуркулений і засуджений до 1 року примусових робіт). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 02.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.12.1937 Постановою Херсонського облсуду.

ЗАЙЧЕНКО Василь Антонович, народився у 1899 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Да-

видів Брід Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність і агітація. (Був у банді „Чорного ворона“). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 04.05.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАЙЧЕНКО Яків Антонович, народився у 1909 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта середня. Проживав с.Давидів Брід Великоолександрівського району. Заарештований 25.10.1946 року. Звинувачення: посібницька діяльність та антирадянські настрої, працював на окупованій території. Херсонським облсудом за ст. 54-3 КК УРСР засуджений до 7 років ВТТ. Реабілітований 31.08.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАМРІЙ Єфросинія Микитівна, народилася 16.08.1885 року в с.Білозерка Мелітопольського району, українка, освіта початкова. Проживала с.Чубарівка Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештована 28.06.1937 року. Звинувачення: антирадянська та релігійна агітація. (У 1934 році була позбавлена виборчих прав як черниця). Постановою трійки УНКВС по Одеській області 01.09.1937 засуджена до 8 років ВТТ. Реабілітована 20.04.1963 Президією Херсонського облсуду.

ЗАМРІЙ Захар Микитович, народився 18.09.1897 року в с.Мала Білозерка Мелітопольського повіту, українець, освіта початкова. Проживав с.Чубарівка Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, шкідництво. (У 1929 році виступав проти колективізації). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 року. Реабілітований 22.07.1959 Президією Херсонського облсуду.

ЗАСЯДЬКО Таїса Іванівна, народилась у 1924 р. у с.Трифонівка Великоолександрівського району, українка, закінчила 5 класів. Проживала у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештована 14.03.44 р. за належність до ОУН та контрреволюційну діяльність. Засуджена 02.12.44 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням ВТ Одеського ВО від 22.02.57 р. справа припинена “за відсутністю складу злочину”, реабілітована.

ЗАСЯТЬКО Фрісан Павлович, народився у 1900 році в с.Трифонівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Трифонівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: зрив хлібозаготівлі. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 04.05.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ЗИМА Іван Іванович, народився 18.09.1907 року в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського райо-

ну, українець, освіта нижча. Проживав колгосп ім.Литвинова Калінінського району. Заарештований 08.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 31.08.1938 засуджений до 6 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 02.10.1990 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ЗІЛЬБЕРМАН Йосип Ісакович, народився 15.09.1911 року в м.Одеса, єврей, освіта середня. Проживав с.Фрайлебенс Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 14.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (13 разів заарештовувався за крадіжки та шахрайство, тричі був засуджений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 17.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЗІНЧЕНКО Іван Іванович, народився у 1920 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 21.03.1944 року. Звинувачення: належність до ОУН, добровільно здався ворогу і антирадянська агітація. Військовим трибуналом 6-ї армії 17.05.1944 засуджений до 8 років позбавлення волі з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 04.07.1991 Висновком військової прокуратури Одеського військового округу (звинувачення не доведені).

ЗІНЧЕНКО Лідія Марківна, народилася у 1922 році в с.Заградівка Високопільського району, українка, освіта 7 класів. Проживала с.Н.Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештована 20.08.1947 року. Звинувачення: виготовлення і розповсюдження антирадянських листівок. Херсонським облсудом 30.06.1948 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом УРСР 29.09.1955 із ув'язнення звільнена. Реабілітована.

ЗІНЧИН Шупім Гаврилович, народився 21.12.1902 року в с.Калінінорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Молотово Калініндорфського району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, шкідництво. (У 1929 році розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.04.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 08.07.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ЗІНЧИН Янкель Гаврилович, народився 03.01.1898 року в с.Калінінорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Молотово Калініндорфського району. Заарештований 29.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1929 році розкурку-

лений) Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.04.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 08.07.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ЗУБЕНКО Іван Якович, народився у 1898 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, неграмотний. Проживав с.Штерендорф Великоолександрівського району. Заарештований 28.12.1945 року. Звинувачення: посібництва і антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 03.04.1946 за ст. 54-10 ч.ІІ КК УРСР засуджений до 7 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 31.08.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ЗУБКОВ Герш Елюкимович, народився у 1896 році в с.Калінінорф (с.Калінінське) Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврей, освіта нижча. Проживав с.Калінінорф (с.Калінінське) Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 30.06.1938 року. Звинувачення: участь у антирадянській бунтарській організації. Миколаївським облсудом 01.03.1939 засуджений до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Президією Верховного суду УРСР 28.03.1958 вищевказаний вирок відмінено і справа закрито. Реабілітований.

ЗУБКОВ Григорій Савович, народився у 1884 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Давидів Брід Великоолександрівського району. Заарештований 14.03.1944 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких каральних органів. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу НКДБ від 30.05.1944 через місцевий військомат направлений до спецтабору НКВС для фільтрації. Реабілітований.

ЗУБКОВ Іце Завельєвич, народився у 1888 році в с.Калінінорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Калінінське Великоолександрівського району. Заарештований у 1937 році (двічі). Звинувачення: антирадянська агітація. Вирок по першому арешту не виносився, з-під варті був звільнений. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.05.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЗУБКОВ Хайм Завельєвич, народився 10.12.1891 року в с.Калінінорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Калінінорф Калініндорфського району. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, агітація. (У 1920 році допомагав білогвардійцям). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.06.1938 в

м.Херсоні. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЗУБОВСЬКА Марія Іванівна, народилася у 1902 році в с.Катеринівка Великоолександрівського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештована 30.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувалася. Постановою УНКВС по Миколаївській області 10.12.1938 та заступника облпрокурора 23.02.1939 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ЗУБОВСЬКИЙ Йосип Миколайович, народився у 1897 році в с.Городище Київської області, поляк, освіта початкова. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 06.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація та пропаганда. (У 1926 та 1927 роках переходив радянсько-польський кордон, закуповував дешеву мануфактуру і продавав у рідному селі). Рішенням наркомун НКВС і генпрокурора СРСР 14.10.1937 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.11.1937 у м.Херсоні. Реабілітований у 1968 році Військовим прокурором Одеського військового округу.

ЗУБРИЦЬКИЙ Григорій Андрійович, народився у 1912 році в с.Нововасилівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Червоне Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація, крадіжки. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 01.02.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 15.08.1996 Прокуратурою Херсонської області.

I

ІВАНОВ Іван Миколайович, народився у 1897 році у Бессарабії, болгарин, освіта початкова. Проживав с.Біла Криниця Великоолександрівського району. Заарештований 08.02.1938 року. Звинувачення: шпигунство на користь Болгарії. (У 1926 році прибув у СРСР нелегально з Румунії, де був звинувачений у членстві підпільної компартії). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.10.1938 за ст. 54-8, 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.11.1938 у м.Миколаєві. Реабілітований 12.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ІВАНОВ Феодосій Семенович, народився у 1889 р. у с.Новогригорівка Великоолександрівського району, росіянин, закінчив 3 класи. Проживав у с.Борозенське Великоолександрівського району. Заарештований 05.04.44 р. за зрадницьку діяльність. Засуджений 08.12.44 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 08.06.92 р. реабілітований.

ІВАНЧЕНКО Олександр Петрович, народився у 1906 р. у с.Піддубне Прилуцького району Чернігівської області, українець, закінчив 5 класів. Проживав у с.Старосілля Великоолександрівського району. Заарештований 19.03.44 р. за належність до ОУН та контрреволюційну діяльність. Засуджений 02.12.44 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням ВТ Одеського ВО від 22.02.57 р. справа припинена "за відсутністю складу злочину", реабілітований.

ІВАНЮК Кузьма Васильович, народився 01.07.1906 року в с.Вишнопіль Остропільського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Калініндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1930 році господарство батька було розкуркулено, родина вислана на Урал). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 28.04.1965 Президією Херсонського обласного суду.

ІВЧЕНКО Опанас Савелійович, народився 02.05.1902 року в с.Калінінське Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Калінінське Великоолександрівського району. Заарештований 13.09.1945 року. Звинувачення: зв'язок з німецькими каральними органами. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 19.11.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 26.08.1992 Високим прокурором Херсонської області.

ІВЧЕНКО Фрол Ілліч, народився у 1901 р. у с.Н.Шестерня Великоолександрівського району, українець, закінчив 3 класи. Проживав у с.Мар'янівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.03.44 р. за дезертирство та антирадянську агітацію. Засуджений 03.11.44 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна Реабілітований 08.04.91 р. рішенням ВТ Одеського ВО, справа припинена "за відсутністю складу злочину".

ІЗМАЙЛОВА Лідія Іллівна, народилася у 1924 році у м.Донецьку, росіянка, освіта середня. Проживала у с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештована 03.04.44 р. Звинувачення: служба у штабі німецької армії. Реабілітована 10.05.44 р. постановою Великоолександрівського відділу НКВС.

ІСКОВ Порфирій Потапович, народився у 1897 році в с.Калуга Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Калуга Великоолександрівського району. Заарештований 13.06.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ОДПУ 29.01.1930 засуджений до 3 років концтабору. Реабілітований 28.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

К

КАВНАМСЬКИЙ Шмуль Генечович, народився 28.04.1874 року в с.Калініндорф Великоолександрівського району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Калініндорф Великоолександрівського району. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 12.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КАГАНОВ Ісаак Бен'яминович, народився 24.07.1889 року в м.Херсоні, єврей, освіта середня. Проживав сел. Юденбург (Юдендорф) Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 02.03.1938 року. Звинувачення антирадянська сіоністська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.04.1938 за ст. 54-1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.07.1938 в м.Миколаєві. Реабілітований 24.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КАЛІН Андрій Іванович, народився у 1897 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 12.03.1930 року. Звинувачення: підготовка контрреволюційної організації. Судовою трійкою колегії ДПУ УРСР 04.09.1930 за ст. 54-2, 20-56-17 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 05.10.1930 у м.Херсоні. Реабілітований 28.11.1991 Прокуратурою Херсонської області.

КАЛМИКОВ Тев'є Йонович, народився 11.01.1873 року в с.Калініндорф Великоолександрівського району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Калініндорф Великоолександрівського району. Заарештований 24.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 17.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 12.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КАМРАЗ Хаїм Мойсейович, народився 02.06.1891 року в с.Калініндорф Великоолександрівського району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Калініндорф Великоолександрівського району. Заарештований 18.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КАНЮКА Іван Михайлович, народився у 1905 році у с.Червона Слобода Черкаського району, українець, малописьменний. Проживав у сел. №29 Велико-

олександрівського району. Заарештований 23.03.1931 року. Звинувачення: контрреволюційні злочинства. Засуджений 18.07.31 р. вироком Великоолександрівського районного суду до покарання (термін не вказаний). Реабілітований 09.02.99 р. постановою Президії Херсонського облсуду.

КАПНУС Дмитро Юхимович, народився у 1919 році в с.Біленьке Великоолександрівського району, українець, освіта 5 класів. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 14.03.1944 року. Звинувачення: підозра в зв'язках з німецькими каральними органами. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області 15.07.1944 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КАПНУС Митрофан Дорофійович, народився у 1896 році с.Біленьке Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 03.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 18.06.1957 Президією Херсонського облсуду.

КАПНУС Онуфрій Мойсейович, народився 13.06.1903 року в с.Костромка Косіорівського району Дніпропетровської області, українець, освіта 3 класи. Проживав сел.Максимівка (колгосп „Прапор соціалізму”) Калініндорфського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований Президією Херсонського облсуду.

КАПЛАН Нехамі Мойсейівна, народилася 15.08.1900 року в с.Цехановець Гродненської губернії (Польща), єврейка, освіта середня. Проживала с.Калініндорф Калініндорфського району. Заарештована 07.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Участь у націоналістичній єврейській партії „Поеле-Ціон). Постановою трійки при НКВС СРСР 05.11.1937 засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 03.11.1956 Президією Херсонського облсуду.

КАПЛЯ Никанор Іванович, народився у 1893 році в с.Бобровий Кут Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Бобровий Кут Великоолександрівського району. Заарештований 18.10.1945 року. Звинувачення: зрадницька поведінка на окупованій території („фольксдойч”). Постановою особливої наради при МВС 27.03.1946 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КАРАБУТ Йосип Трохимович, народився у 1891 році в с.Калужське Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Про-

живав с.Буцівське Великоолександрівського району. Заарештований 16.05.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1921-1922 році мав зв'язки з політбандитами). Постановою особливої наради при колегії ОДПУ 04.11.1929 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 07.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

КАРАБУТ Каленик Семенович, народився у 1870 році в с.Калужське Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Буцівське Великоолександрівського району. Заарештований 25.04.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1921-1928 роках підтримував політичний бандитизм). Постановою особливої наради при колегії ОДПУ 04.11.1929 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 23.03.1994 Прокуратурою Херсонської області.

КАРАБУТ Федір Якович, народився у 1899 році в с.Буцівське Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Буцівське Великоолександрівського району. Заарештований 16.05.1929 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при колегії ОДПУ 04.11.1929 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 07.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

КАРАБУТА Борис Трохимович, народився у 1895 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 16.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1929 році розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КАРАБУТА Яків Семенович, народився у 1861 році в с.Калужське Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Буцівське Великоолександрівського району. Заарештований 27.05.1929 року. Звинувачення: участь у банді Сірко-Скляра, грабунки. Колегією ОДПУ СРСР 04.11.1929 позбавлений права проживання в м.Москві, Ленінграді і на Україні протягом 3 років. Трійкою ППОДПУ 10.09.1932 із заслання звільнений з правом проживання на всій території СРСР. Реабілітований 19.05.2000 Заключенням заступника прокурора Херсонської області.

КАРПЕНКО Іван Олексійович, народився у 1888 р. у с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, малописьменний. Проживав у с.Давидів Брід Великоолександрівського району. Заарештований 02.02.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 10.03.33 р. постановою Великоолександрівського відділу ДПУ.

КАРТУШЕНКО Онисим Никифорович, народився у 1896 році в с.Новодмитрівка Великоолек-

сандрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: саботаж хлібозаготівлі. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 11.12.1991 Прокуратурою Херсонської області.

КАРШАК Іван Антонович, народився у 1898 році в м.Миколаєві, українець, освіта нижча. Проживав с.Штерендорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 17.03.1944 року. Звинувачення: служба у німецьких окупаційних органах. До суду не притягувався. Постановою Калініндорфського райвідділу НКДБ від 20.06.1944 справу припинено, направлений в спецтабір НКВС для фільтрації. Реабілітований.

КАРЮХІН Іван Спиридонович, народився у 1912 році в с.Бармашево Баштанського району Миколаївської області, білорус, освіта нижча. Проживав с.Юдіндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 15.04.1944 року. Звинувачення: служба у німецьких окупантів. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Херсонській області від 16.06.1944 справу припинено, з-під варті звільнений і направлений до спецтабору НКВС. Реабілітований.

КАЧАЛЕНКО Микита Максимович, народився 20.08.1897 року в с.Лосятіно Білоцерківського району Київської області, українець, освіта початкова. Проживав колгосп „20 років Жовтня” Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 04.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1929 році був розкуркулений та висланий, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 11.05.1966 Президією Херсонського облсуду.

КАШЕВАРОВ Йосип Архипович, народився 20.09.1899 року в с.Новогредневе Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 15.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація, крадіжки. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.04.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 06.06.1966 Президією Херсонського облсуду.

КЕРБЕР Люція Тимофіївна, народилася у 1926 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українка, освіта 8 класів. Проживала с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештована у 1944 році. Звинувачення: зрада Батьківщини. Постановою особливої наради НКВС СРСР засуджена до 5 років ВТТ. Реабілітована 30.06.1959 Президією Херсонського облсуду.

КЕРБЕР Марія Анікеївна, народилася у 1903 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українка, освіта 7 класів. Проживала с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештована 19.05.1944 року. Звинувачення: зрада Батьківщини („фольксдойч“). Постановою особливої наради при НКВС СРСР за ст. 54-1”а” КК УРСР 11.12.1944 засуджена до 5 років ВТТ. Реабілітована 15.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

КЕРБЕР Тимофій Антонович, народився у 1901 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 18.05.1944 року. Звинувачення: зрадницька поведінка на окупованій території („фольксдойч“). Постановою особливої наради при НКВС СРСР за ст. 54-1”а” КК УРСР 11.11.1944 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 25.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

КЕРКЕЗ Іван Онисимович, народився 14.09.1897 року в с.Мала Білозерка Мелітопольського повіту, українець, освіта початкова. Проживав с.Чубарівка Калініндорфського (Бериславського) району. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 року. Реабілітований 22.07.1959 Президією Херсонського облсуду.

КИКОТЬ Петро Данилович, народився у 1885 році в с.Архангельське Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав сел.Червоноармійськ Великоолександрівського району. Заарештований 16.11.1937 року. Звинувачення: виступи проти колгоспного строю. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 25.05.1960 Президією Херсонського облсуду.

КИР’ЯН Раїса Яківна, народилася у 1919 р. в с.Висунськ Миколаївської області, українка, освіта вища. Проживала у с.Заповіт Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області, звільнена з-під арешту. (Групова справа № 536 – 20 чол.)

КИРИЧЕНКО Григорій Остапович, народився 07.08.1892 року в м.Берислав Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 14.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу НКВС 27.12.1937 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КИРИЧЕНКО Яків Семенович, народився 23.10.1879 року в с.Павлівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав колгосп „Іскра” Калініндорфського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1930 році розкуркулено). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 27.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

КИСЛЮК Іван Абрамович, народився у 1902 році в с.Новогригорівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новогригорівка Великоолександрівського району. Військово-службовець. Заарештований 29.04.1942. Звинувачення: антирадянська агітація і зрадницькі наміри. Військовим трибуналом 2-ї гвардійської стрілецької дивізії 11.05.1942 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу. Реабілітований 02.09.1993 Висновком військового прокурора Південного регіону України.

КІРХМАЄР Олександр Іванович, народився у 1903 р. у с.Суворовка Голопристанського району, німець, закінчив 4 класи. Проживав у с.Микільське Великоолександрівського району. Заарештований 07.02.41 р. за наклеп на радянську дійсність. Засуджений 11.04.41 р. Миколаївським облсудом до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Постановою Президії Херсонського облсуду від 03.09.93 реабілітований.

КІЛЕТКІН Герш Іохомович, народився у 1883 році в колонії Штерндорф Калініндорфського району, єврей, освіта нижча. Проживав колонія Штерндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 20.11.1937 року. Звинувачення: участь у сіоністській організації. До суду не притягувався. Постановами Калініндорфського райвідділу НКВС і райпрокурора 07.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КІЛЕТКІН Меєр Пінхусович, народився 15.02.1909 року в с.Штерндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Штерндорф Калініндорфського району. Заарештований 21.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 1960 року Постановою Херсонського облсуду.

КІЛЕТКІН Мойша Пінхусович, народився 30.09.1902 року в с.Штерндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Штерндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 04.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1930 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КЛИНЦОВ Олексій Матвійович, народився у 1889 р. у с.Чорний Острів Хмельницької області, росянин, освіта нижча. Проживав у с.Фирсівка Великоолександрівського району. Заарештований 21.08.31 р. за агітацію проти заходів Радянської влади на селі. Засуджений 11.09.31 р. нарсудом Великоолександрівського району до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням Одеського міжрайсуду від 13.10.31 р. покарання знижено до 3 р. позбавлення волі без поразки прав. Рішенням Херсонського облпрокурора від 14.01.94 р. реабілітований.

КОБЕЛЕЦЬКИЙ Омелян Іванович, народився у 1901 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

КОВАЛЕНКО Дмитро Іванович, народився у 1922 р. у с.Чалбаси (тепер с.Виноградове Ціурупинського району), українець, освіта середня. Проживав у с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.44 р. Звинувачення: співпраця з німецькою розвідкою. Постановою УНКДБ по Миколаївській області від 05.03.44 р. направлений до спецтабору НКВС для фільтрації.

КОВАЛЬОВ Яків Абрамович, народився у 1889 році в с.Слизаветградівка Кіровоградської області, українець, освіта вища сільськогосподарська. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 16.03.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу НКДБ від 03.07.1944 року справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КОВАНЬКО Тимофій Климович, народився у 1905 році в с.Краснолюбецьк Калінінського (нині Великоолександрівського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Краснолюбецьк Великоолександрівського району. Заарештований 19.02.1948 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 02.04.1948 засуджений до 25 років ВТТ. 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Помер 16.01.1952 в Печерському ВТТ Комі АРСР. Реабілітований 17.05.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

КОВБАСЕНКО Фекла Микитівна, народилася 15.09.1895 року в с.Тягинка Херсонського (Бериславського) району, українка, освіта початкова. Проживала колгосп ім.Сталіна Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештована 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1929 році була розкуркулена та вислана, з заслання втікла). Постановою трійки при УНКВС по

Одеської області 01.09.1937 засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОДРИНЯ Денис Євстафійович, народився у 1893 р. у с.Штуль Володимирського повіту Волинської губернії (Польща), українець, освіта нища. Проживав у с.Архангельське Великоолександрівського району. Заарештований 21.02.38 р. Звинувачення: вихваляв життя у капіталістичній країні. Реабілітований 17.12.38 р.; постановою Великоолександрівського відділу НКВС справа припинена, звільнений з-під арешту.

КОЄВ Віктор Іванович, народився у 1920 р. у с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта середня. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 20.03.44 р. за належність до ОУН та контрреволюційну діяльність. Засуджений 02.12.44 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням ВТ Одеського ВО від 22.02.57 р. справа припинена "за недоведеністю", реабілітований. Помер 12.12.47 року у Севвостлазі.

КОЗАЧОК Костянтин Гнатович, народився у 1886 році в с.Калужське Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Калуга Великоолександрівського району, ВТК №10 м.Херсона (відбував ув'язнення). (У 1932 році був розкуркулений, засуджений до 5 років ВТТ за ст. 69 ч.2 КК УРСР). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 10.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОЗЕНЕЦЬ Петро Андрійович, народився у 1890 році в с.Вайківка Великоолександрівського району, українець, освіта середня. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 21.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 20.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОЗИР Роман Дем'янович, народився у 1889 році в с.Суханово Великоолександрівського (Бериславського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новосибірське Великоолександрівського району. Заарештований 10.06.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, співчування ворогам народу. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 04.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 11.01.1961 Президією Херсонського облсуду.

КОЗЮРА Трохим Григорович, народився у 1899 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новопав-

лівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ засуджений до 3 років концтаборів. Реабілітований 31.10.1995 Прокуратурою Херсонської області.

КОЗЮРА Фома Іванович, народився у 1905 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 13.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 11.01.1933 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 06.05.1991 Прокуратурою Херсонської області.

КОЛЕСНИК Кузьма Харитонович, народився 29.12.1904 року в с.Насташка Рокитнянського району Київської області, українець, освіта нижча. Проживав колгосп ім.Литвинова Калінінського (Великоолександрівського) району. Заарештований 04.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 31.08.1938 засуджений до 6 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 02.10.1990 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КОЛОМОЄЦЬ Федір Пилипович, народився у 1900 р. у с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, закінчив 4 класи. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 04.04.45 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 28.04.45 р. ВТ військ НКВС Донецької області до 20 р. ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 12.05.97 р. реабілітований. Помер 28.09.45 р. у таборі Севвостлазі Магаданської області.

КОЛОМОЙЦЕВ Олександр Дмитрович, народився у 1921 році в с.Донське Трудновського району Орджонікідзенського краю, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району. Заарештований 19.04.1944 року. Звинувачення: зрадництво в період німецької окупації. До суду не притягувався. Постановою Калініндорфського райвідділу НКДБ (дата у справі відсутня) справу припинено, направлений до спецтабору НКВС для фільтрації. Реабілітований.

КОМІСАРОВА Мотря Іванівна, народилась у 1922 р. у с.Благовіщенка Омської області, українка, освіта середня. Проживала у с.Краснолюбєць Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області, звільнена згідно арешту. (групова справа № 536 – 20 чол.)

КОМПАНЕЦЬ Федосій Кіндратович, народився у 1886 році в с.Архангельське Високопільського

району, українець, освіта початкова. Проживав – зернорадгосп „Великий наступ” (хутір Куярський) Великоолександрівського району. Заарештований 27.08.1937 року. Звинувачення: співчуття троцкістам, антидержавна агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 07.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

КОРЖ Василь Прокопович, народився у с.Іщенка Великоолександрівського району, українець, закінчив 5 класів. Проживав у с.Іщенка Великоолександрівського району. Заарештований 16.03.44 р. Звинувачення: служба у німецькій поліції. Постановою УНКВС по Херсонській області від 23.06.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС.

КОСТЕЛЬ Іван Васильович, народився 12.12.1888 року в с.Лукашівка Золотоношського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова. Проживав колгосп ім.Косіора Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 18.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.01.1964 Президією Херсонського облсуду.

КОСТЬОРНИЙ Дмитро Парфентійович, народився у 1894 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 21.01.1933 року. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 20.02.1933 засуджений до 3 років ВТТ. (У 1933 році з-під варті звільнений). Реабілітований 20.02.1996 Прокуратурою Херсонської області.

КОХАН Степан Єфремович, народився у 1902 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав залізнична станція Високопілья-Блакитна. Заарештований 31.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1921 році звинувачувався у зв'язках з загонами Н.Махно. У 1929 році був розкуркулений). Рішенням трійки УНКВС УРСР по Дніпропетровській області 29.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 02.01.1938 в м.Дніпропетровську. Реабілітований 22.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОШЕВАРОВ Йосип Архипович, народився у 1899 р. у с.Новогредневе Калініндорфського району, українець, освіта нища. Проживав у с.Калініндорф Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештований 15.02.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 15.06.40 р.; постановою районного відділу НКВС справа припинена.

КРАВЕЦЬ Іван Іванович, народився у 1895 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського

району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 08.05.1944 року. Звинувачення: зрадницька і антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 30.01.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах та конфіскацією майна. Реабілітований 12.10.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

КРАВЕЦЬ Порфирій Іванович, народився у 1894 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта 3 класи. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. (Служив у царській армії, 1919-1920 році брав участь у банді Григорьєва). Постановою трійки УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КРАВЧЕНКО Михайло Денисович, народився у 1901 р. у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, закінчив 4 класи. Проживав у с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 27.10.46 р. за посібництво діяльності на користь німецьким окупантам. Засуджений 06.11.46 р. Херсонським облсудом до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Реабілітований рішенням в.о. прокурора Херсонської області (без дати). Помер 26.08.48 р. у місцях ув'язнення.

КРАМАРЕНКО Софія Іванівна, народилася у 1897 році в с.Ялинове Вікторівського району, українка, неписьменна. Проживала с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештована 27.07.1937 року. Звинувачення: релігійна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 02.09.1937 засуджена (строк не вказано). 22.03.1939 з-під варту звільнена. Реабілітована 19.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

КРАСНІК Олексій Романович, народився 05.10.1895 року в с.Старосілля Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Одеса, вул. Іванова, 53. Заарештований 11.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений, втік у м.Одесу, де проживав нелегально). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 25.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КРИВОСПИЦЬКИЙ Сава Сидорович, народився у 1903 р. у с.Іванівка Великоолександрівського району, українець, малописьменний. Проживав у с.Іванівка Великоолександрівського району. Заарештований 30.12.32р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 01.02.33 р. постановою Великоолександрівського відділу ДПУ.

КРИВУЛЯ Антон Юхимович, народився у 1903 році в с.Мала Олександрівка Великоколететиского району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР засуджений до 5 років концтаборів. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КРИВУЛЯ Микита Юхимович, народився у 1906 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений до 8 років концтаборів. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КРИМКЕР Ісак Рахмілевич, народився 15.03.1901 року в с.Штерндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Штерндорф Калініндорфського району. Заарештований 21.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.12.1956 Постановою Херсонського облсуду.

КРИМКЕР Хаїм Рахмілевич, народився 20.03.1903 року в с.Штерндорф Калініндорфського району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Штерндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 21.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.12.1956 Постановою Херсонського облсуду.

КРУТЬКО Юхим Тимофійович, народився у 1883 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець. Проживав с.Безводне Великоолександрівського району. Заарештований у 1946 році. Звинувачення: антирадянська агітація (перебував на окупованій території). Херсонським облсудом 28.05.1946 засуджений до 4 років позбавлення волі, 3 роки поразки у правах. Реабілітований 20.08.1995 Прокуратурою Херсонської області.

КРЮКОВСЬКИЙ Гнат Єрмолайович, народився у 1891 р. у с.Старосілля Великоолександрівського району, українець, закінчив 2 класи. Проживав на хут. Долгов Великоолександрівського району. Заарештований 14.03.44 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 30.09.44 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 26.02.96 р. реабілітований.

КУДАРЕНКО Ганна Іванівна, народилася 06.12.1912 року в с.Гувівка Кіровського району Ми-

колаївської області, українка, освіта початкова. Проживала колгосп „Ленін-Веч” Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештована 05.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КУДЕЛЯ Марко Харитонович, народився у 1891 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Давидів Брід Великоолександрівського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. (У 1930 році розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджено до 10 років ВТТ. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КУДЕЛЯ Тимофій Євдокимович, народився у 1883 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Давидів Брід Великоолександрівського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 16.12.1990 прокуратурою Херсонської області.

КУДЕЛЯ Тимофій Харитонович, народився у 1901 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Давидів Брід Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація та пропаганда. (Брав участь в угрупованні атамана Григор'єва). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років концтаборів. Реабілітований 20.11.1995 Прокуратурою Херсонської області.

КУДІН Іван Степанович, народився у 1907 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Безводне Великоолександрівського району. Заарештований 25.06.1936 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою прокурора Одеської області від 17.11.1936 справу припинено. Реабілітований.

КУЗНЕЦОВ Тимофій Маркович, народився у 1872 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 06.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу НКВС та райпрокурора 13.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КУЗЬМЕНКО Іван Онуфрійович, народився у 1899 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Прожи-

вав зернорадгосп „Калініндорфський” Великоолександрівського району. Заарештований 25.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1930 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 10.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КУЗЬМЕНКО Микита Захарович, народився у 1874 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 07.02.1933 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої трійки при колегії ДПУ УРСР 11.09.1933 засуджений умовно до 3 років ВТТ. Реабілітований 29.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

КУЗЬМЕНКО Микола Миколайович, народився у 1901 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 24.02.1932 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 05.07.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КУЛАГА Федір Данилович, народився у 1895 році у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, закінчив 1 клас. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 03.10.47 р. за співпрацю з німецькими окупантами. Засуджений 18.12.47 р. Херсонським облсудом до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Верховний Суд УРСР 14.03.55 р. покарання знизив до 10 р. ВТТ. Рішенням в.о. прокурора Херсонської області від 18.09.94 р. реабілітований.

КУЛІШ Іван Ананьєвич, народився у 1899 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 15.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Воював у банді Григор'єва). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 18.11.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Помер у в'язниці 30.08.1942 року. Реабілітований 11.05.1963 Президією Херсонського облсуду.

КУНДИШ Лейб Хаймович, народився у 1899 році в с.Козилець Чернігівського округу, єврей, освіта нижча. Проживав 8-ий відділок Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 30.06.1938 року. Звинувачення: участь у сіоністському підпіллі. До суду не притягувався. Знаходився в камері КПЗ райміліції 06.07.1938 покінчив життя самогубством. Постановою Калініндорфського райвідділу НКВС від 07.07.1938 та заступника облпрокуро-

ра від 14.07.1938 справу припинено. Реабілітований 06.05.2000 Висновком заступника Херсонського облпрокурора.

КУРБАТОВА Дарія Григорівна, народилась у 1923 р. у с. Чапаївка Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району, українка, освіта середня, працювала вчителькою у школі. Проживала у селі Чапаївка Великоолександрівського району. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області, звільнена з-під арешту. (Групова справа № 536 – 20 чол.)

КУРДЮК Кузьма Васильович, народився у 1882 році в с. Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с. Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 25.10.1946 року. Звинувачення: антирадянська діяльність в період німецької окупації. Херсонським облсудом 30.11.1946 засуджений до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом УРСР 10.03.1953 покарання знижено до 8 років ВТТ. Реабілітований 08.08.1990 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено).

КУРЕЛЕНКО Петро Григорович, народився у 1908 році в с. Федорівка Високопільського району, українець, освіта початкова. Проживав с. Фрейлебен Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 05.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 09.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.05.1938 в м. Миколаєві. Реабілітований 10.03.1960 Президією Херсонського облсуду.

КУРІННИЙ Харитон Євдокимович, народився у 19.06.1898 року в с. Качкарівка Бериславського району, українець, освіта початкова. Проживав с. Фрейлебен Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений, із заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 01.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 21.01.1959 Президією Херсонського облсуду.

КУТКОВ Лейб Мойсейович, народився у 1883 році в м. Криве Озеро Одеської області, єврей, освіта початкова. Проживав сел. Штерендорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.03.1995 Прокуратурою Херсонської області.

КУЦЕНКО Дмитро Сергійович, народився у 1900 році в с. Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с. Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.02.1932 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпорядженням обласного відділу ДПУ від 13.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КУЦЕНКО Іван Артамонович, народився у 1896 році в с. Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с. Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.02.1932 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпорядженням обласного відділу ДПУ від 12.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КУЦЕНКО Микита Артамонович, народився у 1899 році в с. Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с. Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.02.1932 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпорядженням обласного відділу ДПУ від 12.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КУЦЕНКО Надія Дмитрівна, народилась у 1925 році у с. Нова Полтавка Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району, українка, працювала вчителькою у школі. Проживала у с. Нова Полтавка Великоолександрівського району. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області, звільнена з-під арешту. (Групова справа № 536 – 20 чол.)

КУЧЕРЕНКО Іван Гаврилович, народився у 1919 році в с. Новомиколаївка Великоолександрівського району, українець, освіта 4 класи. Проживав с. Новомиколаївка Великоолександрівського району. Військовослужбовець. Заарештований 24.10.1942 року. Звинувачення: антирадянські висловлювання. До суду не притягувався. Постановою ОО НКВС 71-ї стрілецької дивізії від 04.11.1942 справу по ст. 4 п.5 УПК РСФСР припинено. Реабілітований.

КУЧЕРЕНКО Олександр Філатович, народився у 1913 р. у с. Вязівка Київської області, українець, освіта середня. Проживав у с. Калініндорф Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештований 16.04.44 р. Звинувачення: член ОУН. Постановою УНКДБ по Херсонській області 04.08.44

року справа припинена, направлений до спецтабору для фільтрації.

КУШНАРЕНКО Володимир Михайлович, народився 14.07. 1899 року в с.Соснеца Повід Ярославського повіту (Польща), українець, освіта 4 класи. Проживав смт Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 19.06.1938 року. Звинувачення: шпигунська діяльність на користь польської розвідки. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області 28.09.1938 за ст. 54-6, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.10.1938 року. Реабілітований 17.11.1962 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

Л

ЛАВРЕНКО Микола Васильович, народився 02.12.1906 року в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 06.08.1937 року. Звинувачення: агітація за повернення куркулів з вислань, крадіжки колгоспного майна. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛАВРИНЕНКО Анастасія Григорівна, народилася у 1891 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українка, неписьменна. Проживала с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештована у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1932 році була розкуркулена, від заслання втікла). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджена до 8 років ВТТ. Реабілітована 03.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛАГУТА Дмитро Гнатович, народився у 1892 р. у с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 02.04.34 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 15.04.34 р.; постановою Великоолександрівського відділу ДПУ справа припинена, звільнений з-під арешту.

ЛАЖКО Борис Гурійович, народився 01.03.1897 року в с.Краснобурган Калінінорфського (Великоолександрівського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Краснобурган Калінінорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 09.11.1937 року. Звинувачення: участь у правесервіській організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 20.01.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 29.07.1964 Президією Херсонського облсуду.

ЛАЗАРЕВ Макар Ксенофонтович, народився 13.12.1897 року в Білогородській області, українець,

освіта початкова. Проживав сел.Новогредневе Калінінорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. (У 1919 році був у банді Гусева). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛАЗАРЕНКО Микола Сафронович, народився у 1922 році в с.Борозенське Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Красне Калінінорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 17.05.1944 року. Звинувачення: служба у німецькій армії. До суду не притягувався. Постановою Калінінорфського райвідділу НКДБ від 09.06.1944 справа припинено, направлений до спецтабору НКВС для фільтрації. Реабілітований.

ЛАПА Антон Семенович, народився 19.12.1891 року в смт Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав смт Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: участь у есервіському русі, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 30.12.1937 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 18.01.1938 у м.Миколаєві. Реабілітований 15.04.1959 Президією Херсонського облсуду.

ЛАПА Володимир Федорович, народився у 1926 році у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, закінчив 2 класи. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 22.04.44 р. за належність до ОУН та контрреволюційну діяльність. Засуджений 02.12.44 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 08.02.96 р. реабілітований.

ЛАПА Федір Сергійович, народився у 1909 р. у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, закінчив 5 класів. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Військовослужбовець. Заарештований 25.01.42 р. за антирадянську агітацію та наклеп на радянську владу. Засуджений 04.02.42 р. ВТ 79 окремої стрілецької бригади до 10 р. ВТТ. Відправлений у діючу армію на фронт. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 17.05.94 р. реабілітований.

ЛЕБІДЬ Василь Андрійович, народився у 1913 році в с.Тягинка Херсонського району, українець, освіта нижча. Проживав радгосп „Більшовик Інгульця” Калінінорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 25.08.1935 року. Звинувачення: здійснення контрреволюційного акту. Підготовчим засіданням Одеського облсуду 02.01.1936 справа припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЛЕМЕХ Матвій Федорович, народився у 1911 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 03.10.1947 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 16.12.1947 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах та конфіскацією майна. Верховним судом УРСР 06.04.1955 покарання знижено до 7 років ВТТ, із ув'язнення звільнений. Реабілітований 29.10.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ЛЕМЕХА Федір Якович, народився у 1884 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 28.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 04.02.1933 засуджений до 3 років виселення в Північний край. Подальша доля невідома.

ЛИСАК Федір Єгорович, народився у 1881 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 19.09.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Одеським облсудом 21.12.1936 і Верховним судом УРСР 05.02.1937 засуджений до 3 років ВТТ і 1 року поразки в правах. Президією Верховного суду України 19.02.1960 вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено. Реабілітований.

ЛИСЕНКО Микола Григорович, народився у 1915 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району. Військовослужбовець. Заарештований 18.06.1942 року. Звинувачення: антирадянська пропаганда. Військовим трибуналом 230-ї стрілецької дивізії 22.06.1942 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 02.08.1993 Висновком військового прокурора Одеського військового округу.

ЛИТВИНЕНКО Василь Григорович, народився у 1912 р. у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 11.09.44 р. за антирадянську агітацію. ВТ гарнізону м.Грозний 16.09.44 засуджений до 7 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 30.08.93 р. реабілітований.

ЛИТВИНЕНКО Іван Варфоломійович, народився у 1899 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 28.12.1932 року. Звинувачен-

ня: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 11.01.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 06.08.1991 Прокуратурою Херсонської області.

ЛИТВИНЕНКО Іван Кузьмич, народився у 1897 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Брускинське Великоолександрівського району. Заарештований 01.11.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при ДПУ УРСР 18.01.1931 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 10.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ЛИТВИНЕНКО Матвій Фомич, народився у 1897 році в с.Новомиколаївка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новомиколаївка Великоолександрівського району. Заарештований 29.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений). Постановою особливої наради при ДПУ УРСР 10.01.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 19.06.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ЛИТВИНЕНКО Сергій Пантелеймонович, народився у 1889 році на хуторі Безбородьків Драбовського району Полтавської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 14.03.1944 року. Звинувачення: зрадливість. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 05.08.1944 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЛИТВИНЕНКО Степан Сергійович, народився у 1921 р. у с.Драдове Черкаської області, українець, закінчив 7 класів. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 22.04.44 р. за належність до ОУН та контрреволюційну діяльність. Засуджений 02.12.44 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням ВТ Одеського ВО від 22.02.57 р. реабілітований.

ЛІСОВЕЦЬ Йосип Йосипович, народився у 1885 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Безводне Великоолександрівського району. Заарештований 11.12.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини (перебував на окупованій території, вихваляв німецьку владу. У 1932 році був розкуркулений). Президією Херсонського облсуду за ст.54-10 КК УРСР засуджений до 7 років ВТТ. Реабілітований 26.08.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ЛІСОВЕЦЬ Опанас Йосипович, народився у 1891 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Безводне Великоолександрівського району. Заарештований 30.01.1946 року. Звинувачення: пере-

бував на окупованій території, вів антирадянську агітацію. (У 1933 році був розкуркулений). Херсонським обласним судом 01.03.1947 виправданий. Реабілітований 20.08.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЛОГОВСЬКИЙ Франц Станіславович, народився 16.07.1902 року в с.Лодзянівка Полонського району Вінницької області, поляк, освіта початкова. Проживав II відділ колгоспу „Калініндорфський”. Заарештований 06.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація і пропаганда. Рішенням наркомуну НКВС і Генпрокурора СРСР 04.11.1937 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.11.1937 в м.Миколаєві. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛОЗОВСЬКИЙ Порфирій Кузьмич, народився 03.10.1896 року в с.Вісунськ Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Розенталь Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 05.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.03.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЛОШАК Лейб Абрамович, народився 18.12.1892 року в с.Андрушівка Київської області, єврей, освіта початкова. Проживав колгосп „20 років Жовтня” Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 11.05.1966 Президією Херсонського облсуду.

ЛУКЪЯНЕНКО Андрій Петрович, народився у 1907 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 22.03.1944 року. Звинувачення: зрадництво, видача окупантам партизанських складів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 19.09.1944 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 04.05.1995 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ЛУКЪЯНЕНКО Федір Васильович, народився у 1886 році в с.Спаське Ставропольської губернії, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1933 році був засуджений за шкідництво до 1 року ув'язнення). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 10.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЪЯНИЙ Костянтин Федорович, народився 31.05.1896 року в с.Березнігувате Великоолександрівського району, українець, освіта середня. Проживав

с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 18.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу НКВС від 05.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

М

МАЗИКІН Яків Ничипорович, народився у 1886 році в смт Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Чкалове Великоолександрівського району. Заарештований 15.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1931 році розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.06.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 01.12.1966 Президією Херсонського облсуду.

МАЗИРКО Яків Пантелійович, народився у 1896 р. у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, неписьменний. Службовець 33-го шляхово-будівельного батальйону. Заарештований 17.05.42 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 16.06.42 р. ВТ військ НКВС військової частини 1125 до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням Військового прокурора Південного регіону від 26.04.94 р. реабілітований.

МАЗУР Григорій Терентійович, народився у 1888 році в с.Бортники Брацлавського району Вінницької області, українець, освіта початкова. Проживав с.Розенталь Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 15.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 09.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 05.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 15.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МАКАРЕНКО Михайло Єгорович, народився у 1909 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Давидів Брід Великоолександрівського району. Заарештований 19.01.1933 року. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 31.01.1933 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 20.11.1995 Прокуратурою Херсонської області.

МАКАРЕНКО Павло Савелійович, народився 14.01.1904 року в с.Іщенка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав 2-й відділок Фрайленбеньської сільради Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація, антирадянська пропаганда. (У 1931 році господарство батька було розкуркулено). Постановою трійки при

УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.03.1961 Президією Херсонського облсуду.

МАКСИМЕНКО Григорій Тихонович, народився 21.11.1895 року в с.Краснобургук Калініндорфського (Великоолександрівського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Краснобургук Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 09.11.1937 року. Звинувачення: участь у право-есерівській організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 20.01.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 29.07.1964 Президією Херсонського облсуду.

МАЛЄТА Іван Давидович, народився у 1899 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, малограмотний. Проживав с.Штерндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 02.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво, розпалювання націоналістичної ворожнечі. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МАЛЄТА Йосип Павлович, народився у 1891 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років концтаборів. Реабілітований 04.05.1992 Прокуратурою Херсонської області.

МАЛЄТА Микита Давидович, народився 13.09.1905 року в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Костромка Великоолександрівського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 6 місяців ув'язнення. Реабілітований 05.12.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МАЛЄТА Сава Павлович, народився у 1896 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 02.04.1934 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ 15.04.1934 справу припинено, з-під варті звільнено. Реабілітований.

МАЛИЙ Михайло Михайлович, народився у 1923 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта 6 класів. Проживав у Австрії. Заарештований 17.08.1945 року. Звинувачення: підозра у належності до агентури німецьких каральних органів. До суду не притягувався. Постановою ОКР „Смерш” 4-ї гвардійської танкової армії від

30.08.1945 справу припинено, з-під варті звільнений і направлений в спецтабір для подальшої перевірки. Реабілітований.

МАЛИШКО Степан Петрович, народився у 1897 році в с.Новогредневе Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новогредневе Великоолександрівського району. Заарештований 03.11.1937 року. Звинувачення: у 1920 році брав участь у політбанді, розповсюдження чуток. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 01.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

МАЛЬЧЕНКО Федір Михайлович, народився 1907 р. у с.Весенське Березнігуватського району, українець, малописьменний. Проживав у сел. Заповід Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештований 28.08.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 11.12.38 р. вироком Калініндорфського суду на 3 роки ВТТ. Постановою Верховного суду УРСР 27.02.39 р. вирок скасовано. Вироком Миколаївського облсуду 10.05.39 виправданий. Реабілітований 20.09.89 р. постановою прокурора Херсонської області.

МАЛЬШТЕЙН Михайло Ісакович, народився 10.03.1903 року в м.Проскуров Хмельницької області, єврей, освіта середня. Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району. Заарештований 20.09.1937 року. Звинувачення: участь у троцькістській терористичній організації. Верховним судом СРСР 14.10.1938 засуджений до 15 років тюремного ув'язнення, 5 років поразки в правах та конфіскацією майна. Помер 05.01.1940 в Північно-східному таборі Магаданської області. Реабілітований 16.07.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

МАРКЕВИЧ Іван Онуфрійович, народився 16.06.1887 року в с.Станіслав Білозерського району, українець, освіта початкова. Проживав колгосп ім.Косіора Калініндорфського району. Заарештований 15.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1929 році був розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.01.1964 Президією Херсонського облсуду.

МАРЧЕНКО Демид Лукич, народився у 1899 році в с.Миколаївка Високопільського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новоархангельське Великоолександрівського району. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

МАСЮТКІН Ілля Степанович, народився у 1901 році в с.Британи Каховського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Червоний Бургун Великоолек-

сандрівського району. Заарештований 18.02.1933 року. Звинувачення: ігнорування органів ДПУ. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 26.04.1933 засуджений до 3 років в концтабір, вирок вважався умовним, з-під варті звільнений. Реабілітований 09.01.1999 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

МЕЛЬНИЧЕНКО Василиса Арсенівна, народилася у 1911 році в с.Трифонівка Великоолександрівського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Трифонівка Великоолександрівського району. Заарештована 21.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна церковна пропаганда. До суду не притягувалася. Постановою Великоолександрівського райвідділу НКВС від 30.08.1938 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

МИХАЙЛЕНКО Петро Макарович, народився у 1876 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.02.1932 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпорядженням обласного відділу ДПУ від 12.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МИХАЙЛЕЦЬ Єлизавета Дмитрівна, народилася у 1880 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українка, освіта початкова. Проживала с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештована 13.08.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній релігійній організації „Сестринство”. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджена до 8 років ВТТ. Реабілітована 13.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

МИХАЙЛИК Юхим Захарович, народився у 1908 р. у с.Глодоси Хмельівського району Кіровоградської області, українець, освіта середня. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 05.07.41 р. Звинувачення: розповсюдження паскудних наклепів про дії Червоної армії. Військовим трибуналом військ НКВС Київського округу 21.07.41 р. засуджений до 3 років позбавлення волі (після закінчення війни) та відправка засудженого на фронт у діючу частину. Інші дані відсутні.

МИХАЛЬЧЕНКО Сергій Іванович, народився у 1907 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.02.1932 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпорядженням обласного відділу ДПУ від 13.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МИХАЛЬЧЕНКО Стефан Мефодійович, народився у 1889 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.02.1932 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпорядженням обласного відділу ДПУ від 13.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МИЦАВКА Федір Васильович, народився у 1898 році в с.Пруси (Польща), поляк, освіта початкова. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 06.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1919 році служив у військах С.Петлюри). Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 04.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 26.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МИЗА Тимофій Федорович, народився у 1895 році в с.Новоархангельське Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новоархангельське Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 01.03.1994 Прокуратурою Херсонської області.

МІЛЬШТЕЙН Михайло Ісакович, народився у 1903 р. у м.Прокуров Винницької області, єврей, освіта середня. Проживав у с.Калініндорф Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештований 20.09.37 р. за участь у троцькістській терористичній організації. Верховним Судом СРСР 14.10.38 р. засуджений до 15 р. позбавлення волі з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 16.07.93 р. реабілітований. Помер 05.10.40 р. у місцях ув'язнення.

МІТЬЄВ Степан Миколайович, народився 30.06.1887 року в с.Суец (Болгарія), болгарин, освіта початкова. Проживав с.Заповіт Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 16.04.1938 року. Звинувачення: шпигунство на користь румунської розвідки. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 17.10.1939 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 12.07.1989 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

МИХЄНКО Таїсія Юхимівна, народилася у 1920 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українка, освіта 8 класів. Проживала с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештована 21.09.1944 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області

30.12.1944 засуджена до 20 років каторжних робіт, 5 років поразки в правах та конфіскацією майна. Верховним судом СРСР 18.12.1948 покарання знижено до 10 років ВТТ. Верховним судом СРСР 24.05.1962 вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено. Реабілітована.

МОЙСЕЄНКО Петро Ілліч, народився у 1913 році у с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, малописьменний. Проживав у с.Богданівка Думенського району (Миколаївська обл.). Заарештований 13.12.44 р. Звинувачення: зберігання і розповсюдження фашистських листівок. Засуджений 30.01.45 р. на 6 років ВТТ з позбавленням прав на 3 роки без конфіскації майна. 08.05.45 р. Військовим трибуналом військ НКВС Українського округу справа припинена, звільнений з-під арешту. Реабілітований 30.09.95 р. рішенням прокурора Херсонської області.

МОЙСЕЄНКО Назар Онисимович, народився у 1887 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 15.02.1933 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої колегії при ДПУ УРСР 11.09.1933 засуджений умовно до 3 років ВТТ. Реабілітований 29.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

МОЛИБОГ Василь Прокопович, народився у 1911 році в с.Довгове Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Довгове Великоолександрівського району. Заарештований 19.04.1929 року Звинувачення: участь в контрреволюційній організації. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 06.03.1930 засуджений до 5 років вислання у Північний край. Реабілітований 04.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МОЛИБОГА Юхим Петрович, народився у 1902 році в с.Борозна Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав сел.Жовтень Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 27.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Розкуркулений, родина була вислана у Північний край, з заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 11.08.1937 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 20.08.1937 в м.Одесі. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МОРДОВЕЦЬ Килина Мартинівна, народилася 13.06.1872 року в с.Мала Білозерка Васильківського району Запорізької області, українка, неграмотна. Проживала с.Чубар Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештована 02.11.1937 року. Звинувачення: активна церковна робота, контрреволюційна агітація, організація жіночих заворушень проти колгоспів. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджена до 10 років ув'язнення. Реабілітована 15.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МОРОЗ Логвін Федосійович, народився у 1862 році в с.Трифонівка Великоолександрівського району, українець, неписьменний. Проживав с.Трофимівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений умовно до 4 років концтаборів. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МОСКАЛЕНКО Григорій Якович, народився 01.10.1899 року в с.Андріївка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Андріївка Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 09.11.1937 року. Звинувачення: у 1919 році брав участь у політбанді, контрреволюційна шкідницька діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 01.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

МОСКАЛЕНКО Іон Євсейович, народився 23.03.1900 року в с.Новогредневе Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новогредневе Великоолександрівського району. Заарештований 15.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.04.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 06.06.1966 Президією Херсонського облсуду.

МУРАВКО Микита Семенович, народився у 1906 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта незакінчена середня спеціальна (медична). Проживав м.Рогачов Гомельської області (Білорусія). Заарештований 15.01.1938 року. Звинувачення: шпигунство на користь польської розвідки. Постановою особливої наради при наркомі внутрішніх справ 05.08.1939 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 01.06.1956 Військовим трибуналом Білоруського військового округу. 25.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

МУРАВКО Семен Матвійович, народився у 1887 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта 4 класи. Проживав с.Велика Олександрівка, вул. Леніна, 115. Заарештований 30.04.1944 року. Звинувачення: служба у німецьких окупаційних установах. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області 25.07.1944 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

Н

НАГРНИЙ Григорій Онуфрійович, народився у 1900 р. у с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 07.07.48 р. за зрадницьку та антирадянську

діяльність. Засуджений 24.09.48 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 20 р. каторжної праці з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням ВТ Таврійського ВО від 26.03.55 р. покарання знижено до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням в.о. прокурора Херсонської області від 06.07.94 р. реабілітований. Помер 29.09.54 р. у таборі Сіблаг МВС СРСР.

НАГОРНИЙ Трифон Євтихійович, народився 01.02.1866 року в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав сел. Чубарь Калініндорфського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація, викривлення сталінської конституції. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. (У 1939 році рішенням трійки скасовано, справу припинено). Реабілітований 27.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

НАДТОЧІЙ Юхим Іванович, народився у 1899 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, освіта початкова. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. (У 1930 році господарство батька було розкуркулено. У 1930 році організував колгоспників на вихід з колгоспу). Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 12.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

НАЗАРОВ Іван Порфирійович, народився у 1896 році в с.Мураховка Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Білогірка Великоолександрівського району. Заарештований 03.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. (У 1932 році розкуркулений. У 1933 році за звинуваченням соціально небезпечний елемент був заарештований і засуджений до 3 років заслання). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

НАКИДАЙЛО Дмитро Петрович, народився у 1912 р. у с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта вища. Заарештований 18.09.42 р. Звинувачення: зберігання та поширення фашистських листівок. Засуджений 22.09.42 р. військовим трибуналом до 10 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 27.07.94 р. рішенням військового прокурора Південного регіону України.

НЕВІНЧАНИЙ Олександр Васильович, народився у 1905 р. у с.Новокурськ Дніпропетровської області, українець, освіта середня. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 06.08.45 р. за посібництву та антирадянську діяльність у період німецької окупації. Засуджений 18.01.46 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 15 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіс-

кацією майна. Рішенням ВТ Таврійського ВО від 18.03.55 р. покарання знижено до 10 р. ВТТ Рішенням прокурора Херсонської області від 13.12.93 р. реабілітований.

НЕГОДА Василь Йосипович, народився у 1896 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець. Проживав сел.П'ятихатки Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений до 5 років заслання. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

НЕЖУРА Іван Наумович, народився у 1896 році в с.Новоолександрівка Великоолександрівського району, українець. Проживав с.Магдалинівка Хорлівського району. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1930 році був розкуркулений). Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 08.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

НЕКРЯЧ Григорій Васильович, народився у 1865 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений умовно до 5 років концтаборів. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

НЕКРЯЧ Іполіт Степанович, народився у 1907 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, малограмотний. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 23.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація, приховування зерна від хлібозаготівлі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 20.03.1933 засуджений до 3 років концтабору. Реабілітований 20.11.1995 Прокуратурою Херсонської області.

НЕКРЯЧ Пантелій Васильович, народився у 1901 році в с.Мала Олександрівка Калініндорфського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений умовно до 3 років концтаборів. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

НЕМЧЕНКО Олексій Ісакович, народився у 1904 році в с.Калужське Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.02.1932 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпоряджен-

ням обласного відділу ДПУ від 12.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

НЕЩЕРЕТОВ Іван Костянтинович, народився у 1886 році в м.Херсоні, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 18.06.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягування. Постановою Великоолександрівського райвідділу НКВС від 15.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

НИКИТЕНКО Маріан Гордійович, народився у 1893 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав сел.П'ятихатки Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР засуджений до 5 років заслання у Північний край. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

НИКОЛАЄВА Євгенія Марківна, народилася у 1901 році в с.Олександрівка Великоолександрівського району, єврейка, освіта середня. Проживала (без визначеного місця проживання). Заарештована 05.03.1935 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Була засуджена до 5 років ВТТ за антирадянську агітацію, у лютому 1935 року із заслання втікла. У березні знову заарештована на станції „Вологда“, де проводила антирадянську агітацію). Постановою особливої наради при НКВС СРСР 07.12.1935 засуджена до 3 років ВТТ. Реабілітована 30.06.1995 Прокуратурою Херсонської області.

НОВИЦЬКИЙ Володимир (Вольф) Абрамович, народився у 1904 році в містечку Березне Березнецького району Чернігівської області, єврей, освіта нижча. Проживав с.Калінінське Великоолександрівського району. Заарештований 17.03.1948 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 24.04.1948 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 24.07.1954 вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

НОС Артем Прокопович, народився у 1876 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 21.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 11.02.1933 засуджений до 3 років вислання у Казахстан. Реабілітований 03.02.1992 Прокуратурою Херсонської області.

НОС Григорій Артемович, народився у 1913 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівському району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 21.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР

11.02.1933 засуджений до 3 років вислання у Казахстан. Реабілітований 03.02.1992 Прокуратурою Херсонської області.

НОСОК Микола Макарович, народився у 1894 році у с.Архангельське Великоолександрівського району,українець,малописьменний.Проживав у с.Новомиколаївка Великоолександрівського району. Заарештований 02.04.34 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 15.04.34 р.; постановою Великоолександрівського відділу ДПУ справа припинена, звільнений з-під арешту.

О

ОВДІЕНКО Онуфрій Лаврентійович, народився у 1880 р. у с. Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 02.04.34 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 15.04.34 р.; постановою Великоолександрівського відділу ДПУ справа припинена, звільнений з-під арешту.

ОВЧАРЕНКО Павло Якович, народився у 1916 році у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 13.03.44 р. за належність до ОУН та контрреволюційну діяльність. Засуджений 02.12.44 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до розстрілу. Верховний Суд СРСР 10.02.45 р. замінив розстріл 25 р. каторжної праці з поразкою прав на 5 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 08.02.96 р. реабілітований. (Справа № 10358 – 12 чол)

ОВЧАРЕНКО Юхим Савич, народився 29.05.1898 року в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, спеціальна освіта. Проживав м.Київ. Заарештований 26.02.1938 року. Звинувачення: участь у військово-націоналістичній організації. Верховним судом СРСР 30.09.1938 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. 15.02.1958 Верховним судом СРСР вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований.

ОКСАМИТНИЙ Федір Олефірович, народився у 1888 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 02.02.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 18.03.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ОЛЕКСАНДРОВСЬКИЙ Володимир Петрович, народився у 1910 році в с.Нова Кам'янка Вели-

колександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Кам'янка Великоколександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 31.01.1933 засуджений до 3 років концтабору. Реабілітований 31.10.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ОЛЕКСАНДРОВСЬКИЙ Олексій Петрович, народився у 1907 році в с.Нова Кам'янка Великоколександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Кам'янка Великоколександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація, крадіжки, спекуляція, невихід на роботу. (Був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 01.02.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 18.03.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ОЛЕСІР Катерина Тихонівна, народилась у 1908 р. у м.Берислав, українка, освіта середня. Проживала Краснолюбецьк Калініндорфського (тепер Великоколександрівського) району. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області, звільнена з-під арешту. (Групова справа № 536 – 20 чол.)

ОНИЩЕНКО Ілля Григорович, народився у 1910 році в с.Новопавлівка Великоколександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новопавлівка Великоколександрівського району. Заарештований 26.02.1932 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Великоколександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпорядженням обласного відділу ДПУ від 13.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ОНИЩЕНКО Леонтій Іванович, народився у 1883 році в с.Мала Олександрівка Великоколександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоколександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений до 2 років концтаборів умовно. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ОНИЩЕНКО Лука Анфімович, народився у 1898 році в с.Мала Олександрівка Великоколександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоколександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений умовно до 3 років концтаборів. Реабілітований 03.08.1998 Прокуратурою Херсонської області.

ОПЕР Іван Миколайович, народився 22.02.1894 року в с.Галаганівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта 2 класи. Проживав колгосп „Піонер” Калініндорфського району. Заарештований 16.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація та пропаганда. (У 1929 році розкуркулений, від виселення втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.06.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 27.05.1965 Президією Херсонського облсуду.

ОЧЕРЕДНЮК Устин Прокопович, народився у 1873р. у с.Велика Ганська Білозерського району, українець, неписьменний. Проживав у с.Красне Калініндорфського (тепер Великоколександрівського) району. Заарештований 06.05.44 р. Звинувачення: брав участь у розстрілах єврейського населення. Реабілітований 12.06.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області. Підтверджено припинення справи постановою Прокуратури Херсонської області від 23.10.89 року.

П

ПАВЛЕНКО Семен Силевич, народився у 1873 році в с.Довгоселля Олевського району Київської області, українець, не письменний. Проживав радгосп „Більшовицький наступ” Великоколександрівського району. Заарештований 05.10.1937 року. Звинувачення: шпигунство на користь польської розвідки. (У 1928 році був засуджений до 6 років ув'язнення за шпигунство). Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 15.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПАВЛЮЧЕНКО Гаврило Тихонович, народився у 1874 році в с.Мала Олександрівка Великоколександрівського району, українець, не грамотний. Проживав с.Мала Олександрівка Великоколександрівського району. Заарештований 23.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація, саботаж хлібозаготівлі. Особливою нарадою при Колегії ДПУ УРСР 02.02.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 04.05.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ПАВЛЮЧЕНКО Тимофій Євсійович, народився 28.04.1895 року в с.Тягинка Бериславського району, українець, освіта середня. Проживав зернорадгосп „Калініндорфський” Калініндорфського (Великоколександрівського) району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: участь у куркульському повстанні, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.01.1938 року. Реабілітований 07.04.1956 Президією Херсонського облсуду.

ПАЛЬМА Лев Мойсейович, народився 13.03.1907 року в с.Ново-Ковило Сталіндорфського району Дніпропетровської області, єврей, освіта вища. Проживав с.Калінінське Великоолександрівського району. Заарештований 31.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, шкідництво. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.10.1938 в м.Миколаєві. Реабілітований 31.05.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ПАНАСЕНКО Михайло Пилипович, народився у 1916 році в с.Білогірка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Білогірка Великоолександрівського району. Заарештований 03.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПАНСЬКИЙ Степан Сергійович, народився 25.03.1899 року в с.Костомарово Калініндорфського (Великоолександрівського) району, українець, освіта початкова. Проживав Ворошилівська сільрада Калініндорфського району. Заарештований 16.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 27.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

ПАРФЬОНОВ Панас Іванович, народився у 1896 році в с.Чаплінка Чаплинського району, росіянин, освіта вища. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 25.08.1944 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 28.11.1944 засуджений до 15 років каторжних робіт, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 17.03.1955 покарання знижено до 10 років ВТТ. 3 роки поразки в правах і, як такий, що відбув строк покарання, із ув'язнення звільнений. Реабілітований 12.06.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

ПАСІЧНИК Іван Йосипович, народився у 1893 р. у с.Максимівка Полтавської області, українець, закінчив 7 класів. Проживав на дільниці №19 Калінінського (Великоолександрівського) району Херсонської області. Заарештований 16.03.48 р. за зрадницьку та посібницьку діяльність у період окупації. ВТ військ МВС Херсонської області 01.08.48 р. засуджений до 20 років каторжних робіт з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. ВТ Таврійського ВО 13.01.55 р. покарання скорочено до 5 років ВТТ, за Указом "Про амністію" звільнений з ув'язнення. Рішенням прокурора Херсонської області від 10.01.93 р. реабілітований

ПАШНЮК Тетяна Іванівна, народилася у 1920 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештована 13.03.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність і контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 26.12.1944 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах та конфіскацією майна. Реабілітована 05.04.1972 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ПАЦЕНКО Пилип Васильович, народився 13.12.1893 року в с.Анкренка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Дмитренка Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, виступи проти колективізації та розкуркулення, хлібоздачі. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 21.09.1937 засуджений до виправно-трудового табору строком на 10 років. Реабілітований 12.08.1964 Президією Херсонського облсуду.

ПЕРЕСУНЬКО Тимофій Васильович, народився у 1892 році в с.Висунськ Березнігуватського району Миколаївської області, українець, неграмотний. Проживав с.Сухий Ставок Великоолександрівського району. Заарештований 06.06.1945 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 10.07.1945 засуджений до 7 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 27.07.1992 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

ПЕРЛОВ Лейб Гілелевич, народився 15.08.1901 року в с.Штерндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Штерндорф Калініндорфського району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області. 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПЕРЛОВ Лейзер Бенціонович, народився 13.04.1920 року в с.Калінінордф (с.Калінінське) Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврей, освіта незакінчена вища. Проживав м.Одеса. Військовослужбовець. Заарештований 21.09.1942 року. Звинувачення: антирадянські розмови. До суду не притягувався. Постановою ОО НКВС 3-ї армії 06.11.1942 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 11.12.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

ПЕРЛОВ Хацкель Лейбович, народився 10.12.1901 року в с.Штерндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Молотово Калініндорфського району. Заарештований 29.11.1937 року. Звинувачен-

ня: антирадянська діяльність, агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.04.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 08.07.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ПЕТРУХНО Леонід Петрович, народився у 1917 році у с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, закінчив 8 класів. Проживав у с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 04.11.40 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 04.12.40 р. до 5 років ВТТ з поразкою прав на 2 роки. Реабілітований 31.05.94 р. рішенням військового прокурора Південного регіону України.

ПИГИДА Микола Йосипович, народився у 1914 році у с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 05.07.44 р. за належність до ОУН та контрреволюційну діяльність. Засуджений 02.12.44 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до розстрілу. Верховний Суд СРСР 10.02.45 р. замінив розстріл 20 роками каторжної праці з поразкою прав на 5 р. Подальша доля невідома.

ПИЛИПЕНКО Єфрем Максимович, народився у 1899 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 22.01.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році розкуркулений за невиконання плану хлібозаготівель). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 04.02.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 15.08.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ПИЛИПЕНКО Федір Максимович, народився у 1888 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 07.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (Служив у атамана Григор'єва). Постановою особливої наради при ДПУ УРСР 03.02.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 04.05.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ПІДТОПТАНИЙ Григорій Павлович, народився 05.11.1898 року в с.Посад-Вісунськ Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав станція Біла Криниця Великоолександрівського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 13.01.1969 Президією Херсонського облсуду.

ПІКОВСЬКИЙ Борис Ілліч, народився 25.04.1901 року в м.Любар Вінницької області, єврей,

освіта нижча. Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 30.07.1938 року. Звинувачення: належність до націоналістичної організації „Бунд”. Миколаївським облсудом 16.04.1939 засуджений до 8 років ВТТ, 2 років поразки в правах і конфіскації майна. Верховним судом СРСР 23.06.1939 справу повернуто на нове розслідування. Постановою УНКВС по Миколаївській області 26.08.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПІНАХ Прохор Андрійович, народився у 1891 році в с.Паланиці Долинського повіту (Польща), українець, освіта нижча. Проживав с.Новогригорівка Великоолександрівського району. Заарештований 24.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу НКВС 17.03.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПЛАХУТА Єлисей Григорович, народився у 1877 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 13.10.1937 року. Звинувачення: участь у бандах Махна та Григор'єва, наклепи на керівництво партії. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 02.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПЛУЖНИЙ Олексій Михайлович, народився у 1891 році в с.Музиківка Херсонського (Білозерського) району, українець, освіта нижча. Проживав зернорадгосп „Калінінський” Калінінського (Великоолександрівського) району. Заарештований 15.03.1945 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 23.10.1945 засуджений до 5 років ВТТ, 3 роки поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 26.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ПЛУЖНИК Микола Карпович, народився у 1921 році в с.Шестерня Широковського району Дніпропетровської області, українець, освіта середня. Проживав с.Григорівка Великоолександрівського району. Заарештований 22.05.1945 року. Звинувачення: належність до ОУН. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 06.08.1945 засуджений до 15 років каторжних робіт, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 20.01.1955 покарання знижено до 10 років ВТТ і, як такий, що відбув покарання, із ув'язнення звільнений. Реабілітований 26.04.1991 Президією Херсонського облсуду (вищезказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено).

ПЛЮЩЕВ Михайло Тимофійович, народився у 1882 р. у с.Козацьке Бериславського району, українець, малописьменний. Проживав у с.Красне Калінін-

дорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештований 06.05.44 р. Звинувачення: брав участь у розстрілах єврейського населення. Реабілітований 10.06.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області.

ПОГОРСЛАЯ Тереза Іванівна, народилась 17.09.1919 р. у сел.Надкириш (Угорщина), мад'ярка, освіта середня. Проживала у с.Новомиколаївка Великоолександрівського району. Заарештована 24.02.38 року. Звинувачення: підозра у шпигунстві. Реабілітована 18.03.38 р.; постановою Великоолександрівського відділу НКВС справа припинена, звільнена з-під арешту.

ПОГОРІЛИЙ Гаврило Олександрович, народився у 1872 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 27.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 11.01.1933 засуджений до заслання. Реабілітований 06.05.1991 Прокуратурою Херсонської області.

ПОГОРІЛИЙ Іван Олександрович, народився у 1893 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 17.09.1937 року. Звинувачення: шпигунство на користь Угорщини. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 28.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 22.11.1966 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ПОГОРІЛИЙ Іван Хомич, народився у 1904 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.02.1932 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпорядженням обласного відділу ДПУ від 13.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПОГОРІЛИЙ Микита Хомич, народився у 1906 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.02.1932 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпорядженням обласного відділу ДПУ від 13.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПОГОРІЛИЙ Михайло Антонович, народився у 1903 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.02.1932 року. Звинувачення: належність

до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпорядженням обласного відділу ДПУ від 13.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПОГОРІЛИЙ Устим Парфентійович, народився у 1893 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.02.1932 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпорядженням обласного відділу ДПУ від 12.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПОГРЕБНЯК Андрій Якимович, народився 19.08.1901 року в сел. Борозенський Великоолександрівського району, українець, освіта 4 класи. Проживав у колгоспі ім.Яковлева Калініндорфського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1931 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Николаївській області засуджений до розстрілу. Реабілітований 13.05.1959 Президією Херсонського облсуду.

ПОГРЕБНЯК Давид Іванович, народився 11.06.1903 року в с.Костромка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав – 4-й відділок радгоспу „Калініндорфський” Калініндорфського району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Був розкуркулений і висланий до Вологодської області). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 01.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПОЛАДІЙ Дем'ян Микитович, народився у 1917 році у с.Новогригорівка Великоолександрівського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав у с.Новоукраїнка Великоолександрівського району. Заарештований 18.06.48 р. за посібницьку діяльність та антирадянську агітацію у період окупації. Засуджений 02.08.48 р. Херсонським облсудом до 25 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Президія Верховного Суду УРСР 09.12.54 р. покарання знизила до 7 р. ВТТ. Рішенням прокурора Херсонської області від 10.09.96 р. реабілітований.

ПОЛІТАЄВ Петро Онисимович, народився у 1902 році в с.Старосілля Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Старосілля Великоолександрівського району. Заарештований 12.06.1946 року. Звинувачення: активна посібницька діяльність окупантам. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 16-17.08.1946 засуджений до 15 років каторжних робіт з поразкою в правах на 5 років. Військовим трибуналом військ МВС Українського округу 16.09.1946 покарання знижено до 10 років ВТТ. Подальша доля невідома.

ПОЛКОВНИК Михайло Іванович, народився у 1902 році в с.Петропавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Петропавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році брав участь у селянських виступах проти колективізації). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 31.01.1933 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 31.10.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ПОЛКОВНИК Степен Іванович, народився у 1904 році в с.Петропавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Петропавлівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: невиконання хлібозаготівлі. Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 04.05.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ПОЛОВИНКО Федір Васильович, народився у 1900 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 01.02.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 15.08.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ПОЛОЗОК Василь Абакумович, народився 12.02.1891 року в с.Костромка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Первомайське Великоолександрівського району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, самовільне захоплення колгоспних садиб, розповсюдження провокаційних чуток. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджено до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПОЛУСМЯК Іван Якович, народився у 1922 р. у с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, закінчив 9 класів. Проживав на ст.Біла Кричівка Великоолександрівського району. Заарештований 10.05.47 р. за участь в ОУН. Засуджений 19.09.47 р. ВТ військ МВС Херсонської області до 10 років позбавлення волі з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Звільнений 20.04.56 р. Рішенням Херсонського облпрокурора від 11.11.93 р. реабілітований.

ПОЛУСМЯК Микита Миколайович, народився у 1867 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав сел. Безводне Великоолександрівського району. Заарештований 15.01.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Народним судом Великоолександрівського району 03.09.1931 засуджений до 5 років позбавлення волі з висланням за межі України на 3 роки. Реабілітований 06.07.1990 Постановою президії Херсонського облсуду.

ПОЛУСМЯК Опанас Аврамович, народився у 1892 р. у с. Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 02.02.34р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 15.04.34р.; постановою Великоолександрівського відділу ДПУ справа припинена, звільнений з-під арешту.

ПОЛУСМЯК Семен Олександрович, народився у 1893 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Біленький Великоолександрівського району. Заарештований 26.04.1929 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1924 році був звинувачений в участі у контрреволюційній петлюрівській організації). Постановою колегії ОДПУ 04.11.1929 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 14.05.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ПОЛУСМЯК Юхим Дмитрович, народився у 1879 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 15.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 11.01.1933 засуджений до 3 років вислання у Казахстан. Реабілітований 06.05.1991 Прокуратурою Херсонської області.

ПОНОМАРЕНКО Родіон Тарасович, народився у 1894 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.02.1932 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпорядженням обласного відділу ДПУ від 12.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПОНОМАРЕНКО Михайло Аникійович, народився у 1895 році в с.Новопетрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с. Новопетрівка Великоолександрівського району. Заарештований 03.06.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 03.12.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 02.12.1954 покарання знижено до 5 років ВТТ і за Указом „Про амністію“ із ув'язнення звільнений. Реабілітований 03.06.1991 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ПОПОВ Варфоломій Микитович, народився у 1889 році в с.Іванівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новогригорівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР за-

суджений до 3 років заслання. Реабілітований 25.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ПОПОВ Павло Микитович, народився у 1880 році в с.Іванівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новогригорівка Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої наради при ДПУ УРСР 01.02.1933 засуджений до 3 років вислання у Казахстан. Реабілітований 25.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ПОПЧІЄНКО Іван Федорович, народився у 1914 році в с.Саша Тепліського району Вінницької області, українець, освіта нижча. Проживав с.Н.Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 15.08.1947 року. Звинувачення: виготовлення і розповсюдження антирадянських листівок. Херсонським облсудом 30.06.1948 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах та конфіскацією майна. Верховним судом УРСР 29.09.1955 покарання знижено до 10 років ВТТ без конфіскації майна. Реабілітований 02.06.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

ПОРТНИЙ Василь Тимофійович, народився у 1880 році, в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Безводне Великоолександрівського району. Заарештований 06.03.1928 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Під час громадянської війни служив у загонах Махно). Постановою особливої наради при колегії ОДПУ 25.05.1928 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 31.07.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ПОРТНИЙ Григорій Тимофійович, народився у 1888 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 23.11.1946 року. Звинувачення: антирадянська діяльність в період німецької окупації. Херсонським облсудом 18.01.1947 засуджений до 7 років ВТТ, 5 років поразки в правах та конфіскацією майна. Реабілітований 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ПОТОРОЧА Пилип Карпович, народився 23.10.1905 року у м.Ніжен Чернігівської області, українець, освіта 4 класи. Проживав с.Штерендорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 01.03.1938 року. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 31.12.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПОХМУРНИЙ Максим Семенович, народився у 1877 році в с.Трифонівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Трифонівка Великоолександрівського району. Заарешто-

ваний 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація, крадіжки радгоспного хліба. (Був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 31.01.1933 засуджений до 3 років концтабору. Реабілітований 22.10.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ПОЧТАРЕНКО Аркадій Пилипович, народився у 1916 р. у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта середня. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 12.06.42 р. Звинувачення: контрреволюційна поразкова пропаганда. Засуджений 18.06.42 р. військовим трибуналом до 7 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 27.07.94 р. рішенням військового прокурора Південного регіону України.

ПРАСОВ Олександр Лейвіков, народився 15.09.1883 року в м.Олександрівка Чернігівської губернії, єврей, освіта 2 класи. Проживав колгосп ім. Яковлева Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 13.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 20.10.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 в м.Миколаєві. Реабілітований 13.05.1959 Президією Херсонського облсуду.

ПРИЧИСЬКИЙ Андрій Семенович, народився 19.08.1899 року в с.Мала Білозерка Великобілозерського району Дніпропетровської області, українець, освіта 3 класи. Проживав с.Чаплівка Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 16.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація та пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 26.09.1962 Президією Херсонського облсуду.

ПРОДЧЕНКО Андрій Степанович, народився у 1882 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.02.1932 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпорядженням обласного відділу ДПУ від 13.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПРОКОПЕЦЬ Векла Самійлівна, народилася 24.09.1890 року в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українка, освіта початкова. Проживала с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештована 29.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність (участь у релігійній організації „Сестринство“). Постановою

трійки при УНКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджена до 8 років ВТТ. Реабілітована 15.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

ПРОКОПЕЦЬ Іван Трохимович, народився у 1877 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 10.12.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 02.04.1934 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 19.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Р

РАБІНОВИЧ Хайм Ушерович, народився 05.05.1897 року в м.Ладижин Вінницької області, єврей, освіта незакінчена середня педагогічна. Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району. Заарештований 25.03.1938 року. Звинувачення: участь у підпільній контрреволюційній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 24.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 12.09.1938 року. Реабілітований 15.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

РАЙЛКО Василь Іванович, народився у 1880 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 11.10.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при ОДПУ 13.01.1930 засуджений до 3 років вислання. Реабілітований 27.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

РАЙЛКО Семен Євтухович, народився у 1879 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Сторейка Бериславського району. Заарештований у 1931 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений. Брав участь у банді Чорного ворона). Особливою нарадою ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 23.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

РАЙЛКО Терентій Семенович, народився 10.04.1902 року в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта 3 класи. Проживав колгосп „Піонер” Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1920-1921 роках був у банді Чорного ворона). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 27.05.1965 Президією Херсонського облсуду.

РАТУШНИЙ Василь Петрович, народився у 1916 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівсько-

го району, українець, освіта 3 класи. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 16.07.1941 року. Звинувачення: розповсюдження брехливих пліток. Військовим трибуналом військ НКВС Новосибірської області 14.09.1941 засуджений до 3 років тюремного ув'язнення. Помер 10.08.1942 в Сибтаборі МВС СРСР. Інших документів у справі немає.

РАТУШНИЙ Іван Максимович, народився у 1879 р. у с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Петропавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 20.02.32 р. Звинувачення: перехід державного кордону на територію Польщі. Справа припинена у зв'язку зі смертю обвинуваченого 01.12.33 р. Реабілітований 19.12.91 р. рішенням прокурора Херсонської області.

РАТУШНИЙ Макар Ілліч, народився у 1879 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 21.01.1933 року. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 20.02.1933 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РАТУШНИЙ Павло Андрійович, народився у 1881 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 20.02.1933 засуджений умовно до 3 років ВТТ. Реабілітований 20.02.1996 Прокуратурою Херсонської області.

РЕВЕНЬКО Дмитро Григорович, народився у 1890 році в с.Білозерка Білозерського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Калінінське Великоолександрівського району. Заарештований 22.02.1946 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським облсудом 24.04.1946 засуджений до 6 років ВТТ, 5 років поразки в правах та конфіскацією майна. Реабілітований 23.03.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

РЕВЗІН Мойсей Соломонович, народився у 1913 році у с.Беркут Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району, єврей, освіта нижча. Проживав у с.Беркут Великоолександрівського району. Заарештований 28.05.42 р. за антирадянську агітацію. Засуджений ВТ 45 стрілецької бригади 25.06.42 р. до 10 р. позбавлення волі з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням військового прокурора Одеського ВО від 16.06.93 р. реабілітований.

РЕЗНИЧЕНКО Денис Семенович, народився у 1894 р. у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у

с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 06.05.44 р. за співпрацю з німецькими окупантами. ВТ військ НКВС Херсонської області 26.01.45 р. засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від липня 1992 р. реабілітований.

РЕЙМАР Ісаак Борисович, народився у 1877 р. у с.Красновка Великоолександрівського району, німець, закінчив 8 класів. Проживав у с.Красновка Великоолександрівського району. Заарештований 23.08.40 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 26.10.40 р. ВТ Одеського ВО до розстрілу з конфіскацією майна. Рішенням Верховного Суду СРСР від 21.12.40 р. вирок замінено на 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 10.01.94 р. реабілітований.

РЕТЕНКО Дмитро Фоківич, народився у 1899 році в с.Петропавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Петропавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 01.02.1933 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 15.08.1996 Прокуратурою Херсонської області.

РИБАЛКО Віра Максимівна, народилася у 1902 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Чкалове Великоолександрівського району. Заарештована 11.03.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 13.08.1946 за судом виправдана, з-під варті звільнена. Реабілітована.

РИЖЕНКО Федір Андронович, народився у 1918 році в с.Новопетрівка Великоолександрівського району, українець, освіта середня. Проживав с.Новопетрівка Великоолександрівського району. Військово-службовець. Заарештований 18.04.1946 року. Звинувачення: підозра в скоєнні диверсії. До суду не притягувався. Постановами ОКР МВС Прикордонних військ Камчатського округу від 30.08.1946 та ОКР МВС Прикордонних військ на Тихому океані від 31.10.1946 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

РІДКОУС Антон Семенович, народився у 1906 році у с.Леонтіївка Великоолександрівського району, українець, малописьменний. Проживав у с.Леонтіївка Великоолександрівського району. Заарештований 27.02.32 р. Звинувачення: підпалювання радгоспної соломи та антирадянська агітація. Реабілітований 20.04.32 р.; надзвичайною сесією НКЮ справа припинена.

РІПЕНКО Іван Васильович, народився у 1897 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новопав-

лівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.04.1929 року. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. Постановою особливої наради при колегії ОДПУ 10.11.1929 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 02.06.1993 Прокуратурою Херсонської області.

РІПЕНКО Леонтій Сидорович, народився у 1893 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.02.1932 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпорядженням обласного відділу ДПУ від 12.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

РОГОЖА Степан Авксентійович, народився 14.02.1897 року в с.Мурахівка Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Новогредневе Великоолександрівського району. Заарештований 06.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 01.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

РОЖКО Денис Євдокимович, народився 01.06.1891 року в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 27.06.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Помер у місцях позбавлення волі 14.11.1938 року. Реабілітований 25.01.1967 Президією Херсонського облсуду.

РОЖКО Дмитро Гнатович, народився у 1905 р. у с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Ташкент. Заарештований 16.02.37 р. за контрреволюційну троцькіську агітацію. Засуджений 05.04.37 р. ВТ Прикордонної та Внутрішньої охорони Узбецької РСР до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 2 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 23.02.94 року реабілітований.

РОЖКО Павло Дмитрович, народився у 1927 році у с.Петропавлівка Нововоронцовського району, українець, закінчив 8 класів. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 17.03.44 р. за належність до ОУН та контрреволюційну діяльність. Засуджений 02.12.44 р. ВТ військ НКВС до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 08.02.96 р. реабілітований.

РОЖКО Павло Опанасович, народився у 1926 році, освіта 7 класів. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району.

дрівка Великоолександрівського району. Заарештований 14.03.44 р. за належність до ОУН та контрреволюційну діяльність. Засуджений 02.12.44 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 08.02.96 р. реабілітований.

РОЖКО Прокопій Павлович, народився у 1883 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав сел. Нова Кубань Великоолександрівського району. Заарештований 17.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановами Великоолександрівського райвідділу НКВС 30.03.1939 та райпрокурора 31.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

РОЖУК Максим Сафронівч, народився у квітні 1888 року в с.Трифонівка Великоолександрівського району, освіта початкова. Проживав с.Трифонівка Великоолександрівського району. Заарештований 27.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, виступи проти продажу хліба державі. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 26.08.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РОМАНЕНКО Василь Миколайович, народився у 1903 році в с.Блакитне Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Блакитне Великоолександрівського району. Заарештований 13.06.1930 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1929 році розкуркулений). Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 30.09.1930 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 13.10.1989 Президією Херсонського облсуду.

РОМАНЕНКО Микола Кирилович, народився у 1904 році в с.Блакитне Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Блакитне Великоолександрівського району. Заарештований 14.06.1930 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 30.09.1930 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 13.10.1989 Президією Херсонського облсуду.

РУДЕНКО Петро Артемович, народився у 1911 році в с.Хотинь Сумського району Харківської області, українець, освіта середня. Проживав радгосп „Піонер” Великоолександрівського району. Заарештований 27.12.1932 року. Звинувачення: шкідництво. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 11.09.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 10.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РУДОМАН Іван Сергійович, народився 17.04.1894 року в с.Мурахівка Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав сел.Кар'єрне Великоолександрівського району. Заарештований 19.08.1938 року. Звинувачен-

ня: контрреволюційна діяльність. Миколаївським облсудом 19-20.03.1939 засуджений до 4 років ВТТ. 3 роки поразки в правах. Реабілітований 23.01.1965 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

РЯБКОВ Михайло Федорович, народився у 1883 році в с.Осокорівка Нововоронцовського району, росіянин, освіта – в 1901 році закінчив Херсонську учительську семінарію. Проживав с.Краснолюбецьк Калініндорфського (нині Великоолександрівського) району. Заарештований у 15.03.1944 року. Звинувачення: посібництва і антирадянська діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 17.12.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах та конфіскацією майна. Реабілітований 08.06.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

РЯБУХА Микола Андрійович, народився у 1910 році на станції Раєвська Краснодарського краю, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 03.04.1944 року. Звинувачення: служба у німецькій поліції. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Миколаївській області 05.04.1944 направлений в спецтабір НКВС для фільтрації. Реабілітований.

РЯБУХА Павло Потанович, народився у 1909 році у с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, закінчив 6 класів. Проживав у с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.03.44 р. за належність до ОУН та контрреволюційну діяльність. 02.12.44 р. ВТ військ НКВС Херсонської області засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 08.02.96 р. реабілітований.

С

САВВИЧ Микола Степанович, народився у 1894 році в м.Круна (Югославія), югослав, освіта нижча. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 01.04.1928 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Херсонським окружним судом 19.09.1928 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу. Реабілітований 02.06.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

САВИЦЬКИЙ Стефан Григорович, народився у 1912 р. у м.Котовськ Одеської області, росіянин, освіта середня. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівськ. району. Заарештований 22.05.45 р. за посібництво та антирадянську діяльність. Херсонським облсудом 20.10.45 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та

конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 10.12.92 р. реабілітований. Помер 14.05.48 р. у місцях ув'язнення.

САВОСЬКО Гнат Прохорович, народився у 1908 р. у с. Дмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав на ст. Біла Криниця Великоолександрівського району. Заарештований 22.02.45 р. за антирадянську агітацію. ВТ Сталінської залізниці 23.05.45 р. засуджений до 7 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 27.07.93 р. реабілітований.

САВЧЕНКО Ніна Тимофіївна, народилася у 1917 році в с. Лощіно Баштанського району Миколаївської області, українка, освіта середня. Проживала с. Калініндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештована у 1944 році. Звинувачення: зрада Батьківщини („фольксдойч“). Військовим трибуналом військ НКВС по Херсонській області за ст. 54-1“а” КК УРСР засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки у правах. Реабілітована 24.07.1963 Президією Херсонського облсуду.

САДОВИЙ Іван Михайлович, народився у 1896 році в с. Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с. Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 13.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 11.01.1933 засуджений до 3 років вислання. Реабілітований 15.08.1996 Прокуратурою Херсонської області.

САДОВИЙ Опанас Тихонович, народився у 1893 році в с. Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с. Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.02.1932 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпорядженням обласного відділу ДПУ від 12.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

САКАРА Микита Матвійович, народився у 1901 році в с. Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с. Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 08.02.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1922 році був звинувачений у зв'язках з бандою селян-куркулів). Постановою особливої наради при ДПУ УРСР 22.09.1930 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 28.02.1992 Прокуратурою Херсонської області.

САЛТАН Петро Павлович, народився у 1890 році в с. Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с. Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у

контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений умовно до 3 років концтаборів. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

САМОЙЛЕНКО Варвара Михайлівна, народилась у 1898 р. у с. Висуньск Миколаївської області, українка, освіта середня, працювала вчителькою у школі. Проживала у с. Калініндорф Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області, звільнена з-під арешту. (Групова справа № 536 – 20 сол.)

САМОЙЛЕНКО Сергій Федорович, народився у 1911 р. у с. Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с. Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 04.08.40 р. за антирадянську агітацію та виказування терористичних наміров проти дій ВКП(б) та Радянської влади. Засуджений 23.12.40 р. ВТ Одеського військового округу до розстрілу. Вирок виконано 15.02.41 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 13.12.93 р. реабілітований.

САМОЙЛЕНКО Христина Онуфріївна, народилась 10.05.1894 р. у с. Висуньск Березнігуватського району, українка, малописьменна. Проживала у 12 ділянці Калініндорфського району (тепер Великоолександрівський район). Заарештована 13.04.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. 17.05.38 р. постановами Великоолександрівського відділу НКВС та райпрокурора справа припинена, звільнена з-під арешту. Реабілітована 05.05.2000 р. рішенням заступника прокурора Херсонської області.

САМОХІН Гнат Миколайович, народився у 1906 році в с. Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с. Краснолюбєць Снігурівського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація та пропаганда. (Господарство батька було розкуркулено). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 20.11.1995 Прокуратурою Херсонської області.

САМСОНЕНКО Агафія Яківна, народилася 05.02.1874 року в с. Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українка, неписьменна. Проживала сел. Чубар Великоолександрівського району. Заарештована 24.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (У 1929 році розкуркулена і вислана у Вологду, у 1937 році із заслання втікла). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджена до розстрілу. Розстріляна 14.11.1937 у м. Миколаєві. Реабілітована 12.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

САМСОНЕНКО Остап Авксентійович, народився у 1878 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав на хуторі Червоний Рогачик Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 20.11.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 18.01.1931 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

САМСОНЕНКО Пилип Авксентійович, народився у 1877 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав хутір Червоний Рогачик Калініндорфського (нині Великоолександрівський) району. Заарештований 20.10.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 14.01.1931 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

САНДЕЦЬКИЙ Олександр Трохимович, народився у 1905 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Донецьк. Заарештований 16.03.1938 року. Звинувачення: участь у військово-фашистській змові. Військовим трибуналом Харківського військового округу 09.10.1938 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Пленумом Верховного суду РСРР 01.08.1940 справу направлено на нове розслідування. Постановою військової прокуратури військ НКВС Дальбуду 13.11.1941 справу припинено, із ув'язнення звільнений. Реабілітований.

САХАРОВ Пилип Григорович, народився в с.Борозенське Великоолександрівського району, росіянин, малограмотний. Проживав с.Друга Олександрівка (тепер с.Олександрівка Друга) Хорловського (тепер Каланчацького) району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1934 році був засуджений до 5 років позбавлення волі. З 1914 по 1916 рік був поліцейським у м.Перекоп). Постановою трійки при НКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СВЕРДЛОВСЬКА Сара Ілвіна, народилася у 1917 році в с.Калінінорф (с.Калінінське) Калініндорфського (Великоолександрівського) району, єврейка, освіта 7 класів. Проживала с.Калінінорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району. Заарештована 09.12.1942 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувалася. Постановою ОО НКВС ЧГВ Закавказького фронту 28.12.1942 справу припинено. Реабілітована.

СВЕБОСТЯНОВ Олександр Іванович, народився у 1925 р. у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, росіянин, закінчив 5 класів. Про-

живав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 23.04.44 р. за належність до ОУН та контрреволюційну діяльність. Засуджений 02.12.44 р. ВТ військ НКВС до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням військового прокурора Одеського ВО від 12.02.91 р. реабілітований.

СЕЛЬЦЕР Беніамін Хаїмович, народився 13.02.1896 року в с.Курисеєво-Покровське Одеської області, єврей, освіта початкова. Проживав с.Молотово Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 30.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, шкідництво та агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.04.1938 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.04.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 08.07.1993 Прокуратурою Херсонської області.

СЕМІНЮК Володимир Онуфрійович, народився 20.07.1875 року в с.Галаківці Кирилівського району Вінницької області, українець, не письменний. Проживав с.Новогредневе Великоолександрівського району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений та висланий). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 17.12.1958 Президією Херсонського облсуду.

СЕРДЮК Антон Свиридович, народився у 1912 році в с.Юдінорф (с.Чкалове) Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Юдінорф Калініндорфського району. Заарештований 21.06.1944 року. Звинувачення: працював у створеній німцями сільгоспобщині. Управлінням НКВС по Херсонській області 24.08.1944 засуджений до спецтабору №240 м.Сталіно. Реабілітований 19.06.1992 Прокуратурою Херсонської області.

СЕРДЮК Кирило Данилович, народився у 1895 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта 2 класи. Проживав с.Калінінорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво, розкрадання соцвласності. (У 1930 році був розкуркулений і засланий на Урал. З заслання втік.). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 06.08.1958 Президією Херсонського облсуду.

СЕРДЮК Михайло Сидорович, народився у 1906 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав П-ий відділок Фрайленбської сільради Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація, антирадянська пропаганда. Поста-

новою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 15.03.1961 Президією Херсонського облсуду.

СЕРДЮК Олександр Герасимович, народився у 1895 році в сел.Борозенське Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав сел.Червоноармійське Великоолександрівського району. Заарештований 28.09.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Одеським облсудом 09.01.1937 засуджений до 5 років ВТТ, 2 років поразки в правах. Реабілітований 11.05.1990 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

СЕРДЮК Юхим Федорович, народився у 1885 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.П'ятихатки Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СИДОРЕНКО Андріан Терентійович, народився у 1878 році в с.Салава Стародубського району Брянської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Буцівське Великоолександрівського району. Заарештований 16.05.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація і пропаганда, зв'язок із політбандами. Постановою особливої наради при колегії ОДПУ 03.09.1929 засуджений до 3 років концтабору. Реабілітований 30.06.1995 Прокуратурою Херсонської області.

СИДОРЕНКО Михайло Михайлович, народився у 1897 р. у с.Новомиколаївка Дніпропетровської області, українець, освіта вища економічна. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештована 12.06.31 р. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Реабілітований 24.10.31 р.; постановою Одеського опервідділу ДПУ справа припинена, звільнений з-під арешту.

СИДОРЕНКО Олександр Савелійович, народився у 1898 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений умовно до 3 років концтаборів. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СИМОНОВА Олександра Олександрівна, народилася 10.04.1876 року в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українка, освіта початкова. Проживала с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештована 30.07.1937 року. Звинувачення: допомога брату в створенні контрреволюційної організації. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджена до

8 років ВТТ. Реабілітована 15.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

СИНЧУК Пантелій Микитович, народився 27.07.1883 року в с.Жван Кириловецького району Вінницької області, українець, не письменний. Проживав с.Новогредневе Великоолександрівського району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 17.12.1958 Президією Херсонського облсуду.

СПАЛІ Яків Тув'євич, народився 15.08.1894 року в м.Гомель (Білорусія), єврей, освіта вища. Проживав с.Калінінорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району. Заарештований 19.08.1937 року. Звинувачення: участь у антирадянській троцькістській терористичній організації. Верховним судом СРСР 14.10.1938 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 15.12.1956 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

СІГАНЕВИЧ Ліпа Абрамович, народився 25.12.1893 року в с.Калінінорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Калінінорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району. Заарештований 19.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.04.1938 за ст. 58-10 КК РСФСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СІЛКІН Федір Іванович, народився у 1918 р. у с.Снігурівка Миколаївської області, українець, закінчив 4 класи. Проживав у с.Калінінорф Калінінорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештований 18.05.44 р. Звинувачення: служба у німецькій поліції. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 06.09.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС для фільтрації.

СКАКУН Никифор Григорович, народився у 1890 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Костромка Великоолександрівського району. Заарештований 17.10.1944 року. Звинувачення: зрадницька і антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 29.01.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах та конфіскацією майна. Реабілітований 28.10.1992 Високим прокурора Херсонської області.

СКАКУН Федір Петрович, народився 15.03.1909 року в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 19.09.1935 року.

Звинувачення: антирадянська агітація. Одеським облсудом 08.05.1936 засуджений до 4 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 12.06.1968 Президією Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

СКИРДЕНКО Родіон Миколайович, народився у 1904 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 21.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1929 році за участь у контрреволюційній організації був заарештований. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 06.03.1930 з-під варті звільнений, справу припинено). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 02.02.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 04.07.1989; 04.05.1992 Прокуратурою Херсонської області.

СКИРДИЧЕНКО Степан Якимович, народився у 1885 р. у с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 29.04.44 р. за антирадянську агітацію. ВТ військ НКВС Херсонської області засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 18.02.93 р. реабілітований.

СКЛЯР Єфросинія Федосіївна, народилася у 1923 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українка, освіта середня. Проживала с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештована 05.12.1945 року. Звинувачення: належність до ОУН і націоналістична діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 31.01.1946 засуджена до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітована 08.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

СКРИПКА Йосип Архипович, народився 15.02.1892 року в с.Андрієво-Костянтиново Калініндорфського (Великоолександрівського) району, українець, освіта 3 класи. Проживав с.Калініндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СКРИПКА Катерина Дмитрівна, народилася у 1914 р. у с.Львівські Отруба Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району, українка, освіта вища. Проживала у с.Львівські Отруба Великоолександрівського району. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсон-

ській області, звільнена з-під арешту. (Груповая справа № 536 – 20 чол.)

СЛАБОКРУГ Йосип Єлисейович, народився у 1896 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Давидів Брід Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 31.01.1933 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 31.10.1995 Прокуратурою Херсонської області.

СЛАБОКРУГ Микита Єлисейович, народився у 1899 р. у с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Давидів Брід Великоолександрівського району. Заарештований 26.05.49 р. за зрадницьку та посібницьку діяльність у період окупації. ВТ військ МВС Херсонської області 28.07.49 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 01.03.93 р. рішенням в.о.прокурора Херсонської області

СЛЕДЄЦЬКИЙ Варфоломій Миронович, народився 25.08.1876 року в с.Снігурівка Снігурівського району Миколаївської області, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району. Заарештований 04.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановою Калініндорфського райвідділу НКВС 11.08.1939 з резолюцією райпрокурора 22.08.1939 справу припинено, підписку про невізд анульована. Реабілітований.

СНІДКО Серафим Петрович, народився у 1904 році в с.Блакитне Високопільського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: порушення хлібозаготівлі. Постановою особливої наради колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 11.12.1991 Прокуратурою Херсонської області.

СОВАТЄЄВ Григорій Захарович, народився у 1903 році в с.Гур'ївка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Мар'ївка Щорського району Дніпропетровської області. Заарештований 27.03.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області від у червні 1944 направлений до спецтабору НКВС для фільтрації. Реабілітований.

СОКОЛАН Іван Микитович, народився у 1896 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Вперше заарештований 19.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 11.02.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Вдруге заарештований

14.03.1944 року. Звинувачення: співпраця з німецькими окупантами. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу НКДБ 01.06.1944 направлений до спецтабору НКВС для фільтрації. Реабілітований 20.11.1995 Прокуратурою Херсонської області.

СОКОЛАН Пилип Остапович, народився 23.06.1873 року в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав 21-й відділок Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 04.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Миколаївським обласним 14.04.1939 засуджений до 3 років позбавлення волі, 2 років поразки в правах. Реабілітований 06.06.2000 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

СОКОЛЕНКО Матвій Іванович, народився у 1907 р. у с.Новогредневе Калінінського, тепер Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Новогредневе. Заарештований 11.08.45 р. за зрадинцтво та антирадянську діяльність у період окупації. Херсонським обласним 25.05.46 р. засуджений до 7 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 02.02.93 р. реабілітований

СОЛОВІЙОВ Степан Федорович, народився у 1899 році в с.Старосілля Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Фрайлебен Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 04.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, шкідництво, антирадянська агітація. (Був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.05.1938 в м.Миколаєві. Реабілітований 10.03.1960 Президією Херсонського облсуду.

СОЛОДОВНИЧЕНКО Григорій Андрійович, народився 12.03.1884 р. у маєтності Фальц-Фейна Олександрівка Таврійської губернії, українець, освіта нижча. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 19.03.38 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Реабілітований 30.12.38 р.; постановами Херсонського відділу НКВС та міського прокурора справа припинена, звільнений з-під арешту.

СОЛОНЕЦЬ Павло Кузьмич, народився у 1906 році в с.Петропавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Петропавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація, крадіжки. Постановою особливої наради при ДПУ УРСР 04.02.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 18.03.1992 Прокуратурою Херсонської області.

СОЛТАН Лука Мефодійович, народився у 1908 році в с.Розенталь Калініндорфського (Великоолексан-

дрівського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Розенталь Великоолександрівського району. Військовослужбовець. Заарештований 22.04.1942 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 374-ї стрілецької дивізії 25-26.04.1942 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 26.07.1993 Висновком військового прокурора Одеського військового округу.

СТАЄЦЬКИЙ Давид Зусьєвич, народився 15.09.1890 року, освіта початкова. Проживав с.Штерндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 21.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, участь у антирадянській сіонистській організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.12.1956 Президією Херсонського облсуду.

СТАРОДУБЕЦЬ Григорій Петрович, народився у 1901 р. у с.Висунськ Березнігуватського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Нова Полтавка Калінінського (Великоолександрівського) району Херсонської області. Заарештований 19.04.47 р. Звинувачення: посібницька та антирадянська діяльність у період німецької окупації. Засуджений 17.06.47 р. Херсонським обласним до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Реабілітований 29.10.92 р. рішенням прокурора Херсонської області. Помер 09.10.47 р. у місцях ув'язнення.

СТАРОСТІН Микита Михайлович, народився у 1901 р. у с.Старосілля, українець, закінчив 4 класи. Проживав у с.Нова Кубань Великоолександрівського району. Заарештований 14.03.44 р. Звинувачення: співпраця з окупантами. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 07.07.44р. направлений у спецтабір НКВС для фільтрації.

СТАШКОВ Григорій Іллєч, народився у 1896 році в м.Народичі Волинської губернії, єврей, освіта середня. Проживав с.Калініндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 15.04.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 28.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.10.1938 в м.Миколаєві. Реабілітований 31.05.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

СТЕБА Михайло Григорович, народився у 1926 році в с.Кусеї Добрянського району Чернігівської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 21.05.1951 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ КДБ Херсонської області 21.08.1951 засуджений до 25 років ВТТ. 5 років поразки в правах та конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 02.11.1954 справу повернуто на дослідження.

Постановою УКДБ по Херсонській області 20.04.1955 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СТЕПАШКО Михайло Андрійович, народився у 1919 р. у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта середня. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 02.10.44 р. за антирадянську агітацію. ВТ 109 гвардійської стрілецької дивізії 18.11.44 р. засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 30.08.93 реабілітований.

СТЕПАШКО Пелагея Федотівна, народилася 27.04.1888 року в смт.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українка, освіта початкова. Проживала смт Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештована 29.07.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність (організація „Сестринство”). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджена до 8 років ВТТ. Реабілітована 15.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

СТЕПАШКО Федір Олексійович, народився 20.09.1886 року в смт Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав смт Велика Олександрівка. Заарештований 29.07.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації „Сестринство”, співчуття розстріляним ворогам народу. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 15.02.1961 Президією Херсонського облсуду.

СТОРЧЕУС Яків Микитович, народився у 1897 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 22.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 15.02.1933 засуджений до 3 років концтабору. Реабілітований 12.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

СТРЕЛЬЧЕНКО Лаврентій Корнійович, народився у 1874 році в с.Трифонівка Великоолександрівського району, українець, неписьменний. Проживав с.Трифонівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація та пропаганда. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 20.11.1995 Прокуратурою Херсонської області.

СТРОКУЛЯ Микола Юхимович, народився у 1889 році в с.Новопетрівка Новоодеського району Одеської області, українець, освіта середня. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 13.10.1937 року. Звинувачен-

ня: контрреволюційна агітація і пропаганда. (Служив у царській армії). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.11.1937 за ст. 54-13 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 20.01.1937 у м.Херсоні. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СУВОРОВ Іван Дмитрович, народився у 1918 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта 7 класів. Заарештований 18.09.1941 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом 74-ї стрілецької дивізії від 29.09.1941 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу, у зв'язку з військовим положенням покарання не виконане, після війни знаходився у розшуку. Вдруге заарештований 19.12.1952 року і Верховним судом СРСР 21.03.1953 справу направлено на новий розгляд. Постановою УМВС по Херсонській області 09.06.1953 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СУПРУН Тихон Харитонович, народився у 1900 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки колегії ДПУ УРСР засуджений до 5 років концтаборів. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СУСЛОВ Пилип Михайлович, народився у 1902 році в с.Іщенка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Іщенка Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація, крадіжки колгоспного хліба. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 01.02.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 20.11.1995 Прокуратурою Херсонської області.

Т

ТАВОЖНЯНСЬКИЙ Юхим Герасимович, народився у 1881 р. у с.Мала Ватєжа Одеської області, українець, письменний. Проживав у с.Петропавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 16.07.31 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 27.10.31 р. вироком Великоолександрівського народного суду до 3 років позбавлення волі з подальшим висланням за межі України на 5 років та з позбавленням виборчих прав на 5 років. Реабілітований 30.04.32 р.; вироком Великоолександрівського районного суду виправданий, звільнений з-під арешту.

ТАЛАШ Дмитро Петрович, народився у 1910 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського

району. Заарештований 14.12.1928 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації, антирадянська агітація. Колегією ОДПУ 16.08.1929 засуджений до 5 років концтабору. Реабілітований 02.02.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ТАРАНУЩЕНКО Микола Єфремович, народився у 1894 р. у с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, малописьменний. Проживав у с.Ішенка Великоолександрівського району. Заарештований 19.01.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Покарання не винесено. Реабілітований 24.05.33 р. вироком Великоолександрівського райсуду.

ТЕПЛЮК Євсей Хомич, народився у 1886 р. у с.Богданівка Київського округу, українець, неписьменний. Проживав у сел.№29 Великоолександрівського району. Заарештований 23.03.1931 р. Звинувачення: контрреволюційні злочинства. Засуджений 18.07.31 р. вироком Великоолександрівського районного суду до покарання (термін не вказаний). Реабілітований 09.02.99 р. постановою Президії Херсонського облсуду.

ТЕРЛЕЦЬКИЙ Григорій Савич, народився у 1896 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 26.02.1932 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпорядженням обласного відділу ДПУ від 12.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТЕТЕРЯ Гнат Аврамович, народився у 1912 році в с.Борозенське Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Борозенське Великоолександрівського району. Заарештований 26.02.1933 року. Звинувачення: мандрування Україною без документів у пошуках роботи. (Господарство батька було розкуркулено). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 16.03.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 20.08.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ТЕТЕРЯ Макар Петрович, народився 28.12.1905 року в с.Борозна (нині с.Борозенське) Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав колгосп „20 років Жовтня” Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 04.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, розпалювання міжнаціональної ворожнечі. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 11.05.1966 Президією Херсонського облсуду.

ТЕТЕРЯ Макар Федорович, народився у 1892 році в с.Новогригорівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Но-

вогригорівка Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 31.01.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 31.10.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ТИМКЕВИЧ Михайло Матвійович, народився 12.12.1891 року в с.Чуков Самборського повіту Львівського воєводства (Польща), поляк, освіта нижча. Проживав с.Новогригорівка Великоолександрівського району. Заарештований 16.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Великоолександрівського райвідділу НКВС та райпрокурора від 31.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТКАЧЕНКО Ісак Васильович, народився у 1892 році у с.Федорівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Первомайськ Великоолександрівського району. Заарештований 17.06.47 р. за посібницьку та антирадянську діяльність у період окупації. Херсонським облсудом 27.08.47 р. засуджений до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Верховний Суд УРСР 19.11.54 р. знизив покарання до 10 років ВТТ. Рішенням прокурора Херсонської області від 12.12.92 р. реабілітований.

ТКАЧЕНКО Микола Павлович, народився у 1922 р. у с.Трифонівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Трифонівка Великоолександрівського району. Військовослужбовець. Заарештований 23.01.42 р. за терористичні наміри до керівників Червоної Армії. Засуджений 02.02.42 р. ВТ військ НКВС по охороні тилу 12 армії до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 31.03.97 р. реабілітований.

ТКАЧИШАК Іван Іванович, народився у 1899 році в с.Вікторівка Галицького району Івано-Франківської області, українець, освіта 5 класів. Проживав с.Братське Великоолександрівського району. Заарештований у 1950 році. Звинувачення: антирадянська націоналістична агітація. (Перебував на окупованій території в Івано-Франківській області). Херсонським обласним судом за ст. 54-10 ч.1 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки у правах. Реабілітований у 1967 році Пленумом Верховного Суду УРСР.

ТОПУЗОВ Сергій Михайлович, народився у 1889 р. у с.Нова Покровка Дніпропетровської області, українець, освіта середня. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 03.04.44 р. за належність до ОУН та контрреволюційну діяльність Засуджений 02.12.44 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням ВТ Одеського ВО від 22.02.57 р. реабілітований.

ТОРБАНЕНКО Степан Петрович, народився 15.12.1899 року в Калініндорфському районі, українець, освіта початкова. Проживав агротехнікум в Калініндорфському (Великоолександрівському) районі. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація та шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 27.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

ТРЕГУБ Василь Федорович, народився у 1904 році в с.Сухий Ставок Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Сухий Ставок Великоолександрівського району. Заарештований 17.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 01.06.1938 засуджений до 6 років позбавлення волі з поразкою в правах на 3 роки. Миколаївським облсудом 25.03.1941 покарання знижено до 5 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ТРЕГУБ Семен Кіндратович, народився у 1895 році у с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 27.07.46 р. за посібіницьку діяльність. Засуджений 02.10.46 р. Херсонським облсудом по ст.54-3 УК УРСР з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням Херсонського облпрокурора від 15.11.93 р. реабілітований.

ТРЕСКУНОВ Давид Мойсейович, народився у 1881 році в колонії Штерндорф Калініндорфського району, єврей, освіта нижча. Проживав колонія Штерндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 20.11.1937 року. Звинувачення: участь у сіоністській організації. До суду не притягувався. Постановою Калініндорфського райвідділу НКВС і райпрокурора 07.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТРИГУБ Петро Опанасович, народився у 1887 році у с.Мала Олександрівка, українець, малописьменний. Проживав у с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 08.12.32*р. Звинувачення: спекуляція та антирадянська діяльність. Засуджений 23.06.33 р. вироком нарсуду Великоолександрівського району до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та з подальшим висланням за межі України на 5 років. Реабілітований 17.11.89 р. постановою президії Херсонського облсуду.

ТРОХИМЕНКО Яким Спиридонович, народився у 1889 році в с.Якуровка Горобнянського району Чернігівської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Костромка Великоолександрівського району. Заарештований 12.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська сектанська пропаганда. Миколаївським облсудом 26.05.1938 засуджений до 8 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований

14.04.1992 р. Висновком заступника прокурора України.

ТРОЯН Григорій Якович, народився 20.11.1888 року в с.Мурахівка Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Первомайське Великоолександрівського району. Заарештований 19.08.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Миколаївським облсудом 19-20.03.1939 засуджений до 3 років ВТТ, 2 роки поразки в правах. Реабілітований 23.01.1965 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ТУНІН Йосип Лейбович, народився 23.09.1889 року в с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району, єврей, освіта середня (у 1905 році закінчив сільгоспшколу у с.Новополтавка Миколаївської області). Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району. Заарештований 07.01.1938 року. Звинувачення: антирадянська сіоністська діяльність. (Мав власне середняцьке господарство). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.04.1938 за ст. 54-10 КК КРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.07.1938 у м.Миколасві. Реабілітований 24.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ТУНКЕЛЬРОЙТ Михайло Шльомович, народився у 1903 році в м.Лодзь (Польща), єврей, освіта початкова. Проживав с.Бобровий Кут Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 30.10.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська діяльність. Особливою нарадою при НКВС 09.03.1937 засуджений до 5 років концтаборів. Реабілітований 13.05.1959 Президією Херсонського облсуду.

ТЯГАЙ Матвій Степанович, народився у 1895 році у с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, малописьменний. Проживав у с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 08.12.32 р. Звинувачення: спекуляція та антирадянська діяльність. Справа припинена у зв'язку зі смертю обвинуваченого. Реабілітований 17.11.89 р. постановою президії Херсонського облсуду.

У

УЧКОВСЬКИЙ Никифор Михайлович, народився у 1896 році в с.Крейники Волинської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Калуга Великоолександрівського району. Заарештований 06.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (У 1932 році офіційно хотів виїхати до родичів у Польщу). Особливою нарадою при наркомі внутрішніх справ СРСР 02.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Ф

ФАРТУШНИЙ Василь Андрійович, народився 01.01.1898 року в с.Костромка Дніпропетровської області, українець, освіта 2 класи. Проживав с.Старосілля Великоолександрівського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1929 році господарство батька було розкуркулено. У 1931 році розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.08.1964 Президією Херсонського облсуду.

ФЕДОРЕНКО Матвій Леонтійович, народився 16.11.1877 року в с.Трифонівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 29.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Великоолександрівського райвідділу НКВС 10.03.1939 та райпрокурора 12.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ФЕДОРЕНКО Михайло Пилипович, народився 17.12.1914 року в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав радгосп ім.Коссіора. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Господарство батька було розкуркулено). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФЕДЮШКІН Яків Панфілович, народився у 1889 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Давидів Брід Великоолександрівського району. Заарештований 23.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1933 році засуджувався). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 09.02.1966 Президією Херсонського облсуду.

ФЕДЮШКІНА Марія Павлівна, народилася у 1889 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Давидів Брід Великоолександрівського району. Заарештована 29.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна релігійна агітація. До суду не притягувалася. Постановами Великоолександрівського райвідділу НКВС 13.01.1939 та райпрокурора 31.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ФІСУН Іван Васильович, народився 02.09.1896 року в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 19.04.1929 року. Звинувачення: участь у кон-

трреволюційній організації, мета якої відновлення Української самостійної республіки. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 06.03.1930 засуджений до 8 років концтаборів. Реабілітований 04.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФІСУН Людмила Дмитрівна, народилася у 1920 році у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українка, освіта середня медична. Проживала у м.Сердобськ Пензенської області. Заарештована 19.06.42 р. (Ким? У справі нема). Звинувачення: належність німецьким розвідорганам. Постановою ОО НКВС Привользького військового округу від 22.12.42 звільнена з-під арешту, переведена у психіатричну лікарню м.Саратова на лікування.

ФІСУН Марія Василівна, народилася у 1900 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українка, освіта 2 класи. Проживала 16-а дільниця Емесовської сільради Калініндорфського району. Заарештована у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1930 році разом з батьком була розкуркулена і вислана). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 26.04.1967 Президією Херсонського облсуду.

ФІСУН Семен Федотович, народився 01.02.1903 року в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта 4 класи. Проживав колгосп „Піонер” Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1920-1921 роках брав участь у банді Чорного Ворона). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 27.05.1965 Президією Херсонського облсуду.

ФІСЮН Захар Миронович, народився у 1910 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 19.04.1929 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 06.03.1930 з-під варті звільнений, справу припинено. Реабілітований 04.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФІСЮН Іван Мойсейович, народився у 1905 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 19.04.1929 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 06.03.1930 засуджений до 5 років концтабору. Реабілітований 04.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФІСЮН Мирон Мойсейович, народився 17.08.1888 року в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського рай-

ону. Заарештований 19.04.1929 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 06.03.1930 засуджений до 5 років концтабору. Реабілітований 04.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФОРТУШНИЙ Єлисей Петрович, народився 14.07.1893 року в с.Велика Костромка Дніпропетровської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Штерндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 28.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1929 році розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.11.1937 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 02.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 26.05.1965 Президією Херсонського облсуду.

ФРІДЛЯНД Шоель Янкелевич, народився 10.08.1913 року в м.Білосток (Польща), єврей, освіта середня. Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району. Заарештований 26.08.1937 року. Звинувачення: шпигунська діяльність на користь польської розвідки. (У 1933 році був засуджений у Польщі за комуністичну діяльність). Постановою особливої наради при НКВС СРСР 21.02.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 23.10.1956 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ФРУЛЬ Василь Іванович, народився у 1922 р. у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав у 2-ій ділянці Калініндорфського району. Заарештований 17.04.44 р. Звинувачення: брав участь у розстрілах єврейського населення. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 05.09.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС для фільтрації.

Х

ХАЛАНГОТ Юрій Семенович, народився у 1907 році у м.Костантинополь Донецької області, грек, освіта вища педагогічна. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 09.11.44 р. за націоналістичну контрреволюційну діяльність. ВТ військ НКВС Херсонської області 31.01.45 р. засуджений до 20 років каторжної праці з поразкою прав на 5 років. ВТ Таврійського ВО покарання знизив до 10 років ВТТ. Рішенням прокурора Херсонської області від 30.11.92 р. реабілітований.

ХАРЧЕНКО Гаврило Лук'янович, народився у 1891 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Давидів Брід Великоолександрівського району. Заарештований 22.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1929 році звинувачувався у самоліквідації власного господарства, у 1931 році був організатором розвалу колгоспу). Постановою трійки

при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 26.07.1967 Президією Херсонського облсуду.

ХВАСТОВ Петро Ілліч, народився 15.06.1901 року у с.Челновня Смоленської області, росіянин, освіта нища. Проживав у сел.Червоноармійське Великоолександрівського району. Заарештований 30.11.37 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Покарання не винесено. Реабілітований 23.02.38 р.; вироком Миколаївського облсуду виправданий, звільнений з-під арешту.

ХИЛЬЧЕНКО Ілля Микитович, народився у 1898 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Червоний Яр Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 02.02.1933 засуджений до 3 років концтабору. Реабілітований 02.11.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ХИЛЬЧЕНКО Антон Євтихійович, народився у 1890 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1920 році воював у загонах Н.Махно). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 01.02.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 20.11.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ХИЛЬЧЕНКО Гнат Іванович, народився у 1878 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований 03.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році розкуркулений та позбавлений виборчих прав). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 19.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

ХОМЕНКО Олександр Ларіонович, народився 15.09.1898 року в с.Висунськ Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Бобровий Кут Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 04.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1929 році розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ХРУЩ Опанас Григорович, народився у 1884 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у

контрреволюційній організації. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР засуджений умовно до 2 років концтаборів. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ХУДОЧЕНКО Макар Леонтійович, народився 12.01.1891 року в с.Молдаванка Доманівського району Одеської області, українець, освіта початкова. Проживав колгосп імені Литвинова Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 08.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, шкідництво. (У 1932 році розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 09.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.05.1938 в м.Миколаєві. Реабілітований 10.03.1960 Президією Херсонського облсуду.

ХУДЧЕНКО Яким Герасимович, народився у 1877 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 17.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

Ц

ЦВИККИ Розина Андріївна, народилася 26.01.1892 року в с.Калінінське Великоолександрівського району, німкеня, освіта початкова. Проживала с.Калініндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештована 18.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Рішенням нарком у внутрішніх справ та прокурора СРСР 17.12.1937 засуджена до розстрілу. Розстріляна 05.01.1938. Реабілітована 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЦИОН Іван Степанович, народився 25.09.1899 року в с.Краснобурган Калініндорфського (Великоолександрівського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Краснобурган Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 09.11.1937 року. Звинувачення: участь у правесервіській організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 20.01.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 29.07.1964 Президією Херсонського облсуду.

ЦУКАЛЕНКО Любов Григорівна, народилась у 1915 р. у с.Висунськ Миколаївської області, українка, освіта середня, працювала вчителькою у школі. Проживала у с.Заповіт Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області, звільнена з-під арешту. (Групова справа № 536 – 20 чол.)

ЦУКАЛЕНКО Ніна Григорівна, народилась у 1913 р. у с.Висунськ Миколаївської області, українка, освіта середня. Проживала у с. Заповіт Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області, звільнена з-під арешту. (Групова справа № 536 – 20 чол.)

Ч

ЧАБАН Трифон Федосійович, народився у 1892 році у с.Нечаївка Черкаського району, українець, малописьменний. Проживав у сел. №29 Великоолександрівського району. Заарештований 23.03.1931 р. Звинувачення: контрреволюційні злочинства. Реабілітований 18.07.31 р. вироком Великоолександрівського районного суду.

ЧАЙКОВСЬКИЙ Іван Васильович, народився у 1913 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта 4 класи. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 14.03.1944 року. Звинувачення: співпраця з німецькими окупантами. До суду не приїждував. Постановою Великоолександрівського райвідділу НКВС 18.05.1944 направлений до спецтабору НКВС для фільтрації. Реабілітований.

ЧЕПУРНИЙ Конон Демидович, народився у 1912 році в с.Старосілля Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав Ліспромгосп Оборський Хабаровського краю. Заарештований 03.05.1942 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 30-ї армії 25.05.1942 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 26.11.1981 Військовим трибуналом Московського військового округу (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ЧЕПУРНИЙ Трохим Мойсейович, народився 20.09.1889 року в с.Старосілля Великоолександрівського району, українець, освіта 3 класи. Проживав с.Новопетрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 28.03.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ЧЕРЕДНИЧЕНКО Леонтій Васильович, народився у 1908 р. у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, закінчив 5 класів. Проживав у с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 19.12.32 р. Звинувачення: антирадянська агітація. 09.03.33 р. помер у тюремній лікарні, медичної довідки нема. Реабілітований 11.04.2000 р. Прокуратурою Херсонської області.

ЧЕРЕДНИЧЕНКО Петро Олексійович, народився у 1897 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Нова Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 02.04.1934 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ 15.04.1934 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЧЕРЕНКОВА Ганна Мефодіївна, народилася 1917 р. у с.Висунськ Миколаївської області, українка, освіта середня, працювала вчителькою у школі. Проживала у Калініндорфському (тепер Великоолександрівському) районі. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області, звільнена з-під арешту. (Групова справа № 536 – 20 чол.)

ЧЕРНИШОВ Іван Іванович, народився у 1898 році у с.Великоолександрівка Великоолександрівського району, українець, працював ковалем. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 06.02.35 р. Звинувачення: терористичний акт (підготовка). Покарання не винесено. Реабілітований 28.10.35 р.; постановою УНКВС по Одеській області справа припинена, звільнений з-під арешту.

ЧЕРНЯВСЬКИЙ Віктор Андрійович, народився у 1923 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта 8 класів. Проживав м.Миколаїв. Військовослужбовець. Заарештований 08.09.1942 року. Звинувачення: антирадянська поразницька агітація. Військовим трибуналом 395-ї стрілецької дивізії 15.09.1942 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 11.02.1997 Висновком військового прокурора Південного регіону України.

ЧЕХУТСЬКИЙ Степан Гурович, народився у 1886 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 20.06.1947 року. Звинувачення: зрадницька діяльність, антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 25.10.1947 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 05.02.1955 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЧЕХУТСЬКИЙ Устим Іванович, народився у 1885 році в смт Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець. Проживав смт Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 28.12.1932 року. Звинувачення: анти-

радянська агітація, шкідництво. Судовою трійкою при колегії ДПУ 10.01.1933 засуджений до 5 років концтаборів. Реабілітований 05.02.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ЧИКАМОВ Дмитро Антонович, народився у 1908 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 13.03.1944 року. Звинувачення: зрадянство, видача окупантам партизанських складів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 19.09.1944 засуджений до 5 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 04.05.1995 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ЧОРНОКІНЬ Іван Васильович, народився 31.07.1912 року в с.Заячківка Хрестинівського району Київської області, українець, освіта початкова. Проживав колгосп „Ленін-Веч” Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 06.11.1937 році. Звинувачення: антирадянська діяльність, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЧОРНОМОРЕЦЬ Дмитро Федорович, народився у 1880 р. у с.Ряснопілля Одеської області, українець, малописьменний. Проживав у зернорадгоспі “Б.Наступ” Великоолександрівського району. Заарештований 09.12.37 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 14.04.38 р. вироком Миколаївського облсуду на 3 роки ВТТ з поразкою прав на 2 роки. Реабілітований 10.04.92 р. рішенням заступника Генпрокурора України.

ЧОРНОУС Никифор Петрович, народився у 1873 році в с.Трифонівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Трифонівка Великоолександрівського району. Заарештований 21.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна церковна пропаганда. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу НКВС від 30.03.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЧУЙКО Іов Петрович, народився у 1896 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 21.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 11.02.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 20.11.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ЧУМАЧЕНКО Степан Максимович, народився у 1909 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заареш-

тований у 1933 році. Звинувачення: антирадянська агітація проти хлібозаготівлі. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 16.12.1993 Прокуратурою Херсонської області.

Ш

ШАПОВАЛ Пилип Іванович, народився у 1901 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1931 році був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 25.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ШАПОВАЛОВ Антон Юдович, народився у 1898 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ШАПОВАЛОВ Петро Васильович, народився 05.01.1889 року в с.Снігурівка Снігурівського району, українець, освіта 1 клас. Проживав колгосп „Піонер“ Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 16.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда і агітація. (У 1929 році розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 за ст. 54-10-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.06.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 27.09.1965 Президією Херсонського облсуду.

ШАПОШНИКОВ Давид Мошкович, народився 20.01.1901 року в с.Божайково Піщанського району (Молдова), єврей, освіта початкова. Проживав 13-а дільниця Емесівської с/р Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 15.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою при НКВС 28.10.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШАРГОРОДСЬКИЙ Донат Петрович, народився у 1905 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 27.03.1944 року. Звинувачення: зрадянство, видача окупантам партизанських складів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 19.09.1944 засуджений до 5 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 04.05.1995 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ШАРГОРОДСЬКИЙ Федот Захарович, народився у 1891 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Безводне Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація, крадіжки. Особливою нарадою при колегії ДПУ 02.02.1933 засуджений до 3 років концтаборів. Реабілітований 04.05.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ШАРИК Данило Германович, народився у 1900 році в с.Костромки Апостоловського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Благовищенське Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: саботаж хлібозаготівлі. (У 1931 році був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 04.05.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ШАРКО Микола Зіновійович, народився у 1881 році в с.Довгальовка Прилуцького району Полтавської області, українець, освіта нижча. Проживав в с.Новополтавка Великоолександрівського району. Заарештований 07.03.1944 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 10.07.1944 справу припинено. Реабілітований.

ШАХМАН Клим Пимонівич, народився у 1897 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 13.03.1945 року. Звинувачення: антирадянська націоналістична діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 19.06.1945 засуджений до 7 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 04.05.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ШАХМАН Платон Васильович, народився у 1887 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 27.02.1933 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Особливою нарадою при колегії ДПУ 16.03.1933 засуджений до 3 років вислання в Північний край. Реабілітований 10.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ШАХОВ Гаврило Васильович, народився у 1903 році в с.Новодмитрівка Нововоронцовського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Петропавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 20.01.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 30.03.33 р.; постановою Великоолександрівського відділу ДПУ справа припинена, звільнений з-під арешту.

ШАГАЕР Арсендій Кіндратович, народився у 1894 р. у с.Нечайка Чаркаського району, українець, малописьменний. Проживав у сел. №29 Великоолек-

сандрівського району. Заарештований 23.03.1931 р. Звинувачення: контрреволюційні злочинства. Засуджений 18.07.31 р. вирокон Великоолександрівського районного суду до покарання (термін не вказаний). Реабілітований 09.02.99 р. постановою Президії Херсонського облсуду.

ШВАРЦ Данило Іванович, народився у 1896 р. у с.Костромка Великоолександрівського району, німець, закінчив 3 класи. Проживав у с.Микільське Великоолександрівського району. Заарештований 07.02.41 р. за наклеп на звинувачених даремно. Засуджений 11.04.41 р. Миколаївським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Реабілітований 03.09.93 р. постановою Президії Херсонського облсуду.

ШВЕДУН Федір Назарович, народився 10.04.1897 року в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав колгосп „Ершмайськ” Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 17.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 07.09.1938 засуджений до 7 років ВТТ, 2 років поразки в правах. Реабілітований 29.09.1989 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ШВЕЦЬ Єфрем Никифорович, народився 07.03.1873 року в с.Козирка Очаківського району Одеської (Миколаївської) області, українець, неграмотний. Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 03.11.1937 року. До суду не притягувався. Постановами Калініндорфського райвідділу НКВС 06.05.1939 та райпрокурора 13.05.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ШВЕЦЬ Йосиф Петрович, народився у 1885 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 10.04.1945 року. Звинувачення: належність до агентури німецьких каральних органів. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 12.06.1946 засуджений до 10 років ВТТ. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 25.11.1954 вищевказаний вирок відмінено і справу направлено на новий розгляд. Постановою УКДБ по Херсонській області 20.01.1955 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ШВИДУН Григорій Федорович, народився у 1888 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Служив у царській армії). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 18.03.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ШЕВЧЕНКО Автоном Євтихійович, народився 12.09.1881 року в с.Блакитне Великоолександрівського району, українець, освіта 2 класи. Проживав в госп ім.Яковлева Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 13.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 20.10.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 в м.Миколаєві. Реабілітований 13.05.1959 Президією Херсонського облсуду.

ШЕВЧЕНКО Зоя Олександрівна, народилась у 1914 р. у м.Херсоні, українка освіта середня. Проживала у с.Костомарово Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області, звільнена з-під арешту. (Групова справа № 536 – 20 чол.)

ШЕВЧЕНКО Олександра Трохимівна, народилась у 1908 р. у с.Висунськ Миколаївської області, українка, освіта середня, працювала вчителькою. Проживала у с.Сухий Ставок Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області, звільнена з-під арешту. (Групова справа № 536 – 20 чол.)

ШЕВЧЕНКО Онуфрій Григорович, народився у 1895 році в с.Блакитне Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Блакитне Великоолександрівського району. Заарештований 01.04.1930 року. Звинувачення: участь у контрреволюційному націоналістичному угрупованні. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР з-під варті звільнений. Реабілітований 13.10.1989 Президією Херсонського облсуду.

ШЕВЧЕНКО Семен Євтихійович, народився 20.07.1881 року в с.Блакитне Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Штерндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 24.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1930 році був розкуркулений та засланий, із заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 02.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 26.05.1965 Президією Херсонського облсуду.

ШЕВЧЕНКО Серафим Семенович, народився 17.07.1907 року в с.Блакитне Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Штерндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 24.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, контррево-

війна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 02.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 26.05.1965 Президією Херсонського облсуду.

ШЕВЧЕНКО Устим Євтьохійович, народився 01.06.1893 року в с.Блакитне Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Фрайлебен Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 04.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. (У 1931 році був розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 19.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 27.12.1994 Прокуратурою Херсонської області.

ШЕЛУДЬКО Єгор Дем'янович, народився у 1879 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав сел. Безводне Великоолександрівського району. Заарештований 15.01.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Народним судом Великоолександрівського району засуджений до 2 років позбавлення волі з 3 роки поразки в правах. Реабілітований 06.07.1990 Постановою президії Херсонського облсуду.

ШЕРСТЮК Феодора Юхимівна, народилася у 1923 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українка, освіта початкова. Проживала м.Балаклава Кримської області. Військовослужбовець. Заарештована 27.03.1942 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувалася. Постановою ОО НКВС 172-ї стрілецької дивізії 18.05.1942 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ШЕСТАКОВ Іван Іванович, народився у 1909 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Сухий Ставок Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, втеча з заслання. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШИЯН Іюна Олексіївна, народилася у 1895 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештована 26.02.1932 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. До суду не притягувалася. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 02.06.1932 за розпорядженням обласного відділу ДПУ від 13.05.1932 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ШИЯН Стефан Трохимович, народився у 1880 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського райо-

ну, українець, освіта початкова. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 03.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1929, 1930 та 1931 роках заарештовувався за контрреволюційну діяльність). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШКЕТ Семен Парамонович, народився у 1909 році в с.Голещено Кременчуцького району Полтавської області, українець, освіта нижча. Проживав зернорадгосп Калінінського (Великоолександрівського) району. Заарештований 31.07.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 13.04.1946 за судом виправданій. Реабілітований.

ШМІДТ Абрам Абрамович, народився у 1886 р. у с.Миколайдорф Великоолександрівського району, німець, освіта нижча. Проживав у с.Орлово Великоолександрівського району. Заарештований 23.07.41 р. за контрреволюційну агітацію. Засуджений 08.08.41 ВТ військової частини 1080 до розстрілу з конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітований.

ШМІДТ Людвіг Іванович, народився 13.03.1893 року в с.Єфінгар (с.Плющівка) Баштанського району Миколаївської області, німець, освіта початкова. Проживав у Великоолександрівському районі. Заарештований 24.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, розпалювання націоналістичної ворожнечі. (У 1929 році був висланий в м.Архангельськ). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 02.12.1937 року. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШМУЛЕВИЧ Нехама Абрамівна, народилася у 1885 році в колонії Єфінгар Баштанського району Миколаївської області, єврейка, освіта нижча. Проживала с.Калініндорф (с.Калінінське) Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештована 21.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувалася. Постановою Калініндорфського райвідділу НКВС 18.03.1939 та райпрокурора 20.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ШРАГЕ Арон Мойсейович, народився 15.03.1903 року в м.Берислав Бериславського району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району. Заарештований 08.01.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.04.1938 за ст. 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШРАГЕ Шлема Мойсейович, народився 06.11.1889 року в м.Берислав Бериславського району, єврей, освіта початкова. Проживав с.Калініндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 18.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1919 році приймав участь у антирадянських виступах). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 12.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШТАЙНГАУЕР Бертольд Юзефович, народився у 1927 році в с.Хофенталь Калінінського (Великоолександрівського) району, німець, освіта початкова. Проживав – утримувався в таборі №448. Заарештований 14.08.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. До суду не притягувався. Як розумово неповноцінна людина, був направлений на спецпоселення в Новосибірську область, по дорозі втік. 16.01.1956 був оголошений у всесоюзний розшук, котрий був припинений. Постановою УКДБ Мурманської області 03.04.1961 справу припинено. Подальша доля невідома.

ШТЕЙНГАУЕР Август Адамович, народився 28.11.1880 року в с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району, німець, освіта 4 класи. Проживав с.Карла Маркса Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 26.11.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній фашистській організації, антирадянська націоналістична агітація, шкідництво. Рішенням наркомуну внутрішніх справ та прокурора СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.01.1938. Реабілітований 31.01.1964 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

ШТЕЙНГАУЕР Данило Якович, народився 13.09.1879 року в с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району, німець, освіта 4 класи. Проживав с.Гофенталь Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 26.11.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній фашистській організації, антирадянська націоналістична агітація, шкідництво. Рішенням наркомуну внутрішніх справ та прокурором СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.01.1938. Реабілітований 31.01.1964 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

ШТЕЙНГАУЕР Михайло Андрусович, народився 13.12.1890 року в с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Гофенталь Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 26.11.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній фашистській організації, антирадянська націоналістична агітація, шкідництво. Рішенням наркомуну внутрішніх справ та прокурора СРСР 02.01.1938

засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.01.1938. Реабілітований 31.01.1964 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

ШУЛІК Григорій Іванович, народився у 1881 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українці, освіта початкова. Проживав сел.Брусківське Великоолександрівського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація, вимагав відкриття церкви. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.06.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ШУЛЬЖИЦЬКИЙ Віктор Йосипович, народився у 1884 році в Вільненській губернії (Польща), поляк, освіта нижча. Проживав с.Білоусово Великоолександрівського району. Заарештований 23.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація, підозра у шпигунстві. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу НКВС 17.03.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ШУМАХЕР Гуко Адамович, народився 20.09.1907 року в с.Бобровий Кут Калініндорфського (Великоолександрівського) району, німець, освіта 4 класи. Проживав сел.Цюріхталь Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 09.10.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній націоналістичній організації. Рішенням наркомуну ВС СРСР і прокурора СРСР 08.11.1937 за ст. 54-7, 10, 11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 16.04.1960 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ШУМАХЕР Густав Адамович, народився 03.09.1883 року в с.Бобровий Кут Калініндорфського (Великоолександрівського) району, німець, освіта початкова. Проживав сел.Цюріхталь Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 09.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність, участь у націоналістичній організації. (У 1932 році був засуджений за ст. 99 КК УРСР до 3 років). Рішенням наркомуну ВС СРСР і прокурора СРСР 08.11.1937 за ст. 54-7, 10, 11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 16.04.1960 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ШУМАХЕР Петро Якович, народився 10.03.1900 року в с.Бобровий Кут Калініндорфського (Великоолександрівського) району, німець, освіта 4 класи. Проживав сел.Цюріхталь Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 09.10.1937 року. Звинувачення: участь у націоналістичній організації, контрреволюційна діяльність. (У 1932 році був засуджений за крадіжку хліба до 3 років). Рішенням наркомуну ВС СРСР і прокурора СРСР 08.11.1937 за ст. 54-7, 10, 11 КК УРСР засуджений до розстрілу.

Розстріляний 27.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 16.04.1960 Судовою колегією у Кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

ШУМАХЕР Рафаїл Петрович, народився 12.06.1890 року в с.Бобровий Кут Калініндорфського (Великоолександрівського) району, німець, освіта 4 класи. Проживав сел. Цюріхталь Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 09.10.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Рішенням наркому ВС СРСР і прокурора СРСР 08.11.1937 за ст. 54-7, 10, 11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 16.04.1960 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

ШУМАХЕР Теодор Якович, народився 28.07.1884 року в с.Бобровий Кут Калініндорфського (Великоолександрівського) району, німець, освіта 4 класи. Проживав сел. Цюріхталь Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 14.09.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації, антирадянська діяльність. Рішенням наркому ВС СРСР і прокурора СРСР 08.11.1937 за ст. 54-9, 10, 11 засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 16.04.1960 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

Щ

ЩЕРБИНА Василь Іванович, народився 26.04.1886 року в с.Блакитне Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Блакитне Великоолександрівського району. Заарештований 17.08.1944 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 13.11.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітований 09.02.1990 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено. справу припинено).

ЩЕРБИНА Захар Демидович, народився у 1909 р. у с.Костянтинівка Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району, українець, освіта нижча. Військовослужбовець. Проживав у військовій частині. Заарештований 31.03.45 р. за антирадянську діяльність. Засуджений 05.06.45 р. ВТ тилу 2-го Українського фронту до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 17.05.94 р. реабілітований. Помер 18.11.47 р. у місцях ув'язнення.

ЩЕРБИНА Іван Євдокимович, народився 13.11.1887 в с.Яківлівка Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Штерндорф Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований

28.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність та агітація. (У 1930 році розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.11.1937 за ст. 54-10, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 02.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 26.05.1965 Президією Херсонського облсуду.

ЩЕРБИНА Міна Тихонович, народився у 1902 році в с.Блакитне Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Блакитне Великоолександрівського району. Заарештований 06.04.1930 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 30.09.1930 засуджений умовно до 3 років ВТТ. Реабілітований 13.10.1989 Президією Херсонського облсуду.

ЩЕРБИНА Олексій Гордійович, народився 17.03.1873 року в с.Андріївка Калініндорфського (Великоолександрівського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Калінінське Великоолександрівського району. Заарештований 08.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році був розкуркулений. У 1932 році за розкрадання колгоспного хліба засуджений до 6 років позбавлення волі). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 12.10.1966 Президією Херсонського облсуду.

ЩЕТИНА Демид Никифорович, народився 15.08.1908 року в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 19.04.1929 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 06.03.1930 р. з-під варті звільнений, справу припинено. Реабілітований 04.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЩЕТИНІН Іов Якович, народився у 1873 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 21.01.1933 року. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 11.02.1933 з-під варті звільнено, а справу припинено. Реабілітований 03.02.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ЩУР Петро Євлампійович, народився у 1892 році, у с.Борозенське Бериславського району, українець, освіта нижча. Проживав у с. Борозенське Бериславського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештований 28.10.30 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою Великоолександрівського відділу ДПУ справа припинена, включений у список подальшого вислання за межі України. Реабілітований 19.12.91 р. рішенням прокурора Херсонської області.

Ю

ЮРІН Петро Семенович, народився у 1909 році в с.Давидів Брід Великоолександрівського району, українець, неграмотний. Заарештований 25.01.1951 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 12.03.1951 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 14.04.1989 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ЮХНЕНКО Аверіян Павлович, народився 22.11.1886 року в с.Нова Маячка Каховського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Фрейлбен Калініндорфського (Великоолександрівського) району. Заарештований 07.01.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1929 році був розкуркулений та засланий на 5 років у Північний край). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 09.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.05.1938 в м.Миколаєві. Реабілітований 10.03.1960 Президією Херсонського облсуду.

Я

ЯВОРСЬКА Ганна Григорівна, народилась у 1923 р. у с.Цареводар Білозерського району, українка, освіта середня. Проживала у с.Калініндорф Калініндорфського (тепер Великоолександрівського) району. Заарештована березень-квітень 1944 р. Звинувачення: участь в організації українських націоналістів у період німецької окупації. Реабілітована 22.07.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області, звільнена з-під арешту. (Групова справа № 536 – 20 чол.)

ЯКУБА Андрій Якович, народився 01.10.1910 року у с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, закінчив 4 класи. Проживав у с. Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 17.12.37 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 18.05.38 р. вироком Миколаївського облсуду до 5 років ВТТ з поразкою прав на 2 роки. Постановою Верховного суду УРСР 23.12.39 р. покарання змінено до 3 років ВТТ з поразкою прав на 1 рік. Покарання відбув в Архангельській області в Онеглазі. Реабілітований 16.10.89 рішенням прокурора Херсонської області.

ЯКУБА Григорій Андрійович, народився у 1914 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 18.03.1944 року. Звинувачення: зрадництво, видача окупантам партизанських складів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 19.09.1944 засуджений до 5 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 04.05.1995 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ЯКУБА Михайло Матвійович, народився у 1894 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.П'ятихатки Великоолександрівського району. Заарештований у 1930 році. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР засуджений до 5 років заслання. Реабілітований 03.08.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЯКУБА Михайло Якович, народився у 1914 р. у с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, закінчив 7 класів. Проживав у с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 20.10.47 р. за співпрацю з німецькими окупантами. Херсонським облсудом 16.12.47 р. засуджений до 25 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Верховним Судом УРСР 09.10.54 р. покарання знижено до 7 років ВТТ. Рішенням прокурора Херсонської області від 21.11.92 р. реабілітований.

ЯКУБА Степан Никоневич, народився у 1907 році у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, малописьменний. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 01.04.44 р. Звинувачення: видача радянських активістів німецьким окупантам. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 30.06.44 направлений до спецтабору НКВС для фільтрації.

ЯКУБЕНКО Яків Васильович, народився у 1899 році в с.Калуга Березнігуватського району Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Нова Калуга Великоолександрівського району. Заарештований 10.08.1937 року. Звинувачення: шкідництво, наклепи на радянську владу, дискредитація керівників партії. (У 1932 році був засуджений до 3 років позбавлення волі за зрізування колосків). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 04.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЯНИШЕВСЬКИЙ Абрам Шмульевич, народився 18.12.1892 року в містечку Криве Озеро Одеської області, єврей, освіта середня. Проживав с.Калініндорф (с.Калінінське) Великоолександрівського району. Заарештований 19.08.1937 року. Звинувачення: участь у троцькістсько-терористичній організації. Верховним судом СРСР 14.10.1938 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 01.05.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

ЯРЕМЕНКО Григорій Семенович, народився у 1893 році в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 28.09.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Одеським облсудом 21.12.1936 і Верховним судом України 05.02.1937

засуджений до 3 років ВТТ, 2 років поразки в правах. Президією Верховного суду УРСР 19.02.1960 вищевказані рішення судових інстанцій відмінено і справу припинено. Реабілітований.

ЯРОВИЙ Анікей Степанович, народився у 1888 році у с.Митівка Кам'янець-Подільської області, українець, освіта нижча. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 25.10.46 р. за антирадянську агітацію. Херсонським облсудом 04.01.47 р. засуджений до 6 років позбавлення волі з поразкою прав на 3 роки та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 08.02.93 р. реабілітований.

ЯСИНСЬКИЙ Микола Андрійович, народився у 1904 році в с.Машево Семеновського району Чернігівської області, українець, освіта вища педагогічна. Проживав (з вересня 1944 по липень 1945 працював священником в с.Калінінськ). Заарештований 28.09.1945 року. Звинувачення: зрадницька і антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 06.03.1946 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 08.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ЯСИНСЬКИЙ Федосій Олександрович, народився 27.08.1888 року в с.Петрівка Тальнянського району Київської області, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Більшовицький наступ” Великоолександрівського району. Заарештований 18.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році був засуджений до 4 років ув'язнення за невиконання хлібозаготівель). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЯЦЕЛЕНКО Віктор Гаврилович, народився у 1924 році в с.Краснолюбєцьк Калінінського (Великоолександрівського) району, українець, освіта середня. Проживав с.Краснолюбєцьк Великоолександрівського району. Заарештований 20.08.1947 року. Звинувачення: служба у німецьких каральних органах. До суду не притягувався. Постановою УМДБ по Херсонській області від 10.09.1947 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЯЦЕНКО Василь Гнатович, народився у 1917 році у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, закінчив 10 класів. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 22.05.44 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 03.07.44 р. військовим трибуналом до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. Реабілітований 27.07.94 р. військовою Прокуратурою України.

ЯЦЕНКО Марко Полікарпович, народився у 1892 році в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Прожи-

вав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 22.01.1933 року. Звинувачення: шкідництво, виступи проти здачі хліба державі. (В 1918-1919 роках брав участь у банді). Особливою нарадою при колегії ДПУ 04.02.1933 засуджений до 3 років концтаборів. Реабілітований 31.01.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ЯЦЕНКО Павло Титович, народився у 1909 р. у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 29.08.44 р. за посібництво антирадянську діяльність та контрреволюційний саботаж. ВТ військ НКВС Херсонської області 11.01.45 р. засуджений до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 12.12.92 р. реабілітований.

ЯЦЕНКО Федір Юхимович, народився 15.02.1903 року в с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, крадіжки. (Брав участь у банді Григор'єва). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 02.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. 29.08.1939 року постановою УНКВС по Миколаївській області справу переглянуто і рішення трійки відмінено. Реабілітований 28.02.1990 Прокуратурою Херсонської області. Вдруге заарештований 25.07.46 р. за посібництво діяльність. Засуджений 02.10.46 р. Херсонським облсудом до 6 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням Херсонського облпрокурора від 15.11.93 р. реабілітований.

ЯЦИК Ананій Захарович, народився у 1895 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новодмитрівка Великоолександрівського району. Заарештований 19.04.1946 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським облсудом 25.11.1946 засуджений до 6 років ВТТ, 3 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 26.05.1993 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ЯЦИК Платон Омелянович, народився у 1896 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Іщенка Великоолександрівського району. Заарештований 27.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, затягування будівельних робіт у колгоспі. (У 1932 році був розкуркулений. У 1933 році заарештований за звинуваченням: соціально-небезпечний елемент, антирадянська діяльність. Особливою нарадою при колегії ДПУ 31.01.1933 засуджений до 3 років вислання у Північний край). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 16.09.1937 засуджений до роз-

стрілу. Розстріляний 18.10.1937 року. Реабілітований 28.03.1989; 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ЯЦКОВСЬКИЙ Полікарп Сафронівич, народився у 1899 році в с.Новопавлівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новопавлівка Великоолександрівського району. Заарештований 15.02.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. В звинувачувальному висновку Херсонського міськвідділу ДПУ від 04.09.1930 вказано, що справу направлено окружному прокурору для надання звинувачуваного суду Надзвичайної сесії. Інших документів у справі нема.

ЯЦУШКО Єлизар Павлович, народився 29.08.1902 року в с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початко-

ва. Проживав с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району. Заарештований 27.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 15.08.1967 Президією Херсонського облсуду.

ЯЦУШКО Касьян Петрович, народився у 1904 році у с.Велика Олександрівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча, працював бухгалтером. Проживав у с.Великій Олександрівці Великоолександрівського району. Заарештований 08.02.38. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 07.09.38 р. вироком Миколаївського облсуду на 4 роки ВТТ з поразкою прав на 1 рік. Постановою Верховного Суду УРСР від 13.06.40 р. вирок скасовано. Реабілітований 06.09.40 р.; вироком Миколаївського облсуду виправаний, звільнений з-під арешту.

ГРОМАДЯНИ, РЕПРЕСОВАНІ НА ТЕРИТОРІЇ ВЕРХНЬОРОГАЧИЦЬКОГО РАЙОНУ

А

АВРАМОВ Степан Дмитрович, народився 27.09.1888 року в м.Севлієво (Болгарія), болгарин, освіта початкова. Проживав с.Первомаївка Верхньорогачицького району. Заарештований 18.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, дискредитація партії та уряду. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 21.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 28.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

АЗАРОВ Іван Миколайович, народився у 1923 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 03.01.1944 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою ОКР „Смерш” 5-ї армії 25.04.1944 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

АЛЬОХІН Олександр Савелійович, народився у 1900 році в м.Миколаєві Миколаївської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Бабине Верхньорогачицького району. Заарештований 21.06.1937 року. Звинувачення: антирадянські вислови, пограбування громадянки. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.11.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.01.1938 у м.Миколаєві.

Реабілітований 02.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

АНТИПЕНКО Меланія Романівна, народилася у 1916 році в с.Ушкалка Великолепетиського (нині Верхньорогачицького) району, українка, освіта початкова. Проживала с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештована 15.11.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 08.03.1945 засуджена до 20 років каторжних робіт, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітована 21.04.1989 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

Б

БАЙША Микола Якович, народився у 1892 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 10.03.1945 року. Звинувачення: належність до агентири німецьких каральних органів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 31.05.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 27.07.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

БАЙША Олексій Трохимович, народився у 1893 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав с.Верхній Рoga-

чик Верхньорогачицького району. Заарештований 10.03.1945 року. Звинувачення: належність до агентури ворога. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 26.05.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 30.07.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

БАШМАКОВ Дмитро Григорович, народився у 1895 р. у с.Велика Знам'янка Дніпро-Каменського району Запорізької області, росіянин, освіта нижча. Проживав у с.Нова Знам'янка Верхньорогачицького району. Заарештований 20.06.47 р. Звинувачення: зрадницька та посібіницька діяльність у період окупації. Засуджений 18.09.47 р. військовим трибуналом військ МВС Херсонської області до 10 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки та конфіскацією майна. Реабілітований 29.10.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

БЕГМА (за ін. відом. – БІГМА) Тимофій Микитович, народився у 1873 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 16.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 18.04.1931 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 06.05.1991 Прокуратурою Херсонської області.

БЕЗДОЛЬНИЙ Федір Сергійович, народився (дата відсутня) у с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта середня. Проживав у с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 14.09.41 р. за контрреволюційну агітацію. Засуджений 03.10.41 р. ВТ 18-ї армії до розстрілу з конфіскацією майна. Вирок приведений до виконання 08.10.41 р. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 26.06.94 р. реабілітований.

БЕК Густав Петрович, народився 06.06.1882 року в с.Калуру Мелітопольського району Запорізької області, німець, освіта нижча. Проживав с.Георгіївка Верхньорогачицького району. Заарештований 21.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Запорізьким облсудом 29.07.1939 засуджений до 1 року 6 місяців позбавлення волі. Реабілітований 29.04.2000 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

БЕРГЕН Микола Генріхович, народився 30.01.1913 року в с.Михайлівка Великолетиського (нині Верхньорогачицького) району, німець, освіта нижча. Проживав с.Михайлівка Верхньорогачицького району. Заарештований 09.03.1938 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. Запорізьким облсудом 30.08.1939 за судом виправданий. з-під варті звільнений. Реабілітований.

БІЛИЙ Іван Маркович, народився 06.01.1883 року в с.Ушкалка Верхньорогачицького району, освіта початкова. Проживав с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1929 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 19.03.1990 Прокуратурою Херсонської області.

чненя: антирадянська агітація. (У 1929 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 19.03.1990 Прокуратурою Херсонської області.

БІЛОВ Григорій Прокопович, народився у 1906 році у с.Бабине Великолетиського району, українець, закінчив 5 класів. Проживав у с.Бабине тепер Верхньорогачицького району. Заарештований 28.07.42 р.Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 14.10.42р. військовим трибуналом до 10 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 27.07.94 р. рішенням військового прокурора Південного регіону України.

БІСКУП Антон Євстафійович, народився у 1885 році в с.Постолівка Волочиського району Вінницької області, поляк, неписьменний. Проживав с.Зелене Верхньорогачицького району. Заарештований 13.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (У 1933 році був виселений з прикордонної зони). Рішенням Наркому НКВС і Прокурора СРСР 04.11.1937 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 28.11.1937 у м.Миколаєві. Реабілітований 17.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БОЙКО Федот Костянтинович, народився у 1899 році в с.Карайдубина (с.Бережанка) Великолетиського (Верхньорогачицького) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Карайдубина (с.Бережанка) Верхньорогачицького району. Заарештований 03.03.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.05.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БОЙЧЕНКО Василь Трохимович, народився у 1891 році в с.Баратівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 31.10.1937 року. Звинувачення: належність до троцькістсько-шкідницької організації. Дніпропетровським облсудом 21-27.11.1937 засуджений до 2 років позбавлення волі. Президією Верховного суду УРСР 08.05.1938 справу направлено на новий розгляд. Постановою УНКВС по Запорізькій області від 14.07.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БОРОДАВКО Дмитро Кузьмич, народився у 1885 році в с.Бабине Великолетиського (Верхньорогачицького) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Бабине Верхньорогачицького району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований у 1993 році Прокуратурою Херсонської області.

БРОДЕЦЬКИЙ Петро Михайлович, народився у 1914 р. у с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, письменник. Військовослужбовець 11 тракторного полку Червоної Армії. Заарештований 27.09.42 р. за спробу перейти на бік ворога. Засуджений 30.09.42 р. вироком 154 окремої морської стрілецької бригади до розстрілу з конфіскацією майна. Вирок виконано 12.10.42 р. Рішенням 1-го заступника прокурора Херсонської області від 10.07.98 р. реабілітований

БУДИЛО Григорій Павлович, народився у 1897 році в м.Ромни Сумської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 09.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Великолепетиського райвідділу ДПУ від 11.07.1931 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БУКЧА (Бунга) Федір Михайлович, народився у 1910 році в с.Ветліна Жешувського району (Польща), українець, освіта нижча. Проживав с.Новознам'янка Верхньорогачицького району. Заарештований 06.07.1952 року. Звинувачення: член секти ієговістів. Херсонським облсудом за ст. 54-10 ч.2, 51-11, 56-18 ч. 2 КК УРСР засуджений до 25 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах, конфіскації майна. Реабілітований 11.03.1990 Президією Верховного суду УРСР.

БУЧУЛЯ Франц Дем'янович, народився у 1879 році у с.Липівка Вінницької області, поляк, неписьменний. Проживав у с.Зелене Великолепетиського (тепер Верхньорогачицького) району. Заарештований 14.02.38 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Реабілітований 15.01.39 р. постановою Великолепетиського відділу НКВС та райпрокуратури.

В

ВАНКЕВИЧ Іван Пилипович, народився у 1904 році у с.Городниці Київської області, українець, освіта нижча. Проживав у с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 27.02.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 09.12.40 р. рішенням Запорізького облсуду.

ВЕЛИКИЙ Іван Терентійович, народився у 1896 році в с.Бабине Верхньорогачицького району, українець, освіта 1 клас сільської школи. Проживав с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 20.10.1930 року. Звинувачення: антирадянська, антиколгоспна агітація. (У 1930 році був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 06.02.1931 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 12.01.1992. Прокуратурою Херсонської області.

ВЕНГЕРЕНКО Гаврило Макарович, народився 20.04.1897 року в с.Ушкалка Верхньорогачицького району, українець. Проживав с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 16.01.1938 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 19.12.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВЕНГЕРЕНКО Петро Маркович, народився 26.12.1880 року в с.Ушкалка Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештований 28.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1930 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 14.11.1937 засуджений до 10 років позбавлення волі. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВЕРТЕНІНА Ірина Михайлівна, народилася у 1921 році в с.Велика Знам'янка Великолепетиського району, росіянка, освіта 7 класів. Проживала с.Новознам'янка Великолепетиського (нині Верхньорогачицького) району. Заарештована 25.02.1944 року. Звинувачення: зв'язок з німецькою поліцією, зрадливість. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 28.11.1944 засуджена до 15 років каторжних робіт, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 06.03.1956 вищевказаний вирок відмінено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ВЕРТЕГЕЛЬ Михайло Якович, народився 08.09.1886 року в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта середня. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 20.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області 01.12.1937 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 17.01.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 29.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВОРОНЕЦЬ Василь Дмитрович, народився у 1884 році в с.Зелене Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Зелене. Заарештований 20.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація проти колективізації та хлібозаготівель. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 13.01.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 15.08.1996 Прокуратурою Херсонської області.

Г

ГАВРИЩУК Марія Олексіївна, народилася у 1935 році в с.Кійданці Печенінського району Станіславської області, українка, освіта нижча. Проживала с.Зелене Великолепетиського (нині Верхньорога-

чицького) району. Заарештована 08.03.1953 року. Звинувачення: зв'язок з ОУН. До суду не притягувалася. Постановою УМВС по Херсонській області 09.04.1953 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ГАЙ Гордій Дмитрович, народився у 1893 році в с.Зелене Верхньорогачицького району, освіта початкова. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Служив у Махно). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 11.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГАЛИГА Каленик Єфремович, народився у 1890 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав с.Павлівка Великопетиського (нині Верхньорогачицького) району. Заарештований 11.06.1945 року. Звинувачення: посібницька і зрадницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 13.09.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ГАНЖА Федір Сергійович, народився у 1892 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав м.Копейськ Челябінської області. Заарештований 08.01.1945 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 39-ї армії 18.01.1945 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Помер 01.08.1945 в Сибтаборі МВС СРСР. Реабілітований 16.08.1993 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ГЕЙНЕ Геральд Володимирович, народився 01.03.1914 року в с.Пришиб Молочанського району Запорізької області, німець, освіта нижча. Проживав с.Михайлівка Великопетиського (нині Верхньорогачицького) району. Заарештований 09.03.1938 року. Звинувачення: належність до контрреволюційної організації. Запорізьким облсудом 30.08.1939 за судом виправданий, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ГЕРЯ Авксентій Полікарпович, народився у 1871 р. у с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 1 2.09.41 р. за антирадянську пропаганду. ВТ 130-ї стрілецької дивізії 20.09.41 р. засуджений до розстрілу. Рішенням прокурора Херсонської області від 18.02.93 р. реабілітований.

ГІЛЬ Дмитро Самсонович, народився у 1899 р. у с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Верхній Рoga-

чик Верхньорогачицького району. Заарештований 20.10.37 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 16.11.38 р. Миколаївським облсудом до 4 років ВТТ з поразкою прав на 2 роки. Реабілітований 10.02.39 р. рішенням Верховного Суду УРСР.

ГІМС Гаврило Якович, народився у 1902 р. у с.Бабине Верхньорогачицького району, українець, закінчив 7 класів. Проживав на ст.Каргалінська Орджонікідзеньського краю. Заарештований 09.03.43 р. Звинувачення: антирадянська пропаганда. Засуджений 01.04.43 р. військовим трибуналом 1-ї гвардійської армії до 8 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Військовим трибуналом 23.04.43 р. справа припинена "За смертю обвинуваченого". Реабілітований 06.05.2000 р. рішенням Прокуратури Херсонської області.

ГЛУШКО Іван Васильович, народився у 1907 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Верхній Рогачик. Заарештований 06.10.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ОДПУ 18.01.1930 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 31.07.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ГОРДІЄНКО Василь Гаврилович, народився у 1922 році в с.Зелене Верхньорогачицького району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Зелене Верхньорогачицького району. Заарештований 17.03.1942 року. Звинувачення: добровільно здався в полон до ворога. Військовим трибуналом 333-ї стрілецької дивізії 03.05.1942 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Військовим трибуналом Південного фронту 14.05.1942 розстріл замінено 10 роками ВТТ, 5 роками поразки в правах. Реабілітований 01.06.1945 Верховним судом СРСР (вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено).

ГУК Андрій Степанович, народився у 1885 р. у с.Зелене Великопетиського району, росіянин, освіта нижча. Проживав у с.Зелене тепер Верхньорогачицького району. Заарештований 04.01.33 р. Звинувачення: брав участь у куркульському саботажі. Реабілітований 23.02.33 р. постановою Дніпропетровського облвідділу ДПУ.

ГУК Євдокія Василівна, народилася у 1924 році в с.Збора Войнілівського району Станіславської області, українка, освіта початкова. Проживала с.Новознам'янка Верхньорогачицького району. Заарештована влітку 1952 року. Звинувачення: за ст.ст. 54-10 ч.ІІ і 54-ІІ КК УРСР. У зв'язку з відсутністю томів справи №№ 1 і 8 подальша доля невідома.

ГУЛАК Данило Олексійович, народився у 1901 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештова-

ний 23.02.1921 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою колегії Мелітопольської повітової НК 06.03.1921 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.04.1921 року. Реабілітований 20.04.1993 Прокуратурою Херсонської області.

Д

Д'ЯЧЕНКО – ЛЕНСЬКИЙ Володимир Васильович, народився у 1902 р. у м.Кірово Одеської області, українець, освіта нижча. Проживав у с.Ушкалка Великолепетиського (тепер Верхньорогачицького) району. Заарештований 02.11.36 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 17.02.37 р. Дніпропетровським облсудом до 4 років ВТТ з поразкою прав на 2 роки. Реабілітований 10.08.93 р. рішенням Прокуратури Херсонської області.

ДЕРКС гудольф Карлович, народився 15.12.1873 року у Волинській губернії, німець, освіта початкова. Проживав с.Михайлівка Верхньорогачицького району. Заарештований 09.03.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Був проповідником. У 1931 році позбавлений виборчих прав). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 22.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 21.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 10.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДСЄВ Лаврентій Корнійович, народився у 1885 році в с.Зелене Великолепетиського (нині Верхньорогачицького) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Зелене Верхньорогачицького району. Заарештований 04.04.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація, організація контрреволюційного угруповання. До суду не притягувався. Постановами Мелітопольського міськвідділу ДПУ від 15.04.1930, 25.04.1930, 28.04.1930 та окружного прокурора від 20.05.1930 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДСЄВ Олексій Корнійович, народився у 1881 році в с.Зелене Великолепетиського (нині Верхньорогачицького) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Зелене Верхньорогачицького району. Заарештований 04.04.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація, організація контрреволюційного угруповання. До суду не притягувався. Постановами Мелітопольського міськвідділу ДПУ від 15.04.1930, 25.04.1930, 28.04.1930 та окружного прокурора від 20.05.1930 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДИМЧЕНКО Володимир Терентійович, народився 12.06.1900 року в колонії Сергіївка Верхньорогачицького району, українець, освіта середня військова. Проживав сел.Тасирхой, ст.Берзя Читинської області. Заарештований 07.07.1938 року. Звинувачення: участь у військово-троцькістській організації. Військовим трибуналом Забайкальського військового

округу 21.07.1939 за судом виправданий, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДІДЕНКО Никифор Карпович, народився 30.05.1897 року в с.Ногайськ Бердянського району Запорізької області, українець, освіта середня. Проживав с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештований 12.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1919-1920 роках служив в армії Денікіна). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 20.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 25.01.1967 Президією Херсонського облсуду.

ДОБРЮХА Олексій Васильович, народився у 1923 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 06.05.1942 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 91-ї стрілецької дивізії 24.05.1942 засуджений до 8 років ВТТ з відкладенням виконавчого вироку до закінчення військових дій. Реабілітований 02.08.1993 Висновком військового прокурора Одеського військового округу.

ДОРОШЕНКО Леон Михайлович, народився 05.03.1914 року в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 14.07.1937 року. Звинувачення: участь у троцькістській терористичній організації. Верховним судом СРСР 21.08.1937 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 31.03.1960 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ДУРНЄВ Єлисей Семенович, народився у 1899 році в с.Зелене Великолепетиського (нині Верхньорогачицького) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Зелене Верхньорогачицького району. Заарештований 04.04.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація, організація контрреволюційного угруповання. До суду не притягувався. Постановами Мелітопольського міськвідділу ДПУ від 15.04.1930, 25.04.1930, 28.04.1930 та окружного прокурора від 20.05.1930 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

Е

ЕКСЛЕР Адольф Теодорович, народився 16.09.1893 року в с.Милиці Нововоробієвського району Київської області, німець, освіта початкова. Проживав с.Георгіївка Верхньорогачицького району. Заарештований 03.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна фашистська агітація. Наркомом внутрішніх справ і прокурором СРСР 18.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 17.11.1937 року. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЕСКЕ Юліус Християнович, народився в м.Новоград-Волинський Житомирської області, німець, освіта початкова. Проживав с.Георгіївка Верхньорогачицького району. Заарештований 22.12.1937 року. Звинувачення: розповсюдження контрреволюційних чуток, зв'язок із агентом німецької розвідки. Наркомом внутрішніх справ та прокурором СРСР 29.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 16.02.1938 року. Реабілітований 31.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Ж

ЖЕЛЕЗНЯК Опанас Андрійович, народився у 1896 р. у с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 26.12.37 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 15.04.38 р. Миколаївським облсудом до 6 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 28.06.63 р. Пленумом Верховного Суду УРСР.

З

ЗАГРУННИЙ Олексій Купріянович, народився у 1879 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 22.04.1932 року. Звинувачення: антирадянська, антиколгоспна діяльність. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 04.08.1932 засуджений до 3 років вислання у Казахстан. Реабілітований 08.02.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ЗАГУМЕННИЙ Єгор Мартинович, народився у 1874 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Зелене Верхньорогачицького району. Заарештований 04.04.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація, організація контрреволюційного угруповання. До суду не притягувався. Постановами Мелітопольського міськвідділу ДПУ від 15.04.1930, 25.04.1930, 28.04.1930 та окружного прокурора від 20.05.1930 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЗАДНПРЯНИЙ Федір Тимофійович, народився у 1916 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта середня. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 13.02.1948 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським облсудом 24.03.1948 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Президією Верховного суду УРСР 30.12.1954 покарання знижено до 10 років ВТТ. Умовно-достроково звільнений згідно з Указом РВС СРСР від 14.07.1954. Реабілітований 20.08.1955 Верховним судом Комі АРСР.

ЗАРУБА Іван Леонтійович, народився у 1889 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького ра-

йону, українець, освіта нижча. Проживав с.Знаменка Каменського району Дніпропетровської області. Заарештований 12.10.1934 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Дніпропетровській області 28.10.1934 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЗЕЛЕНКЕВИЧ Сергій Платонович, народився у 1896 році в с.Нова Збур'ївка Голопристанського району, українець, освіта середня. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 25.01.1951 року. Звинувачення: приналежність до антирадянської організації. (У 1937 році був засуджений до 10 років таборів, як учасник антирадянської групи в Челябінській області. Строк відбув повністю). Постановою особливої наради при Міністрі держбезпеки СРСР 26.05.1951 засуджений до вислання на поселення в Джамбульську область (Казахстан) під нагляд органів МДБ. Реабілітований 12.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЗЕЛЕНСЬКИЙ Степан Миколайович, народився у 1912 р. у с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, письменник. Військовослужбовець. Проживав за місцем дислокації стрілецького полку №161. Заарештований 06.05.42 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 10.05.42 р. ВТ 95-ї стрілецької дивізії до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 17.05.94 р. реабілітований.

ЗЕЛІНСЬКИЙ Сергій Васильович, народився 24.09.1889 року в с.Ушкалка Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Був розкуркулений, від заслання втік. У 1930 році заарештований. Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області у 1937 році засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.04.1989; 18.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ЗЕМЛЯНИЙ Василь Семенович, народився у 1893 р. у с.Песочін Липовецького району Вінницької області, українець, закінчив 3 класи. Проживав у с.Карай Дубина (тепер с.Бережанка) Верхньорогачицького району. Заарештований 27.11.44 р. за посібництво та антирадянську діяльність. Засуджений 30.03.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітований.

ЗІМЕНСЬКИЙ Данило Петрович, народився 16.08.1899 року в с.Михайлівка Великолепетиського (нині Верхньорогачицького) району, німець, освіта нижча. Проживав с.Михайлівка Верхньорогачицького району. Заарештований 09.03.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притя-

гувався. Постановою УНКВС по Запорізькій області 13.07.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЗУЙ Тимофій Іванович, народився у 1908 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 27.03.1943 року. Звинувачення: антирадянська поразницька агітація. Військовим трибуналом Армавірського гарнізону 18.04.1943 засуджений до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 18.05.1959 Військовим трибуналом Північно-Кавказького військового округу (вищевказаний вирок відмінено, справу за ст. 4 п.5 УПК РСФСР припинено).

I

ІВАНОВ Михайло Степанович, народився у 1903 р. у с.Конюхово Рязанської області, росіянин, закінчив 3 класи. Проживав у с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 01.03.44 р. Звинувачення: співпраця з німецькими розвідорганами. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 16.09.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС для фільтрації.

ІВАНЧЕНКО Гаврило Якович, народився у 1896 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 02.11.1943 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом 5-ї запасної стрілецької бригади 02.01.1944 засуджений до 7 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 27.08.1993 Висновком військового прокурору Південного регіону України.

ІВАХНЕНКО Омелян Васильович, народився 17.07.1889 року в с.Бабине Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Бабине Верхньорогачицького району. Заарештований 27.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 02.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ІРЗА Іван Олександрович, народився у 1926 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта 7 класів. Без певного місця проживання. Заарештований 15.08.1944 року. Звинувачення: зберігання антирадянської брошури. До суду не притягувався. Визначенням Військового трибуналу військ НКВС Київської області 31.12.1944 за судом виправданий, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ІТАЛЬЯНЦЕВ Іван Васильович, народився 25.05.1881 року в с.Завидове Завидівського району Тверської області, росіянин, освіта середня. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району.

Заарештований 02.02.1937 року. Звинувачення: належність до троцькістсько-шкідницької організації. Дніпропетровським облсудом 21-27.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Президією Верховного суду УРСР 08.05.1938 справу направлено на новий розгляд. Постановою УНКВС по Запорізькій області від 14.07.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

K

КАРАМУШКО Семен Андрійович, народився 02.10.1900 року в с.Карайдубина (нині с.Бережанка) Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Бережанка Верхньорогачицького району. Заарештований 24.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 13.01.1965 Президією Херсонського облсуду.

КАЧАН Василь Павлович, народився у 1883 році в с.Ушкалка Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештований 04.01.1933 року. Звинувачення: саботаж хлібозаготівель. (У 1932 році розкуркулений). Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 05.01.1933 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.01.1996 Прокуратурою Херсонської області.

КЕЙМАНОВ Антон Ілліч, народився 07.12.1886 року в с.Велика Знаменка Каменського району Запорізької області, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Новознам'янка Верхньорогачицького району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Реабілітований 27.12.1961 Президією Херсонського облсуду.

КИСЛИЙ Микола Васильович, народився у 1909 році в с.Бабине Великолепетиського (Верхньорогачицького) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Житковичи БРСР. Заарештований 20.08.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою колегії ОДПУ 23.10.1932 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 10.09.1992 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

КИСЛИЙ Федір Васильович, народився 26.06.1906 р. у с.Бабине Великолепетиського (тепер Верхньорогачицького) району, українець, освіта 3 класи. Проживав у с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 09.03.44 р. Звинувачення: видача комуністів та партизан. Засуджений 25.10.44 р. вироком Президії військового трибуналу військ НКВС до 20 років каторжної праці з поразкою прав та конфіскацією майна. Реабілітований 26.03.55

року; рішенням військового трибуналу Таврійського військового округу вирок скасовано, справа припинена, засуджений звільнений.

КИЯШКО Іван Кононович, народився у 1888 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Самійлівка Верхньорогачицького району. Заарештований 13.11.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1929 році розкуркулений та засуджений до 1 року за невиконання хлібозаготівель). Постановою особливої наради при ДПУ УРСР 06.02.1931 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

КОВАЛЕНКО Григорій Мартинович, народився у 1875 році в с.Бабине Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Бабине Верхньорогачицького району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15-16.01.1938 засуджений до 2 років ВТТ. (30.01.1939 справу припинено). Реабілітований 04.01.1990 Прокуратурою Херсонської області.

КОВАЛЕНКО Ілля Євдокимович, народився 20.07.1876 в с.Бабине Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Бабине. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Підпадав під розкуркулення, втік з села). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 02.04.1990 Прокуратурою Херсонської області.

КОВАЛЕНКО Сергій Амвросійович, народився у 1881 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта середня. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 22.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда та агітація. (У 1919 році був заарештований за контрреволюційну діяльність). Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області 28.12.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 11.02.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОВАЛЬОВА Марія Петрівна, народилася у 1905 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українка, освіта 7 класів. Проживала с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештована 11.06.1945 року. Звинувачення: належність до агентири німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 08.02.1946 засуджена до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітована 12.08.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

КОВБАСА Григорій Максимович, народився 24.02.1911 року в сел.Рогачинський Середньоволзький край, українець, освіта початкова. Проживав с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештований

22.02.1938 року. Звинувачення: дискредитація партії та радвлади. (У 1934 році був розкуркулений). Рішення по справі не приймалося. Реабілітований 13.11.1994 Прокуратурою Херсонської області.

КОВБАСА Павло Сафронівч, народився 19.01.1888 року в с.Нижній Рогачик, українець, освіта початкова. Проживав с.Нижній Рогачик. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність та агітація. (Служив у армії Петлюри). Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Реабілітований 04.02.1959 Президією Херсонського облсуду.

КОМПАНИЄЦЬ Іван Юхимович. Народився у 1888 р. у с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 25.02.48 р. за співпрацю з німецькими окупантами. Херсонським облсудом 06.05.48 р. засуджений до 7 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки та конфіскацією майна.

КОМПАНИЄЦЬ Семен Кононович, народився у 1900 році в с.Нижній Рогачик Великопетиського (Рогачицького) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році був розкуркулений, від вислання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Реабілітований 14.04.1966 Президією Херсонського облсуду.

КОПІЙКА Василь Андрійович, народився 11.04.1882 року в с.Нижній Рогачик Великопетиського (Верхньорогачицького) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештований 10.03.1938 року. Звинувачення: зв'язок з білогвардійцями, контрреволюційна агітація. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.05.1938 року. Реабілітований 24.05.1978 Президією Херсонського облсуду.

КОСЯК Олександра Іванівна, народилася у 1921 році в с.Ушкалка Великопетиського (нині Верхньорогачицького) району, українка, освіта 7 класів. Проживала с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештована 15.11.1944 року. Звинувачення: належність до агентири німецьких розвідорганів. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 07.02.1945 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітована 24.11.1965 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

КОСЯК Петро Андрійович, народився у 1895 р. у с.Ушкалка Великопетиського (тепер Верхньорогачицького) району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештований 14.04.44 р. Звинувачення: брав участь

у видачі партизан та радянських активістів. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 25.10.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС для фільтрації.

КРИГІН Дмитро Якович, народився у 1889 році в с.Зелене Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Зелене Верхньорогачицького району. Заарештований у 1929 році. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1918-1920 роках служив у білих). Особливу нарадою при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років концтаборів. Реабілітований 30.06.1995 Прокуратурою Херсонської області.

КРИГІН Петро Олексійович, народився у 1884 році в с.Зелене Великопетиського (нині Верхньорогачицького) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Зелене Верхньорогачицького району. Заарештований 04.04.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація, організація контрреволюційного угруповання. До суду не притягувався. Постановами Мелітопольського міськвідділу ДПУ від 15.04.1930, 25.04.1930, 28.04.1930 та окружного прокурора від 20.05.1930 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КРИШТОП Прокопій Єрмолайович, народився 07.02.1904 року в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 29.10.1937 року. Звинувачення: належність до троцькістсько-шкідницької організації. Дніпропетровським облсудом 21-27.11.1937 засуджений до 3 років ВТТ. Верховним судом УРСР від 22.02.1938 вивецказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КРИШТОПА Іван Максимович, народився у 1919 р. у с. Нижній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, закінчив два курси Херсонського педінституту. Проживав у с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 26.02.44 р. Звинувачення: допомога німецьким окупантам. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 08.10.44 справа припинена, направлений до спецтабору НКВС у м.Ворошиловоград.

КРИШТОТА Андрій Васильович, народився 19.08.1904 року в с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 засуджений до 10 років ВТТ. (Помер у Магадані 24.02.1941 року). Реабілітований 29.07.1964 Президією Херсонського облсуду.

КРИШТОТА Максим Васильович, народився 13.08.1897 року в с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Про-

живав с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 26.08.1963 Президією Херсонського облсуду.

КРИШТОН Семен Степанович, народився 16.02.1884 року в с.Вознесенка Мелітопольського району Дніпропетровської області, українець, освіта середня. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1916 році знаходився в полоні у Німеччині). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 18.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 02.12.1937 в м.Херсоні. Реабілітований 12.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КУГИНСЬКИЙ Дмитро Францевич, народився у 1915 році в с.Ялінець Імільчинського району Київської області, поляк, освіта початкова. Проживав с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році господарство батька було розпродано за невиконання хлібоздачі державі. Був висланий з прикордонної смуги як неблагонадійний). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КУЛЯ Станіслав Францевич, народився у 1900 році в с.Торноруди Вінницької області, поляк, неписьменний. Проживав с.Зелене №2 Верхньорогачицького району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Рішенням наркому НКВС і прокурора СРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 05.09.1961 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

КУЩИНА Василь Ілліч, народився у 1922 р. у с.Ушкалка Великопетиського району, українець, освіта середня. Проживав у с.Ушкалка тепер Верхньорогачицького району. Заарештований 07.07.42 р. Звинувачення: намір у зраді Вітчизни. Засуджений військовим трибуналом до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. Рішенням військового трибуналу Західного фронту 18.12.42 р. вирок зменшений до 6 років ВТТ з поразкою прав на 2 роки. Реабілітований 27.07.94 р. рішенням військового прокурора Південного регіону України.

КУЧИНСЬКИЙ Станіслав Францевич, народився 11.09.1910 року в с.Ямець Київської області, поляк, освіта початкова. Проживав с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештований 21.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.10.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Л

ЛАГУШ Йосип Казимирович, народився 18.08.1908 року в с.Соломне Волочиського району Хмельницької області, поляк, освіта початкова. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 26.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, прославлення фашистського режиму в Польщі. Особливою трійкою при УНКВС по Миколаївській області 29.09.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛАЩЕНКО Давид Карпович, народився у 1894 році у с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 16.04.32 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 14.06.32 р. постановою Дніпропетровського облвідділу ДПУ.

ЛАЩЕНКО Данило Карпович, народився у 1885 році у с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 16.04.32 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою прокурора Дніпропетровського облвідділу ДПУ від 15.06.32 р. справа припинена. По ст.1 Закону України від 17.04.91 р. реабілітований

ЛИСЕНКО Михайло Митрофанович, народився 15.11.1902 року в с.Новий Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новий Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.01.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 19.12.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛИТВИНОВ Іван Йосипович, народився у 1880 році в с.Ушкалка Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештований 09.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1925 році був засуджений за приховування землі. У 1930 році розкуркулений). Постановою особливої трійки при ДПУ УРСР 27.04.1931 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 23.07.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ЛИТОШЕНКО Іван Миколайович, народився у 1892 році в м.Києві, українець, освіта вища. Проживав с.Ушкалка Великопетиського (нині Верхньорогачицького) району. Заарештований 10.07.1944 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 29.11.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 08.06.1990 Президією Херсонського

облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ЛЮБЧАК Юхим Юхимович, народився 20.01.1889 року в Вінницькій області, українець, освіта середня. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1934 році був заарештований і засуджений до 3 років концтаборів). Постановою трійки УНКВС по Дніпропетровській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

М

МАЛИЙ Олександр Никифорович, народився у 1915 р. у с.Карайдубина (нині с.Бережанка) Верхньорогачицького району, українець, закінчив 3 класи. Курсант Харківського військового училища зв'язку. Проживав за місцем дислокації училища. Заарештований 11.02.39 р. військовою прокуратурою Харківського військового округу за контрреволюційну агітацію. Засуджений 28.05.39 р. ВТ ХВО до 4 р. ВТТ з поразкою прав на 2 р. Рішенням Військового прокурора Південного регіону України від 23.02.94 р. реабілітований.

МАЛИЙ Степан Олександрович, народився 10.03.1910 року в с.Карайдубина Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, виступи проти стахановського руху. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 16.01.1938 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 09.12.1964 Президією Херсонського облсуду.

МАЛОВІЧКО Максим Корнійович, народився у 1887 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав хутір Попова Балка Верхньорогачицького району. Заарештований 24.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 24.04.1931 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 23.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

МАТВІЄНКО Семен Авсентійович, народився 16.04.1886 року в с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 25.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 02.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МИМОХОД Степан Дмитрович, народився у 1934 році в с.Селище Галицького району Станіславської області, українець, освіта 4 класи. Проживав с.Зелене Великолепетиського (нині Верхньорогачицького) району. Заарештований 28.02.1953 року. Звинувачення: зв'язок з ОУН. До суду не притягувався. Постановою УМДБ по Херсонській області 21.05.1954 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МИХАЛЬЧУК Семен Петрович, народився 13.08.1895 року в с.Кургица Городницького району Житомирської області, українець, неписьменний. Проживав с.Верхній Рогачик Великолепетиського (Верхньорогачицького) району. Заарештований 24.02.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. (Служив у армії Петлюри). Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.04.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 02.12.1963 Президією Херсонського облсуду.

МОВЧУН Юхим Свиридович, народився 14.10.1885 року в с.Зелене Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 16.01.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 2 років ВТТ. Реабілітований 19.12.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МОЙСЕЄНКО Никифор Григорович, народився 02.06.1874 року в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 27.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Запорізьким облсудом 11.11.1939 за судом виправданий, підписка про невід'язанульована. Реабілітований.

Н

НАЗАРЕНКО Архип Антонович, народився у 1878 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований у 1931 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1917-1918 роках був у полоні в Австрії). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 18.02.1992 Прокуратурою Херсонської області.

НАЙДЬОНОВ Єлизар Федорович, народився 13.10.1873 року в с.Горностаївка Горностаївського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Бабині Верхньорогачицького району. Заарештований 25.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській

області 02.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

НЕСІН Пимон Трифонович, народився у 1897 році у с.Самійлівка Лепетиського (тепер Верхньорогачицького) району, українець, освіта нижча. Військовослужбовець 813-ї ОРС 373-ї стрілецької дивізії. Заарештований 17.11.42 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 13.12.42 р. ВТ 373 стрілецької дивізії до розстрілу. 02.01.43 р. ВТ Калінінського фронту змінив вирок на 10 р. ВТТ. Звільнений 29.06.52 р. Рішенням Військового прокурора Південного регіону України від 17.05.94 р. реабілітований.

НЕЧПАСОВ Микола Йосипович, народився у 1906 р. у с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта вища – закінчив Махач-Калінський педінститут у 1940 р. Проживав у с.Сармаково Кабардинської РСР. Заарештований 24.03.44 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Засуджений 22.05.44 р. військовим трибуналом до 8 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Помер 08.01.45 р. у місцях ув'язнення Пермської області. Реабілітований 20.07.94 р. військовою Прокуратурою України.

НИКОЛЮК Олексій Олександрович, народився 17.03.1895 року в с.Зіньки Волинської губернії, українець, освіта нижча. Проживав с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештований 27.10.1937 року. Звинувачення: контрабанда, контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Запорізькій області від 15.11.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований (дата відсутня) Висновком прокурора Херсонської області.

НИЧИК Ничипір Логвинович, народився у 1887 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований у 1931 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 11.12.1991 Прокуратурою Херсонської області.

О

ОВДІЄНКО Гнат Гнатович, народився 20.12.1885 року в с.Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нижній Рогачик. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: (відсутні). У 1938 році постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області з-під варті був звільнений за відсутністю доказів вини. Реабілітований 25.08.1994 Прокуратурою Херсонської області.

ОЛЕКСАНДРОВ-ДАВИДОВ Дмитро Іванович, народився у 1900 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Новоросійськ, вул. Євгенівська, 15. Заарештований 30.12.1925 року. Звинувачення: служба

і злодіяння в період перебування в білій армії. До суду не притягувався. Постановами Херсонського ОО ДПУ від 19.10.1926 і 11.12.1926 та окружного прокурора від 20.12.1926 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ОЛІЙНИК Іван Захарович, народився 27.01.1891 року в с.Велика Знам'янка Кам'яно-Дніпровського району Запорізької області, росіянин, освіта середня. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 11.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 21.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 28.09.1957 Президією Херсонського облсуду.

ОЛІЙНИК Микола Якович, народився у 1897 році в с.Ушкалка Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештований 08.02.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 03.06.1930 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 21.7.1996 Прокуратурою Херсонської області.

П

ПАВЛЮК Іван Іллч, народився у 1896 році в м.Цюрупинськ Цюрупинського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 01.07.1941 року. Звинувачення: підозра в шпигунстві і скоєнні диверсії. До суду не притягувався. Постановою УНКВС Башкирської АРСР від 25.11.1941 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПАНКЄЄВ Захар Іванович, народився 05.09.1903 року в с.Велика Знам'янка Кам'яно-Дніпровського району Запорізької області, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Карайдубина (с.Бережанка) Верхньорогачицького району. Заарештований 19.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, виступи проти заходів оборонного значення. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. (Помер у місцях позбавлення волі 08.04.1942 року). Реабілітований 29.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПАНЧЕНКО Петро Гнатович, народився 03.10.1900 року в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 11.06.1935 року. Звинувачення: антиколгоспна агітація. Дніпропетровським облсудом 24.11.1935 засуджений до 5 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Пленумом Верховного суду УРСР 29.03.1963 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований.

ПАНЧЕНКО Петро Сергійович, народився у 1897 році в с.Карайдубина (с.Бережанка) Верхньоро-

гачицького району, українець, освіта початкова. Проживав селище Попова Балка Верхньорогачицького району. Заарештований 14.04.1932 року. Звинувачення: антирадянська, антиколгоспна агітація. (Був розкуркулений). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 08.06.1932 року засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 13.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ПАНЧУК Пилип Михайлович, народився у 1898 році с.Модринець Грубеншевського району Холмської області (Західна Україна), українець, освіта нижча. Проживав с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештований 15.02.1944 року. Звинувачення: служив начальником німецької поліції. Військовим трибуналом 59-ї гвардійської стрілецької дивізії 22.03.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Помер 08.03.1946 в Інтинському ВТТ. Комі АРСР.

ПЕЧЕНИЙ Василь Григорович, народився 22.03.1902 року в с.Пшеничне Самарської губернії, українець, освіта початкова. Проживав с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 25.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 02.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПОВАЛЯЄВ Микола Борисович, народився у 1909 році в с.Зелене Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Житковичі (БРСР). Заарештований 20.08.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою колегії ОДПУ 23.10.1932 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 10.09.1992 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

ПОЛТАВЕЦЬ Микола Семенович, народився у 1901 році в с.Ушкалка Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештований 21.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.06.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 04.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПОНОМАРЕНКО Матвій Якович, народився у 1896 році в с.Зелене Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав с.Зелене Верхньорогачицького району. Заарештований 29.11.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1919 році служив у білігвардійців. У 1932 році виключений з колгоспу як куркуль). Постановою особливої наради при ДПУ УРСР 11.01.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 12.01.1992 Прокуратурою Херсонської області.

ПОПОВ Архип Сисосевич, народився у 1885 році в с.Рубанівка Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Зелене Великолепетиського

(нині Верхньорогачицького) району. Заарештований 04.04.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація, організація контрреволюційного угруповання. До суду не притягувався. Постановами Мелітопольського міськвідділу ДПУ від 15.04.1930, 25.04.1930, 28.04.1930 та окружного прокурора від 20.05.1930 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПРОКОФЬЄВ Іван Гнатович, народився 25.09.1880 року в с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району, українець. Проживав с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 08.09.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Служив у білих). Постановою трійки УНКВС по Дніпропетровській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 22.12.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПРОКОФЬЄВ Іван Костянтинівич, народився 04.09.1895 року в с.Бабині Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Бабині. Заарештований 27.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році розкуркулений та висланий, із заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 02.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПРОКОФЬЄВ Іван Федорович, народився у 1905 році в с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав с.Первомайська Верхньорогачицького району. Заарештований 24.02.1944 року. Звинувачення: зрадництво і антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 30.03.1945 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Верховним судом СРСР 28.05.1946 справу направлено на новий розгляд. Постановою УМДБ по Херсонській області від 22.07.1947 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ПРОКОФЬЄВ Микита Венедиктович, народився у 1885 році в с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 17.03.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 13.04.1930 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 28.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПРОХОРЕЦЬ Максим Прохорович, народився 15.03.1912 року в с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. (У 1930 році звинувачувався у проведених антирадянській агітації та шкідництві). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 засуджений до 8 років

ВТТ. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПУПКО Іван Кіндратович, народився у 1923 р. у с.Березово-Лука Полтавської області, українець, освіта середня. Проживав у с.Ушкалка Великолепетиського (тепер Верхньорогачицького) району. Заарештований 14.04.44 р. Звинувачення: співпраця з гестапо у період окупації. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 20.09.44 р. справа припинена, направлений до спецтабору НКВС для фільтрації.

ПШЕНИЧНИЙ Тимофій Терентійович, народився у 1876 році в с.Василівка Бердянського району, українець, неписьменний. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1930 році був розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 22.01.1990 Прокуратурою Херсонської області.

Р

РЕДЬКА Григорій Данилович, народився у 1914 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта середня. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 26.04.1943 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою ОКР „Смерш” 87-ї стрілецької дивізії 24.05.1943 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

РЕДЬКО Степан Устинович, народився у 1909 році у с.Рогачик Верхньорогачицького району, росіянин, освіта нижча. Проживав у м.Іркутськ. Заарештований 01.07.38 р. Звинувачення: мародерство. Реабілітований 11.04.39 р.; постановою ОБ НКВС Іркутського гарнізону звільнений з-під арешту.

РЕУТ Єфрем Якович, народився у 1904 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 16.09.1941 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 106-ї стрілецької дивізії 26.09.1941 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу. Реабілітований 22.06.1993 Висновком військового прокурора Одеського військового округу.

РИНДЯ Омелян Андрійович, народився у 1888 році в с.Полствін Канівського району Черкаської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 27.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Миколаївським облсудом 24.07.1938 засуджений до 7 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 15.06.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

РОМАНЧУК Михайло Ничипорович, народився у 1890 році в с.Кургица Городницького району

Житомирської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 22.02.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. (Служив у армії Петлюри). Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.04.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 02.12.1963 Президією Херсонського облсуду.

РОСЛИЙ Карпо Агейович, народився у 1893 році в с.Зелене Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Зелене. Заарештований 22.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1918 році служив у варті С.Петлюри). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 25.05.1931 засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

С

САВЧУК Антон Сосипатрович, народився у 1885 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований у 1944 році. Звинувачення: член сім'ї зрадника Батьківщини. Особливою нарадою при наркомі внутрішніх справ СРСР 01.07.1944 засуджений до 5 років виселення у Кустанайську область (Казахстан). Реабілітований 20.08.1995 Прокуратурою Херсонської області.

САВЧУК Павло Антонович, народився у 1921 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 20.12.1941 року. Звинувачення: зрада Батьківщини, антирадянська агітація. Військовим трибуналом 46-ї армії 09.02.1942 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 13.06.1966 Військовим трибуналом Північно-Кавказького військового округу (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

САВЧУК Павло Сосипатович, народився у 1885 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований у 1944 році. Звинувачення: рідня ворога народу. Постановою особливої наради НКВС СРСР 01.07.1944 засуджений до 5 років заслання. 25.02.1948 справу було припинено. Реабілітований 15.08.1995 Прокуратурою Херсонської області.

САВЧУК Уляна Антонівна, народилася у 1889 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українка. Проживала с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештована у 1944 році. Звинувачення: рідня ворога народу. Постановою особливої наради НКВС СРСР 01.07.1944 засуджена до 5 років заслання. Справу припинено 25.02.1948 року.

Реабілітована 15.08.1995 Прокуратурою Херсонської області.

САЗОНОВА Марія Василівна, народилася у 1908 р. у с.Василькове Дніпропетровської області, українка, закінчила 2 класи. Проживала у с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештована 10.03.45 р. за зрадницьку діяльність та зв'язок з німецькими каральними органами. Засуджена 20.06.45 ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 10.01.94 р. реабілітована

САЛТИК Степан Казимирович, народився 17.02.1917 року в м.Городищі Житомирської області, поляк, освіта початкова. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 24.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1938 році висланий з прикордонної смуги за перехід кордону). Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.09.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

САМСОНЕНКО Роман Аксентійович, народився 20.11.1889 року в с.Верхній Рогачик, українець, освіта початкова. Проживав с.Михайлівка Верхньорогачицького району. Заарештований 18.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (У 1929 році господарство було розкуркулено). Трійкою УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.05.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СЕДІН Ілля Власович, народився у 1897 р. у с.Верхній Рогачик, українець, освіта нижча. Проживав у с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 20.10.37 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 16.11.38 р. Миколаївським облсудом до 4 років ВТТ з поразкою прав на 2 роки. Реабілітований 10.02.39 р. рішенням Верховного Суду УРСР.

СЕКІЛІНДА Олексій Григорович, народився у 1877 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований у 1929 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 30.06.1995 Прокуратурою Херсонської області.

СЕРЕДА Олександр Маркович, народився у 1913 році в с.Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав с.Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 16.09.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом 1-го кінного корпусу 13.10.1936 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 28.02.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

СКЛЯР Андрій Петрович, народився 01.10.1877 року в с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Вперше заарештований 17.03.1930 року Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 13.04.1930 засуджений до 7 років ВТТ. Вдруге заарештований 07.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Запорізьким облсудом 13.09.1939 засуджений до 5 років позбавлення волі, 2 роки поразки в правах. Реабілітований 28.07.1989 Прокуратурою Херсонської області та 16.03.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

СКЛЯР Іван Трохимович, народився 18.10.1918 року в с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (Батько був розкуркулений і висланий у Північний край, з заслання втік). Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області засуджений до 3 років ВТТ. У 1938 році рішенням трійки УНКВС по Миколаївській області з-під варті звільнений. Реабілітований 07.08.1994 Прокуратурою Херсонської області.

СКЛЯР Олександр Павлович, народився у 1909 році в с.Бабині Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Бабині Верхньорогачицького району. Заарештований 22.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СКЛЯР Олексій Іванович, народився 03.11.1908 року в с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент, антиколгоспна агітація. (Засуджувався за хуліганство). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15-16.01.1938 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 12.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СКЛЯР Павло Хомич, народився 04.09.1880 року в с.Бабині Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Бабині. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація і пропаганда. (У 1930 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 22.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СКЛЯР Петро Андрійович, народився 26.01.1902 року в с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району, освіта початкова. Проживав с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. За-

арештований 21.11.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1929 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СКЛЯР Трохим Петрович, народився у 1886 році в с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 17.03.1930 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 13.04.1930 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 28.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СЛИВА Андрій Андрійович, народився 12.04.1917 року в с.Тарноруди Вінницької області, поляк, освіта початкова. Проживав с.Зелене Верхньорогачицького району. Заарештований 13.11.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.09.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 22.04.1961 Президією Херсонського облсуду.

СЛИВА Броніслав Андрійович, народився 31.03.1919 року в с.Тарноруда Волочиського району Хмельницької області, поляк, освіта початкова. Проживав с.Зелене Верхньорогачицького району. Заарештований 18.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська націоналістична агітація, розхвалювання режиму в Польщі. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 29.09.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СМЕТАНА Іван Михайлович, народився 24.09.1896 року в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 13.02.1938 року. Звинувачення: участь у куркульському самосуді, ховав хліб, заплутував підрахунок трудоднів, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 засуджений до розстрілу. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СОКОЛОВ Олександр Іванович, народився 20.08.1903 року в с.Афанасієво Красносельського району Костромської області, росіянин, освіта вища. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 28.10.1937 року. Звинувачення: належність до троцькісько-шкідницької організації. Дніпропетровським облсудом 21-27.11.1937 засуджений до 15 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Президією Верховного суду УРСР 08.05.1938 справу направлено на новий розгляд. Постановою УНКВС по Запорізькій області від 14.07.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

СОСНА Михайло Юхимович, народився 12.07.1885 року в с.Зелене Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 09.03.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1918 році служив писарем у гетьмана Скоропадського). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.05.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 30.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СУШКО Дмитро Максимович, народився 21.09.1901 року в с.Зелене Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Зелене Верхньорогачицького району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1929 році був розкуркулений і висланий за межі України). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.04.1969 Прокуратурою Херсонської області.

Т

ТЕХ Лаврентій Андрійович, народився у 1898 році в с.Довга-Вайнелівська Станіславської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Новознам'янка Верхньорогачицького району. Заарештований 06.06.1952 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, розповсюджував релігійну літературу. (Іеговіст). Херсонським облсудом за ст. 54-10 ч.2, 91-11 КК УРСР засуджений до 25 років позбавлення волі з поразкою в правах на 5 років, конфіскацією майна. Реабілітований 11.03.1990 Президією Верховного суду УРСР.

ТИМОШЕНКО Аркадій Пимонович, народився у 1913 році в с.Сорокошичі Остерського району Чернігівської області, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Новознам'янка Верхньорогачицького району. Заарештований 20.02.1944 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам (під час окупації не виконав завдання РК ВКП(б) по вивозу колгоспної худоби, здав німцям). Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 30.11.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 06.06.1966 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ТИМОШЕНКО Федір Федосійович, народився 08.02.1878 року в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 27.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Запорізьким облсудом 14.12.1939 за судом виправданий, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТІТОВ Василь Іванович, народився у 1887 р. у с.Зелене №1 Великолепетиського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Зелене №1 Великолепетиського (тепер Верхньорогачицького) району. Заарештований 03.10.31 р. Звинувачення: антирадянська агітація та пропаганда. Рішенням Великолепетиського відділу ДПУ від 25.05.32 р. справа припинена, включений у список подальшого вислання за межі України. Реабілітований 11.12.91 р. рішенням прокурора Херсонської області.

ТКАЧ Леонтій Михайлович, народився у 1927 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта 3 класи. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 19.11.1943 року. Звинувачення: шпигунсько-розвідувальна діяльність. До суду не притягувався. Постановою заступника військового прокурора 5-ї армії від 03.01.1944 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ТКАЧ Никифор Іванович, народився 21.07.1885 року в с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 08.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, антикомуністична пропаганда. (У 1930 році був розкуркулений і висланий із села). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 04.10.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 02.01.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ТРЕГУБ Гаврило Іванович, народився у 1903 році в с.Зелене Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Без визначеного місця проживання. Заарештований 01.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений та висланий за межі села). Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР 09.03.1933 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 31.10.1995 Прокуратурою Херсонської області.

У

УДОВИЧЕНКО Костянтин Іванович, народився 05.09.1904 року в с.Рясне Краснопольського району Харківської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 30.10.1937 року. Звинувачення: належність до троцькістсько-шкідницької організації. Дніпропетровським облсудом 21-27.11.1937 засуджений до 5 років ВТТ. Президією Верховного суду УРСР 08.05.1938 справу направлено на новий розгляд. Постановою УНКВС по Запорізькій області від 14.07.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

Ф

ФЕДЬКО Григорій Улянович, народився у 1882 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 15.11.1944 року. Звинувачення: антирадянська і зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 16.04.1945 засуджений до 15 років каторжних робіт, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 24.07.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ФІАЛКОВСЬКИЙ Леонід Гаврилович, народився 08.08.1892 року в с.Ушкалка Великопетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 05.05.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 31.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 15.09.1960 Президією Херсонського облсуду.

ФОМЕНКО Захар Артемович, народився 07.03.1898 року в с.Ушкалка Великопетиського (Верхньорогачицького) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1930 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до розстрілу. Реабілітований 12.01.1967 Президією Херсонського облсуду.

ФРАЄР Теодор Едуардович, народився 22.02.1905 року у Володарському краї, німець, освіта початкова. Проживав с.Верхній Рогачик. Заарештований 12.10.1937 року. Звинувачення: участь у німецькій шпигунській організації. (У 1931 році був засуджений за ст. 58 ч.11 КК УРСР до 5 років позбавлення волі з конфіскацією майна). Рішенням наркому НКВС СРСР і прокурора СРСР за ст. 54-6-10 ч.11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1937 у м.Херсоні. Реабілітований 09.09.1960 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

Х

ХАРЧЕНКО Петро Якович, народився у 1913 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта вища. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 02.03.1942 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою особливого відділу 386-ї стрілецької дивізії від 18.03.1942 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ХВОРОЩУК Петро Васильович, народився 29.06.1869 року на Келегейських хуторах Голопристанського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 30.10.1937 року. Звинувачення: належність до троцькістсько-шкідницької організації. Дніпропетровським облсудом 21-27.11.1937 за судом виправданий, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ХМУРА Степан Пилипович, народився 10.01.1886 в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Сазонівка (нині с.Самійлівка) Верхньорогачицького району. Заарештований 13.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1919 році служив у білогвардійців). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.05.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Ч

ЧАБАНЕНКО Григорій Митрофанович, народився у 1892 році в с.Олексіївка Нікопольського району Дніпропетровської області, українець, освіта вища. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 05.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Дніпропетровським облсудом 16.04.1939 засуджений до 7 років позбавлення волі, 3 років поразки в правах. Верховним судом УРСР 05.10.1939 справу повернуто на нове розслідування. Дніпропетровським облсудом від 01.12.1939 і 30.12.1939 з-під варті звільнений під підписку про невіїзд, по суду виправданий, підписку про невіїзд анульована. Реабілітований.

ЧАЛИЙ Михайло Якович, народився 19.04.1902 року в с.Алфьорово П'ятихатського району Дніпропетровської області, українець, освіта вища. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 22.12.1936 року. Звинувачення: належність до троцькістсько-шкідницької організації. Дніпропетровським облсудом 21-27.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Президією Верховного суду УРСР 08.05.1938 справу направлено на новий розгляд. Постановою УНКВС по Запорізькій області від 14.07.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЧЕРЕДНИЧЕНКО Харитон Тимофійович, народився у 1895 р. у с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 18.10.45 р. за антирадянську та посібіницьку діяльність у період окупації. ВТ військ МВС Херсонської області 18.05.46 р. засуджений до 8 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки та конфіскацією майна. Рішенням прокурора херсонської області від 21.01.93 р. реабілітований.

ЧЕРЕП Яків Михайлович, народився 03.01.1904 року в с.Довгалівка Нікопольського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Ушкалка Верхньорогачицького району. Заарештований 12.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, поширення чуток, ідеалізація Троцького, Рикова. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований.

ЧЕРНЯВСЬКИЙ Олександр Федорович, народився у 1904 році в с.Ушкали Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Ушкали Верхньорогачицького району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1933 році був засуджений за невиконання заготівель). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 21.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 18.04.1962 Президією Херсонського облсуду.

ЧЕРНЯВСЬКИЙ Петро Євстафійович, народився 26.12.1883 року в с.Ушкалка Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений і висланий на Північ, із заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 07.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 21.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Ш

ШАХОВ Василь Онисимович, народився 21.03.1900 року в с.Велика Лепетиха Великолепетиського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 31.12.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШВИДКИЙ Василь Максимович, народився 07.04.1899 року в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 27.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1932 році розкуркулений, у 1933 році засуджений до 4 років ув'язнення за невиконання хлібозаготівель). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.05.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 12.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШЕЛЕСТ Федір Степанович, народився у 1912 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта середня. Заарештований

10.08.1941 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою ОО НКВС Київського військового округу 23.04.1941 з-під варті звільнений. Реабілітований 28.02.1992 Висновком в. о. Прокурора Херсонської області.

ШИЛО Андрій Іванович, народився у 1878 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 23.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при ДПУ УРСР 27.04.1931 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 31.01.1990 Прокуратурою Херсонської області.

ШКУТЕНКО Юхим Андрійович, народився у 1874 році в с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 18.10.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при ДПУ УРСР 15.12.1929 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 30.06.1995 Прокуратурою Херсонської області.

Ю

ЮНГ Едуард Готлібович, народився 17.10.1885 року в с.Конкринівка Новомиколаївського району Дніпропетровської області, німець, малограмотний. Проживав с.Георгіївка Верхньорогачицького району. Заарештований 10.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шпигунська діяльність. Рішенням НКВС і прокурора СРСР 18.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.11.1937 року. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Я

ЯНЦ Еміль Готлібович, народився 08.08.1878 року в с.Сергіївка Новоград-Волинського району Житомирської області, німець, освіта початкова. Проживав с.Георгіївка Верхньорогачицького району. Заарештований 10.03.1938 року. Звинувачення: участь у церковній секті, антирадянська агітація, поширення провокаційних чуток. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 22.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 21.06.1938 року. Реабілітований 10.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЯСИНСЬКИЙ Йосип Гнатович, народився 12.11.1915 року в с.Мала Радогощ Вінницької області, поляк, освіта нижча. Проживав с.Верхній Рогачик Верхньорогачицького району. Заарештований 12.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Запорізьській області від 07.08.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований

УБИВСТВО ЗА «ДОДАТКОВИМ ЛІМІТОМ»

Як відомо, під репресій, спрямованих на видалення «контрреволюційного елемента», припав на другу половину 1937 року. Сигналом для розширення цих операцій стала телеграма тодішнього наркому внутрішніх справ СРСР М. І. Єжова від 4 липня того ж року за № 11926 всім підлеглим органам на місцях. Зміст її був такий: «З отриманням цього візьміть на облік всіх у вашій області куркулів та кримінальних злочинців... всіх врахованих куркулів поділіть на дві категорії:

1. Найбільш ворожих елементів, що підлягають арешту і розстрілу в порядку адміністративного проведення справ через трійки.

2. Менш активних, але все ж ворожих елементів, що підлягають висланню...

Про час операцій та порядок проведення вказівку дам окремо.

3 вказівкою Москва не забарилася: широкомасштабна операція розпочалася 1 серпня. Україні було встановлено ліміт (!!!) на арешт та вислання 28000 чоловік з числа куркулів, кримінальних злочинців та інших контрреволюційних елементів. З них по першій категорії (тобто розстріл) — 8000 чоловік, по другій — 20000.

Однак, як свідчать документи архіву СБУ, наведені в академічному збірнику «Реабілітовані історією» (видання Київ—Полтава, 1992 р. в.), навіть цих «контрольних цифр» для органів НКВС виявилось... замало. Аби догодити московським шефам, довести свою надзвичайну пильність, нарком внутрішніх справ республіки Леплевський тричі (5, 29 вересня і 11 грудня 1937 року) звертається до НКВС СРСР про встановлення додаткових лімітів по цій операції.

Ці клопотання були задоволені. «Контрольні цифри» збільшені втричі: 26150 чоловік по першій категорії, 37800 — по другій... Теза великого вождя і теоретика про те, що з розвитком соціалізму посилюється і класова боротьба, мала підкріплюватися практично. І репресивний конвейер діяв невпинно, вимагаючи нових і нових жертв...

Однією з них і став голова колгоспу імені Клари Цеткін Високопільського, (а тоді — Фріц-Геккертовського) району Арнольд Адольфович Ленгардт. Читаючи і перераховуючи справу № 74084 по звинуваченню цієї людини, мимоволі простежуєш зв'язок поміж єжовською телеграмою, «зустрічним планом» українського наркому і «оперативністю» на місцях.

Судить самі. Ордер на арешт і обшук «контрреволюціонера» видано 2 грудня 1937 року, рішення особливої наради про застосування найвищої міри покарання винесено 2 січня 1938 року і виконано того ж дня чи ночі. Як не пов'язати цю поспішність з «додатковим лімітом», затвердженим у Москві?

Про «технологію» виробництва подібних справ написано багато. Завдяки цим публікаціям світ дізнався про слідчих-чортків та їм подібних катів, їх «методи» допитів.

Але справа Ленгардта при всій своїй типовості висвічує новий етап утвердження «соціалістичної законності» в роботі репресивних органів. Тобто ігнорування ними будь-яких правових норм. Адже на цей час діяли директиви прокуратури СРСР, що орієнтували місцеві каральні органи на більш широке використання такого посадового органу, як Особлива нарада, куди належало направляти «справи, за якими немає достатніх документальних даних для розгляду в судах».

Справа № 74084 призначалася не для суду, а цілком для внутрішнього використання.

Давайте подумки повернемося у грудень 1937 року, в кабінет слідчого Херсонського міського відділу НКВС.

Сержант держбезпеки* Черняк веде допит. З його протоколу ми дізнаємося, що Ленгардт Арнольд («Арнольд» насправді, але перекручувалися не лише імена. — В. Г.) Арнольдович, за професією — «хлібороб», соціальне походження — «середняк» (так записано), освіта — «нищеє» (теж запис слідчого), безпартійний, німець.

Запитання. Слідству відомо, що Ви (так і записано — з великої літери!) протягом ряду років займалися контрреволюційною націоналістично-фашистською діяльністю. визнаєте себе винним у цьому?

Відповідь. В контрреволюційній націоналістично-фашистській діяльності винним себе не визнаю.

Запитання. Проживаючи у прикордонній смузі Польщі, Ви займалися систематично контрабандою. Винним себе визнаєте?

Відповідь. У контрабанді винним себе не визнаю.

Запитання. Хто з Ваших родичів репресований за контрреволюційну діяльність?

Відповідь. Мої 2 брати Рейнгольд і Рудольф розстріляні за контрреволюційну діяльність...

Це перший і останній допит підозрюваного у злочині. У справі немає навіть «цариці доказів» — зізнання жертви.

Як правило, такі «зізнання» з'являлися вже на другому, третьому допитах. Їх просто вибивали у заарештованих. В даному ж випадку, очевидно за браком часу (кінець року!), обійшлися без «цариці доказів».

Адже для того, щоб Ленгардта включити у список «контри» першої категорії, досить було довести, що він принаймні куркуль. Все інше — пришиється само собою.

Таким шляхом і пішов слідчий. Пам'ятаєте, ким був Ленгардт при арешті? Так, «середняк», тобто селянин-середняк. Не заперече цього акту і довідка-характеристика з колгоспу, в якій вказується: «До вступу в артіль мав 2 коней і корову, переселився у Благодатне з Волині у 1927 році, працював рядовим колгоспником, з 1937 року — голова колгоспу...».

Довідка сільради також підтверджує — середняк, однак у протоколі допиту несподівано вирінає зловісне слово «куркуль», щоб згодом перекочувати у звинувачувальний висновок з виразним додатком «крупний». На якій підставі?

Повертаємося до справи, зокрема, протоколу допиту свідків 31 грудня 1937 року. Тепер ніхто не дізнається, що пережили ці «свідки» — троє односельців Ленгардта, троє німців, що опинилися перед вибором: звести наклеп на старого товариша чи зустрічати Новий рік разом з ним у застінках НКВС.

Давно їх немає у живих і відповідатимуть вони за свої гріхи перед Богом, а тоді, у 37-му, відповіли слідчому ось так.

Батнер, колгоспник-бідняк.

— Знаю, що Ленгардт — син куркуля, мав 45 десятин, 6—7 коней, 4—5 корів, використовував найману силу. До 27-го року проживав на польському кордоні, де займався контрабандою, здійснював нелегальні ходки до Польщі... Проживаючи в селі Благодатному, Ленгардт мав постійний зв'язок зі своїми братами, які репресовані у 1935 році... У 1934 році він їздив до цих шпигунів до Києва, був у них на квартирі 2 дні. Повернувшись звідти, десь у серпні казав нашим колгоспникам, що незабаром Німеччина оголосить війну СРСР і що під час цієї війни нам, німцям, треба буде надати допомогу фашистським військам.

Запитання: Яку шкідливу роботу проводив Ленгардт у колгоспі?

Відповідь. Пам'ятаю, у 1936 році Ленгардт замість того, аби коней слабких використовувати на легких роботах, розпорядився використовувати їх на важких роботах, внаслідок чого вийшли з ладу 5 коней, а 2 здохли...

Зверніть увагу, що «шкідник» у 1936 році не був ще головою, отже й не міг давати розпоряджень. Але хіба це єдине протиріччя?

«Послухаємо» ще одного свідка.

Зетеммайер: Батько його мав 45 десятин землі, 2 коней, 5—6 корів... *Земля оброблялась виключно найманою силою* (підкреслено мною. — В. Г.)

Запитання. Розкажіть про контрреволюційну діяльність Ленгардта.

Відповідь. Я знаю, що Ленгардт — ворог народу і радянської влади, бо протягом кількох років він мав тісний зв'язок зі своїми братами, котрі були репресовані за шпигунство... Також мені відомо, що Ленгардт вів пропаганду проти колективізації, він казав: «До біса ваш колгосп, який доведе нас до злиднів і загибелі, краще працювати в індивідуальному господарстві, навіщо комусь нами командувати».

Я знаю, що Ленгардт, будучи головою колгоспу, підривав стахановський рух. Він говорив: «Ех ви, дурні, працюєте, як воли, а отримуєте у колгоспі грами зерна», — після чого стахановський рух у колгоспі Клари Цеткін припинився.

«Свідчення» третього свідка Неймана майже дослівно повторюють те саме. Тут і «зв'язок з братами-шпигунами», і підрич стахановського руху з невеликим уточненням: «Ех, ви, дурні, працюєте, як воли, а отримуєте в колгоспі грами зерна, аби тільки не здохнути з голоду», — ніби говорив голова колгоспу.

Неважко уявити, під яким тиском підписували ці люди свої свідчення: «З моїх слів записано вірно», легко здогадатися, чиї то були слова. Не в тому суть. Чи могли ці «слова» слугувати щонайменшим доказом, будучи примітивною обмовою людини?

Могли. Обмова широко використовувалася в системі доказів, значно полегшуючи роботу убивчого конвеєра.

Теоретично звів її у ранг «доказу» М. В. Криленко, виступаючи із заключним словом на горезвісному Шахтинському процесі.

«Тут пройшли перед нами в досить значній кількості ті акти, що іменуються «обмовами» і які мають досить умвне доказове значення, — говорив державний обвинувач, — так, в крайньому випадку, прийнято думати згідно з теорією буржуазного права... Сама по собі обмова, звичайно, мало що значить, але якщо ця обмова буде повторюватися неодноразово різними особами, якщо ці обмови будуть співпадати в тих чи інших своїх деталях, якщо ці обмови будуть зроблені різними особами і в різних місцях, або ж, якщо ті, що обмовляють, були допитані різними особами і в різному розділі слідчого попереднього розслідування, такі обмови набувають повного доказового значення».

Це сказав не просто державний обвинувач, а тодішній народний комісар юстиції СРСР, автор книг з теорії і практики державного і правового будівництва в країні робітників і селян Микола Васильович Криленко.

Творець цієї юридичної еквілібристики, борець проти буржуазного права невдовзі сам став жертвою сталінського беззаконня: радянському судові вистачило якихось 20 хвилин, щоб винести нищівний вирок наркомові юстиції.

Справа Ленгардта для суду взагалі не призначалася, тому цілком вистачало обмов «різних осіб, допитаних одним слідчим в одній камері». Після чого з'являється звинувачувальний висновок, в якому підслідний іменується «крупним куркулем»...

Ось витяг з цього звинувачення по зловійній статті 54-йй:

«... є крупним куркулем, у 1927 році був висланий з прикордонної зони як контрабандист... 2 його брати розстріляні у 1935 році за шпигунство.

Будучи вороже настроєним по відношенню до Радянської влади, систематично проводив серед німецького населення контрреволюційну пропаганду, дискредитував колгоспний лад, хвалив життя німецьких селян за кордоном, зокрема, у Німеччині, всіляко дезорганізував стахановський рух.

У пред'явлених звинуваченнях винним себе не визнавав. Доведено показаннями свідків»...

Цей висновок фактично став і вирок, бо справа завершується клапчиком паперу: акт про виконання рішення Особливої наради НКВС, тобто про убивство людини, вина якої була в тім, що держава розстріляла 2-х його братів «шпигунів» кілька років тому. Держава була переконана, що останній з Ленгардтів, який ще ходив по землі, не мав права на життя, бо навряд чи змириться з такою несправедливістю. Отже, «ворожий елемент»...

...А в приземкуватій сільській хаті у Благодатному і понині на видноті висить портрет її господаря Арнольда Адольфовича. Виросли в тій хатині троє його синів, доживає свій вік і вдова розстріляного голови колгоспу Ганна Тимофіївна Ковальницька. Їй 92 роки. Багато горя випало на її долю, але тягар лихого біди не зігнув, не розчавив цю мужцю жінку. Відчай, розгубленість, страх — усе це відступало перед великим, одвічним материнським покликанням — захистити сімейне гніздо, підняти на ноги діток. І змогла, і вистояла.

Зустріч з Ганною Тимофіївною була не випадковою... Справа в тім, що 24 січня 1994 року в обласній газеті «Наддніпрянська правда» була опублікована інформація «Реабілітований помертню». В ній повідомлялося, що Верховний Суд УРСР ще 7 квітня 1961 року, переглянувши справу Ленгардта Арнольда Адольфовича скасував постанову несудового органу від 2.01.1938 року щодо нього, а справу виробництва припинив через відсутність складу злочину. В тій же інформації, задовольняючи запит родичів і односельців про дальшу долю колишнього голови колгоспу імені Клари Цеткін Високопільського району, було дано офіційну довідку: «Ленгардт А. А., засуджений до 10 років виправно-трудових таборів, помер від менінгіту 30 січня 1945 року. Місце поховання невідоме».

— А ви певні, що це відповідає дійсності? — мало не того ж дня я почув з телефонної трубки голос знайомого працівника УСБУ.

— Офіційний документ з печаткою і підписом, — кажу йому.

— Варто переглянути всю справу, — запропонував працівник, — тим більше, що тепер їх витягли на світ білий з утаємничених архівів.

Вся правда відкрилася у пожовклій папці, зміст якої я переповів читачам. З неї ж дізнався про склад сім'ї покійного, а відтак замислився: як же склалася їх доля? Чи жива вдова невинно убійного стражденика?

— Жива-здорова! — повідомив голова колгоспу «Зоря» Високопільського району Станіслав Родионович Ковальницький. — Тільки не Ленгардт вона тепер, а Ковальницька... Це ж моя бабуся!..

Домовилися про зустріч, оскільки наші спроби перекричати телефонний вереск виявилися марними.

І ось я у тій самій хаті, в тій же кімнаті, з якої темної грудневої ночі 59 років тому вивели на мороз у п'ятому й невідомість чоловіка цієї жінки, що допитливо дивиться на мене, батька оцих двох кременезних степових богатирів, які застигли у німому очікуванні, дід оцих хлопців, для яких події тих літ — далека історія.

Того дня вони вперше дізналися про все, переживши ще раз і гіркоту втрати, і смуток, і... полегшення, позбувшись невідомості.

— Думала, помру, так нічого й не дізнавшись, — втираючи хусткою сльози, прошепотіла Ганна Тимофіївна, — хоч знаю, що могилку не слід шукати в далеких світах, серце віщувало — десь поряд...

— Але ж ви не знали про розстріл...

— Ні. Казали, 10 років за політику, як в Херсон приїхала до НКВС. Передачу не прийняли, мовляв, уже відправили, куди слід. І вся розмова. Під дверима начальника — натовп таких же сіромах, як і я. Крики, сльози... Згадувати моторошно.

— Скаржилися?

— Так, і Крупській писала, і до Києва, але відповідь одна: «Органи не помиляються...».

Неквাপна сумно-врочиста розмова триває за великим обіднім столом. Випили за сполин душі невинно замученого, а потім за здоров'я господині. Спогади, спогади... Як жили, як долати злидні, голод і холод.

Ковальницькими стали, як прийшли німці, — це дівоче прізвище Ганни Тимофіївни — аби окупанти до «батьківщини» не вивезли, як деяких. Хоч пізнали кривду, але не вважали Україну мачухою: тут народилися їх пращури, тут жити й їм довіку.

Після війни працювали в тому ж колгоспі, котрий згодом увійшов до складу укрупненого господарства.

Як ставилися до сім'ї «ворога народу»? Всього було. Хлопців у комсомол не приймали. На роботу — лише туди, де найважче, а платні найменше. І все ж більшість односельців (хто відкрито, хто потай) співчували, не цуралися. Через те й вижили, і не перевівся рід хлібороба-трудяги. Старший син — будівельник, зводив об'єкти в одній з братніх республік, то там і осів. А двоє — у батьковій хаті залишилися. Прибудували дещо, бо сімейка нівроку. І хоча не дуже просторо, але панує тут мир і злагода, всі при ділі.

— Наша бабуся і досі працює, — «по секрету» сказав мені Станіслав (не онук, як виявилося, а правнук).

— Невже працюєте? — питаю.

— Помічником у пасічника! — не без гордості одказує старенька. — Весь час робила дояркою, тепер біля бджіл. Ходити біля них — це ж така радість для душі! А начальником у мене Родін. Це один з 3 онуків і правнуків.

Молодший син — Володимир — бригадиром на фермі працює, Роман нині на пенсії. Обидва служили в армії, пройшли нелегкий життєвий шлях. Один почав трудитися одразу після закінчення 4-го класу, другий — після семирічки.

— Після кухля «кондьюру» цілісінький день робив на пилорамі, — згадує середульший, — заробляв на трудовень 100 грамів зерна (а було їх у мене, хлопчиська, 202). Ну, а гроші усі йшли на державну позику, на відбудову. Орден Трудового Червоного Прапора вручили, медалі... Прийняли в партію.

— Як вручали нам нагороди, згадали батька, — додає Володимир, — мати ж розказувала, що і він ходив у передовиках. Незадовго перед арештом їздив на Виставку досягнень, у Москву. Всю премію витратив на гостинці, а ще якесь насіння чудернацьке купив, загівав нову культуру вирощувати. Не встиг...

...Та ніч запам'яталася усім. Прийшли двоє міліціонерів з місцевим бригадиром, зробили обшук. Мисливська рушниця, кілька набоїв і коробка пороху — оце й все майно арештанта. Залишився після нього оцей портрет і добра пам'ять рідних і близьких. А ще — густий ліс, що звівся над берегом річки. Сади, висаджені головою колгоспу, по війні викорчували, а ліс росте!

ГРОМАДЯНИ, РЕПРЕСОВАНІ НА ТЕРИТОРІЇ ВИСОКОПІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ

А

АМАН Алоїзій Якович, народився у 1893 році в с.Мар'янівка Великоолександрівського (нині Високопільського) району, німець, освіта середня. Проживав с.Мар'янівка (нині включено до смт Високопілля) Високопільського району. Заарештований 01.08.1941 року. Звинувачення: участь у антирадянській фашистській організації. До суду не притягувався. У зв'язку з наближенням німецьких військ 15.08.1941 був розстріляний в м.Цюрупинську. Реабілітований 10.04.1991 Постановою слідчого УКДБ по Херсонській області (справу припинено за відсутністю складу злочину).

Б

БАДЕНКО Федір Михайлович, народився у 1902 році в Фріц-Геккертовському (нині Високопільському) районі, українець, освіта нижча. Проживав у Високопільському районі. Заарештований 09.02.1938 року. Звинувачення: служба у білій армії. Утримувався під вартою в Херсонській в'язниці. Інших документів у справі немає.

БАТІСТОВ Іван Степанович, народився у 1882 році в м.Терна (Болгарія), болгарин, освіта початкова. Проживав с.Архангельське Високопільського району. Заарештований 09.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, шпигунство на користь болгарської розвідки. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 03.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 31.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 05.09.1961 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

БАХМАН Пилип Пилипович, народився у 1885 році в с.Польське Самарської області, німець, освіта нижча. Проживав колгосп ім. Геккерта Фріц-Геккертовського району. Заарештований 01.08.1941 року. Звинувачення: участь у антирадянській фашистській організації. До суду не притягувався. У зв'язку з наближенням німецьких військ 15.08.1941 розстріляний в м.Цюрупинську. Реабілітований 10.04.1991 Постановою слідчого УКДБ по Херсонській області (справу припинено за відсутністю складу злочину).

БИКОВ Григорій Ларіонович, народився у 1890 році в с.Новомиколаївка Високопільського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новомиколаївка Високопільського району. Заарештований 29.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська агіта-

ція. (Був розкуркулений та позбавлений виборчих прав). Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 10.01.1933 засуджений до 5 років концтабору. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БЛОХА Данило Пилипович, народився 02.01.1904 року в с.Архангельське Високопільського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Архангельське Високопільського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 10.04.1964 Президією Херсонського облсуду.

БОЙКО Єгор Дмитрович, народився у 1886 році в с.Архангельське Великоолександрівського (Високопільського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Архангельське Високопільського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений умовно до 3 років концтаборів. Реабілітований 20.02.1996 Прокуратурою Херсонської області.

БОЛГАРСЬКИЙ Андрій Миколайович, народився у 1900 р. у с.Іванівка Високопільського району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Умань Київської області. Заарештований 27.10.37 р. Звинувачення: підозра у шпигунстві. Комісією НКВС СРСР та прокурором СРСР по постанові від 07.02.38 р. розстріляний. Реабілітований 22.11.57 р. військовим трибуналом Київського військового округу.

БОЛЬДТ Абрам Генріхович, народився 27.04.1905 р. у с.Олександрівка Фріц-Геккертовського (тепер Високопільського) району, німець, освіта нижча. Проживав у с.Олександрівка Високопільського району. Заарештований 03.04.38 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Реабілітований 31.03.39; постановою УНКВС по Миколаївській області справа припинена, звільнений з-під арешту.

БОНДАРЕНКО Тарас Микитович, народився у 1901 році в с.Блакитне Високопільського району, українець, освіта початкова. Проживав м.Орджонікідзе. Заарештований 07.08.1937 року. Звинувачення: брав участь у самосуді у 1922 році. (У 1928 році був засуджений до 3 років ВТТ). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 02.09.1937 засуджений до розстрілу. Реабілітований 25.05.1960 Президією Херсонського облсуду.

БУГАЄВ Тихон Свиридонович, народився у 1905 р. у с.Мала Лепетиха Великолепетиського району, ук-

раїнець, освіта нижча. Проживав у с.Червоний Яр Високопільського району. Заарештований 12.06.46 р. Звинувачення: брав участь в ОУН. Засуджений 16.08.46 р. військовим трибуналом військ МВС Херсонської області до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 років. Іншої інформації нема.

БУГРІЙ Степан Гнатович, народився у 1892 р. у с.Таврівка Кіровоградської області, українець, освіта нижча. Проживав на ст.Високопілья Великоолександрівського (тепер Високопільського) району. Заарештований 03.03.44 р. Звинувачення: служба у німецьких окупантів. Постановою Великоолександрівського відділу НКДБ від 20.05.44 р. направлений до спецбару НКВС для фільтрації.

БУРГАРТ Іван Іванович, народився у 1895 році в с.Микільське Високопільського району, німець, освіта нижча. Проживав м.Гермець (Німеччина). Заарештований 26.12.1945 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом 11-ї гвардійсько-танкової дивізії 29.01.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 06.04.1967 Військовим трибуналом Московського військового округу (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

В

ВАРКЕНТИН Давид Давидович, народився у 1905 році в колонії Олександрополь Молочанського району Дніпропетровської області, німець, освіта нижча. Проживав с.Софіївка Високопільського району. Заарештований 18.11.1934 року. Звинувачення: боротьба проти колективізації і розкуркулення. Дніпропетровським обласним судом 20.03.1935 засуджений до 7 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 29.12.1989 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено за ст. 6 п.2 УПК УРСР).

ВАРКЕНТИН Іван Іванович, народився у 1894 році в с.Пригір'я Великоолександрівського (нині Високопільського) району, німець, освіта нижча. Проживав с.Пригір'я Високопільського району. Заарештований 02.07.1941 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Новосибірської області 11.01.1942 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 25.06.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

ВАРКЕНТИН Яків Корнійович, народився 23.10.1909 року в с.Світлівка Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта нижча. Проживав с.Світлівка Високопільського району. Заарештований 10.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Постановами УНКВС по Миколаївській області 28.03.1939

та райпрокурора 04.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ВЕРНЕР Пауліна Іванівна, народилась у 1891 році у с.Кам'яна Балка Фріц-Геккертівського (тепер Високопільський) району, німкеня, освіта нижча. Проживала у с.Червоний Яр Високопільського району. Заарештована 19.02.38 р. Звинувачення: антиколгоспна агітація. Засуджена вироком Миколаївського облсуду на 2,5 року позбавлення волі з поразкою прав на 1,5 року. Реабілітована 17.03.92 р. постановою прокурора Херсонської області.

ВЕХТЕР Роберт Христофорович, народився у 1903 році в с.Новосемінівка Апостолівського району Дніпропетровської області, німець, освіта початкова. Проживав с.Нясовка Фріц-Геккертівського (Високопільського) району. Заарештований 02.01.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація, терористичні наміри щодо керівників партії та уряду, намір виїхати до Німеччини. Наркомом внутрішніх справ та прокурором СРСР 09.01.1938 засуджений до розстрілу. Реабілітований 03.01.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВОРОНЕЦЬ Василь Дмитрович, народився у 1887 р. у с.Зелене Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживала у с.Орлове Високопільського району. Заарештований 10.01.48 р. за співпрацю з німецькими окупантами. Херсонським облсудом 12.03.48 р. засуджений до 8 років ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Верховним Судом УРСР 23.09.54 р. покарання знижено до 6 років ВТТ, звільнений з місця ув'язнення. Рішенням прокурора Херсонської області від 26.11.92 р. реабілітований.

Г

ГАРКУША Дмитро Купріянович, народився у 1893 році в с.В.Шестірна Широківського району Миколаївської (зараз Дніпропетровської) області, українець, освіта початкова. Проживав с.Мала Шестірна Високопільського району. Заарештований 17.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (Брав участь у чорній сотні). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.11.1937 за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 19.01.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГАУ Яків Якович, народився 21.07.1894 року в с.Шараповка Сталіндорфського району Миколаївської області, німець, освіта нижча. Проживав с.Микільське Високопільського району. Заарештований 15.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Фріц-Геккертівського райвідділу НКВС 30.04.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ГЕЛЛЕРТ Карл Іванович, народився у 1903 році в с.Червоний Яр Високопільського району, німець, освіта нижча. Проживав с.Архангельське Високопільського району. Заарештований 26.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу НКВС 25.06.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ГІБНЕР Ісаак Ісакович, народився 28.10.1899 року в с.Тігервейден Молочанського району Дніпропетровської області, німець, освіта початкова. Проживав с.Світлівка Високопільського району. Заарештований 13.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановами Великоолександрівського райвідділу НКВС та райпрокурора від 27 і 29.05.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ГІБНЕР Петро Іванович, народився 20.03.1878 року в с.Маренау Ротфронтівського району Дніпропетровської області, німець, освіта початкова. Проживав с.Олександрівка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району. Заарештований 24.08.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1919 році брав участь у загоні самооборони куркулів, у 1921 році – у трійках куркулів). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 10.09.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 21.09.1937 в м.Дніпропетровську. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГІРШ Йосип Пилипович, народився 19.07.1883 року в с.Мар'янівка (с.Високопілля) Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Мар'янівка (с.Високопілля) Високопільського району. Заарештований 09.09.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній фашистській організації. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 14.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 02.12.1937. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГІРШ Климентій Йосипович, народився 23.11.1908 року в с.Мар'янівка Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Мар'янівка (с.Високопілля) Високопільського району. Заарештований 05.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Рішенням НКВС та Прокурора СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 24.01.1938. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГІРШ Матільда Іванівна, народилася у 1890 році в с.Старошведське (с.Зміївка) Бериславського району, німкеня, освіта початкова. Проживала с.Мар'янівка (с.Високопілля) Високопільського району. Заарештована 16.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда під виглядом релігійних обрядів, тісний зв'язок з фашистською Німеччиною. Рішенням наркому внутрішніх справ та прокурора СРСР

16.01.1938 засуджена до розстрілу. Розстріляна 13.02.1938 року. Реабілітована 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГНІДЕНКО Матвій Григорович, народився у 1912 році в с.Блакитне Високопільського району, українець, освіта середня. Проживав ст.Біла Криниця Високопільського району. Заарештована 30.04.1950 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Херсонським облсудом 28.07.1950 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 05.08.1993 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ГОЛЕГА Данило Никифорович, народився у 1895 році в с.Гаврилівка Нововоронцовського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Високопілля Високопільського району. Заарештований 26.02.1945 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 08.05.1945 засуджений до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 30.07.1992 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ГОЛОВНЯ Антон Юхимович, народився у 1883 році в с.Архангельське Високопільського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Архангельське Високопільського району. Заарештований 27.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 20.01.1933 засуджений до 3 років в концтабір. Подальша доля невідома.

ГОЛОВНЯ Юхим Юхимович, народився у 1890 році в с.Архангельське Високопільського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Архангельське Високопільського району. Заарештований 27.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 20.01.1933 засуджений до 3 років в концтабір. Подальша доля невідома.

ГОНЧАРЕНКО Онуфрій Якович, народився у 1906 році в с.Блакитне Великоолександрівського (Високопільського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Блакитне Високопільського району. Заарештований 20.05.1930 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 30.09.1930 засуджений умовно до 3 років ВТТ. Реабілітований 13.10.1989 Президією Херсонського облсуду.

ГОНЧАРЕНКО Родіон Якович, народився у 1890 році в с.Блакитне Високопільського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Блакитне Високопільського району. Заарештований 03.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОРОВИЙ Хома Васильович, народився 06.10.1878 року в с.Б.Шестерня Широковського району Дніпропетровської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Новогригорівка Високопільського району. Заарештований 11.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Фріц-Геккертовського райвідділу НКВС 26.03.1939 та райпрокурора 04.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ГОРОВИЙ Павло Васильович, народився у 1887 році в с.Шестірна Широковського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Новогригорівське Високопільського району. Заарештований 18.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична агітація. (У 1930 році був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Николаївській області 15.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОФМАН Август Вільгельмович, народився у 1899 році в с.Суханівка П'ятихатського району Дніпропетровської області, німець, освіта початкова. Проживав с.Червоний Яр Фріц-Геккертовського (Високопільського) району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Наркомом внутрішніх справ та прокурором СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.02.1938. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОФМАН Вільгельм Пилипович, народився 15.04.1907 року в колонії Гофельд Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Високопілля Високопільського району. Заарештований 13.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Рішенням НКВС та прокурора СРСР 17.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 05.01.1938. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОФМАН Вольдемар Якович, народився у 1905 році в с.Брусилівка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Брусилівка Фріц-Геккертовського району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична діяльність. Рішенням наркомом внутрішніх справ та прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.02.1938. Реабілітований 21.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОФМАН Єгор Федорович, народився 18.03.1892 року в с.Високопілля Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Високопілля Високопільського району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, служив у білогвардійській армії, участь у націоналістичному угрупованні. Рішен-

ням наркомом внутрішніх справ та прокурора СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 24.01.1938. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОФМАН-ЛОРЕНЦ Луйза Августівна, народилася у 1898 році в с.Мігаульздорф Бериславського району, німкеня, освіта початкова. Проживала с.Князівка Високопільського району. Заарештована 15.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шпигунство на користь Німеччини. Рішенням наркомом внутрішніх справ та прокурора СРСР 17.12.1937 засуджена до розстрілу. Розстріляна 05.01.1938 року. Реабілітована 17.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГРЕВА (ГРЕВЕ) Ісаак Ісакович, народився у 1898 році в с.Мирівка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Мирівка Фріц-Геккертовського району. Заарештований 16.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна фашистська агітація, наклепницькі чутки. (У 1932 році був засуджений). Наркомом внутрішніх справ та прокурором СРСР 08.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.12.1937. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГРЕЧКО Павло Родіонович, народився у 1909 році у с.Заградівка Великоолександрівського (нині Високопільського) району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Заградівка Високопільського району. Військовослужбовець. Заарештований 08.04.43 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 08.05.43 р. ВТ 18-ї армії до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 4 р. та конфіскацією майна. Постановою президії Херсонського облсуду від 21.04.97 р. справа припинена «за відсутністю складу злочину».

ГУРАЛЬ Петро Іванович, народився у 1933 році в с.Виноград-Лісний Отинянського району Станіславської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Миколаївка Високопільського району. Заарештований 15.08.1950 року. Звинувачення: належність до ОУН, зберігання вогнепальної зброї. Військовим трибуналом війська МВС Херсонської області 08.12.1950 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 20.01.1955 покарання знижено до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.05.1991 Висновком прокурора Херсонської області.

ГУРОВ Іван Михайлович, народився у 1882 році в с.Бажани Петропавлівського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Нововознесенське Високопільського району. Заарештований 1.08.1937 році. Звинувачення: участь у секті євангелістів, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 16.09.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Д

ДЕЛЬ Вольдемар Вільгельмович, народився у 1908 році в с.Високопілля Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Високопілля Високопільського району. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Рішенням НКВС та Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.02.1938. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДЕЛЬ Іван (Йоган) Вільгельмович, народився у 1874 році в с.Високопілля Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Високопілля Високопільського району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична агітація, дискредитація керівників партії та уряду. Рішенням наркому внутрішніх справ та прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.02.1938. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДЕЛЬ Отто Вільгельмович, народився 15.04.1907 року в с.Високопілля Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Високопілля Високопільського району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, участь у еміграції німців. Рішенням НКВС та Прокурора СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 24.01.1938 року. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДЕРКСЕН Юліус Якович, народився 10.09.1909 року в с.Рівнопілля Високопільського району, німець, освіта 7 класів. Проживав с.Олександрівка Нововоронцовського району. Заарештований 11.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. (У 1934 році був засуджений). Рішенням НКВС та Прокурора СРСР 17.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 05.01.1938. Реабілітований 17.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДІК Абрам Іванович, народився 08.07.1904 року в с.Лугівка Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Кочубеївка Високопільського району. Заарештований 08.09.1937 року. Звинувачення: участь у фашистській повстанській організації, контрреволюційна пропаганда. Наркомом внутрішніх справ і прокурором СРСР 18.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.10.1937. Реабілітований 28.12.1963 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

ДІК Іван Якович, народився у 1891 році в с.Мінстенберг Дніпропетровської області, німець, освіта початкова. Проживав с.Озерівка Фріц-Геккертського району (нині Березнігуватського р-ну Миколаївської обл.). Заарештований 16.12.1937 року. Зви-

нування: контрреволюційна пропаганда, листування з Німеччиною. Рішенням наркому внутрішніх справ та прокурора СРСР 29.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 16.02.1938. Реабілітований 28.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ДІК Петро Генріхович, народився 1884 році в с.Чекмак Кримської області, німець, освіта нижча. Проживав с.Кочубеївка Високопільського району. Заарештований 18.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Миколаївській області 27.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ДОБРОВОЛЬСЬКА Катерина Володимирівна, народилася у 1893 році в м.Бериславі Бериславського району, українка, освіта середня. Проживала сел. Кам'янка Високопільського району. Заарештована 08.12.1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувалася. Постановами Херсонського ОО ДПУ і окружного прокурора 14 і 19.06.1930 справу припинено. Реабілітована 12.01.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ДОЛБЕ Євген Петрович, народився у 1904 році в Латвії, латиш, освіта – незакінчена вища (Харківський автодорожний інститут, 3 курси). Проживав с.Високопілля Високопільського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: підризна діяльність в сільському господарстві району. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 30.05.1995 Прокуратурою Херсонської області.

ДРІДІГЕР Яків Якович, народився у 1908 році в с.Микільське Високопільського району, німець, освіта 5 класів. Проживав с.Микільське Високопільського району. Заарештований 15.02.1938 року. Звинувачення: участь у німецько-фашистському повстанні, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.10.1938. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Е

ЕБЕРТ Генріх Іванович, народився у 1892 році в с.Князівка Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав (дані відсутні). Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, зв'язок з націоналістичними німецькими організаціями. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЕПП Бернгард Бернгардович, народився у 1893 році в с.Олександрівка Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Озерівка Фріц-

Геккертівського району. Заарештований 14.02.1938 року. Звинувачення: участь у повстанській організації у 1935 р., шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.09.1938. Реабілітований 17.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Є

ЄВДОКИМОВ Степан Кіндратович, народився у 1908 році в с.Заградівка Високопільського району, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Заградівка Високопільського району. Заарештований 17.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 29.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

ЄВСЕСВ Микола Іванович, народився у 1885 році в м.Києві, українець, освіта вища. Проживав с.Заградівка Високопільського району. Заарештований 16.06.1941 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Новосибірським облсудом 24.10.1941 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 07.06.1965 Постановою президії Верховного суду РСФСР.

Ж

ЖУРБАС Яків Васильович, народився 10.07.1895 року в с.Воронкове Київської округи, українець, освіта початкова. Проживав с.Розівка Високопільського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1932 році був засуджений за націоналізм на 5 років. У 1936 році засуджений до 6 місяців за підлив стуханівського руху). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській обл. ті у 1937 р. засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 24.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

З

ЗЕЕЛЬ Густав Фрідріхович, народився у 1908 році в с.Червоний Яр Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Червоний Яр Фріц-Геккертівського району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: спровокування колгоспників у 1930 р. до розкрадання колгоспного майна, організація еміграції німців, наклепницькі листи до Німеччини про злидні та голод в СРСР. Рішенням НКВС та Прокурора СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 24.01.1938. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЗЕЕЛЬ Іван Якович, народився у 1904 році в с.Ольгине Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Мережено Широковського району Дніпропетровської області. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна фашистська пропаганда. Наркомом внутрішніх справ та прокурором СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.02.1938 року. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЗЕЕЛЬ Яків Фрідріхович, народився 04.03.1878 року в с.Князівка (с.Високопілля) Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Князівка Високопільського району. Заарештований 24.08.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда та агітація. Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 10.10.1937 за ст. 54-10 ч.ІІ КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 21.10.1937 в м.Дніпропетровську. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЗІМЕНС Петро Петрович, народився у 1904 році в с.Орлове Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, освіта початкова. Проживав с.Орлове Високопільського району. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, зв'язок з контрреволюційними організаціями і отримання гітлерівської допомоги. Рішенням Народного комісара Внутрішніх справ і Прокурора СРСР 29.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 16.02.1938. Реабілітований 22.08.1964 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

І

ІЗАК Франц Іванович, народився у 1886 році в с.Орлове Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Орлове Високопільського району. Заарештований 24.08.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, заклики до збройного повстання. Постановою трійки УНКВС по Дніпропетровській області 10.09.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 21.09.1937. Реабілітований 21.08.1969 Президією Херсонського облсуду.

ІККЕРТ Рейнгольд Карлович, народився у 1908 році в с.Високопілля Високопільського району, німець, освіта середня. Проживав с.Високопілля Високопільського району. Заарештований 01.08.1941 року. Звинувачення: участь у антирадянській фашистській організації. До суду не притягувався. У зв'язку з наближенням німецьких військ 15.08.1941 розстріляний в м.Цюрупинську. Реабілітований 10.04.1991 Постановою слідчого УКДБ по Херсонській області (справу припинено за відсутністю складу злочину).

ІУНОВ Олексій Васильович, народився у 1904 році у с.Миколаївка Великоколександрівського (тепер

Високопільського) району, українець, закінчив 5 класів. Проживав у м.Одесі по вул.Котовського, 245. Заарештований 18.10.42 р. за намір перейти на бік ворога. Засуджений 15.11.42 р. ВТ 4 стрілецької бригади до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням військового прокурора Південного регіону України від 23.03.95 реабілітований.

К

КАММЕРЕР Євген Густавович, народився 12.12.1911 року в с.Василівка Єлизаветградського округу, німець, освіта початкова. Проживав с.Брусилівка Фріц-Геккертівського (Високопільського) району. Заарештований 03.04.1938 року. Звинувачення: участь у німецькій фашистсько-повстанській організації, розкладницька робота серед селян. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.09.1938. Реабілітований 14.10.1964 Президією Херсонського облсуду.

КАММЕРЕР Роберт Густавович, народився у 1910 році в с.Василівка Єлизаветського округу, німець, освіта початкова. Проживав с.Брусилівка Фріц-Геккертівського (Високопільського) району. Заарештований 14.02.1938 року. Звинувачення: участь у куркульському повстанні, участь у німецько-фашистській організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.09.1938. Реабілітований 14.10.1964 Президією Херсонського облсуду.

КВІРІНГ Іван Францевич, народився 15.06.1898 року в с.Розівка Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Краснівка Високопільського району. Заарештований 26.08.1937 року. Звинувачення: активна контрреволюційна агітація, заклики до збройного повстання. (У 1929 році заарештовувався за організацію еміграційного руху). Постановою трійки УНКВС по Дніпропетровській області 10.09.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 21.09.1937. Реабілітований 20.12.1992 Прокуратурою Херсонської області.

КЕН Давид Іванович, народився 17.04.1902 року в с.Олександрівка Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Олександрівка Фріц-Геккертівського району. Заарештований 14.02.1938 року. Звинувачення: участь у німецько-фашистській повстанській організації, зв'язок з німецьким консульством, розповсюдження чуток про погане життя в СРСР. Особливою трійкою при УНКВС по Миколаївській області 26.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.10.1938. Реабілітований 01.08.1964 Президією Миколаївського облсуду.

КЕН Іван Іванович, народився 19.11.1896 року в с.Олександрівка Фріц-Геккертівського (Високо-

пільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Олександрівка Фріц-Геккертівського району. Заарештований 14.02.1938 року. Звинувачення: участь у антирадянській німецькій фашистській організації, антирадянська агітація. Особливою трійкою при УНКВС по Миколаївській області 26.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.10.1938. Реабілітований 01.08.1964 Президією Миколаївського облсуду.

КЕН Петро Іванович, народився 16.06.1900 року в с.Олександрівка Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Олександрівка Фріц-Геккертівського району. Заарештований 14.02.1938 року. Звинувачення: участь у німецько-фашистській повстанській організації, антирадянська агітація, шкідництво. Особливою трійкою при УНКВС по Миколаївській області 26.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.10.1938 року. Реабілітований 01.08.1964 Президією Миколаївського облсуду.

КЕССЛЕР Адольф Якович, народився у 1916 році в с.Цибулевка Цєбріховського району Одеської області, німець, освіта вища. Проживав с.Високопілля Високопільського району. Заарештований 02.08.1941 року. Звинувачення: участь у антирадянській фашистській організації. До суду не притягувався. У зв'язку з наближенням німецьких військ 15.08.1941 розстріляний в м.Цюрупинську. Реабілітований 10.04.1991 Постановою слідчого УКДБ по Херсонській області (справу припинено за відсутністю складу злочину).

КЛАССЕН Корній Іванович, народився у 1901 році в с.Софіївка Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Світлівка Високопільського району. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда, шкідництво. Рішенням наркому внутрішніх справ і Прокурора СРСР 29.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 16.02.1938. Реабілітований 07.02.1978 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

КЛАССЕН Петро Петрович, народився у березні 1906 року в с.Олександрополь Одеської області, німець, освіта початкова. Проживав с.Кочубєївка Високопільського району. Заарештований 08.03.1937 року. Звинувачення: участь у німецькій контрреволюційній терористичній організації. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 18.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.10.1937 у м.Дніпропетровську. Реабілітований 31.08.1966 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

КНЕЙСЛЕР Ернст Августович, народився 25.10.1898 року в с.Високопілля Високопільського району, німець, освіта 2 класи училища. Проживав с.Суворовка Фріц-Геккертівського району. Заареш-

тований 19.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, антирадянська пропаганда. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 28.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.01.1938. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КНЕЛЬС Давид Давидович, народився 27.07.1894 року в с.Микільське Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Микільське Високопільського району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: участь у куркульській каральній трійці в 1921 р., організація німців для масової еміграції, наклепницькі листи до Німеччини, дискредитація Сталінської конституції. (У 1931 році був засуджений). Рішенням наркому внутрішніх справ та прокурором СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 25.01.1938. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОЛЕСНИК Яків Петрович, народився у 1896 році в с.Мала. Шестиріня Високопільського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Високопілля Високопільського району. Заарештований 05.02.1947 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським облсудом 26.03.1947 засуджений до 5 років ВТТ, 3 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

КОЛОТУША Микита Данилович, народився у 1906 р. у с.Тимонівка Сумської області, українець, закінчив 2 класи. Проживав у с.Свободне Високопільського району. Заарештований 29.05.46 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 18.07.46 р. Херсонським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітований.

КОМПАНИЄЦЬ Юхим Кіндратович, народився у 1906 році в с.Архангельське Високопільського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Архангельське Високопільського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 19.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОНРАДТ Фрідріх Августович, народився 12.03.1896 року в с.Високопілля Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Високопілля Високопільського району. Заарештований 13.11.1937 року. Звинувачення: участь у фашистській організації, антирадянська агітація. Рішенням наркому внутрішніх справ і прокурором СРСР 17.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 05.01.1938. Реабілітований 31.10.1964 Судовою колегією у карних справах Верховного Суду УРСР.

КООП Яків Іванович, народився у 1888 році в с.Світлолинськ Молочанського району Дніпропетровської області, німець, освіта незакінчена середня. Проживав с.Рівнопілля Високопільського району. Заарештований 15.01.1935 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Дніпропетровським облсудом 31.03.1935 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 27.07.1993 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

КОРЖ Анастасія Карлівна, народилася у 1888 році в с.Архангельське Високопільського району, українка, освіта початкова. Проживала с.Архангельське Високопільського району. Заарештована 27.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація, крадіжки колгоспного хліба. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 10.01.1933 засуджена до 3 років ВТТ. Реабілітована 15.08.1996 Прокуратурою Херсонської області.

КОСТЕНКО Іван Архипович, народився 26.09.1891 року в с.Миколаївка Високопільського району, українець, освіта початкова. Проживав хутір Красний Великоолександрівського району. Заарештований 19.04.1929 року. Звинувачення: участь в українській контрреволюційній організації, яка ставила за мету відновлення Української самостійної республіки. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 06.03.1930 засуджений до 8 років концтаборів. Реабілітований 04.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

КОТЯКОВ Панас Костянтинович, народився у 1889 році в с.Костянтинівка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Наталіне Високопільського району. Заарештований 23.02.1951 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ МДБ Херсонської області 14.07.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 24.05.1955 покарання знижено до 6 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 24.02.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

КОЦЕНКО Хресант Петрович, народився у 1910 р. у с.Заградівка Великоолександрівського (нині Високопільського) району, українець, закінчив 3 класи. Проживав у с.Заградівка Високопільського району. Військовослужбовець. Заарештований 28.02.43 р. за антирадянську поразкову агітацію. Засуджений 08.05.43 р. ВТ 193 Запасної стрілецької бригади до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 21.05.97 р. реабілітований. Помер 11.08.43 р. у місцях ув'язнення Пермської області.

КРИВЕНОК Семен Сафонович, народився у 1898 році в с.Архангельське Великоолександрівського нині Високопільського району, українець, освіта

нижча. Проживав с.Архангельське Високопільського району. Заарештований 15.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу НКВС від 16.03.1939 та райпрокурора від 22.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

КРИВОРУЧКО Олексій Антонович, народився 17.05.1888 року в с.Мар'янівка Шполянського району Київської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Федорівка Високопільського району. Заарештований у грудні 1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1934 році за зловживання був засуджений до 2 років). Постановою трійки НКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.06.1961 Президією Херсонського облсуду.

КУНОВА Амалия Карлівна, народилася 15.05.1903 року в с.Вейнау Молочанського району Дніпропетровської області, німкеня, освіта нижча. Проживала с.Високопільля Високопільського району. Заарештована 20.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна троцькістська пропаганда. Особливою нарадою при НКВС СРСР 08.01.1938 засуджена до 10 років ВТТ. Реабілітована 10.07.1958 Президією Херсонського облсуду (вищевказана постанова відмінена, справу припинено).

КУРИЛЕНКО Олексій Пилипович, народився у 1909 році в с.Архангельське Великоолександрівського нині Високопільського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Архангельське Високопільського району. Військовослужбовець. Заарештований 11.11.1942 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 7-ї окремої армії 12.01.1943 засуджений до 8 років ВТТ, 3 років поразки в правах і конфіскації майна. Помер 22.10.1944 в таборі Свердловської області. Реабілітований 30.08.1993 Висновком військового прокурора Південного регіону України.

КУРИЛЕНКО Федір Антонович, народився у 1890 році в с.Архангельське Великоолександрівського нині Високопільського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Архангельське Високопільського району. Заарештований 05.04.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Одеським облсудом 28.05.1932 засуджений до 5 років позбавлення волі з поразкою в правах на 7 років. Реабілітований 05.05.1991 Висновком помічника прокурора Херсонської області.

Л

ЛАГОДА Іван Васильович, народився у 1909 році в с.Орховськ Влодавського повіту Люблінського воєводства (Польща), українець, освіта нижча. Проживав с.Високопільля Високопільського району.

Заарештований 13.07.1945 року. Звинувачення: зв'язок з німецькими розвідорганами. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Херсонській області від 13.12.1945 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЛАУБ Михайло Адамович, народився 16.06.1893 року в Угорщині, німець, освіта початкова. Проживав с.Високопільля Високопільського району. Заарештований 21.04.1938 року. Звинувачення: участь у терористичній організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.10.1938 за ст. 54-8-54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 02.10.1938 у м.Миколаєві. Реабілітований 01.03.1958 Президією Херсонського облсуду.

ЛЄВЕН Генріх Генріхович, народився 05.08.1906 року в с.Микільське Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Микільське Високопільського району. Заарештований 15.02.1938 року. Звинувачення: участь у німецько-фашистській повстанській організації, антирадянська націоналістична агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.10.1938 року. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЛЄВЕН Іван Якович, народився у 1898 році в с.Петрівка Качкарського району Оренбурзької області, німець, освіта нижча. Проживав с.Микільське Високопільського району. Заарештований 06.03.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Постановою Фріц-Геккертівського райвідділу НКВС 25.04.1938 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЛЄВЕН Петро Генріхович, народився 05.05.1890 року в с.Микільське Високопільського району, німець, освіта 7 класів. Проживав с.Озерівка Фріц-Геккертівського району (нині Березнігуватського району Миколаївської області). Заарештований 14.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна робота проти голгоспного устрою, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 25.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 04.07.1938. Реабілітований 10.06.1963 Президією Херсонського облсуду.

ЛЄВЕН Соломон Соломонович, народився 18.01.1914 року в с.Претари Кічкаського району Оренбурзької області, німець, освіта нижча. Проживав с.Краснівка Високопільського району. Заарештований 15.02.1938 року. Звинувачення: участь в антирадянській повстанській організації. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Миколаївській області від 27.03.1939 і райпрокурора від 04.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ЛИТВИНЕНКО Василь Наумович, народився у 1904 році в с.Нововознесенське Високопільського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Високопілля Високопільського району. Заарештований 20.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1929 році розкуркулений, від заслання втік. У 1929-1930 роках активно виступав проти колективізації). Постановою трійки УНКВС УРСР по Дніпропетровській області 26.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 30.12.1937 в м.Дніпропетровську. Реабілітований 11.05.1966 Президією Херсонського облсуду.

ЛИТВИНЕНКО Наум Костянтинович, народився у 1876 році в с.Кишеньки Кобеляцького району Полтавської області, українець, не письменний. Проживав ст.Високопілля Високопільського району. Заарештований 20.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1929-1930 роках брав участь у куркульських повстаннях. У 1930 році розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки УНКВС УРСР по Дніпропетровській області 26.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 30.12.1937 в м.Дніпропетровську. Реабілітований 11.05.1966 Президією Херсонського облсуду.

ЛОЗИНСЬКИЙ Георгій Іванович, народився 17.02.1883 року в с.Осички Савранського району Одеської області, українець, освіта середня. Проживав с.Микільське Високопільського району. Заарештований 20.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1918 році заарештовувався за підтримку партії есерів). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 23.12.1956 Президією Херсонського облсуду.

ЛОРЕНЦ Іван Омелянович, народився у 1925 році в с.Високопілля Високопільського району, німець, освіта нижча. Без певного місця проживання. Заарештований 23.02.1944 року. Звинувачення: підозра в зв'язках з німецькими розвідорганами. До суду не притягувався. Постановою УНКВС по Курській області 19.04.1944 направлений до спецтабору НКВС м.Рязань. Помер 24.02.1944 в спецтаборі №283. Постановою ОКР „Смерш” спецтабору №283 від 26.02.1945 справу передано до архіву.

М

МАКАЛОВ Антон Іванович, народився у 1895 році в с.Нововознесенське Нововоронцовського (Високопільського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нововознесенське Високопільського району. Заарештований 01.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.04.1938 засуд-

жений до розстрілу. Розстріляний 11.06.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 04.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МАКАРЕНКО Антон Микитович, народився у 1888 році в с.Блакитне Високопільського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Блакитне Високопільського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році був висланий на 8 років). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

МАРТЕНС Олександр Вікторович, народився 05.08.1896 року в м.Кузниця Гродненського воєводства (Польща), поляк, освіта вища. Проживав с.Кочубейка Високопільського району. Заарештований 23.07.1938 року. Звинувачення: шпигунство на користь польської розвідки. Постановою особливої трійки при УНКВС по Миколаївській області від 27.10.1938 за ст. 54-6 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 17.10.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.03.1990 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

МАТВІЄНКО Максим Кирилович, народився у 1904 році в с.Богданівка Шостинського району Сумської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Свободне Високопільського району. Заарештований 01.06.1946 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським облсудом 18.07.1946 засуджений до 8 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Верховним судом УРСР 17.08.1946 покарання знижено до 4 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 08.06.1993 Висовком в.о. прокурора Херсонської області.

МЕЛЬНИК Сергій Павлович, народився у 1910 році в с.Нововознесенське Високопільського району, українець. Проживав с.Нововознесенське Високопільського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при колегії ДПУ УРСР засуджений до 9 років заслання. Реабілітований 18.03.1992 Прокуратурою Херсонської області.

МИХАЙЛЕЦЬ Василь Васильович, народився у 1911 році в с.Костромка Апостолівського району Дніпропетровської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Нововознесенське Високопільського району. Заарештований 13.03.1946 року. Звинувачення: служба у німецькій поліції. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 16.07.1946 засуджений до 5 років позбавлення волі, 2 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 25.10.1946 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МИХАЛЬЦОВ Кирило Федорович, народився у 1916 році в с.Старосілля Великоолександрівського

району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новознесенське Високопільського району. Заарештований 13.03.1946 року. Звинувачення: служба у німецькій поліції. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 16.07.1946 засуджений до 5 років позбавлення волі, 2 років поразки в правах. Верховним судом СРСР 25.10.1946 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

МІЛЛЕР Генріх Фрідріхович, народився у 1908 році в с.Брусилівка Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Брусилівка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району. Заарештований 14.11.1938 року. Звинувачення: участь у німецько-фашистській організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.09.1938. Реабілітований 14.10.1964 Президією Херсонського облсуду.

МІЛЛЕР Фрідріх Фрідріхович, народився у 1909 році в с.Брусилівка Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Брусилівка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району. Заарештований 14.02.1938 року. Звинувачення: участь у німецько-фашистській організації, участь у еміграційному русі. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.09.1938. Реабілітований 14.10.1964 Президією Херсонського облсуду.

МІЩУК Олексій Йосипович, народився у 1914 році в с.Ростока Холмського району Люблінської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Архангельське Високопільського району. Заарештований 13.05.1946 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 14.08.1946 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 3 років. Реабілітований 15.10.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

Н

НЕЙФІЛЬД Давид Давидович, народився 14.10.1906 р. у с.Довопольє (знесене) Фріц-Геккертовського (тепер Високопільського) району, німець, закінчив 6 класів. Проживав у с.Довопольє Фріц-Геккертовського району. Заарештований 03.04.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 11.09.39 р. вироком Миколаївського облсуду на 3 роки позбавлення волі з поразкою прав на 2 роки. Реабілітований 09.04.68 р.; постановою Верховного суду УРСР справа припинена "за відсутністю складу злочину".

НИККЕЛЬ Генріх Якович, народився 12.01.1908 року в с.Краснівка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта нижча. Проживав с.Краснівка Фріц-Геккертовського (Високопільського)

району. Заарештований 03.04.1938 року. Звинувачення: антирадянська пропаганда. Миколаївським облсудом 16.04.1939 засуджений до 7 років ВТТ, 3 років поразки в правах. Пленумом Верховного суду УРСР 24.08.1963 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено. Реабілітований.

НИККЕЛЬ Корній Генріхович, народився у 1895 році в с.Мінстенберг Молочанського району Запорізької області, німець, освіта нижча. Проживав с.Орлове Високопільського району. Заарештований 15.01.1935 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична агітація. Дніпропетровським облсудом 01.04.1935 засуджений до 7 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 28.09.1992 Висновком заступника Генпрокурора України.

НИККЕЛЬ Петро Якович, народився 04.09.1905 року в с.Краснівка Високопільського району, німець, освіта нижча. Проживав с.Краснівка Високопільського району. Заарештований 03.04.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 11.09.1939 засуджений до 4 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 07.05.1992 Висновком заступника Генпрокурора України.

НОСОК Ганна Микитівна, народилася у 1887 році в с.Архангельське Високопільського району, українка, неграмотна. Проживала с.Архангельське Високопільського району. Заарештована 15.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. До суду не притягувалася. Постановою Великоолександрівського райвідділу НКВС від 12.01.1939 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

О

ОЛЛО Андрій Іванович, народився у 1898 році в с.Архангельське Великоолександрівського нині Високопільського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Архангельське Високопільського району. Заарештований 06.04.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Одеським облсудом 28.05.1932 засуджений до 5 років позбавлення волі з поразкою в правах на 7 років. Помер 02.02.1933 року від гострої серцевої недостатності. Реабілітований 05.05.1991 Висновком помічника прокурора Херсонської області.

ОЛЛО Іван Євстигійович, народився у 1882 в с.Архангельське Високопільського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Мар'янівка Високопільського району. Заарештований 10.05.1946 року. Звинувачення: посібницька діяльність і антирадянська агітація. Херсонським облсудом 18.06.1946 засуджений до 6 років ВТТ, 3 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ОЛЛО Марія Іванівна, народилася у 1918 році в с.Архангельське Великоолександрівського району,

українка, освіта вища. Проживала с.Високопілля Високопільського району. Заарештована 04.04.1946 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 27.06.1946 засуджена до 5 років ВТТ, 3 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітована 32.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ОТТО Ісак Іванович, народився 19.05.1896 року в с.Маргенау Ротфронтівського району Дніпропетровської області, німець, освіта початкова. Проживав с.Озерівка Фріц-Геккертівського (нині Березнігуватський район Миколаївської обл.). Заарештований 24.08.1937 року. Звинувачення: активна контрреволюційна фашистська агітація. Постановою трійки УНКВС по Дніпропетровській області 10.09.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 21.09.1937 року. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

П

ПАРФЕНЮК Іван Якович, народився у 1895 році в с.Мизочь Дубенського повіту (Польща), українець, освіта початкова. Проживав с.Луговка Фріц-Геккертівського (Високопільського) району. Заарештований 14.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1920-1922 роках звинувачувався у займанні контрабандою через Польщу). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 25.04.1938 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 04.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПЕННЕР Борис Васильович, народився 22.07.1892 року в с.Орлове Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта незакінчена середня. Проживав с.Орлове Високопільського району. Заарештований 03.03.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда, зв'язок з фашистськими організаціями. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 25.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 04.07.1938. Реабілітований 28.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПЕННЕР Іван Генріхович, народився 16.03.1912 року в с.Микільське Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта 5 класів. Проживав с.Микільське Високопільського району. Заарештований 15.02.1938 року. Звинувачення: керівництво німецько-фашистською повстанською організацією, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.10.1938. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПЕДЧЕНКО Василь Петрович, народився у 1909 році в с.Архангельське Високопільського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Архан-

гельське Високопільського району. Заарештований 28.12.1932 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1932 році був розкуркулений). Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 10.01.1933 засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований.

ПЕЄС Аніта Олександрівна, народилася 25.01.1925 року в с.Князівка Високопільського району, німкеня, освіта середня. Проживала м.Берлін, Ліхтенберг, Альтенштрассе, 16 (Німеччина). Заарештована 20.08.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом ГСОВ в Німеччині 30.09.1946 засуджена до 7 років ВТТ, 3 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітована 31.12.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ПИЛИП Ертман Густавович, народився 21.12.1893 року у Вінницькій області, німець, освіта початкова. Проживав с.Благодатне Високопільського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. (У 1932 році за ст. 58 УК УРСР (антирадянська агітація) був засуджений на 3 роки ув'язнення). Постановою трійки по Миколаївській області у 1938 р. засуджений до розстрілу. Реабілітований 06.04.1960 Президією Херсонського облсуду.

ПІЛЬМАН Іван Михайлович, народився 14.01.1879 року в с.Потьомкіне Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Нова Костирка Високопільського району. Заарештований 13.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1918 році брав участь у банді капітана Веча, участь у вбивстві червоних партизан). Постановою при УНКВС по Миколаївській області 25.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 04.07.1938. Реабілітований 30.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПОДВАЛЬНИЙ Давид Якович, народився у 1914 р. у с.Високопілля Високопільського району, єврей, закінчив 7 класів. Проживав у с.Високопілля Високопільського району. Заарештований 02.07.37 р. за антирадянську агітацію. ВТ особового корпусу залізниці 19.09.37 р. засуджений до 5 р. ВТТ з поразкою прав на 2 р. Рішенням військової прокуратури Південного регіону України від 25.08.93 р. реабілітований. Помер 26.07.38 р. у місцях ув'язнення.

ПРОБЕТ Карл Августович, народився 05.04.1869 року в с.Красний Яр Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Красний Яр Фріц-Геккертівського району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1919 році брав участь в контрреволюційних виступах куркулів). Реабілітований 28.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПРОБСТ Генріх Генріхович, народився 15.05.1898 року в с.Гоффельд Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Кочубейвка

Високопільського району. Заарештований 16.11.1937 року. Звинувачення: зв'язок з німецькими націоналістичними організаціями, антирадянська пропаганда. Наркомом внутрішніх справ і прокурора СРСР 17.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 05.01.1938. Реабілітований 04.04.1974 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

ПРОКОФЬЄВ Мирон Васильович, народився 17.08.1887 року в с.Земне Широковського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Кам'янка Високопільського району. Заарештований 03.04.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1919 році воював у загонах атамана „Зеленого“). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 11.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.07.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 07.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПРОПЕТ Альфред Християнович, народився у 1909 році в с.Краснояр Фріц-Геккертівського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Красний Яр Фріц-Геккертівського (Високопільського) району. Заарештований 22.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році розкуркулений, від заслання втік). Рішенням НКВС та Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ПРУТ Макар Федорович, народився у 1901 р. у с.Миколаївка Високопільського району, українець, закінчив 4 класи. Проживав у с.Миколаївка Високопільського району. Заарештований 02.05.45 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 28.05.45 р. ВТ 13-ї армії до 10 років ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 07.02.96 р. реабілітований.

Р

РЕГЕР Яків Аронович, народився у 1909 році в с.Софіївка Бериславського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Пригір'я Високопільського району. Заарештований 24.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність, націоналістична пропаганда. (У 1934 році був засуджений до 2 років позбавлення волі). Особливою нарадою при НКВС СРСР 29.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 16.02.1938 року. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РЕГЕР Яків Якович, народився 06.11.1902 року в с.Мировка Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта нижча. Проживав с.Рівнопілля Високопільського району. Заарештований 08.04.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 07.03.1939 засуджений

до 5 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 21.04.1961 Пленумом Верховного суду УРСР (справу припинено).

РЕЙМЕР Яків Іванович, народився 12.06.1909 року в с.Новомиколаївка Бериславського району. Проживав с.Озерівка Фріц-Геккертівського району (нині Березнігуватський район Миколаївської обл.). Заарештований у 1937 році. Звинувачення: зв'язок з німецьким спеціалістом, наклепницькі листи до Німеччини. Рішенням наркому внутрішніх справ і прокурора СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Реабілітований 09.01.1973 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного суду УРСР.

РІСТО Едуард Едуардович, народився у 1897 році в с.Мар'янівка Великоолександрівського (нині Високопільського) району, німець, освіта вища. Проживав с.Мар'янівка Високопільського району. Заарештований 02.08.1941 року. Звинувачення: участь у антирадянській фашистській організації. До суду не притягувався. У зв'язку з наближенням німецьких військ, 15.08.1941 був розстріляний в м.Цюрупинську. Реабілітований 10.04.1991 Постановою слідчого УКДБ по Херсонській області (справу припинено за відсутністю складу злочину).

РІТТЕР Іван Августович, народився у 1904 році в с.Високопілля Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Високопілля Високопільського району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РОДЕ Едуард Християнович, народився 23.12.1882 року в с.Марінгейм Апостолівського району Дніпропетровської області, німець, освіта середня. Проживав с.Світлівка Високопільського району. Заарештований 10.09.1937 року. Звинувачення: організація диверсійних актів проти комуністів, шпигунство на користь Німеччини. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 21.09.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 13.11.1937. Реабілітований 10.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РОДЕ Ріхард Васильович, народився 02.09.1914 року в с.Шідлово Добропольського району Донецької області, німець, освіта вища. Проживав с.Високопілля Високопільського району. Заарештований 30.07.1941 року. Звинувачення: участь у антирадянській фашистській організації. До суду не притягувався. У зв'язку з наближенням німецьких військ 15.08.1941 розстріляний в м.Цюрупинську. Реабілітований 10.04.1991 Постановою слідчого УКДБ по Херсонській області (справу припинено за відсутністю складу злочину).

РОМАНЕНКО Микола Кирилович, народився 29.12.1904 року в с.Блакитне Високопільського райо-

ну, українець, освіта початкова. Проживав с.Ново-братське Високопільського району. Заарештований 18.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1929 році за членство в СВУ був висланий в „далекі табори“ на 5 років). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 29.09.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 12.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РУБАН Сильвестр Семенович, народився у 1906 році в с.Нова Кам'янка Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав кол-госп ім.Тельмана Високопільського району. Заарештований 12.12.1946 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 19.06.1947 року засуджений до 5 років позбавлення волі з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 12.02.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

РУППЕРТ Іван Фрідріхович, народився 23.06.1894 року в с.Микільське Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Микільське Високопільського району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 25.01.1938. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

РУТКОВСЬКИЙ Арнольд Густавович, народився у 1904 році в с.Лісна Ізяславського району Хмельницької області, німець, освіта початкова. Проживав с.Орлове Високопільського району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність, антирадянська пропаганда. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 25.01.1938 року. Реабілітований 24.06.1969 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

РУФ Вільгельм Християнович, народився 26.03.1908 року в с.Арbeitстель Мелітопольського району Дніпропетровської області, німець, освіта незакінчена вища. Проживав с.Кочубеївка Високопільського району. Заарештований 15.02.1938 року. Звинувачення: участь у антирадянській організації. До суду не притягувався. Постановами УНКВС по Миколаївській області 03-04.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

РУФ Мартин Данилович, народився у 1900 р. у с.Любомирівка Фріц-Геккертівського (тепер Високопільського) району, німець, освіта нижча. Проживав у с.Любомирівка Високопільського району. Заарештований 15.02.38 р. за антирадянську агітацію. Миколаївським облсудом 27.05.39 р. засуджений до 6 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Рішенням Генпрокурора України від 13.02.93 р. реабілітований

РЯДЮШКО Марія Аврамівна, народилася у 1882 році в с.Заградівка Фріц-Геккертівського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Заградівка

Високопільського району. Заарештована 15.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським обласним судом 17.04.1938 засуджена до 5 років ВТТ, 2 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітована 03.08.1989 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

С

САВОСЬКО Михайло Артемович, народився у 1907 році в с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Архангельське Високопільського району. Заарештований 25.06.1941 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою особливої наради при НКВС СРСР 11.04.1942 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 12.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СЕМЕНЕНКО Микола Іванович, народився у 1899 році в с.Тузва Миколаївської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Новомиколаївка Високопільського району. Заарештований 26.09.1946 року. Звинувачення: посібництво окупантам і антирадянська агітація. Херсонським облсудом 16.12.1946 засуджений до 5 років ВТТ, 3 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

СИДОРЕНКО Степан Андріанович, народився у 1900 році в с.Архангельське Великоолександрівського нині Високопільського району, українець, освіта нижча. Проживав сел. Кам'янка Високопільського району. Заарештований у грудні 1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського ОО ДПУ і окружного прокурора від 14 та 19.06.1930 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 12.01.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

СИПКО Кузьма Антонович, народився у 1904 році в с.Окніца Молдавської РСР, українець, освіта нижча. Проживав с.Архангельське Високопільського району. Заарештований 04.08.1951 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським облсудом 22.11.1951 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Пленумом Верховного суду УРСР 18.04.1955 покарання знижено до 6 років ВТТ. Реабілітований 08.07.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

СКОВОРОДЬКО Дмитро Авросимович, народився 25.10.1876 року в с.Заградівка Фріц-Геккертівського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Заградівка Високопільського району. Заарештований 15.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським обласним судом 17.04.1938 засуджений до 3 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 03.08.1989 Верховним судом

УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

СКРИПКА Никифор Савелійович, народився у 1895 році в с.Архангельське Великоолександрівського нині Високопільського району, українець, освіта нижча. Проживав сел. Кам'янка Високопільського району. Заарештований у вересні 1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського ОО ДПУ і окружного прокурора від 14 та 19.06.1930 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 12.01.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

СКРИПКА Сергій Савелійович, народився у 1900 році в сел. Кам'янка Великоолександрівського нині Високопільського району, українець, освіта нижча. Проживав сел. Кам'янка Високопільського району. Заарештований у вересні 1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського ОО ДПУ і окружного прокурора від 14 та 19.06.1930 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 12.01.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

СКРИПКА Яким Микитович, народився у 1882 році в с.Архангельське Високопільського району, українець. Проживав с.Архангельське Високопільського району. Заарештований 20.02.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 14.11.1930 засуджений до 8 років ВТТ. Реабілітований 15.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

СТЯГЛІЙ Андрій Павлович, народився у 1889 році в с.Новопетрівка Великоолександрівського нині Високопільського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новопетрівка Високопільського району. Заарештований 28.01.1933 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Нарсудом Великоолександрівського району 11.02.1933 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 23.06.1989 Президією Херсонського облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

СУРОВИЙ Дмитро Якович, народився у 1881 році в с.Біляївка Одеської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Новопетрівка Високопільського району. Заарештований 06.11.1946 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. Херсонським облсудом 16.12.1946 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 30.09.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

Т

ТЕРЕБУХА Христина Севастіянівна, народилася у 1901 році в с.Вишня Володимирівського повіту Волинської губернії, українка, неграмотна. Проживала с.Архангельське Високопільського району. Заареш-

тована 09.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувалася. Постановою Великоолександрівського районного відділу НКВС від 15.07.1938 порушено питання перед УНКВС по Миколаївській області про припинення справи і звільнення з-під охорони. Інших документів у справі нема.

ТЕСКЕ Петро Іванович, народився у 1901 році в с.Микільське Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Кочубеївка Високопільського району. Заарештований 05.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність, шкідництво. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 25.01.1938. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ТЕТЕРЯ Харитон Трохимович, народився у 1896 році в с.Архангельське Великоолександрівського нині Високопільського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Архангельське Високопільського району. Заарештований 11.02.1946 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 18.05.1946 засуджений до 8 років ВТТ, 3 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 12.08.1992 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ТИЛЬМАН Яків Петрович, народився 17.07.1905 року в с.Рівнопілля Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Рівнопілля Високопільського району. Заарештований 09.04.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, виступи проти колгоспів. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 25.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 04.07.1938. Реабілітований 04.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ТКАЧЕШАК Іван Іванович, народився у 1899 році в с.Векторівка Галицького району Станіславської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Наталіне Високопільського району. Заарештований 21.07.1950 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Херсонським облсудом 21.10.1950 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах. Реабілітований 27.02.1967 Президією Верховного суду УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ТОВСТИЙ Антон Прокопович, народився у 1904 році в с.Блакитне Великоолександрівського району, українець, освіта нижча. Проживав сел. Кам'янка Високопільського району. Заарештований у вересні 1929 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановами Херсонського ОО ДПУ і окружного прокурора від 14 та 19.06.1930 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 12.01.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ТРОПМАН Іван Християнович, народився у 1906 році в с.Потьомкіне Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта початкова.

Проживав с.Потьомкіне Фріц-Геккертівського району. Заарештований 24.08.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, заклики до збройної допомоги Німеччині на випадок війни з СРСР, терористичні тенденції. Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 10.09.1937 засуджено до розстрілу. Розстріляний 21.09.1937 у м.Дніпропетровську. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ТРОПМАН Микола Християнович, народився 14.09.1896 року в с.Потьомкіне Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Любомирівка (с.Високопілля) Фріц-Геккертівського (Високопільського) району. Заарештований 17.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 25.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.01.1938 року. Реабілітований 24.11.1966 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

У

УЛЬМАН Отто Густавович, народився у 1909 році в с.Брусилівка Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта 4 класи. Проживав с.Брусилівка Фріц-Геккертівського (Високопільського) району. Заарештований 15.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Постановою Фріц-Геккертівського райвідділу НКВС 16.03.1939 та райпрокурора 20.03.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

УЛЬМЕР Адольф Іванович, народився 07.10.1913 року в с.Ядвинин Волинської області, німець, освіта початкова. Проживав с.Благодатне Високопільського району. Заарештований 04.04.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація, наклепи на НКВС, збройні грабежі. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 08.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 01.11.1938. Реабілітований 16.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

УЛЬМЕР Християн Готлібович, народився 10.12.1890 року в с.Ольгине Горностаївського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Любомирівка Фріц-Геккертівського (Високопільського) району. Заарештований 14.02.1938 року. Звинувачення: участь у німецькій націоналістичній організації, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 05.04.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 03.07.1938 року. Реабілітований 28.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

УЛЬРІХ Ольга Іванівна, народилася у 1890 році в с.Ольгине Високопільського району, німкеня, освіта початкова. Проживала с.Микільське Високопільського району. Заарештована 15.12.1937 року. Звинувачення:

контрреволюційна пропаганда. Рішенням НКВС та Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджена до розстрілу. Розстріляна 14.02.1938. Реабілітована 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

УЛЬРІХ Рейнгольд Якович, народився у 1890 році в с.Микільське Високопільського району, німець, освіта початкова. Поживав с.Микільське Високопільського району. Заарештований у 1932 році. Звинувачення: служив у царській армії, батько мав власну землю. Рішенням колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років концтаборів. Реабілітований у 1993 році Прокуратурою Херсонської області.

УНГЕР Єва Іванівна, народилася 03.11.1887 року в с.Краснівка Високопільського району, німкеня, освіта нижча. Проживала с.Краснівка Високопільського району. Заарештована 15.02.1938 року. Звинувачення: участь у антирадянській повстанській організації. До суду не притягувалася. Постановою УНКВС по Миколаївській області від 27.03.1939 та райпрокурора від 04.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

Ф

ФАЛЕЙ Дмитро Антонович, народився у 1897 році в с.Нововознесенське Нововоронцовського (Високопільського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Нововознесенське Високопільського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація, участь у куркульських самосудах. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 18.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФАЛЬКЕНШТЕРН Густав Якубович, народився у 1906 році в с.Мартінгайм Апостолівського району Дніпропетровської області, німець, освіта 4 класи. Проживав с.Микільське Високопільського району. Заарештований 14.02.1938 року. Звинувачення: активна участь у еміграції німців до Німеччини, участь у німецько-фашистській повстанській організації. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 23.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.09.1938. Реабілітований 03.06.1959 Президією Херсонського облсуду.

ФАЛЬКЕНШТЕРН Отто Мартинович, народився у 1898 році в с.Алексталь Косіорівського району Дніпропетровської області, німець, освіта початкова. Проживав с.Брусиліве Фріц-Геккертівського (Високопільського) району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: мав письмовий зв'язок з фашистською Німеччиною, куди відправляв дискредитуючі СРСР листи. Рішенням наркому внутрішніх справ та прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938 року. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФАЛЬКЕНШТЕРН Фрідріх Фрідріхович, народився у 1903 році в с.Червоний Яр Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта 4 класи. Проживав с.Червоний Яр Фріц-Геккертовського району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда, участь у еміграції німців до Німеччини. Рішенням наркомунвнутрішніх справ та Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938. Реабілітований 28.11.1959 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

ФАСТ Абрам Абрамович, народився у 1906 році в с.Орлове Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Орлове Високопільського району. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, розповсюдження провокаційних чуток, заклики до створення повстанських груп. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938 року. Реабілітований 30.11.1963 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

ФАСТ Арон Якович, народився 08.08.1903 року в с.Олександрівка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Мирівка Фріц-Геккертовського району. Заарештований 02.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда, підривна робота в колгоспі, зв'язок з фашистськими організаціями в Німеччині. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 02.07.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.07.1938 року. Реабілітований 29.05.1965 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

ФЕДУНЕЦЬ Харлампи Семенович, народився у 1882 р. у с. Ановка-Тредіновка Устинівського району Кіровоградської області, українець, освіта нижча. Проживав у с.Високопілля Високопільського району. Заарештований 08.03.44 р. Звинувачення: служба у німецьких окупантів. Реабілітований 29.05.44 р. постановою УНКДБ по Херсонській області.

ФЕЙСТ Фрідріх Фрідріхович, народився 12.02.1897 року в с.Любомирівка Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Любомирівка Фріц-Геккертовського району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році розкуркулений). Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.01.1938. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФІЛІПП Едуард Людвігович, народився 24.06.1897 року в с.Карлєвальд Плужанського району Кам'янець-Подільської області, німець, освіта початкова. Проживав с.Благодатне Фріц-Геккертовського (Високопільського) району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Рішенням НКВС та Прокурора СРСР

02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.01.1938. Реабілітований 25.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФОТ Іван Петрович, народився 22.04.1901 року в с.Мирівка Фріц-Геккертовського району (нині територія Березнігуватського р-ну Миколаївської обл.), німець, освіта початкова. Проживав с.Мирівка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району. Заарештований 04.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність, антирадянська агітація. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.01.1938. Реабілітований 17.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФОТ Ісаак Петрович, народився 06.04.1908 р. у с.Мирівка Фріц-Геккертовського (тепер Високопільського) району, німець, закінчив 5 класів, працював шофером. Проживав у с.Мирівка Високопільського району. Заарештований 15.02.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 13.11.39 р.; вироком Миколаївського облсуду виправданий ("за відсутністю складу злочину").

ФРАЙ Рейнгольд Людвігович, народився у 1896 році в с.Жадковка Корецького району Рівненської області, німець, освіта початкова. Проживав с.Архангельське Високопільського району. Заарештований 12.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська пропаганда. Рішенням наркомунвнутрішніх справ і прокурора СРСР 17.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 05.01.1938. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФРЕЙБЕРГ Едуард Вільгельмович, народився у 1890 році в с.Князівка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, малограмотний. Проживав с.Князівка Високопільського району. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна фашистська пропаганда, зв'язок з родичами за кордоном. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФРЕЙБЕРГ Йоган Вільгельмович, народився 14.10.1886 року в с.Князівка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Князівка Високопільського району. Заарештований 17.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, розповсюдження чуток. (У 1933 році був розкуркулений). Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 17.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 05.01.1938. Реабілітований 03.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФРІЗЕН Абрам Петрович, народився у 1897 р. у с.Рівнопілля Великоолександрівського району, німець, освіта нижча. Проживав у с.Рівнопілля Великоолександрівського (тепер Високопільського) району. Заарештований 06.07.41 р. за контрреволюційну агітацію. Засуджений 29.07.41 р. ВТ військ НКВС по

Миколаївській області до розстрілу з конфіскацією майна. Вирок виконано 07.08.41 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 16.02.94 р. реабілітований.

ФУНК Іван Петрович, народився 18.01.1910 року в с.Григорівка Барвінківського району Харківської області, німець, освіта середня. Проживав с.Олександрівка Озерівської с/р. Фріц-Геккертовського району. Заарештований 19.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда, прийом радіопередач з Німеччини. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 25.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.01.1938. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФУРМАН Оскар Карлович, народився у 1909 році в с.Ольгине Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Ольгине Високопільського району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шкідництво. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ФУРМАН Отто Карлович, народився у 1914 році в с.Ольгине Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта 2 курсу профтехнічної школи. Проживав с.Ольгине Високопільського району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична агітація, антирадянська діяльність. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Х

ХАПУН Семен Дементійович, народився у 1881 році в с.Євгенівка Снігурівського району Миколаївської області, українець, не письменний. Проживав с.Жовтень Калініндорфського (Високопільського) району. Заарештований 28.07.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1928 році був засуджений до 6 місяців ув'язнення за невиконання державного зобов'язання, у 1934 році засуджений до 2 років за підробку паспорту). Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 11.08.1937 засуджений до розстрілу. Реабілітований 10.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ХАРЧЕНКО Олександр Федорович, народився у 1911 році в с.Петро-Весунськ Володимирівського району Одеської області, українець, освіта 7 класів. Проживав с.Кочубейка Високопільського району. Заарештований 11.12.1937 року. Звинувачення: соціально-небезпечний елемент. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 14.12.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ХАРЧЕНКО Федір Павлович, народився 17.09.1877 року в с.Шістерня Широковського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Заградівка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району. Заарештований 17.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1922 році був учасником куркульської банди). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 27.11.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Розстріляний 19.01.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 30.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ХРАМОВ Лаврентій Андрійович, народився у 1900 році в с.Новознесенське Високопільського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новознесенське Високопільського району. Заарештований у 1933 році. Звинувачення: антирадянська діяльність. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР засуджений до 3 років заслання. Реабілітований 02.11.1993 Прокуратурою Херсонської області.

Ц

ЦАХАРИАС Давид Петрович, народився у 1887 році в с.Рівнопілля Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Рівнопілля Високопільського району. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Наркомом внутрішніх справ і прокурором СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938 року. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЦЕЙТЕР Вольдемар Якович, народився у 1904 році в с.Брусилівка Великоолександрівського нині Високопільського району, німець, освіта нижча. Проживав с.Брусилівка (виключене з обліку, люди переселені до смт.Високопілья). Заарештований 03.04.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 17.04.1939 засуджений до 6 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 16.10.1964 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ЦЕЙТЕР Яків Андріанович, народився 17.01.1882 року в с.Брусилівка Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Брусилівка Фріц-Геккертовського району. Заарештований 16.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна фашистська діяльність, участь у куркульському повстанні у 1921 році, контрреволюційна агітація. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 17.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 05.01.1938 в м.Миколаєві. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЦЕЛЛЕР Іван Іванович, народився у 1896 році в с.Червоний Яр Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Світлівка Широковського (Ви-

сокопільського) району. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1932 році був засуджений). Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938. Реабілітований 21.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЦЕЛЛЕР Микола Йосипович, народився 20.11.1898 року в с.Потьомкіне Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Потьомкіне Фріц-Геккертовського (Високопільського) району. Заарештований 21.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 27.11.1937. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЦЕРР Антон Петрович, народився 26.08.1885 року в с. Мар'янівка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Мар'янівка Фріц-Геккертовського району. Заарештований 09.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 25.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.01.1938. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЦЕРР Климентій Петрович, народився 27.02.1901 року в с.Мар'янівка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Мар'янівка Фріц-Геккертовського району. Заарештований 18.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична діяльність. (У 1932 році був засуджений. У 1933 році – розкуркулений). Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 17.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 05.01.1938 року. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ЦЕРР Флідріх Петрович, народився 03.03.1895 року в с.Мар'янівка (нині виключене з обліку) Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Мар'янівка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району. Заарештований 31.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична пропаганда, повстанські наміри. (У 1931 році був засуджений за агітацію). Постановою трійки УНКВС по Миколаївській області 15.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.11.1937. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Ч

ЧАЙКОВСЬКИЙ Олексій Петрович, народився у 1912 р. у с.Новодмитрівка Великоолександрівського району, українець, закінчив 5 класів. Проживав у с.Новомиколаївка Високопільського району. Заарештований 11.07.47 р. за участь у ОУН. Засуджений 06.09.47 р. ВТ Таврійського ВО до 10 р. ВТТ з пораз-

кою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 16.02.93 р. реабілітований.

ЧАПЛЕНКО Іван Степанович, народився у 1902 році у с.Заградівка Великоолександрівського (тепер Високопільського) району, українець, закінчив 2 класи. Проживав у с.Заградівка Високопільського району. Заарештований 22.07.41 р. за виготовлення та розповсюдження контрреволюційних листівок. Засуджений 08.08.41 р. ВТ військової частини 1080 до розстрілу з конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітований.

ЧОРНОУС Олександр Титович, народився 01.08.1901 року в с.Миколаївка Великоолександрівського нині Високопільського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Миколаївка Високопільського району. Заарештований 11.10.1939 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським облсудом 13.11.1939 засуджений до 4 років ВТТ, 2 років поразки в правах. Верховним судом УРСР 13.12.1939 покарання знижено до 2 років позбавлення волі без поразки в правах. Реабілітований 24.02.1989 Пленумом Верховного суду УРСР (вищевказані рішення судових інстанцій відмінено, справу припинено).

ЧУДАК Іван Павлович, народився 15.10.1912 року в с.Мар'їно Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Мар'їне Високопільського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.10.1959 Президією Херсонського облсуду.

Ш

ШАЛИГА Іван Захарович, народився у 1879 році в с.Заградівка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Заградівка Високопільського району. Заарештований 15.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Миколаївським обласним судом 17.04.1938 засуджений до 4 років ВТТ, 2 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 03.08.1989 Верховним судом УРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ШАЦ Яків Іванович, народився у 1878 році в с.Червоний Яр (с.Ольгине) Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Червоний Яр Фріц-Геккертовського району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШВАГЕР Арсеній Кіндратович, народився у 1895 році в с.Нечаївка Черкаського району Черкаської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Нововознесенське Високопільського району. Заарештований 29.07.1937 року. Звинувачення: керівник секти євангелістів, антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Одеській області 08.12.1937 засуджений до 8 років ВТТ. Помер у таборі у 1942 році, похований в с.Булатове Красновишерського району Пермської області. Реабілітований.

ШВЕЦЬ Данило Анікейович, народився у 1897 році в с.Велика Шестірна Широківського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Новогригорівське Високопільського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: шкідництво. (У 1931 і 1932 роках засуджувався, але здійснював втечу). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 5 років ВТТ. Реабілітований 10.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШЕВЧЕНКО Іван Тихонович, народився у 1901 р. у с.Миколаївка Високопільського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Миколаївка Високопільського району. Заарештований 06.10.47 р. за співпрацю з німецькими окупантами. ВТ Таврійського ВО 14.08.48 р. засуджений до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Верховним Судом СРСР 17.09.55 р. звільнений з місця ув'язнення. Рішенням прокурора Херсонської області від 01.03.93 р. реабілітований.

ШЕЛЕСТ Панас Іванович, народився у 1893 році в с.Архангельське Великоолександрівського нині Високопільського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Архангельське Високопільського району. Заарештований 02.04.1934 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Великоолександрівського райвідділу ДПУ від 15.04.1934 справу припинено. Реабілітований.

ШИРЛІНГ Франц Якович, народився 19.10.1891 року в с.Микільське Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Орлове Високопільського району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична агітація. (У 1921 році брав участь у куркульських повстаннях.). Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.01.1938 у Херсоні. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШКОЛА Денис Микитович, народився у 1890 році в с.Архангельське Великоолександрівського (нині Високопільського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Архангельське Високопільського району. Заарештований 05.04.1932 року. Звинувачення антирадянська агітація. Одеським облсудом 28.05.1932 засуджений до 5 років позбавлення волі з поразкою в правах на 7 років. Помер 15.01.1933 року. Реабіліто-

ваний 05.05.1991 Висновком помічника прокурора Херсонської області.

ШЛЕГЕЛЬ Отто Петрович, народився у 1900 році в с.Ольгине Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Ольгине Високопільського району. Заарештований 20.06.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній фашистській терористичній організації. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 18.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.10.1937 року. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШЛЕХТ Вільгельм Фрідріхович, народився 13.04.1905 року в с.Любомирка Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Князівка Високопільського району. Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: боротьба проти колгоспів, листування з Німеччиною. Рішенням наркому внутрішніх справ і прокурора СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.01.1938. Реабілітований 12.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШЛЕХТ Еміль Християнович, народився у 1904 році в с.Ольгине Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Ольгине Високопільського району. Заарештований 03.07.1937 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній фашистській організації, антирадянська пропаганда. Рішенням НКВС і прокурора СРСР 18.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.10.1937. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШЛЕХТ Іван Христофорович, народився 05.04.1880 року в с.Ольгине Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта нижча. Проживав с.Ольгине Фріц-Геккертівського (Високопільського) району. Заарештований 31.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. До суду не притягувався. Постановою Фріц-Геккертівського райвідділу НКВС 27.03.1939 та райпрокурора 07.04.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ШМІДТ Вільгельм Вільгельмович, народився у 1903 році в с.Мунтау Б.-Токмацького району Запорізької області, німець, освіта вища. Проживав с.Високопілля, Високопільського району. Заарештований 27.07.1941 року. Звинувачення: участь у антирадянській фашистській організації. До суду не притягувався. У зв'язку з наближенням німецьких військ 15.08.1941 розстріляний в м.Цюрупинську. Реабілітований 10.04.1991 Постановою слідчого УКДБ по Херсонській області (справу припинено за відсутністю складу злочину).

ШМІДТГАЛЬ Вольдемар Пилипович, народився у 1909 році в с.Любомирівка Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта грамотний.

Проживав с.Любомирівка (нині злилося з смт Високопілля). Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна фашистська агітація, зв'язок з Німеччиною. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 04.09.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШМІДТГАЛЬ Іван Пилипович, народився 17.10.1898 року в с.Любомирівка (нині злилося з с.Високопілля) Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Любомирівка Фріц-Геккертовського району (нині злилося з смт Високопілля). Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна фашистська агітація. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.01.1938. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШМІДТГАЛЬ Отто Пилипович, народився 16.01.1906 року в с.Любомирка Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Любомирка Фріц-Геккертовського району (нині злилося з смт Високопілля). Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична агітація. (У 1933 році був засуджений). Рішенням наркому внутрішніх справ та прокурора СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.01.1938 року. Реабілітований 12.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШНЕЙДЕР Генріх Християнович, народився 09.03.1880 року в с.Осипівка Барашевської волості Волинської губернії, німець, освіта початкова. Проживав с.Рівнопілля Високопільського району. Заарештований 17.02.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична діяльність. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 25.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.01.1938. Реабілітований 12.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШНЕЙДЕР Евальд Генріхович, народився у 1914 році в с.Майден (Мейдан) Колровлянського району Мозерського округу (Білорусія), німець, освіта початкова. Проживав с.Рівнопілля Високопільського району. Заарештований 23.12.1937 року. Звинувачення: націоналістична та релігійна пропаганда. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938 року. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШНЕЙДЕР Рафаїл Петрович, народився у 1911 році в с.Князівка Високопільського району, німець, освіта нижча. Проживав Біломорський район Карело-Фінської АРСР. Заарештований 11.08.1952 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. Військовим трибуналом військ МДБ Архангельської області 19.09.1952 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах

і конфіскації майна. Військовим трибуналом Біломорського військового округу 09.10.1952 справу повернуто на дослідження. Військовим трибуналом Біломорського військового округу 18.05.1955 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ШОЛОХОВ Платон Семенович, народився у 1921 р. у с.Блакитне Високопільського району, українець, закінчив 6 класів. Проживав у с.Блакитне Високопільського району. Заарештований 27.04.44 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 13.05.44 р. ВТ 203-ї стрілецької дивізії до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням військового суду Південного регіону України від 03.03.98 р. справа припинена, знята судимість. Реабілітований.

ШПРІНГЕР Отто Людвігович, народився у 1898 році в с.Князівка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Князівка Високопільського району. Заарештований 07.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна фашистська агітація, поширення провокаційних чуток. Наркомом внутрішніх справ і прокурором СРСР 17.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 05.01.1938 року. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШРЕДЕР Гергард Гергардович, народився 16.05.1893 року в с.Кочубеївка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Кочубеївка Високопільського району. Заарештований 08.09.1937 року. Звинувачення: участь у терористичній німецькій організації, антирадянська пропаганда і шкідництво. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 18.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.10.1937 у м.Дніпропетровську. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШРЕДЕР Іван Гергардович, народився у 1905 році в с.Кочубеївка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Кочубеївка Високопільського району. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна фашистська пропаганда, розповсюдження провокаційних чуток. (У 1934 році був засуджений). Рішенням НКВС і прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШТЕЙНБРЕНЕР Іван Емануїлович, народився у 1877 році в с.Високопілля Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Любомирівка Фріц-Геккертовського району (нині злилося з смт Високопілля). Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШТЕНБРЕНГЕР Володимир Федорович, народився у 1893 році в с.Суворівка Іванівської сільради Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Суворівка Фріц-Геккертівського району. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 24.02.1938 року. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШТЕНСЬКИЙ Вільгельм Вільгельмович, народився 26.04.1904 року в с.Михайлівка Плужанського району Кам'янець-Подільської області, німець, освіта початкова. Проживав с.Софіївка Високопільського району. Заарештований 02.12.1937 року Звинувачення: контрреволюційна агітація. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.01.1938. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШТОББЕ Генріх Генріхович, народився 28.10.1914 року в с.Розівка Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Орлове Високопільського району. Заарештований 17.02.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. (У 1930 році розкуркулений). Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 17.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 05.01.1938 у м.Миколаєві. Реабілітований 12.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШТОББЕ Едуард Карлович, народився 07.02.1882 року в с.Осипівка Мозирського району Гомельської області (Білорусь), німець, освіта початкова. Проживав с.Світлівка Високопільського району. Заарештований 17.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична агітація. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 17.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 05.01.1938. Реабілітований 04.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШУМАН Християн Вільгельмович, народився 06.02.1888 року в с.Капказ Ананіївського району Одеської області, німець, освіта початкова. Проживав с.Пригр'я Високопільського району. Заарештований 16.11.1937 року. Звинувачення: створення німецької контрреволюційної фашистської організації, організація повстанських груп, контрреволюційна пропаганда. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 25.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 09.01.1938. Реабілітований 29.12.1977 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ШУМАХЕР Володимир Іванович, народився у 1902 році в с.Високопілля Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Високопілля. Заарештований 18.12.1937 року. Звинувачення: участь у розстрілі членів ревкому, антиколгоспна діяльність, фашистська пропаганда. Наркомом внутрішніх справ і прокурором СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938. Реабілітований

04.03.1960 Судовою колегією у кримінальних справах Верховного Суду УРСР.

ШУМАХЕР Йоган Йоганович, народився у 1868 році в с.Кронсфельд Таврійської губернії (нині – територія Високопільського району) німець, малограмотний. Проживав с.Високопілля Фріц-Геккертівського (Високопільського) району. Заарештований 17.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда, антирадянська агітація. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШУМАХЕР Оскар Фрідріхович, народився у 1908 році в с.Брусилівка Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Брусилівка Фріц-Геккертівського району. Заарештований 15.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938 року. Реабілітований 26.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШУМАХЕР Ренгольд Фрідріхович, народився 10.01.1895 року в с.Брусилівка (нині виключене з обліку) Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Брусилівка Фріц-Геккертівського району. Заарештований 04.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна фашистська націоналістична агітація, зв'язок з фашистськими організаціями за кордоном. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.01.1938. Реабілітований 29.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ШУМАХЕР Фрідріх Фрідріхович, народився у 1911 році в с.Брусилівка Фріц-Геккертівського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Брусилівка Фріц-Геккертівського району. Заарештований 14.02.1938 року. Звинувачення: участь у німецько-фашистській повстанській організації. Трійкою при УНКВС по Миколаївській області 23.09.1938 року засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.09.1938 року. Реабілітований 14.10.1964 Президією Херсонського облсуду.

Ю

ЮНГ Ренгольд Якович, народився у 1899 році в с.Слободські Галендри Славутського району Хмельницької області, німець, освіта початкова. Проживав с.Софіївка Високопільського району. Заарештований 14.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, шпигунство. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.01.1938 у м.Херсоні. Реабілітований 23.12.1990 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

ЮНДТ Артур Іванович, народився у 1889 році в м.Фершампенуаз Теплицької волості Бессарабської губернії, німець, освіта середня. Проживав с.Високопільля Високопільського району. Заарештований 18.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична діяльність. (У 1934 році був засуджений за контрреволюційну діяльність на 3 роки.). Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 16.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.02.1938. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

Я

ЯНЦЕН Петро Абрамович, народився 11.07.1900 року в с.Рівнопілья Високопільського району, німець, освіта початкова. Проживав с.Рівнопілья Високопільського району. Заарештований 16.11.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна націоналістична пропаганда, надсилав наклепницькі листи у Німеччину. (У 1931 році був засуджений за ухилення від хлібозаготівлі). Рішенням наркому внутрішніх справ і прокурора СРСР 17.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 05.01.1938. Реабілітований

23.05.1959 Судовою колегією у карних справах Верховного Суду УРСР.

ЯНЦЕН Петро Аронович, народився 23.09.1902 року в с.Олександрівка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Олександрівка Фріц-Геккертовського (Високопільського) району. Заарештований 14.02.1938 року. Звинувачення: участь у повстанській націоналістичній організації, антирадянська агітація, шкідництво. Особливою трійкою при УНКВС по Миколаївській області 26.09.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 15.10.1938. Реабілітований 01.08.1964 Президією Миколаївського облсуду.

ЯНЦЕН Петро Якович, народився 14.04.1904 році в с.Орлове Фріц-Геккертовського (Високопільського) району, німець, освіта початкова. Проживав с.Озерівка Фріц-Геккертовського (нині Березнігуватського району Миколаївської обл.). Заарештований 03.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська пропаганда. Рішенням НКВС і Прокурора СРСР 02.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 26.01.1938. Реабілітований 12.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВЧИТЕЛЬ ВІД БОГА

Вітер стукав і стукав у шибку, злий, холодний, настирливий, добиваючись одного — увірватися і вигребти все тепло із кутків кімнати і до решти вистудити невеличку оселю. Жінці, що невесело слухала той перестук віконних рам, здавалося, що всі житейські біди, підштовхувані несправедливою долею, зібралися разом для останнього удару. Хіба мало їх було? Он війну яку пережили!.. Троє малих дітей у хаті, чоловік на фронті. І щодень один і той самий клопіт: нагодувати, обігріти, не дати смерти.

«Як я вдячний тобі, моя любо, за наших малюків! Що с'як-так взути, неголодні, одягнені. Тяжко тобі, знаю, самій тягти сімейний віз, та потерпи ще трохи. Скоро розіб'ємо ворога, я вернуся, і всі клопоти твої собі візьму. А з тебе, — ну, не знаю: кожну пилинку здмухуватиму! Буду носити на руках. Ти це заслужи-ла. Тільки діждися, вже недовго», — писав з Угорщини Ганні Павлівні Панас Сидорович.

І там, далеко від дому, де був він, і тут, де воювала зі злиднями, часом чіпляючись за соломину, аби врятувати сім'ю, вона — листи для обох були тією шпаринкою, через яку можна втекти від страшних буднів.

«Слово тепер» — важке, негарне, закривавлене, але слово «завтра» — прекрасне, вір мені. А слово «майбутнє» — взагалі божественне», — обіцяв у листах її милий далекий мрійник.

А сьогодні... Те, що було з ними зараз, важко назвати життям. Так, скоріш виворіт його, підкладка. Приміром, учора хтось із сусідів покрив їхніх гусей. Єдину надію на виживання, на порятунок забрав. Їх, тих гусей, годували ледь не з руки.

— Їжте, — ділила на трьох засушену шкурунку мати.

— А ти? — самими очима питала малеча.

— Я сита, — і голодні до памороків дітлахи вірили. Втім, вона завжди була чомусь сита. Завжди. Вже й од вітру заточувалася, а все одно: «Кажу ж вам, вже повечеряла».

«Гуси пропали? Не засмучуйся, — вже в наступному листі з фронту втішав її господар. — Зрозумій, люди судорожно бережуть зараз свій дім, життя в ньому, з останніх, може, сил, то й стають байдужими до чужої біди. Не марнуй сили на пошук злодія, не проклинай, не опускайся нижче людського в собі. Ось у цьому власне, і весь сенс життя. У маленьких перемогах над собою. А гуси... У нас з тобою ще їх буде й буде. Розведемо. Все у нас з тобою ще буде, моя кохана!»

З оцього глибокого колодязя надії Анюта зачерпувала всю війну. «Привіт з Угорщини». «Привіт з Австрії». Війна між тими привітаними котилася все далі на захід, до свого кінця. І що далі, то душа і рука Панасові розсипали перед жінкою все нові й нові коштовності. «Мене тут сватають до партії вступити, а я все «ні» та «ні». А вся причина — в вас. Кажуть, безпартійних демобілізовуватимуть після перемоги одразу, а партійним офіцерам доведеться ще шинелю поносити. А я ж так хочу швидше до вас, що й дня зайвого, здається, не витерплю. Уже бачу себе в класі серед малечі. Як тягне, як кортить до школи!», — знову читала фронтовий трикутник жінка.

Панаса Дубовика й справді називали вчителем від Бога. «Творити людство заново напрочуд радісно», — любив казати він, і у класі справді почувався ніби Бог при створенні світу. Втім, діти, здається, й бачили в ньому Творця, бо де б не був — обсідали, обвіщували його, мов яблука яблуню.

На початку війни Дубовика — вчителя Сокологірненської школи в Генічеському районі не мобілізували разом з усіма, бо вважалося, що діти мають вчитися ледь не до останнього дня. Так воно й сталося. Але з приходом окупантів школа в селі закрилася теж ненадовго. Німці, як не дивно, дозволили навчати грамоті молодших школярів. З букварів і читанок, правда, велено було повідирати портрети радянських вождів, а над класною дошкою почепити плакат, з якого пильно дивився не Сталін, а Гітлер. А так — як і раніш шкільний дзвоник знов скликав сільську малечу до праці над книжками. «ма» тулилося до іншого «ма», аби постати звичним і на диво чудесним, знайомим і дорогим словом. Панас Сидорович був щиро переконаний: шестирічні-семирічні діти мають йти до школи, який би прапор над сільрадою не майорів. Якщо в недобрий день божевільним політикам раптом видасться — за їх неусиття, — що війна може і повинна щось вирішити, то чому діти мають бути заручниками цього безглуздя, цієї вищої форми ідіотизму?

Так чи інакше, а сокологірненська малеча повнила першу окупаційну зиму не бійками навкулачки, не лужанням насіння на печі, а Шевченком, Франком, народними казками, найвишуканішою українською поезією, мелодіями старої гармошки. Здається, сільський учитель мовчки, але вперто казав односельцям: поспішайте з оптимізмом на чорну смужку життя, бо світла — обов'язково попереду. Розпач — гріх ще біблійний, тим більш, коли в руці маленька лежить долонька.

Людина не має права на безнадію, якщо в її хаті тупотять дитячі ніжки і стоїть веселий лемент. До речі, саме в цей час у Анюти і Панаса Дубовиків знайшлася дитина. Третя вже у родині. Дівчинку назвали Лілею. Старшій, Валі, на той час минуло десять, а синові Едуарду сповнилося три. Їм, як і усім на той час, було і сутужно, і голодно.

— Ми бідні, треба економити, — раз по раз повторювала породілля.

— Ет, облиш. Економія — то така премудрість, яка по плечу лише багатим, — любив повторювати Панас Сидорович.

Проте вони обоє знали, що таки багаті — своєю любов'ю, злагодою в родині, врешті дітьми. І ніяка війна перекреслити того не могла.

Коли село визволили радянські війська, 36-річний Панас Дубовик одяг шинелю і разом з регулярними армійськими частинами, разом з фронтом рушив на захід.

А вже через місяць-два писав додому: «Я розумію, як тяжко вам без мене, але заради всього святого: не перетяжуй Валю хатніми справами, залишай їй час на книжку». Здавалося б війна. Яка тут школа, вижити б... Але ж ні, він знов і знов наказує: «Нашому синочкові пора до школи, не відкладай — посилайте його вчитися. Ти кажеш, що немає у що взути. Що хочеш обмінят на черевки. Усе віддай. Нехай, врешті, краще голодний ходити, та не неучем». Цінність знань, освіти Панас Сидорович ставив над усе. «Валюніна «четвірка» мене засмутила, — звертався до доньки. — Чому не «5»? Якщо я, твій тато, воюватиму на «четвірку» і війна через мене затягнеться ще на роки, то що ти мені скажеш, доню? Де б ви, мої діти, не опинилися, куди б вас життя не закинуло, мусите все робити на «5». А інакше як можна жити і поважати себе?»

«Дорога родинно, вітаю усіх з новим 1945-м роком! — ще один лист. — Цілую. Так уже стомився від цих паперових поцілунків! Хочеться згребти усіх, стиснути в обіймах і довго-довго не відпускати. Так

страшно сумую за дітьми! Згадую, як у нашій кімнаті ми з горщиків та каструль джазовий оркестр влаштували, і щасливо сам до себе сміюся. І хочу того джазу ще, хочу борюкатися, валятися з сином на підлозі. Галасу дитячого хочу — не передати, як. Учора йшов вулицями Будапешта, назустріч — жінка з хлопчиком. Підхопив я його, пригорнув, а мама, певно, здогадалася, що притис до грудей в його особі когось далекого, теж малого, і розплакалася. Ех, солодкі домашні спогади, хоч пальчика в них умочу!»

«Моя чорноока циганочко, бережи мені моїх Дубовиків, наше майбутнє, наше в віках продовження. Ти зараз б'єшся, мов риба об лід, а створюєш дітям умови, аби вчилися. Як я тобі влячний за це!»

А ось — лист синові: «Мое рідне, славне хлоп'ятко! Ти знаєш чи ні, що ти — мій спадкоємець? І не тільки мій, а усього козацького роду Дубовиків! Тобі сьогодні 7 років. Зараз уся Європа, тато твій б'ють фашистів. Після цієї війни настане мир. Певно, назавжди. Як я заздрю тобі, що ти житимеш у такому світі. Ти вийдеш у життя з перспективами безмежними — зможеш вчитися на кого захочеш, обереш собі спеціальність: служитимеш рідній Батьківщині. Я тут познайомився з 14-річною єврейською дівчинкою-австрійкою. Вона зовсім неграмотна, жодного дня не ходила до школи. Хіба ж ми не за те воюємо, щоб цього ніколи і ніде не було?.. Синку, ти зараз у сім'ї єдиний чоловік. Чи знаєш, що таке мужчина? Це усім підтримка і усім опора. Тож поки мене немає, ти за все відповідаєш і усьому голова, еге ж?»

І — знову до дружини: «Ти пишеш, що синок копіює мої рухи, слова, манери, прагне бути за старшого в хаті, що в нього не по-дитячому міцні плеченята і він буде гарним чоловіком. Як тишає мене твої слова!»

І от — усе збулося: і перемога, і поїзд додому, і обійми, сльози, борюкання на підлозі з сином, джаз на глечиках і мисках. Стомлена війною душа пила, мов птаха, мед родинного раювання. Син на коліні, Валюня вшалась на плече, Ліля гралася медалями на грудях. Чого тобі ще, людино? А назавтра хотілося ще більшого: до школи, до не своїх, але не менш рідних дітей-учнів. І куди й подівся в ньому фронтовий офіцер, нараз обернувся наймирнішим чоловіком — Вчителем. Як любив він свій вранішній шлях до шкільного двору, і галас вчорашній — не пташок, зовсім ні. Сільської малечі. Здавалося, так буде довіку, тай що тому могло стати на заваді?

Стало. Його заарештували прямо в класі. Він здивувався, подумав: «Ет, помилка. Все з'ясується». І почалося — з'ясування.

...Я першою із журналістів струшую пил із архівної справи, заведеної 7 вересня 1950 року. Так уже влаштована наша історія, що біографії батьків ми визнаємо у вигляді відповідей на запитання слідчих, викричані під батогом чи наведеним револьвером. Тут же — й статті звинувачень: 54/3, 54/10 частина 2, та й сам вирок: 25 років позбавлення волі. Втім, давайте по-порядку:

«За німецької окупації працював вчителем. Є свідки, які стверджують: виривав із шкільних підручників портрети керівників партії та держави». Правда, свідки ні гу-гу про те, що не встигли окупантів вибити із села, як вирвані портрети були негайно вкленені назад.

У ті кілька днів перед німецькою окупацією, поки ще німці не увійшли до села, місцеві люди... розграбували сільську школу. Хто потяг додому шафу, хто стільце, а хто стола. А одна сім'я зайняла школу під житло. І от у суді свідчать ті, до кого П.Дубовик разом з поліцаєм прийшов, аби назад забрати казенну власність. Бо школу вирішено було організувати знову.

— Він зрадник, німецький поплічник...

Доноси, стукачі — зліпок із сталінсько-сжовсько-беріївських порядків.

Анюті присилають куцу довідочку: «Дано громадянці Дубовик Г.П. у тому, що її чоловіка Дубовика П.С. засуджено Херсонським обласним судом на тривалий строк ув'язнення у виправно-трудовах таборах з конфіскацією всього майна». Бідна жінка кинулась хоч майно рятувати. Ось ще один документ — опис добра Дубовиків. Суд вирішив забрати у родини глинобитну хату, руду корову, швейну машинку, велосипед і суконний костюм. Ганна Павлівна клопочеться, аби довести, що корова — це дарунок їй ще батька, а не разом з засудженим нажита. І десяток чиновників переписуються, аби з'ясувати, правда це чи ні. І вирішують: брехня, а проти Ганни Павлівни вирішено порушити справу у суді за приховування майна.

Вбита горем жінка потрапляє під поїзд, їй відрізало руку по саме плече...

...Все життя Едуард не дозволяв собі заглядати у цей біль-спогади. Втім, іноді проривалося. Приміром, якось розказав, що дитинство — це постійне відчуття голоду. З товаришем уночі, згадував, розібрали в сільському магазині дах і вкрали по буханцю хліба. Іншим разом розказав, як допомагав увесь день старому пасічнику, і старий розплатився з ним горням меду. Ніс той мед додому і мучився — хотілося сісти і встромити язика в горня, але щось не дозволяло. Може, батькові слова «ти тепер за мене, за

старшого» штовхали у спину і зобов'язували принести в дім усе до останньої краплі з того, чим старий пасічник обдарував.

Ні, Панас Сидорович відсидів не 25 років, строк йому зменшили до десяти, а з часом і реабілітували. Він повернувся в сім'ю, знов учителював, але якоюсь злою іронією долі його діти, яким хотів віддати так багато, вирости без нього. Вирости, покінчили інститути, народили онуків. Не одне покоління закінчило школу — не в нього. Не в Учителя, якого школа усі ті 10 років чекала. Він повернувся сивим, змученим, розчарованим. І хіба можна порахувати, скільком людям та школа недодала, бо не було у ній Панаса Дубовика?..

...Життя — воно все на парадоксах. Синові Панаса Сидоровича випало першому на Херсонщині побувати в архівах КДБ, лиш вони тільки почали відчиняти свої двері, і першим писати у краї літопис репресій. Керівник науково-редакційної групи книги «Реабілітовані історією», Едуард Опанасович Дубовик і взявся за видання-поминальник як за пам'ятник, може, найперш батькові. Голосом людей-мучеників та їх дітей він мріяв вписати правдиві сторінки в підручник з історії України, де жив його батько, де так брутално був розтоптаний батьків талант та й саме його життя. Архіви хоч і були засекречені, але система нічого не могла вдіяти з пам'яттю — родинною, тією, що у листах з фронту, що відродилася в іменах внуків і правнуків. Розростається, міцніє рід Дубовиків. Немає уже й Едуарда, Панасового сина, а Дубовики є. І бути їм на нашій землі довкіу.

Л. ТРИБУШНА.

ГРОМАДЯНИ, РЕПРЕСОВАНІ НА ТЕРИТОРІЇ ГЕНІЧЕСЬКОГО РАЙОНУ

А

АВЧЕСВ Федір Олексійович, народився у 1895 році в с.Павлівка Новотроїцького (Генічеського) району, українець, освіта початкова. Проживав с.Павлівка Генічеського району. Заарештований 21.11.1932 року. Звинувачення: антирадянська агітація, шкідництво. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 23.12.1932 засуджений до 3 років концтабору. Реабілітований 31.10.1995 Прокуратурою Херсонської області.

АДАМЕНКО Пилип Кузьмич, народився у 1892 році в с.Різдвянське (с.Сиваське) Новотроїцького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Ново-григорівка Генічеського району. Заарештований 20.10.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 26.11.1930 засуджений до 3 років заслання у Північний край. Реабілітований 31.10.1995 Прокуратурою Херсонської області.

АДАМЕНКО Сергій Пилипович, народився у 1914 році в с.Різдвянка Сиваського (Генічеського) району, українець, освіта нижча. Проживав м.Генічеськ, вул.Першоколодязна, 13. Заарештований 11.03.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна пропганда. Лінійним судом Сталінської залізниці 31.05.1938 засуджений до 6 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Помер 05.04.1943 в Нижньо-Амуртабі Хабаровського краю. Реабілітований 10.08.1993 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

АКУЛОВ Михайло Іванович, народився у 1891 році в с.Петрівка Сиваського нині Генічеського району, росіянин, освіта нижча. Проживав м.Макеївка Донецької області. Заарештований 09.01.1946 року. Звинувачення: посібницька діяльність і антирадянська агітація. Херсонським облсудом 27.11.1946 оголошений у всесоюзний розшук у зв'язку з втечею під час відправлення етапом з в'язниці в суд. Реабілітований 12.10.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

АЛЕКСАНДРІДІ Пантелеймон Олександрович, народився 23.05.1890 року в с.Ембрик (Туреччина), грек, освіта початкова. Проживав м.Генічеськ, вул. Червоноармійська, 20. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 26.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.08.1958 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

АЛЬОХІН Іван Михайлович, народився у 1916 році у с.Юзкуї Генічеського району, українець, освіта нижча. Проживав у радгоспі "Новий Азов" Генічеського району. Заарештований 02.06.37 р. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Засуджений 23.10.37 року Дніпропетровським облсудом до 3 років позбавлення волі з поразкою прав на 1 рік. Іншої інформації нема.

АНДРІЄВСЬКИЙ Павло Васильович, народився у 1907 році в с.Новоолексіївка Генічеського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новоолексіївка Генічеського району. Заарештований 21.10.1944

Б

року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 5-го гвардійського танкового корпусу 03.12.1944 засуджений до 10 років ВТТ. 3 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 22.06.1993 Висновком військового прокурора Одеського військового округу.

АСЕЄВ Федір Омелянович, народився 16.02.1887 року в с.Петрівка Сиваського (Новотроїцького) району, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Новоолексіївка Генічеського району. Заарештований 28.11.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1931 році був розкуркулений, від заслання втік). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 03.12.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 03.02.1960 Президією Херсонського облсуду.

АСТАФУРОВ Ілля Корнійович, народився у 1908 році в с.Таганаш (Крим), українець, освіта початкова. Проживав с.Сталіно (с.Перекопське) Генічеського району. Заарештований 19.03.1931 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був позбавлений виборчих прав). Особливою нарадою при колегії ДПУ УРСР 28.04.1931 засуджений до 3 років вислання у Північний край. Реабілітований 27.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

АФНАСЄВ Василь Васильович, народився у 1920 році в с.Павлівка Сиваського (Генічеського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Павлівка Генічеського району. Заарештований 07.05.1943 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом центральних організацій і частин ВМФ 17.06.1943 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Особливою нарадою при НКВС СРСР 04.03.1946 покарання знижено на 10 місяців. Реабілітований 26.07.1993 Висновком військового прокурора Одеського військового округу.

АХНІЗІДІ Іван Іллїч, народився 21.11.1868 року в м.Трапезунд (Туреччина), грек, освіта початкова. Проживав м.Генічеськ Генічеського району. Заарештований 01.02.1938 року. Звинувачення: участь в організації грецьких націоналістів, шпигунство. Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 14.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 29.11.1938 року. Реабілітований 23.01.1990 Військовим прокурором Одеського військового округу.

АХНІЗІДІ Костянтин Іванович, народився 12.04.1906 року в м.Афіни (Греція), грек, освіта початкова. Проживав м.Генічеськ вул. Узвіз Червоного Жовтня, 16. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 26.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.08.1958 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

БАБЕНКО Авксентій Пилипович, народився у 1885 р. у с.Новоселіца Київської області, українець, освіта вища. Проживав у с.Партизани Генічеського району. Заарештований 28.06.38 р. Звинувачення: брав участь у контрреволюційній організації. Реабілітований 08.02.39 р. постановою Генічеського відділу НКВС.

БАБЕНКО Яків Якович, народився у 1894 р. у с.Нижній Рогачик Верхньорогачицького району, українець, освіта нижча. Проживав на ст.Сокологірна Генічеського району. Заарештований 28.09.36 р. за контрреволюційну діяльність. Підготовчим Засіданням Дніпропетровського облсуду 07.02.37 р. справа припинена, звільнений з-під арешту. Реабілітований.

БАБЧЕНКО Михайло Григорович, народився у 1898 році в с.Одрадівка Херсонської області, українець, освіта початкова. Проживав с.Попелак Генічеського району. Заарештований 30.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1931 році розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області за ст. 54-10 ч. II КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 13.05.1959 Президією Херсонського облсуду.

БАБЧЕНКО Яків Григорович, народився 18.05.1896 року в с.Одрадівка Сиваського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новоолексіївка Генічеського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 06.04.1960 Президією Херсонського облсуду.

БАВИКА Сфрем Васильович, народився у 1890 році в с.Куземовка Световського району Ворошилоградської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Генічеськ, вул. Кірова, 34. Заарештований 03.04.1941 року. Звинувачення: участь в контрреволюційній монархічній організації церковників „тихоновців“. Запорізьким облсудом 28.08.1941 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу. Реабілітований 08.07.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

БАСВ Лука Опанасович, народився у 1894 р. у с.Михайлівка Дніпропетровської області, росіянин, освіта середня педагогічна. Проживав у с.Новогригорівка Генічеського району. Заарештований 22.06.38. Звинувачення: антирадянська діяльність. Реабілітований 31.08.92 р. рішенням прокурора Херсонської області.

БАКУРОВ Євпатій Петрович, народився 08.10.1896 року в с.Студений Лівінського району Орловської області, росіянин, освіта початкова. Проживав смт.Генічеськ Генічеського району. Заарештований 01.02.1938 року. Звинувачення: зв'язок з

японською розвідкою. Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області за ст. 54-1"а" КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 28.06.1960 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

БАЛДУЄВ Григорій Данилович, народився у 1895 р. у с.Галаганівка Чернігівської області, українець, освіта нижча. Проживав у с.Пробудження Генічеського району. Заарештований 15.06.34 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 25.06.34 р. постановою Генічеського відділу ДПУ та райпрокуратури.

БАЛІЙ Федір Григорович, народився у 1894 р. у с.Штефан-Води (Румунія), молдаванин, закінчив 3 класи. Проживав у м.Генічеську. Заарештований 21.02.46 р. за зраду Вітчизни. Засуджений 10.06.46 р. ВТ 20-ї мех.дивізії до 6 р. ВТТ з поразкою прав на 3 роки та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 21.12.93 р. реабілітований.

БАНДУРКО Марко Йосипович, народився 01.01.1891 року в с.Юзкуї Генічеського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Сиваш Генічеського району. Заарештований 15.07.1938 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Дніпропетровським облсудом 03.01.1939 за судом виправданий, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БАРАНОВ Геронтій Васильович, народився у 1855 році в с.Михайлівка Генічеського району, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Михайлівка Генічеського району. Заарештований 22.06.1929 року. Звинувачення: спекуляція зерном. До суду не притягувався. Постановами Мелітопольського міськвідділу ДПУ від 12.07.1929 і окружного прокурора від 19.07.1929 справу припинено. Реабілітований.

БАРТИЗЕЛЬ Войцех Віцентович, народився у 1888 році в с.Моджеф (Польща), поляк, освіта початкова. Проживав м.Генічеськ, вул. Петровського,97. Заарештований 17.03.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1933 році заарештовувався за звинуваченням у антирадянській діяльності). Постановою особливої трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 03.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 23.10.1938 в м.Дніпропетровську. Реабілітований 12.07.1989 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

БАССІЙ Данило Олексійович, народився 24.12.1898 року в с.Дерівка Онуфріївського району Полтавської області, українець, освіта вища. Проживав м.Генічеськ Генічеського району. Заарештований 01.02.1938 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній організації. До суду не притягувався. Постановою Генічеського райвідділу НКВС від 13.02.1939 справу припинено. Реабілітований.

БЕЗОТОСНИЙ Порфи́рій Антонович, народився у 1868 році в с.Новогригорівка Генічеського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Ново-

григорівка Генічеського району. Заарештований 01.02.1930 року. Звинувачення: антирадянська пропаганда. (Був позбавлений виборчих прав). Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 22.03.1930 справу припинено, з-під варті звільнено. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БЕЗСОНОВСЬКИЙ Тимофій Наумович, народився у 1895 р. у с.Миколаївка Новотроїцького району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Українка Генічеського району. Заарештований 10.06.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 13.04.39 р. постановою Генічеського відділу НКВС.

БЕЙМ Майор Абрамович, народився у 1915 р. у м.Генічеськ, єврей, закінчив 3 класи. Проживав у м.Ставрополь. Заарештований 22.01.43 р. за службу у німецькій армії. Засуджений 23.04.43 р. ВТ військ НКВС Ставропольського краю до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 07.02.96 р. реабілітований.

БЕК Іона Християнович, народився 13.07.1886 році в с.Плодородне Молочанського району Дніпропетровської області, німець, освіта нижча. Проживав ст. Партизани Генічеського району. Заарештований 05.11.1936 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Дніпропетровським облсудом 01.07.1937 засуджений до 6 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Реабілітований 26.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

БЕРЛІН Василь Михайлович, народився 23.02.1923 року в Генічеському районі станція Нова Олексіївка, українець, освіта 7 класів. Проживав станція Нова Олексіївка Генічеського району. Заарештований 04.11.1943 року. Звинувачення: зрадницька діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Запорізької області 08.03.1945 засуджений до 15 років каторжних робіт, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Військовим трибуналом військ НКВС Українського округу 08.05.1945 покарання знижено до 10 років ВТТ. Реабілітований 30.07.1992 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

БЕРЧІ Вільгельм Оттович, народився у 1893 р. у м.Рига (Латвія), латиш, освіта середня – закінчив Московські педагогічні курси. Проживав у м.Генічеськ по вул.Фрунзе, 31. Заарештований 02.06.37 р. за контрреволюційну діяльність. Засуджений 20.10.37 р. Дніпропетровським облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітований.

БИХОВИЙ Іван Васильович, народився у 1916 році на хуторі Любавин Володимирівського району Воронежської області, українець, освіта 6 класів. Проживав ст. Партизани Генічеського району. Заарештований 27.02.1942 року. Звинувачення: зрада Батьківщини. До суду не притягувався. Постановою ОО НКВС 386-го стрілецького полку від 10.03.1942 справу по ст. 204 УПК РСФСР припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БИШЕФ Василь Васильович, народився у 1895 році в м.Києві, українець, освіта вища. Проживав м.Генічеськ, вул. Праці, 7. Заарештований 01.02.1934 року. Звинувачення: слухання і розповсюдження антирадянських радіопередач. До суду не притягувався. Постановою Дніпропетровського облвідділу ДПУ від 05.03.1934 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БІЛЕЦЬКИЙ Михайло Григорович, народився у 1897 році у м.Іркутську, росіянин, освіта вища - закінчив військову академію. Проживав у м.Генічеську. Заарештований 28.05.37 р. Звинувачення: брав участь у контрреволюційній троцькістській організації. Засуджений 25.01.38 р. військовим трибуналом Харківського військового округу до 10 років тюремного ув'язнення з поразкою прав на 5 років. Відбуваючи покарання, 08.08.38 р. за постановою трійки УНКВС по Дальстрою розстріляний. Реабілітований 11.10.58 Верховним Судом СРСР.

БІЛЕЦЬКИЙ Павло Лук'янович, народився 14.01.1891 року в с.Олександрівка Новотроїцького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новоолексіївка Генічеського району. Заарештований 29.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна повстанська діяльність. (У 1930 році був засуджений за невиконання хлібопоставок). Постановою трійки при Дніпропетровському облуправлінні НКВС 14.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 08.09.1961 Президією Херсонського облсуду.

БІЛИНСЬКИЙ Ананій Прокопович, народився 17.12.1895 року в с.Михайлівка Новотроїцького району, українець, освіта початкова. Проживав смт Генічеськ вул.Петровського, 14. Заарештований 22.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність, шкідництво. Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області за ст. 54-10 ч.1 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 10.06.1958 Президією Херсонського облсуду.

БІЛОКОНЬ Михайло Петрович, народився 11.06.1891 року в с.Іванівка Нововоронцовського району, українець, освіта середня. Проживав смт Генічеськ Генічеського району. Заарештований у 1938 році. Звинувачення: участь у військово-повстанській організації. Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області засуджений до розстрілу. Реабілітований 19.07.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

БІНЬКО Іван Тимофійович, народився у 1900 році в м.Генічеськ Дніпропетровської (Херсонської) області, українець, освіта початкова. Проживав м.Генічеськ, вул. Воровського, 75. Заарештований 22.08.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 21.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 21.10.1937 в м.Дніпропетровську. Реабілітований 11.06.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

БЛОХ Олександр Ізраїльович, народився у 1899 році в м.Дніпропетровську, єврей, освіта незакінчена вища. Проживав смт Генічеськ, вул. Володарського. Заарештований 01.02.1937 року. Звинувачення: участь у антирадянській білогвардійській організації. Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області за ст. 54-2, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 29.08.1957 Президією Херсонського облсуду.

БОГУСЛАВСЬКИЙ Федір Андрійович, народився у 1885 році в с.Новодмитрівка Генічеського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Новодмитрівка Генічеського району. Заарештований 24.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Запорізьким облсудом 25.06.1939 засуджений до 5 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах. Реабілітований 25.07.1993 Висновком заступника генпрокурора України.

БОНДАРЕНКО Пелагея Єгорівна, народилася у 1893 році в с.Покровка Білозерського району, німкеня, неграмотна. Проживала в Генічеському районі. Заарештована 09.06.1945 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 15.08.1945 засуджена до 10 років позбавлення волі, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітована 27.07.1992 Висновком заступника прокурора Херсонської області.

БОНДАРЕНКО Яків Васильович, народився 22.10.1882 року в с.Родіонівка Якимівського району Дніпропетровської області, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Сивашський борець” Генічеського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 05.03.1990 Прокуратурою Херсонської області.

БОРИСОВ Степан Іванович, народився у 1900 році у м.Дніпропетровськ, українець, освіта незакінчена вища. Проживав у м.Генічеську. Заарештований 23.08.36 р. за контрреволюційну діяльність. Дніпропетровським облсудом 21.12.36 р. засуджений до 5 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Рішенням прокурора Херсонської області від 18.02.93 р. реабілітований.

БОРЩЕВСЬКИЙ Йосип Карлович, народився 19.03.1891 року в с.Фрідріхівка Волочинського району Вінницької області, поляк. Проживав колгосп „Шлях до соціалізму” Генічеського району. Заарештований 13.02.1938 року. Звинувачення: участь у польській диверсійно-шпигунській організації. Рішенням двійки за ст. 54-6, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 27.09.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

БОРЩЕВСЬКИЙ Рафаїл Карлович, народився 24.10.1895 року в с.Волочинськ Вінницької області.

поляк, освіта початкова. Проживав с.Партизани Генічеського району. Заарештований 14.02.1938 року. Звинувачення: шпигунство на користь польської розвідки. (У 1934 році заарештовувався по звинуваченню у шкідництві). Постановою особливої трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 09.10.1938 засуджений до розстрілу. Реабілітований 24.08.1962 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

БОШАНОВСЬКИЙ Всеволод Федорович, народився у 1878 році в м.Одеса, українець, освіта нижча. Проживав м.Генічеськ. Заарештований 16.05.1941 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній монархічній організації церковників „тихоновців“. Запорізьким облсудом 28.08.1941 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу. Реабілітований 08.07.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

БРАГОВСЬКИЙ Василь Федорович, народився у 1914 р. у с.Велика Торгаївка Нижньосірогозького району, українець, освіта нижча. Проживав у м.Генічеськ по вул.Пушкінська, 16. Заарештований 23.09.45 р. за антирадянську агітацію. Херсонським облсудом 15.01.46 р. засуджений до розстрілу. Верховна Рада СРСР 11.04.46 р. замінила розстріл на 25 років каторжної праці. Рішенням прокурора Херсонської області від січня 1992 р. реабілітований.

БРАТАЙ Карпо Миколайович, народився у 1909 році у с.Волканешти Запорізької області, українець, закінчив 5 класів. Проживав у с.Нова Іванівка Генічеського району. Заарештований 02.01.45 р. за антирадянську діяльність. Засуджений 17.04.45 р. ВТ 19-го танкового корпусу до 10 р. позбавлення волі з поразкою прав на 3 р. та конфіскацією майна. Звільнений 01.09.54 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 16.02.94 р. реабілітований.

БРАТУСЬ Василь Венідиктович, народився 07.03.1894 року в с.Благовіщенка Новотроїцького району, українець, освіта середня. Проживав смт Генічеськ. Заарештований 15.03.1938 року. Звинувачення: участь у військово-повстанській організації. Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області за ст. 54-2, 54-6 ч.1, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 19.07.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

БРУСНІК Володимир Федорович, народився у 1888 р. у м.Генічеськ, українець, освіта нижча. Проживав у м.Генічеську. Заарештований 20.07.46 р. за посібницьку діяльність у період окупації. Засуджений 13.09.46 р. Херсонським Облсудом до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням Херсонського облпрокурора від 30.09.92 р. реабілітований.

БУДАКОВ Григорій Степанович, народився у 1892 р. у сел.Кривно Харківської області, українець, освіта нижча. Проживав у радгоспі “Червоний Прапор” (тепер с.Новоукраїнка) Генічеського району.

Заарештований 28.09.36 р. за контрреволюційну діяльність. Дніпропетровським облсудом 07.12.37 р. засуджений до 4 р. ВТТ з поразкою прав на 2 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 06.10.92 р. реабілітований.

БУЛГАКОВ Василь Григорович, народився у 1891 році в с.Юзкуї нині с.Фрунзе Генічеського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Генічеськ, вул. Гоголя, 1. Заарештований 22.01.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Запорізьким облсудом 25.06.1939 за судом виправданий, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БУЛГАКОВ Іван Абрамович, народився у 1917 року в с.Юзкуї (с.Фрунзе) Генічеського району, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Фрунзе Генічеського району. Заарештований 07.02.1938 року. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Військовим трибуналом Північно-Кавказького військового округу 17.05.1938 засуджений до 5 років ВТТ з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 25.08.1993 Висновком військового прокурора Південного регіону України.

БУЛГАКОВ Михайло Тихонович, народився у 1888 році в с.Юзкуї (с.Фрунзе) Генічеського району, росіянин, освіта початкова. Проживав с.Риково (с.Перекопське) Генічеського району. Заарештований 14.04.1933 року. Звинувачення: підбурювання робітників кинути роботу, виступ проти держпозик. (Був розкуркулений). Постановою трійки ЦП ОДПУ Криму 20.04.1933 засуджений до 5 років концтабору. Реабілітований 21.07.1996 Прокуратурою Херсонської області.

БУЛГАКОВ Олександр Петрович, народився у 1905 році в с.Юзкуї (с.Фрунзе) Генічеського району, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Фрунзе Генічеського району. Заарештований 16.04.1933 року. Звинувачення: агітація проти весняного посіву. До суду не притягувався. Постановою Дніпропетровського обласного відділу ДПУ від 16.05.1933 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

БУРКАТ Кирило Вікторович, народився 11.05.1894 року в с.Олександрівка Новотроїцького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новоолексіївка Генічеського району. Заарештований 29.05.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році був розкуркулений). Постановою трійки при Дніпропетровському УНКВС 15.11.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 22.11.1937 в м.Дніпропетровську. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БУРКАТ Христофор Вікторович, народився у 1886 р. у с.Олександрівка Новотроїцького району, українець, неписьменний. Проживав на ст.Новоолексіївка Генічеського району. Заарештований 11.07.41. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 05.08.41 р. Запорізьким облсудом до 10 років позбав-

лення волі з поразкою прав на 5 років. Реабілітований 15.10.92 р. рішенням прокурора Херсонської області. Помер 09.06.42 р. у таборі Астраханської області.

БУРКОВСЬКИЙ Фелікс Станіславович, народився у 1892 році в с.Чуховці Житомирського району Київської області, поляк, освіта початкова. Проживав радгосп „Артаташ” Генічеського району. Заарештований 21.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1930 році розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 27.10.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 04.05.1989 Прокуратурою Херсонської області.

БУЧИНСЬКИЙ Федір Іванович, народився у 1890 році в с.Сусли Новоград-Волинського району Житомирської області, поляк, освіта початкова. Проживав радгосп ім.Покровського Сивашського (Генічеського) району. Заарештований 04.12.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, терористичні наміри щодо керівників партії та уряду. (Був розкуркулений). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 08.12.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 10.01.1938 в м.Дніпропетровську. Реабілітований 15.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

В

ВАЛЮХОВА Устинія Стефанівна, народилася у 1884 році в с.Капустянци Гадяцького району Полтавської області, українка, освіта нижча. Проживала м.Генічеськ, вул. Інвалідська, 34. Заарештована 04.04.1941 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній монархічній організації церковників „тихоновців”. Запорізьким облсудом 28.08.1941 засуджена до найвищої міри покарання – розстрілу. Реабілітована 08.07.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

ВАСИЛЬЄВ Олексій Миколайович, народився у 1911 році в с.Вознесенка Мелітопольського району Запорізької області, росіянин, освіта вища. Проживав с.Новогригорівка Генічеського району. Заарештований 21.02.1942 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 386-ї стрілецької дивізії 10.03.1942 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу. Реабілітований 21.01.1990 Військовим трибуналом Одеського військового округу (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ВАСИЛЬЦОВ Іван Георгійович, народився 24.08.1894 року в м.Мелітополі, росіянин. Проживав смт Генічеськ, вул. Червоноармійська,17. Заарештований 01.02.1937 року. Звинувачення: участь у антирадянській білогвардійській організації. (Служив у армії Денікіна та Врангеля). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області за ст. 54-2, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 29.08.1957 Президією Херсонського облсуду.

ВИННИК Єфрем Іванович, народився у 1877 році в с.Новогригорівка Генічеського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новогригорівка Генічеського району. Заарештований 01.02.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Був позбавлений виборчих прав). Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 22.03.1930 засуджений до 7 років вислання у Північний край. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВИСОЦЬКИЙ Дем'ян Павлович, народився у 1888 році в с.Нижні Торгаї Нижньосірогозького району, українець, освіта початкова. Проживав колгосп „Новий шлях” Генічеського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна пропаганда. Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 25.08.1994 Прокуратурою Херсонської області.

ВІДОКАС Юрій Вільгельмович, народився у 1907 р. у с.Учкую-Тархан Кримської області, естонець, освіта нижча. Проживав на ст.Партизани Генічеського району. Заарештований 14.02.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 27.06.39 р. рішенням Запорізького облсуду.

ВІННИЧЕНКО Іван Павлович, народився у 1906 р. у с.Нова Миколаївка Запорізької області, українець, закінчив 7 класів. Проживав у м.Генічеськ. Військовослужбовець. Заарештований 02.06.42 р. за терористичні погрози у бік командирів та антирадянську агітацію. Засуджений 30.06.42 р. ВТ 7-ї Запасної стрілецької бригади до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 5 років та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 20.08.97 р. реабілітований. Помер 30.01.43 р. у місцях ув'язнення.

ВОЛОШИН Іван Тимофійович, народився у 1915 році в с.Юзкуї (с.Фрунзе) Генічеського району, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Фрунзе Генічеського району. Заарештований 21.11.1943 року. Звинувачення: видача радянських людей в період німецької окупації. До суду не притягувався. Постановою Генічеського райвідділу НКВС 05.01.1944 через райвійськомат направлений до спецтабору №240 НКВС м.Сталіно. Реабілітований.

ВОЛОШИН Микола Тимофійович, народився у 1918 році в с.Юзкуї (с.Фрунзе) Генічеського району, українець, освіта нижча. Проживав колгосп „Новий Азов” Генічеського району. Заарештований 02.06.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна діяльність. Дніпропетровським облсудом 23.10.1937 засуджений до 4 років позбавлення волі з поразкою в правах на 2 роки. Реабілітований 30.07.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ВОРОБІЙОВ Степан Пантелійович, народився у 1906 році на хуторі Мар'янівка Іванівського району, українець, освіта початкова. Проживав радгосп „Сиваський борець” Генічеського району. Заарешто-

ваний 10.09.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація, втеча з місця висилки, дискредитація заходів партії та уряду. (Був розкуркулений і виселений). Постановою трійки при УНКВС по Миколаївській області 26.11.1937 засуджений до 10 років ВТТ. Реабілітований 20.06.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ВОРОБИЙОВ Яків Касянович, народився у 1892 році в с.Верхні Сірогози Нижньосірогозького району, українець, освіта нижча. Проживав сел. Сороковий Генічеського району. Заарештований 17.11.1948 року. Звинувачення: зрадницька і антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ МВС Херсонської області 03.02.1949 засуджений до 25 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Військовим трибуналом Таврійського військового округу 24.12.1954 покарання знижено до 6 років ВТТ і із ув'язнення звільнений. Реабілітований 18.05.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

ВОРОНА Григорій Гордійович, народився у 1914 році на ст.Бурла Славгородського району Новосибірської області, українець, закінчив 4 класи. Проживав на ст.Партизани Генічеського району. Заарештований 02.09.46 р. Звинувачення: служба у німецькій поліції. Постановою Генічеського відділу МВС від 04.09.46 р. направлений до спецтабору № 240 у м.Сталіно.

ВОРОНОВ Олександр Якович, народився у 1910 р. у с.Болград (тепер Озеряни) Генічеського району, росіянин, освіта нижча. Проживав у с.Новий Азов Генічеського району. Заарештований 22.01.38 р. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Засуджений 12.05.39 р. вироком Запорізького облсуду до 3 років позбавлення волі з поразкою прав на 2 роки. Реабілітований 04.05.2000 р. Прокуратурою Херсонської області.

ВОРОХ Никифор Якович, народився у 1911 р. у с.Пауля Чернігівської області, українець, неписьменний. Проживав у с.Новогригорівка Генічеського району. Заарештований 10.11.43 р. Звинувачення: служба у німецькій поліції. Постановою УНКВС по Запорізькій області від 02.04.44 р. справа припинена, звільнений з-під арешту, направлений до спецтабору НКВС для фільтрації.

Г

ГАВРИЛЕНКО Меланія Олександрівна, народилась у 1906 р. у с.Громівка Новотроїцького району, українка, закінчила 6 класів. Проживала у м.Генічеськ по вул.Петровського, 42. Заарештована 07.06.45 за антирадянську діяльність у період окупації. Засуджена 30.09.45 р. ВТ військ НКВС Херсонської області до 10 р. ВТТ з поразкою прав на 5 р. та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 23.12.93 р. реабілітована.

ГАЙДАМАКІНА Антоніна Андріївна, народилася у 1877 році в с.Ірклєєво Золотоношського району Черкаської області, українка, освіта нижча. Проживала м.Генічеськ. Заарештована 04.04.1941 року. Звинувачення: участь у контрреволюційній монархічній організації церковників „тихоновців”. Запорізьким облсудом 28.08.1941 засуджена до найвищої міри покарання – розстрілу. Реабілітована 08.07.1993 Висновком прокурора Херсонської області.

ГАЙДУК Ілля Андрійович, народився у 1892 році в с.Сиваш Генічеського району, українець, освіта нижча. Проживав м.Генічеськ Генічеського району. Заарештований 26.04.1944 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Херсонським облсудом 27.08.1944 засуджений до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Реабілітований 13.08.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ГАЙДУК Костянтин Костянтинович, народився у 1921 році в с.Сиваське Сиваського району, українець, освіта 7 класів. Проживав м.Генічеськ, вул. Польова, 40. Заарештований 26.12.1945 року. Звинувачення: зрадницька діяльність в період німецької окупації. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 29.04.1946 засуджений до 10 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 12.10.1992 Висновком прокурора Херсонської області.

ГАЛУШКО Арсен Якович, народився у 1896 році в с.Петрівка Генічеського району, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Петрівка Генічеського району. Заарештований 01.10.1942 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом військ НКВС Дагестанської АРСР 22.10.1942 засуджений до найвищої міри покарання – розстрілу з конфіскацією майна. Реабілітований 25.08.1993 Висновком військового прокурора Південного регіону України.

ГАЛУШКО Хома Федорович, народився у 1894 році в с.Воскресенка Новотроїцького району, українець, освіта нижча. Проживав м.Генічеськ Генічеського району. Заарештований 10.04.1936 року. Звинувачення: виготовлення листів антирадянського змісту. Лійним судом Сталінської залізниці 23.05.1936 засуджений до 5 років ВТТ з поразкою в правах на 5 років. Реабілітований 10.08.1993 Висновком в.о. прокурора Херсонської області.

ГАНЖА Іван Данилович, народився 18.04.1892 року в с.Святиловка Харківської області, українець, освіта нижча. Проживав м.Генічеськ Генічеського району. Заарештований 03.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 27.10.1937 за ст. 54-10 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 16.04.1958 Президією Херсонського облсуду.

ГАПІЄНКО Андрій Опанасович, народився у 1926 році в с.Вікторівка Генічеського району, українець, освіта нижча. Проживав с.Вікторівка Генічеського району. Заарештований 02.07.1944 року. Зви-

нувачення: зрадницька діяльність і диверсійний акт. Військовим трибуналом Ленінградської армії ПВО 22.07.1944 засуджений до 15 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскації майна. Верховним судом СРСР 08.12.1954 вищевказаний вирок відмінено, справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ГАПОНОВ Василь Єфанович, народився у 1906 році у с.Петрівка Генічеського району, росіянин, освіта нижча. Проживав у с.Петрівка Генічеського району. Заарештований 21.04.33 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Реабілітований 31.05.33 р. постановою Дніпропетровського облвідділу ДПУ.

ГАРМАШ Сергій Петрович, народився у 1906 році у с.Новогригорівка Генічеського району, українець, закінчив 3 класи. Проживав на ст.Сокологірна Генічеського району. Заарештований 06.02.42 р. Звинувачення: антирадянська агітація. Засуджений 24.02.42 р. військовим трибуналом до 10 років ВТТ з поразкою прав на 3 роки. Реабілітований 20.07.94 р. військовою прокуратурою України.

ГЕРМАК Микола Васильович, народився у 1890 році в с.Янківці (Галичина), українець, освіта початкова. Проживав с.Новоолексіївка Генічеського району. Заарештований 17.02.1938 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. (У 1920 році служив рядовим у Українській Галицькій армії, у 1924 році звинувачувався у шпигунстві на користь польської розвідки та проведенні антирадянської агітації). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 14.10.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 14.11.1938 в м.Мелітополі. Реабілітований 29.03.1990 Військовою прокуратурою Одеського військового округу.

ГІБЕРТ Генріх Іванович, народився у 1822 році в с.Кичкас, українець, освіта початкова. Проживав с.Сиваш Генічеського району. Заарештований у 1937 році. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області засуджений до розстрілу. Реабілітований 18.04.1962 Президією Херсонського облсуду.

ГІЗІ Георгій Іванович, народився 21.07.1898 року в м.Генічеськ, грек, освіта початкова. Проживав м.Генічеськ, вул. Воровського, 15. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність, шкідництво. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 26.01.1938 засуджений до розстрілу. Розстріляний 08.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.08.1958 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ГІЗІ Іван Іванович, народився 05.09.1903 року в м.Генічеськ Генічеського району, грек, освіта початкова. Проживав м.Генічеськ, вул. Червоного Жовтня, 16. Заарештований 16.12.1937 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Рішенням НКВС та прокуратури СРСР 26.01.1938 засуджений до розстрілу.

Розстріляний 08.02.1938 в м.Херсоні. Реабілітований 29.08.1958 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ГЛАЗУНОВ Михайло Кирилович, народився у 1902 році в с.Павлівка Сиваського (Генічеського) району, українець, освіта нижча. Проживав с.Павлівка Генічеського району. Заарештований 24.04.1943 року. Звинувачення: антирадянська агітація. Військовим трибуналом 61-ї стрілецької дивізії 14.05.1943 засуджений до 8 років ВТТ з поразкою в правах на 3 роки. Помер 03.01.1948 в Норілтабі Красноярського краю. Реабілітований 26.07.1993 Висновком військового прокурора Одеського військового округу.

ГОЛОВІНА Харитина Власівна, народилася у 1894 році в с.Павлівка Сиваського району, українка, освіта нижча. Проживала с.Павлівка Сиваського (нині Генічеського) району. Заарештована 26.04.1944 року. Звинувачення: видача радянських людей в період німецької окупації. До суду не притягувалася. Постановою УНКВС по Херсонській області 26.06.1944 справу припинено, з-під варті звільнена. Реабілітована.

ГОЛУБ Федір Степанович, народився 26.08.1894 року в с.Громівка Новотроїцького району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новоолексіївка Генічеського району. Заарештований 29.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. (У 1933 році за несплату податків майно було конфісковано). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 16.11.1937 засуджено до 8 років ВТТ. Реабілітований 02.11.1960 Президією Херсонського облсуду.

ГОЛУБОВ Дмитро Іудович, народився у 1895 році в с.Новогригорівка Генічеського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новогригорівка Генічеського району. Заарештований 01.02.1930 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (Служив у білих. Був позбавлений виборчих прав). Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 22.03.1930 справу було припинено і з-під варті звільнено. Реабілітований 07.07.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОРБАЧ Сергій Іванович, народився у 1900 р. у с.Сокиренці Чернігівської області, росіянин, освіта нижча. Проживав у с.Волчек Генічеського району. Заарештований 16.02.37 р. за релігійну пропаганду. Засуджений 07.12.37 р. до 6 р. ВТТ з поразкою прав на 4 р. Рішенням прокурора Херсонської області від 21.11.93 р. реабілітований.

ГОРБАЧОВ Дмитро Никифорович, народився 25.09.1901 року в с.Новогригорівка Генічеського району, росіянин, освіта нижча. Проживав с.Новогригорівка Генічеського району. Заарештований 20.12.1943 року. Звинувачення: посібництво німецьким окупантам. До суду не притягувався. Постановою УНКДБ по Запорізькій області 05.04.1944 справу припинено, з-під варті звільнений і направлений в спецтабір НКВС СРСР для фільтрації. Реабілітований.

ГОРШНИЙ Олександр Степанович, народився 09.06.1909 року в с.Новогригорівка Генічеського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новогригорівка Генічеського району. Заарештований 25.10.1937 року. Звинувачення: антирадянська агітація. (У 1929 році розкуркулений, у 1931 році засуджений до 5 років заслання за крадіжку хліба). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області 28.10.1937 засуджений до розстрілу. Розстріляний 25.11.1937 у м.Дніпропетровську. Реабілітований 20.04.1989 Прокуратурою Херсонської області.

ГОРПІНЯК Григорій Федорович, народився у 1920 році на станції Партизани Генічеського району, українець, освіта незакінчена вища. Проживав ст. Партизани Генічеського району. Заарештований 08.07.1943 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом 2-ї запасної стрілецької бригади 31.07.1943 засуджений до 6 років ВТТ, 3 роки поразки в правах. Реабілітований 24.04.1990 Верховним судом СРСР (вищевказаний вирок відмінено, справу припинено).

ГОФМАН Рудольф Едуардович, народився у 1919 році в с.Одрадівка Новотроїцького району, німець, освіта незакінчена середня. Проживав с.Генічеськ Генічеського району. Заарештований 27.10.1938 року. Звинувачення: розповсюдження контрреволюційних листівок. До суду не притягувався. Постановою заступника начальника ДТО ГУГБ НКВС по Одеській області 22.01.1939 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований 28.02.1992 Висновком в. о. прокурора Херсонської області.

ГРЕЗІЙ Петро Іванович, народився у 1902 році в с.Дмитрівка Каховського району, українець, освіта початкова. Проживав с.Новоукраїнка Генічеського району. Заарештований 27.01.1930 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Постановою трійки при колегії ДПУ УРСР 13.03.1930 засуджений до 3 років ВТТ. Реабілітований 02.07.1993 Прокуратурою Херсонської області.

ГРЕЧКА Тихон Самійлович, народився у 1891 р. у с.Павлівка Генічеського району, українець, освіта нижча. Проживав у с.Новомихайлівка Генічеського району. Заарештований 25.06.38 р. Звинувачення: антирадянська агітація. У рапорті Генічеського відділу НКВС від 10.01.39 р. резолюція УНКВС Дніпропетровської області від 13.01.39 р. – “звільнити”, інших документів нема.

ГРИГОРЕНКО Катерина Миколаївна, народилася у 1914 році в с.Єфреївка Якимівського району Запорізької області, українка, освіта 4 класи. Проживала с.Мокшеївка Генічеського району. Заарештована 27.08.1944 року. Звинувачення: антирадянська діяльність. Військовим трибуналом військ НКВС Херсонської області 11.12.1944 засуджена до 10 років ВТТ, 5 років поразки в правах і конфіскацією майна. Реабілітована 24.07.1963 Президією Херсонського

облсуду (вищевказаний вирок відмінено, справа припинена).

ГРИЩЕНКО Федір Григорович, народився у 1898 році в с.Модилево Потіївського району Київської області, українець, освіта нижча. Проживав с.Юзкуї (нині с.Фрунзе) Генічеського району. Заарештований 25.10.1937 року. Звинувачення: контрреволюційна агітація. Запорізьким облсудом 27.06.1939 за судом виправданий, з-під варті звільнений. Реабілітований.

ГРІНБЕРГ (Грімберг) Євген Володимирович, народився 09.06.1898 року в смт Генічеськ Генічеського району, українець, освіта початкова. Проживав смт Генічеськ. Вперше заарештований 28.01.1934 року. Звинувачення: антирадянська агітація. До суду не притягувався. Постановою Дніпропетровського обласного відділу ДПУ від 05.03.1934 справу припинено, з-під варті звільнений. Вдруге заарештований 15.03.1938 року. Звинувачення: участь у військовоповстанській організації. (Служив у білій армії). Постановою трійки при УНКВС по Дніпропетровській області за ст. 54-2, 54-6 ч.1, 54-11 КК УРСР засуджений до розстрілу. Реабілітований 19.07.1957 Військовим трибуналом Одеського військового округу.

ГУБЧЕНКО Микола Тарасович, народився у 1897 році на ст.Джимбулк Генічеського району, українець, освіта нижча. Проживав у смт Генічеську. Заарештований 10.11.43 р. Звинувачення: зрада. Реабілітований 14.07.44 р. постановою військового прокурора Сталінської залізниці.

ГУМОВСЬКИЙ Анатолій Йосипович, народився у 1924 р. у с.Петрівка Сиваського (тепер Генічеського) району, українець, закінчив 6 класів. Проживав у с.Петрівка Сиваського(тепер Генічеського) району. Заарештований 29.03.49 р. за антирадянську агітацію. Засуджений 07.07.49 р. ВТ військової частини 12662 до 8 р. ВТТ з поразкою прав на 3 р. Рішенням в.о.прокурора Херсонської області від 31.01.96 реабілітований.

ГУРІН Сильвестр Лукич, народився у 1896 р. у с.Горишні Плавні Полтавської області, українець, освіта нижча. Проживав у с.Н.Перекоп Генічеського району. Заарештований 05.05.46 р. за посібницьку та зрадницьку діяльність у період окупації. ВТ військ МВС Херсонської області 03.07.46 р. засуджений до 5 років ВТТ з поразкою прав на 2 роки та конфіскацією майна. Рішенням прокурора Херсонської області від 21.01.93 р. реабілітований.

ГУСЛИСТІЙ-ПЕЛИПЕНКО-ПЕТРОВ Григорій Андрійович, народився у 1925 році (місце народження у справі відсутнє), українець, освіта початкова. Проживав колгосп ім.Кагановича Генічеського району. Заарештований 29.08.1945 року. Звинувачення: підозра у належності до агентури іноземної розвідки. До суду не притягувався. Постановою ТО НКДБ Сталінської залізниці 18.12.1945 справу припинено, з-під варті звільнений. Реабілітований.